

INCVNABVLA

Qu

299

Antiquitates

et Monumenta

H. x 8705
(Wistr. 228)

Petri Hispani Logica.
ed. 1494.

Inven. 299.
Bibl. Jag.

Inc. 299

D. IX. 39.

**Textus et Copulata omnium
Tractatuū Petri Hispani. etiā**

Paruorū logicaliū. et tractatus syncategorema-
tum quē aliqui octauū vocant. cū quibūdā alijs
sagaciter adiunctis. iterum atq; iterum diligen-
tissime correctis sūm doctrinam irrefragabilē dñi
Thome Aquinatis. ac iuxta frequens exercitiū
magistroꝝ Colonie infra sedecim domos i bursa
Montis regentiū: in hūc vnū libꝝ congesta.

D. X. 39.

XIII

Rain. 87.05

parte finis cuius finis est opus. ut finis artis domesticæ est domum facere. et quia finis logice est scire. ergo ipsa est speculativa. est enim logica scientia discernendi verum a falso.

Ad Illa scientia est practica cuius obiectum est opabile a nobis. si obiectum logice est opabile a nobis. et est practica. Minor patet. quia argumentatio est subiectum in logica et est opabilis a nobis. quia fit per tertiam operationem nostri intellectus. Dicendum quod licet argumentatio fiat in nobis. non tamen fit a nobis libere agentibus. quia habet extra nos sua principia. in signum cuius non quodlibet argumentatio quatercunque facta est vera et bona.

Ad finis logice est operari. et logica est scientia practica. Ans. probatur. quia finis logice est diffinitio et dividere. et verum a falso discernere. Sed finis logice non est opus extrinsecum. quod est extra genus speculationis. sed est operatio intrinseca que manet in genere contemplationis et speculationis. An finis logice est operari intellectus et non alterius potentie ab intellectu quod requiritur ad hoc quod aliquid sit practicum. et magis proprie finis logice est scire diffinitio et dividere. Et quoniam dicitur. omnis scientia directiva operis est practica. si logica est directiva operis. ergo et. Maior est nota. quia ex eo habitus dicitur practicus. quia est operis directivus. Sed minor probatur. quia est directiva ratio cinastionis. Sed quoniam actus ratiocinationis non est practicus. et ergo ab ipso scientia non dicitur practica. Etiam non quodlibet operatio arguit habitum esse practicum. cum etiam speculativa sit operari. si operatio alterius potentie quam intellectus. scilicet voluntatis. vel virtutum inferiorum. si illa dirigat per habitum ipse erit practicus.

Ad Intellectus speculationis extensione sua ad opus fit practicus. ut dicitur tertio de anima. si per hoc quod argumentatur per logicam extendit ad opus. cum argumentari sit operari. ergo argumentando fit practicus. et per consequens logica est scientia practica. Sed quoniam duplex est opus intellectus. scilicet intrinsecum. quod est intellectus. et extrinsecum. quod est alterius potentie intellectus autem extensione sui ad opus alterius potentie fit practicus. quod non est quando argumentatur.

Ad Illa scientia est practica que subseruit scientiis practiciis. si logica est huiusmodi. ergo et. Minor probatur. quia per eam possumus scire quid bonum et quid malum. si considerare bonum et malum pertinet ad moralem philosophiam. que est practica. Sed quoniam logica non subseruit scientiis practiciis. finis que sunt practice. si finis que in eis est aliquid speculativum. si rethorica subseruit scientiis practiciis finis que practice sunt. et per hoc differunt rethorica et dialectica. Vel dicendum ad probationem minoris. quod scire quid bonum et quid malum non est opus practicum. si est opus intellectus. quod per se nunquam est practicum. sed potest per accidens ordinari ad praxim. Moralis autem philosophia est practica ex parte finis principaliter. quia per hanc facere bonum.

Quod sit subiectum attributionis in logica. Sed quoniam argumentatio vel ens rationis. Est tamen considerandum. quod ens rationis capit dupliciter uno modo per ente fabricato per rationem. et sic est subiectum unitatis quia est am convenit alijs scientiis. Alio modo capitur pro ente ratiocinationis existens idem cum argumentatione. et ut sic est subiectum attributionis. Nec tamen sequitur. quod unus scientie sint plura subiecta. quia habent sicut magis commune et minus commune. quod non ponunt in numerum. sed unum in

Tractatus Primus

illo includitur. Quod autem argumentatio sit subiectum attributionis patet. quia illud est subiectum in logica cui demonstratur inesse propria passio communissima in logica considerata per propria et adequata principia. sed argumentatio est huiusmodi. et minor probatur. quia passio illa communissima est illatiua prout ex ante. sed propinquum principium seu medium est definitio argumentationis. et sit demonstratio ponendo definitionem subiecti per medium. propriam passionem per maiorem extremitatem. et subiectum per minori extremitate. hoc pacto. scilicet. Omnis argumentatio per ordinem explicatio est illatiua prout ex ante sed argumentatio est huiusmodi. et notitia quam habemus de illa conclusione vocatur scientia in genere. et logica in specie. sed notitia de premissis vocatur intellectus.

Ad Subiectum scilicet non debet excedere metas illius scientie. sed argumentatio transcendit metas huius scientie. et minor probatur. quia omnes scientie videntur argumentatione. Dominum quod argumentatio capit dupliciter. vno modo ut comparatur ad alias scientias. et quantum ad usum eius. et sic consideratur in omnibus alijs scientijs. Alio modo consideratur absolute ut dependet a suis principijs. et in quantum passionibus eius demerant sibi ipsis. et sic solum consideratur in logica. quia sola logica docet ex quibus et quolibet argumentatio constitui debet. Et si dicatur. argumentatio secundo modo transcendit metas. sed non est subiectum adequatum logice. Hinc probatur. quia in rethorica determinatur istud modo de argumentatione enthymematica et exemplari. Dominum quod in alijs scientijs consideratur de argumentatione solum minus principaliter et non per modum subiecti. Sed ad hoc quod aliquid subiectum transcendat metas requiritur quod ipsum vel aliquid per subiectiua sit subiectum alterius scientie.

Ad Subiectum logice est anima intellectiua. ergo non argumentatio. Hinc probatur. quia scientia est in anima sicut color in corpore. vnde per primum in antecedente mentis. Tenet propositum. quia scientia capit unitatem a subiecto. sed logica est vna scientia. Dominum quod anima est subiectum logice et cuiuslibet alterius scientie inhesionis. non tamen attributionis. de quo queritur titulus questionis. Pro quo notandum quod subiectum in sua communione acceptione est equocum. ad octo. scilicet. capitur octo modis. primo per obiectum potentie. et sic color dicitur subiectum. id est. obiectum visus. Secundo capit per vernam. id est. per famulum vel famulam alicuius domini. ut seruus dicitur subiectus domini. Tercio per vno corpore posito sub alto. ut fundamentum est subiectum domus. Quarto per subiectum accitum quod dicitur subiectum inhesionis. ut paries est subiectum albedinis. Quinto pro subiecto propositionis. ut hic homo est animal. homo est subiectum. Sexto per subiectum proprie passionis. ut hic homo est risibilis. ibi homo est subiectum risibilis. Septimo pro inferiori alicuius superioris. ut species est subiectum generis. Octauo per subiectum attributionis. de quo est hic ad propositum. vnde. Obiectum vernam. positum sub cuius quid inheret. Quod prius est copula. proprium logicaliter. infra. Quo fit ars heret. sunt bis subiecta quaterna.

Ad Nulla argumentatio est subiectum. ergo argumentationem esse subiectum est falsum. Tenet propositum per legem predictorum. Sed veritas astrictis probatur. quia nec illa nec ista. Dominum quod non arguitur penes illam legem. quia ille proponens solum sunt eiusdem subiecti et predicati secundum vocem et non secundum rem. quia argumentatio aliter capit in vltimo proponere negatiua et aliter in proponere affirmatiua. quia in prima proponere argumentatio supponit confuse. et in secunda supponit simpliciter. et ergo est ibi fallacia figure dictionis.

Arca iniciū sū-

mularum Petri hispani. in q̄-
bus breuiter et compēdiose de-
terminat de his. que in libris
logice ab Aristotele. Boetio.
Porphirio. et ab alijs diffuse
ac dispendiose pertractantur.
Anteq̄ ad textum procedatur
pro nouitioꝝ eruditione et pro
maiori sequentium intelligen-
tia aliqua prelibanda sunt du-
bia. Et cum logica a toto gene-
re sit rationalis scientia. que ē
pars philosophiē saltem gene-
raliter dicte. ideo ne ex ignotis
in prefatas pcedat simulas
a diffinitione p̄biē et eius diut-

sione est inchoandū. Sz qz Ciceronis p̄cepto ducit. vt facile illō qd̄ q̄ri-
tur et de q̄ disputat̄ itelligi possit. finonē a diffinitōe p̄ficisci sat̄. et arbi-

Quāqz p̄ qd̄ sit p̄bia. Dōm fm̄ cōiter diffiniētes ēs. q̄ est troz.
diuinaz humanaz rex cognitio. fm̄ q̄ p̄ naturalē rōnē inuesti-
gari p̄t. In q̄ diffinitōe. cognitio ponit̄ loco generis. et nō accipit̄ actiue
neqz passue. s̄ capis̄ p̄ habitu p̄gnosctiue. q̄ cognoscim̄ res diuinas et hū-
anas. Deinde dī. diuinaz hūanaz rex. Pro q̄ cōsiderandū est p̄. q̄ res
esse diuinas vel hūanas p̄t intelligi dupl̄. vno mō sic q̄ res ille dicant̄ di-
uine de q̄bus tractat metaphisica. et ille hūane de q̄bus habet̄ in alijs li-
bris siue scientijs hūanitis inuentis. Alio mō p̄ res diuinas intelligunt̄
oēs res a deo p̄ducte. et tūc p̄bia est cognitio rex diuinaz. i. a deo p̄ducta
rum. et sic oēs scie reales dicunt̄ cognitōes rex diuinaz. Sz p̄ res hūanas
intelligunt̄ ille q̄ sūt ab hoīe. sic dom̄ scānū et silia artificialia. et sūt int̄
tiones scōe. Et sic p̄bia q̄ ē in toto trinito. cui⁹ p̄tes s̄ grāmatica. logica. re-
thorica. ē cognitio rex hūanaz. Adde vlt̄er⁹. fm̄ q̄ p̄ nālem rōnē inuesti-
gari p̄t. p̄ qd̄ excludit̄ theologia vie. qz theolog⁹ nō hz noticiā suā p̄ lu-
men nature. s̄ p̄ lumē fidei. et sic theologia vie p̄prie nō est p̄bia nec ps ei⁹
s̄ ponit̄ sub scia altiori. i. sub theologia patrie. que est dei et beatorz.

Scōo notandū q̄ cū p̄bia sit habit⁹ qdam p̄grue diffinit⁹ p̄ act⁹ et oble-
cta formaliter cōsiderata. Itā actus tāgitur cū dī. cognitio. i. habit⁹ eliciēs
cognitiōē itellectiua. Obiectū siue mā circa quā cū dī. diuinaz humana
rum rex. Formalls rō obiecti cū dī. fm̄ q̄ p̄ naturalē rē.

ANulla amatio est cognitio. s̄ p̄bia est amatio. q̄ non est cognitio.
Maior p̄batur. qz amatio p̄cedit ex volūrate. et cognitio ex intelle-
ctu. s̄ diuersaz potentiaz sunt diuersi act⁹. Sz minor p̄z ex interpretatiōe
nois. Dōm q̄ p̄bia capis̄ dupl̄. vno mō fm̄ p̄mā ei⁹ imponem. et q̄tum
ad illud a quo nomen imponit̄. qz imponit̄ a philos quod ē amator v̄ ama-
tio. et sophos sapia. q̄ amatio sapie. et inde dī p̄bs q̄ amator sapientie. et
sic nō diffinitur dīc. Alio mō capis̄ p̄bia fm̄ q̄ ē in vsu cōiter de l̄pā loquē

*Res diuina vel
quia a Deo p̄ducta
vel de q̄ metaphisica tractat
humane v̄ de q̄
religione libris. Vel q̄ sunt
hui⁹ vi. formali ex p̄prie
p̄bia scia.
K...*

Tractatus Primus

*Phia zph. 10 2a pma
noy in pma. qnd qd a ph
los. 2a 2a qnd qd a ph
logica. Cui. b. qnd qd a ph
p. qd qd a ph
p. qd qd a ph*

hum. vlt capis p illo ad qd scandum iponit. et sic phia est idē qd sophia. i. sapientia. s. sapia ē cognitio. g. et ipa. et illo mō est h. diffinita. Sz dicēs. ex illo videt seq q sophia deberet sic diffiniri. et nō phia. Wdm negando phiam. qz illa cōpositio nois est acchialis et aduēticia ab antiqz inuenta. q nolebant vocari sophi s. phī. eo q sophos videbat eis eē nomē arrogātie et supbie. hic etiā dicimus phia et non sophia.

Qf Quō diuidat phia. Rūdetur q phia capis duplr. et fm hoc aliter et aliter diuidit. Ano mō capis p cognitione pficiente ipam aīam. et sic diuidit in phiam nālem rōnalem et morālē. sic q naturalis est prima. rōnalis secunda. et morālis vltima. Rō ordinis est. qz ptes phie ordinant inter se fm talē ordinē qle hnt ad intellectū et rōnē nram. s. phia nālis hz priorē ordinē q rōnalis. et rōnalis q morālis. qz phia naturalis est de ill q pcedūt intellectū et ipm ad intelligendū mouēt. et phia rōnalis est de ill q sunt in intellectu et ab ipso depēdent. s. phia morālis est de illis q sunt post intellectū nrm. et depēdēt a volūtate. sicut sunt vtutes et vicia. Alio mō capis phia p qēqz cognitōe siue pficiat aīam siue corp. et sic pōribus phie ptiib. addit qta ps. i. mechanica. q ē de his q corpus pficiunt.

Notandum Qz qlibet istaz ptiū phie subdividit. sicut infra deducet. Et s. philosophia nālis diuidit in metaphisicam. mathematicam. et phisicam. et est diuisio analogi in sua analogata. quia metaphisica est prima. mathematica secunda. et phisica tertia. Entus ordinis ratio est. qz simpliciora sunt priora. s. metaphisica ē de sim plicioribus. quia de sepatis fm rem et rationē a materia. i. de rebus qbus non cōuenit eē i mā neq fm rem neq fm rōnem. aut qbus nō repugnāt esse sepatum. qz est de deo. de angel. et de trāscendētib. Sz mathematica ē de rebus abstract. a mā fm rōnem. non tñ fm rem. Et phisica est de reb. con iunctis materie sensibili fm rem et rōnem sil. mō illa q sunt sepata fm rem et rōnē sil s. simpliciora q illa q s. abstracta a mā fm rōnē tñ. et illa q sunt abstracta a mā fm rōnem s. simpliciora ill q sunt pūcta tā fm rē q fm rōnem. et sic patz ordo. Et distinguunt iste tres scie penes diuersos modos diffiniēdi. qz diuersitas sciaz imediate sumit ex diuersitate demstrationum q vltiori sumit ex diuersitate diffinitionū. eo q diffinitio ē mediū demonstrationis. variato g medio alie. sylli etiā variat syllo. s. variato syllo et ei conelone variat scia. An diffinitio metaphisica dat p solā formā. mathe matica p mām intelligibilē. cui scibile nō ē in motu fm rōez. lz sit pūctū fm rē. sic pz de nūero vlt magnitudie. et phisica p mām sensibile. lz cōem.

As Sola phisica est natural g illa diuisio nō est bona. Ahis pbatur. qz phisica dī a phisicis grece qd ē natura latie. Wdm q natura capis duplr. vno mō pbe p pncipio mouēdi et qscēdi. sic diffinit i. ij. phisicor. et sic aīis est vez. Alio mō capis cōiter p pncipio cuiuscūqz opatiōis. et tūc tūc venit nāle. qd cū phia sil acceptū h diuidit. et tūc aīis est falsum.

As Metaphisica est de his q cōiuncta sunt materie sensibili. g nō solū est de sepatis a materia. Ahis pbat. qz est de trāscendētibus. sez de ente et vno. cū ens inqstū ens siue ens pūne fm sanctum Thomam sic subiectum metaphisice. sed illa repertuntur in materia. Dicendū q duplex est metaphisica. s. pura. que traditur in vndecimo et duodecimo me.

staphisic
et illa so
paratis
rio sunt
non tñ

Qf gramm
congru
p suppo
ctice. eo
tractan
tur rōn
facit lo

As q rōna
pbatur
pliciter
diuidit
antiq d
phend
cam. ec
fm alio
ua diui
et phisic
gicā et
diuidit
a nob
fm Dy
Wdm q
nō phic

Qf ma. ecc
ralis p
primo
morib
gimū
seipm
illd qd
politic
scia. q
Sed e
scienti
ca dī

metaphisice. et illa solū est de separatīs a materia. Alia est metaphisica impura et illa solū est de illis quę sunt in materia. Vel dōm q metaphisica est de separatīs a materia fm rem et rōnem simul. vel ad min⁹ de his q nō necessariō sunt in materia. qd dī ppter transcendētia. q et si in materia. replantur non tñ necessario. qz etiā de separatīs verificant.

Quō diuidat rōnalis pbia. Dōm q diuidit analogice in grammaticā. logicā. et rethoricā. Et rō ordinis est. qz logica p̄supponit grammaticā. eo q logica est de xō et falso. et grammatica de congruo et incongruo. sed verum et falsum p̄supponunt sibi congruū. Etiā rethoricā p̄supponit. qz Aresto. dī in rethorica sua. rethoricā esse assecutiua dyalectice. eo q rethorica sequit logicā. Et dicunt iste tres scie rōnales. quia tractant de ente rōnis. i. de ente fabricato p rōnem q̄tum ad oēs. vel dicuntur rōnales. qz dirigūt rōnem in suis opationib⁹ ne erret. et hoc specialit̄ facit logica. vt patet discurrenti oēs opatōes rōnis.

Aresto. sexto metaphisice sufficienter diuidit pbiā in metaphisicā. mathematicā. et phisicā. s. nulla istarū est rōnalis. ergo videtur q rōnale nō posset diuidere pbiā siue sciam. aut secum constitui. Minor pbatur. quia sunt de his q pueniūt rōnem. Dicendū q pbia capitur dupliciter. vno mō stricte et p̄pissime p sola pbiā reali et p̄emplatiua. et sic diuiditur a pbo sexto metaphisice. Alio mō capit generaliter et large. et sic antiq̄ diuiserūt eā in phisicā ethicā et rōnalē generalit̄ ocās. s. phisica cōp̄hendēs pbiāz nālem mathematicā et metaphisicā. s. ethica monasticā. economicā et politicā. s. rōnali xō grammaticā logicā et rethoricā. Sz fm alios pbia cōiter accepta diuidit in speculatiua et practica. Speculatiua diuidit in realē et rōnalē. Realis diuidit in metaphisicā mathematicā et phisicā. sicut p̄z sexto metaphisice. Sz rōnalis diuidit in grammaticā logicā et rethoricā. vt s. dem̄ ē. Practica diuidit in actiua et factiua. Actiua diuidit in monasticā economicā et politicā. Sz factiua q est de factibilib⁹ a nob diuidit in artes mechanicas. Replcat pbia est cognitio exātium fm Dyonisiū. s. rōnalis pbia nō est de reb⁹ exātib⁹ s. de rez intentionib⁹. Dōm q maior ē xa de pbia reali p̄pissime capta. Vel dōm q rōnal pbia nō p̄siderat solū intentōes rez. s. p̄ncipalit̄ res in ordine ad ipas.

Quō diuidat pbia moralis. Dicendum q diuidit in tres ptes. scz. monasticā. economicā. et politicā. sic q monastica est p̄ma. economica secunda. et politica tertia. Cuius ordinis ratio est. qz moralis pbia dicit illa q tractat de moribus. Et hoc contingit tripliciter. Mā primo tractat de morib⁹ et x̄tutibus vnius hominis ad seipm. Secundo de moribus et x̄tutibus vni⁹ hoīs ad suā familiā. Tercio de moribus et regimine hoīs ad totā cōitatē siue puindā. Et ergo sicut regimen hoīs ad seipm p̄cedit regimen hoīs ad totā familiā et regimen ad familiā p̄cedit illd qd est ad totā cōitatē. sic monastica est aī economicā. et economica aī politicā. Alii monastica dī a monos quod est vnū. et ycos scia. q̄si vnus scia. qz monastica tractat quō hō p x̄tes morales debet regere seipsum. Sed economica dī ab econo qd est familie dispensator. et ycos scientia q̄i scientia tractans de regimine familie. s. vxoris filiorū et seruorū. Et politica dī a polis qd est pluralitas. et ycos scia. q̄i scia de pluralitate siue cōita

Tractatus Primus

te. qz politica est scia docēs regere totā cōitatē siue puinciam.

Af Scia est nccarioz. vt ptz p posterior. s. humani mores nō sunt necessarii. s. de eis non est scia. Minor pbatur. qz dependent a volū- tate nra. que est ptingēs et libera. Dm qz humani mores capiunt dupli- citer. vno mō fm qz cōtingenter dependēt a volūate hūana. et sic de eis nō ē scia. Alio mō capiunt fm cōez et vlez rōnē. et sic de eis bñ ē scia.

Qf Quot sunt artes mechanice. Dm in spālī sunt multe. s. in gente rali et loquēdo de principalib⁹ sic sunt septem. s. armatura nauiga- tio lanificiū. qz ptinet ad corpus extrinsecū. agricultura. venatio. medicia theatra. qz ptinent ad corp⁹ intrinsecū. vñ. Lana nem⁹ miles nauigatio rus medicina. His ars fabrilis architectonica subit. Et sunt inuente ad subueniendū multis defectibus et miserijs nostri corpis. quia in h mūdo esurimus sitimus frigem⁹ egrotamus et contra quas calamitates artes mechanice sunt inuente. Et p similitudinē vocant mechanice qz adultere qz faciūt discētes in eis adulterari et mechari. eo qz tales artes liberales. qz ale pprie sunt deserūt. et artes corpis qz alienas vxores colūt. et sic faci- unt intellectū ire a thoro pprio. i. a ppria opatōe. qz ē speculari. ad thoz alie- num. i. ad opationē alienā et extrinsecā corpis ppriā. Est tñ cōsiderandū qz artes mechanice dicunt valere ad pficiendū corp⁹ nō formalit⁹ qz ipse essent i corpe s finaliter qz deseruiūt ad acqrendū pfectōes corpis.

Af Snt multopluces artes mechanice qz b nūerant. s. illa diuisa est insufficiens. Aliis ptz trāscurredo politā inclite ciuitatis Colosi. vt ptz spālīter de arte scribēdi et arte faciēdi sotulares. qz hic nō enumeran- tur. Dm qz b nō ponunt oēs artes mechanice in spālī. s. solū in genera- li. sub qb⁹ alie pprehendi pnt. vtz in copulatis veteris artis.

Qf Quot sunt artes liberales. Dm qz septem. s. grāmatica. logica. rethorica. musica. arismetria. geometria. et astronomia. Alii. Gra. loquitur. dya. xō docet. re. xba colorat. Mu. canit. ar. numerat. ge. pōde- rat al. docet astra. Et dicunt artes p similitudinē quam hnt cū artib⁹ mecha- nicis. quia sicut tales versant⁹ circa opatōes exteriores. ita artes liberales versantur circa interiores. Sz dicunt liberales ad dñam artū mecha- nicar. qz sicut artes mechanice docent aliqd cōstruere ad extra. sic iste artes docent aliquid cōstruere ad intra. Et dicunt liberales ppter quatuor cās. Prima est. qz liberās aīam a multis errorib⁹ reddētes sibi suā ppriā opa- tionem. Secūda est. qz quondā nobiles et liberi cōsueuerūt eas studere. Tercia est. qz studētes in artib⁹ liberalib⁹ debēt esse a reb⁹ mūdānis libe- ri. Quarta est. qz libere. i. sine magna difficultate offerūt se intellectui nro. qz tractāt de his qz pporcionant⁹ nostro intellectui. Et ista vitima rō ē me- lior et pncipalior alijs. et p illā cām pbat qz phisica et metaphisica nō sunt artes liberales. qz non libere se offerunt intellectui nro. qz phisica est de illis qz sunt nimis imersa materie. et sic sunt sō intellectui nro. s. metaphisica est de illis qz sunt nimis eleuata supra mām. et ergo sunt supra naturā no- stri intellectus. qz intellectus noster est cōiunctus fm rem. et ē sepat⁹ fm opationem. grā pmi non libere intelligit metaphisicalia. qz fm rē sunt se- parata a materia. s. rōne secundi nō offerūt se pportionate phisicalia quia.

alia fm
dos mult
lectus em

Not

te. Si de
sic est gra
ne omate
ter. quia
duplr. qz
tracta ad
vel est de
est musica
trinitales
nantur a
pūnt. ab
gruū. et in
les. qz tri
tuor arte
cū qdrum
nantur a
s. a qūta
fm se. ad
candē cō
tes. s. in a

Af

grā s. vic
tiones cō
nem dice

Af

platio o
tia dī lib
tine inte
alie quo
que liber
taphisica
sunt idē
minicul

Af

usse nor
berale. v
faciliter
logica

alia fm rōnem sunt cōiuncta. Et sunt artes liberales inuēte ad ppulsan-
dos multos aīe nre defect⁹ in q̄b⁹ ip̄a ppter originalē culpā nascit⁹. Intel-
lectus em̄ nī ignarus et nudus creat. vtz tercio de aīa.

Notandum oīs ars liberalis aut est de fmone vel de q̄nta-
te. Si de fmone h̄ est triplr. qz vel de sermone congruo vel incongruo. Et
sic est grammatica. vl de sermone dovel falso. et sic est logica. vel de fmo-
ne ornato vel inornato. et sic est rethorica. Si de quantitate hoc ē duplici-
ter. quia vel de q̄ntitate cōtinua aut discreta. Si de q̄ntitate p̄tinua hoc est
duplr. qz vel de q̄ntitate cōtinua fm se cōsiderata. et sic est geometria. vl cō-
tracta ad motū. et sic ē astronomia. Si de q̄ntitate discreta. h̄ est dupliciter
vel est de q̄ntitate incōtracta. et sic est arithmetica. vel ad sonū p̄tracta et sic
est musica. Ex quo pz qz grāmatica logica et rethorica pueniunt dicūt se se
triuales a triuio. qz sic triuū est vbi incipiūt tres vie ab aliq̄ vno. et termi-
nantur ad tres distinctos terminos. sic grāmatica logica et rethorica incl-
piunt ab vno. s. fmone. et terminant⁹ ad tres distinctos terminos. s. ad cō-
gruū et incōgruū. vey et falsum. ornātū et inornātū. Vel etiā dicunt triuā-
les. q̄l. trib⁹ vīs in vnū finē tendētes. s. in cognitionē sermonis. Et alie q̄
tuor artes liberales dicūt q̄druiāles ppter similitudinem quam habent
cū q̄druiio. qz sicut q̄druiū dī aliq̄d spaciū q̄ incipiūt q̄tuor vie q̄ termi-
nantur ad q̄tuor distinctos terminos. sic etiā incipiūt ille q̄tuor ab vno.
s. a q̄ntitate et terminat⁹ ad q̄tuor distinctos terminos. s. ad q̄ntitatē p̄tinuā
fm se. ad q̄ntitatē p̄tinuā cōtractā ad motū. ad q̄ntitatē discretā fm se. et ad
candē cōtractā ad sonū. Vel dicunt q̄druiāles q̄ q̄tuor vie in vnū tendē-
tes. s. in cognitionē q̄ntitatis.

Ad Metaphisica est ars liberalis. q̄ sunt plūres q̄ septē. Hīs pbat⁹
qz liberi solent eā maxime studere. Et cōfirmat⁹. qz ip̄a est suūpius
grā q̄ videt⁹ q̄ sit liberalis. Ddm qz scia dī liberali cui q̄tuor p̄dē condi-
tiones cōueniūt. h̄ q̄nta nō cōuenit metaphisice. vt patuit. Ad cōfirmatio-
nem dicendum qz bñ pbat metaphisicā esse liberā h̄ nō liberā ē.

Ad Metaphisica est liberrima. vt pz pmo metaphisice. q̄ est liberalis.
Tener p̄hā a suplatiō ad suū positiū. Ddm qz h̄ nō arguit⁹ a su-
platiō ad suū positiū. qz scia libera et liberalis nō sunt eedem. nā scien-
tia dī libera que appetitur grā sui et non grā alterius. vt sunt scie specula-
tiue inter quas metaphisica est liberrima. quia non ordinat⁹ in alias. sed
alie quodāmodo in eam ordinant⁹. Sz scia dī liberalis. qz tractat de his
que libere et facilliter se offerunt nostro intellectui quod non cōuenit me-
taphisice. Unde liberale et libez h̄nt diuersa opposita. ex quo sumit⁹ qz nō
sunt idem. nam liberali opponit⁹ difficile. et libero opponit⁹ seruille siue ani-
mimulatiū.

Ad Scientie triuāles sunt seruiles. ergo non sunt liberales. Antece-
dens probatur. quia subseruiunt alijs sciētijs. Dicendū qz ser-
uille non opponitur liberali sed libero. et ergo possant sil stare seruile et li-
berale. vt si sit seruile qd. s. ppter aliud appetitur. et cum hoc liberaliter. i.
facilliter se offert intellectui nro. hoc p̄t dici librale. et sic est de grāmatica
logica et rethorica.

Tractatus Primus

Quid sit quilibet harum artium in spali. Dñm q̄ grammatica est scia que tractat de sermone p̄gruo vel incōgruo. Logica est scia docens de sermone vō vel falso. Rethorica est scia tractās de sermone ornato vel ior nato. docet effi discrete et copiose orōnem dicere. Arismetica est que tractat de quantitate discreta non contracta ad sonū. s. de numero absolute. Musica tractat de quantitate discreta contracta ad sonū. Geometria docet de quantitate cōtinua nō cōtracta. qz docet mēsurare fm longū latū et profundum. Astronomia determinat de q̄tate cōtracta ad motū. ipa em̄ docet de motibus septem planetarū et aliorū orbū celestū.

Notandum. Qz logica de q̄ h spāliter est fmo a diuersis reperitur diuersimode diffinita. qz fm scñm Thoniam. Logica est rationalis sciētia actū rationis directiua. Et quia tres sunt actus rationis. s. simpliciu apprehēssio. p̄positio. et discursus ideo etiā hēmus tres ptes logice nrm intellectū in istis actib⁹ regulātes ne erret. s. lib⁹ p̄dicabiliū et p̄ntorū. qbus corrdet scōs et terci⁹ tractatus p̄p̄e. hys. et lib⁹ p̄bermentas. cui corrdet tractat⁹ p̄mus. et totam nouam logicā. cui corrdet q̄rtus. q̄ntus. et sextus tractatus. p̄ma ps regulat vey a falso. Sz fm Augustinū logica est ars artū scia sciax. q̄ apta omēs alie aptunt. et q̄ clausa oēs alie claudunt. cū q̄ q̄libet. et sine q̄ nulla. Quidam vō alit⁹ sic diffinit logicā. Logica est oīm artū aptissimū instrumentū. sine qua nulla scia p̄fecte sciri pōt. q̄ nō noze naturalū instrumentorū v̄su crebro cōsumit. s. p̄pter cuiuslibet alterius scie studiosum exercitiū recipit incrementum. Sz fm Albertū. logica est q̄ a fantasijis q̄ vident et nō sunt liberat. errores vānat. falsitates ondit. et lumen rectū in oī ope p̄p̄latio nis p̄bet. Et q̄ diffinitōe pz vtilitas logice q̄ ad tria p̄ia mēbra. s. nēcitas quo ad vltimū. q̄re illa ē magis descriptio q̄ diffinitio.

Quid diuidat logica. Dñm q̄ logice sunt tres diuissōes. p̄ma sita est p̄ discursum factum ex sola naturali indutrla. et illam habet p̄p̄o cras medicus. p̄ quam scripsit scientiā medicinale. Vel est quedā naturalis habilitas q̄ q̄s vñū discernit ab altero. Artificialis dī q̄ acquisita est p̄ demitatonē factā p̄ artez. et paulo ante multiplī est diffinita. Et sunt iste differentie naturale. saltē p̄mo mō capiēdo logicam naturalem. et artificialem. Nota tñ q̄ logica dī naturalis duplī. vno mō qz est notitia habita ex naturali ingenio et nō ab alio. Alio mō qz est naturalis p̄mptitudo ad illam noticiā hādam. p̄mo mō ē hītus nō eēntialit⁹ s. accēntialit⁹ a logica artificiali distinet⁹. Sz scōdo mō ē nālis poñā bñ se hīs ad discernēdū vey a falso. Scōda diuissō ē in logicā docentē et vtentē. Logica docēs est q̄ docet scire argumentationē in se et in suis ptib⁹ et p̄p̄rietarib⁹. vñ qz ē ex illa passiue docta. qz fm p̄m p̄mo posterioz ista sufficiūt et redrunt ad demonstrationem. ergo etiam ad scientiā. Sed vtens est que cōsiderat de eadem argumentatione. vt applicabilis est ad alias scientias ranq̄ instru- mentū. quoddam. qz nos vtunur ea i alijs sciētijs. diffinendo diuidendo.

et vey a fa
mur quib⁹
verimod
rem et nou
p̄mquis s
s. remote
vt infra p
tatione et
tu. de dya
et exēplo
nis. s. p̄te
Sz nō qz
mō totū ē

Af qz
am dat se
scia homi
fm aptit
cipioz. s.
dit scias
indita q̄
de p̄mis
status. nō
itelligit⁹
est de scia

Qr ri
Tenet p̄
gica est h
p̄ia p̄ loc
nis. oīs
illa cōcl
est ibiect
qz hec tr

Af g
metaph
endi est
re p̄uasi
q̄ dupl
scientia
tis ad al
Sz logi
passione
di. Et qz

et vex a falso discernendo. fm q dñ p thopscor q p hanc methodū specula-
mur quid vex et quid falsum in alijs scientijs. Et sic ptz q idē habitus di-
nerimode cōsideratus est docēs et vrēs. Tercia diuissio logice ē in vete-
rem et nouam. Logica vetus ē q tractat de pñib⁹ argumentationis siue p-
pinquis siue remotis. ppinque sunt pñones de qbus hētur in p tractatu
p remete sunt termini de qbus docet in scdo et tercio tractatib⁹. dñter tñ
vt infra patebit in locis suis. Logica noua est q tractat de totali argumē-
tatione et ei⁹ pñibus sibiectinis. s. de syllogismo simplr dicto in qto tracta-
tu. de dyalectico in qnto. de sophistico in sexto. de enthymemate inductōe
et exēplo sñr in qnto. Et dñ logica vetus. qz tractat de pñib⁹ argumentatio-
nis. s. pñes naturaliter sunt pñores toto. qz et veteriores. Sz noua logica
dñ nō qz nouiter et vltio est inuenta. s. qz tractat de totali argumētatione.
mō totū est nālīter posterius et p pñis noui⁹ suis pñibus.

Ad Dis logica est naturalis. qz alterx memby est supflūū. Añs pbat⁹
qz dñs formā dat oīa pñia formā. s. deus dat aīam rōnalem. qz eti-
am dat scias et xtures psequētes eā. et p pñis non tñr logica s. et quilibet
scia homini inest a natura. Dñm qz dñs formā dat oīa psequentia formā
fm aptitudinē et inchoationem. et sic cū aīa rōnali dedit habit⁹ pñior pñ-
cipior. s. intellectū et sinderesim. qz sunt qdā semina sciaz et xntū. s. nō de
dit scias et xtures fm eē pfectū. Añs dñ plato qz sunt qdā semina nobis
indita qz si crederet ea liceret nos vtiqz ad vitam btāz pducerēt. Nec ē sile
de pñis parentib⁹. qz scie dono supnāli erāt pcreate ppter rectitudinez
status. nos āt nascimur oēs filij ire. Enā xbnū pñetatoris dñs formā rē.
stelligit de ill q sequunt⁹ formā p modū nālīs seqle et nēcario. Ad autē sic
est de scētīs. qz ipse acqruunt⁹ p studiū et laborem.

Quā logica sit scia. Dñm qz sic. qd patet autoritate et rōne. Auto-
ritate pñi sñr et Boetij et aliorū multorū q dicūt eā eē sciam. qz scia
Tenet pñia p locū ab autoritate affirmatiue. Ratione pbat⁹ sic. quia lo-
gica est habitus conclusionis p demonstrationē acqsitus. qz est scia. Tenet
pñia p locū a diffinitōe ad diffinitū. Añs pz. qz logica ē hitus hui⁹ pclusio-
nis. oīs argumentatio ē illatiua pñtis ex añte. s. ex qbus pñissis acqra-
illa cōclō infra dicet⁹ circa assignationē sibiecti. Scda rō est. qz in logica
est sibiectū cui demānt inesse passiōes p xā pñcipia. qz est scia. Tenet pñia
qz hec tria sufficiunt ad demonstrationē p quā scia acqrit⁹.

Ad Nullus modus sciendi est scia. sicut modus rei nō est ipa res. s. lo-
gica est modus sciēdi. qz non est scia. Maior pz p pñetatorē scdo
metaphisice. qz dñ. Abiurdū ē sñr acqrrere sciam et modū sciēdi. s. mod⁹ sci-
endi est añ sciam. qz rē. Minor pbat⁹. qz oīs q nūtit docere vtitur aliq gene-
re pñuasionis. s. oīs persuasio hñt p logicā. ergo rē. Dicendū ad minores
qz duplex est logica. s. vtens et docēs. Logica vtens est qua vtimur i alijs
scientijs. et illa ē modus sciēdi. et nihil aliud ē nisi applicatio logice docē-
tis ad altas scias. et non est scia illa cui applicat⁹. qz nō dñ intelligi maior.
Sz logica docēs ē q cōsiderat argumētationē p cōpationē ad sua pñcipia
passiōes et pñetates. et talis est scia ppter rōnes tactas. et nō ē mod⁹ sciē-
di. Et qz logica docēs et vrēs ē vñ⁹ hitus. ideo est aliter dñm et melius qz

Trāctatus Primus

logica esse modū sciēdi p̄t intelligi duplr. vno mō denominatione extrinseca facta ab obiecto. ⁊ sic ē modus sciēdi. qz est de modo. s. de diffinitione. ⁊ argumentatione. qbus scia acq̄ritur. Alio mō p̄t intelligi p se ⁊ essentia liter. ⁊ isto mō nō est modus sciēdi. s. x̄a scia. Dicit etia aliq q̄ dictū com mentatoris intelligit q̄ absurdū est sil querere sciam realem sicut est metaphisica. ⁊ modū sciēdi.

Nulla ars est scia. s. logica artificialis. docēs est ars. q. non est scia. Maior pty q. ars ⁊ scia sunt habitus intellectuales distincti. Sed minor pty ex dictis. q. est ars liberalis. Dicendū q. ars capit dupliciter vno mō spālī. p. ut ⁊ rēa rō rex factibiliū. ⁊ sic ars nō est scia. q. sic sunt dī. Nincti hitus intellectuales. Alio mō cōiter pty distincti sūt. Tullū. Ars ē collectio. i. noticia collectiua multoz pceptoz in vnū finē tendentiū. ⁊ sic maior ē falsa. q. hñt se sic magis cōe ⁊ min⁹ cōe. Tñ ars p. ne capta diuisiatur in artes mechanicas. s. cōiter capta cōtinet sub se oēs artes tam li. berales q. mechanicas. ⁊ sūt oēs habitus intellectuales.

¶ De nullis falsis est scia. s. logica est de multis falsis. & non est scia
Maior pz. q. scia est solū veroy. vtz & posterior. Minor pbar. qd
tractat de palogismis peccatib' in mā. t de fallacijs qdcedūt ex falsis.
Dicendum q. logica nō est de falsis tanq. de obiectis scribilib' principalit
ter consideratis. s. est de falsis tanq. de qbusdā min' pncipaliter considera
tis. Et nō est de vero p se. t. de falsis solū p accidens.

A Logica nō est hūius. q̄ nō est scia. Hūius pbat. qz logica acq̄rit per
vñū solū actū demonstrandi. s̄ hūius generat̄ ex actib⁹ frequēter re
iterans. Tenet p̄na a sup̄ior actū inferius negativē. Dicendum qz logica
vt dispō acq̄rit p̄ vñā demonstratiōē. nō tñ logica vt hūius. q̄ licz sint idēz
in eēntiā. vñz tñ in mō eēndi. vt patebit in p̄dicamentis. Vel dōm sūi sc̄ti
Thomā qz scia quo ad suū formale qd̄ hz in intellectu causat̄ vnico actu
s̄ nō quo ad mālē. qd̄ hz in iudiciis sensitivis.

Quid sit habitus de quo nunc loquimur. Dñm qđ ē qđlibet difficulter mobilis a subiecto disponēs ipm ad bene vel male opandū. sicut fm sciam aliqđ bene intelligit. et fm iusticiā bene opatur. Vel sic. Habitu est quo opamur prompte et delectabiliter opatōs nrās. sicut studiosus delectabiliter opatur dñtose. et victiosus pñptē et delectabiliter opatur viciose. Et ille due diffinitōes sic differūt. nam pma dāť de habitu ī ordine ad subiectū. s. scđa dāť in ordine ad actū. Et est duplex. s. corporalis et spūalis. Corporalis ē qđ subiectiue ē in corpe aut in pte corporis. vt sanitas egritudo. Spūalis est qđ subiectatur in potentijs qđ. vt scia et dñtose. et ē triplex. s. cōcreatus. infusus. et acquisitus. Cōcreatur sicut hitus in mentib⁹ subarū sepataz etñs. vel hitus pñmoz pñcipioz ī nobis. Infusi sunt tres. s. fides spes. et charitas. qđ sic dñt. qđ fides est in intellectu speculatiuo. per quam homo accipit credibiliū cognitionem. s. spes et charitas sunt ī voluntate. Habitus vō acquisitus est qđ generat⁹ ex actib⁹ frequēter reiteratis. sic sepe cytharizādo fit aliqđ cytharista et ē duplex. s. moralis et intellectusalis. Moralis est qđ subiectat⁹ in pte appetitiua. qua aīa prompte opatur suas operationes morales. Sz appetit⁹ ē duplex. s. intellectui⁹ in qđ subiectat⁹ iustitiam

cia. ⁊ fen-
quatuor
rudo: In
eutropoli
lectu quo
duplex. s.
lectus ⁊ t
qñq̃ fun
vñ? In
q̃bus cōt
⁊ altissim
mine nat
orum cōp
acq̃sim
a nobis
sunt actu
seunte. v

Not
practien
lium sic
pliciter.
Si pñci
sic ē sapi
rtius au
ata: sic ē
clones d
cipia tot
sit pract
ctibilia
distincri
alio noñ

Ad frequen-
tiones.
finito. m
sitos et
bitum a
debet p

Ar
Dicer
ipm ad
sponen

cia. et sensitiu⁹ q^d est duplex. scilicet irascibilis et concupiscibilis. In irascibili sunt quatuor habitus morales. scilicet fortitudo. magnanimitas. magnificentia. et mansuetudo. In concupiscibili sunt sex. scilicet temperantia. liberalitas. affabilitas. veritas. eutropia. et philothomia. Habitu⁹ intellectuales est q^d est subiectiue iⁿ intellectu quo p^{ro}p^{ter} et sine errore anima operatur suas operationes intellectuales. et est duplex. scilicet speculatiu⁹ et practicu⁹. In intellectu speculatiuo sunt sapientia intellectus et scientia. in practico vero sunt ars et prudentia. Ex isto patet correlarie. quod quique sunt habitus intellectuales. scilicet sapientia. intellectus. prudentia. scientia et ars. v^{er}u^m. Intellectuales virtutes dant tibi sapientia. Et sunt duo habitus intellectuales quibus contingit assentire falso. scilicet opinio et suspitio. Vnde sapientia est habitus primarius et altissimus causarum consideratiu⁹. vel est habitus dei et diuinorum cognitiu⁹ lumine naturali. sicut docet metaphisic⁹. Intellectus est habitus primarius principiorum complerorum cognitiu⁹. Scientia est habitus conclusionis per demonstrationes acquisitus. Sed prudentia est recta ratio rebus a nobis agibilibus. Et ars est recta ratio rebus a nobis factibilibus. Unde agibile est quod fit a nobis operatione immanente. ut sunt actus intelligendi et volendi. Sed factibile est quod fit a nobis operatione transeunte. ut carpentatio fabricatio.

Notandum. Quod sufficientia istorum quique habituum intellectualium est ista. Nam omnis habitus intellectualis vel est practicus aut speculatiuus. Si practicus hoc est dupliciter. vel est agibilem sic est prudentia. vel factibilem sic est ars. Si speculatiuus hoc est dupliciter. vel principiorum aut conclusionum. Si circa conclusiones sic est scientia. Si principiorum hoc est dupliciter. vel complerorum. sic est intellectus. vel incomplerorum sic est sapientia. Vel aliter secundum alios. quod omnis habitus intellectualis vel est speculatiuus aut practicu⁹. Si primus hoc est dupliciter. quod vel est circa principia immedata. sic est intellectus. quod intellectus est habitus primarius principiorum. Aut est circa conclusiones demonstrabiles et hoc dupliciter. quod vel est circa conclusiones demonstrabiles per principia totaliter prima. sic est sapientia. aut per principia in aliquo genere. sic est scientia. Si sit practicu⁹ hoc est dupliciter. quod vel est circa agibilia sic est prudentia. vel circa factibilia sic est ars. Et inter istos quique habitus intellectuales duo sunt prius distincti. scilicet ars et septem artes mechanicas. et scientia in septem scientias liberales. quod alio nomine vocantur artes. generaliter capiēdo artem.

Ad In prima diffinitione habitus non ponitur illa particula. acquisitus. et est infusus sciens. Tenet prima. quia habitus nominatur quateus acquisitam ex actibus frequenter reiteratis. Vnde quod illa particula non debet poni propter duas rationes. Prima est. quod si poneretur tunc diffinitio non esset conuertibilis cum diffinito. neque diffinitio conueniret omni contento sub diffinito. quod propter habitus acquisitos etiam sunt alii habitus innati. et aliqui infusi. Secunda est. quod esse habitum acquisitum solum conuenit habitui in speciali. ergo illa particula. acquisitus. non debet poni in diffinitione habitus in generali.

Ad Albedo in cigno est qualitas difficile mobilis a subiecto. et est habitus. Tenet prima per diffinitionem habitus. quia tangit in predicamentis. Dicendum quod illa diffinitio est incompleta. sed oportet addere. disponens ipsum ad bene vel male operandum. et tunc excluditur. per hoc quod dicitur. disponens ipsum ad bene vel male operandum. Et per hoc etiam excluduntur

Tractatus Primus

oēs ppe passioes. que licet disponāt ad opandū absolute. nō tñ ad bene vī male operandum. sicut faciunt habitus.

Af Per habitū laudamur vel vitupamur. qz p hoc dñt habitū a natu-
ralibus potētis. s. fm sanitatē z egritudinē nō laudamur neqz vi-
tupamur. q nō sunt habitū. Et pfirmat. qz fm cōmentatorē tercio de ania
habitus est quo qd agit cū voluerit. s. actōes corpīs nō sibi acēt voluntati
cū sint nāles. ergo in corpe nō sunt aliq habitū. Dñm ad illa sñt. qz habi-
tus accipit duplī. vno mō ppe p qūitate disponēte subiectū solū ad ope-
rationē. qz subiacet impetio voluntatis. sicut sunt habitus morales z itel-
lectuales. z sic p habitus laudamur z vitupamur. z tales non sunt in cor-
pore. Alio mō capī cōter p oī illo qd dispōit sibiectū ad formā vī naturā
aut ad bene vel male opandū. z sic sanitas z egritudo etiā dicuntur hitus.
z subiectant in corpe. Ex isto seqtur q neqz habitū disponēs ad naturā
neqz disponēs ad opationem subiectat i cēntia aīe. Mō pñū. qz ipa ania
salte hūana est vltia forma. q in ea nō reqrit hitus disponēs ad vltiorē
z pfectiorē formā. Neqz scdm. qz aīa opatur p potētiā mediā. sic qz pxi-
mū pñcipiū opatōis ē potētia. q nō optet talē hitum opatū pōm imēdi-
ate in cēntia aīe. Replicat. Omnis habitū est opatiuus disponēs ad ope-
rationem. vt dicit pma diffinitio habitū. Dñm qz vix est mediate vel imme-
diate. sic etiā sanitas media te dispōit ad bñ opandū. nō tñ imēdiate.

Af Intellectus nī in principio sue creatōis est tanqz tabula rasa vt dē
tercio de aīa. q nō sunt sibi aliq habitus innati. Dñm fm mentē
Tinctoris. qz ibi loqitur pbs de spēbus intelligibilibz. qz intellectū noster
in principio non hz spēs intelligibiles sibi cōcreatas. Et qz p hoc nō vult
excludere qn aliq habitū sint cōcreati. quoz vnū est in intellectu speculati-
uo z vocat intellectū. alius in intellectu practico qz vocat synderesis. z in
enūeratōe habitū cōprehendit sub intellectu. Sūt tñ alij Thomiste quī
negant illos hitus nobis esse insertos quo ad sām habitū. s. qz in intel-
lectu solū sit vna inclinatio z capacitas vel potentialitas pñq ad tales
habitus. s. pñū modus dicēdi est magis de mēte doctoris sancti.

Et si dicat. intellectus est nālis potentia aīe. q non est habitū intellectū
alis eius. Dñm q intellectū capī duplī. vno mō p potētia aīe intellecti-
ua. z sic nō est hitus. Alio mō p principio primo cognoscitiuo pñozum
principioz pplexoz. z sic est habitū intellectualis.

Af Solertia est vnus habitū intellectualis. ergo sunt ples qz quinqz.
Ans pbat. qz solertia ē ydoneitas inueniēdi mediū in nō pspeto
tpe. s. illa ydoneitas videt eē habitū. Dñm qz solertia capī duplī. vno
mō p naturali industria que inest alicui a natura. z illā non est hitū neqz
xrus. Alio mō capī vt est quedam subtilitas acquisita cito inueniēdi me-
dium. z sic est habitus. sed nō ab alijs distinctus. quia vel mediū inuen-
tum est necessarium. z sic comprehenditur sub scientia. aut pbabile. z sic
comprehenditur sub opinione.

Af Tñ tres sunt habitū itellectuales. ergo nō qnqz. Ans probatur p
pñū scō de ania. qui solum ponit tria pñcipia cognoscendi. s.
scientiam. intellectum. z opinionem. Dicendum qz ipse ibidem

solum lo-
obiecta
nionem

Qr
ad bonū
petibiles
rabillur
sit bonū
dulcis. z
bules. Et
quem fir-
mō aliq
uis dī v-
ui. z sic
pedite e-
tur. scdm
hīe alia
onibus
ca se bz
burens
ca cām
stratiuo

Af
nōb ne-
mur bo-
xrus so-
qz scia
intenti-
am vt e-
logica
tiones

Qr
forma
corpo-
ex igne
ratione
stingu-
in actu
tem qz
hō p lo-
lis scī-
rōnali
Mato

solum loquitur de illis principiis in cōt. sed in speciali et p cōgationem ad obiecta ponunt dñs. qbus non cōtingit assentire falso. qd dī ppter opī ntonem et suspitionem. qbus qñq assentimus falso. vt patuit sup. a.

Quā logica sit nobis vtilis et necessaria. Dm ad primū q vtile caput dupl. vno mō p illo qd in se non est appetibile. s. tñ ordinat ad bonū finem. vt portio amara ordinat ad sanitatē. s. ipa in se non est appetibilis. et sic logica non est vtilis. qz logica est de numero bonorū honorabilium. quare in se est bona et appetibilis. Alio mō dī vtile qd licz de se sit bonū et appetibile. adhuc tñ ordinat ad aliquē aliū finem. vt medicina dulcis. et sic logica est vtilis et appetibilis. et omēs xutes sunt sic appetibiles. Et hoc scdo mō vtile adhuc ē duplex. vno mō est aliqd vtile ad aliquem finem. sine q tal finis hñi pñt. et sic equ⁹ ē vtilis ad itinerandū. Alio mō aliqd dī vtile ad aliquē finē sine q nullaten⁹ tal finis hñi pñt. et sic nauis dī vtilis volenti transfretare mare. qz null⁹ pñt ipm pertransire sine nauī. et sic logica vtil est ad alias scias. qz disponit intellectū ad pmpre et expedit exercendū suas opationes. et etiā sine ea nulla scia hñi pñt. Et q seq tur. scdm. s. q sit necaria saltē ex suppone. qz inposito q aliqd velit pfecte hñe alias scias. necessariū ē eū scire logicā. vt sufficiēter patuit ex diffinitōnibus supius adductis. Et sic dī Albert⁹ q credēs aliqd scire sine logica se hz ad subiectū scitum sicut ignis ad cōbustionē. nam sicut ignis cōburens sue cōbustionis ignorat causam. sic credēs aliqd scire sine logica cām sui sciri ignorant. quia logica tradit noticiā de syllogismo demon stratiuo. p qre generatur omīs scientia.

Ad omīs scientia est nob necessaria vt p eā efficiamur boni vel scientes. s. p logicā nō efficiamur boni neq scientes. s. logica nō ē sciētia nob necessaria. Min⁹ pbatur quo ad pñā ptem. qz p sciam morālē efficiamur boni. vt pñz p pñm scdo ethicoz dicentem. Non vt sciamus quid sit xus scrutamur. s. vt boni efficiamur. Silt. pbatur quo ad scdam partem qz scia nostra cansata est a reb⁹. s. logica non docet aliquas res. imo rerū intentiones. Dm q logica est necessaria vt p eā efficiamur scētes. et etiam vt ad alias introducamur scias. Et ad improbatōē dī. q est falsa qz logica docet res cōceptas. vt cōcepte sunt pncipaliter. et vt iblecta. s. intē tiones docet vt passiones iblectoz.

Quā logica sit scia realis vel rōnalis. Pro rñssione notandum. q scia pñt dici rōnalis quadrupl. primo quia est pfectiua rōnis. vt forma exis in rōne. et sic oīs scia est rōnalis. qz scia est in aia sicut color i corpore. Secundo quia ipa est inuenta p actum rōnis inquiringtis notuz ex ignoto. et sic itez quelibet scia hūanitus tradita rōnalis dī. Tercio dī rationalis qz ipa est de ente rōnis tanq de obiecto. et h mō scia rōnalis dī stinguitur p sciam realem. Quarto dī scia rōnalis. qz est directiua rōnis in acibus suis. et sic specialiter logica dī rōnalis. vñz p Autcennā dicentem q sicut grāmatica ē directiua lingue. ita logica est directiua rōnis. qz hō p logicā i suis actib⁹ sine errore pcedit. Tunc ddm q logica est rōnalis scia tercio mō. put rōnale distinguit p reale. Probat⁹ qz illa scia est rōnalis cui⁹ ibiectū ē ens rōnis. s. subiectū logice est ens rōnis. ergo rē. Dator pbatur. qz ex subiecto magis pncipaliter inducat scia rōnalis.

Tractatus Primus

Sz pz minor p scdm Thomā. q ponit ens rōnis p subiecto logice. non vt distinctū s argumentationē. s secum idem. Scdo pbat q sit rōnalis qto mō. quia illa scia est rōnalis que est directiua rōnis in suis opationibus. s logica est hmoi. qz dirigit rōnem in omnibus suis opationibus. In pri ma p scdm 7 terciū tractatus. In secunda p primū tractatum. In terciā p quartum quintum 7 sextum tractatus.

Af Logica est ens reale subsistēs pter oēm opationem intellectus. ergo est scientia realis. Tenet p̄na. qz illa scia est realis q est vey ens reale. Et p̄firmat. qz scia est ens reale 7 ponit in p̄ma sp̄e q̄litas. s logica est scientia. q est ens reale. Ddm ad primū. q scia nō dī ideo realis qz est vey ens reale. s qz eius subiectus de quo tractat est ens reale. An ens dicit de aliquo absolute 7 intrinsece. scia xō respectue ad scibile. Nam logica dī rōnalis obiectiue. Ad scdm dicendū. q logica est bene realis realitate p̄prie entitatis. non tñ realitate subiecti attributionis. Pro quo notandum q logicā esse sciam rōnalē potest itelligi duplr. vno mō formaliter 7 intrinsece. 7 sic non est rōnalis. s est q̄litas realis de p̄ia specie q̄litas. Alio mō extrinsece 7 obiectiue. 7 sic est scia rōnalis.

Af Subiectū logice est ens rōnis. ergo ipsa logica. Tenet p̄na. qz scia causat effectum a suo subiecto. sicut vltzr q̄libet habitus a suo obiecto. s effectus est minoris entitatis q sit eius causa efficiens. Dicendum q duplex est causa efficiens logice scientie. s principalis. sicut actus considerandi sepius reiterati qui sunt reales. q 7 logica est realis q̄litas. vel etiā causa principalis est lumen intellectus agentis. cuius est abstracte species a fantasmatib⁹. que rep̄tant vltz quoz est scia. Alia ē causa minus principalis. sicut est obiectū scientie. quod in causando scientiam simul cōcurrit cū intellectu. s effectus potest esse maioris entitatis q causa efficiens minus principalis. Vel dicendum q scientia non causat effectiue a subiecto attributionis. sed obiectiue. quia subiectum est illō circa quod opatur intellectus in causando scientiā.

Qf Atrum logica sit scia practica vel speculatiua. Ddm q p̄prie non est practica nec speculatiua. tñ maiorem h̄it p̄uententiā cum speculatiua q cum practica. Idmū parer. quia practici 7 speculatiui proprie sunt differentie scientie realis. 7 diuidunt scientiā realem. s logica non ē scientia realis. ergo rē. Scdm pz. qz logica hz quandā assimilationē cū sciētys realibus speculatiuis. 7 sic simpliciter est speculatiua. I3 fm qd sit practica. quia in ipsa est aliqd p modū cuiusdā opis. s cōstructio syllogismi aut p̄pōnis. Unde nulla est scia adeo speculatiua quin in se habeat ali quid practice scie. Sz q sit simplr speculatiua pz qz scia speculatiua di singuitur principaliter a practica ex pte duoz. s ex pte obiecti 7 ex pte finis. sed ex pte istoz logica dī speculatiua. ergo rē. Admōz probat p̄mo ex parte obiecti qz ex pte obiecti dī aliqua scia speculatiua cuius obiectū nō est opabile a nobis fm q a nobis. Et p oppositū dī scia practica ex pte sui obiecti. cuius obiectū est opabile a nob fm q a nobis 7 qz obiectū logice hz et nos sua principia inquantū de eo ē scis. ergo logica ē speculatiua. Scdo pbat ex pte finis. qz scientia dī speculatiua cuius finis est scire sātū. sic q ipm scire non ordinat ad aliā opationē. Et illa dī practica ex

Af dī in logica. Dicendū supponi cto dī p̄ demonstratione p̄ iuestig.

Af dī Minor p̄ Ddm qz logice. Et q fm mō. qd o in trib⁹ o metaphi ente real suplus ē.

Af dī ratur a tur dupl. Alio mō 7 sic est lectum 7 vt cā effi q mater inedit c

Af dī lectum. bile. Z sua p̄nci est opab intellectu tatio est speculat

Qf dī aut simi bonum. Et illa e habem intellect

Ad De subiecto dicitur presupponi quod est. s. de argumentatione non presupponit quod est. s. rē. Maior pars per Aristotelem. prior posterior. Minor probatur. quia in logica inuestigatur quod sit argumentatio. imo in quanto tractatu diffinitur. Dicendum quod duplex est quid. i. quod nominis et quod rei. de subiecto autem debet presupponi quod nominis. s. bene potest inuestigari quod rei. Vel potest dici quod de subiecto dicitur presupponi in actuali demonstratione. quod diffinitio subiecti est medium demonstrationis. s. an actualis demonstratione et post vel in traditione scilicet potest inuestigari. In signum cuius quod est ponitur questio et per cognitio. quod sibi con-

Ad Idem non est subiectum totius et partis. s. ar. uenit respectu diuersorum. Argumentatio est subiectum in noua logica. s. non est subiectum totius logice. Minor pars. quia de speciebus argumentationis solum agitur in noua logica. Vnde quod argumentatio capit duplex. Vno modo in se terminum. et sic est subiectum noue logice. Alio modo consideratur in se et in suis partibus. et sic est subiectum totius logice. Et s. finis secundum Thomam magis conuenienter ponitur per subiectum ens rationis secundum modum. quod omnia illa in se comprehendit. quia ens rationis est triplex. scilicet finis quod apprehenditur in tribus operationibus intellectus. Et potest hoc aliunde confirmari. quia sicut se habet metaphisica ad ens reale. ita se habet logica ad ens rationis s. metaphisica est de ente reali tamquam de subiecto. ergo logica erit de ente rationis. quia tunc concordia superius est posita. Ideo nihil refert quod illorum ponatur.

Ad Nullum instrumentum scilicet est subiectum eius. s. argumentatio est instrumentum logice scilicet. s. non est ipsius subiectum. Minor probatur. quia per ipsam acqui- runtur alie scilicet. imo et ipsamet logica. Dicendum quod argumentatio capit duplex. vno modo finis eodem ratione in se et in suis principijs. et sic est subiectum. Alio modo capit per hac vel illa argumentatione ut alijs scientijs applicatur. et sic est instrumentum acquiritur sciam. et sic idem diuersimode capitum est subiectum et instrumentum. Et quod dicitur subiectum habet se ut materia. et instrumentum ut causa efficiens. sed ille cause nunquam coincidunt in eodem numero. s. rē. Dicendum quod materia ex qua et efficiens nunquam coincidunt. tunc materia circa quam bene co- incidit cum efficiente. s. subiectum est materia circa quam scilicet.

Ad Nullum opabile est nobis subiectum scilicet speculative. s. argumentatio est opabilis a nobis per tertiam operationem intellectus. ergo non est subiectum. Maior probatur. quia obiectum scilicet speculative non est a nobis operabile. Dicendum quod argumentatio capit duplex. vno modo in vltimo in ordine ad sua principia et in operatione ad suas passiones. quod sibi demerant esse. et sic non est opabilis a nobis saltem perfecte. Alio modo capit in particulari. et sic est ab intellectu opabilis. s. tunc non ponitur subiectum. Vel vnde ad maiorem quod argumē- tatto est operatio intellectus inhumanus et propria. quare bene potest esse subiectum scientie speculative saltem in vltimo accepta.

Questio. An logica sit principaliter de primis intentionibus aut secundis. Pro- rursione sciendum quod intentio nihil aliud est quam conceptus rei vel ymago aut similitudo rei qua intellectus tendit ad rem ipsam. ut per similitudines hominis in mente. vel per hominem conceptum intelligimus hominem ad extra. Et illa est duplex. scilicet prima et secunda. Prima intentio est primarius conceptus quem habemus de re. ut homo conceptus secundum se. Que iterum est triplex. scilicet tres operationes intellectus. scilicet intentio prima prime operationis intellectus. ut homo secunde operationis

Tractatus Primus

Intellectus. ut hō currit. terciē opationis intellect⁹. ut cōcept⁹ istius dis-
currit. oīs hō currit. fortes est hō. & fortes currit. Scda intentio ē lecū-
darius cōceptus quē hēm⁹ de re. ut qū cōcipit hō spēs ⁊ aīal gen⁹. ibi ge-
nus ⁊ spēs sunt scda intentōes. ⁊ ibiectant in p̄mis relatis siue p̄patis ad
sua inferiora. Et intentio scda s̄str est triplex. nā aliq est scda intentio p̄me
opationis intellect⁹. ⁊ aliq scda opatōis intellect⁹. ⁊ aliq terciē opationis
intellect⁹. Er̄m p̄mi. ut gen⁹ spēs dīna. p̄pū accēs. Er̄m scdi. ut p̄pō oīo
eq̄pollentia. Er̄m terci. ut syl̄ls inductio enthunema ⁊ exemplū. An intē-
tio scda p̄t sic diffiniri. Intentio scda est respectus rōis derelictus in ob-
iecto cognitio p̄ actū cōpatiūū intellect⁹ cōpantis vñū obiectū cognitum
ad aliud. ⁊ ille respectus dependet ab ope nostri intellectus in esse ⁊ con-
servari. q̄re nulla scda intentio est ens reale. licet habeat fundamentum ⁊
terminā reale. Est āt illa diffinitio causalis. qz dā p̄ cōmū ḡnā cāp. For-
malis tangit cū dī. respect⁹ rōis. materialis in q̄ cū dī. derelict⁹ i obiecto
cognito. efficiens cū dī. p̄ actū cōpatiūū intellect⁹. finalis cū dī. cōpantis
vñū obiectum cognitū ad aliud. Tunc dicendū ad questū. q̄ logica ma-
gis p̄ncipalit. ⁊ est de p̄mis intentionib⁹ q̄ de scdis. Rō est. qz qñ i aliq
scia cōsiderat ibiectū ⁊ eiusdē passiones. tūc talis scia magis p̄ncipaliter
h̄z cōsiderare ibiectū q̄ passiones. sed in logica p̄ma intentio cōsiderat ut
subiectū. ⁊ scda ut passio subiecti. q̄ logica est magis de p̄ma intentione q̄
secunda. Minor patz. qz sup̄ p̄mā intentionē fundat scda sicut accēs vel
passio sup̄ suū subiectū. ⁊ q̄ scda intentiones sunt subiectivē i obiecto co-
gnito p̄ intellectū quod est p̄ma intentio. ⁊ nō in ip̄o intellectu. q̄ aliq vi-
dentur minus p̄babiliter dicere. Sūt ⁊ alie multē rōnes in veteri arte ad
longū deducte. quaz repetitionē breuitatis cā relinquo.

Allud magis cōsiderat in logica qd diffinit in ip̄a. s̄ scda intentio
nes diffiniunt in logica. & tē. Minor pbat. qz spēs gen⁹ tē. sunt
scda intentiones. ⁊ in logica diffiniunt. Dōm q̄ scda intentiones non
diffiniuntur in logica. qz illa scda intentio gen⁹ nō p̄dicat de plurib⁹ dīst-
ribus spēs in eo qd qd ē. vtz de se. s̄ p̄me intentōes. licet s̄ fiat lb̄ noīe scda
intentionis. Cōtra. si p̄me intentiones diffiniunt se q̄re q̄ multe diffi-
nitiones false p̄dicarent de suis diffinitis. Seq̄la pbat de genere. qd ge-
nus p̄ p̄ia intentōe ē qd cōe ad genera oīm p̄dicamentoz. ⁊ sic p̄dicatur
de pluribus genere dīstrib⁹. vtz dicendo. aīal est gen⁹ p̄ p̄ma intentōe. ⁊ co-
lor est gen⁹ p̄ p̄ma intentione. Et qd magis ē gen⁹ sic acceptū nō p̄t vere
p̄dicari de pluribus spēs dīstrib⁹. Et cōfirmat. qz diffinitio generis p̄dicatur
de plurib⁹ ḡnē dīstrib⁹. & etiā gen⁹ diffinitū p̄ p̄ma intentōe. An̄s patz dī-
cendo. aīal p̄dicat de plurib⁹ spēs dīstrib⁹ tē. color p̄dicat de plurib⁹ spēs
dīstrib⁹. Dōm ad ambo simul dupliciter. p̄mo q̄ p̄dicari de pluribus
spēs dīstrib⁹ fecatur in genē p̄ p̄ma intentione in cōmuni. ⁊ etiam in eius
diffinitione. s̄ exercetur solū in contentis sub illo cōmuni. que sunt aīal
color corpus. Sicut in simili refert ad correlatiūū fecatur in adaliquid i
cōmuni sed exercetur in suis spēbus. Scdo dicendū q̄ gen⁹ p̄ p̄ma inten-
tione ex parte p̄ncipij materialis nō h̄z q̄ p̄dicat de plurib⁹ genere diffe-
rentibus. cū tale nō sit qd vñū. s̄ ex gre p̄ncipij formalis qd pullulat ex

se illud mat-
nera. Sed n-
qz illud fo-
male simul
sat concurr-

Al scia
materia. erg
Minor pat-
scia aut au-
talem. s̄ scda
intentionū
di primaz
les. Dōm q

Al erg
quia illud
q̄ Auicenn
simulatem
sit vtz p̄z.
ibi sp̄ suble-

Al Si
cas

Dōm q̄
nes reales
ones inten-
derant p̄
ad intenti-
fabricate a
siones real
in noticiā

Al Ill
Minor p̄b
dupliciter
non semper
subiecto ⁊
p̄ncipaliter
in recto
negs form
p̄prie pass
randi p̄m
Q̄r fin
rus resul-

se illud materiale acceptū vt intellectū habet q̄ sit cōmune ad omnia genera. Sed non sequitur hoc inconueniens quod arguments pretendunt q̄ illud formale non est id qd̄ p̄dicat̄. s̄ quo aliqd̄ p̄dicatur. Et illud formale simul acceptum cum materiali subitq̄ secunde intentioni et ipaz̄ causat concurrente tamen intellectu.

Ad Scia consideras formā et materiā p̄ncipaliter considerat formā q̄ materiā. s̄ scde intentiones h̄nt se vt forme ad primas. et prime vt materia. ergo logica p̄ncipaliter est de secundis intentionibus q̄ de p̄mis. Minor patz̄ ex dictis. Dm̄ q̄ duplex est forma. s̄. s̄balis et accidentalis. scia aut̄ ambas p̄prehendēs p̄ncipaliter considerat formā s̄balis q̄ accidentalem. s̄ scde intentiones sunt forme accidentales et p̄prie passionēs p̄max intentionū. Replicat̄ q̄ scde intentiones sunt formales rōnes considerādi p̄max in logica. vt h̄o considerat in q̄tum sp̄s. s̄ sunt forme essentialēs. Dm̄ q̄ hoc est a posteriori circumlocutione. s̄ nō a priori et p̄stitutue.

Ad Auicenna d̄t q̄ logica est de scdis intentionib⁹ adiunctis primis. ergo logica est magis de scdis q̄ de primis. Tenet consequentia. quia illud quod alteri adiungit̄ videtur esse minus p̄ncipale. Dicēdū q̄ Auicenna in hac autoritate non voluit innuere p̄ncipalitatem s̄ soluz similitudinem. s̄ q̄ logica est simul de primis et scdis intentionib⁹. Et q̄ hoc sit ver⁹ p̄z. q̄ cum d̄r. h̄o est species. h̄o est in p̄dicamento. h̄o currit est oīo ibi s̄p̄ subiectū est prima intentio. et p̄dicatū scda.

Ad Si logica eēt de primis intentionib⁹ p̄ncipaliter. sequeretur q̄ logica et scia realis. Sequela p̄z. q̄ prime intentōes sunt res reales. Dm̄ q̄ intentio p̄ma p̄t considerari dupl̄. vno mō in ordine ad passionēs reales. et sic considerat̄ in scientijs realib⁹. Alio mō in ordine ad passionēs intentionales et rōnis. et sic tractat̄ de ea in logica. q̄ in logica considerant̄ prime intentiones solū in ordine ad passionēs rōnis. s̄. in ordine ad intentiones scdas. que sunt entia rōnis. cum sint quedam relationes fabricate ab aīa. Replicatur. ip̄is p̄dicamentis attribuunt̄ in logica passionēs reales. Dm̄ q̄ hoc fit minus p̄ncipaliter. vt p̄ illas penemiam⁹ in noticiā passionum intentionalium.

Ad Illud p̄ncipaliter considerat̄ in aliqua scia. quod distinguit illam scientiam ab alijs. sed hoc facit secunda intentio in logica. s̄ rē. Minor p̄bat̄ ex predicta solutione in argumento aī replicam. Dicēdū dupliciter. primo ad maiorem. q̄ illud qd̄ distinguit vnaz̄ scientiā ab alia non semper p̄ncipaliter considerat̄. q̄ scientia p̄ncipaliter soluz est de subiecto et eius p̄tribus subiectiuis. sed p̄ncipia licet necessario nō tamē p̄ncipaliter considerantur in scia. q̄ subiectū non potest de eis verificari in recto. Secdo d̄m̄ ad minorem. q̄ scde intentiones non sunt p̄ncipia neq̄ formales rationes considerādi p̄max intentionū in logica. s̄ sunt p̄prie passionēs. quibus nos circumloquimur formalem rōnem considerādi p̄max intentionū. et d̄iam eaz̄ nobis ignotam.

Quare tractatus isti dicuntur summe q̄ e. hys. R̄ndetur q̄ ad similitudinem summe p̄prie dicte. nam sicut summa dicitur nūerus resultās ex aggr̄egatiōe plurū p̄p̄orum numerorum. sic in isto libro est

Tractatus Primus

aggregatio plurium partiu tractatum ⁊ capituloꝝ. Sed summula dicitur
nitiuium dicitur a tali summa. Cum igitur isti tractatꝝ ꝑe. hyl. sint breues ⁊ co-
pendiosi. sic dicuntur summulae in singulari numero. vel summulae in plurali
numero. In singulari ꝑ ꝑto isti tractatus conueniunt in vno subiecto coi-
Et in plu ꝑm qd hnt multa subiecta ptialia. Addit autem. ꝑe. hyl. ad in-
nuendum causas efficientes. de q ꝑt pua vis est. qꝫ ab ea scia nō capit fir-
mitatem: vel infirmitatem. lz forte aliqua euidentiā firmitatis capiat ab ea
cū vnicutꝝ expto in sua scientia credendum sit.

Notandum f. efficiens. materialis. formalis. et finalis. Cau-
sa efficiens fuit Petrus hyspanus. qui mediante lumine sui intellectus
bos tractatus breuiter in vno copulauit. Cuius materialis solet assignari tri-
plex. f. ex qua. in qua. et circa qua. si pprie loquedo scia. no bz materiam
ex qua. qd scia e forma simplex. cui opponit copositio ex materia. et forma.
Materia in qua est subiectu inhesionis. qd est aia mediate intellectu. Ma-
teria circa qua est subiectu attributionis. Cuius formalis est duplex. f. forma
tractatus et forma tractandi. Forma tractat⁹ est diuisio libri p tractat⁹. et
tractatu p capla. tractat⁹ p ptes. Forma tractandi e modus procedendi
q distinguunt fin qtuor modos sciendi. q sunt diuisiui⁹. diuisiui⁹. discursi-
uius. et b expte scibiles. et exeploz positiuus ex pte discantis. Cuius finalis e
duplex. f. intrinseca. q e pfecta cognitio subiecti attributionis. et extrinseca
q est cognitio aliaz scia⁹ p discursum. acq⁹ fitur.

Ad Thomas in p^{ri}a pte. q. xliij. in trib^{us} articulis. q^{ue} sic erit cā istius
in nobis. nō tñ est cā p^{ri}ma & imediata. de q^{ue} hic loq^{ui}mur.

Quid sit subiectū pñi tractat. 2° dñm qd ppō vt idē est qd enuncia-
tio. 3° probat. qz est qd cōmissū in pñmo tractatū cōsideratū. pñmo
notum. non transcendē metas hui⁹ tractatus. ad qd oñia h⁹ considerata
habent ordinem. 4° attributionem. 5° est hic subiectū. Tenet pñā ad diffinitū
one ad diffinitum. Tñ notandū qd pñcipalissimū h⁹ consideratū est ppō. 7
eius ptes subiective. s. ppō categorica hypotetica 7 modalis. simil⁹ pas-
siones eius. vt oppō. 8° ueritas. 7 eqpolētia. Et pñiū pñcipiūz formale ieu
diffinitio ppōis. vt oīo vēr vel falsum. Scans reducunt ad ipsam ppōnem
7 illis cognitiō fit demonstratio mō consueto.

Ad subiecto scie d3 effe scia. si de ppone non est scia. & non est subiectum scie. Maior p3 q2 subiectum scie debet esse scibile. cū sit cā scientie. Minor pbat. q2 de sola conclone ē scia. Dm q tripl de aliq ē scia. vno mō tanq de illo quod scitur vt scibile ppinqu. & sic solus conclonis ē scia. Seco tāq de illo d q aliqd scit. & sic de b3cto p3lois ē scia. Tercio de aliq ē scia tāq de illo qd de alio scit. & sic d p3ua passiōe ē scia. Et de ppone nō ē scia neq pmo neq tercio modis. s3 secdo mō.

Ad de contingētib⁹ nō ē scia. s. ppō est cōtingēns. g. de eo nō est scien-
tia. Min⁹ pbatur. qz ppō pōt fieri ⁊ non fieri. Wdm qz ppō cap-
tur duplr. vno nō ē piculari. vl. q ad pferentē. ⁊ sic est cōtingēns. Alio

mo. capiē
et non est
etiā in vl
in coi eē

Ad mō q̄tū a
p̄clonī. t
lute t fm
ans vex
dicatur
ciationes
īp̄a conc
missa ad
lectum. t
enuncia

Añ
dom q
nitam. S
plicem.

Ar
Dom q
ciato. cu
vno mo

nois mī
Quarto
ctum cō
est interj
to tracta
r enūcia
qñ capi

A principaliter
 principaliter
 hic necesse

sunt ide
tum ē su
nciam f
Et si
hic de

Science
Prinnc

mō capit in cōl in ordine ad suas passiones et pncipia. et sic de ipa est scia. et non est ptingēs s̄ necessaria. Replicat. si p̄p in pticulari est ptingēs. et etiā in vli. Tenet p̄ha ab inferiori ad superi. Dm q̄ bñ sequitur p̄pōnem in cōl eē ptingentē p accūs inq̄tū ē in pticularibus. s̄ non p se inq̄tū p̄pā. **¶** De p̄pōe determinat in q̄rto tractatu ad passiones et pncipia sua. et trāscēdit metas hui⁹ scie. Dm q̄ p̄pō capit dupl. vno mō q̄m ad illud a q̄ nomē imponit. put dī a p̄pono is ere. eo q̄ p̄ponitur p̄cloni. et sic determinat de p̄pōe in q̄rto tractatu. Alio mō capit p̄pō abso lute et s̄m se. vt cōuertit cū enūciatōe. put ē oīo absolute scans et enuntians vey vel falsum. et sic determinat de ipa in hoc primo tractatu. Et si dicatur p̄pō dī q̄m ab alio positio ad inferendū p̄clonem. s̄ multe sunt enūciationes q̄ nō ponunt in conclōe inferenda. q̄ nō sunt idē. Minor ptz de ipa conclōne q̄ ē vā enūciatio. Dm q̄ p̄pō capit dupl. vno mō vt dī p̄missa ad inferendū p̄clonem. et tūc nō est idē cū enūciatōe. nec sic est s̄ subiectum. Alio mō capit vt ē oīo enūciatiua veri vel falsi. et sic est eadem cū enūciatōe. et tunc est hic subiectum.

¶ Nulla p̄pō est subiectū s̄mi tractat⁹. q̄ p̄pō non est subiectū. Ans pbat. qz nec illa nec ista. Tenet p̄ha per legem subalternariū. Dm q̄ hic nō arguit penes illā legē. qz nō arguit ab vli ad suam in diffinitam. s̄ ad singularē singularitate nature. vli etiā a sup̄pōe cōfusa ad simplicem. et h̄est tibi fallacia figure dictionis.

¶ Interpretatio est hic subiectū. q̄ nō p̄pō. Ans pbat. qz ille tractatus considerat libro perihermenias. cui⁹ subiectū videt eē interpretatio. Dm q̄ interpretatio nō est subiectū attributōis libri p̄hermenias s̄ enūciatio. cū q̄ p̄pō cōuertit. Est tñ vey q̄ interpretatio capit quadrupliciter vno mō p oī voce scatiua siue p̄pleta siue incōpleta. Scdo mō vt ē expōnois mūn⁹ notū p aliud nomē magis notū. Tercio mō p actu interpretant. Quarto mō p oīone scante vey vel falsum. An s̄ mō interpretatio est subiectum cōitatis. qz cōiter p̄dicat de oībus in hac scia cōsideratis. vt oratio est interpretatio. puerio est interpretatio. s̄ de ipa scdo mō determinat in q̄rto tractatu. capiēdo at eā q̄rto mō tūc p̄t h̄ eē subiectū. s̄ nō differt a p̄pōne et enūciatione. qz p eodē capiunt ista tria interpretatio. p̄pō. et enūciatio. q̄m capiuntur p subiectū attributōis libri p̄hermenias vli hui⁹ tractat⁹.

¶ Propō nō verificat de oīb⁹ pncipaliter i hac scia cōsideratis. q̄ nō ē subiectū. Ans pbat. qz non verificat de noīe et vbo q̄ tñ sunt pncipaliter considerata. Dm q̄ nō considerant h̄ pncipaliter s̄ mūn⁹ pncipaliter et ppter aliud inq̄tū sunt ptes p̄pōis. Et q̄m dī. nomē et vbu hic necessario cōsiderant. q̄ pncipaliter. Dm negādo p̄ham. quia nō sunt idem ncario cōsideratū et pncipalit cōsideratū. An ncario cōsideratum ē siue q̄ noticia subiecti haberi non p̄t. et s̄ nō q̄rit p̄pō se. s̄ ppter no ticiam subiecti. Sz pncipaliter cōsideratū est cuius noticia q̄rit ppter se.

Et si itez dicat. de subiecto dī p̄supponi qd est. vt dī p̄rio posteriorum. s̄ hic docet quid est p̄pō. ergo non est hic subiectum. Dm q̄ de subiecto scientie debet p̄supponi quid noīs. i. interpretatio noīs. tamē quid rei p̄t inuestigari et sic sic hic in p̄posito.

Tractatus Primus

Dialectica est ars artium scientiarum ad omnium methodorum principia viam habens.

Premiis quibusdam communibus in qualibet scientia requisitis consequenter accedendum est ad tertium. In quo de hys videtur logica Aristotele. diffuse tradita est ad sex tractatus principales compendiose restricta. In quorum primo agit de enunciatione seu propositione correspondenter ad libros periberneti

as Aristotele. In secundo agit de quinq; vltibus. q; corripit libro Porphyrii. In tertio de predicamentis. q; corripit scie predicamentorum Aristotelis. In quarto de syllogismo simpliciter dicto. q; corripit libro priorum analyticorum Aristotele. In quinto de syllogismo dialectico. qui corripit libro thopicorum Aristotele. In sexto agit de syllogismo sophistico. q; corripit libro elenchorum Aristotele. Et non posuit per hys tractatum corripit libro posteriorum Aristotelis. propter nimiam difficultatem scie demonstratiue. Etiam talis scia breuiter et succincte tradi non potuit. Et tamen nouit quos sophistas appellamus. artibus tam scilicet non puram habeant ignorantiam post finem artium tractat. quodam ponit compendium libro posteriorum corripit. quo intellecto facilius erit transitus in posteriora analytica Aristotele. Propter hos aut tractat qui maiores dicunt. inuenti sunt quidem minores suffragantes ad noticiam maiorum et dicuntur per logica. de quibus videbitur in locis suis. Primum tractat per se sua sui diuisione diuidit in premissam. phemalē et executiuā. per executiuā incipit ibi. Sonus est quicquid. Sed phemalis ibi diuidit in tres partes. finem quia facit. quia nouellos logice auditores reddit attentos beniuolos et dociles. Primum attentos ex doctrine prementia. ibi. Dialectica est ars. Secundo beniuolos ex illius scie fine et utilitate. ibi. ad omnium methodorum. Tercio dociles. ex determinandorum. ibi. Sed quia disputatio. Primum igitur in recommendationem logice erit. utitur diuisione sub nomine tamen dialectice. dicens. Dialectica est ars artium. scia sciarum. ad omnium methodorum principia viam habens. Et de primo. ars artium. quia excellit scias practicas quibus aliam modum subiecit. Deinde addit. scia sciarum. propter scientias speculatiuas quibus subiecit. et sic dignitate amministrationis excedit. De secundo. ad omnium methodorum. scia sciarum. principia viam habens. quod postea declarabit. cum dicit. Sola est dialectica.

Notandum Quod phemū ē finis pambul' elucidās aūm remouens ignorantiam negatōis. Est aut duplex ignorantia. scilicet negatōis et praeuē dispositōis. Negatōis ē qū nūllū scit de re siue si

lecto scie. et illa remouet p. phemisi. in quo hñ qdā general' noticia illoz q
in hac scia pñderant. Sz pñe disposit' ē qñ aliqs circa subiectū ppter gñā
lem solū noticiā ē pñe disposit'. et tal' remouet p tractatū.

¶ Liber perib' ennuas est terci' in ordie libroz logice Gresto. hñ iste
tractatus illi libro cōspñdens nō pueniēter pñ' ponit. Preterea
simpliciora sunt pōra. hñ scōs et terci' tractat' sunt de pñib' enunciationis
et de terminis simplicib'. hñ iste tractatus est de tota enūciatione. hñ scōs et
terci' pcederēt pñū. Dñm q ordie nāe simpliciora sunt pōra. hñ ordine
doctrine siue q ad nos ecōuerso ppositiora sunt pōra. Ad pñi sua logi-
ca fuit ordinē nature. et pe. hys. ordinē doctrine siue quo ad nos.

¶ Quare pe. hys. nō diffinit logicā lb pñio noīe. dicēdo logica ē ars
artū. Dicendū q dyalectica magis expñse dicit natorā logice. vt
hic considerat. qz hñ intendit tradere logicam. put stat in exercitio duoz
vel pluriū pñabiliter disputantū. hñ hoc cōuenit dyalectice. qz dyalectica
dī a dya qd est duo. hñ logos fmo. quasi duoz sermo. s. opponētis et respō-
dentis. Logica etiā dī a logos qd est sermo. et ycos scia. quasi sermocina-
lis scientia siue rationalis. et hoc cōmune est toti trīuo. Secunda ratio ē
quia illa que sunt prima in intentione sunt vltima in executione. cū ergo
pe. hys. intendat finaliter determinare de locis dyalectiqs. vñtur in pñ
pñio sui libri hoc nomine dyalectica.

¶ Illud qd cōuenit toti nō dī attribul pñi. hñ logica in cōl accepta est
ars artū et nō dyalectica. q est ps logice. hñ rē. Et sic dyalectica nō
est nisi vna ps logice. q habet in libris thopicoz et in qñto tractatu. hñ illa
non est ars artū neq scia sciaz. hñ rē. Dñm q dyalectica capit hñ p tota
logica. et non p pte logice. sicut in libro thopicoz. Pro quo notandum
q dyalectica duplr sumit. vno mō put ē idē qd logica. et sic diffinit in te-
xtu. Alio mō sumit spāit' p pte logice q tradit in libris thopicoz. q sic
diffinitur. Dyalectica est methodus per quā possum' facilliter de omib'
pñleuantibus ex pñabilibus syllogizare. et ipi disputationē sustinentes
nihil dicimus repugnans. et hoc mō non sumit hic.

¶ Multe sunt scie excellentiores logica. vt metaphisica. hñ male dī in
diffinitione eius. ars artū scia sciaz. Tenet pñia. quia grūs plura
lis reflexus sup suū nñm singularē importat excellentiam. Dicendū q
duplex est excellentia. s. nobilitatis subiecti. et amministrationis. mō logi-
ca est excellentior alijs scientijs in vsu et seruitio. non at in dignitate obie-
cti. immo vt sic metaphisica est dea et regina oīm scientiaz humanitus in-
uentaz. Sicut in sinu manus est organū organoz nō simplr hñ ppter ei'
applicationem ad alia organa. quia manus est omniū factibilū. sicut aīa
est omnium intelligibilium. Et qñ arguit. logica est vna septent artium
liberalium. ergo non erit scientia seruile. cū illa videant' opposita. Di-
cendum q in scientijs seruile et libez opponunt'. non autem seruile et libe-
rale vt prius patuit.

¶ Nulla bona diffinitio debet dari p opposita. hñ ista est huiusmodi.
ergo non est bona. Minoz probatur. quia ars et scientia sunt habi-
tus intellectuales disparati. Dicendum q ars accipitur dupliciter.

Tractatus Primus

Ano mō capī specialiter. put est qdam habit' intellectualis ꝑ alios ha-
bitus distinctus. ⁊ sic capī ab Arestotele sexto ethicor vbi distinguit qn-
q; habitus intellectuales. Alio mō ars capī gūaliter vt diffinit a tullio
q; est collectio multor ꝑceptor in vnū finē tendentium. Et isto mō ars ē cō-
mūnis ad scīam ⁊ ad artē porē dicā ⁊ non pōtēntiū. ū

Sz diceret. si ars 1 scia sunt idē. & non distinguuntur cōtra scientiam
 & alter eorū supflue ponit. Dm q̄ ponunt h̄ diuersis rōnibus vt patuit
 & q̄ nō debet vna illarū pticulari omitti. vt putabar Buridanus. Et q̄ ars
 est cōior scia. ideo cōuenienter p̄ponit cū cōiora sint priora.
 Si dyalectica habere

Ad Si dyalectica haberet viā ad principia oīm methodoz. i. scīaz tūc etiam haberet viā ad seipā. qđ non p̄t dici. 7 sic idem esset notū? 7 ignōtus pri⁹ 7 posterius. Vd̄m qđ dyalectica hz viā ad principia oīm scīaz a se. 7 sic ibi est distributio accommoda. i. accommodata alijs a se sicut v celum regit om̄ia. i. celū regit oīs alia a se. Vel dicendū qđ dyalectica hz viā ad principia oīm methodoz per argumentationem. sed argumentatio capitur dupl̄r. vno modo in particulari. 7 sic per eam principia logice probari possunt. Alio mō capit in vl̄. pur est subiectū logice. 7 sic non pbat viā ad scīaz principia. Dicendū qđ licet principia sint p se nota quo ad naturā. sunt tñ ignota qđ ad nos. 7 notificant nobis p logicam. que docet modū quo ex principijs cōclusiones inferuntur.

A Methadus nō est scia. g̃ non debet q̃ dyalectica h̃z viam ad p̃ci-
pia omniū methadoz .i. sciaz. Q̃ns pbat. qz methadus est via vel
potus est finalis termin⁹. Dicendū q̃ methadus capit̃ dupliciter. vno
nō pp̃te. p̃t est via brevis ⁊ stricta oēs obliq̃tates deuitans. suū via-
torem ad terminū facilius ducens. ⁊ sic nō est scia. Alio mō capit̃ simili-
tudinarie. ⁊ sic scia p̃ quā obliq̃tates deuitant⁹ ⁊ ad noticiā veritat⁹ deue-
niunt. d̃ methadus. ⁊ sic capit̃ in p̃posito.

Sola enim dialectica probabiliter disputat de principiis oim aliarum sciartum Et ideo in acquisitione sciartum dialectica debet esse prior

hic scdo probat diffinitionē tā positā q̄tū ad eius vltimā p̄culā p̄ quā
reddat auditores beniuolos. s. q̄ logica h̄vīā ad p̄ncipia oīm aliarū sc̄ia
um. dicēs q̄ logica ideo h̄vīā ad oīm methodorū p̄ncipia. q̄ ipsa sc̄ia
e oīm sc̄iarū p̄ncipis. p̄babilis disputat. ⁊ iō in acq̄sitōe sc̄iarū ip̄a d̄z eē
prior. Bō p̄mi est. q̄ p̄fēc̄ r̄ sc̄ientie aliq̄d sc̄ire est ip̄m sc̄ire aut d̄finitū
e aut diuīsiue. v̄l argumētatiue seu dēmratiue. s̄ sola logica docet q̄ sunt
ōne diffinitōes ⁊ dēmratiōes. ⁊ sine logica nihil p̄fēc̄ r̄ sc̄ientie sc̄iri pōt
Bō sc̄dō est. q̄ illa sc̄ia d̄z eē prior in acq̄sitōe aliarū sc̄iarū p̄ quā nob̄ inno
tescunt aliarū sc̄iarū p̄ncipia. s̄ p̄ logica innotescunt nob̄ p̄ncipia aliarū
sc̄iarū. ⁊ r̄c. Minor p̄bat. q̄ inductio ip̄s argumētatiōis. put pōm̄ sub
iectum logice est p̄ncipiorū p̄ncipiorū probatiua.

Ar Metaphisica disputat de principijs oīū aliarū sciāz. & nō solū dya
lectica vt hz textus. Aliis probatur, qz metaphisica hz stabilire pñ

cipla aliar sciay. vtz qnto metaphisice. Dñm q cōtingit triplr disputare de principiis aliar sciay. vno mō denitativē. alio mō pbabiliter. Etio mō apparenter. metaphisica at disputat de principiis aliar sciay demonstratīe dyalectica at pbabiliter. s̄ sophistica apparēter. et ergo sophistica et metaphisica excluduntur p illā pīculā pbabiliter.

Aff. S̄is prior est monachus. s̄ dyalectica est prior. q̄ dyalectica ē monachus. Maior pbat oculariter de priore p̄dicatoz et carthusiensium. Dñm q̄ ibi ē fallacia equocationis. eo q̄ mediū nō tenet eodē mō ē maiori et minori. nam in maiori prior capit substantiē. p̄ p̄sona. h̄nt illam dignitatem ecclesiasticā. et inde venit priorissa. et dī mulier h̄nt talē dignitatem. vel ē vroz prioris. S̄ i minori capit prior adiectivē. vt. s̄. ē compatiuus a p̄dē. et p̄p̄te dī de duobus. Et q̄n dī. et si prior capiat adiectivē adhuc dyalectica in acq̄sitiōe sciay nō erit prior. H̄ns pbat. q̄ tal ē ordo sciay q̄lis est ordo s̄biectoꝝ. s̄ s̄biecta sciay realiū sunt añ s̄biectū logice q̄ scie reales sunt añ logicā. Dñm q̄uis scie reales sint añ logicā s̄m naturam rei. p̄p̄t dignitatē obiectoꝝ. sunt tñ posteriores in acq̄sitione.

Aff. In acq̄sitione sciay dyalectica nō est prior. q̄ rē. H̄ns pbat. q̄ grāmatica acquirit sine logicā et p̄cedit eā. q̄ rē. Dñm q̄ duplex est grāmatica. s̄. positiva q̄ etiam impositiva appellari solet. q̄ est de impositiōe vocis ad significandū. et de accidentibus ip̄am vocē p̄sequētib⁹. et illa in tuentibus prius acq̄ritur. s̄ non est scia. q̄ est quedā voluntaria impositio scā ad placitū p̄mi institutiōis. et illa p̄cedit. Alia ē grāmatica regularis que p̄ certas reglas docet cōgrue loq̄. q̄ regle nō p̄nt p̄bati nisi p̄ logicam. et illa grāmatica sequitur.

Aff. Grāmatica regularis p̄cedit logicā in acq̄sitione. q̄ adhuc aliq̄ sciētia erit prior logica. H̄ns p̄z q̄ v̄x et falsum p̄supponūt sibi cōgruum. etiā illa p̄studer. Dicendū q̄ duplr aliq̄s p̄t h̄re grāmaticā regularem. vno mō p̄fē. alio mō imp̄fē. Tunc dī q̄ p̄fēta noticiā grāmaticē seq̄tur logicam. s̄ imp̄fēta grāmaticē noticiā est prior. Et s̄ p̄t dici s̄ istis verbis. q̄ aliq̄ ē grāmatica regularis docēs. q̄ est. vel etiā docēs q̄d est. et illa est prior logica. S̄ alia ē docēs. p̄pter q̄d. et illa seq̄tur logicam. vt cū q̄ritur. p̄pter q̄d adiectivū et subm̄ volūt p̄uentire in genere in nūero et in casu. s̄ at nō p̄t sciri nisi p̄ logicā. Et s̄lt̄ dñm est de rethorica vel medicina. Et q̄n replicatur. multi acq̄suerūt sciām medicinalē vel scientiam legum sine logicā. ergo rē. Dñm vt prius q̄ hoc solū est imp̄fē et quo ad quia est. non tñ p̄fē et p̄pter quid.

Dī at dyalectica a dya qd est duo et logos sermo: vel lexis ratio: q̄si duoz sermo vel ratio: scz opponētis et respondentis in disputatione

Hic exponit hoc vocabulū dyalectica ostendēs ei⁹ derivatiōē dicens q̄ dyalectica dī a dya qd est duo rē. vt clare h̄z textus. Est tñ cōsiderandū q̄ dyalectica p̄t duplr scribi. et s̄m h̄z duplicē exp̄sem. vno mō scribitur per γ grecā. et tūc dī a dya qd est duo. et logos s̄m v̄l lexis rō. et γcos scia

Tractatus Primus

quasi scientia de finone duorum. scilicet oppositis et respondentibus. Alio modo scribitur per latinum. et tunc dicitur a dia quod est de. et logos finone vel loris rō. et rcos scia. qui scientia de finone vel rōe. Sed prima interpretatio est melior eo quod magis plane exponit nam dialectice ut hō diffinit. et hō dialectica dicitur potius scribi per grecum cum. in quantum. scilicet dya valet idem quod duo. ym. Scribe per grecum dya duo significabit. Scribe per nostrum. sic dia deus dabit.

Ad Expositio vocabulorum spectat ad grammaticos. et per. hyl. incovent enter se intromittit hō de ea. Dicitur quod duplex est expositio vocabulorum. una est generalis. et illa spectat ad grammaticum. Alia est specialis. et illa pertinet ad quicumque alium auctorem. quod quilibet artifex per exponere vocabula ad propositum sibi deferuētia. Et dicitur per. hyl. ponit exponem nois dy alectica propter iuvenes. ne fiat processus ex ignotis.

Ad Logica non considerat sermonem neque proprietates finonis. et male per scientia de finone. Hinc probatur. quod hō facit sola grammatica. Dicitur quod scientia per multis modis dici finocinialis. primo improprie. quod docet per finonem. et sic quilibet scientia per dici finocinialis. Secundo quod considerat finonem et eius proprietates. put est instrumentum exprimendi mentis conceptum. et sic grammatica dicitur finocinialis. Tercio quod dirigit sermonem. et sic grammatica itez dicitur sermo cinialis. quod dirigit finonem ad exprimendum mentis conceptum. Et etiam logica ut sic finocinialis dicitur. quod dirigit finonem in accipiēdo vel tradendo noticiam incogniti. Quarto quod utitur finone tanquam instrumento. et sic itez logica per dicitur finocinialis. quod docet modum quo in omni scientia accipit noticiam ignoti ex noticiā noti. quod solū hō fieri per finonem.

Sed quod disputatio non potest fieri nisi mediante sermone nec finone nisi mediante voce: nec vox nisi mediante sono. omnis enim vox est sonus: ideo a sono tanquam a priori inchoandum est

Hic per. hyl. tercio reddit auditores doctes ponendo ordinem precedentem in hac scientia. Et dicit quod iste tractatus inchoandus est a sono. quod probatur in te per sic. quod dialectica considerat disputationem oppositis et respondentibus. sed disputationis non potest fieri nisi mediante finone. nec finone nisi mediante voce. nec vox nisi mediante sono. quare concluditur quod a sono tanquam a priori inchoandum est. Minor probatur per prima parte quod disputatio est actus syllogisticus vni ad alterum ad quam finone necessario requiritur. Sed per secunda et tercia probatur quod non potest esse effectus cause formalis sine causa formali. sed vox est causa formalis finonis. et sonus est causa formalis vocis.

Ad Aliqua disputatio potest fieri sine sermone. et tertius presupponit falsum. Hinc probatur. quia aliquis potest subripere disputare. Dicitur quod duplex est disputatio. scilicet mentalis vocalis et scripta. Disputatio mentalis vel scripta fit sine finone. sed non vocalis. de qua hō sermo. quod talis est nobis notior. Replacat omnis disputatio est inter oppositum et respondentem. qui sunt due persone. et nulla est disputatio mentalis alicuius ad seipsum. Dicitur quod in disputatōe mentali unus supplet vicē duorum. scilicet oppositis et respondentibus. Et quoniam dicitur. aliquid fit disputatio per. et signa. Dicitur quod illa solū est imperfecta. sed hō loquimur de perfecta.

Ad Hincque aliqua fil percipiunt vnū nō est pri^o alio. s. s. mo vox z so-
nus fil percipiunt. s. vox non est prior s. mone nec sonus est p^o voce
Dicendum quibus illa tria sonus vox z sermo percipiant fil tpe. tñ vnum
pcedit aliud s. m naturam. sicut causa suū effectum. qz vox s. m naturam est
aū sermonem. z sonus ante vocem vt patuit.

Ad Sono nō est inchoandū tanq̃ a p^ol^oz. s. inductione nō valet. Hic
pbat^o qz sonus cōsiderat^o a nālī p^oh^o. s. diuersi artifices debent di-
uerſa cōsiderare. Dñm qz aliter cōsiderat^o sonus a p^oh^oico z aliter a lo-
gico. qz nālī p^oh^o cōsiderat sonū vt est passio rei natura^o is. z in secūdo
de aīa cōsideratur vt est obiectum auditus. sed a logico cōsideratur vt
est signum conceptus mentis.

Ad Sonus non p^ot fieri nisi mediāte qualitate. s. a q̃litate tanq̃ a p^oio
ori inchoandū est. Tene^o p^oh^o. quia qualitas est cōlor. Dicendū
quib^o q̃litas est cōlor in p^odicatōne qz sonus eo qz q̃litas est genus ei^o. vt
pater ex diffinitōe soni quā affigit Buridan^o cū dicit. Sonus est qualitas
sensibilis ab auditu p^oprie z p se p^oceptibilis. nō tamē est p^oio: sono eo mō
quo cōsideratur a logico. s. in p^orium est signū p^ocept^o nri intellect^o. qz q̃l-
tas illa nō est signū cōcept^o mētis nisi mediāte sono.

Son^o est q̃cqd p^oprie ab auditu p^ocapit^o: Dico at^o p^o
p^oprie qz lz hō xl cāpana audiat s. nō ē nisi p sonū ei^o.

Ista est p^os executiua. in qua determinat de genere z dñtīs ponendīs
in diffinitionib^o noīs z verbi. qz sunt p^otes p^opos s. p^oncipaliter intente. Et
qz in diffinitōe noīs z verbi ponit aliqd loco generi. z aliqd loco dñe. idō
p^omo inuestigat qd sit illud genus. z que dñe. vt sunt vox. z vox fecit^o ad
ad placitū. Et qz oīs vox est sonus. idō incipit a sono tanq̃ a principio cōi-
ori. qz s. m p^oh^o p^omo p^oh^oico. Innata est nobis via a magis cōib^o ad
minus cōia procedere. z p^omo ponit diffinitionē soni. secūdo exponit eā.
Dicit ergo. son^o ē q̃cqd p^oprie z p se ab auditu p^ocapit^o. Per hoc qd dī p^o
p^oprie excludunt^o sensibilia cōia. s. p hoc qd dī p se excludunt^o sensibilia per
accidens. qz hō vel campana non auditur nisi p sonū eius.

Notandum Quod sensibile cap^ot^o dupl^o. vno mō actiue. tunc ē
id quod aptum natū est sentire. z sic est differen-
tia constitutiva animalis. Alio modo cap^ot^our passiue. z sic sensibile dicit^o
quod aptum natum est sentiri. z est duplex. s. p se z p acc^ois. Per se est qd
per p^opriam spēm mouet potentiam ad actū sentiēdi. z nō grā alicui^o alte-
rius. vt color inuitat p se visum. z q̃litates tāgibiles vt calidū frigidū zc.
p se inuitat^o tactū. Sz sensibile p accidēs est qd nō p se inuitat^o potenti-
am. s. grā alicui^o acc^ois ex^ois in eo. vt campana nō audit^o nisi p sonum.
Vel est qd accidit ei qd est sensibile p se. sicut albedini accidit eē hominē
vel asinū. z sic hō vel asinus dicunt^o sensibilia p acc^ois. Sensibile p se est
duplex. s. p se p^opriū z p se cōe. Sensibile p^opriū est qd ab vno solo sen-
su percipit^o. vt sonus respectu auditus. Sensibile cōe est qd non percipitur
ab vno sensu s. pluribus. z sunt quinq^o. vñ. Magnitudo quies numer^o
motusq^o figura. Hec sensibilia tibi sunt cōmunia dicta.

Tractatus Primus

Quod An diffinitio soni sit bona. Dm q sic. pbatur qz ois illa diffinitio est bona cui conueniunt oēs conditiones bone diffinitionis. s pñs est hmoi. qz rē. Minor pbatur qz tres sunt conditiones ad bonā diffinitionem requisite. q oēs huic diffinitioni conueniunt. Prima est q diffinitio dē conuenire omni cōtento sub diffinito. Scda q pueniat soli diffinito. Tercia q sufficienter explicet totā nām diffiniti a prima potentia vsq ad ultimū actū. Rō prime cōditōis ē. qz oīs diffinitio cōstituitur ex genere r dñā. vñ ex aliq hñte modū generis r modū dñe. s genus diffiniti debet cōuenire omni cōtento sub diffinito. qz gen⁹ cōuenit oibus spēbus r cōtēntis sub eis. Rō scde cōditōis ē. qz dñā cōuenit oī cōtento sub diffinito r pueritur cū ipso. qz r diffinitio ex dñā cōstituta. Rō tercie est. qz diffinitio sit ex genere r dñā. q duo sufficienter explicāt naturā diffiniti a pñā potētia vsq ad ultimū actū. Est at sensus diffinitōis. son⁹ ē quicqd pcipit. i. aliqd perceptibile vel sensibile. ppue. ad dñā sensibilibis cōis. r p se. ad dñā sensibilibis p accēs ab auditu. ad dñā sensibilibis pprioz alioz sensuū qm son⁹ est obiectum primū pprium r p se auditus.

Ad ista diffinitio cōuenit alijs a diffinito. q nō est bona. Ans pz. qz cōuenit silentio qd nō est son⁹. Dm q aliqd pcipit ab auditu dupliciter. vno mō ptiuatue. alio mō positue. mō silentiū dñ pcipit ptiuatue ba auditu p carentiā soni. s nō positue vt h intelligit. Sed diceret. canis dñ latrat pcipit ab auditu positue. r tñ non est sonus. Dm q canis solū pcipit p accēs. s. p sonū suū. r sic diffinitio sibi non cōuenit. Et si dicatur. sonus pcipit p suā sensibilitatē. ergo etiā p accidens. Dm negando pñā. qz sensibilitas p se conuenit sono.

Ad Sonus est sensibile cōe. q male dī in diffinitione. pprie. Ans pbatur. qz sonus est motus in fractione aeris. s mor⁹ est sensibile cōe. Dm q sonū esse motū in fractōe aer⁹ pōt duplī intelligi. vno mō formaliter. r sic sonus nō est motus. Alio mō causaliter. sic q sonus sit qualitas causata ex motu fractōis aeris. r sic est motus. si aut sonus esset mor⁹ formaliter. tunc esset sensibile cōe sicut motus.

Ad Illa diffinitio est falsa in qua ponit vñ vñ sumptū. s pñs ē hmoi. qz rē. Maior pbatur. qz diffinitio pdicat de diffinito. s ois illa p dīcatō est falsa in q pdicat vñ vñ sumptū. sicut dī primo peribernentiarū. Minor pz. qz ly quicqd est signū distributū includens materiā sue distributionis. Dicendū q quicqd non tenet h distributue. s infinite siue particulariter. r valet tñ quicqd pcipit. i. aliqd vel qd est perceptibile. Ad denotandū tñ cōuertibilitatem dicat quicqd. r ponit loco generis. s alie pñe ponunt loco dñe. quia p eas sonus differt ab obiectis alijs.

Et si dicat. infinitum nihil notificat. q solutio nulla. Dm q licz infinitum nihil notificat p se sumptū notificat tñ aliqd in qm certificat p particulas sequentes ipm restringentes r determinantes.

Ad Sonus factus in nemore r in medio maris est son⁹ r tñ nō percipitur ab auditu. supposito q ibi non sint homines pñes. ergo rē. Dicendum qm actu non percipiat. tamē aptus natus ē pcipi. qz verba in diffinitionibus posita non dicūt actū s aptitudinē. r hoc ideo. quia aptitudo est magis essentialis diffinitioni q actus.

Petri hys. Folio XIII

Ad Obiectū potentie passiue nō pōt diffiniri p suā potentia. ergo nō
le diffinit sonus p auditū. Hīs pbat. quia obiectum est semp no-
tius potentia. cum potentia cognoscatur p obiectum. s notius nō dī diffi-
niri per ignotum. Dicendū q licet obiectū potentie passiue non diffinia-
tur a priori p potentia. s magis econtra. tñ bene p ipam pōt diffiniri deseri-
ptiue t a posteriori. in q̄tum quodāmodo potētia est notior suo obiecto.
Hec dicendū q si obiectū t potentia capiant vniiformiter. s. vt ambo sint
in actu. vel ambo in potētia. sic sunt simul t relatiua. s vnū relatiuorum
potest diffiniri p alterū. Si xō capiantur vt obiectū est in actu. t alterū so-
lum in potentia sic obiectum pcedit potentia. t ipam diffinit. tñ q ad nos
obiectum diffinitur p potentia. qz ipa est nobis notior. s sufficit q diffini-
tio detur p nobis notiora.

Sonorum alius vox alius non vox

Posita diffinitione soni. hic pñr diuidit ipm. Cuius ratio ē. qā in vnt
uocis incōplexis diffinitio pcedit diuisionē. sed son⁹ est vniuocū incōple-
xum. igit̄ rē. Maior probat. qz diffinitio explicat esse ipsius. diuisio vero
posse. s esse est ante posse saltē ad opari. qz nihil opatur nisi pñr est. t iste
est verus modus cognoscendi incōplexū quādo pñr diffinit̄ t postea di-
uiditur. Dicit ergo. son⁹. alius est sonus vox. alius est sonus non vox.
Ratio diuisionis est. quia sonus causatur ex fractione aeris vehemēti. aut
ergo talis fractio fit ab ore aialis naturalibus instrumentis. t sic est son⁹
vox. aut fit sine illis. t sic est sonus non vox.

Quoniam ista diuisio soni sit bona. Dm q sic. qz illa diuisio est bo-
na cui cōueniunt oēs pditiones ad bonā diuisionē req̄site. s ista ē
hinc. s rē. Minor pbat. qz tres sunt cōditiones requisite ad bonam di-
uisionem que offēs huic cōueniunt. Prima est. q membra diuisionis de-
bent esse opposita formalit̄ vt x̄tialiter. Secda est. q nō debēt excedi a di-
uiso. s dñt euacuare totā naturā diuisi. Tercia ē. q mēbra diuidentia nō
excedant diuisum. s cū ipō cōuertant̄. sic q nihil debet cōtineri sub mem-
bris diuidentibus. qñ p̄tineat eē sub ipō diuiso. Et ē ista diuisio generis
in suas spēs si sonus absolute capis. si xō capiat̄ respectiue vt comparatur
ad sequētia. ad quorū cognitionē valet. sic est diuisio analogi in sua ana-
logata. qz ad illā p̄gnitionē solū valet sonus vox.

Ad Diuisum positū dī habere membra diuidentia positiua. s mem-
bra istius diuisi non sunt positiua. igit̄ rē. Minor pbat. qz non
vox est quid priuatiū. igit̄ rē. Dm q lī nō vox sit qd priuatiū fm vo-
cem. tñ est quid positiū fm rem significatā per tale nomen. t ponitur s
nomine priuatiuo ad significandū oppositionē inter ista duo membra so-
num diuidentia. Hec dñm q licet sonus non vox quantū ad illud a quo
nomen imponit̄ sit aliquid priuatiū. tñ q̄tum ad illud cui nomen impo-
nit̄ est qd positiū. adeo p nō vocem circuloquimur quandā spēs soni cui
non est nomē impositū. ppter penuriā vocabulorū. Replicat. membrum
diuidēs non erit cōr diuiso. s non vox est cōmuni⁹ sono. quia cōuenit
ligno alino t̄ijs. Dm q lī nō vox non est solum membrum. s sonus nō

Tractatus Primus

vox. s. cum inclusione diuissi.

Ad in omni bona diuisione diuissum precedit membra diuidentia. s. h sequitur. q. non est bona. Minor pbatur. q. est obliquus qui a pte post costruit. Eodem q. simplr dictio rei debet seq dictione regente. in q. tuor tñ casibus preponit. Primo rōne qstionis. vt quē vidisti. Secdo rōe relationis. vt iobes currit quē video. Tercio rōne negationis. vt nullum video. Quarto rōe diuisionis. vt h sonoꝝ alius vox alius nō vox. vñ verus. Quæstio latio. siue negatio. scissio si sit. Obliqs xbo pponas sepe re

Ad Nullū simplex pōt diuidi. s. son⁹ ē qdā simplex. q. male diu. gēti. dicitur. Minor pbat. q. est forma q. fm Gilbertū vox. est simplex et inuariabilis. Dicendū q. nullum simplex pōt diuidi in partes integrales et quantitativas. tamen bene in ptes subiectiuas. Et quando dī. partes subiectiue sunt spēs alicui⁹ generis. s. son⁹ nō est gen⁹. q. nō pōt diuidi in ptes subiectiuas. Minor pbat. q. son⁹ est accēs de terciā spē qualitāt. sed accēs non est gen⁹. s. rē. Eodem q. accēs p dīscapile nō est gen⁹. s. bñ accēs p dīscamentale. quo nō sonus est accidens.

Sonus vox est idem qd ipa vox. Tñ vox est sonus ab ore aīalis platus naturalib⁹ instrumentis formatus. Naturalia autem instrumenta qbus vox format sunt hec: guttur lingua palat⁹ quatuor dētes et duo labia. vñ xpus. Instrumenta nouem sunt guttur lingua palatū quattuor et dentes et duo labra simul.

Præmissis quid sit sonus tam diffinitur q. diuissus. Petrus hys. cōsequenter determinat de membris diuidentis. que sunt sonus vox et son⁹ nō vox. et ipē volens diffinire sonum vocem diffinit vocem. quia illa duo sūt idem p vnā regulā restrictionū. q. dī q. sē nomē nō diminutēs rē. sicut i si. nūq. idem sunt aīal homo et hō. Dicit ergo. vox est son⁹ ab ore aīalis platus naturalibus instrumentis formatus.

Quam diffinitio vocis sit bona. Dicendū q. sic. q. indicat essentiam diffinitū p essentialia. i. p gen⁹ et dīam. Et sonus est gen⁹ diffinit. sed hoc qd dī ab ore aīalis platus ponit ad dīam soni non vocis. Et cum additur naturalibus instrumentis formatus ponit ad differentiam i. i. i. s. et sternutationis. q. sūt ab ore aīalis. non tñ mediantib⁹ naturalibus instrumentis. quoz nouem sunt. vtz in textu

Notandum Qd ad vocis pfecte generationem qtuor principaliter requirunt. Primo inspiratio aeris. i. attractio aeris ad pu. monem. Secundo aeris attracti circa pylmonē igrossatio. Tercio aeris igrossati ad vpcalem arteream reuerberatio. Quarto repercussio aeris cum debita distinetione et formatione cauiata ex percussione lingue contra palatum. et dentes. Ex quo patet q. non omnia aīalia faciunt sonū. q. q. aīalia que nō inspirāt neq. respirant non faciūt sonū.

sicut pisces et alia animalia calidum sanguinem non habita. Unde inspiratio valet animalibus ad duo. primum ad refrigerium cordis. Secundo ad formationem soni vel vocis. primum est de esse animalis ad eius conservationem. secundum vero est solum de bene esse. Et predicta quatuor pertinent in diffinitione vocis posita ab Aristotele secundo de anima. que est. Vox est repercussio aeris inspirati ab anima ad vocales arteregum facta cum imagine fecandi. que diffinitio est talis quia datur per omnia genera causarum. Et differt a diffinitione habita posita. que est quiddamativa. quia datur per genus et determinat ut patuit.

Ad Quicquid profertur cum imagine fecandi est significativum. sed omnis vox profertur cum imagine fecandi. et omnis vox est fecativa id est quod tamen est per divisionem sequentem. Minor patet ex diffinitione vocis quam prius ponit. Dicendum quod significativum capit dupliciter. uno modo generaliter puta illa vox est fecativa que fecat seipsum aut aliud a se. et sic omnis vox est fecativa. et sic capit in diffinitione vocis a philosopho assignata. Alio modo specialiter puta fecare est aliud a se respirare. et sic non omnis vox est fecativa prout innuit divisio sequens. Vel potest dici quod duplex est diffinitio. scilicet univocum et analogum. motus vox est diffinitum analogum. et sic diffinitio convenit principaliter et secundum se recte voci significativum. que est primum analogatum. si non oportet quod ita conveniat posteriori.

Ad Diffinitio Petri. hys. provenit alteri a diffinito. non est bona. Hinc probatur. quia tussis est sonus ab ore animalis platus naturalibus instrumentis formatus. et tamen non est sonus vox. Dicendum quod tussis non est sonus ab ore animalis platus inquantum animal. si producit a natura sine figura et imagine fecandi. Etiam tussis non est naturalibus instrumentis formata. quia formata est distingui et figurari. Et per hoc etiam excluduntur soni instrumentorum musicalium et angelorum. qui solum dicuntur voces transumptive. quia non procedunt ab ore animalis. Etiam voces angelorum non sunt naturales. de quibus est habendum ad propositum.

Ad Abicquod respicit propria passio alieni? Subjectum ibi est etiam subiectum illius passionis. si in sonis instrumentorum musicalium est propria passio vocis. scilicet continuatio. elevatio. et depressio. et est ibi vox. Dicendum quod ibi est passio vocis secundum similitudinem. et etiam soni musicalium instrumentorum dicuntur voces similitudinarie et transumptive. quia sicut vox aliquando continuatur elevatur et deprimatur. sic etiam soni instrumentorum musicalium aliquando continuatur elevatur. et deprimatur.

Ad Plura sunt instrumenta quibus formatur vox quam novem. ergo per tertium. Hinc probatur. quia pulmo et vocalis arterea etiam requiruntur ad vocis formationem. Dicendum quod duplicia sunt instrumenta quibus vox formatur. scilicet propria et remota. si Petrus hys. ponit tamen instrumenta propria. que illa duo ceteris non connumerat. quia sunt remota. Vel dicimus quod pulmo et vocalis arterea comprehenduntur sub gutture. Unde vocalis arterea est illa vena que pertinetur a summitate ad modum tubule usque ad pulmonem.

Ad Quia infantes et vetule formant voces. et tamen non habent ista omnia instrumenta. quia erant dentibus. ergo ad formandum vocem non sunt ista necessaria. Dicimus quod duplices sunt voces. scilicet perfecte. et ad illarum formationem requirantur non instrumenta. Alie sunt imperfecte quibus non possumus debite comprehendere id quod est apud animam. et illas vocant edentulis. Et quando dicitur inveniuntur aliquae aves facientes vocem perfecte cum continuatione sicut boves.

Tractatus Primus

Dicitur quod quæ bene faciunt unam vocem perfectam aut duas. non tamen quælibet
nec indistincte omnes. et ex hoc non dicitur quod formant voces perfectas. Vel dicitur
quod licet illi soni videantur voces perfecte. tamen sunt propriam rationem vocis sunt non
voces. quia canes latrant. vacce mugiunt. porci grintiunt. equi hinnunt. oves
balant. rane coarant. soli vero homini relinquitur proprium vocare. et ergo prius in se-
cundo de anima attribuitur vocem soli homini. licet per se. hic generalius lo-
quatur quod Aristoteles in secundo de anima.

Sonus non vox est quod generatur ex collisione duorum cor-
porum inaiatorum: ut fragor arborum: strepitus pedum

Hic est diffinitio secundum membra dicte divisionis. scilicet sonum non vocem. Et dicitur
quod sonus non vox est quod generatur ex collisione duorum corporum inaiatorum. Ex-
plum. ut fragor arborum. strepitus pedum. Et dicitur intelligi prius diffinitio tam de
corporibus inaiatis simpliciter. quam de animis habentibus se ad modum inaiatorum.

Quod si ista diffinitio soni sit bona. Dicendum quod sic. quia datur per
genus et differentiam. genus est sonus. et datur intelligi per illud
relatum qui. sed totum quod sequitur. scilicet ex collisione duorum corporum inanima-
torum ponitur ad dictionem vocis. Est autem collisio mutua percussio corporum
ad invicem. et dicitur a con quod est sibi. et lesio lesionis.

Notandum. Quatuor requiruntur ad sonum vocem quod ad be-
ne esse et perfectionem. primo quod sint corpora dura. et
ergo si lana percutiat ad lanam non facit sonum. Secundo quod sint corpora
plana siue lenia et non acuta. et ergo si acus percutiatur supra acum non fa-
cit sonum. Tercio quod sint corpora aerea. et si plumbum percutiatur supra plumbum
non facit magnum sonum. Quarto quod illa corpora tangerent se cum violentia. et si
una manus percutiat ad aliam leniter non facit sonum. Sed tria sunt quod requirun-
tur ad istam soni non vocis. scilicet percussum percutiens et medium. sicut patet in sono
capanæ ubi percussum est capana. percutiens bapillus. et medium est aer.

Ad fragor arborum. strepitus pedum sunt soni corporum inaiatorum. et incouen-
ienter ponuntur per exemplis. Dicendum quod quis arbores sint anima
te sunt substantiam. sunt tamen inaiate sunt hunc modum operandi. et per pedes ali-
qui faciunt strepitum. non inquantum inaiati. sed inquantum corpora dura. et quantum
ad hoc esse animatum accidit eis.

Ad in fractione papiri vel panni causas sonus non vox. et tamen non gene-
ratur ex collisione duorum corporum. Dicendum quod licet ibi non sint duo
corpora formaliter. tamen bene equaliter quantum ad suum effectum. quod est subita et
violenta fractio aeris. et ergo pres aeris se mutuo concutientes causant
sonum illum. et quanto ruptura est velocior tanto sonus est maior.

Locum alia significatiua alia non significatiua. Vox si-
gnificatiua est que auditui nostro aliquid representat: ut ho-
mo equus. Vox non significatiua est que auditui nostro
nihil representat. ut bu bu bass.

Hic subdividit vocē. cuius cognitio ad sequētia est necessaria. et pmit-
tit de sono nō voce. qz sonus nō vox nō deseruit sibi ad ppositū. Dicit g.
(Vocū alia fcatina: alia uō fcatina) Et vltēri⁹ diffinit illa mēbra: dicēs.
(Vox fcatina est q̄ auditui nō aliqd̄ repñtat). i. q̄ apta nata est p̄ auditū
nōm aliqd̄ repñtare intellectui cuius ip̄a est signū. et sic ex pñti aliqd̄ re-
linquit in intellectu. vt homo. equus. sed. Vox nō fcatina est q̄ auditui
nostro nihil repñtat). i. q̄ intellectui ad sensūz reflexo p se nihil repñ-
tat tanq̄ fcatū eius. vt bu. ba. bas.

Q̄ Que sit rō hui⁹ diuisiōis. Ddm q̄ ista. qz oīs vox obijcit se audī-
tu. ita q̄ nō aliā fcatidē a se habeat. et tūc est vox nō fcatina. vel sic q̄ cū
impñsa sit fcatio alia a se a primo impositore. et tūc est vox fcatina. Al ali-
ter. qz vox se obijcit auditui aliqd̄ repñtās itellectui. vel ergo repñtat ali-
ud a se tanq̄ signū signatū: aut seip̄am. Si primū sic est vox fcatina. si se-
cundū sic ē vox nō fcatina. An vox dī fcatina qz est signū alicui⁹. et sic dī
fcatina a signo. Sed vox dī nō fcatina. qz null⁹ a se est signū. Pro quo
sciendū q̄ signū fm̄ Tullii est qd̄ se primo offert sensui aliquid aliud de-
relinquēs intellectu. qm̄ ipsa vox fcatina repñtat seip̄am auditui cau-
sando suā similitudinē in auditu. et suā spēs in fantasia. ad quā fantasiā in-
tellect⁹ se cōuertēs apprehendit fcatū vocis.

A In nulla bona diuisiōe mēbra diuidentia debēt excedere diuissū. vt
p̄z ex dictis. s̄ hic mēbra diuidentia excedūt vocē. ḡ rē. Minor pbat. qz
circulus pendens añ tabernā ē fcatū⁹. qz aliquid repñtat. et nō est vox.
Ddm q̄ fcatūū et nō fcatūū fm̄ se nō sunt mēbra diuidentia: s̄ vox fcati-
ua et vox nō fcatina. et illa nō excedūt diuissū. imo continent sub ip̄o. et ideo
diuissū debet repeti in mēbris diuidentibus. vt sit diuissio totius in modo
in suas p̄es. Et qm̄ dī. accidit voci esse fcatinā vel nō fcatinā. ḡ est diui-
sio subiecti in accidētia. Ddm q̄ vox diuidit in voces fcatinā et nō fcati-
uam tanq̄ totū in modo in suas p̄es. sed diuidit in fcatūū et non fcati-
uū vt subiectū in sua accidētia. Et ḡ qm̄ diuissio sic capir̄ (vocū alia fcati-
ua alia nō fcatina) est diuissio subiecti in accidētia. sed qm̄ diuissum in mē-
bris diuidentibus repetitur tūc est diuissio totius in modo.

Q̄ Circa diffinitōem vocis fcatine q̄re vox obiectū audit⁹ fcat cōce-
ptū nostri intellect⁹ et nō obiecta alioz sensuūz. Ddm q̄ ideo. qz vox est
aptius signū ad repñtādūz cōceptū nostri intellect⁹. eo q̄ vox depēdet
a volūtate nostra. et fornam⁹ voces dū volumus. s̄ hoc nō possum⁹ de ob-
iectis alioz sensuū. ergo etiam vox est magis cōueniens ad fcatidū cōce-
ptus aīe q̄ alia sensibilia. Pro quo notandū q̄ vox primo repñtat se
auditui tanq̄ obiectū sue potentie. qz est sonus qui est obiectū audit⁹. et
repñtat intellectui ip̄am rē ad quā significandā est imposita. Et hoc fit
tali ordine. quia obiectū cuiuslibet sensus imprimit similitudinē suam in
sensu exteriori. deinde causat spēs i virtute cogitativa vel fantasia: q̄ nō
repñtat vniuersale: sed naturā singularem sub hic et nūc. sed intellectus
agēs cū illa specie vñ fātafmate causat spēs itelligibilē in intellectu possi-
bili q̄ dī thesaur⁹ oīm spēs itelligibilū. q̄ tūc repñtat vñ vel naturam
cōmunē ab oībus cōditōibus indiuiduātib⁹ abstractā. et causat noticiā

Tractatus primus

actualē rei cui? ē spēs. Et hoc mō voces sunt impositę ad scādū res pce/
ptas 7 intellectas mediāte auditu. qz nihil ē ī intellectu qm pīo fuit ī sensu.

Af Audir? nō apphēdit fcatū vocis s̄ sol? intellect? . q male dī q vor
fcatua sit q auditui aliqd repntat. Ddm q vor pīe se pīentat
auditu. 7 mediāte auditu repntat suā silitudinē fantasie. et ex pīti repre
sentat fcatū intellectui. Et qñ dī. si vor pīo pntaret se auditui. 7 scdo re
pīentaret suā silitudinē. 7 tertio fcatū rei. seqret q oīs vor fcatua esset
equoca. Tenet pīa. qz fcarer plura diuersis rōmb? . Ddm q vor fcatua
duo pīa repīentat nāliter. 7 solū vltimū repntat ex impositōe ad placitū.
Alia aut vor dī equoca q plura fcat ex impositōe ad placitū. Et qñ dī
vor fcatua repīentat ad placitū pferētē 7 rē fcatā q sunt plura. Ddm q
non pīentat illa eodē modo. vt infra patebit.

Af Omīs vor auditui aliqd repīentat. ergo oīs vor est fcatua. Hīs
pbat. qz oīs vor ad minus repīentat seipam Ddm q vor pīe nō re
pīentat se. Pro quo notādū est dīa inter pīentare 7 repīentare. qz repre
sentare est aliqd aliud a se pīentare. vt homo. illa vor pīo pīentat se au
ditui. 7 ex psequēti pīentat intellectui rē fcatā. s. naturā humanā quare
repīentat. Sed pīentare est alicui offerre. et sic omīs vor pīentat se pu
mo auditui. sed non oīs vor repīentat.

Af Stando in ista dīa oīs vor aliqd repīentat. Probat de illis vo
cib? bu. ba. bas. que repntat idignatōez vel aliqd aliud. Ddm q ille vo
ces capiunt duplr. Ano mō fm se 7 absolute. 7 sic nihil a se fcat. Alio
modo qmz ad pferentē eas auctere 7 terriblr. q ad manifestādū suas pas
siones incutēdo alteri timorē eis vtitur. 7 sic bñ pnt fcare indignatōem
vel irā vel aliqd hmoi. Pro quo sciēdū q aliq vor repīentat aliqd du
pliciter. Ano mō p se. vt illa vor hō. Alio mō p accidēs. 7 tale nō ē pīuū.
fcatū quo modo ille dictōes bu. ba. bas. fcat.

Af Omīs vor repntat ad minus pferentē p se. q oīs vor est fcatua.
Hīs prī. qz si aliqs ambulet in tenebris 7 faciat illā vocem bu. aliis co
gnosceret eū esse hoīem. Ddm q vor fcatua repīentat auditui aliquid
tanqz signū suū signatū. 7 non tanqz effectus suā causāz efficientē quō vo
ces non significatiue repīentant pferentes.

**Locū significatiuarū alia ad placitū: alia natura
liter. Glor fcatū natura est q apud oēs hoīes idēz
repīentat. vt gemitus infirmoz. latrātus canū. Glor
fcatua ad placitū est q ad voluntatē pīuū instituen
tis aliqd significat. vt homo.**

**Hic psequēter (dimissis vocib? nō fcatuis. qz dē eis nō ē ad ppositū)
pīndit vocē fcatuā dicēs (Locū fcatuū alia ē fcatua naturalr. alia
ad placitū.) Cur? dimissōis rō est. qz oīs vor fcatua habet ordinē siue re
lationē ad suū fcatū. vel ergo talis ordinatio fit fm institutū nature. 7
sic est vor significatiua naturaliter. aut fm placitū imponentis. 7 sic ē vor
significatiua ad placitū. Tūc distint illa membra. 7 pīmo vocem signi**

ficatiua naturaliter dicēs. q̄ (vor fecatiua naturalr est illa que apud oēs hoīes idē representat) vt gemit⁹ infirmoz rep̄ntat dolorē. latrat⁹ canū iraz vel gaudiū. Sz (vor fecatiua ad placitū est illa que ad voluntatē prīmī instituentis aliquid significat) vt homo.

Q̄ue est rō harū diffinitōnū. Dm q̄ rō p̄mī est. qz vor signifi catiua naturaliter significat ex instinctu nature: que inclinat ani mal ad pferendū talem vocem impectā ad exprimendū suas affectiōes sūt ue passiōes. vt iram gaudiū vel famē. sed talis natura est eadē apud om nes. 7 eodē modo inclinat aīalia ad exprimendū suas affectiōes. ergo vor significatiua naturaliter debet significare idem apud omnes. Sed ratio se cundi est. qz res exterior representatur sensui. 7 mediante sensu generat su am similitudinē in anima. per quaz similitudinē intellectus format intra se conceptū rei quem postea vult exprimere. qd nō potest sine signo sensi bili facere. ideo imponit vocē ad significandū. sed talis vor est signū sen sibile. 7 hoc maxime est in potestate anime. ideo dicitur significare ad pla citum. hoc est p̄mī instituentis.

Notandū qz vor fecatiua ad placitum 7 naturaliter differant quattuor modis. Primo in platōe. quia vor signifi catiua ad placitum perfecte profert. 7 hoc q̄tuz est de se. quia ex parte p ferentis potest quādoqz impecte formari. sed vor significatiua natural ter impecte pfertur ppter impetū passionis que impedit hominē ad debi te pferendū. Secūdo dō differunt ex parte modi significādi. qz vor fecati ua ad placitū fecat diuersa apd diuersos. s̄ vor fecatiua nātr fecat idē apd omnes homines. Tercio differunt ex parte significati. quia vor significati ua naturaliter significat affectū ipsius appetitus. sed vor significatiua ad placitum conceptum intellectus significat. Quarto differunt ex parte ef ficientis vel sui ordinis ad significandū. quia vor significatiua natura liter ordinatur ad significandū ex instinctu nature. sed alia imponit ad significandum a voluntate p̄mī instituentis 7 habentis auctoritatē im positionis vocis. sicut fuerunt patriarche pphete et ceteri principes: qui

As bus data est auctoritas. Nulla est vor significatiua ad voluntatē. ergo nulla est vor signi ficatiua ad placitū. Patet p̄ha. qz placitū 7 voluntas idem sunt. Dm q̄ Quis voluntas 7 placitū idem sint rei: differūt tamē rōne. Nam volun tas est potentia volitua cui⁹ actus incipit ab intra 7 terminat⁹ ad extra. ab intra. s. a re cognita. ad extra. s. ad obiectū volutum: qd est bonū. Sed placitum ecōtrario nominat actum volūtatis: qui incipit ab extra 7 termi natur ad intra. incipit enī a re cognita 7 terminat⁹ ad volūtātē. 7 ergo vor est significatiua ad placitū et non ad voluntatē. quia impositio mouetur a p̄prietatibus rerū que sunt extra ipsū.

As Nulla est vor fecatiua ad placitū. Probat⁹. qz qd est ad placitum est variabile 7 cōtingēs. sed qd est cōtingēs pōt nō esse. 7 sic vor significatiua ad placitū quādoqz non erit significās. Dicendum q̄ du plex est placitū. i. hui⁹ 7 illius. 7 illud est variabile 7 cōtingēs. Aliud est placitum p̄mī instituentis. 7 tale est firmū 7 inuariabile. quia est funda

Tractatus Primus

lum in rerū proprietatibus que necessario cōueniūt ipsīs reb⁹. et ergo ab eis
lūmit firmitudinē et firmitatē. qre voces fecitue ad placitū sp̄ idē fecāt apd
intelligētes illas. Et si dicat. prim⁹ impositor nō ē. q̄ vox nō fecat ad pla
citū suū. Probat⁹ p̄ha. qz deficiēte causa deficit p̄ effect⁹. Dm qz q̄uis
prim⁹ impositor nō sit formalr et eēntialr: est tñ virtualr in suis effectibus
scz in vocibus fecituis ad placitū eius fecātib⁹. Etiam forma argumēti
non valet. quia arguit a destructōe cause ad destructōem effectus. qui de

Af pender ab ea in fieri tñ.
Gemitus infirmorū solū idem fecat apud latinos et illos q̄ cogno
scūt fecitōes illarū vocū. q̄ nō fecat naturalr. Et s̄līr pōt argui de illo exem
plo. latrar⁹ canū. Dm qz latratus canū et gemit⁹ infirmorū capiunt du
pliciter. Uno mō q̄tū ad primariā fecitōem. et sic fecāt sua fecata ad placitū
qz vt sic gemit⁹ fecat actū gemēdi et latrat⁹ actū latrādi. Alio modo q̄tū
ad secūdariā fecitōem. et sic fecāt nāliter. qz act⁹ latrādi canis fecat iras vel
gaudiū. Et pōt dici qz latrar⁹ canū capitur duplīr. Uno mō p̄ illis vocib⁹
latinis. et sic fecat ad placitū. Alio mō p̄ re fecata vel p̄ voce fecata. s. p̄ actu
latrādi. et sic fecat naturalr. et hoc vult textus. Et qñ dī. vox fecata p̄ latra
tum canū nō fecat idē apud oēs hoīes. ergo cōtra solutōem. Qñs p̄batur.
qz illa vox nō sit apud oēs homīes. Dm qz licet actu non fiat apud om
nes: et sic nō rēp̄sentat idem apud omnes. sed tamē apta nata ē rēp̄sentare
idem apud oēs si apud eos fieret.

Af Actus gemēdi nō sp̄ fecat dolorē. q̄ rē. Probat⁹. qz iterdū fecat de
rusionē. Dm qz q̄uis nō sp̄ fecat verū dolorē. fecat tñ dolorē fi
ctū. Etia nō dī qz oīs gemitus fecat dolorē. s̄ gemitus infirmorū. Et si di
catur. hō fecat idē apud oēs sicut gemit⁹ infirmorū. ergo fecat naturaliter.
Probat⁹. quia significat apud omnes homīes naturā humanā. Dicēdū
qz apud omnes latinos significat idem. sed nō apud omnes indifferēter
sicut gemitus infirmorū.

Quis est ordo in significādo. Dm qz sunt q̄ttuor q̄ se hnt p̄or
dinē. s. scripta. voces. res cōcepte. et res ad extra. Iā scripta fecāt
voces. et voces significant res cōceptas. et res p̄cepte fecant res ad extra.
Iā scripta sunt note. i. signa vocū ad placitū. Et hoc patz sic. qz ad placi
tum dī illud qd diuersū est apud diuersos. s̄ scripta sunt diuersa apud di
uersos. qz alie sunt lre apud indeos. et alie apd latinos. et alie apd grecos
q̄ scripta ex eis cōstituta sunt diuersa apud diuersos. et p̄ p̄his scripta fecāt
voces ad placitū. S̄z voces fecāt res cōceptas etiā ad placitū. qz sic sunt
diuersē lre et diuersa scripta apd diuersos. sic etiā sunt diuersē voces apd
diuersos. Sed res p̄cepte fecant res ad extra naturalr et nō ad placitū. qz
res ad extra sunt cause rerū p̄ceptarū. eo qz per sp̄s intelligibiles res ad
extra veniūt ad intellectū. sed res ad extra sunt eedez apud oēs. ergo eti
am res cōcepte existētes essentialē similitudines a rebus ad extra causare.
Ex quo patz ordo illoz q̄ttuor. Iam primū mouens est ip̄a res ad extra.
vt equus lapis. Secundū est cōceptus illi⁹ rei. i. sp̄s imago vel similitudo
ei⁹ in aīa. Tertiū est vox fecas rē sub cōceptu. Ultimū est scriptura. Et il
lum ordinē innuit p̄his p̄mo p̄hiernemas. Est tñ verū qz vox apud pro

ferentem primo significat cōceptum rei. sed apud audientem primo repre-
sentat rem conceptam.

Notādū Quia illa quatuor proportionabiliter se habent isto modo. quoniam unus
extremus est signum tantum. et aliud extremus est signatum tantum. sed duo intermedia
sunt signa et signata. sicut exempli gratia. scripta sunt signa tantum et non signata.
quia scripta fecerunt voces. sed non fecerunt. sed res ad extra est signatum tantum.
quia solū significat per res conceptas. voces autem sunt signa et signata. si-
militer res concepte: licet differenter. nam vox est signum conceptus et signatum
respectu scripti. sed res concepte sunt signa rerum ad extra et signata vo-
cum. et hoc dicit Aristoteles primo phisicorum. Sunt ergo ea que sunt in vo-
ce earum que sunt in anima passionum note. et ea que scribuntur sunt signa
eorum que profertur.

Ad illis videtur sequi quod omnis vox significatiua sit equoeca. Seque-
la probatur. quia fecit conceptum et rem ad extra. Unde quod vox fecatiua ad placitum
primo fecit cōceptum tanquam significatum quo. sed significat rem ad extra tan-
quam significatum quod. illud autem quod plura significat tanquam fecata quod et vltimata
est equoeca. sed sic non est in proposito.

**Locū significatiuarū ad placitū alia cōplexa: vt
oratio. alia incōplexa: vt nomen vel verbum.**

Hic dimissa voce fecatiua naturaliter subdividit vocem fecatiuam ad placitum
dicēs. Locū fecatiuarū ad placitū alia est cōplexa: vt homo currit. alia incōple-
xa: vt homo per se: currit per se. Et preceedit cōplexū incōplexū propter duas causas. primum
quia quod mediū affirmatiuū preceedit mediū negatiuū. quia cōplexū sonat affirma-
tōem et incōplexū negatōem. Secūda quia diuisio preceedit a priori quo ad nos
si cōplexū est prius quo ad nos: cum sit cōpositus.

Quæ sit ratio huius diuisionis. Unde quod ista. quia omnis vox fecatiua ad
placitum vel pertinet in se plures voces fecatiuas. aut vnā tantum. Si primum sic est
vox cōplexa. si secūdū sic est vox incōplexa. Alia ratio est. quia vox fecatiua ad pla-
citū ordinatur ad fecandū conceptū intellectu. Et quod duplex sit conceptus. scilicet cōplexus
et incōplexus: sic duplex est vox fecatiua ad placitū. Pro quo sciendū quod cōce-
ptus cōplexus est quoniam vnū intelligit alteri iesse vel non iesse. vel quoniam res accipit
tur per proportionem ad aliud. vt dicitur accipit quod homo est albus vel alius. Sed conceptus incōple-
rus est quoniam cōcipit res finem se et absolute.

Ad Omnis bona diuisio debet dari per opposita. si ista non est huiusmodi. et
tamen. Minor probatur. quia vox incōplexa est pars vocis cōplexæ. sed pars et to-
tum idem sunt. Unde quod licet in ista diuisione vnū mediū sit idem cum alio ma-
terialiter: non tamen formaliter. quia vox cōplexa non est incōplexa. modo formali-
ter hic ponitur mediū diuidēna. Et quoniam dicitur in voce cōplexa continetur ma-
teria vocis incōplexæ. ergo etiam forma. Tenet ratio. quia non separant. Vi-
cendū quod illa forma se tenet per modum materie respectu totius vocis cō-
plexæ et non per modum forme.

Quæ extra istam quid sit vox cōplexa: et quid incōplexa. Unde quod vox
cōplexa est que fecit cōceptum cōplexum. Sed vox incōplexa est que fecit
conceptum simplicem et incōplexum. Vel sic. vox cōplexa est in qua vniuntur plures
C iij

Tractatus primus

voces scaturie ad placitū. et que representant conceptū cōplexū. et p oppositum
distinguitur vox incōplexa. qd correlat pō qd nō ē equocū vt canis nō
est vox cōplexa nec nō ē apolite figure. qd ibi nō capiunt ptes vt p se sca-
tura. qd scdo. qd a se i rōnale et qd ibi alia diffinitio est vera vox cōplexa.
qd ad iōne vocis cōplexa tria requirunt qd cuilibet ducunt diffinitio. qd i-
mū qd ibi sunt ples. voces scaturie incōplexa qd hnt se tanq māle vocis cō-
plexa. Secūdu qd ille voces hēant vnionē int se. ita qd vna sit determinatō
et alia determinabilis. qre hec. hō lapis nō ē vox cōplexa. Tertiū est qd illa
vox cōplexa hēat cōceptū cōplexū. et hoc requiritur ex pte cause finalis.

Notandū Qd triplex est cōplexū. scilicet voce tñ. vbi scz sunt plures
voces et res scata est vna. vt tunica vestis. Aliud est
scatōe tñ. vbi sunt ples res scate et vna vox scans. vt canis. Tertiū ē cō-
plexū voce et scatōe ill. vbi sunt ples voces et ples res scate. vt fontes cur-
rit. et aliud ē ppe cōplexū. Sic etiā incōplexū capit triplē.

Ad Diffinitōi cōrūdet concept⁹ incōplex⁹. qd est vox incōplexa. Aliis p-
bat. qd sibi cōrūdet concept⁹ diffinit⁹ qd ē simplex et vn⁹. etiā diffinitio et dif-
finitū sunt idē. s. diffinitū est vox incōplexa. qd et diffinitio. Vdm qd l3 sca-
tū remotū diffinitōis sit simplex. tñ scatū ppiquū. scilicet cōcept⁹ generis et dif-
ferētie est cōplexū. qre etiā diffinitio ē cōplexa voce et scatōe ill. Glōce. qd
ibi sunt ples voces adinuicē ordinate. Et scatōe. qd ille voces imēdiatē
plures cōcept⁹ scat. S. alij loquētes de scato remote dicūt diffinitōem
esse vocē incōplexā. et hi distinguūt de voce cōplexa. Nam vox dī cōplexa
duplī. Vno mō ppe. scilicet vbi ē vnio pluriū vocū scatuarū qbus cōrūdet
concept⁹ cōplex⁹. S. vox incōplexa ppe ē vbi ē tñ vna vox scatua cui core-
spōdet cōcept⁹ incōplex⁹. S. vox cōplexa cōter est vnio pluriū vocū sca-
tuarū. siue eis cōrūdeat cōcept⁹ cōplex⁹ siue incōplex⁹. Sic vox incōple-
xa cōter est vbi tñ est vna vox significatiua. siue ei cōrūdeat conceptus

Ad complexus siue incōplexus.
Vox complexa ē ples voces. qd male dī vna vox. Vdm qd l3 vox
complexa non sit vna simplī. est tñ vna aggregatiōe. sicut p3 de ordne.
Et si dicat. oratio est vox incōplexa. qd male ponit p cōcepto vocis cōple-
xe. Aliis pbat. qd est tñ vna dictio et scat tñ vnū. Vdm qd l3 oratio secū
de intētiōnalī capta sit vox incōplexa. tamē capta pro rebus substratis et
pime intētiōnaliter est complexa.

Ad Nulla est res complexa. ergo nulla est vox complexa. Tenet pna.
qd voces scat res. v. ignū et signatū debent cōrūdere. Vdm qd
qbus res ad extra non sunt cōplexa. tñ bñ res cōcepte. Et qd dī res ad ex-
tra non sunt cōplexa. ergo non res cōcepte. Tenet pna vt pri⁹. Dicit qd
res ad extra ad nū sunt compositae aut cōponibiles qd sufficit. et hoc in-
tellect⁹ alteri scire volens venit et complectit plures voces ad placitum
scates. quare oppositio rerum ad extra scat p cōplexione conceptū et
vocū. Vel dicendū ad primū qd licet oporteat signū naturale cōrūdere
signato. non tñ oportet de igno volūtario qle est vox. Et tñ licz signū cor-
rūdeat signato. non tamē quodlibet attributū signi attribuit signato. qd
complexio attribuit voci. non aut rei ad extra.

Petri Hispani Folio XIX

Ad Dis vox cōplectit̃ ex lris ⁊ syllabis. ergo oīs vox ē p̃plera. Et̃ia
oīs vox fcatua cōponit̃ ex voce ⁊ fcatōe. ergo oīs vox fcatua ē
cōplera. Dōm q̃ pprie non cōplectitur vox fcatua ex lris et syllabis: s̃
poti⁹ cōponitur. Unde dīa est inter cōpōitionez ⁊ cōplectiōē. qz cōpōi-
tio est vniō aliquoz et qbus sit vñū tertū. ita q̃ illa nō manēt sub pprijs
formis: s̃ sub forma vñi⁹ tertij. S̃z cōplexio est vniō aliquoz remanētūz
sub pprijs formis. Exēplū p̃mi vt p̃familias. Exēplū secūdi vt hō currit
Et s̃ilr dī ad secūdu. qz si capiat̃ cōplexū gnālī p̃ q̃cūqz opōne duoz adiut̃
cē. siue sit rez siue dictionū. siue lraz ⁊ syllabaz. siue fcatū ⁊ modi fcatū.
sic i illis de q̃b⁹ argumēta assumunt̃ cōplexio. Si nō capiat̃ spālī p̃pō-
sitōē vñ cōplexiōe plurū vocū fcatūz: tūc negat̃ in eis cōplexio.

Omē ē vox fcatua ad placitū hūc tpe. cui⁹
n nulla p̃s sepate aliqd fcat finita ⁊ recta. Por-
ponit̃ in diffinitōe noīs p̃ genere. Significati-
ua ponit̃ ad dīaz vocis nō fcatue. Ad placitū po-
nit̃ ad dīaz vocis fcatū naturālī. Sine tpe pōit̃ ad
dīaz vbi qd fcat cū tpe. Cui⁹ nulla p̃s sepate aliqd
fcat ponit̃ ad dīaz orōnis: cūlis p̃tes sepate aliqd
fcat. Finita pōit̃ ad dīaz noīs infiniti. vt nō hō:
qd nō ē nomē apud dyalectīcū: s̃z nomē infinitū. Re-
cta ponit̃ ad dīaz noīm obliq̃. vt cathonis catho-
ni. q̃ nō sunt noīa p̃m dyalectīcū: sed noīa obliq̃. Cū
solus n̄tis siue rectū s̃z ē nomē p̃m dyalectīcū.

Postq̃ tpe. hūc. defīniunt de sono voce diffinitue. diuīsiue. p̃batiue
⁊ exēplari: q̃ sunt p̃cipia ⁊ p̃tes cēntiales noīs ⁊ vbi ponēde t̃ eoz dif-
finitōib⁹. hic p̃ster pōit̃ p̃cio diffinitōez noīs ex illis cōstitutā. ⁊ secūdo diffi-
nitōez vbiq̃ sunt p̃tes integrales p̃pōnis. Ratō ordinis ē. qz nomē fcat p̃
modū sube: ⁊ vbi p̃ modū act⁹. s̃ sub a est aī actū. s̃ nomē p̃cedit. Vel qz
nomē ē subiectū p̃pōnis: vbi nō p̃dicatū. s̃ subiectū ē aī p̃dicatū. s̃ diffi-

Ad nēdo nomē dicit̃. Nomē ē vox ⁊c. vt p̃t̃ in textu. *ut supra*
Verbū se h̄z in p̃pōne vt forma. ⁊ nomē vt materia. s̃ forma est aī
materiā. ergo verbū est ante nomē. Minor p̃batur. qz maius dignū ē aī
min⁹ dignū. Dōm q̃ duplex ē via. s̃ p̃fectōis. ⁊ sic forma est ante materi-
am. ⁊ hoc intelligit̃ de forma substantīq̃. Alia ē via generatōis. ⁊ t̃m hāc

Ad Nulla materia p̃t p̃dicari de suo toto. s̃ vox ē materia noīs. s̃ non
p̃dicat̃ de noīe. ⁊ p̃ p̃is vox male ponit̃ loco generis. Minor p̃bat̃ a sili
qz illa ē fallā. hō est carnes et oīa. etiā illud qd p̃dicat̃ debet esse totū.
Dōm q̃ vox non p̃dicat̃ de noīe vt materia. s̃ vt genus. Vel p̃t̃ dici q̃

Tractatus Primus

duplex est materia. scilicet naturalis et artificialis. Materia naturalis non potest predicari de suo materiali. sed bene materia artificialis. vox autem est materia artificialis ipsius nominis. et bene potest predicari de nomine. Et ratio illi diversitatis est. quia materia naturalis est ens in pura potentia. et est altera pars positi. sed pars non potest predicari de toto. ut patet per se assumptum. Sed materia artificialis est in actu et habet rationem totius. et bene potest predicari de materiali. ut dicendo scammum est lignum. est bona predicatio. Et si dicatur. vox est materia naturalis nominis. hoc de eo non potest predicari. Aliis probatur. quia vox est ens naturale. hoc est materia naturalis. Unde quod vox capit dupliciter. Alio modo ut est vox scatiua. et sic habet rationem artificialem. et isto modo ponitur in diffinitione ipsius nominis sicut in simili lignum est ens naturale et tamen est materia artificialis respectu scammum.

Alium sciat cum tempore. ergo illa particula in diffinitione male negative ponitur. Aliis probatur de illis nominibus annus. dies. mensis etc. Unde quod illa nomina bene sciant tempus. non tamen sciant cum tempore connotative. Propter quod sciendum quod scire tempus est de principali scato importare tempus. ut annum de principali scato sciat tempus quinquaginta duorum septimanarum. et mensis sciat tempus quatuor hebdomadarum. Sed scire cum tempore est ultra principale scatum notare certam partem temporis. ut anno de principali scato sciat actum amandi. et sciat tempus per quod tale actum mensurat. Et quando dicitur fluxus et huiusmodi mensurant tempore. sed motus importat fluxum et huiusmodi. ergo tempore mensuratur. et per consequens sciant cum tempore. Unde quod lex motus sciat fluxum vel huiusmodi. non tamen sciat per modum fluxus vel huiusmodi. sed non sciat cum tempore.

Alter participium est nomen sui generis cum possit esse subiectum propositionis. et tamen sciat cum tempore. Unde quod lex participium sciat cum tempore quod est mensura unius extremi propositionis. non tamen sciat tempus quod est mensura totius propositionis. Et quando dicitur participium profertur tempus quod est mensura totius propositionis. hoc etc. Probatur cum dicitur extremum iudicium est futurum. anteposuit est generatus. ubi tota propositio de futuro reddit veram per futuro. Unde quod iste propositio et omnes sunt de presenti propter illud verbum

Alium est. licet participia ampliant ad futura. Partes nominis nihil sciunt. sed nomen nihil sciat. Tenet ista. quia ex non sciat non fit sciatum. Unde quod ex non sciatum fieri sciatum intelligit dupliciter scilicet quod illa negatio non potest capi dupliciter. Alio modo dictione vel negatione. et sic est impossibile. sicut in silis ex lapide non iusto pure negatione non fit iustus. Alio modo privatione. et sic est possibile. sicut in silis ex auaro quod est iniustus privatione potest fieri iustus. et etiam ex non nomine privatione potest fieri nomen. Et cum dicitur ex non habens non potest fieri habens. ut dicitur sexto philosophorum. Haec silis ex non sciatum nullo modo potest fieri sciatum. Unde quod ex non habens habitudine continua non potest fieri habens habitudine continua. tamen ex non habens habitudine discreta bene potest fieri habens habitudine discreta. sic in proposito ex his et syllabis non signi-

Quod sciatum sit nomen significativum. Quod potest ostendi quod partes nominis nihil significant. Unde quod hoc probatur per locum a maiori. quia si partes alicuius nominis separet aliquid sciret. manifeste essent partes nominis coposite figure. sed ille nihil sciat. ut patet de ista dictione paterfamilias. ergo etc. Minor probatur. quia secundum sanctum Thomam quodlibet nomen unum imponitur ad scatum simplicem conceptum rei. aliter enim non differret ab oratione. vel quodlibet tale esset equocum. sed nomen posite figure est

vnū. lz illud a quo nomē imponit sit qñq; multa igit̃ rē.

Af. Homia cōposite figure vt eq̃fer? respublica sunt noīa apud logi-
cū. r tñ eoꝝ ptes aliqd fcat. Scda ps pbat. qz fcat illud in ppositi-
tōe qd fcat̃ extra. Ddm q ille ptes capiunt duplr. Ano mō vt partes
noīs. r sic nihil fcat. qz ptes vt ptes sunt nō iponūt̃ ad fcatū. Alio mō

Af. Inq̃tū sunt ptes orōnis r vt dictōes sunt. r sic aliqd fcat.
Partes noīs cōposite figure vt ptes sunt aliqd fcat. q illa solo il-
la nō valet. Hīs pbat p grāmaticos. dicētes noīa pposite figure posse di-
uidi in duas vel in plures ptes itelligibiles prioz sensus capaces. Di-
cendū q ptes noīs ppositi vident̃ aliqd fcare. tñ nō fcat illud in ptribus
qd fcat̃ in toto. qz fcat̃ in toto suū fcatū sub vno pceptu. r in ptribus
duobus. Vel ddm q grāmatici p hoc dictū non volūt q ptes noīs ppositi
vt ptes sunt aliqd fcent. s volūt dicē q nomē cōpositū pōt diuidi in ptes
que possunt esse integre dictōes. r sic aliqd fcare. qz tūc sunt capaces pri-
oz sensus. i. fcatōis quā habebāt añ pponē.

Quare nomen infinitū non pōt esse nomē apud logicū. Ddm q
ideo. qz illud qd est nomen apud logicū hoc debet esse subiectū ppositōis
dicentis determinate verum vel falsum. sed ex nomine infinito talis propo-
sitiō astrui non potest. ergo nomen infinitū non est nomē apud logicum.
Maior est nota. qz ppositiō siue enūciatio ordinat̃ in demonstratōez. s p-
positiō demonstratiua fcat aliqd determinate. Sz minor pz. qz ppo talis req̃-
rit ptes determinate fcentes. s nomen infinitū in determinate fcat. non em̃

Af. fcat naturā determinatā neq; suppositū determinatū.
Homen infinitū pōt esse subiectū pponis. q est nomē apud logicū
Hīs pz dicēdo nō homo est nō homo. Ddm q ppo capie duplr. Ano mō
p quacūq; oratōe qualitercūq; fcente verū vel falsū. r sic nomē infinitū
pōt eē subiectū pponis. Alio mō capie p orōne q determinate dic̃ verū vel fal-
sū. r sic nō pōt eē subiectū pponis. Vel pōt dici q nomē infinitū capie duplr.
Ano mō vt infinitū ē. r sic nō pōt eē subm pponis. Alio capie inq̃tū xteute
intellect⁹ capitur p aliquo finito. vt nō homo p alino. r sic potest esse sub-
iectū r nomen apud logicum.

Quid sit nomen infinitū. Ddm q nomē infinitum est cui⁹ quali-
tas certa r determinata est negata. r derelicta est substantia infinita. vt nō-
homo. ibi em̃ fcatū speciale. s. homis negatur. et derelinquit̃ aliquid in-
clusum in fcatō speciali. s. ens qd est homo. Vel sic. nomē infinitū est qd
cōponitur ex nomine finito r negatōe negante qualitatē determinatā nomi-
nis finiti. Pro quo notandū q triplex est negatio. s. negans. priuās. et
infinitās. Negatio negans est que cadit supra copulā pponis r sepat pte
dicatū a subiecto. de qua solet dici q est malignātis nature. quicqd post
se inuenit hoc totū destruit. r oppositū eius inducit. Negatio priuās est
que negat habitū subiecti. r delinqt̃ subiectū cū aptitudine ad habitū. vt
cecitas est negatio negās habitū. s. visum. Negatio infinitās ē que tollit
qlitatē determinatā. r derelinqt̃ subām infinitam. vt nō homo.

Af. Quis aliqs reliquis fcat subas indeterminatas. q sunt noīa infi-
nita Ddm q sunt noīa infinita generalr capiēdo nomē infinitū
p omni illo qd fcat subām infinitā. sed nō specialr p illo qd sit infinitū p

Tractatus primus

adfectu negatiōis. vt hic capit. Et qd pl⁹ est ista et filia nō pnt infinitari. Pro q^o considerādū q^o quatuor p^oduōes regunt ad h^o q^o aliqd nomen posset infinitari. Prima ē q^o tale nomē non hēat q^olitate i determinatā. et ergo transcendētia nō pnt infinitari. vñ cū d^r nō ens: ē nomē negatū. Seda ē q^o non sit syncategorema. et p^o hoc excludunt signa distributiva et infinita. Tertia est q^o tale nomē non sit negatiuū: s^o hēat q^olitate positiuā. et p^o hoc remouent negatōes et priuatōes. ult^o noīa negatiua et priuatiua. Quarta est q^o fecerit aliqd determinatū ppter seipm. et p^o hoc remouent p^onoīa que s^o ne demonstratōe et relatōe nihil determinate scāt.

Q^uestio Atrū nomē infinitū aliqd ponat. Dm q^o duplex ē nomē infinitū. i. substantiuale et adiectiuale. Substantiuale nihil ponit. qz in illo q^olitas est realit^o eadez cū suba: licz differat fm rōnē. Nā q^o aufere q^olitas: s^ol^o remouet substantia. in signū cui⁹ tale indifferēter est verificabile de eo qd est et qd nō ē. S^o adiectiuale ē duplex fm q^o adiectiuū ē duplex. nā quodam ē adiectiuū qd fecit accidēs. et nomē infinitū illi⁹ adiectiuū aliqd ponit ex cōnotatōe: puta subiectū sui oppositi. vt nō albū ponit subiectū non b^ois albedinē. Aliud ē adiectiuū qd fecit substantiā licz p modū accidentis et tale adiectiuū qñ infinitatur nihil ponit.

A^{ff} Omne nomē infinitū aliqd derelinq^{it}. q^o h^o nō solū ouenit adiectiuo: s^o etiā substantiuo. Nūc pz ex diffinitōe noīs infiniti. Dm q^o in noīe infinitū aliqd derelinq^{it} pōt dupl^o itelligi. Vno mō q^o tale derelinq^{it} aliqd sit i natura. et sic solū in noīe adiectiuo accidētis infinitato aliqd derelinquit. qz ibi q^olitas ē accidēs supaddita sube. Alio^o sic. q^o tale sit aliqd in imaginatōe. et sic i subiecto infinitato aliqd derelinq^{it}. q^ore diff^o ibi ouenit

A^{ff} Nomē infinitū ē p^odictoriū noīs finiti. s^o totū i vno p^odictoriū ne gat qd affirmatiue iporat p reliquū. q^o nomē infinitū nō ponit aliqd ex cōnotatōe. Et affirmat. qz nomē infinitū opom^o ex negatōe negante totū fecit noīs finiti. q^o nihil p^o et i adiectiuo. Dm q^o illa p^odcō noīs finiti et infiniti negat totū fecit p^oncipale. s^o qñq^o relinq^{it} p^onotatū affir-

Q^uestio Quare noīa obliq^o nō pnt eē noīa apō logicū. Dm (matuū. q^o iō. qz nō pnt eē subiectū p^opōnis neq^o p^odicatū. Nō primū. qz iste orōnes sunt iēgrue. cathonis ē. cathoni ē. et q^o selet ex p^o phier. circa hūc passū allegari illa auētas. vey et falsū p^osupponit ogruū. Meq^o secūdu.

A^{ff} qz cū d^r. equ⁹ ē hoīs. ibi hoīs nō ē p^odicatū. s^o hoc totū est hoīs. Nomē obliquū p^o reddē suppositū et eē subiectū. q^o obliq^o sunt nomina. Nūc pbat. vt regis infest. Dm q^o hic obliq^o nō ē subiectū: nec etiā ē p^opō. qz subiectū p^opōnis d^r regi a xpo a pte aī. s^o iste obliq^o regis nō regit a pte aī. s^o a pte post. vt pz p alexādū ibi. Inf^o et est iūge rē. Et qñ d^r ista videt p^opō. tedet aīz meā vite mee. eo q^o determinate vey v^o fal suz fecit. et tū hic null⁹ ponit rect^o. Dm q^o obliq^o et files nō faciūt p^opōem p se. s^o virtute suoz nōz in q^os resoluūtur. vt tedet aīz meā. i. aīa mea est quā tedet vite mee. Sūt cum d^r. penitet me peccati. resolut^o sic. i. ego ba

A^{ff} beo penitentiā de peccato. Obliq^o p^o a pte ante regi et reddere suppositū verbo psonali. er pōt eē subiectū p^opōnis. Nūc pz dicēdo. nūg^o ē genitui casus. magis est

datui casus. Dñm q magri et magistro in dictis exēplis ponunt quo-
dāmodo materialr. et sunt veri nri casus. s. in suppone psonali. Et qñ po-
nunt featue tñc magri ē grī casus et magro datui casus. Et qñ dñ. it in
ctis exēplis eēnt nri casus. ppōnes ille nō deberēt cēdi tanq̃ vere. Dñm
q ille ppōnes et osiles cēdunt pñt subiecta supponūt nō p se s. p suo fili
supponente psonalr in alia ppōne. vt hic. liber ē magri. dedit magro.

Af In suppone psonali tñbi capiunt featue obliq̃ supponūt et sunt
subiecta ppōnū. Probāt dicēdo. fortē currē ē possibile. ibi actūs
est suppositū. Dñm q actūs hic p se nō reddit suppositū. s. cū infinitiuo
supplet vicē nri. et vocat dictū in grāmatica. et qñ replicat hoc totū. for-
tē currere est suppositū. s. et quelibet pars. et p pñs obliq̃ p se supponit.
Dñm q totum dictū supponit capiendo totū cathegorematicē p integro et
non syncathegorematicē p qualibet pte.

Af Illius ppōnis. cuiuslibet hōis asin⁹ currit obliq̃ est subiectū. et
go rē. Dñm q hui⁹ ppōnis duplex ē subiectū. s. enūciatōis et di-
stributōis. inō subiectū distributōis bñ pōt eē obliq̃. s. non enūciatōis.
Et quādo dñ. dicēdo iohannē legere. obliq̃ est subiectū enūciatōis.
Dicendū q illa oratio non est ppositio apud logicū. quia ibi non ponit-
tur verbū personale finiti modi.

Erbū est vñ featua ad placitū cū tpe: cuius
v nulla ps sepata aliqd feat finita et recta. Cum
tpe ponit ad dñaz nois: qd feat sine tpe. Fini-
ta ponit ad dñaz verbi finiti. vt nō currit. n̄ laborat.
q nō sūt verba apud dyalecticū. Recta ponit ad dif-
ferentiā verborū obliq̃. vt currebat cucurrit: que
nō sunt verba fm dyalecticū: s. verba obliqua. Tñ
solū verbū pñtis tempis indicatiui modi dicit esse
verbū fm dyalecticū. Omnia autē alia verba eiusdē
modi et aliorū modorū dicūtur verba obliqua. Om-
nes autē alie differētie ponūtur hic in verbo eadem
ratōe qua in nomie ponebātur.

Prēmisa pte mālī ppōnis q feat p modū suū ē q est ppōnis subiectū.
hic dñter determinat de alia pte. s. formali. q est verbū qd feat actum a tali
subā egredientē. et est pdicatū enūciatōis. dicēs. Verbū est vor significā-

Quia ad placitū cum tempe rē.
Itñ diffinitio xbi sit ouentēs et bōa. Dñm q sic. vt pz p ci⁹ de-
claratōem. qz vor ponit p genere. et p bōs itelligi q hic diffinit xbi ve-
cale. Addit featua. i. apta nata featē (ad placitū) supple primi institu-
entis vel vñ totius cōtatis (cū tempe). i. cū principali featō importan-
do aliquā dñaz tempis determinatā (cū nulla ps sepata). i. separatim in-

Tractatus Primus

dellecta aliqd fecit de hoc qd scabat sub forma toti? vt ps finita et recta .i. finite fecitōis et pntis tps indicatiui modi. Et ideo post gen? in diffinitōe positū ponit ad dīaz sicut vltuz ē in diffinitōe nois: pterqz illa pncula cū tpe: que ponit ad dīam nois qd fecit sine tpe.

Ad pñbus diffiniēs xbi nō ponit omēs illas pnculas. qz videt qz hic supflue ponant. Dm qz Aresto. breuitati studens relinqt illas pnculas fore notas ex diffinitōe nois. s. Petrus hīc ē instructor iuuenū et ergo resumit eas. Sz p. qz a fili nō deberet a pño poni illa pncula: cur? ps extra nihil fecit: cū etiā ponat in diffinitōe nois. Dm qz pñs resumit illā pnculā ppter remotōez dubij. qz in oī xbo pter hoc xbi est sunt duo act? ppositi. s. generalis et spālis. et ppter illā pñōnē intrinsecā magis videt qz pñs verbi aliqd fecit separe qz pñs nois. Et ad hoc dubiū remouē dum resumit Aresto. illā pnculā. cur? ps nihil extra fecit. Et qñ dī. De. hīc. nō ponit illā pnculā: et ē sp eoꝝ qz de altero pñdicatur nota. quā tñ ponit pñs. qz ista diffinitio erit diminuta. Dm qz illa pncula solum ponit de bene esse et ad maiorē declaratōem: et nō de necessitate. Dicūt tamē alii. qui qz illa diffinitio sit imperfecta. quia per eam nō excludūtur participia. s. supposita rōne generali quā trahit a grāmatico. s. qua fecit per modū di-stantis a substantia. et sic est sufficiēs et bona.

Ad Significatio est de natura xbi. qz nō inest ei fm placitū. Hīs probatur. qz de natura signi est scire. sed verbum est signū. ergo rē. Dm qz si verbū format vt signū cōceptus mentis fecit naturaliter. tamē verbū vt vox pñse fecit ad placitū. quia vt sic in sua rōne formali nō includit significatōem: nec excludit.

Ad Creare est verbū et tñ nō fecit cū tpe. qz actus creatōis nō mēsuratur tpe. Dm qz lz nō fecit cū tpe mēsuratiue. tñ pñotat vltra pñcipale fecitū certā dīaz tps. vt pñz dicēdo creat creauit. Vel dicēdū qz tēpus capitur duplr. Ano mō spāltr put est mēsurā motus fm prius et postērius. et sic creare nō fecit cū tpe. Alio mō capitur generaltr put se extendit ad eternitatē et euēternitatē et ad tēpus pprie dictū. et sic creare bñ fecit cū tpe. Pro qz notādū qz tps pprie dictū euēternitas et eternitas sic differunt. qz tps pprie dictū ē mēsurā simplr successiui tā qz ad eē qz ad opari. vel tps ē mēsurā rex gnābiliū et corruptibiliū. aut ē mēsurā rex hñtū pñcipiū et finē. Euēnititas ē mēsurā rei pmanētis in suo eē: s. hñtis successiui nem i opatōe. aut ē mēsurā rex hñtū pñcipiū et carētū fine. vt angeli mēsurant euēternitate. Sz eternitas ē mōsurā rei oīno pmanētis. vñ est mēsurā rei carētis pñcipio et fine. et sic sol? de? pprie mēsurat tpe.

Ad Partes verbi aliqd fecit separe. Probat. qz nō in oī xbo ab illo xbo ē sunt duo act?. s. generalis et spālis. s. qlibet eoꝝ hz suū speciale fecitū. Dm qz duplices sunt pñs verbi. s. integrales et eēntiales. Partes integrales verbi nihil fecit. tñ bñ pñs eēntiales. s. diffinitio pñsens loqitur de partibus integralibus.

Quātrū xbi possz absolui a tpe. Dm qz tps capis duplr. Ano mō capis ppe p tpe nro. Alio mō cōis vt extēdit se ad oēm mēsurā. tñc rñdet

q' xbu pōt absolui a tpe nro qd ē mēfura rerū generabiliū r corruptibiliū
h nō pōt absolui a tpe cōiter dicto: put se extēdit ad eternitatē r euermē-
tatē. q' isto nō tpus ē ppta passio xbi. s' ppta passio non absoluit a suo
subiecto. Et etiā diffinitū nō absoluit a diffinitōe. nec etiā a pte diffinitio-
nis. r sic seqret q' verbū esset nomē. q' tota diffinitio sibi pueniret.

Af Verbu pōt absolui a nūero et psona: vt norū ē. q' etiā a tpe. Tenet
pna. q' vtrūq' ē accidēs. r sic nō videt maior rō de vno q' de alio
Dm q' nō ē sile. q' tps ē accidēs pprū xbi. sic aut nō de alijs. Et qū
dr. picipiū fcat cū tpe. q' ē alicui' dēfmiati tempis. Dm q' picipiū non
fcat ita dēfmiati cū tpe sicut xbu. q' pōt trahi ad diuersas dīas tpls
fm erigētiā xbi cui adiūgit. vt pz dicēdo. suz amās. sui amās. ero amās.
Et si iterū replicet. nomē pōt absolui a genere. q' verbū pōt absolui a tē-
pore. Hīs pbat. q' cōiter pcedit q' iste sint prie. oīs hō currit. null' hō
currit. r hoc nō ēē nisi hoc signū null' absolueret a genere. Dm q' ille
non sunt pparie ex vi sermonis. s' soluz ex cōmuni modo loquēdi. r ergo
signū nullus nō absoluitur a genere.

Qf Quare verba infinita nō pnt eē xba apud logicū. Dm q' ideo.
q' verba infinita nō pnt esse pdicata ppositionū dēfmiati veruz
vel falsum significatiū. r hoc ideo. q' nō fcat aliquē dēfmiatiū actū. s'
res fcat p ipm pōt indifferēter verificari de ente r nō ente. qd notāter dr
q' verbū infinitū in ptiū tale non pōt dici vel pdicari. r p pīs nec pdicari
de ente r nō ente. Est aut verbū infinitū cui' act' specialis ē negat' dēre
licto actu generali. vt nō currit. ibi negat' act' specialis q' exprimit' p ei'
picipiū cū rēs. r dērelinqitur eē qd est act' generalis. vt dicēdo nō currit
i. nō currit. Et si qrat. vtrū oē verbū posset infinitari. Dm q' ptingit
multipl'r loq' de xbo. q' verbū ponitur in orōne vel extra orōnē. Si ponit'
tur in orōne sic nunq' infinitari pōt. Si extra orōnez hoc ē duplr. vel fcat
actū generalē tm. sic iterū nō pōt infinitari. qre xbu substantiū nō infini-
tatur. q' nō fcat actū specialē q' negaret relicto actu gnālī. Si fcat actuz
specialē h ē duplr. vel est tertie psonē: aut prime vel scōe. Si prie vel scōe
de psonē tūc dat itelligere certū suppositū. r nō pōt infinitari. Si tertie p-
sone h ē duplr. vel ē xbu exēpte actōis r sic nō infinitar' ppter eandē cāz
Aut est xbu nō exēpte actōis. r sic qdlibet tale pōt infinitari.

Af Verbis infinitis puenit diffinitio xbi quā ponit pbus. vt ipemet
fatetur. q' sunt xba apud logicū. Dm fm scīm Tho. q' diffini-
tio xbi a pbo posita dat de xbo cōiter sumpto. s' xba infinita deficiunt a
pfecta rōne xbi fm q' ē ps formalis pponis siue enūciatiōis. qre optz ad
diffinitōez pbi addere illas pculas finita r recta.

Qf Vtrū verbū infinitū posset ingredi pponēz. Dm fm bīm Tho.
q' nō. et hoc pbat. q' aucte rōne. Aucte pbi. q' pbiemēnias. q' dicit q' ne-
cessē est omnē enūciatiōem cōstare ex nomīe r verbo. vel ex innomiabili et
verbo. per innomiabile itelligēs nomen infinitū. sed verbuz infinitū nō
est verbuz: cum ab eius diffinitōe cōpleta r perfecta excludatur. ergo rē.

Et si dicatur q' verbū ibi capiat' generaliter nō vt distinguit cōtra ver-
bū infinitū r obliquū. hoc non valet. q' a simili caperet nomen etiā gene-

Tractatus primus

raliter: qđ nō facit cū ibi exprimat inōmīabile. i. nomē infinitū. s. nībīl dī-
cit de xbo infinito. Rōne pbat sic. negatio addita xbo in ppositōe negat
pdictū a subiecto. s. nō pōt infinitare xbu. Tenet p̄na. qz tūc capīē negā-
ter. Hīs pbat. qz negatio debet capi vt intellectui nro occurrat. s. in enūci-
atōe solū occurrat sibi vt negās z vt p appositōez sibi pposita. s. rē. Secū-
da rō. necesse ē oēs enūciatōem eē p̄mo verā vel falsā. s. xbu infinitū nō
pstituit. p̄pōne p̄mo verā vel falsā. s. nō pōt poni in ppositōe. Minor pbat
qz ppositio de verbo finito est p̄mo vera.

Af Verbu infinitū est nota eoz q de altero dicunt. s. nō est talis nota
nisi in p̄pōne. s. rē. Maior est pbi p̄mo phic. caplo de xbo. Etā dī: ibidē
q xbu infinitū dī tā de ente q de nō ente. s. hoc nō apert sibi nisi i p̄pōne
Dm ad p̄mū q dictū pbi dī itelligi aptitudinalr. qā qñ actū i gredit
sit negatū. z tūc ē actu nota eoz q de altero dicunt. Ad secūdū dī q p̄p̄ie
verū infinitū nō dī de ente z nō ente. s. res scata p̄p̄m.

Af Omne xbu finiti modi pōt addi alicui subiecto cū quo p̄pōne p̄stī-
tuit. s. verbū infinitū est verbū finiti modi s. rē. Dm q maior est falsa.
ūno datur instātia de verbis finitis alioz modoz ab indicatiuo. Vel dicē-
dum q maior est vera saltē capiēdo ppositōem generalr: nisi aliud occur-
rat impedimentū. vt in pposito de verbo infinito.

Qr Quare i diffinitōe xbi ponit recta. Dm. q ppter verba obliq
q nō sunt xba apud logicū. patz. qz qd ē xbu apud logicū dī posse face-
re p̄pōem p̄mo verā aut falsā. sic aut nō est de verbis obliqs s. rē. Et circa
hoc p̄siderādū est q verbū pōt dici obliquū tribus modis. p̄mo ex pte t̄pis
t̄m. vt currebat. Sedo ex pte modi t̄m. vt ama. Tercio ex pte t̄pis z modi
s̄l. vt verba alioz modoz z t̄pōz a p̄nti indicatiuo. Ex q p̄t q obliquit̄
tas in verbis sumit̄ penes t̄pā z modos: z nō penes alia accidētia. s. pe-
nes numerū z p̄sonā. qz t̄p̄us z modus oueniūt verbo cēntialr grā acti-
onis vel passiōis. s. numer⁹ z p̄sona oueniūt sibi p opatiōem ad aliqd ex-
trīnsecū. s. in ordine ad p̄ncipiū a quo actus pcedit.

Af De verbis obliqs sunt p̄pōnes vere vel falsē. s. verba obliq sunt
verba aq̄d logicū. Hīs p̄batur de istis. adāz sunt. ant̄r̄p̄us erit.
Dm q ille non sunt vere: nisi in ordine ad vnam de p̄senti veraz. sicut
illa adā sunt: cōceditur vera. qz aliqñ ista de p̄nti adāz est: sunt vera. z suo
modo dī de alia. ergo nō sunt simplr vere. s. solum p quātō reducūt̄r ad
vnam veram de verbo recto.

Af Verbum nō est alicui⁹ casus. s. nō est aliqd verbū obliquū. Tenet
p̄na. p locū a toto vli ad suā partē negatiue. Dm q rectū z ob-
quū capiunt̄ duplr. Ano modo fm p̄mariā impositōez z scātōez inq̄tū
casuz diuidūt̄. z sic oueniūt dictōib⁹ solūmō subāz scātib⁹. Alio mō fm si
multitudinē ad rectū z obliquū p̄p̄ie dictū. z sic oueniūt xbis. qz licet re-
ctus dī casus q a nullo deriuatur. sic etiā verbū dī rectū qđ a nullo deri-
uatur: s. alia deriuāt̄r ab ipso. Et s̄l dī de obliquo.

Et est sciēdū q d̄ palecicus solū ponit duas ptes
orōnis. s. nomē z verbū. Reliquas aut̄ appellat syn

catho

hic
duas
cas. i. d
nem su
bus p̄st

Af

cessarie
octo. s.
tio ver
curro. l
dī. sum
disting

Af

tū vna
fm se c
z non
ba fm
ptum i
lia non
men est
essendi

o

verb
xō p
tione

p̄p̄e
z māle
ponit
scātū
nitōis

Qr

sine t̄p
qz non
bus ist
oratio

cathegorematicas: id est cōsignificatiuas.

Hic auctor ponit notabile p modū correlarij. dicēs q logic⁹ solū ponit duas ptes orōnis. i. nomen et verbū. s. reliqs appellat syncathegorematicas. i. cōsignificatiuas. Hō. qz logic⁹ ponit tot ptes orōnis q̄t sibi sufficiūt ad finem suū. q̄ est discernere verū a falso. s. ad hūc sufficiūt nomē et vrbū. ex q̄ bus cōstitut⁹ ppositio ver⁹ vel falsuz fcans. igitur rē.

Aī Grāmatic⁹ ponit octo ptes oratiōis. q̄ non sunt tm̄ due. Dōm q grāmaticus aliu⁹ intēdit finē. et q̄ ponit tot ptes orōnis: q̄t sibi ne cessarie sunt ad suū finē. q̄ ē expūmē oēs mētis pceptū cōgrue. et sic ponit octo. s. logico sufficiūt due. Et q̄ dē. ex pnoie et pncipio cōstitut⁹ ppositio verav⁹ falsa. q̄ ptes sunt ptes q̄ due apud logicū. Hīs pz dicēdo. ego curro. legēs pficit. Dōm q̄ ille itelligunt sub noie. vt. s. dictū ē. Et q̄ dē. sunt ptes distincte. q̄ vna nō p̄t itelligi sub alia. Dōm q̄ s. grāmaticos distinguūt. qz hnt diuersos modos fcandi. tamē fin logicos pueniūt. q̄ dicūt oē illud esse nomē qd̄ potest esse subiectum.

Aī Omnia verba sunt noia fin logicū aut p̄dicatū māle pponis. q̄ est tm̄ vna ps apud ipm. Hīs pbat⁹ p p̄m pmo p̄terme. q̄ dicit q verba fin se dicta noia sunt. Dōm q verba sunt noia vt nomē dē nota mētis. et non vt est vox fcatiua sine tpe: quo mō hic capitur. Vel dōm q licz verba fin se dicta sunt noia. i. similia nomib⁹ q̄rum ad rēp̄sentandū conceptum incōplem et simplicem intellectuz. non tamen sunt nomia. i. similia nomib⁹ quo ad hoc qd̄ est cōstituere enūciationē sicut nomen. qz nomen est ps materialis. s. verbuz est pars formalis. Et etiā habēt modos essendi cōtrales et quidditatinos distinctos. *Compositio orōnis*

Ratid est vox significatiua ad placitū: cuius ptes sep̄arate aliqd̄ significāt. Hoc totū cui⁹ partes et cetera ponit ad differētiā nomis et verbi: quoz partes sep̄atē nihil significāt. Relique hō particule ponunt hic eadem ratōe qua in diffinitione nomis et verbi ponebant.

Postq̄ Petrus hīc. determinat de noie et vbo q̄ sunt ptes integrales et māles pponis. hic cōter determinat de oratiōe. q̄ est genus enūciatiōis. et ponit p̄mo diffinitōez. sc̄do diuisionē. ibi (Orōnū alia). Dicēs. orō ē vox fcatiua ad placitū. cui⁹ ptes sep̄ate aliqd̄ fcant. Et ponūt⁹ pticule diffinitōis hic eodē modo sicut de noie et verbo. nisi q̄ ibi nihil fcant. hic hō sunt significatiue sep̄ate.

Quare in diffinitōe non additur illa pticula finita et recta cuz tpe sine tpe. Dōm q̄ ideo. qz si ille adderēt⁹ tūc diffinitio nō esset bona. pz qz non pueniret omni cōtēto sub diffinito. cum multe sint oratiōes quibus iste pticule repugnāt. Etiā rectitudo et obliquitas et alia nō cōueniūt oratiōi p̄mo et per se. s. ex p̄fici tm̄ et gr̄a partium.

Tractatus Primus

Añ Nullū pplexū pōt diffiniri. vt ptz sexto Topicoꝝ. s̄ orō est quid cōplexū. ergo rē. Minor ptz. qz orō est plurū dictionū aggregatio. Dōm qz orō capis̄ duplr̄. Ano mō p̄ scato. i. secūde intētionālī. et sic est quid incōplexū. nō tñ vt sic hic diffinit̄. qz de ea diffinitio nō verificatur. Alio mō capitur p̄ denūciatōe et re substrata. i. p̄me intētionālī. et sic est qd cōplexū. s̄ hic diffinit̄ vt incōplexū. s̄ inq̄tū ptes eius vnite sunt. ex q̄ vniōne resultat aliqd vnū. Et simile est de domo. cuius a p̄ho in phemio de

Añ anima due ponūtū diffinitiones. Oratio est voces. ergo nō est vox. Añs ptz. qz in q̄libet orōne sunt ad minus due voces. Dōm qz duplex est vox. s̄ cōplexa et incōplexa. modo licz orō nō sit vox incōplexa. est tñ vox cōplexa. Vel dōm sub alijs verbis. Quis orō nō sit vna vox simplr̄. est tamen vna vnitate ordinis. sicut exercitus dicitur vnus qui vltra aggregatōem addit ordinē ad bonum cōmunitatis vel reipublice. Et ē cōsiderandū qz oratio dicit̄ vna p̄pter duas causas. Prima sumitur ex ratiōe forme. quia ibi est vnitas ordinis et completiōis plurium vocū significatiuarū: que sub tali forma vnuntur. Secunda sumitur ex parte finis. quia p̄dicte voces vnūtū ad significandum vnū conceptū complexum.

Añ Illud qd nō est impositū ad significandū hoc nō est vox significativa. s̄ orō nō est imposita ad significandū. ergo nō est vox significativa. Minor pbat̄. qz sole dictōes sunt impositae ad significandū. Dicendū. Quis oratio nō est imposita ad significandū per se primo. tñ bene gr̄a suarū partiū a quib⁹ causaliter capis̄ suū significatū propriū. Et qñ dī. oratio sc̄at de necessitate. q̄ nō sc̄at ad placitū. Añs pbat̄ de illa oratiōe homo currit. que de necessitate sc̄at hoīem currere. nec pōt significare aliud. Dōm qz licz ista oratio homo currit: significet de necessitate hoīem currere. ita qz nō sc̄at p se primo ad placitū. tñ bñ ex p̄hī rōne impositōis suarū partiū facte. vt dictū est.

Añ Oratio est instrumentū virtutis nālīs. q̄ nō ē vox sc̄atiua naturalis. Añs pbat̄. qz est instrumentū virtutis interpretatiue q̄ est naturalis. qz naturale est hoī suū pceptū alteri significare. Tenet p̄ha. qz sicut natura nō abundat in supfluis: ita nō deficit in necessarijs. Dōm qz duplex ē instrumentū virtutis interpretatiue. s̄ p̄pinquū: sicut guttur vel lingua. et tale est naturale. Aliud est remotū. et illud nō oportet semp̄ esse naturale. sed oratio respectu virtutis interpretatiue est instrumentū remotū. Sicut ī simili virt⁹ motiua habet duplicia instrumenta. s̄ p̄pinqua. vt pedes. et illa sunt naturalia. Et remota. sicut calopodia. que sunt p̄ artē inuēta. Vel p̄t dici qz natura capis̄ duplr̄. Ano mō cōiter. put est principū cuiuscūqz op̄atōis. et sic p̄batio aūtis est vera. Alio mō capitur p̄prie. put est principium mouēdi et quiescēdi. et sic est falsa. qz orō nō est instrumentū virtutis naturalis: s̄ potius aīalis vel intellectualis.

Añ Illa p̄tula ad placitū nō ponit̄ ab Aresto. q̄ nec debet poni hic. Dōm. Quis Aresto. nō ponit illā p̄tula in diffinīōe orōnis. ponit tñ eā in declaratiōe. Sz qz nō posuit illā p̄tula ideo est. quia tempore suo p̄supponebat tanq̄ nota. quia Plato dicebat qz orō significaret na-

turaliter ppter motiū immediate tactū. Hōis diffinitio dē dari p notiora.

¶ Ratio ē simplex dictio. q̄ ptes ei⁹ nihil fēat. Dm q̄ orō capis
duplr. Ano modo p intentōe secūda. 7 sic est simplex dictio 7 par
tes eius nihil fēant. Alio modo capis pro re subtracta illi intentōi. 7 sic
ptes eius aliqd fēant: saltem p̄p̄nque. in signū cur⁹ Aresto. notāter dicit
(cur⁹ partiū). i. alique partes. 7 ^{quid} ^{in genere}

¶ Oratiōnū alia pfecta. alia impfecta. Orō pfecta
est q̄ pfectū sensū generāt in aīo audītōis. vt hō cur
rit. Oratio impfecta est q̄ impfectū sensus generat in
aīo auditoris. vt homo albus.

¶ Premissa diffinitōe orōnis: q̄ notificat ip̄az a priori fm illū modū sciē
di q̄ est diffinitiu⁹. hic p̄ter notificat orōnē diuisiue siue p diuisionē que
notificat ip̄az q̄ ad posse seu a posteriori fēz illū modū sciēdi q̄ ē diuisiu⁹ di
cens. Orōnū alia pfecta: alia impfecta. q̄ declaratio sufficiēter habet in
textu. Dm diuisiōis ē. q̄ oīs orō aliqd rep̄ntat intellectu. vel h est pfecte 7
fm sensū pfectū: 7 sic ē orō pfecta. vl impfecte 7 fm sensus ip̄fectū: 7 sic ē
ip̄fecta. Et ē orō pfecta q̄ pfectū sensus gnāt i aīo auditoris. vt hō currit.
S; impfecta ē q̄ impfectū sensus gnāt in aīo auditoris. vt hō alb⁹.

¶ Nulli pfecto p̄t fieri additio. s; oī orōni p̄t fieri additio. q̄ nulla est
pecta. Dm q̄ duplr dī aliqd esse pfectū. Ano mō simplr 7 abso
lute. 7 illi nō p̄t fieri additio. Alio mō aliqd ē pfectū in genē vl specie. 7 il
li bñ p̄t fieri additio. Et si dicat. sol⁹ deus ē pfect⁹. q̄ deus ē pfect⁹ 7 nihil
aliud a deo. Tenet n̄ia ab exponibili ad exponētes. Dm q̄ pfectū capi
tur duplr. Ano modo p pfecto simplr 7 extra gen⁹. cui simplr nulla p̄t fie
ri additio. 7 sic solus deus est pfectus. q̄re ait Priscian⁹ in maioris volu
minis p̄hemio. In hūanis intentōibus nil reor esse pfectū. Alio mō p pfe
cto in genere vel specie cui nihil deest qd requirit ad ei⁹ pfectōez in genere
vel specie. 7 sic oratio dī pfecta: 7 etiā alie res rē.

¶ In genere oīs oratio ē pfecta. ergo nulla oratio ē impfecta. Hīs
pbat. q̄ hoc est pfectū i genere qd includit oīa illa que spectāt
ad illud genus. sed quelibet oratio est h̄mōi. quia de qualibet verificatur
diffinitio oratiōis. ergo rē. Dm q̄ duplex est pfectio in genere. Hā que
daz est essentialis siue p̄m̄aria. 7 tali pfectione oīs oratio est perfecta.
vt argumentū probat. Alia est pfectio accidētalis vel finalis. 7 sic nō om
nis oratio est pfecta. quia finis oratiōis est scire conceptū completū per
fecte. sed ad illuz finem non ptingit omnis oratio. ergo alique sunt orati
ones impfecte: licet in se habeant formam orationis gratia cuius dicitur
perfecte formaliter.

¶ Ante prolationē orōnis in auditoze est sensus. ergo non generat
in eo p orationē. Hīs probat inductiue. quia auditus visus rē. Dm
sensus capis duplr. Ano modo p potētia aīe sensitīue. Alio mō put rātū
valer sicut sentētia que est significata p orationez. 7 sic sumit hic. Pro
quo nota q̄ ille sensus dī perfectus qui pfecte terminat intellectum audi
D

Tractatus primus

entis nō derelinquēs ipm suspēsus in aliquo req̄sito ad p̄fectā ei⁹ intelle-
ctōem. vt homo currit. Et p̄ oppositū ille sensus d̄r imp̄fect⁹ qui nō p̄fecte
terminat intellectū auditoris. s̄ derelinq̄r ipm suspēsus. vt cū d̄r hō albus.
q̄ intellect⁹ expectat qd̄ de eo enūdet.

Ap̄ Solū suppositū generat. s̄ oratio nō est suppositū. ergo non gene-
rat perfectū sensum. Maior patz. quia generare est agere. sed act⁹
operatōes sunt suppositōz. p̄mo metaphisice. Dicendū q̄ aliquid dici-
tur generare dupliciter. Vno modo principaliter. quia scz principalit̄ effi-
cit in genere cause efficiētis illud qd̄ generatur. ⁊ illud ē suppositū. Alio
modo aliqd̄ de generare instrumentaliter. et tale non oportet esse supposi-
tū. ⁊ hoc modo oratio generat perfectū sensum.

Ap̄ Illud non generat aliquid in alio qd̄ sibi non p̄sentatur. sed ora-
tio non p̄sentatur intellectui. sed solū auditui sub cur⁹ obiecto cō-
prehendit. ergo ⁊c. Dd̄m q̄ quis p̄mo oratio p̄sentetur auditui. tamē
ex cōsequētī mediante specie intelligibili ⁊ sua similitudine generat per-
fectum sensum in intellectu audientis. ita tamen q̄ hoc verbum generat
dicat aptitudinē ⁊ nō actū. q̄ talis oratio nō semp̄ generat p̄fectū sensum
vel imp̄fectū in intellectu. Et q̄ d̄r. intellect⁹ est imp̄passibilis cū sit īma-
terialis. s̄ nō agit aliquo modo in ipm. Dd̄m. Quis intellect⁹ nō sit passi-
uus passionē corruptiua. est tū passiu⁹ passionē p̄fectiua. q̄ pōt p̄fici p̄ in-
telligibilia ⁊ species intelligibiles.

Oronū perfectarū alia indicatiua: vt hō currit. alia
ipatiua: vt petre fac ignē. alia optatiua: vt vtinā esse
bon⁹ cleric⁹. alia p̄iuctiua: vt cūz veneri ad me dabo
tibi equū. alia deprecatiua: vt miserere mei de⁹. **H**az
aut̄ b̄ d̄m sola indicatiua orō dicūt esse p̄positio.

Hic subdividit orationes perfectas derelinquens imp̄fectas. quia
non valent sibi ad p̄positū. Et dicit (Orationū perfectarū q̄c.) Et illa
oratio perfecta dicitur indicatiua cuius verbum principale est indicatiui
modi. Illa nō imperatiua cuius verbum principale est imperatiui modi.
⁊ sic de alijs. Et non ponitur oratio infinitiua pro mēbro diuisiōis. quia
hic diuiditur oratio perfecta. sed oratio infinitiua est imperfecta. et dicit̄
a simba simanca. Vario diuisiōis est. q̄ oīs oratio p̄fecta vel fecit p̄ceptū
mentis. aut affectum appetitus. Si primū hoc est dupliciter. aut cū fecit
conceptū mentis determinate. vel indeterminate. si primū sic est oratio indi-
catiua. si secundū sic est cōiunctiua. Si fecit affectū appetitus hoc est du-
pliciter. q̄ vel ē appetit⁹ p̄cupiscibilis. ⁊ sic ē optatiua. Aut irascibilis et
hoc iterū est dupliciter. q̄ vel denotat impius maioris qd̄ sit ad minores.
⁊ sic est impatiua. vel denotat deprecandem minoris que sit ad superiores.
⁊ sic est deprecatiua. Tūc ibi (Harū autem) infert correlatiū. dicens q̄ so-
la oratio indicatiua est p̄positio apud logicum. Tūc ratio est. quia quecū
cūq̄ cōsiderat logicus refert ad finem suū. qui est scire verū et falsū.
s̄ solū orō indicatiua primo ⁊ p̄ te verū ⁊ falsū fecit. ergo solus est p̄positio

tio. Unde patet quod genus remotum propositio est oratio in eo. si genus proprium
quod est oratio perfecta indicativa.

Quare oratio potius dividitur penes predicatum quam penes subiectum.
Quod dicitur quod ideo. quia est divisio generis in duas species. et talis di-
visio debet dari per differentias formales. sed predicatum se tenet ex parte for-
me: et subiectum ex parte materie.

Ad ista est propositio. si asinus volaret asinus haberet pennas. et tamen non
est oratio indicativa. Quod dicitur quod in quantum est coniunctiva non est pro-
positio. sed potest esse resoluta in unam indicativam. ut si asinus volat asinus
habet pennas. Vel dicendum quod licet illa sit propositio minus principaliter et redu-
ctive. non tamen principaliter. et sic intelligitur correlativa.

Ad ista est propositio. adam fuit. quia verum significat: et tamen non est
indicativa presentis temporis. Dicendum quod illa propositio. adam
fuit. non est vera nisi in quantum habet reductionem ad unam de presenti. vel in-
quantum habet unam de presenti sibi correspondentem. Et quia semel fuit verum
dicere adam est. ergo in quantum illa adam fuit. reducitur ad illam adam est
tunc significat verum.

Propositio est oratio verum vel falsum signifi-
cans indicando. ut homo currit.

Postquam per hoc determinavit de nomine et verbo: que sunt partes inte-
rales propositionis. et etiam de oratione que est genus eius. hic consequenter de
terminat de enunciatore sub nomine propositionis que hic principaliter est intentio.
Et hoc primo facit diffinitivum. secundo divinitive dicens (Propositio est ora-
tio res.) In qua diffinitio ponitur (oratio) loco generis. et (verum et fal-
sum) significans ponitur ad differentiam orationum imperfectarum. et (indi-
cans) ponitur ad maiorem declarationem. et ad significandum quod sola ora-
tio indicativa dicitur propositio. licet hoc etiam posset implicite intelli-
gi per verum vel falsum.

Ad nullum complexum potest diffiniri. si propositio est quod completum. non
potest diffiniri. Maior probatur. quia diffinitio explicat esse unius rei. sed comple-
xum non est una res. Quod dicitur quod nullum complexum complere fecerit potest diffiniri. tamen
bene complexum incomplere fecerit. et sic sumitur hic propositio. Sed alii dicunt
quod propositio sit quid completum pro denominato vel pro re subiecta. non tamen pro-
positio capta per fecerit vel per secundam intentionem. et illa dicitur hic diffiniri. Sed con-
tra hoc arguitur. illud ubique diffinitum cui convenit diffinitio. si ista diffinitio
convenit propositioni pro denominato vel pro prima intentione et non secunda. er-
go prima intentio hic diffinitur. Et si dicatur. in logica aliud est quod dif-
finiatur et aliud cui attribuitur diffinitio: istud falsum est. quia diffinitio de-
bet convenire soli diffinito. ut dicit una definitio hunc diffinitorem. Nec est
dicendum quod ille predicationes in quibus diffinitores predicant de diffinito
sunt inordinate ad modum quo subiectum predicat de accidente. quia par-
tes diffinitionis ordinate predicant de diffinito. ergo etiam tota diffini-
tio. et per consequens illa est ordinata: propositio est oratio verum vel falsum
significans. Ex omnibus istis sequitur quod prime intentiones principaliter in logica

Tractatus Primus

diffiniunt. qz eis diffinitōes attribuuntur et de eis ordinate p̄dicant. ideo est standū in prima solutione.

Ad p̄positio nō diffinit in libro p̄himerenias. Et nō d̄z hic diffiniri. Dm q̄ quis p̄pō nō diffiniat ab Aresto. tñ ab eo diffinit enūctatio. s̄ p̄pō et enūctatio sunt idē in re et quo ad qd est. hic differat ratōe et quo ad qd nōis. vt circa assignatōem subiecti dictū est.

Ad nulla distincta p̄t de seiuicē p̄dicari. s̄ p̄pō et orō sunt distincta. g. Minor p̄bat. qz n̄t sic idē diffiniret p̄ seipm. Dm q̄ dupl̄ ali qua dicunt distincta. Ano modo cēntalr. scut homo et asin⁹. Alio modo accidētaliter. sicut sup̄ius et inferius. Quēcūq̄ aut̄ distinguūtur essentia liter nō p̄t vere de seiuicē p̄dicari. sicut sunt opposita vl̄ disparta. vt ista est falsa p̄dicatio. homo est asinus. Sed illa que accidētalr̄ distinguūtur bene p̄t de seiuicē p̄dicari. quo mō. p̄pō et orō distinguūtur. Et qñ dicit nulla p̄s d̄z p̄dicari de toto. s̄ orō est p̄s p̄pōis. g. orō nō d̄z p̄dicari de p̄positōe. Minor p̄t. qz est genus eius. s̄ genus est pars speciei. Dm ad minōrē q̄ nulla pars integralis p̄dicatur de suo toto. quo mō orō nō ponitur pars p̄positōis. sed subiectiua.

Ad nulla bona diffinitio d̄z dari p̄ disiunctiōem. vt patz sexto Tho/pico. qz reddit diffinitōem ambigūā. s̄ ista est h̄mōi. ergo non est bona. Dm ad maiōrē q̄ nulla diffinitio q̄dditativa et cēntalis d̄z dari p̄ disiunctiōem. sed diffinitio descriptiua p̄t dari p̄ disiunctiōem dūmō p̄cā innuat aliq̄ diuisio. sicut sit hic. Et si dicat. nulla diffinitio debet dari p̄ opposita. sed ista est h̄mōi. ergo nō est bona. Minor patz. qz verū et falsū opponūtur. Dm q̄ nulla diffinitio debet dari per opposita inq̄tum opposita. sed bene potest dari per opposita dūmōdo per illa circūloq̄mur ali quam differentiā cui non est nomen impositū. et sic est hic. quia (verū vel falsū significās) ponitur ad circūloquēduz vnam differentiā cōuertibilem cū diffinitio cui nō est nomē impositū.

Ad Omnis p̄pō feat verū vl̄ falsū. s̄ nō oīs p̄pō feat falsū. g. oīs p̄pō feat v̄x. p̄patz 2̄a. qz arguēdo a tota disiunctiua cum destructiōe vni⁹ partis ad alterā ei⁹ p̄t nō destructa est bona 2̄a. Dm q̄ ibi non arguit a tota disiunctiua. qz maior nō est p̄pō disiunctiua. Etā p̄t maior di stingui. qz vel est vna p̄pō de disiuncto p̄dicato. et sic est categorica et vera Aut est vna disiunctiua p̄pō. et sic est hypotetica et falsa. cū ambe ei⁹ partes sint falsē. scz ista. omnis p̄positio significat verum. vel omnis p̄positio si

Quā significat falsū.
Ad Utrum hoc completū (verum vel falsū significans indicādo) sit p̄positio. Dicendū q̄ non. quia nō est oratio indicatiua. etāz in ipō nō ponitur aliqua copula. Sed diceret. om̄e qd feat verū vel falsū est p̄positio. s̄ illud p̄plexū v̄x vel falsū est h̄mōi. g. est p̄pō. Dm q̄ aliquid p̄t feat v̄x vel falsū dupl̄. Ano mō ex p̄cipali vel p̄maria signifi catione. et sic hoc completū verum vel falsū significat verum vel falsū Alio modo ex cōsequenti et cōcomitanter. et sic p̄positio significat v̄x vel falsū. quia exquo sic est in re sicut per p̄positiōem significatur. sequitur q̄ p̄positio sit vera. et sic capiunt verum et falsum in diuinitōe p̄positiōis

¶ Verū & falsum nō sunt in ppositōe. ergo ppō nō fecit verum vel falsum. Aliis pbat p Aresto. sexto metaphisice. dicēte q bonū & malū sunt in reb⁹: verū & falsū sunt in aīa. Dm q verū & falsū sunt in aīa subiectiue vel sicut in cognoscēte. s̄ sunt in ppōne vt i signo. & ppō dē vera. qz est signū veritatis. Et qñ dē. denotans est in subiecto qd denotat. s̄ verū denotat ppōne. ergo est in ppōne vt in subiecto. Dm q verum denotat ppositōem solū extrinsece & fecitue. qz fecit veritatē mentalem. & mediate illa est signū veritatis rei. sed illud qd denotat alterū intrinsece & formaliter est in ipso.

¶ Dm q verū est in ppōne vt signatū in signate & non sicut accedens in subiecto. Pro quo notandū q verū & falsū sunt in trib⁹. sicut in fili solet dici de sanitate: que primo est in medicina sicut i causā effectiua: ita etiā veritas primo est in reb⁹. Secūdo est sanitas in aīali vt in subiecto. & sic veritas & falsitas sunt in intellectu. i. in obiecto apphēso p intellectu in secūda eius opatiōe. Tercio ē sanitas in vna sicut i signo. & isto modo veritas est in ppositiōe.

¶ Omnis ppō est ens. s̄ oēs ens est verus. & oīs ppō est vera. Minor pbat. qz ens & verū pvertunt. Dm q duplex ē veritas. Una ē veritas entis q est vera rei entitas. Alia est veritas ppōnis. Unde omnis ppositio est vera veritate entis. sed non veritate ppositionis: q est adequatio rei intellecte ad intellectū. Vel veritas fm alios ē ita eē in re sicut est fecibile. qz qñ pponunt p intellectu ea q sunt pposita in re: vel diuidunt ea q sunt diuina i re sic ē veritas. & si fiat p oppositū. & sic ē falsitas.

¶ Omnis ppō vera xitate ppōnis q fecit illud ad qd imposita est ad rē. Minor p̄z de ista ppōne. homo currit. que semp fecit cursū inesse ho mini: siue homo currat siue non. Dm q omnis ppō est vera que fecit illud ad qd imposita est ad significandū adequate: sed nō inadequately. & sic maior est falsa. Pro quo notandū q ppositio dē vera dupl^r: & falsa dupl^r. Primo dicitur vera quādo in re est ita sicut per ppōne significatur. vt homo est aīal. Et p oppositū ppositio dē falsa quādo in re nō est ita sicut per ppōne esse significat. vt homo est asinus. Secūdo ppositio dicitur vera quādo in re nō est ita sicut per ppōne non esse fecit. vt homo nō est asinus. Et p oppositū ppositio dē falsa quādo est ita in re sicut p ppositiōem nō esse fecit. vt homo nō est aīal.

¶ Notandū q illa particula (indicādo) potest dupliciter exponi. Uno modo indicando. i. mediante verbo indicatiui modi. Alio modo valet tm̄ sicut asserendo.

¶ Ista ppositio significat verū vel falsū. si asin⁹ volaret asin⁹ h̄iet pēnas. & tñ nō ē constituta ex vbo indicatiui modi. Et fil^r dē de ista. vtnā esset bonis clericus. Dm q oīs ppō tam cathogorica q hypotheica fecit verū vel falsū indicādo primo & per se reductiue. Secūdo dicendū q illa particula (indicādo) potest dupl^r exponi. Uno modo indicando. i. mediante verbo indicatiui modi. Alio mō indicādo valet. i. asse-

Tractatus primus

rendo. sed istis propositibus couenit definitio secundo modo exponendo in-
dicando. et non primo modo.

Propositionū alia cathēgorica: alia hypothetica.

Hic diuidit ppōnē in cōi saltē hic cōsideratā penes subām. dicēs (Pro-
positionū alia cathēgorica rē.) Et hāc diuisionē tangit Aresto. p̄ phieſ.
sub alijs vobis dicēs. Enūciationū alia ē vna simplr que dī cathēgorica.
alia est vna cōiunctione q̄ dī hypothetica. Ratio diuisionis est. qz omīs p-
positio significat verum vel falsum. vel ergo talis propositio constructur
ex terminis. vel ex propositionibus. Si primus sic est cathēgorica. si secun-
dum sic est hypothetica.

Quare illa diuisio ppōnis dī dari penes subām. Dōm q̄ ideo.
qz illa diuisio dat penes subām cur mēbra diuidentia differūt pe-
nes materiā et formā que sunt subie cor. s̄ sic est de ista diuisione ppōnis.
quia materia ppōnis cathēgorice est subiectū. et forma est copula verba-
lis. sed materia ppositōis hypotheticæ sunt due cathēgorice ppōnes. sed
forma eius est copula pūctōia. Sequit̄ correlariē q̄ ista diuisio coueni-
enter ponit̄ prima. qz dat penes ea que ad subām cōcurrūt. alie aut̄ dant̄
penes accidētia. s̄ suba est aū accidens. q̄ rē.

Notādū Qz diuisiones penes subāz pnt̄ sic sumi. Propositionū
alia cathēgorica. alia hypothetica. Cathēgorica diuidi-
tur in cathēgoricā de inesse. et in cathēgoricā modale. Sed hypothe-
tica diuiditur in cōditionalem. copulatiuā. et disiunctiū. quaz omīs diui-
nōdes infra ponūt̄ur. ideo hic relinquūt̄ur.

A Arestoiles ponit̄ priorē diuisionē. illā. s̄. ppōnū alia vna. alia plu-
res. et diuidit ppōnē vnā in vnā simplr. et in vnā cōiunctōe. Propo-
sitiō vna simplr est cathēgorica. sed vna cōiunctōe est hypothetica. ergo il-
la non erit prima. Dōm q̄ p̄e. hīl. in hoc tractatu diuidit ppōnē vnāz.
sed Aresto. diuidit ppositiōem in sua latitudine acceptāz in vnā et plures
que nō est vera ppositiō. sed solū fm quid. Pro quo sciendū q̄ ppositi-
ō dī plures tripliciter. Primo fm vocem tm̄. et sic quelibet ppositiō pos-
set dici plures. Secūdo fm rem. vt canis currit. Tertio fm rem et vocē si-
mul. et illa fit tripliciter. Primo quādo est de pluribus subiectis in cōiun-
cto. vt fortes albus musicus currit. Secūdo quādo est de pluribus p̄dica-
tis in cōiunctōe. vt fortes est hō alb⁹ musicus. Tertio quādo est de vtroqz
simul. vt albū musicū currit scribit.

Que sit illa ppō. tm̄ hō currit. Dōm q̄ ē cathēgorica formaliter.
qz formalr solū ponit vnā cathēgoricā. sed virtualr et implicite est
hypothetica. qz cōtinet duas cathēgoricas pūctas cōiunctōe copulatiua.
in eius resolūtōe. Sed qñ arguit̄. eius equalēs est hypothetica simplr.
ergo et ipa. Tenet p̄na. qz de equalētibz ppōnib⁹ idē est iudiciū. Dōm
q̄ de equalētibz ppōnib⁹ idē est iudiciū quo ad veritatē et falsitatē. ppo-
sitiōis. sed nō quo ad vā alia. quia semp quo ad substantiā. Sicut in lūni
li h argueret̄. fortes et plato sunt eq̄ fortes. ergo fortes est plato. qz de eq̄-
ualētibz idē est iudiciū. Dōm q̄ de eis idē est iudiciū quo ad fortitu-

dinem: nō tū quo ad subam. Sz alij dicūt q̄ p̄pōnes exclusiue. vt tū aīal est hō. 7 excep̄tiue. vt oīs hō p̄ter sortē currit. 7 sū p̄pōnes 7 eīr caput 7 de desinit sūnt simplr hypothetice. Cui⁹ rō est. qz illa p̄positio ē cathēgorica i q̄ ponit subiectū. p̄dicatū. 7 copula. Si aut aliqd aliud ponat: nū ēēt signa vel determinatōes subiecti. p̄dicati. aut copule. tūc iūnt hypothetice. sed sic est de dictis. ergo rē. Et quibz hoc bene dicatur: tamē distinctio p̄cedens non est abicienda.

Af Iste orōnes magro legēte pueri. p̄ficiūt. plūte intrādū est domū. sūnt p̄pōnes: 7 tū nō sūnt cathēgorice nec hypothetice. Dēm q̄ virtualiter iūnt hypothetice. quia illa magro legēte pueri. p̄ficiūt: pōt re- solui p̄ nominatiuū 7 verbū p̄sonale mediante si. dum. vel quia. vt si magr legit pueri. p̄ficiūt. 7 tūc formalr est hypothetica.

Af Omnis bona diuisio debet dari p̄ opposita. s̄ ista non est h̄mōi. er- go rē. Minor p̄bat. qz p̄pō cathēgorica cōtinet in hypothetica: 7 est pars eius. sed pars nō opponitur toti. ergo rē. Dēm q̄ oīs bona di- uisio debet dari p̄ opposita formalr. sed vnū mēbrū hic solū cōtinet mate- liter in alio: nūq̄ tūz cathēgorica est materia hypothetice. Et quādo dī- forma p̄positōis cathēgorice p̄tinetur in hypothetica. ergo rē. Dēm q̄ li- cet forma cathēgorice cōtineatur in hypothetica. nō tamē p̄ modū forme sed p̄ modū materie.

Af Omnis p̄positio ē cathēgorica vel hypothetica. s̄ nō oīs p̄pō est ca- thegorica. s̄ oīs p̄pō est hypothetica. Probat p̄na. qz hic argui- tur a tota distinctiua cū destructiōe vni⁹ p̄tis ad alteram. q̄ est bona p̄na. Dēm q̄ maior cap̄t dupl̄. Ano mō vt est vna hypothetica. et tūc sicut p̄ns est falsuz: ita 7 hypothetica distinctiua. cū ambe ei⁹ partes iūnt falsę. Allo mō cap̄itur vt cathēgorica. de distincto p̄dicato. 7 tūc est vera. s̄ non valet p̄na. qz nō arguit a tota hypothetica: s̄ cathēgorica.

Propositio cathēgorica est q̄ habz subiectū. p̄dica- tūz 7 copulā tanq̄ p̄ncipales p̄tes sui. vt hō currit. In hac cōm p̄positiōe hō currit: hō est subiectū 7 cur- rit p̄dicatū. 7 qd cōiungit vnū cū altero dicit esse co- pula. vt patet in resoluēdo hō currit. i. hō est currēs ibi hoc nomē homo est subiectū: 7 currēs p̄dicatū. et hoc verbum est dicit esse copula. qz cōiungit vnū cuz altero. Et dicitur cathēgorica a cathēgorizo as- are. quod idem est qd̄ predico as. are.

Posita diuisione: hic cōsequēter auctor declarat mēbra diuidētia. Et primo diffinit p̄pōnē cathēgoricā. Cui⁹ ratio est. quia simplex est ante cō- positum. 7 constitutus ante constitutus. sed p̄positio cathēgorica est sim- plicior hypothetica. 7 eam materialiter constituit. ergo cathēgorica p̄ce-

Tractatus Primus

dit hypotheticā. Alia ratio est. qz de principalib⁹ intētis debet prior fieri determinatio. s. ppō cathēgorica est principalior q̄ hypothetica. g. 7c. Ad-
nor pbat. qz hic determinat de ppōne q̄ ordinat ad syllogismū. de q̄ agit
in q̄to tractatu. s. ex solis cathēgoricis sūt syllogismi i demonstratōez or-
dinati. Dicit g. (Cathēgorica est que hz subiectū. p̄dicatū. 7 copulā tanq̄
principales ptes sui) Et si limitet ad cathēgoricā de iesse: d̄r que hz sub-
iectū. p̄dicatū. 7 copulā nō modificatā. vt hō currit. ibi hō est subiectus et
currit p̄dicatū. s. qd̄ iūgit vnū cū altero d̄r copula. vt ptz in resoluendo.
Tūc ostēdit vñ dicit cathēgorica. dicēs q̄ d̄r cathēgorica a cathēgorizo
as. are. qd̄ est idē q̄ p̄dico as. are.

Ai Copula est p̄dicatū ppōnis. ergo in diffinitōe sufficeret dicere p̄di-
catū. Dm q̄ duplex est p̄dicatuz. s. materiale 7 formale. P̄dica-
tū materiale est quod cōiungit cum subiecto per copulam. P̄dica-
tū formale est ipsa copula vniens p̄dicatū cū subiecto. S3 in diffinitōe p̄ pre-
dicatū intelligit p̄dicatū materiale.

Ai Multe sunt ppōnes cathēgorice q̄ nō hnt p̄dicatū mālē. g. tertius
falsus. Aliis pbat de istis. de⁹ est. hō est. Dm q̄ quis ibi nō sit
p̄dicatū materiale explicite. tñ bene implicite. vt ptz resoluēdo illā. hō est
.i. hō est eritēs. Et hoc est cōe oībus ppōnib⁹ de est secūdo adiacēte. An-
de ppō de est secūdo adiacēte est: qñ post hoc verbū est nō ponit p̄dicatū
materiale. S3 ppō de est tertio adiacēte d̄r in qua p̄ter est ponit p̄dicatuz
materiale. vt homo est aīal.

Ai Omnis ppō est de secūdo adiacēte. g. nulla ppō est de tertio adiacē-
te. Aliis probat. qz est in oī ppōne ponit secūdo loco. Dm q̄ ē
d̄r secūdū adiacens nō quia ponatur loco secūdo. sed qz soluz ponit vnū
cōponibile qd̄ p̄intelligit ante vāonē. 7 hoc fcat nobis per hoc q̄ post
est nihil sequit. Et per oppositum dicit est tertium adiacens quādo post
duo extrema cōponibilia intelligitur vno illorū que ordine intelligēdi
est tertium. 7 significat nobis quando post est ponitur explicite predica-
tū materiale.

Quare ppō cathēgorica potius vocat cathēgorica. i. p̄dicatiua a
predicato q̄ subiectiua a subiecto. Rūdetur q̄ ideo. qz a digniori debet
fieri denominatio: teste p̄ho. x. Ethicor. Dicit em̄ ibidez q̄ homo maxime
est suus intellectus. eo q̄ intellectus est pars homis principalior. S3 p̄-
dicatū est dignius in ppōne q̄ subiectū. eo q̄ p̄dicatū hz se in rōne forme
7 subiectū in rōne materie. forma aut est dignior materia. Est tñ verum q̄
copula debet cōphendi sub intētōe p̄dicati. qz copula est p̄dicatū forma-
le. quare nō oportet q̄ dicat copulatiua copula.

Ai Exponere vocabula pertinet ad grāmaticū. ergo non ad logicū
Dm q̄ duplex est expositio vocabulor. s. generalis 7 specialis
Unde quilibet auctor potest exponere vocabula specialiter ad suū pro-
positum determinatā. sed nō generaliter omnia. Et quādo dicitur. qd̄ no-
minis debet vbiq̄ presupponi ante quid rei. ergo prius fuisset interpretan-
dum nomen cathēgorice ppositōis q̄ poneretur diffinitio eius. cuius ta-
men cōtrarium facit Petr⁹ hū. Dm q̄ duplex est quid nomis. Vnū est

cōe q
7 illu
noie
talē

Ho

ieciū
p̄dica-
one
a rōnē
indu-
cant

Q

ins-
tionē
cur-
nat-
bus
que

F

ieci-
nea-
cul-
res-
hab-
tra-
lur-
ber-

F

du-
cur-
sic-
lis-
am-

F

cap-
sic-
fir-
sic-

eōe qđ nō sumit̃ ex aliquo essentialiū principioꝝ. cui⁹ est tale quid noīs. ⁊ illud debet pcedere propriā diffinitōēz notificantē qđ rei. Aliud ē quid noīs pprie sumptū a principali pte cēntie sue. et hoc p̃supponit qđ rei. et tale est qđ noīs quo inter p̃rat̃ categorica.

Subiectū est illud de quo aliqđ dicit̃. **P**redicatū nō est illud qđ dicit̃ de altero. scz de suo subiecto.

Hic p̃ter diffinit̃ ptes ppōnis categorice. Et ostēdit p̃mo qđ sit subiectū. deinde qđ sit p̃dicatū: dicēs. Subiectū est de qđ aliqđ dī. s. p̃dicatū. **P**redicatū nō est qđ dī de altero. s. de subiecto. Et depēdēt iste descriptiōes a descriptiōe ppōnis categorice. sicut ratio ptis dependet formalit̃ a rōne totius. eo qđ partes vniūtur in forma totius. ⁊ per ordinē ad illam induit̃ proprias rōnes ⁊ formas speciales partiales. et sic diuisim expli- cant actū essentialē totū enūciatōis.

Quotruplices sunt ptes ppōnis. Dm qđ triplices. s. cēntiales. sicut gen⁹ ⁊ differētia. que p̃dicant̃ in recto ⁊ ordinate de illo cuius sunt partes. vt sunt o ratio verū vel falsum significās respectu ppositiōnis. Alię sunt ptes subiectiue. sicut species. vel inferiora respectu alii⁹ cui⁹ generis vel superioris. ⁊ tales p̃dicant̃ in recto. sed p̃dicatiōne inordi- nata. sicut categorica ⁊ hypothetica. Alię sunt partes integrales et qui- bus. s. integrat̃ ⁊ cōstituitur totū ⁊ non p̃dicant̃ de toto i recto: s. i obli- quo. ⁊ sic subiectū ⁊ p̃dicatū dicunt̃ ptes respectu ppōnis categorice.

Ad diffinitōibus subiecti ⁊ p̃dicati cōmittitur circulatio que est p- hibita p̃mo posterior. ergo non sunt bone. Hīs probat̃. quia sub- iectū diffinitur per p̃dicatū ⁊ ecōtra. Dm qđ duplices sunt diffinitio- nes. s. absolutōz ⁊ respectiuoz. In absolutis autem nō potest cōmitti cir- culatio. sed bene in respectiuis. subiectum autē ⁊ p̃dicatū sunt quedā respectiua. Et ratio hui⁹ est. quia vnūquodqđ debet diffiniri eo modo quo habet esse. s. relatiuū nō habet esse nisi in ordine ad suū correlatiuū ⁊ ecō- tra. ergo etiā nō potest diffiniri nisi p suū correlatiuū. Sic aut̃ nō ē i abso- lutis. qđ vnū absolutū habet bene esse p aliud. s. nō ecōtra. sicut homo ha- bet esse per aīal. sed nō econtra.

Ad vnū oppositōz non p̃dicatur de altero. sed subiectum et p̃dicatū opponūt̃. ergo p̃dicatum non debet p̃dicari de subiecto. Dicē- dum qđ subiectū ⁊ p̃dicatū dupl̃r capiūt̃. Vno modo formaliter pro se- cundis intentiōibus. ⁊ sic subiectū et p̃dicatum sunt relatiue opposita. et sic vnū nō p̃dicat̃ de alio in recto. Alio mō material̃ p reb⁹ substratis il- lis intentiōibus. ⁊ sic nō opponūt̃. ⁊ tūc vnū bene p̃dicat̃ de alio. quo eti- am modo p̃ncipal̃r in logica cōsiderant̃.

Ad subiectū ⁊ p̃dicatū significāt̃ur per nomen ⁊ verbū. sed illa supe- rius sunt sufficiēt̃er diffinita. igitur rē. Dm qđ nomen ⁊ verbūz capiunt̃ dupliciter. Vno mō material̃ vt partes potentiales ppōnis. et sic sunt prius diffinita. Alio mō formaliter vt sunt ptes actuales. ⁊ sic dif- finit̃ur in pposito. Vñ cognitio nomis ⁊ verbi p̃mo mō p̃cedit ppōnez sicut p̃ncipiū suū p̃ncipiatū. sed cognitio eoz in rōne subiecti et p̃di

Tractatus primus

cati sequit̃. quia cognitio ipsorū dependet ex cognitōe p̃positionis. In si-
gnū cuius p̃positio componitur ex nomine ⁊ verbo, sed resoluitur in sub-
iectum ⁊ predicatum.

**Propositionū cathegoricarū alia vniuersalis: alia
particularis: alia infinita: alia singularis.**

Postq̃ De his. posuit diuisionē p̃pōnis datā penes subdaz: hic ostē-
ponit diuisionē eiusdē penes quātitatē: dicens. Propositionū cathegori-
carū alia ē vltis. alia p̃ticularis. alia infinita. alia singularis. Et ē di-
uisio subiecti i sua accidētia. q̃ quātitas p̃pōnis sumit̃ ex p̃te subiecti. i. ma-
terie p̃pōnis qd penes accidētia variat̃.

Queritur An p̃positio cathegorica sit pueniēter penes eius
quātitatē in q̃tuor mēbra diuisa. Dm q̃ sic. vt
patz per sufficientiā. quia in omni p̃positione cathegorica subiectū penes
qd accipitur quātitas p̃positionis tenetur vel p vno supposito. vel p plu-
ribus. Si primū sic est singularis. Si secundū hoc est dupl̃. quia vel te-
netur pro plurib⁹ indeterminate. ⁊ sic est infinita. vel determinate et hoc
est dupliciter. quia vel determinatur per signū vniuersale. ⁊ sic est vniuer-
salis. aut per signū particulare. ⁊ sic est p̃ticularis. Et quo patz q̃ quā-
titas p̃positōis nihil aliud est q̃ mod⁹ subiecti. qui variatur. vt iam di-
ctum est. vel est dispositio subiecti qua mensurat̃ acceptio eius. p vno vel
pro pluribus suppositis.

Ad Nihil debet diuidi penes hoc qd non habet. sed p̃positio non ha-
bet quātitatē. q̃ p̃pō non debet diuidi penes quātitatē. Minor
pbat̃. quia p̃positio est ens ratiois. Dm ad minore q̃ quātis p̃positio
non habet quātitatē realem ⁊ p̃p̃ie dictam: habet tamē quātitatē simili-
tudinarie sumptam. Et est triplex similitudo. Prima est. q̃ sicut quanti-
tas p̃p̃ie dicta est mensura substantie que mensuratur longa vel breui quā-
titate. sic etiam ista dispositio subiecti mensurat̃ subiectus pro multis vel
pro paucis suppositis. Secunda est. quia sicut quātitas p̃p̃ie dicta se-
quitur substantiam gratia materie. sic etiam ista dispositio que vocat̃ quā-
titas in p̃positione cōsequitur p̃positōem gratia subiecti qd habet ratioem
materie. Tertia similitudo est. quia sicut est aliqua quātitas mensurans
substantiā penes vnā dimēsiōē sicut linea. ⁊ aliqua penes duas. vt su-
perficie. ⁊ aliqua penes tres sicut corpus. sic etiā est aliqua quātitas p̃-
positionis mensurans ip̃am p̃positōem. cuius subiectum tenetur pro vno
supposito sicut quātitas singularis. aut pro multis et hoc est dupl̃. quia
vel talis quātitas est figurata. vel non figurata. Si primū sic est particu-
laris. si secundū sic est infinita. vel p tribus de quibus dicitur omne. ⁊
sic est quātitas vniuersalis.

Ad Aliqua est p̃positio que nec est vniuersalis. nec p̃ticularis. nec in-
finita. nec singularis. ergo diuisio est insufficientis. Hīs pbat̃.
de ista p̃positōe homo est species. que nec est vltis nec particularis. vt no-
tum est. neq̃ infinita. quia talis potest fieri p̃ticularis. nec etiam singu-
laris quia ibi subijciatur terminus cōmunis. Dm q̃ illa p̃positio homo

Petri His. Folio XXIX

est species est singularis. et licet ibi subijciat terminus communis. non tamen in
actum communis. sed ut ponitur loco termini discreti significans naturam
communem sine actuali inclinatione ad supposita. Et ergo licet non sit ter-
minus singularis singularitate suppositi. est tamen singularis singulari-
tate nature. et hoc satis est.

Ad Omnis bona divisio debet esse binæbris. sed ista non est binæbris. er-
go non est bona. Maior pars per Boetium in libro divisionum. Dicē-
dum quod omnis divisio generis que fit per differentias formales debet esse
binæbris. tamen divisio subiecti in sua accidentia potest esse multinæbris
Vel dicitur quod licet non sit binæbris. est tamen reducibilis ad binæbris. ut
patuit per sufficientias. que etiam potest aliter sic sumi. Quia divisio ista
sumitur penes subiectum. vel ergo tale subiectum est terminus singula-
ris. aut terminus communis. Si primum sic est terminus singularis. Si secun-
dum hoc est dupliciter. vel accipitur cum signo. vel sine signo si secundum
sic est infinita. Si primum hoc est dupliciter. quia vel accipitur cum signo
vbi vel particulari. Si primum sic est vbi. si secundum sic est pro particulari.

Ad Aliqua est propositio mittere quantitatis. ut cuiuslibet hominis asinus
currit. ergo divisio est insufficientis. Dicitur quod illa propositio est di-
plex subiectum. scilicet distributio. et ex parte illius est universalis. Aliud est
locutio. et ex parte illius est infinita. Et quia propositio simpliciter de quanta
ex parte subiecti locutio quod est. pro subiectum propositionis. et ideo sim-
pliciter est infinita.

Ad Aristoteles primo priorum sufficienter determinat de quantitate propo-
sitionum. et non ponit propositionem singularem. ergo pro. hispa. est hic
persuasus. Dicendum quod Aristoteles. dividit propositiones ut est principium ma-
teriale syllogismi. quia determinat de syllogismo simpliciter dicto qui non
constituitur ex propositionibus singularibus. quare non posuit quantitatem
singularem. Sed Petrus hispa. dividit propositiones penes quantitatem eius
absolutam. Cum ergo propositio singularis sit distincta ab alijs. etiam enume-
rat quantitatem singularem inter ista membra. Vel dicendum quod Aristoteles. co-
prehendit propositionem singularem sub infinita. Et quando replicat. pro-
positio infinita et singularis sunt distincte propositiones. ergo una non
potest comprehendere sub alia. Dicendum quod propositio infinita potest duplici-
ter capi. Uno modo generaliter pro omni propositione in qua subicit ter-
minus sumptus sine signo. siue talis terminus sit communis siue singula-
ris. et sic comprehendit sub se singularem. Alio modo capitur specialiter pro
propositione in qua subijciatur terminus communis communiter sumptus sine
signo. et sic distinguitur contra singularem.

Ad Ista propositio. isti currunt. non continetur sub aliqua predictarum. igitur et.
Alijs probat. quod non est vbi. nec particularis. nec infinita. cum ibi
non sit terminus edis nec singularis. quod subiectum eius supponit pro pluri-
bus. Dicitur quod illa est singularis. et licet subiectum supponat pro pluribus.
non tamen verificat pro pluribus. non enim supponit pro pluribus nisi rati-
one. pro pluralis numeri. Et si dicat quod potest universaliter. dicendo om-
nes currunt. Dicitur quod illa est singularis sicut prima.

Tractatus Primus

Propositio vniuersalis est illa in qua subijcit terminus cōmunis signo vniuersali determinat^r. vt omnis homo currit. Et el^o propositio vniuersalis est illa que omni aut nulli inesse significat. vt omnis homo currit: nullus homo currit.

Posita diuisione ppositōis categorice penes quantitātē: hic pnter pse quit mēbra diuisionis p dicte. Et primo diffinit pōdem vlem: dicēs (pō propositio vlis est illa in q subijcit termin^o cōis signo vli determinat^r. vt oīs hō currit) Et debet sic itelligi (vli est illa in q subijcit^r). i. p subiecto ponitur explicate vel implicite: formalr vl equalēter (termin^o cōis) cōiter tētus determinat^r p signū vli vl r tentū. Dⁱ (termin^o cōis) ad dīaz p pōis singularis. Dicit^r (signo vli determinatus) ad dīam p pōis particularis et indifinite. Sz pbus primo prior eaz sic diffinit. ppositio vlis ē illa q oī aut nulli inesse feat. Exēplū de oī. vt oīs hō currit. Exēplū de nullo. vt null^o hō currit. Et dat^r de vli pfecta in qua subiectū distribuit^r p oibus qd dicit^r ppter illā vterqz istoz currit.

Quātrū cōueniēti ordine quātitas vlis pponat^r piculari. Ddm q sic. qz hz se ad alias quātitates sicut totū ad ptes. s totū non^o est suis ptrib^o et facilius inotescit intellectui. ergo etiā est pāus fm vīā discipline. Etiā vltas cōfundit totū ambitū termini cōis. et ideo eius quātitas est maxime manifesta. Et si dicat^r. vnū est ante multa. ergo pticulare erit ante vli. Ddm q fm ordinem nature vnū est ante multa. sed p^o hīc hie seruat ordinem discipline. Et quādo iterū dicit^r. si pticulare cōtinet^r sub vli. ergo sibi non opponit^r. Tenet p^o hā. quā vnū oppositorū non cōtinet^r sub reliquo. Ddm. quīs pō pticularis in vli cōtineat^r. hoc tñ nō est formaliter. qz sic opponitur vli et pticulare.

Alla est pō vlis. nihil est in bursa mea. et tñ in ea nō subijcit^r terminus cōis. Ddm. quīs formalr in ea nō subijcit^r termin^o cōis tñ bene virtualiter. quia nihil est signū vli impurū dans intelligere terminum distributōis valens tantū sicut nullū ens. et sic ens virtualiter includitur in eo qd est termin^o cōmunis.

Alla est vlis. totus sortes est minor sorte. et tñ in ea non subijcitur termin^o cōis. Ddm q illa ppositio potest duplr exponi fm q totū potest duplr capi. Ano modo categorematice put tantū valet sicut perfectū vel integrū. fm q dicit^r pmo celi. Omne perfectū et totū idē sunt et tūc illa ppositio est singularis. et tūc valet. i. perfect^o vel integer sortes est minor sorte. et tūc est falsa. Alio mō capit^r syncategorematice. put hoc signū totus distribuit pro partibus integralibus. sicut hoc signū omnis distribuit pro partibus integralibus subiectiuis. et tūc illa ppositio est vera. et valet tantū. i. quolibet pars sortis est minor sorte. et tūc pō est vlis. Et quīs nō subijcit^r termin^o cōis formalr: tñ bñ virtualr. s. ps q dⁱ audiatur. Sūt tñ aliq dicētes q etiā secūdo mō sit singularis. qz primo et p le eq valet huic. sortes fm quālibet sui partē est minor sorte. que est singularis

Q^uāta est ista. totū qd est in mūdo est in oculo meo. Dm q est distinguēda. nam totū capitur dupl^r. Uno modo categorematice. i. significatiue. et sic valet tñ. i. perfectū in mundo est in oculo meo. vt festuca integra est i oculo meo. et tūc ē indiffinita vera. Alio mō capit^r syn categorematice. i. p^r featiue et distributiue. et tunc valet. i. omne ens in mūdo est in oculo meo. et sic est vltis falsa. Pro quo notandum q duplices sunt dictōes. Alique em sunt syncategorematice. que. s. significāt rē vñ uersalem vel particularē. vt homo. albedo. sortes. plato. Alie sunt syncategorematice que. s. non significāt rem. sed significāt dispositōem rei. vt sunt signa vlti vlt^r p^ricularia. q sunt inuēta p^r tria. Primo. ppter indiffrentiā terminōz remouendā. Secūdo ppter p^radictōem habendā. qz i cōtradictōis semp vna est vltis alia p^ricularis. Tercio ad reducendū termīnos cōmunes de potentia ad actū. quia nō feant^r actu multiplicari in omnia supposita nisi p signa vniuersalia.

A^d In dicta ppositōe non subiicit^r termin^{us} cōis. ergo nullo modo potest esse vltis. Dm. q^uis formaliter et explicite ibi non subiiciatur terminus cōmunis. tamē bene virtualiter et implicite. quia ista. totū qd est in mūdo est in oculo meo. valet istam. omne ens in mundo est in oculo meo. sic ens est ibi terminus cōmunis.

Q^uāta sit ista. cuiuslibet hoīs oculus est dexter. vlt^r ista. cuiuslibet hoīs alius currit. Dm q est distinguēda. qz ibi est duplex subiectū. s. locutōis. et gratia illi^{us} est indiffinita. Et distributōis. et gratia cuius est vltis. Et sic simpl^r est indiffinita. sed fm quid est vltis. qz subiectū locutōis est principale subiectū enūciatōis. Et quādo arguit^r ista ppositio potest esse minor in celaret. ergo est simpl^r vltis. Alis pbat^r sic arguendo. nullū dextrū est sinistrū. cuiuslibet homīs oculus est dexter. q nullū us homīs oculus est sinister. Dm q ad hoc q aliqua ppositio ingrediatur syllogismū loco vltis sufficit q eius subiectū distributōis sit distributum. licz non subiectū locutionis.

Q^uāta sit ista. nō homo currit. Dm q est distinguēda. qz ly non capit^r dupl^r. Uno modo inhītātē put additur termin^{us} p^rpositio nem. et sic est indiffinita. Alio modo capit^r. i. vt addit^r termin^{us} per appositōem. et sic est vltis. Et quādo arguit^r hic nō subiicitur terminus cōis cū signo vniuersali. ergo nō potest esse vniuersalis. Dm q q^uis ibi non ponatur signū vniuersale formaliter et explicite. tamē bene implicite in illa negatōe non. que ex cōsequēti distribuit. et sic ex p^rsequenti ponit istam. nullus homo currit.

Q^uāta sit ista. omnes apli dei sunt duodecim. Dm q omīs capit^r dupliciter. Uno modo collectivē. et sic est indiffinita. et valet istam. omnes apostoli dei sunt duodecim. i. totalis numerus aplōz ē duodenarius. Alio modo capit^r distributiue. et sic est vltis et falsa. Sed queritur. an oīs in singulari numero etiā capiat^r collectivē. Rñdet^r q nō. sed semp distributiue faciēs p^rōnē vlem. Et qñ tūc arguit^r. dicendo. oīs hō est totum in quātitate. ibi omīs ponitur in singulari numero et tamē capit^r distributiue. Dm q illa p^rō capit^r dupl^r. Alio mō in sensu quē facit

Tractatus primus

virtute signi et scaturis terminorum. et sic est vniuersalis et falsa. Alio modo capitur in sensu in quo fit ex bonitate intelligentis: quod accipit hoc complexum omnis homo. non ut supponit per se: sed pro sibi simili supponenti personaliter. sic est singularis et vera. Et quando iterum replicatur. ipsa est vltima etiam secundo modo. igitur et. Hinc probatur. quod ibi subicitur terminus communis. scilicet homo cuius signo vniuersali determinatus. Vnde quod homo ibi non est subiectus: sed hoc totum omnis homo. et homo capis materialiter.

Terminus cuius est quod aptus natus est predicari de pluribus. ut homo est terminus communis. quia predicatur de sorte et platone et de vnoquoque homine. Signa vniuersalia sunt hec omnis. nullus. nihil. quilibet. quicumque. vter. neuter: et similia.

Hic per declarationem propositionis vltima diffinit terminum eodem qui ponitur in diffinitione propositionis vltima: dicens. Terminus communis est quod aptus natus est predicari de pluribus. Et debet intelligi quod diuisim predicatur de pluribus. ideo hoc complexum istius homines non est terminus communis. Et vocatur terminus cuius. quod scaturis eius est comunicabile pluribus suppositis. ut homo est terminus communis. quia potest attribui omnibus individuis contentis sub eo. Tunc ibi (Signa vltima) ostendit quod sunt signa vltima. dicens quod signa vltima sunt omnes. nemo. nullus et. Et signum vltimum est quod facit terminum eodem cui adiungit stare

Quod vltimum pro omnibus aut pluribus suppositis copulatiue. Vtrum sol et luna. mundus. senex et filia sunt termini eodem. Vnde quod sic. quia ex modo sue scaturis vel impositis apti nati sunt predicari de pluribus. licet actu de pluribus non predicentur. Et quando arguitur. non potest esse plures soles aut plures mundi. ut probatur primo celi. ergo isti termini non sunt apti nati predicari de pluribus. Vnde quod quibus non possunt esse plures soles ex defectu materie et quia possit fieri alius sol. tamen quantum est ex parte forme bene possunt esse plures. Vel dicendum quod non possunt esse plures soles potentia naturali. quia nulla est materia in mundo que posset per agens naturale aptari ad hoc quod posset subistere forme solis. tamen bene potentia supranaturali. Et quando replicatur. frustra est potentia que non reducitur ad actum. sed aptitudo solis in hoc dicitur quod est pluribus comunicari tamen reducitur ad actum. ergo est frustra. Vnde quod de ratione potentie que se tenet ex parte materie est reduci ad actum. sed non de ratione aptitudinis que se tenet ex parte forme. Vel dicitur quod illa potentia est frustra que nunquam reducitur ad actum nisi sit aliquid de impedimento. sicut in proposito illa potentia impeditur propter defectum materie.

Ad istos terminos sortes est cuius multis. quia omnibus hoc nomine sortes nominatis est terminus cuius. Vnde quod aliquid dicitur eodem dupliciter. Vno modo de ratione vocis et equivoce. et sic sortes est bene terminus cuius. Alio modo de ratione scaturis et vniuoce. et sic sortes non est terminus cuius.

Ad istos terminos quod aptus natus est predicari de pluribus. sed nullum signum predicatur de pluribus. Vnde ergo nullum signum est vltimum. Vnde ad maiorem quod duplex est vniuersa

le pnt sufficit in pposito. s. vniuersale in pdicando. et vniuersale in distri-
buendo. modo omne vñ in pdicando pdicat de pluribus. non autem vñ
uerale in distribuendo. Sed signa dicuntur vniuersalia in distribuendo. et
sunt in tali dñia. nam quedā sunt affirmatiua que significāt cōmune vni-
uersali affirmatiue. vt omnis. quicqd. quilibet et. Alia sunt negatiua que
sunt cōmune vniuersali negatiue. vt nullus. neuter nihil. Similiter quedā
sunt distributiua omniū. vt omnis. nullus. Et quedā duos. vt neuter. vter
q. Et quedā distributiua partū integrālū. vt totus. Et est signū vniuer-
sale dispositio subiecti respectiua in ordine ad pdicatū. et nō absoluta di-
cens qualiter subiectū teneat vniuersali.

Propositio picularis est illa in q subiectū termin⁹
cōis signo piculari determinat⁹. vt aliq⁹ hō currit.
quidā homo mouet. Signa picularia sunt hec. ali-
quis. quidā. reliquis: et similia.

Postq⁹ Pet. hñs. determinauit de ppositōe vniuersali q inter alias quā-
titatē habet perfectiorē: eo q subiectū eius tenet actu finem modū enūciā-
di p oibus suppositis aut pro multis suppositis: qd nō fit in alijs. hic cō-
sequēter determinat de alijs. Et primo de piculari. Cui⁹ rō est. quia pposi-
tio picularis habet quantitatem sui subiecti determinatā per signū. non
ppositio indiffinita. sed determinatū est ante indeterminatū. Dicens pri-
mo q ppositio picularis est illa in qua subijcitur terminus cōmunis si-
gno piculari determinatus. vt quidam homo currit. Unde signa parti-
cularia sunt. quidā. aliquis. alter et.

Ad ista est picularis. non oīs homo currit. quia valet istam. quidā
homo non currit. et tamē diffinitio sibi non cōuenit. Dñm q p-
uis formaliter et explicite diffinitio sibi non cōueniat. tamē bene equalen-
ter et implicite. **P**ro quo notandum q ppositio picularis fit multis
modis. Primo quādo in ea subijcitur termin⁹ cōmunis signo particula-
ri determinatus. vt quidā sol lucet. Secūdo quādo signo vniuersali pre-
ponitur negatio negans. vt non omnis homo currit. Tertio quādo ppo-
nitur et postponitur negatio negās alicui signo vniuersali affirmatiuo vel
negatiuo. vt non omnis homo non currit. Quarto fit scēn aliquos quā-
do alicui parti alicuius enūciationis additur signū particulare. vt dicē-
do. omnis homo currit et quidam equus comedit. quia ista pars quidam
equus comedit est picularis.

Ad ista est picularis. aliquid currit. et tamē in ea non subijcitur ter-
minus cōmunis signo piculari determinatus. Dñm q aliqd capi-
tur dupli. Uno modo adiectiue. vt. s. includit materiā subiectā. et sic ē vir-
tualiter picularis. Alio modo capitur substantiue. vt. s. est signū transcēdēs
cōuertibile cū ente. et sic est indiffinita.

Quid sit signum particulare. Dicendum q signū particulare est
dispositio termini cōmunis denotans ipsum accipi p suis inferio-
ribus distinctiue. vel pro parte eius indeterminata. vt pro indiuiduo vago

Tractatus Primus

ut bene sequitur. quidam homo currit. ergo fortis currit vel plato currit. &
sic de alijs. & sic particularis potest verificari p vno tm. Et vocat aliq ppo-
sitiō particularis ideo. qz subiectū pponis illi? stat p particulari. i. nō p oibus
s. p alijsbus suppositis: licz indeterminate.

Ad Signū pticulare non potest terminū cōm determināre, ergo male
dicūt in diffinitione: signū pticulāri determinatū. Hīs patet, qā
nullū magis cōe potest min⁹ cōe determināre, sed signū particulare est ma
gis cōmune, eo q̄ substantiā infinitā fecit ⁊ potest indifferenter ad quāli
bet speciē applicari. Dd̄m. Quis pticulare lit magis confusū fm spēm
⁊ fectionē eius: q̄ fecit substantiā infinitam, non tamē fm numerū ⁊ mo
dum significāci, quia sic limitatur per demonstratiōē, quare etiā potest
determinare terminū cōmūnem.

Propositio indiffinita est illa in q subijcti termi
nus cois nullo signo determinatus. vt hō currit.

hic ponit diffinitionē ppōnis indiffinitę dicens. p̄p̄ositio indiffinita est illa in q̄ subijciē termin⁹ cōis sine signo. vt hō currit. Dicit (cōm/nis) p̄pter terminū singulārē. Et dē (sine signo) p̄p̄t p̄p̄onē particulare⁹ v̄ v̄lem. vbi subijciē termin⁹ cōis cum signo.

Sic est in infinita. tñ homo currit. vt dicũt logici. ⁊ tñ ibi subijctur terminus communis cum signo. Dñm. Quis ibi ponitur signum exclusiuũ. non tamẽ ponitur ibi signũ quantitatiũ vniuersale vel particulare. de quibus est hic ad ppositũ. Et quãdo dñ. hic oēs apostoli dei sunt duodecim. subijcti terminus communis cum signo vniuersali. ⁊ tamẽ ipsa est in infinita saltem in sensu vero. Dñm q ly omnes in plurali numero teneatur collectivẽ ⁊ non distributiue. neqz est dispositio subiecti: sed est pars subiecti. ⁊ totale subiectũ sumitur sine signo.

Ad subiecti. et orale subiectu iungitur ille signu.
In ista. homo est species. subijciat terminu? cois sine signo: et tñ nō
est indistincta fm reales. q̄ diffinitio nō puenit soli diffinito? p̄tens sub
ipso. Ddm q̄ ille terminu? homo nō tenet coiter: s̄ singulariter. eo q̄ sub
ipso non potest fieri subsumptio. vt nō sequitur. hō est spēs. ergo iste homo
est spēs. p̄ p̄ns est singularis. Et licet ibi nō subijciat terminu? singularis
singularitate supposito: tñ bene singularitate nature. qz hō supponit pro
natura hūana cōmuni. que est vnica? singularis. Sz moderni dicūt illaz
ppositionem vel cōsistem indistinctā esse. qz non ponūt naturā cōem. sed di
cunt qd homo supponit ibi p̄ cōceptu cōi specificu

Ad cū q' homo supponit ibi p' coceptu cōi p'p'mo
 ille termin' est cōis q' apt' natus est p'dicari de plurib'. s' hic. hō
 est spēs. hō apt' natus est p'dicari de pluribus. s' est termin' cōis. Mō
 p'bat' q' est v'le. Dōm q' hō capis dupl'. Ano modo p' natura hūana
 in suis suppositis. 7 sic tenetur cōiter. 7 p'dicaf de multis. Alio modo ca
 pitur p' illa natura cōi abstracta a suis suppositis. 7 hoc fit qñ attribuitur
 sibi nomē scde utentōis. 7 sic nō tenet cōiter: s' singulariter singularita
 te nature. qz nō pōt capi p' suppositis. ¶

Quæstio. propositio dicī indiffinita: id est in

Queritur Quare aliqua propositio dicat inordinata: in eis determinata. Dicendum q̄ ideo, quia habet quāti

Solo modo habent
veniam) amittunt
perinde veniostra
vix finitima poci
tione quae habet
veniam) amittunt
et natura simplicis
et salutis

Tractatus Primus

tionem. quo modo hic ponuntur.

Alle ppōnes hō ē spēs. aīal est gen⁹ sunt singulares. et tñ ibi non subicit termin⁹ discret⁹ aut termin⁹ cōis sumpt⁹ cum pronomie demonstratio primitiue spēs. Dñm q⁹ quatuor modis aliqua ppō dī singularis. Primo qñ in ea subicit terminus discret⁹. vt sortes currit. Secundo qñ in ea subicit termin⁹ cōis sumptus cū pnoie demonstratio pmutiue spēs. vt iste hō currit. Tercio qñ in ea subicit terminus cōmunis acceptus p natura cōmuni. vt homo est spēs. Quarto quando aliquod totū dictū supplet vicem termini singularis cui non est nomen impositū vt hominē currere est possibile. que ppositio ex parte totius dicti est singularis. Sed alij supaddūt alios quatuor. Primus est. quando ibiectū est collectū ex pluribus terminis singularibus. vt sortes et plato trahūt nauem. Scōs est qñ subiectū est relatiū grāmaticale. vt sortes currit qui dūpat. Tercū est qñ subiectū est terminus cōis restrictus p nomē priū. vt homo plato disputat. vel qñ restringitur p implicatōnem. vt hō q⁹ est sortes currit. Quartus est qñ subiectū est indiuiduū ex suppone vt cū cūlocutōne. vt suffronici filius.

Quāta est ista ppō. tot⁹ sortes est minor sorte. Dñm vt prius. q⁹ totus p⁹ capi dupl^r. Ano mō sine cathegreumatice. i. distributīe. et sic est virtualiter vltis. qz valet istam. quelibet pars sortis est minor sorte. Alio modo capitur pro perfecto et integro. et sic est singularis et falsa. Et quando dicitur. signum vniuersale non potest addi termino singulari. et totus est signum vniuersale. ergo non congrue additur illi termino singulari sortes. Dicendum q⁹ duplicia sunt signa vltia. nam aliqua sunt q⁹ distribuunt pro partibus subiectiuis. i. pro inferioribus. Alia sunt q⁹ distribuunt pro partibus integralibus. prima signa non possunt addi cōmuni singulari. tamen bene secunda. non gratia termini singularis. sed cōmuni subintellecti. qui est quelibet pars sortis. ¶

Terminus discretus est: qui aptus natus est predicari de vno solo: vt sortes de seipso.

Hic p declaratōe dictorū diffinit terminū singularem dicēs. (Termin⁹ discretus est qui tē) Cuius ratio est. quia terminus singularis habet significatum inedicabile. quod dī discretum. quasi in se indiuisus et ab alijs distinctum. sed tale non potest pluribus conuenire nec actu nec aptitudinem. ergo etiam non potest de pluribus dici. quia ab ille in pluribus sumitur dici de pluribus.

Ali⁹ soli⁹ vltis est diffinitio. sed terminus discretus non est vltis. q⁹ nō potest diffiniri. Dicendum q⁹ terminus discretus capitur dupl^r. Ano modo fm cōmunem rationem singularis. et sic quodāmodo est vlt^r et bene potest diffiniri. Alio modo in speciali pro illo vel isto termino singulari. et sic nō diffinitur. sp tñ capī^r pte intentionaliter.

Ali⁹ p⁹ia substantia nulla erit p⁹dicatio. sed terminus discretus ē p⁹ma substantia. ergo terminus discretus non predicatur de vno solo. Dñm q⁹ a prima substantia nulla erit predicatio directa et ordinata.

Pe. Idis. Folio XXXIII

est hñ indirecta et inordinata. q̄ est eiusdē de seip̄o. vel inferioris de sup̄ior: Et qñ dñ. idem non p̄t esse in seip̄o. q̄ idem non p̄dicatur de seip̄o. Dicendum q̄ idem ē in seip̄o intelligit̄ dupl̄r. Ano mō primo et p se et rōne totius. et sic est impossibile. Alio mō rōne partiū. vt anima sortis ē in sorte. et sic est possibile.

Affinitio termini singularis conuenit alteri a diffinito. q̄ non est bona. Hñs p̄batur. qz terminus cōis natus est predicari de vno solo. vtz dicendo. sortis est hō. ibi homo de vno solo predicatur. Dñm q̄ terminus cōis bene de vno solo predicatur. sed non predicat̄ de vno solo tm̄. eo q̄ etiam p̄dicat̄ de pluribus. sed terminus discretus solum p̄dicatur de vno solo. sic q̄ et repugnat predicari de pluribus. Et quādo dicitur. petrus est terminus singularis. et tamen non repugnat sibi predi cari de pluribus. cum ples sunt illo nomine vocati. Dñm q̄ et non repugnat predicari de pluribus equiuoce et fm diuersas rationes. tamē repugnat sibi vniuoce et fm eandem rōnem.

Item propositionum categoricarū: alia affirmatiua: alia negatiua: Affirmatiua est illa: in qua predicatū affirmatur de suo subiecto: vt homo currit: Negatiua est illa in qua predicatum negatur de suo subiecto: vt homo non currit:

Hic p̄r ponit terciam diuisionem p̄pōis categorice. que se tenet ex parte forme et qualitatis essentialis dicens in textu (Propositionum categoricarū. alia affirmatiua alia negatiua) Cui⁹ diuisionis rō est. qz i omni p̄pōne categorica est compositio p̄dicati cum subiecto. vl q̄ ibi sit p̄positio fm voces tm̄. et sic est negatiua. vel fm voces et scata siml. et sic est affirmatiua. Sed q̄ sit diuisio penes qualitatem patet. qz sumis penes predicatū. sed predicatū habet se sub ratione qualitatis. Patet correla tie q̄ conuenienter sequitur alias duas. quaz vna sumitur penes substantiam. et alia penes quantitatem. qz substantia in rebus precedit q̄ritatez et quantitas precedit qualitatem. Tunc ibi (Affirmatiua est) prosequitur mēbra dicte diuisionis. Et p̄io diffinit p̄pōnem affirmatiuam dicens (Affirmatiua est illa in qua predicatū affirmatur de suo subiecto) vt homo currit. et per oppositū diffinitur negatiua. Sed alij diffinitiones istas sic assignāt. Affirmatiua est illa in qua principale verbum affirmatur. et negatiua in qua principale verbum negatur.

Qualis sit ista diuisio. Respondetur q̄ affirmatio et negatio capiuntur dupliciter. Ano modo materialiter pro propositione affirmatiua et p̄ p̄pōne negatiua. et sic est diuisio generis in suas species. Alio modo capiuntur formaliter pro affirmatione et negatione. et sic est diuisio generis in suas differentias. sicut illa diuisio. Animalium aliud rationale aliud irrationale. Possent etiam capi tercio modo pro adverbio affirmandi vel negandi. Aut pro affirmatione et negatione concepta

pro q̄ na p̄pōne q̄ hñs ma
p̄ hñs diuisionem p̄pōis
q̄ ne nūc p̄pōne
m̄ hñs p̄pōne
consequēt

Tractatus primus

importata p illa xba affirmo vel nego. 7 sic de eis nihil est ad ppositum.

Af Hoc nō debet diuidi penes q̄ritatē qd caret q̄ritate. s̄ ppō caret q̄ritate cū sit ens rōnis. q̄ rē. Ddm q̄ quis ppō nō hz qualitates. realem 7 pprie dictā. hz tñ qualitatē silitudinariae sumptā. qz heur q̄ritas realis tenet se ex parte forme. sic etiā qualitas ppōnis tenet se ex pte p̄dicati. qd est forma in ppōne. Et lolet sic diffiniri. qualitas est p̄prietas p̄positionis fm modum compositionis vel diuisionis p̄dicati cū s̄biecto.

Af Affirmatiuū est ante negatiuū sicut habitus est ante priuationem ergo non est diuisio generis in suas spēs. Tenet oīa. qz spēs sunt coeque sub genere. Ddm fm sc̄m thomā q̄ species comparate ad gen⁹ equaliter sub genere p̄tinent. s̄ nō qñ inter se considerantur. qñ affirmatiuū est ante negatiuū. Quod p̄batur triplr. p̄rio ex parte vocis. quia i p̄positione negatiua sunt plures voces q̄ in affirmatiua. s̄ simpliciora sūt priora. Secundo ex parte intellectus. quia affirmatio respicit compositionem. 7 negatio diuisionem. sed compositio intelligitur ante diuisionem Tercio ex parte rei. quia simplr loquendo in diuersis esse est ante nō esse sed propositio affirmatiua significat esse. 7 negatiua sc̄at non esse.

Af Ista diuisio nō euagrat. totā naturā diuisi. ergo non est sufficiens hīs p̄batur. qz ista p̄positio. qdlibet est vel non est. nec est affirmatiua nec negatiua. nō affirmatiua. qz vna ps negatur. neqz negatiua. qz vna ps affirmat. Ddm q̄ ista p̄positio est affirmatiua. Et quando dicitur. ipa tñ habet de negatōe q̄ntum habet de affirmatione. Dd̄z q̄ illa p̄positio capitur duplr. Ano mō vt est hypothetica diuisiua. sic est affirmatiua. qz principalis copula affirmat. s̄. vel. 7 min⁹ p̄ncipalis copula negatur. Alio mō vt est ppō categorica de diuiso p̄dicato 7 sic itex est affirmatiua. qz principalis copula. s̄. primum est affirmatur. 7 minus p̄ncipalis copula. s̄. scdm est negatur. 7 tunc valet ista qdlibet ē vel non ē. id est quodlibet ens est vel non est. 7 ergo simplr ddm est q̄ sit affirmatiua. quia negatio non cadit supra copulam aut verbum. sed supra partem p̄dicati materialis. Ex quo patet q̄ ista p̄positio non est de copula diuisiua. sicut voluit Buridanus. sed est vel diuisiua. vt de p̄dicato diuiso.

Af Ista ppō. homo est asinus est affirmatiua. et tamen predicatū nō affirmatur de subiecto suo. Secunda pars assumpti patet qz vñū oppositorum non affirmatur de reliquo. Dicendum q̄ quis predicatū vere non affirmetur de suo subiecto. tamen false 7 fm modum enunciant. di. quod sufficit. vt patet ex diffinitōe affirmatiōis. quia affirmatio ē compositio quedam intellectus componentis predicatū subiecto fm denotationem. Sed negatio est quedam diuisio intellectus separantis vnū ab alio fm denotationem.

Af Ista est affirmatiua. homo non est asinus. 7 tamen predicatum negatur de suo subiecto. prima pars assumpti probatur. quia xbum negatur. Dicendum q̄ per predicatum in diffinitionibus predictis debet intelligi copula verbalis que est predicatum formale ppōnis. 7 quādo talis negatur ppō est simplr negatiua. sed in p̄posito manet affirmatiua. Et quando replicatur. cū dico. hō asinus non est. predicatum formale negatur. 7 tamen non est negatiua. Secunda pars assumpti p̄batur. qz p

Petri His. Folio XXXIII

dicatū. s. asinus. non negatur de subiecto. cū pcedat negationem. que so-
lum negat post se. Dicendum q̄ illa propositio est simplr negatiua: q̄a
principale verbum negatur. Unde qualitas affirmatiua vel negatiua nō
attenditur penes predicatum materiale. sed solum penes p̄dicatum fōa
le quod est copula. Vel dicendum q̄ licet ibi asinus vocaliter non neget
de homine. tamen bene mentaliter ⁊ fm verā p̄structionem.

Q̄ Qualis sit ista. iohānes qui non currit mouet. Rādes q̄ est affir-
matiua. q̄ principale verbū. s. mouet affirmat. Sed diceret. hoc
verbum mouetur sequitur negationem negantē. ⁊ negat. Tenet p̄na. q̄
negatio negans est malignantis nature. q̄ q̄cqd post se inuenit hoc to-
tum destruit tē. Dicendum q̄ quicquid negatio post se inuenit hoc totū
destruit in eadem compositione. sed hoc verbum mouetur hic sequit in
alia compositione.

A Nulla ppositio est negatiua. ⁊ alterum mēbrum diuisionis pro
nullo supponit. Hīs probatur. quia in omni ppōne est vnio p̄di-
cati cum subiecto. s. in ppōne negatiua nulla est vnio. cū illa destruat
per negationem. Dm q̄ in ppōne est duplex vnio. s. generalis. ⁊ ē ha-
bitudo conuenientie siue dñtie p̄dicati cū subiecto. ⁊ talis nunq̄ p̄t au-
ferri manente ppōne. Alia est vnio sp̄alis. ⁊ est solum habitudo conue-
nientie p̄dicati talis cum subiecto tali. ⁊ talis remouetur in propositio-
ne negatiua ad minus fm modum enunciandi. vt hic hō non est animal.

A In propositiōe negatiua destruitur forma ppositionis. ergo et
am destruitur ppositio. Hīs probatur. quia destruitur copula.
Dicendum q̄ licet in ppōne negatiua destruat copula quo ad compo-
sitionem realem p̄dicati cum subiecto. non tamen destruitur q̄ ad voca-
lem vnionem. Sed diceret. negatio est malignantis nature. quicquid
post se inuenit hoc totum destruit. ergo etiam destruitur copula q̄ ad se-
cundam vnionem. Dicendum q̄ negatio destruit totum illud supra qd
habet vim. quia destruit qualitatem ⁊ quantitatem sequentem. sed non
destruit totam substantiam propositionis. que est vnio p̄dicati cū sub-
iecto ad minus fm vocem. q̄ ad illam non p̄tingit.

Quia ppositione triplr sciendū ē: q̄ triplex ē q̄-
sitūū: p qd q̄rim⁹ de ipa ppositione. s. q̄ qlis ⁊
quāta: Que q̄rit de substātia ppōnis: Tñ ad inter-
rogatōz factā p que: rñdendū ē cathegorica vel hy-
pothetica: Qual querit de qlitate ppōnis. Tñ ad i-
terrogatōz factā p qualis: rñdendū ē affirmatiua vel
negatiua: Quāta querit de quātitate ppōnis: Tñ
ad interrogatōz factā p quāta: rñdendū est vlis vel
pticularis indiffinita vel singularis. Tñde versus
Que ca: vel ip: qlis ne: vel af: v: quanta par: in. sin.

Tractatus Primus

Postq̄ pe. bnf. posuit tres diuisiones ppōnis. vnā i cōi. ⁊ duas i spālī
scz ipī ppōnis cathogorice. hic p̄r ponit aliq̄ q̄ntia diuisionib⁹ p̄di-
ctis cōrādētia. q̄ sunt. q̄. q̄lis. ⁊ q̄ta. Dices q̄ fm triplicē diuisionē p-
positionis est etiā triplex q̄ntiū. s. q̄. q̄lis. ⁊ q̄ta. Quoy sufficiētia talē
Hā oē q̄ntiū. vel q̄rit de substantia ppōnis. aut de acchie. si de sba ppōis
sic est q̄. Si de acchie hoc est duplr. vel q̄rit de q̄ntitate. sic est quanta. vel
de qualitate ⁊ sic est qualis.

Ad Propō nō hz sbam nec q̄ntitatē nec qualitātē. q̄ rē. Hīs pba. qz
ppō nō ens p se. q̄ nō hz sbam. ⁊ p p̄s nec q̄ntitatē nec qualitātē.
qz q̄ntitas mēsurat sbam. s. q̄ntitas ē fm quā q̄les eē dicimur. Dm q̄ntis
ppō nō hz sbam nec q̄ntitatē nec qualitātē p̄rie dictā tñ hz illas silitudī-
narie sumpta inq̄ntū sba capī p illo qd hz modū sbe. Vel ddm. q sba n̄
capī hic p ente p se erātē. s. capī p eēntia. qz subiectū ⁊ p̄dicatū sūt de
sba ppōnis. i. eēntia. Sed ad illud qd obijcī de q̄ntitate ddm q̄ q̄ntitas
capī duplr. Alio mō p̄rie p mēsurā sbe ⁊ illa nō est in ppōe. Alio mō
trāsūmptie p illo qd ē mēsurā acceptōnis subiecti ppōis p vno vl plu-
rib⁹ suppositis. Et silt est ddm de qualitate. que fm modū ⁊ silitudinārie
ibi repitur. ⁊ querit p qualis sicut p ppōis q̄ntiū.

Ad Quantitatis non est quantitas. s. ppō est q̄ntitas. q̄ ipī nō ē alia
quantitas. Maior ptz. qz eēt p̄cessus in infinitū. Sed minor pba-
tur. qz ppō ē oīo q̄ ē q̄ntitas discreta. Dm q̄ ppō capī duplr. vno p
voce plata. vt ē mēsurā multitudis vel paucitatis līay vel syllabay. et
sic est quantitas discreta. Alio mō capī p voce p̄pleta fcatua veri vel
falsi. ⁊ sic habet in se quantitatē similitudinārie gīa sui subiecti. vt di-
ctum ē.

Ad An. ne. Vtrū sunt q̄ntiua. ⁊ non enumerantur inter ista. ergo sūe
plura q̄ tria. Dm q̄ duplicia sunt q̄ntiua. s. absoluta ⁊ respecti-
ua. s. pe. bnf. ponit hic solū ista q̄ntiua que querūt de ppōne absolute. vl
de his q̄ absolute in ppōne repiunt. quoy sunt tria vt patuit. q̄re nō
includunt. an. ne. vtrū. que querunt de vnitāte ppōnis. ⁊ ergo sunt re-
spectiua. eo q̄ non absolute querunt de ppōne. s. respectiue. i. p respectū
ad fcatum. s. per respectum ad veritatem ⁊ falsitatem eius. Unde due sūt
rationes quare. an. ne. vtrū non ponuntur pro q̄ntiuis. sicut que. q̄lis
⁊ q̄ta. Prima ratio est. quia que qualis q̄ta sunt q̄ntiua absoluta. et
an. ne. vtrū sunt respectiua. modo absoluta solū correspondēt dictis
diuisionibus. Secunda est. illa q̄ntiua ponuntur hic que q̄rit de illis
q̄ necessario requiruntur ad cognoscendū passiones ppōnis. sed hoc so-
lū faciunt ista tria q̄ntiua. q̄ rē. Minor patet. qz non possumus scire
passiones ppositionis. s. conuersionem. equipollentiam. ⁊ oppositōnem
nisi prius sciamus que qualis ⁊ quanta sit propositio. Et quando dicī
per vtrū bene querimus de substantia ppositionis ⁊ etiam de q̄ntita-
te. vt vtrū homo currit sit cathogorica vel hypothetica. Dicendum q̄
hoc solum facit indirecte. quia distincte ⁊ directe solum q̄rit de veritate
⁊ falsitate.

Ad Per que possumus querere que quantitas est in ista propositōne
bō mouet. q̄ q̄ non solū q̄rit de sba. Dm q̄ licet q̄ licet que que

rat de q̄titate ppōnis accepta p modū substantie ⁊ fm suā cēntiā. tamen non querit de q̄titate accepta p modū q̄tutatis ⁊ fm eē quantitatīs.

Af r̄sūū. Vñ q̄tutū ē tm vñ r̄sūū. s̄ q̄ta ē vñ q̄tutū. q̄ solū bēbit vñ r̄sūū. tm in sp̄ali p̄nt vñ q̄tutū ēē plura r̄sūūa. Et q̄n dī. q̄ta est cathegreuma. q̄ fcat idē qd q̄tutās. q̄ male ponit q̄tutū. Vñ q̄ licet quanta diffinitie (vt idē valet sicut aliquanta) sit cathegreuma. tm q̄n caput inē tertogatiue est sincathegreuma.

Propositionum cathegoricarum alie participant utroq; termino: vt homo currit: homo non currit: Alie altero termino: vt homo currit homo disputat Alie vero nullo termino: vt homo currit: equus mouetur: Item propositionum participantium utroq; termino quedam participant fm eundem ordinem: vt homo currit: homo non currit: Quedam vero ordine econuerso: vt homo est animal. aīal est homo:

subiecti et p̄dici

Postq; pe. hys. decidit de ppōne diffinitive ⁊ diuīsiue. ⁊ qualitate et q̄titate ppōnis. hic tam determinat de ei⁹ passionib⁹. ⁊ p̄io de passione intrinseca q̄ ē oppō. q̄ta cui⁹ ponit duas diuisiones q̄ valent sibi ad p̄positū. P̄ia est (Propōnū cathegoricarū. alie p̄cipāt vtroq; termino. vt hō currit. hō nō currit. Alie altero termino t̄m. vt sortes currit. sortes disputat. Et alie nullo. vt sortes currit ⁊ plato mouetur) Cuius diuisionis sufficientia sic p̄t b̄ri. q̄ oēs ppōnes cathegorice conueniūt in extremis vel non. si nō sic est terciū mēbrū. Si sic hoc est dupl̄r. q̄ vel pueniūt in vtroq; ⁊ sic est primū mēbrū. vel in vno tm. ⁊ sic est scdm. Secunda diuīsiō est subdivīsiō primū mēbrū. ⁊ sumitur sic. Propōnū p̄cipantiū vtroq; termino. quedā p̄cipāt fm eundē ordine. vt hō currit hō nō currit. Alie ordine econuerso. vt hō est aīal. aīal est hō. Et sunt illę diuīsiōnes subiecti in accidentia. quia conuenientia vel differentia in terminis est quoddā accidens. Vel etiā est ista diuīsiō analogi in sua analogata.

Quod ad qd valent iste due diuisiones. Vñ q̄ p̄ia valet ad cognoscendū qd? ppōnib⁹ pueniat oppō. puerisio. ⁊ equipollentia. q̄ ille passionēs solū pueniūt ppōnib⁹ p̄cipantiū vtroq; termino. Sed scda diuīsiō q̄tū ad primū mēbrū valet ad cognoscendū quib⁹ ppōnib⁹ puenit oppō ⁊ equipollentia. q̄ solū illis q̄ pueniūt vtroq; termino fm eundē sicut. Et scdm mēbrū valet ad cognoscendū qd? ppōnib⁹ pueniat puerisio. q̄ solū istis que participant ordine econuerso.

Af Vñ oēs ppōnes pueniūt i subiecto ⁊ p̄dicato. q̄ oēs ppōnes p̄cipāt vtroq; termino. Vñ q̄ oēs ppōnes pueniūt i subiecto ⁊ p̄dicato inq̄tū capiunt p illis intentōnib⁹. q̄ inq̄tū capiūt p reb⁹ abstractis. Et

Tractatus primus

qñ dñ quelibet ppō est numero distincta ab alia . s̄ nulle ppōnes vtroq;
termino conueniunt. Dñm q̄ licet due ppōnes nō conueniūt in eisdē.
terminis numero. tñ bñ conueniūt in eisdem terminis specie.

Af Participare est pte accipe vel dare. s̄ hoc nō videt puenire ppo
sitionib⁹ nullo termino picipantib⁹. s̄ tē. Dñm q̄ picipare ca
pit triplr. vno⁹. put ē picipati rōem suscipe. t sic spēs picipāt gen⁹. q̄a
nōta inferiora suscipiūt rōnes. i. diffinitōes supior. vt hō suscipit rōnem
aialis. Scdō picipare ē pte alic⁹ rei cape. t sic fili⁹ picipat bona patris
Tercio picipare ē idē qd̄ i aliq̄ puenire. t sic capif in proposito t sūt in
porphirio. vbi dñ picipatōe spēi plures hē ies sunt vn⁹ hō.

Af Dēs ppōnes categorice pueniūt in p̄dicato. s̄ oēs picipāt ad
min⁹ vno termino. Hñs pbat. qz conueniūt in copula verbali. q̄
ē ppōnis p̄dicatū. Dñm q̄ duplex est p̄dicatū. s̄. materiale t foiale. tūc
dñ. q̄ oēs ppōes pueniunt in p̄dicato foiali. s̄. in hoc xbo ē nō tñ in ma
teriali. de quo fit hic fino. Etia pprie loquendo copula non est termin⁹.
qz nō manet resolutōe facta. salte foimaliter in rōne copule. Hñ termin⁹
in pposito est q̄ p se t materialiter terminat ppōnem. Et dicitur notāter
(p se) ppter signa vlia vel pticularia. q̄ pprie nō sunt termini. s̄ termino
rū dispōnes. Et dñ (materialiter) ppter copulā. eo q̄ copula non est pre
dicatū materiale. sed formale.

Af Dicere ppōnes nullo termino picipare ē oppositō in adiecto. s̄
male ponit mēbz pimi diuisionis. Hñs pbat. qz picipare ē con
uenire. s̄ illa q̄ nullo termino picipāt nō pueniunt. Et pfirmat. qz Boe
ti⁹ vocat tales dispatas t oīno diuersas. Dñz q̄ si optet diuisū vere dñ
ci de oīb⁹ mēbris diuidentib⁹ in diuisione analogi i sua analogata. vbi
mēbra diuidētia pueniūt diuiso quodā ordine p̄oris t posterioris. s̄ hoc
optet in diuisione generis. ista aut ē diuisio analogi in sua analogata.

Qf Que ppōnes picipant vtroq; termino fm eundē ordinē. Dñz
q̄ ille q̄ hñt idē subiectū t idē p̄dicatū fm sitū. i. sic q̄ illud qd̄ est
subiectū in vna ppōne est subiectū in alia. t qd̄ est p̄dicatū i vna est p̄di
catū in alia. vt hō currit. hō nō currit. s̄ p oppositū dñ de illis que partici
pant ordine econuerso.

Af Dēs ppōnes picipāt fm eundē ordinē. s̄ alter mēbz scde diuifi
onis ē iuplūū. Hñs pbat. qz oēs hñt illū ordinē q̄ subiectū p̄ce
dit p̄dicatū. Dñm q̄ subiectū t p̄dicatū p intentionibus scdis seruant
sp̄ eundē ordinē. nō tñ p intentionib⁹ p̄mis. qz sic qd̄ est subiectū i vna
sit qñq; p̄dicatū in alia. t econtra.

Propositionū picipantiū vtroq; termino fm eun
dem ordinē: alie sūt contrarie: alie subcōtrarie: alie
contradictorie: alie subalterne.

Post q̄ p̄. hñs p̄misit duas diuisiones valentes ad cognoscendū pas
siones ppōis. s̄ p̄r deat de illis passiōib⁹. t p̄io de oppōne. Cur⁹ rō ē
qz oppositū solū puenit ppōib⁹ vtroq; termino picipantib⁹ fm eundē
ordinē. s̄ conuersio puenit illis qui picipant vtroq; termino ordine con

Petri His. Folio XXXVI

uerso. s. participatio prima pcedit scdam. Etia oppo pcedit equipollentia qz equipollentia sumit respectu pponum oppositar. q sunt equipollentes. z sic eqpollentia psupponit oppdem qre eam sequitur. Dicens prio ppositionu picipantiu vtroq termino eode ordine. qued sunt contrarie. quedam subcontrarie. qdam ddictorie. quedam subalterne.

Quid sit oppo pur hic sumit. Ddm q est repugnancia duaz ppositionu categoricar vtroq termino picipantiu fm eund or dinem. in qualitate tm. in quantitate tm. vel in qualitate z quantitate siml. Sed pbs diffinit oppdem sub noie ptradictionis. dicens. Contradictio e affirmatio z negatio opposite. Et subdit q ille ppones sunt opposite que sunt affirmatio z negatio eiusde pdicati z de eode subiecto no equoce re Et io diffinit oppositione sub nomine contradictionis. qz ipa est maxime oppositio. Dm in titulo questionis (vt hic sumitur) qz oppositio i coi pt capi triplr. vno mo p oppone rez q non sunt signa. s. res ipe opposite. vt sursum deorsum. calidum frigidum. Alio modo capitur p oppone termini noz qui sunt oppositas res fcantes. vt album nigrum. z de illis loquitur Pe. hyl. in postpredicamentis. Tercio capir p oppone pponum. z hoc duplr. vno modo vt extendit se ad ppones oppositas rone terminoz. vt sortes est alb. sortes est niger. q sunt de cotrarijs pdicatis. z de istis loquitur pbs i scdo topicoz. z scdo pihermenias. Alio capir vt se extendit solu ad ppones repugnates rone oppositi modi enuciandi. z sic capir hic. z est passio relidens sicut in subiecto in illa opla picipatoe pponum.

Ad ista passio vere z in recto pdicatur de suo subiecto. s. oppo non est hmoi respectu pponis. q no est passio pponis. Dm pbat. qz illa e falsa pdicatio ppo est oppo. Ddm q passio capir duplr. vno modo in concreto. z sic pdicatur de suo subiecto. Alio modo i abstracto. z sic no pdicatur de eo. vñ ista e vera pdicatio ppo habet opponem. sed ista e falsa ppo est oppo. Et ro diuersitatis est. qz abstractum d ab abstrahendo. eo q abstrahit a suo subiecto ad minus fm modu fcandi. sed qd ab alio abstrahitur non predicatur de eo.

Ad Quot sunt spes opponis. Ddm q quatuor. s. tria subcotraria ddictoria z subalterna. quaz sufficiencia sic sumit. naz oes ppones opposite hnt repugnantia. vel g repugnat in qualitate z quantitate sivel in altero tm. Si primu sic sunt ptradictorie. si scdm hoc est duplr. qz vel repugnant in quantitate solum. z sic sunt subalterne. aut in qualitate solu hoc est duplr. vel ambe sunt vles. z sic sunt contrarie. vl ambe pticulares z sic sunt subcontrarie.

Ad Plures sunt spes oppois q quatuor. q pe. hyl. est diminutus. Hns pbat. qz aliqua e oppo relatiua. z aliq puiatiua. q no ponunt h. Ddm q ille sunt oppones rez vel terminoz. sed hic loquimur de oppositione pponum. Et qñ dñ. iste ppones opponunt. sortes est albus. sortes est niger loqndo de oppone pponum. z non per aliquam quatuor spem

Ddm q iste ppones opponunt g a terminoz in eis positoz. non tantem opponuntur in mo enuciandi penes qualitate vel quantitatem. de q oppositione fit hic sermo.

Tractatus Primus

Aff. Pauciores sunt spēs oppōnis q̄ quatuor. ergo tertius est superfluus. Hīs pbat. qz pbs p̄io p̄bermenias non ponit oppōitōz subalternā. Dm q̄ oppōitio caput dupl̄r. vno modo cōter vt sup̄ius est diffinita p̄ omni repugnantia siue materiali siue formali. 2 sic oppōitio subalternā est oppō. Alio modo capitur p̄prie p̄ repugnantia formali tñ penes affirmationem 2 negatōz. Et diffinit sic. oppō p̄p̄onum ē repugnantia duarū p̄p̄onum categoricarū eiusdē subiecti 2 p̄dicati i xitate tñ v̄l falsitate tñ vel i his fil. 2 tūc oppō subalternā non ē oppō. qz p̄p̄ones s̄m hāc spēm oppositē nō repugnāt i xitate v̄l falsitate. s̄z Aresto. loquit̄ de oppōne hoc scdo. 2 pe. hyl. p̄io mō. Sed diceret. p̄ Petr. hyl. cepit hunc tractatū ex primo libro p̄bermenias. q̄ deberet illū seq̄ 2 se illi conformare. Dm q̄ pe. hyl. est instructor iuuenū. quibus oppositio primo modo 2 generaliter sumpta est magis nota.

Quātrū p̄radictio sit maxima oppō. Dm q̄ sic. 2 hoc patet ex quibz q̄. nam p̄mo est maxima cōitate. quia repletur in terminis cōiutis 2 singularibus. non aut̄ p̄ietas. Secundo est maxima simplicitate. qz non op̄et nisi p̄ponere negationē. Etiam non requirit constantiā subiecti. quia chimera 2 non chimera contradicunt. Tercio est maxima i repugnantia 2 euidētia. qz ip̄ossibile est. q̄ idē sit magnū 2 non magnū. nec simplr nec in respectu. 2 tamen possibile est q̄ idē sit magnū 2 p̄uū respectu diuersorū. Quarto est maxima oppōitōnū in veritate 2 falsitate qz impossibile ē duo p̄radictoria esse simul vera aut falsa. Quinto est maxima in distantia. qz contradictoria maxime a se invicem distant. eo q̄ distāt sicut ens 2 nō ens. q̄ distāt in infinitū.

Aff. Oppō toti ad totū est maior q̄ oppō toti ad p̄tem. s̄ in contrariis ē oppō toti ad totū. 2 in p̄dictoriis toti ad p̄tem. s̄ in p̄ris est maior oppō q̄ in p̄dictoriis. Dm q̄ qū totum opponitur toti tunc est maior oppō extēsiue. s̄ non intensiue. Vel ddm q̄ totum pōt op̄ari ad duo. vno mō ad suā p̄tem. alio mō ad p̄tem alterius totius. vñ op̄ādo totū ad suā p̄tem sic maior est repugnantia totius ad totū q̄ ad p̄tem. vt in istis. oīs hō currit. nullus hō currit. est maior repugnantia q̄ in istis. oīs hō currit. 2 quidam homo currit. s̄ op̄ādo totum ad p̄tem alterius toti tunc maior est repugnantia totius ad p̄tem q̄ totius ad totum. 2 talis repugnantia est in p̄dictoriis. qz p̄cularis negatiua est p̄ v̄lis negatiue que opponitur v̄li affirmatiue. sicut totum toti. ergo p̄ v̄lis negatiue libi magis opponitur.

Aff. Inter contraria est mediū. nō aut̄ inter p̄dictoria. s̄ oppō p̄ria est maior q̄ contradictoria. Tenet p̄ria. qz plus distāt q̄ p̄ mediū distāt q̄ que sine medio distāt. Dm q̄ p̄batio p̄rie tenet in his q̄ localiter distāt. p̄dictoria aut̄ nō maxie distāt localiter. sed solū q̄ ad posse s̄t eē v̄x. vel s̄l eē falsum. 2 p̄ tanto est maxima.

Aff. Oppō p̄dictoria est minima. ergo non est maxima. Hīs probatur qz ē p̄ria. s̄ p̄mū i vnoqz genere ē minimū 2 mēsurā oīm aliorū. Dm q̄ ē maxia 2 minima respectu diuersorū. est em̄ maxia. qz sit inter ens 2 nō ens. q̄ in infinitū distāt. s̄ minima est qz ē simplicior eo q̄ in omnibus alijs includitur 2 non e contra.

Contrarie sunt vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua eiusdem subiecti et predicati: vt omnis homo currit: nullus homo currit:

Hic notificat p^{ri}o p^{ro}posiciones p^{ro}trarias. et p^{re}cedit oppo^sitionem contraria p^{re}dictor^{um} Ideo. q^uia p^{ro}posiciones contrarie sunt eiusdem quantitatis. non aut^{em} contradictorie. sed idem est ante diuersum. dicens. Contrarie sunt v^{er}is affirmatiua et v^{er}is negatiua eiusdem subiecti et predicati. vt o^mis h^o currit. null^{us} h^o currit. Pro quo considerand^{um} est. q^uia p^{ro}posiciones contrarie debent esse eiusdem subiecti et eiusdem p^{re}dicati quo ad tria. P^{ri}mo quo ad vocem. quare iste fit sunt contrarie. omnis homo currit. nullum risibile currit. Secundo quo ad scationem. i. q^uia subiectum et predicatum debent vniuoc^e teneri et non equiuoc^e. et ergo iste non sunt contrarie. o^mis canis currit. null^{us} canis currit. q^uia canis equocat. Tercio quo ad supposita. i. subiectum et predicatum debent teneri eque stricte et eque ample. et ergo iste non sunt c^{on}trarie. o^mis homo est albus. nullus homo fuit albus.

Q^uia Quot c^{on}ditiones sunt ad hoc requisite q^uod aliquę p^{ro}posiciones sint c^{on}trarie. D^{ic}im^{us} q^uod quatuor. p^{ri}ma est q^uod vna ear^{um} sit affirmatiua et alia negatiua eiusdem subiecti et predicati. Secunda est. q^uod aliquid idem sit d^{is}tribut^{um} in vna et in alia. et per hoc differt oppo^sitione p^{ro}traria a p^{re}dictoria. q^uia in illis nihil idem d^{is}tribut^{um} est in vtraq^{ue}. Tercia est. q^uod omne d^{is}tribut^{um} in vna sit d^{is}tribut^{um} in alia. p^{ro}pter quod ille non p^{ro}trari^{at}. cuiuslibet hominis asinus currit. cuiuslibet hominis asinus non currit. Quarta est. q^uod ambe sint v^{er}is formaliter et equiuocenter.

A^d Q^uia p^{ro}trariae sunt forme actiue et passiue adinuicem. sed p^{ro}posiciones non sunt forme actiue et passiue. ergo non sunt contrarie. D^{ic}im^{us} q^uod duplicia sunt contraria s. rex siue terminor^{um} et p^{ro}ponum. modo contraria rex sunt forme actiue et passiue adinuicem. s. non p^{ro}ponum.

A^d In istis p^{ro}ponibus omnis homo currit. nullus h^o currit. termin^{us} n^{on} accipiunt^{ur} eque ample et eque stricte. ergo non sunt contrarie. H^{ic} p^{ro}bat^{ur}. q^uia in p^{ri}ma p^{ro}posicione homo stat p^{ro} viris et mulieribus. et in secunda stat p^{ro} viris t^{er}mⁱⁿis. D^{ic}im^{us} q^uod ille p^{ro}posiciones non sunt contrarie gratia s^{ign}ificat^{io}is et fⁱⁿionis vt p^{ro}bat argument^{um}. sed virtute v^{er}is accipiuntur vt contrarie. Unde p^{ro}p^{ri}e loquendo iste sunt contrarie. omnis homo est albus. nullus homo est albus. quia ibi termini tenentur eodem m^odo r^{ati}one illius adiectiui albus. quia sensus est omnis homo est albus. nullus h^o est albus. id est omnis homo masculus est albus. et nullus homo masculus est albus. Sed alij dicunt. q^uod ibi nullus non accipitur vt c^{on}significat distinctum genus. sed absolutur a genere. et ideo d^{is}tribuit tam p^{ro} viris q^uam p^{ro} mulieribus.

Subcontrarie sunt particularis affirmatiua et particularis negatiua eiusdem subiecti et predicati: vt q^uidam homo currit: q^uidam homo non currit:

Tractatus primus

Hic ostendit scđo qđ ppōnes sunt subcontrarie. Et dicit qđ subcontrarie sunt particularis affirmatiua et particularis negatiua eiusdē subiecti et eiusdē predicati. ut quidā hō currit. quidā hō non currit. Et dicuntur subcontrarie. qđ ponuntur sub pñis. sicut ps ponit sub suo toto. Et qđ indiffinita et sua particularis convertuntur. idē qđ dicitur de particularibus pari rōne intelligendū est de indiffinitis.

Añ Non sunt aliqđ ppōnes subcontradictorie. qđ nec subcōtrarie. Tenet pñia per simile. Dñm qđ non est oīno simile. qđ ambe ppōnes pñarie sunt vñs. et sub illis continent ppōnes pñiculares qđ dicimus subcontrarias. sed in ppōnibus pñdictorij vna est pñicularis. sub qđ non pñt contineri alia pñicularis. qđ sub illa nō pñt fieri subsumptio. et qđ defectus est ex pte vñi mēbri. Et qñ dicitur. ille ppōnes sunt subcontrarie qđ ponuntur sub contrariis. s. iste sunt hōmō. iste homo currit. iste homo non currit. qđ sunt subcontrarie. qđ tñ est falsum qđ sunt contradictorie. Adio pñ qđ ponuntur sub istis contrariis omnis homo currit. nullus hō currit. Dicendū qđ lz fm rem ponantur sub contrariis. nō tñ fm modum enunciatōis nam subiectū in illis nō tenet eodē mō cū subiecto ppōnum pñiar. qđ in pñis subiectū accipit p plurib⁹ suppositis. in illis vero solū p vno determinato et singulari supposito.

Añ Vna pñdictoriarū ppōnum est vñs. s. iste ambe sunt singulares. ergo non contradicunt. Dñm qđ duplices sunt pñdictorie. scz fm rē et modū enunciatōis simul. et in illis vna sp est vñs. Alie sunt cōtradictorie fm rem tñ. quas. s. impossibile est simul esse veras. vel falsas. et ille ambe pñt esse singulares. Vel dñm qđ duplices sunt pñdictorie. s. de subiecto cōi cui pñt addi signū vñs vel pñticulare. et sic de illis loquitur text⁹. Alie sunt de subiecto singulari. cui non congrue addit signū vñs. et ille ambe sunt singulares. ut hic sortes currit. sortes non currit. Et qñ dicitur. iste due sortes dicit falsum. sortes non dicit falsum. sunt singulares eiusdē subiecti et eiusdē pñdicati repugnātes in qualitate. et tñ nō sunt contradictorie fm rem. Secda pars ps pbat. qđ ambe sunt falsae. Dñm negando. pbatōne. qđ affirmatiua est vera si pñdicatū supponat p alio falso ab ista ppōne. et p vñs negatiua erit falsa. Posset tamen dici qđ affirmatiua sit falsa. quia significata terminorum repugnant significato totius propositionis.

Añ Ille propositiones non sunt oppositae que sunt simul vere. sed p propositiones subcontrarie sunt simul vere. ergo non sunt oppositae. Dñm qđ oppositio in subcontrariis non sumitur penes repugnantiam veritatis. nec etiam quantitatis. sed penes repugnantiam falsitatis et qualitatis. qđ subcontrarie nunqđ possunt simul esse falsae.

Contradictorie sunt vñs affirmatiua et pñticulare negatiua: vel vñs negatiua et pñticulare affirmatiua: eiusdē subiecti et pñdicati: ut oīs homo currit: quidam homo non currit. nullus homo currit: quidam homo currit.

Petri His. Folio XXXVIII

Hic tercio notificat ppōnes contradictorias. Et rō ordinis est. qz cōtra-
rie et subcontrarie sunt eiusdē quātitatis. contradictorie vero et subalterne
sunt diuerse quātitatis. sed idem est ante diuersum. Et quia contradictorie
opponūtur fm rem et modum simul. subalterne vero fm modum tm. idō
prius agit de dīctorijs q̄ subalternis dicens. contradictorie sunt vni-
uersalis affirmatiua et particularis negatiua. vel vls negatiua et pticula-
ris affirmatiua eiusdem subiecti et eiusdem predicati. Exemplum primi.
vt omnis homo currit quidam homo non currit. Exemplum secundi. vt
nullus homo currit. quidam homo currit.

Quid sit contradictio. Dicendum q̄ contradictio est affirmatio
et negatio vnius de eodem. ad idem. fm idem. similiter. et in eodē
tempore. Et illa diffinitione trahuntur quinqz conditiones ad contradi-
ctionem requisite. Prima est. q̄ ibi sit affirmatio et negatio vnius et eius-
dem de eodē fm rē et vocem simul. quare hic non est contradictio. Tulli-
us currit et marcus non currit. Neqz hic. omnis canis currit. quidā canis
nō currit. Secūda ē. q̄ ille due ppōnes referant ad idē. et hīc nō ē dīctō
fortes currit sup pedes et nō sup caput. q̄ fortes currit et nō currit. Tercia
est. q̄ sit fm idē. q̄ hic nō est dīctio. video oculis et nō auribus. q̄ video
et non video. Quarta est. q̄ debent termini teneri sūtr. q̄re hic nō ē dīctio.
hō ē spēs. null⁹ hō ē spēs. qz cū dī hō ē spēs hō tenet p natura cōi. et euz
dī nullus hō ē spēs. hō accipit. put est in suis suppositis. Quinta ē. q̄ il-
le duo ppōnes debēt referri ad idē instās tps. et hīc due nō dīcūt. for-
tes legit hodie. fortes non leget cras.

Ad In dīctorijs termini nō tenent sūtr. q̄ q̄rta conditio ē falsa. Hīs
pbat. qz in vna tenent vlr. in alia vero particulariter. Dm q̄
in dīctorijs termini non debent teneri sūtr quo ad omnia. et precipue q̄
ad distributionem. sed sufficit q̄ teneantur similiter quo ad acceptionem
pro suppositis. quia subiectum in ipis semper pro suppositis accipitur.
llcet non equaliter.

Ad Due ppōnes dīctorie nō pfit sūtr fieri in eodē tpe. q̄ dīffinitio pre-
supponit falsum. Hīs pbat. quia in prolatione vna sequit aliam
Et est argumentū Erastri qui dicebat q̄ nō contingeret contradicere.

Dicendum q̄ quīs due ppōnes contradictorie non formantur in eodē
tpe. tamen referuntur ad idem tempus. quare dicitur in vltima conditōe
q̄ debent referri ad idem tempus.

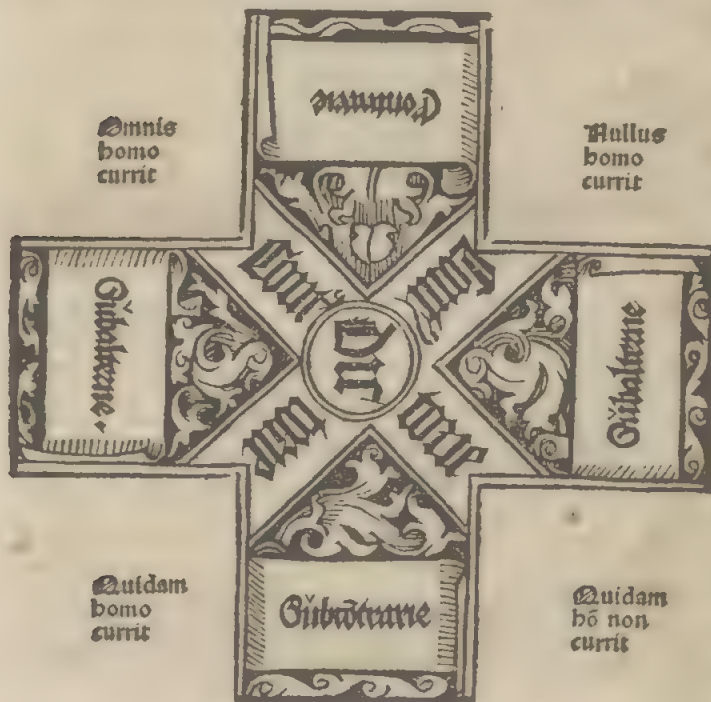
Subalterne sunt vls affirmatiua et pticulari affir-
matiua: et vls negatiua et pticularis negatiua: eiusdem
subiecti et eiusdē p̄dicati: vt oīs homo currit: quidā
homo currit. null⁹ homo currit. qdā hō nō currit.

Hic vltio notificat ppōnes subalternas. eo q̄ magis recedunt a natura
opponis. dicens. Subalterne sunt vls affirmatiua et pticularis affirma-
tiua aut vls negatiua et pticularis negatiua. eiusdē subiecti et predicati. vt
oīs hō currit. qdā hō currit. null⁹ hō currit. qdā hō nō currit.

Tractatus Primus

Quare dicunt aliq. ppones subalterne. Dm q. iō. q. sunt due ppones quaz vna ponit supra aliā. z sic dicunt subalterne qsi s. z supra posite. q. vna ponitur sub z alia supra. Sequit. correlarie. q. pro positōnes subcontrarie nō dicunt subalterne. eo q. ponunt sub contrarijs. q. hoc ē diuerso ordine z respectu contrariar. nō em sunt subcontrarie inter se. q. vna nō ponit sub alia. sicut fit in subalternis. Et hec oia plenus videri hnt in figura iam sequenti.

Alle ppones nō opponuntur q. sunt qnq. s. l. vere. z interdū s. l. false s. ppones subalterne sunt hmoi. s. z c. Dm q. ppones subalterne nō repugnāt in vritate neq. in falsitate. repugnāt tñ in quantitate. z hoc sufficit quo ad oppōem generaliter dictā. fin q. capit hic. Et q. d. iste due ois hō ē spēs. hō ē spēs sunt subalterne. cū sunt vlt. affirmatiua z infinita affirmatiua. z tñ repugnāt in veritate. Dōz q. ille due nō sunt subalterne. q. subiectū eaz nō supponūt eodem genere suppositōis quod tamen requiritur. Etiam secunda non est infinita. s. singularis.

Propositionum triplex est materia: scz naturalis contingens et remota.

Postq̃ pe. hys. determinauit de oppōnib⁹ ppōnum. hic p̃r volēs de-
terminare de legib⁹ ppōnum oppositaz p̃mitit ppōnum materias. eo q̃
ille leges vel regule variantur fm mutationem materie. Et primo diui-
dit materiā. scdō declarat mēbra diuidentia. dicens. Propositionum tri-
plex est materia. i. naturalis. p̃tingēs. et remota. Et diuisionis rō ē qz ma-
teria ppōnis nō ē aliud q̃ bitudo p̃dicati ad subiectū vel ergo est habi-
tudo repugnātie p̃dicati ad subiectū. et sic ē materia remota. aut conueni-
entie. et hoc est dupl̃r. qz vel illa bitudo est necessaria. et sic ē materia na-
turalis. aut contingens et accidentalis. et sic est materia contingens.

Q̃ Quō dicit ista duo. Materia ppōnum est triplex. et ppōnū triplex
ē materia. Dm q̃ sic differ̃t. nam p̃ia est falsa. et secunda ē ve-
ra. Et q̃ prima sit falsa probatur dupl̃r. primo quia sua contradictoria ē
vera. i. nulla materia propositionum est triplex. Secundo probatur. qz ma-
teria supponit determinate. sed nulla est determinata materia que sit tri-
plex. Q̃ aut̃ secunda sit vera patet. quia materia supponit ibi pro mate-
ria in cōi. et sub tali termino sic supponente non debet descendī. et h̃ text⁹
notanter dicit. ppōnum triplex est materia.

A Nullū ens rōnis habet materiā. ē ppō est ens rōnis. ergo non ha-
bet materiā. Maior p̃batur. quia materia est principium rei na-
turalis et entis extra animā. vtz primo philosophorū. Dicendum q̃ nullus
ens rationis habet materiā. p̃prie dictam. habet tamen materiā simi-
litudinarie sumptā. An fm similitudinē ppō habet triplicem materiā.
i. ex q̃ et subiectū et p̃dicatū. et materiā in q̃. i. subiectū vocis vel ipamvo-
cem. et materiā circa quam. i. enunciabile circa quod sit propositio.

Est tñ considerandū. q̃ si capiatur ppō quo ad formā enunciandi q̃ ē
in ppōne. sic habet p̃ materia habitudinē predicari ad subiectū in qua
talis forma fundatur. Ex quo patet primo error illoz qui dicūt q̃ p̃posi-
tiones non sint in materia. sed materia in ppōne. qz forma enunciandi re-
sident in habitu dine extremorū sicut in materia. Patet secundo. quia ma-
teria in p̃posito nō est subiectū et p̃dicatū fm se. Sed diceret. habitu-
do vnius ad aliud est forma. ergo non est materia. Ans p̃bat. qz in reb⁹
habentibus vnionem vno est ipaz forma. Et p̃h̃mar. qz bitudo ē rela-
tio. sed omnis relatio est forma. ergo rē. Dicendum q̃ habitudo potest
ppari ad duo. vno modo ad actualement vnionem predicari ad subiectū.
et tunc habet rationem materie. Alio mō p̃pat ad subiectū et p̃dicatū.
et sic respectu illius habet rationem forme. sed non est inconueniens q̃
aliquid diuersimode habeat rationem materie et forme. Sicut in simili
habitu do anime ad corpus dicitur forma. si competat ad corpus et animā
sed dicitur fm quandam analogiam materia quando p̃patur ad humani-
tatem. que est forma totius in tali habitu dine residens.

Naturalis ē illa: i qua predicatū est de eē subiectū

Tractatus primus

vel propriū ei? ut homo est animal: hō ē risibilis.

Hic describit mēbra dicte dīuisionis. et p̄rio materiā naturālē dicēs. Ma-
turalis est illa in q̄ p̄dicatū est de esse subiecti vel p̄p̄riū ei? ut hō est aīal.
hō est risibilis. Et rō ordinis ē. qz nature materie fundat̄ supra p̄uenien-
tiā p̄dicati cū subiecto. s̄ illa est maior in naturali q̄ in contingentī. et inco-
tingenti ē p̄fectior (qz positīua) q̄ in remota. vbi solū est negatiua. Etiaz
sicut p se p̄cedit accēs. ita materia naturalis p̄cedit p̄tingentē. et quēad-
modū idē p̄cedit diuersum et disparatū. ita due p̄rie materie p̄cedūt terciā.

Ad Causa p̄cedit effectū. s̄ materia remota ē cā p̄p̄onis in materia na-
turali. igr̄ rē. Minor p̄bat. qz affirmatiua in materia remota ē cā
negatiue in materia naturali. sicut ista. hō est asin? ē cā falsitatis huius.
hō non est hō. hō non est rōnalis. Dm̄ qz ordo materiārum sumitur fin-
gradus veritatis et p̄uenientie sicut paruit.

Ad Ista est in materia naturali aīal est hō. et tñ p̄dicatū nō est de esse
subiecti nec p̄p̄riū eius. Probāt. qz infer? accidit sup̄iori. Dicē
dum qz licet hō nō sit de eēntia aīalis in cōi. est tñ de eēntia aliq̄ suppo-
sitor. i. p̄tentoꝝ sub hoīe. Vel dōm qz p̄r? hys. diffinit materīā naturālē
q̄ rep̄itur in p̄dicatōe ordinata tñ. sed ista p̄dicatio est inordinata. vñ cō-
uerēs et p̄uersa sunt in eadē materia. et vlr̄ oēs p̄p̄ones ex eisdē extremis
et de eodē subiecto et p̄dicato. et sūt ibi alternās et subalternatā. et vlis et sua
p̄ticularis vel indīfinita. s̄ vlr̄ oēs p̄p̄ones oppositae sunt in eadē materia.
Nō oīm istoz. qz oēs iste p̄p̄ones p̄ueniūt in subiecto et p̄dicato. q̄ etiaz
p̄ueniunt in habitudine materiali fundata supra subiectū et p̄dicatū. licz
aliq̄ oriat̄ diuersitas ex transpōne terminoz vel ex aduentu negatōnis.

Ad In ista hō est aīalitas. p̄dicatū ē de eēntia subiecti. et tñ illa non
est in materia naturali. Dm̄ qz q̄uis p̄dicatū sit de eēntia subie-
cti fin rem. nō tñ fin modū enūciādi. qz aīalitati in quantum sumitur ī ab-
stracto repugnat qz p̄dicet̄ de suis inferioribus. Et quando dī. hec ē ve-
ra. hūanitas est aīalitas. et tñ aīalitas p̄dicatur in abstracto. Probāt.
qz a p̄erens ad abstracta est bona p̄ria. s̄ illa est vera hō est aīal. q̄ et ista
hūanitas ē aīalitas. Dm̄ qz iste locus tenet solū in accidentibus. Et
cū itez replicat̄. hec est vera humanitas est entitas. q̄ et alia. Dm̄ qz si
est s̄cē. qz entitas ē p̄dicatū trāscēdēs et illimitatū. q̄ p̄dicat̄ in oīb? ibi eo
de mō scādi. sic aut̄ non est de p̄dicatis limitatis.

Ad Ista p̄p̄. ignis est calid? est in materia naturali. et tñ p̄dicatū non
est de esse subiecti ut notū est. nec p̄p̄riū ei? qz nō conuenit soli ig-
ni esse calidū. Dm̄ qz q̄uis non sit p̄p̄riū igni quarto mō est tamen sibi
p̄p̄riū secūdo mō. et hoc sufficit. Vel dōm qz licet calor conueniat alijs secū-
dario et p̄p̄ticipatōe. solum tamen conuenit igni per se et p̄mario. Et
si dicatur. iste sunt in materia contingentī. aqua est frigida. terra est sicca
quia ibi accidens p̄dicatur de suo subiecto. ergo etiam ista. Ignis ē ca-
lidus. Tenet consequentia a simili. quia vtrōqz p̄dicatur accidens
insepabile de suo subiecto. Dm̄ qz ista accidentia capiuntur eodem mō
scz ut dicūt aptitudinem. sic oēs iste p̄p̄ones sunt in materia naturali. q̄a
p̄dicata sunt naturales p̄p̄rietates subiectoz. et scāntur nobis q̄ndo.

predicant abstractiue. nō aut si capiunt vt dicunt actum.

Ad Ista est in mā naturali. ignis est calidus. etiā capiēdo p̄dicatur vt dicit actū. ḡ etiā alie. Dicendū q nō ē sile. qz ignis cōit capis put dicit substantiā calidam. de cui⁹ essentia est caliditas. licz accidat materie ignis. Sed diceret. illud qd vni est substantia nulli est accidens s̄. phisicorū. sed caliditas est accidēs multarū substantiarū. ergo nō est de substantia ignis. Dm qz sba capis dupl̄. vno mō p ente p se. et hec nulli ē accidens. Alio mō capis p essentia. et sic qd vni ē sba pōt esse accidēs alteri⁹. sicut color est de substantia. i. essentia albedinis. et tñ est accidēs parietis.

Querit In q materia sit hec p̄pō. hō est bonus. Dicendū q hō nō capis dupliciter. vno mō p bono moris. quō dicimus hominem bonū qz xtuos⁹ est. et sic est in mā cōtingēti. Alio modo capis bonū transcendēt in xtu conuertit cum ente. et tñ est in materia naturali. Et si multiter dicendū est de ista. homo est ens. qz ens capis dupliciter. Vno modo participaliter. et sic est in materia cōtingenti. quia tñ est verū accidēs et valet tñ sicut existens. Alio modo capis ens noialiter. vt est vñū trāscēdēdo. et sic est in materia naturali. qz tñ superius p̄dicat de suo inferiori. qz sic ens est de esse substantie et oim inferiorum.

Ad Illa p̄pō hō est hō. est in materia naturali: et tñ p̄dicatū nō est de eē subiecti nec p̄p̄u ei⁹. Probatur. qz idē nō est de essentia sui p̄p̄i neqz p̄p̄u. Dicendū q quis hō in cōi nō sit de essentia hoīs in cōmuni. est tñ de essentia suppositōr. qz hō in p̄dicato capis p natura cōmuni. et in subiecto capis p suis suppositis. Est etiā regula sc̄i thome q quādo idem p̄ dicat de seip̄o. tñ subiectū habet rōnem materie et suppositi. sed predicatum inducit naturam forme.

Ad Predicatum scz ens sc̄do mō captū pōt adesse et abesse hoī. qz homo potest esse et non esse. ergo illa p̄positio non est in materia naturali aliquo modo. Dicendū q licet ens posset abesse homini. hoc tamē nō est preter corruptionē hoīs. Sed dicendū q aliis est falsum: qz superiora semper affirmatiue predicant de suis inferioribus. Sicut in simili. illa semp est vera homo viuit. qz corpus animatū viuū est superius ad hominē. Est etiā verū q viuere capis dupliciter. Vno modo vt dicit actus viuendi. et sic ista homo viuit est in materia cōtingenti. Alio modo capis vt dicit apitudinē. et sic est in materia naturali.

Cōtingēs est illa in qua p̄dicatū pōt adesse et abesse subiecto p̄ter ei⁹ corruptōez. vt hō ē alb⁹. hō si ē alb⁹

Idic sc̄do diffinit materiā cōtingētē dicēs. Cōtingēs est illa in qua p̄dicatū pōt rē. Dicit adesse p̄ter materiā remotā. et addit abesse. ad differentiam materie naturalis. Ex quo sequit primo. q si aliqua p̄positio debeat esse in materia cōtingenti: oportet q p̄dicatū nullū habeat repugnantiam ad subiectū. eo q oportet ipm posse vere affirmari de subiecto. Sequitur secūdo q p̄dicatū non debet necessario conuenire subiecto. qz oportet q posset vere negari de eo cum possit ei adesse.

Tractatus primus

Ad ista propositio coruus est niger. est in materia contingenti. et tamen predicatum non potest adesse et abesse preter subiecti corruptiones. Secunda pars probat. quia predicatum est accidens inseparabile. Secundum quod quous predicatum non possit abesse subiecto finem rem. tamen bene finem intellectum. quia dicitur Porphyrius quod coruus potest intelligi albus. et ethiops nitens candore. Et si dicatur proprium sicut risibile potest abesse homini finem intellectum. ergo ista homo est risibilis similiter erit in materia contingenti: quod est falsum. Dicendum quod licet risibile posset abesse homini finem intellectum simpliciter: non tamen finem intellectum componentem et diuidentem sicut in alia.

Ad Ille intellectus componens et diuidens est falsus qui intelligit rem aliter esse quam est. sed si intelligat coruus albus: res aliter intelligitur esse quam est. ergo recte. Dicendum quod coruus potest intelligi dupliciter. Uno modo quantum ad sua principia complementaria. Alio modo quantum ad esse specificum et principia essentialia sive substantialia. Unde capiendum coruum primo modo. sic nigredo non potest sibi vere abesse. quia coruus est animal colericum: vngit coloris. sed caliditas est mater nigredinis. Sed capiendum coruum quantum ad esse specificum et principia substantialia. sic nigredo potest abesse coruo. etiam in secunda operatione intellectus. quia nihil prohibet tale accidens transmutari a suo subiecto per transmutationem cause proxime. puta complexionis materie. Sicut patet de coruo per totum corpus albo. quem habuit ultra quinquennium dominus Heinrichus certian de hocholdia viri scilicet iuris doctor famosissimus: quondam decanus scilicet Andree Colonienfis. Anno. M. ccc. lxxv.

Queritur In qua materia sit ista. Homo est qualis. Respondetur quod si quale capiatur pro quali in communi. sic est in materia contingenti. si vero capiatur pro aliqua eius specie. scilicet pro risibili. sic necessario conuenit subiecto secundo modo. Et illa homo est. si est predicet esse essentie. sic est in materia naturali. Si vero est predicet esse existentie. sic est de materia contingenti. Sed in propositione ista. homo mouitur hoc verbum mouitur capitur dupliciter. Uno modo in quantum dicit instantaneam dissolutionem et mutationem alicuius viuentis de esse ad non esse: et sic est in materia remota. saltem quando mouitur dicit actum. quia predicatum repugnat subiecto. Alio vero modo capitur mouitur ut dicit preuiam dispositionem ad illam mutationem de esse ad non esse. et sic est in materia contingenti. Et similiter dicendum est de illa propositione domus comburit.

Remota est illa in qua predicatum remouetur a subiecto vel in qua predicatum nullo modo potest conuenire cum subiecto. ut homo est asinus. homo non est asinus

Hic tercio et ultimo ostendit Petrus hispanus que sit materia remota. dicens quod est illa in qua predicatum remouetur a subiecto recte. ut patet in tertio. Pro quo notandum quod predicatum tripliciter remouetur a subiecto. Uno

modo fin vocem p destructionem ppositionis. Secundo modo p aduen-
tum negationis. vt homo non est asinus. Tercio modo p repugnantiaz si-
gnificatorum predicati cum subiecto. et sic intelligit hic. Ex q patz q om-
nes ppositiones affirmatiue sunt false et impossibiles. et similiter omes ne-
gatiue vere sunt in materia remota.

Queritur. Quare ista materia dicitur remota. Dicendum q nō
ideo. quia predicatum remouetur sūaliter a subie-
cto. nam vt sic non manet propositio. sed ideo: quia res significata p predi-
catū non potest conuenire rei significate p subiectū. Patet ergo correla-
rie q in hac materia omnes ppositiones affirmatiue sunt false et impossi-
biles. negatiue autē sunt vere et necessarie.

Ad ista propositio est in materia remota. Deus est homo. quia subie-
ctum et predicatum sunt disparata. et tamen est affirmatiua vera.

Dicendum q quia ista ppositio fin naturam sit in materia remota et im-
possibilis. tamen simpliciter et fin potentiam diuinā est possibilis. Nec est
in materia remota: qz est vera p potentiam diuinā cui non est lex nec regu-
la data.

Ad ista ppositio Sortes est albedo est in materia remota. et tamē pre-
dicatū potest conuenire subiecto. Dicendum q licet fin esse cōue-
niant sibi. non tamē fin modum significandi. eo q significat cum precisio-
ne ab inessendo subiecto.

Lex siue natura cōtrariarū talis est. q si vna est ve-
ra reliqua est falsa. et nō ecōuerso. pnt enī ambe simul
esse false in materia cōtingenti. vt oīs hō est alb⁹. nul-
lus homo est albus. In naturali xō materia semper
si vna est vera: reliqua erit falsa. et ecōuerso. vt omīs
homo est animal. nullus homo est animal. Et simili-
ter in materia remota. vt omnis hō est asinus. null⁹
homo est asinus. Et in materia cōtingenti qñ predi-
catum est accidens inseparabile. vt omīs coruus est ni-
ger. nullus coruus est niger. Sed ille que sunt de ac-
cidente separabili possūt ambe esse false. vt omnis ho-
mo est albus. nullus homo est albus.

Hic prosequitur de legibus propositionum. et primo contrariarum. eo
q oppositio contraria est prior alijs. Dicens q lex contrariarum talis est.
q si vna est vera reliqua erit falsa: sed non econuerso. Possunt enī simul
esse false in materia contingenti. vt patz in textu.

Tractatus primus

Quod in quot punctis consistit ista lex oppositionum contrariarum. Dicendum quod in tribus. Primum est quod contrarie propositiones in nulla materia possunt esse vere. Secundum est quod in materia contingenti de accidente separabili possunt simul esse false. Tercium est quod vniuersalis affirmatiua in materia naturali semper est vera et negatiua falsa. Ratio primi est duplex. Prima est quod contrarie propositiones sunt vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua eiusdem subiecti et predicati. sed in affirmatiua predicatum denotatur in esse omnibus suppositis. et in negatiua denotatur remoueri a quolibet supposito subiecti. sed impossibile est idem subiectum attribui omnibus suppositis et remoueri ab omnibus simul et semel. ergo etc. Secunda ratio est. quia si due contrarie essent simul vere. sequeretur quod quatuor propositiones de quatuor angelis essent simul vere. et per consequens due contradictorie quod est impossibile. Sequela patet. quia ad veritatem vniuersalis sequitur veritas particularis.

Ratio secunda est. quod in materia contingenti quando accidens est separabile predicatum inest quibusdam suppositis subiecti et quibusdam non. quando ergo inest quibusdam suppositis subiecti negatiua falsificatur. quando vero non inest sic redditur vltima affirmatiua falsa. Sicut patet exemplum de illis duabus propositionibus. omnis homo est albus. nullus homo est albus. Ratio tertia est. quod in materia naturali predicatum conuenit subiecto per omnibus suppositis. et ergo semper vltima affirmatiua est vera et negatiua falsa. Et similiter est in materia contingenti quando accidens est inseparabile. Sed in materia remota e contra semper affirmatiua est falsa et negatiua vera. Et omnibus istis patet quod repugnare in veritate pertinet ad legem contrariarum formaliter. quia conuenit omnibus contrariis. sed repugnare in falsitate pertinet ad eam materialiter. quia non conuenit omnibus contrariis. et primum eis conuenit ratione oppositionis earum. secundum vero conuenit eis ratione habitus diuini predicati ad subiectum.

Ad propositio non habet legem. ergo ista determinatio presupponit falsum Antecedens probatur. quia lex precipit bonum et prohibet malum. cuius propositio non est capax. Dicendum quod lex capit dupliciter. Uno modo proprie est ius scriptum et ab antiquis patribus constitutum. persuadens honestum et prohibens inhonestum. Vel est regula de operibus humanis docens modum vivendi. sicut est lex nature. lex diuina. lex humana. et illa legem non habet propositio. Alio modo capit similitudinarie per regula de modo repugnandi propositionum oppositarum: et ita capit hic.

Ad Iste sunt contrarie. cuiuslibet hominis oculus est dexter. cuiuslibet hominis oculus non est dexter. et tamen sunt simul vere. quia sub subiecto oculus non descendit. aut si descendit descensus est distinctius: quod non falsificat propositiones. Dicendum quod iste propositiones non sunt contrarie. quia terminus non distribuitur in vna contrariarum debet distribui in alia. quod non fit hic. Et sicut dicitur de illis propositionibus omnis homo aliquo tempore currit. omnis homo aliquo tempore non currit. cuiuslibet contradictionis altera pars est vera etc. Et quando replicatur. dicite propositiones habent se sicut vltima affirmatiua et vniuersalis negatiua. ergo sunt contrarie. Probat consequentia per textum. Dicendum quod non sufficit. sed requiritur illa conditio dicta. Vel dicendum quod in illis propositionibus est duplex subiectum. scilicet distributionis et locutionis. ex parte primi sunt vniuersales. sed ex parte secundi sunt indefinite.

Petri Hys. Fo. XLII

¶ Iste sunt contrarie. ois hō est totū in q̄titate. nlls hō est totū in q̄titate. et tñ sūt sīl vere. Secūda p̄s pbat. qz totū in q̄titate est termin⁹ cōmunis distributus p signū vlc. s̄ sic est hic in ambab⁹ p̄pōib⁹. & rē. Dicendū qz iste p̄pōites p̄t duplr capi. Vno mō in sensu quē faciūt. scz in q̄tū hō supponit in vtraqz psonalr. et sic sūt vles et false. Alio modo in sensu in quo fiunt. vt scz hō accipiat p seipso p suppositionē materialē. sic qz aggregatū ex ipso et signe accipiat p vno subiecto. et sic sunt singulares et vere. sed non sunt contrarie.

¶ Iste due p̄pōitōes sūt cōtrarie. ois hō ē alb⁹. nlls hō ē albus. et tñ p̄t sīl esse vere. & due cōtrarie p̄t sīl esse vere. Secūda p̄s antecedentis p̄s. qz h̄nt potētā ad hoc qz sūt sīl vere. et h̄r argueret cōtradictorijs. Dicendū qz p̄pōnes ille capiunt duplr. vno modo fm se et absolute et in diuersis p̄pōib⁹. et sic possunt simul esse vere: quia simul habent potētiā ad hoc qz sūt vere. Alio modo capiunt p̄t comparat ad inuicē in eodem tpe. et sic nō p̄t sīl esse vere. Et tñ dicit qz quis sūt possibiles q̄tū ad veritatē. nō tñ sūt ad inuicē cōpossibiles fm actū. Vel pōt dici qz illa p̄pōitio est distinguēda. scz qz due cōtrarie p̄t sīl esse vere. qz vel sīl determinat b̄ x̄bū possunt. vt due cōtrarie possunt simul esse vere. tñc est vera. aut determinat hoc cōplexū esse vere. et tunc est falsa.

¶ Si due cōtrarie p̄t sīl esse false sequeret qz due cōtradictorie essent sīl false. Sequela pbat. qz sicut se h̄nt cōtrarie ad veritatē. ita se habent ad falsitatē. s̄ ad veritatē cōtrariarū sequit veritas cōtradictoriarū. & etiā ad falsitatē. Dicendū qz nō ē sīle. qz plus requirit ad veritatē contrariarū. scz veritas oim singulariū. s̄ ad falsitatē cōtrariarū sufficit falsitas vnius p̄ticularis. et qz nō sequit falsitas p̄ticularis ad falsitatē vlc. sic sequit veritas p̄ticularis ad veritatē vlc.

¶ Iste p̄pōitiones. Omne animal est homo. nullū aīal est homo sūt in materia naturalī: et tamen sūt simul false. Et confirmat. quia ille sūt de accidente inseparabili. omnis nasus est finis. nullus nasus est finis. et tamen sūt simul false. Dicendum qz dictū de lege contrariarū p̄pōitionū intelligit in predicatione directa. Iste aut sūt predicationes indirecte. Ad confirmationē dicit qz verbum auctoris intelligit loquendo de illo accidente inseparabili quod cōuenit omnibus suppositis subiecti. sed sic nō est hic.

¶ Lex siue natura subcōtrariarū talis ē qz si vna ē falsa reliqua erit vera et nō ecōuerso. Possūt em̄ sīl eē vere in materia cōtingēti. et hoc qñ predicatū est accidens sepabile. vt quidam hō est albus qdam hō nō est albus. Vñ lex subcōtrariarū cōtrario modo se h̄t ad legem contrariarū.

Idic secūdo manifestat naturā subcōtrariarū p̄pōitionū dicens qz lex subcōtrariarū talis est. qz due subcōtrarie nō possūt sīl esse false. sed possunt sīl

Tractatus primus

esse vere in materia contingenti. scilicet non in materia naturali et remota.

Querit In quorū punctis consistit lex subcontrariarū. Dicendū q̄ in tribus. Primum est q̄ subcontrarie in nulla materia possunt simul esse false. Secundum est q̄ in materia contingenti de accidente separabili possunt simul esse vere. Tercium est q̄ in materia naturali remota et contingenti de accidente inseparabili nunq̄ possunt simul esse vere vel false. Ratio primi est. q̄ si due subcontrarie essent simul false etiam due contrarie essent simul false. sicut si ista esset falsa. quidā homo currit. tūc ista esset magis falsa. omnis homo currit. et si ista esset falsa. quidā homo nō currit. tūc ista esset magis falsa. nullus homo currit. et sic propositiones quatuor angulorum essent simul false. et per consequens due contradictorie essent simul false. quod est impossibile. Ratio secundi est. q̄ in illis predicatū potest inesse ali cui supposito subiecti. et alicui nō. gratia primi verificat affirmatiua. et gratia secundi verificat negatiua. Ratio terciū est. q̄ in materia naturali semp affirmatiua est vera et negatiua falsa. et in materia remota semp negatiua est vera et affirmatiua falsa. Alii enī due contradictorie essent simul vere vel false. quod est contra primum principium Metaphysice. Ex istis patet correlarie q̄ repugnare in falsitate p̄inet formaliter ad legē subcontrariarū. cū eis cōueniat in omni materia. Sed repugnare in veritate solū cōuenit eis materi aliter in aliqua materia et in aliqua non.

Ad De quolibet affirmatio vel negatio vera. de nullo xō simul. s̄ subcontrarie sunt affirmatio et negatio de eodē. q̄ nō p̄t simul esse vere.

Dicendū q̄ illa maior solū intelligit de contradictorie oppositis et nō de alijs. Sed q̄ dicitur impossibile est idē p̄dicatū vere negari ab eodem de q̄ vere affirmat. q̄ impossibile est subcontrarias esse simul veras. Antecedēs p̄bat. q̄ idēz eadē inesse et nō inesse est impossibile. Dicendū q̄ impossibile est idē predicatū vere affirmari et negari de eodē subiecto singulari et vno numero. tū bene pōt idē predicatū affirmari et negari de eodē subiecto vniuersali qd̄ est vni specie. sicut fit i subcontrarijs. et quibz subiectuz in eis penitus pro eisdem supponat. tamē locutio reddit verā p̄ alio supposito magis in vna q̄ in alia.

Ad Iste propositiones quoddā ens est bonū. quoddā ens nō est bonuz sunt in materia naturali et sunt simul vere. q̄ due contrarie in materia naturali sunt simul vere. Dicendū q̄ bonū cap̄t dupliciter. Vno modo vt est passio entis. sicut risibile est p̄pria passio hoīs. et sic ista p̄positio. quoddā ens est bonū est in materia naturali. Alio modo cap̄t bonuz pro bonitate moris. et sic sunt in materia contingenti. et possunt simul esse vere. sed non p̄mo modo.

Ad In mā naturali due subcontrarie possunt s̄t esse vere. p̄bat. q̄ iste sunt due subcontrarie. qd̄dam aīal est hō. et qd̄dam aīal nō est hō et tamē ambe sūt vere. Dicendū q̄ p̄p̄e. hys. intelligit dictū suū de predicatione directa. s̄ iste sūt indirecte predicationes.

Ad Iste sūt subcontrarie. qd̄ hō omne aīal est. qd̄ hō nullū aīal est. et tū sunt al false. vt descendendo distinctue sub subiecto cuiuslibet et.

Dicendū q̄ non sunt subcontrarie. q̄ in subcontrarijs seruanda est ista cōditio q̄ omis terminus p̄tributus in vna subcontrariarū non debet disti

bni in
aīal nō
affirm
fuit.

Q
erit
revere
et sic

Hic
qua le
vere i
dicto

Q
proba
ges d
seipso
no p
eodem
dictio
nō po
ritate
uenit

A
vel m
tradu
dupl
nō se
et tūc
q̄ alt
latit
est si

A
tece

D
ne m
cipi

A
demi
dū q̄

bui in alia. & q̄ Bcōtraria illi? q̄dā homo om̄e aīal est. est ista q̄dā hō om̄e aīal nō ē. que ē vera. Et q̄n dicitur due p̄m̄e p̄pōnes h̄nt se sicut p̄ticularē affirmatiua & p̄ticularis negatiua. & sunt subcōtrarie. Dicendū q̄ nō sūt sicut. sed vltra hoc requirit cōditio iam dicta.

Lex cōtradictoriarū talis est q̄ si vna est vera reliq̄ erit falsa & ecōtra. In nulla cū materia p̄nt sūt esse vere revel sūt false. vt oīs hō est aīal. q̄dā hō nō est animal & sic de alijs.

Hic tercio manifestat legē cōtradictoriarū p̄pōnū. dicens vtz in textu. In qua lege tanguntur duo. Prīmū ē q̄ due cōtradictorie nō possunt simul esse vere in aliqua materia. Secundū est q̄ in lege cōtradictoriarū due cōtradictorie non possunt simul esse false.

Quare due cōtradictorie nō possunt simul esse vere neq̄ sūt false. Dicendū q̄ ista lex nō potest probari demonstratione. sed solum probat̄ p̄suasione tali. Impossibile est q̄ idem simul vere affirmet̄ & negat̄ de eodem in numero. sed in cōtradictorijs affirmat̄ & negat̄ idem de seipso in numero. ergo due cōtradictorie non possunt simul esse vere. Minor pater. quia in hac p̄positione q̄dam homo nō currit. remouet̄ cursū ab eodem supposito cui attribuit̄ in ista om̄is homo currit. Etiam q̄ cōtradictio est oppositio cui? s̄m se nō est dare medium. ergo due cōtradictorie nō possunt simul esse false. Et quo sequit̄ correlarie q̄ repugnare tam ī veritate q̄ in falsitate pertinet formaliter ad legem cōtradictoriarū. quia cōuenit eis in omni materia.

Ana cōtradictoriarū p̄positionū ē vera. & altera. & si vna sit vera & altera. & ambe sūt vere. Prima cōsequētia pbat̄. q̄ altera ē vera vel nō altera. & neutra. q̄ nō altera & neutra eq̄pollēt. & p̄ cōsequēs due cōtradictorie essent sūt false. q̄d nō ē minus icōueniens. Dicendū q̄ altera dupliciter capit̄. vno mō infinite p̄ aliq̄. & sic prima cōsequētia ē bona. s̄ nō secūda. Alio mō capit̄ relatiue. & sic ē relatiuū diuersitatis accidentis. & tūc prima cōsequētia nō valet. vt nō sequit̄. vna cōtradictoria ē vera & altera. i. reliq̄ que huic est opposita. Et vltimū dicit̄ q̄ q̄n alter capit̄ relatiue tūc nō alter & neuter nō eq̄pollent. s̄ solū quando capit̄ infinite. put est signū particulare duorum.

In morte sortis idem sortes est & nō est. & idem pōt eidem īesse et nō īesse & p̄ cōsequens due cōtradictorie possunt sūt esse vere. Antecedens pbat̄. quia illa duo dicunt̄ simul esse que sūt in eodem instanti.

Dicendū q̄ nō est idē instans formaliter quo sortes est & q̄ nō est. sed bene materialiter. quia vt est finis p̄teriti habet in eo esse. & in q̄ntū est p̄ncipiū futuri habet in eo nō esse.

Iste sūt cōtradictorie. hō ē spēs. nlls hō ē spēs. & sūt similē vere. q̄ prima sit vera p̄z p̄ om̄es logicos. Et q̄ secūda sit vera. pbat̄ p̄ ei' descendentē. vt iste hō nō est spēs & iste hō nō est spēs. & sic de alijs. & t̄. Dicendū q̄ nō sūt cōtradictorie. Et quādo dicit̄ habent se sicut ylis negatiua

f. iij;

Tractatus primus

et in infinita affirmatiua que cōtradicūt. Dicendū q̄ ista. hō est species nō est infinita s̄ singularis. et ei⁹ cōtradictoria est hō nō ē species. q̄ singularis affirmatiua cōtradicit singulari negatiue. Pro q̄ notandū q̄ tres requirunt cōditōes ad h̄ q̄ aliquē ppōnes sint cōtradictorie. Prima ē q̄ sint eiusdem subiecti et eiusdē p̄dicati. vel q̄ termini supponant eodem genere suppositōis. q̄re iste nō cōtradicit. hō ē species. nullus hō ē species. Secūda est q̄ terminus nō distributus in vna cōtradictoriā distribuat in alia. q̄re iste non contradicit. omnis homo aīal ē. q̄dam hō animal nō est. quia ambe sunt vere. vt patet per descendentes. Tercia est q̄ termin⁹ distributus in vna distribuat in alia. q̄re iste nō cōtradicit. omnis homo omne aīal est. aliq̄s homo nullū aīal est. q̄ sunt false.

Lex siue natura subalternarū talis est. q̄ si vñs ē vera sua p̄ticularis erit vera et nō ecōuerso. P̄t̄ em̄ p̄ticularis esse vera sua vniuersali existente falsa. et si p̄ticularis est falsa sua vñs erit falsa et nō ecōuerso.

Ihic determinat Petrus hys. de lege subalternarū. q̄ oppositio subalternarum est vltima. ergo etiā lex subalternarū: quia q̄lis est ordo in subiectis talis est ordo in p̄prietatibus subiectorum. Dicens q̄ lex subalternarum talis est et̄.

Quātrū lex subalternarū in textu posita sit vera. Dicendū q̄ sic. Est tamē cōsiderandū q̄ ista lex specialit̄ cōstitit in quorū punctis. P̄t̄mū est q̄ si vniuersalis sit vera sua p̄ticularis est vera. Hō illius ē duplex. Prima est. q̄ ad hoc q̄ p̄positio vniuersalis affirmatiua sit vera. requirit q̄ p̄dicatū vere attribuat oībus suppositis subiecti. et in vniuersali negatiua requirit q̄ p̄dicatū remoueat a quolibet supposito subiecti. si ergo p̄dicatū vere attribuat oībus suppositis subiecti. aut vere remoueat ab oībus. tūc etiā vere attribuit aliq̄bus. aut vere remouet ab aliq̄bus. si ergo vniuersalis est vera: p̄ticularis erit vera. Ratio sc̄di est. q̄ si vniuersalis esset vera et p̄ticularis falsa sequeretur q̄ due cōtradictorie essent s̄l vere et false: q̄d est impossibile. Sequela p̄t̄. q̄ si ista esset vera. oīs homo currit et ista esset falsa q̄dam hō currit. que est subalterna eius. tūc ista esset vera q̄dam homo nō currit p̄ legem subcōtrariarū. sed ista aliquis hō nō currit. contradicit p̄m̄e sc̄z oīs homo currit. que ponebat vera. ergo due cōtradictorie essent simul vere. Similiter si ista esset vera. omis homo currit tūc ista esset falsa nullus homo currit. sed ista nullus hō currit contradicit isti p̄ticulari quidam homo currit. que ponebat falsa. ergo due cōtradictorie essent simul false. Secundū punctū est. q̄ ad veritatem p̄ticularis nō sequit̄ veritas vniuersalis. Cui⁹ ratio ē. q̄ plus requirit̄ ad veritatem vniuersalis p̄positionis q̄ p̄ticularis. nam ad veritatē p̄ticularis requirit̄ et sufficit q̄ p̄dicatū verificet̄ de vñco supposito subiecti contento s̄b p̄positione vniuersali. sed ad veritatem vniuersalis requirit̄ q̄ p̄dicatū verificet̄ de oībus suppositis subiecti si sit affirmatiua. et si sit negatiua requirit̄ q̄ remoueat ab oībus suppositis. si ergo vere dicat̄ de vno inferri oī. non oportet q̄ vere dicat̄ de quolibet. Terciū ē. q̄ si vniuersalis ē falsa nō oportet p̄ticularē esse falsam. Ratio est. q̄ ad falsitatē p̄positionis

vniversalis sufficit falsitas vnus suppositi. sed ad falsitatē particularis nō sufficit falsitas vnus suppositi. et ergo plus requiritur ad falsitatē particularis q̄ vniversalis. et sic facilius potest p̄pō vniversalis esse falsa q̄ particularis. Et nō oportet q̄ si predicatū false dicat de vno supposito qd sufficit ad falsitatē vniversalis. q̄ ergo false dicat de oibus. vt erigit falsitas particularis. Quartū est q̄ si particularis est falsa oportet vnuerialem esse falsā. Ratio est. q̄ in omni bona cōsequētia ad falsitatem cōsequētis sequit̄ falsitas antecedētis. cū ergo ad vnuerialem sequit̄ particularis necesse est q̄ ad falsitatem particularis sequitur falsitas vniversalis. Et p̄z exemplariter. q̄ ad hoc q̄ ista sit falsa qdam hō currit requirit̄ q̄ cursus remoueat̄ ab oibus suppositis subiecti. sed ad hoc q̄ ista sit falsa omnis hō currit. requirit̄ et sufficit q̄ cursus remoueat̄ ab vnico supposito subiecti. si ergo predicatum remouet̄ ab omnibus suppositis subiecti etiam remouet̄ ab vnico supposito subiecti.

Af Bene sequit̄ qdam hō est risibilis. q̄ ois hō est risibilis. qdam hō mo est aial. q̄ ois hō est aial. Et similr in materia cōtingenti. vt quidam sol lucet. q̄ omnis sol lucet. ergo ad veritatē particularis sequit̄ veritas vniversalis. qd ē cōtra secundū punctū. Dicendū q̄ bene sequit̄ gratia materie sed nō grā forme. q̄ in simili forma dat̄ instantia. vt nō sequit̄ qdam hō est albus. q̄ ois homo est albus.

Af Ad positionē vlis nō sequit̄ positio particularis. vel ad positōez hals non sequit̄ positio sortis. q̄ ad veritatē vlis nō sequit̄ veritas particularis. Dicendū q̄ l3 ad positionē vlis incōpleri nō sequit̄ positio particularis. tñ bñ ad positionē vlis cōpleri. et de illo vli cōplero ē hic ad p̄pō sitū. Et qñ replicat̄ ad veritatē vlis cōpleri nō sequit̄ veritas particularis. p̄p̄obat̄. q̄ nō sequit̄. offe aial p̄ter sortē currit. ergo quoddā aial p̄ter sortem currit. Dicendū q̄ male arguit̄. q̄ particulari p̄positioni nō pōt addi exclusio. s̄ debet sic capi sua particularis. q̄ qddā aial aliud a sorte currit vel ista. q̄ aliqd aial qd nō est sortes currit. et sic bñ arguit̄.

Af In omni bona cōsequētia includit̄ cōsequēs in suo antecedēte. s̄ ī falsitate particularis nō includit̄ falsitas vlis. q̄ nō seq̄t ad ip̄az. Dicendū q̄ q̄uis in falsitate particularis nō includat̄ falsitas vlis formali. tñ bene actuali. q̄ in h̄ q̄ predicatū false dicit̄ de qlibet supposito subiecti inferitur q̄ false dicit̄ de aliq. qd sufficit ad falsitatē vlis.

Notandū In legib⁹ p̄pōnū oppositarū fundant̄ qnq̄ regule cōsequentiay. Quarū prima est arguendo ab vli tam affirmatiua q̄ negatiua ad suam particularē indiffinitā vel singularem est bona cōsequētia cū constantia subiecti p̄ legem subalternay vt bene sequitur. omnis homo currit: ergo aliquis homo currit. et est ibi locus dyalectic⁹ a toto in p̄tate ad suam ptem. Secunda est arguendo a falsitate particularis ad falsitatē vlis est bona consequentia. et fundat̄ in quarto p̄cto legē subalternarū. Tercia est arguendo a veritate vnus cōtradictoriay ad falsitatē alterius et ecōuerso est bona cōsequētia. et est ibi locus dyalecticus a cōtradictorie oppositis. Quarta est arguendo a veritate vnus cōtrariorū ad falsitatē alteri⁹ et bona cōsequētia. s̄ nō ecōtra. Quinta est arguendo a falsitate vnus cōtrariorū ad veritatē alteri⁹ et nō ecōuerso est bona cōsequētia. Exempla harū regularū facilius haberi p̄t ex legibus.

Tractatus primus

Item ppositionū participantū utroq; termino ordine ecōuerso triplex est cōuersio. scz simplex p accidens et p contrapositionem.

Postq; autor determinauit de oppositōe et legibus siue regulis que est passio intrinseca ppositionū. hic p̄r vult determinare de alia passione. scz de cōuersione. Cuius ordinis ratio est. qz idem est arte diuersum. s̄ in oppositōe sūt ppositōes utroq; termino p̄cipātes fm eundē ordinē. s̄ in cōuersione ecōuerso tē. Et primo diuidit cōuersionē et nō diffinit eam. Cuius ratio est. qz cōuersio nō habet se vt vniuocū sed vt analogū ad cōuersionē simplicem. p accidens. et p cōtrapositionē. sed analogū est prius diuidendum q̄ diffiniendū. ergo tē.

Querit Quid sit cōuersio de qua est hic ad ppositū. Dicendum q̄ est duarū ppositionum cathegoricarū utroq; termino participantū ordine cōuersio vnius ad alteram formalis cōsequētia. Ex qua diffinitione patēt quinque conditiones ad cōuersionem necessario req̄site. Prima est. q̄ ibi sūt due ppositiones eo q̄ consequentia necessaria. et in omni consequentia sūt due ppositiones. quum vna est antecedens et alia consequens. Secunda est q̄ ibi sit consequentia formalis et non materialis tñ. Tercia est q̄ ppositiones sūt cathegorice. eo q̄ hypothetice nō cōuertunt. Quarta est q̄ sūt ex eisdem terminis constitute. Quinta est q̄ de toto predicato fiat subiectum et e contra. Et causa quare h̄c determinat de cōuersione est. quia scientia considerans subiectum etiam habet considerare passiones eius sed cōuersio est passio ppositionis. ergo postq; de terminauit de ppositione. hic determinat de cōuersione que est passio ppositionis.

Ad Cōuersio nō vere p̄dicat de ppositōe q̄ nō est passio ei⁹. Antecedens p̄t. qz ista est falsa ppositio est cōuersio. Dicendū q̄ quis cōuersio nō p̄dicat de p̄pōne in abstracto: tñ bene in cōcreto. vt ista est vera. ppositio est cōuertibilis. Et qñ dicat. om̄s p̄p̄a passio debet cōuertibi. Inter predicari de suo subiecto saltē in cōcreto. s̄ cōuersio in cōcreto nō p̄dicat cōuertibiliter de ppositōe. q̄ tē. Minor p̄bat: qz cōuersio p̄dicat de mult⁹ alijs. scz de cōuersiōe scti pauli. de cōuersione aque in vinū. Dicēdū q̄ cōuersio capit dupliciter. vno modo gnālī p mutatiōe vni⁹ rei in aliam. et sic cōuenit multis alijs vt argumentū p̄bat. Alio mō capit p mutatiōe vni⁹ ppositiōis in aliā. et sic capit tripliciter. vno mō p mutatiōe vni⁹ ppositiōis in aliā. siue hoc fiat cū mutatiōe p̄dicati in subiectū siue nō et illo mō extēdit se ad cōuersionē in oppositā qualitatem. que sit qñ ppositio affirmatiua cōuertit in negatiua et ecōtra et cōuenit solū p̄p̄mibus de contingenti ad vtrūlibet. vt fortē currere est cōtingens. cōuertit sic. fortē non currere est cōtingēs. Secōdo capit cōuersio p mutatiōe vni⁹ p̄p̄m in aliā cū mutatiōe subiecti et p̄dicati et ecōtra siue sit formalis cōsequētia siue nō vt h̄c cōuersio oīs hō ē r̄sibilis. q̄ om̄e r̄sibile ē hō. Tercio capit cōuersio p̄p̄e. vt est mutatio subiecti in p̄dicatū. et ecōtra. iux regulas infra ponēdas. et sic est bona cōsequētia et formalis. qz tenet in oībus terminis simlī forma arguēdi retenta. saltē loquendo de cōuersione simplici et p accidēs.

et sic sumit in proposito.

Adversus est non argumentatio. et non est formalis consequentia. Antecedens dicitur probatur quia in conversione non est medium. Dicendum negando consequentiam. quia contra formalis habet se in plus quam argumentatio. et sic arguitur ab inferiori ad superius negative. que contra non valet sicut in simili non valet asinus non est homo. ergo non est animal. Sed alij negant antecedens. quia dicunt quod conversio sit argumentatio enthymematica. ut per diffinitionem enthymematicam. quod provenit conversioni. nam enthymema est oratio in qua non omnibus premissis antepositis inferunt festinata conclusio. et illi contra dicunt quod reducat ad syllogismum per additionem unius premissae. sicut in enthymemate. ut conversio vltis negative reducat ad cesarem. et conversio particularis affirmatiue reducat ad datum. si conversio vltis affirmatiue in particulari affirmatiua ad barapti. Et per concordiam dicendum est. quod conversio habet est argumentatio in eo et illativa. non tamen est argumentatio dialectica et probativa. que est argumenti per orationem explicatio. quia argumentum est ratio rei dubie faciens fides quod non fit in conversione. quia cum dicitur homo currit. et currens est homo. consequens non facit fidem de antecedente. neque probat ipsum.

Adversus est mutatio subiecti in predicatum et e contra. si talis mutatio non est consequentia. et conversio non est contra. Dicendum quod conversio capit dupliciter. uno modo per mutationem subiecti in predicatum. et sic non est contra. Alio modo capit per per habitudinem convertere ad convertendum. que fundatur in tali mutatione. et sic est formalis. quia fit secundum regulas habet positas. et secundum alios est contra argumentativa gratia unius termini quod non ponitur in convertente sicut ponebat in conversa. et sic ex consequenti notatur quodammodo consequentia. Vel dicendum quod conversio non est formalis mutatio predicatum in subiectum si casualiter. ita quod sit sensus conversio est mutatio. id est mutatio. Dicunt enim subiectum mutari in predicatum si non convertitur. Sicut dicitur mus unam propter conversionem in aliam: si non mutari.

Adversus predicatum non potest fieri subiectum. et conversio non est possibilis. Antecedens probatur. quia unum disparatum non potest mutari in aliud. Etiam forma non potest fieri materia. si predicatum habet se ut forma et subiectum ut materia. et subiectum non potest mutari in predicatum vel e contra. Dicendum quod predicatum et subiectum capiunt dupliciter. uno modo formaliter. et sic predicatum nunquam fit subiectum. Alio modo materialiter. scilicet per illo quod est subiectum et per illo quod est predicatum. et sic subiectum potest fieri predicatum et e contra. Et quia replicatur. in ista conversione homo est asinus. et asinus est homo. predicatum materialiter sumptum. scilicet asinus. non fit hoc subiectum homo. et predicatum non fit materialiter subiectum. Dicendum negando consequentiam. quia ibi committitur fallacia consequentis arguendo ab inferiori ad superius cum distribuitur. Sicut in simili non sequitur. homo non est boe animal asinus. et homo non est animal.

Questio tamen tres sunt species conversionis. primum. Dicendum quod sic. quod per se sufficiens. quia omnis conversio est consequentia unius propositi ad aliam cum mutatione. vel est mutatio quo ad facta terminorum. et sic est conversio per contrapositionem. Aut est conversio solummodo secundum situm. hoc est dupliciter. quia vel una propositio sequitur immediate et convertibiliter aliam. et sic est conversio simplex. Aut ex parte et non convertibiliter. et sic est conversio per accessum. in qua convertens non sequitur immediate ad convertentem. si ad convertentem sequitur una alia. ad quam ulterius sequitur convertens per diffinitionem convertentis in eo. Vel aliter sufficiens potest sic sumi. quia in omni conversione est mutatio subiecti in predicatum et e contra. vel est in tali mutatione finis habet prout positus. sic quod in una propositio ponitur terminus finis. et in alia terminus infinitus.

Tractatus primus

sic est cōuersio p cōtrapositōem, vel hñt filēm positōem, et hoc est dupliciter, vel qz vna sequit̃ immediate ad aliam, et sic ē cōuersio simplex, vel ex consequenti, et sic est cōuersio p accidens.

Aristoteles ponens spēs cōuersiōis p prior ponit tñ duas species scz cōuersiōem in terminis et in pte, qbus correspondēt cōuersio simpliciter et p accidens. q Petrus hys, est hic lapsiuus. Preterea hō et risibile cōuertunt̃: s nō fm aliquā istarū cōuersiōnū, ergo sūt ples species cōuersiōnis q tres. Dicendū q cōuersio capī dupliciter, vno modo, put ē instrumentū quo mediante sillogismi imperfecti reducunt̃ ad sillogismos pfectos et illo mō cōsiderat̃ ab Aristotle, p. Prior. Et qz cōuersio p contrapositionē ad hoc nō deseruit, qz in talē reductiōe debent manere idē termini, sed in cōuersiōe p contrapositionē termini finiti mutant̃ in terminos infinitos ergo nō determinat de cōuersiōe p cōtrapositionē. Alio modo capī vt ē passio ppositiōnū absolute, et sic cōsiderat̃ hic, quo mō cōuersio p contrapositionem est species eius. Ad secundū dicendū q subiectū et pposita passio dicunt̃ p cōuertibilitatē: sed pposita nō cōuertunt̃. Unde cōuertibilitas est passio terminorū cōuertibilū, q sunt de se inuicē vlt̃ verificabiles, vt homo et risibile. Cōuertentia est passio relatiuorū que cōuertunt̃ fm subsistēdi cōsequentiam, vt si pater est filius est. Sed cōuersio ē passio ppositiōnum, et diuidit̃ in tres species, scz in cōuersiōem simplicem p accidens et p contrapositionem.

Aristoteles ponit aliqua species cōuersiōis p cōuersiōem ppositiōnum singulariū: ergo sūt plures q tres. Dicendū q ppositiōes singulares cōuertunt̃ simpliciter sicut ppositiōes pliculares, qz de plicularibz indistinctis et singularibz idē ē iudiciū q ad cōuersiōem. Vel dicendū q duplices sūt ppositiōes singulares, alique sūt in qbus predicatū ē terminus singularis, et tūc cōuertunt̃ simpliciter, sicut ista, iste homo ē sortes et c. Alię sūt in qbus predicatū est terminus cōmunis distributus, et tūc cōuertunt̃ in vniuersalem p accidens, vt hic sortes nō est asinus, q nullus asinus est sortes. Sed qñ predicatū est terminus cōmunis nō distributus, vt hic sortes ē homo, tūc cōuertunt̃ in indistinctā p cōuersiōem simplicē. Et qñ dicat̃ in cōuersiōe simplici manet eadē qūtitas que in illis variat̃. Dicendū q licet nō maneat eadē qūtitas fm modū enūciandi manet tñ actualiter qūtitas ad id p q verificat̃ ppositio, qz sicut singularis readit̃ vera p vno supposito: ita similiter plicularis vel indistincta.

Cōuersio simplex est qñ de subiecto fit predicatū et de predicato subiectū: manēt eadē qūtitate qūtitate. Et hoc mō cōuertit̃ vlt̃is negatiua in se et pliculari affirmatiua in se, vt nulls hō est lapis: ergo nulls lapis ē hō, aliqs hō est aīal, ergo aliqd aīal est homo.

Ad determinat̃ p. hys, de speciebus cōuersiōis, et primo de cōuersiōe simplici, in q est minor mutatio eo q in ea fit sola mutatio situs terminorū q magis accedit ad naturā cōuersiōis realis dicens, Cōuersio simplex ē quando de subiecto fit predicatū et c.

Qñ

matu
matu
matu
positi
le, qz
quēti
dētis
primā
aīal, c
guic
hō, et
sillog
sequi
dictor
homo
contr

Aī

sic q
Alio
sic est
cat, i
tificat
curre
dū en
cant

Aī

nibus
plo a
se nō
copul
tū e
pterit
non a
uerit

Aī

nega
re et
cōuer
iste d
sūt d
erit se

Petri hys. Fo. XLVI

Quod autem conuenienter et bene conuertantur sine conuersione simpliciter vltis negatiua in vltimam negatiuam. et particularis affirmatiua in particularem affirmatiuam. Dicendum quod sic. Et ratio prima est. quia negatio propositionis vltis affirmatiue per veritatem signi vltis extenditur in totam propositionem distribuens vehementer tam subiectum quam predicatum. et ideo eadem seruata veritate potest huiusmodi propositio vltis negatiua transponi. Et confirmatur ratione ducente ad impossibile. quia si non sequitur nullus homo est lapis. ergo nullus lapis est homo. tunc oppositum consequens staret cum antecedente. sed ad ipsum sequitur oppositum contradictorium antecedenti. ergo due contradictorie stabunt simul in veritate. quod est impossibile. ergo oportet primam consequentiam fuisse necessariam. Ratio secunda est. quia si ista sit vera. quidam homo est animal. oportet quod aliquod idem sit homo et animal. tunc signetur illud idem et vocetur sortes. tunc arguitur per syllogismum expositiui. sortes est homo. sortes est animal. ergo quoddam animal est homo. et sic ista sequitur ad illam. quidam homo est animal. ad quam sequuntur premisse illius syllogismi expositiui. Et confirmatur ratione que ducit ad impossibile. quia si non sequitur. quidam homo est animal. ergo quoddam animal est homo. tunc oportet sequi oppositum contradictorium. scilicet nullum animal est homo. ad quod sequitur per conuersionem simpliciter. nullus homo est animal. sed illa contradicit prime. ergo prima conuersio fuit bona. cum contradictoria non possunt simul esse vera.

Ad idem conuersio fit ex ipso que est composita. ergo nulla est conuersio simpliciter. Dicendum quod conuersione esse simpliciter intelligitur dupliciter. Primo modo sic quod fiat in subiecto simpliciter. et sic nulla est simpliciter. ut patet argumentum. Alio modo per abnegationem negationis accidentium que sunt in illis propositionibus. et sic est aliquid conuersio simpliciter in qua non mutatur quantitas nec qualitas. Et quando replatur. in conuersione simplici non manet eadem qualitas et quantitas. ergo eius non verificatio non est bona. Antecedens patet dicendo. sortes currit. ergo quoddam currens est sortes. Dicendum quod quicquid ibi non manet eadem quantitas quantum ad modum enunciandi. tamen bene quantum ad rem enunciata. scilicet quantum ad ea per quibus verificatur ille propositiones. ut patuit.

Ad idem sequitur. nullum mortuum est homo. ergo nullus homo est mortuus. Probatur quia conuertens est falsa et conuersa vera. Dicendum quod in omnibus conuersionibus obseruandum est quod non arguatur a non distributo ad distributum et a non amplo ad amplum cum distributione: sicut fit in proposito. quia homo in predicato conuertitur non amplius. sed in subiecto conuertens amplius per his que sunt et fuerunt copulatiue propter participium preteriti temporis. Et quando dicitur illud participium mortuum etiam ponitur in conuersa. ergo homo per ipsum amplius. Dicendum quod participia preterita futura posita in predicato ampliant subiecta. sed posita in subiecto non ampliant predicata. et ergo ista. nullum mortuum est homo debet sic conuerti. ergo nullus presens homo est mortuus.

Ad idem sequitur. nullus senex erit puer. ergo nullus puer erit senex. Similiter nulla meretrix erit virgo. ergo nulla virgo erit meretrix. ergo vltis negatiua non potest simpliciter conuerti. Antecedens patet. quia conuerse videntur esse vere et conuertentes false. Dicendum quod iste propositiones bene conuertuntur. et sicut conuertens est falsa ita et conuersa. et hoc gratia ampliationis. Vel dicendum quod iste due propositiones possant capi dupliciter. Primo modo in sensu composito. et sic sunt vere. ut nullus senex in quantum senex erit puer. ergo nullus puer in quantum puer erit senex. Sic similiter debet dici de ista propositione scilicet nulla meretrix etc. Alio

tractatus primus

modo capiunt iste p[ro]p[os]i-
tiones in sensu diuiso. vt n[on]nullus senex erit puer. i. nullus
senex q[ui] est vel erit senex erit puer. ergo nullus q[ui] est vel erit puer erit senex.
et sic sunt falsæ. sed non est inconueniens q[uod] ex falsis sequatur falsum: et q[uod] falsa
cõuertatur in falsam.

Querit Quot sunt cautele vel regule in cõuersionibus seruande
Dicendum q[uod] septem. Prima est si n[on] ponatur copula exp[re]sse
p[er] x[ristu]m adiectiuu[m]. tunc ante cõuersione[m] illud verbu[m] prius debet resolui in su-
um principiu[m] et hoc x[ristu]s est. vt homo currit: resolu[n]t sic. i. h[omo] est currens. Se-
cundu[m] est. si post copula[m] Sum es est. n[on] sequatur rectus si obliquu[s]. tunc in cõ-
uersione debet suppleri ens loco p[re]dicati materialis. vt ista panis est in for-
nace. cõuertit sic. q[ui] ens in fornace est panis. Tercia cautela est. vt in puer
tente seruet cõgruitas. vt n[on]nullus lapis est aial. que sic cõuertit. q[ui] nullu[m] aial e[st]
lapis. et n[on] n[on]nullus. Quarta cautela est si subiectu[m] n[on] sit exp[re]ssu[m] tunc p[ro]posi-
tio prius resoluat[ur]. aut si sit obliquu[s] prius reducat[ur] in rectu[m]. Quinta cautela e[st]
q[uod] n[on] mutet[ur] gen[us] suppositio[n]is. nec arguat[ur] a n[on] distributo ad distributu[m]. i.
q[uod] n[on]nullus termin[us] distribuatur in cõuertente q[ui] n[on] sit distributu[m] in cõuersa. et p[ro]p[ter]
hanc causam p[ar]ticularis negatiua n[on] cõuertit simpliciter nec v[er]is affirmatiua.
Alii arguere a n[on] distributo ad distributu[m]. est arguere positione consequen-
tis ad positione[m] antecedentis. i. a positione superioris ad positione[m] inferior[em]
vel est arguere a p[ro]positione indiffinita ad p[ro]positione[m] v[er]alem. Sexta cautela e[st]
vt seruet[ur] eadem ampliatio. q[ui]re non sequit[ur]. homo est mortuus. ergo mor-
tuus est homo. q[uia] homo ampliat[ur] in cõuersa et in cõuertente n[on]. quare opor-
tet addere. ergo mortuus est vel fuit homo. Septima cautela est. vt seruet[ur]
eadem restrictio. ergo non sequit[ur]. nullus homo est mulier. ergo nulla mu-
lier est homo.

Ad Non sequit[ur]. quidam homo videt lapidem: ergo quidam lapis vi-
det homin[em]. quidam lapis est in muro. ergo q[ui]dam murus est in la-
pide. q[ui]dam panis est in furno. ergo quidam furnus est in pane. quidam cul-
tellus est in vagina. ergo quedam vagina est in cultello. quidam oculus e[st]
in capite. ergo quoddam caput est in oculo. quoddam vinu[m] est in dolio. er-
go quoddam doliu[m] est in vino. quidam denarius est in bursa. ergo quedam
bursa est in denario. ergo p[ar]ticularis negatiua non cõuertit simpliciter.

Dicendu[m] q[uod] iste p[ro]positiones n[on] bene conuertunt[ur]. quia in cõuersione de-
terminatio p[re]dicati non debet poni p[er] subiecto sed verus p[re]dicatu[m] quod
habet p[er] resolutionem p[ro]positionis cõuertentis. vt dixit secunda cautela. sic
scilicet q[uod] p[re]dicatu[m] illius p[ro]positionis debet resolui in suum participiu[m] presen-
tis temporis. et ponatur hoc pro subiecto et in verbum substantiuu[m] Sum es
est. vt ista. quidam homo videt lapidem. conuertit sic. ergo quoddam vi-
dens lapidem est homo.

Cõuersio p[er] accidens est q[ui] de subiecto fit p[re]dicatu[s].
et de p[re]dicato subiectu[m]: manente ead[em] q[ui]tate. scilicet muta-
ta q[ui]tate. Et hoc m[od]o cõuertit[ur] v[er]is affirmatiua in
p[ar]ticular[em] affirmatiua[m]: et v[er]is negatiua in p[ar]ticular[em]
negatiua[m]. vt o[mn]is h[omo] est aial. ergo quoddam aial e[st] h[omo]. nul-

lus h[omo]
hic d[icitur]
conuertit[ur]
subiecto

Qu
cendu[m]
homo e[st]
onem s[ed]
ad v[er]it[ate]m
aial est
uam p[er]
mo est
go illu[m]
pis. ergo
quidam a
bene se
simpliciter
ad p[re]dicatu[m]

Ad
tionem p[er]
nem p[er]

Ad
est. A
ciden[s]
p[er] acciden[s]
tur co

Ad
onis. a
tionis
de int[er]
do d[icitur]
quia p[er]
cund[um]
ctu e[st]
uertit[ur]

Ad
ista m[od]o
n[on] est
ni del[et]
lis et
v[er]is p[er]

Petri hys. fo. XLVII

lus hō est lapis. ergo quidā lapis nō est homo.

Hic diffinit cōuersionem p accidens. et cū hoc ostendit que ppositiones conuertant p hanc speciem dicens. Conuersio p accidens est quando de subiecto rē.

Querit Altrū vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua cōuementē cōuertant p accidens in suas pliculares. Dicendū q sic. Ratio primi est. qz p legem subalternari bene sequit. omnis homo est animal. ergo qdam homo est animal. sed hec secunda p conuersionem simplicem cōuertit in istam. quoddam animal est homo. ergo de primo ad vltimū necessaria est hec cōuersio. omnis homo est animal. ergo quoddam animal est homo. Sed q vniuersalis negatiua cōuertat in plicularem negatiuam p accidens pbat p sillogismū expositiōum. vt ista est vera. nullus homo est lapis. tūc est aliquod singulare quod est homo et nō lapis. signet ergo illud et vocet sortes. tūc arguat sic. Sortes est homo. sortes non est lapis. ergo aliqis lapis non est homo. sed premisse sillogismi expositiōis sequat ad illam. nullus homo est lapis. ergo et cōclusio. Etiam pbat sic. qd bene sequit. nullus hō est lapis. ergo nullus lapis est homo p cōuersionē simplicem. ad quā sequit. quidam lapis nō est homo. ideo bene sequebat ad primā. et ergo ibi est bona consequentia.

Ad Quantitas ppositionis est prior qualitate. ergo ad mutationē quantitatis sequit mutatio qualitatis. Tenet cōsequentia. qz ad mutationē prioris sequit mutatio posterioris. Dicendū q quis ad mutationem prioris sequit mutatio posterioris in numero. nō tñ sp in specie.

Ad Ens p accidens nō cadit sub arte. s cōuersio p accidens est ens p accidens. vtz ex ci^o noie. q rē. Dicendū q ens p accidens dupliciter dicit. Vno mō q est cōtingens casuale vel fortuitū. et sic verū est q ens p accidens non cadit sub arte in particulari cōsideratū. Alio modo dicit ens p accidens. ad est per aliud. et tale bene cadit sub arte. et sic in pposito dicitur cōuersio p accidens.

Ad Hic omnis homo est animal ergo quoddam animal est homo. mutat suppositio simplex in personalem: et sic ibi causat fallacia figure dictiōis. ergo illa cōuersio est mala. Dicendū q non omnis mutatio suppositionis causat fallaciam. s quando suppositio simplex. que fit respectu secū de intentionis mutat in ptonalem: qd nō fit in illa cōuersione. Et quando dicit ista cōuersio nō valet. bis audiui missam: ergo missam bis audiui quia prima est vera. et secūda falsa. tamen variat suppositio nō respectu secunde intentionis. Dicendū q illa consequentia nō valet. qz arguit respectu eiusdem signi. qd est causa talis suppositionis. s qñ vniuersalis conuertit in plicularem nō arguit respectu eiusdē signi.

Ad Non sequit nlls hō est mlier. ergo qdā mulier nō est hō. s vltis negatiua nō cōuertit in plicularem negatiuā p accidens. Dicendum q ista male cōuertit. s debet sic cōuerti. nlls hō est mulier. q quidam mulier nō est masculus. vel non est aliquis hō. qz in omni bona cōsequentia termini debent teneri eque ample et eque stricte. s hō in antecedēte stat p masculus et in cōsequēte p masculus et femellus simul. q debet addi in cōsequente pna pliculæque restringat ipm ad standū p masculus tñ.

tractatus primus

Ad Non sequitur. nullus homo est species. ergo quedam species non est homo. cum
conuersa sit vera et conuertens falsa. Dicendum quod ista male conuertitur. et
debet sic pueri. nullus homo est species. et quedam species non est aliquis homo. quia homo
stat in inuersione per suppositis. ergo etiam in conuertente debet addi aliquod si-
gnum quod restringit hominem ad standum per suppositis. sicut est hoc lignum al-
quis. Et si ista omnis homo videt lapidem. ergo quedam lapis vidit hominem. non
bene conuertitur. sed debet sic conuertere. omnis homo videt lapidem. ergo quod-
dam videns lapidem est homo.

Conuersio per contrapositionem est quando de subiecto fit predica-
tum et de predicato subiectum: manente eadem quantitate et qua-
litate. sed mutatis terminis finitis in terminos infinitos. Et hoc
modo pueritur vltis affirmativa in se et particularis negativa in
se. ut omnis homo est animal. ergo omne non animal est non homo. quedam homo non
est lapis. ergo quedam non lapis non est non homo. Quid? Se-
ci simpliciter conuertitur eua per acci. Alto. per contra. sic fit con-
uersio tota. Asserit a: negat e. sunt vltre ambe. Asserit i.
negat o. sunt particulariter ambe. Ecce tibi sum armige-
ros ac. arma bono con.

Postquam petrus hy spa. determinauit de conuersione simplici et per acci-
dens ubi manet idem termini scaturit. licet mutantur solum finis situm. Hic autem determi-
nat de conuersione per contrapositionem. ubi mutantur termini finis situm et scaturit sit. et
idem est ante diuersum. ideo per ordo dicens. Conuersio per contrapositionem
est quando de subiecto fit predicatum.

Quid? Vltis affirmativa et particularis negativa bene conuertantur per contra-
positionem. Dicendum quod sic. Primum per. quia bene sequitur. omnis homo
est animal. ergo omne non animal est non homo. quod probatur. quia bene sequitur. omnis homo est animal
et nullus homo est non animal. quia animal et non animal contradicunt. ideo si animal vere affir-
mat de aliquo subiecto. oportet quod non animal vere neget de eodem. et sequitur vl-
tra nullus homo est non animal. et nullum non animal est non homo per conuersionem simplices. et
ultra. nullum non animal est homo. ergo omne non animal est non homo. quia homo et non homo con-
tradicunt. ergo de primo ad vltimum bene sequitur. omnis homo est animal. et omne non
animal est non homo. Et fundat hec consequentia in quadam regula generali. que
est. quicquid negatio addit superiori. tunc de superiori facit inferius et contra. cum
ergo homo sit inferius ad animal. non homo erit superius ad non animal. sicut animal
vltre predicat de homine. ita non homo vltre predicat de non animali. Secundum per. quia bene
sequitur. quidam homo non est lapis. ergo quedam lapis non est non homo. per con-
sequentia. quia bene sequitur. quidam homo non est lapis. et quidam non homo est non lapis
quia lapis et non lapis contradicunt. et sequitur. quedam homo est non lapis. et quedam
non lapis est homo per conuersionem simplices. et ultra sequitur. quidam non lapis est
homo. ergo non lapis non est non homo. per locum a contradictorijs. ergo de pri-
mo ad vltimum bene sequitur. quedam homo non est lapis. ergo quedam non lapis
non est non homo. Et quo per correlacionem et conuersio per contrapositionem est for-

malis
negat
deno
est non
cui? su
est non
quando
mera n
et pns
Sed d
nis illa
quia n
lectum
cia a d

Ad
termi
infinit
ad ista
tus. er

Ad
Tenet
bis. un
tenet i
sortes
asin? n
non te

Ad
male h
et pte
pte. i. f
negati
conuer
pis non
in ppo
muni i

Ad
non animal
affirm
dum q
superior
gat qu

malis oña. sicut etia3 a logicis cõter tenet. licz sunt antiqui noñales hoc negãtes. et dicũt qd nō teneat qñ a parte p̄dicatū ponitur termin⁹ trãscen-
dens in vñ affirmatiua. vt nō seq̄tur. omnis homo est ens. q̄ omne nõens
est nõhomo. qz cõuersa est vera et cõuertēs falsa. quia est vna affirmatiua
cui⁹ subiectū pro nullo supponit. quia de nullo demonstrato pōt dici. hoc
est nõens. Etiam antirp̄us est nõens. et tamē est homo. Similr non tenet
quãdo a parte subiecti ponit⁹ terminus fictus. quia nō seq̄tur. quedã chĩ
mera nō est homo. ergo quidã nõhomo nō est chimera. quia añs est verū
et oñs falsum. cum sit vna affirmatiua cui⁹ subiectum pro nullo supponit
Sed dicendū qd illa regula in qua se fundant est friuola. que dicit qd om-
nis illa ppositio affirmatiua sit falsa in qua subiectū pro nullo supponit.
quia nos verificam⁹ illaz. non ens est nō ens. et tamē ibi nō supponit sub-
iectum p aliquo. Nec sequitur ex illo. ergo nō ens est. sed cõmittitur falla-
cia a dicto fm quid ad dictū simplr.

Af In oī puerfide d3 esse idē subiectū et idē p̄dicatū. s̄ in puerfide p
cõtrapositōem nō est idē subiectū et p̄dicatū. q̄ rē. Minor pbat. qz
termi finiti et infiniti nō sunt idē termi. Dm. Quis termi finiti et termi
infiniti nō sunt idē termi fm sc̄dēm. sunt tñ idē fm vocē. et hoc sufficit
ad istā cõuersionē. Et etiā in termino infinito includit⁹ vocalr termin⁹ fini-
tus. ergo nō oīno recedit a rōne cõuersionis.

Af Singularis negatiua cõuertit⁹ simplr. q̄ etiā p̄ticularis negatiua
d3 cõuertit⁹ simplr. et p oñs nō est necessariū eā cõuerti p ppositōem
Tenet oña. qz de p̄ticularib⁹ et singularib⁹ idē est iudiciū. Dm qd p̄e.
his intelligit hoc dictū in affirmatiuis et nō in negatiuis. Et qñ d3 etiam
tenet in negatiuis. qz sicut bñ seq̄tur. fortes nō est asin⁹. ergo asin⁹ nō est
fortes. ita bñ seq̄tur in p̄ticulari negatiua. quidã hō non est asin⁹. q̄ qdaz
asin⁹ nō est hō. Dm qd hoc solū est gr̄tia materie et non gr̄tia forme. qz
non tenet in oībus termis. vt non sequitur. quoddã aial nō est homo. et
go quidã homo nō est animal.

Af Aresto. dicit in p̄mo p̄ioz. qd p̄ticularis negatiua non cõuertit⁹. q̄
male hic d3 qd cõuertat⁹ p ppositōem. Dm qd Aresto. non absolute dicit
qd p̄ticularis negatiua nō cõuertat⁹. s̄ dicit qd nō cõuertit⁹ in termis vel in
pte. i. simplr vel p accidēs. et hoc ē verū. Et qñ d3. cõuertēdo p̄ticularē
negatiuā p ppositōem: arguit⁹ a nō distributo ad distributū. ergo nō bene
cõuertit⁹. Añs p̄t3 in ista cõuersionē. qdã homo nō est lapis. q̄ quidã nō la-
pis nō est nõhomo. qz ibi hō in p̄uersa non distribuit⁹. et tamē distribuitur
in ppositōe cõuertente. Dm qd hoc non impedit. qz non manēt idē ter-
min⁹ in ppositōe cõuertente et cõuersa.

Af Sicut se h3 homo ad aial: ita se h3 nõhomo ad nōaial. s̄ homo nō
p̄dicat⁹ vere de aiali in p̄pōne vñ. q̄ nec nõhomo p̄dicabit⁹ vere de
nōaiali in p̄pōne vñ affirmatiua. Minor pbat. qz sicut se h3 affirmatio ad
affirmatōem: ita se h3 negatio ad negatōem. vt p̄t3 p̄mo p̄ostioz. Dicē
dum qd illa auctoritas debet intelligi in cõuertibilibus: et nō in comparatōe
supioris ad inferius. Etiam habet veritatē quãdo negatio hoc totum ne-
gat qd affirmatio affirmat.

Tractatus primus

Et est notandum qd illud signū qd est in subiecto p
positōis qd debet conuerti: quodcūq; sit illud: debet
poni supra totum p̄dicatū: et reducere ipm ad subie
ctum. Et p̄terea eadem est cōuersio in particularib;
in diffinitis. et singularibus.

Hic p̄ter p̄p̄. h̄il. p̄ declaratōe dictorū ponit duo notabilia. p̄primū
est. signū quodcūq; sit illud qd ponit supra subiectū cōuerse: debet in cō
uerſione poni supra totū p̄dicatū. vt qdā hō est aīal. q̄ quoddā aīal ē hō.
Secundū est qd de particularib; in diffinitis et singularib; idem est iudiciū.
Et hoc est intelligendū quo ad cōuerſionē. qz sicut singularis verificatur
p̄ vno supposito: ita p̄ticularis et indiffinita. Et nō debet intelligi quo ad
oppositōem. qz singulares oppositē opponunt s̄dictorie. s̄ p̄ticularis et
indiffinita opponuntur subcōtrarie. Ratio. qz finēs sunt intelligēdi s̄m ma
teriā subiectā. vt p̄t p̄mo Ethicorū. s̄ hic sit s̄mo de cōuerſiōe.

Aīal signū oīs nō cadit supra p̄dicatū. Vdm qd illud notabile nō
habet veritatē in cōuerſione p̄ accidēs: s̄ solū in in cōuerſione simplici et
p̄ cōtrapositōem. Et cū replicat. nō habet veritatē in simplici. qz ista. q̄
qdā hō est fortis. ouertit sic simplr. fortis est hō. vbi illud signū quidā nō
cadit supra p̄dicatū cōuertēns. Vdm qd notabile intelligit quādo p̄dica
tum est terminus cōmūnis. sed hic p̄dicatum est termin⁹ singularis: cui
non potest addi signum.

Aīal Singulares cōuertunt p̄ accidēs. p̄ticularis nō et indiffinita sim
pliciter. q̄ nō h̄nt se eodē mō quo ad cōuerſionē. H̄is p̄bat. qz cū
dī. est fortis hō. q̄ est hō fortis. est cōuerſio p̄ accidēs. qz ibi est mutatio
quātitatis. Vdm qd licz ibi mutet quātitas s̄m modū enūciandi. tū ma
nit eadē quātitas virtualiter q̄tum ad id p̄ quo verificat. p̄positio. vt pa
tuit. Et quādo dī. singularis negatiua cōuertit simplr. non autē parti
cularis negatiua nisi quādoq; gratia materie. ergo rē. Dicēdū vt prius
qd documentū illud intelligit in affirmatiuis.

p̄ p̄positio hypothetica est illa qd h̄z duas p̄po
ſitiōes cathgoricas p̄dictas tanq; p̄cipales
ptes sui. vt si hō currit hō mouet. Bicit autē hypo
thetica ab h̄pos qd est sub et theſis positio: q̄si sup
positio. qz in ea vna pars supponit alteri.

Postq; p̄p̄. h̄il. determinat de vna specie p̄p̄is prius dīſſe. s̄. ca
thgorica et eius passionib;. s̄. quātitate. q̄tate. oppositōe. materia et cō
uerſione hic p̄ter determinat de alia eius specie. s̄. hypothetica. Lut⁹ or
dinis rō ē triplex. p̄ma ē. qz p̄ ē aī totū. s̄ p̄p̄ cathgorica ē p̄ p̄p̄is
hypothetica. q̄ rē. Alia rō est. qz simplr ē aī cōpositū. s̄ p̄p̄ cathgorica
est simplicior: q̄ hypothetica. Tertia rō est. qz magis p̄cipale est aī nū

nus principale. s. ppositio cathgorica est principalis considerata in isto tractatu q. hypothetica. ergo rē. Minor pz. q. pūm? tractatus ordinat ad quartū. in quo determinat de s. llogismo simplr dicto. qui solum cōstitutur ex pponibus cathgoricis. Primo ergo diffinit pponem hypotheticam dicens. Hypothetica ppositio est que habet duas rē. Et est sensus diffinitionis. ppositio hypothetica est ppo que habet explicite vel implicite duas cathgoricas ppones vel alia cōpleta ipsis pportionabilia cōiunctas vel cōiuncta p cōiunctōem vel aduerbiū tanq. principales pres sui. Dicitur primo (ppositio) q. ponitur loco gen. Dē secūdo (implicite) ppter illam sole ouente dies est. Dē tertio duas ppones cathgoricas vel aliqua cōpleta ipsis pportionabilia) ppter illā vel pūsem. si hō curreret hō moneatur. r. tangitur materia. Dē quarto (cōiunctas vel cōiuncta) ad ostēdendum formā. Dē quinto (p cōiunctōem vel aduerbiū) ppter illā sortes currit vū plato disputat. Tūc ibi (Et dicit) ostendit determinatiōem hui? nominis hypothetica. vt patz clare in textu.

Quā diffinitio pponis hypothetice sit bona. Dicendū q. sic. q. pbatū p cōditiones bone diffinitōis que sibi pueniūt. Etia ois diffinitio est bona que datur p gen? r. dīam pueritibū cū diffinito. sed presens est hñs. ergo rē. Minor pbatū. q. ppositio habet modū generis. s. residuū ponitur ad dīam pponis cathgorice.

Notādū Q. pūus in libro pbermentias non determinat de ppositione hypothetica ppter duas causas. Prima est. quia hypothetica cōstitutur ex cathgoricis. ex quibus facilius cognoscitur hypothetice. Secūda ratio. quia pūus ibidez determinat de enūciatōe vt finaliter ordinatur ad demonstratiōem que pcedit ex veris r. necessarijs. sed ppositio hypothetica non cōtinet determinatāz veritatem. quia capit suam veritatem a veritate partiū.

Ad nullū pplexū pōt diffiniri. s. ppo hypothetica est qd pplexū. s. rē. Dicendū q. solū est qd cōplexū fm vocē r. non fm rē. q. ille plures voces ponatur ad circūlo quēdūz vnā spēm pponis cui nō est simplex nomē impositū. Et qñ dē. ppo hypothetica est qd cōplexū fm rem fecatā. Probat. quia cōtinet multas voces plures res fecates. Dōm q. illa plura capiuntur incōplere. s. inq. tum cōueniūt in vna forma. pponis hypothetice. Sed alij dicūt q. hic diffiniat p secūda intentiōe. r. non p obiecto illius intentiōis qd supius reprobatiū est.

Ad Idem est. ppo r. ppo vna. s. ppo hypothetica nō est. ppo vna. s. nō est ppo. Dicēdū ad minore q. quia ppo hypothetica nō sit vna simpliciter. est tū vna cōiunctōe r. aggregatiue cōstitutā ex duobus pponib? cathgoricis. Et quādo replicatur. ex duobus actu existētib? nō pōt fieri tertū. s. due ppones cathgorice sunt duo entia actu existētia. s. et ipsis nō pōt fieri ppo hypothetica. Dicēdū ad maiore p. vñū caput dupl. tūno mō. p vno simplr. Alio mō. p vno aggregatōe. Tū ex duob? entib? actu existētib? nō pōt fieri vñū tertū simplr. s. bñ aggregatōe. Vel pōt dici ad minore q. ex duab? cathgoricis vt in actu sunt nō pōt fieri ppo hypothetica. tū bene inq. vna est in potētia ad aliā.

Tractatus Primus

¶ Nulla species formalis distincta a tra alia spem pot esse in potetia ad constituendum illam spem. sicut homo non est in potetia ad constituendum asinum. si categorica est spes in hypothetica distincta. si non est in potetia ad constituendum ipsam. Unde quod una spes formalis non pot esse in potetia ad constituendum aliam. tamen bene materialiter. Sed quod pro categorica et hypothetica differat specie patet. quia quicquid differunt secundum suas formas specificas: illa differunt specie. si sic est de propositione categorica et hypothetica. ergo specie differunt. Maior probatur. quia alia est forma utriusque. nam forma categorice est verbum substantivum. si forma hypothetice est coniunctio.

¶ Partes non differunt specie a suo toto. si pro categorica est pars hypothetice. si non differit specie ab ipsa. Unde ad maiorem quod pars caput dupliciter. Uno modo in quantum est sub forma tota. et sic non differit specie a suo toto. Alio modo caput secundum se. et sic pars distinguitur specie a suo toto. quia sic aliquod est propria forma partis quod non est in toto. Vel unde ad minorem quod pro categorica caput dupliciter. Uno modo sub ratione partis hypothetice. et sic categorica non differit specie ab hypothetica. Alio modo caput secundum se et sic categorica propositio differit specie a hypothetica propositio.

¶ Propositio hypothetica habet plures partes quam duas. si pro distinctio. Hinc probatur. quia habet copulam. puta coniunctionem vel adverbium. Unde quod copula proprie non est pars integralis propositionis hypothetice. si potest partes ipsius uniri et dat partem materialibus formam. Nam si due categorice propositiones essent unite non facerent hypotheticam. nisi unirentur per copulam. id est per coniunctionem vel adverbium. Et quando duas partes integrales non possunt predicari de suo toto. quia non de domino est paries. si propositiones categorice predicantur de hypothetica in distinctio. ergo non sunt partes eius integrales. Unde. Quis partes integrales non possunt predicari de toto in recto. tamen bene in obliquo. sicut bene dicimus. homo habet caput. Sic autem fit in propositione. quia pro hypothetica habet duas categoricas propositiones tanquam principales partes sui. Et secundum Laurentium vallensem melius diceretur suas. sed illa elegancia tempe perdidit. non attendebat. quare nec perspicua. eam aduertit.

¶ Ista est propositio hypothetica. magistro legente pueri perficiunt. et tamen ibi non sunt due categorice propositiones. Unde. Quis explicare ibi non sunt due categorice propositiones. tamen bene implicite. ut patet in resolutione. quia ista magister legente pueri perficiunt. valet ista. si magister legit pueri perficiunt. et tunc due categorice cum nota hypothetica expressis ponuntur. Et cum replicat. ista est hypothetica. si asinus volaret asinus haberet pennas. et tamen in ea non coniunguntur due categorice propositiones nec explicite nec implicite. Secunda pars assumpti patet. quia propositio constituitur ex verbo indicativo. si verba hic posita sunt coniunctiva. Unde. Quis primo et per se non sunt categorice. tamen bene reductivum in quantum reducuntur ad duas indicativas. ut si asinus volat asinus habet pennas. et sic quilibet illarum proportionum vni categorice.

¶ Quare non vocatur hypothetica appositiva siue consequentia a consequente sicut suppositiva ab antecedente. Unde quod ideo. quia a digniori debet fieri denominatio. sed in propositione hypothetica antecedens principalis est suo consequente. quia consequens trahit suam necessitatem ab antecedente.

Et quod
a potetia.
a predicat
ante. quod

Bre
codit

hic
pulari
potheti
illaz fm
ctiva. S
cotinere
tu r p m

¶

spes in
lis redu
rat. Et
tur ad
est an
pueri p
rioris:
hypoth
logistic
qua con
tur ad
sit caus
nihil al
do. asin
citur a
be eue
ut par

¶
mū vt
piunc

Don
gaede
in ista
na. si a

¶
z exp
let ist
et ille

Et qñ arguit̃. cathēgorica dicit̃ a p̃dicato. ergo hypothetica debet dici a p̃dicte. Tenet p̃na a s̃ist. Dñm q̃ nō est s̃ile. q̃ subiectū trahit necessitatē a p̃dicato sicut materia a forma. s̃ in hypotheticis p̃ns h̃z necessitatē ab ante. qđ habet rōnē forme respectu p̃ntis.

Item p̃positionū hypotheticarū tres sunt spēs. s. cōditionalis. copulatiua. ⁊ disiunctiua.

Hic secūdo diuidit̃ p̃pōem hypotheticā in tres spēs. s. cōditionalē. copulatiuā. ⁊ disiunctiua. quarū sufficiētia pōt sic sumi. Itā oīs p̃positio hypothetica h̃z duas cathēgoricas tanq̃ p̃cipales p̃tes sui. vel q̃ est vniō illarū s̃m vocē t̃m. vel s̃m vocē ⁊ s̃catōem s̃il. Si s̃m vocē t̃m sic est disiunctiua. Si s̃m vocē ⁊ s̃catōem s̃il hoc est dupl̃r. q̃ vel illa s̃cata denotant̃ cōtinere s̃em̃icē sicut aīis cōtinēt p̃ns: ⁊ sic est cōditionalis. vel copulatiua r̃ p̃ modū diuersorū: ⁊ sic est copulatiua.

Aliqua est p̃pō hypothetica casualis. localis. t̃p̃alis. ⁊ rōnalis. ergo sunt p̃les q̃ tres spēs p̃pōis hypotheticę. Dñm q̃ iste tres spēs in textu p̃pōis sunt p̃cipales. ad quas alie reduci habēt. Itā t̃p̃alis reducit̃ ad copulatiuā in quā refert̃. vt s̃ortes currit dñ plato disputat. Et s̃ilr localis reducit̃ ad copulatiuā. S̃z causalis ⁊ rōnalis reducit̃ur ad cōditionalē. quia sicut in cōditionali sunt due p̃pōes quarū vna est aīis ⁊ alia p̃ns: sic etiā ē in causalī ⁊ rōnali. vt quādoquidē mag̃ legit̃ pueri p̃ficiūt. S̃z alij logici dicūt q̃ nō cōtinēt̃ sub istis tanq̃ spēs inferiorēs: imo distinguūt̃ur specificē ab eis. Et isti p̃ter dictas species ponūt̃ hypotheticā rōnalē. sub qua cōtinēt̃ur oēs p̃ns: tam ent̃h̃emeticę q̃ syllogisticę. Sed dicendum est q̃ oīes cōtinēt̃ur sub cōditionali. p̃pter aliquā cōuenientiā humane reptā. q̃ ad veritatē earū req̃nt̃ totū qđ req̃rit̃ur ad veritatē cōditionalis: licet aliqd addant. vt causalis q̃ addit q̃ aīis sit causa p̃ntis. Vel etiā in alio differūt. vt pat̃z de rōnali. q̃ cōditionalis nihil asserit neq̃ ponit. s̃ rōnalis aliqd asserit ⁊ aliqd ponit. vt pat̃z dicendū. aīis? volat. ergo aīis? habet p̃enas. Et s̃ilr dicendū est de t̃p̃ali q̃ reducit̃ur ad copulatiuā: licet in aliquo differāt. q̃ copulatiua est vera qñ ambe eius p̃tes sunt vere. s̃ t̃p̃alis pōt esse falsa cui⁹ ambe p̃tes sunt vere vt pat̃z in ista. pater meus fuit anteq̃ adā fuit.

Alta est hypothetica. oēs hoīes sunt aīini: vel hoīes et aīini sunt aīini. ⁊ tñ nō est cōditionalis copulatiua vel disiunctiua. Non p̃miū vt supponit̃. nec copulatiua. q̃ ibi sunt due cathēgoricę cōiunctę per p̃iunctōem disiunctiua. Nec disiunctiua. q̃ diffinitio copulatiue eis puenit. Dñm q̃ oēs hypotheticę in quib⁹ ponunt̃ diuerse p̃iunctōes sunt distinguēde. ex eo q̃ in vna illarū pōt esse copula p̃cipalis vel in alia. Si enī in ista p̃pōe assumpta copula p̃cipalis sit cōiunctio vel. sic est disiunctiua. si aut̃ copula est cōiunctio et tñc est copulatiua.

Alta est hypothetica. iohānes currit qui disputat. tñ nec est copulatiua. nec disiunctiua. nec cōditionalis. Dñm q̃ q̃uis formaliter ⁊ explicitē nō sit copulatiua. tamen bene virtualiter ⁊ implicitē. quia valet istam. iohānes currit ⁊ ille disputat. et sic hoc relatiuū qui refert̃ur in et ille. quare est copulatiua.

Tractatus primus

Quare nō ponitur diuīſio ppoſitis hypothetice penes quantitātē ſicut in cathegoricis. Ddm q̄ ideo q̄ hypothetice nō hnt quantitātē. q̄ quantitas ppoſitis attēdit ex pte ſubiecti. ſi hypothetice nō habent ſubiectū r p̄dicatū tāq̄ ptes ſuas ſalē p̄pinq̄s ſi ſtegras ppoſnes. ſi hnt q̄līratē. ſ. affirmatōes r negatōem. An illa hypothetica ē affirmatiua cui⁹ nō ea cōditōis copulatōis vel diuīctōis affirmat. ſ. illa ē negatiua ubi negatur. r hoc dupl̄. Uno mō pponēdo illi negatōem non: toti ppoſiti. vt nō ſi hō currit hō mouet. Alio mō ponēdo eā an totā cōditionalē. vt hō mouetur nō ſi hō currit. Et quo ſcitur q̄ oppoſitio etiā requit in hypotheticis. nō aut̄ ouerſo. Bō p̄mi est. q̄ oppoſitio ſunt penes q̄litatem q̄ requit in hypotheticis. Bō ſecūdi ē. q̄ cōuerſio ē mutatio ſubiecti in p̄dicatū r eōtra. ſi hypothetice nō hnt ſubiectū r p̄dicatū. ſi nō pnt cōuerſi.

Aff. Oppoſitio etiā attēdit penes q̄nitatē. vt patuit ex ei⁹ diſſimilitōe. ſi ſic hypotheticis repugnat q̄nitatē: ſilr eis repugnat oppoſitio.

Ddm q̄ nō oīs oppoſitio attēdit penes q̄nitatē. q̄ non oppoſitio p̄dictoria q̄ in hypotheticis locū hz. qd̄ ſic p̄z. q̄ p̄dictio ē affirmatio r negatio oppoſite. vt p̄z p̄mo p̄bententias. ſi hypothetice hnt affirmatōes r negatōem. igit̄ rē. Et q̄ q̄nt. quot modis dat̄ p̄dictoria alicui⁹ hypothetice. Ddm q̄ in copulatiuis r diuīctiuis trib⁹ modis. ſi in cōditionalib⁹ duob⁹ modis. p̄m⁹ ē copulatiua r diuīctiua cōpoſite ex p̄tib⁹ p̄dictiui⁹ bus p̄dicūt. Secūdas est pponēdo negatōem toti ppoſiti hypothetice. q̄ non est veri⁹ dare negatōem q̄ toti ppoſiti pponere negatōem. vt iſta. non hō currit r nō homo mouet: p̄dicūt hūc. hō currit r hō mouet. Terti⁹ est ponēdo negatōem ante notā p̄iunctionalē. Sed in cōditionalibus ſit ſolum duob⁹ vltima modis.

Aff. Illa. nullus hō est aīal r de⁹ est. est affirmatiua. r tñ negatio ppoſiti toti hypothetice. Ddm q̄ act⁹ illi⁹ negatōis nō est liber: ſi est limitat⁹. p̄ro quo cōſiderandū est q̄ nō r nullus ſic differūt. q̄ non in principio p̄oſiti negat totā hypotheticā. ſi nullus ſolū illi⁹ cathegoricam negat cui pponitur. q̄ vis eius p̄ genus numerū r caſum est limitata. ſed ſic nō est de nō. An iſta est negatiua nō homo est aīal r de⁹ est. ſi illa ē affirmatiua. nullus hō est aīal r nullus de⁹ est.

Cōditionalis est illa in qua p̄iungunt̄ due cathegorice ppoſitiones mediātē hac cōiunctiōe ſi. vt ſi ſortes currit ſortes mouet. Et illa cathegorica cui imēdiātē cōiungit̄ illa cōiunctio ſi: dicūt antecedēs. reliqua nō ſequeſ. Ad veritatē cōditionalis requirit̄ q̄ antecedēs nō p̄t eē verū ſine p̄nte. vt ſi hō est: aīal est. An oīs cōditionalis vera ē neceſſaria. r oīs p̄ditionalis falſa ē i poſſibilis. Ad falſitatē cōditionalis ſufficit q̄ aīis p̄t eē vex ſine p̄nte. vt ſi hō ē: aīal est.

hic
li. Cui⁹
p̄p̄ea
cōditio
i oī ppo
p̄oſitu

Tūc
clar ad

Aff.

plex est

ctio cōi

q̄re nō ē

non pon

Quare

vex ſine

bona cō

illa ē ver

est neceſ

ritatē est

poſitū oī

q̄ p̄na p

tionalis

cōdition

vera ē bō

ſibilis bō

ſine p̄nte

Aff. on

ceſſaria.

Ddm q̄

neceſſa.

ēſſe vera

poſſibilis

de neceſſi

est alb⁹.

Aff. on

ſe vere. er

bet verita

ditiōnalē

nus h̄iet p

sunt vere

nihil facit

Hic psequitur de spebus et modis dictae diuisionis. Et primo de conditiona-
li. Cuius ordinis ratio est. quia in propositione conditionali coniunguntur due categorice
propositiones per modum causae et effectus. et alius autem vnus per modum diuersarum rationum. et sic
conditionalis est perfectior. quare praecedit. Dicitur ergo. Conditionalis est illa. Et quia
in omni propositione conditionali est antecedens et consequens. id est vterque ostendit eorum diuersam. dicens quod illa
propositio de antecedente cui immediate adiungitur a parte antecedentis illa subiectio si. etiam ratio antecedens.

Tunc subdit legem rectitudinis hanc speciem in veritate et falsitate. ostendens quod suffi-
ciat ad veritatem conditionalis. et quod requiratur ad eius falsitatem. ut patet clare in textu.

Ad coniungens duo extrema de ponit in medio. si ista conclusio si non ponitur.
in medio. non coniungit duas categoricas propositiones. Unde quod du-
plex est coniunctio. scilicet coniungens per vim. et coniungens per ordinem. Modo omnis coniu-
ctio coniungens per vim de ponit in medio. si conditionalis coniungit per ordinem
quare non est necessesse ipsam ponit in medio. Sed dicendum quod quibus illa coniunctio
non ponatur in medio finem vocem. tamen habet finem virtutem.

Quod requiratur ad veritatem conditionalis. et quod sufficiat ad eius falsitatem
Unde ad primum quod ad veritatem conditionalis requiritur quod antecedens non potest esse
verum sine posteriore. Cuius ratio est. quia in propositione conditionali denotatur propositio bona. si in omni
bona propositio si antecedens est verum et consequens erit verum. quia ex vero nihil sequitur nisi verum. et si
illa est vera. sortes currit. etiam ista. sortes mouetur. Tamen omnis conditionalis vera
est necessaria. quia dicitur necessitas habitudine vniuersalis propositionis ad aliam quod requiritur ad ve-
ritatem eius. licet tamen quilibet per se sit lapsa quicquid sit falsa et impossibilis. Sed per opo-
positionem omnis conditionalis. falsa est impossibilis. quia dicitur propositio vniuersalis propositionis ad aliam.
quod propositio per nullo tempore est necessaria. siue sit habitudo contingens siue impossibilis. id est condi-
tionalis falsa per omni tempore est falsa et impossibilis. Sed ad secundum de quod ad falsitatem
conditionalis sufficit quod antecedens sit esse verum sine posteriore. Ratio est. quia sicut conditionalis
vera est bona propositio. ita siue conditionalis falsa est mala propositio. ut patet ibi. si homo est ri-
sibilis baculus stat in angulo. Sed ad malam propositio sufficit quod antecedens potest esse verum
sine posteriore. et quod consequens non includatur in antecedente. ideo non repugnat in conditi-

Ad onali falsa antecedens esse verum sine consequente.
Itec conditionalis est vera. si sortes currit sortes mouetur. et tamen non est ne-
cessaria. quia utraque pars eius est contingens. non omnis conditionalis vera est necessaria.
Unde quod licet utraque pars eius sit contingens. tamen habitudo vniuersalis ad aliam est
necessaria. Et quia dicitur. hec est conditionalis falsa. si homo currit homo est albus. et tamen potest
esse vera supposito quod omne currēs sit albus. non omnis conditionalis falsa est im-
possibilis. Unde quod si ponatur illa vltima. omne currēs est albus. tunc propositio sequitur
de necessitate virtute illarum propositionum. omne currēs est albus. si homo currit. ergo homo
est albus. et non sequitur virtute huiusmodi propositionis. si homo currit. et sic prima condi-

Ad onalis non propter hoc est vera. si semper impossibilis.
Ambe partes illi. si homo est risibilis baculus stat in angulo. possunt es-
se vere. ergo tota erit vera. Unde negando propositio. quia conditionalis non ha-
bet veritatem suam a veritate partium. sed ab ipsarum habitudine. constat enim aliquam co-
ditionalem esse veram. cuius tamen ambe partes sunt falsae. ut ibi. si alius volaret a si-
nus hiet penas. ita siue potest aliqua conditionalis esse falsa cuius tamen ambe partes
sunt vere vel saltem possibiles. ut in dicta conditionali. quia ista. homo est risibilis.
nihil facit ad veritatem illi. baculus stat in angulo.

Tractatus Primus

Quot modis potest argui in conditionalibus? Dñm q̄ q̄ttuor modis duob⁹ bñ q̄ fūdāt duas regulas pñaz. 1. duob⁹ male. Prim⁹ ē. arguēdo a positōe añtis ad positōem pñtis est bona pñā. vt si sortes currit sortes mouet. s. sortes currit. & sortes mouet. Secund⁹ ē arguēdo a positōe pñtis ad positōem añtis ē mala pñā. vt si sortes currit sortes mouetur. s. sortes mouet. & sortes currit. 2. ibi est fallacia pñtis. Terti⁹ ē. arguēdo a destructōe añtis ad destructōem añtis est bona pñā. vt si sortes currit sortes mouet. s. sortes nō mouetur. ergo sortes nō currit. Quart⁹ ē. arguēdo a destructōe añtis ad destructōem pñtis ē mala pñā. vt si sortes currit sortes mouet. s. sortes nō currit. & sortes nō mouet. qz añs potest esse verū sine pñte. 2. ibi arguitur ab inferiori ad superius negatiue.

Alter⁹ non sequitur. si homo est bipes aliqd̄ aīal est bipes. s. aliqd̄ aīal. s. aīal⁹ non est bipes. ergo homo nō est bipes. et tamen arguitur tertio modo. Dicendum q̄ hic cōsequens nō destruitur. quia negatio precedit cōsequens. sed si argueretur sic. nulluz animal est bipes. ergo null⁹ homo est bipes. 2. tūc minor est falsa.

Copulatiua est illa in qua coniunguntur due ppositiōes categorice mediāte hac cōiunctōe et. vt sortes currit et plato disputat. Ad veritatē copulatiue requiritur vtrāq̄ partē esse verā. vt hō est aīal et equ⁹ ē binibilis. Ad falsitatē eius sufficit alterā pte esse falsā. vt homo est aīal et equus est lapis.

Hic pñter pñe. hñl. determinat de secūda specie pñonis hypothetice. s. copulatiua. Cui⁹ ordinis rō est. qz species pñonis hypothetice ordinantur sūm q̄ hñt maiore vnionē. s. est maior vnio in cōditionali q̄ in copulatiua et in copulatiua est maior vnio q̄ in disiunctiua. Pñtz. quia in cōditionali vna pñō hñt se vt aīal et alia vt dñs. 2. sic faciūt pñaz s. in pñōne copulatiua categorice hñt se p modum diuersarū pñōnū. 2. in pñōne disiunctiua solū est vnio sūm occē. Dicit igitur. Copulatiua est illa in q̄ coniunguntur due categorice pñōnes p hñc pñctōem et. vt sortes currit et plato disputat. Tūc ibi (Ad veritatē copulatiue) ponit legē rectificantē hñc spēs q̄ ad veritatem et falsitatē. dicens vt patet in textu.

Quam ista sit copulatiua. sortes currit et plato disputat vel baculus stat in angulo. Dñm q̄ potest esse copulatiua vel disiunctiua. q̄a si illa cōiunctio et fuerit principalis copula tūc est copulatiua. si autē vel fuerit principalis copulatiua est disiunctiua. Sz diceret. tūc spēs pñonis coincideret. qz vna et eadē pñō esset copulatiua et disiunctiua. Dñm q̄ non est incōueniēs q̄ spēs coincidit materiali et respectu diuersorū. dñm tamen repugnat formali et respectu eiusdē.

Alter⁹ diffinitio pñonis copulatiue nō cōuenit oī cōtento sub diffinito. ergo nō est bona. Añs pbat. qz ista est copulatiua. dum sortes currit sortes mouetur. et tñ in ea nō coniunguntur due categorice pñōnes p hñc

coniunctio et. Dñm q̄ quis formalr et explicite nō coniungit due ppōnes
cathegorice: tñ implicite. vt patz in resolutoe. qz resoluit sic. sortes currit
in aliquo tempore: et in eodē tempore plato disputat. Et similiter dicendū est

Aī de ista. sortes currit qui mouetur.
Ista est ppō copulatiua. sortes et plato currit. qz in ea ponit coniun-
ctio copulatiua. et tñ diffinitio sibi nō conuenit. Scda ps. pbat. qz in ea nō
coniungit due cathegorice. Dñm q̄ illa ppō ē distinguenda. qz vel est vna
cathegorice de copulato extremo: tñ (et) nō copulat inter ppōnes: s̄ iter
duos terminos. Aut est hypothetica copulatiua: tñ (et) virtualr copulat
inter ppōnes. Pro q̄ notādū q̄ iste coniunctioes si. et. vel capiunt dupl-
Ano mō vt coniungit inter terminos. et sic faciūt ppōnes cathegoricas de cō-
ditionato copulato vel disuncto extremo. et hoc dupl- qz vt ponunt a pte
subiecti. aut a pte p̄dicati. Alio mō capiunt vt coniungit inter ppōnes for-
maliter vel reductiue. et sic faciūt ppōnes hypotheticas.

Quō se hēant copulatiue ppōnes ad xitātē et falsitātē. Dñm q̄
ad xitātē copulatiua requirit vtrāqz pte eē verā. et ad falsitātē sufficit alte-
rā pte esse falsā. Bō p̄mi ē. qz sic se hz totū integrale ad eē: sic se hz ppō co-
pularia ad xitātē. s̄ ad b̄ q̄ totū integrale existat requirit eētia oīm suarū
ptiū. ḡ etiā ad xitātē ppōnis copulatiue requirit xitas ambaz ptiū. Bō se-
cūdi ē. qz sicut se hz totū integrale ad nō esse. sic se hz tota ppō copulatiua
ad falsitātē. s̄ ad hoc q̄ totū integrale nō existat sufficit vnā pte nō esse. ḡ
etiā ad falsitātē ppōnis copulatiue sufficit alterā pte esse falsā. Quia ta-
men ambe partes sunt falsae. et tunc etiā dicitur falsā. nō tamē est magis fal-
sa intēsiue. licz bene extēsiue.

Aī hec est falsa. adā et noe fuerūt. et tñ vtrāqz ps eius ē vera. vt de se
ptz. Prima ps assumpti pbat. qz nunq̄ fuit vez dicere adā et noe
fuerūt. ḡ nūc nō est verū dicere adā et noe fuerūt. Tenet p̄na. qz oīs ppō de
p̄terito vera aliquā habuit vnā de p̄ti verā. Dñm q̄ nō semp requirit q̄
ppositio vna de p̄terito vera habeat vnā de p̄senti verā. sed aliquā habet
vnā aliquā plures. sufficit autē ad hoc q̄ ppositio de p̄terito sit vera de q̄
oīes ppōnes de p̄senti si correspondentes aliquā fuerūt vere. et sic est in di-
ctis. qz aliquādo fuit verū adam est. et similiter aliquādo fuit verum noe

Aī est. quis pro diuersis temporibus.
Illa ppō homo est aīal et eadē est aīal. est vera. et tñ ambe ei⁹ par-
tes non sunt vere. Prima ps pbat. qz dicit aliqd esse sicut est. i. homines
esse aīal. Dñm q̄ ista ppō nō dicit esse sicut est q̄tū ad totū scātū. licz bñ
quo ad pte a q̄ tota ppō nō denotat vera.

Aī Totū nihil aliud est q̄ oēs sue ptes. si ḡ oēs ptes copulatiue non
sunt falsae. tota nō erit falsa. Dñm q̄ tñ caput dupl- Ano mō distributi-
ue et syncathegorematicae. Alio collectiue et cathegorematicae. Modo ca-
piēdo totū distributiue ad falsitātē totū copulatiue requirit falsitas vtrius
q̄ partis. sed capiēdo totum collectiue put idem est qd perfectū. sic suffi-
cit q̄ altera pars sit falsa.

Quot modis arguitur in copulatiuis. Dñm q̄ quatuor modis. scz
duobus bene. et duobus male. Primus est arguēdo a tota copu-

Tractatus primus

latina vera ad quilibet pte eius est bona pna. vt hō est aīal z deus est. ergo hō est aīal vel deus est. Secundus est arguendo a parte copulatiue falsa ad totā falsā est bona pna. vt hō seqtur. illa ē falsa hō est aīal. ergo illa tota. hō est risibilis z homo est aīal. Terti⁹ est arguēdo a parte copulatiue vera ad totā verā est mala pna. vt nō seqtur. illa ē vera hō ē aīal ergo illa. hō est aīal z equ⁹ est aīal. Quart⁹ est arguēdo a pte copulatiue falsa ad aliam falsā est mala pna. vt nō seqtur. homo est aīal z deus est. sed prima est falsa. ergo z secūda.

Aī Illō seqtur petr⁹ z paul⁹ trahunt nauē. q̄ petr⁹ trahit nauē. qz aīal pōt esse vep sine pte. Wdm q (z) in antecedēte pōt capi duplr. Ano modo vt copulat inter ppositiōes. z tūc bene arguitur. Alio mō capi tur vt cōiungit inter terminos. z tūc est vna cathēgonica. de copulato sublecto. q̄ nō fundat aliquam pnam. 16. 2. p.

Distinctiua ē illa in q̄ pūngunt due ppōnes cathegorice p hāc cōiunctiōez vel: aut ei sūez. vt sortes vel plato disputat. Ad veritatē distinctiue requirit vnaq partem esse verā. vt homo est aīal vel equ⁹ est lapis. Et pmutitur q̄ vtraq pars sit vera: sed nō ita pprie vt homo est aīal vel equ⁹ est hinnibilis. Sed ad falsitatē eius requirit vtrāq partē esse falsā. vt homo est asinus vel equus est lapis.

Hic determinat de ppositiōe distinctiua in qua est minor vntō q̄ in alijs. et ipsam primo diffinit dicens. (Distinctiua est illa rē.) Tunc ibi. (Ad veritatem) ostendit quomodo distinctiua regulatur in veritate z falsitate. vt patet in textu.

Aī Cōiunctio distinctiua distīgit. ergo nō cōiungit. Tenet pna. qz cōiūgere z distīgere sunt opposita. z opposita nō possunt eīdē inesse. ergo. Dicendū q̄ cōiungere z distīgere non possunt cōuenire eidem respectu eīsdē. sed bene respectu diuersōp. Nam duo sunt actus in cōiunctione distinctiua. Primus est generalis. z est cōiungere duo extrinseca inter se. z illum habet a suo genere. Secundus est specialis. z est ea distīgere respectu tertij. Et dī specialis. qz habet eū a differētia pna. gsa cur⁹ dī cōiunctio talis. s. distinctiua.

Aī Ista est distinctiua. omnis ppositio est vera vel falsa. quia equipollet vni distinctiue. et tamen diffinitio ei non cōuenit. Dicendū q̄ ista ppositio est distīguēda. quia (vel) aut cōiungit inter terminos. et sic non est distinctiua. sed est vna ppositio cathēgonica vera de distīcto ppositiōe. Alio modo (vel) cōiungit inter ppositiōes. z sic ē hypōthetica distinctiua falsa. valēs istā. oīs ppositio est vera vel oīs ppositio est falsa. cuius ambe ptes sunt falsę.

Q Quō se habeat natura distinctiue ppositiōis ad veritatē z falsitatem.

Dicendū qd ad veritatē disiunctive sufficit alterā partē esse verā. Sed ad falsitatē ei⁹ requir̃ q vtrāq ei⁹ ps sit falsa. Nō pūm est. qz pō disiunctiva sunt duas ptes sub disiunctōe. ideo sufficit alterā ptē esse verā. Alia rō est. qz sicut se hz totū vlc ad duas ptes subiectivas: sic se hz tota disiunctiva ad suas ptes integrales. s. ad hoc q totū vlc sit. sufficit vnā ptē esse. s. ad hoc q tota disiunctiva sit vera sufficit vnā ptē esse verā. Nō secūdi ē. qz sicut se hz totū vlc ad nō ē: sic se hz tota disiunctiva ad falsū ē. s. ad hoc q totū vlc nō sit requir̃ nō existia oīm suar ptū. s. ad hoc q aliq pō disiunctiva sit falsa requir̃ falsitas ambarū ptū.

As Scdm pūciantū disiunctiva pūctio alterā qd ē ptē esse alterā nō esse feat. s. ad veritatē disiunctive nō sufficit alterā ptē esse verā s. etiā requir̃ vnā esse falsā. Dm q pūctio disiunctiva pōt tenen dupl. Ano mō pūctio r disiunctive. r tūc ad veritatē pōmōs disiunctive requir̃ q vnā ps sit vera r altera falsa. sicut satis innit Boet⁹ in syllis hypotheticis. Alio mō tenet sub disiunctōe. s. qñ feat idifferēter vnā ptē esse verā vlt vtrā q. r hoc mō loquitur Petr⁹ hispanus.

As Nulla pō includēs dīctoria ē vera. s. disiunctiva cōposita ex ptibus dīctorib⁹ ē hūc. s. nō ē vera. Dm q aliq pō dī includere dīctoria dupl. Ano mō qz cōstituitur ex cōtradictōis. r hoc trib⁹ mō. pmo copulatiue. r oīs talis est impossibilis. Secūdo cōditionaliter. r tūc si añs includat cōtradictōnū illa est necessaria. sicut ptes de ista. si tñ pater est nō tñ pater est. Tercio disiunctive. r oīs talis est necessaria. Alio mō dī aliq pō includere dīctoria: qz dīctoria ad eam sequūtur. r sic maior est vera. r minor in illo sensu est falsa.

As Nulla pars ponit pōem disiunctivā verā. ergo ad veritatē disiunctive nō requir̃ur alterā ptē esse verā. An⁹ pbatur. qz quelibet indifferēter pōt esse falsa. Dm q qñs nulla ps determinate ponat disiunctivā verā. tamen bene indeterminate. quia sub disiunctōe vnus ad ali

As am: quod sufficit.

Hec est disiunctiva falsa. omnes homines sunt asini vel homines et asini sunt asini. r tamen vnā eius pars est vera. s. asini sunt asini. ergo ad falsitatem disiunctive non requir̃ur vtrāq partē esse falsā. Dicendū q illa non est totalis pars disiunctive: sed ista homines et asini sunt asini. que est falsa. r alia pars etiā est falsa. Sed diceres. ipa est vera sic pūctiādo. oēs homines sunt asini vel hoīes. que est vnā ps vera. r alia. s. asini sunt asini: etiā vera. s. male dictū est q sit falsa. Dm q tūc nō est disiunctiva. s. copulativa. cui⁹ pūma ps est de disiuncto pūdicato.

Quor modis arguit̃ in disiunctivis. Dm q qtuor modis. pmo a tota disiunctiva cū destructōe vn⁹ ptis. s. false ad alterā partē non destructā est bona pñ. v. homo est asinus vel deus est. s. homo non est asinus. ergo deus est. Secūdo arguēdo a parte disiunctive vera ad totā verā. v. bene sequit̃. hec est vera homo currit. ergo hec est vera homo currit vel hō est asinus. Tercio a parte disiunctive vera ad alterā eius partē tanq verā est mala pñ. v. nō sequit̃. hec est vera hō est asial. s. ista. vel equ⁹ est asin⁹. Quarto arguēdo a pte disiunctive falsa ad totā falsā est mala psequētia. v. nō sequit̃. hec est falsa homo est equ⁹. ergo hec est

Tractatus Primus

falsa. homo est animal vel equus est asinus.

Ad id quod sequitur. omnis propositio est vera vel falsa. si non omnis propositio est vera. ergo omnis propositio est falsa. et tunc arguitur penes primum modum. Quod in illa maius est distinguenda. quia vel est una categorica de distincto predicato et sic est vera. et non est ad propositum. vel est una distinctiva et sic est falsa. quia ambe eius partes sunt falsae. et non arguitur penes primum modum.

Ad id quod sequitur. sortes est vacca vel non est vacca. si sortes non est vacca. ergo est vacca. et tamen arguitur a destructione unius partis ad alteram non destructam. Quod in ibi non arguitur a destructione unius partis ad alteram non destructam. quia in antecedente una pars fuit destructa. et sic non debet plus destrui in alia propositione. sed illa que fuit affirmativa destruitur. ergo debet sic argui. sortes est vacca vel non est vacca. sed sortes non est vacca. ergo non est vacca.

Sequitur de equipollentijs: de quibus tales dantur regule. Prima regula est quod si alicui signo uniuersali vel particulari proponatur negatio equipollet suo contradictorio. ut illa. non omnis homo currit: equipollet isti. quidam homo currit. et ista. non quidam homo currit: equipollet isti. nullus homo currit. Secunda regula talis est quod si alicui signo uniuersali postponatur negatio equipollet suo contrario. ut omnis homo non currit: equipollet isti. nullus homo currit. et ista. nullus homo non currit: equipollet isti. omnis homo currit. Tertia regula est quod si alicui signo uniuersali vel particulari proponatur vel postponatur negatio equipollet suo subalterno. ut non omnis homo non currit: equipollet isti. quidam homo currit. et non nullus homo non currit: equipollet isti. quidam homo non currit.

Postquam Petrus hispanus determinauit de duabus passionibus propositionis. scilicet de oppositione et conuersione. hic prout determinat de quadam alia que dicitur equipollentia. et hoc facit post determinationem propositionum hypotheticarum. Cuius ordinis ratio est. quia aliquo modo equipollentia conuenit propositionibus hypotheticis. et hoc ratione suarum partium. ut isti equipollet. si nullus homo mouetur nullus homo currit. et si non quidam homo currit non quidam homo mouetur. Et ad hoc inueniendum immediate post determinationem propositionum categoricarum determinat de equipollentijs. Et circa has tria facit. quia primo de eis ponit modum prout regularem. Secundo modum metricum exemplarem. Tercio addit modum metricum recapitulatum.

rem. Cir-
tis clare

Ad id quod
fuit eundem
effectus
plerumque
lectia debet
pollentia

Quod si
tate potest
mul. Sa-
tate. in
nitur lo-
quenter
fuit ibi
dum quod
volem et
lere for-
men ho-
quod pro-
tatis et
rius in
go null-
les: que
iuncte. It-

Non
ri. Est a-
gans e-
oppositio
prius a-
trinsecce
vna dic-
priuan-
cum ap-
one ne-

Quod si
quod sic. A-
facit eo-
currit: in
qua
prepo-

rem. Circa primū tria facit fm q ponit tres regulas principales: que satis clare tangūt in textu.

A Equipollētia debet pcedere cōuersionē. ergo contra ordinē. Hīs pbat. qz idem est ante diuersū. s. equipollētia puenit pponibus fm eundem ordinem: et cōuersio ordine ecōuerso. Etiam equipollētia est effectus oppositōis. s. effectus immediate debet sequi suā cām. Dm qz duplex ē ordo. s. nature et discipline. siue q ad nos fm ordinē nature eqpollētia deberet pcedere ouersionē. s. fm ordinē discipline et quo ad nos eqpollētia seqtur ouersionē ppter cām prius tactā.

Quid sit eqpollētia. Dm q est duarū ppositionū pri⁹ opposita rum formalis eqpollētia in q̄litate et quāitate. in veritate et falsitate ppter negationē ppositā aut postpositā. vel ppositā et postpositam simul. Vel sic. equipollētia est equalētia duarū ppositionū in q̄litate et quāitate. in veritate et falsitate p aduentū negatōis facta. Ibi equalētia ponitur loco generis. nam equalētia est supius ad eqpollētiā. qz equalētia puenit tam rebus q terminis et pponib⁹. sed equipollētia puenit tm ppositionibus. ideo est minus cōmune. Et dicitur in qualitate et quāitate. ad innuēdum q ibi debet esse eqpollētia formalis: et non solū materialis q est iter vltm et particulare in materia naturali. Unde iste ppones dicunt eqpollere formaliter: quarum vtraqz est illatiua alterius in bona p̄na. dūmodo tamen hoc fiat p additiones negatōis negantis. Seqtur correlarie primo q ppones aliquas eqpollere est ipas esse eiusdē veritatis et falsitatis: q̄litanis et quātitatis. Sequit secūdo q pna earum semper est illatiua alterius in bona p̄na et formali. vt bene sequit. nō aliquis homo est asinus. ergo nullus homo est asinus. Et ergo ouenietur enumerat inter p̄nas formales: que patēt in his versibus. Sin. cōuer. eqpol. tota copula parteqz disiuncte. Has dic formales. reliqs dic materiales.

Notandū Quod negatio in generali non potest diffiniri. quia est equocu. ideo primo debet diuidi et in mēbris diffiniri. Est autem triplex negatio. s. negans. priuans. et infinitans. Negatio negans est malignantis nature. quicqd post se inuenit hoc totum destruit: et oppositū eius inducit. vt dicit beatus Augustinus. Et illius negatōis proprius actus est negare compositionē. Negatio infinitans est que negat intrinsecam compositionē ipsius termini cui adiungit. et ex tali negatōe fit vna dictio cum termino cui immediate cōiungit. vt nō homo. Sed negatio priuans est que negat habitum siue formā et derelinquit ipm subiectum cum aptitudine ad habitū. vt impius. iniustus. ignorans. Et de negatione negante est hic solum ad propositum. quia ipsa est causa effectiua instrumentalis equipollentiā.

Quā equipollētiā regula prima sit ouenietur assignata. Dm q sic. Est aut prima regula talis. negatio pposita signo vli vel particulari facit equipollere cōtradictorias. vt nō ois homo currit. quidā homo non currit: equipollēt. Ratio regule est dictione de termino cōmuni repugnāt in quattuor. scz in quāitate. qualitate. veritate. et falsitate. Sed negatio pposita omnia ista destruit et opposita inducit. et per consequens facit

Tractatus primus

contradictorias ppones equipollere. In ista subintelligit. si signo vniuer-
fali vel particulari alicuius pponis pponat negatio negas: tunc totum aggrega-
tum ex illa pponere et negatione pposita equipollet dictio illius pponis
cui negatio addit. Et ista regula sequitur alia: que talis est. Si sit aliquod p-
positum cui pponat negatio: tunc aggregatum ex illa pponere et negatione pposi-
ta erit dictio illi pponis. Et hoc est verum tam in categoricis quam in hypo-
theticis. et fundat super hanc regulam quod non est dare verum dictioem quod to-
ta ppositio pponere negationem.

A Signo non potest pponi negatio. & regula pponit falsum. Hinc pba-
tur per Aristotem in primo periermenarii. ubi dicit quod signo non est addenda
negatio. Dicendum quod negatio infinitas non est addenda signo de qua loq-
tur philosophus primo periermenarii. sed bene negatio negans de qua hic fit sermo. et tunc
aggregatum ex signo et negatione equipollet alteri signo quod ante additionem ne-
gationis sibi opponebatur. non tamen intelligendum est quod signa primo et per se
opponantur. sed gratia ppositionum que istis signis opponuntur primo et per
se. et similiter equipollent.

A Negatio negans negat compositionem predicati cum subiecto. ergo de-
bet addi compositioni et non signo. Dicendum quod licet negatio primo et
per se habeat negare compositionem predicati cum subiecto. tamen ex consequen-
ti habet negare accidentia pponis que sequuntur ipsam compositionem. et hoc
venit negationi in istis preponitur signo quod negat. non primo et per
se. sed ex consequenti.

A Contradictorie ppones nunquam sunt equipollentes. ergo negatio ne-
gans pposita signo non facit contradictorias equipollere. Dicen-
dum quod regula sic intelligitur. i. facit illas ppones equipollere que prius
erant contradictorie antequam poneretur negatio.

Que sit secunda regula equipollentiarum. Dicendum quod ista. Negatio
postposita signo vel facit equipollere contrarias. et sic iste equipollet
omnis homo non currit: et nullus homo currit. Cuius ratio est. quia contrarie ppones solum re-
pugnant in qualitate. sed negatio postposita signo vel negat qualitates et relinquit
quantitates. quia negat post se et non ante se. quare facit contrarias equipollere. Et non
dicitur in regula signo vel particulari sicut in precedenti. quia particularis p-
positio non habet contrariam. sed in vltis. Et intelligitur ista regula sicut precedens
de negatione negante. defectu cuius iste non equipollet. nihil non idem aialu est homo. et
omne idem aialu est homo. quia prima est vera et secunda falsa.

A In ista pponere. omnes studentes non sunt in aula. ponitur negatio secundum cri-
gentiam regule. et tunc non equipollet suo contrario. Secunda pars probatur. quia
potest esse vera contraria existente falsa. Dicendum quod illa est distinguenda. Nam omnis
capitulum dupliciter. Uno modo collectiviter. et sic est infinita negatiua. et tunc sensus est
quod collectio studentium non est in aula. et non habet aliquam sibi equipollentem. ut pa-
tebit infra. Alio modo capitulum hoc signum omnis distributivum. et sic est vltis negati-
ua cui equipollet per secundam regulam.

A Iste sunt contrarie. omnis homo est aialu. nullus homo est aialu. et tunc non equipollet
postponendo signo negationem. ut patet dicendo. nullus ne homo est aialu.
Dicendum quod textus debet intelligi cum addito. si alicui signo et subiecto distri-

buto per signū postposita negatio facit equipollere suo contrario. qđ non fit inposito. Et quādo replicatur cum dicit. nullus hominis oculus est dexter. sua equipollēs videtur esse. cuiuslibet hominis ocul' nō est dexter. quia negatio postposita signo et subiecto distributo per signū. et tamē nō equipollēt. quia vna est vera et alia falsa. vna est vniuersalis ex parte vtriusq; subiecti. sed alia est infinita ex parte subiecti locutōis. Dicendum qđ quādo in propositione ponitur duo subiecta. vnum distributōis et alterum locutōis. tūc negatio debet immediate poni post subiectū distributōis ante alios terminos distributos in sua p̄ria. Et igitur debet sic dari equipollētia cuiuslibet hoīs nō oculus vel null' ocul' est dexter.

Ad negatio vbiq; ponit' est eiusdē nature. s̄ qđ pponit' nō facit contrarias equipollere. igitur nec qđ postponitur. Vnde qđ quis negatio vbiq; ponat' sit eiusdē nature et eiusdē actus. non tū eodē mō applicatur ad p̄p̄m. qđ qđ postposita inuenit tū post se q̄ritatē. et ergo nō pōt p̄ negare qđ qualitātē. sed quādo pponitur inuenit post se qualitātē et quantitātē. et ergo negat vtrūq; et ponit oppositum. Et quādo dicitur. negatio non dat alicui quantitātē cum nō habeat eam. Dicendū qđ licet primo et per se non habeat quantitātē nec det eam. tamē ex cōsequenti. quia ponit oppositam quantitātē.

Querum tertia regula que datur ad habendū equipollētiās subalternarū sit bona. que talis est. Si alicui signo vniuersali vel particulari pponat' et postponat' negatio: equipollet suo subalterno. vt ista. non omnis homo non currit. equipollet huic. quidam homo currit. Dicendum qđ sic. et ratio regule est. quia subalterne repugnant solum in vno scz in quantitātē et cōueniunt in qualitātē. ideo pponitur negatio vt faciat cōcordiam in quantitātē. et vt illa negatio non destruat qualitātē in qua cōueniunt postponitur vna alia negatio ad impediendū vim prime negationis supra copulam. et per cōsequens ille due negationes sic ordinate faciunt equipollere subalternas. Sequitur correlatiue primo qđ due negationes faciunt vnam affirmationē. quia negatio est malignantis nature. quicquid post se inuenit hoc totum destruit: et oppositum eius inducit. Si ergo vna negatio inuenit post se aliam: tunc virtus prime impedit et virtus secunde destruit. qua destructa ponit' affirmatio. Sequitur correlatiue secundo qđ omnes propositiones de negatione pari sunt affirmatiue. et de negatione impari sunt negatiue.

Ad quicquid corrūpitur siue destruitur a suo contrario corrūpitur. sed destruit aliam. Dicendū qđ negatio capitur dupliciter. Vno modo formaliter s̄tum ad substantiā suā et scđm se. et sic non est contraria negationi. Alio modo. put est instrumentū intellectus quo negat vnus de alio. et sic negatio est contraria negatōi: quare vna destruit aliam. Vel dicendum qđ maior est vera in corruptione reali et phisica. non autem in corruptione vel destructione rationis tū.

Ad appōitōe eq̄litas nō sit actio. vt dicit p̄sus. sed vna negatio est equalis alteri. igitur nō agit in alterā. Vnde qđ hoc est verum in

Tractatus Primus

naturalibus. non aut in entibus rationis et intellectus. Et quando dicat
due affirmatōes nō faciūt vnā negatōem. ergo a sili due negatōes non fa
ciūt vnā affirmatōem. qz nō videt rō diuersitatis. Ddm q nō est sile. qz
affirmatio addita affirmatōi ipam cōfirmat: cū se habeat vt habitus. s ha
bitus addit alteri pficit ipm. non aut sic est de negatione.

Ar Due ppōnes subalterne min⁹ repugnāt q̄ dīctorie et p̄rie. q̄ ml
nus requirit ad faciendū ipsas cōcordare. s ad equipollentiā p̄dī
ctoriarū vel p̄riarū sufficit vna negatio. ergo ad equipollentiā subalterna
rum non requirunt due negatōes. Ddm q̄ p̄uis due negatōes sint aliqd
plus q̄ vna fm vocem. tamen fm actum negandi minus faciūt q̄ vna. qz

Q vna impedit aliam.
Q Quare nō ponit vna regula ad habendū eq̄pollētiās ppōnū sub
cōtrariarū. Ddm q̄ ideo. qz eq̄pollētia fit p aduentum negatōis p̄posite
tm. vel postposite tm. aut p̄posite et postposite simul. s null⁹ istoz modoz
de subcōtrarijs pōt dici. ergo non eq̄pollēt. Minor pz inductiue. qz nega
tio p̄posita negat quātitatē. s due subcōtrarie sunt eiusdē quātitatis. Si
xō negatio postponeret signo: hoc esset dupl. qz vel postponeret signo
ppōnis negatiue. vel affirmatiue. Si affirmatiue tūc non fieret equipol
lentiā: s esset oīno idēptitas p̄positionū subcōtrariarū. Si xō postponere
tur signo. ppōnis p̄icularis negatiue tūc esset negatio. vt dicēdo. quidā
homo nō non currit. qz esset vni⁹ et eiusdē dictōis ex eadē pte iunilis repe
titiō: q̄ est vitāda in oī ppōne. Et nā non pōt eq̄pollere p negationē p̄posi
tam et postpositā simul eadem rōe. qz negatio p̄posita et postposita mutat
quātitatē. s subcōtrarie sunt eiusdē quātitatis.

Ex istis tribus regulis sequitur q̄rta regula: que ta
lis est. q si duo signa vniuersalia negatiua ponātur
in eadē locutōe: ita q vnū ponat in subiecto et aliud
in p̄dicato: tūc primū eq̄pollēt suo p̄trario p secundā
regulā: et secundū suo p̄radictorio p primā regulā. vt
nihil est nihil: eq̄pollēt isti. qdlibet est aliqd. qd patz
p secundā regulā. qdlibet nō et nihil p primā regulā
non nihil et aliqd equipollēt. Unde hec. nihil est ni
hil: eq̄pollēt huic. qdlibet est aliqd. qz nō nihil et ali
quid equipollēt: sicut nō nullus et quidā. Unde ver
sus. Nō omnis quidā nō: omnis nō quasi null⁹. Nō
nullus quidā: sed nullus nō valet omis. Non alter
neuter. neuter nō prestat vterq̄. Itē. Pre cōtradic.
post. cōtra. pre. postq̄ subalter.

Hic in
ponant
let suo
pollet
scdī sign
tur nega
Ex isto p
ex duab
relariū.
ppositio
dus est
ter. et et
presens
Ar
vna neg
esse eiu
liter. tū
solut. n
let tm s
la habe
quā dīc
expres
cati. D
in qua
Ar
Dicen
patet f
Ar
uerfali
Signa
lia nō p
illa est
ni sup
pte pre
dit et f
ad pre

Hic insert correlatiū vel addit q̄rtā regulā que talis ē. si duo signa vlla ponant in eadē p̄pōne. vñ in subiecto ⁊ alterū in predicato. primū eq̄poller suo cōtrario ⁊ scdm suo cōtradictorio. vt ista p̄positio nihil est nihil eq̄poller isti q̄olibet ⁊ aliqd. Ad regulē est: q̄ primo signo p̄pōnit negatio scdm signū. ⁊ sic eq̄poller suo cōtrario p̄ scdm regulā: ⁊ scdo signo p̄ponitur negatio primū signū ⁊ sic eq̄poller suo cōtradictorio p̄ primā regulā. Ex isto p̄t̄ q̄ ista quarta regula nō est distincta ab alijs regulis. s̄ resultat ex duabus primis regulis. quare nō debet p̄p̄e dici regula s̄ potius correlatiū. Tūc in fine ponit duos alios modos cognoscēdi equipollētiās p̄positionū quorū vnus ē metricus exēplaris ⁊ tangit ibi. Non omis. scdm duos est metricus recapitularis ⁊ tangit ibi. Itē contra. Et textus clare patet. ⁊ etiā intellectus illoꝝ versūū sufficienter haberi pōt ex dictis. ideo ad p̄sens relinquit̄.

Aī Istā p̄positio nihil est nihil. est negatiua. s̄ nō equipollēt hūic q̄d. liber est aliqd que est affirmatiua. Hīs p̄bat̄. q̄ in ea solum ponit̄ vna negatio ante copulā. Sed p̄ia tenet: q̄ p̄pōnes equipollētes debent esse eiūdē qualitatis. Dicendū q̄ quis fin nihil ponat post verbū voca liter. tū fin cōstructionē ⁊ veram resolutionē p̄ponit̄. ⁊ ergo debet sic resolui. nihil est nihil. i. nihil non est aliquid. s̄ manifestū est q̄ nihil non valet tū sicut quodlibet. q̄ nlls non valet oīs. Ande dicit̄ aliqd q̄ ista regula habet veritatē quando ambo signa p̄cedunt copulā. vt nihil est nihil. quā dicunt equipollere hūic. quodlibet est aliquid. Et q̄n dicit̄ eis. textus expresse habet q̄ vñ signū debet poni a p̄te subiecti ⁊ alterū a parte predi cati. Dicunt q̄ verum est nisi sit p̄positio de inconstueto modo predicandi in qua predicatū p̄cedit copulam.

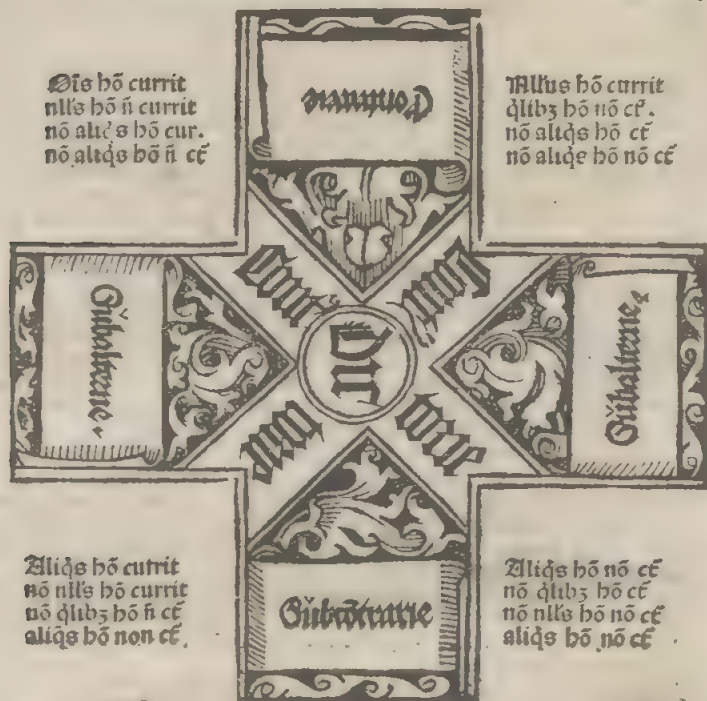
Aī Omnis illa p̄positio est falsa. in qua predicat̄ vlt̄ vlt̄ sumptū. sed in ista nihil est nihil predicat̄ vniuersale vlt̄ sumptū. ergo est falsa. Dicendū q̄ in ista p̄pōne a p̄te predi cati nihil nō sumit̄ vniuersalr. quod patet facta resolutione.

Aī Signū vniuersale non potest poni a p̄te predi cati. vt dicit̄ primo p̄thermenias. s̄ regula presupponit falsum. Dicendū q̄ signa vñ uersalia sunt duplicia. scz pura ⁊ signa t̄m. ⁊ impura. i. signa ⁊ signata s̄l. Signa pura sunt illa que nō dant intelligere terminū quē distribuūt. ⁊ talia nō p̄nt poni a p̄te predi cati mat̄ne quando sunt affirmatiua. q̄ etiā illa est bona predicatio Homo ē nullus asinus. Sed signa impura p̄nt poni supra predicatū. verū tū ē q̄ magis p̄p̄e signa ponunt a p̄te s̄bicti q̄ a p̄te predi cati. ⁊ etiā negatio que ex consequēti distribuit terminū cui ad d̄r ⁊ facit ipm multiplicari p̄ supposita magis p̄p̄e ponit̄ ad subiectū q̄ ad predicatū materiale.

Sequit̄ figura de equipollētis.

b

Tractatus Primus

Quid est adiectiuus rei determinatio et habet si
eri per adiectiuum: sed est duplex adiectiuum. Est enim
adiectiuum quoddam nominale. ut albus niger. et
quoddam est adiectiuum verbi. ut aduerbiu: quia secundum Priscia
num aduerbiu est vi verbi adiectiuu.

Postq̃ aut̃: determinauit de p̃p̃iis de inesse seu de simplici inheren-
tia p̃dicari ad subiectū ⁊ de p̃p̃ietatib⁹ earūde. hic p̃ñr determinat de p̃p̃-
finitomb⁹ modalib⁹ q̃e sūt de inherētia modificata p̃dicata ad subiectū ⁊
⁊ sequit̃ illas tanq̃ cōpositū suū simplex. Dicit ergo p̃mo diffiniendo
modū. Modus ē adiacēs rei determinatio. ⁊ q̃ illud qd vocat̃ adiectiuū
in grāmatica dicit̃: modus in logica. q̃ bene diffinit̃ mod⁹ q̃ est determina-
tio adiacēs. i. adiectiuū rei supple determinabilis. i. aliquid p̃p̃iis p̃posi-
tionis. scēz subiecti vel p̃dicati vel copule.

Ad Propositiones modales sunt categorice. & deberent precedere hypo-
thetice. Dicendum quod hypothetice ordine discipline procedunt. quod sunt
multo faciliores. eo quod in proverbio dicitur. Nunquam de modalibus gustavit ali-
quis asinum. Et quod propositio dicitur modalis a modo. ideo antequam autor notificat propositum
modale prius determinat de modo quantum ad diffinitionem et divisionem eius. ut eli-
ciat mentibus de quo est hic ad propositum.

Ad Omnis propositio modalis est categorica secundum de categoricis propositio
nibus et earum passionibus sans determinatum est superius. & hic superius resumit
de eis. Dicendum quod superius determinatum est de categoricis que sunt de simplicibus
heretici. & hic agit de illis que sunt de inheretia modificata. que requirunt spe-
cialiter determinationem. quod in ipsis non sunt eodem modo quantitas. qualitas oppo-
sitionis. conversio. sicut in illis de inheretia.

Quod Utrum petrus huiusmodi diffiniat modum in tertio. Dicendum quod sic. quod rea-
liter id est sunt modus secundum logicum et adiectivum secundum grammaticum. & omne ad-
iectivum est adiectus rei determinatio. quod est determinatio sui substantivi. & ideo
modus. Et ponitur determinatio loco generis. quod est superius ad determinationem
que fit per adiectivum et que fit per substantivum dicendo animal homo. & addit adiacens rei.
ad excludendum determinationem illam que fit per substantivum. Est tamen verum quod determi-
natio magis proprie hic capit per determinationem super addere. quod omne analogum
per se positum habet per secatum famosior. & simplicius et principaliter secatum determi-
nationis est determinatio superaddens. Pro quo notandum quod triplex est deter-
minatio. nam quedam est determinatio superaddens siue restringens. que superad-
dit suo determinabili formam positivam. et non diminuit rationem eius. ut homo albus.
Ibi enim albus superaddit homini formam positivam. scilicet albedinem. Sed determinatio
diminuens est que diminuit rationem eius cui adiungitur non tamen destruit eam. ut homo
albus secundum dicitur. ibi secundum dicitur diminuit rationem albi hominis. Determinatio ho-
mistrabens siue alienans est que omnino destrahit siue alienat suum determinabi-
le a principali significato. ut homo mortuus. ibi mortuum tollit significa-
tum hominis.

Ad Nullum equocum est diffiniendum; sed modus est equocum. quod aliter considerat in quo
to tractatu; & male huius diffinitur. Dicitur quod nullum equocum equoce captum
debet diffiniri. & modus diffinitur hic per unum eius secatum. scilicet per determinationem
quadam et non ut est principium formale syllogismi. Et quando dicitur modus captus
per determinationem est equocum. Probat. quod dicitur de multis modis. scilicet de deter-
minatione facta per nomen adiectivum et per adverbium. Dicendum quod illa propositio secat
modus sed una ratione quare non est equocum ad ea. quod in proposito omne adiectivum aut
nomen aut verbum siue sit determinatio substantivi siue predicati siue copositionis est
modus ut hic diffinitur. Etiam signa velia vel particularia que sunt determina-
tiones substantivi in ordine ad predicatum modi dicuntur.

Ad Determinatio est actio. & modus non est actio. & non est determinatio.
Dicendum quod in tali forma potest negari contra. quod argumentum est in secunda
figura et procedit ex puris particularibus ex quibus nihil sequitur. Si autem sic argu-
atur. omnis determinatio est actio tunc debet negari maior. quod determinatio ca-
pit triplici. uno actiue ut dicitur a determinatio as are. et sic secat actum determinat.
Alio modo passivae ut venit a determinatio aris. et sic secat passionem rei determinate.

¶

Tractatus Primus

Tercio capite neutraliter. et tunc dicitur quando relatione denominationis ad suum determinabile. Unde hic potest capi determinatio actus et tunc est predicatio causalis et non idempthica. ut sit sensus. modus est determinatio. id est causa ex determinatione. vel potest hic capi neutraliter. et tunc predicatio est idempthica. Vel dicendum breuiter quod hic determinatio effectiua sit. actio: non tamen determinatio formalis. et talis determinatio est modus.

Ad Modus est determinatio vocis: ergo non rei. Dicendum quod res capit dupliciter. uno modo per se ad extra in se. et sic non capit hic. Alio modo capit per concepta. et sic capit in proposito. quia modus non est determinatio rei ad extra neque vocis sed rei concepte.

Ad Impossibile est modus. et tamen diffinitio sibi non conuenit. Secunda pars assumpti probatur: quia non fecit formam adiacentem rei. cum impossibile nihil sit. Dicendum quod quoniam impossibile non fecit aliquam formam realem adiacentem rei. quia fecit impossibilitatem que est privatio potentie. tamen significat formam aut determinationem rei secundum modum intelligendi. quia impossibilitas apprehenditur per modum forme determinantis rem vel compositionem rei. Et quando replicatur. cum dicitur Chimera impossibile est esse. iste modus impossibile secundum modum intelligendi non fecit formam adiacentem rei cum chimera nihil sit. Dicendum quod licet chimera non sit res. putatur dici a ratus. est tamen res per ut dicitur a reor. reus. i. opinor. quo modo omne opinabile dicitur res. sic ista conceditur vera. Chimera est opinabilis.

Et ideo duplex est modus unus est nominalis. qui fit per adiectiuum nominis. ut hic homo albus currit. Alius est adverbialis qui fit per aduerbium. ut hic homo currit velociter. Ad aduerbiorum quedam determinatur secundum rationem compositionis. ut hec sex. necessario contingenter. possibiliter. impossibiliter vere vel false. Alia determinatur secundum rationem rei ubi. ut fortiter agit. velociter currit. Alia determinatur secundum rationem temporis. ut aduerbia temporalia. Alia determinatur secundum rationem modi. ut aduerbia hortandi et optandi et simili. Et secundum hoc modus sumitur multiplex penes aduerbia.

Hic consequenter diuiditur modus nominalem et verbalem siue aduerbialem. quia indifferenter potest dici verbalis siue adverbialis. Nam dicitur verbalis ratione obiecti: quia determinat verbum. et dicitur adverbialis ratione subiecti: quia est aduerbium. Ratio diuisionis est. quia duplex est adiectiuum. scilicet nominale et adverbiale. ergo etiam duplex est modus. scilicet nominalis et adverbialis: quia modus et adiectiuum idem sunt. Unde modus nominalis est qui fit per adiectiuum nominis. ut fortis velox. que determinant nomina substantiua de quibus nihil est adpositum. Sed modus adverbialis est. qui determinat verba. sicut faciunt omnia aduerbia. Tunc ibi. Item aduerbio: um. subdiuiditur secundum ista membra huius diuisionis dicens. quod aduerbia quatuor modis determinantur. scilicet per adiectiuum nominis. per adiectiuum adverbiale. per adiectiuum substantiui. et per adiectiuum adverbiale.

in 9. et 10. et ad 11.
Sic dicitur de
modis determinandi
per adiectiuum
per substantiuum
per adiectiuum adverbiale
per adiectiuum substantiui

in 9. et 10. et ad 11.
Sic dicitur de
modis determinandi
per adiectiuum
per substantiuum
per adiectiuum adverbiale
per adiectiuum substantiui

determinatio. Et per
randam
primo per
significa
plex me
stionis
gra tpi
Ad
uum na
tue. et
Ad
determ
bis s
pit de
gra cop
coposi
rei ubi
illa qu
bu gra
q ind
stipij
bi. vno
Ad
nume
nanti
sortes
stipij
S
dete
rio c
fals
ta c
vel
nue
ver
aliq
qui

determinant verba scz gra cōpositiōis. gra rei xbi. rōne tps et rōne mo-
di. Et post autor illa in quadruplici dīna ideo. qz in xbo sūt qtuor cōside-
randa. Nam pmo xbu designat cōpositiōem predicati cū subiecto. vt dicis
pmo pthermenias. Scdo feat rem xbalet. vt curro feat cursus. Tercio si
gnificat seu denotat tps. Quarto cōnotat modū. et fm hoc sumit quadru-
plex modus adverbialis. qz quedā aduerbia determināt xba ratōne cōpo-
sitiōis. vt ista necessario cōtingenter. qdā gra rei xbi. vt bene male. qdam
gra tps. quedā gra modi. vt pty in textu.

Ad adiectiui nōiale. pnoiale pncipiale. verbale. Dicendū q adiecti-
uum nōiale caput cōmuniter hic p omi determinatione sibiecti seu substan-
tiue. et sic cōprehendit sub se alia duo.

Ad aduerbia etiā determināt pncipia: q nō solū determināt xba. Di-
cendū q ex q pncipiū puenit cū xbo in modo generali: q aduerbia
determināta xba etiā determinare pnt pncipia: nō in qtu distiguunt a x-
bis s vt cū eis cōueniūt. Sed querit vtrū oibus qtuor modis aduerbia
pnt determinare pncipia. Dicit q non. qz aduerbia que determināt xba
gra cōpositiōis non pnt determinare pncipia. quia pncipia nō includunt
cōpositiōem s tñ rem verbi. Sed illa aduerbia que determināt verba gra
rei xbi possunt determinare pncipia. quia pncipiū includit rez verbi. et illi
illa que determināt verbū gra tps. Illa aut aduerbia que determināt ver-
bū gra modi nō pnt pncipia determinare cū ipa nō sint alicuius modi. qz ne
qz indicatui neqz impatiui. s sunt alicuius featōis que facit hoc idē in par-
ticipijs quod facit modus in verbis que significatio caput ex genere ver-
bi. vnde In genere verbi que fit signatio quere.

Ad pluribus modis adverbū determinat verbū q quatuor modis.
Probat. quia aliqua sūt aduerbia que determinat verba. gratia
numeri. et aliqua gra loci. Dicendū q oia aduerbia gra numeri determi-
nancia debēt cōprehēdi sub illis que determināt verba gra rei. vt dicēdo.
fortes currit bis. Et similiter dicendū est de alijs que se tenent ex parte pti-
cipij in quod verbum resoluit.

Sed omissis oib⁹ alijs solū de his qui cōpositiōez
determinant est dicēdum. vt sunt hi sex modi. necessa-
rio contingenter. possibiliter. impossibiliter: vere vel
falso. Cū em dicis hō currit necessario. designat q to-
ta cōpositio sit necessaria. Cū em dicis hō currit bene
vel male vel velociter: designat q cursus hois ē bo-
nus vel malus vel velox. sicut in istis determinat res
verbi. in alijs xbo cōpositio: et ita intelligendū est de
alijs supradictis adverbis. Unde solus ille mod⁹
qui compositionem determinat. facit ppositionē mo-
di.

Tractatus Primus

dalem. et solū de tali hic intendim⁹. Et sciendū q̄ isti sex modi q̄nq̄ sumunt notaliter. vt possibile. impossibile. necessariū cōtingens. verum falsum. Et q̄nq̄ sumunt aduerbialiter. vt possibiliter. impossibiliter: cōtingenter. necessario. vere vel false.

Hic dimissis alijs modis tanq̄ his de q̄bus nō ē ad p̄positū ostēdit p̄teritus hys. q̄ modi sint determinātes totā cōpositionē a q̄b⁹ p̄pō modalis caput denotatiōē. dicēs q̄ solū de illis modis q̄ determināt cōpositōes ē dicendū. vt sūt hi sex necessario cōtingēs et c. Cū q̄nq̄ dicit⁹ hō currū necessario sciat q̄ tota cōpositio p̄dicari cū s̄biecto sit necessaria. et sic determinat dictū p̄pōnis modalis. Et ibi dicit ponendo notabile q̄ isti sex modi capiuntur dupl^r. scz noial^r et aduerbial^r. vtz in textu.

Q̄ Utrū tm̄ sex sint aduerbia determinantia xba rōne cōpositiōnis. Dicendū q̄ sic. qz omis modus determinās cōpositionē verbi determinat eam vel determinatiōne generali aut sp̄iali. primo modo sumunt duo. scz verū et falsū. sed scōdo mō sumunt alij quatuor. quorum sufficientia postea tange^t.

A Modi faciētes p̄pōnē modālē determināt totā p̄pōnē modalem. ergo non solū cōpositiōnē dicti. Hīs p̄bat ex diffinitione p̄pōnis modalis. Dicendū q̄ modus determinat p̄ cōpositionē dicti. s̄ ab illa determinatiōe tota p̄pō modalis denotat^r. Et ē s̄c̄ de accitib⁹ q̄ determināt sibi determinatā p̄tē s̄biecti q̄ totū denotant. sic a finitate nati totus hō dicit^r finis. ita s̄c̄ mod⁹ in h⁹ q̄ determināt cōpositiōem dicti denotat totā p̄pōnem modālē. An modus magis p̄p̄rie determinat cōpositionē dicti q̄ p̄pōnem modālē totā: qz modus ē p̄p̄rie p̄pōnis modalis: s̄ idē p̄p̄rie nō determinat se t̄p̄m. neq̄ idē est determinās et determinatū.

A Verū et falsū nō faciūt p̄pōnē modālē. q̄ textus falsus. Hīs. p̄bat ex infra dicēdis. Dicendū q̄ p̄pō modalis caput tripl^r sicut modus vno mō generalissimē fin q̄ dicit^r a mō put prius diffinit^r ē. ibi Modus est adiacēs et c. et sic ista ē modalis hō alb⁹ currit. Alio mō caput general^r. put dicit^r a mō qui determinat vbi grā cōpositiōis p̄dicari cū s̄biecto siue ampl^r et siue nō. et sic verū et falsū faciūt p̄pōnē modālē. eo q̄ determināt xbus grā cōpositiōis. et sic loquit^r hic p̄. hys. Tercio mō sumit sp̄ial^r siue p̄p̄rie siue vt dicit^r a mō q̄ determinat vbi grā cōpositiōis intrinsece. inq̄tū cōpositiōnē ampliat vltra p̄ns t̄p̄s. et sic verū et falsū scibile et opinabile relinquunt. qz lz determināt verbū grā cōpositiōis. nō t̄m q̄tū cōpositio. nec ampliant vltra p̄ns t̄p̄s. Et istis elicit^r q̄ tres cōditōes requirunt^r ad h⁹ q̄ ali qua p̄pō sit sp̄ial^r modalis. que scz est specificē distincta ab illa de inesse. Prima est q̄ ille modus debet determinare totā cōpositionē. et q̄ aduerbia determinantia xba grā t̄p̄is. grā modi. aut rei vbi nō faciūt p̄pōnē modalem. Secda ē q̄ determinet cōpositōes inq̄tū cōpositio. et sic excludunt^r p̄pōnes formate de illis modis scibile. opinabile. intelligibile. imaginabile. qz licet determinēt cōpositionē. nō t̄m inq̄tū cōpositio ē. s̄ inq̄tūz habet

ordinē ad nrām rōnē. Tercia cōditio ē. q̄ ille mod⁹ d̄z ampliāre totā cōpo-
sitionē ultra tps sue p̄dicatōis. i. ultra tps ip̄ortatū p̄ copulā. aut q̄ d̄z exp̄i-
mere sp̄ialē bitudinē extremorū ad inuicē. et sic verū et falsū. et est p̄ticularē
re. et s̄it negatio nō faciūt p̄dem modālē. Et isto trahit q̄ tñ q̄tuor sunt
modi faciētes p̄pōnē modālē p̄p̄issime sumptā. vt infra clar⁹ patebit.

¶ Modus debet p̄dicari in p̄pōe modali. s̄ aduerbiū nō pōt eē p̄dica-
tū. q̄ mod⁹ aduerbiat sumpt⁹ nō facit p̄pōnē modalem. Dator p̄t̄z
dicit in textu. Xbū d̄z s̄bici. mod⁹ x̄o p̄dicari. Dicendū q̄uis aduerbiū
nō pōt esse p̄dicatū p̄ se tñ bñ cū addito. Et rō q̄re isti modi p̄nt dupl̄ sumi
ē. q̄ cōpō quā determināt dupl̄ fecit. Uno mō nōialiter in forma dicti in
q̄ nec est verū nec falsū. Alio mō verbaliter in q̄tū stat sub forma p̄pōnis
actu verū vel falsū fecit. Et etiā modi cōpositionē determinantes dupl̄
alter sumunt. *scilicet p̄pōnē et p̄pōnē*

¶ Propositiono modalis ē illa. que modificat aliq̄ istō-
rū sex modorū. vt sortē currere ē possibile: sortē curre-
re ē impossibile. sortē currere ē p̄tingēs et sic de alijs. Et
sciendū q̄ in p̄pōib⁹ modalib⁹ s̄bici d̄z s̄bici modus
aut p̄dicari. Dēs aliē p̄pōnēs dicūt de inesse. i. d̄ sum-
plici inherētia p̄dicati ad subiectū. Et p̄ s̄ p̄t̄z diuisio
p̄pōis quē solet fieri. **¶** Propositionū alia modal. alia
de inesse. Illē aut p̄pōnēs q̄ modificant his modis
vero et falso relinquunt. q̄ eodē modo sumit opposi-
tio et eq̄pollentia in eis sicut i illis d̄ inesse. In his at
modis qui sunt possibile. impossibile. p̄tingēs et ne-
cessariū. n̄ sic sumit oppō et eq̄pollētia vt p̄ ea p̄tēbit.

Postq̄ autor determinauit de modo diffinitue et diuisiue. q̄ ē forma p̄-
pōitōis modalis. et posuit varia genera modorū ad inuestigandū q̄ modi
faciūt p̄pōnē modalem et qui nō. hīc p̄nt diffini p̄pōnē modālē p̄ illos
modos inuestigatos. Et circa hoc tria faciūt. q̄ primo ponit generalit̄ diffi-
nitionem p̄pōitionis. sc̄do ponit notabile. tercio subiūgit p̄ modū corre-
ctionis sc̄ationē sp̄cialē. p̄pōis modalis sp̄cifice distincte ab illa de in-
esse. Dicens primo q̄ p̄pōitio modalis est que modificat aliquo istorū
sex modorū. vt sortē currere est contingens. Tūc ponit notabile q̄ in mo-
dalib⁹ dictū debet subici. modus aut p̄dicari. Consequenter ibi. sed ille
ponit sp̄cialē sc̄ationē p̄pōitionis modalis dicens. q̄ ille p̄pōitiones q̄
modificat his modis. sc̄z vero vel falso relinquunt. q̄ tales modi non
vere modificat vt inferius p̄babit.

¶ Iste sunt p̄pōes modales. sortes currit p̄ se. plato currit p̄ accidēs
et tamē diffinitio nō cōuenit eis. Antecedēs p̄t̄z. q̄ modi in eis de-
terminant cōpositionē in q̄tū cōpositio. et dicūt sp̄cialē modū entis ampliā
D m

Tractatus Primus

de tota compositionem extra pns tps. Dicendū q̄uis in illis ppositionib⁹ modalibus nō sunt aliqui istoz sex modoz formaliter ⁊ fm vocē: tamē vir tualiter. quia p se valet tm̄ sicut necesse. ⁊ p accidens valet tm̄ sicut cōtin- gens ⁊ ergo sub illis comprehendunt.

¶ Iste ppositōnes. deus ē necessari⁹. sortes ē possibilis sūt categori- ce de inesse. ⁊ tm̄ tota diffinitio eis puenit. Dicendū q̄ excludunt a diffinitōe p hoc q̄ dī modificat. qz sensus ē. ppō modalis ē q̄ modificat. i. cui⁹ copula vel cōpositio p dicatū cū sbiecto modificat aliq̄ istoz sex mo- doz. s. in istis ppōibus modificat ipm̄ p dicatū. qz modi isti nō dicūt dīam ppōnū: s. dicūt dīam ⁊ modū simplicis entis. scz sbiecti. tūc est sensus ē. deus est necessarius. i. deus ē ens necessariū. Et q̄ dicūt dicte ppōnes sūt modales cōposite. s. sūt modales. Tenet p̄na p locū a pte in nō ad totum. Antecedens pbat. qz modalis cōposita est in qua modus ē alterz extremū ppositionis. sic aut̄ est in pposito. Dicendū q̄ illa nō est diffinitio moda- lis cōposite. s. debet addi et alterū extremū sit ppositio. vel dictū ppositio supple de est tercio adiacēte. quod hic deficit.

¶ Aliū s. notabile sit verū in q̄ dicūt q̄ x̄bū. i. dictū in modalib⁹ sp dz sbijci. mod⁹ aut̄ p dicari. Dicendū q̄ sic. ⁊ sic aliq̄ dicūt q̄ dz intel ligi de modalib⁹ cōpositis. vbi modus indr̄nter fm vocē preponit vlt post ponit: qz in modalibus diuisis vbi mod⁹ ponit in medio nō dz. vt hic sor- tē possibile est esse albū: qz hic actūs ante infinitiū ē hic sbiectū ⁊ predica tū dicti est predicatū. s. hoc totū possibile est esse dicti⁹ copula. habet etiam veritatē q̄ modus ponit aduerbialiter. qz tūc ppositio modalis nō est de dicto. vt hic sortes cōtingenter currit. Ratio notabilis est triplex. Prima qz sicut se habet x̄bū in illis de inesse. sic se hz modus in ppōibus modalib⁹. s. in illis de inesse x̄bū sp predicat. ergo modus in modalib⁹ sp erit p dicatū. Scda ratio: qz determinatio debet sequi suū determinabile. s. mo- dus determinat totā cōpositōem dicti. s. mod⁹ debet seq̄ dictū ⁊ de ipō p di cari. ⁊ hoc ē verū q̄ modalis est ordinata. i. de pueniēti ordine dicti ⁊ mo di. Tercia rō. qz hoc debet p dicari qd̄ habet rōnē forme. cū generalr̄ onine p dicatū habeat rōnē forme. s. modus in modalibus habet rōnē forme. s. ō bet predicari. dictū aut̄ habet se vt materia. s. sbijci.

¶ Aristoteles in scdo p̄hermenias sp modū sbijci. vt possibile est es- se. possibile nō est esse. s. mod⁹ debet sbijci ⁊ nō debet p dicari. Di- cendū q̄ q̄uis mod⁹ ibi sbijciat fm sitū ⁊ vocē. tm̄ fm verū ⁊ naturalē oadi nē cōstructibilū debet sequi. Et si querat q̄re p̄hs ponit modū a pte sub- lecti cū tm̄ oportet ipm̄ p dicari. Dicendū q̄ Arist. ibi preponit modum vbi determinat de oppositōe. s. oppositio in modalib⁹ citi⁹ cognoscit q̄s mod⁹ preponit q̄ q̄ postponit. qz oppositio sumit ex negatōe addita nō ⁊ nō dicto. vt possibile est sortē currere: nō possibile ē sortē currere. sed de rōne negatōis est preponit.

¶ Propositio modalis pōt cōuerteri vt docet Arist. p̄ posterior. s. mo- dus q̄s sbijciat. Dicendū q̄ Arist. docet cōuerrere ppōnē modālē q̄ ad pte. ⁊ nō quo ad se totā. quia scz cōuerrit q̄ ad dictū ⁊ ptes eius. ⁊ sic cōuersio illa nō mutat situm modi.

¶ Que sit ppositio modalis. Dicendū q̄ ē categorica. qz illa ppō ē

cathego-
s. ppositio
one cathe-
gōre p̄
q̄n querat
essentia
dalis p

¶ No-
ll cōposi-
bet exp-
ponen-
est imp-
est falli-
est alba
ponen-
demon-
esse. v-
bū pos-
cto scd-
p mat-
ferent-
quoli-
rū. qz
Est tm̄
comp-

¶ Ai-
s. sic e-
nerali-
Alio-
re etia-
les al-

¶ Ai-
nō di-
eiusd-
qz ibi
pula-

¶ A-
scz p-
um.
dū q-
de el-
boū

categoriae que habent subiectum prædictum et copulam tanquam principales partes sunt. **S**ed propositio modalis est bimoda. **Q**uia ipsa est categorica. Maior pars ex diffinitione categorice. Minor probatur. quia textus dicit quod dictum debet subijci. modus autem predicari. et sibi tibi est copula. distinguuntur tamen specificiter ab illa de inesse. Et quoniam queritur utrum distinguantur specie essentiali. Respondetur quod sic. quia illa distinguuntur essentialiter. que per differentias formales sunt distincta. sed sic est de ipsis. quia modalis per differentia habet modum.

Notandum Quod propositio modalis stricto capta dividitur in compositam et diuisam. que multipliciter differunt. Primo quia in modalibus composita modus attribuit dicto finem quod partes eius componuntur simul. Et debet exponi resolvendo infinitum in verbum finitum. et accusativum in nomen preponendo hoc completum hec compositio vel hec propositio. ut albus esse nigrum est impossibile. valet. id est hec compositio albus est nigrum est impossibile. et si modus est falsus. Sed diuisa dicitur si subiectum dicti accipiat per materialiter siue per quod est albus. et tunc illi attribuat modus cum predicato dicti. Et debet exponi sic ponendo ipsum modum inter partes dicti. et ponendo loco accusativi pronomen demonstrativum demonstrans illud per quo supponit ille actus si fuerit necessesse. ut ista albus possibile est esse nigrum. debet sic exponi. illud quod est albus possibile est esse nigrum. Et sic finem secunda Thomas prima est modalis de dicto secunda de re dicti. Secundo dicitur. quia in composita accipit subiectum dicti. per materialiter et formali simul. sed in diuisa accipit per materialiter tantum. Et illa differentia habet locum in illis ubi subiectum duo includit in suo significato. si quolibet concretum accidentale. Tercio differunt finem per se primo elenchorum. quia in composita partes preferuntur continue. si in diuisa partes preferuntur discontinue. Est tamen verum quod tam in diuisa quam in composita modus determinat et ampliat compositionem. ergo sunt simpliciter modales.

Ad Omnis propositio modalis est de inesse. et non distinguatur ab ea specie. **S**ed sic est de propositione modali. Dicitur dum quod propositio dicitur de inesse dupliciter. uno modo generaliter. quia scilicet predicatum inest subiecto siue hoc sit cum modificatione vel sine ipsa. Alio modo specialiter. quia scilicet predicatum denotat simpliciter inesse subiecto. quod etiam de simplici inherencia dicitur. et sic capit in proposito quoniam dicimus modales ab illis de inesse distinguuntur.

Ad Quaecumque habent eandem formam continentur sub eadem specie. **S**ed propositio modalis et de simplici inherencia habent eandem formam. quia eandem copulam habent. et non distinguuntur specie. Dicitur dum quod quaecumque habent eandem formam formaliter sunt eiusdem specie. **S**ed forma scilicet copula in istis non est una formaliter sed materia. id est quod ibi sunt diversa unabilia. et etiam formaliter copula est alia et alia. quia copula dicitur tale unione qualem extrema requirunt.

Ad Accidens non variat speciem. **S**ed modus est accis propositio. quia accidit sibi post eius completum esse. et non variat speciem. Dicitur dum quod duplex est accis scilicet proprium et commune. Tunc dicitur quoniam accis commune non variat speciem. tamen habet accis proprium. sicut risibile et rudibile distinguuntur specificiter hominem et asinum. Vel dicitur dum quod modus est habet accis propositio in commune non tamen est accis propositio modalis. **S**ed de essentia eius. quare variat speciem. Sicut patet in simili. albedo est accidens hominis in commune. tamen albedo est de essentia hominis albi.

Tractatus Primus

Quare isti modi veri et falsi sunt relinquendi. Dicendum quod ideo quod ille propositio propriissime sunt modales in quibus oppositum et prima non sumuntur sicut in illis de inesse. quod iste solus ab eis specificiter distinguuntur. et hoc specificiter determinat de oppositio et equipollentia. hoc eodem modo sumuntur oppositum in propositio de illis duobus modis sic in illis de inesse. et sic non faciunt propositum modale specificiter distinguuntur ab illa de inesse. Sunt ergo in toto quatuor modi facientes propositum modales. quod insufficientia potest sic sumi. Ita omnis modus faciens propositum modale ampliat compositiones ultra tempus presentis. vel generaliter vel particulariter. Si vel hoc est dupliciter. vel ampliat vel affirmatiue. et sic est necesse. aut ampliat vel negatiue et sic est impossibile. Si particulariter hoc est dupliciter. vel ampliat compositionem non essendi hoc mobile ad non esse et sic est possibile. aut compositiones essendi et mobilem ad non esse. et sic est contingens. Ex ista sufficientia patet. quod isti modi equaliter quatuor signis que sunt omnes nullo quodammodo. Necesse equaliter hunc signo omnes. quod sic omnes faciunt predicatum conuenire omnibus suppositis subiecti. sic necesse faciunt predicatum conuenire subiecto per omnes tempora. unde. Dicitur necesse valet. valz impossibile nullo. impossibile quodammodo. quodammodo non possibile non. Secundo posset sic sumi sufficientia. quod omnis modus ampliat dictum ultra tempus presentis. vel generaliter diffinitive. et sic est possibile et contingens. quod sunt rem idem sunt. hoc dicitur sunt ratione. quod possibile determinat si esse prout potest ad esse. contingens determinat esse fluctuas per infinitatem potentie ad non esse. Aut copulatiue et hoc dupliciter. quod vel modus est affirmatiue. sic est necessarius. aut negatiue sic est impossibile.

Ad signa ponuntur a pre subiecti et modi a pre predicati. et modi non equaliter signis. Dicendum quod equaliter in aliquibus et non in omnibus. quod sicut signa faciunt predicata conuenire subiectis per omnibus aut per plures suppositis. ita modi faciunt predicatum dicti conuenire subiecto per omnibus aut plures temporibus.

Quod autem quantitas debet hoc eodem modo attendi sicut in illis de inesse. Dicendum quod non. hoc hic attenditur tripliciter. vno modo per pre subiecti dicti. et tunc propositio modalis est eiusdem quantitas cum sua predicte. Alii predicte dicitur propositum que remanet quando subiectum dicti resoluitur in nihil et predicatum in verbum personale finiti modi et hoc ista dicitur hominem currere est possibile est veris. sicut ista omnis homo currit. quod est correlatiue. quod ex pre subiecti dicti est quadruplex quantitas in propositio modalibus sicut in earum predicte. Secundo attenditur quantitas ex pre totum dicti. et sic omnes sunt singulares. quod in propositio modalibus subijcit aliquod singulare dictum. cui non est simplex nomen impositum. Tercio attenditur ex pre modi. et sic omnes propositiones modales vel sunt verles vel particulares. quod ille de necessario impossibile sunt verles. et ille de contingenti et possibili sunt particulares. Et quantitas modalibus que attenditur ex pre temporis propriissime sumitur penes modum qui ad tempora ampliat. Sed alij addunt quartum modum. qui sumitur ex parte lineari. quia omnes de quarta linea et tertia sunt verles formaliter vel equaliter. hoc omnes de prima et secunda sunt particulares.

Ad quantitas consequitur propositum gratia subiecti et materie. hoc modus in modalibus est per predicatum et hoc ratione forme. et quantitas non potest attendi ex parte modi. Dicendum quod duplex est quantitas. scilicet suppositorum et temporum. Quantitas suppositorum attenditur ex pre subiecti. hoc quantitas temporum attenditur ex pre predicati. sed hic loquitur de quantitate temporis. et ergo est diuersa quantitas in propositionibus modalibus et in illis de inesse.

Quare isti modi veri et falsi sunt relinquendi. Dicendum quod ideo quod ille propositio propriissime sunt modales in quibus oppositum et prima non sumuntur sicut in illis de inesse. quod iste solus ab eis specificiter distinguuntur. et hoc specificiter determinat de oppositio et equipollentia. hoc eodem modo sumuntur oppositum in propositio de illis duobus modis sic in illis de inesse. et sic non faciunt propositum modale specificiter distinguuntur ab illa de inesse. Sunt ergo in toto quatuor modi facientes propositum modales. quod insufficientia potest sic sumi. Ita omnis modus faciens propositum modale ampliat compositiones ultra tempus presentis. vel generaliter vel particulariter. Si vel hoc est dupliciter. vel ampliat vel affirmatiue. et sic est necesse. aut ampliat vel negatiue et sic est impossibile. Si particulariter hoc est dupliciter. vel ampliat compositionem non essendi hoc mobile ad non esse et sic est possibile. aut compositiones essendi et mobilem ad non esse. et sic est contingens. Ex ista sufficientia patet. quod isti modi equaliter quatuor signis que sunt omnes nullo quodammodo. Necesse equaliter hunc signo omnes. quod sic omnes faciunt predicatum conuenire omnibus suppositis subiecti. sic necesse faciunt predicatum conuenire subiecto per omnes tempora. unde. Dicitur necesse valet. valz impossibile nullo. impossibile quodammodo. quodammodo non possibile non. Secundo posset sic sumi sufficientia. quod omnis modus ampliat dictum ultra tempus presentis. vel generaliter diffinitive. et sic est possibile et contingens. quod sunt rem idem sunt. hoc dicitur sunt ratione. quod possibile determinat si esse prout potest ad esse. contingens determinat esse fluctuas per infinitatem potentie ad non esse. Aut copulatiue et hoc dupliciter. quod vel modus est affirmatiue. sic est necessarius. aut negatiue sic est impossibile.

Ad signa ponuntur a pre subiecti et modi a pre predicati. et modi non equaliter signis. Dicendum quod equaliter in aliquibus et non in omnibus. quod sicut signa faciunt predicata conuenire subiectis per omnibus aut per plures suppositis. ita modi faciunt predicatum dicti conuenire subiecto per omnibus aut plures temporibus.

Quod autem quantitas debet hoc eodem modo attendi sicut in illis de inesse. Dicendum quod non. hoc hic attenditur tripliciter. vno modo per pre subiecti dicti. et tunc propositio modalis est eiusdem quantitas cum sua predicte. Alii predicte dicitur propositum que remanet quando subiectum dicti resoluitur in nihil et predicatum in verbum personale finiti modi et hoc ista dicitur hominem currere est possibile est veris. sicut ista omnis homo currit. quod est correlatiue. quod ex pre subiecti dicti est quadruplex quantitas in propositio modalibus sicut in earum predicte. Secundo attenditur quantitas ex pre totum dicti. et sic omnes sunt singulares. quod in propositio modalibus subijcit aliquod singulare dictum. cui non est simplex nomen impositum. Tercio attenditur ex pre modi. et sic omnes propositiones modales vel sunt verles vel particulares. quod ille de necessario impossibile sunt verles. et ille de contingenti et possibili sunt particulares. Et quantitas modalibus que attenditur ex pre temporis propriissime sumitur penes modum qui ad tempora ampliat. Sed alij addunt quartum modum. qui sumitur ex parte lineari. quia omnes de quarta linea et tertia sunt verles formaliter vel equaliter. hoc omnes de prima et secunda sunt particulares.

Ad quantitas consequitur propositum gratia subiecti et materie. hoc modus in modalibus est per predicatum et hoc ratione forme. et quantitas non potest attendi ex parte modi. Dicendum quod duplex est quantitas. scilicet suppositorum et temporum. Quantitas suppositorum attenditur ex pre subiecti. hoc quantitas temporum attenditur ex pre predicati. sed hic loquitur de quantitate temporis. et ergo est diuersa quantitas in propositionibus modalibus et in illis de inesse.

Quare isti modi veri et falsi sunt relinquendi. Dicendum quod ideo quod ille propositio propriissime sunt modales in quibus oppositum et prima non sumuntur sicut in illis de inesse. quod iste solus ab eis specificiter distinguuntur. et hoc specificiter determinat de oppositio et equipollentia. hoc eodem modo sumuntur oppositum in propositio de illis duobus modis sic in illis de inesse. et sic non faciunt propositum modale specificiter distinguuntur ab illa de inesse. Sunt ergo in toto quatuor modi facientes propositum modales. quod insufficientia potest sic sumi. Ita omnis modus faciens propositum modale ampliat compositiones ultra tempus presentis. vel generaliter vel particulariter. Si vel hoc est dupliciter. vel ampliat vel affirmatiue. et sic est necesse. aut ampliat vel negatiue et sic est impossibile. Si particulariter hoc est dupliciter. vel ampliat compositionem non essendi hoc mobile ad non esse et sic est possibile. aut compositiones essendi et mobilem ad non esse. et sic est contingens. Ex ista sufficientia patet. quod isti modi equaliter quatuor signis que sunt omnes nullo quodammodo. Necesse equaliter hunc signo omnes. quod sic omnes faciunt predicatum conuenire omnibus suppositis subiecti. sic necesse faciunt predicatum conuenire subiecto per omnes tempora. unde. Dicitur necesse valet. valz impossibile nullo. impossibile quodammodo. quodammodo non possibile non. Secundo posset sic sumi sufficientia. quod omnis modus ampliat dictum ultra tempus presentis. vel generaliter diffinitive. et sic est possibile et contingens. quod sunt rem idem sunt. hoc dicitur sunt ratione. quod possibile determinat si esse prout potest ad esse. contingens determinat esse fluctuas per infinitatem potentie ad non esse. Aut copulatiue et hoc dupliciter. quod vel modus est affirmatiue. sic est necessarius. aut negatiue sic est impossibile.

Ad signa ponuntur a pre subiecti et modi a pre predicati. et modi non equaliter signis. Dicendum quod equaliter in aliquibus et non in omnibus. quod sicut signa faciunt predicata conuenire subiectis per omnibus aut per plures suppositis. ita modi faciunt predicatum dicti conuenire subiecto per omnibus aut plures temporibus.

Qualiter debeat attendi q̄litas in p̄pōib⁹ modalibus. Dicēdū q̄ in p̄pōne modalī ē duplex cōpositio. scz cōpositio p̄tū dicti inter se. aut cōpositio p̄tū alicui⁹ p̄pōnis ⁊ cōpositio toti⁹ dicti cū mō. Et s̄m s̄ dupl̄r attendit̄ q̄litas in p̄pōe modalī. vno⁹ ex pte p̄tū dicti. sic scz si ponat̄ negatio int̄ ptes dicti. sic ē negatiua. si nō tūc ē affirmatiua. vt illa. sorte currē negatio int̄ ptes dicti. sic ē negatiua. si nō tūc ē affirmatiua. vt illa. sorte currē ⁊ possibile ē affirmatiua ⁊ illa sorte nō currē ē possibile ē negatiua d̄ dicto. Alio⁹ attendit̄ q̄litas ex pte mōi. ⁊ sic illa p̄pō ē negatiua cui⁹ mod⁹ negat̄. ⁊ illa ē affirmatiua cui⁹ mod⁹ affirmat̄. vt illa sorte currē nō ē possibile ē negatiua. ⁊ illa sorte currere ē possibile ē affirmatiua. Et simplr d̄z attendi q̄litas ex pte mōi vt pbat̄ Arest. qz si sumeret̄ ex pte dicti sequeretur q̄ due d̄dictione q̄nqz essent̄ sil̄ vere qd̄ ē impossibile. Seq̄la p̄t̄z de istis. possibile ē hāc veste incl̄ di: ⁊ possibile ē hāc veste nō incl̄ di. que ambo se vere. Sedo p̄t̄z. qz sic se h̄z esse in illis de inesse. ⁊ cōiunctio in hypothetice. ita se h̄z mod⁹ in modalib⁹. s̄ in illis de inesse. p̄pō nō dicit̄ negatiua nisi in ea neget̄ esse. ⁊ nec modalis erit simplr negatiua nisi mod⁹ neget̄. Tercio p̄t̄z qz si mod⁹ nō neget̄. tūc nec ipsa copula principalis. nec principalis ps copule negat̄. ⁊ nō debz di ci modalis negatiua. H̄ns p̄t̄z. qz mod⁹ ē principalis ps copule. ⁊ aggrega tū ex mō ⁊ xbo qd̄ determinat̄ p̄ modū est copula principalis.

Autem quilibet res est t̄m vna forma. s̄ q̄litas ē forma. p̄pōnis. ⁊ vni⁹ p̄positōis modalis ē t̄m vna q̄litas. Dicēdū q̄ vni⁹ rei ē vna forma principalis ⁊ toti⁹. p̄t̄r t̄m esse ples forme subordinate. q̄ vna ē forma p̄t̄ ⁊ alia toti⁹. sicut in p̄posito cōpō dicti respectu cōpōnis modi cū dicto.

Ad negatio ponit̄ ante dictū tūc habet post se modū. ⁊ negat̄ ip̄m sequētia. qz negatio est malignāis nature ⁊c. Dicēdū q̄ q̄cqd̄ negatio post se inuenit̄ in eadē cōpōne hoc totū destruit. s̄ mod⁹ ponit̄ in alia cōpō sitōne. ⁊ nō pōt negatio posita inter ptes dicti destruere modū.

Quare p̄ter h̄ys. nō facit mentionē de cōuersione p̄pōnū modalium Dicēdū q̄ ideo. qz p̄pōnes modales eodē mō cōuertunt̄ sicut ille de inesse. ⁊ hoc intelligit̄ s̄m p̄t̄ ⁊ non s̄m se totas. qz soluz cōuertunt̄ s̄m dictū. s̄ sic nō est de eq̄pollētia ⁊ oppositione modalium. quare specialr hic de eis determinat̄. Est t̄m verū q̄ equipollētia modalī habet aliquam similitudinē cū equipollētia illa de inesse. qz sicut in istis p̄pō cui⁹ preponit̄ tur negatio equipollēt suo cōtradictorio. sic p̄posito modalis cui⁹ negatio ponit̄ ad modū equipollēt suo cōtradictorio. vt sicut illa p̄pō de inesse. nō oīs hō currit. eq̄pollēt huic qd̄ hō nō currit. sic illa sorte currere nō ē possibile. equipollēt huic sorte currere est possibile.

Et sciēdū q̄ vnusq̄sqz istoz quatuor modoz facit̄ quatuor p̄positiones modales. ⁊ cū quatuor sint modi erunt̄ quater quatuor p̄positiones. sic sunt se decim p̄positiones in toto. Clerbi gratia iste mod⁹ qui est possibile si sumat̄ sine negatione facit̄ vnam p̄positionem modalem. vt sorte currere est possibile. Si suat̄ cū negatiōe

q̄ q̄m̄ q̄m̄
h̄t̄ q̄m̄

Tractatus Primus

posita ad verbū facit scđam pponē. vt sortē non cur-
rere est possibile. Si sumat cū negatōe posita ad mo-
dū facit terciā pponē. vt sortē currere nō ē possibile.
Si sumat cū negatōe duplici. vñā posita ad modūz
alia ad verbū facit quartā pponē. vt sortē nō currere
nō est possibile. Et sic hī vñūquēqz istoz modoz su-
munt quatuor ppos. Hāz aut pponū eqpollentie
siue pñe qtuor regulis cognoscunt. Prima ē. cuiusqz
dicto affirmato attribuit possibile eidē attribuit con-
tingens: z ab eodē remouet impossibile: z ab ei⁹ con-
tradictorio opposito remouet necesse. Scđa regula ē
cuiusqz dicto negato attribuit possibile eidē attribui-
tur cōtingēs z ab eodē remouet impossibile: z ab ei⁹
cōtradictorie opposito remouetur necesse. Tercia rla
est. a qñqz dicto affirmato remouetur possibile ab eo-
dē remouetur ptingēs z eidē attribuitur ipossibile. z
ei⁹ ptradictorie opposito attribuitur necesse. Quarta
rla ē. a qñqz dicto negato remouetur possibile: z ab
eodē remouetur cōtingēs: z eidē attribuitur impossi-
bile: z ei⁹ cōtradictorie opposito attribuitur necesse.
Qñs aut ille ppones q sūt i prima linea eqpollēt z con-
uertūtur int se p primā rlam. q in scđa p scđam. que i
tercia p terciā: z que in quarta p qrtam.

Postqz petrus hyl. determinauit de modalib⁹ q ad earz essentia. qñr de-
minat de eis qñtū ad passiōes seu pñctates earz que sunt eqpollētia z op-
positio. z p ponit vñū preambulū sibi valēs ad eqpollētia de multiplica-
tione ppositionū modalū penes sitū negatiōis. vt p3 in lra. Tūc ibi hqz
rū aut. Petrus hyl. et predicto notabili infert regulas de equipollentijs
modalium dicens q equipollentie ppositionū modalū cognoscunt qua-
tuor regulis. quarum prima est. Cuiusqz dicto affirmato attribuitur pos-
sibile. eidem attribuit cōtingens. z ab eodem remouetur impossibile. et
ab eius contradictorie opposito remouetur necesse significatur per ama-
binus. et omnes sunt particulares affirmatiue. Et est ratio regule.
quia possibile et cōtingens conuertuntur. Ergo quicquid attribuitur

vñl etlā a
posito m
se indrāt
ri z cōtra
ab ei⁹ cō

Qñ
tercia ē
hyl. dach

Ar
numero
multiplicati

Ar
posterio
pñt fin
ctus nō
pñt fieri
tiones.
doz sit
dicendū
intelligi
quā po

Ar
s form
modo
dental

Qñ
p eas
patēt
purea
amab
sibili
tingen
sitio
z fecit
tū ill
tū a cō
dēt de

Ar
placit

vnū etlā attribuit alteri. Sz possibile et impossibile cōtradict. g hnt se op
posito mō. qz posito vno cōtradictorior remouet reliquū. et qz possibile bz
se indrūter ad eēz et nō esse. igit. si aliqd dictū sit possibile pōt qñqz verifica-
ri et cōtradictoriū dictū pōt eē falsū. ideo si alicui dicto attribuat possibile
ab ei⁹ cōtradictorio oppsito remouet necesse.

Quātrū fm quēlibet modū pōt formari qtuor ppōes. Dicēdū q sic
qz pūna ē affirmatiua de dicto et mō. scda ē negatiua de dicto tm.
tercia ē negatiua de mō tm. q̄ta ē negatiua de dicto et modo sil. sicut ppe.
hys. declarat exemplariter in textu.

Ad or. Dicēdū q fm quēlibet modū possunt fieri infinite ppōes i
numero nō tñ in specie. qz sic nō hnt ples ppōes q̄ quatuor. et de tali mul-
tiplicatiōe est hic ad ppositum.

Ad hāc pnt infinite ppōes fieri in numero fm modū. Assumptum p
bas. qz qñ extrema sunt finita necesse ē media esse finita. vtz pūmo
posteriorū. s in modis fm spēm q̄ se hnt p modū extremū est finitas. g non
pnt fm numerū in infinitū multiplicari. Et hoc ex alio cōfirmat. qz intelle-
ctus nō pōt cognoscere infinita: qz intelligere actus finitus est. g etiā non
pnt fieri infinite ppōes. Tenet p̄na. qz p actū intellectus causant ppositi-
ones. vt dicit Arist. p̄ p̄bhermenias. Dicēdū q licet in rōe specifica mo-
dū sit finitas. tñ illa nō impedit infinitatē numeralē. Et ad cōfirmatiōē
dicēdū q nō sunt infinite fm actū s bñ fm potētā. et tale pōt intellectus
intelligere: qz vnūqzqz intelligit fm q̄ est in actu. et fm illā ē ibi finitas. i
quā potest intellectus fm suū actum.

Ad p̄positiones modales de eodē mō sunt eedē. g manēte eodē mō
multiplicari non pnt. Hīs pbat. qz mod⁹ ē forma ppōis modalis
s forma facit cōuenire. Dicēdū q lz oēs p̄positiones modales de eodē
modo sunt eedē in specie essentiali et ex pte modi. tñ variant in specie acci-
dentali. scz ex pte affirmatiōis et negatiōis.

Quātrū fm fcationez hārū dictionū Amābimus Edentuli Iliace et
p̄as fcat⁹ quatuor ordines in qb⁹ ppōes eqpollētes fcat⁹ q̄ ordines
patēt p hos x̄sus. Prim⁹ amābim⁹. edentuliqz iros. Tercius iliace. pur-
purea sit tibi quartus. Et isti duo x̄sus sic hnt declarari. qz in illa dictione
amābimus cōsiderāde sunt qtuor vocales. pūna ē a. et fcat ppōem d̄ pos-
sibili in q̄ nlla debet poni negatio. scda vocalis silr ē a et fcat ppōem de cō-
tingenti. in qua nlla debet poni negatio Tercia x̄o vocalis ē i. et fcat ppo-
sitiōē de impossibili. in qua debet negatio poni ad modū. et q̄ta vocat v
et fcat ppōes de nēcio. in q̄ v̄z poni duplex negatio. scz ad dictū et ad modū
tñ illud. Et dictū negat. i q̄ modū. nihil a s v totū. vel sic. Destruit v totū
tñ a cōfirmat vtrūqz. Destruit e dictū: denegat iqz modū. Et ita suo mō de-
bēt declarari alie dictōes iuxta suas vocales. vt patebit i sequētib⁹ reglis.
Ad hūic dicto hōiem esse aīal ē possibile. attribuit possibile. et tñ ibi si
placiter. vno mō cōter vt idē est quod possibile. et sic diuidit p necessarium

Tractatus Primus

et non necessarium. Secundo modo capit specialiter p illo qd non est necessarium et non impossibile. et tunc fm p hunc p prior sic diffinit. Contingens e q non exite necessario ipso posito inesse nulli sequi impossibile. que diffinitio vult dicere q contingens specialiter captu e qd nec e necessarium nec impossibile. et sic non pot huic pponi hoies esse aial attribui contingens. s in ipso contingens dz accipi coter put non distinguit contra necessarium siue possibile. ppro q notadu q fm p hunc istud contingens specialiter captu e triplex. scz natu rari et ad vtrilibet. Contingens natu e qd magis determinat ad esse q ad non esse. vt hoies mori. Contingens rari est. qd inest vt in pauciorib. vt hoies nasci cu sex digitis in vna manu. Contingens ad vtrilibet e qd e indifferens ad vtriusq contra pctorioz. scz ta ad esse q ad non esse. vt forte sedere.

Af Ad ista forte currere e possibile non sequit forte non currere e possibile. et tñ ad illa forte currere e contingens sequit forte non currere e contingens. p couersione in opposita qlitate. s possibile et contingens non sunt idem. Dicendum q ppones de contingenti ad vtrilibet couertunt in opposita qlitate. nec hoc contingens e idem cu possibile. s ppones de contingenti generali capto qd couertit cu possibile non couertunt in opposita qlitate.

Af Si finit possibile et contingens tunc solu tres crut modi. Dicendum q lz possibile contingens sunt idem q ad supposita. dñt tñ fm formas. les rones fm di. vt patuit circa sufficientia. Ena dicendum e q possibile contingens coueniunt in hoc q dicunt modum entis p mixti potentia. sed differunt quia possibile dicit illum modum ad suum actum. sed contingens dicit eum ad suam causam.

Af Oes ppones equipollentes debet ee eiusdem ibiecti et pdicati. s ppones de amabim non st eiusdem ibiecti et pdicati. s n equipollent. Maior pbatut. qz equipollentia e passio pponu vtroq termino participantu. Dicendum ad maiore q equipollentia capit duplr. vno mo specialiter p equalitatem duaru propositionu vtroq termino participantu. et sic repit in illis de inesse. Alio modo capit generaliter p qcuq equipollentia pponu in aliq. scz in veritate et falsitate. et sic capit hic.

Af Ille ppones non sunt equipollentes qz vna est affirmatiua et alia negatiua. s sic e in pponibus de amabim. sicut piz de prima et tertia. s non equipollent. Dicendum q ppones de possibili et impossibili non sunt equipollentes nisi vni modoy preponat negatio. dicendo forte non currere non e impossibile. Dicit tñ aliqui q non sit inconueniens propositione affirmatiua equipollente simpliciter negatiue si sint de diuersis modis. vt patet de istis possibile est esse. non impossibile est esse.

Secunda regula est cuiusq dicto negato attribuit possibile eidem attribuit contingens et ab eodem remouet impossibile. et ab eo contradictorio opposito remouet necesse et scant p hac dictione Edentuli. et oes ille ppones sunt priuilegiales negatiue. Et e ro regle. qz possibile contingens couertunt. s cuiusq dicto negato attribuit possibile eidem attribuit contingens. s possibile impossibile dñt. ideo cuiusq dicto attribuit possibile ab eodez remouet impossibile. quia vnu contradictorioz remouet alteru. s necesse et possibile alternant. ideo a qcuq remouet possibile ab eodez remouet necesse. Sz

q subal
piat ad
solu ad
Af
tutu et a
gar. tñ
speciali
dine in
no eqp
equalit
eqpolla
sunt oes
Af
cendū
se rem
Ter
mouet
pter leg
liquū.
le lū
onē
Af
gatio
tñ sic
Af
struit
rellig
Af
pollē
pollē
moue
etoz
oēs
vli af
figur
Af
Du
aican

q subalternant pty. qz necesse valet ois. r possibile valet qdā. qz necesse am
pliat ad oīe tps affirmatiue. sic oīe ad oīa supposita. s possibile ampliat
solū ad aliqua tpa. sicut qdam ad aliqua supposita.

Ar s pposiones de edētuli nō sūt eiūsdē sibiecti. qz vñ est sibiectū affirma
tiū r alterū negatiū. nec sūt eiūsdē q̄tatis. qz modus in primis nō ne
gat. tñ negat i duab' scdis. Dicēdū q equipollētia caput dupli. vno mō
spēali. p equipollētia duar' pponū vtroq; termino p̄cipantiū fm eundē or
dinē in q̄tate r q̄tate. in veritate r falsitate. r sic modales eiūsdē linee
nō equipollēt. s ita stricte nō caput hic equipollētia. Alio mō caput generalr. p
equalētia duar' pponū in veritate r falsitate. r sic oēs pposiones de edētuli.
equipollēt. Ad scdm dicēdū. q quis alique cap sūt affirmatiue vocalr. tñ
sūt oēs negatiue fm sibi. qz oēs equipollēt vni p̄cipulari negatiue.

Ar huc dicto deū nō esse attribuit possibile r tñ ab eo nō remouet im
possibile. qz sp impossibile est deū nō esse. q ista regula ē fallā. Di
cendū q ab hoc dicto deū nō esse vere nō remouet impossibile. tñ bene fal
se remouet ab eo. sicut possibile false sibi attribuit.

Tercia regula ē. a q̄cūq; dicto affirmato remouet possibile. ab eo dē re
mouet cōtingēs ppter vni cōuertibilitatis. r eidē attribuit impossibile p
pter legē cōtradictōis. q est de q̄cūq; negat vñ cōtradictōis affirmat re
liquū. r ei' cōtradictōis opposito attribuit necesse. eo q necesse r possibi
le sūt modi baltemi. r q̄ equalēt p duplicē negationē. r fcaut p hāc dicti
onē illace. Ali oīes pposiones de illace sūt vniuersales negatiue.

Ar Tercia ppositio de illace ē affirmatiua. q nō oēs sūt negatiue. Ali
pbat. qz in ea nlla ponit negatio. Dicēdū quis ibi nō ponit ne
gatio extrinseca. tñ impossibile sp intrinsece includit negationez. qz valet
tñ sicut nlls. q rōne illi' modi omēs sūt vles negatiue.

Ar Impossibile negat dictū cui attribuit. ergo non attribuit dicto af
firmato. Dicendū q bene virtualiter semper negat dictum et de
struit eius compositionem. non aut formaliter r fm vocem. quo modo in
telligit p̄sens regula.

Ar In ppositōne de possibili negat possibile. vt sortē currere nō ē pos
sibile s possibile negatū nō ē possibile. q ibi nō erūt q̄tuor pposiones eq
pollētes. Dicēdū q lz possibile negatū r impossibile sūt idē fm fcaut r eq
pollēt. tñ distinguunt adhuc formalr r vocalr. vt nō qdā r nlls.

Quarta regula ē. a q̄cūq; dicto negato remouet possibile ab eodem re
mouet cōtingēs ppter cām dictā r eidē attribuit impossibile. r ei' cōtrad
ictōis opposito attribuit necesse. Et fcaut p hanc dictionē purpurea. Anō
oēs pposiones de purpurea sūt vles affirmatiue. qz omnes equipollent huic
vli affirmatiue. sortē currere ē necesse. Et iste quatuor regule clare patent s
figura in fine hui' primi tractatus posita.

Ar De impossibili in purpurea nō pōt equipollere affi. matiue de necē.
Dicēdū q equipollētia dz hic extēdi ad p̄nam cōuertibilē. vt sic ille ppos
dicant equipollere q cōuertibilē se cōsequunt. lz sint de diuersis extremis

Tractatus Primus

Et qñ dicit oēs ppōnes eqpollētes debēt esse eiūdē subiecti ⁊ eiūdē predicari. s. in purpurea ppōnes de possibili ⁊ necessario nō sūt eiūdē subiecti: qz in eis dicta cōtradictoria sibi iungūt. nec sūt eiūdē predicati: qz nō est idē modus. s. nō eqpollēt. Dicēdū qz s. vey ē de eqpollētia spēali ca-
pra. sic capis in illis de inesse ⁊ nō generali vt hic accipis.

Af Ille ppōnes creantē eē deū ē necesse. creantē nō esse deū ē impossi-
bile. s. de q̄to ordine ⁊ tñ nō eqpollent. p̄t qz prima ē falsa. cum
ei cōuertēs sit falsa. ⁊ tñ scda ē vera. Dicēdū duplī. p̄mo qz illa est vera.
creantē esse deū ē necesse. ⁊ dz sic cōverti. s. deū esse vel posse creantē esse est
necesse que ē vera. Scdo dicēdū qz vtrqz sit falsa. qz cōuertēs scde si bñ
inspiciat videt eē falsa. Prima solutio ē securior l3 scda sit cōior. Et silt di-
cendū ē de ista. grāmaticū esse hoīem est necesse.

Item eqpollētia ppōnū modalū pōt sumi p has
regulas. Oēs ppōnes de possibili ⁊ impossibili eq-
pollēt xbo silt se hñte ⁊ mō dissilt. vt sortez currere ē
possibile. sortē non currere non ē impossibile. Et oēs
ppositiones de possibili ⁊ necesse eqpollēt xbo ⁊ mō
dissilt se hñtib⁹. vt sortē currere ē possibile. sortē non
currere non ē necesse. Et oēs ppositiones de impos-
sibili ⁊ necesse eqpollent xbo dissilt se hñte: ⁊ modo
silt. vt sortē nō currere ē impossibile. ⁊ sortē currere ē
necce. Et itelligit mod⁹ silt se hñe ⁊ dissilt q̄tū affirma-
tionē ⁊ negationē. Et dicit modus silt se hñe qñ affir-
mat vel negat vtrobiqz ⁊ dissilt qñ negat in vna ⁊ af-
firmat in alia. Et eodē modo intelligēdū ē de xbo si-
cut d modo. Et sciēdū qz p̄dicta regla non facit mē-
tionē de ptingenti: eo qz contingens puerit cū possi-
bili. Tñ idē ē iudiciū de ppositionib⁹ vtriusqz. Exē-
pla aut hui⁹ q̄rāt in supiori figura. in prima. scda. ter-
cia ⁊ q̄rta lineis. qz ista ad oēs ē regula generalis.

Postqz autor determinauit de equipollentijs modalibus ⁊ earum conse-
quentijs per quatuor regulas satis difficiles. hic facit hoc idem per tres
regulas magis faciles. Ex quo patet qz iste tres regule non sunt necessarie
quia absqz illis possumus habere noticiam equipollentiarum ppositionū
modalū. sed ponunt de bene esse ad habendum faciliorem cognitionem.
Est ergo prima regula talis. qz omēs ppositiones de possibili ⁊ impossibi-
le equipollent xbo silt se habēte ⁊ modo dissilt. Rō istius est. qz possibile

impossibi-
lit equipoll-

Af tu
silt. qz in

ctū aut in

ctis ppōi
⁊ possibil

S scda
la est. oēs

bentib⁹.
gatio ppō

Af I
dissilt. tñ

ponit. cū

mo. tñ bñ

Terc
bo dissilt

de necessi

trarias e

sario eqp

Af I
dit affirm

qz habea

cū. de qu

Qr I
de vtroq

Af I
qz pliciter

illo mō

esse diue

le. quare

I
a

in qua

Terci
scds si

prima

scds ⁊

impossibile opponit dīctorie. sed negatio posita ad modū dī pposita fa-
cit edpollere suo dīctorio. sic negatio pposita signo in illis de inesse. Et
Af Iste due edpollēt. forte (dī mod' sū se hēre et dissū. ut in textu.
currere ē possibile. forte currere nō est possibile. et tū verbū nō hē se
sū. qz in vna affirmat et in alia negat. Dm qz p xbu hic dī intelligi dī
cū aut infinitiū q est ps dicti et nō copula vnens modū cū dicto. q in dī
ctis pōib' se hē dissū. Et qñ dī. sicut impossibile ampliāt ad oīa tpa. Ita
et possibile. q se hēt sū. Dm qz hēt se sū qñ ad ampliatiōē ad min'

Secūda regu. (in aliquo. sed non qñ ad affirmatiōē et negatiōē.
la est. oēs ppōes de possibili et necessario edpollēt verbo et mō dissū se ha-
bentib'. Qui rō est. qz ppōes de possibili et necessario sū subalterne. s ne-
gatio pposita dīctor modo facit edpollere suo subalterno. qz se hēt sic ne-

Af Iste ppōes. for. (gatio pposita et postposita signo in illis de inesse
tē currere ē possibile. forte nō currere nō ē necesse. hēt se xbo et mō
dissū. tñ nō edpollēt. Scda ps. pbaē. qz prima ponit aliqd et scda nihil
ponit. cū sit negatiō tam de dicto qz de mō. Dm qz lz nihil ponat p se pā
mo. tñ bñ ponit aliqd ex pñti. qz ponit suū cōtradictoriū ē possibile.

Tercia regula est. oēs ppōes de impossibili et necessario edpollent ver-
bo dissū se hēt. et mō sū. Bō istī regule est. qz ppōes de impossibili et
de necessario sū contrariē. sed negatio posita ad dictū tñ in modalib' facit cō-
trariās edpollere. qz solū mutat qñtatē. et sic ppōes de impossibili et neces-
sario edpollēt negatiōē posita ad dictū. qd est ipsaz in illis de inesse p' pñt

Af Impossibile et necesse nunq pñt se sū habere. qz regula p' supponit fal-
sum. Ans pbaē. qz impossibile sp includit negatiōē et necesse inclū-
dit affirmatiōē. Dm qz lz impossibile qñ ad negatiōē intrinsecā nū
q habeat se sū sicut necessariū. tñ pñt se hēre sū qñ ad negatiōē extrinse-
cā. de qua hec regula intelligit.

Quare pe. hyl. nō facit mentiōē de cōtingēti. Bñ def qz id. qz pos-
sibile et contingens ut hic accipiunt cōuertunt. et qz id est iudiciū
de vtroq. vñ. Qui des possibile contingens datur eīdem.

Af Cōtingens et possibile sū diuersi modi. qz nō cōuertunt. Ans pbaē
qz als nō eēnt quatuor mōi facientes ppōem modālē. Dm qz du-
pliciter aliqua cōuertunt. vno q ad supposita tñ. sicut risibile et homo
Alio mō q ad supposita et rōem formālē sū. s illa q cōuertunt pño mō pñt
esse diuersa quātū ad rōes formales. et sic cōuertunt contingens et possibi-
le. quare adhuc remanent modi distincti.

Respōnū modalū alie sū pñe: alie subcontrarie.
alie dīctorie: alie subalfne. Tñ oēs ppōes q sū
in quarta linea sū contrariē his q sū in tertia linea. vñ?
Terci' est quarto sp pñari' ordo Ite prim' ordo et
scd's subcontrariātur. vñ. Sit tibi linea subcontraria
prima scd'e Ite prim' ordo et terci' contradicūt: etiā
scd's et qñr' dīcūt. vñ. Terci' est pño contradicto-

Tractatus primus

rius ordo. Pugnat cū q̄rto cōtradiciēdo scōs. Itā pri
ma linea subalternat q̄rte ⁊ scōa terciē. vñ? P̄ria sub
est q̄rte. vice p̄ticulari hñs se. H̄ac h̄z ad seriē se lege
scōa seq̄ntē. Ordo subaltern? sit prim? siue secūdus

Postq̄ determinauit de eq̄pollentijs p̄pōnū modalū. hic finaliter deter
minat de oppōib? earundē. Et rō ordis est. qz eq̄pollētia attendit penes
idēptitatē. s̄ oppō penes diuersitatē. idē aut est an diuersū nisi aliū spedi
at. vt paruit in illis de inesse vbi eq̄pollētia sequit? oppōem. Et d̄z qz ip̄az
aliq̄ se h̄ne aliq̄ subcōtrarie. aliq̄ p̄dictiue ⁊ aliq̄ subalterne. Et illaz sp̄ez
oppōis eodē mō iunūt sufficiētia h̄ nē in illis de inesse. Tūc vltē? oñ d̄t
oppōes modalū p̄ q̄tuor ordines. q̄ scant? illis d̄cōib? Amabim? Edentū
li. Illiace. Purpurea. An oēs de q̄rto ordine s̄ vles affirmatiue. ⁊ oēs de
tercio ordine s̄ vles negatiue. ⁊ q̄ inter se p̄riant? Et ille de primo ordine
sunt p̄ticularēs affirmatiue. s̄ de scōo s̄ p̄ticularēs negatiue. q̄re subcō
trariant? Ex isto facili? cognoscunt? alie sp̄es. qz q̄r? ⁊ scōs ordo p̄dicūt.
s̄lt? terci? ⁊ primus. s̄ q̄r? ⁊ prim? subalternant? ⁊ etiā terci? ⁊ scōa. ⁊ hoc
totū q̄tum ad eq̄pollentias ⁊ oppōes docebit figura sequens.

Af Oēs p̄pōes h̄ne d̄nt eē vles. s̄ nulle modales cōpōsite s̄ vles. er
go nulle tales s̄nt h̄ne. Minor p̄bat? qz oēs p̄pōes modales s̄nt sin
gulares. qz in eis subijci? singulare dictū. D̄m qz in modalib? q̄ritas at
tendit? tripl̄r. s̄ ex p̄te totū? dicti. ex p̄te subiecti dicti. ⁊ ex p̄te mōi. s̄ h̄ p̄nci
paliter d̄z attēdi ex p̄te mōi. ⁊ sic s̄nt aliq̄ vles. ⁊ aliq̄ p̄ticularēs p̄portionā
do modos signis. s̄ ille q̄ s̄nt in purpurea ⁊ illiace s̄nt vles. q̄ p̄riant? Et q̄
d̄z. In ill? duab? lineis s̄nt aliq̄ p̄pōes de cōtingēti ⁊ possibili. s̄ tales non
s̄nt vles ex p̄te mōi. q̄. D̄m qz q̄uis possibilē cōtingēs q̄i sumūt? siue ne
gatiōe s̄nt mōi p̄ticularēs. t̄i q̄i sumunt? cū negatiōe equalēter s̄nt vles.
Sicut i s̄nt h̄ signū q̄dā formā est p̄ticularē. s̄ cū negatiōe vt nō q̄dā ē vle

Af Iste p̄pōes. q̄dā aīal eē hōiem ē necē. ⁊ q̄dā aīal nō eē hōiez est
necē s̄nt de purpurea ⁊ illiace. ⁊ t̄i nō s̄nt h̄ne. Scōa ps p̄bat? qz cō
trarie nūq̄ p̄nt s̄nt eē vere. s̄ p̄dicte s̄nt s̄nt vere. q̄. D̄m qz q̄i modales s̄nt
de subiecto vli sp̄ requit? qz altera eaz sit de subiecto dicti sumpto cū signo
vli. si est subiectū in vtraq̄ sumat? p̄ticularē tūc nō cōtrariāt? Et iō ista in
purpurea. q̄dā aīal eē hōiem ē necē. h̄z p̄ p̄ria istā. nullū aīal eē hōiez est
necē. q̄ est falsa p̄ma erūte vera. Et q̄i d̄z iste p̄pōes hōiem eē sp̄em est ne
cesse. ⁊ hōiem eē sp̄em nō ē necē p̄triant? ⁊ t̄i s̄ de subiecto vli. ⁊ in neu
tra subiectū sumit? cū signo vli. D̄m qz dictū p̄cedens d̄z itelligi de s̄bie
cto dicti vli supponēte p̄sonāl? vli supponēte material? p̄ sibi s̄nt qz in alia
suppōit p̄sonāliter. s̄ in dicta p̄pōe subiectū nec supponit p̄sonāl? s̄catue
nec material? p̄ sibi s̄nt supponente p̄sonāl? s̄ stat p̄ sibi s̄nt supponente
simplr. qz hoc totū dictū. hōiem eē sp̄em stat p̄ ista p̄pōne. hō est sp̄es.

Af Cōtra oppōem subcōtrariā. subcōtrarie d̄nt eē eiūsdē subiecti et s̄
dicant? s̄ p̄pōes de amabim? ⁊ edentuli nō s̄nt eiūsdē subiecti. vt p̄z
de illis sortē currere est possibile. sortē nō currere ē possibile. D̄m ad ma
iorē. qz in illis de inesse oppōite debent esse eiūsdē subiecti ⁊ p̄dicari. nō
p̄nt iō modalib? Et ē rō diuersitatis. qz oppō in modalib? attēdit penes

opposita
ueritate
in subcō
est negat
in vtraq
tina. tū

Af 3
edēntuli.
ligit? si
sumat? c

Af 6
ponunt?
pont ad
tū equa
habend
p̄rima
p̄dicatū
esse. q̄ si
ceret ne
ē abul
dicūt. se
qz i dua

Af 1
cū. M
subalte
cōtingē
q̄a p̄ri
cōtingē
positā
cessari
genti q̄

Af 1
in ama
intelligi
vli ⁊ c
mi in a
est dist
plicari
esse hō
tradie
ritatē
de eise

opposita p̄dicata. s. penes oppositos modos enūciā di tñ. 7 ppter illā dī / ueritatē fuit necariū hic determinare de oppōe p̄pōnū modalū. Et qñ dī / in subcōtrarijs ad mūn⁹ vna dī ēē affirmatiua 7 alia negatiua. s. h̄ neutra / est negatiua. fortē currere ē possibile. fortē nō currere ē possibile. qz mod⁹ / in vtrāqz inuēit affinnat⁹. Dm qz l3 scda formalr ex pte modi sit affirma / tiua. tñ xualr est negatiua ex pte dicti. qz eqpoller isti formalr negatiue. for

Ai iste p̄pōes. oē aīal ēē ho (tē curre nō est necē. qz ābe sūt in edēuli / mūn ē possibile. 7 oē aīal nō ēē hoīez ē possibile sūt de amabim⁹ 7 / edēuli. 7 tñ oīno sūt subcōtrarie. cū sint sūt false. Dm qz vtrūqz pe. hys. itel / ligi⁹ si subiectū dicti sit vlt qz tūc i altera sumat p̄ticulariter. qz si i vtrāqz / sumat cū signo vlt nō subcōtrariānt. 7 s̄ subcōtraria isti⁹. oē aīal ēē hoīez

Ai cōtra oppōes. (est possibile. ē ista. qddā aīal ēē hoīez ē possibile / p̄dictoria. iste p̄pōes. fortē curre ē possibile. 7 fortē nō curre ē necē / ponunt in p̄dictoria. 7 tñ nō p̄dicūt. Probat. qz i p̄dictoria dī negatio / poni ad modū. Dm qz q̄uis in scda negatio nō ponat formalr ad modū / tñ equalēter. qz eqpoller hūc. fortē currere ē ipossibile. Et si q̄rat q̄re ad / habendū p̄dictōem negatio dī poni ad modū. Dm qz hūc sūt due rōes. / Prima ē. qz mod⁹ i modalib⁹ h̄z se sicut ēē in illis de inesse. qz vtrūqz est / p̄dicatū formale. s̄ p̄dictio in ill de inēē attrēdit⁹ ex affirmatiōe 7 negatiōe / esse. s̄ sūt hūc dī attendi penes modū. Scda rō est. qz si ad p̄dictiōē suffi / ceret negatōz ponere ad dictū. tūc p̄dictiōe ēēnt sūt vere. sic p̄z de illis. for / tē ābulare ē possibile. 7 fortē nō ābulare ē possibile. Et qñ dī iste due p̄tra / dicūt. fortē ābulat. fortē nō ābulat. s̄ sūt due p̄dicte. Dm qz nō est sūt / qz i duab⁹ p̄mte simplr loqndo nulla est negatiua. qz mod⁹ i nulla negat⁹

Ai Anū p̄radictoria nō seq̄t ad aliud i bona p̄na. s̄ ille q̄ sūt de edē / tūli sequunt⁹ in bona p̄na ad illas q̄ sunt de purpurea. s̄ nō cōtradit / cūt. Minor p̄z. qz ad utā de purpurea. fortē currere est necē. seq̄tur p̄ lege / subalternaz. fortē currere est cōtingens. 7 ultra bñ seq̄tur. fortē currere est / cōtingens. s̄ fortē nō currere ē cōtingens p̄ uerfionē in oppositā q̄litate. / s̄ a primo ad vltimū bñ sequit⁹. fortē currere est necē. s̄ fortē nō currere est / cōtingens. q̄ est in edentuli. Dm ad scdam p̄nam factā p̄ cōuersionē i op / positā q̄litate. qz l3 p̄pō de cōtingenti sp̄aliter capta. put ē idē qd nō ne / cessariū 7 nō impossibile cōuertat⁹ in oppositā q̄litate. nō tñ q̄ est de cōtin / genti generaliter capto. put cōuertit⁹ cū possibilt. vt patuit supra.

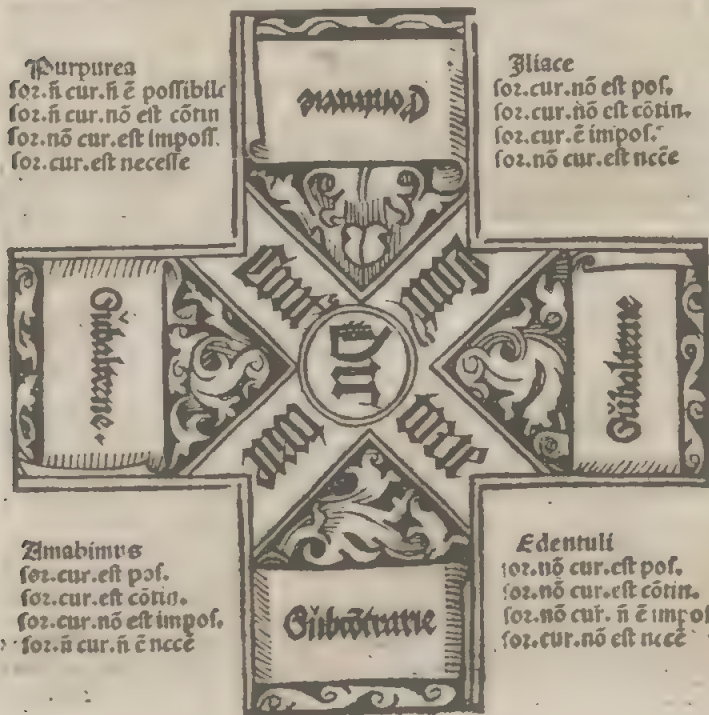
Ai iste due p̄pōes. oē aīal nō ēē hoīem est necē. 7 oē aīal ēē hoīem est / possibile. nō sūt p̄radictoria. 7 tñ vna illarū ponit⁹ in iliace. 7 alia / in amabim⁹. Prima p̄z pbat. qz sunt ambe false. Dm qz dictū pe. hys. / intelligit⁹ cum ista cōditione. qz in dandis cōradictoria q̄ sūt de subiecto / vlt 7 cōi debet seruari. qz si subiectū in vna accipiat⁹ cum signo vlt debz sit / mi in altera cum signo p̄ticulari. 7 econtra. qz si in cōradictoria termin⁹ / est distribut⁹ in vna debet non distribui in alia 7 econuerso. Et quādo re / plicatur. iste due p̄pōes. omne aīal esse hoīem ē possibile. 7 aliqd anīal / esse hoīem nō est possibile. sunt de primo ordine 7 tercio. 7 tamen non cō / tradicunt. quia ambe sunt false. Dicendum qz solutio precedens tenet ve / ritatē in modalib⁹ cōpositis de diuersis modis. sicut assumebat. s̄ qñ sunt / de eisdē modis. tūc necariū est qz sint eiusdē dicti. 7 s̄ iste p̄dicūt. oē aīal

Tractatus primus

esse hominem est possibile. et omnia esse hominem non est possibile. quia prima est falsa et secunda vera. ut patet si ponantur in eadem. Et si iterum replicetur. descendentes scilicet sunt falsae. quia ipsa est falsa. Unde quod sub subiecto in modalibus compositis non potest fieri. vel censetur. quia supponit materialiter. et non scaturit secundum hunc modum dicendi. nisi addantur ei signa in neutro genere trabentia ad illam quantitatem.

Ad Particulare non sequitur ad universale. ut non sequitur animal currit. quod aliquis homo currit. si necesse est universale ad possibile. quod ad necesse esse non sequitur possibile esse. et per omnes propositiones de amabili et purpurea non subalternantur. Unde quod licet particulare caput per inferiorem non sequitur ad universale in predicando sed caput per superiorem. tamen bene sequitur ad universale in distribuendo vel ampliando. et quod ad necesse esse sequitur possibile esse. Et quando replicatur. si ad necesse esse sequeretur possibile esse. tunc etiam sequeretur possibile non. quia possibile dicitur utrumque. Unde quod dupliciter est possibile. scilicet ante actum et cum actu vel sub actu. Ante ad necesse sequitur possibile. quod est coniunctum actui. et non quod est distans ab actu. Vel unde dicitur de contingenti.

Et hec de modalibus dicta sufficiant. Sed ut oculariter innotescant equi pollentie et opposites propositionum modalium ponitur hec figura.

P Et sciendum
 bile siue co
 cesse valet.
 quoniam ponit
 quod nihil ne
 an ponit
 dictum et n
 sed a totu

ro determi
 bis noti
 ne pcedit
 tus deber
 de syllogis
 simplr. et f
 q incipit
 bus magi

Ad tra
 natio. si v
 simul q li
 plne et qu
 ne termin
 Unde neg
 tenent or

Quod g
 minas in
 rozi et. g
 primo v
 dinatio q
 aut ordi
 re qd sit
 rat. sed g
 Et sicut
 cia. s. p
 lent qd

Et sciendū q̄ necesse valet t̄m sicut oīs. et impossibile sicut nullus. possi-
bile siue cōtingens valet qdā. et possibile nō valet qdā nō. An̄. Om̄e ne-
cesse valet. valet impossibile nullū. Impossibile qdā. qdā nō possibile nō. Itē
qū ponit hec lra A in his q̄tuor modis. s. Amabimus edentuli et. notat
q̄ nihil negat. sed tota p̄pō modalis est affirmatiua tam in dicto q̄ in mō
An̄ ponit E dictū negat. An̄ ponit I modus negat. An̄ ponit A tūc
dictum et modus negant. An̄ versus. E dictū negat I q̄ modū. nihil A
sed A totum.

Explicit prim⁹ tractatus.

Inca initium secundi tra-

ctatus. p̄e. hys. q̄ est de p̄dicabilibus extractus de li-
bro p̄dicabilium p̄or. Queritur primo. quare iste
tractatus secund⁹ sequitur primū. R̄ndet q̄ ideo. qz
magis notū p̄cedit min⁹ notū. sed in primo tractatu
determinat de p̄pōne et p̄prietatibus eius. s. oppōne
et cōpollentia. q̄ est qdā totū et cōpositū. in secōdo ve-

ro determinat de q̄nqz vlibus q̄ sunt qdā p̄es. p̄pōis. sed totum est no-
bus notū. q̄ siue p̄es. q̄ via discipline et q̄ ad nos tractatus de enunciatio-
ne p̄cedit tractatū q̄nqz vlibum. Sed diceret. si sic sequer̄ q̄ tractat⁹ quar-
tus deberet p̄cedere oēs alios. Sequela p̄bat. qz est de cōpositionib⁹. scz
de syllogismo q̄ cōponit ex duabus p̄pōnibus. Dm̄ q̄ fm̄ viā discipline
simplr. et fm̄ viā resolutionis argumentū verū. p̄bat. tū fm̄ viā discipline
q̄ incipit notioribus iuuenibus. primus p̄cedit quartū. qz p̄pō est iuueni-
bus magis nota q̄ syls. de quō agit in quarto tractatu.

Af partes p̄cedūt totū. q̄ tractat⁹ de quinqz vlibus deberet p̄cedere
tractatū de p̄pōe. Et cōfirmat. qz de priorib⁹ prior d̄z esse determi-
natio. s. vltia sunt priora enūciatione. qz sūt p̄es ei⁹. igit̄ et. Dm̄ ad ista
simul q̄ licet ordine nature et doctrine p̄es p̄cedāt totū nō tū ordine disci-
pline et quo ad nos. Sed diceret. Porphyrius et p̄hs p̄ponūt cognitio-
nē terminorū et p̄tū. q̄ vel ipsi male ordinant. aut p̄e. hys. male ordinavit.
Dm̄ negando p̄iam. qz hoc faciunt diuerso ordine. qz porphyrius et p̄hs
tenent ordinē nature et doctrine. sed p̄e. hys. obseruat ordinem discipline.

Quare iste tractatus secund⁹ p̄cedit terciū. Dm̄ q̄ ideo. qz co-
gnitio de vlibus valet ad noticiā p̄dicamentorū de quibus deter-
minat in terciō tractatu. vt p̄z p̄ Porphyriū dicentē. Cū sit necēriū h̄risa
rozi et. q̄ et. Pro quo sciendū q̄ cognitio p̄dicabilū valet ad quatuor
primo valet ad cognitionē p̄dicamentorū. Nō est. qz p̄dicamentum ē or-
dinatio generū et sp̄m̄ fm̄ sub et supra in recta linea p̄dicamentali. volēs
aut ordinare genus supra sp̄m̄. et sp̄m̄ sub genere. necēriū h̄z p̄cognosce-
re qd sit genus et qd sp̄s. qz ille ordinare nescit q̄ rōnes ordinabilū igno-
rat. sed gen⁹ nō descendit ad sp̄m̄ nisi p̄ d̄nāz. q̄ et̄ et̄ p̄scire qd sit d̄nā
Et sicut est in substantialib⁹ sic et̄ in accidentalib⁹. sed acc̄ta sunt dupl̄
cia. s. p̄p̄a et cōia. Cē est p̄dicabile quantitū. sed p̄p̄ū est quartū. Secōdo pa-
lent q̄dicabilia ad assignationem diffinitionis. qz fm̄ p̄m̄ septimo meta-

Tractatus secundus

philice. solius vltis est diffinitio. et non cuiuslibet. sed spēs. et diffinitio consti-
tuitur ex genere et pñia. id ad nōticiā artis diffinitive habendā oīz scire quid
sit spēs. qd gen⁹. et qd pñia. Et qz in eo non oīz ponit aliqd accis neqz pro
pñiū neqz cōe saltem loquendo de diffinitione qd dātatur. id vt hoccauea-
tur. oīz scire qd sit pñiū et qd accis. Vel dīterrent ad diffinitionis as-
signationem. qz est multiplex mod⁹ diffinendi. Si ḡ volum⁹ oīb⁹ modis
diffinire. opz scire oīa pñicabilia. qz est aliqua diffinitio qd dātatur et cōn-
tralis q constituitur ex genere et differentia. Ad cur⁹ assignationem oīz pñi-
re quid sit genus. et quid spēs. et quid pñia. qz diffinitio est spēs. et qd pñi-
loco ponit fm veram cōstructionē est gen⁹. sed alie pñicule ponunt loco
pñie. Alia est diffinitio descriptiva q est duplex. Alia aliqua est pñie dicta
et illa cōstituitur ex genere et pñiū. Alia vero est cōter dicta. et cōstituitur ex
genere et accidente cōi. Si ḡ volumus tales descriptiones scire. oīz pñie
quid sit pñiū et quid accidēs. Tercio valent ad diffinitionē. qz est aliqua
pñio generis in suas spēs. vel generis in pñias. et aliqua est diuisio sub-
iecti in accidentia. et aliquid in accidentia pñia. et aliquid in cōia. si ḡ volum⁹
scire tales diuisiones oportet pñie oīa pñicabilia. Quarto valent ad de-
monstrationē. qz mediū demonstrationis potissime est diffinitio. qz nō pos-
sumus scire demonstrationē nisi prius cognoscamus diffinitionem. si dif-
finitio nō pñi cognosci nisi cognitis predicabilib⁹. vt patuit. ergo pñicabi-
lia sunt vtilia ad demonstrationē.

A Posteriorius non valet ad cognitionem prioris. immo potius econ-
tra. sed scia de vltib⁹ est posterior scia pñicamentorum. ergo. Mior
patet ex inuentione vtriusqz. Eūm qz licet ista scia pñicabiliū sit posterior
in inuentione. est tñ prior in cognitione. qz pñicamenta non possunt co-
gnosci saltē pfecte nisi prius cognoscant pñicabilia.

Quid vlt sit aliquid reale in intellectu. vel sit solum in intellectu
Dicendum q vlt capitur dupliciter. vno modo p secunda intenti-
one. vt est quedam relatio rationis in pñicabili ad intellectū et ad illud de
quo est pñicabile. et hoc vlt solum est in intellectu. i. in obiecto apprehenso
p intellectum sicut alie secunde intentiones. Alio mō capitur vlt p pñia in-
tentione. s. pro natura vlt. et sic accipit⁹ duplr. Nam aliquod est vlt in po-
tentia. et aliquod in actu. Vniuersale in potentia est ipsa quidditas vlt na-
tura q in re singulari cui nō repugnat esse in alio singulari q est de se.
licet sibi repugnet inq̄tum facta est pñia. et ista natura sic accepta ē in po-
tentia remota vt predicatur de pluribus. et vocatur alio noīe vlt in cōple-
tum. quia sibi non cōuenit completa ratio vltis. vt sic cōm nō hz vnitatem
tanq̄ existens quidēū pluribus conueniens. et sic vlt est aliquid in re ad
extra. Sed vlt in actu est ipsa natura denudata a singularitate et a condi-
tionibus materialitatis ipsorum singulariū. et est in potentia pñia vt
predicatur de pluribus. et vocat⁹ vniuersale completum. qz sibi conueniūt
ea que ratione pfecti vniuersalis complent. sicut sunt vnitatem quam ha-
bet vt est obiectiue apud intellectum. et pluralitas inq̄tum pluralitabilis
est in diuersis sibi conuenit. Et causatur sic. nam fantasma quod est simi-
ludo singularium formatum in vt ymaginaria non potest mouere intel-
lectūz possibilem ad cognoscendum vniuersale actu. quia representat rem

De

ipsam cum
tafmate in
vt duo a
ab huius
ad id quo
representat

A r
numero c
tione et si
et sic dictu
p alterum
sed hoc q
lare. sed q

A r
p ter rei ex
ut accipi
tentioni
p fundam
spēs pñia
pñit pñia
lis in re
existens
actualit

A r
quid rec
te in fin
non tam
quia aq
pñia non

Qu
ordine
li quali
hoc vni
tionis.
tum. ne
paliter
rata ha
est sub
propu
predic
plicati
et sit de

ipsam cum conditionibus singularium. Intellectus igitur agens cuius sunt
t. s. nate imprimis intellectui possibili speciem intelligibilem quam causant
ut duo agentia partialia que species representat naturam actu abstractam
ab huiusmodi conditionibus singularium. que natura licet sit in re
ad id quod est. tamen est obiective in intellectu in quantum per huiusmodi species
representatur.

Ad Omne quod est singulare et unum numero. ut dicit Boetius de unitate
et uno. si nullum est universale a parte rei. Dicitur quod singulare et unum
numero capitur dupliciter. uno modo per singularem per se tantum. quod scilicet propria ra-
tione et significatione includit singularitatem. ut sortes vel materia sortis
et sic dictum Boetii non est verum. Alio modo capitur pro singulari per se vel
per alterum. quod scilicet est singulare per hoc quod est in alio. et sic dictum Boetii est verum
sed hoc quod est singulare per alterum. per se est velle. sicut homo in sorte est singu-
lare. sed per se est universale.

Ad Intellectus est qui facit vilitatem in rebus. ut dicit commentator ter-
cio de anima. sed intellectus non facit aliquid extra se. si nullum est velle a
parte rei extra intellectum. Dicitur quod intellectus facit vilitatem formaliter per
se accipitur per intentionem vilitatis. non tamen materialiter per se substrata huic in-
tentioni. Vel dicendum. velle per primum intentionem potest capi dupliciter. Uno modo
per fundamentum vilitatis. et sic quicquid est natura una a parte rei. ut est natura
speciei specialissime. vel ad minus est natura realis multiplicata. Alio modo capi-
tur per fundamentum primo vilitatis et sic est natura vel realitas iuxta rationem forma-
lis in re abstracta et denudata ab omnibus suis accidentibus et inferioribus
existens obiective apud intellectum habitualiter ante actum intelligendi et
actualiter quando actu intelligitur.

Ad Si aliquid universale esset a parte rei in singulari. sequeretur quod
aliquid universale esset singulare. Sequela probatur. quia quic-
quid recipitur ad modum recipientis recipitur. Dicendum quod universa-
le in singulari habet modum singularem. quia est singulare per alterum.
non tamen secundum naturam est singulare. Vel dicendum negando sequelam
quia aqua recepta in vase recipitur ad modum vasis. et tamen aqua rece-
pta non est vas.

Queritur Quid sit subiectum istius secundi tractatus. Responde-
tur quod universale in ordine ad predicabile. Et additur ut
ordine ad predicabile. quia in ista scientia non determinatur de universa-
li qualitercumque sed de universali sub ratione predicabilitatis. Quod autem
hoc universale sit hic subiectum. patet per definitionem subiecti attribui-
tionis. quia universale est quid communissimum hic consideratum. primo no-
tum. non excedens metas istius scientie. verificabile de omnibus princi-
paliter consideratis in hac scientia ad quod minus principaliter confide-
rata habent ordinem et attributionem. Et posset aliter probari. quia illud
est subiectum in aliqua scientia cui demonstratur inesse propria passio per
proprium principium illius scientie. sed sic est de universali in ordine ad
predicabile. ergo est subiectum istius tractatus. Unde principium eius ex-
phretur per definitionem universalis. sed propria passio est predicabile.
et sic demonstratio talis fit modum contrarium.

Tractatus secundus

Omne qđ natū est esse in pluribus est pđicabile. sed omne vlc in ordine ad pđicabile est hmoi. & omne vlc pđicabile est predicabile.

Af Nullū cōplexū est subiectū. s. vlc in ordine ad pđicabile ē qđ com-
plexū. & nō est hic subiectū. Maior pbat. qz scia capit unitatem a
subiecto. sed cōplexū nō est quid vnū nec potest diffiniri. Dm q triplex
est cōplexū. s. re tñ. voce tñ. & rez voce simul. An nullū complexū fm rem
potest esse subiectū. tñ hñ fm vocē ppter penuriā vocabulorū. & sic est in p
posito. Et qñ replicat voces sunt signa rerū. si ergo vniuersale in ordie
ad pđicabile est quid cōplexū fm vocem. erit etiā complexū fm rem. Dm
q voces sunt signa rerū. non ad extra imediate. s. rerū cōceptarū. vna aut
res cōcepta circūloquit qñq plurib⁹ vocib⁹ ppter penuriā vocabulorū
cum noīa sint finita. res vero infinite.

Af Idic est cōplexio ex subiecto & ex ppta passione. & est cōplexio f3 rē
Dm q ibi nō addit pđicabile vt est ppta passio vls. sed vt ē for
malis modus considerandi. qui non supaddit aliquid fm rem ipsi subie-
cto. nam sicut se habet differentia ad genus. ita se habet formalis ratio cō
siderandi ad subiectū. sed differentia diuidens genus nō supaddit nouaz
naturam ipsi generi. sed contrahit ipm genus. sic etiam formalis ratio cō
siderandi non supaddit fm rem ipsi subiecto. sed determinat & contrahit
ipsum subiectū. Vel dicendū q triplex est passio. Itā quedā est passio om-
nino intrinseca ipsi subiecto. & talis non distinguit a subiecto fm rem. vt
passio entis non distinguitur ab ente. & passio vls sub rōne predicabilis
non distinguitur ab vniuersali. Alia est passio omnino extrinseca ipsi sub
iecto. vt locus. superficies. tempus. & tales passiones realiter distinguūt
a suis subiectis. Tercia passio est que est partim extrinseca & partim intrin-
seca ipsi subiecto. vt risibile. & talis passio etia3 distinguitur realiter a suo
subiecto.

Af Illud nō est subiectū alicuius scie qđ transcendit methas eius. sed
vle transcendit methas huius scie. & nō est hic subiectū. Minor pty
qz omnis scia est vlium. vt dī primo posterorū. Dm q oīs scia est bñ vni
uersaliū fm se & in ordine ad quascunq passiones. non tñ in ordine ad
illā passionem que est predicabile sicut ista. Vel dicendū q vle capit du
plexiter. vno modo pro vniuersali complexo. & sic vle est qđ est de omni p
se & fm q ipsum. & sic omnis scientia est vniuersaliū. Alio modo capit vni
uersale p vniuersali incompleto qđ aptum natum est pđicari de pluribus
& sic est hic subiectum.

Af Nullū equiuocū est subiectū. sed vle est equiuocū. & nō est hic sub-
iectū. Maior est nota. qz subiectū est diffinibile. sed equiuocū nō est
est diffinitio. Sed minor pbat. qz multiplex est vle. Dm q vle absolute
hic non est subiectum. sed vniuersale in ordine ad pđicabile. & per hoc ex-
cludunt alie acceptiones. Pro quo notandū q sexplex est vniuersale
Primū est vniuersale in distribuendo qđ facit terminū cōem cui adiungi
tur stare distributue & vniuersaliter. vt omnis. nullus. neuter. & talia vo-
cantur alio nomine signa vniuersalia. Secundum est vle in cognoscendo
& est illud qđ cognoscit vniuersale. & sic intellectus dicitur vle. Tercium
est vle in essendo. vt est vle platonici. qđ est separatū a suis singularibus

fm rem
do. & el
us est
tando.
turam
pat. cog
in pđic
vt est a
tralia.
vt est i
p se sul
suis su
is sing
est met
in re cō
Sed v
nalia.
pillan
Af
nalia
p mod
q dem
intem
Af
qz sub
passio
sio in
qñ re
ipso.
Dm
est en
fm re
bñ fm
A
nitio
rem.
qđ d
& m
dan
O
per
M

fm rem rōnem simul. qđ Aristoteles reprobat. Quartū est v̄le in causan-
do. et est illud qđ est cā pluriū effectuum sp̄e differentū eque primo. vt de-
us est v̄le in causando. est tñ simplex in essendo. Quintus est v̄le in rep̄sen-
tando. s. qđ representat naturā v̄lem. vt sp̄s intelligibilis representat na-
turam cōem siue v̄lem. Sextum est v̄le in predicando. An? Causat. p̄ci-
pat. cognoscit distribuitq. Atq̄ rep̄sentat et p̄dicat hoc v̄le. Et solū de v̄le
in p̄dicando est hic ad p̄positum. qđ cōsiderat tribus modis. Vno modo
vt est ante rem. et est natura cōis fm se accepta q̄tum ad sua principia cōn-
talia. vt h̄c est v̄le q̄ rem cōsiderando ipm vt est ant̄al rōnale. Scđo mō.
vt est in re. et sic capit tripliciter. vno mō put est separatū a singularibus. et
p se subsistens. et hoc est vniuersale platonium. Alio mō put est in re et in
suis suppositis. Tercio mō vt est post rem. et est natura cōis abstracta a su-
is singularibus. vt homo stans sub illa intentione sp̄s. Vnde v̄le q̄ rem
est metaphisice cōsiderationis. et ei attribuunt p̄dicata essentialia. Ale
in re cōsiderat a phisico et ei attribuunt p̄dicata suppositalia. vt h̄c currit
Sed v̄le post rem cōsiderat a logico et sibi attribuunt p̄dicata intentio-
nalia. vt homo est sp̄s. aīal est genus. et de tali v̄le est hic ad p̄positū. Et
p illam distinctionem soluuntur multa argumenta q̄ possunt hic obijci de
An Si hic cōsiderat v̄le post rem. tunc logica erit p̄ci- (vniuersali-
Apaliter de secundis intentionibus. Probat. qz p̄dicata intentio-
nalia sunt secundis intentiones. Vdm q̄ illa p̄dicata intentionalia h̄nt se
p modū passionū et nō p modū subiecti. An scie cognoscunt a passionibus
q̄ demonstrant inesse subiecto. ex hoc tñ nō sequit̄ q̄ logica sit de secundis
intentionibus principaliter.

An Id est idē cū altero hoc nō p̄t esse passio ei. sed v̄le et predicabile
idē sūt. vt dicitur tē. q̄ predicabile nō p̄t esse passio v̄lis. Maior p̄bat
qz subiectū et eius p̄pria passio distinguunt realiter. Vdm q̄ triplex est
passio. s. intrinseca extrinseca et media. sicut dcm̄ est. An predicabile est pas-
sio intrinseca. q̄ nō distinguit realiter a suo subiecto. sed solū fm rōem. Et
q̄ replicat. quicqđ d̄z alteri demonstrari inesse hoc d̄z distinguit fm rōem ab
ipso. sed predicabile demonstrat in esse v̄li. ergo distinguit ab eo fm rem.
Vdm q̄ maior nō est vera. sed dat instantia de subiecto metaphisice. qđ
est ens cōe. sed quicqđ d̄z alteri demonstrari inesse hoc d̄z distinguit ab eo
fm rem vel fm rōnem. et quis predicabile nō distinguat ab v̄le fm rem. tñ
h̄nt fm rōem q̄ ambo capiunt p̄ prima intentione.

An Quicūq̄ h̄nt diuersas rōes differunt fm rem. sed v̄le et predicabile
habēt diuersas rōes ergo differunt fm rem. Maior p̄bat. qz disti-
nitio est oīo explicans qđ est esse rei. Minor p̄t p̄ tē. Vdm ad maio-
rem. q̄ verū est de diffinitione qđ dicitur. qz res h̄nt diuersas diffinitiones
qđ dicitur. tñ eadē res potest habere diuersas diffinitiones accidentales
et modales. q̄ expmūt diuersos modos et conditiones eiusdē rei. et tales
dantur hic de v̄le et predicabili.

Q̄ Aliū de quinq̄ v̄ibus sit sc̄a. Vdm q̄ sic. qz de illis est sc̄a q̄ cō-
ueniūt in aliquo cōi subiecto. cui p̄t demonstrari inesse p̄pria passio
per p̄rium et adequatū principū. sed q̄nq̄ p̄dicabilia sunt h̄mōi. ergo et.
Minor p̄bat. qz cōueniunt in illo subiecto v̄le. cui demonstrat inesse illa

Tractatus secundus

passio predicabile fm modum prius dictum.

Ad De plib⁹ nō p̄t eē vna scia. sed q̄nq; vlia sunt plura. ergo de eis nō est vna Maior. pbat. qz vna scia est vnus generis scibilis. Ddm qz licet vna scia sit vnus scibilis tanq; vnus subiecti vel cōclusionis scibilis. tñ vna scia p̄t esse plurū scibilū vt p̄tium subiectinarum subiecti. et sic de quinq; vniuersalibus est scia.

Ad Hō entis n̄ ē scia. s̄ vlia sunt nō entia. vt pbat pbs p̄rio posteriorū dicēs. Gaudeāt genera et spēs. qm̄ si sūt mōstra lē. et intelligūt per mōstra nō entia. Ddm qz pbs ibidē loq̄r de generib⁹ et spēs⁹ sepatis extra singularia. vt plato loquebat. et sic ip̄s pbat vlia eē qz nō sunt entia.

Ad Redicabile q̄nq; sumitur pp̄rie et sic dē p̄dicabile: qd d plurib⁹ p̄dicatur. Qñq; sumitur p̄muniē siue large: et sic dē p̄dicabile. qd de vno solo p̄dicatur. vel de plib⁹. Tñ p̄dicabile pp̄rie sūptū idē ē qd x̄le. S; dñt i hoc qz p̄dicabile diffinitur p̄ dici de: x̄le. ve ro p̄ eē m. Est eī p̄dicabile qd aptūz natū est dici de pluribus. Vllē aut qd aptū natū est eē i multis.

Iste ē scōs tractat⁹ sūmularū p̄e. hyl. in q̄ postq; determinauit in p̄mo tractatu de p̄p̄e. q̄ cōponit ex terminis incōplexis. hic p̄r determinat de illis incōplexis. s. de vlibus. Cur⁹ ordiū rō sup̄i⁹ ē dē. Et duo facit. nā p̄mo agit de vlibus fm rōem eōem ostendendo qd sit vlt⁹ et qd p̄dicabile Secōdo diuidit vlt⁹ siue p̄dicabile in q̄nq; p̄dicabilia. Et qz p̄dicabile nō ē cūq; mō diuidit in illa. is prius diuidit p̄dicabile. dicēs qz p̄dicabile qñ

Ad qz su n̄t pp̄rie et q̄nq; cōiter. s̄ qd sit quodlibet horū habet in lra. Membra illi⁹ diuisionis coincidūt. q̄ diuisio nō est bona. Vltis pbat. qz vñ cōtinet sub alio. sicut p̄dicabile pp̄rie sūptū cōtinet sub p̄dicabili cōiter sumpto. Ddm q̄nq; membra illi⁹ diuisionis materialiter coincidant. et quantū ad id qd sunt. nō tñ formalit⁹ q̄tū ad rōes pp̄rii et cōis. qz p̄dicabile cōiter sūptū nō est p̄dicabile pp̄rie sūptū. nec econtra.

Ad In nulla bona diuisione vñū membrorū diuidentū d; cōuerti cū ipso diuiso. s̄ p̄dicabile cōiter sūptū cōuertit cū diuiso. q̄ nō ē bona. Minor. pbat. qz p̄dicabile cōiter sūptū est diuisum et membrū diuidens. Ddm q̄nq; p̄dicabile cōiter sūptū vt diuidens cōuertat cū diuiso q̄tū ad supposita. non tñ q̄tū ad formalem rōnem. et q̄tū ad modum sue acceptionis.

Ad In hoc tractatu determinat de p̄dicabili cōiter sumpto. q̄ etlā de talit⁹ erit h̄ ad p̄positū. Vltis pbat. qz postea diffinit indiuidū. Ddm qz h̄ nō sit principalit⁹ s̄ min⁹ p̄ncipalit⁹ et accitāl⁹. eo qz spēs p̄dicat de indiuiduis. et indiuidū ponit in diffinitione spēs. ne q̄ diffinitio spēs det per ignota. sic incidentaliter diffinit indiuidū. vt patebit.

Ad Sol luna mund⁹ sunt p̄dicabilia pp̄rie sumpta. et tñ nō p̄dicant de plurib⁹. Ddm q̄nq; actu nō p̄dicant de plurib⁹. tñ bene aptitudi ne. S; diceret. hoc non p̄dicat aptitudine de plurib⁹ qd impossibile est

pruū ⁊ accideū. Et totū de his quibz dicitur inueniuntur
 diffinitis vbi ⁊ p̄dicabili p̄prie sup̄tis sūi suas rōes accitales diuersas.
 p̄ur diuidit ea in quos modos. s. in genus. spēm. dñam. p̄pū. ⁊ accideū.
 Quoz sufficientia p̄t sic sumi. nā oē p̄dicabile p̄dicat de plurib⁹. vel q̄ p̄
 dicat de p̄lib⁹ in qd vel in q̄le. Si in qd hoc ē dupl̄. vel p̄dicat de pl̄ibus
 dñitib⁹ sp̄e. sic est genus. vel differentib⁹ nūero. sic est spēs. Si in q̄le hoc
 est dupl̄. vel in q̄le cētrale sic ē dñā. aut in q̄le accitale hoc est dupl̄. q̄
 vel cōuertibiliter sic est p̄pū. aut non cōuertibiliter. ⁊ sic est accis.

Ad Tm quatuor sunt predicabilia ⁊ vnus. sed vnū non est plura. ergo
tm quatuor sunt p^rdicabilia ⁊ nō plura. Dicendum q^d ibi male ar
guitur. quia plus ponitur in maiore q̄ in conclusione. sed debet sic argui.

Tractatus secundus

Tri quatuor sunt predicabilia vnū. sed vnū nō est plura. & tri quatuor sūt

A predicabilia & vnū quod non est plura.

Et illa p̄p̄e. tri quāq; sunt predicabilia sequit̄ falsum. & ip̄a est falsa. Hīs p̄bat̄ sic arguendo. tri quāq; sunt predicabilia. & oīa predicabilia sunt quāq;. ibi est p̄ia bona. q̄ arguit̄ penes regulā p̄narū illius signi tri. si cō sequens est falsum. & tri aūs. Wdm q̄ ista regula cōsequentiarū intelligit̄ in terminis non numeralib⁹. vt bene sequit̄. tri hō currit. & omne currens est hō. Et licet autor p̄narū illā specificationē nō ponat. tamen sufficienter intelligit̄ in exemplis. Etia licet nō ponat. nō tū sequit̄ q̄ & nō debeat po. ni. q̄ locus ab auctoritate nō valet negatiue sed affirmatiue.

A Decē sunt predicamenta. sed quodlibet eorū est predicabile. & decē sūt predicabilia. Wdm ad minorē. q̄ licet q̄libet predicamentū sit predica bile. nō tū quodlibet est predicabile distinctū cōtra al. ind. q̄ oīa predicamen ta continent̄ sub vno predicabili. i. sub genere. Alii aliter distinguunt̄ pdi cabilia & aliter predicamenta. Iā predicamenta distinguunt̄ penes diuersos modos predicandi de prima substantia. sed illi modi regunt̄ decē. & decem sunt predicamenta. Sed predicabilia distinguunt̄ penes diuersos modos pdi candi de suis subiectib⁹. sed illi modi sunt quinq;. & quinq; sunt predica biles. Vel aliter. q̄ predicamentū dī in quātū includit oīa predicabilia eiusdē coordinationis nō aūt predicabile.

A Tri quatuor sūt predicata dialectica. & tri quāq; sunt predicabilia. cō sequētia tenet. q̄ vidēt̄ eē idē. Wdm q̄ nō sunt idē. si distinguūt̄ ab inuicē penes diuersa fundamenta. nā predicabiliū diuersitas fundat̄ su pra diuersos modos predicandi de plurib⁹ tri. sed predicatoꝝ diuersitas fun dat̄ supra diuersos modos inherendi vni tri vel plurib⁹. nā mod⁹ inherē di distinctionis & p̄p̄i est inherere conuertibiliter. sed mod⁹ inherē di generis est inherere essentialiter & nō conuertibiliter. Et nō distinguunt̄ pdi cabile & predicatū solum penes actū & potentā. & q̄ dī quatuor sūt predicata predicatum capitur notialiter et nō principaliter.

A Duo sunt modi predicandi. i. qd & qle. & duo sūt tri predicabilia. Wdm q̄ l3 sunt tri modi predicandi in genere. sunt tri quāq; in sp̄e. sed predicabilia distinguunt̄ penes diuersos modos predicandi sp̄ales de suis subiectib⁹. & nō generales. q̄ in genere multa cōueniunt.

A Diffinitio est predicabile. & nō est aliqd̄ istorū quāq;. & adhuc sunt plu ra. Hīs p̄bat̄. q̄ predicat̄ de plurib⁹. Wdm q̄ l3 predicat̄ de plurib⁹ tanq̄ quoddā cōplexū. nō tū tanq̄ obiectū vnū in cōplexū. Et q̄ dī diffi nitio est quoddā incomplexū predicabile de plurib⁹. vt diffinitio eēntialis est diffinitio. diffinitio accidentalis est diffinitio. & solutio nulla. Wdm q̄ diffinitio p̄ secunda intentione est qd̄ incomplexū. & est predicabile vt gen⁹ si cōparet̄ ad sua inferiora. eo mō quo genus & sp̄s repliunt̄ in scōis intē tionib⁹. vel est predicabile accēs si cōparet̄ ad sua obiecta. i. ad primas in tentiones. vt hic aīal rōnale est diffinitio.

A Differentia generica & diuina specifica hnt diuersos modos predican di. ergo sunt sex predicabilia. Hīs p̄bat̄. q̄ diuina generica h3 mo dum predicandi in quale essentialē de pluribus dīcūbus specie. & differen tia ipeūca de plurib⁹ dīcūb⁹ solo numero. Wdm q̄ quis habet diuer

fos modo
tur in qu
dicabilia
subiectib
tur penes
Etia sub

A 6
plicit̄ e
sp̄s sunt
duo. qd̄ e
sp̄s sunt
plura pd

O 1
de sp̄e. &
& acc̄ite
cidental
q̄ solū in
lō. q̄ ge
denralit
p̄ modū
acciden
q̄ pdi
gen⁹ ad
esset ge
plura q̄
ms. qd̄
ue de su
ip̄a. W
cum dī
homo

A 1
p̄ qd̄. v
hne q̄r
qd̄ diffi
nō esse
notari
vltia. i.
rent ip̄
Wdm
capien
A 1
q̄ illi

fos modos p̄dicādi nūeraliter distinctos. nō aut formalr. nā ambo p̄dicātur in quale eēntiale. Et qñ dī. hñt distincta subijcibilia. ḡ s̄ distincta p̄dicabilia. Tenet p̄ha. qz distinctio p̄dicabiliū sumit penes distinctionem subijcibiliū. Ddm negando p̄ham et ei' p̄bationē. qz p̄dicabilia distinguūt penes distinctos modos p̄dicandi in qd vel in qle. vt supra dictū est. Etia subijcibile immediatū dñe specificē est spēs et indiuiduū.

Aſ. Gen' et spēs sunt p̄dicabilia. et sunt tm̄ duo. ḡ sunt tm̄ duo p̄dicabilia. Ddm q illa p̄pō. gen' et spēs sūt p̄dicabilia. et s̄ tm̄ duo p̄t dā pliciter exponi. Ano' gra pluralitatis. et sic est vera. qz sensus est. genus et spēs sunt p̄dicabilia et sunt tm̄ duo. i. sunt duo. et illa duo nō sunt plura q̄ duo. qd est verū. Alio mō gra alietatis. et sic est falsa. qz sensus est. genus et spēs sunt tm̄ duo p̄dicabilia. i. genus et spēs sunt duo p̄dicabilia. et nō sūt plura p̄dicabilia ḡ illa duo.

Qualis est ista diuissio vltis sine p̄dicabilis. Rdm q est analogi in sua analogata. qz vlt sine p̄dicabile prius dī de genere. deinde de spē. et post hoc de alijs. Quod sic patz. qz sicut ens dī analogice de sba et accide. ita sūt vlt dī analogice de illo qd inest eēntialiter. et qd inest accidēntialiter. s̄ genus inest eēntialiter plurib' dñtib' spē. iō p̄cedit spēm. q̄ solū inest plurib' numero dñtib'. Et q gen' spēs et dñtia p̄cedūt alia est iō. qz genus spēs et dñtia insunt eēntialiter. p̄p̄ū vero et accis insunt accidēntialiter. Etia gen' et spēs verius insunt q̄ dñtia. qz gen' et spēs insunt p̄ modū sube. et dñtia inest p̄ modū q̄ntatis. Sūt vlt dī veri' de p̄p̄o q̄ de accidente. eo q p̄p̄ū inest sp. qz p̄dicat p̄uertibilr. et accis nō inest sp̄ ne q̄ p̄dicat cōuertibilr. Alij vero dicūt q vlt sit (saltē p̄ secunda intentiōe. gen' ad illa quinqz. sed hoc incōuenienter dī. Tū primo. qz si eēt gen' vel esset genus generalissimū vel genus subalternū. Itō primū. qz tunc essent plura q̄ decē. Neqz scdm. qz nō ponit sub aliquo illozū decē. cū sit ens rōnis. qd nō ponit in p̄dicamento. Tū scdo. qz gen' nō p̄t p̄dicari denoiatiue de suis spēb'. s̄ vlt p̄dicat denoiatiue de q̄ncqz vltib'. ḡ nō est genus ad spā. Minor p̄bat. qz cū dī. gen' est vlt. est p̄dicatio denoiatiua. Et similr cum dī. species est vlt. cum iste sint denoiatiue p̄dicationes. aīal est gen' homo est spēs.

Aſ. Vlt p̄dicat de q̄ncqz p̄dicabilib' spē dñtib' in qd. ḡ est gen'. Qz p̄dicat in qd p̄bat. qz cōuenienter rñdet ad interrogatiōē factā p̄ qd. vt si querat. qd est gen' cōuenienter rñdet vlt. p̄ha p̄bat. p̄p̄m in fine q̄rti topicozū. qz si aliqd sequat ad aliud nō p̄uertibilr. et dī de eo in qd difficile est destruere q nō sit gen'. Ddm licet sit difficile destruere illd nō esse genus. nō tm̄ ē impossibile. Vel ddm q nō p̄dicat de eis in qd. s̄ de noiatue. Et qñ dī. quēcunqz dñt spē hñt vnū cōe gen'. sed sic dñt q̄ncqz vltia. igit. s̄ hoc nō pōt esse aliud q̄ vlt in cōi. Minor p̄bat. qz si nō differrent spē. tunc oīa eēt eūdem spēi. et sic oīa haberent vnā diffinitionem. Ddm q dñt spē capiendo spēm cōiter p̄ quocunqz alio speciaiori. s̄ non capiendo spēm p̄ natura specifica.

Aſ. Vniuersale est vniuoctū ad q̄ncqz p̄dicabilia. et nō est spēs neqz diffrentia. neqz p̄p̄ū neqz accidens. ḡ est genus. p̄p̄ū p̄s autis p̄z. qz illud est vniuoctū ad aliqua qd p̄dicat de illis vno noie et vna rationē.

Tractatus secundus

¶ Vle p̄dicat de q̄nq̄ p̄dicabilib⁹ vno noīe ⁊ vna rōne. q̄ est vniuoctū. Ma-
tor p̄ p̄ diffinitōz vniuoctoz. Minor pbat inductiue. q̄ spēs est vle. dīa
est vle. ⁊ c̄js. Sīlī spēs apta nata est esse in plurib⁹. dīa est apta nata esse
in plurib⁹. ⁊ c̄js. q̄ dōm ad maiore q̄ illud est vniuoctū qd̄ predicatur de
plurib⁹ vno noīe ⁊ eadē rōne eodē mō vel equaliter participata. s̄ vniuer-
sale non est h̄mōi. q̄ rō vel cōceptus vltis non equaliter p̄cipat ab oībus
p̄dicabilibus vt patuit.

Enus dī triplr. Primo mō dī collectio multoz
se habentiū quodāmodo ad inuicē ⁊ ad vñū p̄i-
cipiū: vt collectio eorū que sunt de eadē parētela de-
scendentiū ab vno auo: vt a rhomolo rhōmani.

Postq̄ pe. hys. determinauit de vñ in cōi diffinitiet diuisione. hic p̄r agit
de vno q̄ in sp̄ali. ⁊ primo de genere. cui⁹ ponit tres acceptiōes. vt eligat
vñ de qua est hic ad p̄positū. Dicit ergo p̄rio q̄ gen⁹ dī triplr. i. tres s̄ ac-
ceptiones ḡnis. Quārū prima est q̄ gen⁹ est collectio multoz habentiū se
ad inuicē ⁊ ad aliqd̄ vñū quodāmodo. vt collectio rhomanoz dī gen⁹. ⁊ sīlī
collectio multoz eiusdē cognatiōis vel p̄rimī. ⁊ sic capī⁹ hic collectio pas-
siue p̄ rebus collectis. Et h̄ in cumulo lapidū sit collectio. nō tñ sūt lapi-
des collecti ab vno principio eiusdē generis. ⁊ ergo nō est gen⁹ primo mō

Q̄ Atq̄ gen⁹ p̄uenienter ponat p̄mū p̄dicabile. dōm q̄ sic. q̄ gen⁹
h̄z p̄fectiore modū p̄dicandi q̄ alia. eo q̄ p̄dicat in qd̄ de plurib⁹
dīntibus sp̄. spēs vero p̄dicat in qd̄ de plib⁹ nūero dīntib⁹. oīa aut̄ alia
p̄dicant in qle vel eēntiale vel acc̄tiale. Et est circa hanc diuisionem p̄si-
derandū q̄ illa diuisio (gen⁹ dī triplr) de virtute sermonis sicut iacet ē fal-
sa. q̄ eius descendentes sunt falsē. i. istud vel illud gen⁹ dī triplr. Etia sua
p̄dictoria est vera. s̄ nullū gen⁹ dī triplr. q̄ ex q̄ gen⁹ p̄cedit dictiōne nūe-
ralē. q̄ de virtute sermonis supponit determinate. s̄ tñ de bonitate intelligē-
tis supponit simpliciter. ⁊ sic est vera.

Aī Illud vle dī esse primū. qd̄ magis inest. s̄ acc̄tis magis inest. q̄ acc̄-
des erit p̄mū p̄dicabile. Maior pbat p̄ diffinitionē vltis. ⁊ minor
p̄ p̄ diffinitionē accidentis. dōm q̄uis acc̄tis inest magis fm̄ rē. tñ gen⁹
maxime inest fm̄ rōem. nā gen⁹ inest sp̄ib⁹. ⁊ acc̄tis inest in diuiduis. Et
p̄t dici. q̄uis acc̄tis magis inest acc̄tialiter. tñ gen⁹ magis inest eēntialr. s̄
illud qd̄ inest eēntialr plus inest q̄ illud quod inest acc̄tialiter.

Aī Nullū vniuoctū dī multipliciter. s̄ gen⁹ ē vniuoctū. q̄ nō dī multiplr
Minor pbat. q̄ vno noīe ⁊ vna rōne p̄dicat de plurib⁹. dōm q̄
gen⁹ capī⁹ duplr. vno mō in ordine ad suas acceptiōes. ⁊ sic est equo-
uocū. Alio mō in ordine ad suas acceptiōes. ⁊ sic est equo-
uocū.

Aī Nullū equo-
uocū est p̄dicabile. sed genus ē equo-
uocū. q̄ nō est p̄dicabi-
le. sed genus accipit triplr. ⁊ solū tercio mō est vñū p̄dicabile ab alijs dī-
stinctū. Et qñ replicat. gen⁹ tercio mō sumptū est equo-
uocū. Probat per
Aristo. septimo phisicorū. q̄ dicit q̄ in genere latēt multa. i. multe equoca-
tiones. dōm q̄ gen⁹ capī⁹ duplr. vno mō phisice inq̄m noīat naturā fm̄

esse qd̄ h̄
rōem. A
cōdicab

Aī
do p̄ha
ducunt
uenient

Q̄
multoz
tarū sp̄
mo mō
lū p̄tāt
accepti
gicū h̄z
ptum n
cat de

Aī
genera
plicat
aliqd̄
virtut
gatiōis

S
gena
hic
ḡnati
eo ē v
cōple

Q̄
cuius
dīnt.
nus l
secur
trins

A
colle
ne su
p̄ur
logi

esse qd hz in suis spēs. et sic est equocū. qz in diuersis spēs hz aliā et aliā
rōem. Alio mō caput logice. vt uoiat vnā naturā cōem cōceptā oib⁹ spēs
cōcābilē. et sic est vniuocum.

Ad Hinc pbat. qz aliqd est genus masculinū. et aliqd feim. Dm negā
do pnam. qz pe. hys. nō intendit ponere oēs acceptiōes gnis. s. illas tñ q
ducunt nos in cognitionē gnis logici. et cum genere logico aliquā hnt cō
uententiā. sicut sunt iste due acceptiōes ciuiles.

Qualē cōuenientiā hz gen⁹ logicū cū genere primo mō sumpto.
Dm qz istā. qz sicut gen⁹ primo mō dictū noiat quādā collectionē
multorū de vna pgenie descendentiū. sic gen⁹ logicū noiat collectionē mul
tarū spērū prātīue contentarū sub vno genere. Sz dñt prime. qz gen⁹ pri
mo mō sumptū includit actu ea q sub ipso sunt. s. gen⁹ logicū continet fo
lū prātīue ea q continent sub ipso. Scdo differūt. qz gen⁹ logicū primo mō
acceptū cōtinet ea q sub ipso sunt p modū totius integralis. sed genus lo
gicū hz se p modū totius vniuersalis. Tercio dñt. qz gen⁹ primo mō sum
ptū nō pdicatur de illis q continentur sub ipso. sed genus logicū vere pda
cat de illis q sub ipso continent vt hō est aīal. leo ē aīal. et sic de alijs.

Ad Gen⁹ distinguit contra totū collectū. vt pz p Boe. q inconueniē.
ter collectio vocat genus. Dm q autoritas Boetij est vera de
genere logico. sed nihil phibet totū collectiū esse gen⁹ ciuile. Et qñ re
plicat. genus dicit aliqd vñū. sed collectio multorū eiusdē pgeniei nō est
aliqd vñū. s. illa collectio nō est gen⁹. Dm q dicit aliqd vñū ppter vnitatē
virtutis generatiue vel ppter vnitatē principij material⁹ qd est ē semē ppa
gandis multiplicatū in tota pgenie.

**Secundo mō dicit gen⁹ qd est principij vniuscuiusqz
generationis: vt pater vel patria vel locus.**

Hic poit scdaz acceptiōz gnis dicēs. gen⁹ scdo ē principij vniuscuiusqz
gnatōis. vt pz vel patria vel loc⁹. Ali loc⁹ dicit principij gnatōis inqtrū in
eo ē virt⁹ cōseruatiua locati. et iō hoies in eodē loco cōueniūt in cōtione vel
cōplexione. et qd his ampli⁹ ē plerūqz eorū dē sē mor. vt clari⁹ pz i. Por.

Quō genus secundo mō et genus logicū cōueniunt et quomō dñt.
Dm q cōueniunt sic. qz sicut genus scdo mō est principij vniuscuiusqz
generationis. sic etiā genus logicū est principij suarū spērū. Sed
dñt. qz gen⁹ scdo mō sumptum est principij extrinsecū et effectiū. s. ge
nus logicū est principij formale siue intrinsecū. Secundo dñt. qz genus
secundo mō nō pdicat de illis que continent sub ipso qz est principij extri
secum ipsorū. sed genus logicū pdicat de suis ipēbus. qz est principij in
trinsecum suarū spērū.

Ad Illa acceptio secunda dicit pcedere primā. ergo iste ordo est male po
sit⁹. Hinc pbat. qz principij collectiōis est añ collectiōem vel añ reg
collectas. Dm q duplex est ordo. s. nature siue doctrine. et ordo discipli
ne siue qd nos. Itā dicit q illa scda acceptio ē añ primā ordine nature. sed
prima est añ scdam ordine discipline. qz scda hz maiorē cōuenientiā cū gne
logico q prima acceptio. et s. ponit añ terciā acceptiōem immediate.

Tractatus secundus

Ad Omne gen⁹ est vlc. sed principiu generatiōis. vt pⁱ vel loc⁹ est vñū singulare. q̄ nō ē gen⁹. Ddm lz oē gen⁹ logicū sit vlc. nō tñ sp⁹ gen⁹ ciuile. sed qñq̄ est īngulare sicut pⁱ generāis plē est gen⁹ vt exemplificatū est. Et si querat. q̄re pe. b. exēplificat b pot⁹ de pⁱe q̄ de matre. cū tñ ma⁹ sit etiā principiu generatiōis. Ddm q̄ iō. qz pⁱ est principiu effectiuū z acti uū. z mater est principiu passiuū. sed gen⁹ logicū nō hz cōuenientiā cū pⁱ cipio passiuo. sicut cū principio actiuo. Etia principiu actiuū est dignius principio passiuo. s̄ a digniori d̄z fieri denotatio. Vel p^rt dici q̄ m^r cōphen dit^r sub patre. qz pⁱ ponit^r hic p parente. qd etiā d̄z de matre.

Quare pot⁹ exemplificat de loco q̄ de tpe. cū tñ generatiōes fl. ant in tpe. Ddm q̄ iō. qz loc⁹ est principiu cōseruatiū. eo q̄ ē men sura pmanens. z cōseruat locatū. sed tps est pot⁹ pⁱncipiū corruptiōis. eo q̄ mensura successiua. z in tpe aliqua tabescit z senescit. vt dicitur quar to phisicoz.

Ad Accūs nō ē principiu subē. s̄ loc⁹ est accūs. s̄ loc⁹ nō ē principiu generatiōis q̄ est ad subam. Ddm q̄ loc⁹ cap⁹ duplr. Ano⁹ mathe maticē inq̄tuz absolute ē sup̄ficies corpis cōtinentis. z sic nō est principiu generatiōis. Alio mō cap⁹ p corpore formali phisico. i. p corpore cō tinente. vt hz in se virtutē cōseruatiuā acceptā a corporib⁹ celestib⁹ quozū est instrumentū. z sic loc⁹ bñ est principiu generatiōis coadiuuans.

Ad Rhomul⁹ nō est principiu vniuscuiusq̄ generatiōis. q̄ nō ē genus secundo mō. Hñs pz. qz rhomul⁹ est solū principiu romanoz. z nō alioz. Ddm q̄ vniuscuiusq̄ d̄z cap⁹ particulariter p alicui⁹ z nō distribu tiue. vel si capiat^r distributiue. ista acceptio d̄z intelligi fm locutionē red ditūā. reddendo singula singulis. qz nō est sensus. q̄ rhomul⁹ sit princ ipiu vniuscuiusq̄ generatiōis simplr. s̄ est sensus q̄ rhomul⁹ est principiu vniuscuiusq̄ generatiōis in ordine ad ea q̄ ab eo descenderūt.

Ad Diffinitio generis scōi mōi cōuenit materie prime. q̄ tñ nō est gen⁹ s̄ diffinitio cōuenit alteri a diffinito. Hñs pbat^r. qz materia p^ria est principiu vniuscuiusq̄ generatiōis. vt pz p^rio phisicoz. Ddm q̄ lz mate ria p^ria sit p^ricipiu materiale vniuscuiusq̄ g^ratiōis. nō tñ est p^ricipiu effe ctiuū. de quo intelligit^r diffinitio. Et qñ replicat^r. sol est principiu effecti uū vniuscuiusq̄ rei genitū cuiusq̄ generatiōis. z tñ nō est gen⁹ scōd⁹. qz nō est pⁱ vel patria. Ddm q̄ lz sol sit principiu effectiuū vlc. nō tñ p^ricula re. qd assilat^r sibi effectū fm spēm. de quo intelligit^r p^ris diffinitio.

Tercio modo dicitur gen⁹ cui supponitur species: z hoc vltimo modo sumitur hic genus.

Hic ponit^r terciā acceptiōē generis q̄ ē logica z p^rincipali^r b̄ itenta dicēs gen⁹ tercio modo est cui supponit^r spēs. Et est intellect⁹ illi⁹ acceptiōis ge nus est cui directe imediate. z in recta linea p^redicamē tali supponit^r spēs vt aīal ē gen⁹ cui supponit^r spēs hō. z nō intelligit^r de sup^rpōe situati. sic aer

Ad Generi supponit^r dīna. q̄ nō tñ spēs. Ddm q̄uis (supponit^r igni a latere differentiā supponatur generi. non tamen directe in linea p^redicamē tali. sicut species. Sed dīceres. genus supponitur generi dī

recte z in
neri. s. co
pus aīa
riora. s. a
aīato. tū
arbore p

Ad g
fm rē. d̄z

Sed di
Tenet p
differenti
qz qñs d̄
quare eti

mine z

Post
bi ē ad p
rat eā dic
aīal est ge
etiā sic d̄
ex terciā
qd ponit^r
cundā im
neris nō
s. aīal cor
qz scda in
iectū. s̄ su
nō est sub

Que

qz illa dīst
plicat nat
est bona. z
Et q̄ hoc d̄
qd est dīst

Ad s
ma
Minor pz
tentiōi. eo
ma intētiā
intētiōes
Etia nō p

recte et immediate. et non solum species. Aliis probatur. quia animal est genus et supponitur generi. scilicet corpori animalato. Unde quod animal propter ad duo. uno modo ad superiora. scilicet ad corpus animalatum et ad corpus mixtum. et sic animal non est genus sed species. Alio modo ad inferiora. scilicet ad hominem et equum. et sic animal est genus. Quia quod animal supponitur corpori animalato. tunc genus non supponitur generi. quia tunc animal est species. quia omnia intermedia in arbore porphyriana sunt genera respectu suorum inferiorum. et species respectu superiorum. Idem non supponitur sibi ipsi. sed genus et species sunt idem. et species non supponitur generi. Minor probatur. quia notant eandem naturam. Unde quod sunt idem secundum rem. deinde tamen secundum rationem. quia hoc quod dicitur genus constituitur. species dicitur determinate. Sed diceretur. si species est idem secundum rem cum genere. et idem cum specie tibi opposita. Tenet prima. si species ydemificatur cum genere. etiam ydemificatur cum duobus differentiis generis. que a genere non distinguuntur. Unde negando primam quia quibus dicitur non differunt a genere. differunt tamen inter se propter naturam oppositam quare etiam oppositas species constituunt.

Enus est quod predicatur de pluribus distinctibus specie in eo quod quod est. ut animal predicatur de homine et equo que differunt specie.

Positis acceptionibus ipsius generis. hic sunt diffinitio una membrum quod si. bi est ad propositum. scilicet genus tertio modo. Et primo ponit diffinitionem. secundo declarat eam dicens. Genus est quod predicatur de pluribus specie distinctibus in eo quod quod est. sicut animal est genus. eo quod predicatur in quod de homine et alio quod dicitur species. Et istud genus etiam sic diffinitur. Genus est cui supponitur species. cuius declaratio sufficienter patet ex tertia acceptione. et etiam infra ponetur. et (quod) in prima diffinitione refertur vel quod ponitur loco generis. sed non sit verum genus. Sed alii qui dicunt hic diffinitur secundum intentionem dicunt quod referat primam intentionem genericam vel obiectum generis non unum tamen sed omnia in sub diffinitione. ut in sensu. genus est suum obiectum scilicet animal corpus color etc. quod supple obiectum. scilicet animal corpus etc. predicatur de pluribus. quia secunda intentio est accens. et hanc diffinitur per aliquid extraneum a natura sua. scilicet per subiectum. sed suppositum est falsum. Etiam secundum ipsos prima intentio vel obiectum generis non est subiectum illius secunde intentionis. sed hoc secundum veritatem sit dicendum.

Queritur Aliud genus predicabile distinctum ab alijs sit bene diffinitum. Unde quod sic. Et probatur. probatur ista diffinitionem esse bonam si modo quia illa diffinitio est bona que non est superflua nec diminuta. et sufficienter explicat naturam diffinitum. et facit ipsum differre a quolibet alio. si prius est homini. et est bona. Minor patet. quia per hoc quod dicitur de pluribus differt genus ab individuo. Et per hoc quod dicitur distinctibus specie differt genus a specie. Et per hoc quod dicitur in eo quod quod est differt genus a divina proprio et accidente.

Ad Si genus esset diffinibile. aut diffinitum per secundam intentionem vel per primam. aut per primam et secundam simul. sed nullum istorum est verum. et non diffinitur. Minor patet inductum. non per secundam intentionem. quia diffinitio non attribuit secunde intentioni. eo quod tunc diffinitio cum diffinito facit omnem falsam omnino. Etiam si per primam intentionem. quia logicus non habet considerare primas intentiones. sed phisice. quia prime intentiones sunt res reales. sed logicus habet considerare res rursus et res intentiones. Etiam non per primam et secundam intentionem simul. quia tunc est ens per accens et ppter. sed com

Tractatus secundus

plerorū nō est diffinitio. Dm q genus capī duplicr. vno mō materialitē. scz p re substrata scde intentioni. 7 tunc gen⁹ ē natura cōis cōicabilis plurib⁹ spēb⁹. Alio mō capī gen⁹ formaliter siue p secunda intentione. siue p illo a q nomē imponit. Et sic dī ad argumētū q hic nō diffinit scda intētio. qz illa intētio gen⁹ nō p̄dicat de plurib⁹ spēb⁹. eo q ista ē falsa p̄dicatio. hō ē gen⁹. Et nō diffinit h p̄ma 7 scda sil. qz cōplexorū nō ē diffinitio vt dī argumētū. h gen⁹ diffinit h p p̄ma intentionē. siue p re substrata. Et ad iprobationē dīm q lz p̄me intentiones sint res reales nō tñ diffiniunt in logica reali. h in ordine ad passionē rōis p q̄s circuloquimur dīnas p̄max intentionū p̄ncipalr in logica cōsideratarū. Et qñ qñs quare gen⁹ hic nō p̄t diffinitū p secunda intentionē. Dm q iō. qz oīs bona diffinitio dī ouenire suo diffinito. h p̄ns diffinitio generis nō ouenit generi p scda intentionē. igit. Minor pbat. qz ille p̄dicatōes sūt falsē. hō ē gen⁹. alin⁹ est gen⁹. Et p̄firmat. qz p̄dor. 7 autor nī dāt exemplū de genere p p̄ma intentione. vt aīal. Secūdo p̄z idē. qz gen⁹ p secūda intentionē ē spēs specia lissima. saltē cōter loquendo de spē bui⁹ intentionis. q est vlc. sed illa non p̄dicat de plurib⁹ spē differentib⁹ in qd. sed solū nūero dīntib⁹. Sunt et alie multe rōes idē p̄bantes. quas relinquo studiosis

Aī In dīm bona diffinitio. gen⁹ diffinitū dī p̄mo loco ponī. sed ī ista diffinitio nō ponit aliqd p̄mo loco generis. Minor pbat. qz qd cū sit infinitū nō est gen⁹. Dm q q̄uis explicite ibi nō ponat gen⁹ diffinitū. tñ implicite. in hoc q illud reltū qd refert vlc loco generis. An (qd) p̄t capi duplicr. vno mō relatiue. 7 sic gen⁹ implicite 7 virtualr includit in eo. vt (qd) supple vlc. 7 nō p̄t referre gen⁹. qz nī qd referret gen⁹. tñ idē diffinitū p scipm. Alio mō capī qd infinite. vt qd. i. aliqd vlc. 7 sic iter dat intelligi gen⁹. i. vlc. 7 isto mō etiā accipit. Sz dīceres. infinitū nihil notificat. h nō p̄t hic ponī qd infinite. Dm q̄uis infinitū nihil notificet p se. tñ bñ quādo finitū p p̄ncipulas sequentes. Vel etiā notificat aliquid gratia aliquorū finitorū q sub se continet. qz dat intelligere vlc sub q cōtinent. animal. corpus. color. q sunt nobis nota. Et quādo querit. quare genus diffinit p nomē infinitū. Dm q iō. vt signū correspōdeat suo signato. qz in diffinitione generis qd refert vlc. sub quo cōtinet gen⁹ hic diffinitū. 7 obiectū cōe omnib⁹ p̄dicamentis. iō debuit aliquid ponī p qd circumloqueretur. 7 est hoc nomen infinitum quod. quia est indeterminatum 7 transcendens.

Aī Relatiuū ē ante late rei recordatū. sed res ante lata ē gen⁹. q qd refert aīis exp̄ssus. i. gen⁹. 7 nō subintellectū. Dm q̄uis nō ante ponat vlc fm vocē. tñ bñ fm rem. Et nā hic nō ē relatio ad vocē exp̄sse positā. sed ad rem noīs intellectam.

Aī Gen⁹ p̄dicat de vno solo. h nō de plurib⁹. Aīas pbat dicēdo. hō ē aīal. ibi aīal solum p̄dicatur de hōe. Dm q̄uis aīal actu p̄dicatur de vno solo. tñ aptitudine p̄pinqua 7 in diuersis orationib⁹ p̄dicatur de pluribus. mō p̄dicat p̄icit aptitudinē. Et dī (aptitudinē p̄pinqua) ad excludendū aīal cōtractū 7 multiplicatum qd aptitudine remota de pluribus predicatur. sed hoc nō est genus. Sed dīceres. genus actu p̄dicabatur de plurib⁹. Probat. qz (p̄dicatur) in diffinitione est xbum p̄u.

tis tpi
scat a
Ad cō
passi

Q

ca ipsi
actus.
esse q
potest
nitioni
di pote
lis. 7 r
natus
nem. tu
do dicit
apritu
sed cap
ma int
differe

Aī

no dī
actus
vlibus
qz dīff
ruptib
strano

Aī

niūt i
ne sect
capitū
differen
nō p h
latiū
hic dī
in dīff
ptū. se
one dī

Aī

imme
no. qu
suppe
h vlt

his tps. qd dicitur actus. Etia omne verbum fecit actus. sed predicat est verbum. ergo fecit actus. Dicendum qd xba fecantia actus in diffinitionibus dicunt aptitudinem ad confirmationem rei o ddm. negando omne xbum fecare actus. qz multa fecant passionem. sed vtr omne xbum fecat p modum fluxus et fieri.

Querit Quare verba in diffinitionibus posita dicunt aptitudines et non actus. Dicendum qd id. qz ois diffinitio datur p intrinsecam ipsi diffinito. sed aptitudo est forma magis intrinseca ipsi diffinito q actus. Quod pz. qz illud est magis intrinsecum alicui. quod non potest sibi abesse q illud quod potest sibi abesse. sed aptitudo in diffinitionibus nullo modo potest abesse diffinito sicut actus. ergo aptitudo est magis intrinseca diffinitioni q actus. Minor pz a nro. quia dicendo. homo ridet. ibi actus ridendi potest abesse et separari ab homine. s. nunq aptitudo. qz homo est se risibilis. et risibile nunq potest ab eo separari. qz quis homo non se rideat. in aptus natus est ad ridendum. Et sicut in diffinitionibus qd xba dicunt aptitudinem. tunc reddunt diffinitionem convertibilem cum diffinito. non autem quando dicunt actum. Est tamen verum qd predicatur non debet hic capi vt dicit aptitudinem remotam que conuenit generi secundo omni opere intellectus sed capitur vt dicit aptitudinem propinquam. que conuenit generi p prima intentione gratia secunde intentionis. per quam circumloquimur et differentiam.

Ad Si xba in diffinitionibus posita dicerent aptitudinem. tunc in eis deberet poni xba aptitudinem significantia. Ddm qd non dicitur. qz diffinitio dicitur vari p nobis notiora. s. actus sunt nobis notiores aptitudinibus. qd actus et operationes sunt supposito et singularium que sunt nobis notiora vltibus. q diffinitiones dant p xba actus fecantia. Et potest assignari alia ratio qz diffinitio est ppterius et incorruptibili. s. actus sunt supposito et corruptibili. igit. Maior pz. qz diffinitio est medium demonstrationis. s. demonstratio pcedit ex necessariis ppterius et veris. vt dicitur primo posteriorum.

Ad Genus predicat de pluribus conuenientibus ipse. ergo non ipse differentibus. Aliis probatur dicendo. homo est animal. animal est animal. Ita animalis et homo conueniunt ipse. qz vtrumque est species. Ddm qd species capit duplici modo p intentione secunda. et sic predicat genus de pluribus conuenientibus ipse. Alio modo capitur p re substrata secunde intentioni. et sic genus predicat de pluribus differentibus ipse. sed hic in diffinitione species dicitur capi p prima intentione. et non p secunda. Et qd replicatur in diffinitione relatum debet poni correlativum suum. sed species p secunda intentione est correlativum generis quod hic diffinitur. ergo in diffinitione dicitur capi p secunda intentione. Ddm qd in diffinitione relatum materialiter capitur dicitur etiam poni correlativum materialiter subiectum. sed hic diffinitur genus materialiter p prima intentione. qd in eius diffinitione dicitur poni suum correlativum materialiter sumptum.

Ad Genus predicat de pluribus distinctibus numero. qd non species. Aliis probatur. qz animal predicatur de sorte et platone. Dicendum qd hoc non est immediate. Sed diceret. animal predicatur immediate de homine et animalis. que differunt numero. cum differant specie. sed differentia specifica preponit differentiam numeralem. Dicendum qd non differunt solo numero. s. vltra hoc etiam differunt specie.

Tractatus secundus

Al quicquid predicatur de alio de totum est illi de quo predicatur. si genus non de totum est species. et non potest predicari de specie. Maior probatur ex eadem ratione illi quod predicatur. Minor patet. quia si genus diceret totum est species. tunc frustra poneretur definitio in diffinitione eius. Dominum primo ad maiorem. quicquid dicitur predicari de alio dicitur dicere totum illi subiecti secundum illum modum qui predicatur de subiecto. et bene convenit generi ut predicatur de speciebus. Vel ad minorem potest dici. quis genus non de totum est determinatum et specificum ipsum. de tunc totum est consuetum et genericum quod sufficit. Et cum replicatur. per non predicatur de toto. si genus est per species. quia cum definitio ipsam constituit. et non potest predicari de specie. Dominum quod duplex est per species. scilicet integrale. et ista non potest predicari de toto. ut illa est mala predicatio. domus est tectum domus est pignus. Alia est per diffinitivam. et ista bene potest predicari de toto. ut homo est animal.

Queritur Quot conditiones requiruntur ad hoc quod aliquid deprenderetur de alio Dominum quod tres. Prima est quod sit forma. quia predicatum dicitur inesse subiecto. si forme est inesse tunc. et materia non predicatur de eo cuius est materia nisi consideretur secundum eam et rationem. quam diffinitiones dant esse formales. Secunda quod sit forma totius. et ista est falsa predicatio. homo est anima. quia anima est forma partis. Tercia quod sit forma designata per modum totius. quia modus predicandi sumitur a modo significandi et eundem. si ergo aliquid fecerit totum et non per modum totum non posset predicari. et sic ista est falsa. homo est immortalitas. quia immortalitas sit forma totius. tunc non designatur per modum totius. sed per modum partis.

Al sed genus est materia speciei. ergo non potest predicari de specie. Minor patet. quia si exere et figura sit statua. sic ex genere et definitio sit species. sed es est materia statue. ergo genus est materia speciei. Dominum quod non est per omnia simile. quia licet genus habet modum materie. non tamen est materia. si modus dicitur ex isto quod genus habet se per modum per se et incontracti. si confusio causatur a materia.

Al Genus non est forma totum. et non potest predicare de specie. Aliter probatur. quia est altera per species. Dominum quod genus capit duplex. Uno modo ut genus absolute pueniendo suas partes. et sic est forma totum. et habet se sicut superius ad speciem. Alio modo capit genus per contractum per partes ad species. et sic est per species. unde hic capitur genus primo modo et non secundo modo.

Al Quod soli diffinitioni convenit non puenit generi. si predicari in quid soli diffinitioni puenit. et non potest attribui generi. Minor patet. quia diffinitio soli indicat quod est eadem rei. Dominum quod aliquid dicitur dupliciter indicare quod est eadem rei. Uno modo a prima potentia usque ad ultimum actum. et sic indicare quod soli diffinitioni convenit. Alio modo secundum partem. et illo modo indicare quod et predicari in quod convenit generi. Unde tripliciter aliquid predicatur in quod isto modo. Primo modo secundum rem tamen. alio modo secundum modum tamen. tercio modo secundum rem et modum tamen. Primo modo definitio dicitur predicari in quod. si secundo modo predicatur in quod. Et potest definitio predicatur in quod quod quod modus predicandi sumitur a modo fecandi. et non a re fecata. sed differentia specificatur per modum qualitatibus. igitur tamen. Secundo modo genera de predicamentis accidentium in abstracto designata predicantur in quid secundum modum de suis speciebus. et si sunt species predicantur in quid de suis individuis. Tercio modo genera et species de predicamento substantie predicantur in quid. scilicet secundum rem et modum simul. Sequitur correlarie. primo quod diffinitio

non est per
incomple
inde ge
stracto

Quod
ta eent
esset. a
quod dici
tegrale
ref in h
uari in
bus sp
posita
irrational

Al
vna spe
spes. et
formale
in eodam
est tunc
habet per se

Argu
pna. qu
pabilis
in vnic
nus fm
tunc. Al
da resp

Al si
hil eent
totum et c
eentia g
no capi
negatu

Al si
uaret in
bas. qu
ferur. i
eentia c
p ppu

Argu
bas. qu
nus sal
posito c

nō ē p̄dicabile. qz omne p̄dicabile d̄z ēē incompletū fm nomē. sicut v̄le ē incompletū fm rem. Sequitur secundo qz diffinitio maxime p̄dicat in qd. de inde genera et spēs de p̄dicamento substantie. et ultimo generat spēs in abstracto designata de p̄dicamento accidentiū.

Quod autem genus possit saluari in vna sp̄e. Dm qz gen^{us} capit duplici. vno modo q̄tū ad suā eēntiā. et sic genus bñ p̄t saluari in vnica sp̄e. qz tota eēntia generis est in vna sp̄e. Itā posito casu qz inter aīalia sol^{us} homo esset. adhuc eēntia aīalis saluaret in hoīe. qz tūc aīal d̄e diceret de hoīe qz dici de p̄supponit ēē in. et qz eēntia cōis ē indiuisibilis saltē in p̄tes integales. et indiuisibile vbiqz ē ibi totū est. iō tota eēntia aīalis saluaret in hoīe. Alio mō cōsiderat gen^{us} q̄tū ad suā p̄tātē. et sic gen^{us} nō p̄t saluari in vnica sp̄e. qz p̄tās generis ē cōicabilitas eius. q̄ ad min^{us} ē in duobus sp̄ibus. eo qz p̄tās generis explicat p̄ duas dīnas oppositas. sed opposita fm actū nūqz p̄nt ēē in eodē. qz īpossibile ē aliqd aīal ēē rōnale et irrōnale. sic etiā īpossibile ē fm p̄tātē gen^{us} saluari in vnica sp̄e.

Ad sicut se bz spēs ad indiuidua. sic se bz gen^{us} ad spēm. s̄ spēs pot saluari in vnico indiuiduo fm eēntiā et p̄tātē simul. qz genus in vna sp̄e. Dm ad maiore. qz nō ē p̄ oīa sile. qz ali^{us} ē descēsus generis ad spēs. et ali^{us} ē descēsus sp̄is ad indiuidua. qz gen^{us} descēdit ad spēs p̄ dīnas formales. et spēs diuidit p̄ dīnas materiales. et q̄ aut opposita nō p̄nt ēē in eodē. iō p̄tās generis nō p̄t saluari in vnica sp̄e. s̄ cōtingit qz vni^{us} sp̄is est tñ vnica materia. q̄ suscipiat totaz cōicabilitatē īpius forme. et sic spēs bñ p̄t saluari in vnico indiuiduo fm potestatem.

Arguit. si gen^{us} saluat fm eēntiā in vnica sp̄e q̄ etiā fm p̄tātē. Tenet p̄na. qz p̄tās generis inseparabil^{iter} seq̄tur eēntiā. Dm qz p̄tās generis inseparabil^{iter} seq̄t eēntiā fm radicē. s̄ nō fm actū exercitū. An q̄ d̄z gen^{us} saluat in vnica sp̄e. hoc d̄z intelligi original^{iter} vel fm radicē solū cōsiderando genus fm sua p̄cipia substantialia. et nō fm ambitū ei^{us} vel fm actū exercitū. Al^{iter} d̄m qz p̄tās generis nō seq̄tur ei^{us} eēntiā fm se et absolute. s̄ sub q̄dā resp̄cū. i. i ordīe ad diuersas spēs. et aliqd p̄t cōpetere eēntie qd nō cō

Ad si tota eēntia generis saluaret in vna sp̄e seq̄ret qz nī. (uenit p̄tati bul eēntie ēē in alia sp̄e. s̄ s̄ ē falsū. q̄ etiā illud ex q̄ seq̄t. Seq̄la p̄bat. qz totū ē cui^{us} nihil ē extra. si q̄ tota eēntia generis sit in vnica sp̄e. tūc nihil eēntie generis poterit ēē extra illā spēm. Dm qz extra in diffinitōe toti^{us} nō capit positīue. vt cui^{us} nihil ē extra. i. cui^{us} nihil ē in aliq̄ alio. s̄ capitur negatiue. vt cui^{us} nihil ē extra. i. cui^{us} nihil ē qd nō sit intra. qd ē v̄x. qz nī

Ad si tota eēntia generis sal (hil ē eēntie generis qd nō sit intra spēm. uaret in vnica sp̄e. seq̄ret qz talis nō posset differre ab alia sp̄e. Seq̄la p̄bat. qz ambe cōuenirent in vna et eadē eēntia s̄ quoz ē vna eēntia nō differēt. Dm. lz quoz ē vna eēntia p̄p̄ta nō differāt. tñ bñ quoz est vna eēntia cōis. et sic est de duabus sp̄ibus q̄ differāt p̄p̄tis eēntijs cōstitutis p̄ p̄p̄tas dīnas p̄bentes eēntiā generis ad se specificum.

Arguit. diffinitio generis nō p̄t saluari in vna sp̄e. q̄ neqz gen^{us} d̄ns p̄bat. qz de rōne generis est p̄dicari de pluribus sp̄ibus. Dm. q̄uis genus saluatū in vna sp̄e nō p̄dicaretur de pluribus actū. tñ aptitudine. Sz posito casu qz non esset in mundo nisi vnus homo nec poterūt esse plures

Tractatus secundus

hōies nec aīalia. est questio utrū tunc aīal eēt gen⁹ et hō spēs. **Ad** q^o ani-
mal non eēt gen⁹ sed esset predicatio ydētica. eo q^o oīs hō eēt aīal et oīe
animal esset hō. sed hō adhuc esset spēs. q^o ut dictū est spēs pōt saluari in
vno indiuiduo. l³ non ppetuari si fuerit corruptibile.

Ad cognoscēdū aut hoc mēbz. s. dīstib⁹ spēs. o³ sci-
re q^o dīstib⁹ dī tot modis quot modis dī idē ydē at dī
tripliciter. s. idē genere. idē spēs et idē numero. Eadez
genere sūt q̄cunq³ sub vno genere p̄tinent. ut hō et asi-
nus sub animali. Eadē spēs sunt q̄cunq³ sub eadē spe-
cie cōtinent: ut sortes et plato sub homine.

Ad sū declaratur vnā p̄ticulā posita in diffinitōe generis. s. spēs dīstib⁹ us
dicēs q^o ad cognoscēdū hoc mēbz dīstib⁹ spēs op̄t scire q^o tot mōis dī dīstib⁹
q̄t mōis dī idē. Cui⁹ rō ē. q^o idē et dīstib⁹ opponunt p̄uatiue. s. p̄uatio nō
cōgiscit nisi p̄ suū habitū. Dicit⁹ g^o vltimū q^o idē dī tripliciter. s. idē genere et.

Q^uid utrū idem sit sufficienter diuisum et in suis (ut p³ in textu.)
mēbris conueniēter diffinitū. Solo q^o sic. et rō diuisionis in tres p̄-
tactos modos est ista. q^o oīs ydēitas sumit⁹ ab aliqua forma. v^l g^o sumit⁹
a forma cōdicabili vel incōdicabili. si a forma incōdicabili sic ē idē nūero. Si
a forma cōdicabili hoc est dupl⁹. vel sumit⁹ a forma cōdicabili determinata
et specifica. sic est idem specie aut sumit⁹ a forma cōdicabili indeterminata
et confusa. et sic est idem genere. Et est ista diuisio analogi in sua analo-
gata. q^o idē prius dī de ydēitate nūerali. scdo de ydēitate specifica. ter-
cio de ydēitate generica. et hoc quo ad naturā. q^o idē sumit⁹ ab aliqua for-
ma. mō vbi est forma magis vna ibi ē maior ydēitas. Et ordinādo istos
modos ydēitatis quo ad nos. tunc prius est idem genere. deinde idem
spēs. et vltimo idem nūero. quia nobis notiora sunt confusa magis. ut dici-
tur in problemio phisicorū et sic ordinantur in textu isti modi.

Ad Plures sūt mōi idēitatis q̄ tres. g^o ista diuisio ē insufficiēs. An⁹
pbat⁹ q^o aliq³ dicunt idē fm analogiā ut dic⁹ p̄s. v. metha. Dōz
q^o duplex ē ydēitas. s. fm rē et fm rōnez. hic nō ponunt mōi ydēitatis
fm rem. s. ydēitas analogie est ydēitas fm rōem t̄m. q^o oīs xā ydēi-
tas sumit⁹ ob aliqua forma vna. s. ydēitas analogie nō sumit⁹ ab aliqua
forma vna fm rem. sicut patet cū dī q^o sanitas sit in vrina in animali et in
dieta. sanitas eīm est in vrina tanq̄ in signo et i aīali tanq̄ in subiecto et in
dieta siue in medicina tanq̄ in cā efficiente. in quib⁹ nō ē vna forma cōis
sanitatis. et g^o talis ydēitas analogie nō sumit⁹ ab aliq³ forma vna. Scdo
pōt dici q^o si ille modus eēt modus ydēitatis. nō t̄m hic deberet poni. q̄a
modus analogie nō ducit nos in cognitiōez illius p̄ticule diffinitōis. s.

Ad Prop̄hirus nō ponit istos modos ydēitatis (spēs dīstib⁹ us
g^o sup̄flue ponunt⁹ hic. Ddm negando p̄ham. q^o p̄et. hys. est in-
structor iuuenum. et g^o ipse declarat illam p̄ticulam dīstib⁹ spēs. non de ne-
cessitate sed t̄m de bñ esse cā maioris notificatiōis et declaratiōis. quare il-
los modos hic ponit. Et nā locus ab autoritate negatiue nō valet. Et q̄si
replicat. idē et dīstib⁹ nō opponunt⁹. s. idē et diuersum. g^o male declarat illaz

pticulā. dñitib? spē pmdos ydētatis. Dñm q dñs dz hic capi cōiter
pur distinguitur cōtra diuersum. An pprie loqndo diuersa sunt q in nul-
lo vniuocto actuali cōueniūt. Et dz in nullo vniuocto. ppter p dīcamēta q
pprie dicuntur eē diuersa. qz in nullo vniuocto pueniūt. lz bñ in equoco. s.
in ente. Et dz in nullo actuali vniuocto ppter dñas oppositas. qz due dif-
ferētie opposite pueniūt in vniuocto positi. s. i genere. s. in vniuocto actu-
ali quare etiā diuerse dicunt. Sz dñs dicunt que l allq pueniūt. z in ali-
quo dñt vt hō et alius pprie differūt. qz cōueniūt in aīali. z dñt in pro-
prie differētis qz hō est rōnalis. z asinus est irrationalis.

¶ Contra diffinitiones mēbroz sic. hō z planta continent sub eodē ge-
nere. s. sub corpe aiato. z tñ nō sunt eadē genere. Dñm q diffini-
tio intelligit de eodē genere pñio iā hō z plāta nō continent sub eodē gē-
pñio. lz bñ remoto. Et qñ replicat celū z terra continent sub eodē genere
pñio. qd est corpus. z tamē non sunt eadē genere. Scda pars assumpti
probat. quia distinguuntur sicut corruptibile z incorruptibile que pl?
differunt q genere. Dicendum q duplex est genus. s. phisicum z logicū
vnde celū z terra differunt in genere phisico. quod est materia forme sub-
stāntialis que est alia in supioribus z inferiorib? vt habet probabilior opo-
nio que est sancti Thome z declaratur primo phisicoz. non tamen diffe-
runt genere logico. quod est corpus vel substantia.

¶ Sortes z brunellus continent sub eadem spē. s. sub aīali. z tamen
nō eadē spē. Dicendū q sortes z brunellus bene continentur sub
eadem specie subalterna. sed non sub eadem specie specialissima. text? au-
tem sic intelligi debet. eadem specie sunt que continentur sub eadem spe-
cie. supple specialissima.

¶ Idē nūero dz quadrupliciter. scz idē noīe. idē diffi-
nitione. idē pprio. z idē accidente. Eadē nūero noīe
dicunt. quoz res est vna. noīa hō plura. vt marc? tul-
lus. Eadē diffinitione dicunt quoz vnū ē diffinitio
alterius. vt homo z animal rationale mortale. Eadem
pprio dicuntur quoz vnum est pprium alterius z cō-
uertit cum eo. vt risibile est pprium hominis Eadez
accidente dicuntur. quoz vnum est accidens alteri?
vt sortes z albedo que est in ipso.

Hic Pet. bys. volens ostendere que sunt eadez numero. pmo diuidit idē
dicens q dz quadrupliciter. s. idem nomie. idem diffinitione. idem pprio.
z idem accidente. Eadem nomie rē.

¶ Item idē nūero sit fm textū conuenienter subdivisum. Dñm q
sic. vt pz per sufficientiam. que taliter sumitur. Nam quecuqz sunt
idem numero. aut sunt idem nūero essentiali vel accidentalī. Si prunū hoc ē
dupl? vel sunt idē re z rōe sū. aut sunt idē re z differūt rōe. si pñū sic ē idē
nomie. si secundū sic est idem diffinitione. Si accidentaliter hoc est dupl? vel

Tractat⁹ secundus.

sūt eadē accēte cōi aut pprio. si pñū sic ē idē accēte. si scōz sic ē idē pprio

Af Marcus et tullius sūt diuersa noīa. q̄ nō sūt eadē noīe. Dēm quis sūt diuersa noīa noīantia. tñ sūt eadē noīa noīata. eo q̄ p illa noīa vna res fecit. text⁹ aut̄ intelligit de noīe noīato. et nō de noīe noīante.

Af. illa nō sūt eadē nūero q̄ noīant naturā cōem. s̄ diffinitio et diffinitū noīant naturā cōem. q̄ naturā sp̄ci. q̄ nō sūt eadē nūero. Dēm q̄ qñ diffinitio cōpat ad supposita diffinitū tñ sūt eadē nūero. s̄ qñ cōpat ad diffinitū nūm̄ est natura cōis. sic nō est eadē nūero cum ipso.

Af. Idē pprio et idē accēte nō distinguūt. igit̄ rē. pbat. q̄ ppriū est accidēs. Dēm q̄ duplex ē accēs. s̄ ppriū et cōe. accidēs ppriū nō distinguūt a pprio. tñ accēs cōe ab ipso distinguūt. Et de tali accēte fit h

Af. Quēcūq̄ sunt eadē nūero dñt eē eadē sp̄e et genere. s̄ sor. (sermo. Maīor pbat. q̄ maior ydēptitas p̄supponit minōrē. Dēm q̄ aliq̄ dicūt eadē nūero dupl̄r. vno mō essential̄r. alio mō accidental̄r. mō q̄cūq̄ sūt eadē nūero eēntial̄r sunt eadē genere et sp̄e. s̄ accēs et subiectū eius sūt solū eadē nūero accidental̄r. An ydēptitas nūeralis eēntialis p̄supponit ydēptitatē genericā et specificā. nō aut̄ ydēptitas nūeralis accidental̄r. Et si q̄rat. quō posset pbari q̄ accēs sūt idē nūero cū suo subiecto. Rādet̄. q̄ Aresto. pbat hoc p̄mo topicoz sic. q̄cūq̄ ducit nos in cognitionē alteri⁹ hoc est idē nūero cū ipso. s̄ accidēs alicui⁹ subiecti ē h̄mōi. q̄ est idē nūero cū subiecto. Minōr pz. q̄ qñ h̄gnoramus noīa ppria alicui⁹. tñc nō nūnamus illud subiectum p aliqua accidentia.

Silr dī dñs genere. dñs sp̄e. et dñs nūero. Bñia genere sunt quēcūq̄ sub diuersis generib⁹ ptinēt. vt hō et arbor q̄ hō ptinēt sub genere. qd̄ ē aīal. et arbor sub hoc genere: qd̄ est planta. Bñia sp̄e: sūt quēcūq̄ sub diuersis sp̄eb⁹ ptinent. vt sortes sub hoīe. et brunellus sub asino in cōi. Bñia nūero sunt: quēcūq̄ diuersum numerum constituunt. vt sortes. et plato.

Hic p̄r ex modis ydēptitatis elicit modos dñtis. dicens q̄ differens dī tripl̄r. s̄ dñs genere. sp̄e et nūero. Cui⁹ diuisionis rō ē. q̄ idē dī tripl̄r. vt pbatum est. ergo et dñs. Tenet p̄ha. q̄ tot modis dī vñū oppositorūz q̄t modis et reliquū. vt dī p̄io topicoz. qd̄ intelligendū ē principal̄r q̄ ad scata. q̄ si vñū plura fecit. et reliquū. nō tñ sp̄oz q̄ ad supposita. q̄ vñū op̄posito p̄t esse plura supposita q̄ alteri⁹. Et p̄r diffinit illa membra dī cens. q̄ dñia genere sunt q̄ cōtinent sub diuersis generib⁹. vt hō et arbor q̄ hō cōtinet sub aīali et arbor sub plantā. Vel dicunt̄ etiā dñia genere q̄ sūt met genera p̄io diuersa sub nullo alio cōtenta. sicut sunt duo genera generalissima. vt substantia et q̄ritas. Differentia sp̄e sunt. q̄ sub diuersis specieb⁹ ptinent. vt sūt met diuersē sp̄es. Exēplū p̄mi. vt sortes et brunellus. Exēplū secūdi. vt hō et asinus. Bñia nūero sunt quēcūq̄ diuersū nūc.

ri faciūt. sicut duo indiuidua cōtenta sub vna spē. vt sortes et plato.

Af hōr arbor cōtinē sub eodē gñe. & exemplū nō est bñ positū. **Af** pbat. qz cōtinēt sub substantia. **Wdm** quis cōtineant sub eodē genere remoto. nō tñ ppinquo. de q̄ sit hic sermo. Et qñ replicat. oia generabilia et corruptibilia cōueniūt in genere ppinquo. s. hō et arbor sunt res generabiles et corruptibiles. & cōueniūt i genere. **Minor pz p** **Aristo.** in primo de generatione. **Wdm** q duplex est genus. s. logicū et phisicū. genus logicū est natura cōis picipabilis a plibus spēbus. sed genus phisicū cum est materia prima q̄ est subiectū vnicuiqz primū. Jam dī q oia genera et corruptibilia cōueniūt in genere phisico. i. in materia p̄sa. sed non cōueniunt in genere logico.

Af hō et asinus dñt spē. et tñ nō cōtinēt sub diuersis spēbus. **Wdm** quis hō et asinus nō cōtineant sub diuersis spēbus. tñ ipsamet sūt diuerse spēs. et hoc sufficit. qz ppter qd vñq̄qz taler illud magis primo posterioz. s. indiuidua diuersar spēz. sicut sortes et brunell dñt spē. qz cōtinēt sub diuersis spēbus. & hō et asinus magis spē differūt. **Af** text dī intelligi cum glosa ista. vel q ipsamet sint diuerse spēs.

Af **Sortes et plato faciūt vñū nūerū. s. binariū. & nō faciūt nūerū diuersū.** **Wdm** q nūer capīt duplr. vno p multitudie ex vnitatib aggregata. et sic añs ē verū. **Alio** capīt nūer p pncipio nūeri. s. p vnitatem illo mō sortes et plato faciūt diuersū nūerū. i. faciūt duas vnitates nūerales diuersas. Et distinctio nūerale venit originalit a mīa et cōplenue a p̄tate. eo q materia sub p̄tate ē pncipiū indiuiduandis. vt sortes et plato dñt numero. qz hñt diuersam materiā signatā quāitate.

Illud aut dī p̄dicari in qd qd pueniēter rñdetur ad interrogatōez factā per qd. vt cum queritur. quid est homo conuenienter respondetur animal. et ergo animal predicatur de homine in quid.

Hic p̄ter regredit ad ppositū declarando vltimū mēbrū dicte diffinitionis gñis qd ē p̄dicari in qd. Et hoc pbat a signo dicēs. Illud p̄dicat in qd qd cōuenienter rñdet ad interrogatōez factā p qd. sed gen cōuenienter rñdet ad interrogatōez factā p qd. & ipm gen p̄dicat in qd. **Minor pz querit qz cū querit quid est hō. cōuenienter rñdet est aīal.**

Querit **Quo p̄ pbari rōe q gen p̄dicat in qd. Wdm** q sic. nā illud qd hī modū substantie et qdditatis p̄dicat in qd. sed gen est hmōi & p̄dicat in qd **Minor** pbat. qz dī sermo topicorū genus matie sbam diffini feat. Sed diceres. oīs forma p̄dicat in quale. s. genus est forma. & p̄dicat in quale. **Maīor** pbat. qz oē q̄lificans p̄dicat in quale. s. oīs forma ē q̄lificās. igit̄ rē. **Wdm** q triplex est forma. s. q̄lificās. i. cōtrahēs. vt dñā. q̄lificata vt spēs. q̄lificabilis vt genus. **Uñ** oīs forma q̄lificās p̄dicat in qle. nō tñ alie due. **Uñ** dōm q oīs forma q̄lificans p̄dicat in qle. s. forma accepta p modū substantie et qdditatis nō p̄dicat in quale. quo mō

Af genus est forma. **Genus et spēs hñt eūdē modū p̄dicandi. & nō sunt p̄dicabilia di-**

Tractatus secundus

stincta. His probatur. quia ab eo predicantur in quod. Unde quod hoc est dicitur. quia genus
predicatur in quod limitabile et habibile. sed species predicatur in quod formatum.

Ad hoc factum per quod. sed genus non convenienter respondetur quod interrogatorem factum
etiam per quod. sed genus non predicatur in quod. Minor patet. quia cum queritur. quod est hoc. male
respondetur quod est genus. Unde quod genus capit dupliciter. uno modo per se. et
tunc da intentionem quod fecatur hoc nomine genus. et sic non predicatur in quod. neque ut sic
diffinitur. Alio modo capit per denotato vel per re substrata. et sic predicatur in quod.
ut cum queritur quod est hoc. respondetur quod est animal. et isto modo hic diffinitur.

Ad Illud quod predicatur in quod dicitur totum esse illud de quo predicatur. sed genus non dicitur
totum esse species. Minor patet quia species constituit et generis et dicitur. Unde quibus
genus non dicitur totum esse determinatum et specificum species dicitur tamen totum esse perfectum
et genericum. Et cum queritur de essentia species in se et in determinate. tunc respondetur per
genus. si quia queritur de tota essentia rei secundum omnes eius modos. tunc respondetur per diffinitorem.

Aliter aut diffinitur genus sic. Genus est cui supponitur species.

Hic ponit aliam diffinitionem generis quod est ipsi in quantum habet respectum ad species.
et per hoc differt a prima. quod datur in ratione predicabilis. Et dicitur. genus est cui supponitur
species. Est autem sensus diffinitionis. genus est cui supponitur species directer immediate.
et predicatur formaliter quod tota precipiat a genere. Per primum excludit dicitur. Per
secundum individuum signatum. et per tertium individuum vagum.

Ad Maior patet. quia acceptio explicat quod nominis. et diffinitio explicat quod rei.
Unde quod non est inconueniens quod unum et idem dicatur acceptio et diffinitio re
spectu diversorum. Nam de acceptio in quantum comparatur ad genus civile. et de diffini-
tione in quantum explicat naturam generis logici. Et potest dici quod nulla acceptio est
diffinitio quod duratiua et essentialis. si bene descriptiua. ista autem non est diffinitio
quod duratiua et essentialis. si est una descriptio et notificatio explicans quod nominis.

Ad Soli species est diffinitio ut dicitur Boetius. si genus non est species. Unde
non sit species. habet tamen modum species. Et quia replicatur. unum rei est tamen una
diffinitio. sed genus habet tamen unam diffinitionem predictam. et cum non erit alia diffini-
tio. His probatur. quia unum rei est tamen unum esse. si diffinitio explicat esse rei. Unde
quod sicut unum rei est tamen unum esse essentialiter. ita unum rei est tamen una diffinitio quod
duratiua et essentialis. tamen unum rei potest esse plures diffinitiones accidentales.

Ad Illa diffinitio non est bona que non habet aliquid positum loco generis. si ista est
hmodi. ergo non est bona. Unde quod in illo relatione cui intelligitur
vle quod ponitur loco generis. et per totum quod sequitur circuloquitur dicitur.

Ad Dis potentia ponitur sub actu. sed genus est potentia species. ergo ge-
nus ponitur sub specie. Rursum quod duplex est potentia. quedam est potes-
tia subiectiua et illa ponitur sub actu. Alia est potentia formalis et illa non
ponitur sub actu. sed supra actum. et isto modo genus est potentia respectu species.

Ad Minus coe debet poni sub magis coe. sed genus est minus coe in or-
dine ad speciem. ergo debet poni sub specie. Minor probatur. quia species de
pluribus predicatur quam genus. Unde quod species capit dupliciter. uno modo per se. et
tunc da intentionem. et sic predicatur de pluribus quam genus. et genus est magis coe. Alio
modo per re substrata. et sic non predicatur de pluribus quam genus. quia genus predica-
tur de omnibus de quibus predicatur species et cum hoc de specie. si est magis coe.

Petri hys. Folio LXXVII

Aer est spēs. et ei supponit alia spēs. h̄ ista diffinitio non puenit so-
li generi. Aliis pbat. qz aeri supponitur aqua. Wdm qz licet aeri
supponatur aqua fm situm localem. non tamen fm ordinem predicamē-
talem. sicut inferius supponitur suo superiori.

Et diuidit genus in gen^o generalissimū et gen^o sub-
alternū. Gen^o generalissimū ē sup qd nō ē aliud gen^o
supueniens. Vel gen^o generalissimū ē qd cū sit gen^o
nō p̄t eē spēs. Et diuidit i decē p̄dicamēta q̄ s̄t. s̄ba. q̄-
titas. adaliqd. q̄litas. actio. passio. vbi. q̄n. sit^o. h̄it^o.
Hec aut decē p̄nta dicūt ḡnālissima. qz nullū gen^o ha-
bēt sup se. Licet ei ens dicat de istis decē. hoc tñ nō ē
vniuoce s̄ equoce: et iō nō ē gen^o cor. De his aut de
cē nihil mō dicem^o. s̄ in p̄ntis defmiabim^o de istis.

Postqz p. h. determinauit de genere diffinitio. h̄ n̄r diuidit ipm penes
duos e^o mōs. s̄ in gen^o ḡnālissimū et gen^o subalternū. Postea declarat mē-
bra ist^o diuisionis. et p̄mo ostendit qd sit gen^o ḡnālissimū. qd dupl^r notificat
p̄rio gen^o ḡnālissimū ē. sup qd nō ē aliud gen^o supueniens. Vel sic qd cuz
sit gen^o nō p̄t eē spēs. Deh̄ diuidit ipm i decē p̄dicamēta. q̄ s̄t s̄ba. q̄ntitas
et. et dicunt ḡnālissima. qz nullū gen^o h̄t sup se
Qu^o ḡnālissimū et subalternū sit sufficiens et b̄sa. Wdm qz sic. vt
p̄z p̄ sufficientiā. qz gen^o d̄t a ḡnālitate. aut h̄z ḡnālitate in termino v̄l nō
si primū sic ē ḡnālissimū. si scd̄ sic ē subalternū. Et ē ista diuisio analogi
in sua analogata. qz gen^o d̄t a ḡnālitate. de illo ḡ d̄t prius qd ē ḡnāl^o. sed
gen^o ḡnālissimū ē ḡnāl^o ḡnē subalternū. s̄ p̄us d̄t de ḡnē ḡnālissimo. q̄ de
ḡnē subalternū. Sed aliq̄ dicunt qz sit diuisio termi cōis in scata sua. Aliq̄
Nullū gen^o d̄t

Aer diuidit diuisione analogi in sua analogata. h̄ ista diuisio ḡnīs. s̄ non
est analogica. Wdm ē ad minore. qz gen^o capit dupl^r. vno^o p̄ re substra-
ta. et sic mior neget. Alio^o capit p̄ scda intentōe et sic mior est x̄a et maior
falsa. qz h̄ gen^o diuidit et ē diuisio analogi in sua analogata. qz illa inten-
tio gen^o ē analogū ad gen^o ḡnālissimū et gen^o subalternū. Al^o d̄t ad maiore
qz nulla diuisio ḡnīs fm rē scatā vt gen^o est et fm modū diuidēdi ḡnīs. s̄
sit p̄ duas d̄as formāl^r oppositas ē diuisio analogi in sua analogata. tñ
b̄n gen^o fm vocē tñ. qd fm rē scatā ē verū analogū analogice diuissum
et. vtrū gen^o ḡnālissimū sit puenienter duplici diffinitōe diffinitum.

Wdm qz sic. q̄ diffinitōes sic d̄nt. qz p̄ma d̄t qd̄z cām scde. q̄ solū d̄t qd̄
diffinitū. et sit demonstratio tal. illud qd nō h̄z aliqd genus supueniens nō
p̄t esse spēs. sed supra gen^o generalissimū non est aliud gen^o supueniens
s̄ genus ḡnālissimū non p̄t esse spēs. Ex quo sequit^r correlarie qz ens nō
est gen^o. neqz vniuoce ad decē p̄dicamēta. Primū p̄z. qz q̄ dubet gen^o h̄z
duas d̄as formāles diuissas q̄ s̄t extra intellectū ipi^o ḡnīs. sed nihil est
extra intellectū entis. et fm Autennā nihil sit qd ratiōnem entis subter-
fugiat. ergo ens non est gen^o. Et etiam genus debz p̄dicari de suis spēs^o

Tractatus secundus

noſe ⁊ rōe eodē mō picipata. ſ. ens nō p̄dicat de decē p̄dicamentis vno
noſe ⁊ vna rōne eodē mō picipata. ſ. nō eſt gen⁹. qz alia ⁊ verior ē rō lbe
q accūtis. Tercia rō ē. qz ſi ens hēret dñas ille eēnt finitū ⁊ infinitū. ſed
hoc nō qz de rōne dñe eſt finire. ſed infinitū nō hz rōnem finientis. Secū
dū pbat. qz ſi eērvniuoctū ad ipā tunc decē p̄dicamēta nō eēnt p̄rio diuer
ſa. qz p̄rio diuerſa ſunt q̄ in nullo cōi vniuocto cōueniūt

Añū oppoſitoꝝ nō p̄t diffiniri p aliud. ſed genus ⁊ ſpēs ſūt oppo
ſita. ſ. vñū diffinit male p aliud. Dd̄m q vñū oppoſitoꝝ in abſo
lutis nō p̄t diffiniri p aliud affirmatiue. ſ. bñ negatiue. Et dd̄m ſm ali
os. q duplicia ſunt oppoſita. ſ. abſoluta ⁊ reſpectiua. in abſolutis vñū op
poſitoꝝ nō p̄t diffiniri p aliud. ſed bñ in reſpectiuis. ſ. genus et ſpēs ſūt
reſpectiua ad minus p intentionibus.

Añū bona diffinitō d̄z dari p p̄iora. ſ. gen⁹ generaliffimū. nō hz
p̄ius. ſ. male diffinit. Dd̄m q oīs bona diffinitio q̄ddatitua et
eēntialis d̄z dari p p̄iora. ſed hoc nō d̄z de diffinitione deſcriptiua ⁊ acci
dentali. vt hic. Et qñ d̄z. ille deſcriptiones dant p negationē q̄ nihil no
tificat. ſ. nō ſunt bone. Dd̄m q ſub illa negatione d̄at intelligi aliq̄ afir
matio. iſta. ſ. q gen⁹ generaliffimū eſt tñ ſupremū ſue coordinationis.

Añū cōtra diuſionē generaliffimi. q̄cqd p ſupabundantiā d̄z vñi ſoli cō
uenit. vt d̄ic p̄hs octauo philicoꝝ. ſed generaliffimū cū ſit ſuplati
uī gradus d̄z p ſupabundantiā. ſ. nō ē nīſi vñū gen⁹ generaliffimū. Dd̄m
ad maiorē. q̄ q̄cqd p ſupabundantiā d̄z vñi ſoli cōuenit in vna coordinati
one. ſed q decē ſunt genera generaliffima. hoc eſt in diuerſis coordinatio
nibus. Et p̄t dici ad minorē q̄ generaliffimū (ſicut oīs ſuplati⁹) p̄t
dupl̄r exponi. vno mō negatiue. ⁊ tunc ſenſus eſt. generaliffimū. i. genera
le q̄ nihil ē generalius. ⁊ ſic decē ſunt genera generaliffima. qz nō ſūt alia
generalioꝝ. Alio mō exponit affirmatiue. ⁊ hoc dupl̄r. vno mō p ſuū poſi
tiū ⁊ hoc aduerbiū valde. vt generaliffimū. i. valde generale. ⁊ ſic iterū
pluribus cōuenit. ſicut beatiffimū. qz dicim⁹. beatiffime petre. beatiffime
paule. Alio mō p ſuū poſitiū ⁊ hoc aduerbiū maxime. ⁊ ſic generaliffimū
valer tñ ſicut genus maxime generale. ⁊ hoc dupl̄r. vel i vna cathegoria
vel in diuerſis. ſi in vna. ſic ē falſum q̄ decē ſūt generaliffima. ſi aut in di
uerſis. ſic eſt verū q̄ decem ſunt genera generaliffima.

Añū cōtra correlatiū. diffinitio generis puenit enti. ſ. eſt gen⁹. Dd̄m
q ens multipl̄r excludit a diffinitōe generis. p̄mo p gen⁹ qd̄ eſt
vle. nā vle d̄z eſſe qd̄ vniuoctū. ſed ens eſt analogū. Secūdo excludit p il
lud qd̄ dicit (in eo qd̄ qd̄ eſt) qz illud p̄dicat in quid qd̄ cōuenient r̄nde
tur ad interrogationē factā p qd̄. ſed ſic nō ē de ente qz ens p̄ſupponit oī
qōni. vt cū qñt. qd̄ eſt hō. p̄ſupponit q̄ ſit ens. ſ. male r̄ndet q̄ eēt ens.

Querit Atñū ens ſit aliquo mō cōe decem generaliffimis ſive pre
dicamentis. Dd̄m q eſt eis cōmune ſm vocem vt equi
uoctū. ⁊ non ſm ſcātum ⁊ vt vniuoctum. P̄ro quo notandum q̄ equiuo
cum vt hic ſufficit eſt dupl̄r. Anū vbi nomen p̄dicat. ſed ratio. i. diffini
tio minime. vt animal predicatur de animali viuo ⁊ animali picto ſm no
men. ratio aut̄ eius non predicatur. Alia eſt vbi nomen et ratio predican
tur. nō tamen eque p̄mo. vt ens de ſubſtantia. ⁊ quantitate. ⁊ hoc voca

tur analogū. qđ est mediū inter equiuocū et vniuocū.

Af Si analogia impeditur rōem generis. sequeretur qđ qđitas nō eēt ge-
nus Scđla pbat. qđ qđitas dī analogice de qđitate cōtinua et dis-
creta. Ddū qđ duplex est analogia. vna vbi vñū analogatū ē ens p aliud.
Alia est analogia qđ hz analogata. quoz vñū nō ē ens p aliud. Analogia
pūmo mō impedit rōem generis. sed analogia secundo mō nō impedit. s
qđitas solū est analogū secundo mō. iō bñ p̄t esse genus.

Af Ens p̄dicat vno nōie et vna rōne de decē p̄dicamentis. qđ ē vniu-
cū ad ea. Hñs pbat. qđ de quolibet est verū dicere qđ sit ens et eēn-
tiā hñs. Ddū qđ vniuocū vna rōne equalit̄ p̄cipata debet puenire suis
vniuocatis. sed rō entis p̄cipat a decē p̄dicamentis sūi magis et min⁹ p-
sectum. et p̄ prius a substantia.

**Genus subalternū est. qđ cū sit gen⁹ p̄t esse spēs vt
animal ē gen⁹ hoīs. et est spēs respectu corporis aiari.**

Hic diffinit scđm mēbz dictē diuisionis. s. gen⁹ subalternū dīcēs qđ (gen⁹
subalternū est qđ cū sit gen⁹ p̄t eē spēs) vt aīal est gen⁹ hoīs et est spēs cor-
poris aiari. Et ita sūit dicēdū est de oībus alijs intermedijs inter genera
lissima et specialissima cuiuslibet coordinationis.

Af Opposita non p̄t eīdē cōuenire. s. gen⁹ et spēs sūt opposita. qđ nō
p̄t eīdē puenire. et p̄ oīs male dī qđ gen⁹ subalternū possit eē gen⁹
et spēs. Ddū qđ opposita respectu eīdē nō p̄t eīdē inesse. s. bñ respectū
diuersoz. Itā aīal est genus respectu inferiorz. et est spēs respectu superiorz.
qđbus subijcit. Et qđ replicat. genus et spēs sūt p̄dicabilia specificē disti-
cta. sed due spēs nō p̄t de eodē verificari. nec respectu eīdē nec respe-
ctu diuersoz. qđ nec gen⁹ et spēs. Minor pbat. exemplis. qđ hō et asin⁹ spe-
cificē distincta nō possunt de eodē verificari. etiā respectu diuersoz. Ddū
qđ illud qđ ē genus tñ. et illud qđ est spēs tñ distinguunt specificē. nec
p̄t verificari de eodē. sicut gen⁹ generalissimū et gen⁹ subalternū. tñ il-
la qđ sunt genera et spēs simul nō distinguuntur specificē.

Af Dicendo (genus subalternum) ibi est oppō in adiecto p̄robat.
qđ genus dī superioritātē. et subalternū inferioritātē. que duo repu-
gnant. Ddū qđ subalternum capī duplici. vno mō dī subalternū quasi sub
altero positum. et sic ibi est oppō in adiecto sed isto mō nō capī hic. Alio
modo dī subalternū quasi subalternatum positum. i. sū sub et supra. et sic
nō est oppō in adiecto. qđ ab alio hz qđ est genus. et ab alio qđ est subalter-
num. qđ qđ genus est hz ab inferioribus. et qđ subalternū hz a superioribus.
Itā cū dī genus subalternū ibi subalternū debet capi passīue. quia. s. sū-
alternatur. als em̄ generalissimū esset subalternū. Sed cum dī (spēs sub-
alterna) tunc debet capi actīue p̄t venit a subalterno as are. vt spēs sub-
alterna. i. species qđ subalternat. qđ si caperet passīue. tūc species spēalissi-
ma posset dici subalterna.

**Spēs ē. qđ p̄dicat de plib⁹ dīstib⁹ nūero in co-
qđ qđ ē. In hac at diffinitōe s. hōū p̄dicat dī**

Tractatus secundus

aptitudinē et non actū. Sicut in alijs. ut homo predi-
catur de sorte et platone et de alijs particularib⁹ hoib⁹
que sunt plura et differētia nūero ut prius patuit. Et
p̄dicat⁹ de his in qd. q. cum queritur. quid est sortes.
conuenienter respondetur homo.

Postq̄ pe. h. determinauit de primo p̄dicabili s. de genere diffinitive et
diuisiue. hic p̄st determinat de p̄dicabili scdo. s. de sp̄e. Et diuidit in du-
as pres. in prima ponit aliquas diffinitōes declarantes qd dicitur sp̄e. in
secūda ponit diuisionē declarantē ei⁹ p̄tātē. ibi (sp̄es diuidit⁹) Prima s.
diuidit in duas s. q. duas ponit diffinitōes dicens p̄mo (Sp̄es ē qd s.
dicat⁹ de plib⁹ dñib⁹ nūero in eo qd qd est). i. sp̄es ē p̄dicabile qd ex ap-
titudine sue forme natū ē dici de plib⁹ indiuiduis dans eis nomē et rōnē
ut hō p̄dicat⁹ de sorte et platone. Et subdit notant⁹ q. xbi p̄dicat⁹ nō dic⁹
actū s. aptitudinē. q. nihil p̄hibet sp̄em saluari in uno indiuiduo s. m actū
sicut prius patuit de sole mundo et fenice.

Quare gen⁹ et sp̄es immediate cōiungunt⁹ Dicēdū q. iō. q. sp̄es
cōuenit cū genere in mō p̄dicandi. Itā sic genus p̄dicat⁹ in qd. ita
etiā sp̄es. Secūda rō ē. q. illa dñt iuxta se inuicē poni. qñ cognitio vnius
dependet ex cōiunctione alteri⁹. s. cognitio generis dependet ex cognitōe
sp̄e et econtra. Minor p̄z. q. genus et sp̄es sunt relatiue opposita. et vni⁹
relatiuoz cognoscit⁹ p reliquū. et hoc verū est qñ capiunt⁹ secunde intenti-
onalit⁹. s. p̄uue intēctionalit⁹ q mō hic diffinit⁹ cognitio sp̄e dependet ex co-
gnitōe generis tanq̄ ex nobis notiore s. m viā discipline. sed ecōtra cog-
nitio generis dependet ex cognitōe sp̄e tanq̄ ex notiori s. m naturā. Sz q.
sp̄es p̄cedit dñā iō est. q. s. m ordinē q ad nos p̄cedim⁹ a faciliōib⁹ ad
difficiliōra. sed sp̄es est faciliōis cognitōis q. dñā. q. sp̄es p̄cedit diffe-
rentiā Minor patz. q. cōpositiōra sunt nobis notiora. s. sp̄es ē cōpositiōz
dñā. Et nā sp̄es hz digniorē mōdū p̄dicandi q. dñā p̄pū vel accidens. eo
q. p̄dicatur in quid. et alia in quale. igit⁹ rē.

Alī cōstituens est aī cōstitutū. s. dñā cōstituit⁹ sp̄em. sic dic⁹ Porphy.
discipline. ordo nature ē duplex. s. generationis et p̄fectionis. ordine nature
generationis cōstituens est aī cōstitutū. et sic dñā ē aī sp̄em. sed ordine na-
ture p̄fectionis et dignitatis cōstitutū est aī cōstitutū. et sic sp̄es p̄cedit dif-
ferentiā. et s. m ordine discipline sp̄es ē prior. et ille ordo attēdit⁹ hic. Alī dñt
q. duplex est ordo. s. cōpōitionis et resolutionis. ordine cōpōitionis sic dñā
p̄cedit sp̄em. sed petrus hūanus obseruat ordinē resolutionis.

Quot mōis accipit⁹ sp̄es Dñm q. p̄por. ponit duas acceptiones
sp̄e. qñ prima ē ciuili. et secūda logical. Prima ē (sp̄es ē vniūscu-
ius rei forma) q cōstituit in debita cōmēsuratiōe et p̄pōitione et sic species
priam digna fuit in pio. Secūda ē. q. (sp̄es ē q. ponit⁹ sub assignato gene-
re et cōuenit secunda acceptio q. est logicalis cū prima sic. q. nō sp̄es ciuili-
lis est qdam pulchritudo et formositas ip̄ius cui⁹ est sp̄es. sic sp̄es logica-
lis est pulchritudo ip̄ius generis. q. acuat ip̄m genus.

Arguit⁹ genus habz tres acceptiones. q. etiam sp̄es habebit tres acce-

Petri hys. Folio LXXIX

ptiões. Tenet pñā. qz qd mōis dī vnū oppositor tot mōis r reliquū. dōm q gen⁹ r spēs bñ opponunt p illis secundis intentionib⁹. s nō p reb⁹ substratis illis intētionib⁹. s gen⁹ r spēs accipiūt hic p reb⁹ substratis. r q spēs nō hz tot acceptiōes qz gen⁹. pōset tñ addi tertia acceptio spēi s illa nō est ciuilis. qz spēs etiā accipit p similitudine obiecti. r ita dicit Aristot. q lapis nō ē in aīa s spēs lapidis. Et qro spēs est accūs ptis orōnis put diuidit in pñitiuā r deriuatiuā. s a prima acceptiōne translātū ē nomen speciei ad logicos. ergo ponitur a Porphyrio.

Aī hō vigēs arte r rōne ē dign⁹ unpio. vt dī pmo pōlticoz. s non est spēs hoīs. Dōm q dupl⁹ aliqz est dign⁹ ipio. vno sic ex cā. r sic hō prudēs ē dign⁹ unpio. Alio mō sic ex signo. r sic spēs q idē ē qz forma sitas vel pulchritudo q cōsistit in debita pportione mēbroz est digna unperio. quo mō loqitur Porphyri. s nō est signū cōuertibile

Oī transcurrēdo singulas pticulas. Hā pñō ponit (qd) iūtiute vt importat aliquod cōe siue substantiale siue accidentale qd natū ē eē spēs supra quod pñ fundari intentio spēi q ē pñcabilis de dñtib⁹ nūero i qd. si vero capiat relatiue tunc non hz aīas exp̄ssum. sed refert vlt loco generis subintellectū. Sed dicerēs relatiuū grāmaticale de sua natura dī referre aīas exp̄ssum. vt pñ p diffinitionē eius. qz est ante late rei. i. rei pñ dīcte et exp̄sse recordatiuū. ergo nō dī referre aīas subintellectum. vt vult Alexander ibi. Ad ptē vocis de iure relatio fiet) Dōm q aīas dīz intelli gi de orōne simplr congrua. sed hoc nō op̄et in orōne impedimētalis congrua. cuiusmodi est ista. spēs ē qd pñcatur. Tñ si quod referret hoc aīas exp̄ssum tunc idem diffineret p seipsum qd est inconueniens. Deinde addit (pñcatur) quod non dicit actum sed aptitudinē. q consequit quid dītatē rei vt pñietas eius. actus aut consequit singularia. et sī aliqz debet addi (immediate vel solum) quia licet genus pñdicetur de pluribus dñtib⁹ nūmero. non tamen immediate vel solum. Per hoc autem dīcitur (in eo quod quid est) differt a differentia pñio r accidente. que pñ dicatur in quale.

Aī In ista pñōne. sortes est hō. pñcatur spēs de vno solo. s. de sorte. s spēs nō necārio pñcatur de plurib⁹. Dōm qñis hō actu nō pñdicatur de plurib⁹. tñ aptitudine. Et si dicatur. spēs actu pñcatur de vno solo ergo etiā aptitudine. Tenet pñā. qz ab actu vel esse ad posse est bona pñā qz bñ sequit. sortes portat lapidē. s pñt portare lapidem. Dōm q qñ arguitur ab actu ad posse. tñc dī argui affirmatiue. hic aut arguitur negatiue. qz hoc signū exclusiū solum includit negationem. Solet etiā dici ad pñtiū argumentum. qz spēs bene pñcatur de vno solo. sed nō solā de vno solo sicut indiuiduum.

Aī Sol. luna. fenix. mund⁹. r gabriel sunt spēs. r tñ pñcant aptitudinē de plurib⁹. Secūda pñ assumpti. pñ. qz nō pñt eē plures soles plures mundi. neqz plures lune. Dōm q licet iste spēs non possint multiplicari actualiter ex pte materie. qz tota forma in illis ē recepta ad vnā materiā. tñ bene sunt plurificabiles ex pte forme. sed aptitudo tenet se ex pte forme. quare aptitudinē pñcant de plurib⁹. Nec op̄et qz tñ aptitudinē

Tractatus secundus

hō reducitur ad actū naturaliter. Pro quo notan dū. q̄ ista septem hō. sol
femr. domus triangula. gabriel. chimera. et deus. hāt se dīster ad rōnem
sp̄i. nā hō p̄dicat actū et aptitudine de plurib⁹. Sol p̄dicat de plurib⁹ nun
q̄ actu. sed aptitudine. et ille defectus est ex pte materie solis et nō ex pte
forme solis. Femr p̄dicat de plurib⁹ s̄m successione. Dom⁹ triangula p̄
dicat de plurib⁹ s̄m pōnā. q̄ in pōnā edificatoris ē facere talē domū tri
angulā. et q̄ de rōne pōne ē reduci ad actū vñ pōnā q̄ nō reducitur ad actū
est frustra. nono metaphisice. q̄ alis qd possibile ē fieri nūq̄ fieret. ergo
dom⁹ triangula qñq̄ p̄t ēē actu. Gabriel aut p̄dicat de plurib⁹ aptitudine
rōne intelligendi. vt cū intelligim⁹ gabrielē. intelligim⁹ ipēm. et cū intel
ligim⁹ hunc gabrielē. intelligim⁹ indiuiduū. q̄ p modū incōcābilitatis.
Chimera p̄dicat de plurib⁹ nō aptitudine nec actu neq̄ potentia. sed soluz
s̄m opinione. et hoc p̄. q̄ chimera nō est vera spēs. sed ē spēs s̄m opinio
nē et s̄m qd. Deus nullaten⁹ ē spēs. q̄ rō sp̄i repugnat deo. licet em̄ sint
tres p̄sone tñ cōueniūt in vna eēntia diuina in numero.

Notādū Q̄ ibe segate. vt michael gabriel cōsiderāt dupl̄. vno
mō inq̄tū forme sunt. et sic iunt cōcābiles et iunt spēs.
Alio mō cōsiderāt inq̄tū tales forme. s̄. imateriales et incorpales et sic sūt
incōcābiles et indiuidua ip̄z. q̄ nulla spēs siue forma multiplicat s̄m nu
merū. nisi ex diuersitate materie. qua iste substantie carent.

Ad Ista diffinitio sp̄i cōuenit alijs a diffinito. q̄ non ē bona. Añs pro
bat. q̄ cōuenit aīe rōnali q̄ nō ē spēs sed ps sp̄i. Et illr posset ar
gui de humanitate cui diffinitio cōuenit et tñ nō ē spēs. Dm̄ q̄ aīa rōna
lis excludit p hoc q̄ dī (qd) q̄ qd refert vlt. sed aīa rōnalis nō est vlt qd
p̄. q̄ oē vlt dī ēē forma totius. sed aīa rōnalis ē forma p̄tis. q̄ ē ps eēn
nalis hoīs. q̄ aīa rōnalis nō ē vlt. Sed de hūanitate dicendū. q̄ licet sit
forma totius. fcat tñ essentia hoīs. vt p̄t. q̄ nō continet in significatiōe
sua nisi illud qd ē hoīs inq̄tū hō et p̄scindit oēm designationē materie
quare de indiuiduis hoīs nō p̄dicat.

Ad Humanitas ē forma totius p̄dicabilis de plurib⁹ nūero dīstribus
vt dicendo hec hūanitas est humanitas. illa hūanitas ē humani
tas. q̄ ē vlt et spēs. Dm̄ q̄ q̄uis hūanitas sit forma toti⁹. tñ non desi
gnat p modū totius sed p modū p̄tis. Et nā hūanitas excludit p hoc q̄ dī
de pluribus dīstribus numero in eo qd qd est. eo q̄ hūanitas nō p̄dicatur
de suis inferiorib⁹ vere affirmatiue. q̄ hūanitas est abstractū et noīat for
mā abstractā de p̄dicamento substantie. et q̄ nō p̄t vere p̄dicari de suis infe
rioribus. Vñ iste sunt male p̄dicationes. hec hūanitas ē hūanitas. et hec
humanitas est humanitas. Sed dices. Quicenna dī. q̄ hec hūanitas
est tñ hūanitas. et hec hūanitas est tñ humanitas. igit. Dm̄ q̄ ip̄e nō
vult dicere q̄ hūanitas ē et affirmatiue p̄dicet de ista hūanitate vel illa.
q̄ hoc signū tñ includit negationē. Et q̄ iterū dicit. ista est bona p̄di
catio. fortes est entitas. igit et illa. fortes est humanitas. Dm̄ q̄ nō est
simile. q̄ q̄ abstracta substantiata vlt̄r significant. tñc p̄t aliquo mō
p̄dicari. q̄ in transcendētib⁹ p̄dicant cōcreta et abstracta. vt fortes ē ens
vel fortes est entitas. ita possumus dicere. fortes est essentia. vel hec eēn
tia est essentia. nō aut̄ est sic in alijs.

Ad
dicant
erunt
dissim
dant
abstra
est diss
non a
ment
cet em̄
modu

Ad
batur
dua p
ture c
quis
q̄ hū

Ad
spēs r
le et

Ad
tes est
dum d
diate.
dīstrib
b p fa
de plu
p̄dica
cendu
tate su
plurib⁹
sitate
suppli

Et q̄
mero.

spēs.
stret p
sign
co q̄

¶ Sicut se hñt abstracta in p̄dicamētis accidentiū ad sua cōcreta sic se hñt abstractū de p̄dicamēto sbe ad suū cōcretū s abstracta de p̄dicamentis accitū sunt genera et spēs. Et etiā abstracta de p̄dicamēto sbe erunt genera et spēs. Dñm q̄ quo ad aliquid est sile. et quo ad aliqd est dissimile. Itē est sile in hoc. q̄ sicut abstracta de p̄dicamentis accitū dant suis p̄cretis eē formale. et sunt cause formales suoz p̄cretoz. sic etiā abstracta de p̄dicamēto sbe sunt cause formales suoz cōcretoz. S; in isto est dissimile. q̄ abstracta de p̄dicamētis accitū abstractūnt a subiectis et non a suis inferiorib⁹. Et bene pñt p̄dicari de ip̄is. S; abstracta de p̄dicamento sbe abstractūnt a suis inferiorib⁹. et q̄ nō possunt de eis p̄dicari. licet em̄ hñanitas sit natura specifica scata p̄ modū p̄ncipij. nō tñ scat per modum forme totius dātis nomē et rōnem suis inferiorib⁹.

¶ Illud quod p̄dicat in eo qd̄ quid est. hoc de aliquo p̄dicatur i eo qd̄ quid ē. s spēs nō p̄dicat de aliquo i eo qd̄ qd̄ ē. igit. Minor p̄batur. q̄ p̄dicat solū de indiuiduis. q̄ nō hñt qd̄ditatē. Dñm q̄ indiuidua p̄siderant dupl̄. vno mō vt sunt res singulares terminātes fluxū nature cōis. Alio mō inq̄tū p̄ additiones indiuiduātes p̄stituunt in eē. Ut quis indiuidua nō hñt qd̄ditatē scdō mō. hñt tñ quidditatez primo mō. q̄ hñt eandē quidditatē in p̄ticulari quā hñt spēs in vli.

¶ Quicqd̄ p̄dicat de aliquo d; d̄tere totū eē illius de q̄ p̄dicat. sed spēs nō d̄t totū eē indiuidui. q̄ nō p̄t p̄dicari de eo. Dñm quis spēs nō d̄t totū esse indiuiduale et m̄le. dicit tñ totū esse specificū formale et essentiale suoz indiuiduoz. quod sufficit.

¶ Genus p̄dicat de plurib⁹ dñtib⁹ nūero in eo qd̄ qd̄ est. q̄ nō tantū spēs. Itē p̄bat. q̄ aīal est gen⁹ et p̄dicat de forte et platone. vt fortes est aīal. platō est aīal. q̄ illa diffinitio cōuenit alteri a diffinuro. Dicē dum quis genus p̄dicat de pluribus dñtib⁹ nūero mediate. nō tñ imēdiatē. q̄ p̄dicat de pluribus dñtib⁹ nūero mediante spē. Vel dicendū q̄ dñtib⁹ nūero. est analogū cōueniēs p̄ prius tñ nūero dñtib⁹. et sic stat b̄ p̄ famosiori scato in diffinitione spē. Et cū replicatur. gen⁹ p̄dicatur de pluribus dñtib⁹ nūero imēdiatē. igit. Itē p̄bat. q̄ gen⁹ imēdiatē p̄dicat de pluribus dñtib⁹ spē. s spēs imēdiatē differunt numero. Dicendū q̄ aliq̄ dicūtur differre numero duob⁹ modis. vno mō numerositate suppositali. Alio mō numerositate eēntiali. Quis at genus p̄dicat de plurib⁹ dñtib⁹ numero imēdiatē numerositate essentiali. non tñ numerositate suppositali sicut species. Al dñm q̄ diffinitio d; intelligi. qd̄ p̄dicat supple imēdiatē. de pluribus dñtib⁹ numero. supple solū sic q̄ nō specie.

Et qñ dī. aīal p̄dicat de hoc aīali. et de illo aīali que etiā differūt solo numero. q̄ adhuc cōuenit generi. Dñm q̄ inter hoc aīal et illud aīal mediat spēs. illa. s. cui⁹ indiuiduū demonstrat p̄ hoc et illud. sicut si b̄ aīal demonstrat p̄ticularē hōiem. tñ inter hec. b̄ aīal et istud aīal mediat hō.

Diffinitur etiā sic spēs. Species est q̄ ponit lb̄ assignato genere. Etiā sic. Species est de qua gen⁹ in eo quod quid est p̄dicatur.

Tractatus Secundus

hic ponit secundam diffinitionem speciei. quod datur de ipsa in ratione speciei. triplex. Species est quod ponitur sub assignato genere. Et hoc verbum ponitur dicitur rectum ordinem predicamentalem et immediatum. ut sit sensus. species est quod ponitur. supplet directum immediate et formaliter. sub assignato genere. propter primum excludit differentiam propter secundum excludit individuum. Et addunt alij tertiam diffinitionem. scilicet istam. Species est de qua genus in eo quod quid est predicatur. cuius declaratio videatur in porphyrio.

Quod dicitur iste due diffinitiones speciei in tertio posse. Respondetur quod species capitur dupliciter. uno modo sub ratione predicabilis et sic datur de specie prima diffinitio. quia sic species comparatur ad individua. Alio modo sub ratione speciei. in quantum subiectibilis et illo modo datur secunda diffinitio de specie. Etiam prima diffinitio dicitur quod speciei specialissime terminatur. scilicet secunda convenit speciei in eo. scilicet. tam specialissime quam subalterne. Et pro eius ampliori declaratione considerandum est. quod dupliciter aliquid potest intelligi poni sub assignato genere. Primum sub assignato genere. id est sub determinato genere. quia species non potest esse vaga sub genere. sed est determinata sub uno genere. quia species constituitur sub genere per duas fortitudines. id est. sub genere diffinito. hoc est sub illo genere quod prius est diffinitum. et utraque expressio est bona.

Ad unius rei est terminum una diffinitio. sed species est una res et eius erit tantum una diffinitio. Respondetur quod unius rei est una diffinitio quidditativa et essentialis. prout tamen est plures esse diffinitiones descriptivae et accidentales. dum modo non dantur eodem modo. Respondeo primum est. quia diffinitio quidditativa et essentialis datur per duas ultimas et per primum genus. sed unius rei est terminum una diffinitio ultima. et tamen. Respondeo secundum est. quia diffinitio descriptiva constituitur ex genere et propria passione. sed unius rei possunt esse plures passionibus. ergo unius rei prout esse plures diffinitiones descriptivae.

Ad genus est prius diffinitum per speciem. ergo species habet male diffinitur per genus. Probatur contra. quia in diffinitionibus non potest fieri circulus. Respondetur quod in diffinitionibus terminum absolutum non potest fieri circulus. nisi hoc fiat in diversis generibus cognitionum. in quibus non est prohibitus. et sic est in proposito. Sed diceretur. in prima diffinitione speciei. species non diffinitur per genus. ergo videtur quod nec hic. Respondetur quod species capitur dupliciter. uno modo et ut videtur. et sic non est necesse eam diffiniri per genus. Alio modo capitur species et tunc species est in ratione subiectibilis. et sic necesse est ipsam diffiniri per genus.

Notandum Quod genus et species capiuntur dupliciter. Uno modo pro intentionibus secundis. et sic sunt relative. quare unum posset diffiniri per reliquum. sed sic non capiuntur in proposito. Alio modo capiuntur pro rebus substratis. et sic non sunt relative et tamen genus diffinitur per speciem et contra. et hoc fit in diversis generibus cognitionum. in quibus idem potest esse notus et ignotus. et per primum idem potest esse diffiniens et diffinitum. Nam aliquod potest esse notum quod ad naturam. et ignotus quo ad nos. sed genus est notus quo ad nos. et species quo ad naturam notior est. Sicut in simili homo diffinitur per risibile quod est notius quo ad nos. et similiter risibile diffinitur per hominem. qui est notior secundum naturam.

Want

probat quod supra dicta sit
et pro supra dicta specie
indivisa in una parte
vela substantia dicitur

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

Tractatus Secundus

cles specialissima que huic magis affilāt sit prior q̄ spēs subalterna.

Ad Descendēti a gñe gñalissima ad spēm spālissimā occurrit pus spēs subalterna q̄ spālissima. q̄ pus dī de spē subalterna q̄ de spē specialissima. Dm q̄ impositio noīs spēi vt h̄ p̄siderat nō sumit a descēsu a genere generalissimo ad spēm spālissimā. s̄ sumit a similitudine quā h̄z cū spē cū nūl. q̄ ē qdā pulcritudo et formositas. s̄ spēs spālissima ē speciosior et pulcrior spē subalterna. cū sit actualior vt dīcū est p̄i. igit̄.

Ad Spēs est qd̄ vniocū. q̄ nō diuidit analogice. Dm q̄ spēs capit̄ dupl̄. vno mō p̄ reibstrata absolute. et sic ē qd̄ vniocū. Alio mō capitur spēs p̄ p̄ia itentōe i ordie ad scdaz. vt capit̄ p̄ scda itentōe. et sic ē analogum. et h̄ mō h̄ diuidit. nec ē h̄ iconueniēs. qz diuisiones scdaz itentionū

Of Quorū s̄ diuisiones spēi spālīs. p̄nt min⁹ p̄ncipalr i logica pōit sūne. Dm q̄ q̄tuor. p̄ia sup̄ ē data. s̄. Spēs ē qd̄ p̄tur de plibus nūero dīctib⁹ i eo qd̄ qd̄ ē. Scda. spēs spālissima ē. q̄ cū sit spēs nō p̄t esse genus. Tercia. spēs spālissima ē. s̄ q̄ nō ē alia īferior spēs. Quarta. spēs spālissima ē q̄ cū sit spēs nūm̄q̄ diuidit i spēs. S̄ spēi in cōi ē tñ vna dīf

Ad Nulla bona diffinitio finitio. s̄. Spēs ē q̄ pōit̄ sub affigto gñe dīz dari p̄ negatiōem. s̄ diuisiones spēi spālissime s̄ negatiue. q̄ rē. Maior p̄bat̄. qz negatio nihil notificat. Dm q̄ l̄z negatiōes p̄ se pōite r̄ ibi notificat̄. tñ qñ pōit̄ cū aliq̄b⁹ p̄ticul affirmatis bñ aliq̄d notificat̄ S̄ dicēs. tertia diffinitio totalit̄ ē negatiua. et sic v̄z puenire chimere. Dicendū q̄ ibi itelligit̄ spēs et p̄ h̄ excluditur chimera. q̄ non est spēs.

Ad Spēs spālissima nō p̄t h̄re s̄ se spēs. s̄ h̄z h̄z s̄ se spēs. q̄ nō ē spēs spālissima. Mior p̄z. qz h̄z p̄tur de viro et muliē q̄ dīct̄ spē. Dm q̄ vir et mulier capiunt̄ dupl̄. vno mō māl̄ter p̄ substantijs h̄ntib⁹ tales s̄er⁹. et sic h̄z p̄tur de viro et muliē. s̄ tñc dīct̄ solū spē accēntali. et q̄ vt sic h̄z nō p̄t eē gen⁹ respēu ip̄oz. Alio mō capiunt̄ foīal̄it̄ p̄ nālī pōia et ip̄etētia. et sic bñ dīct̄ spē eēntiali. s̄ tñ. h̄z nō p̄t dē p̄dicari de viro et muliē. nec h̄z pōt esse gen⁹ respēu viri et mulier⁹. qz s̄ diuersoz p̄ntoz. qz h̄z ē in p̄nto s̄be. s̄ vir et mulier s̄t in p̄nto q̄litar̄ i scda spē. s̄ gen⁹ et spēs s̄t i eodē p̄nto. vt aīal ē gen⁹ respēu hoīs bonis leonis. et s̄t i eodē p̄nto. qz s̄t i p̄nto s̄be. et color ē gen⁹ respēu albedinis. et sunt i eodē p̄dicamēto. s̄ q̄litaris.

Ad Cōtra diffinitōez spēi subalterne. opposita nō p̄nt vni puenire. s̄ genus et spēs s̄t opposita. igit̄ rē. Dm q̄ gen⁹ et spēs scdē itentio nāl̄it̄ opponit̄. qz intētio gener⁹ nō ē itentio spēi. s̄ nō qñ cap̄it̄ p̄ reb⁹ substat̄. qz sic vñ et idē p̄t eē gen⁹ et spēs. l̄z respēu diuersoz. sic aīal ē spēs et cū h̄ est gen⁹ qd̄ sibi puenit inq̄tū ē mediū īter duo extrema. q̄ h̄ p̄atur ad sup̄ vocat̄ spēs. s̄ dō p̄at̄ ad īfer⁹ vocat̄ gen⁹. vt arbor pōit̄ h̄ina.

Ad Nullū gen⁹ includit actu suas dīas. ma ocularit̄ ostendit̄. s̄ spēs subalterna includit actu suas dīas. q̄ spēs subalterna nō ē gen⁹. Dicendū q̄ duplex est dīa. s̄. diuina et constitutina. mō nullū gen⁹ includit actu suas dīas diuinas. cum ille dīc̄t̄ sint extra intellectum generis. tñ genus pōt includere suas dīas constitutinas. qd̄ sibi puenit inq̄tum spēs. et non inq̄tum gen⁹. et sic etiā facit spēs subalterna.

Sequitur arbor Porphiriana.

Tractatus Secundus

Nota. cū arbor porphiriana h̄ posita partim sit sup̄flua ⁊ prim̄ dīminu-
ta. ideo h̄ ponit alia q̄ p̄cedentē corrigit ⁊ defectū ei⁹ supplet. Ex q̄ etiā ar-
bore quicq̄ resultat compōes. quaz̄ quibet ponit̄ in illud mēbr̄ ex q̄ orit̄.
Sortes Plato Cōpō ex natura ⁊ supposito.
Homo

Rationale Animal Irrationale

Sensibile Corpus animatum Insensibile

Animatum Corpus mixtum Inanimatum

Mixtum Simplex

Corporea Corpus Cōpō ex materia ⁊ forma
Incorporea

Substantia Compō ex genere ⁊ diffinīōe
Ens Cōpō ex subiecto ⁊ accidente
Extra

Circa arborē porphirianā quē p̄. quare ista coordinatio generū ⁊ sp̄erū
vocatur arbor. Vbi q̄ ppter similitudinem quā h̄z cum arbore reali. q̄ si
cut in arbore naturali sunt tria p̄ncipaliter p̄siderata. s. radix. truncus. ⁊ ra-
mi. ita p̄portionabiliter ista inuentū p̄tingit i arbore hac intellectuāli. Si
cut em̄ arbor nālis h̄z radicē ex q̄ trūc⁹ ⁊ rami sumūt originē ⁊ nutrimen-
tū. ita i ista coordinatōe ē radix a q̄ oīa alia originant̄. Et illa p̄t attēdi in
hac arbore. vel penes eē eēntie. ⁊ sic s̄ba ē radix. q̄ in ip̄a tanq̄ in ente li-
mitato est p̄ncipiū eē eēntie s̄bale. ⁊ p̄ s̄bam oīa alia de genere s̄be habent
esse eēntie. Vel radix attēdit̄ penes eē eēntie. ⁊ tūc indiuiduū ē radix q̄ il-
lud p̄io existit. ⁊ p̄ illud oīa alia. Et sicut in arbore naturali ē rect⁹ trun-
cus ex quo pullulant rami. ita em̄ in ista coordinatōe gen⁹ generalissimū
intermedia includēdo ⁊ sp̄es sp̄alissima vocant̄ truncus ex q̄b⁹ dīe latera-
les tanq̄ rami pullulāt ⁊ originant̄. Et sicut in arbore reali sunt rami. sic
in hac dīe diuisiue a latere posite assimulant̄ ramis. vt patuit in coordina-
tione generū s̄be. ex cui⁹ cognitōe facilliter p̄hit h̄i coordinatōes in alijs p̄
dicamētis. Et gr̄a exēpli ponit mag⁹ istā coordinatōez in p̄nto s̄be q̄ i al-
tis. q̄ s̄ba est p̄ncipalissimū ⁊ dignissimū p̄dicamētū. in quo genera ⁊ spe-
cies sibi inuicem subordinata melius notant̄ q̄ in alijs.

Nota dū. q̄ ptes arboris real̄ p̄hit dupl̄ ordinari. vno mō s̄m nām to-
tius vniuersi. ⁊ tūc illa ps ē deorsū q̄ exsus centy. q̄ mō radices s̄ deorsū
⁊ sic cadēs de arbore cadit vt ptes arboris ordināt̄ s̄m nām toti⁹ vniuersi
Alto mō ordinant̄ s̄m nāz p̄uā arboris. ⁊ sic radices sunt sursum. q̄ illud
ē sursum vbi aīatū trahit suū nutrimentū. ⁊ h̄ facit arbor p radices. s̄m q̄
dī. ij. de aīa. radices sunt ori siles. vtracq̄ em̄ trahit nutrimentū. Et q̄ lo-
quendū ē de p̄tib⁹ alie⁹ s̄m q̄ ordinant̄ s̄m nāz p̄uā illi⁹ rei. iō simpl̄ vōm
ē q̄ radices s̄ sursum. Et q̄ s̄ba exis gen⁹ ḡhalissimū ē radix i illa arbore.
attendēdo radicē penes eē eēntie. iō dīz poni deorsū. ⁊ tūc s̄m p̄uā nāz ar-
boris ponit̄ sursum. Si em̄ sp̄ poneret̄ sursum. tūc pot⁹ d̄eret dici h̄o porphiri-
anus h̄is multa brachia q̄ arbor porphiriana. Ex q̄ p̄z q̄ ista arbor debz
sic depingi vt in p̄lla est. nisi diceret̄ arbor transueria.

De. Hys. Folio LXXXIII

Quod ens et indiuidua debent poni in ista arbor. Dñm q arbor nāf a q ista transsumitur caput dupli. vno mō qñ ad suā eēntiā. et sic ē eēntia arboris sē radix trunc⁹ et rami. et sū istā silitudinē indiuidua nō sūt ponēda i arborē ista attēdēdo radicē penes eē eēntie. eo q nō sē de essen- tia ei⁹. Alio mō qñ ad eēntiā et eē sil. et sic folia et fruct⁹ pñciūt arborē qz sē de eē arboris. Et sū istā silitudinē indiuidua sūt ponēda in arborē.

Sz de ente dōz ē. q ē sic cōis cōp⁹ ex q eēntie decē pñtoz excrecūt. et sic eē nō dōz poni i arborē ista. si capiat ad silitudinē arboris realis p mō. Si dō capiat arborē sēclū sū accētib⁹. tūc in ea ponit. Ali ad arborē accē- taliter bonā tria reqñunt. p q sit i bona ēra situata. scōd q influētia cele- stis regat et pñruet eā. vt ipa arbor crescat et fructū faciat. Et cō q hēat fru- ctus et folia. S ista nō sē de eēntia arboris. s tñ de bñ eē. qz i hieme nō hz folia nec pñciūt fruct⁹. et hī ē arbor eēntialiter pñciūt. Sic etiā i arborē ista ens ē terra. qz eēntie oīm pñtoz sē situate i ente. et influētia celestī ē intel- lectus agēs. q trahit a pñte gener⁹ duas dñas. Fruct⁹ at sūt indiuidua vel pñte passīōes. et folia eē sē indiuidua vl accētia cōia. qz sē folia flūij et reflūit. sic indiuidua et accētia cōia flūit et reflūit. corrūpūt et generant.

Quod arbor pot. sit bona et in oib⁹ quēntēter assigata. Dñr q in rōne arboris in cōi sic ē bona. s in qñ h arbor. sic nō est bona. qz in aliq deficit. et in aliq suphabundat. Deficit eñ in h genere corp⁹ mixtū. et i dñ- tijs q sūt mixtū et simplē. qz corp⁹ imēdiate debet dūdi p mixtū et sim- plex. et deinde corp⁹ mixtū p aiātū et maiātū. Et abūdat in illo genere. atal rōnale. qd ponit supia hoīem tanq gen⁹. et tñ cōuertit cū hoīe. s genus et spēs nō possunt cōuertī. et q ille due dñe. s mortale et immortale nō dñt poni in arborē. et iō p correctōe illi⁹ ponebat alia vt patuit. Et in ista coor- dinatione q arbor vocat. corporeū aiātum et alie dñe ponunt a latere. eo q solū ponunt in pñdicamēto sbe indirecte. qz oē qd directe ponit i pñto dōz eē aliq mō pñciūt. s dñe sūt simplices. Et licet sba non sit composi- ta ex genē et dñia. est tñ cōposita ex ente et eēntia. qd sufficit ad h q directē possit poni in pñto. Et etiā licet de sit sba. cū nō sit accūs. cōter capien- do sbam. non tñ est sba capiēdo eā pñte p ente bñte naturā limitate na- ture put h capīt sba.

Ad genus debet esse quid vniocum et ture put h capīt sba. nō p pñt et p posteri⁹ dñt de suis spēbus. s sba prius dñ de sba cor- poreā. et posteri⁹ de sba corporeā. q nō ē gen⁹. Dñm q ille spēs pñt dupli- pñderari. vno mō iter se et sic inter eas bñ est ordo. Et talis ordo dupli- tūc sūm q sba dñ a substādo. qz sic p pñs dñ de corporeis. qz sbe corpore a plu- ribus accētib⁹ substāt. aut dñ ab eēndo et sic p pñ dñ de incorporeis. Scōd mō pñantur ad sbam tanq spēs ad genus. et sic inter ipas non est ordo.

Ad illū pñatū pñt eē dñā. s incorpēū nolat ens pñatū. q nō est dñia sbe. Dñm qñs incorpēum sit qd pñatū sū vocē. est tñ qd pñt- tiuū sū rem. et sic cōstituit spēm pñtiuā. Et rō qñ dñe sinistri later⁹ sūt pñtiuē est duplex. pñtia ē. qz dñe sūt oppositē. et q ad designandū op- pōz dñaz ipi⁹ gñis oīz vñā eē pñtiuā. Scda ē. qz reb⁹ noīa iponunt sūm q cōgñunt eas. s multe sūt res qz nō cōgñunt nisi p pñationē. qñ etiā nob⁹ pñtis exponit et qz dñe sinistri later⁹ diffīciles sūt. iō circūlocūt p p- uatis noīa. Et si qñat. vñz dñe sinistri later⁹ sūt pñtis eadē rōe. Dñ q nō

Tractatus Secundus

Ex oppositis causis sunt priuatiue. nā qdā sunt priuatiue ppter excellen-
tiam spēi pstitute p dñam. et quedam sunt priuatiue ppter nimitā immerfi-
onem et depressionem forme in materia. Exemplum primi. vt incorporeus
immortale. Et cū scōi. vt inaiatum insensibile irrationale.

A Nulla dñā dī esse in plus q̄ gen⁹. s̄ incorporeū est in pl⁹ q̄ substā-
tia. qz̄ reperitur extra s̄bām p̄dicamentalem. cū deus sit incorporeus
q̄ incorporeū nō est dñā sube. Dñm q̄uis incorporeū s̄m se et absolute
sit in plus q̄ suba. qz̄ sic extra subām reperitur. tamen cum inlusionē ge-
neris qd̄ est substantia h̄z se incorporeū in min⁹ q̄ substantia. et sic ponit̄
dñā. Unde om̄es dñe sinistri lateris debent sumi cum inlusionē generis
vt incorporeū non est dñā sube. s̄ s̄bā incorporea. Et q̄ replicatur. dñā
non participat suū genus nec p̄cipat ab ip̄o. ergo dñā non debet sumi
cum inlusionē generis. Aliis probatur. quia differentia nō includit gen⁹
cū genus non sit de intellectu dñe. Dñm q̄ nulla xā differentia positiua
participat suū genus. nec p̄cipat a suo genere. s̄ bene differentia priua-
tiua. s̄ dñe sinistri lateris sunt priuatiue. Et ratio diuersitatis est. qz̄ pri-
uatio nata est cognosci p suū habitū. s̄ incorporeū est qd̄ priuatiuū. q̄ si de-
beat cognosci hoc erit p suū habitū que est s̄bā.

A Nulla q̄ritas est s̄bā. s̄ corpus est q̄ritas. qz̄ est spēs q̄ritatis con-
tinue. ergo non est s̄bā. Dicendū ad min⁹. q̄ corpus p̄ capi du-
pliciter. Ano mō pro trina dimensione. s̄ longitudine. latitudine. et p̄fun-
ditate. et sic est quantitas. nec isto mō accipit̄ hic. Alio modo capis̄ p s̄bā
in qua fundant̄ ille dimensionēs que est nata dimensionari illis tribus di-
mensionibus. et sic corpus est s̄bā.

A Corpus scōi mō ē altera ps cōpositi siue spēi. q̄ solū reductiue po-
nitur in p̄dicamento sube. Dñm q̄ corpus scōi modo sumitur
dupliciter. Ano mō cū exlusionē suar dñar et aliar p̄fectionū et sic est al-
tera pars cōpositi. et non est p se in p̄dicamento. Alio mō capis̄ nō exclu-
dendo differentias suas vel alias p̄fectiones. nec includendo eas. et sic p
se ponit̄ in recta linea p̄dicamentali. et est gen⁹ corporis mixti. s̄ s̄m p̄por-
tionum diuidit̄ in animatū et in inanimatū. s̄m x̄ritatem tñ deberet diui-
di in simplex et mixtū. Et rō illius est. quia quādoq̄ aliqd̄ gen⁹ diui-
ditur. tūc debet diuidi p dñas primas. et nō p dñas remotas. s̄ aiatum et
inaiatum non sunt dñe prime ipsius corporis. s̄ simplex et mixtū. q̄ p̄io de-
bet diuidi corpus in simplex et mixtum.

Q Quare p̄porcionus non diuidit corpus in simplex et mixtum.
Dicendum q̄ ideo. quia si sic diuissit corpus tunc nō potuissit
diuissit animal rationale in mortale et in immortale. quia animalia ratio-
nalia immortalia non habuerunt s̄m eos corpora mixta. s̄ simplicia. quia
fuerunt aerea. et aer est simplex corpus. cum sit elementum vt dictum est.
Pro quo notandum q̄ duplicia sunt corpora. s̄ simplicia et mixta. corpo-
ra simplicia sunt q̄nta essentia vel celū. et quatuor elementa. et alia corpo-
ra que ex istis elementis componunt̄ dicuntur esse mixta. vt hō. bos. leo.
et sic de alijs. Unde corpora simplicia sunt que non resoluunt̄ nisi in materi-
am et formam. sed corpora mixta sunt que ex pluribus elementis sunt cō-
posita in que resoluuntur.

Petri hys. Folio LXXXIII

Af Differentie tenent se ex pte forme. s. simplex et mixtum tenent se ex pte materie. ergo non pnt esse dñe. Dicendū q minor est falsa qz mixtum sumit a forma mixti et non a miscilibus materialiter. s. simplex sumitur a forma simplici. ergo non est vex q simplex et mixtum teneant se vniuersaliter ex parte materie.

Af Nullū complexū ponit in pdicamento. ergo male ponit in arbore corpus aiatum. Dñm q licet sit complexū fm vocē. tamē est incōplexum fm rem. et hoc est ppter penuriā vocabulorū. quia non est simplex nomen impositū ipi rei scate p corpus aiatum. quare plurib⁹ noib⁹ circumloquitur. Et qñ replicat. loco illi⁹. corp⁹ aiatū. simplex habem⁹ nomen impositū. s. viuū. ergo deberet hoc poni. Dñm q viuū nō pōt poni qz spēs non debet repiri extra suū gen⁹. s. viuū reperitur extra corpus. quia multa sunt viua que non sunt corpa. vt de⁹ et substantie separe. et sic patz q viuū est plus q corpus aiatum. q non pōt poni loco illius cōpleri corpus aiatum. Et si itez replicet. quicqd viuit hoc nutritur et augmentat. sed de⁹ et angeli nō nutriunt. q nō viuūt. Dñm ad maiorem. quicqd viuit vita mortali nutrit et augmentat. s. hoc non oportet de vita intellectiua. angeli autem et deus tantū viuūt vita intellectiua.

Af Dñe corpus aiatū est sensibile. q nullum corpus aiatum est insensibile. Dñs patet. qz quicqd sentit ē sensibile. s. oē corpus aiatum sentitur. ergo. Dñm q sensibile capis dupliciter. vno mō actiue. put venit a xbo actiue sentio. qd sciat actū sentiendi. Alio mō passiue. vt venit a xbo passiuo sentio. Tercio mō neutraliter. put venit a xbo sentio vt idē ē qd hñe sensū. et dñs h capis actiue vt neutralit. qre maior phorōis ē falsa.

Quodrum bene ponatur animal rationale sub aiali tanq gen⁹ ad hominem. Dicendum q fm veritatem non debet poni genus ad hominem. s. ponit a pde. hys. quia ipse sumpsit sua predicabilia ex predicabilibus ppor. qui insequendo falsam opinionem stoy cor aial rōnale p genere ponit. An stoyci dixerunt deos esse aialia rōnalia corpe aerea inpassibilia et immortalia. s. hoc non est tenendū. qz aial dñs hñs sensum tactus. qui nō subiectat in corpe simplici. nec sunt dii rōnales. qd nō intelligunt cū discursu rōnis. s. simplici intuitu. Sz q aial rōnale non sit gen⁹ ad hominem patet. qz nullū genus dñs esse cōuertibile cū sua spē. cū gen⁹ sit sup⁹ us et spēs inferi⁹. s. hō et aial rōnale pvertunt. q aial rōnale nō ē gen⁹ hominis. Etia aial rōnale ē diffinitio hoīs. q non est gen⁹ ei⁹. Et qñ dicit ppor. dicit se secuturum opinionē pipatheticoz. qz et. Dñm q hoc vex est in pluribus et principaliorib⁹. s. non in omnibus.

Af Primo de celo dñs pbo celū esse aiatū. s. celum non est planta. ergo est corpus aiatum sensibile. puta aial. et nō irrōnale. ergo est aial rationale. et p hñs aial rōnale nō pvertit cū hoīe. Dicendū licet celū sit animatū p assistentiam aīe nobilis. non tñ p informationē. Vel dñs q licet celū sit aiatū effectiue. sic sol est calidus effectiue. non tamen formaliter. Et qñ dñs corpa plātax et aialiū sunt aīata p informationē. q etia celum tenet aīa. qz nobilioris corpls nobilior est forma. s. nobilissima forma est aīa. Dñm fm doctozē sanctū. Quis corpa celestia sint nobiliora fm qd s. quo ad motū. qz mouent a nobiliorib⁹ motorib⁹. non tñ simpliciter. sic

Tractatus Secundus

etiam forma corporis celestis quo ad aliqd est nobilior anima plante vel aia
lis. quia. s. pfcit suam materiam.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

Notandum Q differentie superiores dextri lateris predican
tur de inferiorib? p dicatōe inordinata negatiue.
que nunq sit ordinata. hoc etiam non conuenit eis p se. qz nec differentie
de seinuicem. nec genus de suis dñtibus p se pdicant. sed solū p accidens
sed dñe superiores sinistri lateris non pdicātur aliquo mō de inferioribus
Culus ratio est. quia differentie sinistri lateris non diuidūt aliquā speciē
pstitute p diām superiōrē eiusdē lateris. sic p diām dextri lateris. irrōnale em
non diuidit spēm pstitute p insensibile. s p sensibile. s. aial et cōs.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

Quare in ista arbore solū ponuntur genera et species constitute p
differentias dextri lateris. Respondetur q ideo. quia differētie de
xtri lateris sunt nobis notiores q differentie sinistri lateris. quas circum
loquimur per nomina priuatiua. aut p proprias passiones. vt rudibile est
passio asini. et ponit p dia asini. qz dia ei? ppa ē nobis incognita. Etia
genera et spēs pstitute p diās dextri lateris hnt se sicut superi? et inferius
et pdicant de seinuicē. nō sūt sic est de generibus et spēs? sinistri lateris. si
cut sunt angelus lapis planta brutum etc. Et p spē specialissima in ista ar
bore ponit hō. qz sū ppor. aial rōnale diuidit p mortale et immortale. s
aial rōnale mortale cōsistit hōiem. et nō asinū vel leonem.

diffinitibile. Maior p3 p posterioz. et p Boetiu dicentē. q sola sola species diffinit. Dm q duplex est diffinitio. s. qd dicitur siue essentialis. et descriptiva. notificatiua siue accidentalis. Et solū vlt diffinitio diffinitioe quidditativa et eēntialis. q sola diffinitio quidditativa et eēntialis datur p genus et diam. illa aut diffinitio indiuidui solū est quedā notificatio. Et dicendum q indiuiduū capit duplr. vno mō capit fm eōdem rōne fm quam omnes prime intentiones pueniūt que p scām intentionem cū cūloquē. et sic hic diffinitur. et est quodammodo vlt.

Ad nō est nō p diffiniri. s. nullū indiuiduū est. g. Minor pbatur. q nullū infinitū est. vt p3 tercio pbisicoz. s. indiuidua sunt infinita q ad nos et quo ad nām. vt inquit p3oz. Dm q infinitū in actu non est. tñ infinitū in potentia bñ est. s. indiuidua solū sunt infinita fm potentiam et successionem. Et qñ replicat. infinita relinquenda unt ab arte. s. indiuidua fm potentia et successionē sunt infinita. vt dictū est. g. relinquēda sunt ab arte. Dm q lz infinita relinquenda sunt ab arte tanq̄ sibiecta q nō pnt eē sibiecta m aliq̄ scia. nō tñ sunt relinquēda ab arte tanq̄ presubiectiue. q in q̄libet scia aliq̄ue presubiectiue sunt indiuidua.

Ad Indiuiduū nō p̄dicat. g. nō p̄dicat de vno solo. Hīs pbat p p̄bm in p̄dicamentis. q dicit q a p̄ma sba nulla erit p̄dicatio. Consequētia p3 p locū a toto in mō ad ei p̄tem. q mō negatiua bene valet hñ.

Dicendum q duplex ē p̄dicatio. s. directa et indirecta. vnde a p̄ma sba nulla erit p̄dicatio directa tñ bene indirecta. Pro quo notandū q p̄dicatio directa fit tripliciter. Ano mō qñ supius essentialē predicat de suo inferiori. vt hō est aīal. Secōdo qñ equa p̄dicant de eīs. i. p̄uertibilia de cōuertibilibus. vt quādo p̄pria passio p̄dicat de suo subiecto. vt hō est rīstibilis. Tercio quando p̄dicat accēs de subiecto. vt hō ē alb⁹. Et p̄dicatio indirecta etiā fit tripliciter. Ano mō quādo idē p̄dicatur de seipso. vt sortes ē sortes. et illa est p̄dicatio indirecta. i. impropria. quia predicari fundatur sup inesse. sed idem p̄prie non potest inesse sibiip̄. ergo idem improprie p̄dicatur de seipso. Secundo qñ inferiora p̄dicant de suis superioribus. vt aīal est homo. Tercio quando subiectum predicatur de eius accidēte. vt homo de albo. Sed diceret. si idem non esset in seipso tunc nullo modo posset vere predicari de seipso. Dicendum q quīs idem non sit in seipso proprie et fm se totū. est tamen idem in seipso fm partem. et sic idem etiā non predicatur de seipso p̄prie. vt quando dicit. sortes est sortes. sortes a parte subiecti habet rationem materie. s. a parte predicati habet rationem forme. sed forma est in materia.

Ad Illa est p̄dicatio propria q est verissima. sed quando idē p̄dicatur de seipso est verissima p̄dicatio. g. est propria. Minor p3 p Boetiu dicentem q nulla predicatio est verior illa in qua idem predicatur de seipso. Dicendū q p̄dicatio non dī ordinata vel inordinata. eo q ē vera vel falsa. qz p̄dicatio falsissima pōt esse directa et ordinata. vt homo nō est aīal. ergo non valet argumentum.

Ad Indiuiduū p̄dicat de plurib⁹. g. diffinitio est mala. Hīs p3 vbo. sortes est indiuiduū. plato ē indiuiduū rēis. Dm q indiuiduū capit duplr. Ano mō p illa secūda intentione que vocatur indiuiduum.

Tractatus Secundus

Allo mō p re substrata scata p talē intentionē. Itā dī q illa scda intentio
p dīcat de plib⁹. s res scata p dīcatur de vno solo. s at diffinitū indiuiduū
nō p scda intentioē. s p re substrata p pīa intentioē. Et qū replicat indiui
duum p intentione scda p dīcat de plibus. vt admissum est. s etiā p inten
tione pīma vel re substrata. Tenet pīa. qz intentio scda hz se vt formale
z res substrata se hz vt mīale q debet cōrīdere. Dm q duplex est mate
riale indiuidui. s pīnquū. vt res singularis. z illō cōrīdet formali in s
qd est de plibus p dīcari. qz tale est quoddā cōe cōitate pportiois. Aliud
est mīale indiuidui remotū. sicut sortes plato. z illud materiale in p dīcan
do non p proportionatur formali.

Af Sortes est materiale remotū. z tñ p dīcat de plurib⁹. puta de isto
sorte z de illo. Dm q nō vnuoce. s equoce p dīcatur de plurib⁹
qz fm diuersam rōnem sube. i. fm diuersam rē scatam. Sz dīceres. sortes
p dīcat de isto sorte z de alio sorte vno noīe z eadez rōne. s vnuoce. Aliis
pbat. qz eadē rō ipōz. i. diffinitio. qz rō spī hui⁹ sortis z alteri⁹. s de
nomine notum est. Dicendum q indiuidua bene habent vnam z ean
dem diffinitionem in communi que est diffinitio ipsius speciet eo q con
ueniunt in vna spē. s non habent vnam z eandē diffinitionem propriam
z specialem que circūloqr p p pīetates indiuiduantes. nam iste sortes
est alia res scata huius nominis sortes q sit ille sortes. z ita duo vocatī
eodē noīe hnt vocē cōem. i. nomen. s nō hnt conceptum cōem sumptū fm
illud nomen. Pro quo notandū q septē sunt p pīetates indiuiduātes
que sūt collectē nō cōueniūt plurib⁹ sūt. vñ⁹. Forma. figura. locus. nomen.
sīrps. patria. tempus. Nec septem pīla continet omīs homo.

Af Nulla bona diffinitio p cōuenire alteri a diffinito. s ista est hmōl.
s zē. Minor pbat. qz cōuenit spī. vt dicēdo. sortes est hō. ibi p
dīcatur homo de vno solo. Dm q quis hō actu p dīcetur de vno solo.
tamen aptitudine p dīcatur de pluribus. quod repugnat indiuiduo.
Sed dīceres. si spēs actu p dīcat de vno solo. s etiā aptitudine. Tenet cō
sequētia. quia ab esse ad posse esse est bona cōsequētia. Dm q ab esse ad
posse esse est bona pīa in affirmatiuis. s nō in negatiuis. diffinitio autem
debet intelligi cū illo addito. indiuiduū est qd solū p dīcat de vno solo. s
illa dīctio solum importat negationem.

Qr An aliquis homo z quodlibet aliud indiuiduum vagū sit sin
gulare vel vniuersale. Dicendū fm aliquos. q nec est singula
re nec vniuersale. sed est quoddam complexum ex syncategoremate z ter
mino cōmuni supponente personaliter. Et quando dī omīe qd est aut est
singulare quod est indiuiduū. aut vñ. Dm q s vñ est de incomplexis.
nā aīal rōnale nec est indiuiduū nec vñ. Et qū itēz dī. ad min⁹ ē incōple
rum fm rem significatam. Dm q verum est. non tamen est incomplexiū
fm rem pro qua supponit. Sed melius dīm est ad quesitū. q aliq hō po
test capi dupliciter. Ano modo p toto aggregato ex re z dispositione rei.
hoc est ex termino cōmuni z signo particulari. z sic non est predicabile cū
sit complexum. Alio modo capitur p circūlocuto p illas voces. quod est
res singularis z vñū numero. licet sit indeterminata nobis. z sic est indi
uiduum vt hic diffinitur. Et isto modo etiam philoſophus circa diffini

Petri hys. Folio LXXXVI

tionem p[ri]e s[ub]e ex[em]plificat p[er] sp[eci]m. s[ed] q[ui]re pot[est] ex[em]plificat p[er] indiuidua vaga
q[ui] determinata i[st]o est. q[ui] mag[is] cadu[n]t s[ub] arte q[ui] indiuidua determinata

Ad Aliq[ui]s h[om]i[n]es. aliq[ui]s bos sunt indiuidua. v[er]o p[er] p[ri]m[um] in p[re]dicam[en]to s[ub]e.
p[er] p[re]dicat[ur] de pluribus. p[ro]bat[ur] sic dic[en]do. fortes e[st] aliq[ui]s h[om]i[n]es. plato
est aliq[ui]s h[om]i[n]es r[ati]o. d[ic]im[us] q[uo]d ista diffinitio eti[am] c[on]uenit indiuiduo vago q[uo]d n[on]
p[re]dicatur vniu[er]sale de plurib[us] s[ed] sol[u] equiuoce. r[ati]o hoc q[ui] accipit[ur] p[er] re singu-
lari circ[um]locuta. quia alia res circ[um]locuta est fortes alia plato. d[ic]i q[ui] acci-
pitur r[ati]o. q[ui] q[ui] cap[er]it fecit t[unc] p[re]dicat vniu[er]sale de plurib[us] r[ati]o n[on] est indiui-
duum. q[ui] sic facit p[ro]p[os]itionem indiffinita[m]. q[uo]d repugnat indiuiduo.

Notandum. Indiuidu[um] vagum est termin[us] co[m]m[un]is sumpt[us]
c[um] sign[um] particulari. v[er]o aliquis homo. Et dici-
tur p[ri]mo vagum. quia vagatur per omnia p[re]dicam[en]ta. Sec[un]do quia
fecit naturam realiter contractam. nobis tamen indeterminata[m]. Tercio.
q[ui] vage fecit ex imp[er]one quodlibet indiuidu[um] nature co[m]m[un]is. qua[m] natura sig-
nificat termin[us] co[m]m[un]is ex quo co[m]ponit[ur]. Sed indiuidu[um] determinatu[m] e[st] quod
fecit nam p[er]tracta ad determinatu[m] suppositu[m] s[ub] rem r[ati]o quo ad nos. Et d[ic]i
determinatu[m] q[uo]d duplici[ter]. vno m[od]o ex no[m]i[n]at[i]o[n]e. v[er]o fortes plato. Alio m[od]o ex
supp[os]it[i]o[n]e. v[er]o supposito q[uo]d porph[yr]i[us] h[ab]eat t[er]m[inu]m vnu[m] fili[u]m. t[unc] fili[us] porph[yr]i[us] e[st] in
diuidu[um] determinatu[m] ex supp[os]it[i]o[n]e. Tercio ex d[en]sificatione. v[er]o s[ed] lignu[m]. s[ed] herba
Quarto ex circ[um]locutione. v[er]o iste cum grosso capite. cu[m] l[ong]o collo r[ati]o.

Quod sit principiu[m] indiuiduationis in materialibus. i. quid sit
hoc quod facit naturam co[m]municabilem pluribus co[m]municabilem.

Dicendum q[uo]d circa illud respondet d[if]ficultas occorrit. dicens. q[uo]d hoc ni-
hil sit querere. r[ati]o q[uo]d inquisitio sit nulla. quia supponit vnu[m] falsu[m]. i. q[uo]d sit
aliqua natura vna multis co[m]municabilis. Et quia hec op[er]e inep[er]a est.
r[ati]o non indiget reprobatione. Ideo ea dimissa d[ic]im[us] est s[ecundu]m sanctu[m] Thomam
q[uo]d principiu[m] indiuiduationis est materia signata. i. materia sumpta s[ub] q[ui]nti-
tate r[ati]o certis dimensionib[us] q[ui] p[er] materia[m] sit co[m]municabilis terminatio. s[ed] q[ui]nti-
tatas dimensionis distinguit vnu[m] indiuidu[um] ab alio eiusde[m] sp[eci]ei. r[ati]o q[ui] illa duo
sunt de r[ati]o[n]e indiuidui sic co[n]ueni[en]ter ponit[ur] p[er] principio indiuiduationis ma-
teria signata. materia sub q[ui]ntitate. r[ati]o p[ro]p[ri]e non d[ic]i materia cum quantitate
q[ui] aut materia s[ecundu]m se non p[ot]est esse o[mn]i p[ri]ncipiu[m] indiuiduationis patet. q[ui]a
illa est p[er] sp[eci]em que est v[er]is. Etia[m] materia s[ecundu]m se est eade[m] in o[mn]ib[us] generali-
bus r[ati]o corruptibilib[us]. n[on] a[ut]e[m] m[ater]ia s[ecundu]m se vel materia signata q[ui]ntitate.

Ad distinguere r[ati]o separare est p[ro]p[ri]us actus forme. v[er]o s[ecundu]m Metha.
s[ed] forma est p[ri]ncipiu[m] indiuiduationis. d[ic]im[us] q[uo]d duplex est distinctio. i. nu-
meralis r[ati]o specifica. Et forma est p[ri]ncipiu[m] distinguendi specifice s[ed] n[on] nu-
meraliter. q[ui]a hoc n[on] co[n]uenit materie signate. r[ati]o q[ui] e[st] p[ri]ncipiu[m] indiuiduationis.

Ad Due negationes sunt p[ri]ncipiu[m] indiuiduationis. s[ed] n[on] materia signata.
q[ui]a no[m]i[n]at affirmatio[n]e[m]. His probatur quia r[ati]o indiuidui includit du-
as negationes. d[ic]im[us] q[uo]d due negationes non sunt de r[ati]o[n]e indiuidui.
neq[ue] sunt principia ei[us]. nisi in q[ui]ntu i[st]is subaudiunt[ur] due affirmatio[n]es. Etia[m]
indiuidu[um] d[ic]i q[ui] indiuisum in se r[ati]o diuisum a quolibet alio. p[ri]m[u] h[ab]et a m[ater]ia.
r[ati]o s[ecundu]m a q[ui]ntitate. Et p[ri]ma negatio d[ic]i negatio co[m]municabilis nature specifi-
ce. r[ati]o s[ecundu]m d[ic]i negatio identitatis cum alio indiuiduo.

Tractatus Secundus

Ad distinctionem numeralem est per materiam solam. et non est necessarium ponere generatam. Hinc probatur per philosophiam. vii. methaphisicorum. dicentem quod generans generat aliud propter materiam. Inquit enim quod callias et socrates diuersi sunt propter materiam. idem vero spiritus. Et confirmatur hic secundum philosophiam primo celi. cum dico celum dici eo formam. cum dico hoc celum dico formam in materia. Dicendum ad illa sunt quod materia capit dupliciter. vno modo secundum se et put absolute est altera pars compositi et sic non est completum principium indiuiduationis. quod in fundamento nature. id est in materia nihil est distinctum. Alio modo capit ut signata est certis dimensionibus. et illo modo capit est Aristoteles in locis preallegatis.

Ad Aliqua sunt indiuidua que nullam habent materiam. et materia signata non est vltimum principium indiuiduationis. Hinc patet de angelis ut habet michael. hic gabriel. Dicendum quod duplex est substantia. scilicet materialis et immaterialis. Unde materia signata est principium indiuiduationis materialium. sed non immaterialium. ubi principium est per se substantia forme.

Respondeo de triplici. scilicet conuerter. propria. et magis propria. Communis dictio est: quod alterum differt ab altero vel idem a se ipso separabili accidente. ut sortes sedens differt a se ipso non sedente vel ab alio. Propria dictio est. qua alterum differt ab altero inseparabili accidente. ut sortes siue differt a sorte non siue. Et hoc accidens inseparabile dicitur. ut simum aquilum. Magis propria dictio est: qua alterum differt ab altero specifica dictio. ut homo differt ab equo per rationale. Et isto modo sumit hic differentia.

Postquam per hoc supra determinauit de genere et specie. hic dicit determinat de tertio predicabili quod est dictio. Et est ratio ordinis. quod genus et species predicant de suis inferioribus in quod. et dictio in quod. sed quod est aut quale. ut prius dictum fuit. et dictio sequitur genus et speciem. Sed ratio ordinis ad sequentia est. quia predicabilia sequentia predicant in quod est accidentale. et dictio predicat in quod est essentiale. sed essentiale est aut accidentale. et hoc dicitur dictio eo quod multipliciter dicitur. et hoc facit ut eliciat membra quod hoc est predicabile ab alijs distinctum. dicemus. Dictio dicitur triplici. scilicet conuerter. propria. et magis propria etc.

Quod Qualis sit ista diuisio dictio. Respondetur quod si ponatur diuisio dictio sic. Dictio alia conuersa. alia propria. alia magis propria. tunc est diuisio subiecti in accidentia. quod eodem proprio et magis proprio accidunt dictio. Si vero sic ponatur. dictio alia est dictio conuersa. alia est dictio propria etc. hoc modum diuisionis totius in modum partes in modum. sed est diuisio analogi in sua analogata.

Pro quo notandum quod ista membra possunt dupliciter ordinari. vno modo quo ad nos. et sic dictio conuersa est primum. deinde propria. et vltimum de dictio magis propria. Alio modo possunt ordinari quod ad naturam. et sic dictio magis propria est prior. Respondeo primum est. quod quo ad nos accidentia sunt notiora substantijs. et ideo conuersa est notius proprio. igitur dictio conuersa precedit proprio. et propria magis proprio. Respondeo secundum est. quod

diſia magis ppria ſumitur a forma ſubſtantiſi. ſed ſubſtantia naturaliter eſt aſi accidens. Et poteſt ſufficientia iſtarz acceptionu ſic ſumi. nam ois diſia facit differre vnu ab alio. vel ergo facit differre eſſentialiter vel accidentaliter. Si eſſentialiter ſic eſt differentia magis propria. Si accidentaliter hoc eſt dupliciter. vel facit differre per accidens ſeparabile quod habet eſſe variabile in ſuo ſubiecto. et ſic eſt differentia comunis. aut per accidens inſeparabile quod habet cauſam permanentem et ſtantiem in ſubiecto. et ſic eſt differentia propria.

Aſ Duo primi modi continentur ſub predicabili accidente. ergo male dicuntur differentie. conſequencia tenet. qz ſunt predicabilia diſtincta. Dicendum q differentia magis ppria eſt diſtinctum predicabile contra accidens. non autem alie. Pro quo notandum q due ſine acceptiones differentie non continentur ſub iſto predicabili. ſed ſolus tertia. quia prima acceptio differentie continetur ſub quinto predicabili. ſ. accidente. vt ſedere et ſtare ſunt differentie communes. et continentur ſub predicabili accidente. et ſecunda acceptio differentie continetur ſub proprio. ſi inſeparabile exponitur negativie. vt quando inſeparabile valet tantum quaſi nullo modo ſeparabile. quo modo pprium dicit inſeparabile accidens. Si aut inſeparabile exponatur positivie. quaſi diſtincte ſeparabile. quo modo albedo in cigno eſt inſeparabilis ſic continetur ſub accidente. quia tale inſeparabile eſt accidens commune.

Aſ Nullum univocum habet plures acceptiones. ſed differentia eſt quid univocum. ergo non habet iſtas acceptiones. Minor probatur. quia eſt predicabile quod debet eſſe univocum. Dicendum q nullum univocum univocum ſumptum habet plures acceptiones. ſed differentia vt hic dividitur eſt quoddam analogum. et differentia magis propria ſolum eſt hic predicabile ab alijs diſtinctum. et non habet aliquas acceptiones de quibus analogice dicatur.

Aſ Sortes et plato differunt ab invicem. et non per aliquam iſtarz diſtinctionem. ergo diſtinctio eſt inſufficientis. Dm q ſortes et plato non differunt per diſtinctiones formales. ſ. ſolam materiales. ſ. aut ſunt diſtinctio diſtinctione forme. que ſeparat et diſtinguit. vtz. vij. metha.

Aſ Contra primum membrum et ei⁹ deſcriptionem. idem non eſt diſtinctio et diſtinctum ſi diſtinctio in com⁹ ſi dividit. ſi enim eſt membrum diſtinctio Dm q diſtinctio diſtinctio dupliciter. vno modo per predicationem. qz cōter prur de alijs membris. et ſic diſtinctio diſtinctio. Alio modo diſtinctio rōe vſus. qz. ſ. eſt in vſu cōter loquentium. et ſic diſtinctio diſtinctio eſt membrum diſtinctio. Et qn replicat. illud qd eſt eodem modo facit convenire ſi nulla diſtinctio diſtinctio. Dm q diſtinctio non diſtinctio. qz eſt in reb⁹ quas facit diſtinctio. quia ſic faceret convenire. ſi diſtinctio. quia eſt in vſu cōter loquentium. ſ. in vſu vulgarium. An cognoscere diſtinctam magis propriam convenit ſapientiffimis. et cognoscere diſtinctam propriam convenit ſapientibus. ſ. cognoscere diſtinctam eodem convenit rudibus et vulgaribus.

Aſ Idem non poteſt differre a ſeipſo ergo male dicitur q ſortes ſedens differt a ſeipſo non ſedente. Antecedens probatur. quia idem eſt ſibi ipſi maxime idem cum quo non ſtat aliqua differentia. Dicendum q idem differre a ſeipſo poteſt intelligi dupliciter. Uno modo

Tractatus Secundus

essentialiter. et sic est falsum. Alio modo alteritate quadam et accidentaliter. et sic est verum. quia maxima ydentitas essentialis stat cum diuersitate accidentaliter. sicut aqua calida differt a seipsa frigida. non quidem essentialiter sed accidentaliter tñ.

Ar Idē nō p̄t a se xē negari. q̄ nō p̄t a seip̄o accētaliter differre. p̄na p̄batur. q̄ dīa est inter illa q̄ negātur de seip̄o. Dm̄ q̄ l̄z idem sumptū sine addito nō posset de se negari. tñ idē sumptū sub vno accidentē p̄t a se negari sumptō sub alio. et l̄z ista nō sit xā. sortes nō ē. tñ ista ē xā sortes sedens non est sortes ambulās. et l̄z idem nō posset subesse illis accidentibus p̄ris actu. tñ bene succēssue.

Ar Sedere stare et huiusmodi sunt accidentia. q̄ nō sunt dñe. Dm̄ q̄ negando p̄nam. q̄ dñe cōes et aliq̄ p̄prie sunt accidentia. cuiusmodi sunt sedere. stare et albedo in cigno. dñe at̄ maḡ p̄prie non sunt accidentia. eo q̄ talis dīa est distinctū p̄dicabile ab alijs. Et nō est incōueniēs q̄ vñū et idem hēat modum dñe et accēns respectu diuersor̄. q̄ sedere stare sunt accidentia inq̄tum comparant ad subiecta q̄bus. insunt. s̄ sunt dñe inq̄tū faciūt differre illa subiecta quibus insunt ab alijs q̄bus non insunt.

Ar Cōtra diffinitionē dñe p̄prie. P̄prie passionēs sunt dñe p̄prie. et tñ nō sunt accidentia inseparabilia. q̄ diffinitio ē incōueniēs. Scda p̄s p̄batur. quia nō sunt accidentia. Dm̄ q̄ accēns capīt dupl̄r. vno mō p̄prie p̄ accidente p̄dicabili. et sic p̄prie nō ē accēns. Alio mō cōiter p̄ accēte p̄dicamē tali. qd̄ se extēdit ad oēs entitatē inherētē alicui. siue s̄ fuerit p̄uertibiliter siue nō. et sic p̄prie passio est accēns. et ē inseparabile. P̄prie q̄ nota q̄ inseparabile p̄t dupl̄r exponi. vno mō negatiue. et sic inseparabile valet tñ q̄ nullo mō separabile. et sic quibet p̄prie passio est accēns inseparabile. sic r̄hibilitas in hoīe. Alio mō p̄uatiue. et sic inseparabile valet tñ sic difficile separabile. et sic aliq̄ accidentia cōia dicūt inseparabilia sic et cetera cū ex vulnē occalerit.

Arguit dīa dī p̄prie a p̄prio. s̄ simū et adlūm nō sunt accidentia p̄prie. ergo non sunt dñe p̄prie. Minor p̄bat. q̄ fluūt ex p̄ncipijs indiuidui. Dm̄ q̄ dīa nō dī p̄prie a p̄prio vt ē p̄dicabile q̄tū. s̄ a p̄prietate determinati subiecti. qd̄ ē p̄ ip̄am distinguibile. siue s̄ subiectū sit spēs siue indiuiduum. et sic simū et adlūm sunt accidentia p̄prie. nō at̄ p̄ mō. als̄ em̄ oēs homines eēnt simi vel adli. qd̄ est falsum. q̄ accēns p̄prie cōsequit̄ p̄ncipia sp̄i. et inest omnibus indiuiduis illius sp̄i.

Ar Cōtra diffinitionē dñe maḡ p̄prie sic. Sensibile est dīa maḡ p̄prie et nō est specifica. vt testant̄ oēs rōnales phi. q̄ tē. Dm̄ q̄ dīa dī dupl̄r specifica. vno mō q̄ ē sp̄i specialissime constitutua et sic distinguitur p̄ dīam genericā. Alio mō dī specifica q̄ est cuiuscūq̄ sp̄i constitutua siue fuerit specialissima siue subalterna. et sic capīt in p̄posito.

Arguit. Ista diffinitio cōuenit alijs a diffinitio. q̄ nō est bona. Ans̄ probatur. quia cōuenit aīe rōnali. q̄ tñ non est dīa magis p̄prie. cū non sit p̄dicabile. Dm̄ q̄ specificū capīt dupl̄r. vno mō vt idē est qd̄ spēm constituit. et sic aīa rōnalis nō est specifica. Alio mō capīt specificū vt idē est qd̄ substantiale aut substantialiter aliqd̄ constituit. et sic aīa rōnalis ē specifica. Sz primo mō capīt specificū in diffinitione dñe. quo mō rationale est dīa. quare dicit Porphyrius. q̄ homo differt ab alio rationali quali-

Per

tate. Et
phiri. q̄
quas s̄
le. s̄ dñe

Ar n
cendū q̄
substantia
specificae

Que

fiatq̄. et
plū primū
est. dñe
cōis. Et
separabili
dīa p̄
quedam
rentia m
dani cor

Ar r
dū q̄ alī
acciden
dicit dī
unt aliū

Ar r
te sūt sp
le et inse
sic non

Ar r
sto. q̄ p̄
latitudi
p̄prie p̄

Ar p̄prie p̄
p̄litter
nus. A
ad actū
alter. e
trariū.
min⁹ ca
sim q̄

Petri Iohis So. LXXXVIII

tate. Et qñ replicat rōnale nō est qñtas. qz ē sūstātia. q male dicit ppor-
phiri. q hō differat ab alio rōnali qñtate. Dicendū qñtis rōnale non ē
qñtas sū rem est tñ qñtas sū modū. eo q modus qñtatis ē pñdici in q-
le. s dñtia pñdicat in quale. igit rē.

Añ Rōnale est dñtia pñtia cū sū accñs. q nō ē dñtia magis pñtia. Te-
net cōsequētia. qz ibi arguit a positio ad cōparatiōem negatiue. Di-
cendū q magis pñtiū nō capī hic vt ē cōparatiū de ly pñtiū. s vt ē idēz qñ
substantialē vel specificū. r pñtiū circūloqñmur differētiā: que facit differre
specificē r essentialiter.

Querit Quot sūt diuisiōe dñie, Dicendū q qñqz qñs ponit ppor-
phiritus. r patēt hoc metro. Alterat r separat. p se magis edi-
ficatōes. Prima diuisiō est. dñtiarū quedā facit alteratū r qdā aliud. Exē-
plū pñtiū. vt cōis r pñtia. Exēplū scōi. vt dñtia magis pñtia. Scōia diuisiō
est. dñtiarū qdā sūt sepabiles r qdā inseparabiles. Exēplū pñtiū. vt dñtia
cōis. Exēplū scōi. vt dñtia pñtia r magis pñtia. Tercia est dñtiarū in-
sepabilitū quedam sūt p se. vt dñtia magis pñtia r quedā p accidens. vt
dñtia pñtia. Quarta est. differentiarū quedā suscipiunt magis r minus. r
quedam nō. Exēplū pñtiū vt differentia cōmunis. Exēplū scōi. vt diffe-
rentia magis pñtia. Quinta est differentiarū quedam est diuisiua r que-
dam constitutiva.

Añ Dis dñtia facit alteratū. q pñtia diuisiō mala. Añs pñtiū p ppor-
phiriū. q dicit q vñ oīs dñtia alteratū facit cuiuslibz adueniēs. Dicē-
dū q alteratū duplī capī. vno nō cōit put dicit diuersitatē essentialē vel
accidentalē. r sic intelligit dictū pporphi. Alio modo specialiter put tñ
dicit diuersitatē accidentalē. r sic non oīs dñtia facit alteratū. sed qdā faci-
unt aliud. i. diuersitatem essentialē.

Añ Accidēs diuidit p sepabile r inseparabile. q dñtia nō pōt sic diuidi. Te-
net cōsequētia qz diuer sōz generūz nō sū alternatim positōz diuer-
se sūt spēs r dñe. vt tñt regula antepredicamētalis. Dicendū q sepabi-
le r inseparabile absolute non diuidit differentia s cū implicatiōe diuisi. r
sic non diuidit accidens.

Añ Propriū pñdicat de spē p se. q nō ē accñs. pñtiū añs p pñtiū pñtiū
posterior. Dicendū q alit loquit de p se pporphi. r alit Gre-
sto. qz pporphi. accipit p se solū. p pñtiū. s Greto. loquit de p se penes ei-
latitudinē. ponēdo modos eius qd est p se. r dicit p se scōdo modo quādo
pñtiū pñdicat de specte.

Añ Rñibile est dñtia pñtia r nō suscipit magis r minus. q male dicit q
dñtia pñtia suscipit magis r minus. Scōia ps antecedētis pñtiū. qz est
pñtia passio que eqñt inest oībus indiuiduis. Dicendū q rñibile capī du-
pliciter. vno mō sū se in qñtū est passio hōis. r sic non suscipit magis r mi-
nus. Alio mō in ordine ad sūiectū cui inest qd meli⁹ vel per⁹ ē dispositum
ad actū ridēdi. r sic rñibile suscipit magis r min⁹: qz vñ hō ē rñibilior q
alter. eo q vñ hō magis ridet q alter. Sed diceret. pñtia passio nō hz cō-
trariū. q nō pōt suscipere magis r min⁹. Dicendū q nō oīs susceptio magis et
min⁹ causat p adiunctionē cōtrarij. s etiā sū in ordine ad sūiectū cui inest
sū q vñ sūiectū est magis dispositū ad actū q aliud.

Tractatus secundus

A Una ē dīa q̄ ē diuīsiua ⁊ cōstitutiua. q̄ dīctō diuīsiō nō ē bona. **A**lī
pbat. q̄ sensibile diuidit h̄ gen^o corp^o aīaliū. ⁊ cōstituit aīal. **D**i
cendū q̄ vna ⁊ eadē dīa ē diuīsiua ⁊ cōstitutiua pō respectu eīusdē h̄ re
spectu diuersorū. q̄ ē diuīsiua g^o ⁊ cōstitutiua sp̄ci. ⁊ h̄ ista diuīsiō vltima
nō ē diuīsiō in diuersas res h̄ in oppositos modos eīusdē rei.

Et diffinit sic. Differētia ē qđ pđicat de plib⁹ diffe
rētib⁹ spē in eo qđ q̄le. vt rōnale pđicat de hoīe ⁊ d
dij⁹ que sūt differētia spē. Sum⁹ eīn rōnales nos vt
dij. vt vult porphiri⁹: sed mortale nobis additū sepa
rat nos ab illis. Illud autē dicī⁹ pđicare in quale. qđ
cōuenienter rēdet ad interrogationē factā p quale.
Cū eīn dicī⁹ qualis est homo cōueniēter respōdet rō
nalis: ⁊ ideo rōnale pđicat de hoīe in quale.

Supius posuit acceptis omnibus dic. eligi tertia. q. est vnu p. dicabile ab alijs distinctu. et ea dupli diffinit. p. sic. Dicitur est q. p. dicat de plib. sp. omnibus in eo qd. q. l. ut rationale p. dicat de hoie et de dijs q. d. int. sp. In q. diff. ele. ponit loco generis. et refert p. hoc relatu quod. sed totu quod sequitur ponit loco differentie. q. aut differentia p. dicat in quale p. bat in textu a li. gno. ut clare p. t. inueni.

Quia dicitur in ratione distincti predicabilis accepta convenienter sit in textu prima diffinitione diffinita. pro ratione notanda sunt quod quatuor sunt diffinitiones dicitur in philosophia. Prima est. dicitur est quod abundat ipse ad genus. Secunda est. que apta nata est dividere genus et ea que sub genere posita sunt. Quarta dicitur est quod differat a se singula. Quinta est. dicitur est quod adducit ad effectum. et quod est effectus est. Quarta diffinitionum declaratio sufficienter habet in philosophia. Sed aut diffinitio hic posita sit bona iunctim patet ex declaratione circa tertium habita.

Alta diffō dīcō nō cōueniūt oī cōtēto sibi diffinitio. q̄ nō ē bona. Aīas p
bat. q̄ nō cōueniūt albedini ⁊ nigredini q̄ tñ sūt dīcō. Dicēdū q̄ nō
sūt dīcō magis p̄ue q̄ hic dīstīnti: s̄ sūt dīcō cōes. Et q̄ā replicat. diffō dīcō
nō cōueniūt omī dīcō. q̄ rē. p̄rebat. q̄ nō cōueniūt dīcō vltimē q̄ est cōueniūt
bilis cū sp̄e. ⁊ nō potest p̄dicat de plūbus dīstribus sp̄e. vī rōnale est dīcō
vltimā: ⁊ solum p̄dicat de hōīe ⁊ indīdīcū eius. Dicēdū q̄ q̄cūq̄s dīcō
aliq̄ diffinitio cōis analogi. tūc illa dīcō cōueniūt p̄ncipalīōn analogatō q̄
ad oēs tuas p̄tes ⁊ p̄stētiōn q̄ ad aliquas. s̄ dīcō analogice dīct de dīffe-
rentia generica ⁊ specifīca. ⁊ p̄ p̄m dīct de generica. idō diffinitio sūm se-
tōtī sibi cōueniūt. ⁊ dīcō specifīca tōtū q̄ ad aliquas p̄tīculas.

Affra diffō dat de dīa in rōne pōdicabile. s. dīa vltīa ē pōdicabile. & diffō dē sibi cōuenire. Dicēdū sū aliq̄s q̄ dīa vltīa nō est pōdicabile p̄p̄e sūmptū s. cōī. sūmptū. Veli' sū dīat q̄ sit pōdicabile p̄p̄e sūmptū. & q̄ diffō sibi nō cōuenire. ... est q̄ p̄p̄e. hyl. sūmptū illā dīffōz a pōz p̄bi. qui dīuidit dīa in gēnera. Et q̄ querit q̄re pōz p̄bi. nō potuit vñā dīf

finitionē
 p̄dicat d
 te. 7 g̃ nō
 est dīa g
 Morph
 specifica
 pla poni

Aff
diffõe p
día vlti
spē. ⁊ h
cut etiā
diffinita
tiē. Et

tit. Et q
onale er
iudiciū
s re fca
modū ē

Ad
erit disti
nus et sp
subijci
tinent.
differen
mendo
bile inq
cia duli
nat ali

determi
nus cap
totū pe
nat gen

Ar :
vt suffic
falsa p
pōt p di

Añ
quis in
bus. p

Q. R.
am qu

Petri Hys. Fo. LXXXIX

finitionē que cōueniret oī dīe taz generice q̄ specificē. vt dicēdo. dīa ē qđ
p̄dicat de plib⁹ in eo qđ q̄le. Dicit q̄ ideo. qz dīe vltime nō sūt nob cogni-
te. 7 q̄ nō cadūt sub dīfōe. s̄ p̄dīphī. dīfīnit dīaz nob cognitā cuiusmodī
est dīa generica. in cui⁹ dīfōe etiā cōprehendit dīa specifica. Et qñ dicit.
p̄dīphī. exemplificat de dīa specifica. Dicendū qz fm cū rōnale nō ē dīna
specifica. Enā exēploz nō sūt req̄rit veritas: qz dicit p̄b⁹ s̄ p̄duoz. exem-
pla ponim⁹ nō vt ita sint. s̄ vt sentiant addiscētes.

Af Dīne p̄dicabile p̄dicat de plibus. s̄ dīa vltima siue specifica nō p̄-
dicat de plib⁹. q̄ nō est p̄dicabile neqz s̄b aliq̄ cōtinet. Maior p̄t ex
dīfōe p̄dicabilis. Minor. p̄bat. qz solū p̄dicat de vna sp̄e. Dicendū q̄
dīa vltima nō p̄dicat de plibus imēdiate tñ bene mediate. scz mediante
sp̄e. 7 hoc sufficit. qz nō ē de rōne p̄dicabilis imēdiate p̄dicari de plibus. s̄
cut etiā infra dicit de p̄p̄to. Est q̄ dicendū qz dīa specifica p̄tinet s̄b dīa s̄
dīfīnita. qz cū illa cōuenit in mō p̄dicādi 7 nō cōtinet s̄b specie cū q̄ cōuer-
tit. Et qñ dicit de eisdē essentiali 7 cōuertibilī idē est iudiciū. 7 p̄ p̄b⁹ rati-
onale erit sp̄es sicut hō. Dicendū qz de eisdē essentiali 7 cōuertibilī idē ē
iudiciū q̄ ad rez fecit: s̄ nō q̄ ad modū p̄dicādi qz mod⁹ p̄dicādi nō sumit
a rez fecit: s̄ sumit a mō fecit. 7 qz h̄t alīū modū fecit. etiā habent aliū
modū p̄dicādi. penes quem p̄dicabilis dīstinguunt.

Af Sicut se habet sp̄es ad gen⁹. ita se habet dīa specifica ad dīam ge-
nericā. s̄ sp̄es est dīfīnitū p̄dicabile a genere. 7 etiam dīa specifica
erit dīfīnitū p̄dicabile a dīa generica. Dicendū qz nō est p̄ oīa s̄le. qz ge-
nus 7 sp̄es habēt diuersa subiectiua. s̄ dīa generica 7 specifica h̄t vnū
subiectibile. qz habet sp̄e. quare s̄b eodē p̄dicabili licet analogice cō-
tineat. Enā sp̄es s̄bicit generi 7 gen⁹ p̄dicat de sp̄e. vt hō est aīal. s̄ vna
dīfīnitiua p̄ se nō subicit alteri. nec vna dīfīnitiua p̄ se p̄dicat de alia su-
mendo ambas dīfīnitiuas in rōne dīfīnitiue. vt nō potest dici rōnale ē s̄en-
sibile inq̄tū rōnale est dīfīnitiua. licet bñ inq̄tū rōnale ouertit cū hōie. Ter-
cia dīfīnitiuitudo est qz sp̄es determinat gen⁹. s̄ vna dīfīnitiua nō determi-
nat aliā. qz nulla dīfīnitiua habet se p̄ modū determinabilitatē: s̄ sp̄e p̄ modū
determinatū. Cū dīfīnitiua 7 sp̄es dīfīnient determinat gen⁹. fm qz ge-
nus caput dupliciter. vno modo vt est totū vniuersale. alio mō inq̄tum est
totū potestatiū. mō sp̄es determinat gen⁹ in rōne totū vltis. s̄ dīa determi-
nat gen⁹ in rōne totū potestatiū.

Af Nulla p̄s p̄dicat de suo toto. s̄ dīa ē p̄s sp̄e. s̄ nō p̄t p̄dicari d̄ sp̄e
Minor. p̄bat. qz gen⁹ 7 dīa cōstituit sp̄es. Dicendū qz duplex ē p̄s
vt sufficit ad p̄p̄tū. scz integralis. 7 talis nō p̄dicat de suo toto. vt ista ē
falsa p̄dicatio dom⁹ ē p̄les. Alia ē p̄s essentialis siue dīfīnitiua 7 illa bene
p̄t p̄dicari de suo toto. 7 sic dīa est p̄s.

Af Dīa etiā generica p̄dicat de vna sola sp̄e. q̄ nō p̄dicat d̄ plib⁹. Alia
p̄bat. qz dīa cōstituit vna sp̄em. q̄ tñ p̄dicat de vna sp̄e. Dicendū
q̄nū imēdiate p̄dicat de vna sp̄e. tñ mediate p̄dicat de plibus sp̄e dīfīniti-
bus. p̄ illa species vltimus est dīfīnitiua in species.

Quare dīa p̄t in q̄le. Dicendū qz s̄ p̄bat fieri dupl. s̄ p̄bat signo.
qđ est tale. qz cōuenient r̄idet ad interrogatōem factā p̄ quale. vt
cum querit qualis est homo cōuenient respondet rōnalis. Scđo p̄bat

Land - water plane being very undulating

Ad p^ul^us dicat. vij. metaph. q^u oēs p^{re}s diffōis sūt forme. & nlla p^{re}s est e^{ss}e materia. Dicēdū q^u l^uz oēs p^{re}s compate ad diffinitū sūt forme q^uā. de ipō formati & q^uddutūne p^{re}dicant. tū p^{re}s sibi iⁿte^ll^uc^u compate non oēs sūt forme vt patuit. Et q^u dicat p^hs. ij. de aīa notat formā q^udd ē esse non aut^{em} materiam. igit^{ur} t^uc. Dicēdū q^u forma dicit^{ur} quod q^udd est esse. nō ēn materia concurrat. sed hoc dicit^{ur} eo q^u forma est principalior: p^{re}s & comple^{ta} q^uia diffinitionis. vel quidditatis.

A illa bona diffinitio debz cōuenire alteri a diffinito. s. illa hmoi
q. rē. Minor p. qz cōuenit accidēt. nā albū p. dicat de plib⁹ d. mti
bus ipē in eo qd quale. vt cū querit. q. l. s. hō. cōueniēt r. dēt alb⁹. Di
cendū q. d. a p. dicat in q. l. essentialē. s. accidēt p. dicat in q. l. accidētale. et
sic excludit p. illā p. tūclā q. l. q. in illa diffōne ponit q. l. p. q. l. essentiali.

Differetia ē q̄ abūdat spes a genere. Et hō abūdat
q̄ ab aliis differetis. q̄ sūt rationale & mortale.

Quod autem dicitur finis quod est spiritus constitutus sit in terra bene definita. Dicen-
dum quod sic. quia abundare est plus alio finis actu et intellectu continere. si ge-
nus non habet actu aliquam diuinam per quam diuiditur. Spiritus autem habet actu unam eo
quod est spiritus aliquid quod constituitur. ore sequitur quod spiritus abundat a genere per diuinam.

¶ Quatuorq; dñs hz sps illas hz a genē. 7 cū h gen⁹ hz alias oīas. q; genas hz ples dñs q; sps. Dicendū q;us gen⁹ habet ples dñs pūte q; sps. tñ sps hz ples actū. hz abundare in q;ō hō est actū 7 intellectu plus hōe 7 includere. Dicit. actū. q; qd excludit gen⁹. Et dicit intellectu. q; qd excludit ppriū. qd non ē de intellectu spēi. An aliq; includi actū in

2.40. $\frac{1}{2} \log 2$ (или $\frac{1}{2} \log 2$).

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

alio. est ipm includi vt somā essentiali. s. aliqd includi intellectu est ipm i-

Ar Gen^o includit vnā diu^o actū & duas in potētia. q. gen^o abū dat a spē
Antecedēs ptz. q. aīal est gen^o: & includit istā diu^o sensibile actū. & alias
duas in potentia. Dicendū q. aīal inq̄tū est spēs corpis aīati tūc includit
vnā diu^o actū: s. nō inq̄tū est gen^o. q. aīal est vnū intermedū existens ge-
nus & spēs. gen^o respectu inferioris. & spēs respectu superioris.

Ar Die opposite vt rōale & irrōnale pnt de genere vera p dicatōe. q. sit
actu s. i. gne. pna t3. q. dicit de p supposit eise in. Alia pbat. q. iste se
vere. aīal ē rōnale: aīal est irrōnale. Dm q. ly actu capie dupli. vno mō
p pūali. & sic die opposite dū sūt sūt in eodē gne actu. Alio mō capie for-
mali & essentiali. & sic nō pnt die opposite esse actu in eodē genere.

Et sciendū ē. q. eadē diu^o est diu^o & constitutua.

s. diu^o & generis & constitutua spēi. vt rōnale diu-
dit aīal cū diu^o sup^o opposita. scz irrōnale. Bicim^o em
aīaliū aliud rōnale: aliud irrōnale. & iste diu^o constituit
diuersas spēs sub aīali. Dis em diu^o aduenies gene-
ri constituit spēs: ideo constitutua siue specifica noīat.

Notale em additū sup hoc gen^o aīal. constituit hōies

Et ob hoc dicit Boetius. q. sola spēs diffinit

Itē consequēter ponit notabile in q. habet vna diu^o diu^o. dices q. eadē
est diu^o diu^o & constitutua. vt in textu declarat. Est q. diu^o talis. Diu^o
rū qdā est diu^o & qdā constitutua. Tūc ibi. Et ob h. Infert correlariū
dices. q. ppter ea que in textu dicta sunt sola spēs diffinit: q. diffinitio co-
stituit ex genere & diu^o. s. sola spēs h3 gen^o & diu^o. ergo tē.

Ar Cōtra notabile. diuidere & constituere sūt actus oppositi: s. opposita
nō pnt eīdē inesse. q. nō ē eadē diu^o diu^o & constitutua. Dicēdū
q. opposita nō pnt eīdē inesse respectu eīsdē: s. bñ respectu diuersoz. An-
de duplex est diu^o. quedam est in diuersas res: & in illa mēbra nō pnt co-
incidere. Alia est diu^o eīsdē rei in diuersos eius modos. & in illa mem-
bra pnt coincidere. respectu tñ diuersoz. sicut rōnale est diu^o respectu
generis scz aīalis. & constitutua respectu speciei scz hominis

Ar Diu^o est diu^o g^o. & etiā diu^o spēi. vt p vnā diffinitionē diu^o.
que h3 a p^oph^o & eadē diu^o respectu diuersoz ē diu^o. Dm q.
aliē diu^o ē diu^o g^o: & aliē diu^o spēi. nā ē diu^o g^o constitutūdo
s. gne spēs. & diu^o spēi inq̄tū distinguūt vnā spēm ab alia.

Notandū Diu^o habet tres actus. Prim^o ē diuidere gen^o. &
ab illō actu vocat^o diu^o. Secundus est constituere
spēm: & ab illo vocat^o constitutua. Terc^o est distinguere siue facere differre
& ab illo vocat^o diu^o: q. iustū est vnūquodq. a fine appellari. vt d. ij. d. aīa.

Ar Mortale nō ē diu^o. q. male de eo hic exemplificat. Antecedēs pbat
q. oīs diu^o sumit a forma: s. mortale sumit a materia. Scdō pbat.
q. diu^o est extra intellectu g^o. s. in hoc qd dicit aīal rōnale intelligit mo-

ad in

Tractatus secundus

tales. & non est differentia ei⁹. Dicendū q^d Petrus hyspa. hic insequitur Porphyrius. qui loquit^r fin falsam opinionē stoicorū.

Añ Gen⁹ dīa p^ruū & accūs diffiniunt a petro hyspa. & tñ nō sunt species. q̄ cōtradicit sibi p^ri. Dicendū q^d sol⁹ spēs est diffinitio p^rap^rissime dicta. s. q̄ddatatiua & essentialis. s. gen⁹ dīa p^ruū & accūs p^rnt bñ diffinit^r descriptōe q̄dā accidentali. & sic hñt modū spēs. licz nō sint vere spēs.

Añ Substātia nō est spēs & tñ diffinit^r diffinitōe q̄ddatatiua & essentialis. ut substantia est ens p se. Dicendū q^d illa non est vera diffinitio quiddatatiua & essentialis substātie. sed est vna descriptio: qz ens nō ē genus. licet sit quid cōmuni⁹ q̄ substantia.

Añ Aīal diffinit^r diffinitōe q̄ddatatiua & essentiali. & tñ aīal nō est spēs sed gen⁹. & nō sola spēs diffinit^r. Prima p^rs aīas pbat^r. qz aīal est sba corporēa mūrta aīara sensitīua. que q̄dē ē diffinitio q̄ddatatiua & essentialis. Dicendū q^d aīal diffinit^r ut spēs s nō ut gen⁹. qz aīal est gen⁹ subalternū. & sic potest esse gen⁹ & species. qz species respectu suor⁹ superiorū & genus respectu suor⁹ inferiorū.

Ropuū dicit q̄drupl^r. Primo dicit p^ruū qd i est alicui spēs & nō dī. ut esse medicū vel grāmaticū cōuenit alicui hōi: sed non omni.

Post q̄ autor determinauit de gñe spēs dīa q̄ dicant essentiali. s. p^rnt d terminat de alijs vlib⁹ siue p^rdicabilib⁹ q̄ dicant accidental^r. & s. de p^rio. scūdo de accūte. Rō est. qz p^ruū s fluit ex principijs spēs. & accūs ex principijs indiuidui: s. spēs ē aī indiuiduū. igr tē. Scda rō ē. qz p^ruū p^rdicat ē de suis sibi iubilib⁹ cōuertibil^r & accūs nō cōuertibil^r. s. illd qd p^rdicat p^ruertibil^r hz vertozē modū p^rdicadi q̄ illd qd p^rdicat nō cōuertibil^r. P^rio autē distinguit modos p^ruū eo q^d p^ruū ē de numero eoz q̄ mltipl^r dicit^r dicēs. q^d p^ruū dicit^r q̄drupl^r. Scdo p^rsequit mēbra diuīsiōis & p^rmo p^ruū dī. vocens q^d p^ruū p^rmo ē qd cōuenit soli & nō oī. ut ēē medicū & ēē grāmaticū. Et est rō illi⁹ modi. qz p^ruū p^rmo fluit ex principijs essentialib⁹ spēs. s. non necessario. & p hoc q^d fluit ex principijs essentialib⁹ cōuenit soli spēs. p hoc aut q^d nō necessario s libere et eis fluit nō inest oī indiuiduo illi⁹ spēs. Sic etēpli grā. esse grāmaticū causat^r ex p^ruū principijs hōis mediante intellectus & volūtas. & qz volūtas cōtingēt^r & non necessario applicat^r ad studiū: ideo nō inest oī indiuiduo. Et debet ibi capi esse grāmaticū ut dicit actū: qz sūm q^d dicit aptitudinē ē p^ruū q̄rto mō. Et sūm mō dōm est d hoc

Qñ Aīrū modi p^ruū sunt sufficienti assignati. Dī qd ē esse medicū. Dicendū q^d sic. vtz p sufficientiā que talis ē. Illā omīe p^ruū fluit ex principijs illi⁹ cui⁹ est. vel ergo illa principia sūt adequata p^rio vel inadēq̄ta. Si sūt adequata hoc est dupl^r. vel principia subiecti excedūt p^ruū. & sic ē p^ruū p^rmo. vel excedunt^r. & sic est p^ruū scdo mō. Si sūt sūt adequata scz q^d principia subiecti adequant^r p^ruū. hoc ē iterū dupl^r. vel illa principia sunt intrāsmutabilia. & sic est p^ruū q̄rto mō. aut sūt trāsmutabilia. & sic est p^ruū tercio mō. Vel sic. Omīe p^ruū fluit ab aliqua spēs. vel ē est cōnētib⁹ le cū tali specie. & sic est p^ruū q̄rto mō. vel nō. & hoc est t upl^r. qz q̄d cōuen

nit o
plic
soli

A
est tu
est p
ad al
nit o
p^rmo
scdo

A
insul
aliqz
cipijs

A
ahys
sūm o
& in
er al

A
qz ad
alite
accū
vno
ting

A
raph
Scd
ne b
tu: s
med
sūt n
dicie
cus

A
Enā
med
nis
extra
vult

A
Enā
med
nis
extra
vult

A
Enā
med
nis
extra
vult

nit om̃i t soli t hoc p aliquo tpe. t sic est ppiū tercio mō. vel nō. hoc ē du-
pliciter. qz vel cōuenit soli t nō om̃i. t sic est ppiū primo mō. aut om̃i t nō
soli. t sic est ppiū secūdo modo.

Al. esto. p̃ Thopicoz acceptōnes ppiū sufficienter ponit. t nō poit
nisi tres scz ppiū ad aliqd. t ppiū qñ. t ppiū simplr. q̃ pe. hysp.
est sup̃flū. Dicendū Arest. sub vno mō cōprehēdit duos. qz ppiū simplr
est ppiū qñ. t ppiū qñ ē ppiū tercio mō. qz qñ dicit tps. s̃ ppiū
ad aliqd hz duos mōs s̃ le. s̃. ppiū p̃ mō t ppiū scdo mō. qz in q̃tū cōue-
nit oī t nō soli sic ē ppiū scdo mō. s̃ in q̃tū cōuenit soli t nō oī. sic ē ppiū
p̃ mō. q̃ tale ppiū dicit ad aliqd. qz vel excedit subiectuz. t sic est ppiū
scdo mō. vel excedit. t sic est ppiū primo modo.

Al. om̃e accēs cōe fluit ex principijs indiuidui. s̃ aliqd ppiū ē accēs
cōe. q̃ aliqd ppiū fluit ex pncipijs indiuidui. Dicendū q̃ illa maior
insufficiētia scda nō ē xā simplr. nisi spēs extēdat ad s̃m. qz oē ppiū hz
aliqd s̃biectū ex cuius pncipijs fluit. Vel dicendū q̃ accēs cōe nō fluit ex p̃n-
cipijs spēs absolute. s̃ vt spēs respicit indiuidua.

Al. Est aliqd mod⁹ opposit⁹ scio mō q̃ h nō poit. q̃ s̃ p̃les q̃ q̃tuor. añs
pbat. qz aliqd cōuenit oī t s̃ h nō soli. sic ptz de albedine nuius. t
alijs accētib⁹ insepabilib⁹. Dicendū q̃ ille mod⁹ nō ē possibilis. qz ppiū
fm̃ oēs suos modos respicit determinatā cām sue inherētie. s̃ m̃ltiformes
t indeterminate sunt cāe accētū insepabiliū que impediūt p̃prietatē eoz
ex alijs em̃ causis inascent̃ albedo nui. t ex alijs causis dētib⁹ t̃.

Al. Illud qd̃ inest spēs cōuenit oib⁹ indiuiduis illi⁹ spēs. q̃ p̃ h q̃ ppiū
p̃ mō inest soli spēs etiā ierit oī indiuiduo illi⁹ spēs. Hīs pbat p̃ s̃le
qz aīal inest hōi t oib⁹ indiuiduis hōis. Dicendū q̃ illud qd̃ inest essenti-
aliter t necario spēs etiā inest oī indiuiduo illi⁹ spēs. s̃ nō oz de illo qd̃ inest
accētralr. s̃ ppiū p̃ mō accētralr inest spēs. vñ dupl̃ aliqd cōuenit sup̃iori.
vno mō accētralr. t tale cōuenit cuilibet cōtento sub ip̃o. Alio modo con-
tingent̃ t accētralr. t talenō oz cuilibet inferiori puenire maxime qñ oseq̃

Al. Medicū esse nō cōuenit soli hōi pncipia spēs lib̃ t cōtingenter.
q̃ nō est ppiū p̃ mō. Hīs pbat dupl̃. Primo qz ouenit angelis. s̃.
raphaeli. sicut ptz in hoc metro. Mich. par diuina. ga. fortis. ra. medicina.
Scdo. pbat. qz cōuenit etiā canib⁹ vtz in his x̃lib⁹. Cōditōe bona sūt i ce-
ne bisduo dona. Est lingua mendic⁹. dñoz fidelis amicus. Sentit o dora-
tu. fugat ei⁹ latro latratu. Dicendū ad primū qz dñter angelus t hō sunt
medici. nā angel⁹ ē medic⁹. qz habet sciētiā medicinalē cōcreatā. s̃ hōies
sūt medici. qz hnt sciētiā medicinalē p studiū t laborē acq̃sitas. Ad scdm̃
dicit qz canis ē medicus fm̃ ptē. scz fm̃ linguā. t q̃ nō seq̃r. canis ē medi-
cus fm̃ linguā. q̃ est medicus. qz ibi arguit a dicto fm̃ qd̃ ad dictū simplr.
Etiā canis fm̃ linguā ē medicus naturalis. s̃ nō artificialis. qz nō ab arte
medicīne que acq̃rit p studiū t laborē. s̃ cōuenit canib⁹ a natura tñ. qz ca-
nis est aīal coleric⁹. t q̃ habet linguā sicca. t qz lingua ei⁹ sicca ē lambit
extrahit prauos humores. qbus abstractis fit conglutinatio laterū illozū
vulnerum t sanant̃.

Al. Om̃es hōies naturalr scire desiderāt. vt dicit p̃ meth. q̃ esse medi-
cū cōuenit om̃i hōi. tenet p̃ha qz medicū ē sciētia. Dicendū qz oēs

Tractatus secundus

hoies bñ sūt medici aptitudine et nō actu. s. eē medicū vt ē pñū s. mō nō
debet dicē aptitudine s. actū. sicut etiā dicebat de h. qd ē eē grāmaticū.

¶ Quid hō est aptitudine medicus. q. ois hō est medicus. cōsequēt a p
bat p. sile. q. ois hō est aptitudine rībilis. q. ois hō ē rībilis be
ne sequit. Dicendū q. nō est sile. q. illa q. sunt pñia primo mō sunt i pñ
ma spē qualitatis. s. illa q. sunt in prima spē q. itat. dicūt actū. et nō possunt
sua subiecta denotare nisi actu insint. illa x. o que sūt in scda spē q. itatis pñ
q. it aptitudine. et tāta pñia denotant sua subiecta cū aptitudine.

¶ Scdo mō dicat pñū. qd inest oī et nō soli. vt eē bñ
pede inest oī hōi et nō soli. q. etiā inest aubus.

¶ Hic ponit scdm modū pñij dicēs. pñū scdo mō ē qd cōuenit oī s. nō so
li. vt esse bipedes. Rō. q. tale pñū sūt ex pñcipys cōib. diueriaz spē
necessario. et p. h. q. sūt ex pñcipys cōib. sic nō cōuenit soli. s. p. h. q. sūt
ex illis necessario. sic cōuenit oī. Sicut exēpli gra. esse bipede seq. formā
rei. q. nō exigit talē dispositionē ad h. q. exerceat suas opatōes. s. q. gra
diat. et q. nō solū forma vni. spēi. vt hoīs requir. talē duplēm. s. etiā ples
alte. vt auiū. ideo esse bipede nō solū cōuenit hōi. s. etiā aubus.

¶ Esse aīal cōuenit oī hōi et nō soli. q. ē pñū scdo mō. Dm q. hoc
x. bñ cōuenit in pñposito tñ valet sic accidit in signū cui. pñor. dicē
pñū scdo mō ē qd accidit oī. s. aīal nō accidit hōi eo q. est d. essentia eius
et q. nō est pñū scdo mō. Vel pñor. dici q. aliqd cōuenit alteri dupl. vno mō
essentiali. alio mō accidentaliter. An q. uis oī hōi cōueniat aīal essentialiter
non tñ accidentaliter sicut hic accipit.

¶ Ultima dīa spēi nō accidit spēi. s. bipes est vltima dīa spēi. s. hoīs.
q. nō accidit hōi. Minor pñ. sic diffinēdo hoīem. Rō. ē aīal gressibi
le bipes. Dicendū q. bipes bene ponit in diffinitione descriptiua hoīs.
s. nō quidditatiua et essentiali. Enā bipes ponit loco dīe ad circūloquen
dum cū alijs particulis dīam pñā hoīs. s. non est dīa pñia.

¶ Esse bipede nō cōuenit oī hōi. q. nō est pñū scdo mō. Ascendens
pñat. q. aliq. hoīs s. trūcati vno pede. Dicendū q. uis oēs hoīs
nō habeāt duos pedes actu. tñ bñ aptitudine. q. aēs hoīs apti nati sunt
habere duos pedes s. hic capis esse bipedes vt dicit aptitudinē. q. idē est
qd apti nati hīc duos pedes. et sic hō qui nō habet pedes ē bipes.

¶ Et qñ replicat. oēs hoīs nō hñt aptitudine duos pedes. pñat. q. aliq.
sūt hoīs habentes vñ pedē. vt sunt monopedes. Dicendū q. sūt ta
lia aīalia vt depingunt tñc nō sunt hoīs. q. hō est aīal gressibile bipes. cō
stat aut. q. hō vno pede non gradit.

¶ Tercio modo dicat pñū. qd inest oī soli s. nō sp.
vt canescere inest oī hōi et soli. sed nō semp. q. solū

inest homini in senectute.

¶ Hic ponit terciā acceptionē pñij dicēs. Propñū terciō mō dicē qd in
est oī soli. s. non sp. vt canescere. Rō. q. tale pñū sūt ex pñcipys essen
tialib. spēi. nō s. q. d. dispōe. sed certa et determinata p. hoc q. sūt ex pñ
cipys essentialib. sic cōuenit soli et oī. sed q. sub certa dispōe ex illis sūt
mōi.

it nō
one
Q
nect
qd s
cant
dita
bitu
A
alite
En
sp. r
ut d
A
hñt
est r
dig
toti
det
A
cies
te r
qu
dñ
cōf
eta
qz
nel
ne
ma
A
m
ad
co

it nō semp inest. qz illa principiā nō sunt semp sub illa terminata dispositi-
one. sicut p̄z de canicie que solū inest tpe senectutis.

Quod dicitur q canescere. sed canescere in senectute sp̄ cōuenit hōi in se-
nectute. et q̄ fm̄ modū est p̄p̄ū q̄rto mō. lz nō fm̄ rem. qz p̄p̄ū q̄rto mō ē
q̄d fuit ex principijs sp̄c̄i: s̄ canescere fuit ex principijs in diuidm. Et cāc
canities ex frigiditate cerebri. eo q̄ cerebri de se est frigidissimū cui frigi-
ditas in iuuentute t̄p̄at p̄ calorem cordis. et qz in senectute calor naturalis d̄
biliter nec sufficit t̄pare frigiditatem eius. a q̄ causant albi pili.

Ad canescere nō puenit iohanni in iuuentute et iohānes est hō. q̄ cane-
scere nō cōuenit om̄i hōi. Dicendū licet canescere nō p̄ueiat actu
aliter iohāni t̄m bene aptitudinali. s̄ cōuenit. hic debet dicere aptitudinē
Et q̄ replicat. si cōuenit dicat aptitudinē. tūc male dicit in textu. et non
sp̄. Probat. qz canescere cōuenit sp̄ hōi aptitudinali. Dicendū q̄ cōuenit p̄
ut dicit aptitudinē debet cōstrui cū om̄i et soli. et nō cū illo cōplero et nō sp̄.

Ad canescere nō cōuenit soli. pbat. qz etiā cōuenit canib⁹ et lupis. cū
canescere nihil aliud sit q̄ acq̄rere griseos vel albos crines. q̄s ip̄s
hāt. Dm̄ q̄ p̄p̄te loq̄ndo canes et lupi nō canescūt: s̄ mag⁹ griseoscūt. vñ
est dīa inter canescere et griseoscere. qz canescere puenit ex humido cerebri in
digesto. sed griseoscere puenit ex humoribus grossis totū corpis. et q̄ lupi p̄
totū corpus griseoscunt. et hōies solū in capite canescūt. Etiā griseoscere nō
determinat sibi certā sp̄m. sed canescere determinat sibi sp̄z humanam.

Ad canescere cōuenit hōibus in iuuentute. pbat. qz ocularit̄ videmus
q̄ aliqui hōies in iuuentute canescunt. Dicendū q̄ duplex est cani-
cies. scz naturalis et preter naturā. Unde aliq̄s bñ pōt canescere in iuuentu-
te nō nāl̄ t̄eo p̄ter naturā. p̄pter aliquā certā causā. Et sūt tres cause q̄ ali-
qui hōies in iuuentute canescunt. Prima est magna sollicitudo et cura. vñ
dīsus. Cura facit canos q̄uis hō nesciat annos. Et s̄l̄r dicit Boetius in de
cōsolatōe p̄hic libro p̄. Venit em̄ p̄perata malis inopina senect⁹. Et dolor
etate iussit inesse suā. Secda causa est notabilis vulneratio et lesio capitis.
qz p̄pter recessum caliditatis q̄ fit ex nimia vulneratōne hō in iuuentute ca-
nescit. Tercia est p̄pter maliciā cōplexionis. vñ ille q̄ est sanguine⁹ est bo-
ne cōplexionis et s̄l̄r colericus. quare isti nō cito canescunt sed flegmatici et
melancolici sūt male cōplexionis. q̄re eis cito inest canities.

Ad Si flegmatici cito canescerēt. sequerēt q̄ mulieres ceteris hōibus
citius canescerēt. Sequela pbat. qz oēs sunt flegmatice cōplexio-
nis. Dicendū q̄ om̄es mulieres sūt flegmatice cōplexionis cōpando eas
ad viros sed cōpando eas inter se: tunc aliquę sunt sanguineę et aliquę
colericę. et sic vna citius canescit q̄ alia.

Quarto mō dicit p̄p̄ū q̄d appellat p̄p̄ie p̄p̄ium
et dīstīnit sic. Propriū est q̄d inest oī soli sp̄. et n̄ sibi
le iest oī hōi soli hōi et sp̄. Nō io q̄ hō actu sp̄ rideat.
sed q̄ ap̄ius natus est ad ridendū. et hoc quarto mō
do p̄p̄ū dicit vñū de quinq̄ p̄dicabilibus solū hōi
hic p̄r pōt q̄rtū modū p̄p̄ū dices. Propriū q̄rto mō ē q̄d cōuenit om̄i

hōi est quia illud q̄
p̄p̄ū p̄p̄ū p̄p̄ū
p̄p̄ū p̄p̄ū p̄p̄ū
p̄p̄ū p̄p̄ū p̄p̄ū
p̄p̄ū p̄p̄ū p̄p̄ū
p̄p̄ū p̄p̄ū p̄p̄ū

Tractatus secundus

soli et semp. ut risibile est. propriū quarto modo hominis. Rō est. qz illud propriū fuit ex principijs essentialibz et adeqz nōtio. qz inest oī soli et sp. et hoc propriū qz rō mō est vñū de quinqz predicabilibus.

Af Rōnale cōuenit oī hoi soli et sp. qz ē propriū quarto modo. Dicendū qz dīa sibilis bñ cōuenit essentialr sue spēi nō tñ accidentalr. sic propriū quarto modo. Et l3 propriū quarto modo dicat esse de essentia sue spēi. i. essentia pñs quā etiā accñ taliter indicat. nō tñ sicut eam cōstituēs.

Af hō nō sp rider. qz risibile nō ē propriū quarto modo. Dicendū qz quīs hō nō sp actu rideat tñ sp apr' nar' ē ad ridēdū. An l3 agrest' sit hō qz nunqz raro rider tñ est risibilis. i. apr' nar' ad ridēdū: s. homoleh' p opposituz dī hō qz oīa cōuenit in risū. ut faciunt ioculatores. Et sili' dicit de puero mor nato q ante septimū diē nō cognoscit ridere. ppter lesionem quaz patit in actu generatōis: s. tñ est risibilis. i. aptus natus ad ridendū.

Af Illa bona diffinitio dī dari p oppos. ta. s. ista ē hmoi. qz rē. Minor probat qz oī et soli opponit. Dicendū qz oī et soli nō opponit i. pposito: qz referunt ad diuersa. nā oī referē ad indiuidua. et soli ad spēm. ut risibile inest oī indiuiduo cōtento s. specie humana. et inest soli spēi.

Af Ista diffinitio cōuenit alteri a diffinitio. qz nō ē bona. Ista pbat. qz cōuenit coloratu respectu corporis mixti. qz oī corp' mixtū ē coloratū. et sp corp' mixtū ē coloratū. Dm q coloratū ē accñs cōe. et excludit p b' qz dī soli. i. spēi. qz coloratū nō fuit ex pncipijs spēi. sen ex pncipijs essentialibz corporis mixti. s. fuit ex pncipijs indiuidui cōtēti s. corpore mixto et sic nō pdicat p se de corpore mixto s. gra suoz inferior. Et qñ dicit ē qz tñ qz tute accidit soli corp' oī et sp: et tñ nō est propriū quarto modo. cum sit accñs cōe Dicendū qz excludit p hoc qz dicit sp exponēdo ipm p necessario.

Qf Quare hō sp est risibil' quīs actu nō rideat. et qre sp ē flebilis quīs actu nō sp fleat. Dicendū qz iō. qz hō sp ē aīal rōnale que sūt pncipia risibilis et flebilis in genere cōe efficiētis. sed posita cā in actu ponit et effectus. An in hōie sex sūt passiōes que cōsequit' seuiticē qñ prima ē rō cinatiū. qz est hō ē rōcinatiū? qz est amiratiū? et qz est amiratiū? qz ē disci pline susceptiū? et qz est discipline susceptiū? qz ē inq̄sitiū? et qz inq̄sitiū? qz est inuētiū? vel qz hoc inuētiū ē delectabile vel tristabile. si delectabile sic causat leticia cordis que manifestat p aptōez oris. et sic hō ē risibilis. Vel si inuētiū ē tristabile. et sic manifestat p lachrymarum emissionē. et qz hō ē flebilis. I3 qz correlarie p qz hō ex nimio risu posset mori. qz cor est intestinū qd dā in q cōsistit vita hoīs: et qz ppter nimū risū vl leticiā q manifestat qñ hō ridet: s. gūis fcedit a corde et bñuenit facier' runc cor efficit frigidū ppter quā frigiditatē cordis hō qñqz morit'. I3 scdo correlarie qñ mlieres magis flent qz viri: qz flēt' cāt' ex eo qz hō tristat' p quā tristitiā sit imp̄ssio aq ad oculos. s. mlieres hñt spūs mag' tristes. et sili' hñt venas mag' molles qz viri. et ex illa cōstrictōe et aptōe venarū citi' flēt mlieres qz viri.

Qf Aliū propriū faciat p dicabile distinctū q ad oēs modos suos. Dicendū qz nō. sed solū propriū quarto modo. qz illud solū habet distinctā modū p dicandi ab alijs eo qz pdicat accidentalr cōuertibūter. et eius subiectibile propriū et immediatū est spēs sñ inclinationē quam habet ad indi uidua. et isto modo propriū etiā quodāmodo immediate predicat de multi. Di

Tractatus secundus

diffinitiois que indicat qd dicitur rei. Est tñ verū q illa diffinitio ex facili in intellectu pōt trahi ad ppiū fm q est predicabile ab alijs distinctū. 7 q ppe trus hypha. ponendo eam non errauit.

Rf Qñe predicabile debet diffiniri p suū ppiū modū pdicandi. s ille nō tangat in ista diffinitōe ppiū. q nō est bona. Dicendū q ppius modus predicādi ipi. ppiū inuariat in diffinitione illa. qz p hoc qd dicit inest oīm soli 7 ip denotat q ppiū pdicat in quale cōuertibile. s predicat in quale cōuertibile ē ppius modus pdicādi ipi. pdicabilis ppiū.

Qf Quare ppiū nō indicat qd est esse rei. i. spēi. Dicendū q ideo: qz indicare est essentia alicui rei p priora explicare. s ppiū nō prius specie. cū ex eius principijs effectiue fluat. q ppiū nō indicat essentia spēi. Est tñ cōsiderandū fm Scotistas q illa causalitas nō est effectiua 7 real s solū rōnis 7 qstū ad modū cognoscendi qz noticia ppiū gignit ex principijs speciei. sicut dicimus q principia sunt cause cōclusionis. s errant in vtroq. sicut alibi sufficienter est pbatum.

Rf Accidētia magnā pte cōferūt ad cognoscendū qd qd est: 7 s maxime cōuenit ppiū. q ppiū indicat qd est esse rei. Dicendū q accidēs ppiū cōfert ad cognoscendū qd qd est. i. a posteriori inducit 7 non indicat. An cōferre est qlitercūq a posteriori manuducere in cognitionē qd dicitur. Sed indicari est a priori 7 certe qd dicitur ostendere. 7 sic sola diffinitio indicat cōplete qd dicitur diffiniri. Sed diceret. nullū accidēs extrinsecum diffinito indicat qd est esse rei. s diffinitio est hmoi. igit. Dicendū q diffinitio capit duplici. vno mō p sedā intentionē. Alio mō p re sistrata vel significata p illam secundā intentionē. Primo mō est accidēs 7 nō indicat. sed secōdo modo est de substantia diffinitio eius indicans quid dicitur.

Rf Illud qd in diffinitione alterius ponit s indicat et qd dicitur. s ppiū ponit in diffinitōe spēi. q indicat qd est esse spēi. Dicendū q ppiū nō ponit in diffinitōe qd dicitur spēi. s solū descriptiua. Vel si ppiū ponat in aliqua diffinitione qd dicitur spēi s est ideo: qz p ipm circūloqui mur aliquā differentiam nobis ignotā.

Qf Annum calefactiū 7 frigidatiū sunt ppiā vt hic diffinit ppiūm Dicendū q sic. qz nō sunt de essentia ignis 7 aque. s essentias iporū necessario consequunt. Sed diceret. calefactiū nō cōuersim pdicat de igne: qz etiā cōuenit alijs. q non est passio ignis. Antecedēs pte: qz conuenit hoībus 7 brutis. Dicendū q aliquid dicit esse calefactiū duplici vno mō p essentia. i. gā principiorū essentialiū que cōsequit. Alio modo p participationē. vñ esse calefactiū cōuenit igni solū fm essentia. alijs dō p participationē. Et si querat. vñ esse frigidū sit ppiū qto modo aque. Dicendū q frigiditas capit dupliciter. vno modo vt est quedā qualitas actū denotans suū subiectū. 7 sic nō est ppiū quarto modo aque. Alio modo capit vt dicit aptitudinē. 7 tñ est ppiā passio aque.

Rf Calidū 7 frigidū. hūmīdū 7 siccū sunt accidētia cōia. q nō sunt ppiū passiones. Dicendū q nō sunt simplr passiones s qñ compant ad sua ppiā inuicem s ad elementa: sic sunt ppiū passiones. vt caliditas in igne est ppiā passio ipsius ignis. 7 frigiditas in aqua ē ppiā passio ipsius aque. 7 siccitas in terra est ppiā passio ipsius terre. similiter humiditas in aere est ppiā passio ipsius aeris.

Petri Hys. Fo. XCIII

A Qualitates prime sūt principia formalia elemētor. vtz. ij. de gnā-
tione. q̄ nō sūt ip̄oz pprie passionē: que illa principia cōsequunt.
Dicendū q̄ elemēta p̄r duplī cōsiderari. vno mō fm suū esse ibstantiale
absolute simpliciter. et sic iste q̄litates sūt accidētia ppria elemētor. Alio mō
fm suū esse naturale et phicū. vt sūt actiua et passiua adinuicē. et sic sūt p̄n-
cipia formalia ip̄oz cōstitutētia ip̄a fm q̄ sūt actiua et passiua.

Cidēs est. qd̄ adest et abest p̄ter subiecti corru-
ptionē. vt albū nigz. sedere et nō sedere. Nec
ei p̄nt adesse et abesse p̄ter subiecti corruptōez.

Postq̄ Pe. hys. deter. de pprio qd̄ p̄dicat in q̄le accidētale cōuertibile
et cōsequē nām specificā. hic d̄r deteriat de accēte qd̄ p̄dicat in q̄le accēta
le nō cōuertibile et cōsequē nām indiuidui cōtingent. Nō ordīs ē p̄r dicta.
q̄ p̄dicabilia ordinant p̄ter p̄fectōez et imp̄fectōez mōs p̄dicādi. q̄ p̄ i q̄le accēta
le nō cōuertibile. q̄ oīa alia. seq̄r. Et p̄ deteriat d̄ accēte diffinitive. scdo d̄
utitue. ibi Accētia. Et ponit tres diffōes. p̄ma est. Accidēs est qd̄ adest et
abest p̄ter subiecti corruptionē. vt albū nigz sedere et c. In q̄ diffōe adest et
abest dicit cōiungit cōiunctōez copulatiua et non p̄ diffinitiuā. q̄ alia diffini-
tio cōueniret multis alijs. Et rō diffōis q̄ illud qd̄ nō cōstituit subiectus. nec
destituit ip̄m potest subiecto adesse et abesse p̄ter ei⁹ corruptōem. sed accē-
dens est h̄mōi. ergo et c.

Quare pe. hys. nō ponit alijs acceptōes ip̄i accēti sic de alijs p̄di-
cabilib⁹. Dm̄ p̄ q̄ iō. q̄ sufficientē h̄nt ex acceptōib⁹ d̄iet pprijs.
q̄ dictū ē q̄ due prime acceptōes d̄iet. et tres primi mōi pprii nō cōtinent ibi
d̄ia et pprio. s̄ ibi accēte. Scdo iō. q̄ ars ē circa difficilia. s̄ acceptōes accēti-
tis s̄ faciles. Tercio iō. q̄ acceptōes accētis nō dicūt nos ad cognitōem
accētis p̄dicabilis. sic acceptōes alior p̄dicabilū. Pro q̄ notādū q̄ q̄tu-
or p̄nt poni acceptōes accēti. primo om̄e illud dicit accēti qd̄ est alicui ex-
traneū. et sic h̄o est accēti respectu aialis. q̄ ē ex intellectū ei⁹. et fm h̄ accēti
sumit fallacia accētis. Scdo mō sumit accēti cōter p̄ om̄i illo qd̄ non est
substantia neq̄ ps ibstante. et sic sumit q̄n dicit Sum⁹ aris. trutinās cacumē
na rez. in duo diuisit q̄cqd̄ in orbe fuit. scz in ibam et accidēs. Tercio sūt
accēti. p̄ eo qd̄ ē casuale siue fortuitū. vt q̄n dicit. ego veni p̄ accēti ad de-
bitorē meū. et sic capit q̄n dicit fortuna ē c̄ p̄ accēti. et illi. ib⁹ mōis nō
sumit h̄. Quarto mō capit accēti p̄ eo qd̄ cōtingent iberet et phicū subiectū
qd̄ existit in se p̄fectū essentiali. et sic capit hic. et ē vnū p̄dicabile distinctū
cōtra alia. Q̄ sit p̄dicabile phicū: q̄ aptū natū ē p̄dicari de mlt⁹. q̄ est pre-
dicabile. Consequētia tenet a diffōne ad diffinitū. Sed q̄ sit distinctū p̄ter
q̄ habet distinctū modū predicandi ab alijs predicabilibus qui est predi-
cari in quale accidētale nō cōuertibile.

Accēti nō ē vlt. q̄ nō ē p̄dicabile. Alijs phicū. q̄ fm phicū p̄ Postē-
rior. vltia sūt ingnabilia et incorruptibilia. s̄ accidēs est generabi-
le et corruptibile. vt dicit prima diffinitio. Dicendū q̄ om̄ia vniuersalia
sūt ingnabilia et incorruptibilia q̄ ad esse essentie saltez p̄ se. quia ad illud

Tractatus secundus

gnatio corruptio p se nō terminat. sē tñ gnābiliat' corruptibilia q ad eē
erūtie. Al' dīcēdū ad minorē. q accūs in vli nō ē corruptibile p se. vt corru
ptibile notat actū. ē tñ corruptibile vt notat aptitudinē. s ab esse h debz ca
pi vt dicit aptitudinē corruptōis cui 'act' exerceat in picularib' accūtib' q
hic nō diffinunt s excludunt a diffōe pma p gen' diffinitū qd ē vlt.

Querit Etrū pma diffō accūtis data sit cōueniēs t bona. *Dicen*
dū q sic. si bñ itelligat. Est at' sent'. Accūs ē suppleyle qd
adest t abest. i. aptū natū ē adesse t abesse. pter sūiecti corruptionē. i. pter
b q sūiectū desinat cō ens. Est tñ cōsider. dū. q in hac diffōe accūtis adest
t abest dupl'r exponit. vno mō logicali. alio mō reali. Logicali sic expōit
Accūs adest. i. affirmatiue p'f. t ab est. i. negatiue p'f. Sz reali sic expōit
Accūs adest. i. aptū natū est adesse t inherere. t abest. i. aptū natū ē abesse
Et qz illa diffō est logicalis. ideo melius expōit logicaliter.

Ad Vni' rei ē tñ vna diffō. s accūs ē vna res. qz ē vni' p'dicabile vt p.
batū ē. igr. Maior pbat. qz vni' rei ē vnicū esse essentiale qd diffō
explicat. Dicēdū q quīs vni' rei ē vna diffō essentialis. tūp'm' rei dūer
simode cōsiderate pnt esse ples diffōes accūtiales. t sic ē de accūte. Ande p
ma diffō dat p cōpatōem ad sūiectū. scda p abnegatōem alior' qtuor p'di
cabiliū. tertia p cōpatōem ad suā cām que est cōtingens. Et int' illas diffi
nitōnes tereta denōstrat primā sic. Quicqd cōtingit eide melle t nō melle
se hoc adest t abest tē. s accidēs est h'mōi. igr tē.

Ad Illa bona diffinitio dz dari p opposita. s ista est h'mōi q nō ē bona
Minor pbat. qz adest t abest opponūt. Dicēdū q adest t abest ca
piunt dupl'r. vno mō vt dicit actū t sic opponunt nec sic capiūt hic. Alio
vt dicit aptitudinē. vt adest. i. aptū natū est adesse. t abest. i. aptū natū ē
abesse. t sic nō opponunt. qz sū sunt in eodē etiā numero.

Ad Illud quod sp ē aptū natū in sūiecto sūstere. s nō est aptū natū
abesse. sed accidēs sp est in sūiecto sūstēs q nō est aptū natū ab
esse. Minor p'tz p Porphi. in caplt. de accidēte sic dicentē. sp aut' est in sū
iecto sūstēs. Dicendū q Porphi. non vult dicere q accidēs est sp
in sūiecto. i. p omī differētia t'p's. sed p illa differētia t'p's qdū manet
accidēs. t in hoc nō cōtradicit hūc diffinitioni.

Ad Mors t cōbustio sūt accidēta: t tñ diffinitio nō cōuenit eis. Scda
ps assumpti pbat. qz nō possunt adesse t abesse pter sūiecti corru
ptionē. Dicendū q hūc diffinit' accidēs p'dicabile quod ē cōcretum sed
mors ē vni' abstractū cui' cōcretū ē mori t cōbustio est abstractū. cui' cō
cretū est cōburi. Et qñ dicit capiendo illa cōcretue adhuc diffinitio eis
nō cōuenit. vt pbat argumentū. Dicendū q mori t cōburi capiunt dupl'r.
vno mō p instantaneis mutatōib'. scz p illa instantanea mutatōe de eē ad
nō esse. t sic nō sunt accidēta sed sūt reductiue in p'dicamento substantie.
qz motus de p'dictū ē eiusdē essētie cū termino a q. Alio mō accipiunt pro
p'p'is dispositōib' vel alteratōib' q pcedūt instantaneā mutatōem. t sic
sūt accidentia t possunt adesse t abesse.

Ad Caputū pōt abesse t adesse pter corruptōez sūiecti. q est accūs p'di
cabile. Dicendū q caputū nō est accidēs p'dicabile. qz ē abstra
ctum sed accidēs p'dicabile debet esse cōcretū. qz p'd. cat. de suo sūiecto.

Non possunt dicere caput est caputium. et quod caputium excludit per illam particulam. adest et non habet. quod adest valet id quod aptitudinaliter affirmatiue predicatur. et adest. id est. aptitudinaliter negatiue predicatur. Et per hoc etiam excludunt omnia abstracta sicut albedo non habet. quod bene sunt accidentia predicamentalia. non sunt predicabilia.

Ad Diffinitio conuenit alijs a diffinito. et non est bona. Alio probatur. quod est conuenit alicuius formis substantiis. Dicendum quod alia excludit per per genus diffinitum quod est vltimum. quod alia non est vltimum sed est forma partis. Etiam excludit per hoc quod dicitur propter subiecti corruptionem. quod alia non potest abesse propter subiecti et corruptionem. quod per subiectum intelligitur totum compositum. sed huic non potest abesse alia ipso manente. Secundo excludit per illam particulam adest. quod valet vno modo. id est. accidentaliter inest. sed alia non inest accidentaliter. nec predicatur de eo cui inest sicut accidens.

Ad Risible est accens cum si sit substantia. et tunc diffinitio sibi non conuenit. Dicendum quod risibile est bene accens predicamentale sed non predicabile quod diffinitum. et ideo a diffinitione excludit per hoc quod dicitur abest. quod abest valet. id est. negatiue predicatur et veretur risibile non predicatur veretur negatiue de suo subiecto. vnde dicitur homo non est risibilis. Et quia dicitur nigredo non potest vere et negatiue predicari de coruino. erga sibi non erit accens etiam. Dicendum quod non est simile. quod coruino potest intelligi se ne migrare et etiam si opposita qualitate quod est albedo. considerat solus principis essentialibus corui. sed hoc non potest intelligi sine risibilitate non tamen sub opposita qualitate. et sic alius est falsum. Sed queritur vtrum risibile sit accens respectu animalis in eo. Dicendum quod sic. quod ordinate predicatur de eo. et non ut genus species dicitur vel per partem. sed ut accens. Et hoc non posset abesse animali propter naturam hominis in qua includitur animal. et sic sibi videtur se inesse. tamen quod est ex natura animalis in se bene potest sibi non inesse. et hoc sufficit ad rationem accidentis.

Ad Accidens corrumpit ad corruptionem sui subiecti. ergo vltima particula diffinitionis male ponitur. Antecedens probatur. quod in corruptione substantia sit resolutio usque ad materiam primam. Dicendum quod corruptio accidentis vno modo est ex corruptione subiecti. potest tamen alijs modis etiam corrumpi propter subiecti corruptionem. et sic ad eius corruptionem non necessario corrumpitur subiectum. Unde accens quatuor modis corrumpitur. Vno modo per suum contrarium. ut calidum corrumpitur per frigidum quod est sibi contrarium. Secundo corrumpitur per corruptionem sue cause. ut lumen in aere corrumpitur per absentiam luminis in solo. Tercio modo corrumpitur ad corruptionem sui terminum ad quem. ut filius in filio corrumpitur per corruptionem patris. Quarto corrumpitur per corruptionem sui subiecti. ut albedo in pietate corrumpitur quia paries corrumpitur.

Diffinitum autem sic accens. Accidens est quod neque est genus neque species. neque dicitur. neque proprium. inest autem rei.

Hic ponitur secundam diffinitionem accens que datur per abnegationem aliorum predicabilium dicens. Accidens est quod dicitur. In qua diffinitio vltimum intelligitur loco generis. res sicut autem ponitur ad dictionem aliorum predicabilium. Et dicitur inest autem rei. id est. accidentem taliter inheret subiecto quod est ens in actu completo et perfecto.

Queritur An accens quantum predicabile sit conuenienter per abnegationem diffinitum. Dicendum quod sic. Et ratio quare accidens magis diffinitum per abnegationem aliorum predicabilium quam aliquod aliorum predicabilium est. quia accidens est vltimum predicabile. sed si aliquod precedens predicabile

Tractatus secundus

diffiniret p abnegatōz accidētis cōmitteret petitiō pncipij diffinīdo vnū
ignotū p aliud. Enā priuatio dz diffiniri p suū habitū: s accidēs hz se p
modū priuatōis ad alia p dicabilia. q̄ pōt p alia p dicabilia diffiniri sic i sū
certas est priuatio visus r diffinī p habitū sez p visum.

Af Ista diffinitio ē negatiua. q̄ nō est bona. Dicendū q̄ nlla diffinitio
debet esse pure negatiua. s bñ potest ēē negatiua q̄ ad aliq̄s pticu
las. qz vltima pticla h ē affirmatiua. Scdo dicit q̄ nlla bona diffinitio de
bet esse negatiua nisi p illas pticulas negatiuas intelligant pticle affirma
tiue. sicut est in pposito. qz p remotionē positōz in diffōne intelligunt op
posita illis. nā qñ dicit q̄ neq̄ ē genus neq̄ spēs que p dicant in qd. daf
intelligi q̄ accidēs p dicat in qle accidentale.

Af Accidēs pōt esse gen^o r spēs. vt color ē gen^o r tñ est accidēs. r albe
do est spēs r sū ē accidēs. q̄ male diffinī accidēs p abnegationez
altōz. Dicendū q̄uis color r albedo sunt accidēta p dicabilia. non tñ
sunt accidēta p dicabilia. Et qñ replicat albū coloratū sūt spēs r genera
r tñ sunt accidēta p dicabilia. q̄ illa diffinitio non ē bona. Dicendū q̄ colo
ratū r albū capiunt duplr. vno mō in ordine ad sua inferiora. r sic colora
tū est genus. r albū est spēs. Alio mō in ordine ad eoz subiecta qbus isūt
r sic sunt accidēta. non est aut incōueniens q̄ vnū r idē sit genus r spect
es r accidēs respectu diuersōz.

Vel sic. Accidēs est qd cōtingit eidē inesse r nō inesse
se. vt albū nigrū. sedere stare &c. Et de his duab^o vl
timis diffinitōibus dicit Arest. Est aut accidēt diffi
nitio. scda melior q̄ prima. qz ad intelligēdū primaz
diffōez. necē est scire qd sit gen^o qd spēs: r sic d alijs
scda aut p se diffinita ē ad cōgscēdū qd ē qd dz p ipaz

Hic ponit diffinitionē terciāz accidentis. r est. Accidēs ē qd cōtingit
eidē inesse r nō inesse. r debet contingi repett ad non esse. Ratio istius dif
finitionis est. qz illud qd est in subiecto p causaz contingit eidē inesse r nō
inesse. s accidēs est hmoi. ergo contingit eidē inesse r non inesse. Unde in
hac diffinitōne replicat causa p quā accidēs est in subiecto p hoc qd dicit
tur contingit. i. contingenter aduenit. Et licet inessez non inesse possint su
mi octo modis fm q̄ octo sunt modi essendi in. tamen hic capiunt solum
p inesse sicut forma accidentalis inest subiecto. r talis continet sub quar
to modo essendi in.

Notandū Qz compando istā diffinitionē vltimaz ad imēdiatē
precedentem tunc ista vltima est melior q̄ secunda.
Et ratio est duplex. qz illa diffinitio est melior que est faciliōz. sed terciā dif
finitio est faciliōz q̄ secūda. ergo rē. Minoz ptz: qz ad cognoscēdū secun
dam diffinitionē accidentis oportet scire naturam generis speciei differē
tie r ppij. Secunda ratio est. quia illa diffinitio est melior que est posit
ua fm rem r vocem simul: q̄ illa que est positiua fm rem tñ. sed diffinitio
tercia data de accidente est positiua fm rem r vocem simul. r secunda ē po
sitiua fm rem tñ. igit rē.

Alta diffinitio cōuenit alteri a diffinito. pbat. qz uenit oī locato qd contingit eidē loco inesse z nō inesse. Dm lz cōingat locatum eidem loco inesse z non inesse penes octauū modū non tñ eidem subiecto inhesionis penes scdm memby quarti modi essendi in.

Arguit. ista diffinitio nō uenit oī cōtento sub diffinito igit. Ans pbat. qz nō uenit qnto respectu celi. qz nō cōtingit celū non esse quantum Dicendū licet qm non possit adeē z abeē celo potentia naturali ppter incorruptibilitatem celi. tamen bene potentia supnaturali.

Alcoloratū non pōt abesse corpi mixto qd est corruptibile. igit. Dicendum licet coloratū nō possit abesse corpi mixto fm naturam generalem. tamen pōt sibi inesse z non inesse successiue fm aliqd inferi. puta fm albedinem qd sufficit ad rationem accidentis.

Accidentū aliud sepabile. vt albedo i hoīe. aliud isepabile. vt nigredo i coruo z ethiope z albū i cigno lz em nigrū isepabiliter accidat coruo. tñ hoc si ē ptra diffinitōez i q dī q accūs ptheadē vel abesse pter subiecti corruptōez. qz vt vult porphi. coru pōt itelligi albus z ethiops nitēs cādoze pter subiecti corruptōz.

Hic pōt ponit duas diuisiones accidentis. pma. Accidentū aliud est sepabile. vt albū z sedere in hoīe. aliud est isepabile. vt nigr i coruo. Tūc ibi. lz em nigr. rñdet tacite qstioni q pōt fieri d diuisionē s mō. si esset aliqd accidēs isepabile. sic nigredo in coruo. tale non deberet dici accidens. qz diffinitio accitis sibi nō cōuenit. Rñdet pe. hys. q lz nigredo insepabiliter accidat coruo z ethiopi. tñ s non destruit diffinitionē. qz vt dī cū pporphiri. coru pōt itelligi albus. z ethiops nitēs cādoze. i. cum albedine pter subiecti corruptionē.

Quamuis accidentis prima diuisione bene diuidat p separabile z isepabile. Dicendū q sic. z ratio diuisionis siue sufficientia est tal. quia omne accidens est in subiecto p aliquā causam. vel ergo habet cām in subiecto fixam z pmanentem z sic est accūs isepabile. vel habet causā transeuntē z cito mobilem. z sic est accidens sepabile.

Alud dī sepabile qd qñs sepat. s nullū accūs sepat a subiecto. s nullū est accūs sepabile. Mior pbat. qz illū qd sp ē aptū natū in subiecto esse s non est natū separi a subiecto. s accūs est sp natum esse in subiecto. vt dī in tertia diffinitione pporphiri. q rē. Dicendū q minor ē distinguēda. qz vel s aduerbiū sp distribuit absolute p oī illa differētia rē ponis. z sic minor est falsa. aut distribuit pro illa differētia tempis qdū accidens est. z sic minor est vera. z ergo sensus est q accidens semper est in subiecto qdū accidens est. z non q necessario sit semper in subiecto p omni differētia tempis.

Arguitur. Illud qd adest z abest pter subiecti corruptionem non est

Tractatus Secundus

insepabile. s. oē accūs est hūi. s. nullū est accūs insepabile. Dm ad mī-
nozem q insepabile capīr duplr. vno mō negatiue pūit valet tñ sicut nul-
lo mō sepabile. z sic maior est xā. Alio mō capīr pūatiue p illo qd ē diffi-
culter sepabile. z sic maior ē falsa sē z oclūio. pūo q notādū q dñter p
pūum z accūs sunt insepabili. nā pūū dī insepabile negatiue qī nullo mō
sepabile. Sz accūs dī insepabile pī te qī diffīculter sepabile.

Af ē accūs sepabile z insepabile. vt albū est sepabile z insepabile. Di-
cendum q vñū z idē accūs bene ē sepabile z insepabile respectu diuerso-
rum. s. non respectu eiusdem subiecti. qz albedo est accidēs sepabile respe-
ctu parietis. z insepabile respectu legum. Et s ista diuīsiō nō dat p oppo-
sitionem rerum. s. modoz scandi.

Qf Atq ille pōnes sunt xē. corū? pī itelligi alb? cignus niger. erbi-
sus q nītes cādore. Dm q sic. Et qñ arguit ille intellectus est fal-
sus q intelligit rē aliter q est. s. q intelligit corū albū. cignū nigrū. erbi-
pum intētē cādore. ille intelligit rē aliter q ē. s. q est intellect? falsus. Di-
cendū q maior est xā in scda opatiōe intellect?. z q si intelligam? corūum
esse albū z cignū nigrū in scda opatiōe intellect?. ille intellect? ē falsus.
s. in pīa opatiōe ille intellect? nō est falsus q intelligit rē aliter q ē. Rō
diuersitatis ē qz xitas z falsitas solum sunt in compōne z diuīsiōne. s. in
pīma opatiōe intellect? nō est xpo vel diuīsiō. s. nec veritas vel falsitas
tñ qñqz p accūs. Cū si intellect? ē falsus in pīma opatiōe intellectus
qñ intelligit rem aliter q est. tūc omīs talis ē falsus. quo nos intelli-
mus rem materialē imaterialiter. qz lapis nō est in aīa. s. spēs lapidis. ter-
cio de aīa. tūc dicendū q corūus pī capī duplr. vno mō q ad pīcipia sub-
stantialia. q sunt materia z forma. z sic xē pī itelligi alb? etiā in scda
opatiōe intellect?. Alio mō capīr q ad pīcipia oplexionalia q sunt calē-
dum z siccum. z pī itelligi alb? s. in intellectu simplicem.

Af Accūs insepabile nō pī xē diuidi z separi a suo sūiecto. s. nō pōt si
bi xē abeē s. in intellectu diuidentē. Aliis pbat. qz illa ē falsa consi-
derando corūū s. in pīcipia sūalia tñ corū? nō ē niger. Dm q lz accidēs
insepabile nō possit xē negari a suo sūiecto p simplicē copulā in pōne de
inelle. vt illa ē falsa. corū? nō est niger. tñ bñ pī xē negari in pōne moda-
li de possibili. vt illa est xā. corūus potest non esse niger.

Item accidentiū aliud cōmune. vt albū nigrū. ali-
ud proprium vt albedo sortis. nigredo platonis.

Hic ponit scdām diuīsiōnē dicēs. Accētū aliud cōe aliud pīpū. Cōe dī
qd nō est ad vñū subiectū determinatū. vt albedo nigredo. pīpū xō qd
vñi p indiuiduatē ē appropriatū. vt albedo sortis zē. Rō diuīsiōis est
qz oē accūs adest z abest. vel qz subiectū determinatū vel nō. Si pīmū
sic ē accūs pīpū. si scdm sic est accidēs cōe.

Af Accētēs cōe h diuidit. s. nō erit mēbz diuidēs. Dm q accidēs
dī cōe duplr. vno mō p calitatē tñ. qz a plurib? causis pī enenire.
Alio mō dī cōe p pēdicationē z inherentiā. pīo mō ponit mēbz diuidēs.
sed secundo modo est diuīsum in illa diuīsiōne.

Petri hys. Folio XCVII

¶ Propriū ē p̄dicabile distinctū ā acc̄is. & n̄ p̄t esse mēbz diuisiōis
 Dm̄ q̄ p̄p̄iū cap̄t dupl̄r. vno mō p̄ illo qd̄ s̄unt ex p̄ncip̄is sp̄t
 sic distinguūt p̄dicabiliter ab acc̄is. Alio mō d̄i p̄p̄iū qd̄ s̄unt ex p̄ncip̄is
 cap̄is indiuiduū determinari. & sic p̄p̄iū & acc̄is distinguunt p̄dicabiliter
 q̄ albedo sortis p̄uenit tñ vni indiuiduo. s̄. sorti. & q̄ d̄i acc̄is propriū.
 Et qñ d̄i acc̄is p̄p̄iū cadit a x̄a rōe acc̄is. & male h̄ ponit membr̄z
 diuidēs. H̄is p̄z. q̄ sc̄at abstractiue. Dm̄ q̄ exempla solū ponunt s̄m
 quēdā modū introductorū. & nō q̄ ip̄s ita sint. Al̄ d̄m q̄ qñ d̄i albedo sor
 tis sc̄at respect⁹ ad s̄iectū. & q̄ dat̄ intelligere illd̄ albū dem̄sato sorte.

Commune est omnibus quinqz predicabilib⁹ de pluribus predicari.

¶ Postq̄ pe. hys. determinauit de vnoqz p̄dicabili s̄m se & absolute. hic
 p̄r determinat de ip̄is respectiue & cōparatiue s̄m cōuenientiā & d̄is̄iaz. Et
 p̄ cōpar̄ p̄dicabilia penes cōuenientiā. sc̄do penes d̄is̄iaz. q̄ cōuenientiā h̄z
 se sic h̄r. & d̄is̄iaz h̄z se sic p̄uatio. s̄ h̄r. ē an̄ p̄uationē. Dicit̄ q̄ cōe est of
 bus q̄nqz p̄dicabilib⁹ de plib⁹ p̄dicari. Et illa cōuenientiā seu cōitas p̄ p̄o
 batur ex diffinitōe p̄dicabil̄. in q̄ d̄i. p̄dicabile ē aptū natū dici d̄ plib⁹ q̄
 v̄le sup̄ qd̄ fundat̄ rō p̄dicabilitat̄. aptū natū ē c̄ mult̄. Sc̄do p̄z h̄ idē
 inductiue. q̄ gen⁹ p̄dicat̄ de plib⁹ sp̄ d̄is̄tib⁹. sp̄s x̄o de plib⁹ numero
 d̄is̄tib⁹. d̄is̄iaz de plib⁹ sp̄ d̄is̄tib⁹. p̄p̄iū āt de sp̄. & illi sp̄i indiuiduis.
 acc̄is x̄o de plib⁹ s̄biectis. quēadmodū albū de equo hoīe & pariete. er
 go oīa p̄dicabilia cōueniūt in hoc qd̄ ē de plurib⁹ p̄dicari.

¶ Q̄s̄ Al̄rū cōe sit oīb⁹ q̄nqz p̄dicabilib⁹ de plurib⁹ p̄dicari. Dm̄ q̄ sic.
 q̄ de rōe p̄dicabilis & v̄lis in cōi est p̄dicari de multis. s̄ oīa quicqz
 p̄dicabilia cōueniūt in ratione p̄dicabilis. ergo etiā cōueniūt i hoc qd̄
 est de pluribus predicari.

¶ Al̄ Propriū est p̄dicabilib⁹ p̄dicari de plurib⁹. & eis n̄ ē cōe. H̄is p̄z
 q̄ p̄ hoc distinguunt ab indiuiduis. Dm̄ q̄ p̄dicabilia comparant̄
 dupl̄r. vno mō ad indiuidua. & sic ē eis p̄p̄iū de plurib⁹ p̄dicari. Alio mō
 comparant̄ inter se. & sic est eis commune. q̄ oībus conuenit.

¶ Al̄ Propriū ē vñū p̄dicabile. & tñ n̄ p̄dicat̄ de plurib⁹. Sc̄da ps̄ aff̄
 p̄n̄ p̄bat̄. q̄ p̄dicat̄ tñ de vna sp̄. Dm̄ q̄ p̄p̄iū s̄unt ex p̄ncip̄is
 is sp̄t. & i immediate p̄dicat̄ de vna sp̄. s̄ tñ mediate p̄dicat̄ de plurib⁹
 q̄ p̄dicat̄ de indiuiduis sub sp̄ cōtēis. Itēqz red̄it̄ q̄ oī p̄dicabile im
 mediate de pluribus p̄dicat̄. Al̄ d̄m q̄ p̄p̄iū etiā immediate de plu
 bus p̄dicat̄. q̄ p̄dicat̄ de sp̄ s̄m q̄ sp̄s est contracta ad indiuidua.

Differunt autem quoniam genus predicat̄ de plu ribus q̄ alia ideo differt ab alijs

¶ Hic comparat v̄lia adinuić penes d̄is̄iam. & p̄ comparat genus ad oīa alia
 ponendo d̄is̄iam ip̄ius ab alijs. dicēs q̄ p̄dicabilia d̄is̄t. q̄ gen⁹ p̄dicatur
 plus de pluribus q̄ alia. & iō differt ab alijs. Patet q̄ de q̄buscūqz p̄dica
 tur sp̄s d̄is̄iaz p̄p̄iū & acc̄is. de illis p̄dicat̄ genus.

Tractatus Secundus

A Per idem non uenit aliqd cū alijs et differt ab eis. s. gen⁹ uenit cū alijs p⁹dicabilib⁹ p⁹ q⁹ p⁹dicat⁹ de plurib⁹. vt dicit text⁹ p⁹cedēs q⁹ p⁹ idē non differt ab alijs. Wdm q⁹ aliqd d⁹ p⁹dicari de plurib⁹ dupliciter. Vno mō simplr et absolute. vt valet de plurib⁹. i. de multis. et in h⁹ oia conueniunt. Alio mō comparatiue. i. magis de multis. et sic genus differt ab alijs in hoc q⁹ de pluribus p⁹dicat⁹.

A Spēs pl⁹ p⁹dicat⁹ de plib⁹ q⁹ gen⁹. Probaf. q⁹ h⁹z plura inferiora. q⁹ gen⁹. cū plēs sint spēs q⁹ genera. Wdm. q⁹ spēs caput duplr. no mō p⁹ scda intentione. Alio mō p⁹ re substrata. iā d⁹ q⁹ spēs p⁹ illa scda intentione est cōior q⁹ genus non tñ. p⁹ re substrata illi intentioni.

A Pro re substrata gen⁹ non p⁹dicat⁹ de plib⁹ q⁹ alia. Probaf. quia dīna p⁹dicat⁹ de tot de q⁹ gen⁹. vt sensibile p⁹dicat⁹ de tot sicut aīal. Wdm q⁹ dīna q⁹ est diuīna ip⁹ p⁹dicat⁹ de paucioribus q⁹ gen⁹. et h⁹ p⁹ dici q⁹ duplex est dīna. s. constitutua et diuīna. mō gen⁹ p⁹dicat⁹ de plurib⁹ q⁹ differentia diuīna. Et non d⁹ intelligi de dīna constitutua sicut est sensibi e. Et qñ genus comparat⁹ ad dīnam constitutua. tunc non ē genus sed species.

A Accidēs p⁹dicat⁹ plus de plurib⁹ q⁹ gen⁹. Probaf. q⁹ albū est accidens. et de q⁹buscūq⁹ p⁹dicat⁹ aīal de eis dē p⁹ etia p⁹dicari albū. vt dicendo. homo est aīal. hō est alb⁹. leo est aīal. leo ē alb⁹. et vltra h⁹ etia p⁹dicatur de plurib⁹ dicēdo. lapis est alb⁹. lignū est albū. Similiter quale p⁹dicatur de oībus substantijs et de oībus q⁹litatib⁹. s. non est dabile aliqd genus qd posset de tot inq⁹tū gen⁹ p⁹dicari. Wdm q⁹uis accīs p⁹dicet⁹ de plurib⁹ nūero q⁹z gen⁹. tñ in rōne p⁹dicabil⁹ gen⁹ p⁹dicat⁹ de plurib⁹ q⁹ accidens q⁹ genus p⁹dicat⁹ de spēsbus et in diuiduis. s. accīs fin se p⁹dicat⁹ de in diuiduis tñ et non de spēsbus. nñ put sunt i suis in diuiduis. vt hō est albus. q⁹z hō in cōi non est alb⁹. s. in p⁹iculari. Et in h⁹ d⁹it accīs cōe et p⁹rius. q⁹z accīs p⁹rius p⁹mo inest spēs. et ex oīti in diuiduis. Sz econtra accidens cōe p⁹rius inest in diuiduis. et ex oīti specteb⁹. Ad scdm dicendum. q⁹ licet q⁹le p⁹dicet⁹ de omnib⁹ illis sub ratione accidentis. tñ h⁹ ad rationē accidentis non requiritur. s. sufficit q⁹ p⁹dicet⁹ de pluribus in diuiduis. s. ad rationem generis requirit⁹ q⁹ p⁹dicetur de plurib⁹ spectebus et eaz in diuiduis. et pro tanto genus p⁹dicatur de pluribus.

Dīna nō differt a genere. q⁹ dīna p⁹dicat⁹ i q⁹le. genus at in qd. Itē dīna differt a spēs et a p⁹prio. q⁹ dīna p⁹dicatur de plurib⁹ differētib⁹ spēs. illa at nō. Differt etiā dīna ab accīte. q⁹ accidēs suscipit intensionē et remissionē. vel magis et min⁹. differentia vero nō suscipit magis neq⁹ minus.

Hic p⁹de. h⁹z. comparat dīnam ad alia p⁹dicabilia penes dīnam. et primo comparat ipam ad genus. scdo ad spēc et p⁹rius s⁹l. et tercio ad accidens. dicens q⁹ dīna differt a genere et. vt p⁹z in textu.

Quare pe. hys. cōparando p̄dicabilia adinuicē p̄ponat cōpationē dñe cōpationi sp̄i. cū tñ sup̄ius seruat⁹ sit ordo opposit⁹. Dñm q̄ hic teruat ordinē nature fm̄ quē dīa est prior sp̄i. sicut cōstituēs cōstituto s̄ determinando de p̄dicabilib⁹ absolute fuit ordinē discipline siue quo ad nos fm̄ quē sp̄s est prior dīa. eo q̄ est compositior.

Af Genus p̄dicat in quid. q̄ t dīa. p̄na t̄. q̄ idē fecant. s̄ termin⁹ idē p̄dicat qd̄ fecit. Dñm q̄uis dīa t̄ gen⁹ idē sint fm̄ rem differūt tāmen fm̄ modū fecandi a quo sumit⁹ diuersitas in modis predicandi penes quos p̄dicabilia distinguuntur.

Arguit. rōnale est dīa. t̄ tamē non p̄dicatur de plurib⁹ speciebus. quia solum de homine predicatur. Dicendum q̄ textus intelligitur de differētia specifica. q̄ dīa specifica p̄dicat de vna specie cū qua conuertitur.

Af Proprietates p̄dicamentorū p̄dicant de plurib⁹ speciebus q̄ p̄p̄tū non p̄dicat solū de vna sp̄i. Dñm q̄ h̄ loquit⁹ pe. hys. de proprio speciei specialissime. Vel dicendū q̄ ille p̄p̄tates etiā predicant cōuer sim de vna sp̄i quando debite suis speciebus applicantur.

Af Rōnale t̄ aiatum sunt dñe. t̄ tñ suscipiūt magis t̄ min⁹. q̄ vnus homo est magis rōnalis q̄ alter. s̄lt̄ brutū est aiatius plāta. vt dīcit Sil. por. Dñm q̄ rōnale fm̄ suā eētū nō suscipit magis t̄ min⁹ licet bene p̄p̄tationem ad subiectū qd̄ est magis t̄ min⁹ dispositū t̄ q̄tū ad operationem quo modo intelligit Sil. dñm suū. Etiā dñm ad primū q̄ intēsis vel remissio cadit supra vsum rōnis. q̄ fecit p̄ rōnale t̄ nō sup̄ eētū ante rōnalis. que omnibus equaliter inest.

Differt autē sp̄s a genere. q̄ gen⁹ p̄tinet oēs inferiores sp̄s t̄ nō p̄tinet ab eis. Sp̄s at̄ differt a differētia. q̄ ex plurib⁹ differētis bñ p̄stituit vna sp̄s vt iste dñe rōnale mortale p̄currūt ad constitutionē hui⁹ sp̄i homo. Sp̄s hō nō p̄iungit sp̄i vt gignat a hā sp̄m. Quedā em̄ p̄ticularis equa licet cuidā p̄ticulari asino p̄misceat ad muli generationē s̄ tñ nō eā t̄ asinus in cōi. Sp̄s aut̄ differt a p̄prio. quia species natura prior est p̄prio. propriū hō posteri⁹ est specie. Preterea eorū termini t̄ diffinitiones sunt dñtes ergo ipsa sunt differētia. Sp̄s aut̄ differt ab accidēte. q̄ species predicat in quid: accidēs hō in quale vel quō se habet. Sp̄s etiam natura prior est accēte

Omne em̄ accidens natura posteri⁹ ē suo subiecto.

Hic ponit dīas sp̄i ab alijs q̄tuor. t̄ primo a genē dicēs. sp̄s p̄tinet a genere. s̄ gen⁹ cōtinet sp̄s. t̄ sic dñt penes cōtines t̄ contentū. Scdō a dīa q̄ due sp̄s nō p̄iungunt ad constituēz eīe sp̄i. sic due dīe. q̄ rōnale t̄ mortale cōstituūt boīez. Et circa h̄ remouet dubium. q̄ posset aliq̄s dicere

Tractatus Secundus

q^{ue} equa^m et asin^{um} concurrunt ad constitutionem muli. & due spēs concurrunt ad constitutionem tercie spēs. Rñdet i^{tem} lra q^{ue} p^{ar}ticulari^{um} eq^{ue} et p^{ar}ticulari^{um} asin^{um} cōmūtcent^{ur} ad muli generationē. s^{ed} non eq^{ue} et asin^{um} et spēs sunt. Tercio p^{ar}it dīaz spēs a p^{ar}io. et sunt due dīe. p^{ar}ima ē. spēs nā p^{ar}ior ē p^{ar}io. p^{ar}imū x^o p^{ar}osterius. Secūda est. q^{ue} spēs et p^{ar}it hñt diuersas diffinitōes. & dīat. 13. oñia. q^{ue} quoz terminū i. diffinitōes sunt dīates ipā sunt dīa. Quarto compar^{at} spēm ad accidēs. q^{ue} spēs p^{ar}dicat^{ur} in q^{uo}d et accēs in q^{uo}le. vel q^{uo}o se h^{ab}et. Et spēs natura p^{ar}ior est accēte. q^{ue} accēs p^{ar}osteri^{or} est suo subiecto.

Ad hñc cōtinet^{ur} in suis spēs. & t^{er}ter^{ius} ē fallus. Hñs p^{ar}bat^{ur}. q^{ue} genus ponit i^{tem} diffinitione spēs. et ē sup^{er} ad spēs. s^{ed} sup^{er} actu cōtinet^{ur} ab inferiori. Dñm q^{ue} illa dīa dī intelligi sic. gen^{us} cōtinet^{ur} spēs p^{ar}otēctiue s^{ed} spēs non cōtinet^{ur} ipm gen^{us} p^{ar}atiue. s^{ed} formalit^{er} actu i^{tem} intellectu. hñc totū

Ad hñc p^{ar}bat^{ur} non p^{ar}t fieri vñu terciū. s^{ed} due dēi sunt duo entia in actu. & ex eis hñ p^{ar}t fieri vna spēs. Dñm ad maiore q^{ue} ex duob^{us} entib^{us} in actu erit stentibus p^{ar}it i^{tem} actu sunt nō p^{ar}t fieri vñu terciū. s^{ed} hñ mētrū vñū h^{ab}et se i^{tem} potentia. et aliud in actu. s^{ed} sic est de duabus differentiis.

Ad hñc p^{ar}bat^{ur}. q^{ue} eq^{ue} et asin^{um} sunt distincte spēs. et tñ ex illis fit vna tercia spēs mul^{us}. Dñm q^{ue} illā obiectiōne autor soluit i^{tem} lra. q^{ue} qñs ex p^{ar}ticulari^{um} eq^{ue} et ex p^{ar}ticulari^{um} asino fiat mul^{us}. tñ ex eq^{ue} et asino in cōi non fit mul^{us} q^{ue} act^{us} et opationes sunt ipoz singulariū. Et qñ dī eq^{ue} et asin^{um} in p^{ar}ticulari p^{ar}mulcent^{ur} ad gñationē muli. & etiā in vñ. Tenet oñia p^{ar} locū ab inferiori ad sup^{er}ius vel a fili. Et cōfirmat^{ur} q^{ue} indiuidua accomodā^{nt} x^{ristu}m gñatiuam a spēs. q^{ue} spēs ē formalit^{er} p^{ar}fecta a q^{ue} pullulat x^{ristus} generatiua. Dñm q^{ue} licet eq^{ue} et asin^{um} in cōi secūdario p^{ar}mulcēt^{ur} ad gñationē muli et p^{ar} accidēs non tñ p^{ar}t p^{ar} se. Etiā nō est sile. vtz ex p^{ar}batione argumētū. Et ad cōfirmationem dicendū q^{ue} a x^{ristu}m b^{us} essentiatib^{us} et speciatib^{us} illoz indiuiduoz nō egredit^{ur} indiuiduū alterius ipā. s^{ed} poti^{us} ab ipis relatis ad p^{ar}incipia p^{ar}ima generationis. q^{ue} sunt calor nātis informat^{ur} x^{ristu}m celesti. et humidum complexionale q^{uo}d resultat ex omēctione semini in ope gñationis. q^{ue} cōmūtatio nō h^{ab}et locū a spēs s^{ed} fin se capis. Et si querat^{ur} q^{ue} ex cōmūtatiōe muli cū mula non gñatur mul^{us}. hñc ex cōmūtatiōe equē et asino. Dicendū q^{ue} ideo. q^{ue} mula non p^{ar}t concipe ferū cū sit frigidissime nāe. s^{ed} caliditas est cā generationis. et q^{ue} p^{ar}bs. ij. p^{ar}osterioz dīe q^{ue} contingit scire in vñ q^{ue} oīs mula ē steril^{is}. et tñ p^{ar}t de p^{ar}ticulari mula dubitari si videat^{ur} hñc magnū vñtrē.

Quare spēs naturalit^{er} p^{ar}ior est p^{ar}io. Dicendū q^{ue} ideo. q^{ue} oīs causa est p^{ar}ior suo effectū. s^{ed} spēs est cā p^{ar}riū. & est p^{ar}ior p^{ar}io. Alia rō. q^{ue} subiectū nātūlit^{er} est aī p^{ar}stionē. q^{ue} est ei^{us} accēs. s^{ed} spēs h^{ab}et se sic subiectū. et p^{ar}riū sicut p^{ar}stio. & Et qñ dī spēs et p^{ar}riū de se inuicē p^{ar}edicatur. et eq^{ue} de equis. & vñū non est p^{ar}ius altero. Dicendū q^{ue} qñs species non sit p^{ar}ior p^{ar}io fm tps. tñ est p^{ar}ior p^{ar}io fm naturā. sic etiā dī te x^{ristus} q^{ue} ipēs nātūlit^{er} est p^{ar}ior p^{ar}io. hñc cā nātūlit^{er} est aī effectū. Sed dī ceteros actus sunt singulariū p^{ar}imo Metba. s^{ed} spēs non est singulare. & nō potest causare p^{ar}riā. Dicendū q^{ue} actus sunt singulariū vel circa singularetia. et sic spēs non causat p^{ar}riū nisi mētrū est in singularibus.

Allud predicatur in q̄le qd̄ cōuenienter r̄ndet ad interrogationē fa-
ctam p̄ q̄le. s̄ acc̄s non uenienter r̄ndet ad interrogationē sc̄am p̄
q̄le. ḡ r̄. Minor: p̄s. q̄ cū h̄nt q̄lis est sortēs. male r̄ndet. iacet studet dor-
mit. Dicendū q̄ acc̄s p̄dicat i q̄le vel in quō se h̄z. vt d̄t De. hys. in te-
rtio. q̄ q̄n querit. quō se h̄z sortēs. r̄ndet studet legit r̄. Et n̄ ad h̄ p̄t d̄ct
q̄ duplex est acc̄s. nōiale z v̄bale. de acc̄te nōiali d̄z interrogari p̄ q̄le.
z de accidente verbali p̄ quō se habet.

Propriū āt differt ab acc̄te. q̄ p̄p̄iū de vna sola
sp̄e p̄dicat. cui⁹ ē p̄p̄iū. acc̄s x̄o de plurib⁹ sp̄eb⁹.
Et acc̄s p̄rio inest indiuiduis. z p̄ posterib⁹ generi-
bus z sp̄eb⁹: non enī h̄o aut aīal currit. nisi q̄ sortēs
aut plato currit. **P**ropriū āt p̄rio uenit sp̄eb⁹.

Itē pe. hys. ponit d̄iam p̄p̄iū ab acc̄te. s̄ d̄ia ēl⁹ h̄i p̄ d̄iam altorū p̄dica-
tū ab ip̄o. Et ponit h̄ duas d̄ias inter p̄p̄iū z acc̄s. prima ē. q̄ p̄p̄i-
ū de vna sola sp̄e p̄dicat. s̄ accidēs p̄dicat de plurib⁹ sp̄eb⁹. Secūda q̄a
p̄p̄iū p̄ prius inest sp̄eb⁹. z ex consequēti indiuiduis. s̄ econtra accidēs
p̄ prius inest indiuiduis. z ex consequēti generib⁹ z sp̄eb⁹.

Quare p̄p̄iū inest vni sp̄e. z acc̄s plurib⁹. Dicendū q̄ s̄o. quia
p̄p̄iū s̄uit ex p̄ncipijs speciei adēquate. ergo vni soli sp̄e ouenit.
s̄ accidēs s̄uit ex p̄ncipijs indiuidui inadēq̄te. q̄ vni acc̄s in sp̄e in-
est indiuiduis diuersay sp̄e. q̄re ēē ex p̄nti plurib⁹ sp̄eb⁹ inest.

Acc̄s non p̄dicat de sp̄eb⁹ s̄ de indiuiduis tanq̄ de p̄p̄iis sub-
iectib⁹. ḡ p̄ textū p̄supponit falsū. **D**ōm q̄ sicut natura v̄lis
occulte opatur. cū p̄ducēdo singl̄are p̄ducit ēē v̄le. sic s̄it acc̄s p̄dicatur
p̄ de indiuiduis z ex p̄nti de sp̄eb⁹. q̄ indiuidua p̄ p̄dicationē essentiale
subiungunt generib⁹ z sp̄eb⁹. ḡ ex p̄nti de sp̄eb⁹ p̄dicatur. Et s̄ vult pe.
hys. al̄s etiā non posset h̄re rationē p̄dicati dyalectici.

Aliud dictū ē q̄ p̄p̄iū imēdiate p̄dicat de plurib⁹. s̄ de sp̄e cui⁹
inclusionē indiuiduorū. ḡ male d̄. h̄ q̄ p̄p̄iū pus cōuenit sp̄e z po-
sterius indiuiduis. **D**ōm q̄ s̄m nām p̄p̄iū prius conuenit sp̄e. z poste-
rius indiuiduis. t̄m s̄m sp̄s eque p̄mo conuenit sp̄e z indiuiduis. Et
q̄n d̄r p̄p̄iū est acc̄s p̄dicamētale ḡ requiritur completum esse in s̄b̄iecto
sed sola p̄ma l̄ba est completa. ḡ p̄p̄iū p̄dicatur p̄mo de p̄ma subst̄ntia
Dicendū q̄ duplex est completio. s̄ formalis z naturalis. licet ergo sola p̄ma
subst̄ntia sit completa finali z suppositali completionē t̄m species est cō-
pleta perfectionē formali. quare causet propriū. non tamen dat s̄b̄iecta
tam existentiam nisi in supposito.

Ite gen⁹ d̄ra sp̄es z p̄p̄iū eq̄l̄iter p̄ncipiāt ab oib⁹
de q̄b⁹ p̄dicant. acc̄s x̄o nō. s̄z suscipit itentōez z re-
missiōz. **I**te gen⁹ sp̄es d̄ra z p̄p̄iū vniuocē p̄dicat ac

Tractatus Secundus

cidens autē non predicat vniuoce. sed denotatiue.

Itē p̄ter pe. hyl. compar. q̄tuor p̄ia p̄dicabilia ad acc̄s ponēs dīant generis sp̄ci dīne 7 p̄p̄i ab accidēte. Et tāgīt duas dīas. Prima est quia alia p̄dicabilia eq̄līter p̄cipant ab oībus de q̄b⁹ p̄dicant. 7 nō suscipiūt magis 7 min⁹. s̄ accidēs suscipit magis 7 min⁹. idē dīnt oīa alia p̄dicabilia ab acc̄te. Sc̄da dīa. q̄ gen⁹ sp̄s dīa 7 p̄p̄i p̄dicant vniuoce. acc̄tē dēns at q̄ extrīnsecū est subiecto solū p̄dicat denotatiue.

Al. Color est gen⁹. 7 tū suscipit magis 7 min⁹. 7 male dī q̄ gen⁹ non suscipit magis 7 min⁹. s̄ inq̄tūm est accidēs. s̄ in ordine ad subiectū cui iheret.

Al. Rīsbile est p̄p̄iū vt est p̄dicabile ab alijs dīstīctū. 7 tū suscipit magis 7 min⁹. 7 nō solū accidēs. Sc̄da ps. aīcedentis p̄bat quia vñ hō magis īclinat⁹ est ad rīsum q̄ alter. Dm q̄ rīsbile capīt dupl̄r. Ano mō vt dī nālem potētīā p̄p̄inquā ad rīdendū. q̄ sequit cōplētiōnez 7 dīspōsitiōnē corp̄is. 7 sic vñ hō est magis rīsbilis altero. s̄ tūc rīsbile ē acc̄s cōe. Alio mō capīt vt dī aptitudīnē nālem remotā ad rīdendū q̄ sequit rōez specīfīcā hoīs. 7 sic vñ hō ē magis rīsbil̄ alio. 7 h̄ mō ē p̄p̄iū.

Al. Nulla forma suscipit magis 7 min⁹. s̄ acc̄s est forma. 7 non suscipit magis 7 min⁹. Minor p̄bat. q̄ forma est in simplici 7 īuariabili eētia consistēs. vt dī Sul. por. Dm q̄ accidēs in abstracto 7 fm̄ essentīa ei⁹ nō suscipit magis 7 min⁹. s̄ bñ in cōcreto 7 fm̄ esse qd̄ h̄z in subiecto.

Al. Prop̄iū nō p̄dicat vniuoce. 7 tēx⁹ ē falsus. Aīns p̄bat. q̄ p̄dicatur denotatiue. eo q̄ oē acc̄s p̄dicat denotatiue. cū dīstīctio de notatiuoz cūlibet accidēti conueniat. 7 etiā p̄z etēplariū q̄ a rīsbilitate hoīes dicunt rīsbiles. Dm q̄ vniuoce p̄dicari capīt dupl̄r. Ano mō cōiter. 7 tūc illud dī p̄dicari vniuoce qd̄ p̄dicat fm̄ vñā sc̄ationē de mul̄tis. 7 sic vniuoce p̄dicari non dīstīnguitur d̄ denotatiuā p̄dicatiōnē. s̄ solū d̄ equiuocā. 7 sic oīa p̄dicabilia vniuoce p̄dicant. Sc̄do mō dī p̄dicari vniuoce specialiter. s̄ qd̄ fm̄ vñū nomē 7 vñā rōnē desēptiūā nēcario 7 ordinate p̄dicat. 7 sic p̄p̄iū p̄tur vniuoce 7 alia p̄dicabilia. s̄ non acc̄s. Tercio mō dī p̄dicari vniuoce. p̄p̄issime vt ē p̄dicari fm̄ vñū nomē 7 eādem rōez eēntialē dicentē qd̄ qd̄ ē subiecti. 7 sic solū tria p̄dicabilia p̄ia vniuoce p̄dicant. 7 ī ista sc̄da dīa dīz capīt vniuoce p̄dicari sc̄do mō.

Al. Dē p̄dicabile dīz p̄dicari vniuoce. s̄ accidēs nō p̄dicat vniuoce. 7 acc̄s non est p̄dicabile. Dm q̄ oē p̄dicabile dīz p̄dicari vniuoce sic q̄ non p̄dicet equoce. s̄ bñ p̄t p̄dicari non vniuoce q̄ p̄dicat denotatiue. 7 sic h̄ vniuoce p̄dicari capīt. put dīstīnguit d̄ denotatiue p̄dicari quo mō accidēs non p̄dicatur vniuoce. Et qū dī. illa est vniuoca p̄dicatio. albedo est color. i. non denotatiua. Dicendū q̄ accidēs p̄tur vniuoce respectu sui inferioris. s̄ p̄dicat denotatiue respectu sui subiecti.

Al. Vniuoce predicari est predicari vno nomine 7 vna ratione. sed dīstīserentia non predicatur vna ratione. q̄ non habet rationem. 7 nō p̄dicat vniuoce. Dm q̄ q̄uis dīa non h̄z rōnem. i. dīstīctiōnē essentīalē est tū pars rōnis. i. dīstīctiōnis quidditatiue 7 essentīalis. 7 h̄ sufficit q̄c etiā p̄ se de specie predicatur.

Predicari at vniuoce est predicari fm vnū nomen z rōnem vnā fm illud nomē sumptā. vt hō fm vnū nomen predicat de sorte z platone. vt sortes est homo plato est homo. z ratio ei⁹ fm illud nomē est vna vt aīal rōnale mortale. Et ob hoc ens non potest esse genus. qz licet fm vnū nomē predicat. nō tñ fm vnā rōnem. Ratio em̄ entis fm qz dī de substantia est ens p se. fm aut qz dī de alijs nouem pdicamētis est ens in alio: z sic pdicat fm diuersas rōnes. z iō nō pdicatur vniuoce s pot⁹ equoce aut multiplī. Predicari at eq uoce est pdicari vno noīe z rōib⁹ diuers fm illd nomen sumptū vt canis vno noīe p̄tur de cane latrabili fidere celesti z pisce marino. Mō at fm illd nomē rō est eadē oib⁹: s alia z alia. Denoiatiua dicunt q̄cūqz ab aliq solo casu sunt dīa z fm illud nomē hnt appellationem: vt a grāmatica grāmatic⁹: z a fortitudine fortis. Unde grāmatic⁹ z fortis predicant denoiatiue. z ergo accidens denoiatiue dī predicari.

Hic occasione pdictorū oīdū qd sit vniuoce. qd equoce. z qd denoiatiue pdicari. Dicens primo q vniuoce pdicari est pdicari de vniuocatis eodē noīe. z eadē rōne eqliter p̄cipata fm illud nomē. sic aīal pdicat de hoīe z asino. Tunc concludit ex diffinitione vniuocorū q ens nō est gen⁹. qz si pdicat vniuoce. i. fm vnā rōnem de lba z accīte. qz qñ pdicat de lba tūc ens p se pdicatur. s qñ p̄tur de accīte. tūc ens i alio pdicat. z sic ē alia rā entis inq̄tū de lba p̄tur z inq̄tū pdicatur de accīte. l3 sit idē nomē. nō tñ pdicat ens pure equoce. Pro q notandū. q triplī aliqd pdicat. Vno mō fm idē nomē. z fm eandē rōnē simplī. z sic est pdicatio vniuoca. Alio mō fm rōnes oīno diuersas. z sic ē pdicatio equoca. Tercio mō fm rōnes p̄tū easdem z p̄tū diuersas z sic est pdicatio analogica. quo mō ens de substantia z accidēte pdicat. Aliorū mēbroz declaratio sufficienter habetur in lra. z etiā in tractatu sequēti. z sic in istō tractatu in quo finit scdm̄ incipit terciū. vt finit z p̄cipiū illoz tractatū sint cōterminalia.

¶ Ad. Si text⁹ est ver⁹ seq̄ret q aīal equoce pdicaret de hoīe z asino. Se quela pbat. qz rō aīal fm vnūq̄qz aīal ē alfa z alfa qz fm qz dī de hoīe ē aīal rōnale. z fm qz dī de asino ē aīal irrōnale. Dm̄ q l3 sit alia rō aīalis sp̄alus fm qz dī de hoīe z asino ē tñ vna rō gñalis. qz cōcept⁹ aīal q dī de hoīe z asino abstrahit a rōnalitate z irrōnalitate. z eqlit p̄cipat ab ipis sic at non ē de conceptu entis s tal ponat. l3 scō⁹ minus pbabiliter contrarium fateatur.

Tractatus tercius

De initio tertii tractatus

qui est de decem predicamentis secundum quod subiungunt intentionibus secundis. et secundum quod considerantur a ratione. per quam eis attribuitur predicata intentionalia. et effectus est a libro predicamentorum Aristotelis.

Quod ergo quare iste tractatus tercius sequitur secundum. Dicitur quod idem quod in secundo determinatur de rationibus aut diffinitionibus ipso volumine seu predicabili. et in tertio determinatur de ordine ipsorum voluminum in principis. sed per hoc scire rationes predicabilium adhuc possumus ea ordinare. quod ille ordinare nescit quod rationes ordinant illi ignorat. Et iste tractatus procedit quatuor. quod in isto tertio determinatur de principibus remotionis ipsius argumentationis. et in quarto de tota argumentatione. sed per hoc ordinem nature est.

Aste tractatus tercius dicitur procedere primum. sed hoc ordo non totum. sed tunc. et hoc est malum. Hinc probatur. quod in hoc determinatur de ordine. et in isto de principibus. propter hoc simpliciora sunt priora. Dicitur quod duplex est ordo. scilicet nature siue doctrinae et quod ad nos siue discipline. ordine nature simpliciora sunt priora. et illo modo etiam tercius tractatus deberet procedere primum. sed ordine discipline faciliiora sunt priora. et sic tercius tractatus sequitur primum. An per hoc. si fuerit hoc ordinem discipline quod est instructor iuvenis. sed Aristoteles attendens ordinem nature per posuit libros principiorum. secundo per hermeneuticas. scilicet novam logicam. Et hoc idem. quod tres sunt operationes intellectus. Prima operatio est simplicium apprehensio. et illi correspondet hoc per logicam quod tradit in principis. quod per illam intellectus in prima operatione dirigit. Secunda operatio est compositio et divisio. et illi operatio correspondet liber per hermeneuticas quod dirigit intellectum in secunda et operatione. Tercia operatio est discursus rationis siue argumentationis. et illi correspondet tota nova logica. quod intellectum in illa scilicet operatione dirigit. Et secundum istas tres operationes intellectus Aristoteles ordinat libros suos.

Quod utrum de decem predicamentis sit scientia. Dicendum quod sic. quia de illis est scientia que conveniunt in aliquo communi subiecto cui demonstretur esse propria passio per verum et adequatum principium. sed decem predicamenta sunt huiusmodi. sed de ipsis est scientia. Minor probatur. quod conveniunt in illo communi subiecto quod est ens dicibile incompletum ordinabile in genere secundum sub et super. puta substat vocem talem ordinem sciendi. Etiam habet passionem que est ordinabile in genere. sed principia sunt adhuc predicamenta. quod ex illis trahuntur quatuor conditiones requirite ad hoc quod aliquid sit in predicamento. quod conditiones duae sunt loco principiorum. quatuor prima est quod sit ens incompletum. secunda quod sit ens extra animam. tertia quod sit ens limitate nature. quarta quod sit vel generale vel particulare. Et sic demonstratio talis. omne ens incompletum extra animam limitate nature vel generale vel particulare est ordinabile in genere. sed ens dicibile incompletum ordinabile in genere secundum sub et super et substat vocem talem ordinem sciendi est ens incompletum extra animam limitate nature vel generale vel particulare. ergo ens dicibile incompletum ordinabile in genere tunc est ordinabile in genere.

An omni bona demonstratione sunt esse tres termini. sed hic sunt plures quam tres. si illa demonstratio non est bona. Dicendum quod quatuor sunt aut plures termini secundum vocem quam tres. sunt tamen tres ibi secundum rem. quod subiectum ponit per unum terminum. et principia per alio. passio vero per scio. et quod ibi sunt plures voces sed ex penuria vocabulorum. quod de illis terminis incomplexis non beneque nomina imponit.

An
sciencia
mor p
equib
qz p p
p hui
formali
tes et sic
fm cor
et subal
xum or
tis e sci
pia q co
vno me
fi e scia
lia. Ali
antepr
An
tanq
hamo d
tectur
tectur
Q
ps log
ex dict
An
lia. q d
g etia
nis rea
pus. et
ad dic
tra rat
An
realee
tracia
sidera
sidera
mion
Q
dum
incon

Ad De primis principiis non est scia. s. intellectus. ut dicitur per posteriores. est primorum principiorum. et predicamenta sunt prima principia. s. de eis non est scia. Unde quod duplicia sunt prima principia. scilicet plera et incompleta. Alii primorum principiorum plerorum est intellectus. sic sunt. De totum est maius sua parte. Et si ab eolibet. et si incompletorum principiorum habet est scia. Et quod dicitur scia habet per principia quod permissas. s. predicamenta sunt prima principia. et nihil habet ante se de eis non per habet scia. Unde quod predicamenta accipiuntur dupliciter. Alio modo secundum quod sunt formalia principia rerum per diversa. et secundum quod habent reductionem ad ens ceterum sunt per se et sic considerantur a metaphysico. nec est de eis scia. Alio modo considerantur secundum eorum esse intentionale. scilicet ut substat illi intentionibus generalissimum et specialissimum et subalternum. et secundum quod habent reductionem ad illud esse quod est ens dicibile incompleto ordinabile in genere secundum sub et super. ceterum sunt partes subiective. et sic de predicamentis est scia. quod sic habet ante se subiectum et per passionem subiecti. et sunt principia quod colliguntur ex antecedentibus. Vel unde quod de aliis possumus habere sciam dupliciter. uno modo a priori secundum ordinem causarum. quod habet per principia formalia. et sic de partibus habet est scia. quod nihil habet ante se in genere causarum formalium sunt inter prima principia formalia. Alio modo a posteriori ordine noticie. et sic de predicamentis est scia quod habet ante se antepredicamenta que nos ducunt in cognitionem verorum predicamentorum.

Ad Solus conclusio est scia. quod scia est habitus scilicet per demonstrationem acquisitus. s. habita non sunt per se. igitur. et. Unde quod solus conclusio est scia tanquam scibilis. per principia. tamen aliter a conclusione per est scia tanquam scibilium remotorum. et habet de subiecto conclusionis aut predicato per est scia. et sunt scia de partibus subiectivis illorum. et habet ultimum modo de predicamentis est scia. quod ipsa sunt tanquam partes subiective subiecti huius scie. quod est conclusionis subiectum.

Ad Atque de predicamentis sit rationalis scia. Unde quod sic. quod logica a toto suo genere est scia rationalis. generata scia istius tractatus est rationalis. eo quod est per logicam. Hinc patet. quod logica dirigit rationem in suis operationibus ne erret. ut ex dictis patet circa primum tractatum.

Ad De entibus rebus non est scia rationalis. s. predicamenta sunt entia realia. s. de ipsis non est scia rationalis. Minor probatur. quod sunt prima principia rerum. generata sunt realia. Unde ad maiorem. quod entia realia possunt capi dupliciter. uno modo realiter. in ordine ad passiones reales. sicut sunt. motus. locus. et tempus. et sic de ipsis non est scia rationalis. Alio modo logicaliter. per referentiam ad dictum et ad predicari et in ordine ad passiones rationis. et sic de ipsis est scia rationalis. quod dicitur et predicari sunt entia rationis.

Ad In libro predicamentorum considerantur predicamenta realiter. quod hoc realiter consideratur in aliqua scientia cui demonstrantur esse passiones reales in tali scientia. s. predicamentis attribuitur passiones reales in toto tractatu. habet considerantur realiter. Unde quod ille passiones non dantur considerari in logica realiter sed logicaliter. Vel potest dici quod ille passiones considerantur minus principaliter in logica. secundum quod per illas devenimus in cognitionem passionum logicalium. ut patet infra.

Ad Quid sit subiectum tercii tractatus. Ad hoc dicitur aliquid quod sit predicamentum. Alii vero dicunt quod sit esse sub ratione ordinabilitatis. Et alii dicunt quod sit genus generalissimum. Sed verius dicendum est quod sit ens dicibile incompletum ordinabile in genere. secundum sub et supra. et tolet addi. prout

Tractatus tertius

substat voci talē ordinē scanti. Et dī ens ad dīaz nō entis. qz nō ens nōq
ponit in p̄dicamēto. vt chimera. Et rō illi⁹ ē. qz unūqđqz ponit in p̄dica
mento fm suā eētā quā importat. s̄ nō entia nō hnt eētā. q̄ nō ponun
tur in p̄dicamēto. Et dī dicibile. ad dīam indiuiduoz q̄ pprie nō ponunt
in p̄dicamēto. qz nō dicunt. i. nō p̄dicant. s̄ subiūiunt. Et dī incompletū
ad dīam cōpleroy. eo qz cōplera nō ponunt i p̄nto. Cui⁹ rō est. qz comple
ra non importāt vnā eētā. s̄ p̄les. Deinde addit. ordinabile in genere.
ppter trāscendētia. q̄ nō sunt ordinabilia in genere. qz ordinari in genere
est poni i gñe determinato. s̄ trāscendētia i nullo gñe determinato ponuntur
Et dī. fm sub ⁊ supra. ad dīam dīaz q̄ nō ponunt fm sub ⁊ supra in recta
linea p̄dicamētalī. s̄ a latere. Et addit fm qz s̄stat voci talē ordinē scan
ti. ad denotandā qz p̄dicamēta nō considerant s̄ vt sunt entia realia. s̄ in
q̄tum stant sub voce scante ipas res ⁊ ergo res ad extra nō ponunt i p̄di
camento. s̄ res concepte sub voce. Et rō illi⁹ est qz ipse res adē sunt sin
gulares ⁊ singlaria nō ponunt s̄ ⁊ p se in p̄nto. q̄ nulla res adē ponit in
p̄dicamēto. Et nā vna res ad ē non ponit sub alia re aut supra.

A Nullū cōp̄ etū dī ē ē subiectū alicui⁹ scie. s̄ ens dicibile incōplerū.
rē. est qd cōplerū q̄ rē. Dm̄ ad maiore qz nullū cōplerū vey ⁊ fm
scationem dī ē ē subiectū alicui⁹ scie. s̄ subiectū isti⁹ scie est qd cōplerū so
lum fm vocē. Et qz nullū complexū verū p̄t esse subiectū patz qz scia capit
vnitātē a subiecto. cū q̄ complexū nō sit aliqd vnū. talis scia non h̄et vni
tatem ab ip̄o. Nec est illud qd h̄ ponit p subiecto ens p accūs. sicut aliqd
frivole nituntur pbare.

A Subiectū illō ē qd cōplerū fm vocē ⁊ scationē s̄l. q̄ ē complexum
vey. H̄ns pbat. qz cōplectif et ppria passiōe ⁊ subiecto. s̄ ppria passio rea
liter distinguitur a subiecto. Dm̄ qz ordinabile in gñe capit dupl̄r. Ano
mō p formali rōne cōsiderādi. ⁊ sic ponit p pte subiecti. Alio mō capit vt
est passio ppria entis dicibilis incōplecti. ⁊ sic ponit in cōclusionē demon
strationis a pte p̄dicati. ⁊ qz formalis rō cōsiderādi nō addit aliqd realit̄
supra subiectū. iō nō facit realē cōplexionē cū ip̄o. An̄ sicut se h̄z dīa ad ge
nus qd diuidit. ita se h̄z formalis ratio cōsiderādi ad suū subiectū. s̄ dīa
nō facit realē cōplexionē cum subiecto. Et cum dī. voces sunt signa rerum
si ergo subiectū isti⁹ scie est qd cōplerū fm vocē et nā erit qd cōplerū fm
scationem. Dm̄ qz voces sunt signa rez non ad extra immediate. s̄ rerū
conceptay. qz aliqd contingit vnā rē conceptā nō habere vnū nomē. pp̄t
penurā vocabuloy. ⁊ sic plurib⁹ vocib⁹ eam circuloquimur.

A Predicamentū est vnū simplex nomē. ⁊ pōt esse subiectum huius
scientie. ergo frustra accipiunt tot noīa ad circumloquendū eius
subiectum. H̄cedens pbat p conditiones subiecti attributionis. que
huius conueniūt. nam p̄dicamentū in. et oīia magis principaliter conside
rata in hac scia est qd cōssunū rē. Dicendū qz p̄dicamentū capit tripliciē
Ano mō p tota aggregatōe geney ⁊ sp̄ez fm sub ⁊ supra. Scdo mō capit
p genere gñalissimo alicui⁹ coordinandis ⁊ istis duob⁹ modis nō p̄t esse
subiectum. Tum primo. qz ordinabile in genere non cōuenit sibi adēte.
Tum scdo. qz tūc essent decem subiecta illi⁹ scientie fm qz decē sunt p̄di.

camenta
complex
fundabi
plerumq
paliter c
cundis.

A qñ scia
uis sicut
cque. ⁊

gniti
triplic
sunt

iste
vhab
parati
sione i
ps est
p̄dicat
scendē
sine q
triplic
q̄ p̄du

Q

Et dī
sto. s̄
Dm̄
lia in
dī. in
toz.
a po
num
bent

A capi
est v
ant
i. ⁊

amenta. et sunt decem coordinationes predicamentorum. Tunc tertio quod sic est quod completum non solum voce sed re. Tercio capit predicamentum per secundam intentionem fundabili super quolibet reponibile in predicamento. et sic est quod unum et incommensurabile non potest poni per subiectum. cum subiectum debeat esse in scia principis paliter consideratum. quod in logica convenit primis intentionibus et non secundis. que sunt solum quedam passionum primarum intentionum.

Ad ista scientia vocat scia predicamentorum. et predicamentum erit hic subiectum. Tenet ista. quod scia contra denotat a suo subiecto. Unde quod aliquid quod scia denominat a discipulo. aliquid a causa efficiente aliquid a patre subiecti ut sicut ista scia que de predicamentorum. quia predicamenta sunt presubiective. et ergo non per denominationem a suo subiecto.

Cognoscendum predicamenta. quod sunt necessario punitur. scilicet quod cognoscere neque potest haberi cognitio predicamentorum. et ideo distinguimus cum Aristotele triplicem modum predicandi. Foris ergo quod predicant. quodam sunt univoca. quedam equoca. et quodam denotativa.

Iste est tractatus tertius de. hys. in quo postquam in secundo determinavit de vi absolute. hunc autem convenienter discipline ordinem determinat de ipso comparativum ut est ordinabile in genere secundum subiectum et superius. Et dividit primum sui divi sione in tres partes principales. secundum quod de tribus principaliter determinat. Prima pars est de antepredicamentis. Secunda de decem veris predicamentis. Tercia de postpredicamentis. Et ad introducendum illam partem quod predicamentum dicitur quod ad cognoscendum predicamenta quod sunt necessario punitur. id est cognitio antepredicamentorum. sine quorum cognitione verorum cognitio haberi non potest. Et Aristoteles primo distinguit triplicem modum predicandi. ut eliciat tres distinctiones antepredicamentales dicens quod eorum quod predicant quod sunt univoca. quodam equoca. et quodam denotativa.

Quid sit antepredicamentum. Unde quod est quoddam pambulum traditum ab Aristotele. immediate autem per propria. valens ad cognitionem eorum unde a priori. Et de notat. traditum ab Aristotele. propter predicabilia quod non sunt tradita ab Aristotele. sed a posteriori. Sed diceretur. etiam predicabilia traduntur ab Aristotele. in li. topico. Unde quod ibi non sunt tradita in ratione predicabilium sed predictorum. Etiam si predicabilia in ratione predicabilium essent tradita ab Aristotele. tunc deberent excludi per hoc quod dicitur immediate. quod predicabilia non valent immediate ad cognitionem predicamentorum. sed mediate. Et dicitur a priori. propter propria. quod valent ad cognitionem posteriorum a posteriori. quod dicitur intelligi ex parte cognoscibilis. et non ex parte rei cognite. nisi ad bonum intellectum superius positum. quod proprie et secundum esse reale predicamenta nihil habent ante se. et propter hoc aliqui dimittunt illam clausulam a priori.

Ad antepredicamentum nihil est. et male dicitur quod est quoddam pambulum traditum ab Aristotele. Probatur. quod predicamentum est primum principium. sed primum principium est ante quod nihil est. Unde quod antepredicamentum aliquid est. Alio modo ut sunt due dices. et sic antepredicamentum nihil est formaliter et univocum.

Arguit. Antepredicamenta valent immediate et formaliter ad cognitionem predicti

Tractatus tercius

camenitor. & predicamenta aliqd hnt an se formaliter. Hns pbat. qz snt for-
malia pncipia ad demonstrandū passionē de suo sūcto. Dm vt p. q. p
dicamēta capiunt duplr. Sz alij dicūt q. duplex ē cā formal. f. exēplaris &
intrinseca intrinsece informās. vñ pnta hnt an se aliqā cās formales exē-
plares. f. nō intrinsece informātes. qz sic sunt pma pncipia formalia.

Quot sunt anpnta. Dm q. sunt tria in genere. f. diffinitio. diuisio
& regula. & septē in spē. f. tres diffinitōes. due diuisiones. due regu-
le. An sufficiētia anpntoz in gñe p̄t sic sumi. Hā oē pntum valet ad cog-
nitionem p̄dicamētoz. vel g. valet ad cognoscendū conuenientā p̄dica-
mentoz. vel dīnam vel ordinē. Si p̄mū sic ē diffinitio. si scdm. sic est diui-
sio. si terciū sic ē regula. Et qz tres sunt cōuenientie. due dīne. & duplex or-
do. g. tres sunt diffinitiones. due diuisiones. & due regule. Sz sufficiētia
anpntoz i ipē p̄t sic sumi. qz vltē subsumit si v3 ad cognoscendū cōne-
nientā. f. est triplr. vel valet ad cognoscendū cōuenientā p̄dicamentoz
quā hnt in aliq. equoco. i. in ente. & sic ē diffinitio equoco. aut v3 ad cog-
noscendū reductionē oīm q. sunt vni p̄dicamēt ad gen. generalissimū
ill. coo. ordinatōis. & sic ē diffinitio vniuocoz. vel v3 ad cognoscendū con-
uenientā accētū quā hnt cū pma sba. & sic est diffinitio denotatiuoz. Si
valet ad cognoscendū dīnāz. f. est duplr. vel valet ad cognoscendū dīnam
eoz q. nō sunt in p̄dicamēto ab illis q. sunt in p̄dicamēto. & sic est pma di-
uisio. vel valet ad cognoscendū dīnāz eoz q. snt i p̄dicamēto. & sic est scda
diuisio. Si valet ad cognoscendū ordinē p̄dicamentoz. f. est duplr. v. l. va-
let ad cognoscendū ordinē illoz q. ponunt in vno p̄dicamēto fm sub & su-
pra. & sic est pma regula. vel valet ad cognoscendū ordinē illoz q. sunt in
diuersis p̄dicamentis. & sic est scda regula.

Atria sunt anpnta i gñe & septē i spē. g. sunt decē. qz tria & septē sūt
decē. Dm q. tria ē negāda. & rō ē. qz gen. nō ponit distinctū nūe-
rum p̄ spēm. qz illa tria i genē includūt septē in spē. An tria & septē diuer-
sa inter se faciunt decem. non tñ que sunt sibi inuicem eadem.

Ad cognitionem p̄dicamentoz non optet aliq. p̄ferre. g. p̄hemū
istius tractat. ē falsum. Hns pbat. qz ad cognoscendū illa q. sunt
nota q. ad nos. & q. ad nām nō o3 aliq. p̄ferre. f. pnta sunt binōi. g. rē. Mi-
nor p̄z qz sunt pncipia pma q. quo ad nos & q. ad nām sunt nota. Dm
q. duplicia sunt pma pncipia. f. complera & incōplera. cōplera sunt nota
quo ad nos cognit. s. terminis ex qbus componunt. vt omne totūz maius
est sua parte. qre dicit p̄ p̄posterior. q. p̄ncipia scim. inquantū terminos
cognoscim. Sz pncipia incomplera formalia licet sint nota quo ad na-
turam non tamen quo ad nos f. sunt nobis talia pncipia incōplera diffi-
cilis cognitionis.

Equiuoca dicunt quorū solū nomen est cōe. & ratio
substantie fm illud nomen est diuersa. vt animal sig-
nificat animal viuū & animal pictum. & nomen eis so-
lum est comune & fm illud nomen ratio substantie est
diuersa. Vicimus enim de leone picto in pariete. ec-

ce terribile animal: et de leone viuo idem dicim⁹ equi-
uoce. Et de statutis regum: isti sunt tales reges: et de
his qui adhuc regnant dicimus: isti sunt tales reges
sumendo nomen regis equiuoce.

Idcirco consequenter petrus hispanus erequitur propositum suum deter-
minando de antecedentibus. et subdividitur hec prima pars in tres par-
tes. scilicet tria sunt antepredicamenta. scilicet diffinitio, divisio et regula.
Et primo determinat de diffinitione. que pars iterum in tres subdividit^r
scilicet tres ponit diffinitiones. et primo ponit diffinitionem equiuocorum
dicens. Equiuoca dicuntur. quorum solum nomen est commune. et ratio
substantie sui illud nomen est diversa. ut animal viuum et animal pictum
habent commune nomen. scilicet animal. sed ratio vtriusque est diversa. Et
est intellectus diffinitionis. equiuoca scilicet equiuocata. dicuntur. i. sunt
diabibilia. quorum nomen. id est res significata secundum illud nomen. est diversa. id est alia
et alia.

Quare diffinitio est ante divisionem. et divisio ante regulam. Di-
cendum quod ideo. quia diffinitio valet ad cognoscendum predicamē-
ta quo ad esse. eo quod diffinitio explicat esse rei. sed divisio valet ad cogno-
scendum posse. nam per divisionem explicatur potestas seu communica-
bilitas alterius communis. et regula valet ad operari. quia regula ante
predicamentalis ostendit quo modo genera et species debeant in predica-
mentis ordinari. sed esse est ante posse. et posse est ante operari. igitur etc.
Etiam diffinitio correspondet prime operationi intellectus. divisio secun-
da. et regula tertia. igitur. Sed quod diffinitio equiuocorum precedit diffini-
tionem uniuocorum ideo est. quia ordinabilia secundum formam predicatio-
nis equiuoce sunt communiora. sed a communioribus secundum ordinem disci-
plina inchoandum est. Et tamen predicatio equiuoca minime cadit in inten-
tione auctoris tentantis facere doctrinam de predicamentis. ergo primo
fuit extirpanda. Pro quo notandum. quod diffinitio equiuocorum valet
ad noticiam predicamentorum dupliciter. scilicet affirmative et negative
affirmative ad reductionem decem predicamentorum ad unum commune
non uniuocum sed equiuocum aut saltem analogum quod est ens. Negative
vero ad cognoscendum quod nulla equiuoca inquit equiuoca ponunt in prout. Rō
autem quare diffinitio uniuocorum precedit diffinitionem denotatiuorum est quod per
diffinitionem uniuocorum cognoscimus reductionem omnium illorum quod sunt unius ordi-
nis ad principium illius coordinatis. quod est per reductionem accituum ad ibam que
cognoscitur per diffinitionem denominatiuorum. ergo etc.

Antem est ante multa. sed diffinitio uniuocorum debet precedere diffinitio-
nem equiuocorum. Rōm quod duplex est ordo. scilicet nature et quo ad nos.
ordine nature sic diffinitio uniuocorum debet precedere diffinitionem equiuocorum. si or-
dine quo ad nos quod habet suam. Et ideo. quod per reductionem omnium predicamentorum
ad ens per reductionem illorum quod sunt unius ordinis ad principium illius coordinatis
nis. sed ad primam reductionem valet diffinitio equiuocorum. ut patuit.

Tractatus tercius

Quod si equuoca a pe. hys. sint cōuenienter diffinita. Dñm q̄ sic. vt p̄z p expōem circa textū adductā. et dicit Boetius. q̄ dicunt valet tm̄ sicut significant. Et magis ponit dicunt q̄ sunt. qz res non dicunt equi uoce nisi fm̄ q̄ p vocē equuocā fecant. Sed addit solū. qz equuoca tm̄ in vno conueniūt. s. in voce. Nomen. aut̄ hic ponit p voce fecitua. et non est ps oīonis. Ratio dō nō accipit p diffinitione q̄ dditatiua nec substantia p ente p se de genere substantie. qz aliqua sunt equuoca que non hnt diffi nitionem. s. accipit rō substantie p q̄ dditare fecata p vocem vel p qlitate essentiali a qua nomen imponit. Et dī. fm̄ illud nomen. quia equuocata fm̄ illud nomen possunt habere eandem rationem.

Ad Solū? vniuoci ē diffinitio. s. equuocū nō est vniuocū. Igit̄ rē. Dñm ad minore. q̄ equuocū capit̄ duplr. vno mō p re substrata. et sic nō ē vniuocū. Alio mō p illa intentōe v̄l p reb̄ fm̄ qd cōueniūt i illa cōi iten tione. et sic equuocū ē vniuocū. et sic diffinit̄ h. Al̄ p̄t dici q̄ nullū equuocū p̄t diffinit̄ dā diffinitōe q̄ dditatiua et essentiali p̄t tñ bñ describi aliq̄ notifi catione.

Ad Diffinitio equuocorū non conuenit omni contento ratione. sub diffinito. ergo non est bona. Nīs pbat. qz canis et aīal sunt eq̄ uoca. et tñ diffinitio non conuenit eis cū non hēant nomē cōe cuius ratio sit diuersa. Dñm q̄ duplex est equuocū. s. equuocū equuocās. et equuocū equuocatum. Equuocū equuocans est vox plura fms. vt canis et aīal. Sed equuocum equuocātū sunt ip̄e res fecate p equuocū equuocās. vt equuoca equi uocata huius notis canis sunt aīal larrabile. belua marina. fidus celeste. et illa h diffiniūt. id̄ exerciū debet de equuocatis dari. vt aīal viuū. aīal pl̄ ctum sunt equuoca. i. equuocata respectu aīalis. quia conueniūt i solo no mine et non in re fecata huius vocis aīal. Et qz equuoca equuocata sp̄ plu ra sunt sic diffiniūt hic equuoca in plurali nūero. et sic diffinitū h appellat plura. s. non fecat plura. qz fecat illa vt conueniūt in vna cōi intēctione q̄ oī bus contentis sub ea vniuoce est conueniens.

Ad Arguit̄. Logica non hz considerare res. s. rez intentiones. ergo h non diffiniūt equuoca equuocata. Dicendū q̄ logicus non hz considerare res absolute et realiter. s. bene potest considerare illas res que referuntur ad dici et ad p̄dicari. Et q̄ dī equuoca dicunt et non sunt. ad denotandū q̄ oīa que considerat logic⁹ considerat sub dici et p̄dicari.

Ad Petr⁹ hys. exemplificat de equuoco equuocante. q̄ talia h diffiniūt. s. aīal viuū et aīal pictū. Dñm q̄ pe. hys. nō exemplificat de aīali absolute et fm̄ se. s. vt coniungit equuocis equuocans q̄ conueniūt in aīali. qz dic̄ vt aīal fecat aīal viuū et aīal pictū. et hoc nomen aīal ē eis cōe.

Ad Arguitur. Animal est vniuocum. ergo nō est equuocum. Antecedens probatur. quia est genus quod vniuoce predicat̄. Dñm q̄ animal consi deratur dupliciter. Vno modo in ordine ad sua significata. scz. ad animal verum et animal pictum. et sic est equuocum. Alio modo in ord̄ne ad sua inferiora siue ad species. et sic est vniuocum. Et quando dicitur animal se cundo modo est equuocū. Probat̄ p̄ Aresto. p̄rio de aīa dicentē. q̄ ratio aīalis fm̄ vnūq̄q̄ aīal est altera et altera. vbi loq̄r de aīali sc̄do mō. Dī cendum q̄ animal capit̄ dupliciter. Vno mō p̄b̄lice. put̄ notat naturam

p dñas ad spēs ptractā. et sic rō aīalis est altera et altera fm qōlibet aīal. et sic etiā aīal est equocū. Alio modo logice fm q nomiat vnū cōceptū cōmunē suas spēs puenientē. et sic est vniocū habens vnā diffinitōem eq̄līter omnibus specieb⁹ cōuenientē.

Quōd diuidit equocū equocās. Dñm q h mō. qz qddā est equocū a p̄silio: et qddā a casu. Equocū equocās a p̄silio: qd alio nōle vocatur analogū est vna vox plura scās p pri⁹ et posteri⁹. Exēplū vt aīal est equocū equocās a p̄silio. qz p pri⁹ dī de aīali viuo et p posteri⁹ dī de aīali picto ppter similitudinē quā hz aīal pictū cū aīali viuo. Sz equocū equocās a casu est qd scāt plura eque pmo. vt canis scāt aīal latrabile. beluā marinā. et sydus celeste. Et dī equocū a cōsilio. qz sicut in p̄siliādo fit qdā delibratio: sic q p̄siliū vni⁹ seq̄tur p̄siliū alteri⁹. Sic etiā in illi⁹ equocū inpositōe ad scandū plura ē facta quedā deliberatio ad imponēdū hoc nomen ad scandū posteriora scata ppter similitudinē quā habet cū pmo. Sz dī equocū a casu. qz casualit aduenit illi equoco scati vni⁹ qd iponit ad scādū aliud. Et Aresto. exēplificat hic de equoco a p̄silio. nō a casu ideo. diffinitio equocōz valet ad cognoscēdū reductōem oīm p̄dicamētōz ad ens. et ens est equocū a cōsilio ad decē p̄dicamēta. qz ens p pri⁹ dī de substantia et p posteri⁹ de accidēte. Aliā rō est. qz equocū a cōsilio satis icludit equocū a casu. qz si illud qd min⁹ videt inesse: inest et illud qd magis. sed equocū a cōsilio est min⁹ equiocū q̄ equiocū a casu. et hec diffinitio cōuenit equiocō a casu.

Aī Canis scāt sua scata quodā ordine. quia primo significat aīal latrabile. secundo beluam marinā. tertio sydus celeste. ergo est equocū a cōsilio. Aliis pbatur. qz canis imponitur a mordacitate. et illa mordacitas primo cōuenit aīali latrabili. secundo belue marine. et tertio syderi celesti. Dñm q canis capitur dupliciter. Ano modo q̄tum ad illud a quo nomen imponit. s. a mordacitate. Alio modo q̄tum ad illud cui nomen imponit. Primo modo est equocū a cōsilio. s. secundo modo equaliter scāt sua scata: et est equocū a casu.

Aī. Illud qd eque primo plura scāt est equiocū a casu. s. omne equocū est hñōi. ergo omne equiocū est a casu. Minor patet per interpretatōnem nomis. quia dī equiocū quasi eque primo plura significās. Dicendū q equocū a casu est p̄cipali⁹ equocōz. et ergo interpretatio equocū ponit et attribuit. qz omne analogū p se positū stat p suo scato famosiori. Vel pōt dici ad minōrē q oē equocū est eque pmo plura vocās et pte rei. s. nō ex pte nri intellect⁹. Etā pōt dici q illa interpretatio nō puerit cū interpretato. q nō oportz q oē equocū sit eque primo plura vocās.

Aī Si diffinitio equocōz esset bona: seq̄ret q verba et participia non essent equoca. Probat. qz nō sunt noīa. Dñm q nomē capitur duplī. Ano modo p̄prie put est pars orōnis distincta contra alias ptes. et sic nō capis hic. Alio mō capis nomē cōmuniter p voce scatiua. vt nomē est nota mentis. et sic verba sunt nomia. et isto modo debet capi nomen in diffinitōe equiocōz. Et similiter substantia non debet capi prout distinguitur contra accidens. sed capitur pro essentia rei. et ergo accidentia etiam possunt esse equioca.

Tractatus tertius

Al nomen propriū et singulare est equiuocū. ut dicit Florista. et etiam alexander. et tū diffinitio sibi nō cōuenit. Probat. qz nō hz nomē cōe. Dm qz aliqd nomē dē ēē cōe duplr. Uno mō cōitate significatōis. s. qd aliqz vōr est cōiz plurib⁹ reb⁹ scatis. Alio mō aliqd nomē dē cōe cōmunitate suppositoꝝ. ut terminū cōes hntes sub se plura supposita. Quis ergo nomē pꝛiā nō sit cōe cōitate suppositoꝝ. est tū cōe cōitate scatonis. Vel dicendum qz nomina pꝛia nō hnt nomē cōe. i. appellatiuū hnt tamē nomen cōmune. i. conueniens multis.

Al bona. Quis pbat. qz nō hnt rōem. i. diffinitionē. Dm qz rō debz hic capi cōiter p quacunqz notificatōe. et nō tū p diffinitōe qd dicitur et essentiali. Vel dōm qz licet ens et dñe nō hnt rōem. i. diffinitionē. habet tamen rationem. i. rem significatam per vocem.

Uniuoca dicuntur qz nomē ē cōe: et rō sub ē fm illō nomē ē eadē. ut hōc nomē aial ē cōe hōi: boui: et leo- ni. et sūp rō sub ē fm illū nomē est eadē. ut hō ē aial: bos ē aial. et hō ē sub ā aiala sēsibil: et bos ē sub ā aiala sēsibilis. et sic nomē ē cōe eis. et rō sub ē fm illō nomē ē eadē. nihil enī aliud est hō fm qz est aial qz sub ā aiala sēsibilis: et similiter bos.

Hic sūp pꝛe. hyl. ponit diffinitōz scdm. que est uniuocoꝝ. dicens (Uniuoca dicuntur. quoz nomē est cōe. et rō sub ē fm illud nomen est eadē) exēpla patent in textu. Sed rō ordinis quare diffinitio uniuocoꝝ pcedit diffinitōz denotatiuoꝝ est. qz diffinitio uniuocoꝝ valet ad cognoscendū reductionem omniū illoꝝ que sunt vnius coordinatōis ad principiū eiusdem coordinatiōis. sed diffinitio denotatiuoꝝ valet ad cognoscendū reductionem accidentiū ad substantiam. mō pꝛior est reductio aliquorum ad principium eiusdem coordinatiōis qz accidentium ad substantiam. qz diffinitio uniuocoꝝ pcedit diffinitionem denotatiuoꝝ.

Quātrū uniuoca sūt bene a pꝛe. hyl. diffinita. Pro rōne notandū qz duplicia sūt uniuoca. s. uniuoca uniuocata. et uniuoca vniocantia. Uniuocū uniuocans est nomen plurib⁹ attributū fm eandem rōem. vel est nomen scans naturā cōm multis. ut aial attribuit plurib⁹ spēb⁹ fm eandem rōem. qz rō aialis est eadē quo ad oēs suas spēs. Sed uniuocata dicunt res diuerse importare p uniuocū uniuocans. vel sunt inferiora talis nature cōis. ut hō. vacca. leo tē. sūt uniuoca uniuocata respectu aialis. Tunc dicendū qz hic diffinitur uniuoca uniuocata. s. qz diffinitio sit bona. pꝛ. qz explicat esse diffinitū sui distinguēs ipm ab oib⁹ alijs. Diffinitur aut uniuoca in plurali numero. ad denotandū pluralitatem et multitudinē uniuocoꝝ sicut dictū est de equiuocis. Et nō additur (solū) qz uniuocis nō solū nomē ē cōe. s. etiā rō sbe. ut hō nomē aial ē cōe

omnibus suis vniuocatis. et etiā rō aīalis est cōis ipīs. qz oīa cōnensime in hoc noīe aīal. et in rōe. i. diffinitōe aīalis. ergo bene subiungit q ratio substantie fm illud nomen supplevniuoci vniuocantis est eadem.

Notādū Quē dīctā est inter vniuoca. equiuoca. multiuoca et diuersiuoca. qz equiuocum est nomen plura significans. vt canis. Aniuocum est nomen vnum scāns. vt homo. Multiuoca sunt multe voces vni rei attributē. vt Marcus Tullius. et ens dicibile incōplexum ordinabile in genere et c. S; diuersiuoca sunt multe voces diuersas res scāntes. sicut homo et asinus. Et qh querit. quare hic non diffiniuntur multiuoca et diuersiuoca. sicut vniuoca et equiuoca. Rñ det qz iō qz hic determinat de diffinitōibz q valent ad cognitionē pāicamētoz et diffinitōes multiuocoz et diuersiuocoz ad illā nō valent. qz et. Etā tales magis spectant ad grāmaticū q ad logicū.

Aī Aīal est equiuocū. qz h male p ipm exemplificat. Aīis pty et dictis circa diffinitōz equiuocoz. Dm q aīal capīe duplī. vno modo qz ad sua scata. et sic est equiuocū. i. ad aīal v iūū et ad aīal pictū. Alio ppatur ad suas spēs et sic est vniuocū. et hoc modo ponitur hic.

Aī Aīal est equiuocū ppatū ad suas spēs. q nō est vniuocū. Aīis probat. qz in genere latent multa. i. multe equocatōes. vt. vii. phi. Aīal est gen. qz et. Dm vt paus q aīal capīe duplī. vno mō logice put nominat naturam cōm pncipabilem suis spēs. et sic est vniuocum. Alio mō capīe phifice put noīat naturā cōm actu in suis spēs existētem. et sic est equiuocum. h hic loquitur petrus hyl. de eo logice.

Aī Diuersay rex diuersa sunt noīa. h vniuoca vniuocata sunt diuerse res. ergo diuersa hēbunt noīa. et p hīs male dī quoz nomen ē cōe. Maior phas. qz nomen rei imponitur a forma. h diuersay rex diuerse sunt forme. Dm q diuersay rex sunt bñ diuersa nomīa specialia. sic etiā hnt diuersas formas speciales. tñ nihil phibz eis eē nomē cōe. sicut pueniūt in forma cōi. qd cōe nō feat illa immediate. h mediate. p qd differt ab equiuoco. quod immediate plura feat.

Aī Genus generalissimū nō habet rōem. i. diffinitionē. q non pōt esse vniuocū. Dm quis genus generalissimū nō hēat rōem. i. diffinitionem qddatūam et cēntialem. hz tñ quandā notificatōz descriptiuam. q notificatio est cōioz notificatio. et sic etiā debet hic capi ratio.

Denominatiua dicuntur quęcūqz ab aliquo solo casu sunt differentia. et fm illud nomen habent appellatōnem. vt a grāmatica grāmaticus; a fortitudine fortis. Differunt solo casu id est sola cādetiā que fit ex parte rei. et fm illud nomen habent appellatōnem. Nomen enim denominatiuū debet conuenire cum nomine abstracto in principio. et differre in fine. vt a grāmatica grāmaticus. et ab albedīe alb.

Tractatus tertius

Hic dñr pē. hīs. ponit vltimā diffinitōz. s. denotatiuoz. Ratio ordinis est ex dictis sumenda. Dicit ergo (denominatiua dicunt. rē.) Que diffinitio sic intelligit (Denotatiua). s. eiusdē denominātis (dicunt. qñqz). i. q (vna sunt). s. ab aliq abstracto (solo casu). i. sola finali terminatiōe (et fm illud nomē). i. vocē (hāt appellatōz). i. p̄dicatōz de subiecto inherēntis. Vel. i. pulsione ad alienā naturā vel extraneā nominationem.

Notandū Qz in diffinitione denominatiuorum dicitur (dicuntur) et non (sunt) ad denotandum; q omnia que loquutus considerat refert ad dici et ad predicari. et (dicuntur) valet hoc est p̄dicantur. Deinde addit (quecunqz) quod debet capi infinite ppter infinitam multitudinem accidentium vni subiecto inherēntium. Alię paritiae circa textum sufficienter sunt exposte.

Querit Quot requiruntur ad denominatiuā predicationē. Dicēdū q tria. primū est denotans. scdm denotatū. scū denotatiuū. An denominatiuū est cōcretū accidentale. denominans est abstractum. denominatum est subiectum de quo p̄dicat aliqd accēs. Exemplū. vt hō est alb⁹ albedine. ibi alb⁹ est denotatiuū. albedo denominās et hō denotatū. et ista tria clare intelligūtur i diffinitōe sup̄ posita. q̄ ē hōa

Querit q̄uplicia sunt denominatiua. Scdm q̄ duplicia. s. voce tñtuz scātōe tñi. voce et significatōe simul. Denominatiua voce tñtuz sunt. quādo p̄cretū puenit cū suo abstracto in principio. et differt ab eo in fine sed nō dicit alienā naturā a subiecto. vt hūan⁹ respectu hūanitatē. qz nō significat formā accidentaliter subiecto inherēntē. Denominatiua significatōe tñi siue fm rem. sunt illa q nō pueniunt cū abstracto in principio et differunt ab eo in fine. s. dicūt alienā naturā a subiecto. qz. s. subiectū accidentaliter denotant. vt studiosus respectu virtutis. Et nō d̄ studiosus a studio. rō est. qz studiū dicit solū vnū factum bonum moraliter. et studiosus dicit plenitudinem talium actū. que plenitudo est virtus. ergo non dicitur denominatiue a studio. s. a virtute fm significatōz tñi. vel a studioitate fm vocem et significationem simul. Sed denominatiua voce et significatione simul sunt illa. que conueniunt cum suis abstractis in principio. et differunt ab eis in fine. et dicunt alienam naturam a suis subiectis vt ab albedine d̄z albus. a iusticia iustus. Et q̄ talia denominatiua dicūt alienam naturam a suis subiectis patet. quia sunt alterius predicamenti q̄ subiecta. vt homo est albus albedine. ibi subiectū. s. homo est de genere substantie. et denominatiuū. s. albus est de genere qualitatis. Et d̄ istis denominatiuis. s. fm vocem et significationem simul intelligitur diffinitio ista. Ex quo patet primo q tres condiciones requiruntur ad denominatiuū voce et significatōe simul. Prima est. q̄ debet conuenire i principio cum suo abstracto. Secunda est. q̄ debet differre ab eodem in fine. Tercia est q̄ debet dicere alienam naturam a subiecto. siue extraneā nominationē. P̄ter secundo q̄ ista sit predicatio denotatiua. hō ē risibilis. q̄ diffinitio denotatiuoz cōuenit sibi. et similiter tres p̄ditōes p̄dicte. qz a risibilitate hō d̄z risibilis. et risibile conuenit cū risibilitate in principio. et differt ab ea in fine. et similiter risibile dicit alienam naturam a suo subiecto. cum sit de genere qualitatis. et homo de genere substantie.

Ad Predicatio vniuoca et predicatio denotatiua distinguuntur. sed ista
homo est risibilis: est vniuoca. et non est denotatiua. Minor pars per Petrum
i. comitibus. dicitur quod genus. species. diuisio et proprium vniuoce predicantur. Unde quod
ibi vniuoce predicari non distinguuntur denotatiue predicari: sed equocumque predica
tione. ut sit sensus. genus. species. diuisio proprium vniuoce predicantur. quod non equocumque
Ad idem quod ista homo est risibilis: partem est vniuoca: et partem denotatiua. Pro
quo notandum quod secundum philosophum tres predicationes requirunt ad veram denotatiua predi
cationem. Prima et secunda supra tacte sunt. Tertia est quod denotatiuum dicitur
debet alienam naturam a subiecto: sic quod non sit de essentia subiecti. sicut genus respec
tu speciei. et quod non fluat a principijs essentialibus ipsius subiecti. Propter primum hu
manum non est denotatiuum vix hominis. dicens homo est humanus ab humanitate. propter
secundum propria passio non est vix denotatiuum respectu speciei: eo quod fuit ex prin
cipijs essentialibus ipsius. est enim proprium coessentialiale suo subiecto. et non est oino
aliene nature ab ipso. sed tamen secundum res facta est simpliciter denotatiua predicatio. quod
subiectum est aliene nature a suo proprio: cum sint diuersorum predicamentorum. ut homo
est in predicamento subiecti et risibilis in predicamento qualitatis in secunda specie.

Ad Omnis illa diffinitio est mala in qua ponitur vltimum sumptum. Ista est
hominis. et non est bona. Maior pars probatur. quod diffinitio predicatur de diffinito
sed illa predicatio est falsa in qua predicatur vltimum sumptum: primo per huiusmodi
as. Minor pars. quod hic ponitur quicquid: quod est signum vltimum. Unde quod quicquid non
tenetur hic vltimum: sed infinite. ut patuit. Ad hoc potest dici quod quicquid ab aliquo dicitur
et illa dicitur denotatiue. ubi quicquid subiicitur et non predicatur. Sed con
tra illa vltima solutio est vniuocum annexum insolubile. quod omnis diffinitio est co
ueribilis cum suo diffinito. ergo etiam quicquid quandoque poneretur a parte predi
cati. et ideo prima solutio est melior.

Ad Arguitur abstractum et concretum non differunt casu. et diffinitio. Huius probatur
quod album et albedo conueniunt in casu: cum sint nostri casus. Unde quod casus capi
tur dupliciter. Ano modo per accidens nominis. et sic non differunt casu. et sic non capit huius.
Alio modo capit casus per cadentia que est ex parte rei: siue per finali terminati
one. et sic abstractum et concretum differunt casu.

Ad Abstractum et concretum non differunt sola finali terminatioue. et non solo ca
su. Huius probatur. quod album et albedo etiam differunt genere: cum album sit
generis neutri et albedo generis femine. Unde quod huius signum solum non excludit quod
libet aliam diuisam ab ea que est in casu: sed excludit solum diuisam que est a principio vo
cis. ut sit sensus. solo casu. i. sola finali terminatioue. et non in principio.

Ad album et nigrum sunt denotatiua et tamen non differunt casu. i. finali terminati
one. quod conueniunt in illa. Unde. Quis duo denotatiua inter se non differant fi
nali terminatioue. tamen quodlibet denotatiuum differt a suo abstracto finali termina
tioue. ut albus ab albedine. niger a nigredine.

Ad Rhetorica est grammatica de notatiue a grammatica. et tamen concretum et
abstractum non differunt finali terminatioue. et non de ratione denotatiui quod
differt a denotante casu. Unde quod grammatica adiectiuum in feminino genere
non differt a grammatica substantiuum in eodem genere. tamen differt ab illo in ma
sculino vel in neutro genere: quod sufficit.

Ad grammaticus dicitur quod abstractum derivatur a concreto. ut fortitudo venit
a fortis. et male dicitur hic in logica quod concreta priuatur ab abstracto.

Tractatus tertius

Dicendū q̄ inter logicū grāmaticū nō ē cōtrouersia. qz grāmatica cōsiderat pluralitatem vel paucitatem syllabarum fm̄ quam abstractū deriuatur a cōcreto. quia habet plures syllabas. vt fortitudo deriuatur a fortis quia deponēdo s et addendo tudo. sic fit fortitudo. Sz logicus qui ē ar̄tifer magis subtilis cōsiderat q̄ cōcretum fm̄ intellectum ē posterius abstracto. s̄ posterius a priore semper deriuatur. Etiam abstractū significat formam accidentalem fm̄ se. et cōcretum importat formam accidentalem in subiecto. quia cōcretum dicitur a cōcernō is ere. quia cōcernit subiectus. et sic cōceptus abstracti ē simplex et concretū ē compositus. sed compositus deriuatur a simplici.

Quā dicitur: quedā dicitur cū cōplexione: vt homo currit. qdā sine cōplexione: vt homo.

Hic p̄ter determinatur de sc̄do antep̄dicamento in genere. s̄. de diuisione. Et ratio ordinis ē. quia diuinitio explicat eē. et diuinitio posse. s̄ esse ē ante posse. Sc̄da ratio ē. quia prima opatio intellectus ē ante sc̄dam. sed diuinitio respicit primā opationem nostri intellectus. et diuinitio sc̄dam. Et diuiditur in duo fm̄ q̄ duas ponit diuisiones. que sic differunt. qz prima que hic ponitur valet ad cognoscendū dñam eorū que non sunt in p̄dicamentis ab illis que sunt in p̄dicamentis. et sc̄da valet ad cognoscendū dñam eorū abinuicē que sunt in p̄dicamentis. Ido parz ordo. quia prius scire oportet que sunt in p̄dicamentis et q̄ nō anteq̄ possum⁹ scire dñaz eorum q̄ ponuntur in p̄dicamentis. Dicit ergo primo (Eorū que dicuntur) alia dicuntur fm̄ cōplexionē. alia dicuntur sine cōplexione. Ratio diuisionis ē. qz quedā dī seu p̄fert s̄ p̄fert vel simplici voce cui cōr̄ndet p̄cept⁹ incōplex⁹. vel p̄fert plurib⁹ vocib⁹ q̄b⁹ cōr̄ndet p̄cept⁹ p̄plex⁹. Si primū sic dī sine cōplexione. si secundū sic dicitur cum cōplexione.

Q̄uare in illa diuisione cōplexū p̄cedit incōplexus. cum tamē simplex debet p̄cedere compositus. Consideretur q̄ ideo. quia cōplexa nō ponuntur in p̄dicamentis. et ergo primo sunt remouēda et abijcienda. Alia ratio est. quia habitus est ante priuatōem. sed complexum habet se p̄ modum habit⁹. et incōplexū per modū priuatōis. Et diuisiō hui⁹ diuisionis est vox sc̄atua. Et debet diuisio sic exponi (Eorū que dicuntur). i. p̄ferūtur. i. vocū sc̄atuarū. platarū (quedā dicuntur cum cōplexione). i. eis cōr̄ndet cōceptus cōplexus (alia dicuntur sine cōplexione). i. eis cōr̄ndet cōceptus incōplexus. Et est diuisio subiecti in accidētia. qz p̄ferri cum cōplexione vel sine accidit ip̄is vocibus sc̄atuis.

Notādū Qz illa dicuntur sine cōplexione quibus cōr̄ndet cōceptus simplex. Est autē simplex conceptus q̄n̄ p̄cipiuntur res sine p̄positione et diuisione. Sz illa dicuntur cum cōplexione que p̄feruntur pluribus vocibus. quib⁹ cōr̄ndet p̄ceptus cōplexus. Propter primū canis nō dī p̄ne cū cōplexione. qz ibi nō sunt voces p̄les. Propter secundū alal rōnale nō dī cū cōplexione. qz licz ibi sint p̄les voces. tamen ip̄is nō cōr̄ndet p̄ceptus cōplexus. ad minus q̄tum ad illud quod remote significat. quod ideo dicitur. quia diuinitio q̄tum ad illud quod immediate significat est quid cōplexum voce et sc̄atione simul. Pro quo

alter
one t
res v
modo
ra sc
voces
stans
vt ho
qd me
gunt
cūq̄ e
nihil
sentu
rum r
Ar
nuntia
quare
Ar
dicibil
hic po
q̄ deri
tica d
p̄dicam
est qd
Ar
bet cor
qd libe
aliud a
la res s
hoc sig
simul p
dum pl
Ar
sine cōp
cōplexi
one p̄z
pitur di
ceptus
cem sig
Et nō o
tur sub
ea nō su

ulterius considerandum q triplex est cōplexum. scilicet voce tñ. significati
one tñ. voce 2 significatiōe simul. Complexum voce tñ est vbi sunt plu-
res voces circūlocutiue vnā rem fcentes. vt corp⁹ aiātū. aīal rōnale. dū
modo capiūtū circūlocutiue. Cōplexū fcentiōe tñ est vna vox habēs plu-
ra fcentia. vt canis. Sz aliud quidē est cōplexū voce 2 fcentiōe sū. vt plures
voces plures res fcentes. vt homo currit. Et tale cōplexū est duplex. i. di-
stans 2 indistans. Distans est cui⁹ extrema distant abinuicē mediāte copula
vt homo est albus. Et dī tale cōplexū distans. qz inter extrema ponit ali-
qd mediū. s. copula verbalis. Complexū indistans est cui⁹ extrema cōiun-
guntur sine medio. sicut qñ ponitur determinabile cū determinatiōe. vt vbi-
cūqz est oratio impecta. vt hō alb⁹. Et dī indistans. qz inter illa extrema
nihil mediat. Et nullū pplexū inq̄tū pplexū est ponit in p̄dicamēto fm ef-
fentiā. qz vniūqz qd debet poni in p̄dicamēto habet vnā eēntiā. s. cōple-
xum nō habet vnā eēntiā s plures. igit⁹ rē.

Ad Corpus aiātū. aīal rōnale sunt cōplexa. 2 tñ ponūtū in p̄dicamē-
to. dicendū q non ponūtū in p̄dicamēto nisi inq̄tū capiūtū cir-
cūlocutiue pro aliquo vno cui nō est simplex nomen impositū.
quare notanter dictum est. nullum complexum inq̄tum complexum poni
tur in p̄dicamēto.

Ad Omne dicibile est p̄dicabile. s. oē p̄dicabile est incōplexū. ergo oē
dicibile est incōplexū. 2 p̄ his nulla dicūtū cū cōplexione. 2 sic diffinitio
hic posita esset falsa. Dicendū q dici pōt capi dupl^r. Vno mō put est idēz
qz derivari. vt hic dialectica dicitur a dia qd est duo. ibi sensus est. i. diale-
ctica derivatur a dia qd est duo. Secūdo mō capitur dici. put est idem qd
p̄dicari. vt equoca dicunt^r. i. p̄dicātū vel dicibilia sunt. Tercio mō idem
est qd p̄ferri. 2 sic debz hic sumi. quare maior est falsa.

Ad Nulla est vox cōplexa. ergo diuisio mala. Ans p̄batur. quia nulla
est res cōplexa. ergo nulla ē vox cōplexa. Tenet p̄na. qz signū de-
bet cōnādere signato. Dicendū q signū cōnādet signato. nō tñ opozz
qdlibet attributū signi attribui signato vt signū fcent signatū. 2 signū est
aliud a signato. 2 tñ illa duo nō cōueniūt signato. Vel dicēdz q licz nul-
la res sit complexa. tamē vna est alteri cōpōnibilis. et intellectus volens
hoc signare vtitur voce cōplexa. Et quādo dicit^r. intellectus non potest
simul plura intelligere. vt patz. ij. Thopicor. Dicitur q verum est p mo-
dum pluriū. s. bene per modum vniū.

Ad Omnis bona diuisio debet euacuare totā naturam diuisi. sed ista
nō est hmoi. ergo nō est bōa. Minor p̄batur. qz aliqua dicūtū nec
sine cōplexiōe nec cū cōplexiōe. vt oē equocū. sicut canis. Qz nō dicat^r cū
cōplexione patz. qz ibi nō sunt plures voces. Et qz nō dicatur sine cōplexi-
one patz. qz sibi cōrespōdet cōceptus cōplexus. Dicendū q canis ca-
pitur dupliciter. Vno modo fm rem significatā. 2 sic sibi cōrespōdet cō-
ceptus complexus. quia significat plures res. Alio modo capitur fm vo-
cem significantem. 2 sic est quid incōplexum. quia est vna vox incōplexa.
Et nō oportet q canis cōtineatur sub aliquo membrozū. quia nō cōtine-
tur sub diuisione quādo est vox fcentia vniū voce prolata. quia equivo-
ca nō sunt ponibilia in p̄dicamētis.

Tractatus tertius

¶ Ista diuisio ponit in quibus logicalibus. ergo videtur quod conueniret hic ponere non posset. Dicitur enim aliquis quod diuisio hic posita differt ab illa quod ponitur in principio suppositionum. quia ista est diuisio rerum. et in quibus logicalibus est diuisio vocum. Sed quod hic sit diuisio rerum et non vocum probatur. quia ea quod ponuntur in predicamentis sunt res. hic diuisus et membra diuisa erunt res. Tenet ista. quia illa diuisio ponitur ad cognoscendum ea quod sunt in predicamentis ab his quod non sunt in predicamento. His patet. quia si voces essent in predicamento sufficeret unum predicamentum. scilicet quantitas. quia in tertia specie quantitas ponuntur omnes voces. Est tamen melius dicendum quod etiam hic est diuisio vocum scaturarum. platurarum scilicet libri. si differeret. quia hic ponitur ad denotandum quod solum incompleta ponuntur in predicamentis. si ponitur in quibus logicalibus ad innuendum quod tamen incompleta supponuntur. Et ad probandum autem prime solutionis dicendum quod voces capiuntur dupliciter. Uno modo materialiter per seipsas. et sic ponuntur in uno predicamento. Alio modo capiuntur ut sunt scaturae. et sic ponuntur in diversis predicamentis.

¶ Membra bone diuisionis non debent coincidere. si membra istius diuisionis coincidunt. hoc non est bona. Minor patet. quia per se coincidit cum suo toto. si illa quod dicitur sine completionem sunt partes completorum. Dicitur quod membra istius diuisionis non coincidunt formaliter. quia nunquam incompleta est completa. si bene materialiter. quia incompleta est per se completa materialiter.

¶ Alii quicquid dicitur cum completionem dicitur. hoc alterum membrum est superfluum. Alii probant. quia ad minus una dictio dicitur quod est completa. quia completum est ex litteris et syllabis. Dicitur quod completum capit dupliciter. Uno modo per quantum ad rationem aliquid adiunctum. et sic una sunt plures dictio dicitur cum completionem. Alio modo capitur simpliciter et proprie per unionem aliquid adiunctum quorum unumquodque manet sub propria forma. et sic capit completum in proposito. et non conuenit dictioibus secundum se capitis. Etiam proprie loquendo dictio non completatur ex litteris et syllabis. si magis componitur ex eis. Alii proprie loquendo solum illa vox est completa quod est ex pluribus vocibus aliquo modo subiunctis correspondet dictioibus secundum unionem grammatice per modum determinabilis et determinantis aggregata. Et ergo illa non est vox completa. homo. lapis. lignum. quia non est aliquid in una: nec simpliciter nec aggregatim.

Sed priusquam alterum membrum diuisionis huius subdividatur distinguendi sunt modi essendi in. quia necessarii sunt ad sequentem diuisionem cognoscendam: et ad ea que postea dicentur. Primum igitur modus essendi in: est quando aliquid dicitur esse in alio sicut pars integralis in suo toto. ut digitus in manu: et paries in domo. Secundus modus essendi in: est sicut totum integrale est in suis partibus simul sumptis. ut domus in pariete: tecto: et fundamento. Tertius modus essendi in: est sicut species in genere ut homo in animali. et vltimum quodque inferius in suo superiori. Quartus modus essendi in: est sicut genus in specie. ut

par huius in manu
digitus in manu
paries in domo
domus in pariete
tecto et fundamento
homo in animali
vltimum quodque
inferius in suo superiori
genus in specie

par huius in manu
digitus in manu
paries in domo
domus in pariete
tecto et fundamento
homo in animali
vltimum quodque
inferius in suo superiori
genus in specie

animal
tus
tus
est
ut
ma
fici
mo
ut
alic
mo
nun
fene
us
in
in
origi
tra
no in
omis
quo
est du
Aut
dupl
us v
est ad
est qu
pit el
tuten
virtu
effect
A
tue.
ergo

cial in hoie. et sicut quodlibet superius in suo inferiori. Quintus modus essendi in: dicitur sic forma in materia. Et iste quintus modus subdividitur. quia quiddam est forma substantialis. ut anima est forma substantialis hominis. Quedam est forma accidentalis. ut albedo hominis. et prima harum dicitur proprie esse sicut forma in materia. ut anima in corpore. Alia autem dicitur esse in alio sicut accidentis in subiecto. ut albedo in pariete. Sextus modus essendi in: est sicut aliquid est in sua causa efficiente. ut regnum in regente. Septimus modus essendi in: est sicut aliquid est in suo fine. ut virtus in beatitudine. Octavus modus essendi in: est sicut aliquid est in suo continente. ut vinum in vase: locatum in loco. Hos autem octo modos essendi in: distinguit Aristoteles. quarto philosophorum. Boetius autem assignat novem. quia dividit quintum: ut dictum est. Unus est in regno. res in fine. locoque locatum.

Hic per declarationem membrorum sedem divisionis distinguit modos essendi in. quod originaliter ponuntur in quarto philosophorum. et sunt octo. ut scilicet per textum per illam metram. Insunt per totum etc. Non est autem hec divisio unum antepredicamentum. quia ipsa non immediate ordinatur ad cognoscendum predicamentorum. sed ad cognoscendum unum divisionis omnis antepredicamentalis: et ex omni ad cognoscendum predicamentorum.

Quod utrum convenienter a petro. hys. distinguatur octo modi essendi in. Respondetur quod sic. ut per per sufficientiam. Nam omne quod est in alio vel differt ab eo in quo est realiter. vel est idem realiter cum ipso. Si est idem cum ipso in quo est ab hoc est dupliciter. vel inest sibi per modum partis integralis. et sic est primus modus essendi in. Aut per modum partis subiective. et sic est tertius modus. Si per modum totum hoc est dupliciter. vel per modum totum integralis et sic est secundus modus. vel per modum totum utriusque et sic est quartus modus. Si differt realiter ab ipso hoc est dupliciter. quia aut inest actualiter: vel virtualiter. Si inest actualiter hoc est dupliciter. vel dat esse et sic est quintus modus: finem quem inest forma substantialis vel accidentalis. Aut recipit esse et sic est octavus modus. Si virtualiter hoc est dupliciter. vel inest finem virtutem productivam ipsius cause efficientis. et sic est sextus modus. vel inest finem virtutem bonitatis ipsius finis. et sic est septimus modus essendi in. finem quem effectus cause finalis est in suo fine.

Ad Aristoteli. non ponit modos essendi in. ergo petro. hys. non deberet eos ponere. Respondetur quod non valet. quia locus ab auctoritate non tunc. Non est tamen Aristoteles. diminutus. quia petro. hys. est instructor iuvenum. ergo posuit istos modos. non quod illi sint necessarii ad cognoscendum predicamentorum.

Tractatus tertius

menta. sed q̄ sint vtilēs et valent ad cognoscendū diuisionē sequētes. Et q̄ Aresto. breuitatē studet. et eo q̄ posuit illos modos in q̄to philosophorū ad ostendendū q̄ nihil est in seipso sū se totū: eos hic nō resumit.

Aī Idē nō p̄t eē i seipso. s̄ p̄s et totū sunt idē. s̄ p̄s nō ē i toto: nec ecōtra. Idē p̄ p̄s et totū sunt idē sū rē: s̄ differūt sū rōez. et ea quē rōne differūt p̄t sibi inuicē mē: s̄ differēter. Itā p̄s integralis ē in suo toto māl̄. q̄ māl̄ integrat suū totū. et totū integrale est in suis p̄b̄ forma liter. q̄ totū actuat et vnit suas p̄tes inter se. q̄d est p̄p̄ū forme. Vel dicēdū q̄ p̄tes capiunt̄ dupl̄r. Ano mō diuisim. et sic diff̄. ut realiter a toto. ut man⁹ hoīs differt realr ab hoīe. q̄ totū aliqd̄ includit q̄d non includit p̄s. Alio mō p̄iunctim. et sic solū distinguūt̄ a toto sū rōem. q̄re d̄r q̄ totū nihil aliud est nisi sue p̄tes simul sumpte.

Aī Gen⁹ et spēs idē sunt. s̄ insunt sibi inuicē eodē mō eēndi in. Di cēdū q̄ l̄z sunt idē sū rē: differūt tñ rōe. et q̄ diuersimode sibi inuicē insunt Itā spēs est in genere potētiāl̄. s̄ gen⁹ est in specie actu et intellectu. Pri mū p̄z. q̄ spēs cōtinet̄ sub p̄tate ip̄i⁹ generis. ita q̄ sine specie gen⁹ itel ligi p̄t. Secūdū p̄z. q̄ p̄tes p̄ponētes sunt actu in ip̄o cōposito. s̄ gen⁹ est quoddā cōponēs spēm. etiā sup̄ ē de intellectu inferioris et nō ecōtra.

Notandū Q̄nt⁹ modus eēndi in diuidit̄ in duos. ut p̄z i te xtur: sū q̄ duplex ē forma. s̄ subalis et accidētiāl̄. q̄ sic differūt. Itā forma subalis dat eē subale et simpl̄r. s̄ forma accidētiāl̄ dat eē accidētiāl̄. i. eē sū q̄d. Alia est dīa. q̄ forma subalis aduenit ma terie p̄ime. s̄ forma accidētiāl̄ h̄z p̄ subiecto totū cōpositū et materia et forma. Tertia dīa est. q̄ destructa forma subali destruitur totū cōpositū. s̄ destructa forma accidētiāl̄ p̄manere ip̄m totū cōpositū.

Aī Opposita nō p̄t eē in eodēz. s̄ forma et materia sunt opposita sic act⁹ et potētia. ergo rē. Idē q̄ licz forma et materia sunt opposi ta quo ad modos eēndi. s̄ actus et potētie: nō tñ sū esse. q̄ p̄ idē esse sūl erūt in cōposito. Vel dicēdū q̄ licz materia et forma opponāt̄ quo ad rōnes suas formales. tñ quo ad eē existētie non opponūt̄. quia idēz est esse existētie vtriusq̄.

Aī In causa extrinseca nō d̄r esse suus effect⁹. s̄ finis et efficiens sunt cause extrinsece. ergo earū effect⁹ nō sunt in ip̄is. Idē q̄ Quis effect⁹ earū nō sunt in ip̄is formāl̄ et fin instantiā. tñ bene virtualr. q̄ efficiens habet in se virtutē q̄ p̄t effectū pducere. et res est in suo fine solū accidē taliter. s̄ fin bonitatē suā q̄ puenit ex bonitate finis. et hoc sufficit.

Aī Substātia nō est in accidēte. s̄ corpus locatū est suba. ergo nō est in loco q̄ est accidēs. Idē q̄ locatū nō est in loco p̄ inherētiām. q̄ hoc repugnat substātie: s̄ p̄ cōtinentiā. Et sub illo octauo modo cōpre benditur modus quo res tp̄alis est in tpe. q̄ sicut loc⁹ mēsurat locatū mē sura extrinseca. ita tēp⁹ mēsurat tēp⁹ tp̄ale extrinsece.

Qum quē sunt: quedāz dicūt̄ de subiecto: in subiecto nō nullo sunt. ut genera et spēs p̄dica mēti substātie et dīe earū: q̄ oīa dicūt̄ subē vles ex

tenso noie subā: vt hō aīa rōnale. Bici de subiecto
 put hic sumitur ē dici de inferiori: vt aīa dī de hoīe
 r hō de sorte: r color de albedine. Et eē in subiecto
 fm q hic sumitur ē esse i alio sic accidēs in subiecto.
 Alia xō neq de subiecto dicitur: neq i subiecto sup
 vt i diuidia substantie. Alia dicitur de subiecto r sūt
 i subiecto: vt genera r spēs aliorū noue pdicamētōz
 dicitur de inferiorib: r sūt i subiecto sicut accidēs
 ē in subiecto. vt color dī de albedine vt de inferiori
 r est i corpe vt i subiecto. Alia xō i subiecto sūt r de
 subiecto nullo dicitur: vt hec sciā vel hec grāmatica
 est i aīa vt accidēs i subiecto r non dī de aliq inferiori.
 qz non habet inferi. vt iste color ē in subiecto vt
 in corpe r non dī de subiecto. oīs enī color i corpe ē.

Hic ponit secundam diuisionē antepdicamentale. que continet quat-
 tuor membra dicēte (Eorum que sunt) id est entium dicibilium incomple-
 torum (quedam dicuntur de subiecto. in subiecto vero nullo sunt rē. vt
 pz in textu. Sz qd sit esse i subiecto r dici de subiecto sufficienter pz i textu.

Queritur An vera r bona sit hec quadruplex diuisio. Di-
 cendum q sic. quod patet ex sufficientia. Nam omne
 ens dicibile vel est substantia vel accidens. Si substantia hoc est duplici-
 ter. vel est substantia vniuersalis r sic est primum membrum. aut particu-
 laris sic est secundum. Si accidens hoc est dupliciter. vel est accidēs vni-
 uersale. aut particulare. Si vniuersale sic est tertium membrum. si particu-
 lare sic est quartum membrum. Et per hanc diuisionem cognoscitur diffe-
 rentia eorum que sunt in predicamento substantie ab his que sunt in pre-
 dicamento accidentium. Etiam cognoscitur differentia eorum que sunt in
 vno predicamento penes vlt vel particulare. Et in ista diuisione dicat notā
 ter sunt. tamē in pcedente dicebat dicitur ppter tres causas. Prima est.
 ad denotandū q aliqua ponitur in ista diuisione quibz nō puenit dici aut
 pdicari. sicut prime substantie r accidentia particularia. Alia est rō. qz pma
 diuisio valet ad cognoscendū dīam eoz q nō sunt in pdicamētis ab his
 q sunt in pdicamētis. sed ista diuisio valet ad cognoscendū ea que sunt
 in pdicamētis q solū sunt entia realia.

Ad Dici de pūpponit esse in. si q substantie vlt dicunt de subiecto
 etiā sunt i subiecto. Ddm q dici de pūpponit esse in sibi cōforme
 capiēdo subiectū eodē mō. Sz in isto primo mēbro nō capit subiectū eodez
 modo. qz dici de subiecto ē dici superius de suo inferiori. r esse in subiecto est
 eē sicut accidēs ē in subiecto. quod ē in subiecto tanq forma inherēs r ad.

Tractatus tertius

ueniēs rei post ppletū ei' eē. et sic subiectū equocat. cui' equocata patent in istis lib'.

¶ Obiectū xna positū sub. cui. qd inheret. Qd pri' ē copula. p'pū logicāl' infra. Quo sū ars heret. sunt bis subiecta q'terna. Aliq's hō ē p'ma suba et tū d' de subiecto. qz fortes ē aliquis hō. q' secundū mēbz n' ē vex. Dm q' aliq's hō. aliq's bos. et filia capiūt dupl'r. Ano' q' ad rē featā put hnt quādā cōtationē cū specie. et sic p'dicātur vt secūde sube. Alio mō q' ad rem circūlocutā. sicut aliq's hō p' forte. et sic nō p'dicant' de subiecto. i. de inferiori cū tale nō habeāt. An illa p'dicatio. fortes est aliq's hō. est idētica et nō vniuoca.

¶ Aresto. ponit istud mēbz secūdu p' q'to. q' p' b. tenet malū ordinē Dm q' ista q'tuor mēbra pnt dupl'r ordinari. Ano mō fm maiore pueniētiā quā hnt int se. Alio mō fm maiore repugnātiā. An Aresto. ordinat illa mēbra fm maiore repugnātiā. qz illa q' magis repugnāt pūngit. Sz p'mū et qd hic ponit. i. q'tū magis repugnāt. ergo a p'ho pūngit. Sz p' b. hys. ordinat ista mēbra fm maiore pueniētiā. modo secundū mēbz magis cōuenit cū p'mo q' q'tū. ergo illa pūngit.

¶ Idē nō pōt p'dicari cēntialr et accidētalr. q' idē nō pōt dici de subiecto et eē in subiecto. vt dicit tertiū mēbz. Tenet p'ha. qz illud qd d' de subiecto p'dicāt de eo cēntialr. et illud qd est in subiecto p'dicāt de eo accidētalr. Sz idē nō p'dicāt cēntialr et accidētalr. Dm q' idē de diuersis bene p'dicāt cēntialr et accidētalr licz nō de eodē. vt accidēs vlt p'dicāt cēntialr de suis inferiorib'. et accidētalr de suo subiecto.

¶ Hoc albū d' de pariete qd est ei' subiectū. q' male ponit p' exēplo q'tū mēbz. Dm q' lz h' albū dicat de subiecto inferiori. nō tū d' de subiecto capiendo subiectū p' inferiori. Et q' d'. hoc albū d' de forte. Sz fortes ē infer'. q' hoc albū d' de inferiori. Dm q' licz hoc albū dicat de illo qd est infer' respectu hoīs. nō p' est infer' respectu sui.

¶ An aut alterū de altero p'dicāt vt de subiecto: q' cū qd de eō qd p'dicāt dicunt: omia de subiecto dicunt vt fortes est hō. et hō est aīal. ergo fortes est aīal.

Hic p'he dēfinit de tertio antep'dicamēto in genē. qd est regula. Et videtur illa ps in duas: fm q' duas ponit regulas. Prima est q' alter de altero p'dicatur vt de subiecto. i. q' sup' p'dicāt de inferiori: quēcūq' de eo qd p'dicāt dicuntur. i. quēcūq' p'dicāt de illo superiori. etiā p'dicāt de subiecto. i. de inferiori illius superioris. vt hō est aīal. aīal est suba. ergo hō est suba. Et rō ordinis est. qz diuisio imēdiatē p'cedēs valet ad cognoscendū diuersitatē eoz q' ponūt in diuersis p'dicamētis. et regula valet ad cognoscendū ordinē illoz q' sunt in eodē p'dicamēto fm sub et supra. Sz oportet prius cognoscere diuersitatē illoz que sunt in diuersis p'dicamētis q' ordinē illoz que sunt in eodē p'dicamēto.

¶ Q' vtz h' p'ia regla antep'dicamētā valeat vlt in oib' p'dicatis. Dicendū q' fm intēdez auctoris et p' h' nō hz xitatē nū in p'dicatis cēntialr subordinatis. Ita q' si vnū illoz p' se et qd dicitur ne p'dicāt de aliq' subiecto tā q' p' se de inferiori. et aliqd p'dicātū sup' ad p'dicātū intermēdiū p'dicāt p

bica
mo
oz
est
den
diffe
tez
re d
altre
A
in p
quit
datur
Ano
est q
talit
p'dic
aīal.
In re
h' tal
equo
pate
re. et
debe
A
cond
q' ter
h' alb
dom
scda
Q
q' sic
et tūc
tua
aīal.
ad p
ua in
ualer
ethic
A
ueni
p acc
dic co

dicatū p^rdicet p^r se r eēntialiter de illo subiecto. Et nisi regula isto modo
modificaret. Ip^se ē fallacia p^rntis ex virtute arguendi. q^r argueret a sup^r
ori affirmatiue nō distributo ad inferi^r. vt h^o hō ē aīal. r aīal ē albū. g^r hō
est alb^o. p^rdat correlative q^r in regula p^ruenient d^r (alter^r r nō aliud) ad
denotandū q^r illa q^r p^rdicant p^r istā regulā nō d^rnt eēntialr. s^r accēntialr. q^r
differē solū fm rōz. s^r alter^r ip^rortat diuersitatē accēntialē. g^r pot^r pontē al^r
tex^r g^r aliud. q^r ip^rortat diuersitatē eēntialē. Etā alter^r est signū p^ricula^r
re duoz. s^r text^r in prima p^reregule loq^r de duob^r extremis p^rois. quoz
alteruz de altero dicitur. sed aliud non est tale signum particulare.

A^r q^r p^rmissē sunt vere r p^rclusio falsa. D^rdm q^r regula h^rz veritatem
in p^rdicatis eēntialiter subordinatis. q^r nihil plus scā p^r regulā nisi q^r
quid est prius priore est etiam prius posteriore. s^r sic nō ē h^o. g^r Vel si extē
ditur ad alia p^rdicata. requirit^r q^r scda p^ro sit eēntialis q^r non est hic.
Unde tunc due requiruntur conditiones ad veritatē huius regule. vna
est q^r prima p^rpositio sit directa r ordinata. siue sit eēntialis siue acciden^r
talis q^r opter aliq^d sup^rius p^rdicari fm ordinē alicui^r p^redicabiliū. Alia
p^rditio est q^r scda p^rpositio sit eēntialis r directa. quare nō sequit^r. hō est
aīal. aīal est genus. ergo hō est genus. Ratiō h^rz p^rditionū ē. q^r dicitur
in regula quando alterum de altero p^rdicat^r vt de subiecto. i. de inferi^rz
s^r talis p^rdicatio est directa. Sed q^r scda debeat esse essential^r pat^r. quia
equale^r vti. q^r nō esset nisi p^rdicatio esset essentialis. Sed q^r equale vti
patet. quia argumentū istius regule virtualiter est in^rtercio mō p^rse figu^r
re. r reduc^r actualr ad debitam formā q^r scda sit prima. s^r maior i^r darij
debet esse vti. ergo etiā scda hic erit vti. aut q^r nō repugnat eā ēē vlez.
A^r Dicēdo. hō ē alb^o. albū est qualitas. g^r hō est qualitas obseruatur
conditiones p^rdicte. r tū non sequitur. D^rdm q^r ad regulā requiritur
q^r termini debent vniformiter teneri. r eodē mō in p^ria r in scda p^rpone.
s^r albū h^o nō cap^r eodē mō. q^r in p^ria copulat. r in scda supponit. Et s^rlt^r
d^rdm est ad istud. hō est albus. albū ē acc^rs. g^r rē. Vel d^rdm ad primum q^r
scda est falsa. quia album non est qualitas. sed quale.

Q^r Atū ista regula posset extendi ad qualescunq^r p^rdicatōnes scz
eēntiales r accidentales. affirmatiuas r negatiuas Dicendum
q^r sic. r tunc per illam p^riculā de subiecto d^rz solū intelligi subiectū p^rois
r tū itez due p^rditōes restāt obseruāde. p^ria est q^r p^ria p^ro sit affirma^r
tiua r iō nō sequit^r. petr^o nō est asin^o. asin^o nō est aīal. ergo petr^o non est
aīal. Et rō hui^r p^rditōis est. q^r argumentū factū p^r hāc regulā reducitur
ad primā figurā p^r solā transpositionē p^rmissaz. s^r minore existente negat^r
ua in prima figurā nihil sequitur. Scda est q^r scda p^ro sit formalr vt eq^r
ualenter vti quare non sequitur. ethiops est homo. homo est alb^o. ergo
ethiops est albus. Ratio patet ex dictis.

A^r Ad istum lib^rū non pertinet docere p^rntias. s^r tū ordinationem p^r
dicabiliū. g^r videt^r q^r ista regula que docet arguere non sit con^r
uenter hic posita. D^rdm q^r ista regula p^r se docet ordinare p^rdicabilia
p^r accedens tū docet arguere inq^rrum in ea fundat^r consequentia. Et est
hic considerandum q^r talis p^rsequentia est materialis. q^r nō tenet i^r oib^r.

Tractatus tertius

terminis pñtib? pñti forma arguendi retenta. vt hec nō valet. sortes est
hō. hō est spēs. & sortes est spēs. ibi em̄ est filis foia cū argumento quod
circa regulā ponit. & tñ nō valet. si pñt reduci ad pñam formale. s. ad pñ
mam figuram. cuiusmodi sunt formales consequentie.

Diuersorum generum et non subalternatum posi-
torum diuerse sunt species et differentie. vt anima-
lis et scientie: que sunt diuersa genera. Differentie ei-
usmodi sunt rationale et irrationale. Diuiditur
enim per has differentias: vt animalium aliud ratio-
nale: aliud irrationale. Differentie autem scie sunt
naturale: morale: et sermocionale. Diuiditur enim
scientia per has differentias. vt scientiarum alia na-
turalis. alia moralis. alia sermocionalis.

Posita prima regula. q̄ valet ad cognoscendum ordinē sū sub & supra
illorum que sunt in eodem predicamento. hic consequenter ponit secu-
dam regulam. que valet ad cognoscendum ea que ponuntur in vno pre-
dicamento. sic q̄ non ponantur in alio. i. valet ad cognoscendum imper-
mutationem predicamentorum eo q̄ essentie predicamentorum sunt impu-
ncte. Et dicit q̄ (diuersorum generum et non subalternatum positōrum diuerse sunt
spēs & differentie) vt animal & scientia sunt diuersa genera. & hñt diuer-
sas spēs & differentias. Unde genera subalternatum posita sunt illa q̄ sic
se habent q̄ vnum ponitur sub alio in recta linea predicamentali. et hoc
specialiter loquendo. sed generaliter loquendo. genera subalternati po-
sita sunt q̄ sic se hñt q̄ vnum ponit sub alio. vel ambo sub vno tercio. vt
animal & planta. que continentur sub vno tercio. s. sub corpe. At substan-
tia corp⁹. corp⁹ aīal. aīal & planta sunt genera subalternatum posita. et in
predicamento qualitatis sunt hñtus & scia. Et genera nō subalternatum
posita sunt illa q̄ sic se hñt q̄ vnum nō ponit sub alio. nec ambo sub vno
tercio. vt aīal & scia. q̄ aīal ponit sub substantia. & scia sub qualitate.

Quātrū regula antepredicamentalis scda sit iustificans & vera. Vdm
q̄ sic. q̄ essentie predicamentorum sunt impuñcte. vt dicit Theonixti-
us. & arist. primo posteriorum. & ita genera diuersa nō sunt impuñcta. & p̄ cō-
sequens necesse ē spēs sibi illis generib? contentas esse impuñctas. Et si-
militer differentie continentur sub potestate generis. & si sunt diuersa gene-
ra. necesse est differentias esse diuersas. Etiam diuersitas principiorum ar-
guit diuersitatem effectuum. sed genera sunt principia specierum et diffe-
rentiarum. ergo &c.

Ad diuersa constituenta possunt concurrere ad vnum constitutum
ergo non oportet q̄ diuersa genera pñtuant diuersas spēs. Pro-
batur quia vnius effectus possunt esse quatuor cause. Dicendum q̄ ali-
quid concurrat ad constitutionem alterius dupliciter. Vno modo sicut
principia in secula. & sic diuersa pñtuentia nō concurrunt ad vñ pñtutum & sic

gen^o et d^{na} sunt principia speciei. Alio modo sicut principium extrinsecum. et sic nihil prohibet plures causas extrinsecas concurrere ad vnius constitutionem quando sunt subordinate.

Al Animal et scientia sunt genera non subalternativa posita. et tamen habent eandem differentiam scilicet rationale. Dicendum q^d habent eandem differentiam non uniuoce. sed equiuoce. quia rationale est differentia diuisiua animalis. prout idem est quod habens rationem sed est scientie differentia prout constituit scientiam. que est obiectiue de ente rationis vel dirigens rationem. Et vniuersaliter omnes instantie sequentes sunt sophistice. et peccant penes fallaciam equiuocationis.

Al Substantia et quantitas sunt diuersa genera non subalternativa posita. et tamen corpus est sp^s vtriusq^e. ergo ista regula est falsa. Dicendum q^d corpus non est species substantie et quantitatis uniuoce sed equiuoce. nam corpus prout est species sube capitur p^r ista corpora que nata est suscipere tres dimensiones. s^c put importat illa^m trinam dimensionem scilicet longitudinem latitudinem et profunditatem. sic est species quantitatis. et mensurat substantiam primo modo sumptam.

Al Intellectuum est vna differentia hominis et angeli. qui non continentur sub eodem genere. quia homo continetur sub corpore. et angelus sub substantia incorporea. Dicendum q^d intellectum noⁿ recipit equaliter in ho^me et angelo. nec sunt intellect^o hominis et angeli in equali gradu perfectionis. cum intellectus angeli sit essentialiter perfectior intellectu hominis. ideo intellectum de ipsis analogice et non uniuoce predicatur. Unde homo proprie est rationalius. et angelus intellectuius. q^d ho^m intelligit cu^m discursu. s^c angel^o intelligit simplici intuitu.

Al Qualitas et relatio sunt diuersa genera. et t^u h^{ab}ent eandem speciem. Probatur q^d scia^m est sp^s qualitatis cu^m sit h^{ab}it^{us}. et etia^m relatio. q^d de scia^m scibil^{is} scia^m. Vbi q^d scia^m capit^{ur} dupl^r. vno^o p^r seato put^{ur} notat h^{ab}itum q^uda^m siue q^uitate difficult^{er} mobil^{is} a suo s^ubiecto. et sic est iⁿ p^rnto q^uitar^{is}. Alio^o p^r suo p^rnotato. put^{ur} p^rnotat respectu ad suu^m scibile et sic est iⁿ p^rnto relatio^{is}.

Erum que fin^{is} nullam co^mplexione^m dicuntur: singulum eoru^m aut significat substantia^m. aut quantitat^{em}. aut qualitate^m. aut ad aliquid. aut agere. aut pati. aut vbi. aut quando. aut situm esse. aut habere. Est e^um substantia (vt ex^{em}plariter dicatur) vt homo equus. Quantitas: vt bicubitum tricubitum. Ad aliquid: vt duplum triplum. Qualitas: vt albedo nigredo. Vbi: vt in loco esse. Quando: vt heri fuisse cras fore. Situs: vt iacere sedere. Habere: vt calciatum esse. armatum esse. Agere: vt secare vrere. Pati: vt secari vri.

Postea^m de. hys. determinauit de antepredicamentis. s^c p^rsequeⁿter agit de

Tractatus tertius

veris predicamentis. Et primo in generali. secundo in speciali. ibi (his visis) Et de primo eorum que sunt nullam completionem dicuntur. id est dicibilia incompleta singulorum eorum. aut fecit substantiam. aut qualitate etc. que diuisio cum suis exemplis per in textu. Et ista diuisio non est antepredicamentalis. quia non precedit determinationem verorum predicamentorum. sed hic incipit determinatio de veris predicamentis: diuidendo et exemplificando de unoquoque in generali.

Queritur. utrum ens dicibile incompletum sit sufficienter per decem predicamenta diuisum. Pro responsione notandum quod ens dicibile incompletum accipitur dupliciter. Uno modo per omni illo quod per vocem incompleta fecit. et isto modo non diuiditur hic. quia multa sunt dicibilia illo modo incompleta. ut sunt chimera et entia rationis que non ponuntur in predicamentis. Alio modo capit specialiter solum per se dicibile incompleto ordinabili in genere. et illo modo hic diuiditur. Et de ista diuisione (singulorum eorum fecit substantiam et non est) ad denotandum quod ipse res ad extra proprie non sunt in predicamento. sed res concepte per voces fecite. quia omnes res ad extra sunt singulares: sed singularia per se non ponuntur in predicamentis. Et nude voces non sunt in predicamento. quia aliter sufficeret unum predicamentum: cum omnes voces sint in tertia specie quantitas. Tunc dicendum est ad questionem affirmatiue quod sic. quia tamen decem sunt modi entium formaliter irresolubilia. quod modi nunc patet logica dicuntur genera generalissima. Et patet per sufficientiam: que sunt sancti Thomae potest sic sumi. Istam predicamenta distinguuntur penes diuersos modos predicandi generalissimos de prima substantia. Vel ergo illud quod predicatur de prima substantia est de entia prime substantie. aut non. Si primum sic est substantia. Si secundum hoc est dupliciter. quia vel consequitur principia intrinseca prime substantie cui liberet. aut extrinsece ipsum denotat. Si primum hoc est triplex. vel inheret sibi gratia materiae et sic est quantitas. vel inheret sibi gratia forme et sic est qualitas. aut gratia totius compositi et sic est ad aliquid. Si autem ipsam substantiam extrinsece denotat hoc est dupliciter. vel talis denotatio specialiter reperitur in hominibus. et sic est predicamentum habitus. Aut generaliter in omnibus rebus et hoc est dupliciter. vel talis denotatio sumitur a causa. vel a mensura. Si sumitur a causa hoc est dupliciter. vel sumitur a causa efficiente in ordine ad suum effectum et sic est passio. vel sumitur ab effectu cause efficientis in ordine ad suam causam. et sic est actio. Si autem sumatur a mensura hoc est dupliciter. vel sumitur a tempore et sic est quantitas. Vel a loco hoc est dupliciter. vel denotat res absolute in loco et sic est vbi. aut denotat rem in loco in ordine ad totum et ad locum et sic est situs. Et datur ista sufficientia penes causas efficientes tamen: sub qua prophetatur finis. sed a causa materiali et formali non sumuntur aliqui predicamenta. quia ille due cause sunt intrinsece. et effectus illarum causarum non distinguuntur ab ipsis. Et exempla omnium predicamentorum patent in his versibus.

ubi quantitas actio qualitas quantitas
In campo magno. pugnabat. fortiter. olim.
ad aliquid substantia situs passio habitus
Filius. amolphi. stans. et calefactum. in armis.

Notandum Quattuor conditiones requiruntur ad hoc quod aliquid sit ordinabile in predicamento. et sumuntur ex antepredicamentis. Prima est quod sit quid incompletum. et hoc potest cognosci per primam diuisionem et per definitionem equiuocorum. quia complexus non significat rem unam. sed finis eius diuersas partes ponit in diuersis predi-

camen
vel p
gene
vse. q
nati e
spem.
da diu
ppter
dz esse
regula
vnu ve
cor: ari
oim ille

Ar
suas d
ens no
tn est re

Ar
Dom q
mo. sed
dices
go est v
du q ill
li oppo

Ar
vt habe
pna ab
plex est
sunt mu
est vnu

Ar
seca rer
cepta su
qd ipse
ronis. z
esse in p
tu in re

Ar
camen
can. z p

camentis. vel in diuersis locis eiusdē coordinatōis. Scōda est. q̄ d̄z eē v̄le
vel p̄ticulare. vt habet ex secunda diuisione. et p̄ hoc excludit de q̄ nullo
genere p̄dicamentali claudit. q̄ nō ē v̄le nec p̄ticulare. vt hic sumunt. Itē
v̄le. q̄ nō est ens limitatū natū multiplicari i suppositis suis. cū nō sint apti
nati esse plures di. Nec p̄ticulare cū nō habeat supra se genus aliqd vel
spēm. Tercia cōditio est. q̄ sit ens extra aīam. et hoc iterū habet ex secun
da diuisione antep̄dicamentali. q̄ ibi d̄z (Eoz q̄ sunt) et nō eoz q̄ dicūt. et
p̄pter h̄ obliuēra et filia nō ponunt in p̄dicamentis. Quarta cōditio est q̄
d̄z esse limitate nature. et hoc habet p̄ diffinitionē equocoz. et etiā p̄ scōdaz
regulā antep̄dicamentale. q̄re excludunt transcendētia. s. ens res aliqd
vnū verū bonū. q̄ nō ponunt in p̄dicamēto. q̄ p̄dicamentū d̄z a x̄bo p̄di
cor aris. et a x̄bo metior. quasi cū mēsurā p̄dicari. q̄ p̄dicamentū ē mēsurā
oīm illoz q̄ ponūt in illa coordinatōe. qd nō cōuenit trāscēdētib?.

Aī Omnis bona diuissio d̄z eē binembreis. s. ista nō ē binembreis. s. non
est bona. Dm q̄ maior nō est sp̄ vera. sed oīs diuissio generis p̄
suas d̄has. p̄inas erit binembreis. sed ista nō ē diuissio generis s̄ entis. qd
ens nō est genus. Et solet cōiter dici q̄ q̄uis ista diuissio nō ē binembreis
tū est reducibilis ad binembrem.

Aī Est tū vnū p̄dicamentū subē. s. tū erit vnū p̄dicamentū accidentis
Tenet p̄na. q̄ sicut subā est ens p̄ se. sic accēs ē ens alteri inherēs
Dm q̄ non est simile. q̄ subā h̄z se vnūoce ad oīs substantias et vno
mō. sed accidens conuenit suis inferioribus equoce et multis modis. S̄
diceret. tot modis dicūt vnū oppositoz quot modis d̄z reliquum. sicut er
go est vnū p̄dicamentū subē. sic erit etiā vnū p̄dicamentū accidentis. Dicē
dū q̄ illa regula thopica intelligit de illis oppositis. que opponunt sp̄a
li oppositione. modo substantia et accidens opponantur generali opposi
tione et confusa.

Aī Est tū vnū principiū oīm rerū a quo dependet celū et tota natura.
vt habet duodecimo metaphisice. vt de. s. erit tū vnū p̄dicamentū. Tenet
p̄na ab equalentib? q̄ p̄dicamentū et principiū idem sunt. Dm q̄ du
plex est principiū. s. effectiū siue extrinsecū. et formale siue extrinsecū. iā
sunt multa principia formalia et intrinseca. sicut sunt decē p̄dicamēta. s. tū
est vnū principiū effectiū p̄mū. s. deus vt assumpsit argumentū.

Aī Sūt tū tria principia intrinseca rerū. vt p̄bat p̄mo phisicoz. ergo
erūt tū tria p̄dicamenta. Dm q̄ licet sint tū tria principia intrin
seca rerū extra aīam. sunt tū decē ipsaz fm q̄ cognoscunt p̄ rōnem et vt cō
cepta sunt. et illa sunt decē p̄dicamenta. sed Buridan? ponit vndecimū.
qd ipse vocat p̄dicamentū signū. in quo ponunt secunde intentiōes. entia
rōnis. et sineathegoreizata. s. tū p̄dicamentū fm d̄itatē nō est ponendū. quia
esse in p̄dicamento cōuenit reb? cōceptis. et illis q̄ h̄nt imediate fundamē
tū in re q̄ ordinari p̄nt in p̄dicamēto. et nō illis q̄ solū a rōne dependēt

Aī Sūt tū quatuor p̄dicata. ergo tū quatuor erunt p̄dicamēta. Tenet
p̄na. quia p̄dicamentum et p̄dicatum idē sunt. Dm q̄ licet p̄di
camentū et p̄dicatum idē sunt fm rem. d̄nt tū fm rōem. q̄ alia est rō p̄di
cati et p̄dicamenti. quia predicata distinguunt penes diuersos modos

Tractatus tercius

Inherendi. sed predicamenta distinguuntur penes diversos modos predicandi.
de prima substantia. ut patuit supra.

Is habitus dicendum est de ynoquoque predicamento. primo de suba. cum sit prior aliis predicamentis. Substantia autem dividit in primam et secundam.

Postquam peritus hys determinavit de predicamentis in generali. hic consequenter determinat de ipsis in speciali. et primo de suba. Hic ordinis est. quod causa est ante effectum. sed suba est causa omnium predicamentorum in triplici genere cause. scilicet efficientis. materialis in qua. et finalis. et non in genere cause formalis. quod effectus cause formalis realiter est idem cum sua causa. sed accidentia distinguuntur realiter a suba. ergo etc. Alia causa est. quod secundum Aristotelem. septimo metaphysice. suba est ante accidens natura. tempore et diffinitione. Natura quidem. quod naturaliter intelliguntur suba antequam possunt intelligere accidentia. Tempore vero. quod aliqua est suba que fuit ante omne tempus. ut deus. Diffinitione autem. quod suba diffinitur per se in suo proprio genere absque accidentibus. ut homo est animal rationale. sed accidens diffinitur per additamentum hoc est per suum subiectum. Tercia causa est. quod suba est unum eorum subiectum omnium accidentium. et igitur omnia accidentia preceunt. Et potest addi quarta causa. que est logicalis. quod predicamenta ordinantur secundum digniorem modum predicandi. sed suba ipsa predicatur in quid et essentialiter. alia vero denominative et accidentaliter. Et determinando de suba primo determinat de ea quantum ad eius essentialia secundo quantum ad eius accidentalia. scilicet assignando eius proprietates. quod magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est. Circa primum primo continuat dicta dicendis. et cum hoc dividit subam dicens. (His visis dicendum est de ynoquoque predicamento in speciali. et primo de suba) quam dividit in primam et secundam. que est divisio analogi in sua analogata. quod suba dividit. ut dicitur a substantiando accidentibus. quod prius convenit primis substantiis.

Questio. An suba convenienter sit in primam et secundam divisa. Respondetur quod sic. quod omnis suba est particularis vel vis. si primum sic est prima suba. si secundum sic est secunda suba. Vel aliter suba hic dividit ut dicitur ab actu substantiandi. Substantiare autem non contingit nisi dupliciter. scilicet per se primo sicut prima substantia aut per aliud et ex consequenti. sicut secunda suba. Sequitur correlarie quod non sunt ponende substantie tercie neque quarte. quod omnis universalis substantia. que ex consequenti substantiat de secunda suba. quod secundario substantiat accidentibus. Et debent hic capi primum et secundum cum inclusione divisi. aliter essent excederent divisum.

Ad. Omne univocum est prius diffiniendum quam dividendum. sed suba est univocum. quod est unum genus generalissimum. et prius debet diffiniri quam dividi. Respondetur quod omne univocum in quantum univocum est prius diffiniendum quam dividendum. sed univocum analogice sumptum est prius dividendum quam diffiniendum. substantia autem non accipit hic univocum. sed analogice. Pro quo considerandum quod suba capit tribus modis. uno ut de substantiando. et substantiare est sub-

stantiā alicui dare. et sic differentie sunt subē. et est analogum qđ prius dicitur de secunda subā qđ de prima. Alio mō dicitur a substantiando accētib⁹. et sic iterū est analogū. qz primo cōuenit prius. et p poster⁹ et ex cōsequenti cōuenit secundis substantijs. Tercio mō dicitur a p se essendo. i. subsistendo et tunc est qđ vniucum. et hoc mō deberet prius diffiniri si cōuenientē posset. s. qz genus est generalissimū diffinitio sibi nō cōuenit.

¶ Analogū nō pōt esse gen⁹. sed subā est quoddā analogū. qđ nō pōt esse genus. Et dñm qđ illa analogia nō impedit subām esse gen⁹. qz analogia solū est ex pte illi⁹ a quo nomen imponit. et solū conuenit sibi ex pte scius pñtis qđ actus dicitur substatere vel substantiare. vt patuit. Pro quo notandū qđ subā capit triplr. vno mō p omī illo qđ nō est accidēs. et sic diuidit in materiā. formā et totū cōpositū. Alio mō capit inq̄rtum est subiectū cōe omī accidentiū. et sic hic diuidit in primā et secundā. Tercio mō capit put est gen⁹ generalissimū. et sic diuidit in corporeā et in incorporeā. Et p hoc solū argumentū qđ sic arguit. subā diuidit in corporeā et in incorporeā. et etiā diuidit in materiā et formā et totū cōpositū. qđ male diuidit hic in primā et secundā. Dñm qđ hoc est diuersimode.

¶ Secda subā est cā prime subē. qđ subā per⁹ dicitur de scda qđ de pñia. Dicendū qđ scda subā est cā prime qđ ad eēntiā. et sic est prior prima. qz secunda subā dat prime essentia suam. sed nō qđ ad actū substantiādi. qz ille p prius cōuenit prime. et sic diuidimr hic.

¶ Aliqđ est subā tertia vel quarta. qđ ista diuisio est insufficiens. An p in arboze porphiriana. vbi scilicet est prima subā. hō scda. anīal rōnale tertia rē. Dñm qđ multe sunt prime subē. et multe secunde. sed ex hoc nō sequit⁹ qđ sit aliqđ tertia vel q̄rta. Quis vna magis substat qđ alia. Nam oīs subā vel substat accēti primo et p se et imēdiate. et sic est pñia substantia. vel ex cōsequēti et secundario. et sic est secunda subā. vt patuit. Et qđ dicitur anīal nō secundo substat s. tercio. qz mediante spē specialissima. Dicendū qđ licet nō substat secundo in ordine substantiādi. tñ substat secundario et ex consequenti. et hoc sufficit.

¶ Diuisio debet euacuare totam naturā diuiss. sed hec nō est hñmōi. ergo non est bona. Vno pbat⁹. qz deus est subā et tamen non est prima neqz secunda. Dicendū qđ substantia capitur dupliciter. vno mō pro omī eo quod non est accidēs. et sic deus est subā. Alio modo capit pro ente per se substante limitare nature. et sic non est subā. et isto mō ponitur hic diuissum.

¶ Partes subar sunt subē. et tñ nō sunt prime neqz secunde. Dñm qđ quis non sunt prime neqz secunde subē. tñ sunt reducibiles ad primas et secundas subās. qz si sunt ptes secundarū substantiar tñ reducuntur ad scdas substantias. sed si sunt partes primarū subar tunc reducunt ad primas substantias. Et qđ dicitur materia prima est subā. et sñr forma substantialis. vt aīa rōnalis. et tñ nec est prima nec secunda. qđ rē. Dñm qđ materia et forma sunt indirecte reponibiles in predicamento. quia soluz per quandam reductionem. sed hic diuidit subā. que conuenit solum di recte reponibilibus in predicamento substantie.

Tractat⁹ tercius

Prima substantia est, que proprie principaliter et maxime subsistere dicitur. Vel prima substantia est que neque in subiecto est neque de subiecto dicitur. ut aliquis homo aliquis equus.

Hic inter diffinit primam substantiam duplici diffinitione. Prima est (Prima substantia est. q. rē. ut patet in textu. ut aliquis homo quod supponit p. sorte. et sic est individuum suppone. Et diffinitur hic prima substantia tanquam mensuram diuidens substantiam a substantia dicta quod optime fecit p. b. q. dicitur substantiare. Secunda diffinitio est (Prima substantia est que neque in subiecto est neque de subiecto dicitur. ut aliquis homo.

Quod autem prima substantia sit convenienter duplici diffinitione notificata. Dicitur autem quod sic. quod p. de prima in q. dicitur (proprie) propter aliquam accidentia quod videtur substantiare alijs. sic iustitias videtur substantiare albedini. non tamen proprie substantiare tamen quod subiectum quod. Dicitur (principaliter) ad excludendum secundas substantias. ut sunt generata que substantiare proprie accidentibus. ut animal currit tamen non principaliter. Et dicitur (maxime) ad excludendum species specialissimas secundarum substantiarum. que etiam proprie et principaliter multis substantiare accidentibus. puta proprijs. tamen non maxime. quia proprie magis substantiant. Etiam excludit generalis modus substantiandi omnem primam substantiam. et dicitur maxime exponit negativam ut valet. i. quod nihil magis. quia si exponeret affirmativam diffinitio non verificaretur de aliqua prima substantia. Sed de secunda probatur. Quia prima substantia est ens duplici extremitate finitum. cum sit prima in substantiando et ultima in essendo. ratione primi pervenit sibi non esse in subiecto. ratione secundi pervenit sibi non dici de subiecto. et igitur pervenit per illa diffinitur. quod tamen gratia diversorum sibi convenienter quia non dicitur de subiecto in quantum est prima. si non est in subiecto in quantum est substantia.

Ad primam diffinitionem est nugatoria. quod non est bona. Alijs probatur. quia ille particulam proprie principaliter et maxime videntur sibi de facere. Dicitur quibus idem fecerit. non tamen referunt ad idem. sed ad diversa ut dictum est.

Sed nulla diffinitio dicitur convenire alteri a diffinito. igitur rē. Minor pars. quia convenit materie prime. que non est substantia. si pars substantie. Dicitur quod quibus materia prima proprie. principaliter et maxime substantiare forme substantiali. non tamen substantiare accidentibus. et excludit per (que) quod refert substantiam completam directe reponibilem in predicamento. si materia prima in compositum est pars spiritus et reducitur ad spiritum. sed species est secunda substantia. igitur materia prima dicitur reduci ad se.

Ad Terram substantiare omnibus alijs elementis. igitur est prima substantia. (cuncta substantia). Dicitur quod terra maxime substantiare finem utrumque locale. non tamen finem per dictionem ordinem predicamentale. quia hec terra plus substantiare quam terra in compositum. Etiam substantiare hic capit. putat est subiecti superioribus. et subesse accidentibus tanquam subiectum inbestionis. quod non convenit terre per respectum ad superiora elementa.

Ad Contra secundam diffinitionem. nulla bona diffinitio dicitur dari per negationem. sed ista est homini. igitur non est bona. Dicitur quod nulla bona diffinitio dicitur esse pure negativa nisi sub particulis negativis intelligantur affirmativae sicut hic fit. quia per istam particulam (neque dicitur de subiecto) intelligitur quod prima substantia est ultima in actu nature. si per b. quod dicitur (neque est in subiecto) intelligitur quod est ens per se subsistens. Etiam illa diffinitio non datur per puras particulas negativas. quia hic ponitur (que) et refert substantiam superius divisam.

Et hoc excludunt a diffinitione chimera et alia ficta. Et exemplificat petr^{us} h^{oc} p^{er} indiuidua vaga. vt aliq^{ui}s h^{omo} aliq^{ui}s bos. q^{uia} illa cadunt sub arte. s^{ed} indiuidua definita s^{unt} infinita. et infinita s^{unt} ab arte relinquenda. Etia^m s^{unt} corruptibilia et variabilia. s^{ed} indiuidua vaga sp^{iritu} manet sic sp^{iritu}s q^{ui}s includit^{ur}.
Ad diffinitio est vlt^{ima}. p^{ri}mo p^{ost}erior. s^{ed} p^{ri}ma suba n^{on} est vlt^{ima}. s^{ed} n^{on} p^{ot}est diffiniri. D^{icitur} q^{uod} p^{ri}ma suba cap^{it} dupl^{ice}. vno^{modo} absolute p^{er} ip^{sa} re scata p^{ri}ma subam. vt scates plaro. et sic p^{ri}ma suba n^{on} potest diffiniri. Alio m^{odo} vt stat sub scda intentione p^{er} quaz circuloquit^{ur} modis substandi omniu^{us} p^{ri}maru^m subaz. et sic est quodammodo vlt^{ima} et diffinitur.

Scde subst^{antia}e s^{unt} sp^{iritu}s in q^{uo} s^{unt} p^{ri}me subst^{antia}e et h^{ab}et sp^{iritu}s genera. vt h^{omo} est in aⁿiali. Est em aliq^{ui}s h^{omo} in h^{oc} est q^{ui}s sp^{iritu}s et h^{omo} in aⁿiali q^{ui}s est gen^{us}. Indiuidua dicunt^{ur} p^{ri}me subst^{antia}e. q^{uia} p^{ri}mo subst^{antia}t alijs. Genera x^o et sp^{iritu}s dicunt^{ur} scde subst^{antia}e. q^{uia} sec^{un}dario subst^{antia}t. Aliq^{ui}s em h^{omo} d^{icitur} gr^{am}aticus currens aⁿial^{iter} et subst^{antia}a. s^{ed} h^{omo} d^{icitur} gr^{am}aticus currens aⁿial^{iter} et subst^{antia}a.

I^{tem} hic p^{ro}p^{ri}et^{ate} diffinitione scde l^{ib}e dicens. q^{uod} scde subst^{antia}e s^{unt} sp^{iritu}s in q^{uo} s^{unt} p^{ri}me l^{ib}e. et h^{ab}et sp^{iritu}s genera. vt aⁿial. In q^{uo} diffinitio n^{on} d^{icitur} cap^{it} (et) copulatiue. s^{ed} disiunctiue. q^{uia} als h^{omo} n^{on} esset secunda subst^{antia}a. q^{uia} n^{on} est genus et sp^{iritu}s. Et vult diffinitio p^{ri}us. q^{uia} genera et sp^{iritu}s de p^{re}dicamento subst^{antia}e dicunt^{ur} secunde subst^{antia}e sed subst^{antia}alis d^{icitur} n^{on} est secunda l^{ib}a. s^{ed} sit reducibilis ad ip^{sa}m. q^{uia} si s^{unt} d^{icitur} generic^{iter} t^{unc} debent reduci ad genera. et si specific^{iter} t^{unc} debent reduci ad species specialissimas. T^{unc} ibi (Indiuidua dicunt^{ur}) subdit r^{ati}onem membror^{um} dicte diuisionis dicens. q^{uod} indiuidua de genere subst^{antia}e dicunt^{ur} p^{ri}me subst^{antia}e. quia p^{ri}mo subst^{antia}t alijs. genera x^o et species dicunt^{ur} secunde subst^{antia}e. q^{uia} sec^{un}dario subst^{antia}t alijs. vt p^{er} in textu.

Ad scde l^{ib}e s^{unt} in p^{ri}mis. s^{ed} n^{on} econtra. Tenet p^{ri}ma. q^{uia} id^em n^{on} est in illo q^{uo} est in ip^{so}. D^{icitur} q^{uod} hoc n^{on} est inc^{on}ueniens s^{ed} diuersu^m modum essendi in. q^{uia} p^{ri}me l^{ib}e s^{unt} in sc^{dis} potentialit^{er} penes t^{er}ciu^m modu^m essendi in. sicut inferiora in sup^{er}iorib^{us}. s^{ed} scde subst^{antia}e s^{unt} in p^{ri}mis penes q^{ui}ntum modu^m dantes ip^{si}s esse actualit^{er}.

Ad de r^{ati}one subst^{antia}e est q^{uod} n^{on} d^{icitur} alteri inesse. s^{ed} genera et sp^{iritu}s insunt p^{ri}mis subst^{antia}is. s^{ed} n^{on} s^{unt} l^{ib}e. Maior p^{ro}p^{ri}et^{ate}. q^{uia} p^{er} hoc differt sub^{stantia}a ab acc^{id}ente. D^{icitur} q^{uod} de r^{ati}one l^{ib}e est q^{uod} n^{on} d^{icitur} alteri inesse sicut acc^{id}ens inest suo subiecto. et sic etia^m secunde subst^{antia}e n^{on} s^{unt} in p^{ri}mis. sed sicut sup^{er} essentiale in suo inferiori.

Ad Illud est p^{ri}us altero q^{uo} dat sibi esse. s^{ed} sec^{un}d^e subst^{antia}e dant p^{ri}mis subst^{antia}is esse. s^{ed} sec^{un}d^e subst^{antia}e debent dici p^{ri}me. D^{icitur} q^{uod} ad maiore^m q^{uod} secunde subst^{antia}e dant p^{ri}mis esse essentiale. sed p^{ri}me subst^{antia}e dant secun^{dis} esse actualis existentie. et ab illo esse dicunt^{ur} p^{ri}me subst^{antia}e. et ab illo etia^m habent q^{uod} p^{ro}p^{ri}et^{ate} principalit^{er} et maxime subst^{antia}t ip^{si}s accidentibus.

¶ in

Tractatus tercius

Itē ea que dicunt de subiecto oīa p̄dicātur noīe et ratione v̄t hō p̄dicatur de sorte et platone. Eorū xō q̄ sunt in subiecto v̄t in pluribus. quidē neq̄ nomē neq̄ ratio p̄dicatur de subiecto. v̄t hec albedo x̄ hoc albu. In aliquib⁹ aut nihil prohibet nomē p̄dicari de subiecto. rationē xō p̄dicari de subiecto est impossibile. v̄t album p̄dicatur de subiecto. ratio xō albi nunq̄ de subiecto p̄dicatur.

Hic ponit notabile p̄ qd declarat p̄dictas diffinitiones q̄ erūt note et his q̄ sequunt. Et primo ad declarandū scdām diffinitionem prime subē pōit dīnam inter ea que sunt in subiecto. et ea q̄ dicūt de subiecto. dicēs q̄ (Eorū q̄ dicunt de subiecto oīa p̄dicant noīe et rōne) v̄t hō p̄dicat de sorte et platone. et caput hic subiectū p̄ inferiori (Eorū xō q̄ sunt in subiecto v̄t in pluribus qdē neq̄ nomen neq̄ rō p̄dicat de subiecto) v̄t q̄i sumunt abstractiue. In alijs vero v̄t in cōi et is nihil phibet nomen p̄dicari de subiecto. rōnem vero p̄dicari de subiecto supple inbetiōis ē impossibile. Et album p̄dicat de subiecto. rō vero albi nunq̄ de subiecto p̄dicat. q̄ p̄dicari rōne est p̄dicari essentialiter. sed accidentia non sunt de essentia tuorū subiectorum.

Aī Substantia in genere generalissimo accepta dī de subiecto. nō tñ p̄dicatur noīe et rōne. Patet. q̄ nō h̄z rōnem. Ddm̄ q̄uis nō habeat rōnem q̄dditatū. h̄z tñ aliquā notificationē. v̄t substantia est ens p se existens. Vel dicendum q̄ ratio caput hic pro essentia scata p nomen. et non pro diffinitione essentiali. q̄ multa dicunt de subiecto q̄ non habent diffinitionem essentialē. v̄t differentie substantiales. sed tñ predicantur rōne. i. essentialiter.

Aī De quocunq̄ p̄dicat diffinitū de eodē p̄dicatur diffinitio. sed hoc diffinitū albi p̄dicat de aliquo subiecto. v̄t paries est alb⁹. ergo et rō albi dī p̄dicari de eodē subiecto. dicendo paries est coloratus colore disgregatiuo visus. Ddm̄ q̄ rō albi p̄dicat de subiecto accidentaliter. s̄ nō essentialiter. qd hic est p̄dicari rōne. Etā ddm̄ q̄ argumentū falsum p̄supponit. i. q̄ album habeat diffinitionē. q̄ solius sp̄ci ē diffinitio. sed albus nō ē sp̄s. cum p se nō sit in p̄dicamento. ergo rē.

Notādū Q̄ ex ista dīna infert p̄sus. q̄ oīa alia dicūt de primis substantijs. aut sunt in ipsis. Tunc sic arguit ad pbandū secundam diffinitionē prime subē. Illa de quibus omnia alia dicuntur. aut in quibus omnia alia sunt. neq̄ dicūt de subiecto neq̄ sunt in subiecto. sed prime subē sūt hmōi. s̄ rē. Possēt etiā ista pbatto trahi ad primā diffinitionē hoc mō. Illa de quib⁹ oīa alia p̄dicantur aut in quib⁹ sūt p̄prie p̄cipallē et maxime substare dicunt. sed prime substantie sūt hmōi ergo rē. Et quo r̄terius infert correlarie (q̄ nō extitibus primis substantijs impossibile est aliquid aliorū remanere) cuius sensus est. si non sunt

prime subē impossibile ē aliqd remanere alior. s. q̄ dicunt de ipsis. Et vñ
(nō) capi neganter. qz valet nullis existentibus primis substantijs rē.

Ad Omnis subā est ens p se. sed genera et spēs nō sunt entia p se. ergo
non sunt subē. Minor probat. qz habent esse in alio. s. in primis sub
stantijs. Vñ qz licet genera et species de predicamento substantie sint in
alio sicut superius in suo inferiori. nō tñ sicut accēs in subiecto. et ergo
dicuntur eē entia p se.

Ad destructionē posterioris nō sequit destructio prioris. Imo ma
gis eōtra. sed prime subē sunt posteriores secundis substantijs. q̄ secunde
subē nō destruunt ad destructionē primar. Maior probat. qz prius nō de
pendet a posteriori. Et confirmat. qz secunde subē sunt solia. s. vniuersale
est incorruptibile et perpetuum. q̄ rē. Vñ ad primū. qz duplex ē esse. scz
reale. et illud esse nō hñt secunde subē nisi in prius. et sic correlariū ē ve
rū. neqz vt sic prima subā est posterior secunda. qz dicit Hilbert⁹ por. qz na
tura pducens singulare pducit simul vlc. Aliud est esse intelligibile. qd
scz res hz apud intellectū. et tale esse manet destructis singularib⁹. s. hoc
mō non intelligit Aristot⁹. dictum iū. Vel dicendū qz prime subē quo ad
actū substantiandi sunt priores sedis substantijs. licet q̄tum ad actum eēndi
sint posteriores. Ad cōfirmationē vñ qz hyle p se nō sit corruptibile p
ut corruptibile nō iactū tñ corrumpit ad corruptionē singulariū p acci
dens. sicut etiā generat. et nedū corrumpit q̄ ad esse exstie. s. etiā quo ad
esse essentie q̄ omnia individua corrumpant.

De scdaz substantiar spēs ē magis substantia q̄ ge
nus. qz spēs ē p̄pinqz prime substantie q̄ gen⁹. Et eē
qz plurib⁹ substantat. Quibuscūqz em substantat gen⁹ eis
de substantat spēs et cū h spēs substantat ipsi generi. S3 spe
cies specialissime egl substantat et egliter sunt substantie. vt
homo equ⁹ et filia. et filii individua. His visis dicen
dum est de communitatib⁹ et p̄prietatib⁹ substantie.

Hic secundo ponit notabile p qd declarat diffinitionē secunde substan
tie. ostendens dñam generū et spērū q̄tum ad actū substantiandi. Dicena qz
secundarū substantiar spēs est magis substantia q̄ genus. Cui assignat
due rōnes in textu. Prima ē qz secundarū substantiarū illa ē magis substan
tia que p̄pinqz prime substantie. sed spēs ē p̄pinqz prime substan
tie q̄ genus. et ē magis subā q̄ genus. Secunda rō ē. qz secundarū substan
tiarū illa ē magis substantia que plurib⁹ substantat. s. species plurib⁹ sub
stat q̄ genus. ergo spēs ē magis subā q̄ genus. Minor probat. qz qbus
cūqz substantat genus eisdem substantat species. et cum hoc species substantat ipsi
generi. Tunc ibi (Sed species specialissime equaliter rē) consequenter
declarat diffinitionem secundarū substantiarum penes convenientiā di
cens qz omnes species specialissime de genere substantie dicuntur equa

Tractat⁹ tercius

liter substantie. Cui⁹ rō est. qz ille sbe q equaliter appropinquat ad primam
sbe eqli^r hnt substatre accitib⁹. z sic sunt eqli^r substatie. s oēs spēs spēs
lissime eqli^r appropinquant ad primas sbas. qz immediate descendit ab
ipsis ad individua. s spēs spēsissime sunt equalit^r sbe. Et sile iudiciū ē de
primis substantijs. vt etiā hz Aristoteles.

¶ Substantia nō suscipit magis z min⁹. vt pz in quita ppietate. s nō
est vna magis sba q alia. Ddm q substantia capit dupli^r. vno⁹ q
tū ad suū esse ppiū. qd est eē p se. vt dī a p se eēdo. z sic vna nō dī magis
substantia q alia. nec suscipit magis z min⁹. Alio mō capit qm ad actus
substādi. z hoc mō vna ē magis substantia q alia.

¶ Gen⁹ z spēs sūt vni⁹ z idē. s spēs nō ē ppinquior prie sbe q gen⁹
tenet pna. qz prioritas cadit inter distincta z diueria. Ddm q spēs
eē ppinquior prie substantie q gen⁹ p dupli^r intelli^r. vno mō q sit ppinq
or sit in eē nature. z sic est falsum. qz vni⁹ sūt eēntialit^r z it actu itl. Alio
mō qm ad modū eēndi z substādi accitib⁹. z hoc mō spēs ē ppinquior prie
me sbe q gen⁹. An gen⁹ hz eē indeterminatū. z pfusu. spēs xō hz eē deter
minatū p dīam. nō fm nūerū s fm spēm. s prima substantia hz eē determinā
tū fm nūerū. z sic qm ad istū modū eēndi spēs ē ppinquior prie substantie q
gen⁹. Del ddm q spēs spēs z gen⁹ sunt idem fm rem. dnt tū fm rōnem
qm ad modū substādi. z sic vni⁹ pcedit alterū.

¶ Gen⁹ est ppiquior prime substantie q spēs. Aliis pbat. qz sortes fm
naturā pri⁹ ē aīal q hō. Ddm q q ad viā generatiōis gen⁹ ē ppinquior
prime substantie q spēs. qz sortes ē pri⁹ aīal q hō. s via pfectiōis z simplr
et qm ad modū substādi alijs. tūc spēs ē ppinquior prime sbe q gen⁹. qz

¶ tunc sortes ē prius homo q animal.
Illa subā est magis subā q plurib⁹ substat. s gen⁹ plurib⁹ substat
q spēs. s gen⁹ ē magis subā q spēs. Minor pbat. qz aīal plurib⁹ sub
stat q hō. qz substat oibus accitib⁹ oīm suar spēs. s nulla vna spēs sub
stat tot accitib⁹. Ddm q gen⁹ bñ substat plurib⁹ qm ad nūerū eorū qui
bus substat. s qm ad modū substādi tūc spēs plurib⁹ substat q gen⁹. qz
spēs est subiectū accitū. z cū hoc ipsi⁹ generis. s gen⁹ nō substat spēsibus
Del ddm q illud nō dī hic magis subā qd plurib⁹ substat. s qd immediat⁹
substat. qd cōuenit ipēi. Et qñ dī gen⁹ immediat⁹ substat suo inferiori q
spēs. Ddm q licet immediate substat suo supiori. nō tū immediate substat
alicui accidenti.

¶ hō est mag⁹ subā q asin⁹. s male dī q spēs spēsissime eqli^r sint
substatie. Aliis pbat. qz illud magis est substantia qd plurib⁹ substat. s hō
plurib⁹ substat q asin⁹. s zc. Minor pz. qz hō substat accitib⁹ corpali⁹
z spūalibus. Ddm q hō bñ plurib⁹ substat qm ad nūerū accitū. qz
est cōposit⁹ ex duplici natura. s ppe hoc nō dī hō magis subā. qz vt dictū
est. illa scda subā dī magis subā q imedians substat. q mod⁹ substādi eē
liter cōuenit oibus spēs⁹. Et qñ dī qm ad modū substādi. hō ē ma
gis subā q asinus. pprobat. qz hō est pfectior subā q asinus. Ddm q il
la pfectio nature nō arguit hōem esse magis substantiā q asinū. qz licet
vna species sit pfectior q alia qm ad pfectionem sue nature. z fm hoc

Petri Hys. Sol. CXVII

dicatur prior. tñ quo ad appropinquationē prime substantie omnes spēs specialissime dicuntur equaliter substantie.

Af. Sortes magis substat q̄tū ad actū substandi q̄ aliquis hō. q̄ vna prima substantia est magis substantia q̄ alia. Aliis pbat. qz q̄buscūqz substat aliq̄s hō ens ē substat sortes et cū hoc substat ipi idiuuovago. Dñm q̄ illa p̄dicatio ē r̄dēptica. sortes est aliquis hō. qz aliq̄s hō nō p̄dicatur de sorte sicut supius de suo inferiori. s̄ sicut idem de seipso.

Cōmune est oī substantiē i subiecto nō eē. qz eē in subiecto cōpetit soli accñti. hoc ptz in p̄mis substantijs p diffinitōem prime substantiē. in sc̄dis aut ptz inductio ner syllogismo. Inductōne aut sic. hō non ē in subiecto. leo nō ē in subiecto. aīal nō ē in subiecto. et sic de singulis. q̄ nulla sc̄da lba ē in subiecto. Syllogismo sic. nihil eoz q̄ sunt in subiecto p̄dicat noīe et rōne de subiecto. s̄ oīs sc̄da lba p̄dicat noīe et rōne de subiecto. q̄ nulla sc̄da substantia ē i subiecto. Hoc at non est p̄p̄u lbe. s̄ etiā dñe p̄petit. et s̄ itelligit de dñtīs lbe. Nec ē instātia d̄ ptib⁹ lbe q̄ sūt in suo toto et iōvi dēf eē in subiecto. qz ali⁹ ē mod⁹ eēndi in vt accñs in subiecto. et ali⁹ sic ps est in suo toto. vt prius patuit.

Postq̄ petrus hys. determinauit de substantia q̄tū ad ea q̄ sibi eēntialiter pueniūt. hic p̄fir determinat de ei⁹ p̄p̄ietatib⁹. Et rō ordinis est. qz eē substantiale rei p̄cedit p̄p̄ietates ei⁹. cū sit cā illaz p̄p̄ietatū. et in nūero ponit sex p̄p̄ietates q̄ patent in his versib⁹. Est p̄mo p̄p̄u q̄ ei sit inesse re motū. Anuoce sūt hoc aliqd. cōtraq̄ carere. Atqz magis. qz s̄. susceptibil sit. Quaz tres p̄rie sibi pueniūt in ordine ad intentōes rōis. et tres vltie sibi insunt fm esse nature et realit. Et p̄rio ponit vnā p̄p̄ietatē q̄ cōuenit oībus substantijs tā primis q̄ sc̄dis. dicēs q̄ cōe ē oī lbe in subiecto nō eē. S̄ q̄ ista p̄p̄ietas cōueniat tā primis substantijs q̄ sc̄dis ptz de primis p diffinitōz eaz. in q̄ dī. Substantia p̄ria ē q̄ neqz ē in subiecto. neqz de subiecto dī. De sc̄dis pbat inductōe et syllo. vtz in textu. Et s̄ inductio vlt deat insufficiens. est tā bona. qz de singulis alijs idem est iudicium.

Quātrū cōe sit oī substantie in subiecto nō esse. Dñm q̄ sic. qz nullū ens p se subsistens est in alio sicut in subiecto. alis nō eēt ens p se. s̄ oīs substantia est ens p se. q̄ nulla substantia est in subiecto. Et hoc antoz pbat de primis p diffinitionē p̄rie substantiē. De sc̄dis aut pbat inductiōe et syllo. Aliū etiā pbat sic. qz eē in subiecto sicut accñs ē in subiecto. est eē in alio tanq̄ sibi adueniens p⁹ ei⁹ cōpletū eē. s̄ secunde substantiē nō

Tractatus tercius

adueniunt primis post earū completū esse cū sint cause formales dātes eē for-
male ipsius primis substantijs. igit scdō nō sunt in subiecto. Ita aut ppu-
etas nō ē ppuā quarto mō. qz nō cōuenit soli substantie sed est ppuā scdō
mō. qz cōuenit omni et nō soli. eo q cōuenit substantiālibus dñtjs.

Ad Maior pz. qz ppuū sunt ex principijs spēi. qz ista nō hz ppuū
genus generalissimū. Dm qz ista nō sit spēs pū spēs distinguit ī indiuiduū. Et dñm
q ppuū capitur dupliciter. vno mō p illo accñte qd sunt ex principijs spe-
ciei specialissime. et sic ista non habet ppuetates. Alio mō capitur pro om-
ni accñte fluente ex adequatis principijs alicuius. tunc illud sit genericū
sive specificū. et sic substantia habet ppuetates.

Ad Dñe substantiales sunt sube. qz ista ppuetas nō puenit alijs p hoc
q cōuenit dñtjs. Dm qz subā capitur dupl. vno mō spēaliter et p-
prie. et p illo qd est subā. et fecit p modū subē fm remz modū sū. et sic dñā
nō est subā. Alio mō capitur cōl p oī eo qd nō est accñs. et sic dñā ē subā. s
hic capitur subā fm rem et modū sū. Et dñm qz licet sint subē simplices. nō
tñ sunt subē cōposite. de quibus ē hic sermo.

Ad Secunde subē sunt subē. et tñ sunt in subiecto. qz nō est cōe oī subē
in subiecto nō esse. Secunda ps qñtis pbat. qz sunt in pñis. Dñ-
cendū licet secunde subē sint in primis. nō tñ licet accñs est in subiecto.

Ad qd aduenit subiecto post eius cōpletum esse.
Quicqd ē de diffinitione alicuius hoc nō dñ assignari p ei ppuetate.
s esse p se ē de diffinitione subē fm cōiter diffinientes eā. qz tñ. Dñm
qz qd ē de diffinitione qddatūa et eēntiali alicuius hoc nō dñ assignari
p ppuetate. sed nō esse in subiecto est de diffinitione descriptiua ipsius
subē. cum nō habeat diffinitionē qddatūa. descriptio aut dñt ppuetate.
Et qñ replicat. p se ē est de diffinitione subē. qz etia ē ē in subiecto.
Tenet ista qz idem sunt. Dm qz nō sunt penitus idem. s ēē nō in subie-
cto addit modū essendi in. quem non hz accñs.

Ad Nulla ppuetas dñ ē negatiua. sed ista ē hñmōi. qz nō est bona. Dñ-
cendū quia ipa ppuetas sonet negationē. tñ dat intelligere affir-
mationē. ista. s. qz subā hz p se ē. Et dñm quia illa negatio ponatur affir-
mationē fm sū. tñ post ponit fm cōstructionē. qz dñ sic cōstrui. esse nō in sub-
iecto ē cōe omni subē. et sic ppuetas est affirmatiua.

Ad Ista ppuetas puenit fictis. s. chimere et hzoceruo. qz puenit alijs
a subā. Itā pbat. qz talia nō sūt in subiecto. Dm qz ficta exclu-
dunt p hoc qz dñ esse. quia chimera nō ē. et sic excludit p ppuā ppuetatem.
Et qñ replicat. esse nō in subiecto cōuenit alijs a subā. ergo nō soli substanti-
e cōuenit. Itā pbat. qz conuenit albedini in sacramento altaris et etiā
rotunditati ei. Dm qz esse nō in subiecto bñ cōuenit alijs a substantia mi-
raculose et preter naturā. Etia licet talia accidentia p se subsistāt fm actū.
sed tamen fm aptitudinem cōuenit eis in subiecto esse. modo esse et nō in
subiecto actu et aptitudine cōuenit substantie. et sic capitur hic esse. quia
omnis ppuetas dicit aptitudinem.

Petri bys. Folio CXVIII

Ad propriū ē subē esse nō in subiecto. & male dī hic ei eē esse. Tenet
 oīa. qz pprū r cōe opponunt. aīis p3 et dicitis. Wdm qz ē pprū
 r cōe respectu diuersoz. nā dī eē cōe subē multiplicatate fm suppoēz plona
 lem. r ē pprūm subē cōsiderate in cōi. r fm suppoēm simplicem.

Ite oib' scōis substātijs r dñtijs earū puenit vni
 uoce predicari. Nec em̄ oīa p̄dicātur d̄ primis sub
 stantijs nomie r ratione. quare vniuoce p̄dicātur.

Hic ponit scōam p̄prietatē q̄ solū cōuenit secundis substātijs. dices q
 oib' secundis substātijs r dñtijs earū cōuenit vniuoce p̄dicari de primis
 qz p̄dicant de eis noīe r rōe. Et qñ qñt. quō ista p̄prietas sit p̄pria. W
 cendū sub dīstinctiōe. qz vel refert ad ea de q̄b' dā. r sic ē p̄pria q̄to qz
 puenit oib' r solis secundis substātijs. aut refert ad ipam subām tñ. sic
 nullo mō est p̄pria. qz nō cōuenit oī substātie. nō ei cōuenit primis. etiā nō

Ad conuenit soli substantie. quia cōuenit dīstīctijs eius.

Autū oībus secundis substātijs r earū dñtijs cōueniat vniuoce p̄
 dicari de primis. Wdm qz sic. qz secunde subē r earū dñtie p̄dicant vno
 noīe r vna rōne de primis. & p̄dicant vniuoce. Tenet p̄ha p̄ dīstīctiōē
 vniuocoz. Aīis p3. qz omnes scōe subē r dñtie earū sunt de ratione q̄ddi
 tatiua et essentiali primarū subāz. s̄ p̄dicari rōne ē p̄dicari essentialiter et

Ad additatiue de subiecto. q̄ aut noīe p̄dicant notū est.

Ista p̄prietas cōuenit p̄prio qd̄ p̄dicat vniuoce. vt p3 p̄ p̄or. In
 caplo de cōitātib'. r tñ nec ē scōa subā nec dñia subē. Wdm qz vniuoce p̄
 dicari capīf tripl'r. vno mō cōiter p oī illo qd̄ fm vnū scatum p̄dicat de
 multis. r sic continet sub se denotiatiue p̄dicari. r sic accūs r p̄pū p̄dicā
 tur vniuoce. Alio mō min' cōiter p illo qd̄ p̄dicat p se r vna rōne deicti
 priua. r tūc enī p̄pū dī p̄dicari vniuoce s̄ nō accūs. r sic dī intelligi qd̄
 dī in p̄dicabilib'. Sen' spēs dñia p̄pū p̄dicat vniuoce. accūs xō deno
 minatiue. Tercio mō capīf p̄prie vt solū cōuenit illi qd̄ p̄dicat fm vnū
 nomē r eādē rōem eēntialē. r hoc mō nō cōuenit p̄prio nec accūs. qz non
 p̄dicant fm vnū nomē r eandē rōem eēntialē s̄ accūs de suis subiectis
 qz scātū p̄ p̄pū vel accūs nō eēntialit' inest subiecto. q̄re nō p̄dicant vni

Ad hūc rōez. s̄ dñie nō hūc rōez. & nō p̄dicat vniuoce. Wdm q̄uis dīa
 nō habeat rōem. i. dīstīctiōē q̄dditatiua r eēntialē. est tñ ps et' q̄ p̄dicat
 eēntialit' de suo dīstīcto. Etā dīa hī notificationē deictīuā qd̄ sufficit.
 Sz qz dīa nō possit p̄dicari dīstīctiōē q̄dditatiua r eēntialit' p3. qz oīs dīf
 finitio q̄dditatiua r eēntialis p̄stituit ex genere r dīa. s̄ si dīa deberet dīf
 finiri hoc fieret p̄ alā dīam. r sic vna dīstīneret p̄ alā. r illa iterū p̄ alā. et
 sic eēt ibi p̄cessus in infinitū. qui est impossibilis.

Ad vniuoce p̄dicari puenit accūs. & puenit alijs a scōis substātijs
 r earū dñtijs. Aīis p3. qz albedo ē accūs. r p̄dicat vniuoce. vt dō
 bec albedo ē albedo. Wdm q̄uis accūs vniuoce p̄dicent de suis infe
 rioribus. nō tñ p̄dicat vniuoce de primis substātijs. sic vult ista p̄prietas

Tractatus tercius

Ad prima suba p̄dicat de seip̄a s̄ nō p̄tur equiuoce. vel denotatiue. s̄
 ē uniuoce. et p̄ p̄is ista p̄prietatē nō solū cōuenit sc̄dis subst̄antijs s̄
 etiā primis. Dm̄ q̄ duplex est p̄dicatio. i. p̄prie dicta et ip̄oprie deā. nō
 p̄ia s̄ba bñ p̄dicat p̄dicatiōe ip̄oprie deā. q̄ solū p̄dicat de seip̄a p̄dēpti
 ce. s̄ n̄ p̄dicat uniuoce et p̄prie deā p̄dicatiōe. de q̄ itelligi d̄z hoc p̄prietatē
 Itē oīs prima subst̄antia significat hoc aliqd̄. i. indi
 uiduū et vnū nūero. S̄z sc̄da subst̄antia videt̄ significa
 re hoc aliqd̄ sub appellatiōis figura. eo q̄ est in pri
 ma subst̄antia. et etiā de eēntia ei⁹. non tñ fcat̄ s̄ aliqd̄
 sed poti⁹ quale qd̄ siue cōe. nō em̄ illud qd̄ fcat̄ p̄ se
 cūda s̄ba ē vnū nūeo. sic illud qd̄ fcat̄ p̄ primā s̄ba.
 hic ponit terciā p̄prietatē dicēs vt p̄z in textu. in q̄ p̄prietate tria tan
 gunt. primū est. q̄ oīs p̄ia subst̄antia fcat̄ hoc aliqd̄. Sc̄dm̄ est q̄ oīs sc̄da
 s̄ba videt̄ fcare hoc aliquid. Et capit̄ h̄ videt̄ vt est exp̄ssiuū apparentie.
 Terciū est. q̄ sc̄da s̄ba nō fcat̄ s̄ aliqd̄. s̄ poti⁹ q̄le qd̄. S̄z q̄ prima subst̄an
 tia fcat̄ hoc aliqd̄ p̄z. q̄ quicqd̄ fcat̄ indiuiduū et vnū nūero hoc fcat̄ hoc
 aliquid. s̄ oīs p̄ia s̄ba est h̄mōi. s̄ rē. Et ista p̄prietatē q̄trum ad primā p̄i
 culā est p̄prie ip̄is p̄mis subst̄antijs q̄rto mō. s̄ est p̄ia subst̄antie in cōt̄ pri
 ma mō. Sc̄da p̄ticula. i. q̄ sc̄da subst̄antia videt̄ fcare hoc aliquid sic p̄z. q̄
 sc̄da s̄ba eodē mō appellat sicut p̄ma. et q̄ p̄pter s̄ilitudinē appellatiōis vi
 detur fcare hoc aliquid sicut prima. Etia (sub appellatiōis figura) expō
 nit. i. sub s̄ilitudine notatiōis. q̄z prime subst̄antie et secūde eodē noīe no
 minant̄. Appellam⁹ ei⁹ noīe secūde s̄be rem singularē et vnā numero. sic
 sortem appellam⁹ hoīem. et ita sc̄da subst̄antia. i. nomē sc̄de subst̄antie videt̄
 fcare hoc aliquid. nomē ei⁹ quo appellam⁹ aliquā rē videt̄ illā fcare. Vel
 etiā potest intelligi de s̄ilitudine noīis notati. i. rei fcare q̄ ē vna. Et illa p̄
 ticula p̄t sumi argumentū tale. quicqd̄ appellat hoc aliqd̄ fcat̄ hoc aliqd̄.
 sed sc̄da subst̄antia appellat hoc aliqd̄. ergo rē. Maior est nota. q̄ termin⁹
 idem appellat qd̄ fcat̄. Sed minor p̄z de secūda s̄ba supponente p̄sonali
 ter. Dm̄ q̄ illud argumentū verū cōcludit loquēdo de fcatōne secūda
 ria. q̄z si secūda s̄ba supponat p̄sonalit̄ fcat̄ hoc aliqd̄ secundario. et gr̄a
 illi⁹ fcatōis appellat hoc aliqd̄. Sed loquēdo de fcatōne p̄maria sic fcat̄
 q̄le qd̄. vt dicit terciā p̄ticula. i. qd̄ nō limitatū. s̄ cōmunicabile plurib⁹. et
 nō fcat̄ hoc aliqd̄. Est igit̄ ratio terciē p̄ticule. q̄z fcare hoc aliqd̄ est fcare
 aliquā subst̄antiā in cōmunicabilē. significare q̄le qd̄ ē fcare subst̄antiā cō
 municabilē multis. sed nomen secūde subst̄antie fcat̄ rem cōmunicabilez
 multis. ergo fcat̄ q̄le qd̄ et nō hoc aliquid. vel secūda subst̄antia vt sp̄s si
 gnificat q̄le qd̄. q̄le rōne d̄firie. et qd̄ rōne generis. Et tñ d̄z de generibus
 subalternis. s̄ difficultas est de genere generalissimo. qd̄ nō habet d̄firmam
 constitutiōnē. Sed posset dici q̄ p̄uatiō d̄firie in eo sumat̄ loco q̄lis et ens
 extra ponit̄ p̄ qd̄. et p̄ tanto d̄z fcare q̄le qd̄. vñ fcare q̄le qd̄ est p̄prie se
 cūdis subst̄antijs q̄rto mō. q̄z cōuenit oīb⁹ secundis subst̄antijs sol⁹ et semper

Af Prima subā est hoc aliquid. q̄ nō fecit hoc aliquid. Tenet p̄ha. quia idem nō fecit seipm. Wdm q̄ prima subā capis duplr. vno mō p ipa re fecata. 7 sic est hoc aliquid. Alio mō capis p voce fecatiua 7 sic fecat h aliquid. Vel vdm q̄ idē fm diuersas rōnes fecat seipm. vt p̄ma subā fm esse qd hz in intellectu fecat seipm. s̄ nō vt eē hz extra intellectu. Vel vdm q̄ hic capis actiū p passiuo. puta q̄ res primie subē fecat p nomen.

Arguit. Hec albedo fecat hoc aliquid. 7 tñ nō ē prima subā. P̄ria ps assū pri pbat. qz fecat hoc 7 fecat aliquid. q̄ fecat hoc aliquid. Tenet p̄ha a diuisis ad coniuncta. Wdm q̄ aliquid capis duplr. vno mō transcendenter p omi qd nō est nihil. 7 sic hec albedo fecat hoc 7 fecat aliquid. Alio mō spēalr p ente p se subsistenter illo mō hec albedo nō fecat hoc aliquid. Pro quo no tandū q̄ tria requirunt ad hoc q̄ aliquid fecet hoc aliquid. primo requirit q̄ fecet rem singularem. qd notat in illo pnoie hoc. 7 ergo nullū v̄le fecat hoc aliquid. Secdo requirit q̄ dz fecare rem subsistentē p se. 7 sic accitua taz cōia q̄ p̄pria nō fecat hoc aliquid s̄ fecant quale qd. Tercio requirit q̄ dz fecare rem pfectam p se subsistentē. 7 iō aīa rōnalis a corpe sepata nō fecat hoc aliquid. qz quīs due p̄me cōditiones pueniāt sibi. tñ nō tertia. Relinq tur q̄ soluz p̄ma subā fecat hoc aliquid qd hz a diuersis. nā q̄ fecat hoc hz a p̄ncipio indiuiduationis. 7 q̄ fecat aliquid hoc hz a natura specifica. vel a suo supiori sub quo cōtinet. q̄ si complectant faciant hoc aliquid.

Af Albu nō est scda subā. 7 tñ fecat quale quid. Probat. qz fecat q̄lita tem. q̄ etiā quale. 7 fecat qd. i. subiectū in quo est. Wdm q̄ accidē tia in cōcreto nō fecant quale qd. s̄ solā qualitātē. qz dic̄ Aresto. nihil em̄ aliud fecat album q̄ qualitātē. licet cōnotet subiectum.

Arguit. Concretū accis fecat duo. q̄ nō solū q̄litatē. Aliis pbat. qz sub iectum cui inheret. 7 formā que inheret ipsi subiecto. Etiā p̄bus septimo metaphi. dic̄. q̄ album nō est in genere ppter duplex fecatum. Wdm q̄ fecare capis duplr. vno mō p̄prie vt est aliquid importare p̄ncipalr. 7 sic cōcretū tñ vnū fecat. Alio mō capis vt extendit se ad p̄significatū. 7 sic duo fecat. 7 hoc mō intelligit Aresto. detm̄ suū. qñ dicit q̄ albu nō est in genere ppter duplex fecatū. An accitua cōcreta p̄mo fecant q̄litates 7 secundario subiecta quibus inheret. Nō aut̄ dz in p̄dicamētis q̄ accitua cōcreta nō fecant q̄le qd sed solū q̄litatē est iō. qz ibi fecare capis p̄prie put est ex p̄ncipali fecare aliquid importare. 7 sic p̄ncipale fecatū accitū est qualitas. Sed aliq̄ moderni fundantes se in p̄fectione 7 p̄mitate subē dicunt q̄ accitua p̄cre ta primo fecant sua subiecta. 7 secundo q̄litates illis subiectis inherentes qd est falsum. qz omne accis cōcretum primo fecat q̄litatē 7 secundario cō cernit subiectū. 7 ergo dz cōcretū a cōcerno is ere. qz p̄cernit subiectū su

Af um. 7 p̄prie nō fecat. Substātia in genere generalissimo capta ē secunda subā. 7 tñ non fecat quale qd. Probat. qz nō hz d̄nam a qua hz secunda subā q̄ fecat q̄le Wdm q̄ quis subā in genere generalissimo capta nō habeat d̄nam cōstitu tiuā. habet tñ d̄nam diuisiuā. q̄ d̄ia sufficit ad significare quale quid. Vel dicendū vt supra. Et qñ dz. secunda subā fecat quicqd fecat prima. s̄ pri ma subā fecat hoc aliquid. ergo et secunda. Wdm q̄ quis scda subā secūda,

Tractatus tercius

no significet quicquid sciat prima. non tñ primario significato.

Itē subē nihil est contrariū. sed hoc non ē propriū subē
qz nō puenit soli subē sed etiā q̄ritati ⁊ q̄busdā alijs

Hic ponit q̄ritā p̄rietatē subē. q̄ cōuenit sibi fm esse reale. dicens substantiā
nihil est contrariū. Et p̄r istā p̄rietatē. p̄bati duplr. vno mō inductiue
sic. hōi nihil est contrariū. alii nihil est contrariū. forti nihil est contrariū. ⁊ sic de
alijs. q̄ nulli subē est aliqd contrariū. Alio mō p̄bat. qz subiecto contrariorū
nihil est contrariū. p̄rio p̄bicoz. s̄ subā est subiectū contrariorū. q̄rē. Maior
p̄z qz al̄s fieret p̄cessus in infinitū in subiectis. cū quodlibet d̄rōz sit ī ali
quo subiecto. S̄ minor p̄z p̄ vltimā p̄rietatē substantie. vbi d̄r q̄ substantiā
na fm sui mutationē est insusceptibilis contrariorū. Et p̄rtercio sic p̄bati. il
lud qd nō ē in subiecto mō h̄z contrariū. s̄ subā nō ē in subiecto. q̄rē. Maior
p̄z p̄ diffinitionē contrariorū. sed minor p̄z p̄ primā p̄rietatem.

Ad Quicquid est susceptible contrariorū hoc natū est habere d̄na. s̄ sub/
stantia est susceptible contrariorū. vt dicit q̄ritā p̄rietatē. q̄ nata ē ha
bere contrariū. Dm̄ q̄ vna subā nō contrariat̄ alteri. vt fortes hō bos nō
contrariant̄. sicut album contrariat̄ nigro. s̄ subā est bñ susceptible contrari
orum in se. qz vna subā est aliqd̄ alba. ⁊ aliqd̄ nigra. ⁊ sic in se h̄z contraria.
Vel aliud est dicere habere contrariū. et esse subiectū contrariorū. qz habere
contrariū est esse alterū extremū contrariorū. sed esse subiectū contrariorū est
in se suscipere successiue contraria. Et q̄n d̄r. fortes et plati inimici sūt sub
stantie. ⁊ tñ contrariant̄. q̄ substantie aliquid est contrariū. Dm̄ q̄ q̄uis cō
trariantur contrarietate hostili. non tñ contrarietate formali. de qua loquitur
hec p̄rietatē.

Ad Ignis et aqua sunt subē. ⁊ tñ ignis contrariat̄ aque contrarietate for
mali. Secunda p̄s assumpti p̄z. qz ignis est calidus et siccus. ⁊ aq̄
est frigida ⁊ humida. mōdo caliditas ⁊ siccitas contrariant̄ frigiditati et
humiditati. Dm̄ q̄uis ignis ⁊ aqua contrariant̄ p̄ accidens gratia suarū
qualitatum. nō tñ fm suas substantias. qz subā siue essentia ignis nunq̄ cō
trariatur substantie aque.

Ad In vnoquoq̄ genere ē vna prima contrarietas. vt d̄r p̄rio p̄bicoz
sed subā est genus. q̄ sibi est aliqd̄ contrariū. p̄terea. prima p̄nci
pia rerū naturalium sunt d̄na. qz p̄uatio d̄nat̄ forme. ⁊ sūt subē. q̄ subē est
aliqd̄ contrariū. Dm̄ q̄ p̄rietatē capir̄ dupliciter. vno mō cōter̄ put exten
dit se ad oppōem habitus ⁊ p̄ mutationis. ⁊ ad oppōem duarū d̄stinarū diuis
dentū vñū genus. ⁊ sic in vnoquoq̄ genere est vna prima contrarietas.
Alio mō capitur. p̄prie p̄ repugnantia duarū formarū actiuarū ⁊ passiuarū
succedentū subiunctē in eodē subiecto. ⁊ sic subē nihil est contrariū. Etā
ad secundū d̄m̄ est. qz p̄prie prima principia nō sunt subē. capiendo sub
stantiā p̄ substantiā cōpleta vt prius est diuisa. ⁊ in membris diuisa. s̄ so
lum reductiue sunt in predicamento substantie.

Ad Tota diffinitio contrariorū cōuenit d̄iicijs oppositis. sicut animato
⁊ inanimato. q̄ contrariant̄. Aliq̄ p̄bat. qz sub eodem genere posite sūt
ergo t̄c. Dicendum q̄ in eis deficit tertia particula. quia eidem suscepti

bili vicissim nō insunt. nā hoc pnomē eidē demonstrat ens ppletūz in actu sed differentie oppositae sic eidem non insunt.

Alterū est mor? ibi est pparietas pprae dicta. si in subā est mor? . Ergo pparietas. Maior pz. qz oīs motus est de ōrio in contrariū. Minor pbat. qz generatio z corruptio sunt motus z sunt in pdicamento subē. Ddm qz motus capit duplr. vno mō generalit p exitu de termino in terminū. siue sit successiu? siue instantane? . et sic generatio z corruptio sunt motus. Alio mō capitur spēalr p actu successiuo. z sic dic pbus quito phisicorū qz in subā nō est mor? . Vel ddm qz pparietas capit duplr. vno mō pprae. alio mō generaliter vt dictū est. si ad motū sufficit pparietas cōter diēra. maxime qm motus est improprie dictus.

Alterū est corruptio a suo ōrio corruptio. sed subā corruptio. qz rē. z p pns subā hz cōtrariū. Ddm qz qdqd corrumpit a suo contrario corruptio capiendo cōtrarietate generaliter p qcuqz repugnantia hitus z pūuauationis. si capiendo cōtrarietate pprae. i. p repugnantia duarū formarūz actiuarū et passiuarū. vt patuit. sic maior est falsū. Pro quo notandū qz multis modis pōt aliqd corrumpi. Primo p absentia sue cause. vt lūme in aere corrumpit p absentia solis. Secundo p corruptionē sui subiecti. vt albedo parietis corrumpit si ses paries corrumpat. Tercio aliqd corrumpit ex ōni ad corruptionē alterius. z sic subā corrumpit ad corruptio nē accētis. Quarto aliqd corrumpit principalit z p se primo a suo cōtrario. vt calidū agens in frigidū corrūpit ipm. z sic nō corrumpit substantia Et qm replicat. subā p se generat. qz p se corrūpit. Tenet pna. qz ille mutationes ambe terminant ad substantiā. Ddm qz subām p se generari intelligit duplr. vno mō sic qz nulla requat puenia dispō ad introductionē alicui? forme substantia. z sic est falsum. Alio mō sic qz pua dispōne scēz forma substantialis p se est termin? generationis. z sic est verū.

Alterū est in effectibus hētiā reperit in causis. si ista pparietas Ddm ad maiore. qdqd pfectionis z dignitatis est in effectib? . hoc etiā reperit in causis vel xtuāl? vel formalit. si nō oz qz qdqd est in effectib? formalit qz hoc sit in causis formalit. vñ in subā est xtus qz pducit ōrios effectus. Vel ddm qz qdqd reperit in effectu vniuoeco alic? cause. hoc reperit i cā. sed nō qdqd reperit in effectu equiuoco pñit in causa equiuoca. Sicut in si milis sol calefacit. z tñ nō est formaliter calidus.

Item subā nō suscipit magis neqz min? . Non em̄ dico qz vna subā non magis substat qz alia. sed dico qz vnaqz subā fm esse suū nō intenditur neqz remittitur. vt albū qñqz est magis albū z qñqz min? albu? Sortes vero nō est magis hō in vno tpe qz in alio. ne qz magis homo qz plato.

Hic ponit quintā pparietatem substantie. dicens qz substantiā nō suscipit magis neqz minus. Id est res de pdicamento substantie non potest intēdi

Tractatus tercius

vel remitti in suo pprio esse. Et rō illius pprietatis ad immediate dictū est. qz cā est ante effectū. s̄ quarta pprietas ē cā quinte. q̄ quarta pcedit quintā. Minor pz. qz hīc dñū est cā suscepiōis magis et min⁹. s̄ p oppositū non hīc p̄trariū est cā nō suscepiōis magis et min⁹. Et suscepiō magis causatur p depurationem cōtrarij a suo contrario. et suscepiō minus fit p admixtionē p̄trarij cum suo cōtrario. S; diceret. p̄traria nō p̄t eidē inesse. Dñm q̄uis p̄ria nō p̄t eidē inesse s̄m esse intentum. tñ bñ s̄m esse remissū. Et pōt ista pprietas dupl̄ p̄bari. s̄m q̄ dupl̄ aliquid suscipit magis et minus. vno mō p maiore depurationē cōtrarij a cōtrario. vel s̄m maiore p̄mixtionē p̄trarij cū p̄rio. s̄ substantie nihil est contrariū vt dictū est ergo rē. Alio mō suscipit aliquid magis per maiorem radicationem in subiecto. et sic suscipit minus per minorem radicationem in subiecto. sed substantia nō ē in subiecto. eo q̄ cōmune est omni subē in subiecto nō esse. s̄ substantia non suscipit magis nec minus.

Notandū Qz intensio est crescētia alicui⁹ forme accidentalis s̄m esse in subiecto suo. vel in aliqua p̄tula eius. Et remissio est decrescētia alienius forme accidentalis s̄m esse in subiecto. vel in aliqua parte eius. Et dicit ibi s̄m esse et nō s̄m cēntiā. qz omnes forme tam substantiales q̄ accidentales cōueniūt in hoc q̄ nō suscipiūt magis et minus s̄m cēntiam. vt p̄ Gilbertū porritanū dicentē. Forma est p̄pōni p̄tingens simpliciter et inuariabili essentia consistens.

Ad Prima substantia ē magis substantia q̄ scd̄at inter scd̄as spēs ē magis subā q̄ gen⁹. ergo subā suscipit magis et min⁹. Dñm q̄ vna subā q̄tū ad actū substantiē est bene magis subā q̄ alia. tñ q̄tū ad esse suū p̄p̄riū qd̄ est esse p se vna subā non d̄r magis subā q̄ alia. qz vna subā s̄m esse suū p̄p̄riū non intendit neq̄ remittit sicut accētia. qz album q̄nq̄ est magis album et p̄q̄ minus. Etia hēc pprietas intelligit q̄ vna subā nō est magis subā vno tpe q̄ alio. vt fortes nō ē magis fortes vno tpe q̄ alio et sic nō est cōtra dicta.

Ad Una subā p̄fectior est alia. sicut hō p̄fectior est asino. s̄ vna subā est magis subā q̄ alia. Tenet p̄na. qz illud est magis subā qd̄ est p̄fecti⁹ subā. Et dñm q̄ vna subā ē p̄fectior alia pōt intelligi dupl̄. vno mō in esse substantie. et sic vna nō est p̄fectior alia. Alio mō in esse pprie nature. et sic vna subā est p̄fectior alia. s̄ hoc nō sufficit ad suscepiōē magis et minus. que hāt fieri p hoc q̄ eadē forma etiā in numero si nulli cōparet p̄fecti⁹ et minus p̄fecte a suo subiecto p̄cipat.

Ad Animatū est subā. et tñ suscipit magis et minus. Probat. qz id qd̄ cōpat suscipit magis et min⁹. s̄ animatū cōpat. s̄ rē. Minor probat. qz Gilbert⁹ por. dīc q̄ aīal est animatū planta. Dñm q̄ maior non est vlt̄ vera. qz magnū opat. et tñ nō suscipit magis et min⁹. Et ad gilbertū por. dīc q̄ p hoc nō vult dicere q̄ subā suscipiat magis et min⁹. s̄ q̄ vna s̄ba plures habeat opat tones vitales q̄ alia. vt animal plures hz q̄ plāta. qz ille eadem opationes vitales q̄ sunt in planta. etiā inunt animali. et cum hoc in animali sunt plures alie. Etia animantū ē cōpatū illi⁹ noīs animans. et non illius noīs animatum. s̄ animans non est substantia.

Ad Elementa ut ignis et aqua etc. remittuntur in mixto. ergo sba suscipit magis et minus. **Ad** qd elementa sunt qualitates eorum bene remittuntur in mixto. sed non sunt substantie eorum. licet commentator tercio celi hoc dicat et non negat intensiōem vel remissionē in formis simplicibus. Vel dōm qd argumētū presupponit falsum. qz presupponit elementa sba ut formaliter manere in mixto. cum tamen solū actualiter sint ibi. Et qz illud qd dicitur remitti hoc formaliter dicitur manere in quo remittitur. s. elementa sic non manent in mixto. s. non remittuntur in mixto. **Ad** Rōnale est sba. et tū suscipit magis et minus. qz vnus homo magis rationalis est alter. Dōm quis vnus homo magis vti ratione quam alius propter dispoem subiecti non tū vnus homo est rōnabilior quam alius. Quia ad eēntiam anime sba se acceptē.

Item proprie propriū est sbe cū sit vna et eadē nūero manens sibi sui mutationē eē susceptibile p̄trarioz. vt idē homo aliquā ē alb⁹ aliquā ē niger. aliquā ē calid⁹ aliquā ē frigidus. aliquā prau⁹: aliquā studiosus. Neqz ē instātia de orationē. qz lz hoc eadē oratio sortes sedet aliquā est vera aliquā falsa. tū sba non ē sibi sui mutationē s. sibi sui mutationē rei. vt qz sortes currit vel sedet. Et ideo nota qd ver⁹ et falsū sunt i reb⁹ vt i cā: et sunt i oroe vt i signo. Et si equocat mod⁹ eēndi in: cū dī ver⁹ et falsū eē i rebus et i oratione. Si r equocat susceptible cū dī res est susceptible veri et falsi: et oratio ē susceptible veri et falsi: sicut equocat susceptibile cū dī vna ē susceptilis sanitati: aial est susceptible sanitati. Nec eē suscipit sanitatē qz hcat eā. illud vero qz ē subiectū ei⁹. Et ita sba proprie non conuenit orationi s. soli substantie.

Hic sba ponit sextā proprietatē dicēs qd maxie propriū est substantie. cum sit vna et eadē nūero etc. vt p̄z in tertio. Et ista proprietatē ē vltia. qz ē p̄fectior quam p̄cedentes. q non sunt proprie q̄rto mō sic ista. et qd sba maxie propriū est sbe qd non dī in aliqbus p̄cedentib⁹. S. q sit propria q̄rto mō p̄z. qz suscipe se sba subiectiue puenit oī sbe p̄dicamētali soli et sp. s. est proprie propriū sbe. Et qd nulli alioz conueniat posset p̄bati inductiue. qz nec quantitas vna et eadē numero manens. nec qualitas etc. p̄t suscipe subiectiue sba. s. nulli alioz conuenit.

Notandum qd in hac proprietate tanguntur quatuor. Primum est qd substantia est susceptible p̄trarioz. hoc ē substantia est apta nata esse subiectū formarū p̄trariarū. et successiue. vt homo natus est esse subiectum albedinis et nigredinis. Secundum est. q substantia

Tractatus Tercius

suscipiendo tria manet eadē numero. sicut homo successiue p̄t esse albus
et niger. Terciu q̄ sba suscipit tria fm sui mutationē. q̄ illud mutat qd
se habet nunc aliter q̄ prius. sed sic est de suba q̄ suscipit accidens triū.
illi qd prius habuit. Quartū ē q̄ esse susceptibile prior est maxime p̄p̄ia
sube. qd p̄t intelligi dupli. vt p̄ in argumento sequenti.

Alud qd est p̄p̄ia maxime sube cōuenit solū p̄mis substantijs. sed
ita p̄p̄ietas ē h̄mōi. vt in p̄ntis p̄bi q̄ uenit solū p̄mis substantijs. sed
etia scda sba nō est vna nūero. q̄ ita p̄p̄ietas nō p̄t sibi conuenire. Di-
cendum q̄ maxime cap̄t dupli. vno mō aduerbialiter vt determinat hoc
verbū est. et sic valet. i. p̄p̄ia q̄to mō. Alio mō cap̄t noialiter vt determi-
nat s̄ s̄biectū sbe. vt sit sensus marie sbe. i. p̄re sbe. s̄ b̄ cap̄t p̄ mō. Ad fm
dī q̄ ita p̄p̄ietas nō cōuenit oibz substantijs eq̄liter. s̄ p̄ cōuenit p̄mis.
et p̄ p̄imas cōuenit scdis. Et q̄n dī oē p̄p̄ia q̄to mō p̄ cōuenit alicui sbe
lecto cōi. et postea indiuiduis. Dm q̄ actu suscipe tria primo cōuenit
p̄mis substantijs. s̄ aptitudo suscipiēdi puenit primo secundis.

Alud cōtrariū a nō p̄t eē in eodē. q̄ sba nō ē susceptibilis dīor. Dm
q̄ quiscōtraria actu nō p̄t s̄l et semel eē in eodē. tñ bñ successiue
et aptitudine. et sic sba est susceptibilis dīor. Et non cōtradicit ista p̄p̄ie-
tas tercie. q̄ l3 sube nihil sit cōtrariū sic q̄ sit termin⁹ vel extrem⁹ p̄p̄ietas.
tñ bñ p̄t in se suscipe cōtraria subiectiue. sic intēdit ista p̄p̄ietas.

Alud celū est substantia. et tñ non est susceptibile cōtrarior. Probaf qz
celū non est p̄uū neqz studio sum. calidū neqz frigidū. qz in celo n̄
sunt pegrine impressiones. i. q̄litates actiue et passiue de tercia sp̄e q̄litate.
Dicendū q̄ q̄uis celū non hz tria p̄dicta. s̄ calidū frigidū et. habet tñ
alia. sicut sunt aī et retro dextz et sinistrū et. et q̄ nō dī in p̄p̄ietate q̄ vna
suba sit susceptibilis oīm cōtrarior. s̄ q̄libet aliquor. Et q̄n dī raritas
et densitas sunt q̄litates scde cāte ex mutua actōe q̄litarū p̄mar ad inui-
cem. et sūt i celo. q̄ q̄litates p̄me sunt i celo. Scda ps aītis p̄bat. qz scdm
cōmentatore astrū ē dēlior ps sui orb. Dm q̄ raritas et densitas a toto
genere nō cānt a q̄litarib⁹ p̄mis. s̄ p̄t rep̄ri in aliq̄ p̄ solā creationē.

Alud Angeli sunt sube. et tñ nō sunt susceptibiles dīor. nec fm sitū nec
fm q̄litates actiue et passiue. Dm q̄ quis angel⁹ nō sit suscepti-
bilis dīor sensibilū. tñ bñ alior vt sunt velle nolle. xius et viciū. qz an-
gelus fm nām est mutabilis de bono in malū. vt p̄mis. s̄ lucifer cecidit i
malum p̄ supbiā cū alijs sibi contententib⁹. Et etiā angel⁹ est susceptibilis
illis scie et nescie. qz angel⁹ iam p̄t esse nesciēs et postea sit sciens p̄ supio-
rum illuminationē. qz supiores dīfortāt inferiores. et ipos illumināt.

Alud ignis est suba. et tñ nō est susceptibilis dīor. qz ignis est calidus.
et nunc frigidus. Dm q̄ quis nō sit susceptibilis frigiditatis. est tñ su-

Alud esse susceptibile cōtra-
rior puenit sup̄ficiē. et tñ sup̄ficies nō est sba. p̄ma ps assumpti-
p̄z. qz eadē sup̄ficies suscipit albū et nigrū. q̄ sunt tria. Dm q̄ duplex ē
susceptibile cōtrarior. s̄ q̄ et qd. vñ eadē sup̄ficies ē bñ susceptibilis cōtra-
rior tanq̄ subiectū q̄ nō tñ tanq̄ s̄biectū qd et principale sicut suba. Et
q̄n dī. de⁹ ē sba. et tñ nō ē susceptibilis cōtrarior. qz i deo nullū cadit accūs.

Dōm q suba capis duplr. vno mō p oī eo qd h ē accēs. z sic de? ē substā
tia. Alio mō p ente lūitate nāe p se subsistēte siue p sba pntali. z sic de?
Af. sūbe. q ista ppetas ouenit alijs. Qns pbat. qz eadē oīo vel op
nio qns est xā z qns est falsa. Dōm q duplr aliqd ē suscepibile cōtra
rioz. vno mō sū sui mutationē. s. accitālē. z sic substātia ē susceptibil cō
trarioz. Alio mō siue sū mutatōe s solū p mutatōes alteri. s. rel. z sic oīo
z opinio suscipiūt cōtraria. Al dōm q h qd h dī suscepibile ptrarioz. dz
ēē subiectū ptrarioz s oīo nō ē subiectū ptrarioz. qz h ē subiectū xi z fal
si. q oīo h ē susceptibil illoz prio. ppo q notādū. q sicut sanitas tripli
citer i aliq regit ita sūb xitas. ppo sanitas ē i vria featiue tū. qz vria
ē signū sanitat. ita sūb xitas z falsitas sūt i oīoe. Scdo sanitas ē i dieta.
sic i cā efficiēte. z sic vez z falsū sūt i reb? ader. qz ab eo q res ē vel nō est
oīo dī xā vī falsa. Tercio sanitas ē i aiali vt in subiecto. z sic vez z falsū
sunt i cōpōe z diuisiōe rez pceptay. z qz illa pō ē obiectiue in intellectu
componēte z diuidēte. p tanto xitas dicit ēsse in intellectu.

Af. Aresto. dī q vez z falsum sunt i aia. z bonū z malū in reb? q ma
le dīc pe. hys. q vez z falsum sunt i reb? Dōm q duplex ē xitas
s. xitas entis q conuertit cū ente. z tal ē in reb? Alia ē xitas pōis. z il
la est adeqno rei intellectu ad intellectū. z tal ē in aia. Etā duplex est res
s. ad extra. z concepta. s. verū z falsum sunt in rebus conceptis. z de tali
re loquit Pe. hys.

Af. Impossibile ē cōtraria siue ptradictoria dīficari d eodē siue sui mu
tatione. s. vez z falsū sunt cōtraria. q nō pnt dīficari de eadē oīoe siue ei
mutatione. Dōm q sicut ipossibile ē cōtraria siue cōtradictoria dīficari
de eodē sbiecto absq ei? mutatōe. sic ēē vez z falsum nō dīficant de eodē
subbiecto nisi sit mutatō fca in tali subiecto. s. vez z falsum sunt in oīoe
sicut in signo z nō sicut in sbiecto. Vel pō dīc q duplicia sunt opposita. s.
absoluta z respectiua. Opposita absoluta non pnt dīficari de eodem siue
sui mutatione. s. hñ opposita respectiua. qta sunt vez z falsum.

Af. Illa pō q p feat idē nō feat interdū vez z interdū falsum. s. oīs
pō sp feat idē. q nulla feat qns vez z qns falsum. Minor pbat
qz illa pō sortis sedet sp feat sortē sedere. siue sedeat siue non. Dīcē
dum ad maiorem q illa ppositio que semp significat idem adequate non
feat interdum vez z interdum falsum. z maiore sic modificata minor est
falsa cum eius probatione.

Quantitatis aliud ptinuū. aliud discretū. Quā
tas ptiuua est. cui? ptes copulant ad eundē ter
minū cōem. vt ptes lineae copulant ad punctū.

Postq̄ autor determinauit de pdicamento sube. qd ē pmiū. hic conse
quēter determinat de pdicamētis accitū. z pmo de q̄titate. Et rō ordīs
est. qz q̄titas immediatī inheret substātie q̄ alta. qz alta inherēt substan
tie mediante q̄titate. eo q acquirunt p motum in substantia primo z per

Tractatus Tercius

se vel ex pñti. s. sba nō itelligit moueri nisi sit gñta. et sic oēs mo? p̄suppo-
nunt quātitatē. Et nā quātitas magis cōuenit cū sba q̄ alia. q̄ sic sba ē sub
iectum. ita et quātitas. dñter tñ. vt patuit. Et primo diuidit quātitatem
dicens. Quātitas aliud continuū aliud discretum.

Ar. Qualitas cōsequē totū ppositū grā foie. et quātitas grē materie. s. forma
forma ē dignior m̄a. q̄ q̄litas rōe dignitatē. dñ pcedere quātitatem
Dñm q̄ duplex ē ordo. s. gñatōis et pfectionis mō q̄litas ē bñ p̄or ordine
pfectionis. s. ordie gñationis illa p̄dicamēta ponunt p̄mo q̄ īmediatē in
berēt sbe. sic quātitas ponit an alia pñta. et illū ordinē suat aucto: n̄r.

Qr. Atq̄ quātitas sit vnū p̄dicamentū ab alijs distinctū. Dñm q̄ sic
q̄ est gen? gñalissimū bñs sub se gñā subalterna et spēs spālissimā
q̄ est p̄dicamentū. Tenet pñā a diffinitōe ad diffinitū. Q. it sit distinctus
ab alijs p̄z. q̄ hz distinctū modū p̄dicādi de pñā substantia. q̄ est p̄dica-
ti inquantum generaliter captum.

Ar. Dē p̄dicamentū dñ h̄re vnū modū p̄dicādi de pñā substantia p̄ quē
distinguit ab alijs. s. quātitas nō hz vnū modū p̄ndi de pñā sba. q̄ nō est
p̄dicamentū. M̄or: p̄z. q̄ p̄dicat in quorū et in quantū sit. Dñm q̄ quā
quātitas non hz vnū modū p̄dicādi de pñā substantia in spālī. hz tñ vnū
modū p̄dicādi in gñālī. s. p̄dicamenta distinguunt penes diuersos mo-
dos generales et non spāles. Et denotatiū quātitatis in genere est quan-
tum. sicut quale est denotatiū qualitatis.

Ar. In quātitate nō est aliq̄s mod? general p̄dicādi de pñā suba. q̄.
H̄is pbat. q̄ quantū ē denotatiū quātitatis cōtinue tñ. Dñm
q̄ quantū caput dupl̄. vno mō in gñālī. vt oē h̄ vocat quātū qd hz se ali-
quā quātitatē. et sic aliqd denotat quātū a quātitate in gñālī. et h̄ mō quā-
tum est modus generalis ip̄ius quātitatis in cōi. Alio mō spālīter. vt illō
de quantū qd hz quātitatē continuā. et sic quantū. s. ē mod? gñālī s. spe-
cialis quātitatis cōtinue. Q̄ro q̄ notandū q̄ qñ aliqd nomē est cōe duo-
bus q̄ vnū est nomē impositū et alteri nō. tñ illi cui nō est nomē dñ manē
nomen cōe tanq̄ spālī ex reglā topica. et q̄ quātitas discreta hz denotiati-
uum cui est spālī nomen impositū. s. quorū. et quātitas cōtinua nō. iō vsur-
pat sibi denotiatiū gñālī. qd est quantū tanquā speciale.

Ar. In oī p̄dicamēto dñ esse vnū m̄mū qd est metz et mēsurā oīm all-
ozum. s. in quātitate nō est vnū m̄mū. q̄ quātitas nō est p̄dicamentū.
M̄or: pbat. q̄ in quātitate sunt duo m̄ma. s. vnitas et p̄ctus. Dñm
q̄ hz vnitas et p̄ctus sint duo m̄ma aliquay sp̄ex quātitatis. tñ nō sūt
m̄ma respectu quātitatis in cōi. s. est vnū m̄mū qd est metz et mēsu-
rā oīm quātitatum. s. essentia quātitatē i gñē gñalissimo sumpta.

Qr. Atq̄ quātitas sit gen? cōueniēter diuisum p̄ cōtinuū et discretum.
Dñm q̄ sic. cui? diuisiōis rō est. q̄ oīs quātitas mensurat subam.
vel ergo mensurat ip̄am vt hz partes cōtinuas. et sic est quātitas cōtinua.
aut fin q̄ hz p̄tes sep̄atas et diuisas. et sic est quātitas discreta. Et dñ quā-
titatis. in singulari numero et nō quātitatū in plī nūero. ad designandū
q̄ quātitas fin q̄ b diuidit ē vnū gen? generalissimū et nō plura. Et dñc

aliud in neutro gñe et nō alia in feino gñe. ad denotandū q̄ ista diuisio q̄
natis nō ē diuisio gñis i spēs spālissimas s̄ i gñia subalēna. vt q̄ritat' all
ud. s. gen' ē p̄tinuū. aliō. s. gen' ē discretū. Et dī aliud i neutro gñe. et non
alterū ad denotandū diuersitatē eēntialē int' q̄ntitatē p̄tinuā et discretā
et nō diuersitatē accēntialē. q̄ aliud dī diuersitatē eēntialē et alter diuersita
tem accēntialē.

Ad dēndū. q̄ q̄ntitas male primo diuidit'. Dd̄m q̄ oē vntuocū ē prius
diffiniendū q̄ diuidendū nisi poti' et pueniēt' notificet p diuisionē q̄ p
diffinitionē. s̄ q̄ntitas cōueniēt' notificat diuisionē q̄ diffinitōē. q̄ quāti
tas nō p̄t notificari diffinitōē q̄dditatia et eēntiali cū sit gen' gñalissimū.
Vel dd̄m q̄ quāttas cōsiderat dupl'r. vno mō p̄fice in rōe entis. et sic po
tius dēret diffiniri q̄ diuidi. Alio mō p̄siderat logice in rōe mēsure. et in
q̄tū ē accēs mēsuratiuū s̄be. et sic poti' diuidit' q̄ diffinit'. Possēt tñ fac
liter sic diffiniri. Quāttas ē s̄m quā q̄ti vel q̄ti dicimur. vel q̄ntitas est p
quā s̄biectū reddit mēsurabile

Ad. Sicut se hz q̄ttas ad illa q̄
sunt i p̄nto q̄ttatis. sic se hz q̄ntitas da ea q̄ sūt i p̄nto q̄ttat'. s̄ qualitas
diffinit' aīq̄ diuidit'. q̄ etiā q̄ttas p̄us dēret diffiniri q̄ diuidi. Dd̄m q̄
q̄ttas hz vñū denotatiū. s. quale. et sic diffinit' p illō. s̄ q̄ntitas hz duo de
notatiua. s̄ si dēret diffiniri tūc diffinitret p diffinitionē q̄ inuit ei' diuisi.

Ad ista diuisio ē incōgrua. pbat'. q̄ onē. q̄re pueniēt' diuidit'.
relatiū et suū aīis disconueniū in gñe. nā q̄ttat' ē ge. se. et aliud est
ge. neu. Dicendū q̄ aliud nō refert h̄ aīis exp̄ssum. s. quāttatis. s̄ gen'
s̄bintellectū. Et iā relatiū diuersitatis nō tenet puenire cū s̄biecto p̄ceden
te s̄ sequēte. Al' dicendū q̄ aliud nō tenet h̄ relatiōe s̄ iñfīte. vt aliud quā
ttatis ē cōtinuū. et aliud q̄ttatis ē discretū. et regit ibi q̄ntitatis ab aliō
ex vi p̄titionis. Sz dicēs. s̄ nomē qd̄ dī regi ex vi p̄titiōis dī ēē plis nu
meri vel s̄ris nūeri nōis collectiui. s̄ ille gñis quāttatis nō ē h̄mōi. s̄ rē.
Dicendū q̄ q̄zuis quāttas nō sit vep̄ nomē collectiū hz tñ modū nōis
collectiui. q̄ colligit multa sub se. sic sunt spēs q̄ potēntialr s̄b ipō p̄tinēt.

Quare in diuisione quāttatis autor p̄ponit quāttatē cōtinuam
discrete. et p̄sequendo p̄ponit discretam continue. Dicendum q̄
iste due spēs p̄t dupl'r considerari. vno mō vt comparant ad quāttatē q̄ ē
gen' h̄ay spēs. et sic vna nō est p̄or alta. q̄ spēs sunt coequē sub ipō ge
nere et ad h̄ innuendū ordinē ip̄ay variat. Alio mō cōparant int' se. et h̄ du
pliciter. vno mō vt iter ip̄as suas ordo notioritat' q̄ ad nos. et sic q̄ttas
p̄tinua ponit aī discretā. Illū ordinē r̄z pe. hys. i diuisione. q̄ notiora sunt
p̄ora. mō quāttas p̄tinua ē nob̄ notior q̄ discretā. q̄ ē p̄positior. Alio mō
int' ip̄as cadit ordo notioritat' q̄ ad nāz et sic simpliciora sunt p̄ora. mō q̄
ttas discreta ē simplicior q̄z cōtinua. et q̄ dēminādo de eis p̄ dēciat d̄ q̄
ttate discreta q̄z cōtinua. Al' q̄ttas discreta sit simplicior p̄z q̄ quāti
tas discreta diffinit' p abnegatōē q̄ntitatis cōtinue. vt in tertio. sic sim
plex p abnegatōē cōpositi. Et iā p̄ncipiū quāttatis discrete ē simplici'
q̄ continue. eo q̄ p̄t' addit vnitatē positōē in continuo.

Ad Gen' dī dicere vñā naturā egliter p̄ticipatā ab oīo' spēs. s̄ quan
titas nō dīc vñā nāz equaliter p̄ticipatā a cōtinuo et discreto. s̄ rē.

Tractatus Tercius

Maiores probatur. quia nisi sic non predicaretur uniuersale. si minor pars ex dictis. Adhuc negando minore. quia natura diuisibilitatis equaliter participat. et illa dicitur quantitas. Et quoniam dicitur. quicquid conuenit cause et cetero plus uenit cause quam cetero. si quantitas continua est causa discreta. ergo ratio diuisibilitatis plus dicitur de continua quam de discreta. Ad id quod dicitur. quicquid conuenit cause finis quod causa et cetero finis quod bonum. hoc plus conuenit cause quam causato. si nam diuisibilitatis conuenit continuo et discreto in ratione specierum equaliter subordinatarum suo generi.

Est autem discreta quantitas. ut numerus et ordo. Tamen due sunt species eius. Mō enim est in numero aliquis terminus communis ad quem partes numeri copulantur. ut in decem. quoniam et quoniam aut tria et septem ad nullum terminum communem copulantur sed species discreta sunt. Est tamen numerus multitudo ex unitatibus aggregata. Sicut in ordine syllabe non copulantur ad aliquem terminum. sed unaquaeque separata est ab alia.

Posita diuisione quantitatibus. ostenditur auctor persequitur de membris illius diuisionis. et per de quantitate discreta. Ratio ordinis deca est. Et posset sic diffiniri. Quantitas discreta est cuius partes non copulantur ad aliquem terminum communem qui sit principium unius et finis alterius. si species remanet discreta et separata. Et diuiditur in duas species. scilicet in numerum et in ordinem. Ratio est quia omnis quantitas discreta mensurat substantiam. ut habet partes separatas. et si dupliciter. aut finis quod partes sunt permanentes. et sic est numerus. aut finis quod sunt successiue. et sic est ordo. Sed quod numerus sit quantitas patet. quia illud est quantitas quod mensurat substantiam. si numerus est mensura substantie. ergo ratio Minor probatur. quia decem canes numerantur numero denario. Et quod sit quantitas discreta patet. quia quantitas discreta est cuius partes non copulantur ad aliquem terminum communem qui sit principium unius et finis alterius. si partes numeri non copulantur ad aliquem terminum communem. qui sit principium unius et finis alterius. ergo numerus est quantitas discreta. ut quoniam et quoniam que sunt partes denarii non copulantur ad aliquem terminum communem. sicut partes linee ad punctum. si quilibet pars est discreta et ab alia separata. Et sicut probabitur de oratione.

Quid sit materiale. et quod formale numeri. Dicendum quod materiale numeri sunt unitates. et formale finis aliquid est ultima unitas in quantum respicit precedentes. Sed verum dicitur quod sit aggregatio unitatum. quia illa variata variatur numerus. et illa manente eadem manet idem numerus. Et quoniam dicitur numerus variatur variata ultima unitate. Ad id quod si est per accensum. quia aggregatio variatur. Et est numerus subiectiue in rebus numeratis. qui sunt multe. quia numerus est multitudo qui dicitur respectu pluralitatis. qui habet per fundari in diuersis pluralibus subiectis. non facientibus unum simpliciter. Et quoniam dicitur accensum numerantur numerositate subiectorum. ut dicit philosophus. Dicitur quod verum est numerositate totali. id est in toto. et non partiali. Et quoniam dicitur aggregatio est relatio. ergo non potest esse forma numeri. Dicendum quod verum est scilicet circūlocutiue ponitur formale numerus.

De. Hys. Folio CXXIIII

¶ Er non quāta nō pōt fieri q̄tū sexto phisicoy. s̄ vnitates sunt non quāte. s̄ ex ip̄is nō pōt fieri nūerus q̄ est q̄ntus. Dicendū q̄ ex nō quantis nullo mō neq̄ in actu neq̄ in potentia nō pōt fieri quantū. tū ex nō quātis actu s̄ potentia bñ fit quantū. Quis q̄ q̄bet vnitates actu nō fit q̄nta. vna tū addita alteri pōt fieri quanta.

¶ Indivisibile additū indivisibili nō facit ip̄m maius. vt dicit ph̄s sexto phisicoy. s̄ vnitates ē indivisibil. s̄ alteri vnitati addita nō facit eā maiore. Dicendū q̄ indivisibile additū indivisibili p̄ modū cōtinuationis nō facit ip̄m mai⁹. s̄ indivisibile additū indivisibili p̄ modū divisionis et discretōis bñ facit ip̄m mai⁹. mō p̄tes nūeri sunt diuise et discrete. Et q̄ Aristot. dicit. Indivisibile additū indivisibili nō facit ip̄m mai⁹ loq̄tur de linea q̄ est q̄ntitas continua. et q̄ s̄mones sunt intelligēdi s̄m materiā. **¶** Sicut se habet p̄ctus ad lineā. sic se habet vnitates ad subiectā. numer⁹. s̄ ex p̄ctis nō pōt fieri linea. s̄ ex vnitatib⁹ nō pōt fieri numer⁹. Dicendū q̄ nō est p̄ oīa s̄ile. est eū s̄ile in b̄ q̄ p̄ctus ē p̄ncipiū ip̄ius lineae et vnitates est p̄ncipiū numeri. Sed differunt. quia punctus est p̄ncipiū p̄ modū cōtinuationis et copulationis. vnitates xō est p̄ncipiū numeri p̄ modum discretōis et divisionis s̄ dictū est q̄ indivisibile additū indivisibili p̄ viam cōtinuationis non facit ip̄m maius. s̄ ex punctis non potest fieri linea.

¶ Hō canis et bos sunt nūerus. et tū nō sunt q̄ntitates. q̄ numer⁹ nō ē q̄ntitas. p̄terea aīa ē numer⁹. et ē s̄ba. q̄ nūerus ē s̄ba. Dicendū q̄ numerus est duplex. s̄. nūerus nūeratus. et nūerus nūerās. Numer⁹ nūeratus sunt res numerate. vt decē boīes. decē canes. vbi res numerate sunt boīes et canes. et tal⁹ nūerus est in tali p̄nto in q̄ est res numerata. nā aliq̄ est in p̄dicamēto sube. vt duo boīes. duo canes. aliq̄ in p̄nto relatiōis. vt duo filij. duo p̄es. aliq̄ in p̄nto q̄ntitatis. vt due lineae. due supericies. Sed numer⁹ nūerās est duplex. s̄. effectiū et formal⁹. Numerus nūerās effectiue est aīa rōnalis. et reductiue in p̄nto s̄be sicut aīa. Numerus nūerās formal⁹ est duplex. q̄dam est formalis in ḡne. et q̄dā transcendens. Transcendens est ille q̄ causat ex vno transcendenter sumpto. et sic dicimus. tres angeli. et tū angeli nō sunt q̄nti q̄ntitate discreta. q̄ nūer⁹ q̄ est q̄ntitas discreta cāc ex diuisione otinui. s̄ angeli nō sunt otinui tō i angel⁹ s̄ rep̄t nūerus istius p̄nti. Formal⁹ in ḡne ē ille q̄ cāc ex vno. vt ē p̄ncipiū q̄ntitatis discrete. q̄d cāc ex diuisione otinui. Tū vñ dicit diuisionē. sed ē duplex diuisiō. s̄. mātū et formal⁹. et illd vñ q̄d negat diuisionē materialē est p̄ncipiū q̄ntitatis. s̄ quod negat diuisionē formalē est transcendens. et constituit numer⁹ q̄ excedit genus huius p̄dicamenti.

¶ Numerus ē mltitudo ex vnitatibus aggregata. cū illa sit ei⁹ diffinitio. s̄ mltitudo ē relatiō. q̄ nūer⁹ est relatiō. Dm q̄ multitudo pōt dupl̄r capi. vno mō in q̄tū refert ad paucū. vel in q̄tū opponitur paucū. et sic mltitudo ē relatiō. Alio mō p̄t opponit vnitatib⁹ p̄ illo q̄d est multitudo. et sic ē q̄ntitas. et sic s̄ sumit in diuisione nūeri. p̄o quo notandū q̄ quatuor sunt cāc nūeri. s̄. materialis. formal⁹. efficiēs. et final⁹. Et formalis p̄ima et imediata nūeri est vñlo vnitatū adinuticē. Et p̄ illa q̄l-

Tractatus Tercius

bet nūer⁹ distinguit^r ab alia sp^e. qz est alia aggregatio. ⁊ nō distinguit^r nūmer⁹ ab alio solū vltia vnitatē. vt p^{us} patuit. Et mālis nūeri ē res numerata. ⁊ hⁱ intelligit^r de mā in qua. qz nō hz materiā ex qua. Et efficiēs numeri est aīa rōnalis nūerans. qz soli⁹ aīe est nūerare. Et finalis est mentiū ra substantie. qz p^{er} numer⁹ possum⁹ mensurare sbam.

Ad h^{ic} spēs d^{icitur} h^{ic} ē idiuīdua. s^{ed} nūer⁹ nō hz idiuīdua. s^{ed} nō ē spēs. Minor p^{ro}p^{ter}. qz ill^{ud} nō hz idiuīdua qd nō hz vnū sbiectū nūero. sed nūerus nō p^{ot} h^{ic} vnū sbiectū nūero. qz sp^{ecies} ē in multis reb^{us} nūeratis. Dicendum q^{uod} quīs nūerus nō hz aliqd vnū sbiectū simplr. tū dū p^{er} aggregatiōnem. qd sufficit ad vnitatē indiuiduū in discretis.

Qu^{estio} oīo sit quātitas. Dm q^{uod} sic. qz h^{ic} ē quātitas qd ē mēsurā sbē. s^{ed} oīo est hūm^{us}. s^{ed} tē. Et ē discreta quātitas. qz ptes ei⁹ nō copulant^{ur} ad aliqū terminū cōm^{une}. q^{uod} est pncipiū vni⁹ ⁊ finis alteri⁹. s^{ed} sp^{ecies} manēt discreta ⁊ separte. vt līe ⁊ syllabe sunt ptes oīois. ⁊ manēt discreta ⁊ diuise. ⁊ distine^{re} sic. Dīo ē qdā fōia successiue inherēs syllabis nūeratis. Al^{iter} sic. oīo est mēsurā sonoz līaz ⁊ syllabaz in voce platay. Vel sic. Dīo ē mēsurā discretor^{um} sonoz ⁊ discretay syllabaz subynūicē succedentiū. ⁊ ē subiectiue in voce prolata. quā mensurat.

Ad h^{ic}. Dē accūs dēmoīat sbiectū in q^{uo} est. s^{ed} oīo nō dēmoīat vocē platam ergo nō est accūs ei⁹. Minor pbat^{ur}. qz dictio nō plonget^{ur} vel corripit^{ur} s^{ed} syllab^{us}. Dm q^{uod} dictio p^{ot} capi dupl^{iter}. vno mō fm se totā. Alio mō grā suay partiū. An dco scdo mō mensurat^{ur} oīoe. ⁊ nō s^{ed} mā nisi ex p^{ar}ti.

Ad h^{ic}. Illud nō ē quātitas qd nō mēsurat sbam. s^{ed} oīo non mensurat sbaz s^{ed} non est quātitas. Minor pbat^{ur}. qz oīo mensurat vocē platā. ⁊ vox platā non est subā s^{ed} q^{uod}litas. Dm q^{uod} quīs vox platā nō sit sbā habet tū se p^{er} modum substantie. qz habet modū sbiecti respectu oīois.

Ad h^{ic}. Dīo nō est in aliq^{uo} p^{ar}te. q^{uod} male h^{ic} ponit^{ur} spēs q^{uod}titatis discrete. An pbat^{ur}. qz est scda intentio. Dm q^{uod} oīo capit^{ur} tripl^{iter}. vno mō p^{er} scda intentione fundata supra vocē complerā. Scdo mō capit^{ur} p^{er} ipavocē complerā q^{uod} ē obiectū intentōis scde. ⁊ ill^{ud} duob^{us} modis nō capit^{ur} h^{ic}. Tercio mō capit^{ur} p^{er} quātitate mēsurate vocē platā. fm q^{uod} dicim⁹. s^{ed} syllaba ē breuis ⁊ illa lōga. ⁊ sic ponit^{ur} h^{ic} spēs quātitatis discrete distincta d^{icitur} nūer⁹. qz nūer⁹ causatur p^{er} reiterationē vnitatū. s^{ed} oīo nō catur p^{er} reiterationē līaz ⁊ syllabaz quia illud qd semel dēf^{init} ē ampli⁹ resumi nō p^{ot}. Etā ptes oīois sunt successiue. mō illud quod est successiū non reitrat^{ur}.

Quātitatis p^{er}tinue alia linea: alia sup^{er}fices: alia corpus alia t^{em}p^{us} alia loc^{us}. vñ qnq^{ue} sunt spēs ei⁹. Q^{uod} at^{que} linea sit quātitas p^{er}tinua p^{ar}te: qz ptes ei⁹ copulant^{ur} ad aliqū terminū cōm^{une}: puta ad punctuz: ⁊ ptes sup^{er}ficieī ad lineā: ptes corpis ad sup^{er}ficiē: ptes at^{que} t^{em}p^{us} ad nūc vt p^{re}teritū ⁊ futurū ad p^{re}s^{ens}: ptes at^{que} loci ad eundē terminū copulant^{ur} ad quem corpis p^{er}ticule.

Postq̄ autor determinauit de quantitate discreta. h̄ p̄r agit de quantitate continua sui ordinē p̄us assignatū. dicēs q̄ q̄nq̄ sūt spēs quantitat̄is continue. vt sunt linea sup̄ficies corp⁹ loc⁹ ⁊ tps. q̄ at̄ sint quantitates p̄m̄ue p̄bat. q̄ p̄tes eorū copulant̄ ad aliquē terminū cōem. vt ⁊ t̄rtu inductiue. nā p̄tes lineę copulant̄ ad p̄ctū. ⁊ p̄tes sup̄ficię ad lineā. p̄tes corp⁹ ad sup̄ficiē. p̄tes tps ad nūc. s̄ p̄tes oī copulant̄ ad eundē terminū ad quē p̄tente corp⁹ supple locatū. q̄ copulant̄ ad centz. q̄ ⁊ p̄tes loci. vñ q̄ uis p̄tes corp⁹ absolute copulent̄ ad sup̄ficiē. tñ p̄tes corp⁹ vt locatū est ad centz copulant̄. S̄ p̄s illas spēs enūerās sic d̄t. continua x̄o vt linea sup̄ficies. q̄ p̄t̄ at̄ p̄ter h̄ loc⁹ ⁊ tps. An̄ ibi posset aliq̄s q̄rere. q̄rē d̄t ampli⁹ us at̄ p̄ter h̄. Dicūt aliq̄ q̄ id. q̄ loc⁹ ⁊ tps n̄ sunt p̄p̄ie spēs quantitat̄is cōtinue sic alie q̄ loc⁹ ⁊ sup̄ficies in rōe entis nō distinguunt spēs. vt ⁊ quāto p̄bicoz. q̄ ibidē loc⁹ diffinit̄ p̄ sup̄ficiē. Et tps non est quantitas p̄ se. s̄ p̄ actiō. q̄ tps est mēsurā mot⁹. q̄ est quantitas p̄ motū a q̄ habet suā cōtinuitatē. ⁊ mot⁹ vlt̄r⁹ h̄z illā a magnitudie. Alia rō. quia tres p̄cedētes mēsurāt s̄bam intrinsece. s̄ h̄e due extrinsece solū. vt ⁊ infra.

Q̄ Atq̄ spēs q̄ntitas cōtinue sint sufficienter ⁊ bñ assignate. Dm̄ q̄ sic. vt ⁊ p̄ sufficientiā q̄ tal̄ est. nā oīs quantitas cōtinua mēsurat substantiā vel intrinsece aut extrinsece. Si intrinsece h̄ est tripl̄. q̄ v̄l fm̄ vnā dimensionē. s̄ fm̄ longitudinē. ⁊ sic est linea. vel fm̄ duas. s̄ fm̄ longitudinē ⁊ latitudinē. ⁊ sic est sup̄ficies. aut fm̄ tres dimensiones ⁊ sic est corpus. Si mēsurat s̄bam extrinsece h̄ e dupl̄. v̄l mēsurat s̄bam vt ē in q̄te sic est loc⁹. aut vt ē i motu sic est tps. S̄ q̄ linea sup̄ficies ⁊ corp⁹ mēsurant s̄bam intrinsece p̄s. q̄ mēsurāt illd̄ subiectū in q̄ sunt. q̄ longitudo hoī mēsurat hoīem longū. S̄ loc⁹ ⁊ tps mēsurāt s̄bam extrinsece. q̄ n̄ mēsurant illas s̄bas i q̄b̄ sūt. q̄ loc⁹ mēsurat locatū. s̄ ē i locatē. ⁊ tps mēsurat istas res inferiores p̄ applicationē. i q̄b̄ tñ nō est. s̄ est i motu p̄mi mobilis. **N**otandū q̄ linea ē q̄ntitas. q̄ illd̄ ē q̄ntitas qd̄ ē mēsurā s̄be. s̄ linea est h̄mōi. q̄ rē. Et est quantitas cōtinua. q̄ illud est quantitas cōtinua cui⁹ partes copulant̄ ad aliquē terminū cōem. q̄ ē p̄ncipiū vni⁹ et finis alteri⁹. s̄ linea ē h̄mōi. q̄ rē. Minor p̄s q̄ p̄tes lineę copulant̄ ad punctū. q̄ punctus est p̄ncipiū vni⁹ p̄tes lineę ⁊ finis alteri⁹. Et diffinit̄ sic. linea est lōgītudo sine latitudie ⁊ pfunditate. cui⁹ extremitates sunt duo p̄cta. s̄ incians ⁊ terminās. Sed alij dicūt q̄ ista clausula non debeat addi. q̄ al̄s diffinitō non conuenit lineę circulari. est tñ v̄p̄ q̄ illi⁹ cō sunt duo p̄cta ad mūn⁹ aptitudie. q̄rē diffinitio sibi qd̄ammodo conuenit. Et est ratio diffinitōis. q̄ linea intelligit̄ causari ex fluxu ymaginato p̄cti in longū. ⁊ ideo linea h̄z longitudinē. s̄ q̄ tal̄ p̄ct⁹ non intelligit̄ fluere in latū neq̄ in pfundū. iō linea est sine latitudie ⁊ pfunditate. Et h̄ debet intelligi sine pfunditate l̄ nec ⁊ nō sup̄ficię vel corp⁹ in quo ē. q̄ nō p̄t esse linea nisi i corp⁹. ⁊ iō non potest esse sine latitudie ⁊ pfunditate corp⁹. Et q̄ flux⁹ lineę a p̄cto ip̄ incipit a puncto ⁊ terminat̄ in punctū. ideo extremitates lineę sunt duo puncta. Et per hoc patet. q̄ in linea materiale est. punctus. quia illd̄ substat fluxui suo. ⁊ fluxus est formale lineę. quia per ipsum formaliter cōstituitur linea.

Tractatus tercius

¶ Una spēs nō dī ēē de dīstīnctīōne alterī⁹ spēcī. s. līnea ē de dīstīnctīōne sup̄fīcīet et corpīs. q̄ nō ē spēs dīstīnctā a sup̄fīcīe et corpore. Mō nō p̄t̄ ex dīfīnītīōne vīuīq̄. Dōm q̄ līcet līnea īcludat̄ ī illīs mātērialīter. nō tñ formalīter tanq̄ tenēs se ex parte corpīs vel sup̄fīcīet. sed nō ē īcōuenīens q̄ vna spēs sūt de cōstītūtīōe alterī⁹ mālīter. sicut bīnārius ēst mālīter de cōstītūtīōne ternārij. Sīlī lapīdes et līgna sūt de cōstītūtīōne domūs mātērialīter.

¶ Notandū q̄ sup̄fīcīes ēst lōgītudo cū latītudīe et sīne p̄fundītate. cū īus extēmītates sūt dūe līnee. Cū⁹ rō ēst. q̄ sup̄fīcīes īmagīnat̄ cārī ex fluxu līnee ī latū. et sic a līnea h̄z lōgītūdīnē. et a fluxu eī⁹ ī latū habet latītūdīnē. et nō ītelligīt̄ fluere ī p̄fundū. īō sup̄fīcīes ēst sīne p̄fundītate. et quīa flux⁹ eī⁹ īncīpīt a līnea et tēminat̄ ī līnea adeo sup̄fīcīes habet dūas līneas tanq̄ extēmītates.

¶ Terminus cūīuslibet rei debet ēst īdīuīsbīlīs. s. līnea nō ē īdīuīsbīlīs. ergo nō ēst tēmin⁹ sup̄fīcīet. Dīcendū q̄ līz līnea sūt dīuīsbīlīs sīn lōgītūdīnem. ēst tamē īdīuīsbīlīs sīn latītūdīnē. eo mō ēst tēmin⁹ sup̄fīcīet.

¶ Illa nō dīstīnguūt̄ spē ab īnīcē. q̄ nō p̄t̄ sēparī et sēparatī cōseruari. s. līnea sup̄fīcīes et corp⁹ nō p̄t̄ sēparī et sēparatī cōseruari. q̄ nō dīstīnguūt̄ spē. Mō p̄t̄ q̄ īpōssībīle ē sīn rem līnea sēparī a sup̄fīcīe et corpore. Dōm q̄ īlle artīcul⁹ vlt⁹ nō ēst ver⁹. q̄ p̄ssīōes p̄prie nō p̄t̄ sēparī a sūbīectīs. vt īstībīle nō p̄t̄ sēparī ab hōīe. et tñ dīffert̄ spē īmo gēnerē ab īpō. et sīlī dī de potētīs aīe. Vel dōm q̄ līz nō sēpēt̄ re. tñ sēpēt̄ rōne. qd̄ sūffīcīt ad realē dīstīnctīōnē. Et qñ dī. p̄fectū et īmp̄fectū nō vārīāt spēm. s. līnea sup̄fīcīes et corp⁹ sē hūt̄ sīc p̄fectū et īmp̄fectū. q̄ rē. Dīcendū q̄ nō solū dīnt̄ sicut p̄fectū et īmp̄fectū. s. etā cēntīalīter.

Notandum q̄ corpus ēst lōgītudo cū latītudīe et p̄fundītate. cū⁹ extēmītates sūt dūe sup̄fīcīes. Cū⁹ rō ēst. q̄ sicut līnea ītelligīt̄ cārī ex fluxu p̄nctī ī lōgū. et sup̄fīcīes ex fluxu līnee ī latū. sic p̄arīformīter ītelligīt̄ corpus cāusārī ex fluxu sup̄fīcīet ī p̄fundū. īō corp⁹ a līnea habet lōgītūdīnē. a sup̄fīcīe latītūdīnē. et a fluxu sup̄fīcīet ī p̄fundū h̄z p̄fundītātē. et q̄ īlle fluxus ab vna sup̄fīcīe īncīpīt et ī alīā tēminat̄. īō extēmītates corpīs sūt dūe sup̄fīcīes. Et sīc ī līnea mālē p̄ncīpū līnee ē p̄ncīp⁹. et flux⁹ p̄nctī ī lōgū ēst p̄ncīpū formāle līnee. et ī sup̄fīcīe līnea se h̄z vt mālē p̄ncīpū. et flux⁹ līnee ī latū ēst p̄ncīpū fōīale sup̄fīcīet. sic sīlī ī corpore sup̄fīcīes se h̄z vt p̄ncīpū mālē. et flux⁹ sup̄fīcīet ī p̄fundū ē tanq̄ p̄ncīpū fōīale.

¶ Nulla sūa ēst q̄ntas. s. corp⁹ ēst sūa. vt ex arbore p̄p̄hīrīana. q̄ nō ēst q̄ntas. Dōm aī mīnorē q̄ corp⁹ capīt dūpl̄r. vno mō p̄ illō qd̄ ap̄tū natū ēst dīmēnōīārī trib⁹ dīmēnōīb⁹. s. lōgītūdīne latītūdīne et p̄fundītate et sic ēst sūa. Alīo mō p̄ trīna dīmēnōīōe q̄ sūbām mēfīnat̄. s. lōgītūdīne latītūdīne et p̄fundītate. et sic corp⁹ ēst q̄ntas. mō nō ē īcōuenīens q̄ vñ et idē sūt ī dīuersīs p̄ntīs et dīuocē et sīn dīuērsās rōnes. **¶** Notandū q̄ loc⁹ sīn p̄lū q̄nto p̄lūcōp̄ ē tēmin⁹ corpīs cōtīnētīs īmōdīl⁹ p̄mū. In q̄ dīffīnītīōe pōnīt tēmin⁹ loco ḡnīs. et ēst idē q̄ sup̄fī-

cles. Et addit corpus p̄tinetis. i. circūscribentis immobilē p̄mū. i. p̄rie. qđ ponit loco dñe. et excludit a diffinitione materia et loc⁹ cōis qđ h̄ nō diffinitur. Ad loc⁹ sit q̄ntitas p̄z. qz ē mensura sbe. s̄ qz sit q̄ntitas p̄tinua superius p̄batū ē. qz p̄tes ei⁹ copulantur ad aliquē terminū cōm.

Ad loc⁹ ē superficies. qđ nō sunt spēs distincte. Quas p̄z qz superficies p̄dicatur de loco. q̄to p̄hysicorū. ut loc⁹ ē superficies corporis continēt. et dñm qz p̄e. h̄y. nō est h̄ culpādus. qz ip̄e ponit tot ip̄es q̄ntitatis cōtinue qđ Arestō. S̄z ad Arestō. dī. qz in libro p̄ntorū nō est loc⁹ s̄m op̄inione p̄nam. s̄ s̄m famosam op̄inione antiq̄uorū vigentē tpe suo. s̄ in cōto Metaph. eā omittit. et s̄it in q̄to p̄hysicorū dīc locū esse superficiē. vbi loquuntur s̄m op̄inione p̄p̄ia. Et s̄ctus Tho. dīc. qz Arestō habuit s̄ pro more qz sp̄ solebat reperē in p̄hysica s̄m op̄inione p̄p̄ia illud qđ posuerat i logica s̄m op̄inione aliorū. S̄z aliq̄ soluit istud argumentū dicētes. qz loc⁹ capit dupliciter. vno mō s̄b rōe entis et māluter pro illo qđ ē loc⁹. et sic nō ē ip̄es q̄ntitatis cōtinue distincta. et sic loquitur Arestō in q̄to metaph. qz ibi nō enumerat locū iter spēs q̄ntitatis cōtinue. Alio mō capit loc⁹ formalit̄ i rōe mēsure. et sic p̄siderat a logico. et sic ē distinguit ip̄e a superficie. qz loc⁹ h̄z mōz idē mēsurādi qz superficies. qz superficies mēsurat illd in qđ ē intrinsece s̄ illa superficies dī loc⁹ in q̄tā mēsurat ip̄m locatū extrinsece. Et q̄ r̄h̄det qz i logica sunt q̄nqz spēs q̄ntitatis cōtinue. qz sunt q̄nqz distincti modi mēsurādi s̄bam. qz linea mēsurat s̄m vnā dimēsiōnē. superficies s̄m duas. et corpus tres. et h̄ intrinsece. s̄ tps et loc⁹ mēsurāt s̄bam extrinsece. et tps mēsurat eā ut ē in motu. loc⁹ nō mēsurat eā ut ē i q̄te. ut dñm ē. S̄z i metaph. dīz r̄h̄deri q̄sunt tres spēs q̄ntitatis cōtinue. s̄ linea superficies et corpus. et non loc⁹ et tps. qz loc⁹ nō distinguit a superficie in rōe entis. qz loc⁹ nihil est qz superficies circūscribēs locatū. et tps nō h̄z p̄tinuitatē a se s̄ ab alio. s̄ a motu p̄tinu mobil. et qz i metaph. nō ponit p̄ sp̄e. Et p̄hysice loq̄ndo sunt q̄tuor spēs q̄ntitatis cōtinue. s̄ linea superficies corp⁹ et tps. qz loc⁹ nō distinguit a superficie ut dñm ē. S̄z s̄m x̄itatē illa distinctio de loco s̄m quā capit māluter et formaliter in rōne mēsure nō valet. qz rō mēsure addit solū relationē rōis sup̄ formā qđ ē superficies. s̄ diuersitas tal̄ rōis nō cōstituit diuersas spēs. Et iā mēsurare extrinsece et mēsurare intrinsece sunt rōes mēsurādi respectiue. s̄ dñe respectiue nō p̄t facē distinctionē specificā in p̄dicamēto absoluto q̄le ē q̄ntitas. Est qđ dñm qz loc⁹ et superficies s̄nt idē. et h̄z se loc⁹ ad superficiē sic ps in mō ad suū totū. vel sic sup̄ ad inferi⁹. Itā superficies est triplex. s̄ plana qđ ē interior. ouera qđ est exterior. et plana qđ nō ē aliq̄ eaz. s̄ loc⁹ ē idē qđ superficies plana qđ ē ps i mō. sic h̄o alb⁹ ad h̄oies Et h̄ oīa clari⁹ h̄nt videri circa diffinitionē loci in q̄to p̄hysicorū.

Ad loc⁹ et superficies h̄nt diuersas rōes mēsure. qz vnū mēsurat intrinsece. et alioz extrinsece. qđ distingunt spēs. dñm qz intrinsecum et extrinsecū p̄ cōparationē ad idē spēs distingunt. s̄ nō qđ cōparant ad diuersa. qz qđ est vni intrinsecū p̄t alteri esse extrinsecū. sicut solet declarari p̄ s̄le in longitudine vine. Et iā superficies qz loc⁹ mēsurat extrinsece et intrinsece. qz mēsurat locatū extrinsece. et corp⁹ locas siue continēs mēsurat intrinsece. sicut linea in y. na mēsurat intrinsece ip̄am vnam et extrinsece pannū. cui extrinsece a mēsurante applicatur.

Tractatus tertius

Ad Loc^o mēsurat res fm tres dīmēfiones. & distinguit^r specificē a sup-
ficie q̄ solū mēsurat fm duas. Et nā si loc^o coincideret cū aliqua spe-
cie. ē ēē maxie cū corpe. qz vtraqz mēsurat fm tres dīmēfiones. Aliis p̄i-
mi argumētū p̄z. qz loc^o mēsurat locatū. s̄ locatū h̄z tres dīmēfiones. & rē.
Dicendū q̄ diuersimode loc^o & corp^o mēsurat fm tres dīmēfiones. nā cor-
pus mēsurat fm tres dīmēfiones formaliter & intrinsece. s̄ loc^o mēsurat fm
tres dīmēfiones fm continentia effectiue & extrinsece. intrinse-
ce & solū mēsurat fm duas. quare non distinguit^r a superficie.

Ad Loc^o ē nālis potētia. & d̄z poni in p̄nto qualitatis. Aliis p̄z. qz ē con-
seruatiū^o locati. qd̄ cōuenit nāli potētie. Ddm q̄ nō est inconueniens q̄
vñū & idē sit i diuers^o p̄ntis fm diuersos modos. qz i loco sunt dno. s̄. for-
male loci & mālē. Materiale loci est entitas ip̄i^o. s̄. superficies circūscribēs
ip̄m locatū. vt superficies circūscribēs lapidē ē loc^o lapidis. S̄z formale est
duplex. s̄. mathematicū & phisicū. formale mathematicū est distātia a trib^o
p̄ntis nūdi inuolub^o. q̄ sunt pol^o arctic^o. antarctic^o. & centrū mūdi. & sic
locus est immobilis. S̄z formale phisicū est x̄tus in fura ip̄i loco a p̄rio lo-
cante. & tal^o x̄tus est nālis potētia. An considerādo locū quantū ad eius
mālē sic est quātitas. s̄ quantū ad formale mathematicū est relatio. & quā-
tum ad formale phisicū est naturalis potētia. & sic nō est inconueniens q̄
idem diuersimode caprum sit in diuersis p̄dicamentis.

Notandum q̄ tps fm ph̄m q̄nto phisicorū ē nūer^o mor^o fm
p̄ntis & posteri^o. cui^o declaratio videat^r ibidē.
Et q̄ tps sit quātitas p̄z. qz qd̄ mēsurat aliqd̄ h̄ns modū s̄bē ē q̄ntitas
s̄ tps est hmōi. ergo rē. Et est quantitas continua. qz quātitas continua
est illa cuius p̄tes copulant^r ad aliquē terminū cōem. q̄ est p̄ncipiū vñus
& finis alteri^o. sed p̄tes tps sunt hmōi. ergo est quantitas continua. Ad-
nor patet. quia p̄tes tps copulant^r ad nūc. quia nunc est p̄ncipiū futuri
temporis & finis p̄teriti temporis.

Ad Tēpus est numer^o. s̄ numer^o ē quātitas discreta. & tps est quant-
tas discreta. Maior p̄z p̄ diffinitōez tps. Ddm q̄ h̄z tps sit nūer^o
numerat^r. i. applicat^r alicui continuo & p̄nt^o ei^o. non tñ est numer^o nume-
rans formaliter. qui est quantitas discreta.

Ad Q̄s quātitas cōtinua d̄z h̄c aliq̄s p̄tes i actu. qz als cōtinuari vel
ad eundē terminū cōulari nō p̄nt. s̄ tps nō h̄z aliq̄s p̄tes i actu & non est
quātitas cōtinua. Minor p̄z. qz d̄t ph̄s q̄ nūbil h̄m^o de tpe nūc. Di-
cendum q̄uis tps nō h̄at p̄tes in actu p̄manētes. tñ bene successiuas. qd̄
sufficit ad h̄ q̄ p̄tes tot^o successiu^o copulent^r ad eundē terminū cōem.

Ad Aresto. ponēs sufficiētē spēs quātitatis cōtinue nō pōit tps inter
ip̄as in q̄nto metaph. & ē nō d̄z h̄ poni. Ddm q̄ Aresto. ponit ibi tñ spe-
cies quātitatis cōtinue q̄ h̄nt suā cōtinuitatē a se. & tales sunt nisi tres. s̄.
linea. corp^o. & superficies. & nō ponit tps. eo q̄ tps nō h̄z suā cōtinuitatem
a se. s̄ a motu. Et q̄ d̄i. mor^o non est quantitas & nec tps. Tenet^r aha. qz
tps caput suā cōtinuitatē a motu. Dicendū q̄ duplex ē cōtinuitas. qd̄z
est intrinseca & formal^o. & illā h̄z a suo termino cōi qui est nūc. Alia ē extri-
seca & materialis. & illā habet tps a motu. & motus a mobil^o. Al^o dicendū
q̄ tps h̄z suā cōtinuitatē p̄ se & formalit^o. s̄ nō a se. i. effectiue & māliter.

Petri hys. Folio CXXVII

Et qñ itex replicat. si mor⁹ dat cōtinuitatē tpi. q mor⁹ erit quātitas cōtinua sicut tps. Dñm q aliqd dē dupl^r cōtinuū. Uno mō fm esse. alio mō fm essentia. vñ mor⁹ est bñ cōtinuus fm eē. s nō fm eēntiā. s tps est cōtinuum fm esse et etiā fm eēntiam. nō rñūquodq est possibile in predicamento fm essentiam. ergo tps est quantitas continua.

Quā tps differat ab eternitate et euo. Dñm q sic. nā fm cōiter differentiā illaz mensuraz assignātes eternitatē ē mensura rei carētis pncipio et fine. et sic ē mēsurā sol⁹ dei loqñdo d mēsurat^r fm q nūc existūt a pte rei. qz sol⁹ de⁹ de scō loqñdo caret pncipio et fine. Et diffinit^r fm Boetii q est interminabilis vite tota sit et pfecta possessio. Euiternitas ē mēsurā rei hātis pncipii et carentis fine. vt aliq res create nō desinunt eē. sic celū et angeli. Et est euiternitas in tali euiterno qd de⁹ prius creauit. et nihil aliud est nisi suba pñi euiterni cū relatione ad deū et postiora euiterna. Tēpus est mēsurā rei hātis pncipii et fine. et est in pñio mobili. et tps potest hē cap⁹ pñi se extendit ad euiternitatē et ad tps pprie dictum s tñ dñter est mēsurā euiternoz et illoz q pprie deō tpe mensurant^r. Itā euiternoz aliqd vt celū mēsurat^r tpe fm ptiales reuolutiones. s tpe ppe dicto mensurant^r illa que hāt pncipii et fine. Est tñ notandū q illa dīa assignata inter has tres mēsuras est vera vt nūc. s est oīūno accītalīs. qz si mūdus fuisset ab eterno vt plūs pbat. viij. phisicor. q fm scōm Tho mām simpl^r nō est impossibile. tñc motus nō haberet pncipii neq fine. et tñ mēsuraret^r tpe. qz tps est mēsurā cuiuslibet motus. oz ergo aliam assignare dīam tps ab alijs mēsuris. sic distinguēdo q eternitas est mēsurā rei oīno pmanētis. S3 euiternitas est mēsurā rei pmanētis i suo eē sed hātis successione in opatione. Et tps est mēsurā simplici^r successiui tam quo ad esse qz quo ad opationem.

His visis dicendū est de cōstatib⁹ qntitatis: Pri ma est qntitati nihil ē ptrarium: vt bicubito tricubito vel supficieci nihil est ptrariuz: qz ptrarietas pñio iest qntatib⁹ n oib⁹ s3 qbusdā: qntitas xō non ē qlitas: qre seqtur q ptrarietas non est in quantitate

Postqz autor posuit ea que pñnēt ad eēntiam quātitatis. et ei⁹ potestatem. h pñter ponit ei⁹ pprietates. et sunt tres. qz prima est. q quātitati nihil ē dñū. Et rō ordinis istaz pprietatū ē. nā pñia pprietas est cā secūde pprietatis. et tertia pprietas seqtur ābas. qz tertia pprietas ē magis ppa qz pcedentes. qzuis q via pfectōis deberet pcedere. tñ via generationis sequit^r et posterior ē. Et pñ ista pprietas pbat quattuor modis. primo p inductionē. vt bicubitū non h3 dñū. tricubitū nō h3 dñū. supficieci non habet cōtrarium et cūq. ergo nulla quātitas h3 dñū. Secundo sic. qdqd primo inest qualitati hoc non inest quantitati. sed contrarietas pñio inest qualitati ergo non inest quantitati. Maior patet. qz quātitas ē añ qlitatē Tercio sic. subiecto pñtorum nihil est cōtrarium. s3 quātitas ē subiectum

Tractatus tercius

contrarioꝝ saltē q̄. q̄ q̄ntitati nihil ē cōtrariū. Quarto p̄ diffinitionē p̄ra-
rior. in q̄ dī q̄ cōtraria sunt q̄ maxie a se inuicē distāt. s̄ nō p̄t dari q̄nti-
tates maxime distantes. q̄ q̄ntitati nihil ē p̄trariū. Etā cōtraria sunt forme
cative ⁊ passive ad inuicē. s̄ q̄ntitates nō sunt de nūero actiuoꝝ ⁊ passiuo-
rum. q̄ q̄ntitati nihil est cōtrariū. Et ē ista p̄prietas p̄p̄ta scdō mō. qz cō-
uenit oīz nō soli. cum etiā substantiē nihil sit contrarium.

A Magnū & parū sunt q̄titates. & tñ cōtrariāne. & q̄titati aliqd est cōtra tñ. Ddm q̄ magnū & parū capiunt duplr. vno mō formalit̄ p magnitudinē. vel qd idē ē cōparatū p relationib⁹ q̄d anq̄ dicūt maḡ. vel parua. & sic sunt in p̄dicamento relationis. Alio mō capiunt absolute & materialit̄ p illis q̄titatib⁹ q̄ denotant ab illis q̄titatib⁹ & sic sunt q̄titates. & nō cōtrariāne. qz alias vnū & idē esset sibijpī cōtrariū. qz vnū ē idem est magnū & parū respectu diuerfox. vt gnan⁹ est magn⁹ respectu pigneti. & parū p comparatōez ad gigantē. & sic dūa eēnt sibi cōdicō ibiecto qd ē ip̄ossibile ēē respectu diuerfox. Et qñ dñ. Aristot. diuidit q̄titate in magnitudinē & multitudinē in q̄nto Metaph. & magnitudo ē quantitas & nō adaliqud. Ddm q̄ magnū capit̄ duplr. vno mō p t̄pā re. in qua fundatur relatio. & sic ē q̄titas. & sic capit̄ in q̄nto Metaph. Alio mō capit̄ur relatiue in ordine ad parū & sic est adaliqud.

Multū et paucū sunt contrarij. Et in contrariis. Et vna q̄ritas con-
ratur alteri. Ddm q̄ multū et paucū nō sunt q̄ritates s̄ pot' ad
aliquid. q̄ multū nō dī p̄ se. s̄ in ordine ad paucū. et etiā si eēnt quātitates
adhuc nō contrariarent. q̄ vñū idē p̄t esse multū et paucū. vt multi in
theatro cōtēs sunt pauci in ciuitate. et multi in domo sunt pauci in foro.
et sic idem esset sibi contrariū.

¶ **Ar. Loc.** est quantitas et tñ hz cōtrariū. qz loc⁹ sursum cōtrari⁹ loco deor-
sum. Dñm qz loc⁹ sursum et loc⁹ deorsum capiunt duplī. vno mō fm cōn-
tias suas vel sub rōe in ēsure. et sic nō cōtrariant. qz non maxime distāt. et
sic sunt quantitates. Alio mō pñ ad alitatos seu influēcias et virtutes que
sunt in illis locis. et sic cōtrariant. et illo mō non sunt in pñdicamēto quan-
titatis. Et qñ dī. illa cōtrariant qñ diffinitio cōtrariorū cōuenit. s. lo-
co sursum et loco deorsum s. mō cōuenit diffinitio cōtrariorū. s. sunt cōtra-
ria. Minor ps. qz sub eodē genere posita sunt et maxime a se invicē distāt.
Dñm qz ly marie distāt pñlice et fm rē cōpando ea ad aliq corp⁹ tñ consi-
deranda et fm se et logice sic nō marie distāt. qz pol⁹ arctic⁹ et pol⁹ antar-
cticus plus distāt qz sursum et deorsum. Ad dicendum qz bene maxime
distāt localiter. s. non formaliter et specificē.

¶ Abicūq; est mor⁹ ibi ē cōtrarietas. s; in cōtate ē motus. q; ē cōtra
rietas. Maior pbat. qz oīs mor⁹ ē de contrario in sūū. s; minor
p; qūto phisicōz. Dicendū q; qūtitas caplt̄ duplt̄. vno mō phisice. i. sū
b esse qd b; a pte rei. ⁊ opat̄ ad corpa rez naturalū. ⁊ sic in qūtitate est
motus. Alio mō logice siue mathematice. i. in rōe mensure. ⁊ sic in qūti
tate non est mor⁹. Uñ qūtitas phisice ē termin⁹ rei naturalis. q; sicut dē
h. de aīa. omnibus vīentibus possit⁹ ē cert⁹ termin⁹ augmētū ⁊ decemētū.
sic in ea repitū p̄ietas capta generaliter p oī repugnātia pfectū ⁊ impfctū

Sz qu
sure. 7
plr. vne
qz qñq
trartet
aliquo
titate.
qñtitat
qualita

आ

qz par-
cit pbs
tn supf

Sten-
linea

linea
gis-n

glo-n
H'c p
mã d

magis
est ma

est mag
fatur p

xtioně
116

Af
ricalemp

ricale m
fcipe m

tura pe

tira pe
ad ma
nui cu

nuti cu
 27.0
 27.0

mus. vi
min⁹.

in indi
intend

intend
fed spē
quia n

quía p
cendua
in dnu

၁၈၈၈
 ၁၈၈၉
 ၁၈၉၀

Ar
circul

Pe. hys. Folio CXXVIII

Sz quantitas logice siue mathematice est q̄ fm se cōsiderat̄ et in rōe mensure. et sic i quantitate nō ē prietas. Vel dōm ad maiore q̄ prietas capie du p̄l. vno mō. p̄p̄e. et sic nō o3 q̄ sit xā q̄ nō o3 q̄ mior sit de p̄trario i prium q̄ q̄nq̄ sit mior de min⁹ albo ad magis albu. et tñ nō dī q̄ magis albu cōtrariet min⁹ albo. Secō capie cōter. s. put extendit ad dīas diuidentes aliquid gen⁹. vel p repugnātia p̄fecti et imp̄fecti. et sic ē cōtrarietas in q̄ntitate. et etiā mior. P̄do q̄ nota q̄ in trib⁹ p̄dicamētis repit motus. s. in q̄ntitate. in q̄ntitate. et in vbi. q̄ in q̄ntitate est augmentatio et diminutio. in qualitate alteratio. in vbi est loci mutatio.

Af p̄ar et impar. rectū et curuū sunt q̄ntitates. et p̄trariant. Igit̄ rē. Dōm q̄ q̄ns est fallum. nā p̄ar et ipar. rectū et curuū sunt q̄ntitates. q̄ par et impar sūt passionēs nūeri. et rē et curuū sunt passiōes linee. vt dī cit p̄bs p̄ posterior. Et q̄n dī. superficies alba contrariet̄ superficies nigre. et tñ superficies ē xā q̄ntitas. Dōm q̄ b̄ solū ē p̄ accēs et grā q̄ntitatū.

Pte quāntitas nō suscipit magis et min⁹. Illō em̄ vna linea est magis linea q̄ alia. nec nūer⁹ ternari⁹ ē magis numerus q̄ binarius. et sic de alijs.

Hc p̄e. hys. determinat de scda p̄prietate q̄ntitatis. q̄ est ei p̄pria secundo mō. dicēs q̄ q̄ntitas nō suscipit magis neq̄ min⁹. vt numerus nō suscipit magis neq̄ min⁹. Quis vn⁹ nūer⁹ dicat̄ maior alio. neq̄ vna superficies est magis superficies q̄ alia. Et rō istī p̄prietatis ē. q̄ susceptio magis causatur p̄ depurationē dīa suo cōtrario. Et susceptio min⁹ causat̄ p̄ admixtionē contrarij cū suo cōtrario. s. q̄ntitati nihil est contrariū. q̄ rē.

Af et min⁹. etiā vnū corp⁹ est mai⁹ alio. Dōm q̄ ad cōparationē grāmaticalem bñ sufficit q̄ illud qd cōparat̄ suscipiat mai⁹ et min⁹. An aliud ē suscipe maius et min⁹. et aliud est suscipe magis et min⁹ q̄ magis sit fm intensionem. s. maius sit fm extensionē. q̄ intendi est aliquā formā in sua natura perfici. quod repugnat quantitatib⁹. Sz aliquid dī extendi quando ad maiorem quāntitatem deuenit. et tñ alicui aliqd addit̄. Et illud dī minui cuius quantitas p̄te abstrahit̄.

Af. Dēa dīe p̄ accidēs etiā si fuerint inseparabiles suscipiūt magis et minus. vt dicit Porphiri⁹. s. q̄ntitates sunt dīe p̄ accēs. q̄ suscipiūt magis et min⁹. Dicendū q̄ maior ē xā de dīctis p̄ accēs quā spēs nō cōsistunt in indiuisibili. s. spēs q̄ntitatis in indiuisibili consistunt. Et q̄n dī illud intenditur quod fm esse p̄fici. et illud remittit̄ quod fm esse imp̄ficiat̄. sed spēs quantitatū fm magis et minus perficiunt̄. q̄ rē. Minor probat̄ quia p̄fectus h3 se numerus in quaternario et ternario q̄ in binario. Dicendū q̄ quantitas suscipit magis et minus fm esse diuersarū specieiū. Inq̄ntum vna est alia p̄fectior. non tñ fm esse vnus speciei.

Af Abicūq̄ reperitur maximū. ibi repit̄ magis et min⁹. s. in quāntitate reperitur maximū. q̄ rē. Minor patet p̄ Porphirium dicentem. q̄ circulus maxime distat a figuris angularibus. Dicendū q̄ tale ma

Tractatus tertius

gis et minor non est finis intensio et remissione. sed finis extensionis et maiorem vel minorem capacitatem. Et quoniam dicitur in quantitate est motus. et intendit et remittitur. Dominus negando prius. quia ad motum quod est in quantitate sufficit magis et minus quod sunt finis extensionis. et non requiritur magis et minus quod sunt finis intensio et remissione alicuius forme finis esse quod habet in suo subiecto.

Item proprium est quantitati finis eam equalem vel inequalem dici vel unum numerum est equalis vel inequalis alteri numero: et unum corpus est equalis vel inequalis corpori: et una linea est equalis vel inequalis alteri lineae

Hic propter determinat de tertia proprietate quantitatis dicens quod proprie proprius quarto modo est quantitati finis eandem dici equalem vel inequalem. Cuius ratio patet ex eo modo loquendi. quia equalia sunt quod sibi invicem appositae nec excedunt nec exceduntur. Et inequalia sunt quod unum excedit aliud. sed excessus sumit ex parte mensure et mensura sumit ex parte quantitatis. et solum finis ipsam. et omni quantitati convenit et soli. Etiam finis per hoc quanto Verba. sicut unum in se facit idem. et non unum diversum. sic unum in quantitate facit equalis. et diversum inequale. Et equalitas est res diversarum eadem quantitas. sed inequalitas est res diversarum diversa quantitas.

Ad ista proprietate convenit alteri a quantitate. et non est propria quanto modo. Aliis patet quia scia non est quantitas. et tamen finis eam dicimus equales vel inequales. Dominus quod duplex est quantitas. scilicet motus quod extenditur per se. et illa solum repit in corporibus. Alia est virtus. et illa est quantitas finis quod tamen. et illa repit in angelis et similiter in hominibus. Et sicut duplex est equalitas. scilicet motus quod fundat in quantitate virtutis. Tunc respondet. quod nos habemus dicimus et uaciles vel inequales scia equalitate virtutis sed non motus de qua ista proprietate intelligit. Vel dicitur quod licet dicimus equales vel inequales finis scia. hoc tamen non est proprie. immo potius diceremur siles vel dissiles.

Arguit. Si esset aliqua quantitas infinita illa non esset equalis vel inequalis alteri. et tamen. Dominus quod licet quantitas infinita non esset equalis vel inequalis alteri gratia totius. quod proprie solum fieri habet inter quantitates finitas. tamen bene diceret equalis vel inequalis gratia partium. et hoc sufficit.

Ad secundum equalitatem dicimus equales. et finis equalitatem inequales. sed equalitas et inequalitas sunt relationes. et non conveniunt soli quantitati. Dicendum quod dicimus finis equalitatem equales. et finis inequalitatem inequales formaliter. tamen effective et fundamentaliter finis sola quantitate dicimus equales vel inequales quia quantitas est fundamentum quod fundat et effective cum equalitatem.

Ad. Moies dicunt equales vel inequales finis facies. sed facies est in genere sive et tamen. Dominus quod solum est materialiter. quia facies est materia in qua equalitatis vel inequalitatis. sed quantitas est primum fundamentum et subiectum fundans equalitatem. et sic per accens finis sibi equales vel inequales dicimus. quia gratia quantitate.

Ad Res dantes si sunt habent eandem quantitatem. et finis una quantitate aliqua non potest dici equalia. Aliis patet. quia quantitas est accens. et accensia distinguuntur ratione subiectorum in quibus sunt. Dominus quod res dantes habent habent eandem quantitatem in se. et finis illa dicuntur equales. sed non in numero.

Petri hys. fo. CXXIX

Alta proprietates conueniunt omni enti in di. & non conueniunt tamen quantitati. aliter
 potest. quod si omne ens modi dicuntur equeles vel inaequeles. quod duo contra-
 dictiona non verificantur de eodem. Dicendum quod inaequele non debet hic capi negati-
 ue sed priuatiue per illo quod habet quantitate excedentem vel excessam. modo priuati-
 uae opposita non verificantur de quolibet ente in di.

Baliquid hoc talia dicuntur quicquid hoc ipsum quod sunt.

aliorum esse dicuntur. vel quodlibet aliud ad aliud: ut du-

plum dimidium duplicum. et dimidium duplici dimidium. patet si-

lium pater. filius patris filius: et maius minore maius.

et minus maiore minus. Vel sub habitudine alteri-

casus. ut filius sui filius. vicinus vicino vicinus.

Postquam autor deteriorauit de quantitate hunc tractat de adaliquo. Et ratio ordinis
 quare sequitur quantitate est. quod quantitas est fundamentum plurium relationum. et rela-
 tiones cognoscuntur per sua fundamenta et ea sequuntur. Et ponitur adaliquid ante quod
 litate. quod quantitas etiam est fundamentum aliquarum relationum. et sic ponitur in quantitate
 titate et quantitate tanquam inter sua fundamenta per que habet cognoscitur. Et procedit omnia
 alia. quod ad aliquid magis opponitur libere quam alia predicamenta: quod libere est maxime en-
 titatis et ens per se. adaliquid vero est minime entitatis et maxime accidentalitatis. si
 opposita inter se posita magis elucescunt. Quod autem adaliquid sit minime entita-
 tis patet. quod de se nihil notatur nisi respectu ad aliud: et a tribus dependet. scilicet
 a causa efficiente a subiecto vel a fundamento et a termino. id habet in. et esse ad. si
 alia gratia accidentium solum dependet a duobus. scilicet a subiecto et a causa efficiente. libere vero
 tamen dependet ab uno. scilicet a causa efficiente. Determinando autem de adaliquo tria fa-
 cit. nam per diffinitum ipsum. secundo diuidit et tertio ponit proprietates. Et per ponit dif-
 finitionem eorum omnium relationum scilicet tam esse quam finem dici. si postea in fine ponit
 unam diffinitionem que solum relationis finem esse conuenit. Et est prima diffinitio
 talis. Adaliquid hoc talia dicuntur. quicquid hoc ipsum quod sunt aliorum esse dicuntur
 tunc vel quodlibet aliter ad aliud. Et est intellectus diffinitionis. adaliquid dicitur
 tur. super. ab antiquis. talia. id est hec vel illa. quicquid dicuntur aliorum. id est referunt ad
 aliud in genere. ipsum quod sunt. id est finem illud quod importat. vel quodlibet aliter. id est quod
 cunque alio oblique quam est gratia. ad aliud. id est ad terminum vel correlatum. et est
 ipsum ibi notum casus et regit ad dicuntur a parte post ex vi copule vel etiam potest esse
 acti casus et regit ab eodem verbo. Et quando dicitur verba passiva non regunt actum
 casum. sed dicuntur esse verbum passiuum. &. Dicendum quod dicuntur regit illud actum
 ipsum per synodochem et per subintellectionem prepositis. scilicet finem. Et in diffinitio-
 ne adaliquid dicitur. talia. ad inueniendum quod relatio non potest inesse nude libere. nisi
 si mediante aliquo accidente. et hoc intelligitur ex illo quod talia est relatum accidentis
 Et dicitur. dicuntur. tamen. sit. ad inueniendum quod relatio non considerantur habere finem esse re-
 ale sed intentionale. ut referunt ad dicitur ad predicari. Vel ponitur. dicuntur. ad in-
 ueniendum quod Aresto. non habet diffinitionem utramque a se habere a Platone. quando diceret.
 Adaliquid talia dicuntur. ab alijs. super. platonice.

Alter dictis sequitur quod adaliquid deberet precedere quantitate. Sequela per
 patet. quod adaliquid est maxime accidentalitatis. Dicendum quod utique deberet

*in fine dicitur ad
 aliquid tamen deus
 talia. per se est
 quod ad aliquid
 habet ad aliquid
 et sic patet ad aliquid
 et sic patet ad aliquid
 et sic patet ad aliquid
 et sic patet ad aliquid*

Tractatus Tercius

precedere. si hoc non obstaret quod veritas inest primo substantie. et si ad aliquid non potest inesse substantie nisi per quantitatem.

Ad Absolutum est autem respectum. si qualitas est absolutum primum. et ad aliquid est predicamentum respectum. et tunc. Dicendum quod duplex est ordo. scilicet nature siue doctrine. et discipline siue quod ad nos. Modo ordine nature omne absolutum est autem respectum. et sic qualitas deberet precedere ad aliquid. si ordine discipline qualitas sequitur. quia ad aliquid magis repugnat sibi quam qualitas. quia est magis inessentialitatis. si opposita ut se posita magis elucescunt.

Ad Fundamentum est autem fundatum. si actio et passio sunt fundamenta relationis generatio. Dicendum quod actio et passio capiuntur dupliciter. uno modo ut sunt fundamenta relationis et sic deberet precedere relationem. Alio modo capiuntur secundum quod adveniunt ipsi substantie ab extrinseco. et sic sequuntur ad aliquid quod sibi advenit ab intrinseco.

Quod Autem ad aliquid predicamentum distinctum ab alijs sit convenienter prima diffinitio diffinitum. Dicendum ad primum quod ad aliquid secundum quod diffinitum prima diffinitio sic est predicamentum ab alijs distinctum. quia est unum de decem entibus secundum se habens unum conceptum quidditativum univoce et in quid dictum de suis speciebus. Sed quod ista prima notificatio de aliquid in communi data sit bona propter discurrenti omnes particulas.

Notandum Quod nam isti predicamenti notantur tribus nominibus. Nam primum dicitur relatio. secundo relatum. tertio ad aliquid. Relatio dicitur naturam istius predicamenti conceptam tamen vel abstractam. quia est nomen abale. et nomen abale est abstractum. Relatum dicitur eandem naturam quam dicitur relatio. si per respectum ad suum subiectum in quo est. quia est concretum. Sed ad aliquid dicitur illam naturam per comparisonem ad subiectum in quo est. et cum hoc importat respectum ad terminum eius. Unde hec prepositio ad dicitur dependentiam ad aliquem terminum. vel dicitur ordinem ad terminum ad quem. et ille actus aliquid importat terminum ipsius dependentie. Et quia illa duo. scilicet dependentia et terminus dependentie formaliter conveniunt ad aliquid. ergo propriissime et aptissime vocatur istud predicamentum ad aliquid. Et ad aliquid est una dictio compositae figure. vel sunt due dictiones per quas circuloquimur unum simplex nomen huius predicamenti.

Ad Omne predicamentum dicitur esse ens reale si ad aliquid non est ens reale. et non est predicamentum. Minor probatur. quia ad aliquid dicitur respectum siue comparationem unum ad aliud. si respectus siue comparatio est ens rationis. quia fit per intellectum nimum. Dicendum quod duplex est comparatio. scilicet actualis et exercita qua actualiter unum comparatur ad aliud et illa est solum ab intellectu. Alia est comparatio habitualis si siue aptitudinalis. qua habitualiter aliquid comparatur ad aliud. et illa est preter intellectum. nam ad aliquid dicitur comparationem vel respectum habituale et non actualiter.

Ad Illud quod est omnibus alijs incommensuratum si non est ab alijs distinctum. si ad aliquid est minor est quod ad aliquid capit dupliciter. Uno modo generaliter putat excedere se ad flatum secundum esse et secundum dici. et illud est incommensuratum omnibus alijs predicamentis. Alio modo specialiter putat extendere se ad relatum reale secundum esse tamen. et illud non est incommensuratum omnibus alijs predicamentis. sed est distinctum predicamentum ab alijs. quia habet et distinctum modum si

decan
fm e
rius p
cti ad
ro mo
dam r
stanti
scienti
bilis s

Ad pit du
rium
lum te
spibus

Ad ci. D
diffini

Ad tio nor
aliud t
gti cas
millis.
tino. v
vri cas
tionis.
transit
intran

Ad alis de
nissio d
uice fin
del et
referun
p sedam
covenit
licet qm

Ad nius en
qd. g r
fm dca
Ande r

dicandi de prima sba. q̄ est p̄dicari in quo se h̄z hoc ad illud. Et relatiuum fm̄ esse est. cui⁹ totū esse. s. reale ē ad aliud se h̄z. et qd̄ nō dicit naturā alterius p̄dicamēti a p̄dicamēto relatōis. ut pater nihil aliud dicit nisi respectū ad filiū et dñs ad seruū. Relatiuum fm̄ dicit est qd̄ de principali significatio suo dicit naturā absolutā alterius p̄dicamenti. et ultra s̄ cōnotat quendam respectū gr̄a cuius dicit relatiuum. ut caput principaliter significat substantiā et cōnotat respectū ad capitātū. ut dicendo caput capitati caput. et scientia ultra qualitātē denotat quendam respectū ad scibile. ut scientia scibilis scientia. quare sunt relatiua fm̄ dicit.

¶ Sicut relatiuum est vnū predicamentū. sic etiam correlatiuum. et sic erunt duo predicamenta ad aliquid. Dicendum q̄ relatiuum capit dupliciter. Vno modo in genere generalissimo. et sic nō habet correlatiuum. sed est ratio vel forma fm̄ quam aliquid refert ad aliud. et habz solum terminū qui est alteri⁹ predicamenti. Alio mō capit. ut regit in suis sp̄ibus: et sic refert ad correlatiuum.

¶ Cōtra diffinitionē equiuoci nō ē diffinitio. s̄ ad aliqd̄ est equiuocū. q̄ r̄. Minor pbat. qz equivoce dicit de relatiuo fm̄ esse et fm̄ dici. Dicendū q̄ equiuoci non est diffinitio essentialis: tñ bene potest esse diffinitio accidentalis et descriptiua.

¶ Paternitas est ad aliqd̄ et tamen nō refert ad aliud sub habitu dīne alicui⁹ casus. Hō est dicim⁹ p̄nitās filiatōis p̄nitās. s̄ diffinitio non est bona. Dicendū q̄ licet paternitas in abstracto nō referat ad aliud tamen bene in concreto. qz dicimus. pater filij pater sub habitudine gr̄i casus. Similiter dicimus sub habitudine dñi casus. ut similis simili s̄ milis. et sub habitudine acti casus. ut capitātū ad caput capitātū. de ablatiua. ut sensibile sensu sensibile. sed non fit relatio sub habitudine nri vel vtri casus. qz ad significat transitionē: et aliqd̄ significat terminū illi⁹ transitionis. et sic vbiqz est relatiuum et suum correlatiuum ibi est cōstructio transitiua. sed nominatiuus et vocatiuus absoluti sunt fm̄ p̄ristianus. i. intransitiue cōstruunt.

¶ Nulla bona diffinitio debet dari p̄ diffinitionē. s̄ ista ē hmōi. q̄ nō est bona. Dicendū q̄ nulla bona diffinitio quidditatiua et essentialis debet dari p̄ diffinitionē. s̄ bene descriptiua. qñ in ea inuenit aliq̄ definitio diffinita. sicut fit hic. quia p̄ eā inuenit q̄ aliq̄ relatiua referunt ad inuicē sub habitudine gr̄i casus et quedā sub habitudine alteri⁹ casus q̄ gr̄i. Et etiā p̄ primā p̄ticulā intelligunt relatiua fm̄ esse. qz illa principaliter referunt ad inuicē sub habitudine gr̄i casus. licet etiam alijs conueniat et p̄ secundam vel quolibet r̄. intelligunt relatiua fm̄ dici. quibus principaliter cōuenit refert ad sua correlatiua sub habitudine alterius obliqui q̄ gr̄i. licet qñqz etiā referant in genitiuo.

¶ Nulla diffinitio debet excedere suū diffinitū. s̄ ista excedit suū diffinitū. q̄ r̄. Minor pbat. qz cōuenit p̄tib⁹ scd̄ay substantiarū. Dicimus enī pes ē alicui⁹ pes. caput capitati caput. s̄ p̄tes s̄bax nō sunt ad aliqd̄. q̄ r̄. Dicendū q̄ illa diffinitio cōuenit tā relatiuis fm̄ esse q̄ relatiuis fm̄ dici. s̄ p̄tes s̄bē sūt relatiua fm̄ dici. s̄ diffinitio nō est cōior q̄ diffinitū. Unde relatiuum ut hic diffinitū potest capi p̄ relatiuo fm̄ esse tñ. et diffinitū

1

1871

[illegible]

ad mura-
rias. ⁊ sic
sic vna
correla-
suoꝝ su-
te. eo q̃
cas eiu-
cur et
Ar
sub gen-
⁊ sic vna
Ar
tie ⁊ dis-
99. ⁊ h
Do
contra
cu yti-
tioni.
Postea
do ei' d
⁊ ppue-
laria. ⁊
Scda e-
tas est
tra. Scd
coeuu-
aut cor-
dum cor-
sces ⁊ re-
finitio-
debit pl
Of
latius
bus. qz
Ar
Dicen-
modo u-
relatiu-
tis ⁊ n-
solute. ⁊

Alla sūt relatiua edpantie. que eodē noīe noīant. s̄ pī ⁊ pī noīant
eodē noīe. ⁊ sūt relatiua edpantie. Dicēdū q̄ l3 pī ⁊ pī eodez noīe
noīant. nō tñ noīant eodē noīe cū suis cor:elatiuis. qz pī nō est relatiuū

Ad. Quicūq; sit sū nā vñ nō est prius altero: s; relatiua sūt hmoi. vt p^o
ea dicet. q; vñ nō est prius altero. Dicēdū q; relatiua suppositio
nis nō est prius correlatiua natura: sed bonore ⁊ dignitate. Vel dicendū

ad maiore q̄ relatiua capiunt dupl. Eno mō in rōne relatōis r̄ fm essen-
tias. r̄ sic relatiua sūt simul natura. Alio mō in rōne suoz fundamētōz. et
sic vnū pōt esse p̄us alio. q̄ fundamētū relatiui pōt esse ante fundamētū
correlatiui. r̄ sic ista diuisio nō est diuisio in esse relatōis: s̄ est diuisio in eē
suoz fundamētōz. Lūi^o rō est q̄ spēs relatiuoz sunt nobis multū occul-
te. eo q̄ sunt debilis entitatis. r̄ p̄ hīs debilis cognoscibilitatis. ideo pau-
cas eius species cognoscimus. nisi distinguēdo relatōes p̄ fundamenta. si-
cut etiam facit Philosophus. v. metaphisice.

Ad Spēs debet esse coequene sub genere. q̄ nō sūt aliqua relatiua sup-
positōis r̄ sup̄pōis. Dicendū q̄ spēs in q̄tū sūt spēs sūt coequene
sub genere. s̄ hic cōsiderant spēs q̄tū ad eoz fundamēta r̄ materialiter
r̄ sic vna ponit supra aliam.

Ad Quilibz generis in cōi sunt tñ due spēs. s̄ relatōis nō sunt due
spēs. s̄ r̄c. Dicendū q̄ relatiū diuidit̄ primo in relatiū eōpar-
tie r̄ disquparantie. r̄ illa sunt duplicia. scz suppositōis que sunt superi-
ori. r̄ suppositōis que sunt inferiorum.

Post hec sequunt̄ cōitates relatōis. Prima est q̄
cōtrarietas est in relatōe. vt virtus ē cōtraria vicio.
cū vtrūq̄ eoz sit ad aliqd: hoc aut̄ nō cōuenit oī rela-
tioni. Duplo em̄ nihil est contrariū neq̄ triplo.

Postq̄ autor determinauit de hac relatōe fm ibam r̄ potestātē. ponen-
do ei^o diffinitionē r̄ diuisionē. hic p̄r determinat de p̄rietatibus istius.
r̄ p̄ue loquendo duas ponit cōmunitates. duas p̄rietates r̄ duo corre-
laria. Prima cōmunitas est q̄ cōtrarietas inest relatiuis. vt x̄tus r̄ viciū
Secda cōmunitas est q̄ relatiua suscipiunt magis r̄ min^o. Sed prima p̄ri-
etas est q̄ oīa relatiua dicunt̄ ad cōuertētā. vt si pater est filius ē. r̄ econ-
tra. Secda p̄rietas est q̄ relatiua sunt simul natura. Et iste due p̄rietates
cōueniūt solū relatiuis fm esse. r̄ nō cōueniūt relatiuis fm dici. Primum
aut̄ correlariū est q̄ relatiua posita se ponunt r̄ pempta se p̄munt. Secun-
dum correlariū est q̄ si quis diffinit̄ nouerit vnū relatiuoz diffinit̄ no-
scet r̄ reliquū. primum supponit̄ ex secda p̄rietate. scdm̄ sumit̄ ex secda dīf-
finitionē ad aliqd. que ponit̄ post primum correlariū. Sed de his omibz vī
debit̄ plenius in sequentibus.

Q̄ Aliū sit relatōi p̄riū nō h̄e cōtrariū. Dicendū q̄ nō. q̄ nō con-
uenit sibi fm aliquē modū. p̄rij. q̄ h̄e cōtrariū nō cōuenit oīb^o re-
latiuis nec solis. nō inest solis. q̄ cōuenit etiā qualitativis. neq̄ inest oī-
bus. q̄ pater est relatiū r̄ nō cōtrariat̄ alicui.

Ad Virtus r̄ viciū nō sunt relatiua. ergo h̄c nō bene exemplificat̄ s̄
ipsis. Antecedens pbat̄. quia sunt in prima specie qualitatis.

Dicendū q̄ licet non sint relatiua fm esse. sunt tamen relatiua fm dici
modo iste due cōmunitates cōueniūt relatiuo in cōmuni. put̄ scz includit̄
relatiū fm dici. r̄ gratia illorū ista p̄rietas hic ponit̄. Cōmunit̄ em̄ di-
cit̄ q̄ nullis relatiuis fm esse cōuenit. q̄ s̄ia sūt forme actiue r̄ passiue ab-
solute. sed totū esse relatiuoz fm esse respectū r̄ dependens. sed solū cōn-

Tractatus Tercius

nente relatiuis fm dici. Dicitur tamen aliqui q p accidens gra fundamentorū cōueniat aliqbus relatiuis fm esse.

¶ Sciencia opponit ignorantie priuatiue. & hic male dicit q et opponat contrarie. Dicendū q duplex est ignorantia. scz ignorantia pure negationis. vt quando aliquis oīno nihil scit de re. sicut puer primo natus. & sic scientia & ignorantia opponunt priuatiue. Alia est ignorantia prae dispositionis qua aliquis p habitū contrariū scientie male disponitur in illa scientia qxi habitus causat in aliquo p sillogismū falsi graphiaz & sic nominat formam posituam scientie contrariā. Et similiter dicendū est de virtute & vicio.

¶ Relatiua opponunt relative. & nō opponunt cōtrarie. Tenet cōsequencia. qz tñ ynū vni opponit. Dicendū q relatiua comparant ad duo. vno mō comparant ad sua correlatiua. & illis opponunt relative. sic virtus opponit vicio relative. Alio mō relatiua comparant aliqbus alijs ad q nō referunt. & sic opponunt cōtrarie. vt scientia cōtrariat ignorantie & nō selibili. Vel pōt sic dici q relatiua capiunt dupliciter. vno mō formaliter vt relatiua sūt & sic opponunt relative. Alio mō capiunt materialit qz ad eorū fundamenta. & illo modo qbusdā relatiuis cōuenit cōtrarietas. mō iste cōmunitates nō cōueniunt relatiuis inqz relatiua sunt. sed cōueniunt relatiuis gra fundamentorū. q si cōtrariant. etiā relatiua cōtrariant.

¶ Si habere cōtrariū nō cōuenit relatiuis inqz relatiua sunt. tunc non deberet poni p prietate relatiuorū. Dicendū negādo psequētiā. qz relatiua sunt minime entitatis & maxie accidentalitatis: qz a multis dependet. scz a causa efficiente. & a causa materiali in qua. & etiā a suo termino. scz correlatiuo. & sic nō valemus venire ad cognitionē eorū nisi p sua fundamenta & eorū prietates.

¶ Abicunqz ē cōtrarietas ibi est motus vtz p diffinitōem cōtrariorū. & in relatiuis nō est motus. & neqz cōtrarietas. Admōz pbat. qz relatio pōt elici aduenire absqz omni motu. Dicendū qvbi est cōtrarietas p se ibi est motus. & in relatiōe nō est cōtrarietas p se & p accidēs vt dictū est. & etiā in adaliqd solū est motus p accidēs.

¶ Item relatiua suscipiunt magis & minus. vt simile dicit magis & minus simile: & sūlir inaequale. Et hoc non conuenit omnibus relatiuis. Duplum em non dicitur magis & minus duplū neqz triplū: neqz pater

hic sūlir ponit scdām cōmunitatē relatiuorū. & nō est pzia fm aliquē mōdū pziij. qz nō conuenit oībus relatiuis. nec solis relatiuis. vt dictū ē de prima. quare dicit cōmunitas. Et dicit relatiua suscipiūt magis & min⁹. vt ille dicit magis & min⁹ ille. & hoc nō cōuenit relatiuis fm esse relatiōis. sed qz ad eorū fundamenta. & q relatiua quorū fur damēta suscipiunt magis & minus. illa dicunt suscipe magis & minus. & quorū fundamenta nō suscipiunt magis & minus. illa nō dicunt suscipe magis & minus.

¶ Notandū qz ista cōmunitas. scz suscipere magis & minus pziibus cōuenit relatiuis q prima. quia habet cōtrari-

um co
sciper
fm die

¶ script
insens
est mo
ti. & sic

¶ Dico
gis &
gis de
pit ma
sequē

Dico
tas su
scepti
uerit
inequ

¶ magis
mo re
uifit
respec
nus. &
clū e

¶ lū p
pzo
pzi p
nā. &
centiā
Alius
pziā q
alijs
cūne
uoz.
& ista
ad cō
rimis
ipis

Petri Wyl. Fo. CXXXII

um conuenit tñ relatiuis fm dici. ⁊ nō conuenit relatiuis fm esse. sed suscipere magis ⁊ minus conuenit aliquibus relatiuis fm esse ⁊ aliquibus fm dici. vtz in exemplis in textu positis.

¶ In adaliquid non est motus. vtz. v. phileos. q̄ adaliquid non suscipit magis ⁊ minus. Probat p̄na. qz ad omne illud ē motus qd̄ suscipit magis ⁊ minus. Dicendū negando p̄bationē ipsius p̄he. qz qualia insensibilia. vt grāmaticū logicū suscipiūt magis ⁊ minus. ⁊ tñ ad ipsa nō est motus. Vel dicen dū q in adaliquid est motus materialr ⁊ grā fundamētū. ⁊ sic etiam suscipit magis ⁊ minus.

¶ Inequale est relatio fundata in q̄titate: s̄ q̄titas non suscipit magis ⁊ minus. q̄ nec inequale cui⁹ tamen contrarium dicit textus.

Dicendū q q̄tus fundamentū inequalitatis. scz q̄titas nō suscipit magis ⁊ minus intensiue. tñ bene suscipit magis ⁊ minus extensiue. ⁊ q̄ magis debet hic capi p̄t extēdit se ad maius. Et q̄ dicit equale non suscipit magis ⁊ minus. q̄ nec inequale. Antecedēs est verū extra. Probat cōsequētia a fili. qz sicut inequale est fundatū in q̄titate. ita etiam equale.

Dicendū q nō est s̄ se in oībus. Et ratio dissimilitudinis est. quia equalitas fundat sup eandem q̄titatē specificam. ⁊ sic solum fit vno modo. s̄ susceptione magis fit p additionē p quā fit inequale. s̄ inequale fundat sup diuersitate q̄titatis. qz p maiore additionē aliquid fit alteri multus modis. inequale. ⁊ sic potest suscipere magis ⁊ minus.

¶ Illud quod consistit in indiuisibili non suscipit magis ⁊ minus. sed omne relatiuū consistit in indiuisibili. ergo nullū relatiuū suscipit magis ⁊ minus. Minor p̄t. quia relatiuū est minime entitatis. sed minime repugnat diuisibilitas. ergo ⁊c. Dicendū q relatiuū consistere in indiuisibili intelligit dupliciter. vno modo inesse relatiōis ⁊ inq̄tum dicit respectū ad inū correlatiuū. ⁊ sic verū est ⁊ tūc nō suscipit magis neq̄ minus. Alio modo inq̄tū caput materialr grā fundamētū relatiōis. ⁊ sic relatiuū est diuisibile ⁊ suscipit magis ⁊ minus.

Item relatiua dicunt ad conuertentiam. vt pater filij pater. filius patris filius.

Positis supra duab⁹ cōstatib⁹ relatiōis. q̄ nō sūt aliā mō ip̄is p̄p̄ia. hīc p̄h̄r ponit duas ip̄os p̄p̄ietates. p̄p̄ima est q relatiua dicunt ad cōuertentiam. Et pōt ista p̄p̄ietas exp̄oni dupl̄r. vno mō sic. relatiua dicunt ad cōuertentiam. i. bene valet arguēdo ab exētia vni⁹ ad exētia alterius. vt si pater ē filius est. ⁊ si filius ē pater ē ⁊c. Et s̄ mō nō debet exp̄oni. qz alio nō esset p̄p̄ia q̄rto mō. Cōuertētia enī vt sic nō cōuenit relatiuis solis. s̄ etī a multis alijs scz terminis absolutis. Alio mō expōit ista p̄p̄ietas sic. relatiua dicunt ad cōuertentiam. i. p̄t verificari de seip̄is cū obliquis suor correlatiuor. vt pater filij pater. Et dicit cū obliquis. qz nunq̄ fit relatio in recto. ⁊ ista expōitio est melior q̄ p̄ima. ⁊ sic est p̄p̄ia quarto mō relatiue dicit ad cōuertentiam. qz cōuenit oībus relatiuis solis ⁊ sp̄. qz cōuenit tam relatiuis fm esse q̄ fm dici. ⁊ si adaliquid capiat p̄ relatiuis fm esse. tunc est ip̄is. p̄p̄ia secundo modo.

Tractatus Tercius

Quid sit dicitur ad conuertentiam. Dicendum quod est relatiuum referri ad suum correlatiuum sub habitudine alicuius obliqui casus. et e contra. ut pater filij pater. et filius patris filius. Aut est mutua correlatio relatiui ad suum correlatiuum sub debita appellatione et debito casu. Et est aliqua referri inter se secundum mutuam dependentiam sub habitudine casuali et per hoc differt a conuersione propositionum et a conuertibilitate propriarum passionum.

Ad Remus et caput sunt relatiua. et tamen non dicuntur ad conuertentiam. quia sunt aliquae naues remus non habentes. et sicut sunt aliqua animalia capita non habentia. Dicendum quod relatiua dicuntur ad conuertentiam quando bene assignantur et sub debita applicatione. An remus est relatiuum et suum correlatiuum non est nauis. sed res remota. ut remus rei remitte remus. et res remota remota res remota. Et etiam caput est relatiuum. et animal non est suum correlatiuum sed capitatum ut caput capitati caput. et sic dicuntur ad conuertentiam. Et ergo dicit Aristoteles circa illam proprietatem quod si non sint nomina imposita. tunc licitum est fingere id est debita nomina inuenire.

Ad Assignando relatiuis sua correlatia adhuc non dicuntur ad conuertentiam. Assumptum probatur. quia scibile est correlatiuum scientie. et tamen posito scibili non ponitur scientia. etiam non oportet quod si sensibile sit quod etiam tunc sensus sit. Dicendum quod scibile capit dupliciter. vno modo materialiter pro illo scilicet quod est scibile. et putat habere istam naturam in se quod potest sciri. et sic posito scibili non oportet scientiam poni. Et similiter sensibile capitur dupliciter. vno modo materialiter per illo quod habet istam naturam in se quod potest sentiri. et sic posito sensibili non oportet poni sensum. Alio modo capitur formaliter. scilicet per formalem et actualem respectum quem dicit scientia et sensus. et tunc dicuntur ad conuertentiam.

Ad Ista proprietates conueniunt subiectis et propriis passionibus. ergo non est propria quarto modo relatiuis. Antecedens probatur. quia conuenit homini et risibili. quia bene sequitur si risibile est homo est. et si homo est risibile est quod est dicitur ad conuertentiam. Dicendum quod conuertentia capitatur dupliciter. vno modo pro quacunque illatione vnius ex alio secundum subsistendi consequentiam. et illo modo conuertentia conuenit multis alijs a relatiuis. et sic ista proprietates non est propria quarto modo. Alio modo capitatur ut dicitur subsistendi consequentiam et cum hoc mutuam dependentiam relatiui et correlatiui in obliquo casu. et illo modo non conuenit propriis passionibus neque subiecto. ut non possum dicere homo est risibilis homo. risibile hominis risibile. Unde est differentia inter conuertentiam. conuertibilitatem et conuersionem. Nam conuertentia proprie sumpta est passio relatiuorum. conuertibilitas est passio terminorum conuertibilium. et termini conuertibiles sunt qui mutuo et conuertibiliter de se inuicem verificantur. ut subiectum et sua propria passio. Sed conuersio est mutatio subiecti in predicatum et e contra. et sic est passio propositionum. de qua dictum est in primo tractatu.

Item relatiua sunt simul natura: simul enim natura sunt duplex et dimidium: pater et filius

Hic per determinat de scia proprietate ad aliquid dicens quod relatiua sunt. scilicet:

Per

natura. i. e contra sunt similes. Et est illud. Etia et occasu

Af

ta. etia d. scientia etate. et s. uente. v. in qtu v. claratōn. bant se h. nē. A. Ine. ducti in d. circuli s. nē. q. ip. gar ang. qdrato. equale. d. are eql. p. v. car. con. pessimū. circulus. ret aliqu. dberet a. pcedere. drati. S. trie. que. tinue. lg. q. contr. it tpe. A. q. aliqu. fia et scil. li et de c.

Af

rās filiū modo m. tū. Alio natura o. vel pate. q. nō su.

Petri Hys. Fo. CXXXIII

natura. i. naturali intelligentia. sic q. intellecto vno intelligit reliquum. & e contra. Bō proprietatis est. q. ea que posita se ponit & pempta se puniunt. sunt simul natura. s. relativa sunt hmoi. vt dicit vñu correlarium. ergo rē. Et est ista ppetas pna quarto modo. q. cōuenit oibus solis & sp relati. uis. Etiam vt dicit augustin⁹. Illa sunt simul natura quoz est idem ortus & occasus. s. relativa sunt hmoi. ergo rē.

Af Scibile & scientia sunt relativa. & tñ nō sunt sī natura. Scda ps pz q. scibile ē prius scientia cū possit ēē scibile cui? scientia nō est inuēta. etiā destructa scientia nō oportet scibile destrui. Dicendū q. scibile et scientia capiunt dupliciter. vno modo materiali vt dictū est in prima ppetate. & sic nō sunt sī natura. q. multa sunt scibilia quoz scientie nō sunt f uente. vt dicit Aresto. & est exemplū de qdratura circuli. Alio mō formalitē inqptū vñu dicit actualē respectū ad alterū. & sic sunt sī natura. Pro de claratōne ist⁹ solutiōis cōsiderandū q. ypocras Bissor Antiphon puta bant se hie scientiā de qdratura circuli. Bissor pbauit p talē demonstratiō nē. A lineē ducte ab eodē pūcto ad idē pūctū sunt eqles. s. contingit lineas duci in qdratura circuli ab eodē pūcto ad idē pūctum. & lineē in qdratura circuli sunt eqles. qd est de ipsa hie scientiā. Sed aresto. dicit cōtra Bissor. nē. q. ipse arguit argumentū qd nō intellexit. q. si scribat circulus q. tangat angulos quadrati. tūc circulus excedit qdratū. & sic circulus ē maior qdrato. Sed ypocras sic arguit. vbicūq. est dare mai⁹ & minus ibi est dare equale. s. cōtingit dare circulū maiore qdrato: & circulū minore. & cōtingit dare eqle. Ista demonstratiō nō valet. q. demonstratiō debet pcedere ex p p p p p. vtz p p p p p. s. istud argumentū pcedit ex cōibus. q. pōt appll cari continuis & discretis. Antiphon aut sic arguebat. & fuit argumentūz pessimū. q. deberet depingi vna figura circularis & alia qdrāgularis. s. tūc circulus esset maior qdrato. tūc deberet aliqd apponi ad qdratū. vel deberet aliqd deponi de circulo vlcōtra. si quadratū esset maius circulo tūc deberet aliqd apponi circulo. vel aliqd deponi de qdrato. & q. nō cōtingit pcedere in infinitū in tali diuisione. & tandem deuenit ad equalitatem q drati. Sed hoc argumentū non valet. q. arguebat cōtra pncipiū geome trie. quod est q. omne continuū est diuisibile in infinitū. s. ptes lineē sūt cō tinuē. igit rē. Et sic Antiphon negauit prima pncipia quare dicit Arest. q. contra eum nō est disputandū. Et sic p p q. de quadratura circuli nō fu it tpe Aresto. inuēta scientia: Et sic pcedit pbatō argumenti precedentis q. aliquod est scibile cui? scientia non est inuenta. & hoc loquendo de sciē tia & scibili materialiter. Et sic suo modo dicendū est de sensu & sensibi li & de causa & causato.

Af Pater & fili⁹ sunt relativa & tñ nō sunt simul natura. Scda ps af sumpti pbat. q. generans ē ante genitū fm naturā. s. pī est gene rās filiū. & fm naturā pcedit filiū. Dicendū q. pī caplt dupliciter. vno modo materiali p subiecto paternitatis. & sic ille qui generat est ante genitū. Alio mō formalitē p respectu exite in eo. q. est pī. & talis respect⁹ est hmi natura cū filio. & sic caplt in illo sophismate cū dicit pater nō ē senior filio vel pater & fili⁹ sūt eiusdē etatis. Et qñ dicit pater & posteri sunt relativa & tñ nō sunt simul natura. Bōm fm aliq. q. illa ppetas nō bz veritatem in

Tractatus Tercius

terminis ampliatibus. Melius tamen dicendum est, quod prius et posterius capiuntur dupliciter. uno formaliter et per suo scato, et sic sunt simpliciter natura. Alio modo per denotatio siue fundamentali, et sic non sunt simpliciter natura, neque sunt relatiua.

Ad Quaecumque sic se habent quod unum ponit in diffinitione alterius. Illa duo non sunt simul natura, sed correlatiua ponit in diffinitione relatiui. Et non sunt simul natura. Maior probatur, quia diffinitio natura precedere debet diffinitionem. Dicendum ad minus quod relatiua ponit triplici considerari. uno modo oino materialiter per suis fundamentis in ratione cause et effectus. sic unum est sic cum alio esse et natura. Secundo modo considerantur in ratione mutue dependentie. et sic cum quodlibet potest dependentia alterius determinare debet intelligi dictum per oppositum. et in utrisque utriusque oportet rationibus utriusque. ut pater filij pater. Ibi filij est correlatiua. et filius patris filius. Ibi filius est relatiua et pater correlatiua. et sic quodlibet potest poni in diffinitione alterius. Tercio considerantur in ratione relationis. id est finem quod in unoque extremo est respectus quo refertur ad respectum qui est in alio. et sic sunt simul natura. et unum non diffinit per reliquum. quia unum non est prius neque notius altero.

Item relatiua posita se ponunt et pempta se pemptant. ut si dupliciter est dimidium est. et e contra. et si dupliciter non est dimidium non est: et e contra.

Hic posita prius correlatiua. et est quod relatiua posita se ponunt et pempta se pemptant. et sequitur ex ista scda proprietate que dicitur quod relatiua sunt simul natura et ergo posito uno ponitur et reliquum. et corruptio uno corrumpit et reliquum. ut posita pater ponitur filius. et e contra.

Ad An oppositorum non ponit reliquum. sed remouet ipsum. sed relatiua opponit suo correlatiua. et relatiua non ponit correlatiua. Dicendum quod una oppositorum non ponit reliquum in absolutis sed bene in respectibus. et hoc in diuersis subiectis.

Ad Corrupto relatiua non oportet corrumpi correlatiua. et male dicitur quod relatiua posita se ponunt et pempta se pemptant. Antecedens probatur, quia quod quid corrumpitur a suo contrario corrumpitur vel a subiecto aut a causa. sed relatiua non est contrarium aut subiectum vel causa correlatiui. Dicendum quod sic se habent de constructione ad speciem constitutam. sic per circuloctionem se habet correlatiua ad relatiua. et e contra. sed ad corruptionem dicitur sequitur corruptio spectet. sicut ad corruptionem rationalis sequitur corruptio hominis. ergo etiam pempto correlatiua ponitur relatiua. quia in diffinitione relatiui ponitur correlatiua loco dicitur nobis incognite.

Ad Mortuo patre adhuc potest manere filius. et correlatiua istud est falsum. Dicendum quod licet filius materialiter maneat: tamen ille respectus quem dicitur ut filius est formaliter non manet. Et quia replicatur. Ille respectus potest manere in matre. quia quod diu mater vivit adhuc vocatur filius. Dicendum quod pater non debet hic capi per distinguitur contra matrem. et similiter filius per distinguitur contra matrem. et ergo ad hoc quod filius corrumpatur oportet quod mater et pater sit corrumpantur. et ad hoc quod pater corrumpatur requiritur corruptio filij et filie. quia altero eorum manere saluat paternitas. Sed diceret aliquis quod relatiua posita se ponunt et pempta se pemptant. et corruptio filio. tunc.

corrupti & pater. Dicendū q̄ pater refert ad filiū in cōmuni & nō in spe-
ciali ad hūc vel ad illū. q̄ pater vnica relatione refert ad multos filios. Et
causa est: q̄ paternitas est in patre sicut in subiecto. & in filio sicut in termi-
no. si ergo paternitas multiplicaret in habente plures filios tūc essent plu-
res paternitates tñ numero differētes in eodē subiecto: qd̄ est impossibi-
le. Sed Scotus tenet oppositū cui⁹ fundamentū est. q̄ duo accidentia res-
pectu tñ numero differentia & distincta ex pte terminorū possunt esse in
eodem subiecto. & sic ponit in x̄po duas filiatōnes esse. vnā sc̄z cternā. &
aliā tpalem. sed eius fundamentū presupponit falsum. q̄ vnitas relatio-
nis vel ei⁹ pluralitas nō attendit precise fm terminos. s̄ etiā fm causā vel
subiectū. Et ratio est quia si attenderet fm terminos qlibet homo habe-
ret duas filiationes. vnā sc̄z qua refert ad patrem. & alia qua refert ad
matrem. vt optime declarat sc̄tus Tho. in. iij. pte.

Ad Multiplicato vno oppositorū multiplicat & reliquū. & multiplica-
tis filiis etiā multiplicat paternitas. Dicendū q̄ multiplicato vno
opposito quo ad significatiōem multiplicat & reliquū. s̄ non quo ad sup-
posita. Et si dicat. p̄ primā actiū generationē acquir̄ paternitas vnā.
ergo etiā p̄ sc̄dā & terciā generationē. cū non sint minoris virtutis. Di-
cendū q̄ verū est si subiectū esset capax. & ergo nō ē defectus ex pte gene-
rationis. s̄ ex eo q̄ plura accidentia tñ numero dīa nō possunt esse in eodē
subiecto. vt pat̄ septimo Metaphi. Cui⁹ rō est q̄ acc̄s capit numerū a suo
subiecto. cum ergo subiectum sit vnū numero nō possunt plura accidentia
tali subiecto esse numero distincta. Als̄ est esset vnū acadens numero. vt
supponit & non vnū quod implicat.

Item alia diffinitio relatiuorū est. Ad aliqd̄ sunt q̄-
bus hocipm̄ esse quod sunt est ad aliud quodāmodo
se habere. & hec diffinitio est pp̄ia relatiuorū fm̄ esse.

Postq̄ petrus h̄ sp̄. posuit pp̄ietates ip̄ius ad aliqd̄. & s̄lr posuit diffi-
nitiōē vnā fm̄ quā ad aliqd̄ sumit cōter vt se extēdit ad relatiua fm̄ eē &
fm̄ dici. Hic p̄r ponit aliā diffinitōem ip̄i⁹ ad aliqd̄ sp̄ialr accepti. vt solū
extēdit se ad relatiua fm̄ esse. q̄ est pp̄ia diffinitio ip̄i⁹ ad aliqd̄ put̄ ē di-
finitū p̄r aūb alijs p̄ris. Et dat̄ ista diffinitio ab Arist̄o. ad corrigendū
diffinitioē positam a Platone. q̄ fm̄ Philoso. s̄ Ethicoz posterioris sp̄
est corrigere dicta p̄cedentiū & apponere qd̄ deficiat. Dicit̄ q̄. ad aliqd̄ sunt
q̄bus hocipm̄ esse qd̄ sunt est ad aliud qd̄āmodo se h̄c. & exponit quodā-
modo. i. quodā speciali modo. vel habitu dīne speciali. q̄ relatiuuz habet
specialem habitudinē ad correlatiuū.

Notandū Q̄ tres cōditōnes requirunt̄ ad relationē realē p̄di-
camentalē. vel ad hoc q̄ aliqd̄ sit relatiuū fm̄ esse. p̄i-
ma cōditio est. q̄ extrema debent esse eiusdē ordinis. & ergo creator & cre-
atura nō sunt vera relatiua fm̄ esse. q̄ creator non habet realē dependen-
tiam ad creaturā. lz̄ hene econtra. Sc̄da cōditio est q̄ extrema sint realia
& ergo gen⁹ & sp̄s nō sūt vera relatiua. q̄ sunt sc̄de intēdēs & entia rōnis
Tercia cōditio est q̄ illa extrema sint realiter distincta. & q̄ relatio eiusdē
ad idē non est relatio realis. q̄ idem nō distinguit̄ realiter a seipso.

Tractatus Tercius

¶ Ista diffinitio ad aliquid cōuenit oībus accidētibus. & nō cōuenit
sols relatiuis fm̄ esse. Antecedēs pbat. qz oīa accidentia fm̄ hoc
ipm̄ qd sunt ad aliud se habent. qz habēt se ad subiectū. Dicendū qz acci
dentia habent bene esse in alio. & nō hnt esse ad aliud. & qz accidentia exclu
dunt p hoc qd dicit in diffinitione ista ad aliud. qz ly ad dicit dependenti
am. & aliud dicit terminū ad quē illius dependentie. & sic relatiuum habz
dependentiam ad terminū ad quem scz ad correlatiuū.

¶ Ista diffinitio cōuenit relatis fm̄ dici. & non ē bona. Hīs pbat. qz
esse relatiuoz fm̄ dici est qdāmodo se hē ad aliud. vt esse capitis ē
qdāmodo se hē ad caputū. Dicēdū qz ly in relatiuo fm̄ dici esse minus
pncipale qd cōnotat vel fcat sit qdāmodo se hē ad aliud. nō tñ esse pnci
pale & ppiū. qz illud ē absolutū. Et p hoc excludunt lex vltima p̄dicamē
ta a nā illi p̄dicamēti. qz non sunt essentialr respectiua. sic falie imaginat
Scotus. & distinguit de duplici respectu. scz intrinseco & extrinseco.

¶ Ista diffinitio cōuenit scdis intētibz. s. gñi & sp̄ci & alijs que nō
sūt isti p̄dicamēti. & nō est bona. Hīs scde p̄is pbat. qz sūt entia
rōnis que nō sunt in p̄dicamento. Dicendū qz scde intētiōes excludūt
a diffinitōe p hoc qd dicit esse. qz esse dz hic capi p esse reali.

¶ Ad aliqd in gñe gñalissimo est ad aliqd. & tñ diffinitio sibi nō cōue
nit. Probat. qz et esse nō est ad aliud qdāmodo se hē. ex q nō hz
correlatiuū ad qd se habeat. Dicendū qz licet nō habeat correlatiū ad
qd dicit habitudinē tñ bene habet terminū. & sic esse ip̄ius est ad illū ter
minū se hē. Vel dicendū qz ad aliqd in genere generalissimo refert ad se
ip̄sum sicut ad correlatiuū.

¶ Equalitas est relatio realis. ergo etiā ydemptitas qd ē cōtra nota
bile sup̄ius positū. Tenet p̄ia a sili. qz sicut eadē q̄ritas facit equa
litate. ita idem in sba facit idemptitatē. Dicendū qz nō est simile. qz equa
litas req̄rit duo extrema abinuicē realiter distincta. qz nihil est sibip̄i eq̄
le. sed idemptitas non requirit duo extrema. quia fundat sup̄a seip̄am. &
maxime idemptitas numeralis.

¶ Itē ppiū est flatiuoz: qz si q̄s diffinite nouerit vnū
relatiuoz: diffinite noscet & reliquū: vt si diffinite no
uerit q̄s qd sit duplū: diffinite noscet id cui ē duplū
Necesse est em̄ in vtrozūq̄ rōnibus vtrisq̄ vti.

Hic p̄r ex diffinitione imediate posita infert scdm̄ correlatiuū dicens.
Qz si q̄s diffinite nouerit vnū relatiuoz diffinite noscit & reliquū. Et rō
istius correlarij est. qz vnumq̄dq̄ debet diffiniri fm̄ qd habet esse. sed totū
esse relatiui est ad aliud. scz ad correlatiuū vel ad terminū vt dicit diffini
tio precedens. ergo p illud debet diffiniri. Secūdo pbat. quia impossibi
le est intelligere alīquā habitudinem vel respectū ad aliud nisi cognoscat
illud ad quod est habitudo vel respectus. sed totum esse relatiui est habi
tudo vel respectus ad correlatiuū. ergo p illud habet cognosci & diffini
ri. quare dicitur autō: in textu qz necesse est in vtrozūq̄ rōnibus vtrisq̄ vti

qđ sic debz pstrui. est necesse. i. necessariū. vti rōib⁹. i. diffinitōib⁹. vtrozq⁹
i. relatiuoz ⁊ correlatiuoz. vtrīsq⁹. i. relatiuo ⁊ correlatiuo. Id est relati
uum debet diffiniri p correlatiuū. ⁊ econtra.

Af Anūqđq⁹ habet cognosci fm q⁹ hz esse. s. relatiuū nō hz esse p suoz
correlatiuū. s. p ipm nō debet cognosci seu diffiniri. Et cōfirmat. qz
vnaqueq⁹ spēs hz diffiniri p ppriū gen⁹ ⁊ ppriā dīam. s. relatiuū nō debet
diffiniri p suū correlatiuū vel terminū. Dicendū ad minozē. Quis relati
uum nō habeat esse intrinsecū ⁊ formale p suū correlatiuū. hz tñ depēden
tiā ad ipm. mō aliqd nedū hz diffiniri p formale esse ⁊ intrinsecū. s. etiaz p
depēdētiā. qñ aliqd dīam nō diffiniri p intrinsecū ipi⁹ diffiniri. s. correlatiuū est extrinsecū re
latiui. s. rē. Dicendū q correlatiū ē extrinsecū relatiuo ⁊ econtra. nec vnū
ponit in diffinitōe alteri⁹ p modū intrinsecū. s. solū loco dīe cui non est no
mē impositū. Et p hoc etiā ptz solutio ad cōfirmationem.

Af Si relatiū diffiniet p suū correlatiuū ⁊ econtra. tūc esset circulus q
est phibitus. vtz s. pōsterior. Dicendū q circulus est phibit⁹
absolutis. s. bñ pōt fieri in respectu. modo relatiū dicit respectū ad suū
correlatiuū. Et rō qre circulus est phibitus in absolutis ē. qz diffinitio de
bet dari p priora ⁊ notiora. si s. diffiniet vnū absolutū p aliud ⁊ econtra.
tūc esset idē notius ⁊ ignoti⁹ respectu eiusdē. qđ est impossibile.

Af Anū oppositoz nō pōt diffiniri p aliud. s. relatiū ⁊ correlatiuū op
ponunt. s. vnū nō pōt diffiniri p aliud. Dicendū q vnū opposito
rū nō pōt poni in diffinitōe alteri⁹ qñ de essentia ei⁹ exis. s. bñ tanq⁹ ter
minū depēdētiē ei⁹. ⁊ sic correlatiuū ponit in diffinitōe relatiui. non vt
sit dīa relatiui. s. qñ explicās terminū depēdētiē ipi⁹ relati. qz ponit ad cir
culū quēdā ppriā dīam nobis ignotā. Et qñ dicit duplū ⁊ dimidiū sūt re
latiua. ⁊ tñ nō diffiniunt p se inuicē. s. rē. Scda ps ptz in istis diffinitōib⁹
duplū est pportio duoz ad vnū. ⁊ dimidiū est pportio vni⁹ ad duo. Dicē
dū q lz ibi nō ponat exp̄sse correlatiuū tñ bñ implicite. qđ sufficit.

Quā relatio sit in vtroq⁹ extremoz tanq⁹ in subiecto. Dicēdū q
nō. s. est in vno tanq⁹ in subiecto inhesiōis. ⁊ ē in alio tanq⁹ in ter
mino depēdētiē. vt paternitas est in substantia p̄is tanq⁹ in subiecto. ⁊
in filio tanq⁹ in termino depēdētiē. ⁊ s. potius dicit esse ad filiū qz in fi
lio. sed filiatio est accidens in filio ad patrem.

Af Mediū nō est plus in vno extremo q in alio. s. quelibet relatio est
quoddā mediū inter fundamentū ⁊ terminū tanq⁹ extrema. s. rela
tiuū nō subiectat in altero tñ: s. in vtrīsq⁹ sūsumptis. Dicendum q du
plex est mediū. scz distātie. ⁊ illud nō est plus in vno qz in alio. Aliud ē me
diū habitudinis ⁊ respectus siue cōpatōnis. ⁊ tale est plus in vno qz in alio
sicut paternitas est in patre subiectiue ⁊ non in filio.

Elucitas est fm quā qles esse dicimur: vt fm al
bedinem dicimur albi: ⁊ fm colorem colorati. ⁊
fm iusticiam iusti.

Pde. hys. determinauit de p̄nto qz t̄tatis ⁊ relatiōis. hic dñr de
terminat de quarto p̄nto. s. q̄litas. Et rō ordinis qre ad aliqd p̄cedit q̄litas

Tractatus Tercius

est est superius dicta. qz relatio est minime entitatis et maxime accidentalis. et sic maxime repugnat sibi. s. predicamenta debent ordinari secundum maiorem repugnantiā. qz opposita tunc se posita magis elucescunt. s. et. Et qualitas precedit actus qz causa est ante effectum: s. qualitas est causa actus. s. et. Primum igitur diffinit qualitas dicens. Qualitas est secundum quam quales esse dicimur. sic secundum albedinem dicimur albi. qui for maliter principantes ea re quod dicitur albedo. et sicut secundum colorem dicimur colorati.

Ad Causa est ante effectum s. qualitas est causa relationis. s. deberet precedere eam. Et illa absolutum est ante respectum. s. qualitas est aliquid absolutum. et ad aliquid est respectum. s. et. Dicendum quod duplex est ordo. scilicet nature et discipline. ordine nature causa est ante effectum et absolutum est ante respectum. et sic qualitas deberet precedere relationem. s. ordine discipline siue quod ad nos ad aliquid dicitur quod dicitur qualitas. et ponitur ad aliquid inter sua fundamenta. scilicet inter quatuor et qualitatem.

Questio. An qualitas sit predicamentum ab alijs distinctum. Respondetur quod sic. et quod sit predicamentum per se. quod est genus generalissimum habens sibi se species specialissimas sibi alternas et individua. Et quod sit distinctum prout per se. quod habet distinctum modum prout de prima sibi. quod de ipsa predicatur quod est accidentale quod nulli alteri convenit.

Ad Via alia prout accipitur prout in quale. quod non in quod. s. in quale non est proprius generaliter prout solum distinguuntur in quod. et sic omnia alia prout prout in quale. i. accidentaliter alio modo capitur specialiter prout illo quod simpliciter et sine addito denotat sibi qualē. et sic sola qualitas prout in quale. Et dicitur quod quod interrogatur prout duplex. uno modo ut idem fiat cum illo coplerio quod accipitur est informatum. et sic quodlibet accipitur prout in quale alio modo ut sit idem cum illo coplerio quod qualitas est informatum. et sic quodlibet accipitur prout in quale. Et per hoc soluitur argumentum. secundum actus et passiones dicimur accidentales quales. s. diffinitio convenit actui et passioni. Dicendum quod quale non capitur prout idem est quod accipitur informatum. sed ut est idem quod informatum qualitate.

Ad Nullum equocum est prout. s. qualitas est equocum. s. et. Minor per se. quod qualitas est de numero illorum quod multipliciter dicuntur ut dicitur per se. et illud quod multipliciter dicitur est equocum. Dicendum quod aliquid dicitur esse de numero illorum quod multipliciter dicuntur dupliciter uno modo quod ad supposita. s. quod habet multas species. et sic qualitas est de numero eorum que multipliciter dicuntur. nec est tale equocum. alio modo quod ad facta. et sic illud est equocum quod est de numero eorum que multipliciter dicuntur.

Ad An qualitas diffinitio sit sufficienter posita. Dicendum quod sic. et sic sibi intelligitur forma accidentalis ad excluendum errores aliquos qui volunt duas substantiales in isto prout reponi. Et igitur ipsa forma accidentalis non sit genus ad qualitatem. eo quod qualitas nullum est genus tunc loco generis ponitur. et dat intelligi per illud relationem quam. Et ponitur secundum quam quales esse dicimur ad omniam aliorum predicamentorum. quod nullum prout in quale simpliciter. quod dicitur denotative a qualitate predicamentali. Et illa prepositio secundum dicitur dicere circumstantiam cause formalem. Sic igitur intelligenda est diffinitio prout. qualitas est forma accidentalis. secundum quam forma nos substantie dicimur. i. denotamur formalem quales simpliciter.

Ad Nullum prout potest diffiniri. s. qualitas est prout. s. male diffinitur. Dicendum quod nullum predicamentum potest diffiniri diffinitioe quod datur in et centrali. tunc habet diffinitionem descriptivam. Sicut dicitur. sicut se habet qualitas ad sua inferiora. ita se habet qualitas ad sua. s. qualitas non describitur. s. prout dividit. s. qualitas non debet primo describi s. debet prius dividi. Dicendum quod non est sile quod ad omnia

quia quod
tas non
qualitas
in quod

Ad

Dice
ma acc
culā d
sed su
ti s. d
dicit h
re quod
del d
tas eē

Ad

suo cō
et s. su
est. quod
Sed r
positio

Ad

pietis.
s. bas p
quales
ries d
rudib
fm qu
lirates
homo

possi
tus et d
litas. q
rū sic s
ex pre
citer. v
que qu
vel qua
in deter
spēs q
circa q
de qua

Petri Ihs. fo. CXXXVI

quia p̄t̄itas in ordine ad continuā r̄ discretā habet se analogice. s̄ qualitas non. q̄r habet se vn̄uocē ad sp̄s qualitat̄is. sic ip̄a s̄ describit̄. Etiam qualitas habet vn̄ū distinctū modū pdicandi de prima s̄ba. qui est pdicari in quale. p̄ quem describit̄.

Aī ista diffinitio cōuenit alteri a diffinito. q̄r cōuenit dīe s̄bali. nā s̄m eā dicimur quales. vt s̄m rōnalitatē dicimur rōnales. s̄ nō est bona dicendū q̄ s̄bales dīe excludunt p̄ illā p̄iculā s̄m quā. q̄r quā refert for m̄ā acc̄tālē. s̄ dīe s̄bales nō s̄t forme acc̄tāles. Etia excludunt p̄ illā p̄t̄iculā dicimur. q̄r dicimur valet tātū sic denotamur. iā nō denotamur rōales sed sunt rōnales. Sed dīceres illa diffinitio debet cōuenire om̄i qualitat̄i s̄ dīa s̄bali ē qualitas. s̄ debet ei cōuenire. Minor p̄t̄ p̄ p̄d̄ph̄nū. q̄ dīcit hō differt ab eq̄ rōnali qualitate. Dicēdū q̄ p̄d̄ph̄nū nō vult dicere q̄ dīa s̄bali. scz rōnale sit vera qualitas. s̄ q̄ habeat modū qualitat̄is. Vel dīcat q̄ duplex ē qualitas. sc̄. eēntialis r̄ acc̄tāl̄is. mō rōnale ē b̄n̄ q̄l̄tas eēntial̄ s̄ nō acc̄tāl̄is q̄ hic diffinit̄. r̄ h̄z p̄ ḡnē formā acc̄tālem.

Aī p̄d̄ph̄nū nō dīz diffiniri p̄ poster̄. s̄ q̄l̄tas ē prior q̄l̄. s̄ r̄c̄. Dicēdū q̄ l̄z qualitas sit prior s̄m nām rei. sic q̄dlibet abstractūz pri⁹ est suo cōcrete. nō t̄n̄ ē p̄us q̄ ad nos. s̄ ista diffinitio dat̄ d̄ qualitate q̄ ad nos r̄ s̄ sufficit q̄ quale sit nob̄ non⁹. Et rō q̄r q̄l̄tas ē prior s̄m nām q̄r quale est. q̄r abstractū est cā formalis sui cōcreti. s̄ cā s̄m nām ē ante suū effectūz. Sed rō q̄r quale ē pri⁹ q̄r q̄l̄tas q̄ ad nos ē. q̄r cōcretū est cōpositus. s̄z cōpositiōz sunt nob̄ notiora. r̄ p̄ p̄s sunt priora.

Aī Multe s̄nt qualitates s̄m quas nos hoīes nō dicimur q̄les. s̄ male ponit in diffōne dicimur. Q̄s p̄t̄. q̄r nō dicimur q̄les s̄m albedinē piet̄is. nec s̄m rudibilitatē alini. Dicēdū q̄ nos nō demonstrat hoīes. s̄z s̄bas primas. vt sit sensus. Vos s̄be primē dicimur. i. denotamur acc̄tāl̄r quales. r̄ q̄ q̄us nos hoīes nō dicimur quales s̄m albedinē piet̄is. t̄n̄ p̄ries dīcit qualis s̄m albedinē ei⁹. Etia q̄us nos non dicimur quales s̄m rudibilitatē in sp̄e t̄n̄ b̄n̄ in ḡnē. Vel dicēdū q̄ nos hoīes dicimur quales s̄m qualitatē p̄ anthonomasiā vel p̄ excellentiam. q̄r hoīb⁹ ins̄t p̄les qualitates s̄ al̄is rebus. q̄r hoī ins̄t qualitates corpales r̄ imateriales. eo q̄ homo ē cōpositus ex duplici natura. scz corpali r̄ sp̄uali.

Quatuor sunt species qualitat̄is.

Posita diffōe qualitat̄. h̄ p̄r̄ diuidit ip̄as in q̄tuor sp̄s. quaz p̄ma ē h̄t̄us r̄ dīspō. sc̄da ē nāl̄is poīa vel impotētia. terciā ē passio r̄ passibilis qualitas. quarta ē forma r̄ circa h̄ aliqd̄ cōst̄as figura. Et sufficiētia istarū sp̄erū sic sumit̄. nā oīs qualitas qualificat s̄bam. vel q̄ se tenet ex p̄te forme vel ex p̄te materie. si ex p̄te materie sic ē quarta sp̄s. Si ex p̄te forme s̄ ē dupliciter. vel qualificat s̄bam mediatē vel imediatē. si mediatē. sic ē prima sp̄s que qualificat s̄bam mediat̄ibus nāl̄ibus poīis. Si imediatē h̄ est dupl̄r. vel qualificat s̄bam determinate. sic q̄ ē principiū opandi determinate. vel indeterminate. si p̄mū sic ē terciā sp̄s. si sc̄dm̄ sic ē sc̄da sp̄s. Vnd̄ quarta sp̄s qualitat̄ dīcit̄ qualificare s̄bam gr̄a materie. q̄r qualificat ip̄am s̄baz circa q̄ritatē. s̄z q̄ritas dīcit̄ cōsequi s̄bam gr̄a materie. ergo etiā qualitas de quarta specie qualificat substantiā gr̄a materie.

Tractatus Tercius

¶ His q̄litas q̄lificat sbaz gr̄a forme. & nlla q̄litas q̄lificat sbaz gr̄a materie. Hīs p̄t̄z p̄ sufficiētiā p̄dicamēto p̄ prius hitā. vbi dī. tū est q̄ q̄litas a toto ḡne cōseq̄t̄ sbam gr̄a forme. Dicēdū q̄ q̄rta spēs q̄litaris cōpat̄ ad duo. vno mō ad q̄litatē in cōt̄ vt distinguit̄ ab alijs p̄dicamētis. Alio mō ad tres alias spēs q̄litaris. p̄ mō seq̄t̄ sbam gr̄a forme vt t̄git̄ suffi- cientia: s̄ nō sc̄do mō. Vel dicēdū q̄ s̄ q̄d dicit̄ insufficiētia p̄dicamētorū est intelligendū de multis qualitatibus: q̄ est p̄positio indiffinita. q̄ plu- res sunt qualitates cōlequētes sbam gr̄a forme q̄ gr̄a materie. & nō est intelligendū de omnibus qualitatibus.

¶ Diuisio ḡnis in suas spēs erit binēbris. s̄ ista nō est binēbris. & rē Maio: p̄t̄z. q̄ diuisio ḡ. ē p̄ duas dīas imēdiate oppositas mō vni- us ḡnis sūt t̄m̄ due dīe oppositē. & rē. Dicēdū ad maiore q̄ duplex est di- uisio ḡ. in suas spēs. Quedaz em̄ ē in spēs prias & imēdiate. & illa erit binēbris. q̄ talis diuisio dat̄ x̄tualr̄ p̄ duas dīas p̄imas oppositas. sed vni ḡ. sūt t̄m̄ due dīe oppositē. Alia est diuisio ḡnis in spēs remotas. & il- la pōt̄ esse in plā mēbra sicut fit hic. Vel dicēdū fm̄ alios q̄ illa diuisio nō est p̄p̄e diuisio ḡnis in suas spēs: s̄ qualitat̄ in diuersos modos. q̄bus q̄- litas sbam determinat. Et sunt iste species subalterne: q̄ habēt adhuc ali- as multas species sub se.

¶ Octo sūt spēs q̄litaris. & nō t̄m̄ q̄tuor. Hīs p̄bat̄. q̄ p̄ma spēs h̄z sub se duas spēs. s̄ habitū & dispōem. & sūt alie. q̄ quelibet species noīat̄ duob' noīb'. Dicēdū q̄ iste spēs noīant̄ sp̄ duob' noīb' p̄pter di- uersos modos q̄lificādi dispōēdi vel afficiēdi sbam ad opationē sibi de- bitā & nō ad inueniēdū diuersitatē specifiā illaz formaz. Vno in prima spē copulant̄ cōiunctōe copulatiua: q̄ habitū & dispositio dīcūt eandē formaz solū dīnt̄ fm̄ esse p̄fectū & un̄p̄fectū. que nō variāt spēm. & ḡ antiq̄ vno no- mine noīabāt̄ istā spēm. & dicebat̄ applicatio siue acq̄sino.

Prima spēs q̄litaris ē hit' & dispō. Differt aut̄ hit' a dispōne. q̄ hitus p̄manētior ē & diuturnior dispōe vt sunt virtutes & scie. Sciētia em̄ difficilime est mo- bilis a subiecto: nisi forte gr̄adis p̄mutatio fiat: v̄l ab egritudine. v̄l ab aliq̄ h̄mōi circa scientē. sūt est de vir- tute. Iusticia em̄ vel castitas nō cito v̄l defacili p̄mu- tat̄. Dispōnes x̄o dicunt̄ que de facili p̄mutant̄ vt ca- lor frigiditas. egritudo sanitas. Vno hitus pōt̄ dici dispōes & nō ecōuerso. Illi em̄ q̄ hitū h̄nt̄ q̄dāmodo sūt dispositi. vel meli' v̄l p̄cius ad ea que h̄nt̄. dispō- nes aut̄ nō sūt hitus. Vn̄ hitus pōt̄ sic diffiniri. Ha- bitus est qualitas difficulter mobilis a subiecto

Petri Ihs. Folio CXXXVII

Hic psequitur de spēs qualitatis. et primo ostendit qd sit p̄ia spēs dicēs vtz in
textu. Tunc ibi (Differt aut) ponit dñam inter habitū et dispōem qd tal
est. qz hīc est qualitas difficulter mobilis a subiecto. sicut pz de sanitate
et egritudine. Conueniūt aut in hoc. qz tā hīc qz dispō disponit subiectu
ad opatōz licet differēter. qz hīc pfecte disponit. dispō vō imperfecte. Ex
his infert primo qd oīs habitus est dispō. s̄ non econtra. Secdo infert disti
nitōz habitus. qd est qd hīc est qualitas difficulter mobilis a subiecto cui i
est. Et p oppositū diffinit dispō. qd ē q̄litas faciliē mobilis a subiecto cui iest

Quod autem spēs qualitatis sunt puenienter ordiate. Vdm qd sic. et rō (est
ordinis qre tres spēs p̄ie pcedūt q̄rtā ē. qz tres p̄ie spēs psequū
tur lbam grā fōze. et quarta psequit lbam grā materie. mō fōza est p̄or ma
teria. g. rē. Sed prima et scda pcedūt tertā. qz pfecti⁹ qualificant lbam q̄
tercia. Sed prima est an scdam. qz p̄ia spēs est pfectior q̄ secūda. qz p̄ia
q̄lificat scdam. et scda q̄lificat p̄iam. s̄ pfectiora sūt p̄iora. g.

Ad scda spēs est an primā. g. est mal⁹ ordo. Ans pbat. qz in prima
spēs sūt hīc. et in scda spēs sunt naturales potentie que pcedūt
habitus. Vdm qd duplex est ordo. s. generatōis et pfectōis. ordine ge
neratōis potentia pcedit habitū. et sic scda spēs est ante primā. Sed or
die pfectōis. quē r̄z pe. hyl. p̄ia spēs est ante scdaz. qz p̄ia q̄lificat scdaz.

Ad habitus est vnū predicamentū ab alijs distinctū. etiā est vnū post
predicamentū. g. nō est spēs qualitatis. Vdm qd habitus capis qua
drupliciter. vno mō vt extēdit se ad oēs modos qd aliquid dī hīc et sic est
postpredicamentū. Secdo capis vt est mediū inter hītem et habitū vt cor
por et eor qd circa corpus sunt adiacētia. et sic ē p̄dicamentum ab alijs di
stinctū. Tercio capis put distinguit p̄ia p̄uatōz. et sic est trāscendens
et repibilis in oib⁹ p̄dicamentis. et etiā extra oīa p̄dicamenta. Quarto ca
pitur vt ē qualitas dispositiua subiecti ad opatōz. sicut scia disponit itel
lectū hoīs. et ex p̄ia disponit ipm hominē ad cognoscendū ea de quibus
ē scia et sic hīc est p̄ia spēs qualitatis. Vh nō ē icōueniēs qd vnū et idē sit p̄
p̄dicamentū trāscēdēs et spēs qualitatis eūque et diuersimode acceptum.

Quare ista p̄ia spēs notat duob⁹ noib⁹. et quare copulant p cō
iunctōz copulatiuā et. Vdz ad prīmū qd id. qz q̄litates istī species
hīc diuersimodū inherendi suis subiectis. Nam quedā firmiter inhe
rent. et sunt difficulter mobiles. Aliē vō debiliter inherēt. et sunt faciliē
mobiles. Et copulant p p̄iunctōz copulatiuā. qz illa est notat maioris idē
putatis qd disiunctiua. s̄ vna et eadem q̄litas in spēs et in numero potest di
ci habitus et dispō qd p̄panē ad idem successiue.

Notandū Qd hīc et dispō conueniunt in re scata. sed diuersis
modis scant. quia habitus dicit formam finē cō per
fectum in subiecto. et disponit ipm ad perfecte operandum. Vh hīc et di
sp̄ositio differunt duobus modis. vt ex textu trahi potest. Primo qz ha
bitus est permanentior et diuturnior dispositione. cū sit qualitas difficul
ter mobilis a subiecto. qz hīc ē radicātū et pfectū in subiecto. vt scia et v̄tu
tes sūt hīc qz difficulter remouētur a suis subiectis. Et dispō ē q̄litas qd de

Tractatus tertius

facili remouetur a suo subiecto. Scdo dnt. qz hnt? pt dici dispo. s nō eod uerso. qz qñqz hz hntū ille disposir? ē ad opandū p illū habitū. z ergo dis ferat sic sup? z inferi? qz dispo cōter accepta ē supius ad habitum.

¶ Iusticia z castitas facilius remouent? a suis subiectis. s non sunt hnt? hnt? pbat. qz iusticia amittit? opando solū actū iniustū. z si niliter castitas amittit? p vnicū actū. Ddm q iusticia capis duplr. vno mō p hntū inclināte ad act? iustos. z sic nō amittit? p vnicū actū. sic nec acqrit? s ē qualitas difficulter mobilis. Alio mō capis p actu iusto. z sic ē facili mobilis a subiecto. z nō ē hnt? Et si qñqz vntū virt? sit pmanētior q sci entia vel ecōtra. Ddm q virt? z scia opant? duplr. vno mō ad sua obie cta. Alio mō ad sua subiecta in qh? sunt. An cōsiderādo xritē z sciam vt opant? ad sua obiecta sic scia ē pmanētior q xit? qz scia ē ppetuoz. sed virt? est de actib? hntis. qui sunt variabiles. Sed opando illa ad sua subiecta. sic virt? est pmanētior q scia. qz qñqz hz hntū morale ille quo tidie exercet illū a quo exercitio hz pmanētiā in subiecto. sed sic nō est de scia. quare p obliuionē facilius remouet? a subiecto.

¶ hnt? z dispo fecit diuersas formas. s nō dnt sic sup? z inferius. hnt? pbat. qz nomē iponit? a soia ad fecādū. s diuersa nomina im ponunt? ad fecādū a diuersis formis. Ddm q duplex est forma. s. realis z rōnis. mō licet diuersa noia iponant? a diuersis formis fm rōis. nō tām optet q diuersa noia sp iponant? a diuersis formis realib? siue realiter distinctis. z hnt? z dispo bñ dnt fm rōem. s. ouenūt in re. Est tñ vey q i diuersis dicūt diuersas naturas. s qñ pcurt i eodē. tūc noiant eādē nāz.

¶ Supius z inferius sunt eq pmanētia in subiectis in quibus sunt sed habitus z dispo non sunt eque pmanētes in subiectis quibus insunt. s nō hnt se sicut sup? z inferi? Admōz pbat. qz hnt? est difficul ter mobilis a subiecto. z dispo ē facili mobilis a subiecto.

Ddm ad minores q dispo capis duplr. vno mō generalit? p oī q̄litate. q dispoit subiectū ad opādū opatōes sibi debitas. siue insunt perfecte siue ipsecte. z sic dispo ē qddā generale ad hntū z ad dispoem. pprie dictam. et sic oīs hnt? ē dispo. z sunt eq pmanētes. Alio mō capis dispo specialiter put distinguit? hntū. z sic nō sunt eq pmanētes. qz dispo pprie dicta est facili mobilis a subiecto. z hnt? ē qualitas difficulter mobilis a subiecto z ergo in pēia dnt hnt? z dispoem capis dispo spēaliter z pprie. z in se cunda capitur dispo generaliter.

¶ Perfectū z imperfectū variant spēm. s hnt? z dispo hnt se sicut pfe ctū z impfectū. ergo dnt ipē. Maior pz. qz hō z asin? hnt se sicut perfectū z impfectū. z dnt ipē. Ddm q aliqua dicuntur se hē sic pfectū z impfectū duplr. vno mō fm esse. alio mō fm essentiā. An pfectū z imp fectū fm eē nō variant spēm. s bñ fm eēntiā sicut hō z asin? dnt sic pfe ctū z impfectū fm eēntiā. quare differunt specie. sed hntus z dispo sal tem vt reperiuntur in eodem solū differunt fm esse penes perfectum et imperfectum.

¶ Contra exēpla. nullū ens in aīa est in pnto. s. scia est ens in aīa. s. nō ē in pnto. et p pns nō ē qūtas. Maior p p p dūtes redūtas ad hoc q alqd sit ponibile in p dīcamēto. Dicendum q nullū ens ī aīa effectiue et subiectiue sū ē in p dīcamēto. quo mō ficta sunt entia in aīa. sic chimera scit qd dā ppositū ex capite leonis. ventre vīginis. et cauda draconis. q ppositio solū sit p aīam. s. ens in anima subiectiue. qd tūc effectiue plete nō dependet ab aīa est in p dīcamēto sicut est scientia.

¶ Omne obiectū sensus exterioris est in tertia spē qūtatīs. s. calor et frig⁹ sunt obiecta tact⁹. ergo sūt in tertia spē qūtatīs. Dd⁹ q calor et frig⁹ capiunt dupl. vno mō put sunt qdā qūtates disponentes subiecta ad opandū opatōes sibi debitas nō bñ radicare in subiecto s ab ipso facilliter mobiles. et sic sunt in prima spē qūtatīs. Alio mō capiunt in qm imutāt ipm tactū. et sic sunt in tertia spē qūtatīs. Et dī q duplex ē calor. s. naturalis et febrilis. calor febrilis est in prima spē qūtatīs. calor naturalis est in tertia spē qūtatīs. Et sic etiā duplex est frig⁹. s. naturale et febrile. frigus febrile est in pīa spē qūtatīs. s. frigus naturale in tertia Et dicendū tēcio q calor et frigiditas capiunt dupl. vno mō p qūtatibus alteratiuis et imutatiuis tact⁹. et sic sunt in tertia spē qūtatīs. Alio capiunt p p mēsuratōe illarū qualitātū ex quib⁹ resultat sanitas vel egritudo ad quas ponūtur. et sic disponūt in pīa spē qualitatis.

¶ Diffinitio habet⁹ puenit alteri a diffinito. qz puenit p pīe passioni et omnib⁹ passibilib⁹ qūtatib⁹. qz sunt difficulter mobiles a subiecto q sū est bona. Dm q illa diffinitio hīc sicut iacet nō est pueritibilis cū diffinito. s. est explicās qd noīs ei⁹. s. qd hīc⁹ fecit. et debet addi. hīc⁹ est qūtas difficulter mobilis a subiecto disponēs ipm ad opandū opatōes sibi debitas. et sic nō cōuenit p pīe passioni nec alijs. Et sū diffinitio dispōis est incōpleta. s. opret addi disponēs subiectū ad opandū opationes sibi debitas. p quā pīculā distinguitur a passione.

¶ Quae qualitates ponibiles sunt in hac prima spē. Dicendum q omnes qualitates disponentes subiecta ad opandū opatōes sibi debitas. et tales sunt duplices. quedam sunt corpales. quedā spirituales. Qualitates corpales sunt sanitas egritudo elegātia robur. Spirituales sunt duplices. s. morales et intellectuales. Morales. vt iusticia castitas liberalitas continentia fortitudo temperantia. et sū vicia illis virtutibus opposita. vt iniusticia incontinentia et. Intellectuales sunt sapia intellect⁹ scia prudentia ars et opinio. et hāc spēs. vt grāmatica logica et. Et sū hīc⁹ infusi. vt fides spes caritas. Et oēs artes mechanice. vt ars fabrilis. ars nauigandi. et ars lanificij et.

¶ Intellect⁹ ē pōia aīe. s. ē ī scda spē qualitatis. Dd⁹ q intellect⁹ capī dupl. vno mō p hītu cognitio q agnoscam⁹ pīma pīncipia completa. vt oē ē totū mai⁹ sua pte. et sic intellect⁹ ē in pīa spē qualitatis. et ē hīc⁹. Alio mō capī p pōia in qua ē talis habitus q dī intellect⁹. et sic intellect⁹ ē ī scda spē qualitatis. Et hī qrat quare in istis hīc⁹ et pōia nomināt eodē noīe. Dm fm doctore scī. q hoc ē ppter nālē hīrudinē et īmediatū ordinē illi⁹ hīc⁹ ad pōiam. An cōiter pīmarī act⁹ et pīmarī us hīc⁹ alicui⁹ potētie noīant noīe illi⁹ potētie.

Tractatus tertius

Secunda spes qualitatis est naturalis potentia vel ipotentia aliquid facile faciendo vel patiendi. ut sanatiuus dicitur qui habet naturalem potentiam ut nihil ab aliquibus accidentibus egritudinem inferentibus patiatur. Et egrotatiuus dicitur qui habet naturalem ipotentiam aliquid faciendo: durum autem dicitur habere naturalem potentiam resistendi secto et molle habere naturalem ipotentiam resistendi quia cito secatur. Cursores et pugillatores dicuntur similiter de ista specie: non quia exerceant actus suos: sed quia habent naturalem potentiam hoc faciendo.

Ibi determinat de secunda specie qualitatis dicens quod secunda spes qualitatis est naturalis potentia vel ipotentia aliquid facile faciendo vel patiendi. Item ad naturalem ipotentiam. Et exemplificat. ut sanatiuus dicitur illud quod habet naturalem potentiam ut nihil ab aliquibus accidentibus patiatur. Egrotatiuus vero quod habet naturalem ipotentiam resistendi. Deinde ponit de naturalibus potentijs innotatis. ibi (cursores et pugillatores) ut in textu.

Questio. An secunda spes qualitatis puenienter dicatur naturalis potentia vel ipotentia. Respondetur sic. quod coniungunt illa nomina per coniunctos disiunctiuam ad designandum diuersitatem realem inter naturalem potentiam et ipotentiam. quod naturalis potentia et ipotentia videntur species. et sic dicuntur distinctas entitas. quare potius copulantur per coniunctos disiunctiuam. quod coniunctio disiunctiua coniungit voces et disiungit scata. et hoc per hoc notat ista species generis. quarta scilicet prima et tertia notat species. Et sequitur ista secunda spes prima. quod prima qualificat et determinat secundam. quod huius qualificat potentiam. et secunda qualificat intellectum. modo qualificans est autem qualificabile. hoc ratione perfectioris prima precedit secundam. Et secunda est autem tertia. quod in secunda specie qualitatis ponitur qualitates corporales et spirituales scilicet. et in tertia ponuntur qualitates corporales tantum. hoc generaliora sunt priora. Pro quo notandum quod potentia est proprietas rei. que ipsa est potestas ad operandum operationes sibi debitas a natura et ad resistendum suis proprijs et nocuis. ut sanatiuus est naturalis potentia qua ipsum animal potest esse ad operandum operationes sanitatis. Et dicitur per hoc (potentia) quia causatur ex vigore forme supra materiam. ita quod materia est disposita fini emergentia forme. et hoc in materialibus. in immaterialibus autem non est talis vigor forme supra materiam. hoc dicitur (naturalis) quod talis vigor est in principijs nature radicat. ut in ipsa forma que est natura. Sed naturalis ipotentia est quedam proprietas rei. qua ipotestas est ad operandum operationes sibi debitas. et ad resistendum suis contrarijs et nocuis. ut molle egrotatiuum.

Ad quod dicitur fecit diuersas naturas non possunt facere unam speciem. hoc naturalis potentia et ipotentia fecit diuersas naturas. hoc non possunt facere unam speciem. Respondetur ad maiorem. quod duplex est species. scilicet specialissima et subalternam. modo nomina fecerunt diuersas naturas non possunt facere speciem specialissimam. hoc bene subalternam. dum illa duo nomina diuersas naturas fecerunt sumunt loco gene-

Po
ris no
p ipa
plican
nomi
Ar.
quali
ma e
posia
tural
opari
ni. h
p fca
to. r
A
uu e
niras
opari
tiam
A
Z
dit e
tura
Et d
terru
Pri
A
difi
fina
z b
O
du
par
cip
bil
tiu
ex
ta
z
v
sc
vi
tr

Petri II^{dis}. Folio CXXXIX

ris nobis ignoti. Et si ponatur ista dua noia loca sui generis primi. qd p ipa circulo qd. et sic uenienti⁹ noiam⁹ ipam spem duob⁹ noib⁹ ad ex plicandū diuersitatē illā quā notaret vno nomie. sic antiq⁹ insufficienter nominauerunt hanc speciem aptitudinem.

¶ Nulla spēs p^r inueniri extra suū gen⁹. sⁱ natural⁹ poia repit^r extra qualitatē. sⁱ nō ē spēs qualitat^{is}. Minor⁹ pbat^r. qz poia materie ad for mā ē natural⁹. et tñ nō ē qualitas. sⁱ ē ipamet materia. Dm q duplex ē poia. nā qdā ē poia adesse. et qdā ad opari. Quis ergo materia hēat naturalē poiam ad se. nō tñ ad opari. sⁱ hic ē sermo dⁱ naturali poia qtu ad opari. Et qñ dⁱ natural⁹ poia scō⁹ ē ens respectiuū. qz p se refert^r ad actū. sⁱ male ponit^r p scōa spē. Dm q poia capis duplr. vno mō foialr et p fecito. et sic refert^r ad actū. Alio mō capis fundamentaliter et p denoia to. et sic est ens absolutum. Vel dōm q est solū relatiū fm dici.

¶ Sanatiū est in p^ria spē qualitat^{is}. sⁱ nō ē nāl poia. qz est dispo nū ē natural⁹ poia. et nō fecit idē. Et ē dⁱna inter sanitatē et sanatiū. Sanitas em ē qdā dispo vel quidā hī⁹ disponēs subiectū ad hā opandum opatōnes sibi debitas. Sed sanatiū ē qdā p^rietas p^ris ipam substan tiam qua sba nata ē opari opera sanitatis.

¶ Quicqd est p^rter naturā hoc nō ē naturale. sⁱ oīs impoia ē p^rter naturā. sⁱ nulla ē ipoia natural⁹. Minor⁹ pbat^r. qz naturā impedit. Dm q licet impoia posset dici aliq⁹ mō inatural⁹ vel p naturā. qz unpe dit opatōnes p^rias ipi⁹ nature. tñ dⁱ natural⁹. qz h⁹ fieri circa pncipia na tural⁹ rei et circa opatōnes nature. et iō dⁱ natural⁹. qz ē radicata in natura. Et dⁱ ipoia. qz talis p^rietas cāt ex vigore materie supra formā. Tñ ma teria dⁱ tunc hīe victoriā supra formā qñ in materia sunt quedā disponēs p^rie dispoib⁹ debitis ipediētes p^rias opatōnes ipi⁹ forme.

¶ Nulla p^ruatio ē spēs q^ritatis. sⁱ ipoia ē p^ruatio. sⁱ nō ē spēs q^rli tatis. Maior⁹ pbat^r. qz spēs noiat naturā positiuaz ex genere et dⁱna pstitutā. Dm q quis natural⁹ impoia sit qd p^ruatiū fm voce⁹ siue qtu ad hoc a q nomē imponit^r. tñ qtu ad illd qd fecit ē qd possitiū. et hoc aliqñ ptingit ppter penuriā vocabulor⁹.

¶ Que q^ritates ponūt i ista spē. Dm q in hac spē reponūt oēs aptitudies et inclinatioes qb⁹ res inclinat^r ad aliqd opādū et resisten dū suis p^ris. Et etiā q^ritates qb⁹ res nāl p^rinouet i suis opatōnibus. vt passioes spēs spēalissimaz. sic risibile flebile. Et etiā potētie p^rites p^rin cipia pplexionalia iduuduo⁹. sic dux molle mollicies debilitas forte de bile robustū sanatiū egrotatiū. Sūt oēs poie aīe vegetatiue. vt nutri tiū augmētatiū et gñatiū. Et oēs poie aīe sensitiue. q sūt duplices. s. extēiores vt sūt qnq⁹ sensus extēiores. vt sūt visus audit⁹ olfact⁹ gust⁹ et tact⁹. et iteriores. vt sensus cōis. X^r imagiatiua estiatua siue cogitatiua et mēoria. et poia localr motiua. Etiā poie aīe itellectie. vt rō itellect⁹ et voluntas. vl itellect⁹ agēs possibil⁹ et volūtas. Etiā poie appetitie. vt ira scibit^r et p^rcupiscibit^r. Et vlt⁹ oēs incliatōes. q inclinat^r nāl⁹ ad aliqd opanduz vt aliq⁹ nāl⁹ dicit^r iusti. et aliq⁹ nāl⁹ liberales. qz hnt nālē poiam vel nālē inclinatioz ad opa iusticie vel liberalitatis. et sic iusticia et liberalitas po

Tractatus tertius

nūc i ista spē. 7 sūr alia noīa hitū pnt equoce pōi i pīa spē qūratīs 7 in
A Dux 7 molle sūt i tertia spē qūratīs. q̄ nō in secunda. (secunda.
 illis pbat. qz sūt qūratēs tāgibiles. vtz scdo de gñatōe. 7 etiam
 notū ē qz tactu pēpīūtur. Ddm qz hoc ē equoce. qz vt dicit qūratēs tā
 gībiles causatas a pūnis qūratib⁹. sic sunt i tertia spē. S3 put dicit na
 turalē pōnam vel ipōnam. sic sunt in scda spē. 7 hoc nō est inconueniens

Tercia spē qūratīs ē passio 7 passibil⁹ qūratīs: vt il
 le qūratēs q̄ efficiūt i sensib⁹ passiones. vt in gustu
 dulcedo. amaritudo 7 sika. Etia ille qūratēs sunt in
 hac spē q̄ ab aliqb⁹ passionib⁹ generantur vel facile
 vel difficile mobilib⁹ 7 pmanētib⁹: siue enī nigredo
 ab aliq̄ passiōe naturali generetur: siue ab egritudine
 siue ab estu qūratīs passibilis dicitur.

hic pfect⁹ de tertia spē qualitatīs dicens qz (tercia spē qualitatīs est
 passio 7 passibil⁹ qūratīs.) Et ille qualitates dicūt passibiles q̄ i sensib⁹ ef
 ficiūt passioz. sic dulcedo 7 amaritudo i gustu. Dicūt etiā qūratēs passi
 biles q̄ generāt ab aliqb⁹ pīorib⁹ passionib⁹ i subiecto eaz. siue tēs pas
 siones fuerit mobiles siue pmanētes. cur⁹ exēpla patent in textu.

Quare ista tertia spē ponit post scdam. Ddm qz iō. qz in scda
 spē ponūt nāles potentie aīe. 7 i tertia ponūt ille qūratēs q̄
 sunt obiecta pōnaz. s̄ pōne nālī 7 sequūt sua obiecta. nō aut ep̄. cū sub
 eīsece adueniūt q̄ rē. Et iste spē se inuicē sequūt. qz obiecta cogno
 scunt p pōnas a posteriori. 7 pōne p obiecta qdāmō a priori. 7 sic cogno
 scio vni⁹ depēdet ex cognitōe alterius. 7 econtra.

A In scda spē ponūt pōne. 7 i tertia spē ponūt obiecta pōnaz. s̄ ob
 iecta sūt an pōnas. q̄ tertia spē ent an scda. Minor pbat. quia
 pōne cognoscūt p obiecta 7 pīa distinguūt. s̄ distinctio h3 fieri p pī
 ora. q̄. Ddm qz obiecta capiūt duplī. vno mō q̄tū ad opatōz siue actōz
 i pōnas. 7 sic obiecta qdāmō ipas pōnas pcedūt. sic actū. s̄ cedit passiuū
 Alio mō q̄tū ad denotatōz qua denotant subām qualē. 7 sic pōne pcece
 dunt obiecta. qz pōne aīe sūt ex principijs naturalib⁹ intrinsec. 7 obie
 cta causant in subiecto p aliquod extrinsecum.

Quare ista tertia spē noīat duob⁹ noībus. Ddm qz ppter di
 uersum modū essendi istaz qualitatū. qdā enī inherēt firmū suo
 subiecto. vt passibiles qualitates. qdā debūt. vt passiones q̄ hāt eē tran
 siens quare nō denotant subiecta qualia. 7 iō ista duo. s̄ passio 7 passibilis
 qualitas nō pnt sufficienter noīari vno noīe. sicut antiq̄ noīauerūt hanc
 spēm isto noīe casus. eo qz iste qualitates causant i subiecto ab aliq̄ erri
 seco. 7 p modū illi⁹ qdā casu accidit. Et ista noīa copulātur coniunctōe co
 pulatiua ad denotandū qz ipōtāt eandē qualitātē fm nūq̄. sic ē eadem
 rubedo in eēntia. q̄ pīo h3 eē īfectū. 7 sic dī passio. 7 q̄ vltēr⁹ radicat i
 subiecto sic qz h3 eē pfectū. 7 dī passibil⁹ qualitas. Dēnt tñ passio 7 passibil⁹
 qualitas. nā passio ē qualitas cito transiens inferens passiōē vel illata

ab aliq. passioe. vt palliditas pueniēs ex tiore vel ira. et rubedo pueniēs ex iracundia. Sed passibilis qualitas ē qualitas difficulter mobilis a subiecto inferens passionē vel illata a passioe. sic ē albedo vel rubedo naturalis et alie qualitates q. sensibiles inferunt passionē recipiendo sensibile. Secundo dicit q. passio nō denotat suū subiectū simplr quale. s. passibilis qualitas denotat suum subiectum quale simplr.

Ad Illud qd agit in altero tangit ipm. p.rio de generatione. s. obiecta potentiar nō tangūt potias. q. nō agūt in ipas inferēdo eis passionē. Dm q. obiecta potiar nō agūt corpalr et actōe p.ria dicta in ipas potentias. s. solū spūalr et methaphorice. et ad illā actōz nō requir. actus.

Ad Illud qd nō patit nō ē passibile. s. nulla qualitas patit. ergo nulla qualitas est passibilis. Minor pbat. q. solū subiectum est passibile. Dm q. qualitas nō dicitur passibilis q. aliquid patitur tanq. subiectū passionis. sed q. infertur ab aliqua passione. vel q. infert passionem sensibiles. et q. p.rogit passioni passibilis qualitas dicitur.

Ad Passio ē p.edicamentū ab alijs distinctū. q. nō ē spēs qualitatis. Dm q. diuersimode et equiuoce ē p.edicamentū et spēs qualitatis. Hic passio patet dicit respectū ad agēs inq.ū ē effect. illatioq. actōis. sic ē distinctū p.edicamentū. s. passio q. qualitas a sensu pceptibilis hīs ē pfectū et nō radicātū in subiecto. s. cito trāsiens ē spēs qualitatis. Et q. dicitur passio hoc mō nō ē qualitas. q. male pōit p. tertia spēs qualitatis. Hic pbat. q. p. hīs loquēs de hīs dicit q. sunt passionēs. qualitates nō mīme. Dm q. aliqd dicitur qualitas dupl. vno mō s. ē et denotatōz sil. Alio s. cēntiā. mō p. hīs vult q. tēs qualitates nō sūt q. lites s. ē et denotatōz. q. nō denotat sua subiecta nihilomin. sunt qualitates s. cēntiā. Pro q. notā. dū q. tres p. dōes requir. ad hoc q. aliqd accūs posset denotare suū subiectū. P.ria ē q. sit i subiecto satis itēse. q. repiditas nō denotat aquā calidā. Secūda ē q. sit satis itēse. i. p. maiori pte. vñ nō seq. ethiops ē alb. s. m. d. res ē alb. et hoc nō dicitur itelligi de illo accūs qd nō defiat sibi certā pte corpis. q. hī seq. iste ē crisp. crinib. q. ē crisp. vel iste ē claud. crure. q. ē claud. Tercia ē q. insit subiecto satis p. tēse. i. p. notabili dīa t. p. et ergo rubedo cāta ex verecūdia nō denotat subiectū i q. ē. q. illa rubedo est cito trāsies et nō radicata in subiecto.

Ad Quis qualitas p. dicat i quale de p. rina sba. s. passio nō p. dicat i quale de ipa. q. nō denotat sba. qualē. ergo male pōit spēs qualitatis. Dm q. qualitas s. cēntiā et ē pfectū sil denotat sba. mō ē q. nō tū qualitas q. hīs cēntiā qualitas et ē pfectū et. q. illa solū denotat sba. eo mō q. hīs ē i subiecto. et q. sufficit q. hīs qd ipz denotet et p. illo tpe

Ad Quicūq. dicitur idē sūt i equali gradu pfectōis. (p. quo inest illi. s. passio et passibilis qualitas sūt idē. q. sunt i equali gradu pfectōis. Minor pbat. q. vna fōza i mīero p. dicit passio et passibilis qualitas. Dm q. passio et passibilis qualitas nō sunt equal. pfectōis q. tū ad modū cēndi. tū hīs

Ad Que qualitates ponūt i hac spē. Dm q. tū ad cēntiā qd suffic. q. sub hac specie reponuntur omnes qualitates inferētes sensui passionēs. vt omnia obiecta propria se nsum exteriorum. sicut color

Tractatus tertius

sonus sapor. odor calidū frigidū &c. & sūť spēs illoꝝ obiectoꝝ ponuntur sūť hac spēs. qz oēs iste inferūt sensib⁹ passiones. Et sūť fm vnā acceptōē ponūt i hac spēs passiones appetit⁹ sensitiui. p quas qñq; moaemur ad psecutōz vel fugā. vt sūť ira gaudiū. tristitia & tior. & oēs q̄litates isepabiles. vt nigredo in coruo. albedo in cigno. & qdā x̄tutes occulte lapidum & herbarū sic ē x̄t⁹ adamāris q̄ trahit ferrū ad se. etiā q̄litates veneni q̄ i faciūt hoīes. & sūť q̄litates iſtuctuales corpoꝝ celeſtiū ponūt sūť hac spēs

¶ Passibilis qualitas ē qualitas pceptibil⁹ vnico sensu q̄litaris. facilius mobilis. s̄ nō oīa ista sensib⁹ pceptiūt. q̄ sūť i hac spēs qualitaris. Wdm q̄ ille nō sūť diffinitōes qualitaris passibil⁹ & passiois a to to genere. s̄ solū dāt de ill⁹ q̄ sūť imutatuē sensus. vt obiecta pncipalia.

Quarta x̄o spēs qualitaris est forma et circa hoc aliquid constans figura: vt dispositio corpis. vt triangulatio. quadrangulatio. rotunditas: curuitas: circulatio.

Hic dēciat de quarta spēs qualitaris. q̄ iō pōit vltio loco. qz qualitates q̄ sūť de hac spēs psequūt i bāz grā materie. & tres pcedētes psequūt i bām grā foꝛe. mō sic foꝛa ē puor materia. sic qd̄ seq̄t i bāz grā foꝛe ē prius illo qd̄ seq̄t i bāz grā materie. Et a p̄bo vocat ista spēs gen⁹. qz ip̄a sequitur i bām grā materie. mō gen⁹ h̄z rōz materie. Etiā ppter multitudinē ip̄eū repōibiliū i bāz spēs gen⁹ vocat. dicit q̄ q̄rta spēs q̄litaris ē &c. vt i ter.

¶ Utrū foꝛa & figura faciāt quartā spēm qualitaris. Wdm q̄ sic. qz foꝛa & figura pueniūt in hoc q̄ dicūt eādē qualitātē fm essentiam scz modū ptractatōis linearū & sup̄ficieꝝ in corpe. rōe cui⁹ p̄iungunt con iunctōe copulatiua. s̄ dicūt illā eēntiā dūter fm rōem. ergo nominantur puenienti⁹ plib⁹ nōib⁹ q̄ vno. Quis insufficienter antiq̄ nōiauerūt hāc spēm opōem. dūnt tñ in pnotatis. qz foꝛa pnotat respectū ad intra. scz ad formā substantiālē requirentē talē ptractōnem. & figura pnotat respectū ad extra. s̄ ad q̄ritatē corpis. Uñ figura ē terminatio anguloꝝ linearū & sup̄ficieꝝ ad extra. s̄ foꝛa ē terminatio linearū & sup̄ficieꝝ ad intra. Al⁹ dīf ferūt i hoc. qz foꝛa h̄z fieri i reb⁹ artificialib⁹ & p ppatōē ad qualitates artificiales. & figura i reb⁹ nālīb⁹. vel p ppatōz ad qualitates naturales. Et q̄ seq̄t q̄ foꝛa solū repit i aiatis. s̄ figura tā i aiatis q̄ in inanimatis.

¶ Illud qd̄ ē i hoc aliquid nō d̄z dici circa h̄ aliquid. s̄ foꝛa & figura sunt i h̄ aliquid. q̄ n̄ solūz sūť circa h̄ aliquid. Wd̄z q̄ i bāz foꝛa & figura sunt i h̄ aliquid s̄z sup̄ficieꝝ. tñ h̄ s̄z p̄fūditatē. & p tāto dicūt eē circa h̄ aliquid.

¶ Nullū trāscēdēs ē spēs q̄litaris. s̄ foꝛa ē trāscēdēs. q̄ &c. Wd̄z p bāz. qz repit i oīb⁹ p̄dicamentis. & etiā extra p̄dicamenta. Wd̄z ad nūnoꝝ q̄ duplex ē forma. s̄. s̄balis q̄ ē reductiue in p̄dicamento sube. & accidentalis. q̄ aduēit enti p⁹ p̄pletū eē. Et illa foꝛa accidentalis capitur dupl⁹. vno mō generaliter p quacūq; forma accidentali aduēiēte alicui post suū p̄pletū esse. & sic foꝛa repit in oīb⁹ p̄dicamentis accēntis. Alio mō specialiter put est terminatio linearum et superficiesum ad intra. & sic est quarta species qualitaris.

¶ Termin⁹ est in eodē p^odicamento cū suo fiato. sⁱ foza ē terminus lineaz & sup^oficies. q^u sunt in p^odicamento q^uitatis. q^u foza erit in p^odicamento q^uitatis. **¶** Maior p^oz. q^u termin⁹ ē eiusdē eētie cū suo fiato.

¶ Dm q^u duplex ē termin⁹. sⁱ. intrinsec⁹ & extrinsec⁹. termin⁹ intrinsec⁹ est eiusdē eētie cū suo fiato. sic linea ē termin⁹ intrinsec⁹ sup^oficies. & ē eiusdē p^onti cū sup^oficie. nō aut termin⁹ extrinsec⁹. q^u mō foza ē termin⁹ extrinsec⁹ linez & sup^oficies. q^ure nō ē icōueniens q^u sint in diuersis p^odicamentis.

¶ Figura ē in g^one q^uitatis. v. metha. & etiā ē in tertia sp^o qualitatis cū sit sensibile cōe. a q^u imutat⁹ & patit⁹ sensus. **¶** Dm q^u figura cap^ol^o dupl^o p^oliciter. vno mō material^o. & sic ē in g^one q^uitatis. Alio mō formal^o. & hoc dupl^o. vno mō p^o actu ei⁹ immediato. q^u p^ouertit⁹ denotatiue ad suū sⁱbiectuz cū & sic ponit⁹ in quarta sp^o qualitatis. Alio mō p^o actu ei⁹ p^ohte. q^u conuertit⁹ ad pōnam sensitiuā. cui⁹ est obiectū. & sic pōit⁹ in tertia sp^o q^uitatē.

¶ Que qualitates sⁱ hac sp^o reponā⁹. **¶** Dm q^u primo omnes fig^ure corpales siue a natura siue ab arte. A natura vt figura bipedal^o in hoīe. & quadrupedal^o in eq^u. Ab arte vt oēs res artificial^o facte & per artē cōplete. vt tunica dom⁹. Et d^o p^o artē cōplete. q^u l^o panis sit artificial^o fact⁹ nō tñ cōple⁹ p^o artē. sⁱ p^o naturā ignis. & ergo panis nō ē p^odicamento qualitatis sⁱ sⁱbe. An q^u cū arte concurrat natura. tūc bñ p^o p^oducere foza⁹ substantiālē. sicut etiā p^oz de ranis. sⁱ p^o solā artē nulla foza sⁱbat p^oduci pōt. Et oēs dispōnes corporum q^u hñt fieri circa q^uitatem & cōtinuam & discretā. de cōtinua vt rectitudo curuitas circa lineā. cōcauū cōuerū planū circa sup^oficiē & sⁱpericiū piramidale circa corp⁹. de q^uitate discreta vt par & impar circa numerū. sⁱ finitū & infinitū dicunt⁹ de vtrac⁹ q^uitate.

¶ Entia p^o se ex^ostia nō sunt in p^odicamento qualitatis. sⁱ dom⁹ est eis p^o se ex^ostia. q^u nō ē i p^odicamento qualitatis. **¶** Dd^o q^u dom⁹ cap^ol^o dupl^o. vno mō māl^o. & sic ē sⁱba. Alio mō fozal^o p^o ipā vnione & ordinatōe lapidū & li gnor⁹. & sic est in ista quarta sp^o qualitatis.

¶ Figura dom⁹ nō est circa vnū indiuiduū. sⁱ cōstat circa multitudi nem lapidū & lignor⁹. q^u nō ē circa hoc aliqd constans. **¶** Dm q^u l^o forma domus sit in multitudine indiuiduor⁹. sⁱ. lapidū & lignor⁹. tñ oīa illa indi uidua p^o aggregatōz & ordinē se hñt per modum vnius indiuidui talez fl g^uram suscipientis.

¶ In q^u p^odicamento sint rap⁹ densum. lene aspe⁹. Et videt⁹ q^u nō sint i p^odicamento qualitatis. q^u dicit arist^o. Rap⁹ & densum. lene & aspe rū putabāt qdē qualitātē scire. sⁱ alienā hñdī putabāt esse a diuisione q^u circa qualitātē ē. Et q^u sint i p^odicamento qualitatis pbat⁹ per Gilbertū p^oz. expresse dicentē. q^u sunt qualia circa sitū ex^ostia. Sⁱ d^o d^o ē p^o p^ocor dia. q^u rap⁹ densum. aspe⁹ & lene dupl^o capiunt⁹. vno mō q^uitū ad illud qd sunt & pure importāt. & sic sunt pure positiōes. q^u diffinitōes eoz respi ciūt positiōz. Alio⁹ capiunt⁹ q^uitū ad illd qd ipis accidit. sⁱ q^u al^o & aliter imutat⁹ tactū. & sic sunt in tertia sp^o qualitatis. Vel si capiātur absolute p^o illa p^otractōe. sic sunt in ista quarta sp^o qualitatis. et primo mō accipit ipa arist⁹. & scdo mō gilbert⁹ p^oz. Vbi aspe⁹ ē cui⁹ p^ores non iacent equali ter. sed vna p^o sup^ogeminet alteri. Sed lene ē cuius partes equalit⁹ sūt sūt

Tractatus tertius

Rarum est cuius ptes distant abinuicē. vt in lacte bulliente. Densius vero cuius ptes sunt sibinuicem propinque.

Qualia hō dicuntur: q̄ fm hec denotatiue dicuntur vel quolibet aliter ab his. vt a grāmatica grāmatica? a iusticia iust? Vel q̄ dicuntur ab aliq̄ qlitate. non tñ denotatiue: eo q̄ nomē non ē impositū: vt cursor et pugillator. Et nota q̄ cursor et pugillator dicuntur duplī. vno mō cursor et pugillator dicuntur ab arte currēdi et ab arte pugillandi et sic sunt in priā spē qlitatis: q̄ iste artes sunt bīe. Alio mō dī cursor non q̄ hēat artē currēdi: sed q̄ hz naturalē potētā ad actū currēdi: et pugillator non q̄ hēat artē pugillādi sed q̄ hz naturalē potētā ad actū pugillādi. Et isto mō dicuntur q̄lia ab istis naturalib⁹ potētis. sed non denominatiue eo q̄ nomina non sūt iposita istis naturalib⁹ potētis a q̄b⁹ dicuntur q̄lia et sic cursor et pugillator sunt in secūda spē qualitatis. Aliā autē dicuntur qualia non denominatiue. non qm̄ nomē non ē impositū qualitati: sed q̄ nīā quale non p̄cipat illud nomē. vt studiosus a virtute et sic sunt tres modi sumēdi quale a qualitate.

Hic q̄ diffiniunt qualitātē sūt diffinit ei⁹ cōcretū. s. quale. Et ē rō ordif q̄ cā fm naturā est añ effectū. si qualitas ē cā ipi⁹ qual. sicut q̄libet abstractū ē cā formal sui concretū. ergo p̄ diffinit qualitātē q̄ quale. etiaq̄ simpliciora sunt p̄iora. s. abstractū est simplicior cōcreto tē. Dicit ergo. q̄lia sunt. q̄ fm hec denotatiue dicunt. vel quolibet aliter ab his. Que diffinitio sic intelligit. qualia sunt (supple) concreta. q̄ dicuntur denominatiue fm s. i. fm has qualitates. vel quolibet aliter. i. aliter q̄ denotatiue. ab his. s. qualitatib⁹. An vt in plib⁹ qualia dicuntur denotatiue a qualitatib⁹. vt a iusticia iust. aliq̄ tñ origit q̄le dici denotatiue ab aliq̄ qualitate. Q̄r tñ p̄ quale et qualitatē idē p̄porter p̄dicamentū. Ddm q̄ sic. q̄ dicūt eandē essentiā qualitatis. l. differāt in mō scādi. q̄ si pōt distinguere entitates p̄dicamentorū. ex eo q̄ solū ad placitū est attribut⁹ voci. Itē idē repit apud latinos et grecos. Et hoc sequit⁹ correlariē q̄ errāt hī qui dicūt auctorē nīm et aresto. p̄ hoc velle innuere q̄ quale et qualitas sunt sicut duo p̄dicamenta reducibilia ad vnum generalē modū p̄dicandi seu significandi.

N
den
iecti
et erg
qz ab
albe
cto c
subie
A
et ext
et ei
A
sūt g
p̄dic
denti
respe
spect
accit
No
vt mu
abstra
inferi
Et fili
tas. a
ctū re
A
diffini
muni
vel ē
qd nō
noiat
tōe qu
A
sumi p
us i g
lū. qz
ue dic
nomē
cursor
Q̄r
hoc co

Notandum Quod abstractū et cōcretū cōueniūt sp̄ in principali scato
dem p̄dicamento. sed dīst rōne. quia abstractū sc̄at rem cū p̄sione sub-
iecti. vt iusticia. et cōcretū sc̄at illā eandē rem cū dependentia ad subiectū
et ergo dī concretū quasi concernens subiectū. Etā dīst sic a posteriori.
qz abstractū nunq̄ p̄dicat de eo cui inest in recto. vt nō valer. panes est
albedo. ponēdo tñ qz albedo inest parietī. s̄ cōcretū p̄dicat i recto de subie-
cto cui inest. vt panes ē alb⁹. Et rō ē. nā abstractū dī qz abstrahit a suo
subiecto. s̄ illud qd s̄z modū sc̄adi abstrahit ab aliq̄ s̄ p̄dicat de ipso.

Ad Cā et effect⁹ nō sūt idē fm̄ rem. s̄ qualitas et quale dīst sic cā et ef-
fect⁹. ergo nō sūt idē fm̄ rem. Wdm qz duplex ē cā. s̄ intrinseca
et extrinseca. Cā extrinseca nō est cadē cū effectu. s̄ cā intrinseca maxie soial
et effect⁹ sūt idē fm̄ rem. et hoc mō qualitas est cā qualium.

Ad Illud qd pōit i p̄dicamēto ē gen⁹ vel spēs. s̄ cōcreta accūtiū non
sūt gēa neqz spēs. s̄ nō sūt i p̄dicamētis. Mior pz qz sūt accūtiū. s̄ accūs ē
p̄dicabile ab alijs distinctū. ergo rē. Wdm qz cōcretū de p̄dicamēto accē-
dentis p̄t duplī p̄pari. vno mō ad suū subiectū de q̄ p̄dicat denotatiue. et
respectu illi⁹ dī accūs. et sic nō ē i p̄dicamēto. Alio mō ad sua inferiora. re-
spectu qz vocat gen⁹ vel spēs. et sic ē i p̄dicamēto. Et dī qz pz cōcretū
accūs gēa sc̄at et p̄notati sūt nō sūt i genere. tñ bñ gēa sc̄at. et isto mō ē

Notandum Quod cōcretū ē triplex. s̄ ad subiectū (gen⁹ vel species).
vt albū nigrū respectu parietis. cōcretū ad fundamētū
vt multitudo magnitudo. q̄ cōcernūt q̄tates in quib⁹ fundantur. s̄ sūt
abstracta a subiectis vltiatis. s̄ substantijs. et cōcretū ad suppositum vel
inferi⁹. vt albedo et nigredo. q̄ inferiora sua cōcernūt. et de eis p̄dicantur
Et sūt abstractū ē triplex. s̄ a subiecto vt albedo. a fundamētō vt paterni-
tas. a supposito vt albeitas coloreitas hūanitas. et sic vnū et idē ē abstra-
ctū respectu vnus. et concretum respectu alterius.

Ad Sic se hz denotatiū qualitatis ad qualitatem. sic se hz denotatiū
q̄tatis ad q̄tatem. s̄ denotatiū q̄tatis nō diffinit. ergo nō dī
diffiniri denotatiū q̄tatis. Wdōz qz nō ē ille. qz i q̄tate sūt duo deno-
minatiua equaliter denotantiā sua subiecta. s̄ q̄tū et q̄rū. et sic oīs p̄ma lba
vel ē q̄ta vel quāta a q̄tate. s̄ i qualitate ē nisi vnū denotatiū. s̄ quale
qd nō ē equalit denotans suū subiectū. qz qdā dīst quāta a qualitate de-
notatiue. et qdā nō. et p̄pter hoc diffinit h̄ qualia. Et dicat qz h̄ta diffini-
tōe qualitatis et qualit̄ p̄ proportionablī elici diffinitio q̄tatis et quanti.

Ad Qd diffinitur dī accipi p̄ modū vni⁹. s̄ quale accipitur p̄ modū
pluriū. ergo diffis ē mala. Wdm ad maiore qz qdā diffinitur dī
sumi p̄ modū vni⁹ i gēe vlt i spē et nō i nūero. s̄ quale h̄ sūt p̄ modū vni⁹
us i gēe. Et pōitur i plali nūero p̄pter diuersitatē et multitudinē ipor qua-
lū. qz tot sūt quāta q̄t sūt qualitates. nā p̄tio qdā quāta sūt q̄ denotati-
ue dicuntur a qualitate cui est nomē ipositū. et qdā a qualitate cui nō est
nomē ipositū. Exēplū primi vt a iusticia iust⁹. exēplum sc̄di vt pugillator
curfor non dicuntur denominatiue ab aliqua qualitate.

Qd Quot modis dīst qz qdā qualia non dicuntur denotatiue ab
aliqua qualitate. Wdōz qz duob⁹ modis. vno⁹ ex p̄te sc̄atōis et
hoc contingit trib⁹ modis. primo qz talis qualitas non est satis exten-

Tractatus tertius

se in suo subiecto. i. qñ nō hz eē pfectū s remissum et imperfectū in suo subiecto. vt calor in aq tepida nō denotat illā aquā calidā. qre ista pñā ē falsa aq ē tepida g ē calida. Scdo qñ tal qñtas nō uest satis extēse. i. p maior pte subiecti. vt albedo etnis i dētib⁹ ethiops nō denotat ethiopē albū qz falsa ē ista pñā ethiops est alb⁹ fm dētes g ē alb⁹. et hoc ē vñ qñ tale accñs nō dētiat certā pte subiecti. vt bñ seqt iohān inest crispitudo crinim. g ē crisp⁹. Tercio qñ talis qñtas nō inest satis pte. i. p diuturnum tps. vt rubedo causata ex verecūdia nō denotat suū subiectū in q est. vt nō sequit iohānes est rube⁹ ex verecūdia. g ē rube⁹. Alio mō ex pte vocis. et hoc itēz attingit dupl. pñō qñ qlitati a q sumit⁹ quale nō ē nomē iposituz vt cursor pugillator. Scdo qñ quale sumit⁹ ab aliq qualitate cui est nomē impositū. s nō picipat nomē illi⁹ qualitatis. i. nō cōuenit cū ipā in principio vocis. vt studiosus dī a xrtute denominatiue.

Af Aliq dī cursor ab arte cursoria. et pugillator ab arte pugillatoria g male dī q abstractis illoz nō sunt noīa imposita. Dm q cursor et pugillator capiunt⁹ dupl. vno mō iqtū scāt hīc. i. artē currendi vel pugillandi. et sic abstractis eoz bñ sunt noīa iposita. et sūt xā denotatiua. Alio mō capiunt⁹ p nālīb⁹ potētib⁹. vt ille dī cursor q hz nālē pñāz currendi. et sic abstract⁹ eoz nō sūt noīa iposita. nec sūt xā dēnotatiua.

Af Qē qñ sumit⁹ ab aliq qualitate denotatiue. g vltia pñcula diffinitōnis male ponit⁹. Hīs pbat⁹. qz illa qualitas in subiecto est natura denominans ipm. Dm q omne denominatiuū sumitur ab aliq qlitate fm rem tñ. non tñ fm rem et modum simul.

Est aut contrarietas in qualitate: vt albedo cōtrariatur nigredini: iusticia iniusticie. Hoc aut non est propriū qualitati: qz nō conuenit oī qualitati. Figura ei nō hz aliq pñariū neqz medij colores: vt rubedo blauedo. Et sciendū q si vnū pñariorū fuerit qñle: reliquū erit qñle: vt iusticia ē qlitas ergo iniusticia iustuz est quale ergo et iniustum.

Postq pe. hys. dētiat de qualitate et quali qñ ad eoz eēntialia. Hic pñr psequit⁹ de eoz accñtib⁹. et assignat tres pñietates. quaz prima est q qualitati inest pñietas vt albedo pñiat nigredini. et iniusticia positue accepta contrariat⁹ iusticie. Et pñie loquēdo poti⁹ debet dici cōitas q pñietas. qz nō ē aliq mō pñij pñia ipis qualitātib⁹. qz nō puenit qualitatib⁹ de scda spē nec de quarta. nec soli qualitati. qz puenit etiā actioni et passioni hīe pñij. Tūc ibi (Et sciendū) antoz ponit vnū notabile dicēs q si vnū pñioz fuerit in pñdicamēto qualitatis. et reliquū. qz pñia sunt sb eodem genere posita. Scdo si vnū pñioz sumit⁹ in pñcreto. et reliquū dī sumit⁹ in pñcreto. et p oppositū si vnū sumat⁹ in abstracto. et reliquū. vt albū pñiat tur nigro. et albedo pñiat nigredini.

Petri His. Folio CXLIII

Quod autem omnibus qualitatibus insit contrarietas. Vnde quod non quod non inest quod
 luitur de secunda specie. quia tria debent successiue inesse eidem subie-
 cto. sed hoc quod est naturaliter potens non potest fieri naturaliter impotens
 et contra. Etiam qualitatibus de quarta specie non inest. quia illa qualitas que
 est de quarta specie immediate habet fieri circa contrarietatem. sed contrarietas non in-
 est contrarietati. ergo nec quarta species qualitatis habet contrarietatem. et sic relinquitur quod con-
 trarietas reperitur in prima specie qualitatis. ut iusticia contrarietur iniusticie. et er-
 gam iusticia. caliditas contrarietur frigiditati. non tamen in omnibus. quia medij colores non
 contrariantur. cum non maxime distent.

Ad contraria bene fieri circa idem subiectum. sed calidum et frigidum non bene
 fieri circa idem. Minor pars de igne qui est calidus et nunc frigidus.
 Vnde quod addit in diffinitione contrarietatis nisi alter insit a natura. modo ignis
 est calidus a natura. ergo sibi non potest adesse frigiditas.

Ad contraria sunt forme actiue et passiue adinuicem. expellentes se ab
 eodem subiecto sed qualitates de prima specie non sunt forme actiue et
 passiue adinuicem. non contrariantur. Minor pars probatur. quia in prima specie qualitatis non
 est motus. Vnde quod contrarietas capitur duobus modis. Vno modo propriissime
 pro repugnantia duarum formarum actiuarum et passiuarum expellentium se ab eodem
 subiecto. et sic non est in prima specie qualitatis. sed solum in tertia. Alio modo
 capitur contrarietas per quatuor repugnantia duarum formarum sub eodem genere posita-
 rum expellentium se ab eodem subiecto. et sic contrarietas est in prima specie qualitatis.

Ad iusticia et iniusticia opponuntur priuatiue. non contrariantur. Aliis probatur
 quia iniusticia dicitur priuatio iusticie. Vnde quod contrarietas fit per contrarietatem
 iusticia opponitur iusticie priuatiue. tamen secundum rem opponuntur contrarietate. quia causantur
 ex contrariis actibus positis. sic iusticia ex actibus iustis. iniusticia ex actibus iniustis.

Ad illud non habet contrarietatem cui non ouenit diffinitio contrarietatis. si qualitati non oue-
 nit diffinitio contrarietatis. ergo sibi non inest contrarietas. Minor pars probatur. quia tria sunt
 que sub eodem genere posita sunt. si qualitas non ponitur sub aliquo genere cuius
 sit genus generalissimum. Vnde quod qualitas capitur dupliciter. vno modo in gene-
 re generalissimo. et sic non habet contrarietatem. Alio modo contrarietatem ad eam speciem. et sic habet contrarietatem
 Vnde ista proprietas intelligitur de qualitate in suis speciebus. et non de qualitate in
 genere generalissimo sumpta. quare explicatur de speciebus qualitatis. ut in-
 iusticia contrarietur iniusticie. et albedo nigredini.

Ad illa contrariantur inter que est motus. si inter medios colores est mo-
 tus. ergo contrariantur. Vnde quod duplex est contrarietas. scilicet perfecta et imperfecta
 Vnde medij colores bene contrariantur contrarietate imperfecta. si non perfecta. Vel dicitur quod me-
 dij colores capiuntur dupliciter. vno modo ut medij sunt. et sic non contrariantur. quia non
 maxime distant. quia extrema plus distant. Alio modo in quantum participant rationes
 suorum extremorum. quia medij proprium vni extremorum habet rationem alteri. ut vult
 philosophus quinto philosophorum. et sic contrariantur.

Item quia alius suscipit magis et minus: dicitur ei
 iustus magis et minus iustus: et albus et grammaticus sicut
 sed hoc non est proprium qualitati: quia quadratum non
 suscipit magis neque minus: neque circulus: neque qua-
 drangulus: neque circulatio.

Tractatus tertius

Hic pater Petrus hys. ponit secundam proprietatem. quod non dicitur: propria proprietates sunt magis cōitas. quod non cōuenit omnibus qualitatibus. quod non uenit qualitatibus de secunda specie neque de quarta nisi valde paucis. ut currit de suscipere magis et minus. et cōuenit quibusdam de prima specie. et quibusdam de tertia specie. et etiam non cōuenit soli quantitati. quod cōuenit actui et passioni. Dicit ergo quod qualitates suscipiunt magis et minus. Rō istius proprietatis est. quod qualitates intenduntur et remittuntur secundum maiorem et minorem radicationem in subiecto. quod cōuenit de qualitatibus de prima specie. ut sunt virtus et scientia. vel secundum depurationem contrarij a principio. vel secundum punctionem principij cum principio. et hoc uenit multis qualitatibus de tertia specie. ergo etc.

Ad Illud cuius ratio consistit in maximo non suscipit magis et minus. Ratio virtutis consistit in maximo. ergo non suscipit magis neque minus. Minor probatur. quod secundum philosophum primo celi. virtus est ultimum potentie. et secundum Augustinum virtutes sunt maxima bona quibus nullus potest male uti. Dicitur quod virtus potest considerari dupliciter. uno modo secundum seipsam. et sic non suscipit magis et minus. alio modo ex parte subiecti participantis. et sic contingit virtutem esse maiorem vel minorem.

Ad Quicquid consistit in diuisibili non potest suscipere magis et minus. sed omnis quantitas est indivisibilis. ergo etc. Minor patet quod quantitas est forma. et forma est diuisibilis secundum Gilbertum. ergo etc. Dicitur quod nulla quantitas suscipit magis et minus in abstracto. quod sic est indivisibilis. bene in concreto. ut albedo non suscipit magis et minus. sed albus. Et causa est. quod forma in abstracto sumitur secundum suum esse essentie. modo quilibet forma essentialiter est indivisibilis. sed forma in concreto sumpta sumitur secundum esse quod habet in subiecto. sed talis forma ut sic non est indivisibilis. quare suscipit magis et minus.

Ad Qualitates in abstracto designate prius et ad eas est motus. et suscipiunt magis et minus. Tenet ista. quod ille videtur esse cause sufficientes susceptionis magis et minus. Dicitur quod ille cause non sufficiunt. sed ultra illas requiritur quod quantitas fiat cretine. quod dicitur adest. quod iusticia non dicitur magis et minus iusticia. sed aliquis dicitur altero iustior. Vel dicitur secundum aliquos quod qualitates in abstracto saltem aliquae suscipiunt magis et minus philosophice quod non est aliud quam intendi et remitti. sed non logice. quod est predicari de subiecto cum isto annexo magis vel minus. quod ad hoc requiritur concretio ad subiectum. Pro quo notandum. quod forma tunc intenditur quando ipsa crescit subiecto manente eodem. sed remittitur quando subiecto manente eodem ipsa decrescit. Etiam solet dici. quod intentio est crescentia forme in eadem particula materie. sed remissio est decrescencia forme in eadem particula materie.

Item proprium est qualitati secundum eam simile vel dissimile dici. ut albus albo similis dicitur. et iustus iusto. albus autem nigro dissimilis dicitur.

Hic ponit tertiam proprietatem qualitatis. dicens quod proprium est quantitati secundum eam simile vel dissimile dici. ut albus albo similis dicitur. Unde sicut secundum solam quantitatem dicuntur equales vel inequales. ita secundum solam qua-

litatem
quia con
pla.

Ad Hic dicitur
quod dicitur
indivisibilis
capitulum
me. et sic
te quod
et etiam

Ad Hic dicitur
et patet
to modo quod
pliciter
tialibus

p. uenit
solis quod
albas est
no. et sic
lirudo est
in numero
in genere
ferentibus

dine. h
ras. D
essentialis

Ad Hic dicitur
parantia
dicitur cir
hic capi
lum secundum

Et quod dicitur
do et dissimile
dissimile
iectum
est. sed n

Ad Hic dicitur
genere.
coloris
suma ac

litate dicimur similes vel dissimiles. Et est propria quarto modo. quia quia conuenit omni qualitati. soli et semper. vt patet inductiue per exempla.

Ad propriu debet esse soli? spēs. s. qualitas nō est spēs. q. q. litas non q. d. spēs fuit ex pncipijs spēs. ibi nō distinguit spēs 3 gen. s. 3 indiuiduū. q. spēs fuit ex pncipijs alieu? nature cōs. Et dōz q. spēs caput dupl. Uno mō spēs p illo cō solū fuit ex pncipijs spēs spēs alii me. 7 sic qualitas nō ē aliqd spēs. Alio mō caput cōter p omni accidēte quod ouertibiliter predicatur de subiecto. 7 sic debet hic capi spēs 7 etiam in alijs predicamentis.

Ad Gen? est quedā tenuis silitudo suay spēs. vt dicit theomicti. si muliter spēs ē silitudo suay indiuiduay. vt p boetiū. Etia agens 7 patiens dicunt illa in materia 7 dissilia fm formā. q. nō est spēs quar to mō qualitati fm eam sile vel dissimile dicit. Dōm q. silitudo caput dupl. pliciter. 7 nō mō generaliter p quacuq. ouementia aliquoy. siue in essentialib? siue accidentalib?. 7 sic conuenit multis alijs. Alio mō caput spēs alii p ouementia aliquoy in qualitate vna fm spēm spēs alii. 7 sic ouenit solis qualitatib?. q. silitudo est rex dñi eadem qualitas. sicut iter res albas ē silitudo. ita q. hnt vna qualitātē p fundamento. 7 alia p termino. 7 sic illa p dicatione est casualis. sicut ista. dies est latitudo solis. nam silitudo eēntialē ē relatio. Et debet intelligi de eadē qualitate in spēs. nō at in numero vel genere q. vna qualitas in numero nō ē in reb? differētib? s. in genere nō fit p pto septimo phisicoy. Sed dissimilitudo est rex differētiay diuersa qualitas in spēs. q. diuersitas fm numero stat cū similitudine. Et q. dicitur. fm rationale hoies dicuntur siles. 7 tñ non est qualitas. Dōm q. fm rōnale nō dicimur siles accidentaliter. s. sumus similes essentialiter.

Ad Sedm silitudinē dicimur siles accidentaliter. 7 fm dissimilitudinē dicimur dissimiles. sed silitudo 7 dissimilitudo sunt relatiua equi parantie. 7 nō qualitates. ergo non cōueni soli qualitati. Dōz q. (fm) dicit circūstātiay duay cāz. q. pto dicit circūstātiā cāe foialis. 7 sic nō dōz hic caput. Sedo dicit circūstātiā cause efficientis. 7 sic caput hic. q. so lum fm qualitates dicimur siles vel dissiles. vt per argumentū pcedēs. Et q. dicitur. spēs passiones sunt in p dicatione qualitatē. sed silitudo 7 dissimilitudo sunt passio qualitatē. ergo 7c. Dōm q. similitudo 7 dissimilitudo non sunt passio qualitatē. sed dicit fm qualitatē simile vel dissimile. que est in predicamento qualitatē. Et si itez dicat. passio 7 silitudo sunt in diuersis p dicationibus. q. 7c. Dōm q. hoc aliquando 7c est. sed non semper.

Ad Color est qualitas. 7 tñ fm eam nō dicimur siles. ergo non cōueni omni qualitati. Dōm q. licet fm colorem non dicimur siles i genere. tñ bene in spēs. q. fm albedinem vel nigredinem que sunt species coloris. sed illa p pter est maxime p pter qualitatē in specie specialis. sum acceptis. vt patet p dissimilitōz similitudinē.

4

per cōtact
riora. tñ m
su q̄ sit ve
qz ille tñ
talia. oñ

Qr̃
primo p h
ma acc̃t
imp̃nat a
xtus agē
ineqlitati
dicimur)

Affirmare dicitur
nere et dicitur
nus gene
th diffini

Añ q
mā subst
cūmur ag
taliter. r
onē dicu
a. actio

Añ
no: p3 p
cop. R
acione.
tur. Ah
2 sic act
In tercia
de actio
genti f

Ar
intellec
mō neu
volens
captun
sit in p
uis p d
lucere
me diff

per cōtactū. qđ cōicat cum suo passu in materia. Tñ celum agit in ista tře
riora. tñ nihil paritur ab istis inferiorib⁹. 7 sūt intelligēte. Posito tñ ea
su qđ sit verum. non tñ sequit⁹ qđ omnis actio sit passio. p locū a coniugat⁹
qđ ille tñ valet in essentialibus. 7 nō in accidentalib⁹. sed ista est acciden
talia. omne agens est patiens.

Quātrū actio sit cōtinentē diffinita. Wdm qđ sic. qđ diffinitio puenit
omni actōni. 7 sufficiēter distinguit eā ab alijs pntis. vt patuit. Et
pūmo p hoc qđ dī (fm quā) importat mod⁹ cāe formalis. qđ actio est for
ma accidentalis exis in agente 7 ipm formaliter denoiat. 7 cū omne agens
impinat aliqd patienti. id addit (in id qđ subijcit). i. in patiens. Et quia
xtus agētis pualet sup patiens. ex quo oīs actio ē ex pportione maioris
ineq̄litas. id dī in id qđ subijcit. 7 nō ad id vel sup id. Et addit (agere
dicimur) qđ p actionem formalr denoiatur agere.

Allū gen⁹ generalissimū pē diffiniri. s actio est gen⁹ generalissi
mū. s male diffinit⁹. Wdm pz. qđ omnis diffinitio cōstituit ex ge
nere 7 dīa. s generalissimū nō hz genus 7 dīam. s rē. Wdm qđ quis ge
nus generalissimū nō possit diffiniri diffinitione qđ dīatūat essentiali. pē
tñ diffiniri descriptiua diffinitione. 7 sic de actione.

Alta diffinitio cōuenit alteri a diffinito. s nō est bona. Ahs pbat.
qđ fm securum dicimur agere. 7 tñ securis nō est actio. 7 sūt fm for
mā substantialē dicimur agere. 7 tñ nō est actio. Wdm qđ diuersimode di
cimur agere fm ista. nā fm instrumentū dicimur agere effectiue instrumē
taliter. 7 fm formā substantialē dicimur agere effectiue pncipalr. s fm acti
onē dicimur agere formalr. 7 fm s dīc ly fm hic/circūstanciā cāe formalis
qđ actio est forma accidentalis in agēte fm quā formaliter dicimur agere.

Alms mor⁹ est in mobili. s actio est mor⁹. s est in mobili. qđ ē pa
tiens. Maior pbat. qđ mor⁹ ē act⁹ mobilis fm qđ mobile ē. Sz mī
nor pz p diffinitionē actionis. qđ actio est mor⁹ hui⁹ ab hoc. tercio phis
icor. Wdm qđ actio capīe duplr. vno phisice. i. sicut phisicus loquit⁹ de
actione. qđ capīe eā p forma acta. Allo mō logice. i. sicut logicus de ea loq
tur. Tñ actio phisice nihil aliud est qđ forma fluens ab agente in patiens.
7 sic actio est in patiente. sūt 7 passio. 7 nō sunt pdicamēta distincta. s sūt
in tercia specie qualitatis. Sz capiēdo actionē logice. i. sicut logic⁹ agit
de actione. tunc realr distinguit⁹ a passione. qđ sic actio est forma inherēs
agenti fm quā formā agens dī formalr agere. vt dicit diffinitio eius.

AIntellectio volitio 7 visio sunt actōes. 7 tñ diffinitio eis nō cōue
nit. Probat. qđ fm eas nō dicimur agere in id qđ subijcit. cū fm
intellectionē nihil agam⁹. Wdm qđ intellectio 7 sūa capiunt triplr. vno
mō neutralr p forma vel actu absoluto. quo qđ dīcīr simplr intelligēs vl
volens. 7 sic forte sunt in pdicamēto qlitatīs in pma vl scda specie. Scdo
capiunt p passionib⁹ recipiendi tales act⁹ intelligēdi vl sentiēdi. 7 sic
sūt in pdicamēto passiōis. 7 sūt passiōes immanētes. Tercio capiunt p acti
uis pductōib⁹ talū actū. 7 sic sūt de illo pdicamēto. Sz de ill⁹ xbis hūit
lucere 7 sūt. pueniēt dī qđ sūt i pdicamēto qlitat⁹. qđ dīcīr simplicitas for
me diffusionē. 7 sūt in eo dē genere cum illis formis quaz sūt actus. in

Tractatus tercius

signum cuius significantur per verba absoluta et neutralia.

Affirmatio dicitur secundo de anima quod sentiret intelligere quoddam pati. ergo non sunt actiones. Unde illa capiunt dupliciter. vno modo quantum ad primam immutationem. ut sunt idem quod recipere actum intelligendi vel sentiendi. et sic sunt passionem. Alio modo capiunt per actionem producendi actum post primam immutationem. et sic sunt actiones.

Affirmatio creatio maxime actiua est actio. et tamen diffinitio non puenit sibi. Secundo per assumptum probatur. quod creatio nihil subijcit cum fiat ex nihilo. Unde quod licet creatio sit actio secundum modum significandi. non tamen ex parte rei vel nature scate. Et quod vnuquodque est reponibile in predicamento secundum naturam importatam per tale nomen. et non secundum modum sciendi. aliter enim albus et albedo non essent in eodem predicamento. quod non habent eundem modum sciendi. Hinc est quod creatio actiue sumpta non est actio predicamentalis. Pro quo notandum quod creatio capit tripliciter. vno modo actiue. et sic creatio nihil aliud est quam ipse deus cum quodam respectu rationis ad effectum creatum. sed deus in nullo est predicamento. ergo nec creatio actiua. Secundo capit passiuem. scilicet est relatio supponis creature ad creatorem. et secundum rem non est passio. licet fecerit notie passionis. neque est quod absolutum. sed notat respectum creature ad creatorem. et sic est accidens creature. cuius obiectum siue terminus est deus. Tercio modo capit neutraliter. et scaturit ut mutatio quedam. quod verum est secundum modum intelligendi vel significandi. sed non secundum rem ipsam. quod ab actiua creatione in creatura remouetur motus. et similiter a passiuia in creatura. quod solus sunt quedam relationes quarum vna est rationis terminus. et alia realis.

Affirmatio ista diffinitio conuenit alteri a diffinito. sed non est bona. Hinc probatur quod puenit factio. quod tamen non est actio. immo distinctos hitus diffinitur sicut actio diffinitur prudentia. et factio arte. Unde quod actio capit dupliciter. vno modo proprie. sicut sumitur in diffinitione prudentie. et sic actio distinguitur contra factionem. Alio modo sumitur actio contra putat extendit se tam ad actionem proprie dictam quam ad factionem. et sic deus hic sumitur. Hinc proprie loquendo actio est ubi per operationem non fit aliqua res operata. ut nauigare. quod per nauigationem non producit nauis. sed factio est ubi per operationem derelinquitur aliqua res operata. ut ex domesticatione relinquitur domus.

Affirmatio Ignis calefacit aquam sibi suprapositam. ergo non agit in id quod subijcitur. Unde quod licet aqua supraponatur igni secundum situm localem. tamen in quantum agit in ipsam secundum virtutem sibi subijcitur. quod virtus ignis agit in ipsam aquam et pro tanto sibi supponitur.

Affirmatio Idem non potest diffiniri per seipsum. sed actio et agere idem sunt. ergo agere male ponitur in diffinitione actionis. Unde quod quis sunt idem secundum rem dicitur tamen secundum modum sciendi et secundum modum essendi. quod differunt sicut concretum et abstractum. actio enim est abstractum. et agere est concretum. sed concretum est nobis notius. ergo agere ponitur in diffinitione actionis tanquam nobis magis notum. Vel unde quod licet sint idem in scato. differunt tamen connotato. et sic vnum diffinitur per alterum.

Item proprium est actioni ex se inferre passionem

prodest
minat d
conuato
ignis in
mo. qz c
tatis est
ergo ois
causalit

Affirmatio
et se inf
onem. h
infert p
sionem e
to. fac
quo ag
oz fm

Affirmatio
etas no
nit illu
media

Affirmatio
mentur
tis. Al
uenient
calef

R
em e
trari
ti m
citu
est t

hic
friet
dere
qz so
nus
prim

O
bab

Postq̃ determinauit autor de actiōe quo ad eius cōtalia. hic p̃r deter
minat de eius p̃prietatib⁹. ⁊ p̃mo ponit vnā p̃prietatē. scđo ponit duas
cōitates. Dicit q̃ p̃mo. p̃p̃m est actioni ⁊ē. sicut calefactio q̃ est qđā actio
ignis infert ex se passiōē in id qđ subijciē. Et est ista p̃prietas p̃p̃ia q̃rto
mō. qz cōuenit oī soli ⁊ sp̃ actiōi. ⁊ cōsequit̃ naturā sibi subam ei⁹. Rō. p̃prie
tatis est. qz cā quātū est de se infert suū effectū. sed passio est effect⁹ actiōis
ergo oīs actio de se infert passiōē. An hoc ip̃m qđ actio noiat p̃ p̃tutē ⁊
causalitatē effectiūā. passio noiat p̃ modū effectus ⁊ p̃ncipiat.

Altera prietas non puenit soli actioni. s̄ nō ē sibi ppria q̄rto mō. An
cedens pbat. qz puenit igni r ei q̄lurati q̄ est calor. nā calor ignis
ex se infert passionē. Wdm q̄ licet ignis vel aliqua qualitas inferat passi
onem. hoc tñ nō ē immediate. s̄ mediate actōne. S̄ alij dicunt q̄ ignis bñ
infert passionē effectiue s̄ nō p bonā pham. sic q̄ ad ignē esse sequetur pas
sionē esse. r ita capitur hic inferre. Et q̄ dñ. omne inferens est prius illa
to. s̄ actio nō est prior passionē. ergo rē. Minor pbat. qz in eodē instanti
quo agens agit patiens patitur. Wdm q̄ lz nō sit prior fm tps. est tñ pri
or fm naturam quod sufficit.

Ad Spēs sensibilibis infert sensui passionē. sicut color visui. et tñ nō est actio. Sill agens infert ex se passionē in aliquod passū. ḡ illa pprietas nō est ppria quarto modo. Dōm q inferte passionem nō conuenit illis nisi mediante actione. sicut ipēs sensibilibis infert passionēz sensui mediante immuratione.

Actio quic infert actionē. ergo nō solum infert passionē. Hīs pba
tur. qz principale agens infert actionē instrumti. Vdm qz instru
mentum pōt ad duo cōpari. vno mō ad vltimū effectum. ⁊ sic bz rōem agē
tis. Alio mō cōparatū ad principale agens. ⁊ sic bz rōem passi. S nō est in eo
ueniens idem respectu diuersorū esse agens ⁊ patiens. sicut in simili aqua
calefit. ⁊ calefacit posuit ad aquam.

¶ Recipiunt autem agere et pati contrarietatem. Calefacere enim est contrarium ei quod est frigefacere. et delectari contrarium est ei quod est tristari. ¶ Recipiunt agere et pati magis et minus. calefacere enim magis et minus dicitur. et calefieri dicitur magis et minus. Et similiter est de delectari et tristari.

hic ponit duas cōitates actiōis ⁊ passiōis. p̃ma est. q̃ agere ⁊ pati hñt
 dicitur. vt calefacere ⁊ trahere frigidare. ⁊ calefieri frigeri. silt. gau-
 dere trahi trahari. Et ista nō est p̃prietas. q̃ nō cōuenit actiōi nec om̃i-
 ni. silt. fōli passiōi nec oī. Secunda est. q̃ actio ⁊ passio suscipiūt magis ⁊ mi-
 nus. calefacere enī magis et min⁹ dī. ⁊ calefieri silt. Et sequit̃ ista cōitas
 p̃mā sicut effectus suam cā. p̃ quam etiā p̃batur.

Of Quib' actioib' cōuenit ista cōitas prima. & quib' nō. Dm q il
le actiones p̄rariantur que causant a qualitibus p̄rarijs. eo q
habere contrarietatem primo & p̄sequēit soli qualitati. et ergo contra.

Tractatus tertius

rietas cōuenit actioni grā fundamēti qđ est q̄litas. Et sicut iste qualitas, scilicet calor et frigus cōtrariantur. sic etiā iste actiōes calefacere et frigefacere. et ille q̄litas q̄ repuntur in q̄rta specie qualitatis nō hnt p̄ria. vt doctus. et q̄ nec domificare hz p̄rium. qz causat a q̄litate cōtrarium nō habet. Et ita suo mō dōm est de secunda cōmunitate.

Ad Cōtraria sunt forme actiue et passiue ad inuicē. s̄ due actiones nō sunt forme actiue et passiue ad inuicē. q̄ nō contrariantur. Preterea in actione et passione nō est motus. vt p̄ q̄nto philosophorū. q̄ nō est ibi cōtrarietas. neqz susceptio magis et minus. Tenet p̄ria. qz inter cōtraria est motus. et sūt inter magis et minus. Dōm ad maiore q̄ oīa cōtraria p̄ se primo sunt forme actiue et passiue ad inuicē. sed nō oī de illis q̄ ex cōsequēti cōtrariatur. cōtrarietas autē est in actiōe ex cōsequēti. s̄ grā q̄litas. et nō p̄ se p̄rio. et grā illius etiā est in actione motus saltem ex cōsequēti. Nec est vlt verū q̄ inter magis et minus sit p̄ se motus. s̄ bñ inter intensius et remissius. si cut etiam patet de scientia et lumine.

Ad Nulla forma suscipit magis et minus. s̄ actio et passio sunt forme. ergo nō suscipiūt magis et minus. Minor p̄bat. qz oīis forma est simplex et inuariabilis. vt p̄ Silbertū porritanū. Dōm ad maiore. q̄ nulla forma q̄rū ad eius eētiā et in abstracto suscipit magis et minus. s̄ bene q̄rū ad suū esse in concreto suscipit magis et minus. Et q̄ p̄t bñ. ponit p̄ exemplo calefacere et frigefacere in cōcreto.

Passio est effectus illatioqz actionis. vt calefiert inferitur ex calefacere.

Postq̄ p̄. hys. determinauit de actione. hic p̄ter agit de passione. Et rō est qz actio sit grā forme. passio vero grā materia. s̄ forma ē dignior materia. et digniora sunt priora. q̄ actio p̄cedit passionē. Etia passio ē effectus actionis. sed effectus naturaliter sequit suā cām. q̄ rō. Et primo diffinitur passionem dicens. Passio est effectus illatioqz actiōis. vt calefiert inferitur ex calefacere.

Quod autem passio ab actione predicamentaliter distincta sit per ipsam conuenienter diffinita. Dicendū ad primū q̄ sic. et posset probari sicut probatum est de actione. Sed q̄ conuenienter per actionem diffinitur patet. quia effectus habet notificationem per suam causam. et hoc si cā sit manifesta. sed actio est causa passionis. sicut patet ex eius diffinitione. que superius est manifestata. ideo cōuenienter hic passio diffinitur per actionem. Et quia in passione est motus finis q̄ est actus imperfectus in patiente. et hic motus continue sūt a mouente in patientem qđ mouetur. ideo additur illatio. Et hec duo ponuntur rationabiliter in diffinitione passionis. vñ per modum generis vt effectus. aliud per modum differentie. cū dicitur (illatioqz actionis)

Ad Passio est in predicamento qualitatis. qz est tertia spēs ei⁹. q̄ male ponitur predicamentum distinctum ab alijs. Dōm q̄ passio capitur dupliciter. vno mō p̄ qualitatem q̄ est facilius mobilis a subiecto inferius sensui passionem. et sic ponit tertia species qualitatis. Quo mō p̄t

est immediat⁹ effectus ipsius actiōis. et sic est p^odicamentū ab alijs distinctū. q^o h^oz distinctū modū p^odicandi. q^o ē in q^o patet. Est tñ cōsiderandū q^o in cōi vsu passio cap^o sex modis. p^omo p^o naturali pōia fluēte ex p^oncipijs alie^o sp^oei. vt risibile est p^ona passio hōis. et sic passio est in sc^oda sp^oē q^olitat⁹. Sc^odo cap^o p^o p^oceptu aie. et sic cap^o p^omo p^oiber. ibi. Sūc q^o ea q^o sūt i vo ce eaz q^o sūt in aia passionū note. vbi passionū valet. i. p^oceptuū. et sic passio nes sūt in eodē p^odicamēto in q^o res p^ocepte. q^o ponunt in diuersis p^odicamētis. Tercio cap^o p^o motu appet⁹ sensitui. vt ira odiū amor sūt passioes vñ cōiter d^o indulgendū est huic. q^o fecit ex passione. i. aliq^o motiōe appet⁹ tus sensitui. Et passio s^o mō sūpra accipit⁹ tripl^or. vno^o p^o opatiōet actu elī cito a vi cōcupiscibili vel irascibili. et sic ē in g^one actiōis. q^o ille vires non sunt oīno octioe. s^o p^orim sūt actiue. Sc^odo cap^o p^o q^olitate resultāte et seq^ontē illū actū sensualitatis. sic irasci sequitur calorē. et sic ē in tertia sp^oē q^olitat⁹. Tercio cap^o p^o trāsmutatōe media inter actū et materiale subsequēs. et sic ponunt in g^one passionis. Quarto cap^o p^o pena alicui inflicta. et sic ē i tertia sp^oē q^olitatis. vt passio sc^oi Laurēti. Quito cap^o passio p^out ē q^olitas cito trāsiēs illata a passiōe. vel inferens alicui passionē. et tūc itez cū passibili q^olitate ponit⁹ tertia sp^oēs q^olitatis. Sexto cap^o vt est effect⁹ et illatio actiōis. et sic ē p^odicamentū ab alijs distinctū. q^o h^oz distinctū modū p^odicandi de p^oma suba. vt patuit. et denoiat suū subiectū pati. q^o alteri nō conueni t.

Aff^o nullū p^omu p^oncipiū ē effect⁹. s^o passio ēvniū p^omu p^oncipiū. gr^o. D^o cendū q^o nullū p^omu p^oncipiū ē effect⁹ in eodē genere i q^o ē p^omu p^oncipiū. s^o passio ē p^omu p^oncipiū in g^one cause formalis. et ē effect⁹ i genere cāe efficientis. Et si dicat⁹ passio h^oz aū se actionē. et actio ē forma. q^o passio h^oz aliqd aū se in genere cāe formalis. D^om q^o licet actio i se sit forma. tñ respectu passionis solum h^oz se vt cā efficiens.

Aff^o nulla bona diffinitio d^oz ēē nugatoria. s^o ista est h^omōi. gr^o. D^omor pbat⁹. q^o ponit⁹ in ea illatio et effect⁹ q^o sūt idē. D^om q^o q^ouis sint idem. tñ hic capiunt⁹ vt referunt⁹ ad diuersa. Est em^o duplex effect⁹. i. p^oma nens q^o h^oz ēē nō solū in fieri. s^o in facto ēē. vt d^om^o. et trāsiens q^o solū h^oz ēē in fieri. vt nauigatio. et effect⁹ d^oic effectū p^omanētē. s^o illatio d^oic effectum transeuntē tñ. Et nā pōt dici q^o effect⁹ dicat⁹ vtrūq^o si cōiter capiat⁹. q^ore ē superius. Vel d^oz. q^o ly et in diffinitione nō tenet⁹ copulatiue sed expōitiue.

Aff^o ista d^offinitio passionis cōuenit alijs. q^o nō ē bona. Añs p^oz. q^o p^oue nit vulnere et caliditate. q^o sunt effect⁹ et illatio actiōis. i. vulneratio nis et calefactiōis actiue. D^om q^o illi sūt effect⁹ mediati actionū s^o passio est effect⁹ immediat⁹. et sic intelligit⁹ diffinitio. Sz dices. mor⁹ infer⁹ ex actiōe. q^o nō passio. Añs p^oz. q^o mediat inter duo. D^om q^o mor⁹ nō ē effect⁹ p^oncipalit⁹ intent⁹. s^o instrumentalit⁹ solū. Vel d^om negādo añs. q^o int⁹ actiōnē et passionē nō mediat motus. q^o passio nō causat⁹ ab actiōe agentis p^o motū. s^o solū p^o p^ocessum de octo in actū. et illa solutio est melior. Et q^o d^oic tur. oīs cā p^oducit suū effectū mediante aliq^o actione. sed actio ē cā passiois ergo p^oducit passionē mediante actiōe. et p^o añs actiōis esset actio in infini tū p^ocedendo. D^om q^o maior nō est vlr vera. q^o aliqua cā p^oducit suū effectū p^o simplicē emanationē. Et nā hoc solū h^oz veritatē de cā principali. Sz actio est illud quo immediate passio p^oducitur.

Tractatus tercius

Propriū aut passionis est primo inferri ex actione
Item passio nō est in agente sed in patiente. Be reli-
quius vero que dicta sunt modo sufficiant. Que se-
quuntur de alijs quatuor predicamentis non sunt di-
cta a Petro hispano.

Hic pñr pe. hys. ponit duas pprietates passionis. prima est. q. pprium est
passionis primo inferri ex actione. Et est ipsi⁹ passionis ppria quarto mō
q. cōuenit oī soli r ip passioni. Scda est. q. passio nō est in agente. s. patiēte
Et rō illi⁹ est. q. oīs forma acchtalis ē in eo qd denoiat. s. passio denoiat
patiēs. q. est in patiēte. An passio captr duplr. vno mō materialr. r sic pas-
sio nihil aliud est q. forma fluens ab agente in patiētem. r sic passio ē in eo
dē pdicamento cū suo termino. Alio mō captr formalr p forma q. est in pa-
tiente. a qua denoiat patiētem. r sic est pdicamentū distinctū. r q. q. uterūq.
Al sumat passio semp est in patiente.

Al quicunq. sunt sūt vñ nō inferit aliud. s. actio r passio sunt siml. q.
actio nō inferit passionē. Minor pz. q. q. cito aliqd agit tātito aliud pati-
tur. Dm q. ius actio r passio sunt simul tpe. tñ fm naturā r fm nfm mo-
dū intelligēdi actio pcedit passionē. r fm hoc ex actione inferit passio. Et
si dicat. actio r passio sunt realr idē. vt pz pñr phisicor. q. inter ipa nullus
est ordo. Dm q. licet sint idē qñ capiunt materialr r phitice. s. qñ capiū-
tur p forma fluente. tunc nō sūt idē formalr r logice. i. fm q. logic⁹ cōside-
rat illa. immo vt sic sunt in diuersis subiectis q. denominant.

Al Accūs nō migrat de subiecto i subiectū. q. passio nō pcedit ab agē-
te in patiētem r p phis nō est in patiente subiectiue. Dm q. accūs
nō pōt migrare ab aliquo in quo prius fuit sicut in subiecto in aliud tanq.
in subiectū. pōt tñ migrare ab vno tanq. a cā in aliud tanq. in subiectum.
Et illo modo passio inferit ex actione.

Al In omni illo qd patit est passio. s. agens in agēdo repatit. q. i agē-
te est passio. Dm ad minorē. q. agens captr duplr. vno mō mate-
rialiter in rōne passio. r sic si agit p cōtractū repatit. Alio⁹ formaliter in q.
tum agens. et sic nō patit. Dicit notanter si agit p cōtractū. q. celū agit
in ista inferiora. r tñ nō patit ab eis. cum sit corpus impassibile.

Etando ē qd ex adiacētia tps i re tpali derelin-
quit. vt hodie ēē. cras fore. Item duplex est qñ
scz simplex r compositum. sicut duplex est tempus.

Postq. autor determinauit de actiōe et passione q. ex se inuicē depēdēt
in cognitione. hic pñr determinat de qñ. Et pñr diffinit ipm. scdo diuidit.
tercio ponit ei⁹ pprietates. Dicit q. pñr. q. qñ est qd ex adiacētia tps in
re tpali derelinquit. vt hodie ēē. cras fore. Tūc ibi (Itē duplex) diuidit
qñ in simplex r compositū ad diuisionē tps. vt latius pz in Gilberto

Quātrū qñ sit principū bñ diffinitū. Dm q. sic. primum pz. q. ostēde-
por pbat. q. qñ est vestigiū tps vestigantis rem tpalē. Secundum patet

q^d dat ei⁹ diffinitio p^r genus. s. accēs. 7 intelligit^r p^r hoc infinitū q^d. et ill⁹
q^d ponit loco dīne. An cū dī^r (ex adiacentia t^pis) rangit^r cā efficiens illi⁹
p^rdicamenti. S3 cū dī^r (in re t^pali) rangit^r cā materialis in qua q^d qⁿ ē iⁿ
t^pali. vel in illo q^d t^pe mentitur sicut accēs est in subiecto. Et d^r t^ps h^{ic}
capit^r p^r omni mensura duratōis re defectibilis. put^r extendit^r se ad euit^r
nitatē. quare ista diffinitio cōuenit etiā qⁿ angelox. sed nō capit^r vt exten
dit^r se ad eternitatē. q^d esse dei et fuisse idem sunt.

Al' Null' synecbathegorema est pñtū. s. qñ est hmōt. ergo 77. Maior pz
qñ synecbathegorema solū fecit modū rei 7 nō verā rem. Minor pz. qz
est aduerbiū. qd solū est cōsignificatū. Wdm a3 minorē q qñ capie tripl
vno mō relatiue. vt iohannes currit qñ petr? disputat. Secdo interrogati
ue. vt qñ sortis venit. 7 illis duob? modis ē synecbathegorema. qz capitur
aduerbialit. 7 ponitur in pñdicamto. Tercio capie infinte. 7 tūc valet tā
tūc sicut in aliq tpe vel aliqñ. 7 sic ē vñū pñdicamētū seu pñcipiū ab alijs dī
stinctū. 7 nō est aduerbiū s nomen indeclinabile. vt iohannes ē. qñ. Sz q
sit pñcipiū ab alijs distinctū pz. qz bz distinctū modū pñdicādi de pñā libā
qz denotat primā subām esse in tpe. qd nullū aliud pñdicamētū facit. Est tñ
verū q qñ equualet huic cōplexo in tpe. sicut bodie equalet huic cōplexo
qñ est hoc die 7 nō huic quod est esse in hoc die.

qd est hoc die ⁊ nō hūic quod est esse in hoc die.
Ad Sicut se hz albū ad albedinē. sic se hz eē in tpe ad tps. sed albū eē
 nō distinguitur realiē ab albedine. ergo eē in tpe nō distinguitur realiē
 a tpe. ⁊ p pns qñ tercio mō nō ē p dīcāmū distinctū. Ddm q in aliq ē ille
 ⁊ in aliq diffīle. est et ille in hoc. qz albedo dat albu eē. sic tps dat qñ esse.
 Sed est diffīle in B. qz albedo dat albu eē formaliter et intrinsece. ⁊ tps
 dat qñ eē solū effectiue et extrinsece. Un qñ ⁊ tps dñt realiē. tū pmo quia
 omnis cā efficiens distinguitur realiē a suo effectū. s tps est cā efficiēs re
 spectu qñ. igit rē. Tū 1do. qz illa dñt q sunt in diuersis subiectis. s tps ⁊
 qd sunt in diuersis subiectis. ergo dñt. Minor phatur. qz qñ est in re tpa
 li subiectiue. ⁊ tps est in motu primi mobilis. Tūm tercio. qz tps ē accēs
 absolutum. qñ vero respectiūm.

Absolutum. qñ vero respectuum. Ita definitio cõuenit alteri a diffinito. ergo tẽ. Hic pbatur. q: se necr' & iuuent' derelinquitur ex adiacenta tps. & tñ nō sūt qñ. s̄ sūt in secunda sp̄e qualitas. Dñm q̄ aliqd̄ dupl'r ex adiacentia tps derelinquitur. vno mō immediate. & sic solū hoc pñcipiū qñ ex adiacentia tps de / relinq̄tur. Alio mō mediate. vt senect' & iuuent'. q̄ mediate alteratio est q̄s fit senec. Vel dñm q̄ senec' & iuuent' capitur dupl'r. vno mō vt iuuentus noiat naturalē potentia ad resistendū suis nocius. & senec' no / uenat naturalē impotentia. & sic sunt in sc̄da sp̄e qualitate. Alio' capie / senec' p̄ diu fuisse in tpe. & iuue' p̄ parū vel modicū fuisse in tpe. s̄ b̄ nō cõuenit eis ex pñcipali sc̄ato. & illo mō sūt qñ. & sic diffinitio eis puenit

Quod dicitur qñ. Dñm fm auctore rer principio? q diuiditur in
quando simplex et cōpositū. Qñ simplex est qd causatur a tempo
re simplici et indiuisibili. a. ab ipso nunc indiuisibili quo a d nos. vt sortes
venit nūc. s qñ cōpositum est qd causatur a tempore cōposito vt quan
do causatum a tpe pterito et futuro.

Tractat⁹ tercius

Nullū tps est simplex. & nullū est qñ simplex. Ans pz. qz tps est cōtinuū. s. omne cōtinuū est cōpositū. & rē. Ddm qz tps capit dupliciter. vno. pte vt est qdā cōtinua cōtinua. s. sic omne tps est cōpositū. Alio mo capit. pte vt extendit se ad p̄cipiū tps. i. nūc. s. sic aliqd ē qñ simplex. Vel ddm qz qñ simplex est id qd causat a tpe paruo s. inceptibili.

Item tres sunt proprietates ipsius qñ. Prima est qñ n̄ suscipit magis neq̃ minus. Scda est. qñ nihil est p̃trarium. Tercia est qñ quando est in omni illo qd̃ incipit esse in tempore.

hic pñr autoz determinat de pprietatib⁹ ipsius qñ. quaz prima est q qñ
nō suscipit magis neq min⁹. Quis rō est. qz immediate causat a tpe. sed
tps non suscipit magis neq minus. g nec qñ. Secūda est. q qñ nō habet
cōtrāriū. Qui rō est. qz si haberet cōtrāriū. maxime qñ pñs cōtrariaretur
qñ p̄terito et qñ futuro. sed hoc nō pōt dici. qz qñ pñs p̄teritū ⁊ futurū
verificant de eodē. vt dicendo iste hō fuit ⁊ erit. sed cōtraria nūq̄ simul
de eodē verificant. igit rō. Tercia est. q qñ est in omni illo qd̄ incipit esse
in tpe. i. denominat onine ens temporale.

Arguit. Quia pteritū et qñ futurum maxime distāt. ⁊ eidē susceptibili vī
cissim insunt et ab eodē se expellunt. g̃ cōtrariant. Ans̃ pbat. qz uō pht si
mul esse pteritū et futurū. Ddm q̃ licet nō possint simul esse in eodē ⁊ dī
ci de eodē fm̃ actū. tñ bene fm̃ denoationē. s̃ qñ nō pht simul dici de eodē
fm̃ actū hoc est ppter successionē eorum ⁊ nō ppter cōtrarietatem.

Aff' pbat. qz dicitur esse fuisse et fore in perpetuum. Ddm qz nō hz triplicē ac-
tum denotatiōis. s. esse in tpe fin. esse cū tpe. et vtroqz mō pzo et tercio mō
dis cōuenit qh solum generabilibz. et inītiū in tpe habentibz. sed secundo
modo etiam conuenit aliis. s. celo.

¶ Arguitur. Fuisse in tempore dicitur quod et tunc suscipit magis et minus. Secunda pars assumpti probatur. quia aliquid dicitur magis et minus fuisse in tempore, sicut homo quadragesimo annoque fuit magis in tempore quam hominibus viginti annorum. Unde manifestum est quod licet aliquid dicatur magis et minus fuisse in tempore secundum extensionem non tamen secundum intentionem.

Bi ē circūscriptio corpis locati a loci circūscrip-
tiōe pcedēs vt in ecclia eē. in foro fore. Et diui-
dī vbi. qz qddā ē vbi simplex. ⁊ est illud qđ a simplici
loco pcedit. vt est loc² pūctor. Et quoddā est vbi cō-
positū. ⁊ est illud qđ a loco composito pcedit.

Postq̃ petrus hys. determinauit de qñ qđ uenit tā substātijs corpore-
is q̃ incorporeis. hic n̄r determinat de vbi. Et p̄mo diffinit ip̄m dicens qđ
vbi est circūscriptio corp̄is locati a loci circūscriptiōe p̄cedens. In q̃ diffi-
nitione circūscriptio ponit loco genens. Deinde vbi corporis ad explicā-

dum ppz
cū addit
spius vb
(Et diu)

Quod
loci pced
loci. Etia
qđ nulli
textum h

Affirmatio
vbi est a
iohanna
nitine. r
interrog
est distin

Argu
t vbi cō
nit in d
trinsec
iphus v
te vt in
termin
to dñt

Argu
ptio. M
q̄ illa e
circūsc
q̄ circū
tis. ⁊ si
vt ven

2 sic est
relictus
hic. 7
Ergo
phati
datur
est in
to ph

Quod
spēs
in ha
ce en

Petri Hys. Sol. CXLIX

dum p[ro]prium subiectu[m] ipsius vbi. q[uo]d est subiectiue in corpore locato. Et
est addit[um] a loci circumscriptione p[re]cedens tangit p[ro]p[ri]am et p[ro]p[ri]a[m] c[ir]cu[m]
ipsius vbi. s. c[ir]cu[m] effi[ci]ent[em]. que est locus circumscribens locatu[m]. Tunc ibi.
(Et diuidit[ur] diuidit[ur] vbi vt textus clare habet.

Qu[od] triu[er]bi ab o[mn]ib[us] alijs generib[us] generalissimis distinctu[m] sit in ter
tu b[us] diffinitu[m]. D[omi]n[u]s q[uod] sic. p[ri]mu[m] p[ar]t[em] q[uod] p[er] hoc q[uod] a circumscriptione
loci p[re]cedit ab o[mn]ib[us] alijs distinguit[ur]. quor[um] nullu[m] causat a circumscriptione
loci. Etia[m] h[ec] distinctu[m] modu[m] p[re]dicandi. eo q[uod] denotat subiectu[m] esse in loco.
q[uo]d nulli alteri co[n]uenit. Sc[on]d[u]m. . . q[uod] sit b[us] diffinitu[m] p[ar]t[em] ex declaratione circa
textum habita.

Aff[ir]m[u]m. Nullu[m] significatu[m] est p[re]dicam[en]tu[m]. s. vbi est h[um]o[ri]s. q[uod] no[n] est p[re]dica
mentu[m]. Maior p[ar]t[em] q[uod] p[re]dicam[en]tu[m] v[er]o esse ens reale. Minor p[ar]t[em] q[uod]
vbi est aduerbiu[m]. D[omi]n[u]s q[uod] vbi capit[ur] tripl[ic]i. p[ri]mo interrogatiue. vt vbi est
iohannes. Sc[on]d[u]o relatiue. vt fortes currit vbi plato disputat. Tercio infi
nitue. et v[er]o t[er]m[in]i sicut alicubi vel esse in aliquo loco. t[un]c d[icitu]r q[uod] capit[ur] do vbi
interrogatiue et relatiue sic est syncategorema. s. hic capit[ur] infinite. et t[un]c
est distinctum p[re]dicamentum ab alijs.

Arguit[ur]. vbi no[n] differt a loco. sed loc[us] est q[ui]t[us]. s. et vbi. D[omi]n[u]s q[uod] loc[us]
et vbi co[n]ueniunt in hoc q[uod] locus est c[ir]cu[m] p[ro]p[ri]a ipsius vbi. ratio[n]e cui[us] po
nit[ur] in diffinitione eius. S[ed] d[icitu]r realit[er] ab inuic[em]. na[m] o[mn]is c[ir]cu[m] effi[ci]ens ex
trinsec[us] distinguit[ur] realit[er] a suo effectu. s. locus est c[ir]cu[m] extrinsec[us] effi[ci]ens
ipsius vbi. s. realit[er] distinguit[ur] ab vbi. Secundo d[icitu]r. q[uod] locus est in loca
te vt in subiecto. et vbi est in ipso locato subiectiue. Tercio d[icitu]r. q[uod] vbi est
termin[us] intrinsec[us] mot[us] localis. sed loc[us] est solu[m] termin[us] extrinsec[us]. Quar
to d[icitu]r. q[uod] loc[us] est q[uo]d absolutu[m]. et vbi e[st] q[uo]d respectu[m] salt[em] ex commutato.

Arguit[ur]. Omnis circumscrip[ti]o e[st] actio. s. vbi no[n] est actio. q[uod] no[n] est circumscri
p[ti]o. Minor p[ar]t[em] q[uod] vbi et actio sunt p[re]dicamenta distincta. Dicendu[m]
q[uod] illa est p[re]dicatio causal[is] et no[n] ide[n]tica vel e[ss]entialis. est e[ss]e sensus. vbi est
circumscrip[ti]o. i. causal[is] ex circumscrip[ti]o[n]e actiua loci. et passiua locati. Vel d[icitu]r
q[uod] circumscrip[ti]o capit[ur] tripl[ic]i. vno mo[do] actiue. vt e[st] actio ipsius circumscriben
tis. et sic circumscrip[ti]o est in p[re]dicamento actio[n]is. Alio modo capit[ur] passiue
vt venit a verbo circumscribo. s. p[er] circumscrip[ti]o[n]e[m] passiua[m] corp[or]is locati.
et sic est in p[re]dicamento passionis. Tercio mo[do] capit[ur] neutralit[er]. vt est q[uo]d de
relictum ex traq[ue] circumscrip[ti]o[n]e actiua loci. et passiua locati. et sic capit[ur]
hic. et tunc est p[re]dicatio idemp[ti]ca.

Arguit[ur]. Ista diffinitio no[n] co[n]uenit vbi vltime s[pe]re. q[uod] no[n] est bona. Ista
p[ro]batu[r]. q[uod] illa non circum scribit[ur] ab aliquo loco. D[omi]n[u]s q[uod] illa diffinitio
datur solu[m] de vbi corp[or]is. q[uod] p[er] se sunt in loco. sed vltima s[pe]ra solu[m] p[er] acc[us]us
est in loco et s[un]t suas partes. quia vna pars continet aliam. vt patet quar
to p[hi]sico[rum].

Querit[ur]. Qu[od] diuidit[ur] vbi. D[omi]n[u]s q[uod] diuidit[ur] in vbi simplex et in
vbi compositum. q[uod] dicunt[ur] s[pe]s subalterne ipsius vbi. s.
s[pe]s s[pe]cialissime sunt esse in domo. esse in ecclesia et c[on]s. Indiuidua s[un]t esse
in hac ecclesia. esse in ista domo. Et q[uod] ista vltima p[re]dicamenta sunt mo[di]
e[ss]e entitatis. et cognoscibilitatis. ergo s[pe]cies subalterne et s[pe]s s[pe]cialissi

Tractatus tercius

nie et individua ipsorum circuloquuntur per complexa propter penuriam vocabulorum ubi compositum est quod causat ex loco composito. Sed ubi simplex est quod causat ex loco simplici. Et locus simplex est aliquid unum indivisibile ipsum loci. quod sicut totum locatum circuli scribitur adequate a loco. et habet proportionem ad ipsum. sic etiam quodlibet indivisibile locatum habet proportionem ad indivisibile loci. sicut centrum ad centrum. et quod unum indivisibile non proprie circumscribitur ab alio. id ubi simplex non est proprie ubi. sed per similitudinem tantum.

Ad Omne ubi est circumscriptio corporis. ut dicitur diffinitio. si ubi simplex non est huiusmodi. ergo non est ubi. Unde quod ubi proprie captum est circumscriptio corporis ut patet ex diffinitione. sed non oportet de ubi similitudinarie accepto. quod ubi simplex dicitur per similitudinem ad ubi compositum. et non est ubi proprie captum.

Queritur An angelus et deus sint ubi. id est alicubi vel in aliquo loco. Et videtur quod non. quod ubi est circumscriptio corporis locati. si deus et angelus sunt incorporei. ergo non sunt ubi. Unde quod aliquid dicitur esse ubi vel esse in loco tripliciter. Primo circumscriptione. sicut corpus circumscriptione extrinsece a loco. et sic solummodo corporalia sunt in loco. Alio modo diffinitione et sic angelus sunt in loco. quod per applicationem virtutis active sunt in uno loco sic quod non in alio. et ergo secundum sanctum Thomam dicuntur esse in loco per operationem. capiendum tamen operationem multum large. Tercio modo repletionem. ut est illud quod replet omnem locum. et sic deus est in loco. quod solus deus replet omnem locum. Unde esse in loco primo modo est ubi. et non duobus ultimis modis.

Proprietates ubi sunt due. Prima est quod ubi nihil est contrarium. Secunda est quod ubi non suscipit magis neque minus hoc est quod ubi non suscipit intensiorem et remissionem.

Hic per determinat de proprietatibus ipsius ubi. quarum prima est quod ubi non habet contrarium. Cuius ratio est. quod ubi immediate causatur a loco. si locus (cum sit quantitas) non habet contrarium. et nec ubi. Secunda est quod ubi non suscipit magis neque minus. Ad istam proprietatem est. quod ubi est esse in loco. si esse in loco non intendit neque remittit. sed per augmentari per maiorem extensionem loci et locati. et nec ubi super.

Ad Superius est deorsum esse ubi. et tamen contrarium. et suscipit magis et minus. Unde ubi contrarius alteri. Unde quod non contrarius. quod idem dicitur sursum et deorsum respectu diversorum. sicut altitudo turris dicitur sursum et deorsum. sed contrarius actu non possunt esse in eodem.

Ad Ubique est motus ibi est contrarietas. si in ubi est motus. et contra contrarietas. Dicendum quod ubi capit dupliciter. uno philosophice et reale. et sic in ubi est motus quod motus localis quod est de uno in alterum. Alio logice et secundum rationem. id est ut solus dicitur respectu locati ad locum. et secundum quod denotative predicatur de prima subiecta. et sic non est motus in ubi neque contrarietas. Vel dicitur quod ad motum non requiritur contrarietas proprie dicta. sed sufficit contrarietas generaliter dicta. de qua non est ad propositum.

Ad Corpus dicitur magis in loco quam anima. et magnum corpus quam parvum. ergo in ubi est magis et minus. Unde quod corpus est magis in loco quam anima comparatione abusiva. Similiter corpus magnum non dicitur magis in lo-

co dicitur
in loco

Postquam
in loco
quidam pa
extra
pignus gen
tia. et qu

Qu
cum sit
diatum
onis or
natural
des deo
acqstia
caput p
diffinit

Qu
na hui
nis in
cum a
q scit

Ac
tus. se
lum in
plus d
centes
git cu
fecit

Ad
ficio
illo n
ad ro
modi
niem
poni
pata

co' dici q' corpus paruum nisi q' maiorem locū occupat. et sic nō est magis
in loco intensiue. sed extensiue.

Positio est quidā ptium situs et generationis or-
dinatio. vt sessio: itatio: et sic de alijs.

Postq' pe. hys. determinauit de pdicamento vbi qd' simplr dicit et in lo-
co. hic p' determinat de pdicamento situs. qd' dicit modū essendi partū
in loco et in toto. Et ab autore nomine positionis sic diffinit (Positio est
qdam partium situs). i. ordo seu dispositio partū supple in toto et ad locū
extra (et generationis ordinatio). i. ordo partū a generatione. i. a princi-
pijs generatibus. fm quā supple positione. quedā dicunt' denotatiue stā-
tia. et quedā se dentia.

Querit' An positiō sit cōuententer in textu assignata. Dm q'
sic. p' transcurrendo p'culas. q' situs ponit loco generis
cum sit magis eō. Et deinde addit (ptium) ad denotandū subiectū imue-
diarum positiois quo mediante inest toti composito. Et ponit (generati-
onis ordinatio) ppter positionem innatam. An est duplex positio. vna est
naturalis. que scz sit a natura. sicut a natura homo hz caput sursum et pe-
des deorsum. et illa tangit' p' scdā p'culam diffinitionis. Alia ē ab arte
acq'sita siue accitralis. que scz est ab aliquo accidente vel a volūtate. vt si
caput poneret' deorsum et pedes sursum. et illa innuitur in ista particula
diffinitionis.

Querit' Quare positio seqtur pdicamentū vbi. Dm q' lō. q' il-
lud pcedit alterex ex quo ei' noticia dependet. sed noti-
cia huius pdicamenti dependet ex noticia vbi. q' minor pbat'. q' sit' po-
nit in diffinitione ipsius positiois. sed necessario situs respicit vbi seu lo-
cum a q' causat'. Et in situ nccario est ordo ptū in ordine ad totū et locū
q' scari pfecte nō pōt nō habeat noticia de pdicamento vbi.

Notādū Q' positio et situs spēaliter sumpta differūt sicut supi'
tus. sed nō omnis situs est positio. Unde positio p'prie sumpta reperit' so-
lum in rebus naturalib' et mathematicis. mō illud est superius qd' hz se in
plus q' positio. vt dictū est. ergo situs est cōius et superi'. Sūt etiā aliq' vi-
centes q' in positione designat' triplex ordo ptū. p'm' est ptū in loco. et t's-
g' cū dicit' (ptū in) Scd' est ptū inter se. Et terci' ptū in toto. qui
scatur hoc noie (positio)

As Positio est p'ntas. q' nō est eadē cū situ. An pbat' p' Aresto. dicē
te. q' qdam sunt q'itates positionē hntes in cōtinuo. Dm q' po-
sitiō caplt' duplr. Ano mō p' ordine ptū inter se et in ordine ad totū tm. et
illo modo positio ē q'ntas. Alio mō p' ordinatione partium inter se ordie
ad totū et ad locū. et illo modo est vnū pdicamentū. Patet q' habet spēalē
modū pdicandi de prima suba. s. quōd hoc est situatum. et omnia que cōue-
nienter respondent ad interrogatiōē factam p' quōd hoc est situatum re-
ponuntur in illo pdicamento. Cuius genera subalterna sunt positio in
pata. et positio acq'sita. situari sursum. situari deorsum. spēs specialissē

Tractatus tercius

me sunt sedere stare. q̄ dicunt denotatiue ⁊ p se de sp̄ibus. s. a sessione statione ⁊ c. indiuidua sunt sessio fortis. statio platonis.

Af Positio est situs totius. ergo male ponit ptium. Añs pbat. quia sedere iacere stare conuenit alicui fm totum corpus. Dñm quis positio denominat totum subiectum. hoc tamen ē solū gratia suarum partium ⁊ ex consequenti.

Af In celo est positio. ⁊ tñ diffinitio positionis nō conuenit sibi. Secunda ps assumpti probat. qz excludit p illā p̄ticulari (generatio nis ordinatio) qz in celo nō est generatio. Dñm q duplex est generatio. scz pprie dicta. q est de nō esse priuatiue ad esse. ⁊ sic si capit hic. Alio mō generatio capitur generaliter ⁊ cōter. s. p quacūqz pductione rei. ⁊ sic in celo est generatio.

Af Philosophus dicit in p̄dicamento ad aliqd q sedere et stare non sunt positōes. ḡ male exemplificat hic interru de eis. Dicendum q p̄tus nō uult negare qñ sunt in p̄dicamento positōis. s̄ intendit dicere q ille p̄dicatōes nō sunt cōcedende. sedere est positio. stare est positio. qz sibi abstractū p̄dicat de cōcreto. sed debet dici. sedere est poni. stare est poni. ⁊ nō d̄z (poni) capi passiuē. sed vt est situs ptium. ⁊ etiā vt cōcretū istū p̄dicamenti positōis.

Item tres sunt pprietates positōis. Prima est q positio nō habet cōtrariū. Secunda est q positio nō suscipit magis neqz minus. Tercia est q proprie proprium est positioni substantie omnibus formis proximiū assistere.

Hic dñr ponit tres pprietates positionis. quarū prima est q positio non h̄z cōtrariū. Cur? rō est. qz si positio haberet cōtrariū. tunc vnū esset cōtrariū pluribus. qd est incōueniens. Sequela pz. qz si sedere ⁊ stare opponerent contrarie. tunc eadē rōne sedere ⁊ iacere. vel stare ⁊ iacere eēnt cōtraria. ⁊ sic vnū cōtrariaret duobus. qd ē impossibile. Etiā cōtraria sūt forme actiue ⁊ passiue. sed positiones nō sunt huiusmodi. ḡ non cōtrariant. Etiam contraria habent fieri circa idem. sed sedere ⁊ stare nō habent naturaliter fieri circa idem. ḡ. Minor pz. qz bruta stant ⁊ nnnqz sedent pprie. Secūda pprietas est q positio nō suscipit magis neqz minus. Rō est. quia positioni nihil est contrarium. ḡ non suscipit magis neqz minus. Et n̄z cōsequētia a destructione cause ad destructionem effectus. Et posset pbari inductiue. qz stare non suscipit magis neqz minus. nec sedere. ⁊ sic de aliis. ḡ positio non suscipit magis neqz minus. Unde licet aliqd dicat magis ⁊ minus sedere extēsiue et quo ad duratiōē. non tamen intensiue. Tercia pprietas que est propria quarto modo dicit q proprium sit positioni omnibus formis proximiū assistere substantie. ⁊ probatur sufficienter in Silbertio porriano.

Af Illa cōtrariant que maxime distant ⁊ eidē vicissim insūt. ⁊ mutuo se expellūt ab eodē subiecto. sed sedere ⁊ stare sūt h̄mōi. ḡ cōtrariantur. Dñm ad minorem q ipsa est falsa. qz aliqua stant q nō sedent. sicut

equi
subie
local
re. qz

A
quen
inher
tuor

adi

reus

Et rō
positi

Q
nien

cia)

rem

caus

nae

no l

men

tun

ens

post

us d

N

tem

accl

erge

nera

ri in

equis stat. sed nō sedet. Vel d: q̄ sedere et stare nō expellunt se ab eodem subiecto gratia p̄trietatis. s̄ gratia motuū q̄bus acquirunt. q̄ q̄n p̄ motū localē vñū acquirunt alterū abijciūt. Enā non maxime distant sedere et stare. q̄ magis distant sedere et iacere.

Af Illud qd inheret sube hoc sibi nō assistit. s̄ oīs positio inheret sbe q̄ sibi nō assistit. Dm q̄ assistere d̄z h̄ capi p̄ inherē. q̄ pprie loquendo nullū accēs assistit. cū hoc sit solū sube. Et q̄n d̄z q̄ritas p̄imi inheret sube. vt prius dcm̄ est. s̄ Dm q̄ positio solum cōpatur ad ista q̄ tuor vltima p̄dicamenta inter que p̄imius assistit.

Habitus est corporū et eorū que circa corpus sunt adiacentia. vt tunicatum esse loricatedum esse.

Postq̄ autor determinauit de situ q̄r̄l̄r cōuenit oib̄ substantijs corporis. hic p̄r vltimo determinat de p̄dicamento habitū. qd solū cōuenit hoī Et rō ordinis est. q̄ habitū repit in pauciorib̄. q̄ repit tñ in hoībus. s̄ ponit vltimo loco. Et primo diffinit habitū dicens (Habitū est corporū et eorum q̄ circa corpus rē.) vt p̄z in textu.

Quā diffinitio habitus in textu posita sit in singulis p̄iculis oueniens et bona. Dm q̄ sic. vt p̄z eā examināti. q̄ primo ponit (adiacentia) loco generis. et d̄z capi neutraliter p̄ illo qd mediat inter habentē et rem habitam. q̄n est p̄dicatio ydētica et formalis. pōt tñ etiam eē p̄dicatio causalis. vt sit sensus q̄ habitū causat ex adiacentia corporū. Et licet ponat vltimo loco fm̄ vocalem exp̄sionē. tñ fm̄ verā cōstructionē ponit p̄mo loco. Deinde ponit (corporū) p̄ qd tangit p̄p̄iū subiectū istius p̄dicamenti. enā tangit cā finalis. q̄ habitū finalit̄ est p̄pter decorē et cōoplēmētum corporis. Deinde addit (et eorū q̄ circa corpus sunt) et tangit cā efficiens istius p̄dicamenti. Sed diceres. habitū est in prima sp̄e ql̄tatis. et est postp̄dicamentū. s̄ nō ē p̄dicamentū. Dm q̄ hoc est diuersimode vt prius dictum est in p̄dicamento qualitat̄is circa primā sp̄m.

Notandū Qd habitū vt hic sumit nō est res h̄is. nec res habita. sed aliqd accēs respectuū medians inter habentē et rem habitam. sicut capuciatū esse nō est res h̄is capuciū. sed dīc̄ esse accidentale ip̄ius hoīs sibi pueniens ex adiacentia capuci ad caput. Et ergo habitus est vñū p̄dicamentū distinctum ab alijs. q̄ est vñū genus generalissimū. et h̄z specialem modū p̄dicandi de prima substantia q̄ est p̄dicari in quale habituatiū. An eius questiuū sub p̄p̄io notē nō habet. s̄ ip̄m circumloq̄mur dicendo. qualit̄ est hoc habituatiū. vt q̄rendo ql̄ter est fortis habituatus. cōuenienter r̄ndet loricatedus vel galeatus rē. Et sp̄s subalterne eius sunt habitus totius et habitus p̄tū. Exemplū primi. vt armatū esse. tunicatū esse. Exemplū secundi. vt capuciatū eē. calceatū eē. Sp̄s sp̄calissime sunt. loricatedū esse virū. pepulatū esse mulierem. Individua sup̄ calceatio iohannis. loricatio petri.

Af Illud qd nō est maxime cōe nō erit p̄dicatū. s̄ habitū nō ē maxime cōis. s̄ nō p̄dicamentum. Dm q̄uis nō sit maxime cōis respectu aliorum p̄dicamentorū. tamen in suo ordine est maxime cōis. quia ē generalissimū. sub quo cōtinent̄ omnia genera subalterna. s̄nt omnes sp̄s

Tractatus tercius

Specialissime illius predicamenti.

Ad iacet. Dñm q̄ licet tunica sit habitus materialis. nō tñ formalis. sed adiacentia tunice dñr habitus formalis. Et qñ dñr visus est habitus formalis et tamen non causatur ex adiacentia corporū. ergo diffinitio est mala. Dicendū q̄ visus non est habitus. prout hic sumitur habitus. sed est habitus prout est alterum extremum oppositionis priuatiue et put distinguitur cōtra priuationem.

Ad Diffinitio cōuenit alijs a diffinito. ergo non est bona. Antecedens probat. qz ubi est adiacentia corporis et loci existentis circa corpus et tamen non est habitus. Dñm q̄ licet ubi dicat adiacentiam loci et locati. hoc tamen non sufficit. sed requirit q̄ adiacens sit applicatum p̄ modū ornatus vel inornatus. siue per modum vestimenti. quo modo locus nō adiacet locato. Et ita similiter dicendū est de adiacentia temporis ad rem temporalem.

Et tres sunt proprietates habitus. Prima est. q̄ habitus suscipit magis et minus. vt equus est armator pedite

Hic consequenter determinat de proprietatibus habitus. et ponit tres proprietates. prima est. q̄ habitus suscipit magis et minus. sicut ille est armator qui vestitus est tunica et lorica. q̄ ille qui habet solum tunicam p̄ indumento.

Ad Susceptio magis et minus presupponit habere contrarium. vt sepius dictum est. sed habitui nihil est contrarium. ergo non suscipit magis et minus. Dñm q̄ suscipere magis et minus. id est intendit remitti presupponit contrarium. sed non suscipere magis et minus. id est magis et minus disponi ad aliquem finem. vel ad aliquid agendum quo modo habitus suscipit magis et minus. Vel dicendum q̄ habitus per accidens et gratia sui fundamenti suscipit magis et minus. et sic etiam intenditur et remittitur.

Secunda est. q̄ habitus non habet contrarium

Hic ponitur secunda proprietas q̄ est. q̄ habitui nihil est contrarium. Quia ratio est. qz habitus ex parte habitus prime oritur a qualitatibus quarte speciei. in qua specie ponuntur omnia genera vestimentorum. sicut tunica toga. sed figure nihil contrariatur. vt supra dictum est. igitur. Etiam ex parte habentis non contrariatur. qz plurium habituum non est idē subiectū. sic patet de calceatione et tunicatione. sed tria hñt fieri circa idē subiectum. igitur. Alij autē assignant talem cām. qz nullum accūs respectuū hz primum in q̄tum respectuum est. qz nō cōtrariatur illi ad qd̄ refert. s̄ ubi relatione opponit. Et si qñq̄ accidētī respectuo aliqd̄ contrarietur. hoc est gratia fundamenti. sed fundamenta ipsius habitus nō cōtrariantur. vt corpora inter se nō contrariantur. nec illa q̄ circa corp⁹ sunt. vt tunica vel caputū nō cōtrariantur. ideo habitus non habet contrarium.

Ad Susceptio magis et minus presupponit habere contrarium. sed habitus suscipit magis et minus. ergo etiam habet contrarium. Dñm q̄

nō om̃is susceptio magis et minus causat̃ et eo quod h̃z contrariā. nam aliquid dicit̃ suscipere magis et minus dupl̃r. vno mō p̃ admixtionē vel de purarationem contrarij a suo cōtrario. et sic presupponit habere contrarium. Alio modo dicit̃ aliquid suscipere magis et minus per maiorem vel minus rem radicationem in subiecto et hoc non oportet habere contrariū. Et dicendum q̃ suscipere magis et minus adverbialiter et intensiue presupponit habere contrarium. non autem extensiue. quo modo habitus suscipit magis et minus.

Ad Armatus et inermis sunt contraria. ergo habitus habz cōtrarium. Dicendum q̃ armatus et inermis nō opponuntur contrarie. s̃ priuatiue. q̃ inermis dicit̃ priuationem armorum. Et similiter vestitum esse et nudum esse priuatiue opponuntur. q̃ nudū significat priuationem forme huius predicamenti.

Tercia est. q̃ habitus semper est in plurib⁹ existēs scz in habente et habito.

Hic ponitur tertia p̃p̃ietas habitus. que est p̃p̃ie p̃p̃ia. et p̃p̃ia quarto modo. et est q̃ p̃p̃ium est habitus semper in pluribus existere. Cuius ratio est. q̃ habitus est corporum et eorum q̃ circa corpus sunt adiacentia. s̃ in tali adiacentia illa que habentur applicant̃ et figurant̃ s̃m figuram habētis. ratione cuius dicuntur haberi et adiacere habenti et contra ipsum habens quodammodo applicatur et adiacet rei. ratione cuius dicitur habere. Ideo in vtroq̃ ipsorum est quodāmodo adiacentia et applicatio ad alterū. Vel s̃m alios habitus causatur a corpore nostro tanq̃ a fundamēto et subiecto. et ab eis q̃ circa corpus sunt tanq̃ a termino vel contra. et ideo habitus semper in pluribus existit.

Ad Anum accidens numero nō potest esse in diuersis subiectis. s̃ habitus est vnum accidens numero ab alijs distinctum. ergo nō erit in diuersis subiectis. Maior patet. quia accidens numeratur et multiplicatur s̃m numerum sui subiecti. si ergo vnum accidens poneretur in pluribus subiectis. tunc esset vnum et nō vnum. quod implicat. Dōm q̃ habitus non est proprie in diuersis subiectis. sed in re habente siue habitua to subiectiue. et in re habita effectiue. Et hoc nō est inconueniens. q̃ vnus accidens sit in diuersis subiectis. sic q̃ in vno subiecto est p̃fecte et proprie et in alio imperfecte et improprie.

Scitur aut̃ alterū alteri opponi quadrupliciter.

Oppositorū em̃. quedā sunt relatiua. vt pater et filius. duplum et dimidium. Quedam sunt priuatiue opposita. vt priuatio et habitus. visus et cecitas. auditus et surditas. Alia sunt contrarie opposita. vt album nigrum. Alia sunt contradictorie opposita. vt sedere et non sedere.

Tractatus tercius

Postq̃ pe. hys. determinauit de veris p̃dicamentis. Dic p̃r agit de post
p̃dicamentis. Et rō ordinis est. q̃ p̃dicamentū dic̃ coordinationē dicibili
tū. q̃ sunt sub eodem genere t̃m. sed postp̃dicamenta ponunt̃ in diuersis
generib⁹. mō oꝝ p̃mō cognoscere coordinationē dicibilū sub vno gene
re. q̃ coordinationē illoꝝ que sub diuersis generib⁹ ponunt̃. An postp̃di
camentū est quoddā documentū traditū ab arestotele post xā p̃dicamen
ta valens ad cognitionē eorundē a posteriori. Et hoc pbat̃ sic. nā oppō
est vñ postp̃dicamentū. ⁊ valet ad cognoscendū p̃prietates p̃dicamento
rum. s̃ p̃prietates valent ad cognitionē p̃dicamentorū a posteriori. q̃ mul
to plus oppō valet ad cognitionē p̃dicamentorū a posteriori. Et addit̃
(a posteriori) ad dñam antep̃dicamentorū. Sed alij dicunt q̃ nō oꝝ addi
q̃ in hoc ambo conueniunt. ⁊ q̃ post ⁊ ante fin illos solum dicunt ordinē
in determinando. p̃mū t̃m melius d̃r. Determinādo aut̃ de postp̃dicamē
tis. incipit de oppōne. cuius rō est. q̃ oppō est p̃cipalitus postp̃dicamen
tū eo q̃ valet ad cognoscendū diuersitatem q̃ inter generalissima p̃rio in
uenit̃. sed alia postp̃dicamenta valent ad cognoscendū ea que sub aliquo
cōi ponunt̃. ideo autor p̃rius determinat de oppositione. q̃ de alijs postp̃
dicamentis. Ddm q̃ quatuor sunt spēs oppositionis. nā oppositorū q̃
dam sent̃ relative opposita. vt domin⁹ seruus. qdam contrarie. vt album
nigrum. qdam priuatiue. vt priuatio et habitus. qdam contradictorie. vt
sedere non sedere.

Q̃ Quot sint postp̃dicamenta. Ddm q̃ quicq̃. s. oppō. p̃us. mot⁹. sit.
⁊ habere. Quoz sufficiētia pōt̃ s̃c̃sum. nā om̃e postp̃dicamentū va
let ad cognitionē veroz p̃dicamentoz. vel q̃ valet ad cognoscendū ea q̃ po
nunt̃ in p̃dicamentis q̃rum ad eoz fieri. vel q̃rum ad eoz esse. si p̃mū
sic est motus. Si q̃rum ad eoz esse. hoc est tripliciter. vel valet ad cogno
scendū repugnantā p̃dicamentorū. sic est oppositio. aut ordinē sic ē p̃ri
us. Vel conuenientā. ⁊ hoc dupliciter. q̃ vel valet ad cognoscendū p̃ue
nientā inferioris cū superiore. ⁊ sic est simul. aut conuenientā accidentis cū
substantia. ⁊ sic est habere.

Ã Posterius etiā ē postp̃dicamentū. q̃ sunt plura q̃ dñq̃. Hñs pba
tur. q̃ nō videt̃ rō q̃re p̃ri⁹ sit postp̃dicamentū ⁊ nō posteri⁹. Ddm
q̃ sub p̃riori comprehendit̃ posterius. q̃ sunt relative opposita. ⁊ opposito
rum eadē est disciplina. q̃ dum ponunt̃ modi prioris. etiam satis ponun
tur modi posterioris.

Q̃ Altrū spēs oppōnis incōplere sint sufficiēti in textu enūerate. Di
cādū q̃ sic. vt p̃z p̃ sufficiētiā. q̃ oppō vt b̃ accipit̃ est repugnantia p̃
se duoz extremoz nō p̃mittentiū se simul in eodē. vel q̃ ambo extrema sūt
entia. vel alterū nō ens. Si p̃mū hoc eu dupl̃r. vel illa entia expellunt se
ab eodem subiecto respectu eiusdem fm̃ actū t̃m. vel fm̃ actū ⁊ potentiam
simul. saltem respectu eiusdem. si p̃mū. sic est cōtraria oppositio. si scōm.
sic est oppositio relatiua. Si alterū extremū sit non ens. hoc est dupl̃r. vel
est non ens simpliciter. ⁊ sic est oppositio contradictoria. vel non ens fm̃
quid. sic est priuatiua.

Ã Omne genus est generalissimum vel subalternum. sed oppositio
non est genus generalissimum. vt manifestum est. nec etiā genus

subalte
nō est g
oppō
rum p̃r

Ã
num. is
terna ⁊
natur
q̃ b̃ est
posteri
alectic
hic xō

Ã
tur. ⁊ t
tur opp
es vñ
⁊ non
gratia

Ã
fit inte
q̃uis
fm̃ rō
ea le.

Ã
ponunt̃
positu
da. qu
ad ter
tio no
da int
postea

Q̃
capit
hic
deter
latine
nantia
deni.

Ã
specie

subalternū. qz tūc p^o p^odicamentū eēt tū in vno p^onto. qd ē incoventens. & nō ē gen^o. Dm̄ qūis oppō nō sit vey gen^o. hz tū modū generis. quia oppō est supius respectu istar spēs. s. oē supius respectu aliquor infero- rum p^o dīci gen^o. vel ad min^o hīc modū generis.

Af Aliq est oppō subalterna et subdria. et ille spēs non ponunt b. ergo diuisio est insufficiens. Dm̄ q duplex ē oppō. s. terminor et p^o num. iam b fit mentio de oppōe terminor et nō p^onum. cur^o oppō subal- terna et subdria sunt spēs. Et qū replicat. de oppōne terminor determi- natur in p^ohica et in q^onto tractatu. & b male fit mentio de ea. Dicendū q b est diuersimode. qz b determinat de oppōne ad cognoscendū p^onta a posterori. s. in q^onto tractatu determinat de ea inq^otū in ea fundat loc^o dī alecticus. et in p^ohica magis p^oprie determinat de oppōne rex scatarum. hīc xō determinat de oppōne terminor scantium.

Af Capiendo oppōne p repugnātia ē minor. sic plures sūt spēs q qua- tuor. & ista diuisio est insufficiens. Hīs pbat. qz hō et asin^o opponi- tur. et tū non p aliquā spēm b enumeratā. & rē. Dicendū q aliqua dīcū- tur opponi dupl^r. vno mō. formaliter. alio mō x^otualiter. Unde due spec- es vni^o generis solū opponunt x^otualiter. hīc āt diuidit oppō formaliter et non virtualiter. potest tū oppō duar speciez reduci ad oppōnem p^ontam gratia differentiar.

Af In omni oppōe debēt eē duo extrema. s. in dīctorijs non sunt duo extrema. & in eis non fundat aliq oppō. Minor pbat. qz dīctio fit inter ens et non ens. sed non ens non pōt esse extremū. Dicendum q quīs vnū extremor non sit ens sū rem. qz non est a parte rei existens. tū sū rōnem et intellectū ambo extrema sunt entia. et sic vnū extremor ē ens ea le. talind est ens rationis. qd sufficit ad oppōnem.

Af Omnia que opponunt. opponunt relative. & nulla opponunt dīe vel dīctorie vel p^ouatiue. Hīs pbat. qz oīa relatiua relative op- ponuntur. sed omnia opposita sunt relatiua. qz dīcūt oppositū opposito op- positum. Dm̄ q oppō capīt dupliciter. vno mō p illa intentione secun- da. que vocat oppositio. et sic est relatiuū. et referē ad correlatiuū suū tāq ad terminū oppositum. Alio mō capitur p rebus substratis. et sic opposi- tio non est relatio. sed hīc sumitur oppositio p ipa re fcata. et non p secun- da intentione. Etiam non sequitur aliqua sunt relatiua. ergo relative op- posita.

Que aut sunt relative opposita dictum est prius in capitulo de relatione.

Hic p^o hys. psequitur de spēs^o oppōis. et p^olmo de relatiuis. Solēs igit^r determinare de relative oppositis. excusat se de ill^o dīcēs. Que āt sunt re- latue opposita deū est p^ous. Quā relatiua oppō nihil aliud est nisi repug- nantia relatiui et sui correlatiui respectu eiusdē sūiecti. et etiā termini eius dem. hīc et repugnātia p^ois et filij in eodē et respectu eiusdē.

Af Illa oppō ē prior in qua est maior repugnātia. s. in dīctorijs ma- ior est repugnātia q in alijs. & est p^ota spēs oppōis. Dm̄ q iste species oppōis dupl^r considerant. vno mō quantū ad repugnantiā. et sic

Tractatus Tertius

fm ordinē illū oppō p̄dictoria eēt p̄ma. qz maria repugnātia ē in oppōne p̄dictoria. cū sit inter ens ⁊ nō ens simplr. post b̄ sequit̄ oppō p̄uatiua. de inde oppō p̄ria. ⁊ vltio ponit̄ oppō relatiua q̄ est mīma. Alio mō capiunt̄ q̄tum ad eaz entitates. q̄s extrema sūt ponit̄. ⁊ sic oppō relatiua est puoz deinde p̄uatiua. ⁊ tūc p̄ria. ⁊ vltimo p̄dictoria.

Af̄ Maior ē repugnātia inter relatiua oppōem q̄ inter p̄riam. ⁊ male dictū est q̄ oppō relatiua sit mīma. Hīs p̄bat. qz inter illa ē maior oppō q̄ expellunt se ab eodē subiecto fm actū ⁊ potentiā sūt. Sed relatiua expellunt se ab eodem subiecto fm actum ⁊ potentiā simul. sicut dēm est in sufficientia. s̄ p̄ria expellunt se ab eodē subiecto fm actū tñ. Dicēdū q̄ ille due ip̄s cōsiderant̄ duplr. vno mō q̄tum ad hoc qd̄ est esse in eodē subiecto respectu diuersoz. ⁊ sic ē maior repugnātia in oppōne p̄ria q̄ relatiua. quia p̄ria non p̄it actu eidem inesse. nec respectu eiusdē nec respectu diuersoz. s̄ relatiua bñ possunt esse in eodē fm actū respectu diuersoz. Alio mō cōsiderant̄ q̄tum ad hoc qd̄ est expellere se ab eodem subiecto respectu eiusdē ⁊ actu successiue. ⁊ sic maior est repugnātia inter relatiua q̄ inter p̄ria. quia cōtraria bene possunt eidem inesse successiue. sed non relatiua. ad nūn? aliqua.

Af̄ Anū oppositorū nō ponit̄ reliquā. s̄ relatiū ponit̄ correlatiū ⁊ eodē tra. ⁊ relatiū nō opponit̄ correlatiū. Dēm ad maiore q̄ vnum oppositorū non ponit̄ reliquā in eodē subiecto respectu eiusdem. tamen bene in diuersis subiectis. An relatiue opposita nunq̄ possunt esse in eodē subiecto nec in actu nec successiue. respectu eiusdē. ⁊ q̄tuz ad b̄ est maior oppō in relatiuis q̄ in alijs. Et est oppō relatiua distincta spēs oppōnis ab alijs. qz nullū aliud oppositorū infer suū oppositū nisi posita. Etā ambō extrema eius sunt sūt in actu. qd̄ nō sit in alijs spēs? oppōis. qz album nō ponit̄ nigrū. vt dicendo. album nigri album. neqz vñs ponit̄ cecitatē. neqz sedere non sedere.

Af̄ Quocūqz opponunt̄. opponunt̄ fm aliquē respectū. s̄ relatiua s̄ opponunt̄ fm aliquē respectū. ⁊ nō opponunt̄. Minor probatur. quia relatiua conueniunt in respectu. ⁊ non opponunt̄ in eodem. Dicēdum q̄ duplex est respectus. s̄ positiuus. ⁊ est dependentia relatiui ad cor relatiuum. ⁊ in illo cōueniunt. Alius est respectus repugnantie fm quem respectum in quolibet extremo respectiuo est vna forma. que nō potest eē in alio. ⁊ in illo non conueniunt. sed opponunt̄.

Cōtraria sunt q̄cūqz sub eodē genere posita: ⁊ maxime a se mutuo distāt: ⁊ eidē susceptibili vicissim īsunt a q̄ mutuo se expellūt: nisi altez eoz insit a natura. vt albedo in cigno. ⁊ nigredo in coruo ⁊ ethiope. Caliditas aut̄ non est in igne vt accis in subiecto. immo vt substantiale in eo cui? ē substantiale. sicut sunt q̄dā q̄ cadunt in diffinitione alicui? nō fm p̄dicationē: sed

poti
vnu
cont
nitio
ctum
eū s
lidit
non
stant
ager
hic
traria
posita
sunt. a
do res
plexio
de ing
dum n
man
spanu
tera i
quo n
O.
dem q
tali g
cessu
ne pr
grum
neris
dend
semp
eode
ad di
dia s
gri. ⁊
cullā
eode
Deic
pticu

potius ut principium: ut punctus in diffinitione linee: et unitas in diffinitione numeri. Et iste modus essendi continetur sub quarto modo. secundum quem unaquodque pars diffinitionis est in suo diffinito. Et sic ignis non est subiectum caliditatis: sed materia ignis est subiectum eius: hec enim susceptibilis est caliditatis et frigiditatis. Unde caliditas est in materia ignis ut in subiecto: in igne vero non ut in subiecto, sed ut substantiale in eo: cuius est substantiale. Ignis vero subtilissimum corpus est calidum et agens super aerem secundum totam suam virtutem.

Hic determinat de secunda specie oppositionis. scilicet de oppositione contraria, quam primo diffinit dicens. Contraria sunt que sub eodem genere posita sunt, et maxime a se invicem distant, et eidem susceptibili vicissim insunt, a quo mutuo se expellunt nisi alterum eorum insit a natura, ut albedo respectu ignis est accidens naturale ignis, et sequitur radicalem contrarietatem igni, tanquam propriam causam eius. Et similiter dicendum est de nigredine respectu corporis. Et caliditas igni comparata se habet per modum naturalis potentie, que inseparabiliter consequitur essentiam et formam sui subiecti, velut causam eius proximam. Et ergo dicit Petrus hy-spanus hoc prosequens, quod caliditas non est in igne subiective, sed in materia ignis, et comparatur ut ipse dicit ad ignem vel punctus ad lineam in quo non omni quod bene dicit, sed ad bonum intellectum excusari possit.

Quod et debet diffinitio sic exponi. Contraria sunt que posita sunt sub eodem genere proximo, et maxime a se invicem distant, distantia formali sub tali genere, et eidem susceptibili vicissim insunt, id est apta nata sunt inesse successively eidem subiecto in numero, a quo mutuo se expellunt, supple actio ne propria vel aliena, nisi alterum eorum insit a natura, sicut album et nigrum contrariantur. Et in illa diffinitione intelligitur opposita, loco generis. Deinde additur, quecumque sub eodem genere posita sunt, ad excludendum contradictionem et privative opposita, quorum unum extremorum semper est non ens, et non ens non potest poni sub genere, et intelligitur de eodem genere proximo. Deinde ponitur, et maxime a se invicem distant, ad differentiam mediorum, que sunt inter contraria, que in quantum media sunt non contrariantur extremis, sicut rubeum est medium albi et nigri, et nulli eorum contrariatur. Deinde dicitur, et eidem susceptibili vicissim insunt, ad differentiam relative oppositorum, que expellunt se ab eodem subiecto secundum actum et potentiam, et non insunt eidem successively. Deinde additur, a quo mutuo se expellunt, quod ponitur propter duplicem causam, quod quia sunt precipue preedictes, si non expellunt se ab eodem subiecto, nec possunt dici. Etiam per

Tractatus Tercius

eandē p̄tūclā excludunt dīe substantiales. Vt nō aut ponit̄. nisi alter eo-
rum in sit a natura. et b̄ ponit̄ p̄pter dīa q̄ sunt in subiecto nāliter. vt ca-
lor q̄ est in igne nō p̄t expelli ab ip̄o. qz est in eo quēdā nō vt principiu cōn-
tiale eius. p̄pter qd̄ dī pe. hys. qz caliditas ē in igne. nō sicut accidēs i sub-
iecto. s̄ sicut s̄bale est in eo cuius est substantiale. qd̄ non debet intelligi ac-
si esset de substantia ignis tanq̄ eius essentiam constituens. sed debet in-
telligi tanq̄ principia substantiaalia consequens. quo mō p̄pta passio di-
citur esse substantialis suo subiecto.

A Bonū et malū dīant̄. et tñ nō ponunt̄ sub diuersis generib⁹ cum
sint met alioz genera. vt dicit p̄hs in p̄dicamentis. Dm̄ qz du-
plex est genus. s̄ morale et logicale. An bonū et malū non ponunt̄ sub eo-
dem genere morali. qz met sunt genera diuersa. tñ b̄ ponunt̄ sub eodem
genere logiali. qz sunt sub p̄ma sp̄e qualitatis. put dicit̄ habu⁹ bonos
et malos. vel sub genere actionis inq̄tū dicit̄ act⁹. et hoc capiēdo bonū et
malum in moralib⁹. qz si capiant̄ vt sunt passionēs entis sic opponuntur
p̄uatiue. et ponunt̄ sub eodē ḡne. s̄ sunt transcendētia.

S A. Contradictoria plus distāt q̄ dīa. q̄ dīa nō maxie distāt. An̄s p̄ba-
tur. qz p̄dictio ē maxima repugnātia. qz sit inter ens et non ens. Dicen-
dum qz licet p̄dictoria magis distāt simpliciter loquendo et exira genus
q̄ dīa. non tñ magis distāt sub eodē. Vel dicendū est. qz dīa magis di-
stant distantia positia. Et qñ replicat̄. albedo et nigredo dīant̄. et ta-
men non maxime distāt sub eodem genere. igit̄. An̄s probatur. quia albe-
do et scientia magis distāt. Dicendum qz albedo et scientia plus distāt
sub eodem genere remoto. s̄ non p̄p̄quo.

A Albū et nigrū. calidū et frigidū non maxime distāt sub eodē genere
p̄p̄q̄. s̄ non sunt dīa. An̄s p̄bat̄. qz frigidissimū et calidissimū
albissimū et nigerrimū plus distāt. Dicendū Quis pl⁹ distent accidenta-
liter. nō tñ essentialiter. qz illa cōtialiter dicunt eandē formā. qz albū al-
bius albissimū sunt idem essentialiter.

S A. Contraria p̄nt eē i eodē s̄b̄iecto. q̄ male ponunt̄ in diffinitōe. a q̄ ma-
xio se expellūt. An̄s p̄bat̄. qz calidū et frigidū sunt s̄l in tepido. Dm̄ q̄
nis calidū et frigidū sunt in eodē fm̄ eē imperfectū et remissum. tñ non sunt
in eodē fm̄ esse p̄fectū et intensum. et fm̄ illud esse dīa dāt maxime distare
Et qñ replicat̄. album et nigrum dīantur. et tñ possunt esse in eodem sub-
iecto fm̄ esse p̄fectū. Assumptū. p̄batur. quia possunt s̄l esse in clipeo.
Dm̄ qz tñ nō sunt in eodē subiecto partiali. qz clipeo dī fm̄ diuersas p̄-
tes albus et niger. s̄ vna ps nō p̄t eē nigra et alba simul.

A Caliditas est accidēs ignis. ergo est in igne sicut in subiecto. et per
consequens p̄petrus hispanus male dicit qz caliditas non est in
igne sicut accidēs in subiecto. An̄s p̄batur. qz est in tertia specie quali-
tatis. Dicendū qz duplex est accidēs. s̄ cōe et p̄p̄iu. mō caliditas non est
accidēs cōe. sicut album in pariete. s̄ est accidēs p̄p̄iu. qz illa p̄posito
ignis est calidus. est in materia naturali. qz p̄p̄iu ignis est caliditas. si-
cut n̄ibile non est accēs cōe hoīs s̄ p̄p̄iu. et accēs p̄p̄iu in compara-
tione ad accidēs commune dicitur substantiale. qz consequitur principis
substantiaalia subiecti. vt patuit.

A m
pliciter.
cuntur
tiale non
et sic cali
um ignis
neration
principi
subiecti.

A si
cipium
capit du
et forma
simplici.
vt est ele
agir in al
principiū
mō debet

A si
a forma
capit hie
accident

Q r
esse alte
dem gen
et rubeu
traria in
iecto. vel
non est a
cto p̄p̄i
meditac
tionem d
et egrū. E
quoz me
de rubeu
num et m
rum. dice

A si
Dicendi
p̄p̄ie in
s̄tatem b

Ad Substantialia constituit substantiam. s. caliditas in igne non constituit substantiam ignis quoniam non est substantiale eius. Dicendum quod substantiale capit dupliciter. uno modo per illo quod est intrinsece constitutus substantiam. et sic superiora dicuntur substantia respectu inferiorum. et sic non capit hic. Alio modo capit substantiale non quasi intrinsece substantiam constituens. sed principia substantia consequens et sic caliditas est in igne ut substantiale. Et quoniam dicitur caliditas est principium ignis. quoniam non est eius principia consequens. Hinc probatur per philosophum. ii. de generatione. Dicendum quod licet caliditas sit principium ignis operandi. non tamen est principium essendi eius. sicut quilibet propria passio potest esse principium operandi subiecti. s. non essendi. cum tale sit per se eo cuius est principium.

Ad Sicut punctus est in linea sic calor est in igne. s. punctus est in linea sicut principium formale et essendi. et etiam calor est in igne sicut principium formale et essendi. Maior patet per philosophum. in textu. Dicendum quod ignis capit dupliciter. uno modo secundum suum esse substantiale. ut est quoddam compositum ex materia et forma substantiale. et sic calor est sibi accedens. quia calor est subiective in tali corpore simpliciter. et non est forma substantialis eius. nec principium substantiale. Alio modo consideratur ut est elementum actum respectu corporum generabilium et corruptibilium prout agit in alia elementa. et sic caliditas est de essentia ignis. sicut albedo est principium formale parietis albi. quia ignis agit mediante calore eius. et isto modo debet intelligi illud quod dicitur in textu.

Ad Nullum accidens potest esse in materia. s. male dicitur in textu quod caliditas sit in materia ignis sicut in subiecto. Hinc probatur. quia accedens per se differt a forma substantiale. quod per subiecto habet materiam primam. Dicendum quod materia non capit hic per altera parte compositi. s. pro toto composito. quod est subiectum accidentis.

Quod Quotuplicia sint contraria. Respondetur quod duplicia sunt. scilicet mediata et immediata. Contraria mediata sunt que sic se habent quod non est necesse altere eorum inesse susceptibili. vel inter que est aliquod medium eiusdem generis per participationem. ut inter album et nigrum mediant fuscum et rubeum. que quodammodo participant naturam albedinis et nigredinis. Contraria immediata sunt. que sic se habent quod necesse est altere eorum esse in subiecto. vel inter que non mediat aliquod eiusdem generis. ut inter sanum et egrotum non est aliquod medium sui generis. s. necesse est semper unum eorum esse in subiecto proprio. ut quodlibet animal est sanum vel egrotum. Et ista contraria dicuntur immediate per eandem medium positum. licet tamen habeant medium per abnegationem de quo ambo extrema vere negantur. ut de lapide simul negatur sanum et egrotum. Et propria mediata sunt duplicia. nam quedam sunt contraria mediata quorum medijs sunt nomina imposita. ut album et nigrum. quorum media sunt viride rubeum fuscum. Alia sunt quorum medijs non sunt nomina imposita. ut bonum et malum. et sic debemus circumloqui illa per abnegationem extremorum. dicendo nec bonum nec malum.

Ad Inter sanum et egrotum datur medium. s. non sunt propria immediata. Antecedens probatur. quia medici ponunt corpus neutrum. quod nec est sanum nec egrotum. Dicendum quod medici loquuntur improprie. et quo ad sensibilem discretionem. quia proprie inter sanum et egrotum non est aliquod medium. quia illud dicitur sanum quod habet equalitatem humorum. et illud dicitur egrotum quod habet unequalitatem humorum. sed

Tractatus Tercius

inter equalitatem et inaequalitatem non est medium. ergo nec inter sanum et egrum est medium.

Privatiue opposita sunt quae habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili et tunc determinato a natura. Ordine irregressibili: dico. quod ab habitu in priuationem devenire possibile est. sed non econverso. impossibile enim est a priuatione in habitum regressum fieri. ut visus et cecitas habent fieri circa oculum. a visu autem devenire ad cecitatem possibile est. sed non econtra.

Postquam autor determinavit de opposita relatione et contraria in quibus ambo extrema sunt forme reales. Ibi prius determinat de opposita priuatiua et contradictoria. quae unum extremum est ens et aliud non ens. et per hoc patet ratio ordinis. Si quod priuatiua opposita possit autem contradictoria ideo est. quod in priuatiua opposita unum extremum est ens. et aliud est ens priuatiui. quod est ens secundum quid. sed in contradictorijs unum extremum est ens. et aliud est non ens simpliciter. ergo priuatiua praecedat contradictoriam. Dicitur ergo primo. Privatiue opposita sunt quae habent fieri circa idem subiectum ordine irregressibili. tunc determinato a natura supplet in quo tale subiectum aptum natum est accipere habitum. Et declarat illam particulam. ordine irregressibili. ut patet facilius considerati tertium.

Notandum quod priuatiua opposita est repugnancia habitus et priuationis. et habitus est forma positiva in alio subiecto determinato. sicut visus in oculo. Sed priuatio est negatio forme in subiecto cum aptitudine ad ipsam. sicut cecitas dicit negationem potentie visive in oculo. et relinquit aptitudinem ad ipsam. eo quod relinquit principia remota visus. sed principia propinqua negat quare non contingit fieri reditum de priuatione in habitum. et ergo bene dicitur. ordine irregressibili per quod differt a contrarijs in quibus fit transitus de uno extremorum in aliud. et econtra.

Ad Omne fieri determinat ad esse. sed priuatio non est. ergo non fit et per prius male dicitur quod priuatiue opposita habent fieri circa idem subiectum. Respondetur quod duplex est fieri. scilicet per se et per accens. tunc dicitur quod omne fieri per se terminatur ad esse. sed hoc non oportet de fieri per accens. quo modo fit priuatio.

Ad Rationale et irrationale sunt priuatiue opposita. et tamen non habent fieri circa idem subiectum. ergo diffinitio est mala. Respondetur quod rationale et irrationale non sunt priuatiue opposita secundum rem scaturam. quod ambo dicunt formas positivas. sed solum secundum modum scandi et secundum vocem. Vel dicendum quod sicut sunt priuatiue opposita. sic etiam habent fieri circa idem subiectum in genere tamen. Sic etiam opposita secundum quid. ergo etiam habent fieri circa idem subiectum in genere tamen. Sic etiam circa hominem cecum a nativitate fit cecitas. et circa idem subiectum in numero non fit visus. sed sufficit quod fiat circa idem subiectum in specie. Et quando dicitur. cecitas inest talpe. et tamen visus non contingit circa idem numero. nec idem specie cum talpa. Dicendum quod talpa non est ceca. sed habet organum visus et oculos sub pelle. et sic habet potentiam videndi. sed non potest actu videre

propter pelliculam oculo superpositam.

Ad Scientia et ignorantia sunt privatione opposita. et tamen ptingit de ignorantia ire ad scientiam. et e contra. Etiam iusticia et iniusticia opponuntur privatione. et tamen fit regressus de iniusticia ad iusticiam. et e contra. Et male dicitur ordine irreversibili. Dicitur quod duplex est privatio. scilicet perfecta et imperfecta. Perfecta privatio est que negat habitum et propria principia ipsius habitus vel est que privat actum et sicut aptitudinem propinquam ex defectu alicuius principii naturalis. ut cecitas. Imperfecta privatio est que negat habitum. et non propria principia eius. vel que privat actum tantum et non aptitudinem. ut quies mori. Tunc dicitur quod ignorantia est imperfecta privatio scientie. quia negat habitum scientie. non tamen proprium principium eius quod est intellectus. et diffinitio intelligitur de privatione perfecta.

Ad Omnis privatio derelinquit aptitudinem in subiecto. et nulla privatio privat actum et aptitudinem. Dicitur quod duplex est aptitudo. una est propinqua. et est potentia naturalis recipiendi vel habendi aliquod actum. ut potentia visiva. et illa non derelinquit a privatione perfecta. Alia est remota. que seque consequitur principia essentialia rei. sicut propria passio et habundando recipiendi visum respectu animalis perfecti. et illa nunquam aufertur.

Contradictio non est oppositio. cuius finis se nullum est dandum medium. eo quod est iter simpliciter ens et non ens.

Hic ultimo diffinitio opponem contradictionem. et est diffinitio sumpta a primo posteriorum dicens. Contradictio est oppositio cuius finis se nullum est dandum medium. ut esse vel non esse. Que diffinitio sic intelligitur. Contradictio est oppositio. supple terminorum. cuius oppositio. non est dandum medium. supple per participationem vel abnegationem. finis scilicet simpliciter et absolute. et non precise circa unum subiectum determinatum. Et per hoc excluduntur contraria. immediate. et sicut privatione opposita. inter que datur medium per abnegationem respectu subiecti non susceptibles. Et est ratio diffinitionis. quia contradictio est repugnantia inter ens et non ens simpliciter. sed inter ens et non ens non est dare medium. ergo etc. Et licet non ens non sit extremum finis rem. est tamen extremum finis intellectum qui concipit non ens per negationem entis. quod sufficit.

Ad Ista diffinitio continet alios. ergo non est bona. Quia probatur. quia contra dicitur contrarius immediatus que non habet medium quod est de ratione contradictionis. Dicendum quod duplex est medium. scilicet per abnegationem et per participationem. Unde in contrariis immediatis est bene medium per abnegationem utrumque extremorum quando subiectum non est susceptibile illorum. ut lapis non est sanus neque eger. Sed in contradictoria oppositio nec est medium per participationem nec per abnegationem.

Ad Inter ens et non ens est medium per participationem. ut ens in potentia et sicut materia prima que est ens et non ens. et in oppositio contradictionis est aliquod medium per participationem. Dicendum quod ens in potentia est ens. unde cum dicitur quod inter ens et non ens non est medium. ibi ens capitur pro ente in actu et in potentia simul. et non per ente in actu tantum.

Tractatus Tercius

¶ Contradictio est mediū inter dictoria. & inter dictoria est dare medium. Hūc pbat. qz dictoria contradicunt sibi nūc p dictio- nem. vt p cām formale. & ibi est mediū. Dicendū q licet dictio sit medi- um ppanonis dictarioz. qz p dictione ppanē adinulcē tñ nō est medi- um verificatōis dictarioz. sic q de dictōe verificet vtrūq dictarioz vel neutz. & de illo intelligit diffinitio.

¶ Contradictoria maxime distāt. sed inter quelibet distantia est dare mediū p quod distāt. &. Dicendū q duplex est distantia. s. localis & positiua. & in illa est dare mediū. Alia est distantia priuatiua & repug- nantie. i. distantia que est repugnantia. & in illa non est mediū. & hec di- stantie est in contradictione terminorum. que ideo terminoz dicūt. nō qā fundatur supra terminos. s. supra significata terminoz. & non supra res sū se consideratas.

¶ Rurs dī qdruplī. Primo mō prius aliqd dicūt pri^o altero sū tps: put aliqs dicūt senior & anti- quior altero: sicut homo hñs viginti ānos dī prior ho- mine hñte decē annos. Scdo mō aliqd dī prius al- tero a quo non puerit sibi lēndi pñā. vt vnū ē prius duobus. duob^o em crētibus mox psequens est vnuz esse. vt si duo sunt vnū est. & non econuerso. Tercio mō aliqd dī prius altero sū ordinē quendā. vt in di- sciplinis vbi principia priora sunt pclusionibus: & in grāmatica littere sunt priores syllabis. & in orōe pro- hemiū est prius narratione. Quarto mō aliqd dicūt prius altero quod meli^o est & honorabilius. Consue- uerunt em plurimi hoīes honorabiliores & magis di- lectos apud se dicere priores. Preter hos qtuor mo- dos iam dictos est vn^o alter modus prioritatis. Eo- rum xō que conuertuntur sū essendi consequentiaz & alterum est quodammodo causa alterius. illud xō quod est causa alterius est prius natura. vt hec res hominē currere conuertitur cum hac oratione homo currit: & si hominē currere sit verum: hec est vera: ho- mo currit: & econuerso. Res autem est causa oratio- nis vere de se facte: & non econtra. Ab eo em q res

est
cui
cog
in p
gnol
mod
dus
oibu
dus
est p
fione
dena
bus a
dicti
fuit n
Scdo
prius
est pri
sicut
modu
prior
alio c
hoc m
¶
terciu
ex par
salitas
scds n
consec
modu
¶
se hñt
mō eti
rant t
¶
Ar.
sū tem
bile.
& in ac
¶
Ar
homo

est vel non ē: orō dī x̄a vel falsa: ḡ hec res hominem
currere: prior erit hac oratione: homo currit.

Postq̄ pe. hys. determinari de postp̄dicamento oppōnis. qđ valet ad
cognoscendū distinctionē ⁊ diuersitatē dicibilū incomplerorū q̄ ponunt
in p̄dicamēto. Hic p̄r determinat de postp̄dicamēto p̄oris. qđ valz ad co
gnoscendū ordinē illoz dicibilū. Et ponit q̄nq̄ modos p̄oris. Primus
modus est inter indiuidua. qz vnū est pri' alio tpe ⁊ ḡnatione. Scđs mo
dus est inter ḡna ⁊ sp̄s inter se. Terc' modus nō solū valet i logica. s̄ in
oibz alijs scientijs. vt in gr̄matica h̄c sunt p̄ores syllabis. Quart' mo
dus conuenit indiuiduis. ⁊ ē politice maxie necessari'. Quint' inuenit
est p̄ Aretō. ⁊ valet ad cognoscendū quō subiectū est prius sua p̄ua pas
sione. Enā valet illud postp̄dicamentū ad cognoscendū q̄ s̄ba est añ acci
dens natura tpe ⁊ diffinitione. Assignat ḡ q̄nq̄ modos ei' q̄ in his versi
bus continent. Tpe. natura prius ordine dī. ⁊ honore. Causam causato
dicim' esse prius. P̄mo igit̄ mō aliqd dī p̄us a tēro fm tps. qđ est vel
fuit in priori tpe. vt hō q̄ hz viginti ānos est prior illo q̄ hz decem annos.
Scđs modus est. q̄ aliqd ācedit aliud fm viā essendi. ⁊ hoc mō illud dī
prius altero a q̄ non cōuerat ihsistendi p̄a. sicut aīal est pri' hōie. ⁊ vnū
est prius duob'. Terc' modus ē q̄ vnū ācedit aliud fm viā discipline
sicut littere sunt p̄ores syllabis. ⁊ p̄misse sunt p̄ores p̄clusionē. Quartus
modus est fm quē vnus est prior alio fm dignitatis ordinē. sicut abbas
prior est monacho suo. Quint' mod' hīs annex'. est fm quē vnū est pri'
alio causalitate. hz cōuertibile sit cū eo tam in essendo ḡ in subsistendo. et
hoc mō veritas rei prior ē veritate orōnis.

Q̄ue est sufficiencia q̄nq̄ modorū prioris. Dicendū q̄ ista. qz om
ne prius vel sumit fm ordinē compositionis ⁊ discipline. ⁊ sic est
tercius modus. vel fm ordinem rei. ⁊ hoc est dupliciter. quia vel sumitur
ex parte esse rei. vel ex parte consequentium ip̄m esse. vt sunt p̄fectio ⁊ cau
salitas. Si p̄mū hoc est dupliciter. vel sumit ex pte esse absolute. ⁊ sic est
scđs modus. vel fm durationem ip̄ius. ⁊ sic est p̄m' modus. Si ex parte
consequentiarū. hoc est dupliciter. vel sumit fm viā p̄fectōis. ⁊ sic ē q̄rtus
modus. aut sumit fm viā causalitatis. ⁊ sic ē q̄ntus modus

Aliqd est pri' alio fm locū. ḡ sunt plures modi prioris q̄ quinq̄
Dm q̄ p' fm locū p̄hēdit l̄b p̄ori fm tps. qz tps ē loc' pari mō
se h̄nt in mēsurando res. qz vtrūq̄ ē mēsurā extrinseca rei. Et sub p̄mo
mō etiā p̄prehendit mod' fm quē angeli mēsurant. qz angeli nō mēsu
rant tpe proprie dicto. mēsurant t̄n tpe extēdendo ip̄m ad existētiā ⁊
fm temp'. Hīs p̄bat. qz nihil habem' de tpe nūc. quod est indiuisi
bile. Dicendum q̄ licet nihil habeam' de tēpe nisi nunc in facto esse
⁊ in actu. t̄n fm successione ⁊ in potentia sunt plures ptes ip̄i tps.

Al' Contra etemp' ū p̄mi mod'. sicut se h̄nt decē ad viginti. ita se h̄z hō
decē annoz ad hominē viginti annoz. s̄ decē sunt añ viginti. ergo
homo decem annoz erit añ hominē viginti annoz. Dm q̄ decem ⁊ vi

Tractatus tercius

ginti capiunt dupliciter. Uno modo in ratione partium et totius. et sic decem sunt ante viginti. sicut in ordine constitutionis per se ante totum. Alio modo finem et absolute. et sic iterum in eodem decem sunt ante viginti. quia idem homo prius est decem annorum quam viginti. sed in diuersis viginti sunt ante decem. quia homo viginti annorum est prior et senior homini decem annorum. Et sic dicitur per partem. quia quando una res ad aliam illud quod est alio senior est prius finem temporis. Sed diceretur. homo viginti annorum non est senior quam non est senior. Hinc probatur. quia homo sexaginta annorum tamen dicitur senex. Dominum quod quis non sit simpliciter senex. tamen bene est senex comparatur in ordine ad alium. id est ad illum quod est decem annorum. quia ille qui habet viginti annos dicitur senior illo quod habet decem annos.

Ad Inter numerum binarium et ternarium non conuertitur subsistendi ratio. Etiam bene valet arguendo ab eodem viam ad esse alterum. et tamen vnum non est per alio. Secunda pars probatur. quia binarius et ternarius sunt species numeri. et species sunt conueque sub genere. et tamen. Dicendum quod species iste dupliciter comparantur. vno modo inter se. et sic binarius est prior ternario. et sic loquitur textus. Alio modo comparantur ad genus. et sic vna species non est prior alia. quia equaliter participant rationem numeri.

Ad Contra exemplum secundi modi. inter hominem et sortem non conuertitur subsistendi ratio. et tamen homo non est prior sorte. Secunda pars assumpti probatur. quia homo est vltimus. et vltimus posterius est singularibus. Dicendum quod vltimus habet dupliciter considerari. vno modo materialiter per naturam cuius subiecta intentioni vniuersalitatis vel pro vniuersali incompleto. et sic finem naturam vltimus est prius singulari. Alio modo formaliter per intentionem vniuersalitatis. vel pro completa ratione vltimatis. Et sic Aristoteles dicit in primo libro de anima. quod vltimus est posterius singularibus quia per abstractionem a singularibus fit vltimus.

Ad Contra exemplum tertii modi. omne prius est prius finem aliquem ordinem. ergo iste modus non est distinctus ab alijs. Dicendum quod licet in quolibet modo prioris sit ordo generaliter capto. non tamen est ibi ordo doctrinæ vel discipline. Vel dicitur quod licet omne prius sit prius ordine. non tamen men quodam ordine. id est cognitionis vel discipline. de quo est finem.

Ad Contra quartum modum. species est perfectior et honorabilior genere. et tamen species non est prior genere. Secunda pars assumpti probatur. quia principium non precedit principium. Dicendum quod licet via generationis que est ab imperfecto ad perfectum species non sit prior genere. eo quod principium a genere. tamen ordine perfectionis species est prior genere. Et similiter dicitur de materia et forma.

Ad Contra quintum modum. Petrus hispanus prius dicit quod sunt quatuor modi prioritatis. ergo uale addit quintum. Dicendum quod hoc quod prius dixit intelligit finem antiquos. sed illum quintum modum superaddidit Aristoteles.

Ad Ratio vera non conuertitur cum esse rei significata per ipsam. ergo modus ille non valet. Hinc probatur. quia iohannem currere sepe verum est. quando tamen non statim est actualiter aliqua propter enuncians iohannem currere. Dicendum quod licet res significabilis per orationem veram non conuertantur finem essendi consequentiam cum oratione vera. tamen res actualiter significata per orationem. et oratio vera conuertuntur finem essendi consequentiam. ita quod ratio

esse precedit orationem veram tanq̃ causa suum effectum.

Asi non est prior effectui. Antecedens probatur. quia causa et effectus sunt relatiua. que sunt simul natura. Dicendum q̃ quando causa et effectus capiunt formaliter prout causa et effectus sunt. tunc sunt simul natura. non tamen q̃ capiunt materialiter et pro denominato.

Simul dicitur tribus modis. Primo modo dicuntur filii quorum generatio est in eodem tempore: et neuter est prius neq̃ posterius. et hec dicuntur filii tempore. ut duo gemelli nati in eodem tempore. Sicut subiectum et sua propria passio. Secundo dicuntur filii quocumque conuertuntur. et neuter est causa alterius. sicut quelibet relatiua. ut duplici et dimidiu. pater et filius. et sic de alijs. Tercio modo dicuntur filii que equaliter diuidunt aliquod genus. ut homo equaliter leonem alium. et sic de alijs que equaliter conuiduntur in genus animal. Et sicut dicitur diuidentes aliquod genus dicuntur filii. ut rationale et irrationalis. et sic de alijs. Isti autem duo ultimi modi dicuntur filii natura. primum autem modus dicitur filii tempore.

Postquam de his determinauit de postpositamento prius. quod valet ad cognoscendum ordinem superioris et inferioris inter se. hic consequenter determinat de postpositamento simul quod valet ad cognoscendum conuenientiam plurium inferiorum in suo superiori. Et ponit tres modos simultatis. Primus modus est qui fundatur in idempnitatem temporis. Secundus modus est quo relatiua adinuicem conuertuntur. et dicitur simultas naturalis intelligentie. Tercius modus est quo egredientia vel egressa ab uno genere dicuntur priuatione ordinis participando unum genus simul. Et sic due species et differentie constituentes eas dicuntur simul. Et hoc est quod per modum correlative continetur in his versibus. Tempore dico simul quorum generatio nunc est. Que conuertuntur dicimus esse simul. Suntque simul species generis unum eodem diuidentes. Quorum modorum sufficientia sic habetur. Nam quecumque sunt simul. vel sunt simul tempore vel natura. si sunt simul tempore. sic est primus modus. Si sunt simul natura. hoc est duplici. vel talia sunt simul in natura diuisione vel relationis. si sunt simul natura diuisionis. sic est tercius modus. si in natura relationis. sic est secundus modus.

Alla que sunt simul natura sunt simul tempore. ergo primus modus non distinguitur ab alijs. Dicitur quod alia et alia ratione dicuntur simul tempore et simul natura. et ergo etiam ponuntur modi distincti. ut patet in assignatione modorum. Et differunt. quia inter illa que sunt simul primo modo unus est causa alterius. non autem inter illa que sunt simul secundo modo.

Tractatus tercius

¶ Quibus sunt modi prioris. & quibus erunt modi simultatis. Probatur
 una. quia tot modis dicitur unum oppositorum quod et reliquum. Unde quod simul
 capit dupliciter. uno modo generaliter putat dicitur puenientia aliquid duorum in uno ter-
 cio et sic sunt plures modi simultatis quam si ponuntur. quia aliquid dicitur etiam sunt loco.
 Alio modo capit specialiter putat est unum postpositum dicamentum. et finem quod est? modi du-
 cunt nos in cognoscendum priorum. et sic sunt tres modi simultatis. Nam primus
 modus valet sic. quia in unoquoque predicamento sunt species habentes passiones que
 cum suis subiectis sunt similiter. et neutrum est prius aut posterius. Secundus modus valet
 precipue ad secundam proprietatem relationum. Sed tercius modus valet ad cognos-
 cendum quod in quolibet puncto sunt duae oppositae. quod si dividuntur genus et constituit
 species. et vltima omnia inferiora alicuius superioris dicuntur si finem tercium modum
 Sed dicendum ad argumentum quod si prius et prius non sunt opposita. sed dispa-
 ra. nam prius per opposito suo habet posterius.

¶ Puer et senex nunc viuentes sunt similiter. cum sint in eodem tempore. et tamen
 generatio eorum non est in eodem tempore. & male ponitur prius modus. Unde quod
 quis senex et puer sint si finem aliquam praeter tempus. non tamen sunt si finem totum tempus.
 quod est habet similiter. Sed diceretur. nihil habemus de tempore nisi nunc. quod est unum. ut
 patet quarto philosophorum. si senex et puer in illo nunc conveniunt. & simpliciter
 sunt similiter tempore. Unde quod tempus capit dupliciter. uno modo quantum ad essentiam
 temporis. scilicet nunc. Alio modo capit finem esse temporis. tunc dicitur quod senex et iuuenis habent sunt
 similiter in eodem tempore finem eandem temporis quod est nunc. non tamen sunt in eodem tem-
 pore finem esse et eandem si finem. quia est temporis constituit in successione.

¶ Causa est ad cuius esse sequitur aliud. si ad esse ipsius relatiui sequitur corre-
 latiuum. & relatiui est causa correlatiui. et sic videtur quod relatiui et suum cor-
 relatiuum non sunt si finem secundo modo. Unde quod licet ad esse relatiui sequatur esse cor-
 relatiui. non tamen sequitur causaliter et finem naturam. quod modo effectus sequitur suam cau-
 sam. Et quoniam dicitur. pater est causa filii. et tamen sunt relatiua. Unde quod per ma-
 terialiter et per denotato est causa filii. non autem formaliter et per se.

¶ Illa non sunt si finem quorum unum est prius alio. si una species est prior alia. er-
 go due species non sunt si finem tercio modo. Minor probatur. quia species rebus habet se
 sicut numeri. sed unus numerus precedit alium. & una species precedit aliam.
 Dicendum quod species comparantur ad duo. uno modo inter se. et sic una species est pri-
 or et perfectior alia. Alio modo species comparantur ad genus quod diuiduntur. et sic
 una species non est prior alia. si sunt coequae sub genere.

¶ Arguitur. Quaecumque sunt si finem dicuntur puenire in illo in quo sunt. si dicitur non
 possunt habere convenientiam cum uno tercio. ergo non sunt simul.
 Dicendum quod quis differentie non possint habere convenientiam in aliquo
 tercio in specie vel in numero. tamen bene in genere et habet potestatem.

¶ Sex sunt species. scilicet generatio corruptio augmen-
 tatio diminutio alteratio. et finem locum mutatio.

¶ Generatio est progressio a non esse ad esse. Corruptio est progressio
 ab esse ad non esse. Augmentatio est per incrementum quantitatis addi-
 tam. Diminutio est per decrementum quantitatis minoramen-

tum.
 am q
 dine
 locu
 locu
 sum
 parte

po
 cendu
 lent ad
 dit mor
 pit. et g
 tio. sub
 tur in l

¶
 go est s
 corrup
 respect
 hoc du
 et hoc d
 titaten

¶
 Ddm
 entis
 pducit
 nisi qu
 motus

¶
 Ddm
 preber
 et remi

¶
 est p d
 q mot
 inferre

¶
 p dican

tum. Alteratio est mutatio a p[ro]pria q[ua]litate in p[ro]pria
am q[ua]litate. vel in media: vt cu[m] aliq[ua]d p[er]mutat ab albe
dine in nigredine vel in medios colores. **Mot[us]** fm
locu[m] est mutatio de vno loco in alte[r]. **Mot[us]** at fm
locu[m] sex sunt sp[eci]es siue d[ir]e. s. ante retro sursum deor
sum dextro[rum]sum et sinistro[rum]sum. Ad omnes aut[em] has
partes fit motus.

Postq[ua]m pe. hys. determinauit de postp[re]dicamentis. q[ua] valent ad cognos
cendum p[re]dicamenta fm esse q[uo]d h[ab]ent actu. h[ic] p[ri]m[us] determinat de illis que va
lent ad cognoscendu[m] p[re]dicamenta fm esse q[uo]d h[ab]ent in fieri. s. de motu. Et diui
dit motu[m] in sex sp[eci]es. que in his x[rist]ibus p[ro]tinent. Aug[ustinus]. diminuit. corru
pit. et generat. Alterat et mutat. et p[er] loca multa vagat. Tunc ibi. genera
tio. subdit singula[r] sp[eci]es diffinitio[n]es. vt textus clare habet. et postea tange
tur in locis suis. vt pateat loc[us] p[er] eas arguendi.

Q[ua]estio 1. **A**l[ia] co[n]uenienter enumerant sp[eci]es mot[us]. **Re**s[pon]d[etur] q[uo]d sic. vt p[ri]m[us] p[er] suffi
cientiam. que sic sunt. q[uia] o[mn]is motus est ad aliquod terminu[m]. vel er
go est ad substantia[m] vel ad accidens. Si ad substantia[m] hoc est dupl[ex]. q[uia] aut ter
minus ad quem est affirmatiuus. sic est generatio. aut negatiuus et sic est
corruptio. Si ad accidens hoc est dupl[ex]. quia v[bi] talis motus est ad forma[m]
respectiua[m]. sic est loci mutatio que fit ad vbi. aut ad forma[m] absolutam. et
hoc dupliciter. q[uia] aut fit ad qualitate[m]. sic est alteratio. aut ad quantitate[m]
et hoc dupl[ex]. vel ad quantitate[m] p[er]fectam. sic est augmentatio. aut ad qua
titate[m] imperfectam. et sic est diminutio.

Ad tot sunt sp[eci]es mot[us] q[uo]t sunt sp[eci]es entis. vt h[ic] tercio p[ro]p[ri]etate. s. de
cem sunt sp[eci]es entis. s. decem p[re]dicamenta. q[uo] decem sunt sp[eci]es motus.
Res[pon]d[etur] q[uo]d p[ri]m[us] intelligit dictu[m] suu[m] sic q[uo]d tot sunt sp[eci]es motus quot sunt sp[eci]es
entis p[ro]ducibilis p[er] motu[m]. s. non sunt nisi quattuor p[re]dicamenta p[er] motum
p[ro]ducibilia. s. substantia quantitas qualitas et vbi. S[ed] diceret. q[uo]d no[n] sunt
nisi quattuor sp[eci]es. **Re**s[pon]d[etur] q[uo]d v[er]u[m] est in generali sed sunt sex in speciali. q[uia]
motus ad substantia[m] est dupl[ex] et s[ecundu]m mot[us] ad quantitate[m].

Ad plures sunt sp[eci]es mot[us] q[uo]d sex. q[uia] textus est diuinit[us]. **A**l[ia] p[ro]bat[ur]
q[uia] nutritio est q[ua]dam mot[us]. s[ecundu]m intentio[n]e[m] et remissio[n]e[m] sunt q[ua]dam motus
Res[pon]d[etur] q[uo]d isti mot[us] reducunt ad sp[eci]es hic enumeratas. na[m] nutritio p[ro]p[ri]e com
prehendi sub generatione. quia est quedam p[ar]tialis generatio. intentio[n]e[m] et
remissio[n]e[m] reducunt ad alteratione[m]. q[uia] sunt quedam alterationes.

Ad motus transcendit p[re]dicamenta ad nun[quam] aliqua[m]. q[uo]d no[n] est gen[us]. **A**u
tecedens p[ro]bat[ur]. q[uia] o[mn]e gen[us] continet sub aliq[uo] p[re]dicamento. vel ip[s]i in
est p[re]dicamentu[m]. **Re**s[pon]d[etur] q[uo]d q[ua]uis mot[us] no[n] est gen[us]. h[ic] t[ame]n mod[us] generis eo
q[uo]d mot[us] habet se in r[ati]o[n]e sup[er]ioris. et contenta sub ip[s]o habent se p[er] modum
inferior[um].

Ad genus debet p[re]dicari de suis sp[eci]ebus. s. motus non p[re]dicat de ge
neratione et corruptione. q[uia] non est ip[s]o[rum] gen[us]. **Re**s[pon]d[etur] q[uo]d p[ro]bat[ur]. q[uia] ille
p[re]dicatio[n]es sunt talis generatio[n]e[m] mot[us]. corruptio est motus. vt p[ri]m[us] q[ua]nto

Tractatus tercius

philicor. Dñm q̄ motus accipit̄ dupli. vno modo specialiter pro mutatione successiva. ⁊ talis est semp̄ inter duos terminos affirmativos. ⁊ sic generatio ⁊ corruptio non sunt motus. ⁊ sic loquitur Aristoteles in quarto philosophor. Alio modo capit̄ generaliter put̄ extendit̄ se ad quācūq̄ mutationem siue instantaneam siue successivā. ⁊ sic sunt sex species motus. ⁊ hoc modo fit hic sermo de motu. Nūc generatio est p̄gressio a nō esse ad esse. Sed corruptio est p̄gressio ab esse ad non esse.

A Generatio est p̄gressio ab esse ad esse. ḡ diffinitio est mala. Nūc p̄batur. quia ex aere generat̄ ignis. ⁊ aer est. Dñm q̄ h̄ est p̄ accens quia non semp̄. sed per se ⁊ semp̄ ex non aere generatur aer. ergo termin⁹ a quo generationis p̄ se est non ens. Et quādo dī. omne qd̄ sit ex aliquo sit. quia ex nihilo nihil fit. vt habet̄ primo philosophor. ḡ generatio nō ē p̄gressio a non esse ad esse. Consequentia p̄bat̄. quia quod non est. nihil ē. Dicendū q̄ duplex est non esse. quia quoddam est non esse qd̄ opponitur esse contradictione. ⁊ sic ex non esse naturali productione non fit esse. Aliud est non esse quod opponitur privative esse. ⁊ sic generatio est p̄gressio a non esse ad esse. ⁊ iste modus valet ad cognoscendum substantiā quantum ad ip̄m fieri.

A Progressio conuenit animalibus ergo male ponitur in diffinitione generationis. Dicendum q̄ progressio capit̄ hic similitudinaria ⁊ metaphorice. quia motus localis est nobis notior. quare hic transmittitur in diffinitione generationis.

A Motus denominatur a suo termino ad quem. sed corruptio nō denominatur a termino eius ad quem. ergo corruptio non est motus. Min⁹ probatur. quia eius terminus est non ens. sed non ens nihil denominat. igitur ⁊c. Dicendum q̄ duplex est motus. s. deperditu⁹ ⁊ acquisitiu⁹. Motus deperditu⁹ est per quem aliqua forma habita deperditur. Sed motus acquisitiu⁹ est per quem aliqua forma acquiritur. Tunc dicitur. q̄ motus acquisitiu⁹ denominatur a termino ad quem. sed motus deperditu⁹ non denominatur a termino ad quem. Augmentatio est preexistens quantitatis additamentum. Sed diminutio ē preexistens quantitatis minoramentum. Ratio istius est. quia augmentatio est motus de minore quantitate ad maiorem. sed minor quantitas non potest fieri maior nisi per additamentum alicuius quantitatis. Eōtra dici debet de diminutione. quia diminutio est motus de maiori quantitate ad minorem. sed maior quantitas non potest fieri minor nisi per remotionem alicuius preexistentis. ideo ibi fit minoramentum preexistentis quantitatis. Unde argumentatio ⁊ diminutio sunt in predicamento quantitatis reductiue. ⁊ in hoc conueniunt. sed differunt in hoc. quia augmentatio fit per quantitatem perfectam. sed diminutio fit per quantitatem imperfectam.

A Aliquid bene auget̄ per additamentum quantitatis. ḡ diffinitio est mala. Nūc p̄bat̄ de ebullitione lactis. Dñm quia tunc non fiat additamentū partiū substantie. tamen bene fit additamentū partium quantitatis. q̄ partes excludunt̄ ⁊ rare fiunt.

S Arguitur. Augmentatio non reperitur sine alteratione. ergo non sunt

species motus distincte. Dicendum q̄ licet p̄fice loquendo augmentatio non reperitur sine alteratione. tamen bene mathematice siue logice. quia si gnomon circumponatur quadrato. ip̄m crescit et augmentatur sine alteratione. hic autem fit sermo de augmentatione logice capta.

Alteratio est motus a contraria qualitate in contrariam vel in mediam qualitatem. vt cum aliquid mutatur de albedine in nigredinem. vel in medios colores. Et q̄ sit species ab alijs distincta patet. quia reperitur sine alijs. quia aliquid potest alterari sine quacumq̄ alia mutatione. per se. licet per accidens vna sequatur aliam.

Alteratio est mutatio de contraria qualitate. s̄ hoc non conuenit medijs. igitur r̄. Minor patet. quia tepidum non est contrarium calido. Dicendum q̄ quis tepidū non contrariatur calido s̄m essentia tamen bene s̄m esse. Et solet dici q̄ alteratio fit tripliciter. Primo de vno extremo in aliud extremum. vel e contra. vt de albedine in nigredinē. Secundo de medio in extremū. vel e contra. vt de albedine in rubedinē. Tercio de vno medio in aliud. vel e contra. vt de rubedinē in viriditatem.

Motus s̄m locum est mutatio ab vno loco ad alium. Et eius sunt sex species siue differentie. s̄ ante. retro. sursum. deorsum. dextrorsum. et sinistorsum. Et loci mutatio terminatur ad vbi. ergo est reducibilis ad predicamentum vbi. Ratio diuisionis est. quia motus diuiditur ad diuisionē sui termini ad quem. sed vbi quod est terminus motus localis diuidit p̄ istas differentias. ergo etiam iste motus. Vbi sursum et deorsum possunt capi tripliciter. Primo modo p̄ illis locis. et sic sunt in predicamento quantitatis. Alio modo vt dicuntur situationes in illis locis. et sic sunt differentie positionis. et sunt in predicamento situs. Tercio modo vt dicuntur esse in talibus locis. et sic sunt in p̄nto vbi. et illo modo sunt termini motus localis.

Alteratio mouet localiter. et tñ non mutat de vno loco ad alium. sed manet in eodem loco. q̄ diffinitio non est bona. Dicendum q̄ duplex est motus. s̄ rectus et circularis. Motus rectus est mutatio de vno loco in alium s̄m se totum. Sed motus circularis vadit de vno loco in alium s̄m suas partes. sicut celum non mouetur s̄m se totum. sed s̄m suas partes.

Alteratio localis terminatur ad quantitatem. ergo non ad vbi. Antecedens probatur. quia terminatur ad locum. sed locus est quantitas. ergo r̄. Dicendum q̄ differenter motus localis terminatur ad locum et ad vbi. nam ad locum terminatur extrinsece. et ad vbi intrinsece. s̄ magis proprie aliquid denominatur a termino intrinseco q̄ extrinseco id potius deberet dici vbius q̄ localis. licet a nobis notioz nomine sic de nominetur.

Abere dicitur multis modis. Primo modo dicitur habere aliquā q̄litatē vel disciplinā vel virtutē. Secundo modo dicitur habere quantitatem. vt magnitudinē bicubitum tricubitū. Tercio modo dicitur habere ea q̄ circa corpus

Tractatus tertius

sunt adiacētia. vt vestimentū z tunicā. Aut circa mēbra vt ī manu anulū. Et habēt^r isto tercio mō sumpt^r est vnū de decē p^rdicamētis. z diffinit sic. **H**abitus ē corpoz z eoz q̄ circa corp^s sunt adiacētia. vt ē armatio vel caligatio: z sūtr fingant^r noīa in alijs sūm adiacentiā illā hec em̄ dicunt^r hīe. illa xō haberi. **Q**uarto mō dī habere membz vt manū z pedē. **Q**uinto mō dī habere sicut continēs p^rtentū. vt lagena vinū. aut modius grana tritici. **S**exto mō dī habere vxorē Et de hoc mō dicit **A**ristotiles q̄ est alienissimus in eo qđ est habere. ppter hoc q̄ vir habēs vxorē etiā habetur ab ea. vinculū em̄ matrimonij indissolubiliter ligat vtrūq̄. Et dicit q̄ forte alij modi apparebūt in eo quod est habere. Sz q̄ consueuerūt dici pene omnes enumerati sunt.

Hic p̄r determinat de postp^rdicamēto habere. qđ est vltimū postp^rdicamentum. Cui^r rō est. q̄ modi habere valent ad cognoscendū quomodo p^rdicamenta habentur a substantia. z species motus valent ad cognoscendum quomodo predicamenta accidentium sunt in substantia. mō oportet p̄mō scire qualiter accidentia sunt in substantia q̄ quomodo habent^r a substantia. Et dicit q̄ habere dī septem modis. vnde versus. **A**ffectū quā tum vestitum. dic velut aurum. **M**embzū contentum. possessum. vir. mulierem. **P**rimo modo dicitur aliquis habere qualitatem. vt scientiā vel virtutem caliditatem vel frigiditatem. quod non est aliud q̄ qualitate in formari ad finem alicuius operis ministerio talis qualitatis excedendī. z sic reducitur ad predicamentum qualitatis. **S**ecundo modo dicitur aliquis habere quantitātē. vt magnitudinē bicubitū. tricubitū. quod nō est aliud q̄ quantitate. constituyente robur agēns. affici z informari. z sic habere reducitur ad secundū p^rdicamentū. s. quantitatis. **T**ercio modo dicitur aliquid habere ea que circa corpus sunt adiacētia. vt vestimenta vel tunicam. vel in aliquo membro. vt anulum in manu. z sic habitus ē vnūz de decem predicamentis. z diffinit sic. **H**abitus est corporum z eoz que circa corpus sunt adiacētia. Sed philosophus distinguit illud tertium membrum. quia aliquid dicitur habere ea que sunt circa corpus dupliciter vel quia propter necessitatem. vt tunicam. vt a frigorebus conseruetur. aut propter ornatum. sicut aliquis dicitur habere anulum in digito. Et per hoc soluitur argumentum. **Q**uarto modo dicitur habere membrum. vt manū z pedem. z sic reducitur ad predicamentum substantie.

Quinto mō dicit^r a le reducitur p^rmo dicit^r ad cog sepe puta cas hīe ill et. z sic nō

Qu^r a p^r ipoz sū est princip tē siml. ve fin quē al nē. Si fin tū. Si fin est scds in hoc est du modus. s. vel nō. si vel possed bens circ secundū ris in spe

Arliter. p illis mod

Arliter. p illis mod

Arliter. p illis mod

Arliter. p illis mod

Arliter. p illis mod

Arliter. p illis mod

Quinto modo dicitur hinc continens contentum. ut lagena habet vinum. et ille modus reducit ad primum ubi. Sexto modo dicitur hinc possessionem. ut domus vel agrum. et ille reducit ad primum relationis. quia possessor dicitur relative ad rem possessam. Septimo dicitur hinc uxorem. et ille modus ut dicitur Aristoteles est alienissimus. quia minus valet ad cognitionem prout a posteriori. Et solet iocose addi alia ratio talis. ut vir sepe putat se hinc uxorem suam et alius habet eam sed est alienus modus habendi. ut quis dicitur casus hinc illud quod alius habet. Etiam non dicitur vir proprie hinc uxorem sed cohabitare eam. et sic non solum habet eam sed etiam habet. Et est iste modus in predicamento relationis.

Quoniam omnia sunt relativa equipollentia. Dicendum quod sic. quod prout prout sufficientia quod sic sumit. nam ipse omnis hinc est habitus et habitus. et per habens est principium ipsius habitus. vel est principium habitus secundum naturam et voluntatem. et sic sumit. vel secundum alteram partem terminum. si secundum naturam et voluntatem sit. sic est quintus modus secundum quem aliquis habet modum. Unde enim per naturam et voluntatem applicat ad operationem. Si secundum alteram partem terminum. hoc est dupliciter. vel secundum naturam terminum. vel secundum voluntatem terminum. Si secundum naturam terminum. hoc est dupliciter. vel est principium habitus gratia materie. et sic est sextus modus. vel gratia forme. et sic est primus modus. Si secundum voluntatem hoc est dupliciter. quia vel habens habet terminum. aut etiam habet. si secundum sic est septimus modus. Si primum. hoc est dupliciter. quia vel habitus figurat ad figuram habentis. vel non. si non figurat et. sic est sextus modus secundum quem aliquis dicitur hinc domum vel possessionem. Si figurat ad figuram habentis. hoc est dupliciter. quia vel habens circumdat habitum vel circumdat ab illo. si primum sic est quintus modus. si secundum sic est tertius modus. Et quo prout quia illa divisio non est divisio generis in species sed magis vocis in significationes.

Ad habere est primum. et non est postpredicamentum. Dicendum hinc capitulum dupliciter. uno modo specialiter per tertium modum. et sic est primum. Alio modo generaliter. putat extendit se ad omnes suos modos. et sic est postpredicamentum. et per illis modis in comuni capitulum hic in presenti passu.

Ad Sicut aliquis dicitur hinc quantitate ita etiam aliquis dicitur hinc relationem. ut patet habet filium et etiam actionem et passionem. et plures sunt modi habere septem. Dicendum quod septem sunt communiores et magis principales ad quos alii reducuntur. ut hinc relationem potest reduci ad sextum modum. quia possessor dicitur relative ad rem possessam. et habere actionem vel passionem potest reduci ad qualitatem.

Ad Quantitas est ante qualitatem. et hinc quantitas est ante hinc quantitates. Dicendum quod secundum viam generationis quantitas est ante qualitatem. sed secundum viam perfectionis e contra qualitas precedit: quia qualitas sumit a forma: et quantitas a materia. sed forma est perfectior materia. et illum ordinem hic servat philosophus.

Ad Inter habens et habitum debet aliquid mediare. sed inter substantiam et quantitatē nihil mediat cum quantitas immediate inheret substantie. et substantia non habet quantitatē. Dicendum quod quantitas non sit medium inter substantiam et quantitatē realiter et philosophice loquendo: est tamen bene medium secundum rationem et secundum modum: quia habere quantitatē dicitur inherentiam quantitatis ad substantiam. que inherencia est medium rationis.

Ad Ad grammaticum pertinet considerare significationes terminorum. et hoc

Tractatus Quartus

gius male cōsiderat featōnes hui⁹ vocabuli qd est hīc. Tenet cōsequen-
tia. qz diuersi artifices habent diuersa cōsiderare. Dicendū q licet ad grā
maticā spectat principaliter oim vocabuloy featōnes cōsiderare. tamen
minus principaliter piculariter quilibet alius artifex potest aliquos ter-
minos exponere pū suo deseruūt pposito. sicut hic facit Arist. 2 pōet.
hys. Et in hoc finit tractatus de predicamētis.

Irca initium quarti tracta-

tus Petri hyspa. qui extractus est ex libro pōet. Arist.

Querit primo quid sit subiectū hui⁹ quarti tractat⁹. Di-
cendū q est sillogism⁹ simpliciter dictus. quod pbat sic. qz
illud est subiectū. cui passiones principaliter considerate
tali scientia p vera principia demonstrant in esse. sed sillo-
gismus simpliciter dictus est hui⁹. ergo est hic subiectū. Minor pbat. p
talē demonstrationem. Omnis oratio in qua quibuscūq positis necesse est
aliud accedere 2c. concludit vniuersaliter vel particulariter affirmatiue vel
negatiue. sed omnis sillogismus simpliciter dictus est hui⁹. ergo oīs sillo-
gismus simplr dictus concludit vniuersaliter vel piculariter affirmatiue vel
negatiue. Secdo pbat idē. qz est qd cōmuniūsimū in hac sciētia cōsideratū
primo notū. nō trāscēdens metas hui⁹ sciētie. verificabile de oib⁹ pncipa-
liter in ista sciētia cōsideratis. 2c est subiectū. Tenet cōsequētia p locū a dis-
finitōne ad diffinitū. Et sunt quorū que cōsiderant in hac sciētia. scz subie-
ctū ppta passio. ptes subiectiue 2 pncipia. quorū prima tria cōsiderant p
capaliter: s qrt⁹ cōsiderat necessario. 2 nō oportet q subiectū in recto veri-
ficet de pncipis sicut verificat de alijs principaliter cōsideratis. De sub-
iecto dictū est. p pte passiones sunt concludere vlr vel piculariter. affir-
matiue vel negatiue. pncipia sunt quadruplicia. scz materialia. forma-
lia. regulatiua 2 pfectiua. de qbus infra dicit. Sed ptes subiectiue sūt sil-
logism⁹ affirmatiuus 2 sillogismus negatiuus.

Notandū Q passio ist⁹ subiecti diuersimode assignat. Hāc ali
qui ponūt p passione cōcludere vlr vel piculariter. af-
firmatiue vel negatiue. vt patuit. Sed alij dicūt passionē principalem esse
modale vel figurale. 2 faciunt demonstrationē talē. Omnis oratio in qua q
busdā positus 2c. est modalis vel figuralis. sed sillogismus simplr dictus
est oratio in qua qbusdā positus 2c. ergo sillogismus simpliciter dictus est
modalis vel figuralis. Sunt etiā alij q assignant p passione illatū con-
sequentis ex antecedēte. 2 sit cōsimilis demonstratio.

Ad De subiecto debet presupponi qd est 2 qz est. s pōteriorū. s hic
nō presupponit sillogismus simpliciter dictus. qz diffinit. ergo non
potest esse subiectū. Dicendū q de subiecto debet presupponi qd ē 2 qz ē
in actuali demonstratione. tamē ante vel post in traditione sciētie potest
inuestigari. Vel dicendū q quid nōmīs presupponit. sed quid rei in sciē-
tia inuestigat. Et quando replicat quid rei est. diffinitio subiecti que po-
nit p medio demonstrationis. ergo quid rei subiecti etiā presupponitur.
Dicendū q quid rei ipsius subiecti aliquo modo presupponit in nota-

cia confusa. tamen idem, quid rei inuestigatur et diffinit ad habendū no-
ticiam determinatam.

¶ Subiectū non debet transcendere metas. s. sillogismus simpliciter
dictus transcendit metas huius scientie. ergo non est subiectū ei?
Minor pbat. quia etiam est subiectum libri priorum. Dicendum q. hoc
subiectum bene transcendit metas libri. sed non scientie. quia eadem est
scientia libri priorum et istius quarti tractatus. quia iste tractatus est tra-
ctus ex libro prior. Aristotels.

¶ Nullū cōtingens pōt esse subiectū scientie. s. sillogismi? simplr dict?
¶ est cōtingens. s. Maior pty. q. de subiecto est sciētia q. est necessari
orū p. posterior. Sed minor pbat. q. depēdet ab ope nri intellectus. et po-
test fieri vel nō fieri. Dicendū q. duplr aliqd sit ab opatōe nri intellectus
vno mō sic q. habet extra intellectū causas determinatas a qbus necessa-
rio dependet. et d. illo qd sic depēdet ab intellectu pōt esse sciētia. Alio mō
sic q. nō habet pncipia determinata a qbus depēdet. sicut sunt casualia et
fortuita in pticulari cōsiderata. de qbus nō est sciētia. Et dicendū q. sillo-
gismi? simplr dictus cōpat ad duo. vno mō ad intellectū faciēt sillogismū
et sic est ens cōtingēs. Alio mō ad sua pncipia. et sic est necessari? et hoc se-
cundo modo de ipso est scientia. Et qn dicit de ente p accidens nō ē sciē-
tia. sed sillogismus simpliciter dictus est ens p accidens. ergo de ipso non
est scientia. Minor pbat. quia est ens p nostrū intellectū fabricatus. vt di-
ctū ē. Dicendū q. ens dicit p accēs duplr. vno mō q. ē casuale et fortuitū et
cōtingens. et de tali nō est scientia in pticulari. Alio mō dicit ens p accēs.
Id est p aliud. et de tali ē sciētia. et sic capis hic.

¶ Dis sciētia habet p sillogismū. si q. de sillogismo habet sciētia illa
habet p aliū sillogismū. et ista iterū p aliū. et sic esset pcessus in infi-
nitū. Dicendū q. duplex est sillogismus. scz pticularis et cōis. An ois sci-
entia habet p sillogismū in pticulari cōsideratū. et in illo sillogismo pticu-
lari est status. s. de sillogismo in cōi habet scientia.

¶ Nullū cōpletū est subiectū alicui? scientie. sed sillogismus simplr
citer dictus est quid complexum. ergo non est hic subiectū. Dicē-
dū q. nullū complexum fm rem: simul est subiectū alicui? scientie. sed com-
pletū fm vocē tñ bene est subiectū alicui? scientie. q. ppter penuriam vo-
cabulor possunt plura nōia vnā rem significare. cui nō est simplex nomē
impositū qd tñc p subiecto imponis.

¶ In noua logica determinat de sillogismo simplr dicto. ergo non ē
subiectū a dequatū quarti tractatus. Tenet cōsequētia. q. idē nō
potest esse subiectū totius et pris. Dicendū q. simpliciter capis duplici
put suffiat in pposito. vno modo valet simpliciter. i. sine addito. hoc ē si
ne contractione ad aliquā materiam certaz. Alio modo simpliciter valz. i.
vniuersaliter. primo modo sillogismus simpliciter dictus est subiectū hu-
ius quarti tractatus. sed capiēdo simpliciter secundo modo. sic sillogis-
mus simplr dict? ē subiectū in tota noua logica. scz sillogismi? in vniuersa
li. et hoc capiēdo totū cathogorematicae. q. si capet sincathegorematicae istū
est falsum. vtz p descendentes.

¶ Sillogismus put cōsiderat in quarto tractatu est contractus. ergo

Tractatus Quartus

male dicitur quod syllogismus simpliciter dictus. id est incontractus sit subiectum. Aliis probatur. quia contrahitur ad tres terminos et duas propositiones. Dicendum quod duplex est materia. scilicet generalis ut sunt tres termini et due propositiones. et illa materia habet omnes syllogismus. etiam simpliciter dictus. Alia est specialis. ut sunt propositiones necessarie probabiles vel apparenter probabiles. et talis materiam non habet syllogismus simpliciter dictus. Sed diceretur. Non est materia generalis sine speciali quia nihil est in genere quod non sit in aliqua specierum. igitur. Dicendum quod genus capit dupliciter. uno modo secundum se. ut abstractum est a speciebus. et sic aliquid est in genere quod non est in specie. Alio modo capit secundum esse quod habet in speciebus. et sic nihil est in genere quod non sit in aliqua specierum.

Propositio est oratio affirmativa vel negativa alicuius de aliquo: vel alicuius ab aliquo:

Postquam per hoc in tribus primis tractatibus determinavit de una parte logice que est vetus ars in qua docuit de partibus argumentationis tam proximis quam remotis. Hic consequenter determinat de alia parte logice. que dicitur nova logica. in qua docet de totali argumentatione. Et quia per hoc precedit totum. ideo tres primi tractatus qui sunt de partibus argumentationis precedunt tres sequentes qui sunt de totali argumentatione. Sed quia quartus precedit quintum et tertium. ideo est. quia in quarto determinat de syllogismo simpliciter dicto. id est non contracto ad aliquam materiam. sed in aliis agit de syllogismo contracto: sed incontractum est ante contractum igitur. Volens igitur Petrus hyspanus determinare de syllogismo simpliciter dicto. premitur quasdam definitiones partium et principiorum eius. et primo diffinit propositionem. que est pars materialis proxima syllogismo dicens. Propositionis est oratio affirmativa vel negativa alicuius de aliquo. vel alicuius ab aliquo. ut homo currit homo non currit. Et diffinit hic propositio categorica. que est simpliciter una et ingreditur syllogismum categoricum.

Quia Quare Petrus hyspanus potius diffinit propositionem per affirmativam et negativam quam per veram et falsam. Dicendum quod ideo. quia propositio hic diffinitur ut est principium syllogismi incontracti qui abstrahit a vero et falso. et non ab affirmativo et negativo: quia illa multa conferunt ad bonitatem syllogismi. eo quod ex parte negativi nihil sequitur formaliter. Similiter in secunda figura ex parte affirmativi non fit bonus syllogismus. et ergo definitio data per affirmativum et negativum magis deservit ad propositum. Secunda ratio. quia affirmativum et negativum tenent se ex parte forme propositionis. quia consequenter propositionem gratia copule. quare magis convenit eis poni ad circuloquendum differentiam formalem nobis ignoram.

Ad Propositionis est diffinita in primo tractatu. et superius diffinitur hic. Dicendum quod propositio capit dupliciter. uno modo sub ratione enunciationis put est nuncia ipsius intellectus. vel in quantum est signum conceptus mentis. et sic diffinitur in primo tractatu. Alio modo capit quantum ad illud a quo nomen imponitur et sub ratione propositionis put conclusionem formalem proponit inferendo ipsam. et sic determinat hic de propositione. Et per hoc soluit etiam argumentum istud ad veterem artem spectat determinare de partibus integralibus syllogismi. ergo hic male de eis determinat. Dicendum quod de termino et propositione materiali.

Petri hys. fo. CLXIII

sumptis determinat in veteri arte. s. hic agit de ipsis formaliter captis in
 quibus in grediuntur sillogismum.

Ar Nullum complexum est diffinibile s. propositio est quod complexum. s. male dif-
 finit. Minor probat. quod complexum est subiecto et predicato. Dicendum
 propositio caput dupliciter. vno modo pro illa secunda intentione que est propositio. et
 sic est quod incomplectum non tamen ut sic hic diffinitur. Alio modo pro re substrata. et sic be-
 ne diffinitur hic. et ideo quod complexum non tamen accipitur ut complexum. sed ut illa
 plura uniantur in aliquo vno. quod subiectum et predicatum uniantur in forma pro-
 positionis. et illud vnum ex eis resultans hic diffinitur.

Ar Omnis oratio est veritas quod est species veritatis discrete. s. propositio non est veritas
 tas. s. non est oratio. Dicendum quod oratio caput dupliciter. vno modo pro voce com-
 pleta cuius partes aliquid sciat. et isto modo oratio non est veritas. et sic ponitur oratio in dif-
 finitione propositionis. Alio modo caput pro mensura litterarum et sillabarum in voce platur
 et sic oratio est veritas. s. isto modo non capitur hic.

Ar Veritas non diffinitur per posterius. s. affirmatiuum et negatiuum sunt poste-
 riora propositione. s. non debet poni in diffinitione eius. Maior patet. quia illa que
 ponuntur in diffinitione debent esse de essentia diffinitionis. s. posterior non est de es-
 sentia prius. s. et cetera. Minor probat. quia sunt species propositionis. cum propositio diuidatur
 in affirmatiuum et negatiuum. Dicendum quod maior habet veritatem de diffinitione
 ne quidditativa et essentiali. s. hoc bene potest fieri in diffinitione descriptiva
 et accidentalium modo illa posteriora ponuntur ad circuloquendum vnam viam
 cui non est nomen impositum.

Ar Breue non ponit illam particulam ab aliquo in diffinitione propositionis. er-
 go ipsa hic ponitur. Dicendum quod ista propositio de potest capi duobus
 modis. vno modo ceteris putat indifferentem notat attributem predicati ad sub-
 iectum siue hoc sit affirmatiue vel negatiue. et sic caput eam propter hoc. ergo non
 oportet addere illam particulam alicuius ab aliquo. Alio modo specialiter putat dicit
 circumstantiam affirmationis tamen. et sic caput eam petrus hys. et ergo addidit
 illam particulam ab aliquo.

Ar Nulla bona diffinitio debet esse disunctiva. v. l. thopteor. s. ista est
 huiusmodi. s. non est bona. Dicendum ad maiorem quod nulla bona diffinitio
 quidditativa et essentialis debet dari per distinctionem s. huius descriptiva. cum mo-
 do in ea innuat aliqua diuisio. s. sic est hic. quia innuit vnam diuisionem positam
 in primo tractatu que est per propositionem affirmatiuam et negatiuam. Ratio que dis-
 finitio essentialis non potest dare per distinctionem est. quia partes diffinitionis debet
 essentialiter predicari de diffinito. s. hoc quod essentialiter predicatur de diffi-
 nito habet se per modum copulationis et non distinctionis. Etiam disunctio nihil
 certi explicat. quod est contra naturam diffinitionis

Ar Sicut propositio diuiditur in affirmatiuam et negatiuam. sic etiam diuidit
 tur in vlem particulare et cetera. s. pari ratione propositio etiam diffinitur per vlem p-
 ticulare et cetera. ut daretur intelligi ista diuisio. Dicendum quod non est sile. quia affirma-
 tiuum et negatiuum attenduntur ex parte predicati quod se habet ut forma. s. vlem et p-
 ticulare attenduntur ex parte subiecti quod se habet ut materia. modo partes diffini-
 tionis habet se in forma. ut dicitur. v. metaphisice.

Ar Nulla bona diffinitio debet couenire alteri a diffinito. sed ista est hu-
 iusmodi. s. et cetera. Minor probat. quia couenit conclusioni. que non est propositio
 x m

Tractatus Quartus

qz nō ponit p alio ad inferendū cōclusionē. Dicendū quīs cōclusio nō sit ppositio actu tñ aptitudine. qz cōclusio pōt qñqz capē p pmissā in alio sillogismo. et sic diffinitio sibi cōuenit. Et qñ arguit ista ē ppositio. nō hō currit. et tñ nō est affirmatiua neqz negatiua. Itē pñmū. qz ibi nō est affirmatō alicui de aliquo. cū nō homo sit nomē infinitū. Itēqz scōm. qz hic nlla ponit negatio negans. Dicendū q nō hō capē dupl. vno mō vt ē nomē infinitū. et sic nō ē subiectū ppositōis. Alio mō fm q p intellectū determinatur ad aliqd determinatū ens. et sic ē subiectū ppositōis. vt nō hō currit dñs strando canē vel sile. et tūc ē affirmatio alicui de aliqd.

Termin⁹ ē i quē resoluit ppō. vt i subiectū et p̄dicatū

hic pñr diffinit terminū. q est pñcipiū materiale remotuz sillogismi. Et sequit ppōnē ordine discipline. qz ppō ponit in ei⁹ diffōe. ne q daret p ignota pe. hyl. pñus diffinit ppōem. dicit q. Termin⁹ ē in quē resoluit ppō vt in subiectū et p̄dicatū. et p hoc excludunt signa vltia vel pñcularia.

Querit utrū termin⁹ sit in tertū cōueniēter diffinit⁹. Dicendū q sic. qz vñūquodqz resoluit in seā ex qb⁹ cōponit. s oīs ppō cōponit ex terminis tanqz ex subiecto et p̄dicato. q oīs ppō resoluit in terminos tanqz in subiectū et p̄dicatū. Et potius dicit resolui in subiectū et p̄dicatū qz in nomē et verbū. qz nomē et verbū habent rōnes absolutas. fm qz sunt actu extra. ppōnē. s subiectū et p̄dicatū hnt rōes respectiuas. fm qz solū sunt in ppositōne. cū ergo terminus solū sit in ppositione. cōueniēter diffinit p subiectum et p̄dicatū.

Ad id qd dicitur ante totū s termin⁹ ē ps ppōis. q pñus deberet termin⁹ diffiniri q ppositio. Dicendū q ppter duas causas diffinitio ppositōis pcedit diffinitionē termini. p̄pma ē. qz in diffōne termini ponit ppositio. ne q pcederet ex ignotis. sic p diffinit ppōem. Alia rō ē. qz duplex est via scz resolutōis et cōstitutōis: quia q via cōstitutōis ps est ante totū. tñ via resolutōis totū est ante ptes. et illā viā p̄de. hyl. obseruat hic qz sciētia hui⁹ tractatus ē resolutoria quare analectica vocat. vtz in pñcipio libi pñor. sed ppositio resoluit in terminos. Et qñ dicit. q a fili sillogismus deberet diffiniri ante ppōem. Tenet p̄ha. qz sicut ppositio resoluit in terminos. sic sillogismus in ppōnes. Dicendū q nō est sile. quia in diffinitione termini ponit ppositio. s in diffinitione ppōis nō ponit sillogismus. Ideo p̄tz rō diuersitatis. Vel dicendū quīs sillogismus resoluat in ppositiones. tñ ibi nō stat resolutio. sicut qñ ppō resoluit in terminos.

Ad Anius rei est tñ vna diffinitio. sed terminus est bene diffinitus in pñmo thopicoz et in paruis logicalibus. q male hic diffinit⁹. Dicendū q alit hic diffinit termin⁹ et alit in pñis logicalib⁹ et alit in p̄thopicoz. nā termin⁹ dicit a terminādo. vl q terminat qddat ē rei seu diffinitū. et sic diffinit in p̄thopicoz. aut terminat cōceptū nostri intellectus representatiue. et sic diffinit in tractatu suppositionū. vel terminat resolutionez ppositionis. et sic diffinit in hoc quarto.

Ad sic non est de ista diffinitione. q non est bona. Minor est manifesta. qui ibi nullum ponit genus. Dicendū q maior intelligit de diffinitione

quidditatus et essentiali qua diffinit ali quid fm quod est. Et quando dif finit terminus fm id quod est. tunc quod fm vera constructione primo lo co ponit est genus. sicut patet in tractatu suppositioni. sed hic diffinit so lum fm rone extremi terminatis ppone. et no fm id qd est. Vel dicendum q terminus fm q hic diffinit no potuit nec debuit diffiniri p aliqd pns ipo. cu sit primu in suo gne. qz prmu consideratu a logico e terminus incoplexus sz diffinit p positione. que est eo posterior.

Ad ista diffinitio conuenit alijs. q no est bona. Antecedens pbat. quia conuenit huic complexo homo albus. dicendo homo albus currit. et tamen no est terminus: sed terminus. Dicendum q hoc complexu est termi nus vt hic sumit et no est duo termini. qz no est duo extrema ppositionis. sed vnu tm scz subiectu. Et qn dicit ois terminus dz esse dictio sed h co pletum non est dictio. igit. Dicendum q maior est falsa loquendo d ter mino vt hic sumitur. quia terminus hic dicit quod est extremu ppositionis siue sit vna dictio siue plures.

Ad Propositio resoluit in copula. q copula no e terminus. Alis pbat qz componit ex copula. cu sine ipsa no est ppoe etia in eam resoluit. Dicendum q copula no pot vocari terminus. qz copula no hz rone extremi s medij. qz vnit vnu extremu alteri. q non e terminus. Nec componit p positione pprie. ex copula. qz componit dicit circustantiam cause materialis sed copula e ps formalis ppositionis. igit.

Ad Propositio pprie resoluit in predicatu s copula est predicatu. er go pprie resoluit in copulam. Dicendum q diffinitio intelligit de predicato materiali: sed copula est predicatum formale ipsius ppositionis. Sed diceret. In illa ppositione deus est. copula est predicatum materia le. igit. Dicendum q hoc conuenit sibi grana significati scz pncipij sui quod est ens. et non grana modi significandi. qui est significare p modum viuendi.

De omni est qn nihil est sumere sub subiecto de q no dicat predicatu. vt ois ho currit. hic cursus pdi cat de omi hoie: et nihil est sumere sub hoie de quo no dicat cursus. **De** nullo e qn nihil est sumere sub subiecto a quo no remoueat pdicatum: vt nullus ho currit: hic cursus remouet ab omi hoie et nihil est su mere sub hoie a quo non remoueat cursus.

Post q pe. hyl. determinauit de principijs materialibus ipse sillogismi. scz de ppone et termino. hic consequenter determinat de principijs p que ma terialia principia regulant. et sunt dici de omni et dici de nullo. Unde dici de omni est principiu regularium sillogismorum affirmatiuorum. Et dici de nullo est principiu regularium sillogismo: rum negatiuorum. Diffinit ergo primo dici de omni dicēs. Dici de omni est quando nihil est sumere sub subiecto de quo non dicatur predicatum. vt Omnis homo currit. Sed

Tractatus Quartus

dici de nullo est. qñ nihil est sumere sub subiecto a quo nō remoueat p̄dicatū. vt nullus hō currit. Et rō ordinis quare dici de omni est ante dici de nullo est. qz dici de omni dicit esse. ⁊ dici de nullo dicit nō esse. s̄ esse est ante non esse. s̄ rē. Sed diceret. Itē esse ē ante esse. s̄ dici de nullo ē an̄ dici de omni. Antecedēs pbat. qz vnūqđqz prius nō ē anteq̄ ē. Rñdet qz l3 nō ē sit ante esse via generatōis ⁊ in eodē. tñ via pfectōis ⁊ in diuersis esse ē ante nō esse. ⁊ illū ordinē obseruat hic pe. hys.

Quod sunt tñ duo principia regulatiua sillogismiꝝ scz de dici de omni ⁊ dici de nullo. Dicendū qz sic. qz illis duobꝝ includunt due maxime p̄ quas regulant sillogismi. que patebunt infra. Sed qz illa principia sint conuenienter diffinita p̄z ex dictis. Et debēt diffinitōes sic exponi. dici de omni est qñ nihil est sumere sub subiecto. alicuiꝝ p̄pōis. de quo non dicat. id est denotet dici predicatum eiusdem p̄positionis. Et simili modo exponat diffinitio de dici de nullo. Erqz p̄z. qz in omni p̄pōne affirmatiua vli siue vera siue falsa: ⁊ in sola tali repit dici de omni. ⁊ in p̄positiue vli negatiua. ⁊ in sola tali repit dici de nullo.

Ad Plura sunt principia regulatiua sillogismi. igit. Antecedens pbat. quia esse in toto est principiu regulatiuū. sicut p̄ter primo priorū. Dicendū qz intelligit sub dici de omni. qz sunt idem fm rem: s̄ differēt rōne: qz dici de omni est p̄ditio predicati in ordine ad subiectū. s̄ esse in toto est cōditio subiecti in ordine ad p̄dicatū. qz esse in toto ē vli vbiqz respectu p̄dicati de omni affirmatiue. ⁊ s̄ vbiqz est dici de omni: ibi ē enā esse in toto. ⁊ sic sunt idem obiectiue.

Ad Aliquid est sumere sub subiecto istiꝝ p̄positionis Omnis homo currit. de quo nō dicit p̄dicatū. ergo in ea nō est dici de omni. Antecedens pbat. qz adam subsumit cū ista est vera adam est homo. ⁊ tamen illa est falsa. adam currit. ⁊ s̄ dicit de antirpō. Dicendū qz in ista p̄positiōe omnis homo currit. homo stat p̄ omibus hoībꝝ actu existentibus. id est p̄ sentibus gratia restrictionis. sed adam ⁊ antichristus actu nō existunt. ergo nō debent subsumi sub homine.

Ad Nihil est sumere sub subiecto istiꝝ p̄positionis Sortes currit de quo nō dicat p̄dicatū. ⁊ tñ in ea nō est dici de omni. qz p̄pō nō est vli igit. Dicendū qz in diffinitōe dici de omni p̄supponit qz sub subiecto possz fieri subsumptio. s̄ sub sorte nō pōt fieri subsumptio saltē p̄tū subiectiuarū quia illas nō habet cū sit terminꝝ singularis: sed habet partes integrales. Si ergo dicat totus sortes mouet. in ea est dici de omni. quia sit distributio p̄ partibus integralibus.

Ad Dicendo homo est aīal. sub subiecto pōt fieri subsumptio. ⁊ nihil ē sumere sub ipso de quo nō dicat p̄dicatū: ⁊ tamen in ea non est dici de omni. qz non est vniuersalis affirmatiua. Dicendū l3 fm rem nihil est sumere sub subiecto de quo nō dicat p̄dicatū. tamē hoc nō est verum fm modū enuncian̄di: quia non denotat dici de omni eo qz subiectus nō est distributus p̄ signū vli. ⁊ sic excludit a diffinitōe p̄ hoc quod dicitur sub subiecto. supple distributo.

Ad Vbiqz est de omni. ibi etiā est dici de omni. s̄ in dicta p̄positione est de omni. p̄z primo posterior. igit. Maior pbat. quia vbiqz dicitur

Petri Hys. Fo. CLXVI

ci⁹ predicatum essentialiter de subiecto. ibi etiā dicit^r de quolibet supposit^o to subiecti. Dicendū licet aptitudine et fm rem enunciata sit ibi de omni nō tñ actu et fm modū enūciandi. An est triplex dīa dici inter d omi vel di ci de omi posterioristū. et dici de omi prioristū. Prima differentia ē. qz ad dici de omi posterioristū requirit^r q subiectū distribuatur p signū vlt. vt oīs hō currit qd nō requirit^r ad de omi vel dici de omi posterioristū. Secūda dīa. qz ad dici de omi prioristū nō requirit^r q predicatū vere dicat^r de subiecto. vtz in illa ppositione omnis homo ē aliu⁹. qd tamē requirit^r ad dici de omi posterioristū. Tercia est. ad dici de omi posterioristū requirit^r q pdicatū necessario cōueniat subiecto et oībus eius inferiorib⁹ p quolibet tpe. s sic nō est de dici de omi prioristū.

Alīc est subiectū distributū. oīs hō ē aliu⁹. et tñ ē aliqd sumere s s iecto de quo nō dicit^r predicatum. Dicendū q licet predicatū nō vere dicat^r de subsumpto. tamen denotat^r posse dici de quolibet ssumpto qd sufficit ad dici de omi prioristū.

Quātrū hic sit dici de nullo. nlls hō ē aīal. Dicendū q sic. Et qñ dīcīat^r diffinitio sibi nō cōuenit. qz sub hōie subsumit^r sortes: et tñ p dīcatū nō remouet^r ab ipso. qz sortes sp ē aīal. Dicendū qñs ibi nō sit dici de omi vere et fm rem. tñ bene fm modū enūciandi et false. et hoc sufficit. qz priorista nō curat an pōnes sint vere vel false. Et qñ arguit^r cū dicit^r sortes nō currit. nihil est sumere sub sorte. qñ predicatū ab eo remoueat^r. et tñ nō ē dici de nullo. ergo diffinitio conuenit alijs. Dicendū q in dici de nullo requirit^r q sub subiecto posset fieri subsumptio. s sub sorte nihil pōt subsumi eo q est terminus singularis.

Alīcū principū debet ingredi cōstitutionē principiati. s dici de omni et dici de nullo nō ingrediunt^r cōstitutionē syllogismi. igit^r nō sunt ei⁹ principia. Dicendū q maior est vera de principijs cōstitutius syllogismi vt sūt termini et pōnes. s ista sūt principia regulatiua que nō ingrediunt^r

Et qñ dicit^r dici de oī ē pō vltis affirmatiua. et dici de nullo ē pō vltis negatiua vt videt^r. s pō ē principū ingrediēs syllogismū. ē etiā dici de omi et dici de nullo. Dicendū q dici de omi hz se in pōe vltis affirmatiua. sic ppositio vltis nō tñ ē penitus idē cū ipsa. nā ad pōez vltm sufficit q p dīcatū dicat^r de subiecto distributo. s p dici de omi denotat^r totus ordo syllogisticus. Et sītr dicendū est dici de nullo.

Alīcū principū regulatiuū alicui⁹ sciētie debet esse impectū. s dīci de omi et dici de nullo sunt oīones impecte. ē nō sunt principia regulatiua syllogismi. Minor pbat^r. qz oīo pfecta cōstituit^r ex ntō et verbo psonali finiti modū. Dicendū qñs dici de omi et dici de nullo sint oīones truncate. tñ dant intelligere duas maximas pfectas qb⁹ syllogismi regulant^r. An in dici de oī intelligit^r hec maxima. Quicqd dicit^r de subiecto distributo. dicit^r de qlibet subsumpto sub ipso supple. p q facto fuit distribu tio. Sī in dici de nullo intelligit^r hec maxima. Quicqd remouet^r a subiecto distributo. remouet^r etiā a qlibet subsumpto sub tali subiecto.

Alīcū syllogismus epositorius est bonus syllogismus. et tamē nec regulat^r p dici de omi nec p dici de nullo. ē ista principia non sufficiunt. Scda ps assumpti pbat^r: qz mediū ei⁹ ē termin⁹ singularis. Dicendū qz

Tractatus Quartus

ois sillogismus formalis et ad intellectum regulatur per dici de omni vel per dici de nullo. si sillogismus expositivus est sillogismus materialis et ad sensum. et non oportet quod reguletur per dici de omni vel per dici de nullo. sed habet alia principia per que regulatur ut infra dicitur.

Ad Sillogismi prime figure indirecte conclusiones et sunt sillogismi secundi de et tercie figurarum non regulantur per dici de omni vel per dici de nullo. et non sunt principia regulativa omnium sillogismorum ad intellectum. Dicendum quod licet non regulentur immediate et manifeste per illa principia. tamen bene mediate per quod reducuntur ad quatuor modos prime figure et hoc ostensivum vel per impossibile.

Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa. ut omne animal est substantia: ois homo est animal. ergo ois homo est substantia. Hoc totum est oratio in qua quibusdam positis scilicet duabus premissis. necesse est aliud accidere. scilicet conclusionem.

Postquam autem determinavit de principijs sillogismi materialibus et effectibus siue regulatis eius. nunc determinat de ipso sillogismo quantum ad habere eius ipsi sic diffinitis. Sillogismus est oratio in qua quibusdam positis et concessis necesse est aliud accidere per ea que posita sunt et concessa. ut omne animal est substantia: ois homo est animal. et ois homo est substantia. In qua diffinitione oratio ponitur loco generis melius quam argumentatio. quod est nobis notior. si diffinitio debet dari per notiora. Est tamen verum quod oratio absolute non ponitur per genere. primo. si oratio argumentativa et alie particule ponuntur loco dicitur. quod ad diam enthemematis. inductionis et exempli. et conversionis in quibus non ponuntur plures premissae. vel si ponunt non tamen disponunt in modo et figura.

Quod Autem sillogismus sit in textu bene diffinitum. Dicitur quod sic. ut ex textuali declaratione. Est enim sensus diffinitionis. sillogismus est oratio. superple hypothetica. in qua quibusdam. id est duabus premissis. positis. id est in modo et figura dispositis. necesse est. scilicet necessitate consequente. aliud. scilicet conclusionem. accidere. id est sequi per ea que posita sunt. id est propter premissas in modo et figura dispositas.

Ad Subiectum alicuius scientie non debet diffiniri in illa scientia. si sillogismus est subiectum huius tractatus. et non debet hic diffiniri. Maior pars. quod de subiecto debet presupponi quod est et quid est. primo posteriorum. Dicendum quod duplex est quod. scilicet quod nominis et quod rei. quid nominis debet presupponi. sed non oportet quod quid rei presupponatur.

Ad Sillogismus est orationes. et male dicitur quod sit oratio. Huius probatur. quod in quolibet sillogismo sunt due propositiones. quod quilibet est oratio. Dicendum quod duplex est oratio. scilicet categorica et hypothetica. Autem sillogismus est due orationes categorice. tamen una est oratio hypothetica. et inter duas premissas debet poni conclusio copulativa. vel ad minus intelligitur. quod sillogismus est oratio hypothetica copulativa. Sed denotant sillogismum orationem hypotheticam a nota illustrationis. que ponitur inter duas premissas et conclusionem. et ideo finis istos est hypothetica conditionalis.

Quare potius dicitur oio q oiones. cu ti i sillogismo sint ples oio nes. Dicendū q ppter tres causas. pma ē ppe vnitatē medij. in q due pmissē vnitatē hnt. Scda ē ppe vnitatē finis. qz quis sint ibi due p positōes tñ ordinant in vñ finē. scz ad eandē cōclusionē inferendā. Tercia ē ppe vnitatē cause formalis cū sua poñā. qz quis ibi sint due pponēs. tñ maior se habet vt determinabile. ⁊ minor vt determinans. s ex determinatiōe ⁊ determinabili fit aliqd vñ sicut ex actu ⁊ potētia.

Aī ista diffinitio cōuenit alijs a diffinitio. g nō est bona. An s pbat. qz cōuenit enthymemari. Dicendū q enthymema excludit p illā pti culā. qbusdā. que tñ valet sicut duab pmissis. s in enthymemate est tantū vna pmissa. Et qñ dicit enthymema ē vere sillogism⁹. vt p pñm p posterio rū. Dicendū q enthymema ē bñ ver⁹ sillogism⁹ actuali. qz hz tres termini: s nō formalr. hic xō diffinit sillogism⁹ formalr acceptus. Deinde ad dīc pñm ad dīam inductōis ⁊ exēpli. ⁊ etiā ad dīam oīm cōbinationum inutiliū. qz positis tñ valet sicut dispositis in modo ⁊ figura. s i ductio en thymema exēpli ⁊ cōbinationes inutilēs nō sunt disposita in mō ⁊ figura.

Aī pñs p pñor ponēs diffinitōez sillogismi nō addit illā pti culā cō cessis. q pe. hys. s male addit cā. Dicendū q pñs ⁊ pe. hys. diffini unt sillogismū simplr dictū diuersa intentōe. nā pñs ordinat sillogismum ad demonstratiōē. mō demonstrator nō interrogat suas pmissas vt cōcedat. s simplr assunt. S; intentio pe. hys. fuit ordinare sillogismū simplr dictū ad sillogismū dyalecticū q ē pbabilis tñ. cui pñs s pñones dyalectice. q accipiūt ambas pñes p dictōis. qre est dyalectici interrogare suas pmissas vt cōcedant. anteq ex eis aliqd sequat.

Aī Sillogism⁹ simplr dict⁹ ⁊ incōtract⁹ de q hīc tractat abstrahit a ma teria determinata. scz a mā necessaria vel pbabili. q deberet h diffi nire sillogismū incōtractū ⁊ nō dyalecticū. Dicendū quis non requirat ad sillogismū simplr dictū q pmissē sunt cōcessit nō repugnat sibi. Al ol cendū q pe. hys. hic diffinit sillogismū simplr dictū ⁊ dyalecticū sil. Et idō addit cōcessis ppter sillogismū dyalecticū. in signū cui ipse in qnto tracta tu dicit. Quid sit sillogismus dictū est prius.

Aī Conclusio cōuenit in materia ⁊ forma cū pmissis. g nō est aliud a p missis. An s pbat. qz cōstituit ex eisdē extremitatib⁹ ex qb⁹ pmissē ⁊ etiā forma sicut copula xbalis manet eadē. Dicendū q extremitates i cōclusionē nō eodē mō ordinant sicut in pmissis. q sic nō cōuenit cōclu sio in materia actuali ⁊ totali cū pmissis. qz materia maioris est maior ex tremas cū medio. ⁊ materia minoris est minor extremitas cū medio. s in cōclusionē ambe extremitates ponunt p materia.

Quā cōclusio sit de essentia sillogismi. Dicendū q nō. Patet. qā illud nō est de essentia alteri q remoto alterū manet pfectū ⁊ com pletū in sua spē. s remota cōclusionē remanet sillogism⁹ pfectus in specie. quia remanet in determinato modo ⁊ determinata figura. cum ibi sit dis positio tñ terminor ⁊ duarum ppositionū. ergo conclusio nō est de essen tia sillogismi. Secundo probat. quia passio sillogismi que est illatiuum conclusionis in modo ⁊ figura dicitur de pmissis. ⁊ non de aggregato ex pmissis et cōclusionē. igitur pmissē sunt totalis sillogismus.

Tractatus Quartus

Sed quidam alij dicunt qd conclusio sit de essentia syllogismi. et hoc probant duabus rationibus. Primo probant sic. qd de ratione consequentie est hinc ans et pns. h syllogismus est pns formalis. qd habet ans et pns. h pmissio sit ans et conclusio consequens. qd conclusio est de essentia syllogismi. Secundo probant. qd variata sola conclusionem syllogismi variat syllogismus. ut patet de barbara et baralipon. qd ad.

Dicendum ad primum qd syllogismus capit dupliciter. vno modo ut correlatiue dicitur ad syllogizatum. i. conclusionem. et sic syllogismus predicatur tunc de pmissis. et h modo conclusio non est de essentia syllogismi. Alio modo capit syllogismus ut est totalis argumentatio syllogistica complectens ans et consequens. et sic totum aggregatum ex pmissis et conclusione dicitur syllogismus. et sic conclusio est de essentia syllogismi. h primo modo capit magis proprie. Ad secundum dicitur. qd isti modi non distinguunt essentialiter. sed solum accidentaliter.

Ad illud que pertinet ex necessitate et accidit. repugnat. qd accidit non est necessarium et qd est necessarium non accidit. qd male ponunt in diffinitione syllogismi. Dicendum qd accidit capit dupliciter. vno modo est casualiter euenire. et sic repugnat cum necessario. Alio modo capit accidere per se. et sic non repugnat. et hoc modo capit hic. Et licet conclusio non tempore sequatur vocaliter tamen mentaliter positis pmissis.

Ad in multis syllogismis conclusiones sunt contingentes. et in multis sunt impossibiles. qd male dicit qd necesse est aliud. i. conclusionem accidere consequentia probat. illud qd de necessitate accidit est necessarium: h necessarium non est contingens neq. impossibile. Dicendum qd duplex est necessitas. scilicet consequentis et consequentie. necessitas consequentie est necessitas illationis qd puenit ex necessaria habitudine consequentis ad ans. per qd consequens actu et intellectu includit in ante. et ideo posito ante necessario sequitur consequens. siue antecedens sit verum vel non. ut si asinus volaret asinus haberet penas. et talis necessitas est in syllogismo simpliciter dicto. Necessitas consequentis est necessitas pponens illate. qd puenit ex necessaria habitudine terminorum in conclusione positoy. ut qd predicatum est diffinitio subiecti vel proprium eius. et talis necessitas pntis est in syllogismo demonstratiuo. h ista diffinitio syllogismi intelligit de necessitate consequentie formalis et non pntis. An illud qd accidit necessitate pntis est necessarium. non aut illud qd accidit necessitate pntie. Pro qd notandum qd pmissio ratione extremitatum sit causa materialis conclusionis. h ratione medij qd eas vnit occurrunt ad illationem conclusionis in genere cause efficientis.

Omnis aut syllogismus constat ex tribus terminis et duabus propositionibus. quarum propositionum prima vocatur maior. secunda minor. Ex tribus aut terminis non possunt fieri due propositiones nisi alter illoz terminoy sumatur bis: et tunc ille terminus bis sumptus: aut subiicitur in vna et predicatur in alia: et sic est prima figura. Aut predicatur in vtraque: et sic est secunda figura. Aut subiicitur in vtraque et sic est tertia figura. Illoz aut terminoy alter vocatur medius: alter maior extremitas: alter vero minor

Petri Hys. Fo. CLXVIII

extremitas. **M**edius est terminus bis sumptus ad conclusionem. **M**aior extremitas est terminus superius in maiori propositione cum medio. **M**inor extremitas est terminus superius in minori propositione cum medio.

Postquam Petrus hys. determinauit de syllogismo diffinitive. hic persequenter ostendit que et quod sint principia que requiruntur ad constitutionem eius dicentes quod ois syllogismus constat ex tribus terminis tanquam ex materia remota. et duobus propositionibus tanquam ex materia propinqua. propositiones vero nominantur sic. prima maior extremitas. secunda minor. Et huiusmodi due propositiones non possunt constitui ex tribus terminis nisi alter illorum sumatur bis. et talis dicitur medius. finis cuius variationem sumit numerus figurarum. ut patet in textu.

Queritur. **A**n ois syllogismus constituatur ex tribus terminis et duobus propositionibus. **P**ro ratione notandum quod syllogismus est quidam motus rationis huiusmodi convenientia cum motu reali. et ergo sicut in motu reali siue locali est terminus a quo. terminus ad quem et medius. quia ois motus procedit per medium. sic etiam est in isto motu rationis. quia ratio discurret de premissis ad conclusionem. ubi maior premissa habet se ut terminus a quo. et minor ut medium. sed conclusio ut terminus ad quem saltem extrinsecus. Sed loquendo de termino ad quem intrinseco sic aliter assignantur. quia tunc terminus a quo est maior extremitas. et minor extremitas est terminus ad quem. si medium est ille terminus qui dicitur medius. et sic sunt in syllogismo tres termini et due propositiones. Sed ex tribus terminis non possunt fieri due propositiones. nisi alter illorum sumatur bis. et ille terminus bis sumptus vocatur medius. Terminus autem primo loco positus cum medio dicitur esse maior extremitas. Ratio. quia ponitur in maiori propositione. etiam talis terminus ad plura se extendit. et est maioris virtutis quam terminus positus per minorem extremitatem. Et terminus positus in minore propositione dicitur esse minor extremitas. quia extendit se ad pauciora quam terminus in maiori propositione. Medium vero est terminus bis sumptus ante conclusionem. Sed quod ois syllogismus constat ex tribus terminis necessario. ideo est quod in syllogismo debet esse unio vel separatio duorum terminorum in conclusione sed talis non potest ostendi per terminos conclusionis. quia si sic idem probaretur per seipsum. ergo preter duos terminos requiritur tercius ad ostendendum talem unionem.

Notandum. **D**uplex est principium syllogismi. scilicet materiale et formale. Materiale est duplex. scilicet propinquum et remotum. Principium materiale remotum sunt tres termini. sed propinquum sunt due propositiones. Principium formale etiam est duplex. scilicet formale propinquum et formale remotum. propinquum ut modus. remotum ut figura. unde materiale remote correspondet forma remota. scilicet figura que est ordinatio trium terminorum. sed materiale propinque correspondet forma propinqua. scilicet modus qui est ordinatio duarum propositionum de quibus patebit infra.

An. **I**n quolibet syllogismo sunt due propositiones et utraque propositionum habet duos terminos. et ois syllogismus constat ex quatuor terminis. **D**icendum quod in syllogismo sunt bene quatuor termini finis numerum et materia

Tractatus Quartus

liter distincti. sunt tamen tñ tres termini distincti fm spm. qz idem terminus. scz mediū bis sumit sub eadē rōne in duabus pmissis.

Af Terminus debet terminare et finire. s. mediū non terminat neq; finit: s. vnit et copulat. & non est terminus. Dicendū qz mediū capitur dupliciter. vno mō in q̄tū habet in se virtutē vniūā iporū extremorū i cōclusiōe. et sic mediū nō ē termin⁹: qz mediū copulat et vnit. Alio mō in q̄tū est subiectū vel predicatū maioris vel minoris p̄pōnis. et sic est terminus. ideo respectu diuersorū dicitur esse termin⁹ et medium.

Af Sillogismus ex oppositis est bonus sillogismus. et tñ in eo sūt tñ duo termini. & male dicit qz in omni sillogismo sunt tres termini necessarii. Dicendū qz h̄ in sillogismo ex oppositis sunt tñ duo termini materiali et fm vocē distincti sunt tñ tres formali. qz vn⁹ supplet vicē duorū scz maioris et minoris extremitatis. Et sillogism⁹ ex oppositis ē qui procedit ex pmissis cōtrarie vel contradictorie oppositis ad cōcludendū cōclusionē in qua idē negat de seipso: vt ois disciplina est studiosa. nulla disciplina est studiosa. & nulla disciplina est disciplina. Et non potest fieri in prima figura. qz pcedit ex pmissis cōtradictorie vel cōtrarie oppositis. sed pmissis cōtradictorie vel cōtrarie debet esse eiusdē ibiecti et p̄dicati. sed h̄ nō pōt fieri in prima figura eo qz mediū subicit in vna et p̄dicat in alia. ergo solū fit in secunda et tertia figuris.

Af In omni sillogismo sunt tres p̄positiones. ergo nō sunt tñ due. Antecedens pbat. quia cōclusio etiam est p̄positio. Dicendū qz cōclusio non est de essentia sillogismi. vt pbatū est superius. sed est quidam effectus cōsequens sillogismū. vel dicit qz sillogism⁹ capit duplicat. vno mō p pmissis tñ. et sic capit hic. Alio mō p pmissis et cōclusiōe simul. p̄mo mō in sillogismo sunt tñ due p̄pōnes. et secōdo mō sunt tres.

B sillogismū exigit modus et figura. Figura ē ordinatio triū terminorū fm debitā subiectōez et p̄dicationē. Hec autē ordinatio fit trib⁹ modis vt dictū est prius. Et sciendū qz tres sūt figure. Prima figura ē qñ mediū subicit in vna p̄pōne et p̄dicat in alia: vt ois aial est substantia. ois hō est aial ergo ois hō est substantia. Secōda figura est qñ mediū predicat in vtraq; vt ois homo est aial: null⁹ lapis ē aial: ergo nullus lapis est hō. Tercia figura ē qñ mediū subicit in vtraq; vt ois hō est aial: ois gō ē sbā. ergo qdā sbā ē aial. vñ⁹. Prima prius subicit mediū: post p̄dicat ipm. Altera bis dicit: tertia bis subicit. vt sic. Sub pre. pria. scōda p̄ bis. s. tertia sub. bis

Positis principijs materialibus tam propinquis quam remotis. Hic per de-
terminat de principijs formalibus dicens quod ad syllogismum exigitur modus et
figura. Et primo diffinit figuram dicens quod figura est ordinatio trium termino-
rum secundum debitam subiectionem et predicationem. Hec autem ordinatio fit tribus
modis. ergo non tres sunt figure. scilicet prima secunda et tertia. quod per ordinem diffi-
nit. ut in sequenti tertium.

Querit An non tres sint figure syllogistice. Dicendum quod sic. quod fi-
gura non est aliud nisi dispositio trium terminorum secundum debitam
subiectionem et predicationem sicut dictum est. quorum alter est medium. scilicet contingit
mediū variari tribus modis. quod vel subiicitur in maiore et predicatur in minore
et sic est prima figura. aut predicatur in utraque. et sic est secunda figura. vel subiicitur
in utraque. et sic est tertia figura.

Ad Figura est mathematicè consideratōis. et non debet diffiniri a logico.
Teneri per hoc. quod diversi artifices debent diversa considerare. Dicendum quod di-
versi artifices debent diversa considerare vel unum diversimode. An figuram
mathematicam accipit proprie. hic autem accipit metaphorice ad similitudines fi-
gure geometricæ. cuius sunt multe species in quibus connumeratur triangulus. et est
figura habens tres angulos equales duobus rectis. ut probat Euclides. et
ad similitudinem figure triangularis sumitur hic figura. quia sicut in triangulo
tres linee trahuntur ad tres distinctos angulos. sic etiam in figura logice su-
pta sunt termini qui trahuntur ad tres figuras distinctas. Etiam figura habens tres
terminos equipollentes duobus. quod duobus. sicut triangulus est figura habens tres
angulos equales duobus rectis.

Ad Ordinatio est actio. sed figura non est actio. ergo figura non est or-
dinatio. Dicendum quod ordinatio non capitur hic active aut passi-
ve sed neutraliter. prout est idem quod ordo. Etiam dicitur quod ista non est predi-
catio idempræca sed causalis. ut sit sensus. figura est ordinatio. id est figura est
quid causatum ex ordinatione.

Ad Sicut est una figura in qua medium primo subiicitur et secundo predica-
tur. sic etiam erit una figura in qua medium primo predicatur et secundo sub-
ijcitur. ergo sunt quatuor figure. Et hoc confirmatur per Galienum qui ponit quatuor
tam figuram. Dicendum quod illa dispositio non differt a prima figura. quod licet
ibi medium predicetur in prima propositione que secundum situm et vocaliter est pri-
ma. tamen subiicitur in illa que secundum virtutem terminorum et propositionum est pri-
ma. quia illa propositio in qua subiicitur medium est virtualiter prima propositio.
eo quod sub eius subiecto sumitur subiectum propositionis que secundum situm primo lo-
co ponitur. Et si propositiones iste maneant in tali ordine in quo situantur. Di-
cendum quod ista ordinatio est impossibilis. cuius ratio est: quia tunc sequeretur
quod unum et idem esset superius et inferius et idem haberet se per modum toti-
us et partis respectu eiusdem. quod est inconueniens. Sequela probatur. quod
si medium predicaretur in maiori haberet rationem totius respectu maioris
extremitatis. et etiam ex consequenti respectu minoris extremitatis. quod mi-
nor extremitas respectu maioris haberet rationem partis. si quicquid est pars partis.
etiam est pars totius. et per consequens minor extremitas etiam esset pars respectu ma-
ioris. et sic subiiceretur in minori propositio. tunc haberet se per modum partis respectu
minoris extremitatis. et sic unum et idem respectu eiusdem. scilicet minoris.

Tractatus Quartus

extremitas haberet rationē totius et partis superioris et inferioris quod est impossibile. Et ad auctoritatē Galieni dicendū est q̄ in hac pte non habet locum. Et fortassis Galienus non dicit hoc assertiue. sed dixit argumentatiue. quia nō videt verisile tam excellentē. imo expressissimum medicū in artibus errasse.

A In secūda et tertia figuris nullū est mediū. ergo non sunt figure. Antecedēs pbat. qz omne mediū poni debet inter duo extrema qd non fit in illis. Dicendū q duplex est mediū. scz positione et cōiunctione. Mediū positione est quod ponit inter duo extrema. et tale solū reperit in prima figura. Sed mediū cōiunctione est quod cōiungit duo extrema adinuicem et tale reperit in omni figura.

A In quatuor modis prime figure concludit omne genus pbleumatū. ergo sola prima figura iussit. Tenet consequentia qz frustra fit p plura qd potest fieri p pauciora. Dicendū q peccatū est fieri p plura qd potest fieri p pauciora. vnde sepius ppter diuersū respectū mediū ad extremitates facilius cōcludimus ppositū nrm in scda vel tertia figuris qz in prima. nā facili⁹ qbz reperit mediū qd aut predicat sp̄ aut subicit sp̄ qz qd subicit in vna et predicat in alia.

Modus est ordinatio duarū ppositionū in debita qualitate et q̄titate. Debita qualitas ē q si vna sit negatiua reliqua erit affirmatiua: et nō econtra. Debita q̄titas est q si vna pmissarū fuerit particularis: reliqua erit vniuersalis et non econtra.

Postq̄ posuit diffinitionē et diuisionē figure. hic cōsequenter diffinit modū qui est secundū principū formale et p̄pinqū sillogismi. cui⁹ ordinis rō est. qz figura correspondet terminis et modus ppositiōibus. sed terminus ē ante ppositionē. ergo diffinitio figure est ante diffinitionē modi. Dicit ergo modus et ordinatio duarū ppositionū in debita qualitate et q̄titate.

Pro quo cōsiderandū est q modus accipit dupliciter. vno mō put ē ad faciens rei determinatio. scz vt est idem qd adiectiū in grāmatica. et sic capit in primo tractatu. Alio modo accipit pro principio formali p̄pinqū ipsius sillogismi. et sic diffinit hic.

Querit An modus et figura sint p̄incipia sillogismi formalia. Dicendū q sic p̄t. qz q̄lis ē ordo in materijs: talis ē ordo in formis. s̄ est duplex materia sillogismi. scz p̄pinqū et remota. vt patuit supius. s̄ ē duplex forma. huic duplici materie correspondēs. vñ figura correspondet materie remote et modus materie p̄pinqū. Et q̄ p̄t correlarie p̄mo q p̄p̄t hyl. cōuenienter diffinit modū. qz diffinit ipm p suarū p̄p̄iam materiā. scz p ordinatōem duarū p̄p̄nū in debita q̄titate. Patz scdo q bara et baralipton nō sunt modi simplr et essentialr distincti.

A Modus et figura nō habent se ad sillogismū sicut genus. nec sicut p̄incipia formalia p̄ tanto. qz p figurā et modū sc̄p vtrūqz forma sillogismi valeat et sit necessaria consequentia vel non.

Petri His. Folio CLXX

Ar. Ani? rei est tñ vna foia. & syls nō habet duo principia formalia. Dñm q? vñ? rei est tñ vna forma vltima & p̄p̄nqua. pōt tñ vna res habere plures formas vnā vltimatā & aliā nō vltimatā. q̄ correspondet duplici materie eiusdem rei.

Ar. Mod? nō ē ordinatio. ergo illa diffinitio est falsa. Aliis pbat. quia ordinatio est actio ordinantis. Sed mod? nō est actio. ergo non est ordinatio. Dñm q? nō caput hic actiue. s̄ neutralr p quadaz ordinabilitate ipaz p̄p̄onū in debita qualitate & q̄ritate. Sed diceret quantitas ē passio vñ? p̄p̄onis s̄lt & qualitas. ergo male dī duaz p̄p̄onū in qualitate et q̄ritate. Aliis pbat. qz q̄ntitas tenet se ex pte materie. qualitas vero ex pte forme. sed illa duo sunt in qualibet p̄p̄one. Dñm vep ē hoc tñ due p̄p̄ones debent in se hīe illas passionēs correspondēter et possint debito modo inferre conclusionem aliquam.

Ar. Ricēdo oīs hō est aīal. & oīs asin? est aīal. ibi ē ordinatio duarū p̄p̄onū in debita qualitate & quantitate. & tñ nō ē mod?. & diffinitio conuenit alijs. Dñm q? q̄uis hic sit mod? fm cōm rōz mod. tamē ibi non est modus fm exigentiā secunde figure in qua ex puris affirmatiuis nihil sequit. & ergo nō est debita qualitas in secūda figura. Alii debita qualitas est si vna premissaz fuerit negatiua reliqua erit affirmatiua cuius ratio est. qz ex puris negatiuis nihil sequitur. Et debita q̄ritas est si vna premissarū fuerit p̄ticularis. reliqua erit vñs. qz ex puris p̄ticularib? nihil sequitur. sed non econtra. qz ex puris vñib? bñ aliqd sequitur. sicut patet in barbara. & in alijs quibusdam modis.

Unde tales dantur regule vñs ad quālibet figurā. Ex puris p̄ticularib? indiffinitis et singularibus nihil sequitur: vnde optet alterā premissarū eē vñem. Itē ex puris negatiuis nihil sequitur: vnde optet alterā premissarū eē affirmatiuā. Itē si aliqua premissaz fuerit p̄ticularis conclusio erit p̄ticularis et nō econtra. Itē si aliqua premissaz fuerit negatiua cōclusio erit negatiua. Itē mediū nunq̄ dī poni in cōclusiōe. vñ p̄tib? ex puris sequitur nil siue negatis. Si qua preit partis sequitur conclusio p̄tis: Si qua negata preit conclusio sitqz negata. Lex generalis erit mediū cōcludere nescit.

Hic n̄r ponit aliquas regulas generales respicientes syllos oīm figurarū & sunt q̄nqz. vñ? p̄tib? ex puris nil sequit siue negatis. Si q̄ preit partis sequit conclusio p̄tis. Si qua negata preit conclusio sitqz negata. Lex generalis erit mediū concludere nescit. Nō general oīm regularis est. qz si dicatur oppositā regulaz tunc ex p̄missis vñs sequeretur conclusio

Tractatus Quartus

sio falsa, quod est contra p^{ri}m scd^o p^{ri}or^{um}. Nam ex falso verum ex vero nil nisi verum. Sequela patet facili^{ter} p^{re}dicanti. P^{ri}ma est q^{uod} ex puris particularib^{us}, indiffinitis et singularib^{us} nihil sequitur. Cui^{us} r^{ati}o est triplex. P^{ri}ma est, q^{uod} p^{ro}pter syllogismu^m regulari p^{oss}et dici se omni vel dici de nullo, si si ambe premissae essent particulares indiffinitae aut singulares, ibi n^{on} esset dict^{um} de omni vel dici de nullo, ergo regula est vera. Alia r^{ati}o est, q^{uod} p^{ro}pter particularem vni^{us} extrem^{orum} cu^m aliquo tercio in premissis p^{ro} diuersis q^{uod} sit q^{uod} medium est terminus co^mis non sequitur vn^o illo^{rum} inter se iⁿ coⁿclusion^e, quod t^{amen} sequeretur si ambe premissae essent particulares, verbi gratia, homo et asinus conueniunt in hoc tercio, quod est animal, non tamen sequitur q^{uod} ergo inter se conueniant. Tercia ratio est, quia t^{unc} darentur termini in quibus omni, vt animal risibile homo, et in quib^{us} nulli vt animal asinus homo, sed omnis illa p^{ro}binatio est inutilis in qua dantur tales termini, vt infra dicetur. Unde dare terminos in quib^{us} omni est dare tres terminos ex quibus sunt due p^{ro}posiciones vere cum quibus stat p^{ro}clusio vniuersalis affirmatiua in veritate. Dare terminos in quibus nulli, est dare terminos ex quibus sunt due p^{ro}posiciones vere cum quibus stat conclusio vⁿⁱus negatiua in veritate.

Ad Bene sequitur, quoddam animal est risibile, quidam h^{omo} est animal ergo quidam homo est risibilis, et tamen arguitur ex puris particularibus. Q^{ui}dm q^{uod} duplex est consequentia, s. materialis et formalis, licet ergo hic aliquid sequatur g^{ra} terminorum et materialiter, non tamen formaliter, quia in simili forma de facili datur instantia. Et q^{uod} d^{icitur}, bene sequitur aliquid animal currit, aliquis homo est idem animal, ergo aliquis homo currit, et contra illum modum non potest dari instantia, ergo est formale argumentum. Dicendum q^{uod} male arguitur quia sit variatio medij vt de se patet. Quidam tamen dixerunt q^{uod} in quinq^{ue} casibus posset aliquid sequi ex puris particularibus. P^{ri}mus est quando medium est terminus singularis. Secundus est quando medium in minore sumitur cum relatiuo idem^{itatis}. Tercius est quando medium sumitur in minore cum signo vniuersali. Quartus est quando medium sumit^{ur} in minore distributiue. Quintus est q^{uod} n^{um}er^{us} in prima figura est negatiua, sed non est necesse hos casus ponere q^{uod} in argumentis sic formatis non seruatur vera forma syllogistica, vt bene consideranti.

Ad Bene sequitur g^{ra} forme et n^{un}q^{uam} datur instantia, vt hic sortes est animal, sortes est homo, ergo homo est animal. Q^{ui}dm q^{uod} ex puris singularibus bene sequitur aliquid per syllogismu^m expositi^{ti}onum, non t^{amen} p^{er} syllogismu^m simpl^{iter} dictu^m, in quo mediu^m est terminus co^mis quod p^{ro} diuersis potest vⁿⁱri extremitatibus.

Secunda Regula est, ex puris negatiuis nihil sequit^{ur}. Cuius sunt due r^{ati}ones. P^{ri}ma est, q^{uod} p^{ro}pter separationem duorum extremorum ab vno tercio non sequitur se p^{ar}tio illo^{rum} inter se in conclusion^e, vt in illo syllogismo, nullus lapis est animal, nullus h^{omo} est lapis, ergo nullus homo est animal, nam premissae sunt vere et conclusio falsa. Sc^{da} ratio est, q^{uod} si ambe p^{re}missae essent negatiue, tunc darentur termini in quib^{us} omni et in quibus nulli. Termini in quib^{us} omni sunt animal lapis homo, sic arguendo nullus lapis est animal, nullus homo est lapis.

ergo omnis homo est animal. Termini in quib⁹ nulli sunt albedo nigredo linea. sic arguendo. nulla albedo est nigredo. nulla linea est albedo. & nulla linea est nigredo.

¶ Et puris affirmatiuis aliquid sequitur. ergo etiam ex puris negatiuis. Tenet p^ona a fili. nā sicut se h³ affirmatiuū ad affirmatiuū ita se h³ negatiuū ad negatiuū. p^oio posterior. D^om q^o nō est fili. quia affirmatiuū semp dicit aliqd positue. s³ negatiuū sp destruit rōe negatōis & ergo nihil inferit nisi sibi addat vna affirmatiua. Et dictū p^obi tenet solū in cōueritibilib⁹. Et l³ qūq³ aliqd sequat materialr ppter dispōit^o terminoz. nō tñ formaliter. vt hic nullus lapis est animal. nullū lignum est lapis. ergo nullum lignum est animal.

¶ Tertia Regula est. si aliq^o pmissa fuerit p^ocularis. p^oclusio erit p^ocularis. Cui⁹ rō est. q^o talis debet eē vno extremi-
tatu in conclusione qualis fuit vno eaz cū medio in p^omissis. s³ qū vna pmissa rum est p^ocularis tunc est p^ocularis vno cum medio. & talis erit in conclusione. Alia ratio est. q^o ars imitatur naturā. in quantum potest. sed in natura effectus sp seqtur debiliorem p^ote sue cause. ergo etiam sic erit in arte. sed pmissa p^ocularis est debilior vniuersali. ergo cōclusio erit similis pmissis p^oculari & nō vniuersali. Minor p^oime consequentie patet. q^o sol & homo generant hominem. & homo genitus non est filius soli. s³ hōl generati. q^o hō ē debilior causa q^o sol.

¶ Bene sequitur. aliqd hō est fortis. nullus asinus est hō. ergo nullus asinus est fortis. igit⁹ contra regulā. D^om q^o argumentū solū est materiale. q^o in simili forma dat instantia. sic arguendo aliqd homo ē albus. nullus asinus est homo. ergo nullus asinus est albus. Etia³ illa cōbinatio est inutilis in prima figura. Et qū d^or. bñ sequit⁹. omne animal est albu. quidā hō ē aīal. & hō ē alb⁹. & tñ p^oclusio nō ē p^ocularis minore erit stente p^oculari. s³ est indiffinita. D^om q^o particulare non distinguit⁹ hic contra indiffinitum.

¶ Quarta Regula est. si aliqua pmissa fuerit negatiua conclusio erit negatiua. Cuius tres sunt rationes. prima est quia vno vel separato extremitatū in conclusione sequitur ppter vnionem vel separationem eaz in pmissis. s³ qū vna pmissa est negatiua & alia affirmatiua. due extremitates separantur in medio p hoc q^o vna p^oungit cū medio & quo alia pmissa remouet⁹. ergo oportet illas extremitates separari ab invicē in conclusione. Alia rō est. q^o effect⁹ sp sequit⁹ debiliore p^ote sue cause. sed pmissa negatiua est debilior affirmatiua. & assimilat sibi conclusiōnem. Tercia ratio est. q^o oīs syllogismus hāc pmissam negatiuā regulat⁹ per dici de nullo. sed dici de nullo mediate vel immediate requirit conclusiōnem negatiuam. igitur &c.

¶ Quinta Regula est. q^o medium non intrat conclusionem. Cuius ratio est. quia alis conclusio non esset alia a p^omissis. unde si medium intraret conclusionem vel poneretur cum maiori extremitate. et sic si differret conclusio a maiori propositione. vel coneretur cō minori extremitate. & sic non differret a minori propositione. sed hoc

Tractatus Quartus

est contra rationem syllogismi pri^o datā. Etia^m esset idē vnicens et vntum
superius et inferius quod implicat.

¶ Mediu^m quicquid includit in minori extremitate, sicut superius in suo in
feriori. si minor extremitas intrat conclusionē, ergo etia^m medium.

Adm^o q^{uod} licet mediu^m includat in minori extremitate finem rem et virtualiter,
nō tamen finem rem et vocē sibi siue formaliter, et sic nō intrat conclusionē eodem modo
quo ponit in pmissis, quia solū virtualiter in conclusione ponit.

¶ Hic mediu^m intrat conclusionē finem vocē sic arguendo per syllogismū
ex oppositis. ois disciplina est studiosa, nulla disciplina est studiosa, igitur
nulla disciplina est disciplina. Adm^o q^{uod} ibi mediu^m nō intrat conclusionem
quia disciplina nō est mediu^m, sed supplet vicē duarū extremitatū, et mediu^m est
studiosa, quia solū ponit in pmissis. Et quā dī sic arguēdo, ois disciplina est
studiosa, nulla disciplina est studiosa, ergo nullū studiosum est studiosum,
ibi studiosum intrat conclusionem. Adm^o q^{uod} tunc disciplina est mediu^m
quia in syllogismo ex oppositis semper ille terminus est mediu^m qui nō po
nitur in conclusione.

¶ Prima figura nouē h^{ab}et modos: primi quatuor
modi concludunt directe: reliqui vero quicquid concludunt
indirecte. Directe concludere ē maiore extremitatē
predicari de minore in conclusionē. Indirecte concludere
ē minore extremitatē predicari de maiori in con
clusionē.

Postq^{uam} per h^{oc} determinauit de syllogismo in generali et principiis et
tā formalib^{us} q^{uam} materialib^{us}. Hic p^{ri}mo dēclarat in spēali de modis oim^{nium} figu
rarū. Et p^{ri}mo de modis prime figure q^{uod} ē ceteris pfectior, quia ipse concludit oia
genera pblematis, s. v^{er}o, particulare, affirmatiuū et negatiuū. Etia^m medius
in prima figura est medius coniunctione et positioe sibi, si in scda et t^{er}cia fi
gura est medius coniunctōe t^{er}mⁱⁿū. igitur medij magis p^{ro}prie ē in prima figura
q^{uam} in alijs, et sic p^{ri}ma figura p^{ro}prie pfectior medij pcedit alias. Dicit igit^{ur} q^{uod}
nouē sunt modi p^{ri}me figure q^{uod} sufficiēter enumerāt in textu. Et ibid^{em} q^{uod}
quatuor primi modi concludunt directe, alij autē quinq^{ue} indirecte, si q^{uod} sit directe
concludere et q^{uod} indirecte sufficiēter p^{er} textū exp^{re}ssit, et etia^m infra p^{ro}babit.

¶ Queritur si nouē sunt modi prime figure, quorū quatuor p^{ri}mi
sunt directe concludentes, et quinq^{ue} vltimi indirecte.

Adm^o q^{uod} sic, v^{er}o p^{er} sufficiētiā, que est ista. Nam modus est ordinatō du
arum p^{ro}positioⁿum, vel ergo ambe ille p^{ro}positioⁿes sunt v^{er}o, aut ambe sunt parti
culares, vel maior est vniuersalis, et minor particularis, aut minor v^{er}o
et maior particularis. Si ambe sunt vniuersales hoc est quadrupliciter, v^{el}
ambe sunt affirmatiue, et sic est barbara quo ad directam conclusionem, et
baralipton quo ad indirectam, aut ambe sunt negatiue, et sic ex eis nihil
sequitur, quia ex puris negatiuis nihil sequitur. Vel maior est affirmatiua,
et minor est negatiua, et sic ex eis nihil sequitur quo ad directam conclusio
nem p^{er} regulam spēalem in qua dī minore existente negatiua nihil sequitur

¶ Per

sed indit
nor affi
quo ad
q^{uod} mō dī
neralē, q^{uod}
particulari
conclusio
et sic nū
nihil sequi
firmatiua
drupliciter
tio inutil
nihil sequi
sesomop
ri de min
p^{ro}dicari d

¶ Af
pe
modis dī
cludentes
dentib^{us}.
aliter dī
facit men
uertibilē
sicut pate

¶ Af
di
minore in
tia, et tū
est tamen
extremitas

¶ Not
me figu
q^{uod} ad o
ad ei^{us}
¶ P^{ri}ma
sequitur
ticulari

Hic pon
dis p^{ri}mo
de figure
ma et t^{er}cio

sed indirecte concludendo sic est sapientino. Aut maior est negativa et minor affirmativa. et sic est celarent. quo ad conclusionem directam. et celantes quo ad indirectam. Si ambe sunt particulares hoc iterum est quadruplex. et quia quod modo disponant tales primum est combinatio in unum per primam regulam generalem. quare per puras particulares us nihil sequitur. Si maior est vltis et minor particularis. hoc est quadruplex. vel ambe sunt affirmativae et sic est darii quod ad conclusionem directam. et dabitur quo ad indirectam. vel ambe sunt negativae. et sic nihil sequitur. vel maior est affirmativa et minor negativa. et sic iterum nihil sequitur directe et indirecte. vel contra maior est negativa et minor affirmativa. et sic est ferio. Si maior est particularis et minor vltis. hoc est quadruplex et quocumque modo disponatur primum est nihil sequitur et est combinatio in unum per regulam specialem maiore existente particulari in prima figura nihil sequitur. et hoc directe concludendo si indirecte concludendo sic est frisesomoy. Pro quo nota quod directe concludere est maiorem extremitatem predicari de minori in conclusione. Indirecte concludere est minorem extremitatem predicari de maiore in conclusione.

Ad hanc non ponit nisi quatuor modos prime figure. et Petrus hys. sic persequitur ponit non. Dominus negando primam. quia per hoc loquitur solus de modis directe concludentibus. si per hoc. ponit tam directe quam indirecte concludentes. Et quia dicit per hoc non facit mentionem de modis indirecte concludentibus. ergo nec autor nisi faceret. aut per hoc esset diminutus. Dominus quod ipsi aliter distinguunt syllogismos et modos. ut patuit. Etiam per hoc secundo priorum facit mentionem de illis cum dicit. quod omnis syllogismus concludens conclusionem convertibilem potest plura concludere. scilicet conclusionem et convertentem conclusionis sicut patet de barbara.

Ad In isto argumento. omnis homo est animal. Nihil est homo. et substantia est animal. directe concluditur. et tamen maior extremitas non predicatur de minore in conclusione. secunda per assumptionem probatur. quia animal predicatur de substantia. et tamen est inferius ad ipsam. Dominus quod quibus ibi sit inordinata predicatio est tamen directa conclusio. quia maior extremitas predicatur de minore extremitate.

Nota duas regulas: quarum prima tantum convenit prime figure quo ad quatuor primos modos. et tertia quod ad omnes: Secunda etiam convenit tantum prime figure quod ad omnes. Quatuor primos modos et secunda figure quod ad omnes. Prima regula talis est: minore existente negativa nihil sequitur. Secunda regula est: maiore existente particulari nihil sequitur.

Hic ponit duas regulas. quarum prima solum convenit quatuor primis modis prime figure et omnibus tertiae. et secunda convenit modis tantum prime quod tertiae figure. Prima regula minore existente negativa nihil sequitur in prima et tertia figura. Secunda regula est. quod maiore existente particulari ni-

Tractatus Quartus

hūl sequit̃ in quatuor modis prime figure. et in omnib⁹ scde. Ad p̃se re-
gule est. qz si minor eēt negatiua i p̃ia et tertia figuris. tūc opteret maiorē
esse affirmatiua et p̃conē negatiua p regulā generalē. Si vna p̃missarum
fuerit negatiua p̃clo erit negatiua. et sic argueret a nō distributo ad distri-
butū. qz p̃dicatū in maiori nō distribuit. qz ē affirmatiua. et p̃dicatū p̃posi-
tiōis affirmatiue nō distribuit. s̃ p̃dicatū in p̃clusionē distribueret. eo qz
p̃clo eēt negatiua. Et arguere a nō distributo ad distributū est arguere a
positiōe p̃itis ad positōz aītis. s̃ nō valet arguere a positōe p̃itis ad
positiōē aītis. Imo cōmittit fallacia p̃itis. ergo non valet arguere a nō
distributo ad distributū. Vel arguere a nō distributo ad distributū ē argu-
ere a p̃pōne indifinita ad p̃pōnem vlem. vel a p̃pōne habēte p̃les causas
veritatis. i. a p̃ticulari vel indifinita ad p̃pōnem habentem vnā cām ve-
ritatis. i. ad p̃pōnem vlem. Alia rō ē. qz si sic argueret tunc darentur termi-
ni in quib⁹ omni et in quib⁹ nulli. Termini in quib⁹ omni sunt. homo ani-
mal equ⁹. vt oīs hō est aīal. null⁹ equ⁹ ē hō. ergo oīs equ⁹ est aīal. Ter-
mini hō in quib⁹ nulli sunt. aīal hō lapis. sic arguendo. oīs hō est aīal.
nullus lapis est hō. ergo nullus lapis est animal. Ratio secunde regule ē
quia si maior esset particularis siue affirmatiua siue negatiua. opteret mi-
nore ē vlem affirmatiua p̃pter regulas p̃dictas. et sic subiectū maioris
non distribueret. eo qz maior est p̃ticularis. et p̃dicatum p̃positiōis mi-
noris non distribueret. eo qz eēt vlem affirmatiua. et sic medium nullibi di-
stribueretur. qd est incōueniens. qz tunc mediū viret cum extremitati-
bus pro diuersis. et ergo non opteret qz p̃pter hoc virentur extremita-
tes inter se in conclusionē. Sed rō aresto. est. qz tunc darentur termini in
quibus omni et in quibus nulli. Termini in quib⁹ oī sunt. hō aīal risibile
arguendo sic. qdā hō ē aīal. oē risibile ē hō. ergo oē risibile est aīal. Ter-
mini in quibus nulli sunt aīal asin⁹ hō. arguendo sic. qdā aīal ē hō. om-
nis asinus est aīal. ergo null⁹ asin⁹ est homo.

Ad hūl sequit̃ oīs hō ē aīal. null⁹ lapis ē hō. ergo null⁹ lapis ē aīal
et tū minor est negatiua. Dm qz licet aliqd sequat̃ materialit̃ et
grā terminoz. tamen formaliter nihil sequit̃. Et s̃s̃r soluit qm arguit. oīs
fenz est hoc aīal. nullus asin⁹ est fenz. ergo nullus asinus est hoc aīal.
qz in alijs terminis datur instancia. Sed dices omnes modi prime fi-
gure sunt formales. et tamen ē aliquis mod⁹ prime figure cui⁹ minor est
negatiua. vt sapiēmo frifefomoz. Dm qz ista regula hz veritatē i modis
directe cōcludentib⁹. sed sapiēmo et frifefomoz sunt modi indirecte cō-
cludentes. Et rō quare minore existente negatiua in modis indirecte cō-
cludentibus aliqd sequit̃ est. qz tūc nō arguit a nō distributo ad distribu-
tum. sed hoc incōueniens eēt in modis directe cōcludentibus.

Ad hūl sequit̃. aīal rōnale currit. oīs hō ē aīal rōnale. ergo hō currit.
et tū maior est p̃ticularis. s̃ secunda regula est falsa. Dicendum qz
hoc est grā materie et nō grā forme. qz in alijs nō tenet. vt quoddā aīal ē
asin⁹. oīs hō ē aīal. qdā hō est asinus. Sed dices hūl sequit̃ grā
forme formādo syllogismū in frifefomoz. Dm qz hec regula intelligit̃
de modis directe cōcludentibus. sed in frifefomozum conclusio est indi-

recta.

Ad
omne a
aliqd a
cularis
infra di
nullus
tutis ex

De

nam
hō ē

hic d
gura. E
ctione
de sunt
tuor p
clarat
prime
per illā
ideo el
cludit
go par

Q

preter
pareat
or mod
ate p d
aut p
p sum
re sunt
possib
appar

Ad

est pfe
ctum a
Allo n

Ad

defici

recta.

Af. Bñ sequit aliqs sol lucet. ois lucidissim⁹ planeta est omnis sol. & ois lucidissim⁹ planeta lucet. Et pñmar. qz bñ sequit aliqs bñ ē omne animal. nullus asin⁹ ē hō. & null⁹ alim⁹ est animal. Sumit sequit. aliqd aial ē risibile. ois hō ē idē aial. & ois hō ē risibilis. & tñ maior ē particularis. Wdm ad oia sil. qz nō bñ arguit. qz nō seruatur cautele de qbus infra dicitur. Et qñ dī. bñ sequit aliqs bñ ē fortes. null⁹ ann⁹ est hō. & nullus asin⁹ est fortes. Wdm qz autor hic loquit de syllogismus constitutis ex terminis cōib⁹. Etñ ille pcessus nō tenet grā forme.

Barbara primus modus constat ex duab⁹ vniuersalib⁹ affirmatiuis vlem affirmatiuam directe pcludētib⁹: vt oē aial ē substantia: ois hō ē aial: ergo ois homo est substantia.

Hic docet in spiali quō & qualiter qlibet syllogismus formet in mō & figura. Et in istis principalit⁹ quatuor sunt noranda. pñ qz in qualibet dictione sunt tres syllabe. scdo qd fecit vocali cuiuslibet syllabe. tercio notā de sunt consonantes a quib⁹ incipiūt dēctōnes. qrtō norande sunt iste qtuor psonantes in medio vel in fine. s. l. p. m. c. Et qz autor nñ oia ista declarat in fine. idē hic relinquūt. Pñ ergo docet pstituire primū modū prime figure. s. barbara. dicens vt hñ in lra. Etñ ei⁹ formatio facilliter hñ per illā vocalē a ter posita in illa dēctōne barbara. Et qz iste mod⁹ sit pñ ideo est. qz est pfectior alijs. eo qz pcludit vlr & affirmatiue. si celarent cōcludit vltiter & negatiue. sed dary & serio tñ concludunt particularit. ergo patet ordo.

Quotuplex sit syllogismus. Wdm qz duplex est syllogism⁹. s. pfect⁹ & impect⁹. Pfect⁹ syllogism⁹ ē qui null⁹ alteri⁹ indiget pter ea que posita sunt. i. pter pmissas in bñ & figura dispositas. vt appareat necessarius. i. vt euidenter inferat suā conclusionē sicut sunt quatuor modi prime figure directe pcludentes. qz regulātur euidenter & imediate p dici de omi vel p dici de nullo. Syllogism⁹ impect⁹ est qui vnias aut pluriū indiget pter ea q posita sunt p sumptos terminos. non autem p sumptas pñones. & sic oēs alij syllogismi a quatuor primis prime figure sunt impecti. qz indigent vni. i. puerstoms tñ. aut reductōis per impossibile tñ. vel pluriū. i. puerstoms & trāspostōis pmissarum simul. vt appareant necessarij.

Af. Quilibet syls bon⁹ hz oia requisita ad eē syls. & ois syls bon⁹ est pfect⁹. Bñs pbat. qz hz tres terminos & duas pñones. Wdm qz pfectum capit duplr. vno mō vt est idem qd integrū. & sic ois syls ē pfect⁹. Alio mō capit vt est idem quod euident. & sic ois syls nō est pfectus.

Af. Enthunema est syls impect⁹. & tñ diffinitio syllogismi imperfe-
cti sibi non conuenit. Wdm qz syls dī impectus duplr. vno qz dehect in vna pmissarum. & sic enthunema est syllogismus imper-

Tractatus Quartus

fectus. Alio mō. qz nō euidenter pcludit. 7 sic diffinitur hic.

Quātrū barbara sit foialis pñā. Dm qz sic. qz tenet in omnib⁹ terminis consili foza arguendi retēta. 7 ad pñlem formā requirūtur qnqz. s. eadē qñtas. eadē qñtas. eadē copula. idem situs. 7 idē numerus terminorū. Hī pñā dī foial. qz tenet grā forme illi⁹ pñe. quare omnia alia argumenta pñlem formā hñtia sunt bona. sicut si debeat fieri syllo⁹ i barbara. requirit⁹ qz oēs pñisse sint vles ex quibuscūqz fiat terminis. Etiam sicut de rōne forme est cōicabilitas. ita illa pñtia qz oib⁹ terminis est cōicabilis est foialis. s. illa qz pñit ad spēales terminos. sicut qñ arguit ab inferiori ad superius est materialis.

Notandū. Qz septē sunt cautele obseruāde ad debite syllogizandū in oib⁹ modis 7 in oib⁹ figuris. Qñā ē. qz pñisse debent eē categorice. qz ex pñib⁹ hypotheticis nō sequit⁹ conclusio categorica. Scda est. qz hoc sit pñcatū minoris qd est subiectū maioris. 7 nō magis neqz minus. Tercia qz minor extremitas imediate dī sumi sub medio. Quarta qz termini dñt teneri eā ample 7 eā stricte. Quinta cautela qz nō debet argui cū illis determinatōib⁹ cēntialit⁹ vel accidentaliter. Sexto qz nō arguat⁹ a nō distributo ad distributū. hoc est qz caueatur ne aliquid distribuat⁹ in conclusione qd nō sit distributū in aliq⁹ pñissay. Septia qz mediū nunqz dī intrare conclusionē.

Ad Arguēdo in barbara sit mutatio suppois. grā. Consequētia patet. qz mutatio suppois causat fallaciā figure detōnis. Hñs pñatur qz mutat⁹ suppo pñalis in simplicē ex pte mediū qd in maiore supponit pñaliter 7 in minore simplr. Dm qz nō oīs mutatio suppois causat fallaciā figure dictionis. s. illa qz sit ex diuersis causis. vt hic. hō est spēs. ergo aliquis homo est species. Hec etiam econtrario. nullus hō ē species qz hō nō est spēs. sed in barbara sit mutatio suppois ex eadē cā. qz pñter signū vñ affirmatiuū qd facit subiectū maioris hñe suppoem pñalē 7 pñdicatū minoris hñe suppoem simplicē.

Ad. Hō sequit⁹ in barbara. oīs hō ē ens p se. oīs hō alb⁹ ē hō. qz oīs hō alb⁹ ē ens p se. Et cōfirmat⁹ sic. qz nō sequit⁹. oīs hō est res de genere sbe. albū ē hō. qz albū ē res de gñe sbe. cū pñisse sint vere 7 conclusio falsa.

Dm qz dādo instātia p aliquē modū alicui⁹ figure nō dī dari in terminis accidentalib⁹ sicut fit hic. Hī in isto syllogismo ē fallacia accētis. Et illr dī ad confirmatōz. Sed qñ dī pñs sepe dat instātiā in terminis accidentalib⁹. Dm qz vñ est. s. nūqz cōmutit fallaciā accētis. sicut hic fit.

Ad. Hō seqtur i barbara. oc aīal si ē rudibile est aīin⁹. oīs hō est aīal si ē rudibile. qz oīs hō ē aīin⁹. qz pñisse sunt vere 7 conclusio falsa ergo barbara nō est formalis consequētia. qz nō tenet in oib⁹ terminis.

Dm ad maiore. qz vel est vñ pñ hypothetica conditionalis. 7 sic est vera. sed ex pñonibus hypotheticis nō pñ inferri conclusio categorica. Aut maior est de conditionato extremo. hoc est duplr. qz vel illa conditō referat⁹ ad subiectū illius pñonis. s. aīal aut ad pñcatū. s. aīinuz si teneat se parte subiecti. tunc maior est falsa. qz est sensus. de quocūqz verum ē dicere qz sit animal. de illo verum est dicere qz sit aīinus quod falsum est. et sicut maior est falsa. sic etiam conclusio. Sed si referatur ad pñdicatū

Petri His. Folio CLXXIII

scz asinum. tunc est vera. sed tunc male sumitur in minore ppone. quia illa conditio non debet poni cum medio in predicato minoris. eo q nō ponebatur ad medium in subiecto maioris.

¶ Hic oē rōnale vel irrōnale est hō. oīs asin⁹ est rōnalis vel irrōnal⁹ ergo oīs asin⁹ ē hōmo. arguitur per istum modum. et tñ est falsa.

Wdm q vel ille due ppōnes sunt hypothetice disiunctiue. et sic sunt vere. sed non potest sequi conclusio cathégorica ex ppōnibus hypotheticis vel maior est vna cathégorica de disiuncto subiecto. et hoc duplr. qz vltō tum disiunctum distribuit. et sic maior est falsa et silt conclusio. vel altera pars disiuncti distribuit. s. prima. et sic maior est vera. sed male subsumit qz plus ē pdicatu minoris q subiectū distributū in maiore.

¶ Hic arguitur in ppōnibus cathégoricis. et tamen non sequit i barbara cuiuslibet hominis asinus currit. omne rudibile est asinus. ergo omne rudibile currit. Wdm q non sequitur in barbara. qz sblumit ius asino quod non distribuitur in maiore. sed deberet fieri sbsumptio s homine quod est subiectum distributionis.

¶ Non sequitur quicunq dicit te esse animal dicit verum. quicunq dicit te esse asinū dicit te esse animal. ergo quicunq dicit te esse asinū dicit verum. Wdm q maior est duplex sibi fallaciā amphibologie penes tertium modum. qz hec oō te esse animal sibi te vñ fecit. et cum alio adiuncta plura fecit. nam maior vno fecit q oīs dicens te esse anial. id est oīs dicens hanc ppōnem tu es animal dicit verum. tunc maior ē vera et minor falsa. qz sensus minoris ē oīs dicens te esse asinū est dicens. q tu es anial quod non est ver. Alio mō maior fecit q oīs dicens aliqd ad qd sequit te esse animal dicit verum. tunc est falsa et minor vera.

¶ Hō sequitur. oīs essentia diuina est pater. oīs fili⁹ in diuinis est essentia diuina. ergo oīs fili⁹ in diuinis est pater. Wdm vno modo q ibi est fallacia figure dictionis. nam sibi signo distributiuo substātie subsumit terminus alterius predicamenti. s. filius. Vel dicit q nō bñ arguitur. qz mediū nō distribuit in maiore. p minore extremitate sbsumpta.

¶ Non sequitur in barbara. omne currens est asin⁹. oīs hō ē currēs ergo omnis homo est asinus. qz pmissē p casum possibilē sunt vere et possibiles et conclusio est impossibilis. ergo barbara nō est p̄sa forat

Wdm licet pmissē sint possibiles seorsum capte. nō tamen sunt cōpossibiles. qz non possunt se compati in veritate et p tanto sunt falsē. quare sequitur conclusio falsa.

¶ Celarent secundus modus constat ex maiore vniuersali negatiua et minore vniuersali affirmatiua. vniuersalem negatiuam directe concludentibus: vt nullum animal est lapis: vt oīs homo est animal: ergo nullus homo est lapis.

Hic docet constituere secundum modum prime figure. s. celarent. Dicit q constat et maiori vniuersali negatiua et minore vniuersali affirmatiua concludentibus vniuersalem negatiuam. exempluz patet in textu. Et syl

Tractatus quartus

logismus factus in celarent est perfectus. quia euidenter regulatur p di-
et de nullo. Et etiam est formalis consequentia. quia tenet in omnib⁹ ter-
minis consimili forma arguendi retenta.

¶ Non sequitur nullum affirmatiuum est negatiuum. omnis ppositio
est affirmatiua. ergo nulla propositio est negatiua. ibi enim pmissa
se sunt possibiles et subiunctum compossibiles. et tamen conclusio non po-
test esse vera propter reflexionem quam habet supra seipam. Quod autem pre-
missa sint possibiles. patet quia maior est necessaria et minor est possibilis
sed necessario possibile est quodlibet possibile. Unde quod licet minor sit com-
possibilis maior. ut compossibile idem est quod simul possibile. non tamen
est sibi compossibilis ut idem est quod simul cum alio potens esse verum
quia maior est propositio negatiua. quicunque igitur ipsa est tunc aliqua propositio
est negatiua. et per consequens minor que fuit. omnis propositio est affirma-
tiua non potest simul esse vera cum dicta maiore.

¶ Hic non sequitur in celarent. nullum animal dum dormit vigilat. omnis
homo est animal dum dormit. ergo nullus homo vigilat. Unde quod maior est di-
stinguenda. quia vel est una hypothetica typalis et sic est vera quia valet il-
lam. nullum animal vigilat dum est animal dormit. sed ex propositionibus hypothe-
ticis non potest sequi conclusio categorica. Vel maior est una propositio
de typo extremo. scilicet dicto. hoc est dupl^r. quod vel hoc totum distribuitur.
tunc maior est falsa simuliter et conclusio. Vel illa negatio distribuitur vnus
terminum et sic est vera. sed male arguitur. quod deberet sic argui. nullum ani-
mal dum dormit vigilat. omnis homo est animal. ergo nullus homo dum
dormit vigilat.

¶ Hic arguitur in celarent. nullum viuens generabitur. omnis homo est
viuens. ergo nullus homo generabitur. et tamen premissa sunt vere et
conclusio falsa. Dicendum quod male arguitur. quia arguitur a min⁹ am-
plo ad magis amplum cum distributione magis ampli. Et arguere a mi-
nus amplo ad magis amplum est arguere ab aliquo termino posito in an-
tecedente pro paucis suppositis ad eundem terminum. posito in conse-
quenti accepto pro pluribus suppositis. deberet ergo sic argui. nullum vi-
uens generabitur. omnis homo est viuens. ergo nullus homo actu existens
generabitur.

¶ Hic arguitur in celarent. et tamen non sequitur. nullum maurum valet album.
omnis florenus est valens maurum. ergo nullus florenus valet album.

Dicendum quod non bene arguitur. quia plus est predicatum minoris quam
subiectum distributionis maioris. et sic sunt ibi virtualiter quatuor termi-
ni. quia hoc totum valens maurum est predicatum minoris. et maurus est
etiam subiectum distributionis maioris. Et ergo deberet sic argui. nullus
maurus valet album. omnis florenus est maurus. ergo nullus florenus
valet album. tunc sicut conclusio est falsa. ita et minor.

¶ Tercius modus constat ex maiore vniuer-
sali affirmatiua et minore particulari affirma-

De. Dis. Folio CLXXV

tiua pticularem affirmatiuā directe concludentibus
vt oē aīal ē substantia: quidā hō ē aīal. ergo quidā hō
est substantia.

Hic assignat terciū modū qui vocatur darij. Dicens q̄ terci⁹ mod⁹ con
stat ex maiore vli affirmatiua. ⁊ minore pticulari affirmatiua concluden
tibus pticulare affirmatiuā directe. Et syllogism⁹ factus in darij est pfe
ctus. qz sit debita sūmptio in isto syllogismo ⁊ regular p̄ dici de omni.
Etiam est formalis psequētia. qz tenet in omnibus terminis consimili for
ma arguendi retenta.

Ad Syllogismus fact⁹ in darij reducitur ad secundū modū prime fi
gure vt docet aresto. ergo non est perfectus. Dicendum q̄ syllo
gismus factus in darij est pfectus essentialiter ⁊ accidentaliter. quia ha
bet eundē conclusionē. tñ ex pte p̄tatis dicitur aliquo mō imperfect⁹
cōpando syllogismū factū in darij ad syllogismos factos in duob⁹ p̄mis
modis. ex q̄ vlis est pfectior pticulari. ⁊ sic aresto. docet reducere per im
possibile darij ad camestres. vt vltorius reducatur ad scdm modū prime
figure. i. ad celarent. Et sit reductio talis sumendo oppositū contradicto
rium conclusionis cum maiore inferendo oppositū contradictoriū mino
ris tunc erit syllogismus in camestres. sed ibi non est status. sed vltorius
reducitur ad celarent. Et darij dicitur syllogismus perfectus quantum ad
alios modos sequentes. sed dicitur imperfectus quantum ad p̄cedētes.

Arguitur. Darij non tenet in omnibus terminis cōsimilibus. ergo nō
est formalis consequentia. Antecedens probatur. qz non sequitur omne
individuum alicuius speciei est asinus. sortes est individuum alicui⁹ sp̄ci
ergo sortes est asinus. Ddm q̄ est bonum argumentū in darij. s̄ sic ma
ior est falsa. sic ⁊ conclusio. Et si dicatur maior est vera. probatur. qz omne
individuum istius speciei demonstrando asinū est asinus. ergo omne indi
viduum alicuius sp̄ci est asinus. Consequētia probatur. quia bene valet
arguendo a singulari ad pticularem sicut hic. iste homo currit. ergo ali
quis homo currit. Ddm q̄ ibi non arguitur a singulari ad pticularem.
s̄ virtualiter a singulari ad vlem. ⁊ sic arguitur a non distributo ad distri
butum ex parte ly sp̄ci quod in antecedente supponit discrete ⁊ in conse
quente confuse distributue. qz oīs obliqu⁹ sequens rectū distributū sup
ponit eadem specie suppositionis.

Ad Hic arguit⁹ in darij vbi p̄misse sūt vere. ⁊ tñ p̄clusio ē falsa. oē risi
bile ē aīal. tñ hō ē risibil. ergo tñ hō ē aīal. Ddm q̄ ibi non be
ne ocludit. qz nō dz plus poni in cōclusionē cū maiore extremitate q̄ po
nebat⁹ in maiori p̄pōne cū p̄dicato illi⁹ sed homo signum tantum nō po
nebatur in maiore p̄positione. ergo etiam non debet poni in conclusio
ne. quare debet sic concludi. ergo homo est animal.

Arguitur. Non sequitur in darij sic arguendo. omne natum est. adam ē
natus. ergo adam est. Dicendum q̄ ibi non est forma in darij quia hīc
sūt quatuor termini. Nam medium aliter sumitur in maiore et in nu.

Tractatus Quartus

noze. qz in maiore stat solum pro presentibus et in minore p presentibus et preteritis. qz nisi sic minor esset falsa.

Af Idic bene sequitur. omne currens est asinus. fortes potest ee currens. ergo potest esse asinus. Ddm q non bene ssumitur. quia plus est predicatu minoris pponis q subiectu distributonis maioris. qz currens est subiectu maioris pponis. s currens non est tm pdicatu minoris. s hoc totu pot ee currens est predicatum.

Af Non sequitur oes apli dei sunt duodecim. petrus et paulus sunt apostoli dei. ergo petrus et paulus sunt duodecim. Dicendum q omnes caput dupli. vno mo distributue. et tunc est bonus syllogismus in dary. s sicut conclusio est falsa ita et maior. Alio mo caput oes collectivae. et tunc maior est indiffinita vera et ly oes est pars subiecti. et sic totum subiectus maioris non est predicatum minoris et tunc arguitur ex puris particularibus quod est contra regulas generales.

Ferio quartus modus constat ex maiore vniuersali negatiua: et minore particulari affirmatiua. particulari negatiua directe concludentibus. vt nullu aial est lapis. quida homo e aial. ergo quidam homo non est lapis.

Idic describit quartu modu prime figure. dicens q talis constat ex maiore vli negatiua. et minore particulari affirmatiua. concludentibus particularem negatiuam directe. Et syllogismus factus in serio est perfectus. quia regulatur per dici de nullo. et nullus alterius indiget preter ea que posita sunt vt appareat euidentis et necessarius. Et est formalis consequentia. qz tenet in omnibus terminis recte.

Notandum Qz ferio reducitur ad primu modu secunde figure. et vterius reducitur ad secundum modum prime figure vnde sic reducitur sumendo oppositum pdictorum conclusionis de serio cu altera pmissa. s. maior inferendo oppositu alteri pmissae. sed cesare reducitur ad celarent. et sic ferio reducitur ad celarent mediante cesare.

Af Nullus modus perfectus debet reduci ad modum imperfectu. sed ferio est perfectior modus q cesare. ergo ferio non debet reduci ad cesare. Dicendum q nullus modus perfectus debet reduci ad modu imperfectum. vt ibi sit status. sed vt per illu reducatu vterius ad modu perfectiorem.

Af Non sequitur in serio. nullus maurus valet album. quidam florenus valet maurus. ergo quida florenus non valet album. Dicendum q ibi non bi arguitur. qz plus est predicatu minoris q subiectu distributu maioris. qz subiectu maioris fuit maurus. et predicatum minoris e valet maurum. et ergo debet sic subsumi. nullus maurus valet album. qz quidam florenus est maurus. ergo quidam florenus non valet album sed sic conclusio e falsa. et etiam aliqua pmissa.

Af Idic non sequitur. nullum animal est species. homo est animal. ergo homo non est species. Item nullu viuens e mortuu. ho e viuens. q

Pet

homo non est genera pot esse re

Ddm qz eodem m positione clusione s et argui onis. Se minore n tur restri

Af B nera pbl cludant ppter diu

Bar

matiu ois ho ducitu concl

Exped de mod lantes mo et fri timo loc salib a

Af modus tur. sic fectis. simul. a

Af nam al habens cretue

Qf dum p et hoc

Petri His. Folio CLXX VI

homo non est mortuus. Item nullū generandū est animal. quidam homo est generandus. ergo quidam homo non est animal. Item nullus homo potest esse regina. vroz regis est homo. & vroz regis nō potest esse regina.

Wdm q terminant ibi nō tenet eodē mō. qz minor extremitas non tenet eodē modo in minore pōne & in conclusione. qz hō stat in minore propositione. p suis suppositis. vel ad min⁹ nō repugnat suppositis s i conclusionē stat p natura cōi abstracta a suis suppositis. & sic equiuocat hō & arguit a suppōe psonali ad simplicē. quare pmutat fallacia figure dicti omis. Sed in scōdo & tercio nō seruat eadē ampliatio ex pte ly hō quod i minore nō ampliatur sed in conclusione ampliatur. in quarto vero non fuerit restrictio. vt patet.

A In quatuor modis prime figure concluduntur quatuor gna propositionum. & alij modi sunt superflui. Tenet pna. qz in illis eadē genera pbleumati concluduntur. Wdm q quis oia genera pbleumati concludant in quatuor modis. nō tñ pcluduntur oib⁹ modis neq eque facti ppter diuersam dispōnem ipi⁹ medij. & isti modi sequentes nō sūt superflui.

Baralipon quintus mod⁹ constat ex duab⁹

affirmatiuis particularē affirmatiuā idirecte concludentib⁹: vt oē aial ē substantia: ois hō ē aial: ergo quedā substantia ē homo. Et re-ducitur ad primū modū prime figure: p conuersionē conclusionis per accidens.

Expositis modis prime figure directe pcludentib⁹. hic pñr determinat de modis prime figure idirecte concludentib⁹. & primo de baralipon. celantes & dabitis. qz cōueniūt cū trib⁹ modis pfectis in pmissis. s scilicet sapientia & frisesomox nō hnt cōuenientā cū aliq mō pfecto in pmissis. & vltimo loco ponitur. Dicit ergo pñr q baralipon constat ex duab⁹ vniuer salib⁹ affirmatiuis. pcludentib⁹ particularē affirmatiuā idirecte. vtz i lra.

A Aresto. ponit sufficienter modos pñe figure & nihil dicit de illi trib⁹. celantes. dabitis. & baralipon. & nō debent hic poni. Wdm q modus accipit duplici. vno mō fm suā eētā. i. p pmissis tñ sicut diffinitur. sic celantes. dabitis. & baralipon nō dñt a trib⁹ primis modis perfectis. & sic distinguit modos Aresto. Alio caput p pmissis & conclusionē simul. & sic distinguūt a trib⁹ primis. & sic capit cum pe. hys.

A Ad sequē. omne albu est accidens. omnis homo est albu. ergo qdādam accēs est homo. Wdm q ibi virtualr sunt quatuor termini nam album capitur in maiori abstractiue. als esset falsa. qz valeret. i. res habens albedinem est accidens. quod est falsum. sed in minore caput concretue per respectum ad suum subiectum.

Q Utrum syllogismus factus in baralipon sit perfectus vel imperfectus. Wdm q est imperfectus. & pñt qñ reducitur ad primū modū prime figure per conuersionē conclusionis de barbara p accidens et hoc ostendit. Sed per impossibile ad celarent reducitur sumendo op-

Tractatus quartus

positum contradictorium conclusionis cum maiore que sit minor inferēdo oppositum contrarium conuersam minoris. vt patet faciliter practica. Et est formalis consequentia. quod patet per vnā regulam pñā. q̄ ē quicquid sequitur ad consequens bone consequentie. sequitur ad antecedens eiūdem. sed ad istas premissas. omne animal est substantia. omnis homo est animal. sequitur ista. ergo omnis homo est substantia. et ad istam omnis homo est substantia. sequitur ista. quedam substantia est homo. ergo de primo ad vltimum ad easdem premissas sequitur ista conclusio quedam substantia est homo que hic concluditur.

Ad Conclusio istius modi non potest conuerteri per accidens. ergo contra textum. Antecedens probatur. quia est particularis. sed propositio particularis non potest conuerteri per accidens. Dicendum q̄ quia conclusio de baralipson non conuertitur per accidens. sed conuersio capitur hic actiue. quando dicitur in textu q̄ reducat ad barbara per conuersionem conclusionis per accidens.

Celantes Sextus modus constat ex maiore vniuersali negatiua et minori vniuersali affirmatiua: vñem negatiua indirecte concludentibus vt nullū animal est lapis: omnis hō ē al: ergo null⁹ lapis est hō. Et reducitur ad secundū modū pñe figure conclusione conuersa simpliciter.

Hic ostendit constitutionem scōi modi indirecte concludētis qui est celantes. Dicens q̄ constat ex maiore vniuersali negatiua. et minori vniuersali affirmatiua concludentibus vniuersalem negatiuam indirecte exemplum patet in textu. Et est iste modus formalis consequentia. quia quicquid sequitur ad pñs bone pñe. etiam sequitur ad añs eiūdem. qd̄ etiam patet per reductionem eius ad celarent per conuersionem conclusionis simpliciter. et hoc ostensiuē. Sed per impossibile reducitur ad darij capiēdo contradictoriū conclusionis p̄ minore. et minore p̄ maiore inferēdo conuersam contradictorie maioris. vt patet in isto syllogismo. nullum animal ē lapis. omnis homo est animal. ergo nullus lapis est homo. vbi arguitur sic in darij. omnis homo est animal. quidam lapis est homo. ergo quidam lapis est animal. et ad istam sequitur quoddam animal est lapis. que ē contradictoria maioris primi syllogismi.

Ad 113 sequit̄ in celantes. nullū currens est homo posito q̄ null⁹ hō existat. omne al est currens. q̄ null⁹ hō est animal. qz pmissa sūt vere et conclusio falsa. Dñm q̄ ibi male arguit̄. qz virtualr sunt ibi q̄tuor termini. qz homo in maiore tenetur solum pro existentibus. s̄ in conclusione tam pro existentibus q̄ non existentibus.

Dabitis Septimus modus constat ex maiore vñi affirmatiua et minore particulari af-

Pe

firmat
cluder
homo
Et rec
clusio

Hic def
dabitur
conclude
dam hō ē
capiēdo
uerfam
ostensiuā

Q in
particula
positō. et
q̄ ois syl
recte con
pōt conu

Ad 113
qz mediu
suis infer

Sap

negatiu
ribus.
animal
ducitur
uerfa p
positio

Hic pñe
tuor primi
et minore
cū ostēsiu
tum contr
do opposi
ad celarēt
minore lo
ter practi

De. His. Folio CLXXVII

firmatiua: particularem affirmatiuam indirecte concludentibus. vt omne animal est substantia: quidam homo est animal: ergo quedam substantia est homo
Et reducitur ad tertium modum prime figure conclusionem conuersa simpliciter.

Hic describit tertium modum prime figure indirecte concludentem. dicens quod dabitur constare ex maiore vlti affirmatiua. et minore particulari affirmatiua concludentibus particulari affirmatiua indirecte. vt omne animal est substantia quidam homo est animal. quod quedam substantia est homo. Et reducitur per impossibile ad celaretur capiendo dictorum conclusionis per maiorem. et minorem per minorem. inferendo conuersam dictorum minoris. vt faciliter potest videri per exempla. Sed reductio ostensiuam sufficienter patet in textu.

Quare non est aliquis modus concludens conclusionem conuertentem in sermo. Rndetur quod causa est. quia conclusio de sermo non est conuertibilis. cum sit particularis negatiua. que non potest conuertere in terminis. licet bene per se positum. de qua nihil adpositum. quia mutat terminos. Quia est regula boetij. quod omnis syllogismus inferens conclusionem que potest conuertere potest inferre indirecte conuertentem eius. et contra. syllogismus inferens conclusionem que non potest conuertere non potest inferre indirecte aliquam conclusionem.

Ad id quod sequitur in dabitur. omne animal est indiuiduum. quoddam genus est animal quoddam indiuiduum est genus. Rndetur quod non recte arguitur in dabitur quia medium aliter capitur in minore quam in maiore. quia in maiore animal tenetur per suis inferioribus. et in minore tenetur per naturam communem.

Sapessimo Octauus modus constat ex maiore vniuersali affirmatiua: et minore vlti negatiua: particularem negatiuam indirecte concludentibus. vt omne animal est substantia. nullus lapis est animal. ergo quedam substantia non est lapis. Et reducitur ad quartum modum prime figure maiore conuersa per accidens: et minore simpliciter: et per transpositionem premissarum.

Hic preterea de duobus vltis modis que non habent conuertentiam in premissis cum quatuor primis. Et primo de sapessimo dicens. quod constat ex maiore vlti affirmatiua et minore vlti negatiua. concludentibus indirecte particulari negatiua. Et reducitur ostensiuam ad sermo. Sed per impossibile reducitur ad barbara sumendo oppositum contradictorium conclusionis per maiorem. et maiorem per minorem. inferendo opposita contra conuersam minoris. exempla potest facillime videri. Etiam potest reduci ad celaretur sumendo oppositum dictorum conclusionis loco minoris. seruando minorem loco maioris inferendo contrariam conuersam maioris. vt faciliter patet practicantibus.

Tractatus Quartus

¶ Conclusio debet esse filis alicui pmissar. vt dicitur primo p[ri]ncipal[is] s[ed] ambe p[re]miss[ae] de fap[er]mo s[un]t v[er]es. ergo p[er]clusio erit vniuersalis et non p[ar]ticularis. D[ic]m q[uod] conclusio debet esse filis alicui p[re]missarum quo ad qualitatem. sed in fap[er]mo vna p[re]missa est negatiua. ergo c[on]clu[sio] erit negatiua. et non intelligitur quo ad q[ui]tatem. sicut argumentum procedit. et sic c[on]mittit[ur] ibi fallacia figure dictionis. q[uia] in maiore intelligitur qualitas. et in minore sub sumitur q[ui]tas.

¶ Adinore ex[ist]e negatiua nihil sequitur in p[ri]ma figura. vt d[ic]t[ur] p[ri]ma regula sp[eci]alis. sed in fap[er]mo minor est negatiua. igit[ur] et. D[ic]m q[uod] illa regula intelligitur de modis directe concludentibus modo fap[er]mo est modus indirecte concludens.

¶ Ad. fap[er]mo debet magis reduci ostensue ad celarent q[uam] ad ferio. Ad sumptu probatur. quia p[re]miss[ae] de fap[er]mo habent maiorem convenientiam cum celarent q[uam] cum ferio. D[ic]m q[uod] quia p[re]miss[ae] de fap[er]mo h[ab]ent maiorem convenientiam cu[m] celarent q[uam] cu[m] ferio q[uia] ad q[ui]tate[m] q[ui]tatez. non tamen quo ad sequelam. quia sic magis sequuntur p[re]miss[ae] de fap[er]mo ad ferio q[uam] ad celarent.

¶ Nullus modus generalis omnium figurarum. ergo hic male ponitur pro mo[do] speciali p[ri]me figure. D[ic]m q[uod] p[ri]ma figura e[st] perfectior alijs figuris. et sic p[er] h[uius]m[od]i. ponit istos duos vltimos modos i[n] p[ri]ma figura p[ri]mo q[uod] in alijs. non tamen negat quin possit syllogizari p[er] istos duos modos in secunda et tertia figuris. et p[ro]pter hoc arefco. ponit eos post o[mn]es figuras ad innuendum q[uod] in omnibus concludi possunt.

¶ Infesomorum. Monus mod[us] p[ro]stat ex maiori re p[ar]ticulari affirmatiua: et minori v[er]bi negatiua: p[ar]ticulari negatiua indirecte concludentib[us]. vt quoddam a[li]al e[st] subst[an]tia. nullus lapis est a[li]al. ergo quedam subst[an]tia non e[st] lapis. Et reducitur iste mod[us] ad quartu[m] modu[m] p[ri]me figure: maiore et minore conuersis simpl[iter]: et p[er] t[ra]nspositione[m] p[re]missar[um]. Unde o[mn]es conuersiones: p[er] quas alij modi reducuntur ad quatuor p[ri]mos modos p[ri]me figure: sciuntur p[er] hos versus: Simpl[iter] verti: vult: s: p: vero per acci: Ad vult transponi: c: p impossibile duci.

Hic ostendit formatio[n]em nom[in]i et vltimi modi. qui est infesomorum. D[ic]t[ur] q[uod] constat ex p[ar]ticulari affirmatiua maiore. et vniuersali negatiua mino[re] re concludentib[us] p[ar]ticulari negatiua indirecte. Et reducitur ostensue ad ferio maiore et minore co[n]uersis simpliciter. et p[er] t[ra]nspositio[n]e[m] p[re]missar[um]. vt patet in textu. Sed p[er] impossibile reducitur ad celarent sumendo

De

oppositi
do p[re]dic
cit ad
inferre
formali
ad p[re]dic
quod p[re]dic
tiua. q[uod] e[st]

¶ Ad
nihil se
b[on]a in d[ic]

¶ Ad
sumpti
D[ic]m q[uod]
missi
subsum
cendum
p[er] redu

tur.
tur.
Sec[un]d[um]

¶ Ad
nat de
ma fig
meto.
t[er]m b[on]a
et p[ri]m
regula

¶ Ad
dos.
d[ic]t p[er]
sectio
Et q[uod]
cund[um]
sectio
min[us]

¶ Ad
q[uod] li

Petri Hys. Sol. CLXXVIII

oppositū dīctorū cōclusionis p minore. ⁊ minore loco maioris inferen-
do dīctorū cōuersū maioris. Exempla pht videri in textu. Vel etiā redu-
citur ad darij lumen do dīctorū cōclusionis p maiore. ⁊ minore p minore.
inferendo oppositū dīctorū cōuersū minoris. Et sic p3. q frisesomozū est
formalis pna. sicut celarent vel darij. Et pōt aliter sic pbari. qz qd seq̃
ad pht bone pht hoc sequit̃ ad aīis eiusd. s ad pmissas de frisesomoz se-
quit̃ pmissē de ferio. ⁊ ad pmissas de ferio sequit̃ cōclusio piculari nega-
tiua. s et ad pmissas de frisesomoz sequit̃ pclusio picularis negatiua.

Ai Maiore exīte piculari i pma figura nihil sequit̃. s maior i frise-
somoꝝ est picularis. s nihil sequit̃ in prima figura. Dm q quis
nihil sequit̃. maiore exīte piculari in prima figura directe cōcludēdo. tñ
bñ indirecte aliqd sequit̃. s frisesomora cōcludit indirecte.

Ai Omnis syllogism⁹ d3 regulari p dici de omni vel p dici de nullo. i. d3
fieri subūptio sub subiecto distributōis. s in frisesomoz nō fit sub-
sumptio talis. cū maior sit picularis affirmatiua. s nō ē bon⁹ syllogism⁹.
Dm q quis ibi nō fit subsumptio formalis. tñ bñ xtualliter inq̃tū in p-
missis de frisesomoz intelligunt̃ premisse de ferio. modo i ferio fit debita
subsumptio. ergo xtualliter in frisesomozum fit debita subsumptio. Vel dī-
cendum q licet non regulet̃ immediate p dici de omni. tñ bñ mediate. scz
p reductionem ad ferio.

Equit̃ de secunda figura. cui⁹ tales dant̃ regule

In scda figura minore exīte piculari nihil seq̃-
tur. Itē in scda figura ex puris affirmatiuis nihil seq̃-
tur. In secunda figura semper concluditur negatiue.

Secunda figura quatuor h3 modos.

Postq̃ pe. hys. determinauit de pila figura ⁊ modis ei⁹. Dic̃ pñr determi-
nat de secunda figura ⁊ modis ei⁹. Et prima figura pcedit secundā. qz p-
ma figura ē pfectior. vt dictū est. Et secunda pcedit terciā ex eodē funda-
mēto. qz in scda figura mediū bis p̃dicat̃. s in terciā bis subijcit̃. ⁊ p̃dicat̃
tñ h3 rōnem forme. subiectum vero h3 rōnem materie. s forma dignior est
et prior materia. s p3 ordo. Et determinādo de secunda figura ponit tres
regulas. que satis clare tanguntur in littera.

Ai Illa figura ē pfectior q h3 plures modos. s terciā figura h3 sex mo-
dos. ⁊ secundā tñ quatuor. s est pfectior. Dm q pfectio figurarū nō atē-
dit̃ penes pluralitatē modoz. s penes pfectionē mediij. vel etiā penes p-
fectionē modū pcludēdi. q pfectiori modo sunt in secunda figura q i terciā.
Et qñ dī mediū secunde figure est pfectius q sit mediū prime figure. s se-
cunda figura ē pfectior q prima. Aīis pbat̃. qz hoc qd semp p̃dicat̃ est p-
fectius illo qd semel subijcit̃ ⁊ semel p̃dicat̃. Dm q licet mediū vt ē ter-
min⁹ q p̃dicat̃ sit pfect⁹ in secunda figura q in pma. nō tñ ē pfect⁹ i rōe
mediij.

Ai Sicut se h3 subiectū ad p̃dicatū. sic terciā figura se h3 ad (medij.
scdam. s subiectū ē aī p̃dicatū. s terciā figura ē aī secundā. Dm
q licet via generatiōis subiectū sit aī p̃dicatū. tñ via pfectionis p̃dicatuz
Z.

Tractatus quartus

est ante subiectū. qz p̄dicatū tenet se in rōne forme. ⁊ subiectū in rōne ma-
terie. modo forma est ante materiā. ⁊ talē ordinē hic obferuat *Idē. hys.*

Quod autē maiore existente p̄ticulari in secunda figura nihil sequit̄. vt
dicit regula prima. Dm qz nihil sequit̄. *Aut* rō est. qz si maior
esset p̄ticularis. tūc argueret̄ a nō distributo ad distributū ex pre maiore
extremitatis. *Idē. hys.* qz est subiectū p̄ticularis p̄pōnis. qd nō distribuitur
sed ille idē terminus esset p̄dicatum cōclusionis ⁊ distribueret̄ in ea. quia
esset p̄dicatum p̄pōnis negatiue. qz semper cōcludit̄ negatiue in secunda
figura. Alia rō est. qz tūc darent̄ termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli.
Termini in quibus omni sūt aīal. hō. risibile. arguēdo sic. quoddā aīal
est hō. omne risibile ē hō. ⁊ omne risibile ē aīal. Termini in quibus nulli sūt
aīal. lapis. risibile. arguēdo sic. quiddā lapis nō ē animal. omne risibile est
aīal. ergo nullū risibile est lapis.

Ad Bene sequit̄. quiddā homo est aīal. nullus lapis est aīal. ergo qui-
dam lapis nō est homo. Dm qz hoc est grā matene. qz nō formalit̄ tenet
in omnibz terminis. Et quādo dicit̄ ex maiore p̄ticulari affirmatiua ⁊ mi-
nore vniuersali negatiua in hac figura potest aliquid sequi formaliter. er-
go ⁊ c. *Idē. hys.* probat̄. qz conuertendo minorem simpliciter sequit̄ cōclusio
in prima figura. ergo etiā sequit̄ ex ista combinatione in hac figura. Et cō-
firmat̄. qz aliqui ponūt preter modos hic positos duos alios. scz rissedo
et robaco. in quibus maior est p̄ticularis. Dm ad ambo simul. qz ille
cōsequentiū sunt bone ad concludendū indirecte. nec hoc est contra regu-
lam. qz *Petrus hys.* insequendo Boetii ponit solum modos directe con-
cludentes ⁊ regulas p̄ illis.

Ad Frisefomox est formalis p̄ia in oībus figuris. ⁊ maior est p̄ticulari
illo modo. ⁊ bñ sequit̄ aliquid in secunda figura maiore existē-
te p̄ticulari. Dm vt p̄i⁹ qz frisefomox est bñ formalis p̄ia in oībus fi-
guris cōcludendo indirecte. sed nō directe. mō ista regula intelligit̄ o mo-
dis secunde figure directe concludentibus.

Quare in secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit̄. vt di-
cit secda figura. Dm qz ideo. qz si sic argueret̄. tunc mediū nullibi
distribueret̄. eo qz p̄dicata p̄pōnis affirmatiue nō distribunt̄. sed p̄t̄ vni
onē duoz extremoz cum vno tercio cōmuni pro diuersis eius partibz nō
sequit̄ vno ipsoz inter se. vt p̄pter vniōnem extremitatum istarum. scz
hoīs ⁊ equi in animali. non sequit̄ vno earū inter se. Alia ratio est. qz si
argueretur ex puris affirmatiuis tunc darent̄ termini in quibz omni et in
quibus nulli. Termini in quibus omni sunt hō aīal risibile sic arguendo
omnis hō est animal. oē risibile est aīal. cum quibus stat ista cōclusio in ve-
ritate. ergo omne risibile est hō. Termini in quibz nulli sunt asinus animal
hō. sic arguendo oīs hō ē aīal. oīs asinus est animal. cū quibz stat hec cō-
clusio in veritate. ergo null⁹ asinus est homo.

Ad Hic arguit̄ ex puris affirmatiuis. ⁊ tñ bñ valet ista. quoddā aīal
est fortis. quiddā homo est fortis. ergo quiddā hō est animal. Dm
quis ibi aliquid sequit̄ materialiter grā terminoz. s. qñ mediū est termi-
nus singularis singulariter tenet̄. nō tñ sequit̄ in oībus terminis. s. cōmū

nib⁹. qu
exposito
valet in
distribut

Quod rō
cunda fig
est. si aliq
ista regul

Ad est
nes a pfe
secunda f
particula
in secunda
culare ⁊ n

Quod str
est ordin
misse sē ar
laris. vel
est quadru
lor affirm

Si ambe
da figura
rū nihil se
tur. Si m
econtra m
p̄ticulari
falsis ⁊ m
tue. ⁊ sic r
sic etiam m
⁊ minor ne
matia. ⁊ t
duplicitate
cit prima r

Lesaf
recte po
aīal. ḡ n
scdm m

Petri hys. Folio CLXXIX

nib⁹. qui pnt capi pro diuersis. Etia quis ibi aliquid sequat p syllogism⁹ expositoriū. nō tñ p syllogismū simpliciter dictū. An syl⁹ expositori⁹ bñ valet in secunda figura affirmatiue. sed nō negatiue. qz al⁹ argueret a nō distributo ad distributum.

Que est ratio tercię regule. Dñm q terciā regula sequit^r correla^rie ex secunda. ex quo em ex puris affirmatiuis nihil sequit^r in se^r cunda figura. oportet alterā pmissaiū esse negatiuā. Et qz regula general^r est. si aliqua pmissa^r fuerit negatiua. o^r cōclusionē negatiuā. quod dicit ista regula. ergo est vera.

A Si in secunda figura semp negatiue cōcluderet. tunc terciā figura esset pfectior qz secunda. Sequa pbat^r. qz figure hñt suas pfectio^r nes a pfectiori mō cōcludendi. Dñm q ex illa parte est perfectior. sed qz secunda figura semper cōcludit vniversaliter. z terciā figura cōcludit sp^r particulariter. ideo ex alia pte secunda figura perfectior est qz terciā. Und in secunda figura cōcludunt^r nra genera problematū. scz vnueriale p^rticulare z negatiuum.

Quot sunt modi secunde figure. Dñm q quatuor. s. cesare came^rstres festino z baroco. Quorum sufficientia sic sumit^r. nam modus est ordinatio dñarū ppositionū in qualitate z qñtitate. vel ergo ille due p^rmissę sūt ambe vles aut ambe p^rticulares. vel maior est vlis z minor particu^rlaris. vel maior est p^rticularis z minor vlis. Si ambe p^rmissę sint vles hoc est quadrupliciter. vel ambe sunt affirmatiue vel ambe negatiue. vel ma^rior affirmatiua z minor negatiua. vel maior negatiua z minor affirmatiua. Si ambe sint affirmatiue sic nihil sequitur per regulā specialē. qz in secun^rda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit^r. Si ambe sint negatiue. sic ite^rrū nihil sequitur per regulam generalē. qz ex puris negatiuis nihil sequi^rtur. Si maior sit affirmatiua z minor negatiua. sic est camelibres. Si vero e contra maior est negatiua z minor affirmatiua. sic est cesare. Si ambe sūt p^rticulares. sic etiā nihil sequitur per regulam generalē. quia ex puris par^rticularib⁹. indiffinitis. z singularib⁹ nihil sequitur. Si maior sit vnuer^rsalis z minor particularis. hoc est quadrupliciter. vel ambe sunt affirma^rtiue. z sic nihil sequitur per regulam specialē. vel ambe sunt negatiue. et sic etiā nihil sequitur per regulam generalē. vel maior est affirmatiua z minor negatiua. z sic est baroco. vel maior est negatiua z minor affir^rmatiua. z sic est festino. Si maior est p^rticularis z minor vlis. hoc est qua^rdrupliciter. z quocūqz modo disponat^r semper est cōbinatio inutilis. vt dicit prima regula spēalis huius figure.

Prim⁹ mod⁹ stat ex maiore vli negatiua z Cesare minore vli affirmatiua. vlem negatiuā di^rrecte cōcludentib⁹. vt null⁹ lapis ē aīal. oīs homo est aīal. q null⁹ homo ē lapis. Et reducitur iste mod⁹ ad scdm modū prime figure: maiore conuersa simpliciter.

Tractatus Quartus

Hic pñr determinat de modis secūde figure in speciali. et primo de cesare. manifestans eius formationē. Dicēs q̄ cesare pñtat ex maiore vñ negatiua. et minore vñ affirmatiua. cōcludentib⁹ directe vñem negatiua. Et reducit ostensiuē ad celarēt q̄ qñ maior de cesare pñtat simplr est bonus syls in celarent. et est formalis pñta. q̄ q̄cqd sequit ad pñs bone pñe. seq̄tur ad añs eiudē. sed cōuersa maiore de cesare ad pñssas eius sequunt pñsse de celarent. ad quas sequit cōclusio negatiua. et etiā ad pñssas de cesare sequitur cōclusio negatiua.

Querit Trū syls factus in cesare sit pñct⁹. Dm q̄ nō. q̄ syls ille est pñctus q̄ regulat euidenter et immediate p dici de omni vel dici de nullo. i. q̄ dñ fieri subsumptio sub subiecto distributo. sz in secunda figura nō sit talis subsumptio. eo q̄ mediū his pñctat. et pñctat p reductionē eius ad primā figurā. Pro quo notandū q̄ qlibz modus secunde figure reducit ad illū modū prime figure ostensiuē cū q̄ conuenit in capite dictōis. Sz p impossibile reducit ad illū modū q̄ cōcludit oppositū cōtradictoriū minoris. et hoc pñ p istā dictionem (odiebā) et cesare reducit p impossibile ad ferio sumendo oppositū cōtradictoriū pclusionis cū altera pñssaz. i. cum maiore. inferendo oppositū cōtradictoriū

As Ille syls regulat euidenter p dici de nullo. cui⁹ maior (minoris. est vñs negatiua. sz sic ē cesare. et regulat manifeste p dici de nullo. Dm q̄ nō sufficit q̄ maior sit vñs negatiua. sz etiā requirit q̄ fiat subsumptio sub subiecto distributionis.

As Hic nullū dextrū est sinistrū. cuiuslibet hoīs ocul⁹ est sinister. ergo nullus hoīs oculus est dexter. arguit in cesare. et tñ pñsse sūt vere et conclusio falsa. Dm q̄ hic arguit a nō distributo ad distributū ex parte li⁹ oculus. q̄ sicut oculus non distribuit in minore. sic etiā nō debet ret distribui in conclusione. ergo debet sic cōcludi. cuiuslibet hoīs oculus non est dexter. Sed diceret. rectus nō distribuit. ad distributionē obliq̄ et ocul⁹ in cōclusiōe nō distribuit. Dicendū q̄ rect⁹ nō distribuit ad distributionē obliq̄ p signū affirmatiuū. tñ bñ p signū negatiuum sicut fit hic.

Secūs mod⁹ pñtat ex maiore vñ affirmatiua. et minore vñ negatiua vñem negatiua directe pcludētib⁹. vt oīs homo ē aīal. nullus lapis ē aīal. et null⁹ lapis est homo. et reducit iste mod⁹ ad scdm modū prime figure. minore et pclusionē conuersis simpliciter et p transpositionē pñssarum.

Hic docet formationē secūdi modi huius figure q̄ est camestres. Dicēs q̄ cōstat ex maiore vñ affirmatiua. et minore vñ negatiua. cōcludentibus vñem negatiua directe. Et est camestres formalis consequētia. et pbat eo dem modo sicut cōsequētia primi modi. Et reducit ostensiuē ad celarent. et nō est syllogismus pñct⁹. vt supra dictū est de cesare. Sed p impossibile reducit ad darij. q̄ minor de camestres est vñs negatiua. et cōclusio de darij est pñctulari affirmatiua. et sic darij pcludit oppositū pñctariū minoris

As
et hñ
q̄b. lz
mestre
pis. vt

As
dñ pñce
vñs aff
cilus n

As
q̄ hic a
lū p pñ
arguer
mñsus
q̄ verū
tione et

As
male pñ
est pñdic

Fel
ticula
lapis
non e
dum p

Hic pñ
co. ostē
nō tamē
vt in ter
positū c

As
est vñs.
pcludē

As
toz nō et
sumi ali

Ar Cesare et camestres hnt easdē pmissas et cōclusiones. q̄ nō sūt mo-
di ab inuicē distincti. Dm q̄ quis habeant easdē pmissas. nō
tū hnt eas eodē mō dispositas s̄ transpositas. mō transpositio variat mo-
dū. lz non figuram. Et nō habent eandē cōclusionē. qz conclusio de ra-
mekestres est. nullus lapis est homo. et cōclusio de cesare est. nullus hō est la-
pis. vt pz in syllo cuiuslibet.

Ar Maior in camestres est vltis affirmatiua. et maior in cesare est vltis
negatiua. sed vltis affirmatiua est an vltim negatiua. q̄ camestres
dz pcedere cesare. Dm q̄ hic nō attendit̄ ordo penes hoc q̄ maior sit
vltis affirmatiua vel negatiua. s̄ penes faciliore reductionē. et qz cesare fa-
cilis reducitur ad celarent q̄ ad camestres. vt pz in textu. q̄ pcedit.

Ar ergo null⁹ hō ē mortu⁹. qz pclusio ē falsa et pmissa s̄ vere. Dm
q̄ hic arguit̄ a nō amplo ad ampliū. qz hō in minore nō ampliatur. s̄ stat so-
lū p p̄ntib⁹. et in cōclusionē ampliatur. qz stat p p̄ntib⁹ et p̄teritis. Et qñ dz
arguere a nō amplo ad ampliū est arguere ab inferiori ad superius. qz ter-
minus nō amplius est inferi⁹ ad se nō ampliatur. ergo p̄ntia erit bona. Dm
q̄ verū ē. si arguat̄ sine distributione. sed ab inferiori ad superi⁹ cū distribu-
tione est fallacia cōsequētis. et sic arguit̄ hic.

Ar Nō sequitur. cuiuslibet p̄dictiōis altera ps est vera. cuiuslibet p̄dicti
ctiōis altera ps nō est vera. ergo nulla p̄dictiō est p̄dictiō. Dm q̄
male pcludit̄. sed deberet sic cōcludi. q̄ cuiuslibet p̄ditionis altera ps nō
est p̄ditionis altera ps. et sic cōclusio est vera.

Tercius mod⁹ constat ex maiore vlti ne-
Festino ganuat et minore p̄ticulari affirmatiua. p-
ticularē negatiuā directe concludentibus. vt null⁹
lapis est animal. qdam homo est aīal. q̄ qdam homo
non est lapis. Et reducitur iste mod⁹ ad quartū mo-
dum prime figure. maiore conuersa simpliciter

Hic p̄nt determinat de mōis p̄ticularib⁹ scdē figure. s̄ de festi no et baro-
co. ostendens primo ex q̄b⁹ cōstet festino. vt pz in lra. et est formalis pha.
nō tamen est syllo pfectus. vt dictū est supra. Et reducitur ad ferio ostēsiue.
vt in textu. Sed p impossibile reducitur ad celarent. qz celaret cōcludit op-
positū cōtradictoriū minoris de festino.

Ar Nō sequitur in festino. nūq̄ fuisti in paradiso. aliq̄s hō fuit in padi-
so. q̄ tu nō fuisti. Dm q̄ hic non arguit̄ in festino. qz maior non
est vltis. s̄ singularis modificata a pte p̄dicati vltitate ipis. Al dōm q̄ male
pcludit̄ sed deberet sic cōcludi. ergo aliquod animal nō fuit tu.

Ar Nō sequitur. nullū aīal p̄ter hoīem est rōnale. aliq̄d risibile est rōna-
le. q̄ aliq̄d risibile nō est aīal. Dm q̄ hoc nō est in festino. qz ma-
ior nō est simpliciter vltis. s̄ incōplete. Vel dz q̄ male subsumit̄. qz dz sub-
sumi aliquod suppositū aīal diuersū ab hoīe. vt aīn⁹. et tūc minor ē falsa.

Tractatus quartus

¶ *Ad* sequit in festino. nullū aīal dormiens vigilat. qđā hō vigilat
ergo qđā hō nō est aīal. pmissa cū sunt vere cōclutione exīte falsa.
Dm q male cōludis. qz plus est subiectū maioris q p dicatū cōclutiōis.
sed dz sic concludi. q quidam hō non est aīal dormiens. et hoc modo pclu
sio est vera sicut et pmissa.

¶ Quart^o mod^o pstat ex maiori vli affir
Baroco matina: et minore pticulari negatiua. ptic
ularē negatiuā directe concludentib^{us}. vt oīs homo
est aīal. qđam lapis non ē aīal. q qđaz lapis non ē hō.
Et reducitur ad primū modū prime figure per impossi
bile. Reducere aut per impossibile ē ex opposito cō
clusionis cum altera premissarum inferre oppositū al
terius premissa. sumat eū oppositū pclusionis. s. om
nis lapis est hō. cum maiore hui^{us}. s. cum ista. omnis
homo est aīal. inferit oppositū ptradictoriū minoris.
sic arguendo. omnis homo est aīal. omnis lapis est
homo. ergo omnis lapis est animal.

Hic Petrus hyl. docet formare quartū modū hui^{us} figure. q est baroco.
Dicens q cōstat ex maiore vli affirmatiua. et minore pticulari negatiua.
cōcludentibus pticularem negatiuā. Et non pōt reduci ad aliquē modū
ostentue. qz hoc fieret vel per conuersionē. vel p transpositionem pmissa
rum. s. nullum illoz est dicendū. ergo tē. Mino: piz. q: minor non potest
cōueri cum sit particularis negatiua. et si maior conuerteretur. hoc esset
in particularem affirmatiuam. et sic argueret ex puris particularibus. Et
am non p transpositionem premissarum qz sic maior fieret particularis in
prima figura. quod est contra vñā regulā specialem prime figure. que est.
maior existente particulari nihil sequitur. et ergo solum per impossibile
reducitur ad barbara.

¶ Particularis negatiua cōuertit p ppositionē. q male hic dicit q
nō passer cōueri. Hic pbat p ppe. hyl. in pmo tractatu. Dm q
cōuersio capis dupli. vno mō vt est passio enūciationis absolute. et sic be
ne cōuertit particularis negatiua. Alio modo capis vt est principii redu
ctiuum sylloz impfectoz ad pfectos et hoc modo nō potest conueri. quia
in tali reductione debent manere idem termini. sed in cōuersione per con
trapositionem mutant termini.

¶ Ad sequit in baroco. oīs homo est totū in qritate. sortes nō est to
tū in qritate. ergo sortes nō est hō. Itēz non sequit. omnis homo
currit per casum. adam nō currit. ergo adam non est homo. Dm est ad
primū q maior potest capi dupliciter. vno mō vt est vli. et sic est bon^{us} syl
logismus in baroco. sed sicut conclusio est falsa. ita et maior. Alio mō sē

Petri hyl. Folio CLXXXI

plē maior ut est singularis vel indiffinita ppō. tunc est vera. sed nō valet
sylls. qz tunc arguitur ex puris particularibus. Ad secundū dōm qz nō ser-
uatur debita restrictio. qz hō in maiori restringit stare p p̄sentibus. et i cō-
elusione non restringit stare p p̄sentibus. sed distribuit p p̄sentibus p̄-
teritis et futuris.

**Equit de tertia figura. cuius tales dantur regu-
le. In tertia figura minore existente negatiua ni-
hil sequitur. Item in tertia figura conclusio semp de-
bet esse particularis.**

Postq̄ pe. hyl. determinatur de secunda figura et modis ei⁹. hic p̄r de
terminat de tertia figura. Et dicit qz tertia figura sequit̄ scōdam figurā sūā
imperfectū p̄fectum. qz p̄fectio figuraz attendit̄ penes p̄fectionē mediij. sed
mediū in secunda figura est p̄fectius q̄ mediū in tertia. ut patuit sup̄a. q̄
secūda p̄cedit tertia. Determinādo igit̄ de tertia figura. p̄rō ponit aliq̄s
regulas in modis ei⁹ observandas. Prima est. qz in tertia figura minore
exiēte negatiua nihil sequit̄. Rō est. qz si minor esset negatiua. tunc opor-
teret cōclusionē esse negatiuā p̄ regulam generalem. si aliq̄ p̄missarū fue-
rit negatiua. cōclusio erit negatiua. et oporteret maiorem esse affirmatiuā
iterū p̄ regulā generalem. qz ex puris negatiuis nihil sequit̄. et sic argue-
ret a nō distributo ad distributū. expte maioris extremitatis. eo qz p̄dica-
tum p̄pōis affirmatiue nō distribuit̄. Et tamen distribueret in cōclusionē
eo qz esset p̄dicatū cōclusionis negatiue. qd̄ semp distribuit̄. Alia rō est. qz
si minor esset negatiua. tunc darent̄ termini in quibus omni et in quib⁹ nul-
li. Termini in quib⁹ omni sunt. aīal. hō. aīnus. sic arguendo. oīs hō ē aī-
mal. nullus homo est aīnus. cū illo stat cōclusio vltis affirmatiua in veri-
tate. q̄ oīs aīnus est aīal. Et in eadē dispōe cōtingit dare terminos in qui-
bus nulli. q̄ sunt hō aīal lapis. sic arguendo. oīs hō est aīal. null⁹ hō ē la-
pis. cū q̄ stat ista cōclusio negatiua in veritate. q̄ null⁹ lapis est aīal. Secū-
da regula est. in tertia figura conclusio dz ēē p̄ticularis. Rō h⁹ regle ē. qz si
conclusio ēē vltis. tūc sp̄ argueret̄ a nō distributo ad distributū ex pte mino-
ris extremitatis. eo qz p̄dicatū p̄pōis affirmatiue nō distribuit̄. tamen di-
stribueret in cōclusionē. eo qz esset subiectū p̄pōis vltis. Secunda rō ē. qz
tunc esset dare terminos in quibus omni et in quib⁹ nulli. ut p̄t̄z faciliter
practicāri. Tercia rō est. qz talis dz esse vni⁹ extremitatū in cōclusionē. q̄
lis est vni⁹ ipsarū in p̄missis cū medio. si p̄misse vniū cū medio p̄ticulari-
ter. q̄ etiā conclusio dz esse p̄ticularis.

Ad Cōclusio dz esse similis alicui p̄missarū. si vna p̄missarū in tertia si-
gura sp̄ est vltis. q̄ cōclusio erit vltis. Dōm qz verū est qz conclusio
dz esse illis alicui p̄missarū in q̄tate. et ita p̄hō intelligit̄. et nō in q̄tate.
qz similitudo est rerū differentū eadem qualitas.

Ad Quelibet cōclusio p̄cularis sufficiēte pōt cōcludi in prima figura
scz in darij sero rē. q̄ ista figura est sup̄flua. Dōm licet oīs cōclo-
particularis sufficiēter cōcludat̄ in prima figura sū aliquos mōs cōclo-
gendū. non tñ quo ad oīs. si tertia figura ponit̄. ut particularis cōcludat̄.

Tractatus Quartus

alio modo secundum alias dispositiones premissarum quod concluditur in figuris predictis.

Queritur Quorundam sunt modi huius tertie figure. Unde quod sex. ut patet in enumeratione. Et istorum modorum numerus per se sufficientia. Nam modus est ordinatio duarum propositionum in debita quantitate. vel generaliter due premissae sunt ambe universales. aut ambe particulares. vel maior est universalis et minor particularis. aut maior particularis et minor universalis. Si ambe premissae sunt universales hoc est quadrupliciter. quia vel ambe sunt affirmativae. et sic est darapti. vel ambe negativae. et sic nihil sequitur. vel maior est affirmativa et minor negativa. et sic iterum nihil sequitur propter unam regulam istius figure. aut maior est negativa et minor affirmativa. et sic est felapton. Si autem premissae sunt particulares. hoc est quadrupliciter. et quicquid modo disponantur secundum combinationem inveniuntur. Si maior est universalis et minor particularis. hoc est quadrupliciter. vel ambe sunt affirmativae. et sic est datiti. vel ambe negativae. et sic nihil sequitur. vel maior est affirmativa et minor negativa. et sic iterum nihil sequitur. aut maior est negativa et minor affirmativa. et sic est ferison. Si maior est particularis et minor universalis. hoc est quadrupliciter. quia vel ambe sunt affirmativae. et sic est disamis. aut ambe negativae. et sic nihil sequitur. vel maior est affirmativa et minor negativa. et sic iterum nihil sequitur. vel maior est negativa et minor affirmativa. et sic est bocardo.

Plures sunt modi tertie figure directe concludentes quod sex. et ista sufficientia est insufficientis. Hinc per se sic arguendo. sortes est risibilis. sortes est homo. ergo homo est risibilis. Unde quod ille non est syllogismus simpliciter dictus. sed expositivus. qui fieri potest in omni figura saltem affirmativus. ut per se inductive. Exemplum de prima figura. ut sortes est animal. quodammodo hoc est animal. Exemplum de secunda. ut currens est sortes. homo est sortes. ergo homo est currens. Hoc est tamen eodem modo unde de syllogismo expositivo negativus. ut infra magis patebit. Et non sit syllogismus expositivus in modo. quia si per se medium distribui in aliquo premissarum. sed terminus singularis quod est medium syllogismi expositivi non potest distribui. Et quia diffinitio syllogismi predicta sibi non convenit propter illam particulam (positus) quod valet. id est in modo et figura dispositus. id oportet hic ponere et propriam definitionem.

Queritur Quid sit syllogismus expositivus. Unde quod syllogismus expositivus est cuius medium est terminus singularis. vel saltem terminus communis singulariter et univoce tenetur. cui potest debite addi hoc complexum. omne quod est. Exemplum. ut sortes est animal. sortes est homo. ergo homo est animal. In quo diffinitione tanguntur tres conditiones quae requiruntur ad syllogismus expositivum. quibus solvantur argumenta quae possunt fieri ad probandum quod syllogismus expositivus non sit formalis prima. nec teneat in omnibus terminis communibus. primi forma arguendi retenta. Prima est quod medium dicitur esse terminus singularis. et ideo hic non arguitur expositivum. qualitas sortis est albedo. qualitas sortis est musica. ergo musica est albedo. Secunda conditio est quod medium dicitur teneri singulariter et univoce. et ergo non sequitur sic arguendo expositivum demonstrando sortem. iste homo est sortes deinde demonstrando platonem. iste homo est plato. ergo sortes est plato. Tercia conditio est quod medio dicitur congrue addi. omne quod est. vel quod a tali medio ad propositum vellem valeat prima. et propterea hic non arguitur expositivum. dicendo hec essentia divina est pater. hec essentia divina est filius. ergo filius est pater. Et ille complexus (omne quod) facit terminum singularem sufficientem teneri singulariter

Petri Boetii. Fo. CLXXXII

quare illud mediū hec essentia diuina nō est sufficienter singulariter renta
q: est vna essentia numero in trib⁹ personis. et hoc in deo est singulare. et nō
sequit^r. hec essentia diuina est pater. q: oē qd est essentia diuina est pater.

Ad hoc arguit^r expositorie. iste canis est pater. iste canis est tuus. q: est
pater tuus. Dm q: ibi male infer^r. q: mediū intrat cōclusionem
Etā minor extremitas nō subijcit in cōclusiōe. deberet ei sic cōcludi. iste
canis est p^r. et est tuus. q: qd est tuū est p^r. et ita cōmittit^r fallacia accidētis.

Ad hoc sequit^r. scia sortis est grāmatica. scia sortis est musica. q: musi-
ca est grāmatica. Dm q: mediū hic nō est termin⁹ singularis fm
se totū. et licet mediū teneat^r p: singulari. nō tñ tenet^r singulariter.

Quod per que principia regulat^r syl^lis expositori⁹. Dm q: affirmati-
ui expositori⁹ regulant^r p: hanc maximā. quēcūq: sunt eadē vni sin-
gulari singulariter et vnuoce tento. etiā sūt eadē inter se. et negatiui regu-
lantur p: hanc maximā. quēcūq: sic se hñt q: vñ illorū est idē vni singula-
ri singulariter tento. cui alterū nō est idē. illa sūt diuersa inter se.

Ad ist⁹ syl^lis d³ regulari p: dici de oī vel dici de nullo. s: syl^lis exposito-
rius nō regulat^r p: dici de oī vel dici de nullo. q: Dm q: duplex est syl^lis.
quidā est cōcludēs ad intellectū. cui⁹ mediū est terminus cōis. cui pōt ad-
di signū v^le. Alius est syl^lis cōcludēs ad oculū vel ad sensū. cui⁹ mediū
est termin⁹ singularis. et vocat^r syl^lis expositori⁹. q: exponit syllogismum
ad intellectū. q: p: ipm vident^r extrema vñiri euz medio in vno singulari
supposito. Tūc d: q: maior est vera de syllo cōcludente ad intellectū. quia
syl^lis expositori⁹ h³ alia principia. vt patuit. S³ q: Aresto. nō determinat
de syllo expositorio. iō est. q: ars et virtus hñt fieri circa difficilia. sed syl^lis
expositorius est manifestus q: ad sensum. q: pcedit ex singularibus q: sen-
su cognoscuntur.

Quod utrū syl^lis expositorius valeat in oībus figuris. Dm q: nō val³
in secūda. siue maior sit affirmatiua et minor negatiua siue ecōtra.
Primū p^r. q: nō sequit^r aliqd aīal est sortes. aliquis asin⁹ nō est sortes.
q: aliqd asinus nō est aīal. q: pmissē sunt vere. et cōclusio est falsa. Secūdū
p^r. q: nō sequit^r. aliqd aīal nō est sortes. aliqd hō est sortes. q: aliqd hō est
animal. Causa est. q: arguit^r a nō distributo ad distributū ex pte maioris
extremitatis. sed si maior distribuere^r dicendo omne aīal. vel nullū aīal.
bene sequeret^r. q: tunc non esset predictū inconueniens. Sed si maior fue-
rit negatiua et minor affirmatiua. tunc bene valet in prima figura et in ter-
cia. vt bene sequitur in prima. sortes nō est asinus. quidā hō est sortes. et
go quidā homo nō est asinus. In tertia figura p^r. vt sortes nō currit. sor-
tes est homo. q: qdam hō nō currit. S³ si maior fuerit affirmatiua et minor
negatiua. tūc nō valet. q: tunc argueret^r a nō distributo ad distributū. vt
p^r sic arguēdo in prima figura. sortes est aīal. asinus nō ē sortes. q: asin⁹
nō est aīal. Vel sic in tertia figura. sortes est aīal. sortes nō ē asinus. q: asi-
nus nō est animal. q: pmissē sunt vere et cōclusio falsa. Et iō notandū est.
q: speciales regule figurarum debent etiā seruari in syllo expositorio.

Tercia figura sex h³ modos

Tractatus quartus

Primus modus constat ex vlti affirmatiua
Darapti maiori. et vlti affirmatiua minori. particu-
 larē affirmatiuā directe concludentib⁹. vt ois hō est
 iba. omnis hō est anial. q̄ quoddā aial est iba. Et re-
 ducitur ad tertium modum prime figure. minore con-
 uersa per accidens.

Hic determinat de modis tercie figure. et primo p̄mittit numerū modorū
 dicēs q̄ tercia figura h̄z sex modos. quorū prim⁹ est darapti. et cōstitut⁹ ex
 vlti affirmatiua maiore. et vlti affirmatiua minore. particularē affirmatiuā cō-
 cludentib⁹ directe. vt ois hō est substantia. ois hō est anial. q̄ quoddā aial
 est substantia. Et p̄t tribus modis pbari q̄ darapti sit formalis p̄na. Pri-
 mo reducendo darapti ostensiuē ad tertium modū prime figure. Secūdo redu-
 cendo ip̄m p̄ impossibile ad scdm modū prime figure. Tercio pbat p̄ syl-
 logismū expositoriū.

**Quare plurib⁹ pbatonibus pbat⁹ isti modi q̄ modi altarū figu-
 rarū pcedentiū.** Dm q̄ modi tercie figure sunt imperfectissimi. et
 ergo indigent plurib⁹ pbatonib⁹. Et reductio ist⁹ p̄mi modi ostensiuē
 satis patet in textu. Sed p̄ impossibile reducit⁹ ad celarent. sumendo op-
 positum p̄dictoriū cōclusionis cum altera p̄missariū. s. minore. et inferre op-
 positū contrariū alterius p̄missee. Sed p̄ syllogismū expositoriū pbat sic. q̄ ad
 p̄missas de darapti sequunt⁹ p̄missee syllogismi expositoriū. sed ad p̄missas
 syllogismi expositoriū sequit⁹ cōclusio particularis affirmatiua. ergo etiā ad p̄mis-
 sas de darapti sequit⁹ talis cōclusio. vt si iste p̄missee sunt vere. ois hō ē sub-
 stantia. ois hō ē aial. etiā iste sunt vere. fortes est substantia. et fortes ē aial
 ergo q̄ddā aial est substantia. vbi ad p̄missas singulares sequit⁹ conclusio
 particularis affirmatiua. ergo etiā ad p̄missas de darapti eadē sequit⁹ p̄clū-
 sio. q̄ quicquid sequit⁹ ad p̄mis bone p̄ne etiā sequit⁹ ad ahs eiusdem.

**Mod⁹ pfect⁹ nō h̄z reduci ad modū imperfectū. sed darapti est mo-
 dus perfectior q̄ darij. ergo nō h̄z reduci ostensiuē ad darij.** Minor
 patet. q̄ darapti est mod⁹ vlti. et darij particularis. Dm q̄ modi vlti
 sunt pfectiores in eadez figura q̄ particularis. nō tñ in diuersis figuris. mo-
 di enī p̄ticulares prime sunt pfectiores q̄ modiviles in alijs figuris. eo q̄
 euidētius concludunt.

**Reducere p̄ impossibile est sumere oppositū p̄dictoriū cōclusio-
 nis cū altera p̄missariū. et inferre oppositū alterius p̄missee. s. sic non
 fit qñ darapti reducit⁹ ad celarent p̄ impossibile. q̄ ibi sumit⁹ oppositū p̄mi
 maioris. s. male reducit⁹ ad celaret p̄ impossibile.** Dm q̄ quis primo et
 se sumat cōtrariū. tñ ex p̄mi sumit⁹ cōtrariū maioris. Unde in omnib⁹ mo-
 dis tercie figure est sumendum oppositum p̄dictoriū maioris. exceptis
 duobus. s. darapti et selapton. in quibus sumit⁹ oppositum cōtrariū.

**Itā sequit⁹ in darapti. ois homo est albus in casu possibili. ois hō
 inq̄tum homo est r̄nibilis. ergo quoddā r̄nibile inquantum r̄nibit
 le est album. ergo darapti non est formalis consequentia.** Dm q̄ nō h̄z

Petri hys. Folio CLXXXIII

ne cōcludit. qz plus ponit ad p̄dicatū cōclusionis q̄ ad p̄dicatū maioris
p̄positionis. qz in quantum non ponebat ad p̄dicatū maioris p̄positio
nis. cum sit determinatō medi. ergo nec debet poni ad p̄dicatū conclu
sionis. debet ergo sic concludi. ergo quoddam risibile est album. Vel po
test concludi cum implicatōe ad subiectum. ergo quoddā risibile inquā
tum est homo est album. Et qñ dī. hō est medium et nō intrat cōclusionē
q̄ male cōcludit. Ddm q̄ nullū mediū ut mediū dī intrare cōclusionem.
h̄ bñ ut est aliquod determinans extremitatem.

Ahic arguit sine reduplicatōe. et tñ nō sequit. Cuiuslibet hominis
oculus est dexter. cuiuslibet hominis oculus est sinister. ergo dex
ter est sinister. Ddm q̄ ibi male arguit. qz plus subicit in p̄missis q̄ in
eis distribuitur. quia subicitur hoc totum hominis oculus et distribuitur
tñ ille gentius hominis. et ergo male subsumitur. sed debet sic sublu
ml. cuiuslibet hominis oculus est dexter. quilibet homo est animal. ergo
cuiuslibet animalis oculus est dexter. Et simili modo dicendū est de ista.
cuiuslibet cōtradictionis altera pars est vera. cuiuslibet cōtradictionis
altera pars est falsa. ergo falsum est verum. quia debet sic subsumi. queli
bet cōtradictio est oppositio. et dī sic inferri. ergo cuiusdā oppositiōis al
tera pars est vera.

Ahic sequit in darapti. ab oī hōe videt pater. ab oī hōe videt fi
lius. q̄ filius est pater. Ddm q̄ ibi male cōcludit. s̄ dī sic cōcludi
ergo ab eodē a quo videt filius videt etiā pater.

Ahic sequit. oī hōem eē rōnale est necē. qz p̄misse sunt vere et cōclusio est
falsa. cū rōnale p̄dicat de homine cōtingenter. Ddm q̄ rōnale nō predi
catur simpliciter cōtingenter de aīal. sed solū fm quid. qz fm aliqd infe
rius cui cōtingenter cōuenit. cuiusmodi est illud indiuiduū animal quod
postea erit siue recipiet naturam rationalem. sed talis cōtingentia fm qd
stat sub necessitate absoluta. Vel dicendum q̄ cōclusio est necessaria. gra
tia hominis quem constituit.

Secūs modus cōstat ex maiori vli ne
gatiua et minori vli affirmatiua. parti
cularē negatiuā directe cōcludentib⁹. ut null⁹ hō ē la
pis. omnis hō est aīal. q̄ qddā animal non est lapis.
Et reducitur ad quartum modum prime figure. osten
siue. minore conuersa per accidens.

Hic p̄fir determinat de scdo⁹ dicēs. q̄ selapton scd⁹ mod⁹ p̄stat et vli
negatiua maiori. et vli affirmatiua minori. particularē negatiuā directe con
cludentib⁹. Et iste mod⁹ p̄bat triplr. s̄. ostensiue. per impossibile. et p̄ syl
logismū expositoriū. sicut super⁹ dictū est de darapti. Et reducitur oī siue
ad ferio. s̄ p̄ impossibile reducitur ad barbara. qz barbara concludit opposi
tum p̄rium maioris de selapton. Et p̄bat p̄ syllogismū expositoriū capiendo

Tractat⁹ Quartus

vnū singulare sub medio eius. de quo neget maior extremitas. et asseme-
tur minor. deinde inferat conclusio particularis negatiua.

Notandū Quod quilibet mod⁹ tercię figure potest reduci per impossibile
ad illū modū prime figure. qui concludit oppositū
dictorū maioris. excepti duob⁹ primis modis. scilicet darapti et felapton. qui
reducuntur ad illos modos prime figure per impossibile quod concludit oppositū
contrariū minoris. et darapti reducitur ad celarent. et felapton ad barbara. Et
hoc patet in illis deōibus leuare romanis.

Ad hoc autem in felapton. null⁹ homo est gen⁹. omnis homo est animal. et animal non est genus
et tamen non sequitur. et dicitur quod animal non tenet in minori propositio et in conclusio-
ne eodem modo. et sunt xlii termini. Et quando dicitur animal predicatur in minori
propositio. ut gen⁹. et in conclusione stat animal ut gen⁹. et sumitur eodem modo. Dicitur quod
ius animal stat ut genus in minori propositio. tamen tenet etiam per naturam genericam con-
cernente suam suppositam. quod modo non capit in conclusione. et sic non per omnia eodem modo
ponitur. Etiam ibi variatur suppositio. quia animal in minori supponitur personaliter. et in con-
clusionis simpliciter. Si diceretur animal utrobique supponitur simpliciter. et hic
non est mutatio suppositis. Dicitur quod animal in minori propositio supponitur simpliciter in secundo
gradu. quod coincidit materialiter cum suppositio personaliter. licet non formaliter.

Disamis Terci⁹ mod⁹ consistat ex particulari affirmatiua maiori et vltima affirmatiua minori: parti-
cularē affirmatiuā directe concludentib⁹: ut quidam homo est
liber: omnis homo est animal: ergo quidam animal est liber. Et reducitur ostensi-
ue ad terciū modū prime figure: maiore et conclusionē
conuersis simpliciter. et per transpositionem premissarum

Postquam auctor determinauit de modis vltimis tercię figure. hic agitur de
modis particularib⁹. et primo de affirmatiuis quod sunt disamis et darapti. et primo
ostendens propositum illi⁹ modi disamis. ut patet in ista. Et iste mod⁹ reducitur ostensi-
ue ad darapti per conuersionem maioris et conclusionis simpliciter. et per transposi-
tionem premissarum. Et probatur iste mod⁹ sic. quia illa propositio est bona. in qua ex oppo-
sito prius inferitur oppositū assertis et ceteris. Sed per impossibile reducitur ad celarent
sumendo oppositū dictorū conclusionis cum altera premissarum. scilicet cum minore.
inferendo oppositū alterius premissę.

Ad hoc sequitur in disamis. aliquis homo est mortuus. omnis homo est viuens. et vlti-
mus est mortuus. Dicitur quod termini hic non tenent eque ample. quia
homo in maiori amplius per prius et perit. in minori vero solum stat per prius
Et quando dicitur. hic seruatur ampliatio. et tamen non sequitur. alicui homini inest sanitas. om-
ni homini inest albedo. et albedo est sanitas. Dicitur quod male concluditur ibi. nam de-
beret sic concludi. et cum inest albedo inest sanitas.

Ad hoc arguitur in disamis. a quidam homo videtur equus. ab omni homine videtur la-
pis. ergo a quidam lapide videtur equus. et tamen non sequitur. quia premissę
vere et conclusio falsa. Dicitur quod ibi non bene concluditur. sed deberet sic conclu-
di. ergo a quo videtur lapis ab eodem videtur equus.

Petri His. Fo. CLXXXIII

Ad Disamis et datisi non sunt distincti modi. igitur. Aliis probatur quod sicut in
na. sic etiam est in datisi. et sicut conclusio de disamis est particularis affirmativa
ita sicut conclusio de datisi. Unde quod ibi non est eadem ordinatio terminorum et propositio
num. quia in disamis maior est particularis et minor velis. sed in datisi maior
est velis et minor particularis. ergo non sunt eodem modo. quod transpositio premissarum variat
modum. sed non figuram. quod modus est ordinatio propositum in debita qualitate et
quantitate. sed figura est ordinatio terminorum secundum debitam subiectionem et predic-
tionem. que etiam manet premissis transpositis in tertia figura.

Quartus modus consistat ex velis affirmativa maiori
Datisi r. et particulari affirmativa minori. particularis
affirmativa directe concludentibus. ut omnis homo est albus.
quidam homo est animal. ergo quidam animal est albus. Et reducitur iste
modus ad secum modum prefigure: maiore perversa simpliciter.

Hic determinat de quarto modo tertia figure. scilicet datisi. ut patet in littera. Et reducit
ostensit ad variam per conversionem minoris simpliciter. Sed per impossibile reducitur
ad ferio sumendo oppositum predictorum conclusionis per maiorem servando
minorem. et inferendo oppositum predictorum maioris. Et probatur per similem exposi-
tionem. quod ad premissas syllogismi expositorem sequitur conclusio particularis. ergo etiam
am ad premissas de variis sequitur conclusio particularis.

Ad Non sequitur. omne animal est in mundo. aliquid animal est in domo. ergo domus est
mundus. Sicut non sequitur. omnis homo vivit per diem. aliquid homo vivit per horam. ergo hora est
dies. Sicut non sequitur. omne astrum lucet in die. aliquid astrum lucet in nocte. er-
go nox est dies. Sicut non sequitur. omnia astra fixa scintillant. et talia astra sunt
per se immobilia. ergo immobile scintillat. quod videtur falsum. quod scintillatio est
quidam motus. Unde quod ibi male concluditur. sed deberet sic concludi. ergo ens in
domo est ens in mundo. ut patet si premissas resolverent. Et tunc modo dictum est
ad alia argumenta. Sed ad illud quod assumitur de astris fixis dicitur quod scintilla-
tio non est motus in astro. sed in oculo intuentis astrum.

Ad Hic arguitur in datisi. omnis homo currit. homo est species. ergo species currit. tamen non
sequitur. igitur. Unde quod ibi male arguitur in datisi. quod terminum non tenet
eodem modo. quod homo equivocat. nam in maiori stat per suppositum. sed in mi-
ori accipitur per naturam communi abstracta a suppositis.

Ad Hic arguitur in datisi. et tamen non sequitur conclusio. omnis homo est natus. quidam
homo est nascent. ergo quidam nascent est natus. Unde quod ibi male arguitur.
quod medium tenet aliter et aliter in maiore et minore. quod variatur ampliatio. quod homo
in maiore tenet per presentem et peritiam. et in minore tenet per presentem et futurum
ad quod ampliat per illud futurum nascent. et sic sunt ibi actualiter quatuor termini.

Ad Hic arguitur in datisi. et tamen non sequitur. omne percussum est asinus. quod premissae
sunt possibiles casu posito. et tamen conclusio est falsa. Unde quod licet premissae
sint possibiles. tamen sunt sibi invicem inconpossibiles. quia non possunt sta-
re simul in veritate.

Tractatus quartus

Bocardo Quint^o mod^o pstat ex p^oticulari nega-
tiua maiori: et v^o affirmatiua minori: p-
ticularē negatiuā pcludētib^{us} directe. vt qdā hō non
est lapis. ois hō est aial. qdā aial non ē lapis. Et
reducit ad primū modū p^oie figure p impossibile. Sū-
mat ei oppositū p^oradictoriū pclusionis cū alfa pre-
missaz. et inferat oppositū alteri^o p^omissē. vt oē aial est
lapis. ois hō est aial. qdā ois hō ē lapis. hec pclusio fa-
cta p impossibile in primo modo prime figure cōtra-
dicit maiori conuertenti de bocardo

Hic p^onr determinat de modis tercię figure p^oticularibus negatiuis. ostē-
dens primo ex qbus cōstat bocardo. et hoc h^oz faciliter videri p^ovocales in
eadē dōe positas. Et bocardo nō pōt reduci ad aliquē modū prime figu-
re ostensue. qd sic p^oz. qz nō pōt reduci p cōuersionē. nec p transpositionē p-
missaz. Itē p cōuersionē maioris. qz maior est p^oticularis negatiua. q non
cōuertit in terminis. licet cōuertat p cōtrapositionē. s illa cōuersio nō de-
seruit hic. cui^o rō est. qz termini debent in reductione manere. sed in cōuer-
sione p p^opositionē termini finiti mutant in terminos infinitos. Et nō non
p cōuersionē minoris. qz illa est v^ois affirmatiua. q p^ouertit in p^oticularē af-
firmatiuā. et sic ambe p^omissę essent p^oticulares. qd est cōtrav^oniā regulā ge-
neralē. Et nō p transpōem p^omissaz. qz sic minor fieret maior. et tūc mior
esset negatiua. s minore exite negatiua in terciā figura nihil sequit. s re-
ducit ad barbara p impossibile. sumēdo oppositū p^odictoriū cōcludēdis p
maiorē. et minor manebit in loco suo. et p^odictoriū maioris sumit loco con-
clusionis. Exempla patēt practicat. Et v^oira hoc etiā pbat p syl^ol^om expōsi-
toriū. qz ad p^omissas syllogismi expōsitoriū sequit pclusio p^oticularis nega-
tiua. q etiā ad p^omissas syl^ol^oi de bocardo sequit p^oticularis negatiua. Exem-
plū. si ista est vera. qdā hō nō est asinus. tūc etiā ista. sortes nō est asin^o. et
si ista est vera. ois hō nō est aial. tūc etiā ista est vera. sortes nō est aial. s
ad illas p^omissas sequit cōclusio p^oticularis negatiua. q etiā ad p^omissas de
bocardo sequit p^oticularis negatiua.

¶ Af. Itē seq^or. qdā hō nō fuit in archa noe. ois hō ē aial. qdā aial nō
fuit in archa noe qd falsum ē. Dm q discursus est bon^o et pclusio ē xa.
et c^o p^odictoria est falsa. s oē animal fuit in archa noe put dicit p. hys.

¶ Af. Itē seq^or in bocardo. sortes nō ē minor sorte. tot^o sortes ē minor sor-
te. q minor sorte nō ē minor sorte. Dm q mediū. s. (sortes) nō tenet co-
dē mō. qz in maiori tenet p ipso sorte. et in miori tenet p p^otrib^{us} integrali-
bus sortis. Et qū replicat. h mediū tenet eodē mō. qdā hō nō est asinus.
cuiuslibet hois est asin^o. qdā asin^o nō est asin^o. Dm q male cōcludit.
nā minor est de aliquo. q pclusio ē de aliq. sic q debet cōcludi. alicut^o asin^o
nō est asin^o. vbi denotat nō esse possessio asini ab alio. quod est verum.

P
Se
p^oticu-
hō ē
mod^o
hic d^o
negati-
Et iste
ducit a
Af
tur et sci-
Dm q
dendū.
Af
e
est sed ei
Af
h
nus sup^o
sione sim
suppositi
ratis. isti
3
o
gatiuā
eam di
ma figu
vlem p
ra conc
Tercia
cularem
rio bara
Cesare
samis d
dictis si
entes. ut
figuret

Petri hys. Folio CLXXXV

Serison Sert^o mod^o pstat ex maiore vli negatia
r minore pticulari affirmatia pcludentib^o
pticularē negatiuā directe. vt null^o hō ē lapis. qdaz
hō ē aial: qdā aial n̄ est lapis. Et reducit ad qrtuz
modū prime figure: minore conuersa simpliciter

Hic docet formationē vltimi mōi. s. serison dices qd constat ex maiori vli
negatiua. r minori pticulari affirmatiua. cōcludentib^o pticularē negatiuā
Et iste mod^o reducit onstue ad serio p cōuersionē minoris simplr. Sz re
ducit ad darij p iposibile. eo qd darij pcludit oppositū maioris de serison

Ar Et etiā pbat p syllm expositiōnū sicut pcedentes.
Hō sequit sic arguēdo. null^o hō scit qd dubitat. aliqz hō sūt opina
tur r scit. q opīans nō est dubitans. pmissē enī sunt vere r conclusio falsa.
Dm q male cōcludit. qz nō cōcludit extremū de extremo. s. sic est cōclu
dendū. q simul opīans et sciens nō scit qd dubitat.

Ar Hō sequit. nullū futurū est. qdā futurū est hō. q hō nō est. qd falsū
est. Dm q est bonus sylls. s. minor est falsa. qz nullū futurū iam
est sed erit. qz si iam esset tunc nō esset futurū sed presens.

Ar Hō sequit. null^o hō est ppiū. qdā hō est risibilis. q risibile nō est
ppiū. qz cōclusio est falsa et premissē vere. Dm q ibi mutat ge
nus supponis ex pre risibilis. qd in vniūsi supponit psonaliter. r in pclu
sione simplr. Et oibus istis pz. q obseruatis ppteratib^o logicalib^o. q sūt
suppositio. ampliatio. restrictio. r etiā cautelis circa primā figurā enume
rans. isti modi nunq patiunt instantiam.

Illogisimoz pcludentiū pticularē negatiuā tales
dātur regle. Null^o sylls pcludēs pticularē ne
gatiuā idirecte pt eā pcludē directe. Et concludens
eam directe non potest eā pcludere indirecte. Itē pri
ma figura concludit omnia genera ppositionū. scilicet
vlem pticularem affirmatiuā r negatiuā. Scda figu
ra concludit particularem negatiuā r vlem negatiuā
Tercia concludit particularem affirmatiuam r parti
cularem negatiuā. vnde. Barbara celarent darij se
rio baralipton. Celātes dabisit sapesimo frisesomoz
Celare camestres festio baroco darapti. Felapton di
samis datisi bocardo serison In his qtuor xlib^o p
dictis sūt nouēdecim dcōes nouēdicī modis deserui
entes. ita qd p pmā dcōem intelligit pm^o mod^o pme
figure r p scdam scōs mod^o rēijs. Enī pmi duo xlib^o

Tractat⁹ Quartus

deservit oib⁹ modis p^{ri}me figure. Terci⁹ X^{ri}stus p^{ri} ei⁹
ultimā d^{ic}tōem defuit modis sc^od^e figure. ita q^{uod} prima
d^{ic}tō defuit p^{ri}mo mō. sc^od^a sc^od^o mō t^{er}cij^s. Tiltia⁹ h^{oc} di
ctio terci⁹ X^{ri}stus cū alijs d^{ic}tōib⁹ q^{uatuor}ti⁹ X^{ri}stus defuit mo-
dis terci^e figure. Sciēdū q^{uod} p^{er} has vocales. s. a. e. i. z
o. itelligūt q^{uatuor} g^{ra}ma p^{ro}bleumatū. ita q^{uod} p^{er} hāc vocalē
a. itelligit v^{er}is affirmatīa. z p^{er} e. v^{er}is negatīa. z p^{er} i. p^{ar}-
ticularis affirmatīa. z p^{er} o. p^{ar}ticularis negatīa. Et in
q^ulibz d^{ic}tōe sūt tres syllabe. z ali^o residuū ē sup^{er}fluū nisi
in vt postea patebit. Et p^{ri}ma illaz syllabaz itelligit
maior p^{ro}p^{ri}et^{er} p^{er} sc^odaz minor. z p^{er} terciā p^{er}clusio. Verbi
grā. p^{ri}ma d^{ic}tō. s. barbara h^{ab}et tres syllabas. z i q^ulibz hā-
rū ponit a. z p^{er} b. sc^{ilicet} q^{uod} p^{ri}mu^m mod⁹ p^{ri}me figure p^{ro}stat
ex duab⁹ p^{ro}p^{ri}et^{er}ib⁹ v^{er}ib⁹ affirmatīs. v^{er}lem affirmatīuā
p^{er}cludētib⁹. z ita itelligit de alijs d^{ic}tōib⁹ q^{uod} v^{er}ales
ibi positas. Et sciēdū ē q^{uod} q^{uatuor} d^{ic}tōes p^{ri}mi X^{ri}stus in
cipiūt ab istis p^{er}sonatib⁹. b. c. d. z. s. z oēs alie d^{ic}tōes
sequētes. p^{er} b itelligēdū ē q^{uod} oēs d^{ic}tōes q^{uod} incipiūt p^{er} di-
ctionē inchoatā a. b. debēt reduci ad p^{ri}mu^m modū. et
oēs q^{uod} incipiūt p^{er} dictionē inchoatā a. c. ad sc^od^o. z p^{er} d. ad
terciū. p^{er} f. ad q^{uatuor}tiū. Itē vbiq^{ue} ponit s. i illa dictione
sc^{ilicet} q^{uod} p^{ro}p^{ri}o itellectā p^{er} vocalē imediate p^{re}cedētē istā lit-
terā s. d^{ic}z p^{er}verti simpl^r. z p^{ro}p^{ri}o itellecta p^{er} vocalē ime-
diate p^{re}cedētē istā l^{it}erā p. d^{ic}z p^{er}verti p^{er} accūs. z vbiq^{ue}.
q^{uod} ponit m. d^{ic}z fieri trāsp^{er}positio i p^{er}missis. Est ei trāspō-
in p^{er}missis facere d^{ic} maiore minore: z econverso. z vbi
cunq^{ue} ponit c. sc^{ilicet} q^{uod} mod⁹ intellect⁹ p^{er} istā dictionē
in qua ponitur d^{ic}z reduci p^{er} impossibile. vñ⁹. Simpl^r
verti vult s. p^{er} vero p^{er} acci. Ad vult trāsp^{er}poni. c p^{er} ipossi-
bile duci. Servat maiorem variatōem secūda minore.
Tercia maiore variat retinetq^{ue} minorem.

Pe. hys. Folio CLXXXVI

Postq. pe. hys. deservit de trib. figur. 7 modis eaz. b. p. h. p. o. l. t. a. l. q. nota-
 bulia ad itellctm pcedenti. Primu notable e. q. syls pcludet pnculare ne-
 gatiua directe. p. t. e. a. pcludet idirecte. nec e. q. syls pcludet pnculare ne-
 gatiua idirecte. h. p. t. e. a. pcludet idirecte. ut i. felapto 7 friselomox. vbi pcludi-
 tur pncular negatiua idirecte 7 n. p. h. t. pcludet eade idirecte. C. ro. e. q. pncular ne-
 gatiua h. p. t. p. u. e. r. t. i. f. m. i. s. a. l. s. e. m. argueret a. h. distributo ad distributu.
 Secm notable q. q. tuor. s. h. g. n. a. p. b. l. e. u. m. a. t. u. f. v. l. e. pnculare affirmatiu 7 ne-
 gatiu. 7 illa oia pcludit i. p. r. i. a. f. i. g. u. r. a. i. p. m. i. s. q. t. u. o. r. m. o. d. i. s. h. i. a. l. i. j. s. f. i. g. u. r. i. s. o.
 l. u. pcludit tria g. n. a. s. i. e. i. s. e. c. o. d. a. f. i. g. u. r. a. pcludit v. l. e. pnculare 7 negatiu. Et i. t. e. r.
 c. i. a. pcludit affirmatiu negatiu 7 pnculare. Terciu notable e. q. r. i. t. s. e. f. m. o. i.
 o. i. m. f. i. g. u. r. a. x. q. x. i. r. s. u. n. t. p. i. l. e. f. i. g. u. r. e. u. i. j. s. e. c. o. d. e. 7 s. e. x. t. e. r. c. i. e. 7 p. a. t. e. t. h. i. s. x. s. i. b. s.
 Barbara celaret varij serio baralipio. Celates dabit. sapelimo friselomox.
 Cesare camestres festino baroco darapti. Felapto dilantis danti bocardo
 ferison. Et iter oes illos mos solu q. tuor. p. m. i. f. i. g. u. r. e. s. e. p. f. e. i. 7 q. o. e. s. a. l. i. j. a. d.
 illos reducunt. q. x. r. e. d. u. c. t. i. o. o. n. i. s. s. u. a. f. a. c. i. l. e. r. u. t. o. s. i. d. e. r. a. t. q. t. u. o. r. o. s. o. n. a. t. u. b. p. o.
 s. i. t. i. s. i. c. a. p. i. t. e. i. l. l. o. r. q. t. u. o. r. d. e. o. n. u. b. a. r. b. a. r. a. c. e. l. a. r. e. t. d. a. r. i. j. 7 f. e. r. i. o. Et s. e. t. r. i. a. p. r. i.
 c. i. p. i. a. r. e. d. u. c. t. i. a. s. o. u. e. r. s. i. o. t. r. a. s. p. o. p. m. i. s. s. a. x. 7 r. e. d. u. c. t. i. o. p. i. p. o. s. s. i. b. i. l. e. s. h. m. o. d. r. e.
 d. u. c. e. d. i. p. z. i. h. i. s. x. s. i. b. s. S. i. m. p. l. i. x. t. i. r. e. v. t. z. i. t. e. r. t. u. S. u. t. 7 a. l. i. a. n. o. r. a. b. i. l. i. a. e. x.
 A. Syls pcludet pnculare negati-
 u. a. d. i. r. e. c. t. e. p. t. e. a. pcludet idirecte. ut i. serio. g. h. p. m. u. n. o. t. a. b. i. l. e. D. m. q.
 syls pcludet pnculare negatiua directe p. 7 p. s. e. n. p. t. e. a. d. e. pcludet idirecte. h.
 pncularis negatiua directe 7 p. i. e. pcludit i. serio. ex. p. h. i. s. o. l. u. pcludit i. serio i. n.
 A. b. n. s. e. d. e. i. f. e. r. i. o. i. d. i. r. e. c. t. e. pcludet idirecte. i. q. t. u. a. d. o. u. e. r. t. i. a. s. e. d. e. p. u. e. r. t. e. s.
 do. n. u. l. l. h. o. e. a. s. i. n. q. d. a. a. i. a. l. e. h. o. g. d. a. a. s. i. n. n. e. i. d. e. a. i. a. l. Et h. i. b. n. s. e. d. e.
 g. a. s. i. n. n. o. e. o. e. a. i. a. l. D. m. q. p. c. e. s. s. u. s. t. a. l. e. s. h. v. a. l. e. t. q. n. o. t. a. b. i. l. e. i. t. e. l. l. i. g. i. t. q. h.
 p. d. i. c. a. t. o. p. m. i. s. s. a. x. v. l. o. s. o. m. i. s. h. a. d. d. i. t. r. e. l. a. t. i. m. i. d. e. p. t. i. t. a. t. v. l. s. i. g. n. u. v. l. e. h. e. d. u.
 m. o. s. u. a. t. s. o. l. u. t. 7 o. u. e. r. t. m. o. d. s. e. l. l. o. g. i. c. a. d. i. h. i. e. a. t. n. e. i. p. o. s. i. t. o. 7 q. q. t. u. o. r. s. u.
 A. s. i. i. p. r. i. a. f. i. g. u. r. a. pcludant q. tuor. g. n. a. p. b. l. e. u. m. a. t. u. g. o. e. s. h. t. e. r. m. i. n. t.
 a. l. i. j. m. o. d. 7 f. i. g. u. r. e. s. e. n. t. u. p. a. t. i. p. h. a. p. b. a. t. q. f. r. u. s. t. r. a. s. i. t. p. p. l. u. r. a. q. d. p. t. h. e. r. i. p.
 p. a. u. c. i. o. r. a. D. m. q. o. i. a. g. e. n. e. r. a. p. b. l. e. u. m. a. t. u. c. o. c. l. u. d. a. n. t. i. p. r. i. a. f. i. g. u. r. a. i. n.
 p. m. i. s. q. t. u. o. r. m. o. d. i. s. n. o. s. u. n. t. o. e. s. d. i. s. p. o. s. e. s. p. m. i. s. s. a. x. c. u. m. m. e. d. i. o. h. o. l. u. s. i. m. v. n. a. x.
 d. i. s. p. o. s. e. s. m. e. d. i. j. 7 e. p. e. c. a. r. i. o. p. p. u. n. t. a. l. i. e. f. i. g. u. r. e. c. u. s. u. s. m. o. d. i. s.

q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
 i. n. p. r. i. m. o.

q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
 i. n. p. r. i. m. o.

q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t.
 i. n. p. r. i. m. o.

Ed. q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. p. r. i. o. r. o. n. d. i. t. i. n. g. a. t. o. e. s. i. q. b. n. s. e.
 q. t. u. r. p. c. l. u. s. i. o. e. t. p. m. i. s. s. i. s. e. e. i. n. g. l. e. s. p. i. n. e. i. o. n. e. t. e. r. m. i.
 n. o. r. i. q. b. n. o. i. z. h. m. o. i. i. n. i. g. a. t. i. o. n. o. v. t. u. l. e. i. u. e. n. t. i. o. t. a. l. i. u.
 i. m. i. n. o. r. x. b. i. c. i. q. s. f. i. a. t. i. n. t. u. l. i. n. g. a. t. i. o. q. u. i. a. r. e. g. l. a. s. s. y. l. l. o. r.
 p. r. i. a. s. s. i. g. n. a. t. i. s. A. c. c. i. p. i. e. d. i. s. u. t. d. u. o. t. m. i. n. i. s. s. d. u. e. s. p. e. s. c. u.
 s. u. o. g. n. e. v. t. h. o. a. s. i. n. a. i. a. l. v. l. d. u. o. t. m. i. n. i. q. u. i. a. l. t. e. r. d. e. a. l.
 t. e. r. o. p. a. t. e. t. s. i. u. e. p. u. e. r. t. i. b. i. l. i. s. s. i. u. e. n. o. c. u. e. x. t. r. a. n. e. o. c. i. u. s. d. e.
 v. t. h. o. i. n. d. i. l. a. p. i. s. l. a. p. i. s. v. l. h. o. a. i. a. l. l. a. p. i. s. v. l. a. c. c. i. p. i. e. d. i.
 s. u. n. t. d. u. o. t. m. i. n. i. q. u. i. a. l. t. p. d. i. c. e. t. d. e. a. l. t. e. r. s. i. u. e. p. u. e. r. t. i. b. i. l. i. t.
 s. i. u. e. n. o. c. u. i. n. g. i. o. r. e. a. d. v. t. r. u. q. v. t. h. o. i. n. s. i. b. i. l. e. s. b. a. v. l. h. o.

Ala

q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. n. p. r. i. m. o. q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. n. p. r. i. m. o. q. d. i. s. t. i. n. g. u. i. t. i. n. p. r. i. m. o.

Tractatus Quartus

aiā lba. Per hāc em regulā dīstīctīuā. Cuicūq; ge-
neri applicet. siue lbe: siue q̄titati. siue alicui alioz sp
Inueniūt finim p q̄s iunt p̄iugatio dem̄strabitur nō te-
nere. ⁊ tales fininos appellat Aresto. i p̄iorz finios
in q̄b^o nō ē. accepti trib^o finis: facē p̄iugationē i q̄ p-
misse sūt de ⁊ conclō falsa: manēte eadē q̄litate ⁊ q̄ti-
tate p̄pōnū. Verbi grā. h ē inutlis p̄iugatio. nullus
hō ē asin^o: null^o lapis ē hō. q̄ null^o lapis est asin^o. Et
isti sūt finim in q̄b^o oī. Cōtra hāc iunt p̄iugationē ac-
cipiunt termini i q̄b^o nulli p fm mēbz regle. vt hō risi-
bile asinus. Et ar sic. null^o asin^o ē hō: nullū risibile ē
asin^o. q̄ nullū risibile ē hō. Ecce p̄misse sūt de ⁊ p̄clō
falsa: p̄uati eadē q̄litate ⁊ q̄titate p̄pōnū i vtrāq; con-
iugatione ⁊ vtrōbiq; manēte eadem figura.

Hic i fine h^o q̄ti tractat^o autor n̄ p^o q̄ dectant de cōiugatiōib^o ⁊ cōbina-
tiōib^o vtilib^o. h breuiter agit de p̄iugatiōib^o inutlib^o assignando rōes q̄b^o
p̄bant^o ēē iutiles. ⁊ cū hōndit inuētiōē illoz terminoz. Et dē q̄ fm Ares-
to. i li. p̄iorz p̄iugatiōes cōndūt iutiles p̄iuentōez finimoz. i q̄b^o nō tenēt
h̄mōi p̄iugatiōes. h ē p̄iuentiōē finimoz i q̄b^o oī ⁊ in q̄b^o nulli. Et p̄r i
tertu ad inueniendū illos finios i q̄b^o oī ⁊ i q̄b^o nulli assignat tres regule.
P̄mā ē. q̄ accipiendi sūt duo finī dupari. vt due spēs cū suo ḡhe. vt hō asi-
nus aiā. Sēda reglā ē. q̄ accipiendi sūt duo finī. q̄z alē de alēo p̄tur. siue cō-
uertibiles siue nō. cū eīneoz vtriusq; vt hō aiā lapis. Tercia reglā ē. q̄ ac-
cipiendi sūt duo finim. q̄z alē de alēo p̄tur. siue quertiblr siue nō. siue n̄ cō-
uerti sūt cū sup̄iori ad vtrūq; vt hō risibile aiā. vltor hō aiā lba. Et s̄dit q̄
p̄ has reglas cuicūq; ḡu applicent. siue lbe. siue q̄titati. siue alicui alioz
sp̄ inueniunt termini p q̄s iunt p̄iugatio monstrabit nō tenere.

Q̄. Quotuplex sit cōiugatio vlt cōbinatio finimoz ⁊ p̄pōnū ad inferē-
dam p̄clōnē. Ddm q̄ duplex ē. vtz p̄ p̄or. Quedā ē vtil. in q̄ p̄clō
seqr̄ ex p̄missis formāl^o fm reglas p̄us datas. ita q̄ nō p̄nt repiri termini i
q̄bus oī ⁊ i q̄b^o nulli. Alia ē inutl. i q̄ ex p̄missis inferē cōclō s̄ reglas p̄-
datas ḡuāles ⁊ sp̄āles. ita q̄ lz possint dari finim i q̄b^o conclō b̄n sequit^o
ḡuā m̄ae t̄m. t̄m ex alēa p̄te b̄n p̄nt dari finim i q̄b^o nō seq̄r̄. Ex q̄ p̄tz q̄ aliq̄
cōbinatio dē iutlis. q̄z peccat s̄ reglas ḡuāles oīm figuraz. vel s̄ reglas
sp̄āles aliq̄z. ⁊ q̄ oīs regule sunt p̄bate p̄ h̄ qd est dare terminos in q̄b^o oī
⁊ in q̄bus nulli. Et dare terminos in q̄bus oī fin est dare tres terminos ex
quib^o sūt due p̄misse de fm aliq̄ cōbinatiōē inutlē. cū q̄b^o stat vltis affir-
mativa in v̄tate. S̄z dare terminos in q̄bus nulli est dare tres terminos
ex q̄bus sūt due p̄misse fm aliquā dispōem inutlēm. cum quibus stat vni

uerfalls
Q̄
ma est.
ctuum.
non p̄n
nō p̄ria
nō sequi
nam si
dem su
libus co
q̄ vna
non su
dens r
quani
⁊ causa
impug
ctozie
duob^o
malis
di reter
nation
onem
hūnt
bus se
termini
est anī
est den
nus. ḡ
Sitr
elussio
aiā as
hō est
ua in
Et q̄
vere. ⁊
mum
Q̄
merar
Plu.
Q̄
mus p
concl
de pa
du m

. alius folio 101. 102. 103.

De. Myst. Folio CLXXXVII

uersalis negatiua in veritate.

Quare talis combinatio in qua dantur termini in quibus omnis et l qui
bus nulli sit inutilis. Dicendum quod ad hoc sunt due rationes. Prima
est. quia eadem causa eodem modo se habens non est causa contrariorum esse
cium. h. vniuersalis affirmatiua et vniuersalis negatiua contrariantur. ergo
non potest sequi ex eadem dispositione premissarum. Sed diceretur. due premissae sic illare
non dunt. quia non sunt eiusdem subiecti et eiusdem predicati. h. inconueniens
non sequitur. Sed dicitur quod duplex est trietas prepositionum. vna est fini materia et for
mam simul. et quando vna est vltis affirmatiua. et alia vltis negatiua eius
dem subiecti et eiusdem predicati. et talis non est in illis prepositionibus ex mun
libus combinationibus. Alia est trietas fini formam tantum. vbi. s. seruatur forma
quia vna est vltis affirmatiua. et alia vltis negatiua. h. non ponit materia. quia
non sunt eiusdem subiecti et predicati. Et de illa trietate loquitur ratio prece
dens et conuenit. quia syllogismus h. considerat est formalis terminum non contrahit ad ali
quam determinatam materiam. quare etiam trietas fini formam hic non habet locum
et causat magnam inconuenientiam in ista scientia. Quis hoc alij minus probabiliter
impugnaret. Secunda ratio est. quia si talis combinatio esset bona sequeretur quod ad
tortorie vel triet essent simul. h. hoc est impossibile. igitur. r. Sequela patet
duobus suppositis. Primum quod ex veris non sequitur nisi verum. Secundum quod for
malis premissa tenet in omnibus terminis consimilibus consimili forma arguen
di retenta. Istis sic suppositis queritur ab aduersario qui concedit combi
nationem inutilem esse bonam. quibus et quarta conclusio sequatur ad istam combinati
onem quam dicitur utilem. et si dicat sequi conclusionem vniuersalem affirmatiua da
buntur termini in quibus omnis. Verbi gratia. aduersarij meum dicit quod ex puris particula
bus sequitur formaliter conclusio. h. s. particularis affirmatiua. tunc dandi sunt
termini in quibus nulli. et sic arguendo. quod danda aial est asinus. quidam homo
est aial. cum istis premissis stat in veritate hac. nullus homo est asinus. ex
eiusdem extremis. et per aduersarium ad dictas premissas sequitur. quidam homo est asi
nus. h. ipse concedere habet duas predicatorias esse veras. quod est impossibile.
Sicut etiam si maior esset particularis in prima figura. et aduersarij dicat sequi con
clusionem vltis affirmatiua. tunc dantur termini in quibus nulli. et homo
aial asinus. et quorum combinatio inferret istam vniuersalem negatiua. h. nullus
homo est asinus. et tamen fini aduersarium ex eiusdem terminis sequeretur vltis affirmati
ua in veritate. ista videlicet. omnis homo est asinus. et sic due triet prepositiones essent vere
Et quia ad veritatem vltis sequitur veritas particularis. ideo due subdne essent sic
vere. et per consequens predicatione prepositiones starent simul in veritate. quod est pre
num principium. h. omnis illa combinatio est inutilis.

Quot sunt potestates syllogismorum. Dicitur quod sex. de quibus copiose
determinat philosophus in secundo priorum. ideo hic superficialiter solum enu
merantur. cum non concernant tertium principaliter. Et patet in hoc metro
Plu. ver. ex falsis. contr. conuer. impos. et oppos.

Quarum potestatum prima est. posse plura concludere. s. quod vniuersalis syllogis
mus potest concludere plures conclusiones. et syllogismus in barbara potest
concludere plures conclusiones. s. primo vniuersalem affirmatiua. secun
do particularem illius vltis. et tertio conuertentem particularem. et sic concludit
tres conclusiones.

De ij

Ad idem inq̃m idē sp est natū facere idē. l. bōne generatōe. ē idē fīl
logismus nō p̃t cōcludere plēs p̃clones. Et q̃ vñ p̃t p̃cipi
diate natū idē facere idē. tñ er oñi z scāto p̃t bñ p̃cipi. Et tñ ali
sol p̃rio calefacit. z er oñi indurat vel liquefacit. lic em oñi p̃cipio de
sylo. Et q̃ dñ ad vnitatē syllogismi requirit vnitas cōditōis. Vñ q̃ vn?
syls bz tñ vnā cōclusionē. Dñm vr curā principij patuit. Quid ē vni
tas syllī ē tñ vna cōcō principalis. s̃ p̃t esse plures mūr p̃ncipj des.

Scda ptas qd ex fallit syllogizari vey illud. Et fallit qd ex ve
ritas nil nisi vey. vñ pñ sic i barbara syllogizari vey et sic pñ
lapis est hō. omne risibile est lapis. g omne risibile est hō ibi pñmā mut
falle. r conclusio vera. Pro quo notandum q ppositio dī duplicatū l
ta. Ano mō in toto. r est cui⁹ p̄dicatū nō conuenit subiecto p aliq bñq. si
to. vt omnis lapis est animal. vel cuius contraria est vera. Ano modo in
parte. cuius p̄dicatū conuenit subiecto pro aliquo supposito. sed non
pro omni supposito. vt ista. omis hō est alb⁹. est in pre falsa. qz de qbūsdā est ve
rum dicere q sint albi. r de qbūdām q non sint albi.

[illegible]

Tercia pias ē circulari syllogizare. An circulari syllogizare ē ex
actōe pōis s.lli cū pvertite vni? pūulaz iferre alia pūis
sam non conuersam. vt omē aīal rōnale est rībīle. omīs hō est aīal rōnale
gōmīs hō est rībīlis. sumat cōclusio loco minoris. 7 cōuertēs minoris
loco maioris. 7 inferat maior hō mō. oīs hō est rībīlis. oē aīal rōnale ē hō
gōmē aīal rōna' ē est rībīle. S; qū minor: syllogizat. tūc sumit cōclusio
p minorē cū cōuertente maioris. 7 infert minor. Et loquit ista potestas
de cōuerione simpliciter. 7 ergo solū fit in terminis cōuertibilibus in barba
ra. qz alīs vltis affirmatiua non posset cōuerti.

Ad Nulla est demonstratio circularis. primo posterior. & null' est syl' circularis. Tenet p'ia a' illi. Dm q' Ratio. non reprobat ibidem simpliciter demonstratōnem circularē. s' vult q' talis non generat sciam. sicut aliq' dixerunt. Unde contingit circulo demonstrare tripli. primo i n diuersis generibus causat. scdo i diuersis generib' cognitiōnū. ⁊ tercio i diuersis generib' demonstratiōnū. Et ad hec vultis ē syllogism' circularis.

Quarta præ est cōuersiue syllogizare. ⁊ est ex opposito p̄clūsōis
cū alia p̄missa p̄teritū alia p̄missa p̄ oppositū ei⁹. vt oē
atā est subā. om̄is homo est atā. ḡ om̄is homo est substantia. sumat con
teritū conclusōis ⁊ hat minor. sermādo maiorem. ⁊ inferat contra
ritū minoris in cameseres. ⁊ tunc est syllogizinus cōuersiuus.

Syllogismus conuersus non est unus syllys. sed duo quorum unus fit

De. hys. Folio CLXXXVIII

In una figura, tali⁹ in alia. & nō debet poni vna ptās. Dicendū negādo consequentiam, qz aggregatū ex duobus syllogismis bene potest esse vna potestas. Etiam denotatio fit ab vno syllogismo. a quo pñatur conuersio quod sufficit ad hoc qd sit vnus.

Quinta ptās est p impossibile syllogizare. & est qñ sumit oppositū dīctorum conclusionis vere male negatē p aduersariū cū aliquo manifesto. Nō ad inferendā conclusionem manifeste falsam. ex cuius interemptōe fit redit⁹ ad conclusionem pmi sylli. p qd ostendit qd fuit bene illata. & male p aduersariū negata. At exempli grā. si qñ negaret cōclusionem istius syllogismi. oē aīal rōnale est rīlibile. omnis hō est aīal ratio niale. & oīs hō est rīlibilis. deberet sumi oppositū dīctorū ei⁹ cū vna manifeste vera. vt est minor. & tūc cōcludit⁹ oppositū dīctorū maioris qd ē manifeste falsum. & interunt. ex cui⁹ interemptōe fit redit⁹ ad maiorem qd est falsa. & p pñs concludit pmi sylli male fuerat negata.

Aī omnis syllogismus regulat⁹ p dict de omī vel p dict de nullo. & sic nō est de vno. destructo cōsequēte destruitur antecedens. Dicendū qd quo ad totalem processum regulatur p illud principū. sed loquendo de primo processu qui est syllogisticus regulatur p dict de oī vel dict de nullo. & i eo sūt tantum tres termini.

Sexta potestas est syllogizare ex oppositū. & ē ex pmissis pñe vlt dīctorie oppositis inferre cōclusionē. in q idem negat de se ipso. Alii nūqz fit syllogismus ex oppositis in prima figura. qz pñones oppositē debent esse eiusdē subiecti & eiusdē pñicati. & in prima figura id qd in pñone pñia est subiectū. est in scda pñicatur. igit⁹ rē. Sz dñ pñt fieri syllogismus ex oppositis in scda & tertia figuris. Unde qñ sic arguit. nulla disciplina est studiosa. omnis disciplina est studiosa. ergo nulla disciplina est disciplina. est argumentum in cesare. Sed quando sic concluditur. ergo nullū studio sum est studiosum. tunc est in tertia figura in selapton.

Sequit⁹ correlarie primo. qd syllogismus ex oppositis pñ esse in scda figura. cuius pñicatur nō intrat cōclusionē. & ille pñ esse in tertia figura cuius subiectum non intrat cōclusionē. Sequit⁹ correlarie scdo qd cuiuslibet syllogismus ex oppositis cōclusio est falsa & impossibilis. eo qd nulla est pñ falsior illa in qua idem negatur de se ipso. qd fit in syllogismo ex oppositis sicut nulla est verior illa in qua idem affirmat de se ipso. & de arte inueniendi mediū patebit in libro prior⁹ Aristotelis.

Aī In omī syllogismo sunt tres termini. vt prius pbatū est. & in syllogismo ex oppositis sunt tñ duo termini. & nō est bonus syllogismus. Dicendū qd licet in syllogismo ex oppositis sunt tñ duo termini distincti scdm formam. sunt tñ tres distincti fm formalem rōnem terminorū. quia medium non intrat conclusionem. oportet qd ille terminus qui non ponitur i conclusionē sit mediū. & ille qui ponit⁹ in conclusionē habet vim maioris extremi & minoris. Et hec de quarto tractatu pro iuuenili stilo sufficiant. & si aliqua sunt pretermissa videant⁹ in libro priorum.

Sequitur Quintus Tractatus.

Ha tñ

Tractatus Quintus.

De initium quinti tractat⁹

De. hyl. q. est de syllo dyalectico. cui⁹ pncipia sunt loci dyalectici et maxime dyalectice extracti ex libris thopicoz Aresto.

Q¹ pmo qre iste tractat⁹ dnt⁹ sequit⁹ qrtu. Ddm q id qz incōtractū et simplex ē aū ppositū. s i qrtō tractatu determinat de syllo nō dco ad aliquā mām spālē. s. pbabilē. tō puententer qrtus pcedit qntū. Sz iste tractat⁹ pcedit sextū. qz i isto determinat de syllo contracto ad materiā pbabilem. et in sequēti tractatu determinat de syllo contracto ad mām appēnter pbabilē. s mā pbabilis est aū māz appēnter pbabilem.

A¹ Est aliq⁹ syllogismus ptract⁹ ad materiā necessariā sicut est syllogismus demonstratiu⁹. q dignitate et pfectione pcedit dyalectici⁹ et sophistici. s de illo pe. hyl. nō composuit aliq⁹ tractatū. ergo in suis summulis erit diuinitus. Dicendū q scientia syllogismi demonstratiui. que traditur in libro posterior Aresto. est iuuenib⁹ nimis difficilis. et sic ppter difficultatē illi nō posuit tractatū sibi cōfidentē. Etiam scia libri posterior tractat⁹ de syllo demonstratiuo fm se tota est ad fructuosa et fertilis q puententer abbreviari nō potuit. ideo pe. hyl. eā ptermisit. Sed si tractatū posuisset de syllogismo vtiq⁹ pcederet istū quintū.

Q¹ entia ab oibus alijs distincta. Ddm q sic. pbat⁹ prio autoritate phi. q eā nobis tradidit in libro thopicoz p modū scie. Rōne pbat⁹. quia illa noticia est scia. q bz oia reqsita ad sciam. s noticia hui⁹ tractat⁹ ē huiusmodi. s. Minor pbat⁹. qz ad sciam sicut ad demonstratiōē. q causat sciētiā. sufficiūt et requirūt sibiectū. passio et dignitas. s noticia h tradita bz oia ista. nā sibiectū ei⁹ ē syllo dyalectice. et pncipiū est syllogisatū ex pbabilibus. s passio est esse generatiū opinionis pbabiliter. Sz q sit distincta pty. qz p hec tria sufficienter sumit distinctio vni⁹ scie ab alijs.

A¹ Noticia h tradita est opinio. s nō est scia. oia pbat⁹. qz scia et opinio sunt habit⁹ distincti. Hui⁹ pty. qz syllo dyalectice est gñariū opiniois. s noticia genita est opinio. Ddm q lz noticia habita de conclusionē syllogismi dyalectici sit opinio. nō tñ noticia habita de conclusionē p syllogismū demonstratiū. p quē demonstrat passio hui⁹ scie inesse syllo dyalectico. vt infra ptebit. q h vocat scia dyalectica. Et ddm q argumentum sufficiēter pbat q scia exis de syllo dyalectico non est genita p syllogismū dyalecticiū. s non uaproat quin ipa dicat genita p syllogismū demonstratiuum. cuius est generare scientiam.

A¹ Scia est necarioz. s syllo dyalectice est ptingens. qz pcedit ex pbabilibus q possunt aliter se hē. s de ipō nō est scia. Ddm q tripliciter de aliq⁹ est scia. vno mō sē de illo qd xē scit. et sic scia est necessarium. vt vult Aresto. pmo posterior. Secdo mō sicut de illo de q aliq⁹ scitur. vt est sibiectum cōclusionis demonstratiōis. et sic de syllo dyalectico est scia. Tercio mō vt de illo qd de altero scit. vt est pdicatū eiusdē. sicut est ppta passio. Tunc dicit⁹ q illud quod scit istis duobus vltimis mōis nō oportet esse necessarium. Et dicendum q licet probabilis sint contingen

etia sim
sunt ne

A¹

nans. e
licet dy
et non s
est scier
guitur
gens. r
terialit
ce. Et t
quitur.

A¹

dupl⁹. v
tis. et t
lugatis
mō capi
predica

Q¹

respectu
tu. et off
Secdo p
demonst
est suble
bilibus
gismus
biliter. a
stice tñ
et exemp

A¹

tu agitu
de syllog
sibiectum
de locis
syllogis
ptum for
alecticum
tractatu
dyalecti

A¹

geratiū.

Pe. hys. Folio CLXXXIX

et simpliciter. non tamen sunt contingentia syllogismo dyalectico. quia et sunt necessaria.

¶ Dyalecticus non est sciens. & dyalectica non est scientia. hinc probatur per locum a coniugatis. Antecedens probatur. quia dyalecticus est opinans. eo quod syllogismus dyalecticus generat opinionem. Dicendum quod licet dyalecticus in ordine ad conclusionem syllogismi dyalectici sit opinans et non sciens. tamen in ordine ad conclusionem syllogismi demonstratiui est sciens et non opinans. Vel dicendum quod male arguitur per illud locum quod arguitur in predicationibus per accidens in quibus non tenet. quia illa est contingens. et per accidens dyalecticus est opinans si dyalecticus capiatur materialiter per hominem habentem scientiam dyalecticam. sicut ista. albus est dulcis. Et ideo sicut non sequitur. albus est dulce. & albedo est dulcedo. ita non sequitur. dyalecticus est opinans. & dyalectica est opinio.

¶ Bene sequitur. dyalecticus est sciens. & dyalectica est scientia per locum a coniugatis. et tunc arguitur in predicatione per accidens. Vnde quod dyalecticus capit dupliciter. vno modo formaliter per se habet habitum intellectuale de prima specie qualitatibus. et tunc dyalecticus est concretum a dyalectica. quod modo bene arguitur per locum a coniugatis. quod tunc illa est per se. scilicet superior de inferiori dyalecticus est sciens. Alio modo capit materialiter per illo quod denominatione dicitur dyalecticum. et tunc est predicatio accidentis de subiecto.

¶ Quid sit subiectum huius tractatus. Dicendum quod syllogismus dyalecticus. Probatur per conditiones subiecti attributionis. que sub respectu huius scientie conueniunt. quod principaliter considerat in hoc tractatu. et omnia considerata habent ordinem et reductionem ad illud. et ita de alijs. Secundo probatur. quia illud est subiectum in aliqua scientia cum propriis passionibus demonstrant inesse per propria principia. sed sic est de syllogismo dyalectico. & est subiectum. Vnde probatur per tale demonstratorem. omne syllogisatum ex probabilitatibus est generatiuum opinionis. probabiliter ex premissis probabilibus. si syllogismus dyalecticus est huiusmodi. & est generatiuum opinionis. Et addit ibi. probabiliter. ad excludendum syllogismum dyalecticum quod est generatiuum opinionis sophistice tamen. Deinde dicitur. ex premissis probabilibus. ad excludendum inductionem et exemplum. quibus non conuenit adequate illa passio.

¶ Locus dyalecticus est subiectum. & non syllogismus dyalecticus. Hinc probatur. quod omnes conditiones subiecti attributionis conueniunt sibi. Etiam in isto tractatu agitur de loco dyalectico. quod autor ipse diffinit et diuidit. quod non facit de syllogismo dyalectico. Dicendum quod probatio antecedens est falsa. quia subiectum est principalissimum in scientia aliqua consideratum. si hic determinat de locis dyalecticis minus principaliter ne procederetur ex ignotis. quia syllogismus dyalecticus fundatur in loco dyalectico. qui est tanquam principium formale eius. Ad confirmationem vnde quod per. hys. non diffinitur huiusmodi syllogismus dyalecticum. si hoc dimisit causa breuitatis. Ex quo enim diffinitur syllogismus in quarto tractatu et addidit illam particulam. concessis. qua sic appositae est diffinitio syllogismi dyalectici. et ergo eam non resumit.

¶ Argumentatio dyalectica est subiectum huius tractatus. & non syllogismus dyalecticus. Hinc probatur. quia est quid communissimum in hac scientia consideratum. primo notum etc. Dicendum quod argumentatio dyalectica est bene

Tractatus Quintus

hic quid cōsumum p p̄dicationem. qz p̄dicat de syllo dyalectico. s̄ nō per considerationē. qz nō est p̄ncipalissimū in ista sc̄ia p̄sideratū. imo solū minus p̄ncipaliter p̄siderat p̄ q̄to ex noticia ei⁹ deuenire possum⁹ in noticia syllogismi dyalectici. Et q̄n dī. passio huius s̄biecti puenit argumētationi dyalectice. Dm qz nō cōuenit sibi adequate ⁊ complete. Et q̄uis conueniat generatius opinionis p̄habilitate ex p̄missis p̄habilib⁹ inducti omi ⁊ exemplo. t̄h s̄ solū minus p̄ncipaliter ⁊ ex consequenti. in q̄ntum reducunt ad syllogismū dyalecticum.

Af Subiectū nō debet transcendere metas. s̄ syllo dyalectico⁹ transcendat metas istius sc̄ie. s̄ non est s̄biectū. Minor pbat. qz de syllogismo dyalectico etiā determinat in libro thopicorū Aresto. Dicendū qz nullum subiectū debet transcendere metas sc̄ie. q̄uis inter dū transcendat metas libri. quod non requirit ad s̄biectū. ⁊ sic est de syllogismo dyalectico. quia est vna sc̄ia libri thopicorū ⁊ istius tractat⁹. Et q̄n dī. dyalectica idem est qd logica. sed syllogismus dyalecticus non est subiectum logice. ergo nec dyalectice. ⁊ p̄ his nec istius tractatus. Dicendum qz dyalectica capit hic specialiter pro noticia tradita de syllogismo dyalectico. tanq̄ de eius subiecto. ⁊ non capitur generaliter pro tota noticia logicali. cur⁹ ista noticia est pars.

Af In omni sc̄ia determinat de syllo dyalectico. s̄ transcendit metas. huius sc̄ie. Añs p̄batur. qz in omi sc̄ia disputamus p̄ p̄abilia. Dicendū qz bene in omi sc̄ia utimur syllo dyalectico. s̄ non docetur i omni sc̄ientia constitutio eius. qz hoc solū in isto q̄nto tractatu fit ⁊ in sc̄ientia libri thopicorū Aresto. Et q̄n dī. aia est s̄biectum cuiuslibet sc̄ie. ergo etiā erit hic subiectū. Dm qz duplex ē subiectum. s̄ inhesionis ⁊ attributionis. iam licet aia sit bene subiectū inhesionis cuiuslibet sc̄ie. qz sc̄ientia ē i aia sicut color in corpore. non tamen subiectum attributionis. de quo hic est adpropositum.

Ratio dī. multi modis. P̄mo mō ratio idē ē qd diffinitio vel descriptio. vt s̄. Uniuoca dicūt quorū nomē cōe ē ⁊ ratio sube s̄m illud nomen est eadē. Sc̄do modo ē qdā r̄tus aīe discretiua veri a falso. Tercio modo idē est qd b̄ro p̄ndens aliqd si cut sunt p̄pōnes vl̄ ōrōnes disputantiū. Alio modo idē est qd forma i materia. vt in cultello ferz est materia. dispositio r̄o oblongalis inducta in ferro ē forma. Alio modo idem est qd essentia cōis p̄dicabilis de plurib⁹. vt essentia generis sp̄ei vel diuine. Alio modo idē est qd mediū inferens p̄clusionē. ⁊ hoc modo sumit ratio i diffinitione argumēti. q̄ est talis.

Iste est tractatus quintus in quo post determinationem syllogismi simpliciter dicti et in contractum per hys. intendit determinare de syllogismo contracto ad maiorem probabilem sic est syllogismus dialecticus. non ordinis deinde est. Et quia evidentia syllogismi dialectici contra- matur tam suis principijs locis dialecticis que distinguuntur et variantur secundum habitudinem medij dialectici de que argumentum dicitur in cuius diffinitione ponitur ratio neque et ignotis preceat per ponit acceptiones rationis. Et dicitur quod ratio dicitur multis modis. vnde. Diffinitur. Christus. ostendit forma vel esse. Est medius ratio per quod conclusio dicitur. Primum modo ratio idem est quod diffinitio. quia diffinitio est indicativa obiecti ratio- nis siue intellectus quod est additas rei malis. et per diffinitionem explicat. et sic ca- pit ratio in diffinitione vniuocorum ubi dicitur quod ratio sibi finem illud nomen eadem. Secundo modo ratio est quodammodo seu potentia aie que est intellectus. et huius modo capit ratio quod dicitur per hys. ratio ip- se deprecatur ad optima. Et ista est potissima acceptio rationis inter omnes alias. Tercio modo ratio est ostendens aliquid de alio quod dicitur cum alicui. ut quod dicitur iste huius bo nam rationem soluendi argumenta. vel iste probauit argumenta sua multis rationibus. Quarto modo ratio est forma prout alicuius materiae. ut in cultello ferreo ferreus est materia et dicitur. Quinto modo ratio est forma prout philosophorum. Quinto modo ratio idem est quod eadem eorum predicabilis de pluribus. ut eadem generis vel speciei dicitur ratio. et sic dicimus quod sunt ratio- nes predicabiles de pluribus. Et differt iste modus a quarto. quia ratio quarto modo est for- ma prout. huius modo ratio est forma totius. Et differt a primo modo. quia ratio primo modo de illa eadem siue forma totius explicite quod forma dicitur ratio quanto modo implicite. Et pri- mo modo sumit ratio per diffinitionem explicite ipsum obiectum. huius accipit per ipso obie- cto. Sexto modo ratio est idem quod medius inferens conclusionem. et per illam acceptionem ponuntur alie. quod per hys. diffinitur erat argumentum in diffinitione ponit. **Q**ue sit sufficientia illarum acceptionum. **A**d huius ultimum modo sumpta. **Q**uia dicitur quod ista. quia ratio dicitur a rationando. vel huius sumit per rationando vel per ei- principium. si primum sic est tertius modus. Si secundum huius est dupliciter. quia vel est principium efficiens principale. et sic est secundus modus. Aut instrumentale huius est dupliciter. quia vel sumit formaliter inquantum est principium discursus. et sic est sextus modus. Aut materialiter. huius est dupliciter. quia vel principium completum. et sic est primus modus. aut in completum et hoc dupliciter. quia vel huius rationem prout. et sic est quartus. aut huius rationem totius. et sic est quintus.

Ad quod huius rationem huius est rationale. huius asinus huius rationem quia asinus est animal rudibile prout secundum modo per virtute intellectua. et sic est xia. aut capit per modo per diffinitionem et tunc est falsa. huius in minore capit per diffinitionem tunc. et sic medius equocatur.

Ad idem non facit puenire et differre respectum eiusdem. huius in intellectu huius pue finem rem et rationem si non facit differre et conuenire respectum eiusdem. tunc bene idem finem rem et differens finem rationem. et sic est i. pposito. quia dicitur intellectus inquantum sum- pliciter apprehendit rem. huius dicitur ratio inquantum discurret a mino noto ad magis no- tum et sic intellectus reperit in angelis prout est perfectus. et inuenit in homine prout est imperfectus. que per ne loquendo huius puenit cum angelis. in intelligendo. sed tunc differt ab eis in modo intelligendi.

Ad forma prout et forma totius. non distinguuntur. huius iste quintus modo. **A**dus non differt a quarto. **A**us probatur. quia alii eorum prout forme probales in

Tractatus Quintus

eodem proposito. Dñm q̄ forma p̄t̄ et forma toti⁹ distinguūt realit̄ fm sc̄ifi
Tho. q̄ q̄cūq̄ sic se h̄nt q̄ vnū aliqd̄ icludit qd̄ aliter nō icludit illa disti-
guunt̄ realiter. s̄ sic ē de forma toti⁹ et forma p̄tis. q̄ forma toti⁹ icludit
mām quā forma p̄tis excludit. s̄ distinguunt̄ realit̄. vt ps hoīs. s̄ aīa differt
realiter a toto hoīe p̄posito ex corpe et aīa. Et nō ē incōueniēs q̄ in eodem
p̄posito sint plures forme sbales. q̄ vna est totalis et alia p̄ialis. quia il-
le sunt sbordinate. S̄ negam⁹ fm mentē beati thome esse plures formas
torales et dīspates in eodem composito.

**Argumentū ē rō rei dubie faciēs fidē. i. mediū pbās
p̄clonē. Conclō cñ dz confirmari p̄ argumentū**

Postq̄ pe. h̄t. posuit eductōes hui⁹ noīs rō. h̄ p̄r diffinit̄ argumen-
tū in c⁹ diffinitōe ponit̄ rō dicēs. Argumentū ē rō rei dubie faciēs fidē.
i. mediū pbās cōclonē. pbat q̄ p̄clō dz confirmari p̄ argumentū. Et
ponit̄ rō loco generis. nā rō dz de medio sylli simplr dēi de medio sylli de
monstratiui et dyalectici. s̄ argumentū nō dz de medio sylli simplr dēi. q̄ il-
lud mediū nō ē pbatm̄ p̄clōnis s̄ solū illatm̄. Deīde ponit̄. rei dubie faci-
ens fidē ad dīaz mediū sylli simplr dēi q̄ nō ē pbatū. v̄l dem̄stratū. s̄ solū

¶ Argumentū et rō idē sunt. q̄ argumentū nō s̄ue p̄clōnis illatū.
dz diffiniri p̄ rōnē. Dñm q̄ sunt idē fm rē s̄ dñt fm rōnem supe-
riorem et inferioris. Pro q̄ notandū q̄ ista tria mediū rō et argumentū sic
dñt. nā mediū dz inq̄tū h̄z duo extrema et vt est vntūū extremorū fm ali-
quem modū. Et tale mediū dz rō inq̄tū est instrumentū intellect⁹ ad infe-
rendū aliquā p̄clonem. Et idē dz argumentū inq̄tū h̄z vñ pbatūā p̄clō-
nis quā addit vltra x̄tutē illatūā p̄clōnis. et iō dz argumentū q̄t arguens
mentē. q̄ p̄ illā x̄tutē aliq̄liter cogit mentē ad assentiendū conclōni. cum
em̄ intellect⁹ app̄hendit cōuenientiā extremorū cū medio eē necessariā co-
gis simplr assentire cōclōni et cū cogit illā eē p̄tingentē assentit̄ p̄bablr̄.

¶ Argumentū fit de re certa. s̄ male dz q̄ fit rō rei dubie. Aliis pbat.
q̄ de conclōnib⁹ certissimis fit argumentū. vt hō ē aīal. de⁹ ē cñ.
Dicendū q̄ argumentū nō fit de re certa. vt certa est. s̄ vt accipit̄ p̄ modū
dubitātōis. Et qñ dz. fides est x̄tus theologica et talis x̄tus nō fit p̄ ar-
gumentū. s̄ argumentū nō facit fidē. Dñm q̄ fides capit̄ duplr̄. vno mō
p̄ credulitate intellect⁹ vel assensu circa aliqd̄ credibile. et sic fides ē x̄tus
theologica. Alio mō capit̄ fides p̄ assensu conclōnis p̄pter aliq̄ rōnem p̄-
babilem. et sic fides ē credulitas. fm quā intellect⁹ credit conclōnē esse ve-
ram p̄ aliqd̄ argumentū. et sic capit̄ fides h̄ i diffinitōe argumēti.

¶ Hoc ē bonū argumentū. oē aīal rōnale ē risibile. oīs hō ē aīal rōna-
le. s̄ oīs hō ē risib. et tñ diffinitio sibi s̄ puenit. Secūda ps. pbat. q̄ p̄-
misse nō solū pbat̄ conclōnē. s̄ ip̄az demōstrāt. Dñm q̄ argumentū ē mul-
tiplex. s̄ h̄ diffinit̄ argumentū dyalectici. et nō i cōi. vt h̄ ē bñ argumētū de
mōstratm̄. aīal rōnale ē risibile. s̄ hō rē. s̄ nō dyalectici de q̄ fit h̄ fmo.

**Est aut̄ conclusio argumēto vel argumentis appro-
bata propositio. Sed anteq̄ probat̄ tunc est dubita-
bilis et est questio: questio cñ sic diffinit̄. Questio est**

dubitabilis ppō. **Mediū** at est qđ hz duo extrema.

Hic pñr diffinit conclonē z h̄ is ne pcedēt ex ignot. qz pñt i glosa sine expōe diffinitōis argumētū cū dī qz pñlo hz cōfirmari p argumētū. qre eā diffinitōis dī. Conclō. ē argumētō vel argumētū approbata ppō. s̄ cōclō aī pbationē ē dubitabil' z dī qñto. Et q̄ qñto h̄ diffinit' h̄ mō. qñto ē dubitabil' ppō. i. ppō. pposita cū nota dubitatōis. i. an ne vtz. Sic ibi. Mediū at. diffinit mediū eadē de cā q̄ p' diffinit cōclonē. i. ne pcedēt ex ignot. eo qz mediū ingredit diffinitōes argumētū dicēs. mediū ē qđ hz duo extrēa. z p

Ad diffinitio cōclonis si cōuēit oī. h̄ dīr a rōe z argumētō vt dēm ē. cōclō s̄ diffinito. q̄ nō ē bona. H̄is pbat. qz i isto syllo. oīs lapis ē aīal. oīs hō ē lapis. q̄ oīs hō ē aīal ē cōclō z tñ ipa nō ē pbata argumētō. qz pmississe falsē nō pbat cōclonē verā. s̄ solū inferūt. Dēm qz ibi nō ē argumētū dyalecticū. nec ē ibi cōclō argumētō pbata. qz falsū h̄ isert vtz s̄ nō pbat ipm. s̄ de rōne argumētū ē pbare conclonem.

Quod dñt ista qñtor. qñto. conclō. ppō. z enūciatio. Dēm qz illa qñtor s̄ idē fm rē. s̄ dñt fm rōnē. nā ppō dī cōclō inqñtū ē illata z pbata argumētō. s̄ dī qñto inqñtū ē dubitabil' sup̄a cū siḡ interrogatio. Et dī ppō inqñtū pñt poni pro alio ad iferendū cōclonē. S̄ dī enūciatio inqñtum enūciat mētis cōceptū vtz vel falsūm scāns.

Ad Questio nō ē. ppō. q̄ nō ē dubitabil' ppō. qñta t̄z p locū a toto in mō ad suā pte negatiue. H̄is pbat. qz ppō fcat vtz vel falsūz. s̄ qñto nō ē h̄mōi. q̄ Dēm qz qñtionē eē ppōnē pñt itelligi' duplt. vno mō formalit' sub mō qñtois. z sic est falsūz. Alio mō mālter vt id qđ est qñto sit ppō

Ad Mediū z argumētū sunt deposito siḡ interrogatio. z sic ē vtz. idē. q̄ vnū nō dī diffiniri p reliquū. qñta pbat. qz idē nō pñt diffiniri p seipm. Dēm qz mediū z argumētū s̄ h̄ idē realit' s̄ dñt rōe. nā dī mediū eo qz hz duo extrēa. s̄ dī argumētū inqñtū hz x̄tutē pbādī conclonē.

Ad Si diffinitio mediū eēt bona seq̄ret qz eēt mediū pñz. qz in qñbet re finita sunt duo extrēa. i. pñcipiū z finis. Dēm qz mediū accipitur duplt. vno mō p mediū reali. z sic nō accipit' h̄. Alio mō logicalit'. z h̄ tripliciter. vno mō p totali argumētatiōe. z sic capīt i cōi puerbio qñ dī. iste arguit trib' fortissimū mediū. Scđo capīt p termino bis sumpto aī conclutionem. sicut patuit in qñto tractatu. Tercio capīt p ppōne qz hz duo extrema sicut est minor in qua residet x̄tus pbatiua. qz hz p vno extremo maiorē z p alio conclonem. z sic capitur hic rē.

Argumentū ē argumētū p oñonē explicatio. i. oñ explicās argumētū. Differt at argumētū a medio z argumentatione: qz mediū dī eo qz habz duo extrema: Argumentū autē addit sup̄a mediū x̄tutem probādī conclonē: Argumētatio dī tōlis oño pposita ex pmissis z conclonē: z i illa manifestat x̄t' argumētū:

Tractatus Quintus

Aliquā enī tota orō pōt īferre vlem affirmatiuā. aliquā non nisi p̄ticularē affirmatiuā. aliquā vlem negatiuā. aliquā p̄ticularē negatiuā. ⁊ sic manifestat tota virtus argumēti. cū oñdī sup̄ra quā p̄clonem pōt ip̄m argumentum ⁊ sup̄ra quā non potest qđ qđdem sit in argumentatione vt sup̄ra patuit.

Postq̄ pe. hyl. determinauit de principijs argumentatōis. h̄ p̄fir determinat de tota argumentatōe. primo ip̄am diffinitōem. scđo diuidēs eā. dicēs p̄. Argumētatio est argumēti p̄ orōnē explicatio. i. orō explicās argumentum vel mediū p̄batiuū. in qua diffinitōe ponit explicatio loco generis. ⁊ residuū ponit ad dīctam diffinitōis que est explicatio diffinitū. Tunc ibi. Differt aut. ponit dīam inter argumentū mediū ⁊ argumentationem.

Quā argumētatio dyalectica sit in textu. vtz in textu.
 Quēuienter diffinita. Dōm q̄ sic rō diffinitionis est talis. qz argumentatio est totalis oratio p̄posita ex p̄missis ⁊ p̄clusionē. Xtus enī mediū anteq̄ conipet ad extrema implicat ⁊ est inclusa. qñ xō ordinat ad cōclusionē tūc explicat ip̄i? Xtus. s̄ in totali argumētatione est ista cōparatio mediū ad extrema. ideo quēuienter dī explicatio argumēti p̄ orōnē p̄positā ex p̄missis ⁊ cōclusionē. Enā sicut diffinitio explicat principia cēntalia diffinitū. q̄ implicite fecit p̄ ip̄m diffinitū. ita argumētatio explicat virtutē argumenti vel mediū ostendendo quēuientia quā h̄z cū extremis. Et dīce batur notanter dyalectica. qz h̄ solū diffinit argumētatio dyalectica q̄ est orō p̄plera ex antecedēte ⁊ p̄tē cui? mediū infert ⁊ p̄bat p̄clusionē. ⁊ non diffinit argumētatio ḡnāliter capta vt est vna orō complexa ex antecedente ⁊ p̄tē ⁊ medio illatuo cōclusionis.

Nullū abstratū est explicatio sui cōcreti. s̄ argumētatio est abstractum ip̄ius argumenti. q̄ argumētatio nō est explicatio argumenti. Maior pz. qz albedo nō est explicatio albi. s̄ minor p̄bat. qz quēuient in p̄ncipio ⁊ differūt in fine. Dōm q̄uis argumētatio sit abstratū argumenti fm̄ vocem. eo q̄ quēuient cū argumēto in p̄ncipio ⁊ differūt in fine ab eo. nō tñ ē abstractū ei? fm̄ fecationē eo q̄ aliud fecit argumētatio ⁊ aliud argumentū. Itā argumētatio dī totalis orō p̄posita ex p̄missis ⁊ p̄clusionē. s̄ argumentū fecit mediū qđ clare p̄tz in textu.

Argumētatio est arguens mentē. s̄ totalis orō ex p̄missis composita ⁊ p̄clonē nō arguit mentē. s̄ p̄misit tñ q̄ argumētatio non dī p̄posita ex p̄missis ⁊ p̄clonē sit s̄ ex p̄missis tñ. Dōm q̄ tota orō non arguit mentē fm̄ se totam. s̄ solum fm̄ principaliorē p̄tem. s̄ mediū quod h̄z virtutē p̄bandi cōclonem. ⁊ h̄ sufficit.

Argumentationis quatuor sunt spēs. s̄. syllogism⁹
 inductio. enthymema. ⁊ exemplum.

Postq̄ pe. hyl. diffiniuit argumētationē. h̄ p̄fir diuidit ip̄az dīctō. q̄ quatuor sunt spēs argumentationis. s̄. syls. inductio. enthymema. ⁊ exm. Et ē illa diuisio analogi in sua analogata. qz prius dī de syllo. q̄ de alijs. qz in

syllō magis explicat Xtus argumētū. et etiā oēs alle reducūt ad sylm.
Quātoque sunt spēs argumētatiōis. Dm q sic. vt sunt in lute-
 ra enumerate. Et sufficiētia istar spēs p sic sumi. nā in oī argumē-
 tatiōe pcedit ab ante in cōsequēs. vel q pcedit a toto vcl a pte. Si a to-
 to hoc ē duplr. qz vel pcedit a toto vbi ans est due pmissa. et sic ē syllogis-
 mus. aut vbi ans est vna pmissa. et sic est enthymema. Si pcedat a parte.
 hoc est duplr. vel a pte ad totū. et sic est inductio. vel a pte ad ptem. hoc est
 ab vno singulari ad aliud. et sic est exemplū. S; Aresto. in pmo thopicoz
 solū ponit duas spēs pphendēs s; syllo enthymema. et sub inductōe exem-
 plū. Enā Aresto. ibidē ponit illas que sunt spēs argumētatiōis dya-
 lectice. h; nō ponunt spēs ei? in cōl. et ille q qnq; sunt spēs argumētatiōis

A spēs vna distincta ē aliā nō pōt cōuenire seu comp. rethouce.
 hendi sub alia. s; enthymema distinguit ē sylm. et exemplū ē indu-
 ctionem. igit. Dm q vna spēs cōtinaliter nō cōprehēdit sub alia. tām
 accitraliter ppter aliquā cōuenientiā accitalem quam habent adinuicē.
 sicut enthymema et syls cōueniūt. qz abo sunt syli. vn? pfect? alius im-
 pfectus. S; inductio et exemplū cōueniūt. qz pcedūt a singularib?.

A vna spēs distincta nō d; reduci ad aliā. s; tres vltime spēs reducū-
 tur ad primā. s; ad sylm. q nō sunt distincte a syllo. Dm q spēs
 abinuicē distincte nō debēt adinuicē reduci formalit. s; hñ mālter et Xtu-
 aliter. qz tres vltie spēs sunt impfecte. et q pōt reduci ad sylm mālter q ē

A hec est bona argumētatio. hō est currēs. q currēs perfectus.
 est hō. et tñ nō est aliqua predictaz quatuor. A? nō sit syllogismus
 inductio et exēp p; ex diffinitōib? eorundē. S; q nō sit enthymema p; qz
 enthymema pōt reduci ad sylm. s; hec argumētatio ad sylm reduci nō pōt.
 cū solū habeat duos terminos. Dm q illa est bona pñā. s; nō est bona
 argumētatio. qz pñā est in plus q argumētatio. et diuidit pñā tanq; su-
 perius in argumētatiuā et nō argumētatiuā. s; argumētatiuā ē diuidit
 Et qñ dī. deductio et instantia sunt de spēs argumētatiōis. vtz. ij. prior
 Dm q cōprehendunt sub illis. vt declarat ibidem.

A ista quatuor nō eglit er arguūt mentē. s; p modū posterioritatis et pri-
 oritatis. q nō dñt dici spēs argumētatiōis. Tenet pñā. qz spēs dñt
 eē cocqueue s; vno gñe. Dm q argumētatio nō est vey gen? s; est cōe
 analogū. s; q gen? dī iō est qz h; modū generis eo q h; modūz supioris.
 neq; sunt ista qtuor inferiora de spēs. s; solū qdam modi speciales.

A nulla scōa intentio est gen? vel spēs. s; argumētatio est scōa iten-
 tio. q nō est gen?. Enā syls inductio enthymema et exemplū sunt se-
 cunde intentiōes. q nō sunt spēs argumētatiōis. Dm quis argumēta-
 tio nō sit vey gen? h; tñ modū generis. qz oē magis cōe dicit habere mo-
 dum generis respectu illi? qd est min? cōe. Et etiam quis inductio et en-
 thymema non sint vere spēs. tamen hñt se p modum speciez. Vel dicendū
 q ibi non capiunt p secundis intentionib?. s; p primis. cū logica sit pñ-
 cipaliter cōsideratiua primaz intentionū.

Diffinitio at syli dōcā ē pri? Inductio ē a singulari
 bus sufficiēter enūeratū ad suū vlc pgressio: vt sortes

Handwritten notes in a cursive script, likely a marginal gloss or commentary, partially obscured by the binding of the manuscript.

Tractatus Quintus

currit. plato currit rēijs. ergo omīs homo currit.

Hic cōrpe. hys. determinādo de illis spēbus. p̄ determinat de syllogismo. q̄ syls est p̄ncipalior spēs argumentatōis. eo q̄ oēs alie spēs reducunt ad sylm. Sz nō diffinit ipm. q̄ frustra sit p̄ plura qd̄ p̄t fieri p̄ pauciora. sz syls dialectic⁹ est diffinit⁹ in q̄to tractatu p̄ b̄ q̄ addit sibi illa pticula. cōcessis. q̄ eius diffinitio h̄ omittit. q̄re d̄ in textu. diffinitio sit syli dicta est p̄us. Tunc ibi. Inductio est. determinat de scda spē argumentatōis. s. de inductione. Et p̄cedit inductionez enthymema. q̄ inductio p̄cedit a singularib⁹ q̄ sunt nobis fm̄ sensum notiora. r̄ enthymema p̄cedit ex vltibus q̄ sunt nota fm̄ intellectuz. Et p̄mo diffinit inductionē dicēs. Inductio est rē. Et ponit p̄gressio loco generis. Deinde d̄ a singularib⁹ ad v̄iam enthymematis r̄ syli. Et ponit. ad v̄le. ad v̄iam exempli. qd̄ p̄cedit ab vno singulari ad aliud.

Q̄ Quot requirant ad h̄ q̄ b̄n arguat p̄ inductionē. Dm̄ q̄ tria. Primo vt arguat a singularib⁹ sufficiētē enumeratis sub propria vel vna pticula oīa singularia cōtinentē. s. r̄ sic de singulis. Secdo vt arguat ad suū v̄le. r̄ nō ad aliud. q̄re si sequit. sortes currit. plato currit rēijs. q̄ oīs equ⁹ currit. Tercio q̄ arguat ad suū v̄le immediatū. id nō seq̄t. sortes currit. p̄lo currit rēijs. q̄ oē aīal currit. Et d̄ argui ad v̄le in p̄dicādo. et si ad v̄le vltimate tot⁹ integlis. qd̄ id d̄ v̄niversale. q̄ cōtinet in se multas p̄tes integles. r̄ q̄ nō sequit p̄ inductionē. man⁹ sortis est alba. pes sortis ē albus r̄ rēijs. q̄ totus sortis est albus.

Ā Progressio solū cōuenit aīalibus. s̄ inductio nō ē aīal. q̄ inductio nō est p̄gressio. Dm̄ q̄ p̄gressio capit dupliciē. vno mō p̄prie p̄ p̄ma ei⁹ unp̄c. r̄ sic solū cōuenit aīalib⁹. Alio mō similitudinarie. ad similitudinē quā h̄z cū p̄gressiōe p̄prie d̄cā. r̄ sic accipit h̄. q̄ sicut pes p̄ponitur p̄d̄t i p̄gressiōe aīalis. sic etiā in inductionē p̄cedit a fr̄ib⁹ ad v̄le.

Ā Hec est bona inductio fm̄ p̄bm̄. equ⁹ est lōgeu⁹. mul⁹ ē longenu⁹. rēijs aīalib⁹ colerā nō h̄ntib⁹. q̄ aīal colerā nō b̄ns est longenu⁹. et tamē ibi ibi nō arguit a singularibus. Dm̄ q̄ duplex est singulare. scz. singulare simpliciter. r̄ singulare in respectū. Singulare simpliciter ē idē qd̄ in diuiduū determinatū. vt sunt sortes plato rēijs. Sz singulare in respectu est id qd̄ ē h̄m̄ v̄le. An̄ quis h̄ nō sit p̄gressio a singularib⁹ simpliciter. ē tamen p̄gressio a singularibus in respectu. eo q̄ habent modum singularis. quod sufficit.

Ā Singularia nō p̄nt sufficiētē enumerari eo q̄ sunt infinita. q̄ diffinitio p̄supponit falsū. Dm̄ q̄ quis singularia nō possint sufficiētē enumerari sub p̄pria forma. tū b̄n p̄ circūlocutionē istī pticule. rēijs r̄ cōtingit aliqn̄ q̄ s̄b̄ aīq̄ v̄li sunt pauca singularia. vel vnu singulare tū vt sol. r̄ tūc nō oportet q̄ addat illa pticula. r̄ sic de alijs. s̄ debet addi illa clausula. r̄ nō sunt plures tales vel plura talis. vt iste sol lucet. r̄ nō sunt plures tales. q̄ omnis sol lucet.

Ā In inductionē dialectica q̄ est p̄batiua aīis d̄z eē not⁹ ip̄o p̄ntē. sed singularia nō sunt notiora v̄li. q̄ nō p̄nt iſerre r̄ p̄bare cōclusionem v̄lem. Dm̄ q̄ licet singularia nō sint notiora v̄li simpliciter r̄ fm̄ naturā. tūc tū notiora quo ad nos. Et q̄n̄ d̄. singularia sunt infinita. q̄ non p̄nt esse

notiora
singula
tis con

Ā

q̄n̄ esse
quo ad
dicē. si
intellec
non inte
flectunt

Q̄

ris extre
notis ex
sortes c
gismum
plato r
r̄ non co
de suo v
rēijs. q
to. q̄ iste
pulariū
nūlis si
r̄ sic nor

Ā

p̄modū

E

mille

rit. q̄

ditur

Ā

nis. p̄

idē ē

r̄ h̄ in

nis. p̄

p̄bab

cātū v̄

inferē

notiora quo ad nos. q̄ia r̄. q̄ infinitū non est cognoscibile. Dm̄ l̄ oīa singularia collectiue sint nobis ignota. tñ aliq̄ sunt nob̄ nata q̄b̄ enūeratus comprehendunt alia sub illa p̄cula. r̄c̄is. r̄ sit bona inductio.

Af Qñ dī. r̄c̄is est petitio p̄ncipij. q̄ illa p̄cula est ita incerta r̄ ignota sicut q̄ p̄ ip̄am p̄bat̄. Dm̄ q̄ nō est incōueniēs ī inductiōe aliq̄n esse petitionē p̄ncipij s̄m naturā rei. non tñ debet esse petitio p̄ncipij quo ad r̄ndentem. s̄ iufficiat q̄ aīis sit sibi notū consequente. Et quando dicit̄. singularia non intelligunt̄ a nobis. s̄ solum vlc. quod est obiectum intellectus. s̄ nulla singularia sunt nobis nota. Dm̄ q̄uis singularia non intelligunt̄ a nobis directe. tamē bene refert̄ p̄ hoc q̄ intellect̄ reflectitur ad sensum p̄ quē singularia cognoscunt̄.

Qf Quomodo debet īductio reduci ad syl̄lm. Dicendū q̄ isto mō. quia p̄dicatū in conclusione inductiōis debet poni loco maioris extremitatis r̄ subiectum in conclusione eiusdem debet poni loco minoris extremitatis. r̄ singularia debent poni loco medij. vt̄ hec inductio. sortes currit. plato currit r̄c̄is. s̄ omnis homo currit. sic reducit̄ ad syl̄logismum. omne quod est sortes vel plato r̄c̄is. currit. oīs hō est sortes vel plato r̄c̄is. ergo oīs homo currit. Et debent singularia capi distinctiue. r̄ non copulatiue. Cuius p̄ma rō est. quia non p̄nt copulatiue verificari de suo vlc. s̄ bene distinctiue. vñ ista est falsa. omnis hō est sortes vel plato r̄c̄is. q̄ ei⁹ descendentes sunt false. nā nō sequit̄. oīs hō est sortes vlc̄ plato. q̄ iste hō est sortes r̄ plato. Scda rō. q̄ si cōiungerent̄ p̄ cōiunctionē copulatiuam tñc cōmitteret̄ soleocism⁹ in maiore p̄pōne. q̄ copulatū ex terminis singularib⁹ cōpōllet termino singulari. s̄ tali nō p̄t addi signū vlc. r̄ sic non posset dici. omne qd̄ est sortes r̄ plato.

Af In oīni syl̄lo sunt tñ tres termini. s̄ ī inductiōe sunt plures q̄ tres q̄ nō reducit̄ ad syl̄lm. Dm̄ q̄ l̄z sint p̄les q̄ tres. tñ illi capiunt̄ p̄ modū trū. nā singularia capiunt̄ p̄ vno termino. s̄ medio.

Enthimema ē syl̄ls ip̄fect⁹. i. oīo in q̄ n̄ oīb⁹ p̄missis aīpositis infer̄ festinata conclusio vt̄ oē aīal currit. s̄ oīs hō currit. In hac eīn argumētatione includitur h̄ p̄pō oīs hō ē aīal. q̄ si poneret̄ p̄fect⁹ eēt syl̄ls Aresto. ip̄m sic diffinit. enthimema ē ex r̄corib⁹ r̄ signis. r̄cos idē est qd̄ p̄pō. p̄babilis Signū vt̄ h̄ sumit̄ idē ē qd̄ demonstratiua seu ncc̄aria. p̄pō vel p̄babilis r̄ h̄ in inferēdo: Signū vt̄ h̄ sumit̄ dī ncc̄itatē illationis: r̄cos at̄ dī p̄babilitatē ip̄i⁹ p̄pōnis in se: s̄m quā p̄babilitatē p̄pō dī eē x̄a. Tñ l̄z in enthimemate est tātū vna p̄positio inferens r̄ alia illata: tamen s̄m q̄ inferēs p̄positio apparet om̄ibus eē x̄a vel plurib⁹

Tractatus Quintus

sic dicitur per eos. quia sic iam est probabile: ut quilibet diligit diligenter se. secundum autem quod ipsa inferit conclusionem de necessitate: sic est signum. et sic eadem propositio est per eos et signum secundum aliter et aliud sumpta. Si quis obijciat quod enthymema debeat sic diffiniri. Enthymema est ex parte et signo. cum tamen sit una propositio inferens quod est per eos et signum secundum diversa. Ad hoc sic respondetur quod licet sit una propositio inferens actu. tamen habet in se virtutem duarum propositi-um quia habet in se virtutem propriam: et illi quod subintelligitur. et sic est una secundum substantiam et due secundum virtutem. et ideo dicitur in plurimo numero ex per eos et signis et non ex parte et signo. Sciendum autem est quod omne enthymema debet reduci ad syllogismum. In enthymemate autem sunt tres termini sicut in syllogismo: et duo illorum sunt in conclusionem: et sunt maior extremitas et minor extremitas. Aliud autem non ponitur in conclusionem: et est medium: illarum autem extremitatum altera sumitur bis et altera semel. Ex extremitate ergo tamen semel sumpta et ex medio fiet una propositio secundum exigentiam modi et figure: et sic habet syllogismum. Verbi gratia: in hoc enthymemate: omne animal currit: ergo omnis homo currit: homo et currit sunt due extremitates: et animal est medium: sed illa extremitas scilicet homo sumpta est tamen semel: ex ipsa ergo et medio fiet una propositio scilicet omnis homo est animal: et tunc erit perfectus syllogismus sic: omne animal currit. omnis homo est animal: ergo omnis homo currit.

Hic consequenter determinat de tertia specie argumentationis. scilicet de enthymemate. Et sequitur enthymema inductionem. quia secundum aliquem modum dicendi inductionem est perfectior enthymemate. quia exemplum potest reduci ad inductionem. sed nulla species argumentationis reducitur ad enthymema. Et quatuor facti. nam si ponitur diffinitionem enthymematis. quam cepit a Boetio exponendo ipsam. Secundo ponitur alia diffinitionem. quam cepit ab Aristotele. et ea declarando exponitur quod intelligitur per eos. et quid per signum. Tercio arguitur diffinitionem Aristotelis. et soluit eam. Quarto docet reducere enthymema ad syllogismum. Primum ergo diffinitur ipsum dicens. Enthymema est syllogismus imperfectus. id est ordo in qua non omnes premissis adpositis inferitur festinata conclusio. ut omne animal currit. ergo omnis homo currit. Sed Aristoteles sic diffinit enthymema. Enthymema est ex per eos et signis. et hoc diffinitionem declaratio clare habet in textu. scilicet quia alie due partes notantur. ideo relinquuntur.

Aristoteles
mō p
est illis.
enthymema
spēs diffi
ptē nega
nō argu
ibi fallac
Ar
funt eius
tamē be
Ar
fili. D
lit: s solū
deficit in
tellectū l
pter def
Qu
q lic. qz il
fectus. S
positio q
nes in me
ma ē filis
tio necess
requirat
Ar
qu
dū quis e
gnis virtu
memia in v
am hic nu
latius. et. t
Qu
in
rū duo por
nit in cōse
nor extrem
pntis pon
tur in prem
sibile est h
scōi vt omē
et sic fit sillo

Petri hys. fo. CXCIIM

Ar Ana spēs nō est alia. s̄ enthymema est spēs distincta a sillogismo. & enthymema nō ē sillogismus. Dicendū q̄ sillogismus capit dupl̄ vno mō p̄ sillogismo pfecto cui sūt due pmissae & tres termini. & sic enthymema si est fillis. Alio capite fillis vt extēdit se tā ad filli pfectū q̄ imperfectū & sic enthymema ē fillis nō pfectus s̄ imperfectus. Et q̄ dicitur enthymema nō ē fillis. q̄ ē spēs distincta. & nō est fillis imperfectus. oīa pbat p locū a toto in mō ad suaz pte negatiue sicut hic. lapis nō est hō: & lapis nō est albus. Dicendū q̄ h nō arguit p locū a toto in mō. s̄ arguit a dicto simpli ad dictū fm qd. & est ibi fallacia talis: q̄ illud additū imperfectus destruit naturā & cōnē sillogismi. & ideo nō facit partem in modo.

Ar Imperfectū & pfectū nō variāt spēm. & imperfectus sillogismus & pfectus sunt eiusdē spēs. Dicendū q̄ imperfectū in accidētali nō variat speciem. tamē bene in substantialibus. s̄ hic imperfectū dicitur imperfectionē substantialē sillogismi. q̄ dicit defectū vniū premissarum.

Ar Enthymema est vere fillis p̄ posteriorē. & imperfectū nō destruit rōnem filli. Dicendū q̄ Arist. nō vult ibi dicere q̄ enthymema sit vere fillis forma lē: s̄ solū materialē. q̄ habet mām filli pfecti eo q̄ habet tres terminos. s̄ deficit in vna p̄pōne. Etā duo enthymemata faciūt vnu filli. & ad hūc intellectū loq̄r Arist. p̄ posteriorē. Vel dicendū q̄ enthymema est fere. i. q̄ fillis ppter defectū vniū p̄pōnis: q̄ dicit enthymema ab en qd est in. & thimos mens. & monos vnu. q̄ tenēs vnā p̄pōtionē in mente.

Q Arist. hic sit enthymema. oīs hō currit. & oīs asin⁹ currit. Et videt q̄ sic. q̄ ibi deficit vna p̄missa. scz oīs hō ē asin⁹. que si exprimat ē fillis pfectus. Sed dicendū q̄ nō est enthymema pbatū lē bene illatū. q̄ illa p̄pōitio que tenet in mēte debet esse vera vel p̄babilis. s̄ p̄pōitio que h̄ tenet in mente est falsa. & rē. Et hoc notat in illo qd dicit Arist. q̄ enthymema ē fillis ex p̄cōtib⁹ & signis. p̄cōs autē ē p̄pōitio p̄babilis. & signū ē p̄pōitio necessaria vel p̄babilis. Alij vō dicūt q̄ sit verū enthymema. & dicūt q̄ requiratur vt p̄missa intellecta sit p̄babilis vere vlt̄ sophisticē.

Ar Enthymema ē ex p̄cōte & signo & nō ex p̄cōtib⁹ & signis. Alijs pbat. q̄ in enthymemate ponit vna p̄pōitio ex q̄ infert cōclusio. Dicendū q̄ quis enthymema formalē nō ē ex p̄cōtib⁹ & signis. est tñ ex p̄cōtib⁹: si signis virtuali cōnumerando p̄pōtionē in mente tentā. Vel dicit q̄ enthymema in vlt̄ est ex p̄cōtib⁹ & signis. nō autē in p̄ticulari. hoc vel illud. Et qm hic numerus pl̄alis ponit loco numeri singularis. Et cōiunctio copulatiua. et. debet hic capi p̄ disiunctiua.

Q Scdm quē modū enthymema reducatur ad filli. Dicendū q̄ sic. nā in enthymemate sunt tres termini sicut in sillogismo. quorū terminorū duo ponunt in cōsequēte & illi sunt extremitates: s̄ ille termin⁹ q̄ nō ponit in cōsequēte ē mediū. vt est subiectū aūtis. s̄ subiectū cōsequētis ē minor extremitas. & p̄dicatū aūtis seruat p̄ maiorē extremitatē. si & subiectum aūtis ponit in p̄missa cū medio: tunc deficit maior. Et si p̄dicatum ponatur in p̄missa cum medio: tunc deficit minor. Exemplū p̄mittit. vt omne r̄ fibile est hō. & omne r̄ fibile ē aīal. suppleat maior. oīs hō ē aīal. Exemplū s̄cōt vt omne aīal currit. & oīs hō currit suppleat minor. omnis homo est aīal & sic sit sillogismus pfectus.

Tractatus Quintus

Antithemema est species distincta contra similitudinem. & non potest reduci ad eam. *Te-*
net consequentia. quia species dispersa non potest reduci ad aliam. Dicendum
quod enthemema formaliter caput non reducit ad similitudinem. sed solum materialiter caput per
terminis et propositionibus ex quibus constat. quod idem termini qui prius substabant
forme enthemematis postea substant forme sillogismi.

Exemplum est quoniam unum particulare probat per aliud propter aliquod
sile repletum in ipsis: ut colonienses pugnare contra bonnes
ses malum est: & cliuenses pugnare contra gelreses malum
est: quia utrobique est pugnare affines contra affines.

Hic oportet determinat de quarta specie argumentationis. scilicet de exemplo. Et est exemplum
quoniam est processus ab uno particulari ad aliud propter aliquod sile repletum in ipsis. ut sor
tes est risibilis: & plato est risibilis: quia uterque est homo. In quo differt processus po
nit loco generis. Et addit. ab uno particulari. ad duas enthemematis et sillogis
mi. Et dicit. ad aliud. ad quam inductionis. que procedit ad vltimum perbandum. Et
ponit. propter aliquod sile in ipsis repletum. ad ostendendum virtutem probatoris. que pro
uenit ex similitudine duorum ad invicem.

Anti particulare non est notum altero. & unum non potest probare per aliud. Di
cendum quod quis unum particulare non sit notum altero quod ad naturam. tamen unum
est notum altero quod ad nos. Et debet hic particulare capi non per positionem particulari
quia exemplum etiam fit ex positionibus vltimis et indistinctis. sed caput per subiecto:
cui assignat inesse specialis proprietates.

Anti hoc est bonum exemplum per philosophos sunt docti. & philosophi colonienses sunt
docti: et tamen non exprimit aliqua similitudo. Dicendum quod si in exemplo non
addat similitudo causarum quedam probabilitas si non erit veritas: nisi si ductum
fuerit ad similitudinem. dicendo. philosophi parisienses sunt docti. propter sortem sciarum
ergo philosophi colonienses sunt docti. propter eandem causam.

Quod autem exemplum reducat ad sillogismum. et quomodo. Dicendum quod sic. si per de
bet reduci ad inductionem imperfectam. et per ad similitudinem. Cuius maior probat
per illam inductionem imperfectam et illa inductio imperfecta procedit ex eodem ante ex quo
processit exemplum. et concludit predicatum tantum exempli de illo con. in quo singularia co
nveniunt. Et vltimo reducendo ad similitudinem. similitudo debet poni loco medii: et per
eatum tantum erit maior extremitas et subiectum minor extremitas. ut illud ex
plum coloniense. pugnare contra bonneses malum est. & cliuenses pugnare contra gelre
ses malum est. quia utrobique sunt affines. Primum reducit ad inductionem sic
colonienses pugnare contra bonneses. malum est. et sunt affines. & omnes affines pug
re contra affines malum est. tunc vltra. omnes affines pugre contra affines. ergo
eos pugnare malum est. Et ideo exemplum finem se totum non reducit ad similitudinem. quia ex
vno particulari inferunt vltimum. et sic reservat vna particularis que non ingreditur sil
logismum ad perbandum illam vltimum. Vel aliter. sile in quo ista particularia conveniunt
debet caput per medio: et ipsa particularis per minori extremitate. et proprietates que
ipsis assignat inesse per maiori extremitate. ut istud exemplum. Sortes est risibilis. so
res est homo. vel plato est risibilis. sic reducit ad sillogismum. omnis homo est risibilis. so
res est homo. vel plato est homo. & sortes est risibilis. vel plato est risibilis.

Petri His So. CXCV

¶ Si exemplū reduceret ad sillogismū. sequeretur qd esset formalis cō-
sequentiā & necessaria sicut sillogismus. Dicendo negando con-
sequentiā. quia non solum reducit ad sillogismū sed etiā ad inductionē
imperfectam que non est formalis cōsequentiā. & sepi⁹ etiā non est necessaria.

Argumentū autē p locū cōfirmat: idō dāda ē diffini-
tio loci. put. loc⁹ hic sumit. Loc⁹ ē sedes argumētū vel
id a qd ad ppositā qōnē cōueniēs trahit argumētum.
Quid autē sit qd dictū ē. Et sciendū qd ppō. qd. cōclio
& enūciatio fm sbaz idē sūt. differūt autē fm rōnē: diuer-
sas enī hāt rōnes siue diffinitōes: vt pu⁹ patuit: Se-
ciūdū enī qd dubitabilis est. qd ē. put. xō iā pbata est
p argumētū cōclusio est. & put. ponit p alio in pmi-
sis est ppō. qz ppō dī fm qd est in pmissis ad pban-
dam conclusionē. Enūciatio autē est fm qd hcat esse vt
non esse. vt sortes currit. sortes non currit.

Postq̃ pe. hys. ostendit qd sit argumentū & quid sit argumentatio. & qd
sūt spēs argumētatiōis. hic cōsequenē determinat de locis dyalecticis i qd
bus fundant argumētatiōes dyalectice & p ipsos cōfirmat. Et pmo diffi-
nit locū. in cui⁹ diffinitōne ponit argumētū dicēs. Locus ē sedes argumē-
ti. i. firmamētū vel regula cōfirmatiua pbabilis illatiōis. vel id a qd ad ppo-
sitā questionē cōueniēs trahit argumētū. i. termin⁹ medi⁹ cū virtuali in-
clusionē loci imēdiatē firmāns argumētū. qualis terminus dicit differē-
tia maxime. Et ponit sedes. loco generis. sed ceterē particule ponunt lo-
co differentie.

¶ Aristoteles dicit quarto phisicorū. qd locus est superficies corpis cō-
tinentis immobilis primi. ergo nō est sedes argumēti. cuz vni⁹ res
sit vnica diffinitio. Dicendū qd locus capit dupliciter. vno modo pprie &
phisice. vt est superficies circūscribens locatū & sic nō capit hic. Alio mō ac-
cipit trāsumptiue p habitudine necessaria terminorū ad invicē. scz termi-
ni inferēs ad terminū ilatū in qua habitudine fundat argumētū dy-
lecticū. & sic capit hic in pposito.

¶ Nulla bona diffinitio debet dari p metaphoriā. vt p Aresto. sexto
thopicorū: s̃ ista est hmoi. & rē. Dicendū qd nulla diffinitio debet
dari p metaphoriā. nisi ipm diffinitū sumat metaphoricē. s̃ locus sumit h
metaphoricē. Et dicit sedes ad similitudinez sedis realis. quia sicut in sede
reali sedens stabilit⁹ & quiescit. ita argumētū cōfirmat & quiescit in loco
dyalectico. & intellectus noster quando dubitat de virtute pbatiua vel il-
latiua quiescit. qñ repperit ppositionē maximā p se notam. vbi illa babi-
tudo confirmat & probat.

Tractatus Quintus

¶ Nulla bona diffinitio debet dari p̄ diffinītiōem. s̄ ista est h̄mōi. & r̄.
Dicendū q̄ nulla diffinitio q̄datiua & essentialis debet dari per
diffinītiōem. s̄ bñ diffinitio descriptiua dūmodo in ea inuat̄ aliq̄ diuisio. si
cut in presenti diffinītiōe. Itā p̄ primā p̄ticiā tangit̄ locus maximar p̄ se
eundam p̄ticiā tangit̄ locus differentia maxime.

¶ Locus & argumētū s̄ idē. s̄ idē nō pōt diffiniri p̄ seipm. & loc⁹ male
diffinit̄ p̄ argumētū. Dicendū q̄ idē s̄ eodē noīe nō pōt diffiniri p̄
seipm. tñ bñ s̄ noīe notiori. & sic locus diffinit̄ p̄ argumētū. Et dñt for
malr. vtz in isto argumēto hō currit. & aīal currit. qz hic hō ē argumētū in
q̄tū est mediū cōfirmabile. & est loc⁹ inq̄tū ē spēs cōfirmās. vñ hō est spēs
cōfirmās. vel hō est argumētū inq̄tū habet x̄turē p̄bandi cōclusiōez & est
locus inq̄tū includit scđam intentiōē que ē spēs dicēs respectū ad suū
gen⁹ scz aīal. & in ista habitudine sedet virtus argumēti.

¶ Habito de diffinītiōe loci seq̄t diuisio ip̄i loci. Lo
cus diuidit̄ in locū maxia & in locū differentia maxi
me. Locus maxima idem est q̄ maxima.

Posita diffinītiōe loci. hic p̄r diuidit̄ ip̄m. Et rō ordinis ē. qz esse est an
te posse s̄ diffinitio explicat esse. diuisio x̄o posse. & prius locus diffinit̄ an
teq̄ diuidat̄. Et est diuisio ista. Locus diuidit̄ in locū maximā & in locū
differentia maxime. Ratio diuisiōis est. nā oīis locus dyalecticus confir
mat argumētū dyalecticū. vel ergo cōfirmat argumētū dyalecticū expli
cite aut implicite. si explicite: sic est locus maxima. si implicite. sic est locus

¶ Ista diuisio est ineq̄grua. & r̄. Aliis p̄bat̄. differentia maxime.
qz adiectiū & substantiū discōueniūt in gñe. vtz dicēdo. Locus di
uidit̄ in locū mariā. Et ibi locus dīa. sunt duo substantiua & neutru po
nit̄ in grō. Dicendū q̄ in ambab⁹ illis oīombus nō est adiectim & substā
tiū s̄ sunt duo substantiua. & est ibi appositio. eo q̄ maxima est substanti
um & habet se vt minus cōmune. est & sensus locus maxima. i. maxima p̄
vnam regulā restrictiōis. Et qñ dicit̄ adiectim substantiua in neutro ge
nere & nō in feminino genere. Dicendū q̄ maria capit̄ duplr. vno mōy ē
nomē adiectim suplatiu gradus. & sic nō capit̄ hic. Alio mō vt ē idē qd̄ p
positio p̄ se nota. & sic capit̄ hic. & nō substantiua. s̄ ē substantim p̄ se.

¶ Membra bone diuisiōis nō debēt coincidere. s̄ mēbra hui⁹ diuisiōis
coincidūt. & r̄. Minor p̄bat̄: qz locus dīa maxie cōtinet̄ i loco ma
xima. qz ē p̄ se et⁹. Dicendū q̄ locus dīa maxie materiali solū cōtinet̄ in lo
co maxima. s̄ nō formalr tanq̄ p̄ticiēs ad formā maxie. Itā loc⁹ dīa maxie
dicit̄ terminos vel habitudinē terminor in q̄ fundat̄ argumētū dyalecti
cū. Sz loc⁹ maxima dicit̄ p̄p̄em et illis terminis cōstitutam.

¶ Maxia ē p̄p̄o q̄ nō ē altera prior neq̄ notior. vt dē
totū ē mai⁹ sua pte. Vel de q̄cūq̄ p̄dicat̄ diffinitio. &
diffinitū. Et de q̄cūq̄ p̄dicat̄ spēs: de eodē p̄dicat̄ ge
nus. Locus dīa maxie ē ille. q̄ vna maxia differt ab

Petri hyl. fo. CXCVI

De quorūq; predicatū pēs et gēnū

alia. vt iſte maxie. et de q̄cūq; p̄dicatū diffinitio et diffinitū. Differūt aut p terminos ex q̄b; cōponunt. vna em cōponit ex gēne et sp̄e. altera ex diffōne et diffinito. Un̄ iſti termini ſimplices dicūt d̄re maxie. Et ē sciendū q; tā loc⁹ maxia q̄ loc⁹ d̄re maxime d̄r locus. q; vtrūq; confert firmitatē et robur argumēto. Un̄ ppor tionabilr ſumit hic loc⁹ ad locū in reb; naturalib;. q; ſic ille ſuat res i eē. ita ſilr hic loc⁹ pfirmat argumētū

Hic cōſequēd diffinit mēbra dicte diuiſiōis et p̄maximā: dicēs q; maxia est p̄poſitio q̄ nō est altera prior neq; notior. vt om̄e totū est maius ſua pte Et vocat maximā: q; ſit parua in ḡnitate: est tū maxima in x̄tute et gra du certitudinis. q; poteſt certificare plēs alias p̄poſitiones. Etiam vocat dignitas. q; digna est q; ſibi fides adhibeat. vel q; ſeip̄am dignificat. Ter cio vocat cōmunis animi cōceptio: q; ab intellectu multorū faciliſ concipi t. et cognitis terminis. Ideo dicit Boetius. Maxima est cōmunis animi cō ceptio. quā quilibet pbat auditaz. Quarto vocat p̄poſitio p ſe nota. q; ap prehenſis terminis eius ſine noticiā alicui⁹ alteri p̄poſitionis poteſt co gnosci. Tūc ibi Locus d̄na. diffinit locū d̄nam maxime dicēs. q; locus dif ferentia maxime est qua vna maxima differt ab alia. qd ſit p terminos i ma xima poſitis. Unde loc⁹ d̄na maxime dicit habitudo terminorū in qua fun dat argumentū. et illa habitudo terminat et cōfirmat argumentū implicite et impfecte. ſi maxima dicit p̄poſitio que explicite et cōplete terminat argu mentū. vt cū arguit ſortes est hō. q; ſortes ē aīal et pbat d̄na p locū a sp̄e ad genus. ſi nō terminat pfecte argumentū. q; pōt adhuc dubitari q̄lis ſit ha bitudo sp̄ei ad gen⁹. ſi cū addit illa maxima. De q̄cūq; vere p̄dicat sp̄es. de illo vere p̄dicat gen⁹. tūc explicite et pfecte terminat argumentum. Tūc ibi. Et ſciendū. ponit notabile. vtz in ſra.

Aſ Nulla bona diffinitio debet dari p negatōem. ſi illa dat p duas ne garōes. q; nō est bona. Dicendū q; nulla diffinitio debet dari p pu ram negatōem ſi hic ponit p̄poſitio loco generis. et est quid affirmatiuū. ſi p negationes dat intelligi aliqua affirmatio. ſc; q; maxima est p̄poſitio prima et notiffima.

Aſ Illa p̄poſitio nō debet dici maxia q̄ altera est notior et prior. ſi est aliqua p̄poſitio notior et prior illa. om̄e totū est maius ſua pte. igit; d̄nq; pbat de illa. de q̄libet dicit eſſe vel nō eſſe. de nullo ambo ſil que ē notior. q; cōſtituit ex terminis cōmunitatib; et prioribus q̄ ſit totū et pars.

Dicendū q; ſi ſit vna p̄poſitio notior et prior illa. om̄e totū ē mai⁹ ſua p te et alijs terminis. tamē ei eiſdē terminis et in ſuo genere nō est aliqua p̄ poſitio notior neq; imediatior.

Aſ Om̄is loc⁹ d̄na maxie ē h̄tudo ſi termin⁹ nō ē h̄tudo. q; termin⁹ nō est locus d̄na maxie. Dicendū q̄uis termin⁹ nō ſit h̄tudo formalr et explicite. tamē est habitudo implicite et x̄tualr q̄ ad ſc̄a ſua. qd ſufficit ad hoc q; ſit loc⁹ d̄na maxime.

B b iij

Tractatus Quintus

Item locus differentia maxime diuidit p locum ex
trinsecum: intrinsecum et medium:

Postq petrus hyl. determinauit de loco in cōmuni tam diffinitue q di
uisione et manifestauit singula mēbra loci. hic p̄r s̄bdiuidit locū dīam ma
xime in tria mēbra. Dīcēs q diuidit in locū intrinsecū: extrinsecū et mediū
Et sufficiētia istoz mēbroz pōt sic sumi. nā oīs locus dīa maxime impo
tat habitudinē termini inferētis ad terminū illatū. vel q termin⁹ inferens
puenit cū termino illato. et sic est locus intrinsecus. Aut discōuenit cū ip̄o
et hoc est dupl̄. qz vel discōuenit simpl̄. vel p̄m puenit et p̄m discōuenit
si p̄mū sic ē locus extrinsecus. si scōm sic ē locus medi⁹. Et dicit loc⁹ in
trinsecus generalr capiēdo intrinsecū. qñ termin⁹ inferēs ē in termino il
lato vel ecōtra. fm̄ aliquē modū effendi in. et qñ hoc nō fit: tūc est locus ex
trinsecus. Quare aut locus dicit extrinsecus et medi⁹ patebit in locis suis
Et est ista diuisio analogi in sua analogata. qz p prius dicit de loco intrin
seco. scōdo de medio. et tercio de loco extrinseco. Nō est. qz locus est habitu
do termini inferētis ad terminū illatū. s̄ in loco intrinseco vbi est habitu
do positua est pfectior habitudo q̄ in alijs. vbi est negatiua vel p̄mātiua
habitudo. que habet cognosci p positua. Sed locus medius ea pte q cō
uenit cū intrinseco est pfectior extrinseco.

Ar Petr⁹ hyl. nō s̄bdiuidit locū marīam. q nō debet s̄bdiuidere locū
dīam maxime. Tenet oīa p hylē cū sint vni⁹ et idē māl̄. Et auidet q
locus marīam potius h̄et diuidi q locus dīa maxime. qz confirmat argu
mentū. Dicendū q in hoc q diuidit locū dīam maxime et s̄a diuidit locū
marīam. qz tot sūt maxime q̄t sūt loci dīe maxime.

Ar Tullius diuidit locū dīam maxime precise p illa duo mēbra. scz in
trinsecum et extrinsecū. quē ipse Boetius in pluribus secutus est. ve
ipse de se fateat. ergo male hic ponit terciū mēbrū. Dicendū q aliter ca
pit terminos. Tullius et Boetius. quē petrus hyl. sequit. qz Tullius vo
cat oīm locū intrinsecum. cuius terminus inferens habet habitudinē ad
terminū illatum. Extrinsecū aut vocat cuius termini inferentis non ē ali
qua habitudo ad terminū illatū rōne sui significati. Sed autor cum Boe
tio non vti istō modo terminis.

Ar Nullus est locus intrinsecus. igit. Antecedens pbat. quia locus
dialecticus sumit ad similitudinē loci realis. s̄ oīus locus realis
est extrinsecus. ergo s̄r oīus locus dialecticus erit extrinsecus. Dicen
dum q est aliqua similitudo sed nō oīmōda. Est est ista. qz sicut locus rea
lis dat locato suo firmitatem et conseruat ipm. sic etiam locus dialecticus
dat firmitatē argumento dialectico. et cōseruat argumētū dialecticū in es
se. s̄ argumentū assumit dissimile. omēs aut transferētes se. fm̄ aliquā s̄li
tudinē se transferūt non fm̄ oīmōdam.

Ar Omnis loc⁹ ē medi⁹. q̄ rē. Antecedens pbat. qz oīus locus ē h̄itu
do medians inter terminū inferentē et terminū illatum. Dicendū
q locus medi⁹ nō dicitur ideo medi⁹. qz est habitudo media inter duos ter
minos. s̄ ideo quia terminus inferens et terminus illatus medio modo se
habent. sic q qdāmodo fcat idē et quodāmodo non.

Petri His So. CXCVII

Ad In omni loco intrinseco terminus inferens primum conuenit et primum differt a termino illato. et ois locus intrinsecus est medius. Alius probat sic arguendo. homo currit: et animal currit. ubi homo primum conuenit et primum differt ab animali. Dicendum quod si homo primum conueniat cum animali. quod in re facta. eo quod idem faciat. et primum differat. scilicet in modo faciendi. tamen homo non infert animal in quantum est conueniens et differens. sed sub ratione conuenientie tantum.

Locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia rei. ut in diffinitione ut si dicatur animal rationale mortale currit: et homo currit. **Locus extrinsecus** est quando sumitur argumentum ab his que omnino sepata sunt a substantia rei ut locus ab oppositis: ut si queratur utrum sortes est albus. et probetur sic. Sortes non est niger: et sortes est albus. **Locus medius** est quando sumitur argumentum ab his que prout conueniunt cum terminis in questione positis et primum differunt ab eis sicut uniuoca et denotatiua que dicuntur coniugata. ut si queratur utrum iusticia est bona et probetur sic. iustum est bonum: ergo iusticia est bona.

Hic sunt diffinitio illa membra per ordinem et primo locum intrinsecum dicemus. quod locus intrinsecus est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia rei. id est locus intrinsecus est. quicumque sunt duo termini. scilicet terminus inferens et terminus illatus et unum illorum est in alio secundum aliquem modum essendi in. Locus extrinsecus est. quando sumitur argumentum ab his que sunt omnino sepata a substantia rei. id est quando terminus inferens est extraneus et oppositus termino illato. ut si queratur an sortes sit albus. et probatur quod sortes non est niger. et est albus. Sed locus medius est. quando argumentum sumitur ab his que primum conueniunt et primum differunt cum terminis in questione positis. id est quando terminus inferens primum conuenit et primum differt a termino illato. sic sunt abstractum et concretum. ut cum sic arguitur. iusticia est bona: et iustum est bonum. ubi iusticia est terminus inferens et iustum est terminus illatus. et primum conuenit terminus inferens cum termino illato et primum differt ab eo. quod conuenit secundum faciem cum ipso et differt ab eo sicut abstractum a concreto.

Ad Locus est habitudo termini inferentis ad terminum illatum. si terminus ille qui est alteri omnino extraneus non habet aliquam habitudinem cum alio. et non infert ipsum. Dicendum quod inter illos terminos quod unum est alteri extraneus non sit habitudo positua et affirmatiua. tamen est hic habitudo priuatiua et negatiua. que dicitur habitudo repugnantis. quod sufficit ad locum extrinsecum.

Item locus intrinsecus diuiditur per locum a substantia et per locum a concomitantibus substantia. Locus a substantia est quando sumitur argumentum ab his que sunt de substantia terminorum in questione positorum.

Posita diuisione ipsius loci. hic persequitur de membris diuisionis supra dictae. et primo de loco intrinseco. quod locus intrinsecus est perfectior quam alij loci.

*in his locis
aut de substantia
aut de concomitantibus
aut de oppositis
aut de aliis*

B b iij

Tractatus Quintus

et diuidit locū intrinsecū in locū a substantia et in locū a cōcomitantib⁹ substantiam. Rō diuisionis est. qz in omī loco intrinseco oportet terminū inferens eē in termino illato fm aliquē modū essendi in. vel q termin⁹ inferens puerit cū terio illato. et sic ē locus a sba. aut nō cōverti t cū terio illato. s dicit aliqd cōcomitans ipm. et sic ē loc⁹ a cōcomitantibus sba. Et locus a sba est qñ sumit argumentū ab his que sunt de sba terminoz in questione positoy. hoc aut sic debet intelligi. locus a substantia est cui⁹ terminus inferens dicit adequare et cōuertibilr totā sba et essentiā termini illati. et hoc explicite vel implicite. Diffinitū em̄ nō dicit explicite totā substantiā diffinitionis neqz descriptū descriptōis. Et capis hic substantia cōmuniter p essentia rei cū alia cōuertibili.

Ad ista diffinitio loci a substantia cōuenit alijs a diffinito. s nō ē bona ista pbat. qz cōuenit argumento q arguit a genere ad spēm. eo q genus est de substantia spēi. vel etiā qñ arguit a spē ad genus. vt cum dicit homo currit: s aīal currit. et tñ nō est locus a sba. qz in loco a sba terminus inferens et terminus illatus cōuertunt. Dicendū q duplr aliqd dicit de substantia alicui⁹. Uno modo. qz qcunqz mō est de essentia eius. et sic gen⁹ est de substantia spēi. qz est eius principiū materiale cōstitutū. Alio mō. qz dicit totā essentiā ipsius cōuertibilr. quo mō intelligit diffinitio. et sic gen⁹ nō est de substantia speciei. et ergo qñ arguit a genere ad speciez est locus a cōcomitantibus substantiam.

Ad illa que cōcomitant sba rei sūt extra ipam. s qñ sumit argumentū a cōcomitantibus sba erit locus extrinsecus. Dicendū q licet alī qua que cōcomitant sba nō sint intrinseca essentialr. tñ dicunt intrinseca fm aliquē modū essendi in. quod sufficit ad locū intrinsecū. Et s locus a causa efficiente ad suū effectū est etiā locus a cōcomitantibus sba. quia fm aliquē modū essendi in causa efficiēs est in suo effectū. ad nun⁹ fm virtutē. s sicut extra ipm fm substantiam.

Et diuidit ille locus p locum a diffinitione a descriptione et a nominis interpretatione.

Hic diuidit locū a sba in locū a diffinitione. a descriptione et noīs interpretatiōe cōprehēdēdo sba loco a diffinitione locū a diffinito. sub descriptione locū a descripto. et sub interpretatiōe locū ab interpretato.

Qñ Que sit rō istius diuisionis. Dicendū q ista. nā in omī loco a substantia termin⁹ inferens dicit cōuertibilr idē cū termino illato. vel s vn⁹ terminoz explicat essentiā alterius: aut ppteratē tñ. si prim⁹ sic est locus a diffinitione. Si scdm hoc est duplr. qz vel explicat naturā alterius p proprietates absolutas et fm se. et sic est locus a descriptione. aut qñ ad inpositionem nominis. scz inqñtum ab iphs sit interpretatio. et sic est locus a nominis interpretatione.

Ad Plures sunt loci extrinseci a substantia. scz locus a diffinito. loc⁹ a descripto et. s diuisio est insufficiens. Dicendū vt habet circa cōtinuationem. Et similr a diffinitione debet cōprehendi etiā locus a diffinitione vltima ad speciem. vt rōnale currit. ergo homo currit et contra. Et sub

Petri Hys. Fo. CXCVIII

loco a descriptione cōprehendit locus a p̄rio quarto modo ad suā specē.

Diffinitio est oīo indicās qđ est esse rei p̄ eēntialia.

Hic p̄sequit̄ de mēbris diuīsiōis loci a substantia ostendens quō in partī
culari formant̄ sillogismi dyalectici sū diuersos modos loci. Et primo
agit de loco a diffinitione: quia iste est p̄fectior alijs. gr̄a cuius primo diffi
nit diffinitionem dicens. Diffinitio est oīo rē. vtz in textu. et diffinit̄ hic so
lū p̄ diffinitione quidditatua. quod innuit̄ p̄ hoc quod dicit̄ p̄ essentialia
quia illa explicat conuertibiliter quidditatem siue essentiam diffinitū p̄
essentialia.

Quotuplex est diffinitio. Dicendū qđ quadruplex. scz qđ dicitur
descriptua. causalis et qđ noīs. Diffinitio qđ dicitur quidditatua est que con
stituit̄ ex p̄ncipijs essentialibus rei. scz ex genere et dīa. vt hō est aīal rōna
le. et illa diffinitōe sola spēs diffinit̄. qz sola spēs habet gen⁹ et dīaz. Dif
finitio descriptua est que cōstituit̄ ex genere et p̄rio. vel ex genere et acci
dentibus cōibus. An cōtingit aliqñ qđ dīa p̄ria nō sit nobis nota. et tunc
spēs nō pōt diffiniri qđ dicitur quidditatua et si descriptiue p̄ p̄rio. qñ p̄rio ē nobis no
tū. qñ nō est nobis ignotū. tūc ponim⁹ p̄la accētia ad circūloquendū p̄rio
um eius. Exemplū primi. vt hō est aīal risibile. Exemplū scđi. vt hō est aīal
gressibile bipes nō alati. Diffinitio causalis est qđ ue dat̄ p̄ causas extrinse
cas diffinitū. que sunt efficiens et finalis. vt hō est p̄pter beatitudinē. Dif
finitio qđ noīs est que explicat virtutē noīs et quid p̄ nomē significat. vt
vacuū est locus nō repletus corpore.

Aff diffinitio causalis nō distinguit̄ a quidditatua. qđ nō est qđ duplex
modus diffiniedī. An pbat̄. qz dat̄ p̄ causas sicut diffinitio causa
lis. Dicendū qđ diffinitio nō dicit̄ causalis a causa intrinseca s̄ extrinseca.
scz ab efficiēte et finali. vt hic hō ē factus a deo p̄pter b̄titudinē. ibi deus ē
causa efficiēs. et b̄tudo causa finalis. An hic hō est qđ factū a deo compo
sitū ex corpe et aīa p̄pter b̄titudinē. ponunt̄ oēs cause. et qđ maxime est cau
salis. qz cū dicit̄ ex corpe. tangit̄ causa materialis. ex aīa formalis. a deo ef
ficiēs. p̄pter beatitudinē tangit̄ causa finalis. Et locus a diffinitione cau
sali debet cōprehēdi sub loco a descriptione. Et si diffinitio qđ noīs cōuer
tit̄ cū diffinito. tūc debet reduci ad locū a noīs interpretatōe. que etiaz ex
plicat qđ p̄ nomē significat.

Aff Si diffinitio diffinitet̄ hoc esset p̄ aliā r̄iterū p̄ aliā. et sic fieret pro
cessus in infinitū. qđ est impossibilis. qđ diffinitio nō potest diffiniri.
Dicendū qđ negāda est scđa ps aīris. qz diffinitio in cōi bene diffinit̄. s̄
illa diffinitio diffinitēs ipam vltēius nō diffinit̄. qz est quid cōplexū. s̄ cō
plexum non est diffinitio.

Aff Diffinitio est simplex termin⁹. qđ nō est oīo. Dicendū qđ diffinitio
capit̄ dupl^r. vno mō p̄ illa scđa int̄tōne. et sic diffinitio est simplex.
terminus. nec vt sic in logica diffinit̄. Alio mō capit̄ p̄ rebus substantis. et
sic diffinitio est oīo. et hoc mō hic diffinit̄.

Locus a diffinitione est habitudo diffinitionis ad
diffinitū: et continet̄ q̄tuor argumēta et q̄tuor maxias.

Tractatus Quintus

Primo subiiciendo diffinitionem affirmatiue: vt animal rationale currit: ergo homo currit. Locus a diffinitione Maxima. Quicquid predicat de diffinitione et de diffinito. Secundo predicando diffinitionem affirmatiue. vt sortes est animal rationale mortale: ergo sortes est homo. Locus a diffinitione Maxima. De quocumque predicat diffinitio et diffinitum. Tercio subiiciendo diffinitionem negatiue. vt animal rationale mortale non currit: ergo homo non currit. Locus a diffinitione Maxima. Quicquid remouet de diffinitione etiam remouetur de diffinito. Quarto predicando diffinitionem negatiue: vt lapis non est animal rationale mortale: ergo lapis non est homo. Locus a diffinitione Maxima. Quicquid remouetur diffinitio et diffinitum.

Hic consequenter prosequitur de loco a diffinitione et a diffinito. Et primo de loco a diffinitione quem describit sic dicens. Locus a diffinitione est habitudo diffinitionis ad diffinitum. vt animal rationale currit. ergo homo currit. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas. vt manifeste habet in textu.

Ad Diffinitio quidam diratiua est medium demonstrationis potissime. ergo non est medium syllogismi dylectici. et per consequens hic male determinat de loco a diffinitione ad diffinitum. Dicendum quod diffinitio est medium demonstrationis potissime et etiam syllogismi dylectici sed differens quia diffinitio capit dupliciter. Uno modo quod ad essentiam eius prout dicitur essentialia diffinitum. Vel finem quod comparat ad propriam passionem. que per ipsam ostenditur inesse subiecto et sic est medium syllogismi demonstratiui. et ab eo sumitur locus demonstratiuus et non dylecticus. Alio modo consideratur in quantum sumitur sub intentione communium diffinitionis. vt dicitur habitudinem ad diffinitum et sic capitur in proposito. et fundat syllogismum dylecticum.

Ad Capiendo diffinitionem secundo modo. sic est medium syllogismi sophistici. ergo non dylectici. Antecedens patet sic arguendo. animal rationale currit. ergo homo currit. ibi magis notum probatur per minus notum. Dicendum quod dupliciter arguitur a diffinitione ad diffinitum. Uno modo per respectum ad predicata que prius et notiori modo conueniunt diffinitioni quam diffinito et sic est locus dylecticus. Alio modo per respectum ad predicata que notiori modo conueniunt diffinito quam diffinitioni. et sic ab eo sumitur locus sophisticus. qui locus dicitur fallacia petitiōis

principij. Unde quia diffinitio naturaliter est prior ipso diffinito. ergo predicata essentialia prius conueniunt diffinitioni quam diffinito. et penes talia sumitur locus dyalecticus. ut hic animal rationale est risibile. ergo homo est risibilis. et si in talibus predicatis argueretur a diffinito ad diffinitionem esset petitio principij. Sed predicata accidentaliter prius conueniunt diffinito quam diffinitioni. et penes illa sumitur locus sophisticus. si prius assignentur inesse diffinitioni quam diffinito. Pro quo est notandum quod triplicia sunt predicata. scilicet intentionalia. essentialia et suppositalia. Predicata intentionalia sunt que fundantur in intentionibus et entibus rationis. sicut genus species etc. et de illis non est hic ad propositum. Predicata essentialia sunt superiora respectu suorum inferiorum. Sed predicata suppositalia sunt que attribuntur suppositis. sicut currere legere. et illa predicata conueniunt notiori modo diffinito quam diffinitioni.

Queritur Quot modis arguitur a diffinitione ad diffinitum. Dicendum quod quatuor modis. Primo subiungendo diffinitionem affirmatiue. ut animal rationale currit. ergo homo currit. Maxima. Quicquid predicatur de diffinitione et de diffinito. Ratio illi? Maxime est. quia diffinitio et diffinitum sunt idem essentialiter. ergo quicquid conuenit uni etiam conuenit alteri. Secundo predicando diffinitionem affirmatiue. ut Socrates est animal rationale mortale. ergo est homo. Maxima. De quocunque predicatur diffinitio et diffinitum. Tercio subiungendo diffinitionem negatiue. ut animal rationale non currit. ergo homo non currit. Quarto predicando diffinitionem negatiue. ut alius non est animal rationale. ergo alius non est homo. Et maxime illorum argumentorum patent in littera.

Ad In exemplo primo facto est petitio principij. ergo non est bonum argumentum dyalecticum. Antecedens patet. quia ibi est petitio principij. ubi magis notum probatur per minus notum. vel ubi eque notum probatur per eque notum. sed hec conclusio homo currit est notior quam antecedens. scilicet animal rationale currit. Dicendum quod quis ibi secundum naturam refertur petitio principij. tamen non quo ad respondentem dyalecticum. sed hoc predicatum currit prius cognoscitur in diffinitione quam in diffinito. Vel dicendum quod licet secundum rem et veritatem sit ibi petitio principij. quia predicatum notiori modo conuenit diffinito quam diffinitioni. non tamen quo ad nos. Unde non semper oportet procedere a notioribus secundum naturam. sed etiam a notioribus quo ad nos. quia contingit quandoque quod ista sit respondenti nota. animal rationale currit et non ista homo currit. quare dyalactice eam infert et probat. et tunc est bonum argumentum dyalecticum.

Ad Aliquid predicatur de diffinitione quod non predicatur de diffinito. prima maxima non est vera. His probatur. quia ista est vera. diffinitio est oio. et illa falsa. diffinitum est oio. Dicendum quod illa maxima non valet arguendo penes predicata intentionalia. Et ratio est. quia diffinitio et diffinitum se reali idem. et debet argui penes predicata realia in quibus conueniunt. si sunt predicata essentialia et predicata suppositalia sed differunt secundum rationem. et ergo non debet argui penes predicata intentionalia quibus differunt.

Tractatus Quintus

quia sicut differunt fm rationem. ita similiter sunt aliqua predicata accidentalialia intentionalia que cōueniūt vni ⁊ nō alteri.

Ad hoc arguit a diffinitione ad diffinitū. aīal rōnabile est risibile. ⁊ hō mo est risibilis. ⁊ tamē est bonus locus demonstratiuus. Dicēdū q hoc mediū aīal rōnale considerat duplī. vno modo vt est principiū hōmīnis in ordine ad illam passionē risibile ⁊ sic est ibi locus demonstratiuus qz tunc passio subiecti ostendit p pīa principia eius. Alio mō considerat vt stat sub intentōne cōmuni diffinitōnis in qm se est diffinitio hōmīs. ⁊ tunc est ibi locus dīalecticus.

Et econuerso loc⁹ a diffinito cōtinet tot argumēta ⁊ tot maximas sicut locus a diffinitōe. Primo subijciēdo diffinitum affirmatiue. vt hō currit. ⁊ aīal rōnale mortale currit. Locus a diffinito Maxima. Quicqd p dicat de diffinito ⁊ etiā de diffinitōe. Scđo p dīcādo diffinitū affirmatiue. vt sortēs est hō. ⁊ sortēs est aīal rōnale mortale. Locus a diffinito Maxima. Be qcūqz p dicat diffinitū ⁊ diffinitio. Tercio subijciēdo diffinitū negatiue vt hō nō currit. ⁊ aīal rōnale mortale non currit. Loc⁹ a diffinito Maxima. Quicquid remouet de diffinito ⁊ etiā de diffinitōe. Quarto p dīcādo diffinitū negatiue: vt lapis non est hō ergo lapis non est aīal rationale mortale. Locus a diffinito maxima. A qcūqz remouet diffinitum ⁊ diffinitio: Et sciendū q locus semp debet denoiari a termino inferēte ⁊ non ab illato. vt qn diffinitio est inferēs est locus a diffinitione qn hō diffinitū est inferens. ē locus a diffinito: ⁊ sic de alijs.

Hic petrus hispanus conuertit locum a diffinitione ostendens quid sit locus a diffinito dīcēs. q Locus a diffinito est habitudo diffinitū ad diffinitionem ⁊ continet tot argumenta ⁊ tot maximas quot locus a diffinitione continet. at textus manifeste declarat. Et in fine ponit notabile dīcēs q locus semp debet denominari a termino inferente: non a termino illato. Et quo inferē q quando diffinitio ponit in antecedente. tunc est locus a diffinitione ad diffinitum. sed econtra quando diffinitū ponit in antecedente ⁊ diffinitio in consequente. tunc est locus a diffinito ad diffinitionē Ratio notabilis est. quia omnis denominatio debet fieri a principaliori ⁊ digniori. sed terminus inferens est dignior. quia est agens. q terminus illatus qui est patiens. ergo ⁊c.

Ad Aristoteles dicit in scdo de aia q iustu est vnq d q a fine appella-
ri. sed terminu illatus ponit in fine. q locus dyalecticus debet ab il-
lo termino sumere denotatione. Dicendu q veru est. q in his que dicunt
causalitate cause finalis denotatio debet fieri a fine. s no in illis que dicunt
causalitate cause efficietis. An qncuq aliq ordinant ad aliquu finu tunc
debent denotari ab illo fine. s hic terminu inferes habet se in genere cause
efficientis ad terminu illatu qui est eius effectus. Causa aut no est nobili-
or suo effectui. q ab ipsa debet fieri denominatio.

Ad Est vna via de colonia ad maguntia z ecotra. q est eadez habitudo
diffinitois ad diffinitu z ecotra. z p pns no sunt loci distincti. Di-
cendu q Quis materialr sit eadez habitudo diffinitois ad diffinitu z ecotra.
formalr tn no est alia. qz distinguunt penes suos terminos. And in loco a
diffinitio diffinitum ponit in antecedente z diffinitio in pnte. z ecotra in lo-
co a diffinitione diffinitio ponit in ante z diffinitu in cosequente.

Scriptio e oro scans qd est esse rei p acciden-
talia. vt aial disciplinabile z flebile e descriptio
hois. Vel sic descriptio e oro costans ex genere z p-
prio. vt animal risibile.

Postq petrus hys. determinauit de loco a diffinitoe. Hic cosequens de-
terminat de loco a descriptoe. Ro ordinis patuit s. Primo q ponit duas
diffinitiones ipi descriptois. Prima est. Descriptio est oro quid est ee rei
significans p accidentalalia. z ponit oratio loco generis. Deinde dicit. si-
gnificans quid est esse rei p accidentalalia. ponit ad differentia diffin tonis
que significat esse rei p essentialia. Secunda est. Descriptio est oro costans
ex genere z prio. vt homo est aial risibile. Et ista diffinitio secunda est i po-
tissimo statu descriptionis data.

Quo differenter dant iste diffinitiones. Dicendu q descriptio ca-
pit dupliciter. Vno mo comuniter p quacuq descriptoe data p
accidentalalia. siue fuerint ppta siue appropriata siue intrinseca siue intrin-
seca. z sic extendit se ad diffinitione causalem. z sic de ea dat prima diffini-
tio. Alio mo capit descriptio spcalr. no p quacuq orone explicante ee rei
p accidentalalia. z sic de ea dat scda diffinitio. Et sic patz q iste descriptioes di-
uersimode dant de ipsa descriptoe.

Ad Ant diffinitu e tn vnica diffinitio. q male ponunt due diffones ipi
us descriptois. Dicendu q vni diffinitu possunt esse plures diffi-
nitiones accidentales z descriptiue. no aut quidditative. Unde qsi id e di-
uersimode sumit. tuc de ipo pnt esse plures descriptoes. z sic fit hic.

Ad Nulla vox incompleta est oratio. s descriptio est vox incompleta. er-
go no est oro. Dicendu q descriptio capit duplr. vno mo vt est se-
cunda inteno. z sic est terminu incompletus. Alio mo capit p re substrata il-
li secude intentioni. z sic est oratio. z isto scdo mo hic diffinit cum logica sit

Querit principaliter de primis intencionibus.
Quare magis dicit in prima diffinitione descriptionis p

Tractatus Quintus

accidentalia q̄ p accidentia. Dicendū q̄ ideo qz non oīs descriptio dat p accidentia s̄ aliquā dat p inferiora alicui⁹ superioris que non sunt accidentia suo superiori: sed accidentalia. vt ppositio est oratio affirmatiua vt negatiua. qz affirmatiuum ⁊ negatiuum sunt species propositionis. sed inferiora est accidentale sui superioris. quia non est de essentia eius. Etiam alia quā descriptio datur per modum essendi: qui non est accidens. licet bene sit accidentalis.

Ad Quicquid indicat quid est esse rei hoc datur p essentialia. sed descriptio indicat quid est esse rei. vt dicitur prima diffinitio. ergo dat p essentialia ⁊ non p accidentalia. Dicendū qz dupliciter aliquid dicitur indicare quid est esse rei. vno modo a priori ⁊ sic maior est vera. Alio modo a posteriori. ⁊ sic descriptio indicat quid est esse rei. quia p accidentalia que sunt posteriora. Etiam accidentia p̄ se non indicant essentiam. sed p̄ se conferunt ad cognitionē essentie.

Ad Nullum posterius potest indicare quod quid est esse rei. sed accidentia sunt posteriora. ergo nō possunt indicare quid est esse rei. id est diffinitum. Dicendum sicut dictum est prius. qz quia a priori non possunt indicare quod quid est esse rei: tamen bene a posteriori. quia principia essentialia sunt quāqz ignota: ⁊ tunc oportet sumere accidentia p̄ se vel cōmunita appropriata. p que circūloquunt essentialia. ⁊ ducunt nos in cognitionem principiorū essentialium.

Querit Per que accidentia dat descriptio. Respondet qz datur quandoqz p accidentia p̄ se ⁊ quandoqz p accidentia cōmunita inq̄trum plura accidentia cōmunita accipiunt loco vnius p̄ se s̄m qz vnum restringit alterum. Exemplum primi est. vt homo est animal risibile. Exemplum secundi. vt homo est animal gressibile bipes non alatum. que diffinitio sic collecta conuertitur cum homine. licet quelibet pars s̄m se sumpta sit in plus q̄ diffinitum. Et si iterum querat vtrum omnis descriptio det p̄ se multa accidentalia. Respondet qz non. quia contingit aliquando poni vnum accidens. vt quando aliquis cognoscit genus alicuius rei et accidens conuertibile eius. vt homo est animal risibile. aliquando contingit qz accidens p̄ se sit ignotū. ⁊ tūc oportet vt pluribus accidentibus ad aliud accidens p̄ se circūloquendū. vt patuit.

Notandū Qz duplicia sunt accidentia scz p̄ se ⁊ cōmunita. Accidentia cōmunita sunt que fluunt ex principijs indiuidui ⁊ primo insunt illis sed ex consequenti ⁊ posterius solum. scz p̄ indiuidua insunt speciebus. Erroant accidentia cōmunita. quia non determinate ex vna causa insunt suis subiectis: sed insunt ex pluribus causis. Accidentia p̄ se sunt que fluunt ex principijs speciei. ⁊ mediante specie insunt indiuiduis. Et dicunt p̄ se. qz insunt subiectis ex vna certa causa. vt homo est risibilis. qz est animal rationale.

Ad Genus ingreditur descriptionem ⁊ nō ē accidens descripti. ergo male dicitur p accidentalia. Antecedens pbat. qz genus est de essentia speciei. Dicendū qz diffinitio non dicit descriptiua: quasi omnes partes eius sint accidentales. sed quia ibi ponitur aliqua pars que est accidentalis. Est tamen verū qz differenter genus ingreditur diffinitionē quid dicitur ⁊

descriptiua fm q genus differenter accipit. Uno mō put est essentialē et formale principium sue speciei. et sic ponit in diffinitione additativa. Alio modo caput put est principium coeffectiuū pprie passionis que finit ex genere et differentia. et sic ponit in diffinitione descriptiua.

Ad descriptionem est oratio indicans quid est esse rei p accidentalia. vt dicitur in prima diffinitio. ergo non constat ex genere et pprio. Tenet consequentia. quia neq genus neq pprium est accidentale. Dicendum q genus caput dupliciter vt dictum est. et secundo modo inq̄tum comparatur ad pprium est causa pprie effectiua. et sic dicitur quodammodo accidentale. Sed de pprio dicendum q essentialē dicitur quasi essentiam consequens. et nō ita q̄ ipsam constituens. cū in veritate sit accidens.

Locus a descriptione ē hitudo descriptōis ad descriptū. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas: sicut locus a diffōe. Et formantur hic eodē mō sicut ibi. nisi q ponit ibi diffinitio et diffinitū. hic nō descriptio et descriptū. Et eodē modo fit locus a descripto ad descriptōem. Et ē hitudo descripti ad descriptōem. vt hō currit. q̄ animal risibile currit. Et continet tot argumenta et tot maximas sicut locus a diffinito ad diffinitionem.

Hic ostendit quid sit locus a descriptione dicens q est hitudo descriptiōis ad descriptum. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas. Primo subiiciendo descriptionem affirmatiue. vt animal risibile currit. ergo homo currit. Maxima. Quicquid dicitur de descriptione et de descripto. Ratio huius est quia descriptio et descriptum dicuntur idem conuertibili. ergo quicquid predicatur de vno et de altero predicabitur. Secundo predicando descriptionem affirmatiue. vt sortis est animal risibile. ergo sortis est homo. Maxima. De quocumq predicatur descriptio et etiam descriptum. Tercio arguitur subiiciendo descriptionem negatiue. vt animal risibile non currit. ergo homo non currit. Maxima. Quicquid remouetur a descriptione et a descripto. Quarto arguitur predicando descriptionem negatiue. vt lapis non est animal risibile: ergo lapis non est homo. Maxima. A quocumq remouetur descriptio ab eodem remouetur et descriptum. Tunc diffinit locum a descripto dicens. Locus a descripto est hitudo descripti ad descriptionem. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas sicut locus a diffinito.

Ad Aliqd predicatur de descriptione qd nō predicatur de descripto. ergo prima maxima non erit vera. Antecedēs probat. q: esse cōpositū ex genere et pprio conuenit descriptiōi p nō conuenit descripto. Dicendum:

Tractatus Quintus

q locus iste nō valet in Intētibz. An qñ arguit in descriptōe. tūc debz argui penes illā prē in q cōueniūt descriptio 7 descriptū. 7 nō in q dñt. s b arguit penes illud in q dñt. Et qñ dicit nō sequit. fortes ē aīal risibile. q̄ fortes ē lapis. 7 tñ descriptio p̄dicat. Dicendū q in loco a descriptōe debet argui in ordine ad suū descriptū. qd̄ p̄dicat in consequēte. quod nō sit in p̄posito.

Quō differūt locus a descriptōe 7 a descripto. Dicendū q sic dīf ferūt. qz qñ descriptio ponit in ante tūc est locus a descriptōe. 7 qñ descriptū ponit in ante. tūc ē loc⁹ a descripto: qz sicut dictū est locus dyalecti cus debet denotari a termino inferēte 7 nō a termino illato. Et sili dicēdū est de oībz alijs locis cōuertibilibz. vbi scz idē pōt esse aīis 7 p̄his. tunc em̄ sp̄ a termino posito in ante denominat locus.

A Non sequit. hō est sp̄s. q̄ aīal risibile ē sp̄s. qz aīis est verū 7 con sequens falsum. 7 tamen ibi arguit fm̄ locū a descripto. Dicēdū q iste locus tenet qñ termini supponunt p̄sonaliter. modo hic supponunt simpliciter. Et qñ dicit. nō sequit in suppositōe p̄sonali. fortes scit esse homo. ergo scit esse aīal risibile. qz aīis potest esse verū sine cōsequēte. Di cendū q locus iste tenet in p̄positionibz de inesse. 7 nō tenet sp̄ in moda libz. Unde non sequit hominē demonstrabile est esse risibilem. ergo aīal demonstrabile est esse risibile.

Interpretatio est duplex. quedā em̄ est q nō cōuer tit cū interpretato suo. vt ledēs pedē est interpretatio hu lus noīs lapis. Alia est que cōuertit cū interpretato: vt amator sapiētie ē interpretatio hui⁹ noīs p̄hūs. et hoc mō sumit hic: 7 diffinit sic. Interpretatio ē expo sitio vnius noīs minus notū p̄ aliud nomē maius no tum. vel per integram orationem.

Postq̄ petrus h̄s. determinauit de locis a diffinitōe 7 descriptōe. hic consequenter determinat de loco a noīs interpretatōe ad interpretatū. 7 econtra. Et quia non ex oīi interpretatōe fit locus dyalecticus. ergo po nit vnā diuisionem interpretatōis vt eligat membrū sibi ad p̄positū. Di cens q duplex est interpretatio. Itā quedā est interpretatio que nō cōuer tit cū interpretato. Et talis iterū est duplex. nā quedā est interpretatio que excedit interpretatū. vt lapis dicit qñ ledēs pedē. ibi ledēs pedē est inter pretatio. 7 lapis est interpretatū: s ledens pedē excedit interpretatū qd̄ ē lapis. qz multe sunt res ledētes pedē que non sunt lapides. vt lignū vī fer rum. Alia est interpretatio que habet se in minus: 7 interpretatū habet se in plus. vt p̄fectū interpretat qñ p̄fecte factū. ibi interpretatū scz p̄fectum habet se in plus 7 excedit interpretatōnē. scz p̄fecte factū. qz p̄fectus dicit de deo 7 creatur. s p̄fecte factū dī tñ de creaturis. Alia interpretatio ē vbi interpretatio ouertit cū interpretato. vt amator sapiē ē interpretatio hui⁹ noīs p̄hūs. 7 ab illa interpretatione sumit locus dyalecticus a substantia. qz il la interpretatio dicit idem realiter 7 conuertibiliter cū interpretato. Ideo

Nota
Interpretatio est duplex
quedam est que non conuertitur
cum interpretato suo
ut ledens pedem est interpretatio
hulius nominis lapis
Alia est que conuertitur
cum interpretato
ut amator sapientie est interpretatio
huius nominis philosophus
et hoc modo sumit hic
et diffinit sic
Interpretatio est
expositio unius nominis
minus notum per aliud nomen
maius notum
vel per integram orationem

Pe
qd̄d v
7 diffin
ponit
7 descr
Qu
eiusdē
naz vit
in his
p verba
aliud
bzalce
latoz b
Interp
sue v
qñ int
7 q dñ
ē cōior
vtrūq
Ar
bz inte
ergo et
sile de
diffinit
iterpra
do n r
Ar
prati
Dōm
ad inte
one bz
Ar
nomen
noīs d
conseq
conseq
Ar
vni⁹ no
capitū
Lo
ad in
sicut

q̄cqd verificat de vno. etiā verificat de alio ppter pueribilitatē cūior
 7 diffinitū sic. Interpretatio ē explicatio vni⁹ nois rē. In qua diffinitione
 ponit explicatio loco gñis. 7 totū qd seq̄t ponit ad dñam diffinitionis
 7 descriptōis. vbi nō exponit vnū nomen p aliud.

Quā dñt ethymologia trāslatio 7 interpretatio. Dñm q sic dñt
 eūsdē ydeomatis. vt sol exponit qñ sup oīa lucēs. 7 filr de⁹ qñ dās eter
 naz vitā suis. 7 hoc fit līaliter. s̄ syllabaliter lep⁹ dñ qñ hās leues pedes
 in his em latinū exponit p latinū. Trāslatio est exp̄ssio vni⁹ ydeomatis
 p verba alteri⁹ ydeomatis. vel est muratio smonis de vno ydeomate in
 aliud. vt cū mutat grecū in latinū. vt kynos grece ē dñs latine. 7 ibs he
 bzaice ē saluator latine. Et sic etiā dicim⁹ q scr̄us hyeronim⁹ fuit trans
 lator biblie de hebraico in latinū. 7 Boet⁹ fuit trāslator libroz arestote.
 Interpretatio aut̄ est expō vni⁹ nois min⁹ notū p aliud nomē magis notū
 siue vni⁹ ydeomatis siue alteri⁹. Exēplū de eodē ydeomate. vt itelligere
 qñ int⁹ pfecte legere. Exēplū de alio ydeomate. vt pbs. i. amator sapie.
 7 q dñt interpretatio 7 ethymologizatio sic sup⁹ 7 inferi⁹. qz interpretatio
 ē cōior. 7 hz se in pl⁹ ē ethymologizatio. Sed trāslatio est extranea ad
 vtrūq. 7 nō fundat locū intrīsecū. s̄ extrīsecū.

Ad is interpretatio ē pueribil cū itēptato. q̄ alterz mēbz dicte dñi
 nomis ē supflūū. Hīs pz. qz sic se hz diffinitio ad diffinitū sic se
 hz interpretatio ad itēptatū. s̄ oīs diffinitio ē pueribil cū suo. diffinito.
 ergo etiā oīs interpretatio erit pueribil cū suo itēptato. Dñm q nō ē
 sic de diffinitōe 7 itēptatōe. An diffinitio hz dñm vltimā q puerit cū
 diffinito. vel aliqd loco dñe. 7 ergo tota diffinitio puerit cū diffinito. s̄
 itēptatio ipōit ab aliq̄ ppriate. 7 illa aliqñ puerit cū itēptato. aliqñ
 nō s̄ sic itēptatio 7 itēptatū nō puerit. vt sup⁹ exp̄licatū est.

Ad. Sumit bon⁹ loc⁹ dyalectic⁹ ab itēptatōe nō cōuertibili ad itē
 ptatū. q̄ dñ. Hīs pz. qz bñ seq̄t aer nō ē ledēs pedē. ergo aer nō ē lapis
 Dñm q hoc ē bonū argumentū dyalecticū. s̄ nō arguit ab itēptatōe
 ad itēptatū. s̄ a supiori ad inferi⁹. qz interpretatio qñ sumitur cū negati
 one hz se vt sup⁹ ad itēptatū. sic h̄ hoc h̄ ē al⁹. q̄ hoc nō est bō.

Ad Diffinitio itēptatōis cōuenit alteri a diffinito. q̄ nō ē bōa. Hīs
 pz. qz cōuenit diffinitōi. in q̄ ē expō vni⁹ nois min⁹ notū. p aliud
 nomen magis notū vel p ordnē. Dñm q diffinitio ex pñti dicit expōem
 nois diffinito. nō tñ pñt 7 p se. nā pñt explicat cē rei scate p nomē. et ex
 consequēti explicat nomē. s̄ itēptatio ecōtra pñt exprimit nomen. et ex
 consequēti scaturit.

Ad. hic ē itēptatio. itelligere ē int⁹ 7 pfecte legere. 7 tñ ibi non ē expō
 vni⁹ nois p aliud. Scda ps assumpti pz. qz ibi ē expō xbi. Dñz q nomen
 capitur h̄ cōit put nō distiguitur s̄ xbi s̄ put idē ē qd nota mentis.

Loc⁹ a nois itēptatione ē bitudo itēptatōis
 ad itēptatū. et p̄tinet tot argumēta 7 tot maximas
 sicut loc⁹ a diffinitione. pñt subijciēdo itēptatū.

Tractatus Quintus

onē affirmatiue: vt amator sapie currit: & pbs currit
 Loc^o a nois itēptatione: Maria: q̄cqd p̄dicatur d̄
 itēptatione: & de itēptato. Vel sic a pte predica
 ti. vt sortes ē amator sapie: & ē pbs: Loc^o a nois in
 itēptatione. Maria: De q̄cūq; p̄dicatur itēptatio:
 et itēptatum: Negatiue sic a pte subiecti. vt amator
 sapie nō currit. & pbs non currit: Loc^o a no is itēp
 tatione. Maria: q̄cqd remouetur ab itēptatione: et
 ab itēptato: A pte p̄dicati sic: sortes non ē amator
 sapie: ergo non ē pbs: Loc^o ab itēptatōe: Maria
 A quocūq; remouetur itēptatio. et itēptatū. Et
 eodē modo itelligitur de itēptato sic de diffinito.

Hic diffinit locū ab itēptatōe. dicens q̄ ē h̄itudo itēptatōnis ad in
 itēptatū. Et continet quorū argumenta & quorū maras. p̄io ibijcēdo itēp
 ratōz affirmatiue. vt amator sapie currit. & pbs currit. Maria. Quic
 qd d̄ de itēptatōne. & de itēptato. q̄ dicūt idē quertibit. Sedō p̄di
 cādo itēptatōz affirmatiue. vt plato ē amator sapie. & ē pbs. Maria. De q̄cūq; p̄dicat
 itēptatio. & itēptatū. Tercio ibijcēdo itēptati
 onē negatiue. vt amator sapie currit. & pbs currit. Maria. Quicqd remo
 uetur ab itēptatōne. & ab itēptato. Quarto p̄dicando itēptatōnez
 negatiue. vt sortes nō est amator sapie. & nō ē pbs. Maria. A q̄cūq; re
 mouet itēptatio. & itēptatū. Et s̄it itelligit de itēptato.

Añ consequens falsum. ergo nō valet. Q̄ aut̄ añs sit vey pz. q̄ oēs ho
 mines natura scire desiderāt. vtz p̄io methaphisice. Dd̄z q̄ rustic^o non
 amat sapiam. s̄ bñ appetit siue desiderat eā. An̄ dñā est inter amare & de
 siderare. nā amare ē rem habitā diligere. s̄ desiderare est rem nondūz ha
 bitā appetere. & sic rustic^o carens scia ē bñ desiderator: scie. s̄ non amator
 An̄ amor est rei habite. s̄ desiderii est rei habende. Et si dicat. aliq̄ non
 appetit informari aliq̄ mō. ergo nō oīs hō naturalr scire desiderat. Di
 cendū q̄ duplex ē appetit^o. nā quidā est natural. & talis d̄ inclinatio cō
 sequens naturā alicui^o. sicut dicim^o graue naturalr appetere locū deoz
 sum. & tali appetitu oēs hoies indifferenter scire desiderāt. q̄ tale deide
 riū p̄sequitur naturā aīe rōnalis. q̄ ē vnigema in oib^o hōib^o. Ali^o ē appe
 titus cognitiu^o. & ē inclinatio sequēs apprehensionē alicui^o rei s̄b ratōe
 boni vel mali. Et ille itēz ē duplex. s̄ sensitū^o q̄ consequit apprehensio
 nem sensitūā. & ali^o ē intellectiū^o qui consequit apprehensionē itelleri
 uā. & vocat^o appetit^o intellectiūus. Et talis est duplex. s̄ p̄fectus. & vocat^o
 voluntas. a qua fit exsecutio voluti. & illo mō nō oēs hoies scire desiderāt
 Alius est imperfectus qui dicitur quedam velleitas. & tali appetitu om̄

nes ad scire inclinatur. quia omnes indifferenter vellent q̄ haberēt sci-
entiam. sed multi ppter pigritiam vitando labores non consequunt sci-
entiam naturaliter desideratam.

Quod si ne sint plures loci a substantia q̄ tres. Dm q̄ sic. qz sunt
a synonymo. locus a sp̄e ad dñam. locus a specie ad p̄prium. et contra.
locus ab exponente ad expositū. Et synonyma sunt diuersa nomina idē
sciantia. vt Marcus Tullius. et per talem locum bene sequitur. tullius cur-
rit. ergo marcus currit. Locus a differētia ad sp̄em. vt rōnale currit. ergo
homo currit. et contra homo currit. ergo rationale currit. Et reducuntur
illi duo loci ad diffinitionem. quia sicut dicit idem essentialiter diffinitio
cum diffinito. sic etiam in istis locis terminus inferens idem dicit essentialiter
cum termino illato. Sed locus a specie ad p̄prium. vt homo cur-
rit. ergo risibile currit. reducitur ad locum a descripto ad descriptionem.
Locus hō a p̄prio ad speciem reducitur ad locum a descriptione ad de-
scriptum. quia accidentaliter idem dicunt. Sed locus ab exponentibus
ad expositum. vt tñ hō currit. ergo homo currit. et nihil aliud ab homine
currit. reducitur ad locum a nominis interpretatione. Et possunt omnes
isti loci a substantia nominari vno nomine. scilicet locus a conuertentibus ad
conuertibilia. et hoc in generali. quia locus a cōuertibili ē habitudo vni
cōuertibilium ad reliquum. et continet quatuor argumenta et quatuor
maximas. Et dicendū ē de isto loco eodē mō q̄ dictū ē de alijs in sp̄ali.

Equitur de locis a p̄comitātib⁹ subām: q̄ sunt
qñ sumitur argumētū ab his q̄ p̄sequuntur termi-
nos i q̄stione positos. Et diuiditur: qz ali⁹ est loc⁹ a
toto. ali⁹ a pte: ali⁹ a cā: ali⁹ ab effectu. ali⁹ a gñatio-
ne. ali⁹ a corruptione. ali⁹ ab vsib⁹. ali⁹ a communi-
er accidentibus.

Postq̄ pe. hys. determinauit de locis a suba. hic p̄r determinat de lo-
cis a concomitantibus substantiā. Nō ordinis ē. qz loc⁹ a suba p̄fectior ē. eo
q̄ vn⁹ termin⁹ ē p̄uertibilis cū alio. s̄ sic nō ē hic de loco a p̄comitanti-
bus subām. Et loc⁹ a p̄comitātib⁹ ē. qñ sumit argumētū ab his que se-
quuntur terminos i q̄stione positos. i. qñ termin⁹ inferēs ē vtriusq̄ ter-
mino illato fm aliquē modū eēdi in. s̄ nō dicit totā subām et⁹ adeq̄te et cō-
uertibiliter. Diuidit⁹ autē iste loc⁹ in octo sp̄es. q̄ sufficienter habent i te-
xtu. Et si sint alij loci a p̄comitātib⁹ subām reducunt⁹ ad aliquē istoz.

Ad Loc⁹ a cā et loc⁹ a corruptione nō sunt loci a p̄comitātib⁹ subām. et
go tē. Alijs pz. qz oīs loc⁹ a cōcomitātib⁹ subām ē intrinsec⁹. s̄ cā effi-
ciēs et finis sūt extrinsece. Et sicut corruptio ē extrinseca a corrupto. Dm
q̄ licet cā efficiens et finis sint extrinsece p̄tū ad subām. sūt tñ intrinsece suis
effectib⁹ fm vtrūq̄. Imo sunt in ip̄is fm aliquē modū eēdi in. et hoc suffi-
cit ad locū intrinsec⁹ a p̄comitātib⁹ subām. s̄ ad scōz de corruptione dī. q̄ v̄x ē
q̄ corruptio extrinseca ē corruptō. et sic s̄z v̄tate nō ē loc⁹ intrinsec⁹. et qz gñā⁹

Tractatus Quintus

et corruptio pueniunt in hoc q sunt spēs mutatiois. s dñt qz termin⁹ a q
gnatiois ē nō eē. et termin⁹ a q corruptiois ē eē. et termin⁹ ad quē ē nō esse.
ergo enūerat hic. eo q hz conuenientiā cū loco a gnatioe cui supponitur.

Loc⁹ a toto diuiditur sic ipm totū. Est ei qdā to
tū vñ. aliud totū integrale. aliud totū i qntitate. aliud
totū i mō. aliud totū i loco. aliud totū i tpe. Totū vñ
vt hic sumit⁹ ē qdlibet supi⁹ et subāle sumptū ad suū
ifern⁹ i linea pdicamētalī: vt aīal ad hoīem: et hō ad
sortē. Pars subiectia dī: qdlibet infern⁹ sub toto vñ
sumptū. Loc⁹ a toto vñ siue a gñe ē hitudo ipi⁹ totū
ad suā prē subiectiuā siue ad suā spēm: et ē sp destru
ctiu⁹ pdicādo suū totū: vt lapis non ē aīal: g lapis n
ē hō: Maxia. A q cūqz remouet gen⁹ siue totū vñ.
ab eodē remouetur spēs siue ps subiectia. Locus a
spē siue a pte subiectia ē hitudo ipi⁹ ad gen⁹ siue ad
suū totū vñ: et ē sp pstructi⁹: et t3 duo argumēta et du
as maxias pīo subiiciendo spēm affirmatie: vt hō
currit: g aīal currit. Loc⁹ a spē siue a pte subiectiuā.
Maxia. qdqd pdicatur de spē siue de pte subiectiuā
hoc etiā pdicatur de gñe siue de toto vñ. Scdo pdi
cādo spēm affirmatie. vt sortes ē hō. g sortes ē aīal.
Maxia. De quocūqz predicatur spēs siue ps subie
ctiuā: de eodē pdicatur gen⁹ siue totū vñ.

Ihic incipit determinare de loco a toto i pte pinctim. q in diuiditur in sex
spēs sic ipz totū diuidit⁹ i sex modos. ē ei qdā totū vñ. aliud integrale. ali
ud ē totū i qntitate. aliud in mō. aliud i loco. et aliud in tpe. Quoz sufficiē
tia sic sumit⁹. nā oē totū cōtinet suas ptes. vel ergo pñet eas i pñia vñ in
actu. Si i pñia hoc ē duplr. qz vñ dicit totā eēntiā suā pñiū. vñ dicit ptes
eēntie. si pñiū sic ē totū vñ. si scd3 sic ē totū i mō. si tñt suas ptes in a
ctu hoc itēz ē duplr. qz l noīalr l aduerbialr. si noīalr hoc ē duplr. qz l ta
le totū sumit⁹ p modū vñ i diuīsi. sic ē totū integrale. l p modū diuīsi et mlt
tiplicati p sua iferora hoc ē duplr. qz l tal diuīsiō ipñat noīalr. et sic ē to
tū i qntitate. aut aduerbialr hoc ē duplr. qz l h3 ptes i successiōe et motu. et
sic ē totū i tpe. aut vt sūt pmanētes. et sic ē totū i loco. Et qz totū et ps fla
tue opponit⁹. iō tot sūt modi ptes qz sūt modi totū. et qz locus a toto et
loc⁹ a pte multiplicat⁹ sū diuīsiōē totū et ptes. iō sunt sex loci a toto et
sex loci a pte. cū sexuplex sit totū et ps. Tunc ibi (Totū vñ) psequitur
de mēbris supradictē diuīsiōis. et pīo de toto vñ oñdēs qd sit ipz. dicit q

Pe

totū vñ
supi⁹
cta lica
iferio
uocū si
spēm. et
Scdo
prē ibi
vñ. Sz

Qr

hō. Ad
Ratio
ri. sed p
de toto
non ter

Ar

Dm
habitu
Et qñ a
tur a to

Ar.

q alin
rat. Et
vñ. lice

re ab a
guere a
lus de

quod h
esse pñ
pñia. Et
rō ē. qz

tur et q
Ar. I
nullū a

Dm
to in q
in qnti
buit. c

do pñā
vñ. et

Qr

et hō a
totū. Et

totū vñe vt hic sumit ē qdlibet sup⁹ et vale sumptū ad suū inferi⁹. vel ē sup⁹ centrale ad suā pte et nō caput sup⁹ solū p gñe vel spē q sunt in re, et a lica p dīcamētrali. h caput gñalr p qñq supiori qd p dīcat de plurib⁹ inferiorib⁹ actu vñ apitūdie. siue tale sit ens intēronale siue reale siue vñ uocū siue analogū. Et hz ille loc⁹ ma noia. nā pñō vocat loc⁹ a gñe ad spēm. et tūc dī capū gē⁹ cōit p oī eo qd ē sup⁹ respectu alicui⁹ inferioris. Sed o vocat loc⁹ a supiori ad inferi⁹. Tercio uocat loc⁹ a toto vñ ad suā pte sibiectiua. Et p oppositū ps sibiectiua dī qdlibet inferi⁹ sumptū sibi toto vñ. Sz qd sit loc⁹ vtriusq⁹ et qñō teneat satis satis hī in textu.

Quid sit loc⁹ a toto vñ. Dm q ē hīudo totū vñ ad pte subiectiua. Et valet destructiue tñ. vt lapis nō ē animal. q lapis nō est hō. Maxima. A quocūq⁹ remouet totū vñ. ab eodē remouet pars eius. Ratio est. qz remoto vñ qd includit suas partes optet ptes eius remoueri. sed posito toto vñ nō oī quālibet ei⁹ pte pōi. quare si aliqd verificat de toto fm q est in vna pte. nō oī q verificet de ipō fm q est in alijs. et q non tenet constructiue.

Aū sed q. nūc⁹ ē. ergo binari⁹ est eo q ex opposito pñtis infertur oppositū actus. q a toto vñ ad suā pte affirmatiue est bona pñā.

Dm q illa pñā nō tenet p locū a supiori ad inferi⁹. h magis tenet per habitudinē q ē inter cām et effectū vel inter totū integrale ad suam ptem. Et qñ dī. hī sedtur. oē aīal currit. ergo oīs hō currit. Dm q nō arguitur a toto vñ. h magis a toto in qritate.

Aū sed q destructiue aīal nō currit. ergo hō nō currit. qz posito cām q alin⁹ qleat. tūc aīas est vñ. et pñs pte ē falsum posito q iohānes currat. Dm q qñs aīas sit pñō negatiua. tñ nō arguit destructiue a toto vñ. licet arguat ab aīte destructo vel negato. qz arguere negatiue ē arguere ab aīte negato ad pñs negatum. et arguere destructiue a toto vñ ē arguere a toto vñ destructo ad suā ptem. Aū hic aīal nō currit negatur cur sus de animali. et aīal nō negat. qz tūc negatio deberet pcedere totū vñ quod hic non sit. Et quo patet q qñ arguitur a toto vñ tunc totū debet esse p dīcatū. pñōis. vt lapis non est animal. ergo lapis non est hō. Maxima. A quocūq⁹ remouet totū vñ ab eodē remouet et qlibet ei⁹ ps. Et rō ē. qz totū vñ oīnet et includit suas ptes. ergo remoto toto vñ remouetur et quelibet eius pars.

Aū sed q subiacendo totū negatiue. q rē. Aīas pbat qñ sic arguit nullū aīal currit. ergo null⁹ hō currit. qz oppositū pñtis repugnat aīti.

Dm q hic nō arguit pñte a gñe ad spēm vel a toto vñ. h arguit a toto in qritate ad vñā pte ei⁹. qz hic totū distribuit p signū vñ. nō sit totū in qritate. Et qñ dī hic. lapis nō ē aīal. ergo lapis nō ē hō. aīal ibi distribuit. ergo aīti argueret a toto in qritate et nō a toto vñ. Dm negando pñam. qz totū in qritate attendit penes terminū distributū p signum vñ. et non penes terminū distributū p negatōz.

Quid sit loc⁹ a pte sibiectiua. Dm q ē hīudo ptes sibiectiue ad totū. Et tñ solū pstruē. et h dupl⁹. vñō sibiectiue pte sibiectiua et hō currit. q aīal currit Maria. qd p dīcat de pte sibiectiua etiā de ei⁹ toto. Cuius ratio est. quia totum vñ actu et intellectu includitur in parte

Et in

Tractatus Quintus

Subiectiua. Alio mō p̄dicādo ptem subiectiua affirmatiue. vt sortes est hō. & est animal (Maria. De quocūq; p̄dicat p̄ subiectiua r totū vlt ei⁹.

Af ma. Dd̄z q qñ ar a pte subiectiua ad suū totū. tūc d̄z argui penes illa p̄dicata i qñ p̄ueniūt. r nō in qñ d̄rūt. Et p̄ r totū d̄rūt in p̄dicatis stentionalib⁹. & nō d̄z argui penes p̄dicata intentionalia. s̄ conueniunt in p̄dicatis realibus. ergo penes illa debet argui.

Sic. Mō seq̄r p̄structiue p̄dicādo pte subiectiua. sortes incipit eē alb⁹. ergo sortes incipit eē colorat⁹. qz añs ē vey r p̄hs falsum. Et sic. sortes fit alb⁹. ergo fit aliqd. Dm̄ q̄ iste loc⁹ nō valet penes ista p̄dicata incipit et desinit. qz includit in se negatōz. r ergo hic ar destructiue. An ista sortes incipit eē alb⁹ ut exponit. i. sortes tā nō ē alb⁹. sed statim post hoc erit albus. ergo includit negatōz. Et s̄r d̄z ad scdm̄.

Af. Bñ valet argumentū a pte subiectiua ad totū vlt destructiue sic arguendo. hō nō currit. & aīal nō currit. qz añs ē vey r s̄r p̄hs. r op̄positū p̄hs nō p̄t stare cū aīte. ergo text⁹ ē falsus. Dm̄ q̄ ibi nō arguit destructiue. licet sit p̄pō negatiua. s̄ arguit p̄structiue. r lō bñ sequit. quia ibi p̄ subiectiua nō destruit. s̄ p̄dicatū. i. currit. eo q̄ negatio nō agit aī se s̄ post se. Et q̄ sit bona p̄a p̄z. qz oīs illa p̄a est bona vbi ex opposito cōsequentis inferitur oppositū aītis.

Totū integrale ē. qđ ē compositū ex p̄tib⁹ q̄ritatem h̄ntib⁹: r p̄s ei⁹ d̄z p̄s integralis. Pars integralis est: q̄ cū alijs p̄tib⁹ constituit totū. Loc⁹ a toto integrali ē h̄tudo ip̄i⁹ ad suā p̄tē. r ē constructiuus sp̄: vt dom⁹ ē: ergo p̄es ē. Loc⁹ a toto integrali. Maria. P̄posito toto integrali ponitur et q̄libet ei⁹ p̄s. Loc⁹ a pte integrali ē h̄tudo ip̄i⁹ ad suū totū: et ē sp̄ destructiu⁹ vt p̄es non est: ergo dom⁹ non ē. Loc⁹ a pte integrali. Maria: destructa pte integrali: destruit r suū totū.

Hic deīat de loco a toto integrali. dicens (Totū integrale est rē. vtz in tertio. Et p̄t denoiari trib⁹ modis. P̄rio d̄z totū q̄ritatiuū. qz p̄tinet totā quantitātē in se. Sc̄do d̄z totū materiale. qz p̄ponit ex p̄tib⁹ materialib⁹ Tercio d̄z totū integrale. qz integrat ex multis p̄tib⁹. vñ duplices sūt partes totū integralis. s̄ p̄ncipales r min⁹ p̄ncipales. p̄tes p̄ncipales sunt sine qñ totū integrale eē nō p̄t. vt p̄es tectū r fundamentū sunt p̄tes p̄ncipales ip̄i⁹ dom⁹. qz sine illis dom⁹ eē nō p̄t. Partes min⁹ p̄ncipales sunt sine qñ totū integrale eē p̄t. vt fenestra rē. qz dom⁹ p̄t eē sine fenestris cēntialr r integralr p̄lata. Et hic fit mētio de p̄tib⁹ integralib⁹ p̄ncipalib⁹ r nō min⁹ p̄ncipalib⁹. r ergo bñ seq̄r dom⁹ ē. & p̄es ē. s̄ si sequitur dom⁹ ē. & fenestra ē. Sz p̄ oppositū p̄s integral ē q̄ cū alijs p̄tib⁹ constituit totū. Quid aut sit loc⁹ vtriusq; r quō teneat videat in textu. quia

loc⁹ a toto integrali ē sp⁹ structiu⁹. et ecōtra est sp⁹ destructiu⁹. Rō primi ē. qz totū integrale necessario pponit⁹ ex suis partib⁹ principalibus. et ergo ad eius positōem sequitur positio partū. Rō secundi est qz posito prioz non oportet totum poni qd est posterius.

Quotuplex sit totū integrale. Dm q duplex. s. homogeniū et etherogenū. Totū homogenū est qd est eiusdem nature sue di. spōsitōis in se et in suis partib⁹. et quelibet ps suscipit p⁹dicatōz totū in re. cto. vt aer aqua ignis. quelibet em ps aque est aqua. Et dī ab homos qd est vnū. et genios natura. quasi vni⁹ nature in singulis partib⁹. Sed totū etherogenū est qd est diuersarū naturarū in suis partib⁹. et nō p⁹dicari de qualibet sua pte. vt hō et dom⁹. Et dī ab etheron vel ethcon qd est variā. et genios natura. quasi diuerse nature in omnibus suis partib⁹.

Ad. Nec oratio animal rōnale mortale est totū integrale. et tñ nō pponit⁹ ex partib⁹ quātūtatē hātib⁹. Dm q illa oīo dī totū integrale solūz fm similitudinē. eo q integrat⁹ ex plurib⁹ vocib⁹ scatiuis. et iō hz modū totius integralis. nō tñ est totū integrale fm veritatem.

Ad. Rō sedq⁹ structie sic arguēdo. dom⁹ valet centū florenos. ergo te etū valet centū florenos. Dm q dī argui ab ē sedō adiacēte qd importat existentia. qz dī argui ab etūtia totū ad existentia pūū. S; dī cetera nō seqtur respectu h⁹ xbi est. ergo tē. Hās pbar. qz nō valet eccle sia est. ergo chorus est. Dm q ibi nō arguit⁹ ad ptes principales eccle sie min⁹ principales. et respectu illarū nō tenet iste locus.

Ad. Rō sedq⁹ fenestra vitriata nō est. ergo dom⁹ nō est. et tñ ibi arguit⁹ destructiue. Et nā non sequit⁹ coquina nō est. ergo dom⁹ non est.

Dm q duplices sunt ptes. s. principales. et sunt sime quib⁹ totū ē non potest. Alie iūt partes minus principales. et sunt solum de bene esse totius. sed hic debet argui penes partes principales. et non penes ptes minus principales. qz destructa pte integrali destruit⁹ ipm totū integrale.

Ad. Bā sequit⁹ structie. pars aque est. ergo aqua est. Similiter bñ seqtur. pars panis est. ergo panis est. et tamen arguitur constructiue a parte integrali. Dicendum q duplices sunt partes totius integralis. Nam q dam sunt partes totius homogeni. et ille accipiuntur dupliciter. vno mō vt partes integrales. Alio modo sicut subiectiue. nam in quolibet toto homogenio partes integrales sunt etiam subiectiue. quare bene sequitur in illis propter habitudinem partis subiectiue ad sum totum videria. le. Alie sunt partes totius etherogeni. et in illis non valet. Et quando replicatur idem non est pars integralis et pars subiectiua. vt patet ex di. uisione partis que sumitur ex diuisione totius. ergo predicta solutio nul la est. Dicendum q diuisio partis non est in diuersas res sed in diuer sas rationes rerum. Ande vna res potest esse pars integralis et pars sub iectiua fm diuersam rationem. quia posito q aqua sit composita ex trib⁹ guttis. tunc ille habent se sicut partes integrales. sed posito q sint inse riores respectu totius aque. sic habent modum partis vniuersalis vel ib iectiue.

Tractatus Quintus

Totū ī q̄titate ē v̄le sumptū v̄lr vt oīs hō nullus
 hō: Pars ī q̄titate ē q̄dlibet īferi? p̄tētum sub illo
 toto v̄lr v̄lr sumpto. Loc? a toto ī q̄titate ē h̄itudo
 ipsi? ad suā p̄tē. ⁊ ē p̄structi? ⁊ d̄structi?. p̄structie sic
 oīs hō currit. ergo sor. cur. Loc? a toto ī q̄titate: Ma-
 xima. Quicq̄d predicatur de toto ī q̄titate ⁊ etiā d̄
 q̄libet ei? p̄te: Vel sic si v̄lis ē vera q̄libet ei? p̄ticu-
 laris erit v̄a. D̄structie sic null? hō currit ergo sor-
 tes non currit. Maxia. Quicq̄d remouetur a toto in
 q̄titate ⁊ a q̄libz ei? p̄te. Vel sic. si v̄lis ē falsa q̄libz
 ei? p̄ticularis erit falsa. Loc? a p̄tib? ī q̄titate ē ha-
 bitudo oīm p̄tū ī q̄titate s̄l sumptaz ad suum totū
 Et tenet p̄structiue ⁊ d̄structiue. Constructiue sicut
 sortes currit. plato currit ⁊ sic de alijs. ergo oīs ho-
 mo currit. Loc? a p̄tib? ī q̄titate sufficiēter enūera-
 tis. Maxia. Quicq̄d predicatur de p̄tib? ī q̄titate
 s̄l sumptis ⁊ de suo toto. Negatiue sic. sortes n̄ cur-
 rit. plato non currit ⁊ sic de singulis. ergo null? ho-
 mo currit. Loc? a p̄tib? ī q̄titate. Maxia. Quicq̄d
 remouetur de p̄tib? ī q̄titate s̄l sumptis remouet̄
 de toto. Vel sic. si quelibet particularis non est ve-
 ra sua v̄lis non erit vera.

Hic n̄r deat de loco a toto. q̄ ē loc? a toto ī q̄titate. Et p̄io diffinit
 totū ī q̄titate. sc̄do ostēdit q̄d sit loc? a toto ī q̄titate dicens q̄ (totum
 ī q̄titate est v̄le v̄lr sumptū. i. aliq̄d cōe sumptū euz signo v̄li. vt oīs ho-
 mo null? hō. An termin? cōis est v̄le. ⁊ q̄n sumit̄ p̄ oib? suppositis tunc
 accipit̄ v̄lr. ⁊ hoc fit p̄ signū v̄le affirmatiuū vel negatiuū. Sz ps ī q̄ti-
 tate ē q̄dlibet īferi? p̄tētū sub toto v̄li v̄lr sumpto. Quid aut̄ sit locus
 v̄lr q̄ ⁊ q̄no teneat pater in textu.

Ai Nullū totū v̄le est totū ī q̄titate. s̄ hō ī isto p̄plero oīs hō. ē to-
 tū v̄le. ergo nō ē totū ī q̄titate. Minor pz. qz eē sup̄ cēntiale est
 totū v̄le respectu suoz īferioz. s̄ hō ē h̄mōi. s̄ rē. Dd̄z qz totū v̄le ⁊ totū
 ī q̄titate s̄nt idē materialr. s̄ d̄nt foalr. vt hō ē totū v̄le s̄z eēntiaz. s̄ f̄ni
 eē q̄n accipit̄ s̄b actuali distributōe p̄ oib? suppositis vocat̄ totū ī q̄ti-
 tate. ⁊ nō d̄z p̄pue dici qz hoc aggregatū (oīs hō) ex signo ⁊ termino cōi
 sit totū ī q̄titate. s̄ solū termin? cōis distribut̄.

pe

Ai

tinue c
 sibilis
 quas d

Ar. l

conuen

est qd p

mance.

fortis.

buūt p

Ar. l

mō totū

et expl

bet par

Qr

mō sub

quid p

ratio est

quid an

tenet cō

in oblic

recto. v

structiū

quid rei

qz totū

mouetur

Ar. l

Dm

stat in r

rū natu

nō ē hō

ue nō su

ta sub h

ad sup

multis

Ar. l

ergo nō

Dm

eē p̄miss

tate deb

petr? h

Qr

ue. vt

Al' Istud totū nō ē q̄ritas. neq; in p̄dicamento q̄ritatis. ergo male vocat' totū in q̄ritate. Dm q; ppter similitudinē quantitatis continue cum isto toto dī totū in q̄ritate. Unde sicut q̄ritas continua ē diuisibilis in multas partes. ita istū totum actualiter continet suas ptes in quas diuisum est.

Al' Hic nō est totū in q̄ritate dicendo totus sortes. et tñ diffinitio sibi conuenit. Dm q; totum capit' dupl'r. vno mō cathegoremance. vt idē est qd pfectū. et sic ibi nō est totū in q̄ritate. Alio mō capit' syncathegoremance. i. p̄fectiue. et sic ibi ē totū integrale. q; valet tñ sicut quelibet ps sortis. An dñter oīs null' et hoc signū tot' distribuit. q; p̄ia duo distribuit p p̄tib' s̄biectiuis. s̄ totū distribuit p p̄tib' integralibus.

Al' Hec nō est vlt. tot' sortis ē minor sorte. s̄ s̄biectū eius nō est aliq' mō totū in q̄ritate. An ptz. q; ibi null' ponit' termin' cōis. Dm q; licet explicitē nō ponat' termin' cōis. tñ bene implicite. q; valet istā. quelibet pars sortis est minor sorte. s̄ ps est termin' cōis.

Quid sit loc' a toto in quantitate. Dm q; est habitudo totius ad suā pte. Et tenet p̄structiue et destructiue. p̄structiue dupl'r. vno mō subiiciendo totum. vt oīs hō currit. ergo sortes currit. Maxima. quicquid p̄dicatur de toto in q̄ritate. etiā p̄dicat' de qualibet eius pte. Cui' ratio est. q; totū in q̄ritate actu et intellectu includit suas partes. ergo qd quid attribuitur toti in q̄ritate. etiā attribuitur cuilibet ei' p̄. Alio tenet constructiue predicando totum in q̄ritate. et hoc dupl'r. vno modo in obliquo. vt petrus videt omnem hominem. ergo videt sortem. Alio mō ē recto. vt iohannes est omnis homo. ergo iohānes est plato. tēns. Sz destructiue sic arguitur. nullus hō currit. ergo plato non currit. Maria. qe. quid remouet' a toto in quantitate. et a qualibet eius parte. Cui' ratio ē. q; totū in quantitate actualiter includit suas partes. ergo quicquid remouetur a toto in quantitate. et a qualibet eius parte.

Al' Non sequit'. oīs hō currit. ergo adā currit. posito q; sit mortu'.

Dm q; hō in aīte capit' p hōib' actu exstib'. posito ergo q; adāz existat in rex natura. tñ p̄dicatū sibi inerit. si aīz p̄z cē rex. et si nō sit in rex natura tñ nō includit' in aīte. q; hō in aīte supponit' p p̄tib' s̄ adāz nō ē hō p̄ns. ergo nō est ps ei'. Et qñ dī. dicit p̄p̄biri' siue sortes sit siue nō sit sp ē hō. ergo a sibi sp ista erit vera. adā ē hō. et p̄ns est ps contēta sub hōie. Dm q; socrates sp̄tinet' s̄ hōie q; ad ei' fecitōz. s̄ non q; ad sup̄dem. q; termin' cōis vbiq; ponit' eq̄ multa fecit. sed non pro eq̄ multis supponit'.

Al' Hoc argumentū. petr' est oīs hō. ergo petr' est sortes. est falsum. ergo nō ē bon' loc' dyalectic'. An pbat'. q; ibi p̄dicat' vlt' vlt' sumptuz

Dm q̄ritas p̄ia p̄pō sit falsa. tñ hī p̄t tāq; p̄babit' ab aliq'. et p̄tāro pōt' eē p̄nulla argumētū dyalectici. Et qñ dī. hoc nō dicit text' q; totū in q̄ritate debeat p̄dicari. Dm q; fm rectū ordinē totū debet subijci. et ergo petr' byt. sequitur illum modum.

Quid sit locus a pte in q̄ritate. Dm q; est habitudo p̄tū siml' sumptaz ad suū totum. Et tenet p̄structiue et destructiue constructiue. vt sortes currit. plato currit tēns. ergo oīs hō currit. Maxima. quicquid

Tractatus quintus

quid predicat de partibus in quantitate sicut sumptis. et de toto. Sed destructiue potest dupliciter argui. vno modo a partibus in quantitate sicut sumptis ad suum totum. ut sortes non currit. plato non currit et ceteris. ergo nullus homo currit. Alio modo potest argui ab vna parte ad totum. ut sortes non currit. ergo non omnis homo currit. sibi ibi non arguitur per istum locum. quia in parte non remanet totum in quantitate. Maxima primum. Et quocumque remouentur partes totum in quantitate sufficienter enumerate. ab eodem remouetur totum in quantitate. Maxima secundum. Si particularis non est vera. sua vltis non est vera.

Ad hoc secundum. sortes currit. ergo omnis homo currit. Dominum quoniam non valet constructiue. nisi quando partes sicut capiuntur. et sufficienter enumerantur. quia tunc conuertuntur cum toto. Sed diceretur. hic est petitio principij. sortes currit. plato currit. et ceteris. ergo omnis homo currit. ergo non est bonum locum dyalecticum. Hic patet per aristotem. vii. topicorum. quia quando vltis preedit concessis particularibus vel quando vltis petitur concedi in particulari est petitio principij. quia anima est ita ignota sicut philosophus. Dominum quod duplicata sunt predicata. quedam quod notiora modo conueniunt toti quam partibus. Et quando argumenta sumuntur ab istis causat petitio principij. Alia sunt predicata quod e contra notiori modo conueniunt toti quam partibus. sicut predicata accidentaliter. et ab illis sumuntur locum dyalecticum. Et licet quandoque sit predicatum. quod quo ad naturam notiori modo conuenit toti quam parti. adhuc tamen potest fundare locum dyalecticum. si quo ad nos et quo ad respondentem prius cognoscatur conuenire parti. ut hic sortes est substantia. plato est substantia. et ceteris. ergo omnis homo est substantia. quia sufficit quod antecedens sit notum respondentem quam consequens. licet simpliciter et secundum naturam sit e contra.

Ad hoc secundum destructiue. sortes non est totum in quantitate. plato non est totum in quantitate. et ceteris. ergo omnis homo non est totum in quantitate. Dominum quod hic male concluditur. si deberet sic concludi. ergo nullus homo est totum in quantitate. quod verum est. Vel dominum quod istud philosophus (omnis homo non est totum in quantitate) potest dupliciter capi. vno modo putat bonum supponit personaliter et ut est vna vltis negatiua. tunc bene arguitur. et philosophus est verum sicut et antecedens. Alio modo ut hoc totum omnis homo capitur materialiter. et ut est vna indifinita vltis singularis. et tunc philosophus est falsum et philosophus verum. sed male arguitur. quia totum vltis est vltis vltis sumptum. et facit propositionem vltimam. quod non fit hic. et sic non bene arguitur a partibus in quantitate ad totum in quantitate.

Totum in modo est vltis sumptum sine determinatione: ut homo: Pars in modo est vltis sumptum cum determinatione non diminutive: ut homo albus: Et eodem modo sumuntur argumenta in hoc loco. sicut in loco a genere ad speciem.

Hic agit de loco a toto in modo et eius parte. primo ostendens quid sit totum in modo. dicens quod totum in modo est vltis sumptum sine determinatione. ut homo per se currit per se. Pars in modo est vniuersale sumptum cum determinatione non diminutive. ut homo albus. bene currit. Et subdit quod in hoc loco sumitur eodem modo argumentum sicut in loco a genere ad speciem

quia s
ergo b
super
Sed

Q
sed fa
ctu ho
us cu
tioner
dum f
strabi
eius.
plan
solu
lum p
do ad
mitu

A
e det
posit
del
qz ho
no d
totu
Hanc
to. s
albi
sine
spec
reip
vle

A
non
stru
toti
pce
vol
faci
a te
qz
mu

quia solum tenet negativae arguendo a toto ad partem. ut lapis non est homo ergo lapis non est homo albus. Ratio est. quia totum in modo habet se ut superius. modo a quocumque remouetur superius. ab eodem remouetur inferius. Sed e contra tenet constructivae. ut infra declarabitur.

Quotuplex sit determinatio. Dm q quadruplex. nam quedam est contrahens. et est que non destruit rationem illius cui additur sed facit ipsum stare p paucioribus suppositis. ut albus niger fortis respectu hominis. Alia est determinatio diminuens. que diminuit rationem illius cui additur. Vel sic. determinatio diminuens est que partem tollit rationem illius cui additur. et partem relinquunt. ut esse alba sine dentes. esse nudum sine pedes. Tercia est determinatio distrahens siue privans. que destrahit siue privat rationem illius cui additur. vel omnino tollit rationem eius. ut mortui privatus respectu hominis. Quarta est determinatio amplians siue superaddens. que facit terminum cui additur capi p seatis. non solum privatis sed etiam preteritis et futuris. ut mortui generandum. Et solum penes prius determinatiorem sumitur loci dyalecticus a toto in modo ad eius partem vel e contra. sed penes alias tres determinaciones sumitur locus sophisticus.

Albus diminuitur p hoc q sibi additur albus. qz homo p se stat p oibus suis suppositis. si quoniam sibi additur albus tunc stat p albis tunc. et albus est determinatio diminuens. Dm q licet albus diminuat hominem q ad supposita. non tamen q ad sui seatis principale. sicut facit determinatio diminuens. Vel ddm q licet diminuat suppositum hominis. non tamen diminuit rationem formalem eius. qz homo albus est animal rationale sicut homo.

Albus sumptum sine determinatio est totum vlt. ergo totum in modo non distinguitur a toto vlt. Dm qz materialiter idem sint totum vlt et totum in modo. tamen formaliter illa tota opponitur p respectum ad suas partes. Nam homo est totum vlt respectu inferioris essentialis. s. respectu hominis. si est totum in modo respectu inferioris accidentalis. s. respectu hominis albi. An cum dicitur totum in modo potest dupliciter glosari. vno modo (totum in modo). i. totum sine modo respectu sui ipsi. si tamen modificatum vel sumptum cum modificatione respectu inferioris. Alio modo (totum in modo). i. sine modo privative non habendo respectum ad eius partem. sed prius expositio est melior. qz secundo modo etiam totum vlt potest dici totum in modo.

Albus sequitur. homo non currit. ergo homo albus non currit. posito casu qz etiam si opus non currat. et homo albus currat. qz tunc albus est verum et philosophus fallum. et non valet iste locus arguendo destructivae. Dm qz ibi non arguitur de structivae a toto in modo. qz arguere destructivae est arguere a destructione totius in modo ad destructum prius. modo hic non destruitur totum. qz negatio non precedit totum. et hoc loco a toto in modo tenet predicando ipsum totum.

Albus etiam tenet affirmativae. et dicta. Albus probatur. qz bene sequitur coruus volat. et corvus niger volat. Item ignis calefacit. ergo ignis calidus calefacit. qz oppositum prius repugnat aforti. Dicendum qz hic non arguitur a toto in modo ad suam partem. Nam ignis calidus non est pars in modo. qz calidus non est determinatio privans respectu ignis. qz non destruit ignem ad minorem suppositum suorum supposito. ita nec nigrum est determinatio contrahens

Tractatus Quintus

respectu corui. s̄ ē ppulū epythetū. i. adiectū cōueniens omni indiuiduo
vni' sp̄ci. s̄ nō soli. ⁊ addit coruo cā ornat⁹ vel exp̄ssionis pprietas.

Quid sit hoc? a pte in mō ad suū totū. Vdm q ē bitudo pti in mō ad suū totū. Et tenet pstructiue duplr. vno mō. sbiciendo ptez in mō. vt homo albus currit. ergo hō currit. Maxima. quicqd pdicat de parte in mō. ⁊ de toto. Scdō valet pdicādo affirmatiue. vt iste hō est alb⁹ ergo est homo albus.

¶ Ar. Non sequitur. hō albus est qđ cōplexū. ergo hō est cōplexū. Dicen-
dū qđ nō debet argui penes p̄dicata intentionalia. qz penes illa dñt. s̄ dñ
argui penes p̄dicata realia in quibus conueniunt.

Ad hoc scđt. iste hō ē moriū. ergo est hō. Dēm q̄ ibi nō arguitur
a pte in mō. s̄ pmitit fallā a dicto fm qđ ad dictū simplr. qz mor-
tū nō ē determinatio p̄bens. s̄ alienās siue distrabēs. Et filr dī qñ argu-
itur. vocatiū est rect? scđari? ergo est rectus.

In Ar. nō sequitur oīs ppō vera ē vera. s̄ oīs ppō ē vera. ⁊ tñ arguit a pte
in mō ad suū totū affirmatiue. Dēm q nō d̄z arguit cū distributōe totius
in mō. ⁊ ergo si auferat distributio p̄na erit bona. qz bñ sequitur ppō vera
est vera. ergo ppō est vera.

¶ Af. Hō lequit affirmatiue. sortes fit hō alb⁹. ergo sortes fit hō. qz añs
p̄cē v̄p̄ p̄tē et̄tē falso Dōm q̄ ibi arguit a p̄cē in mō negatiue. qz ly
fit includit negatōz. v̄r̄z in ei⁹ expōne. f. sortes nūc nō est alb⁹. ⁊ imedia
te post hoc erit hō alb⁹. ⁊ sic non est pura affirmatiua. sed partim affirma
tiua ⁊ partim negatiua.

Totū ī loco ē dictio pphēdēs oēm locū aduerbia-
liter. vt vbiq; nūq;: Pars ī loco ē dictio pphēdens
aliquē locū aduerbiastr. vt hic ibi. Loc⁹ a toto ī lo-
co ē hitudo ipsi⁹ ad suā ptē: Et tener pstructiue ⁊ de
structiue: Constructiue sic: de⁹ ē vbiq;: ergo de⁹ ē hic
Maria: cuiūq; ppetit totū ī loco: ⁊ q̄libet ei⁹ pars
Destructiue sic: cesar ē nūq;: ergo cesar non est hic.
Maria: q̄cqd remouet a toto ī loco. ⁊ a q̄libet eius
pte: Loc⁹ a pte ī loco ē hitudo ipsi⁹ ad suū totū: et ē
sp destructiu⁹: vt cesar non ē hic. ergo non est vbiq;
Loc⁹ a pte ī loco Maria: cuiūq; non ppetit pars ī
loco. nec eius totum.

hic autem per^o h^os. determinat de loco a toto in loco. Et primo diffinit totū. dicens. Totū ī loco ē dictio p^ophēdens omnem locum adverbialit^r. Et vbiq^{ue} vndiq^{ue}. Et ponitur dictio loco generis. Deinde dicitur p^ophēdens oēm locū ad vniūm totū ī tpe. Et ponit adverbialiter ad differentiam totius ī q^uantitate. q^uo^{ia} importat oām locū noialiter. vt omnis locus vel in-

pe

omni lo
liter. vt
bitudo s

အိ
တိ ဟိ ဝိ

car aut j

OF A
vbiq er
2006

Itō, in te
te. q: eē
fīm dīl

rate dic
hic dist

gularib
huius

built pr
co. & sol
in loc.

libet lo
vt de^o e

túc đz s
eodẽ m
3810

sol' de
ēhic. 7

et sic id
est mag
sub

ē vbiq;
sic etiā
vt dictū

in loco
tudine

॥

no arg
t^h Ar.
corp?

figure
q: pte.

habet
terminu
ibid. 7

Les m

Petri His. Folio CCVIII

omni loco. Sed pars in loco est dictio apprehendens aliquem locum aduerbia-
liter. ut hic ibi. Tunc ibi. Loc' a toto. ostendit quomodo in tali loco fundat ha-
bitudo ad suam partem. et contra. ut in textu.

Ad Nulla res realis est dictio. sed totum in loco est res realis. ergo non est deo.
Dum quis totum in loco finem suam naturam et finem esse reale non sit deo
est bene inquantum est dictibile. et ut per dictum importat. quia res ipsa non subijet
tur aut predicatur per se. sed inquantum est sub dictione plata.

Quid sit loc' a toto in loco. Dum quod est habitudo totum in loco ad
suam partem. Et tenet constructiue et destructiue. constructiue ut de' est
vbiq; ergo est hic. destructiue ut cessat est nusquam. ergo non est hic. Sed are-
sto. in secundo topico non facit distinctum inter istud totum et totum in quantita-
te. quia essentialiter non distinguuntur. et in eis eodem modo sumuntur argumeta.
sed tamen distinguuntur accidentaliter secundum ad modum scandi utriusque. quia totum in
parte dicit totum per modum permanentis. et totum in loco sub modo fluxus et fieri. que
hic distinguuntur.

Ad Istud sequitur constructiue. vltima sunt vbiq; et sunt hic. quia est hic prius sit
singularibus terminis. Dum quod illo modo quod aliquid est in loco finem totum eo modo etiam attri-
buitur parti. Unde aliquid est dupliciter in loco. vno modo actu. et sic vltima non sunt in lo-
co. sed solum singularia. quod sunt hic et nunc. Alio modo aptitudine. et sic vltima sunt
in loco. et sunt vbiq; quia habent aptitudinem ad esse in suis singularibus per quo-
libet loco et per quilibet tempore. Sed actu est vbiq; contingit dupliciter. vno modo finem totum
ut de' est vbiq; Alio modo finem suas partes ut celum. vnde quando arguitur a toto in loco
tunc dicitur argui ab esse in loco eo modo quo toti conuenit ad esse in loco finem partes
eodem modo. ut celum est vbiq; finem suas partes. et aliquid per celum est hic. et aliquid ibi.

Pro quo notandum quod aliquid dicitur esse vbiq; quadrupliciter. vno modo finem repletionem. et sic
sol' de' est vbiq; Alio modo finem suas partes. et sic celum est vbiq; quia vna pars celum
est hic. et alia pars alibi. Tercio dicitur aliquid esse vbiq; non vnum numero sed diuersus
et sic idem corpus in specie est vbiq; Quarto dicitur aliquid esse vbiq; priuatiue. sic quod non
est magis determinate in vno loco quam in alio. et sic vltima est vbiq; Al' etiam vltima
est vbiq; aptitudinaliter. quia est in suis suppositis. quod supposita sunt in diuersis locis.
sic etiam vltima est in diuersis locis. et ergo bene sequitur. vltima est vbiq; et aptum est hic. quia
ut dictum est ostendit eodem modo alium attribuere partem in loco. sicut sibi conuenit totum
in loco. quare si toti conueniat in aptitudine terminis. dicitur sibi per infernum finem appi-
tudinem terminis. sicut fit hic.

Ad Istud sequitur. de' est vbiq; ergo deus est ibi. Patet quia animus per esse vix
parte existente falso. scilicet si loc' destrueretur. Dum quod loco destructo
non arguitur a toto in loco ad suam partem.

Ad Istud sequitur. aliquid corpus est hic. aliquid corpus est ibi et ibi. ergo quod dicitur
corpus est vbiq; quia animus est vix et pars falsum. igitur tunc Dum quod ibi est fallacia
figure dictionis. quia arguitur a pluribus determinatis ad vnam determinatam.
quia partes animus verificant de corpore per diuersis suppositis. et sic corpus in ante
habet diuersas suppositiones determinatas. et in parte habet vnam suppositionem de-
terminatam terminis. Deberet enim sic argui. aliquid corpus est hic. et idem corpus est
ibi. et sic de alijs. ergo aliquid corpus est vbiq; si tunc animus est falsum.

Ad Istud valet destructiue arguendo per istum locum. fortis non est vbiq; et for-
tes non est hic. Dum quis ibi arguat a destructioe totius finem cuius totali

Tractatus quintus

patet. nō tñ fm quālibet pte. et ergo dñ sic argui. sortes est nūq̃. ergo sortes nō est hic. et tñ bñ valet. Etia hic nō arguit a toto in loco. qz in ante negat totū et hī ps. et sic arguit a negatōe vni⁹ pns ad negatōz alterius sicut hic sortes nō ē in aliq loco. ergo non est hic.

Q. Quid sit loc⁹ a pte in loco. Dñm q est hītudo ipi⁹ ad suū locū. Et valz pstructiue et destructiue. Constructiue arguendo a pib⁹ sufficiēter enumeratis. vt de⁹ ē hic et ibi. et ijs. ergo est vbiq. Maxima. quicqd dī de oib⁹ pib⁹ sū sumptis. dī et de toto. Destructiue. vt cesar nō est hic. ergo nō ē vbiq. Maxima. Destructus oib⁹ pib⁹ totius in loco. destruitur et ipm totum.

A. Tert⁹ dicit q iste loc⁹ valet tñ destructiue. vt cesar nō ē hic. ergo nō ē vbiq. Dñm q qñ arguit ab vna pte ad totū. tunc tñ valet destructiue. Sed qñ arguit ab oib⁹ pib⁹ sū sumptis tunc valet constructiue et destructiue. An apt⁹ dī q valet pstructiue q destructiue. qz quādo arguit destructiue tñ. vt cesar nō ē hic. ergo nō ē vbiq. ibi totū in cōsequente nō manet totū. qz nō vbiq nō ē totū s nūq̃ et vbiq. qz negatio pcedit totū. et ergo ipm destruit.

Totū i tpe ē dictio pprehendēs oē tps aduerbialiter: vt sp nūq̃. Pars i tpe ē dictio pphēdēs aliquod tps aduerbialiter: vt heri cras. Exēpla aut sumant hic sicut a toto in loco.

Hic pñr dicit de loco a toto in tpe. Et diffinit pñro totū in tpe dīcēs. q totū in tpe dictio cōphendens oē tps aduerbialiter. et hoc ē duplr. scilicet affirmatiue. vt sp. et negatiue vt nūq̃. Scdō diffinit locū a toto in tpe. dicens q ē hītudo totius in tpe ad suā pte. Et tenet pstructiue et destructiue. exemplū primi. vt celi mouet sp. ergo mouetur nunc. exemplū scdō. vt fra nūq̃ mouet. ergo nō mouetur modo. Maxima. primi. de quocunq pdicat totū in tpe. et qlibet eius ps. Maxima scdō. a quocunq remouet totū in tpe. et qlibet eius ps. Sed loc⁹ a pte in tpe est hītudo pte ad suū totū. Et valet constructiue a pib⁹ sufficiēter enumeratis. et destructiue ab vna pte tñ. Exempla patent practicanti.

A. Hō sequit pstructiue p istū locū. vñ est sp. ergo vñ est nunc. qz solū singularia sunt nunc. Dñm qñs vñ nō sunt nūc actu. tñ bñ aptitudine. et ergo dñ sic argui. vñ ē sp. ergo vñ est aptū natū ēē nunc. sic dictū est de toto in loco.

A. Non valet destructiue arguendo per istū locū. sortes nō est semp. s sortes nō ē nūc. qz nūc est vñ et pñs pte ēē falsum. Dñm qñs sibi arguit a destructiue totū in tpe fm ei⁹ totalitatē. nō tñ fm quamlibet eius pte. qd tñ requirē. Et sibi soluitur argumentū. qñ arguit a parte. sic. adam non fuit heri. ergo adam nūq̃ fuit. igit̃ rē. Dñm q ibi nō arguitur ad totum negatiue. quia negatio sibi non preponitur. sed deberet sic concludi. ergo adam non est semper.

A. Partes in tpe nō pnt esse simul. ergo non potest argui a ptrib⁹ sū sumptis ad totū. Dicendum qñs partes in tpe non possunt simul ēē

fm esse reale quod habent extra animam. tamen bene possunt simul eē fm intellectum. i. fm esse quod habent in intellectu. qui retinet partem preteriti cum presente.

Quod si autem isti sex loci a totis et a partibus qui dicti sunt sint sufficienter assignati. Et videtur quod non sunt sufficienter assignati. quia est quadruplex totum quod hic non ponitur. et totidem partes. quia aliquid est totum copulativum. aliquid disiunctivum. aliquid potestativum. aliquid collectivum et aliquid successivum. et ab illis sumuntur etiam aliqui loci dyalectici. Dicendum quod ista reducuntur ad tota enumerata. Et similiter dicendum est de locis ab eisdem sumptis. Unde totum copulativum est in quo plura copulantur per coniunctionem copulativam. ut sortes currit et plato disputat. sed pars copulativa est aliqua pars integrans hoc totum. et debet reduci ad totum integrale. et locus fundatus in illo toto tenet eodem modo sicut i toto integrale. quod sicut ad totum integrale requiritur quod omnes partes sint vere. sic etiam ad veritatem copulativam requiritur quod utraque pars sit vera. et ergo tenet constructive. sicut locus a toto integrali. ut sortes currit et plato disputat. ergo plato disputat. Maxima ad veritatem copulativam requiritur veritas utriusque partis. Et etiam valet destructive arguendo a parte ad totum. sicut a parte integrali. ut si illa destruitur sine sit falsa. sortes currit. tunc tota destruitur. ut sortes currit et plato disputat. Sed totum disiunctivum est quando aliqua extrema coniunguntur per coniunctionem disiunctivam. Et locus a tali disiunctivo est habitudo ipsius ad suam partem. et reducitur ad totum vlt propter similitudinem quam habet cum eo. quod sicut ad totum vlt sufficit existentia unius partis. et sufficit alteram partem esse veram. ita ad veritatem disiunctivam sufficit unam partem esse veram. Et tenet iste locus eodem modo sicut a toto universalis. i. destructive. ut posito quod ista sit falsa. sortes currit et plato disputat. tunc quilibet pars est falsa. Sed a parte disiunctiva tenet constructive. ut posita ista vera. sortes currit. illa est vera sortes currit vel baculus stat in angulo. Sed totum potestativum est aliquid continens plures potentias. et adest cui libet parti fm essentiam. sed non fm totam virtutem. et isto modo anima rationalis est totum potestativum respectu suarum potentiarum. et debet reduci ad locum a toto universalis. et valet destructive. ut lapis non est anima rationalis. ergo lapis non habet intellectum. Et a parte ad totum valet constructive. ut sortes est intellectualis. ergo sortes habet animam rationalem. Sed totum aggregativum sive collectivum est quando plura aggregantur in unum. et reducitur ad totum integrale. Differt tamen a toto integrali. quia ex partibus totius integralis resultat aliquid unum. sed i toto aggregativo partes non ununtur ad se invicem. sed manent distincte. Et valet argumentum eodem modo sicut in toto integrali. Sed totum successivum est cuius partes non sunt simul. sed sunt sibi invicem succedentes. ut motus tempus. et reducitur ad totum vlt et ad suam partem. et tenet argumenta utrobique eodem modo.

Ausa est ad cuius eē sequitur aliud fm naturam. Et dividitur i cam materiale: forale: efficiēte: et finalem

Tractatus Quintus

Postq̃ pe. hys. derivauit de locis dyalecticis a toto ⁊ a pte. Hic p̃r del-
minat de locis a cā ad effectū. P̃rio diffiniēs cām. ⁊ diuidit eam in qua-
tuor spēs. deinde p̃seq̃ de q̃libet in sp̃iali. Dicens p̃rio q̃ cā est ad cui⁹
esse sequit̃ aliud. s. effect⁹ fm naturā. Et p̃rio ponit (ad cui⁹ esse sequitur
aliud) ad dñam effect⁹. ad c⁹ eē inq̃ntū h̃mōi nō sequit̃ aliud. Sz addit
(fm naturā) ad explicādū modū q̃ oz effectū seq̃ suā cām. Et sunt q̃tuor
cause. s. materialis. formalis. efficiens. ⁊ finalis.

Q̃uo ordine iste q̃tuor cause sunt enumerande. Dm q̃ diuersi-
mode ordināt fm ordinē prius ⁊ posterioris. vno mō ordinan-
tur fm ordinē cādi. ⁊ sic illa est p̃ior cui rō cādi prius conuenit. qua-
re cā finalis est p̃ior. qz ē primū p̃cipiū mouēs. ⁊ tūc seq̃t cā efficiēs. de
inde mat̃ial. ⁊ postea foial. ⁊ sic itelligit̃ deñ aresto. q̃ finis ē cā causā
qz mouet efficiētē. q̃ vltēri⁹ disponit materiā. ⁊ materia disposita intro-
ducit foia. Alio mō ordināt fm q̃ occurrūt ad p̃pōem effect⁹. ⁊ illo mō cā
materialis ē p̃ior. ⁊ tūc foial saltē fm viā generatōis. s. fm viā p̃fectionis
forma est añ materiā. deinde seq̃tur efficiēs. ⁊ vltio finalis. qz cā materia
lis ⁊ formalis intrinsece concurrūt ad p̃stitutōz effectus. alie x̃o extrinsece.
Tercio ordināt q̃tū ad eē actuale qd̃ dat̃ effectui. ⁊ sic cā formalis ē pri-
or. ⁊ tunc efficiens. deñ final. ⁊ vltio material. Quarto ordināt fm esse
actualis ext̃ie qd̃ h̃nt ex pte rei. p qd̃ nobis nōficant̃. ⁊ sunt nobis ma-
gis manifeste. tūc efficiēs ē p̃ia. materia sc̃da. tertia foia. vltima finis. et
illo mō ordināt in textu. Et q̃ p̃z. q̃ ista ē diuisio analogi in sua analogia
ta. qz nomē cause dī de illis q̃tuor fm p̃ri⁹ ⁊ posterius.

Ar. Quatuor cause sunt de p̃sideratōe p̃fici ⁊ methaphisici. ergo lo-
gicus male p̃siderat hic de ip̃is. Dm q̃ differēter p̃siderant̃ ab illis.
Nam methaphisic⁹ considerat de quatuor caus̃ inquantū sunt p̃cipia
entū. Et inquantū sunt p̃cipia motus ⁊ rex naturalis considerant̃ a
p̃fifico. Sed a logico p̃siderant̃ fm q̃ in ip̃is fundat̃ habitudo localis.
Et a grāmatico fm h̃itudine p̃grutatis. s. inquantū in eis fundat̃ habitu-
do regentis ⁊ recti.

Q̃uot sunt cause. Dm q̃ quatuor. quāz due. s. materialis ⁊ fo-
malis sunt intrinsece. qz manēt in effectui formalis ⁊ intrinsece. s. alie
due. s. finis ⁊ efficiens sunt extrinsece. qz nō manēt formaliter in ip̃is effe-
ctib⁹. s. x̃turaliter tñ. Et dat̃ sufficiētia talis. nam oīs cā aut est intrinse-
ca. aut extrinseca. Si intrinseca hoc est dupl̃. qz vel dat̃ eē rei. sic ē foial
aut recipit esse. sic ē materialis. Si extrinseca hoc ē dupl̃. vel qz ē mouens
tñ. sic ē finis. vel mouens ⁊ mota s̃il. sic ē efficiens.

Ar. Cā ⁊ p̃cipiū idem sunt. s. finis non est p̃cipiū. ergo non ē cā.
Maior p̃bat̃. qz cā ⁊ p̃cipiū h̃nt se sicut sup̃ ⁊ inferi⁹. que idē
sunt. Minor probatur. quia repugnat̃ fini q̃ sit p̃cipiū. Dm q̃ fi-
nis capitur dupl̃. vno mō vt est in operis erequutione. ⁊ sic non est cau-
sa neq̃ p̃cipiū. quia habet rationem vltimi. Alio modo capitur vt ē
in intentione agentis. ⁊ sic est p̃cipiū et causa. Et quia huic cause nō
est speciale nomen impositum. ideo vt̃mur nomine effectus. quia finis
magis sonat̃ effectum cause q̃ causam. Et quando dicitur omnes cause

sunt reales. s. finis nō est realis neq. ens reale. s. nō est causa. Maior pbat. q. alis nō pcurreret ad pductionē effect. realis. eo q. nihil agit ultra gradū sue pfectiōis. Sed minor pbat. q. finis solū hz rōem cause vt ē in intentione agentis. Dm q. duplex ens rōnis. Nam aliqd est ens ratiōis qd est per rōem fabricatum. sicut secunde intentiones. et tale nō est causa effectus realis. Aliud est ens ratiōis non fabricatū. sed consideratum per rationem. et tale potest esse causa effectus realis. et hoc modo finis est ens rōnis. et habet rationem cause in quantum est obiectiue apud intellectum practicum.

Af Forma et finis coincidunt. vt dicit scdo phisicoz. ergo nō sunt quatuor cause. Dm q. licet forma et finis coincidunt materialiter et finem rem. et qnq. efficiens cū ipsis. nō tñ coincidunt formaliter q. tñ ad suos modos formales causandi. Nñ nō sunt diuisio ista finem diuersitatem rerum. sed finem diuersos modos causandi et respectu diuersoz vna res q. q. habet rōnem plurium.

Af Plures sunt cause q. quatuor. igit. r. Nñs probat. q. etiā priua nō est causa. Dm q. possum loqui de causis siue principiis multis modis. et finem hoc aliter et aliter assignant. Primo de intrinsicis. sed p se tñ. et sic sunt tñ due cause. scz materia et forma. Secundo de causis intrinsicis tam per se q. per accidens. et sic sunt tres. s. materia. forma. et priuatio. vt probatur primo phisicoz. Tercio de causis intrinsicis per se. et extrinsecis que realiter ad motum cōcurrunt. et sic sunt tria principia. scz materia. forma. et efficiens. et sic enumerant scdo de generatione. Quarto de causis intrinsicis p se. et de extrinsecis tam p se q. metaphorice. vt si militudinarie mouentibz. et sic sunt quatuor principia. s. materia. forma. efficiens et finis. et ita enumerant scdo phisicoz. Quinto de causis intrinsicis et extrinsecis tñ p se q. p accidens. et sic sunt quinque. s. materia. forma. priuatio. efficiens et finis.

Af Causa et effectus sunt simul. s. male dicit in diffinitione cause. q. causa est ad cuius esse sequit. aliud. i. effectus. Nñs pbat. de sole et radijs eius. sicut de hōie et ruitibile. Etiam posita causa totali ponit effectus. Dm q. l3 qnq. sunt simul tpe. tñ causa semper pcedit suū effectū finem naturā. Sz diceres. cā et effectus sunt relatiua que sunt simul natura. Dm q. l3 cā et effectus formaliter p illis respectibus sunt simul natura. non tñ res subtrate. vt qd est causa vt effectus.

Af Aliud dicit diuersitatem essentialē. q. est relatiuū substantie diuersitatis. sed effectus cause formalis nō differt essentialiter a sua causa. s. diffinitio cause nō cōuenit omni contento sub diffinito. Dm q. aliud nō capit hic pprie. sed generaliter vt dicit quācūq. diuersitatem siue essentialē siue accidentalem.

Af Ista diffinitio cause cōuenit alijs. ergo nō est bona. Nñs pbat. q. cōuenit relatiuis. nam ad esse ipsius dupli sequit. aliqd. s. diuidiū. Dm q. aliter sequit. correlatiuū ad relatiuū. et effectus ad cām. Nñ relatiuū vñū sequit. ad aliud respectiue et existentialiter. non aut. causaliter. nam si vñū sit reliquū etiā est. Sz effectus sequit. ad cām p modū causalitatis. et (sequit) dicit sequēlā effectus ad causam.

Tractatus quintus

Causa efficiens est a qua prius fit motus ad hoc quod fiat aliquid. ut domificator est primum mouens et operans ut fiat domus. et faber ut fiat cultellus. Locus a causa efficiente est habitudo ipsius cause efficientis ad suum effectum. Et est constructiuus. Constructiue tenet sic. domificator est bonus. ergo domus est bona. Locus a causa efficiente: Maxima: Si causa efficiens est bona: ipsum quod fit bonum est. Destructiue sic. domificator non est bonus. ergo domus non est bona. Locus a causa efficiente: Maxima: Cuius causa efficiens non est bona. ipsum quod fit non est bonum. Et econuerso tenet locus ab effectu ad causam efficientem.

Postquam per hoc posuit definitionem cause in eodem et numerum causarum. Hic percrequit membra. et primo de causa efficiente. que est nobis notior. Et diffinit sic. (Causa efficiens est a qua primo fit motus ad hoc quod fiat aliquid) ut domificator est primum mouens et operans ut fiat domus et faber ut fiat cultellus. In qua diffinitione ponitur causa loco generis. et relique particule loco differentiarum. Tunc ibi. (Locus a causa efficiente) definitur de loco a causa efficiente ad suum effectum. dicens. dicens. ut per

Ad A fine primo fit motus. quod non a causa efficiente. Domus quod dicitur. (in textu. plex est motus. scilicet real et intentional. Tunc dicitur quod a causa efficiente primo fit motus realis. sed a fine primo fit motus intentionalis de quo non loquitur ista diffinitio.

Ad Alibi est a quo primo fit motus. ergo diffinitio non est. (diffinitio. bona. Hinc probatur. quia motus est perpetuus. ut dicitur octauo philosophorum. Domus quod Aristoteles. ibidem loquitur de motu celi et non de motibus qui fiunt in istis inferioribus. Vel domus quod quia talis motus celi fit perpetuus. adhuc tamen aliquid est a quo primo fit motus. quia secundum philosophum aliquid est primum motor. Et quando dicitur in istis inferioribus domificator non est primum mouens et operans ad domum. per quod alius motus preuenit se necesse est. ut decedat laterius. Domus quod domificator est illud a quo proxime fit motus. sed alia sunt preparatoria ad formationem domus. et sic primum capitur hic ut est idem quod primum et immediatum.

Quid sit locus a causa efficiente Domus quod est habitudo ipsius cause efficientis ad suum effectum. et est intrinsecus. Sed dices efficiens est extrinsecus. et scilicet finalis. sed ab eis non luminatur locus intrinsecus. Domus quod licet iste due cause sint realiter extra suum effectum. sunt tamen in ipsis secundum virtutem et secundum aliquem modum essendi in. ut efficiens secundum sextum modum essendi in. et finis secundum septimum quod sufficit. Et valet iste locus constructiue et destructiue respectu illorum predicatorum bonus et malus. Constructiue sic. domificator est bonus. quod domus est bona. (Maxima) cuius causa efficiens bona est. ipsum quoque bonum est. Destructiue sic. ut domificator est malus. quod

domus est mala. (Maxima) cui? cā efficiens mala est. ipm quoq; malum. Que due maxime debent intelligi de bonitate vel malicia efficientis inq; tum efficiens est. et nō de bonitate vel malicia moris.

Ad Hō sequit̃ domificator est bon? q̃ domus est bona. p̃robat̃. quia pōt esse q̃ domificator sit bonus et catholic? vir. q̃ tñ faciat malaz domum. Ddm q̃ bonū et malū sicut hic accipiunt̃ debent dicere differē- tias artificū et nō morū. vt domificator bonus bonitate sue artis facit bo- nam domū ceteris paribus.

Ad Inq̃tum bonū dicit bonitatē artis nō sequit̃. domificator est bo- nus. q̃ domus est bona. qz pōt esse q̃ domificator habeat mala li- gna et tunc nō pōt pducere bonā domū. Ddm q̃ hoc intelligit̃ qñ reliq; sunt paria. Vel aliter ddm q̃ licet illa dom? nō sit bona ex pte finis vel ma- terie. est tñ bona ex pte forme. qz optimā formā intro ducit bonus artifer illi materie male. Sed diceres bonus calcifer hñs bonū corū potest vo- luntarie facere malū calcū. Ddm q̃ cetera iterū nō sunt paria. qz requiri- tur q̃ agat fm artē vel fm extrenū posse. et nō fm voluntatē corruptā per uersā intentiōē. qz bon? artifer si vult potest pducere bonum vl' malū effe- ctū. et in hoc nihil arti decreuit. qz ars solū dat facultatē operandi.

Quātrū iste locus valeat penes omnia predicata. Ddm q̃ simpliciter valet iste locus penes illa predicata bonum et malum. dūmodo ar- guatur sicut dictum est. Sed penes alia predicata nō valet vl'. nisi certis cōditionibus observatis. Unde duplex est causa efficiens. scilicet. in actu et in potentia. vt domificator respectu domus est causa in potentia. et do- mificans est causa in actu. Et vtraq; duplex. quēdā est vniuoca et que- dam equiuoca. Vniuoca est que producit effectum sibi similem in specie vt homo generans hominem. Equiuoca vero est que pducit effectū sibi dissimilem in spē. vt sol. pducit hominem et plantas. Et iterū duplex est cā efficiens qdaz q̃ tñ requirit̃ ad causationē vel fieri effect? vt domificator respectu domus. et qdā q̃ requirit̃ ad fieri et ad pseruari simul vt sol respectu diei et deus q̃ est cā vltis requirit̃ ad fieri et cōseruari omni creaturay. Et fm hoc diuersimode arguit̃. qz qñ arguit̃ a cā efficiente in potentia nō valet loc? penes est et nō est. vt nō sequit̃ domificator est. ergo domus est sed bene se- quit̃ a cā efficiente in potentia arguendo ab esse cause ad posse esse effect? vt domificator est. ergo dom? pōt esse. Sed arguēdo destructiue a tali cā debet argui a non esse nec fuisse cause efficientis ad effectū. vt domifica- tor nō est neq; fuit. ergo dom? nō est. Et silt qñ arguit̃ ab effectu cause ef- ficientis q̃ requirit̃ ad fieri tñ nō sequit̃ esse cāe in pñri. sed in pñrito. vt domus est ergo domificator fuit. Enā bñ sequit̃. qñ arguit̃ in causis vni- uocis. vt bñ sequit̃ plato est risibilis. q̃ fortes ab eo genit? est risibilis. et qñ hitudo est necāna bñ sequit̃ ecōtra. vt hic. sed qñ est cōtingēs vt in eq̃ uocis tñc nō tenet ecōtra ab effectu ad cām negatiue. vt nō sequit̃ fortes nō est. q̃ de? nō est. Sz in cā efficiente in actu debet argui ab esse cause ad fieri effectus. vt bñ sequit̃ domificans est. ergo dom? fit. s̃ vbi est cā effici- ens nedū in fieri. sed enā in cōseruari. vt sol est cā diei. dz sic argui. sol est. ergo dies pōt esse. s̃ ecōtra ab effectu ad cām sequit̃. vt dies ē. ergo sol est qd non sequitur in alijs vbi nō est cā in cōseruari.

W d ij

Tractat⁹ Quintus

Ad Posito q^d edificator nō habeat materiā. tūc ista ē vera. edificator ē. et tūc nō sequit^r. q^d edificat⁹ pōt eē. Dm q^d nō ē defect⁹ ex pte cause efficientis. sed ex pte materie. in quā effectus ille nat⁹ est recipi.

Querit^r Quid sit loc⁹ ab effectu cause efficientis. Dm q^d ē habitudo effectus ad suā cām efficientē. et tenet constructiue et destructiue. exēpla et maxime. patent faciliter volenti praticare. Et sicut tenet respectu hor^{um} p^rdicato^rum. bonum et malū siue non bonū. et hoc si aūs sit de p^resenti. et cōsequens de p^reterito. et q^d efficiens operatus fuerit debite fm suā potētiā vel artē. et nō sit neq^{ue} fuerit defectus ex pte alterius

Ad Hō sequit^r ab effectu ad cām sic arguendo. domus est. q^d edificator est. q^d aūs pōt esse verū sine p^rite. Dm q^d ibi arguit ab esse effectus ad esse cause que nō requirit^r ad esse ad esse effectus. sed ad fieri. et respectu talis nō tenet locus iste. vt supra dictum est.

Ad Hō sequit^r destructiue. latro nō est bon⁹. q^d deus nō est bon⁹. quia aūs est verū et p^ris falsū. Dm q^d ex ea pte qua latro p^rductus est a deo et effectus eius est argumentum bonum. sⁱ aūs est falsum. q^d sic latro est bonus. sⁱ inq^uitum latro nominat viciū cuius deus nō est cā. sic deus nō est cā latronis. Et licet deus sit. cā hominis. nō tūc est cā vicio^rum et⁹. et sic latro fm humanitatē eius est a deo p^rductus. sed deus nō est cā sui latrocinij. quo modo est malus.

Materia est. ex qua cū alio aliq^ud sit. Et est duplex. Quedā enī est p^rmanēs. et q^udā est transiens. Permanens. vt in cultello ferrū. Transiens. vt in pane farina et aqua. Et diffinit^r etiam sic materia. Materia est que tūc est ens in potētia. Locus a causa materiali est habitudo ipsi⁹ ad suū effectū. et est constructiue et destructiue. Constructiue sic. ferrum est ergo arma ferrea possūt esse: Maxima: Posita cā materiali. possibile est eius effectum poni. Destructiue sic. ferrū non est: ergo arma ferrea nō possunt esse: Locus a cā materiali: Maxima: Remota cā materiali p^rmanēte tūc. remouet et eius effectus. Locus ab effectu cause materialis p^rmanētis: Maxima: Posito effectu cāc materialis p^rmanētis ponit et eius cā. Locus ab effectu cause materialis transeuntis tenet constructiue. vt vitrū vel panis est. ergo silix vel farina fuit: Materia enī transiens nō manet: sed transfertur in aliā materiā

Locus ab effectu cause materialis transeuntis: Maxima: Posito effectu materie transeuntis. necesse est ipsam materiam presuisse.

Postq̃ pe. hys. determinauit de loco a cā efficiente. hic dñr determinat de loco a causa materiali. Et circa h̃ tria facit. qz primo diffinit materiam et eam diuidit. Secundo psequit̃ de loco a cā materiali ad effectū. Tercio ecōtra ostendit locū ab effectu cāe materialis ad ipsam cām. Dicēs primo qz materia est ex qua cū alio sez forma aliqd̃ fit. s. cōpositū. Et diuidit̃ in materiam pmanentē. et in materiam transeuntē. vt in textu exemplariē ostendit̃. Deinde ponit aliam descriptionem materie. q̃ talis est. qz materia est tñ ens in potentia. vt ex ipsa aliquid fiat. Et qz aliquid pres clare sunt in textu. ideo earū cotinuatio relinquitur.

Quātr̃ prima diffinitio materie sit bona. Dñm qz sic. qz materia ē aliterā ps cōpositū. ex qua cōpositū materialiter cōstituit̃ (er) vero dicit̃ circumstantiā cāe materialis. et addit̃ (cū alio fit aliquid) qz sola materia nō cōstituit̃. et p hoc excludit̃ priuationē q̃ nō manet in re facta. sicut excludunt̃ efficiens et finis. qz ex illis nō fit totū cōpositum. cū sint extrinsecce. Ex istis p̃z declaratio secunde diffinitionis. qz materia de sua natura nō h̃z esse in actu. s. in potentia. quare p̃ illud diffinit̃.

Ad Formā est ex qua cū alio aliquid fit. g̃ illa diffinitio puenit alteri. Dñm qz p̃prie loquendo ex forma nō fit aliqd̃. sed p̃ formā. qz (ex) dicit̃ hic circumstantiā cause materialis. Et qñ d̃r ex materia et forma fit totum cōpositū. Dñm qz h̃i ista p̃p̃ ex capite generaliter et large. vt dicit̃ circumstantiam cuiuscunqz cause.

Ad Materia est ens in actu. ergo nō in pura potētia. H̃is pbat̃. qz ex lapide et ligno fit dom⁹ materialiter q̃ sunt entia in actu. Dñm qz duplex est materia. s. rei naturalis et artificialis. vñ materia rei artificialis est bene in actu in se. est tñ in potentia respectu alterius. s. effectus s̃ materia rei naturalis seu p̃p̃ice est ex sua natura ens in potentia pura.

Quotuplex est materia Dñm qz duplex. s. pmanēs et trāiens. Materia pmanens. est q̃ manet sub p̃p̃ia sp̃e in suo effectu. vt in cultello ferrū. Materia trāiens est q̃ nō manet eiusdē rōnis vel sp̃e in effectu vt in pane farina et q̃ sit materia trāiens. et lutū in laterib⁹. et siliū in vitro.

Ad Nulla est materia trāiens. Assumptū pbat̃. qz ois materia manet in effectu. Dñm qz mā d̃r dupl̃r trāiens. vno⁹ qz manet in effectu et sic nulla est materia trāiens. Alio mō d̃r trāiens qz nō manet fm̃ eā deim rōem et sp̃em in effectu sicut in se. et sic aliqua est trāiens vt farina in pane. Et qñ d̃r. materia est in generabilis et incorruptibilis. vt d̃r p̃mo phisicoz. g̃ nō est aliquo modo trāiens. Dñm qz materia fm̃ substantiā est ingenerabilis et incorruptibilis tñ bñ generat et corripit̃ fm̃ esse suum transmutabile qd̃ habet a priuatione.

Quid sit loc⁹ a cā materiali. Dñm qz est habitudo cāe materialis ad effectū. Et valet cōstructiue ab esse cause materialis ad posse eē effectus in vtraqz materia. Exemplū de materia pmanente. vt lapides et ligna sunt. ergo domus pōt esse (Maxima) posita causa materiali. possibile

Tractatus quintus

est eius effectus poni. Exemplū de materia transeunte. vt farina ⁊ aq̄ sūt. ergo panis potest esse. Sed solū tenet negative in materia pmanente. vt ferrum nō est. ergo arma ferrea nō sunt. Similiter bene sequit̄ lapides ⁊ ligna non sunt. ergo domus nō est. (Maxima) remota cā materiali pmanēte. remouet̄ eius effectus. Sed vt teneat in cā materiali transeunte debet argui a negatione cause materialis non solū in p̄nti. sed etiā in p̄terito ad non esse effectus. vt aqua ⁊ farina non sunt nec fuerunt. ḡ panis nō est. (Maxima) remota cā materiali transeunte p nunc et toto tpe p̄terito. remouet̄ eius effectus.

Ad Hō sequit̄ ferrū est res naturalis. ḡ arma ferrea. qz aūs ē verum ⁊ p̄ns salum. ⁊ tamen arguit̄ cōstructiue. Similiter etiā nō tenet de structiue. ferrum nō est res artificialis. ergo cultellus nō est res artificialis. Dōm q̄ non bñ arguit̄ ḡ debet argui respectu huius verbi est secundi ad iacentis. hic aut̄ arguit̄ in p̄dicatis q̄ ponunt dīnam inter terminum inferentem ⁊ terminum illatum.

Quid sit loc⁹ ab effectu cause materialis. R̄det̄ q̄ est habitudo effectus cause materialis ad suā cām materialē. Et v3 cōstructiue ⁊ destructiue. Cōstructiue in effectu cause material pmanētis valet ab esse effect⁹. ad esse cause. vt dom⁹ est. ḡ lapides ⁊ ligna sunt. (Maxima) posito effectu cāe materialis pmanētis. ponit̄ eius cā. Sed negative debet argui a nō esse neq̄ posse esse effectus ad nō esse cāe materialis. vt domus nō est neq̄ pōt esse. ergo lapides ⁊ ligna non sunt. Sed in materia effect⁹ transeuntis debet argui constructiue ab esse effectus ad fuisse ipsius materie. vt panis est. ergo farina et aqua fuerunt.

Ad Hō sequit̄. cultellus est. ergo ferrū est. qz stat cultellū esse ex calibe Dōm q̄ hic nō arguit̄ ab effectu cāe materialis sed debet sic argui cultellus ferreus est. ergo ferrum est. ⁊ tunc bene valet.

Forma ē. que dat esse rei et cōseruat rem in esse. Locus a causa formali est habitudo ipsius cause formalis ad suū effectū. Et tenet constructiue ⁊ destructiue Constructiue sic. albedo est. ergo album est. Locus a causa formali: (Maxima): Posita causa formali. ponitur ⁊ eius effectus: Destructiue sic. albedo non est. ergo album non est. (Maxima): Remota causa formali. remouetur et eius effectus. Contra autem est de effectu cause formalis ad suam causam.

Postq̄ determinatum est de loco a causa efficiente ⁊ materiali. hic consequenter determinat de loco a causa formali. ⁊ ab eius effectu. Et duo facit. qz primo diffinit formam. Secundo prosequit̄ de eius locis. Dicens primo q̄ forma est que dat esse rei ⁊ cōseruat rem in esse. Et ponit̄ ibi (dat ad differēntiam cause materialis. que non dat esse sed potius recipit esse.

Deinde addit (et conseruat rem inesse) ppter causam efficientē et finalē q̄ solum requirunt ad fieri ipsius rei. S; qd sit loc⁹ a cā formali. et quō te neat relinquē ex textu q̄ planus est.

¶ Ista diffinitio forme conuenit deo. qz deus dat rebus esse et conseruat eas in esse. et tamen deus non est causa formalis rerum. cum sit causa extrinseca. Dm qz deus dat esse effectiue et conseruat rem in esse effectiue. sed forma conseruat rem formaliter in esse. et dat esse rei formale. Et p hoc excludit quolibet alia causa efficiens q̄ solum dat esse extrinsece et non formaliter vel intrinsece.

¶ Deus seu prima causa infinitor est omni effectui q̄ quocunqz cāsa secunda. ergo erit magis causa intrinseca q̄ forma. Dm qz licet deus sit infinitor omni effectui per modum dantis esse effectiue et conseruantis ipsum. nō tñ per modum dantis esse formaliter et informantis q̄ modum forme. Sed dices albedo in pariete nō cōseruat rem in esse. et tñ est forma. Dm qz licet non conseruet rem in esse essentiali et simpliciter. tñ cōseruat rem in esse accidentali et fm quid.

¶ Quod duplex est forma. Dicendum qz duplex. scz substantialis et accidentalis. Et differunt sic. nam forma substantialis aduenit enti in pura potentia et dat esse simpliciter. vt anima rationalis. et ad destructionem eius sequitur destructio totius. Sed forma accidentalis est que aduenit enti completo non dāns esse simpliciter sed fm quid. et ergo ad destructionem ipsius non destruitur totum. vt albedo in pariete dat esse tale scz album. quod est esse fm quid tñ. Forma substantialis est duplex. scz forma partis et forma totius. Forma partis est. que actuat partem compositi. vt anima rationalis actuat corpus. Et dicitur forma partis quia ipsa est pars totius. et est constructio intransitua. cum dicitur forma partis. qz est sensus. id est forma que met est pars. Alia est forma totius que infor- mat totum compositum et resultat ex vnione materiet forme partis vt homo. et omnibus istis formis conuenit diffinitio forme. Et quolibet istarū est duplex. nam quedam est cōmunis quedam specialis. Forma communis vt anima est forma partis cōmunis hominis. sed anima rationalis est forma partis specialis. sed forma totius generalis totus est animal. et spe-

¶ Quid sit loc⁹ a cā formali. Dm qz est hūdo (cialis est homo. cāe formalis ad suū effectū. Et valet cōstructiue et destructiue. Cōstructiue sic. vt albedo est. q̄ album est. Maxima (posita cā formali ponit eius effectus. et hoc in cā formali accidentali. sed in forma substantiali debet argui a forma speciali. vt anima rōnalis est. q̄ homo est. Destructiue sic. albedo non est. q̄ album non est. (Maxima) remota causa formali remouetur eius effectus. Et ab effectu sūt valet constructiue et destructiue. vt pz practicanti. (Maxima) posito vel remoto effectu cause formalis. oportet ipsam cām poni vel remoueri. Et hic non necessario ponit esse vel fuisse. sicut in causa materiali.

¶ Ad sequē anima rōnalis est. q̄ homo est. qz anima rōnalis manet corrupto homine. Dm qz posita actuali separatiōe anie rōnalis non arguitur a causa formali ad suū effectum. quia anima separata non

Tractatus Quintus

est causa formalis hominis. cum ipius tunc non sit informare.

Ad id sequitur. albedo est. & album est. vel quateras est. & quateras est utrumque in sacramento altaris. ergo iste locus a causa formali non tenet affirmatiue. Unde quod accidentia in sacramento altaris sunt sine subiecto. si hoc est miraculo set virtute diuina. & sic non habent rationem cause formalis actu quia forme sub ratione forme est informare. Et quod dicitur. non sequitur albedo est abstractum. ergo album est abstractum. Et non sequitur. albedo non est colorata. ergo album non est coloratum. quia albus est verum. & plius falsum. Unde quod iste locus tenet respectu huius ubi est ut predicat secundum adiacens. si hic predicat tertium adiacens. ergo non sequitur.

Ad id sequitur a causa formali negatiue. generatio non est. ergo generatum non est. & tunc generatio est forma denotans aliquid esse genitum. Unde quod licet generatio habeat modum forme respectu generati. non tamen est forma dans esse rei. sed est mutatio ut via ad esse geniti.

Finis est gratia cuius aliquid fit. Locus a causa finali est habitudo ipsius ad suum effectum. Et est iste locus constructiuus & destructiuus. Constructiue sic. beatitudo est bona. & virtus est bona. Locus a causa finali. Maxima: cuius finis bonus est. et ipsum quoque bonum est Destructiue sic. pena non est bona. ergo peccatus non est bonum. Locus a causa finali: Maxima. cuius causa finalis mala est. ipsum quoque malum est. Contra autem est de loco ab effectu cause finalis.

Determinato de loco a causa formali. Hic ultimo agit de loco a causa finali ad eius effectum. Primo diffinitis finem dicens. Finis est gratia cuius aliquid fit. ut finis virtutis est beatitudo. & dicitur. finis quia terminat intentionem agentis. Et ponit hic finis vltima causa. quia quous finis sic primum in intentione est tamen vltimum in executione. ut postquam domus est completa. tunc vltimum sequitur inhabitatio. & sic inhabitatio est finis domus. Locus a causa finali est habitudo cause finalis rei. ut patebit in textu. Et si dicatur finis est vltimum rei. ergo male ponit principium et causa. Unde quod finis dupliciter accipitur. vno modo pro termino durationis. & sic mors dicitur finis hominis. sed isto modo non est causa. quia non habet rationem principii. Secundo modo sumitur finis in quantum terminat intentionem agentis ad productionem alicuius effectus. & illo modo est causa. Et est duplex finis. scilicet finis quo. & finis gratia cuius. Finis quo est quo aliquid ordinatur ad vltiorem finem consequendum sicut pecunia acquisita per multos labores respectu precedentium dicitur finis gratia cuius. si respectu sequentium quod immediate ipsam sequuntur. dicitur finis quo. Sed finis gratia cuius est qui vltimo est acquisitus. & est causa omnium mediorum precedentium. & utriusque fini conuenit diffinitio. Et idem materialiter potest dici finis quo et finis gratia cuius respectu diuersorum.

Quid sit loc⁹ a cā finali. Dm q⁹ est habitudo ipsi⁹ ad suum esse
ctū. Et tenet p⁹structiue et destructiue. Cōstructiue sic. vt beatitudo
est bona. ergo virtus est bona. (Marina) cuius finis bonus est. ipm quo
q⁹ bonū est. Et rō est. q⁹ bonitas rei sumit⁹ ex bonitate finis et eadē est bo
nitas finis et mediō⁹ ordinatō⁹ ad finē. et ideo si finis est bon⁹. media q⁹
hic dicunt⁹ effectus erunt bona. Sed destructiue sic. infectio hoīs est ma
la. q⁹ gladi⁹ est mal⁹. (Maria) cui⁹ finis est mal⁹. ipm q⁹ malū est. Ab esse
ctu etiā tenet affirmatiue. et tenet in medijs p se et nō p accēs. p⁹ro q⁹ notā
dū q⁹ effect⁹ cāe final⁹ est mediū ordiatū ad aliquē finē. S³ duplicia sūt me
dia ordiata ad finē. q⁹ qdā sunt ordiata p se. et qdā p accēs. Media p se or
diata sūt illa sine quib⁹ finis acquiri nō pōt sicut virtus respectu bñitudis
et in illis tenet locus ab effectu ad cām. S³ media p accēs ordinata sūt si
ne qb⁹ finis acquiri pōt. vt inebriatio respectu sanitatis. q⁹ oīno p accēs
ad sanitatē cōcurrit. et in his nō tenet loc⁹ iste. q⁹ nō sequit⁹ sanitas ē bo
na. q⁹ inebriatio est bona neq⁹ sequit⁹ inebriatio est mala. q⁹ sanitas ē mala
Aī nā est bonū. Dm q⁹ duplicia sūt media penes q⁹ arguit⁹ a cā finali
ad effectū. qdā est⁹ sunt p se. qdā vero p accēs iā in isto loco a cā finali de
bet argui fm media p se. et nō p accēs. Aī l³ elemolina p se sit bona. non
tū vt acq⁹sita est p furtū. q⁹ sic nō est acq⁹sita p debita media.
Aī nō sequit⁹. securis est. ergo sectio est. ergo iste locus nō tenet con
structiue. Dm q⁹ iste loc⁹ tenet respectu ho⁹ p⁹dicatō⁹ bonum et
malū et nō penes hoc p⁹dicatū est. vel quecumq⁹ alia. Et qū d⁹. nō sequitur.
portio medicinalis est bona. q⁹ sanitas est bona. q⁹ nōdū est. Dm q⁹ hic
nō bñ arguit⁹. q⁹ effect⁹ et cā hic nō copatiunt⁹ se. et ergo nō poni d⁹ eadem
copula in antecedente et consequente.

Eneratio ē pgressio a nō eē ad esse. Loc⁹ a gñā
tione est hitudo ipsius gñationis ad suū genera
tū. Et est cōstructiue et destructiue. Cōstructiue argu
itur sic. generatō dom⁹ ē bona. q⁹ dom⁹ ē bona. Loc⁹
a generatōne: Maxima. cui⁹ gñatio bona ē. ipm quo
q⁹ bonum ē. Destructiue sic. generatio latronū ē ma
la. ergo latro ē malus. Locus a generatione: Maxi
ma: cui⁹ generatio mala ē. ipm quoq⁹ generatū malū
lū ē. Ecōuerso aut⁹ dōm ē de loco a generato.

p⁹ostq⁹ determinatū est de locis a causis et effectib⁹. hic sūt determinat
de loco a generatione et corruptiōe. p⁹mo diffiniens generationē dicēs
(q⁹ gñatio est pgressio a nō esse ad esse) In qua diffinitione (pgressio) po
nit⁹ loco gñis. et nō capit⁹ hic p motū pgressiue aīalis. s³ capit⁹ gñaliter p
mutatōne in cōi. Et ponit⁹ (de nō esse ad esse) ad explicādū duos terminos
gñatiōis q⁹ nō eē est termin⁹ a q⁹. et esse est termin⁹ ad quē. s³ oīnis motus

Tractatus quintus

vel mutatio hz cognosci p suos terminos. z maxime p terminū ad quē a quo caput spēm. Sed locus a generationē ē habitudo ipsius generationis ad suum generatum. cuius exempla patet in textu.

¶ Generatio terminat ad subam. sed nō esse dom⁹ terminat ad q̄lita tem. qz dom⁹ est de quarta spē q̄litas. g dom⁹ nō generat. Dicē dūz q generatio caput dupl^r. vno mō specialiter vt ē mutatio a nō esse ad esse sube. Alio mō generaliter p quacūqz mutatione de nō esse ad eē. siue sit ad esse inbe. siue ad esse accidentis. z sic domus generat. Et prima est duplex. Nam qdam est simplex. s. quando ex minus digno generat magis dignum. vt qñ ex semine generat homo. z ex terra generat ignis. Alia vero est fin quid. quando. s. e contra ex magis digno generat minus dignūz vt de homine cadauer. z de igne aer. Et generatio capitur hic cōmuniter

¶ pro omnibus istis.

¶ Ex nihilo nihil fit. vt dicunt oīs phi. ergo generatio nō ē pgressio a non esse ad esse. Dm q nō eē caput dupliciter. vno mō vt opponit esse cōtradictorie. z si verum est q ex nō esse nihil fit. Alio mō caput nō esse vt opponit esse p̄uatiue. z tūc nō esse dī qd nō est in actu. sed in potentia. et sic caput in diffinitione generationis. qre neganda est p̄a.

¶ Nō sequit generatio domus est bona. g dom⁹ est bona. qz ahs pōt esse verū z nō salū. Nam generatio dom⁹ pōt esse domo nō exāte sed illud nō est bonum qd nō est. g zc. Dm q quis dom⁹ illa actu nō sit bona. eo q adhuc nō est completa. tamen aptitudine est bona qñ est incōpleta. z ergo qñ generatio p̄cedit generatum tunc non est bona nisi aptitudine. qz solum hz bonitatem in actu a bonitate geniti. Et qñ dī. generatio est simul cū generato. qz est mutatio instāanea. Dm q generatio nō est instāanea qñ caput p p̄uia dispōne ad illā mutationem.

¶ Nō sequit domus valet centū libras. ergo generatio eius valz cētū libras. Dm q iste locus valet respectu p̄dicatorū bonū z malū. z non respectu aliorū.

¶ Nō sequit latro est malus. ergo ei⁹ generatio est vel fuit mala. qz potest habuisse optimā generationem z p̄fectam. g a genito ad generationē nō tenet destructiue. Dm q quis latro possit habere bonaz generationē bonitate nature z modi generatiōis. nō tñ bonitate finis. qñ genitū cōsequit suum finem ad quē generatio eius ordinatur.

Corruptio ē progressio ab esse ad non esse. Loc⁹ a corruptione est habitudo corruptionis ad corruptū. Et ē constructiuus et destructiuus. Constructiue arguit sic. corruptio antichristi ē bona. ergo antichrist⁹ est mal⁹. Locus a corruptione: Maxima: Cuius corruptio est bona. ipsum corruptum malum est. Destructiue sic. corruptio domus est mala. ergo domus est bona: Maxima: Cuius corruptio mala est ipm quo

De

qz bon

Hic p̄a
Corrupti
esse. z ter
loc⁹ eius
nis in ahs

¶

est
Dm q d
est termin
vnū quod
p̄t tunc
sto ad p̄a

Que

tūc malū
opponun
vnū oppo
tur. An c
si illud nō

¶

termin⁹
sed extrin
rie oppo
ptio oppo
positoz c

¶

ptio xpi f
fuit p̄fū
cunt. passū
¶

¶

co dz arg
Etā hic
to. s. p̄ acc
¶

¶

rata. D
go bene
non sequ
Elu
eq̄tare

de bonum est. E conuerso de loco a corrupto

Hic pñr determinat de loco a corruptione. et primo diffinit ipsam dicens
Corruptio est pgressio ab esse ad nō esse. An termin⁹ a quo corruptio est
esse. et terminus ad quē est nō esse. et p hoc differt a generatione. Sz qd sit
loc⁹ eius et quō teneat videat in textu. Est tñ pñsiderandū. q qñ bonū po-
nit in ante. tunc malum ponit in pñte. et ecōtra. vt patet in exēplis text⁹.

Ad Corruptio est pgressio ab esse ad esse. q nō ē pgressio ab esse ad nō
esse. Ans pbat. qz qñcunq aliqd corrumpit tunc aliud generat.
Dm q quis generatio vnus sit corruptio alteri⁹ p accidens. tñ esse nō
est termin⁹ intrinsec⁹ et p se corruptiois. sed est solū termin⁹ extrinsec⁹. mō
vnūquodqz debet denominari a suo termino intrinseco. qz qñ hō corrup-
pit tunc est pgressio ab esse hominis ad nō esse hoīs. Qz aut ibi est. p gres-
sio ad esse cadaveris hoc solum est p accidens.

Querit Quare bonū pñcat in ante et malū in pñte qñ arguit cō-
structiue a corruptione ad corruptum. et qñ arguit ecōtra
tūc malū ponit in ante et bonū in pñte. Dm q id. qz corruptio et corruptū
opponunt sicut esse et nō ēē. qz corruptio dīc nō esse corrupti in fieri. sed si
vnū oppositorū sit bonū. alterū erit malū. q eis opposita pñcata attribū-
tur. An corruptio terminat intrinsece ad nō ens. et capit nomen ab eo. id
si illud non ens sit bonū. suū oppositū scz ens erit malum.

Ad Ex isto sequeretur q iste locus nō deberet poni inter locos intrinse-
cos et inter locos a cōcomitantib⁹ subam. eo q termin⁹ inferens et
termin⁹ illatus opponunt. Dm q fm veritatē nō est loc⁹ intrinsecus
sed extrinsecus. et reducitur ad locū alium extrinsecū. s. ad locū a pñdicto
rie oppositus. Sed ponit hic inter locos intrinsecos. qz generatio et corru-
ptio opponunt. mō opposita iuxta se posita magis elucescunt. et vnū op-
positorū cognoscitur p reliquū.

Ad Hic arguit cōstructiue. corruptio xpī fuit bona. q rps fuit malus.
et tamen ans est verū. pñte erāte falsū. Dm q p accidens corru-
ptio xpī fuit bona. s. ad redimendū nos. sed nō fuit simpliciter bona. immo
fuit pessima fm se. inqñtum. s. fuit ablatiua vite xpī. fm q dī: Actio displi-
cuit. passio gratia fuit.

Ad Hō sequitur. corruptio xpī fuit p accñs bona. q rps fuit p accñs ma-
lus. et tñ arguit p istū locū. Dm q ibi male arguit. qz in isto lo-
co dī arguit de bonitate et malicia. q cōueniūt p se corruptioni et corrupto
Enā hic nō solum arguit respectu illoz pñicatorū bonū et malū. s. cū addi-
to. s. p accidens qñ non debet fieri.

Ad Hō sequitur. cōbustio domus est mala. q domus est bona. qz constat
ans esse verum sine pñte. posito q dom⁹ sit ppter vetustatem peio-
rata. Dm q malū et bonum debent hic importare vtile et inutile. et er-
go bene sequitur. cōbustio domus est mala. q dom⁹ fuit bona. i. vtilis. licet
non sequat. ergo fuit bona bonitate artificij.

Elus vt h sumit est opatio rei siue exercitiū ipi⁹ vt
eqtare eq. secare securi. Loc⁹ ab ylib⁹ ē bitudo ipius

Tractatus Quintus

operationis ad id cui est operatio siue usus. Et est constructiuus et destructiuus. Constructiue arguit sic, equitare est bonum. Equus est bonus. Locutus ab usus. Maxima: Cuius usus bonus est. ipsum quod bonum est. Destructiue sic occidere hominem malum est. Occisor malus est. Locus ab usus. Maxima: cuius usus malus est. ipsum visitatum malum est. Contra est de loco ab visitato.

Hic primum determinat de loco ab usus, et primo diffinit usum dicens. Usus est operatio rei siue exercitium ipsius. ut exercitium siue operatio securis est secare. Et capit hic versus generaliter per quatuor operationes rei ad quam res ordinatur siue in illa operatione utens utatur instrumentis. siue non. et sic volitio et intellectus sunt usus. Deinde diffinit locum ab usus dicens. quod est habitudo ipsius operationis ad id cuius est operatio siue usus. ut equitare est bonum. Equus est bonus. (Maxima) cuius usus bonus est ipsum quoque bonum est. Et est constructiuus et destructiuus. ut patet in ista.

Quare dicatur locutus ab usus in plurali numero. et non ab usu in singulari. Ad id quod dicitur quod unus rei potest esse plures usus. et ab omnibus illis potest argui ad rem visitatam.

Ad id quod dicitur quod usus rei est finis rei. Et iste locutus non distinguit alio loco cause finalis. Dicitur quod usus capit dupliciter. uno modo ut est intentio agentis. et sic bene sumitur ab eo locus a causa finali. Alio modo capit ut est in executione operis. Et hoc dupliciter. uno modo per comparisonem ad causam efficientem. vel ad ipsum utentem. sicut usus securis potest comparari ad hominem utentem securi. et sic iterum ab eo non sumitur iste locus. Alio modo capit per comparisonem ad rem visitatam et sic vocatur iste locus ab usus et est locus ab alijs distinctus.

Ad id quod dicitur quod equitare est bonum. Equus claudus est bonus. Et sic arguitur. equitare est bonum. Equus est bonus. Vel equitatio equi claudi est bona. Equus claudus est bonus et tunc sicut animal est saluum ita et homo. Et si mulier non sequitur dare elemosinas est bonus. Elemosina ad hoc furata est bona. quod deberet sic argui. dare elemosinam furatam est bonum. Elemosina furata est bona. quod aliter non arguitur ab usus ad suum visitatum. quod tamen requiritur.

Ad id quod dicitur quod equitare est verbum. Equus est verbum. Dicitur quod dicitur argui in predicamentis quod sunt bonum et malum. Et quod dicitur non sequitur equitare est bonum. ergo equus est bonus. quod potest equus esse antiquus et debilis. Dicitur quod hic bonum et malum debent accipi per utile et inutile. Quis enim equus sit utilis et qui precus. est tamen utilis. et sic equus est bonus.

Ad id quod dicitur quod inebriatio est mala. Vinum est malum. Neque sequitur. Crapula est mala. Cibum est malus. Dicitur quod in istis non arguitur per hunc locum. quod inebriatio non est usus vini. neque crapula cibi. sed potius abusus.

Contra accensura sunt duplicia. quodam enim sunt que aliquando sequuntur et aliquando non. ut coepus et adulter. et ab his non su-

mitur
sp sequ
his su
ctiue
Locu
tum p
non d
bus:

et poss
hic de
primo d
cidentis
ulter. se
Alia su
q infun
Sist ha
rumina
linque
aial h
tur soli
structu
sterius
non pen

Ad
rum. v
Ddm
volunt
no th
opaf.
peccat
sancti
in p
fecerit
nituit
enā d

Ad
ante
hic.
iste n
Ddm

mitur loc^o dialectic^o sed sophistic^o Alia sunt q^u vnū
sp sequit^r ad aliud: vt penitere sequit^r ad deliquisse et ab
his sumit^r loc^o dialectic^o. Et tenet p^rstructiue et destru-
ctiue Constructiue sic: vt iste penitet ergo deliquit:
Locus a^l cōmuni^o accitū^o: Maxima si cōiter acci-
tium posteri^o inest et primū insuit Destructiue sic: iste
non deliquit ergo non penitet Locus a cōiter accitū-
bus: Maxima: si cōiter accidentium prius non inest
et posterius non inerit

Hic determinat de vltimo loco intrinseco. s. de loco a cōiter accitū^o
primo distinguens duos modos cōiter accitū^o. Hā qdam sunt cōiter ac-
cidentia q^u q^uq^u cōsequunt^r se. s. nō semp. vt ille q^u est compt^o interdū ē ad-
ulter. sed nō semp. Hā compt^o d^r ille q^u h^z crispas crines pectine erectos.
Alia sunt que semp cōsequunt^r se. et illa adhuc sunt duplicia. nā qdaz sūt
q^u insunt cōuertibiliter subiecto. vt risibile et flebile insunt hōi p^ruertibiliter
Sūt habere duo cornua et duos ventres cōuertibiliter cōuenit animalibus
ruminantib^o. Alia sunt accitū^o q^u insūt necario. sed nō cōuertibiliter. vt de-
linquere penitere. q^u bñ sequit^r iste penitet. q^u deliquit. et nō ecōtra. Etia omē
aīal hñs plumas nō mingit. sed nō econtra. et ab illis q^u se necario p^rsequū-
tur solū sumit^r iste locus dialectic^o. Et valet cōstructiue et destructiue. Cō-
structiue sic. iste penitet. ergo deliquit. (Maxima) si cōiter accitū^o po-
sterius inest. tunc oportet prius insuisse. Destructiue sic iste nō deliquit. q^u
nō penitet (Maxima tenet p^r oppositum) q^u si cōmuniter accitū^o pri^o. nō
inest. et posterius non inerit.

Aī nō sequit^r. deus penituit. q^u de^o deliquit vel peccauit. q^u aīis est ve-
rum. vtz genesis. viij. vbi d^r. penitet me fecisse hominē. et tñ pñs est falsus
Dōm q^u penitet capis dupl^r. vno mō pprie put ē penitentia agere p^r pñtis
voluntarie cōmissis. et sic de^o nō penitet. Alio modo capis cōiter p^r dolore
nō tñ pprie. q^u dolor et furor nō cadunt in deū sed p^r effectū quē circa nos
opaf. q^u sicut penitens opus suum delet et destruit ipm. sic de^o etiā ppter
peccata hominū deleuit homines p^r vniuersale diluuiū. Et qñ d^r. multū
sancti pprie penituerunt. et tñ nō peccauerunt. ergo. Dōm q^u licet sancti
in pprijs pñtis non peccauerunt. tñ eoz parentes peccauerūt. Et etiam
fecerūt penitentia p^r peccatis q^u cōtraxerunt a parentib^o. et beata virgo pe-
nituit nō p^r peccatis cōtractis s^z q^u parentes eius peccatū cōtraxerūt. vel
etiā dicit^r penitentia fecisse. q^u doluit p^r peccatis aliorū.

Aī nō sequit^r peccare est mala agere. ergo penitere est male agere. ne-
q^u econtra. Dōm q^u non arguit^r penes istū locū. q^u requirit^r q^u in
aīte et aīte cōiter accidentia p^rdicent^r respectu eiusdem subiecti. qd nō fit
hic. Et qñ d^r. nō sequit^r. iste penitet. ergo iste peccat. Itēq^u etiam sequit^r.
iste non penitet. ergo non peccat. Itēq^u sequit^r. iste peccauit. ergo penitet.
Dōm ad primū. q^u non arguit^r p^r istum locum. quia arguendo a postero

Tractatus quintus

et editer accite ad prius oz arguere constructiue. Ita qd pñs nō sit de pñi. Et de pñito. ut ille penitet. ergo in pñito peccauit. Ad scdm dicendū simi luer. Ad terciū dicit qd deberet argui destructiue.

Equitur de locis extrinsecis. Quid at sit loc⁹ extrinsec⁹ dictū est pñ. Locoz at extrinsecoz ali⁹ est ab oppositis. ali⁹ a maiori. ali⁹ a minori. ali⁹ a fili. ali⁹ a pportione. ali⁹ a transsumptione. ali⁹ ab auctoritate. Item oppositorū quatuor sunt spēs. scz relatio. contrarietas. priuatio et contrādictio.

Postq pe. hyl. determinauit de trib⁹ locis intrinsecis a substantia. et de octo locis a cōcomitantib⁹ substantiā. hic cōsequenter determinat de septem locis extrinsecis. Rō ordinis est. qz opposita iuxta se posita magis elucescūt. h loc⁹ extrinsec⁹ et loc⁹ intrinsec⁹ sunt oppositi. qz pzo ordo. Alia cā est. qz medi⁹ loc⁹ partē capit a loco intrinsec⁹. et pñ a loco extrinsec⁹. qz oportet prius scire qd sit locus intrinsec⁹ et qd extrinsec⁹. eo qz medi⁹ cognoscit p picipationē suoz extremoz. Et primo excusat se d⁹ distinctione loci intrinseci eo qd deā est. Scdo diuidit ipm in septē locos. ut patet h in textu. Et primo determinat de loco ab oppositis qd veriori modo picipat naturā loci extrinseci. Et est loc⁹ ab oppositis habitudo vni⁹ oppositorū ad aliud. Primo ergo diuidit oppositum dicēs (Oppositorū quatuor sūt spēs. s. relatio. contrarietas. priuatio et contrādictio. quarū spēs sufficientis qrat in postpredicamentis. et ibi inueniet⁹).

De spēbus oppositionis determinat in primo tractatu. et postp dīcamētis. qd nō dīz hic determinari de eis. Ddm q nō est incōueniens. q vñ et idem determinet in diuersis locis different⁹ fm diuersas rōnes. Oppositio em capit duplr. vno⁹ p absoluta oppositione simpliciū terminoz. s. p repugnantia duoz extremoz nō pmitentiū se sūt in eodē respectu eiusdem. et de illa agit in postp dīcamētis. Alio mō capit p oppositione pponum. ut est repugnantia duarū pponum categoricarū vtroqz termino picipantiū fm eundem ordinē. et sic de oppositione determinat in primo tractatu. Sz hic determinat de oppōne put in spēb⁹ ipsius oppōis pñio mō fundant⁹ loci dialectici.

Null⁹ est loc⁹ ab oppositis. ergo h male determinat⁹ de ipsis. His pbat⁹. qz in omni loco dialectico termin⁹ inferēs debet inferre terminū illatum. sed vñ oppositorū nō infert aliud. sed potius ipm destruit. Dicendum q licet oppositorū non infert aliud affirmatiue. tñ bñ negatiue. eo q vñ includit negationē alterius. ideo posito vno in aliquo subiecto destruit⁹ reliquū respectu eiusdem subiecti.

Propositio affirmatiua nō infert negatiua. quia nō sequit⁹. homo currit. ergo animal nō currit. ergo vñ oppositorū in propositione affirmatiua nō infert aliud in propositione negatiua. Ddm q ppositio affirmatiua formaliter non infert negatiua. tamen bene materialiter. s. ppter terminos ibi positos. quorum. s. vnus includit negationem alterius

quod no
Rel
potea
tuorū
Consi
go pa
nitur
filius
ma. 7
Locu
ctiue
eius.
hic p
ue opp
altero
relatiu
destruc
relatiu
latiue
Of
comita
relatiu
in se q
eius a r
Af
tiuis r
dicat s
pater
dictur
hic no
habet
nation
Ar
positi
bet si
minis
est fin
relati

quod non fit in p'dicto argumento.

Relatiue opposita sunt. quoz alteru sine altero nō potest esse. **L**ocus a relatiuis est habitudo vni⁹ relatiuozū ad aliud. Et est constructiuus et destructiuus. Constructiue sic. pater est. ergo filius est. et fili⁹ est. ergo pater est. **M**axima: Posito vno relatiuorum. ponitur et reliquum. Destructiue sic. pater nō est. ergo filius non est. et e contra. **L**ocus a relatiuis. **M**axima. Remoto vno relatiuorum. remouetur et reliquū. **L**ocus vero a relatiue oppositis tenet solum destructiue sic. sortes est pater platonis. ergo non est filius eius. **M**axima de se patet.

Hic prosequit membra istius diuisionis. et primo primū dicens (Relatiue opposita sunt. que posita se ponunt. et pempta se perimūt. qz alterz sine altero esse nō potest) vt pater et filius qñ capiunt formaliter. Sed loc⁹ a relatiuis est habitudo relatiui ad suū correlatiuū. Et tenet constructiue et destructiue. vt habet in littera videri. Et nō est idem locus a relatiuis. et a relatiue oppositis. quia sunt alie maxime in loco a relatiuis. et in loco a relatiue oppositis.

Quando est locus a relatiuis. et quando est loc⁹ a relatiue oppositis. Dicendum q relatiua capiunt dupliciter. Ano mō quo ad cōcomutantiā que inter ipsa reperit. Alium ad esse. dñc ab eis sumit loc⁹ a relatiuis. Alio modo considerant quo ad repugnantiam quam habent in se quo ad inesse alicui subiecto respectu eiusdem et sic ab eis sumit locus a relatiue oppositis.

Non sequitur. pater est sapiens. ergo filius est sapiens. dominus est princeps. ergo seruus est princeps. Dicendum q locus a relatiuis non tenet respectu est. vt predicat tertium adiacens. sed solū vt predicat secundum adiacens. nisi argueretur in predicatis essentialibus. vt pater est animal rationale. ergo filius est animal rationale. Et quando dicitur. non sequitur. pater petri est. ergo filius petri est. Dicendum q hic non arguitur a relatiuo ad suum correlatiuum. quia pater absolute habet pro suo correlatiuo filium captum absolute. et non cum determi- natione.

Arguitur Non sequitur. iohannes est pater hominis. ergo non est filius hominis. et tamē arguitur destructiue a relatiue oppositis. Dicendum q oportet arguere a subiecto determinato. et ergo debet sic argui. iohannes est pater hominis. ergo non est filius eiusdem hominis. Et quando dicit. non sequit. sortes est similis platoni ergo non est similis eidem. Dñm q in loco a relatiue oppositis non habet argui in relatiuis equiparantie. sicut fit hic.

४५०५

¶ **Arguitur.** Ad sequit̃, hoc scutū est albū. & nō est nigrū. q̃ scutū p̃t p̃ vna
p̃te esse albū. & p̃ alia p̃te nigrū. Dd̃m negando añs. nā ista est fallia. B̃ scū
tū est albū. q̃ tale scutū nec est simplex albū nec simplex nigrū. sed fm̃ qd̃
albū & fm̃ qd̃ nigrū. & sic albedo nō inest satis extēse. quare nō oportet ta
le argumentū valere. vt dictum est in p̃dicamentis.

Ad nega
ergo visi
privatiu
nciuntur
Ad
cendum

Petri hys. So. CCXVIII

A Non sequit in contrarijs immediatis. hoc aial non est egrum. ergo est sanum. qz aliquod est animal habens corpus neutru. Dicendu qz sanu & egru capiunt dupliciter. vno modo put subdunt sensibili iudicio medicor. & sic sunt contraria mediata. Alio mo capiunt sanum & egru put consistunt in adequatione vel in inadequatione humor constituentium aial. & tunc sequit. qz posito vno in subiecto alterum remouet. hic me dicit hoc non cognoscant.

Que aut sunt priuatiue opposita dictu est prius. **L**ocus a priuatiue oppositis e habitudo priuationis ad habitum vel habitus ad priuationem. Et tenet constructiue. vt ille e videns: ergo non e cecus. vel e cecus? ergo non est videns. **L**ocus a priuatiue oppositis. **M**axima. **P**osito vno priuatiue oppositor circa aliqd subiectu ab eode remouet reliquu. **D**estructiue non tenet nisi cu constantia subiecti & cu tpe determinato a natura. **C**atulus em non dicit videns neq cecus ante nonu diem. Et puer non dicit edentulus ante tempus determinatum a natura.

Hic cosequenter determinat de loco dyalectico fundato in priuatiue oppositis. Et primo diffinit priuatiue opposita sicut dictu est in predicamentis. Sed locus a priuatiue oppositis est habitudo priuationis ad habitum vel econtra. Et simplr iste locus valet tm constructiue ab esse vni ad non esse alterius. vt ille est videns. q non est cecus. vel econtra. iste est cecus. ergo non est videns. & sic debet argui a positioe vni ad destructione alterius. Sed ad hoc q valeat a non esse vni ad esse alterius requirunt tres conditiones. **P**rima est q arguat cu constantia subiecti. & ergo non sequit. antichristus non est videns. ergo est cecus. qz antichristus non est in reru natura. **S**ecunda conditio est. q debet argui respectu subiecti susceptibilis. & q non sequit. lapis non est videns: ergo e cecus: qz lapis non est subiectu susceptibile visiois. **T**ercia est q arguat tpe determinato a natura. & ergo non sequit. catulus iste e habens oculos & non videns ante nonu diem. q est cecus. qz tempus non est determinatu a natura ante nonu diem.

A Non sequit. **S**ortes erit videns. ergo non erit cecus. Dicendu q iste locus tenet respectu copule de presenti ab affirmatione vnius ad negationem alterius. Et qn dicit. Non sequit. **E**cceas est priuatio. ergo visus non est priuatio. Dicendu q hic non arguit p istum locu. qz priuatiue opposita debent predicari respectu eiusdem subiecti. hic ho sub iocuntur.

A Non valet pstructiue p illu locu. iste quiescit. q non mouet. posito em casu q aliquis sederet in naui tuc quiesceret & tamē mouet. **D**icendum q non est inconueniens q idem p se quiescat & moueat p accidens.

Tractatus Quintus

quia talis in navi quiescit p se. s mouet ad motionē nantis p accidēs. Vel
q postea illo casu talis non quiescit simpliciter. q antecedēs ē falsum.

Ad Non valet de amiens nō est videns: q est eec? q nō tenet iste locus
negatiue p dicitur cōditōibus obseruatis. Dicēdū q nō vidēs ca-
pit duplr. vno mō priuatiue alio mō negatiue. t h duplr. Ano mō valet. i.
nō hūs vīsum Alio mō valet tñ sicut nō vtens vīu. Mōdo qñ capit pri-
mo modo scz put negat habitū vīsum: tūc opponit ceco. t sic dormiens nō
est non videns: q adhuc habet potētiam vīuā. t q antecedēs tūc ē falsū
sicut t pñs. s qñ capit negatiue t primo mō. tūc itē est falsum. s secōdo mō
est verū. t nō arguit penes istum locū.

Cōtradictio est oppositio cui⁹ fm se nō est dare me-
diū. Locus a cōtradictorie oppositis ē habitudo
vnius cōtradictorie oppositorū ad reliquū vt sortē
sedere est verū: ergo sortem non sedere est falsū. Locus
a cōtradictorie oppositis. **Maxima.** Si vnū cō-
tradictoriū ē verū: reliquū erit falsum

Hic cōsequētē determinat de loco a cōtradictorie oppositis: t primo dis-
finit cōtradictionē dicens q cōtradictio ē oppositio cui⁹ fm se nō ē dare
mediū. Rō hui⁹ diffinitōis est: q cōtradictio ē inter ens t nō ens: s om-
nē qd ē cōtineat sub ente. t omne qd nō est cōtineat sub nō ente. ergo nō ē
mediū inter cōtradictorie opposita. Et dicit fm se. q inter cōtraria imēdi-
ata non dat mediū. s hoc cōuenit eis in qm fundant in cōtradictorijs.

Tunc ibi. Locus a cōtradictorie oppositis. determinat de loco a cōtra-
dictorie oppositis dicens q ē habitudo vnius cōtradictoriūm ad reli-
quū. Exemplū cum eius maxima ptz in litera. Sed diceret inter ens t
non ens est mediū. scz cōtradictio. ergo diffinitio ē falsa. Dicendū q
duplex ē mediū. scz fm rem t rationem. tūc dicit q inter ipā bene est mediū
fm rationem: sed non fm rem.

Querit An locus a cōtradictorie oppositis teneat in oībus con-
tradictorie oppositis. Pro responsione notandū q du-
plex est cōtradictio. vna ē inter cōpleta. t ē affirmatio t negatio cuiusde⁹ p
dicati de eodē subiecto: t vocat alio nōe cōtradictio ppositionū. Alia est
inter incōpleta. t dicit cōtradictio rerū siue terminorū. Tūc dicendū q lo-
cus valet in vtrāq cōtradictionē affirmatiue t negatiue. Sed in cōtradi-
ctione ppositionū debet argui respectu horū predicatorū verū t falsum. vt
sortē currere ē verū. q sortē non currere est falsum. Vel sic. Oīem hōiem
currere est verū: ergo quendam hōiem nō currere est falsum. Destructi-
ue sic. vt sortē non currere est falsum: q sortē currere est verum. Maxima.
Si vna cōtradictoriā ppositionū ē vera reliqua erit falsa. t ecōtra. Sed
in cōtradictione terminorū arguit constructiue ab affirmatione vni⁹ cōtra-
dictoriū ad negationē alteri⁹ de aliquo subiecto t ecōtra. Destructiue
a negatione vni⁹ cōtradictoriū ad affirmationē alteri⁹. Exemplū prīmū.
vt sortes est hō. q sortes nō ē nō hō. Maxima. Posito vno cōtradictoriū
in aliq subiecto: ab eodē remouet reliquū. Exemplū scōl. vt lapis nō est iu-

stus. & lapis est nō iustus. Maxima a q̄cūq; remouet vnū cōtradictoriū
Aī nō sequit̄ negatiue. pluriā cras fore ē eīdē attribuit̄ & reliquū
 verū. & nō fore cras pluriā ē falsū. qz neutriū istorū ē verū vel falsū
 igit̄ locus a cōtradictione oppositis nō v3. Dicēdū qz lz neutriū istorū cō
 tradictoriū sit verū determinate. alterū tñ iporū ē verū indeterminate. qz se
 de futuro cōtingēt de q̄ nō ē determinata veritas.

Aī nō sequit̄. sortes videt non asinū. & nō videt asinū. qz as̄s pōt esse
 verū sine p̄te. & tñ arguit̄ p̄ istū locū. Dicēdū qz nō hñ arguit̄. qz
 p̄dictoria debēt eē totalia p̄dicata. qd nō fit hic. s̄ oz sic arguere. Sortes
 est nō vidēs asinū. & sortes nō est vidēs asinū. & tñc as̄s nō pōt esse verū si
 ne p̄te. Et qñ dicit̄. nō sequit̄ sortes ē nō ledēs. & sortes nō ē ledens. qz
 as̄s pōt esse verū sine p̄te. posito casu qz sortes p̄ prima medietate t̄pis p̄
 sentis currat. & p̄ scda sedeat. & tñ arguit̄ vt dicit̄ ē. Dicēdū qz hoc verbus
 est debet opponere idē tempus in ante & p̄te.

Sūt aut̄ alia opposita q̄ dicūt disparata q̄ nō sūt oppo
 sita s̄m aliqd̄ gen⁹ p̄dicte oppositiōis s̄ sūt diuersa vt
 hōmo & asinus. Et a talibus sumit̄ hic argumentū.
 vt sortes est hōmo: ergo nō est asinus. Maxima. Be
 quocūq; dicit̄ vnū disparatōz abstractiue ab illo eodē
 remouet̄ & reliquū. Dicit̄ notāter abstractiue: qz si cō
 cretiue sumerent̄ tñc nō sequerēt̄. qz non sequit̄ hoc
 est album: ergo non est quantū. Sed bene sequit̄ hoc
 est albedo. ergo nō est quantitas.

Hic determinat de loco a disparat⁹ qui tñ locus ad p̄dictos reduct⁹. & pri
 mo ostendit que sunt disparata dicens qz disparata sūt que tñ sūt diuersa nlla cō
 trarietate repugnātia. i. nō s̄m aliqd̄ gen⁹ p̄dicte oppositiōis. vt hō & asin⁹. s̄
 locus disparatis est habitudo vni⁹ disparatōz ad reliquū. & tenet solū affirma
 tiue. vt Sortes est hō: & nō ē asin⁹. Maxima. Quicūq; cōuenit vnū dispa
 ratōz ab eodē remouet̄ reliquū. Ratio est. qz disparata nō p̄t de se inuicē ve
 rificari. neq; de eodē tercio predicari.

Aī Quicūq; sunt opposita debent cōtineri sub aliqua specie opposi
 tionis. sed disparata sunt opposita: & cōtinent̄ sub aliqua specie op
 positionis. Maior p̄bat̄. quia nihil est in genere qñ sit sub aliqua suarum
 specierū. Dicēdū qz hoc est verū formaliter vel virtualiter siue reducti
 ue. Unde quous disparata non sint in aliqua specie oppositiōis formaliter.
 tamen bene virtualiter. Et ergo potest dici qz oppositiō disparata reducat̄ ad
 oppositiōnem cōtrariā rōne differentiarū cōstituentiū. Vel finī modū po
 test reduci ad oppositiōnem p̄uatiuam.

Aī nō valet cōstructiue p̄ istū locū hoc ē albū. & nō est dulce. & tñ al
 bū & dulce sūt disparata. Dicēdū qz albū & dulce cōcretiue nō sunt
 disparata. quia possunt ambo inesse vni subiecto. vt lac est album & dulce.
 Sed quando sumunt̄ abstractiue. tunc sunt disparata. vt hoc est albedo.

Tractatus Quintus

ergo non est dulcedo. et sic valet iste locus in abstractis et non in cōcretis per
nes istam maximā. De quocūq; verificat vnum disparatō ab eodem remo
uet et reliquum. Dicite notanter abstractiue. quia si sumant cōcretiue tūc
bene verificant de eodem. vt non sequit. hoc est quale. ergo non est quan
tum. quia in eodem subiecto conueniunt. Similiter non sequit. Sortes ē
logicus: ergo non est grāmaticus. sed bene sequit si ita arguat. hec scien
tia est grāmatica: ergo non est logica.

Ad Non sequit hō est aīal: q̄ asinus nō est aīal. et tñ ibi arguit a dispa
ratis. qz hō et asinus sunt spēs disparate. Dicendū q nō arguit p hūc
locū. qz vtrūq; disparatō ibi subicit. sed deberet predicari. Et qñ dicite
non sequit. iste homo est pater. ergo non est dñs. et tamen ambo disparata
predicant. Dicendū vt prius: quia pater et dominus in abstracto sūt dis
parata sed non in concreto.

Ad Hic sumit ē qd supraponit alicui in potētia et
virtute. **Ad** Hic ē qd ei supponit. **Locus** a maiori ē hūi
do ipi maioris ad min⁹. et ē sp destructiu⁹. vt rex nō
pōt expugnare castrū: q̄ nec miles. **Locus** a maiori **Ad** a
xia si id qd magis videt iesse nō inest. nec id qd min⁹
videt inesse inest. **Locus** a minori est habitudo mi
noris ad mai⁹ et ē sp constructiu⁹. vt miles pōt expugna
re castrū: q̄ et rex. **Locus** a minori. **Ad** a xia. Si id qd mi
nus videt inesse inest: et id qd magis videt iesse ierit.

Hic consequenter determinat de loco a maiori et minori simul. Et diffinit
illa dicens q̄ maius sūm q̄ hic sumit est qd supraponit alicui in potētia et
virtute. sed minus ē qd ei supponit. vt miles supponit regi. Et loc⁹ a ma
iori est habitudo ipsius maioris ad minus. Et valet tñ destructiue. et hoc
tribus modis. Primo compando duo subiecta ad vñū predicatū. vt rex
nō potest expugnare castrū. q̄ nec miles. Secūdo mō ecōtra cōpando duo p
dicata ad vñū subiectū. vt rex nō potest expugnare villam. q̄ nec ciuitatem
Tercio mō compando duo subiecta ad duo predicata. vt rex nō potest ex
pugnare castrū. q̄ miles nō potest expugnare ciuitatē. Maxima. si illud qd
magis videt inesse non inest. nec etiā illud quod minus videt inesse ierit.

Sed locus a minori est habitudo minoris ad maius. Et tenet constructi
ue dupliciter. vno mō compando duo subiecta ad vñū predicatū. vt mi
les potest expugnare ciuitatem: ergo et rex. Secundo compando duo sub
iecta ad duo predicata. vt miles potest expugnare ciuitatem. ergo rex pōt
expugnare villam. Maxima. si illud quod minus videt inesse inest: et illū
quod magis videt inesse ierit.

Ad Non valet destructiue. Rex nō pōt expugnare ciuitates. q̄ nec dux.
qz posset cōtingere q dux esset maioris virtutis et potestatis q̄ rex
et sic ipse dux meli⁹ posset expugnare ciuitatē q̄ rex. Dicendū q bñ valet

qñ ceteri
argumen

Ad p
tutē q̄ h
care non
conueni

Ad p
test port
pliciter e
tutem p
cem ped

dinem. si
nus inel
tiuum et
argumen

ci q̄ ibi
nis. sed
min⁹ affi

Ad h
bitud
structi
binnit

go hū
xima.
sic: sic
sed rū

bile in
hic de
cūdo ost
est rerū
clarata.

tue et n
Ad d
deni q̄
tionis i

Ad p
nicrofit
cendū d

qñ cetera sunt paria scz qñ qlibet habet posiam suā fm suam dignitatez. s
argumentū assumit imparitatem quare nō sequit̃.

Ad hō sequit̃ deus nō potest peccare. ergo nec homo. r tñ ibi arguit̃
p locū a maiore negatiue. Dicendū q licet deus sit maior fm vir
tutē q homo non tamē ad peccandū. nec arguitur ibi a maiori. quia pec
care non est fortiter potentis sed fragiliter deficientis. ergo peccare non
conuenit deo.

Ad Non valet cōstructiue a minori ad maius: miles potest pijcere la
pidem ad decem pedes. ergo r rex. Similiter nō valet Johānes po
test portare centū libras. ergo potest portare nulle libras. Dicendū q du
pliciter aliquid sup̃aponit alteri in potētia. vno modo fm potentia r vir
tutem psonalem. extunc est possibile q miles posset projicere lapidē ad de
cem pedes ppter robur corpale: r rex non posset ppter corpis sui tēneritu
dinem. sed tunc non arguit̃ p hunc locum. qz tunc predicatū nō videt̃ mi
nus inesse nulli. Alio modo nō fm se r absolute: s fm potentiam vniuersali
tatem r imperialem. que p exercitum ad vincendū conducit. r sic in dictis
argumentis antecedens potest esse verū sine consequente. Potest etiā di
ci q ibi non arguit̃ p locum a minori ad maius fm verificationē locutio
nis. sed solum arguit̃ a minori fm quantitatem. r ideo arguit̃ a maiori ad
min⁹ affirmatiue. qz portare centū libras mag⁹ videt̃ cōuenire alicui q mille.

Similitudo e rerū differentiū eadē qlitas. Loc⁹ a fili ē
hbitudo vni⁹ similitudinē ad reliquū: r tenet cōstructiue r de
structiue. Cōstructiue sic. sicut risibile inest homi: ita
hinnibile inest equo: sed risibile inest hoi vt pū. er
go hinnibile inest eqo vt pū. Loc⁹ a fili Ma
xima. De similibus idem est iudicium. Destructiue
sic: sicut risibile inest homini. ita hinnibile inest equo
sed risibile nō inest homini vt genus. ergo nec hinui
bile inest equo vt genus

Hic determinat de loco a simili. primo ostendens quid sit similitudo. se
cūdo ostendit quomodo arguit̃ p locū a simili dicens primo. q similitudo
est rerū differentiū eadem qualitas. que diffinitio prius sufficienter est de
clarata. Sed loc⁹ a fili ē habitudo vni⁹ similitudinē ad reliquū. r tenet affirma
tiue r negatiue. Exempla em̃ maxime satis clare patēt in lra.

Ad Nulla relatio est qualitas: s similitudo ē relatio. q nō est qlitas. Di
cendū q similitudo nō ē formalis qlitas. s causalis solū. qz causat̃ ex ea
dem qlitate in spē. r etiā fundamētāl. qz qlitas est primū fundamētū rela
tionis illius que dicit̃ similitudo.

Ad Res dñtes nō pñt hñe eandē qlitatē. q male dicit̃ q similitudo sit re
rū differentiū eadē qlitas. Hñs pbat̃. qz accētia numerant̃ fm nu
merositatē suoz s̃bictoz si q sūt res dñtes. qlitates eaz erūt diuerse. Di
cendū qñs res dñtes nō hñt eandē qlitatē in numero sñ bene in specie.

Tractatus Quintus

de qualemptitate solum loquitur distinctio.

¶ Non sequitur sicut visus est in corpore ita intellectus est in anima. si visus est pars corporis integralis. & intellectus est pars anime integralis. & tunc arguitur constructivus per istum locum. Dicendum quod hic non arguitur per locum a simili inquit filia sunt. si inquit dicitur. deberet & sic subsunt. si visus est quidam actus oculi. & intellectus est quidam actus anime. & tunc bene arguitur.

¶ Hic verum simile est pars integralis & tunc non sequitur. sicut oculus est in corpore ita aures. sed oculis corporis videmus. ergo auribus corporis videmus. Dicendum quod licet conveniant oculi & aures in quantum sunt partes integrales. non tamen conveniunt in hoc quod est videre. & sic non arguitur ibi per locum a simili.

¶ Hic arguitur destructivus & tunc non sequitur. Sicut risibile est in homine ita hinnibile est in equo. si risibile non est deus hominis: & hinnibile non est differentia equi. Dicendum quod totum argumentum est verum. quia hinnibile non est differentia equi. si potest poni loco deus ignote. Propterea autem deus hominis est nobis nota scilicet rationale. quare non est necesse quod risibile ponatur ad circumscribendum eam.

¶ Proportio est rerum differentiarum eadem habitudo. **¶** Loca a portione est habitudo unius proportionabilium ad reliquum ut sicut se habet rector navis ad navem: ita se habet rector scholarium ad scholas: scilicet in nave regenda eligendus est rector non sorte sed arte. In scholis regendis eligendus est rector non sorte sed arte. **¶** Maxima De proportionabilibus idem est iudicium. Dicitur autem iste locus a loco a simili: quia in loco a simili sumitur comparatio unius similitudinem inherente. ut sicut risibile inest homini. ita hinnibile inest equo. In loco autem a portione non attenditur similitudo inherente: sed comparatio habitudinis. ut sicut se habet rector navis ad navem: ita se habet rector scholarium ad scholas.

Hic consequenter determinat de loco a portione. Et tria facit. quia primo ponit quod sit portio. Secundo persequitur de loco a portione. Tercio ponit differentiam inter locum a portione & a simili. Dicens primo quod portio est rerum differentiarum eadem habitudo: cuius exemplum ponit in tertio. Sed locus a portione est habitudo proportionabilium ad reliquum. Et tenet constructivus & destructivus. Constructivus sic. sicut se habet rector scholarium ad scholas: sic se habet rector navis ad navem. si rector scholarium eligendus est non sorte sed arte. ergo rector navis eligendus est non sorte sed arte. **¶** Maxima De proportionabilibus idem est iudicium. Exemplum extra textum constructivus. sicut se habent duo ad quatuor: ita se habent tria ad sex. sed duo sunt dimidium ad quatuor & tria sunt dimidium ad sex. **¶** Maxima secundum est eadem. Sed destructivus sic. sicut

se habet
ergo a
in loco
itudin
equo. &
plis di

¶ Hic
sestalt
in geon
ad octo
bus. &
si malo

¶ Hic
& tunc ibi
ibi non a
dicitur. qu
tenebris
dicitur sine
habet e
est pr

¶ Hic
regenda
las vna
Dicens
sunt qua
tur sic a
gatiuan
si vltis n
sicut dic
conuer

¶ Te
oro v
tudin
sumit
translu
cuius q
phist
mie n

se habet duo ad tria ita se habent quatuor ad sex. & duo non sunt dupla tria ergo quatuor non sunt dupla ad sex. Et differt iste locus a loco a simili. quia in loco a simili attendit similitudo inherencie. vel accipit comparatio fin similitudine inherencie. dicendo sicut simile inest homini: ita innumibile inest equo. Sed in loco a proportionem attendit comparatio habitudinum. ut in exemplis clare patet: ergo mutuo differunt.

Ad Non sequitur. Sicut se habent quatuor ad sex. ita se habent sex ad octo. & quatuor habent se ad sex proportionem sesquialtera. & sex se habent ad octo in proportionem sesquialtera. Dicendum quod ibi non bene arguitur. quia mutat proportionem arithmetica in geometricam. & debet sic argui. sicut se habent quatuor ad sex ita se habent sex ad octo. sed sex excedunt quatuor in duobus. ergo octo excedunt sex in duobus. Si autem maior accipiatur finem proportionem arithmetica. tunc bene sequitur. & maior est falsa sicut & conclusio.

Ad Non sequitur. sicut se habet sonus ad auditum. sic se habet color ad visum. & sonus percipitur ab auditu in tenebris. & color percipitur a visu in tenebris & tunc ibi arguitur per locum a proportionem affirmatiue. & non valet. Dicendum quod ibi non arguitur a proportionabilibus in quantum proportionabilia sunt. An ista in se dicitur. quia sonus percipitur in tenebris ab auditu. sed color non percipitur a visu in tenebris. Ad videndum autem requiritur dyaphanum illuminatum. sonus vero diffunditur sine lumine. Sed debet sic argui. sicut se habet sonus ad auditum. ita se habet color ad visum. sed sonus est proprium obiectum ipsius auditus. & color est proprium obiectum visus.

Ad Non sequitur. Sicut se habet rector navis ad ipsam navem regendam ita se habet rector scholarium ad scholas regendas. sed rector navis regendo navem utitur remis & velo. ergo rector scholarium in regendo scholas utitur remis & velo. quia antecedens est verum & consequens falsum.

Dicendum quod ibi male arguitur: quia non subsumit finem eandem proportionem finem quam maior est vera. ut patet intuitu. Et quando dicitur. Non sequitur sic arguendo. sicut se habet universalis negatiua ad universalem negatiuam. ita se habet universalis affirmatiua ad universalem affirmatiuam & visus negatiua convertitur simpliciter: ergo etiam visus affirmatiua. Dicendum quod si sicut dicat omnimodam similitudinem. sic bene sequitur. & maior est falsa. quia in conversione habet se aliter & aliter.

Transumptio est duplex. Quedam est quoniam dictio vel ordo unum verbum transsumit ad secundum aliud propter similitudinem aliquam in eis reperiendam. ut hec dictio ridere transsumit ad secundum ridere cum dicitur prateritum fides. Sicut ordo transsumit cum dicitur luttum arat. id est opera perdunt. sicut solet dici cum quis inane laborat. & hec transumptio pertinet ad sophistam. Alia est quoniam nomen magis notum sumit per nomen minus notum. ut si debeat probari quod philosophus non iudicat. &

Tractatus Quintus

fiat transsumptio ad hoc nomē sapiens et ista transsumptio pertinet ad dyalecticū. Locus a transsumptione ē habitudo transsumptōis ad transsumptū ut si debeat per bari quod plus non invidet debet fieri transsumptio ad b quod sapiens non invidet: Maxima. Quicquid alicui cōuenit sub noīe magis noto: eidem cōuenit sub nomine minus noto. Differt autē iste locus a loco a noīs interpretatōe: quia a loco a noīs interpretatōe accipit diffinitio siue expositio noīs. ut si exponat hoc nomē philosophus per hoc quod est amato: sapientie. In loco autē a transsumptione non accipit expositio siue descriptio noīs: sed per noīe minus noto accipit aliud nomē magis notū: per quod facilius potest perbari positum.

Hic petrus hispanus volēs determinare de loco a transsumptione dicitur transsumptionē dicens. quod quedam est transsumptio quando dictio vel oratio proprie unū significans transsumit ad significandū aliud propter similitudinē in eis repertam. Exemplū de dictione. ut ridere sumit per florere in prato. quia utrobique est similitudo lenitatis. Exemplū de oratione. ut litrus arat. oleum vendit. Alio modo sumit transsumptio quando res aliqua significata sub noīe minus noto transsumit sub noīe magis noto. ut per hunc significat nomine sapientis. Et differunt dupliciter. nam a prima sumit fallacia equocationis quā arguitur in dictione. In oratione autē sumit fallacia amphibologie. et a secunda sumit locus dyalecticus extrinsecus. Secundo differunt. quia in prima sumit una vox per diuersas rebus. In secunda vero sumunt diuersae voces per una re. Sed locus a transsumptione est habitudo transsumptōis ad transsumptū. Et continet quatuor argumenta et quatuor maximas que possunt facilius haberi in textu. et ex his que dicta sunt circa locū a noīs interpretatōe. Tunc ibi. Differunt autē. Assignat differentiam inter locum a transsumptione et a nominis interpretatione. ut textus clare habet et postea etiam dicitur.

Ad istū signis uno scilicet magis noto et alio minus noto sumit locus intrinsecus a nominis interpretatione. ergo non debet ab eis sumi locus extrinsecus a transsumptione. Dicendū quod locus a transsumptione dicitur a loco a noīs interpretatōe tripliter. Primo quia in loco a transsumptione sumit nomē magis notū per noīe minus noto. si in loco a noīs interpretatōe sumit oratio magis nota per dictione minus nota. Secundo dicitur. quia unus est intrinsecus. alius vero extrinsecus. Tercio dicitur. quia illi loci sunt dīntes qui habent diuersos terminos inferentes. si sic est de illis. nam in loco a transsumptione terminus inferens est dictio. si in loco a noīs interpretatōe est oratio.

Petri Hys. Fo. CCXXII

Ar In transsumptione committit petitio principij, ergo. Probat. qz p-
cedit ab eodem ad idem. Dicendum qz licet terminus inferens et
terminus illatus significant idem, tamen terminus inferens est magis no-
tus qz terminus illatus, et ideo non est locus sophistice? s dyalecticus.

Ar Non sicut sapiens est participium, ergo philosophus est participi-
um, quia antecedens est verum et consequens falsum. Dicendum
qz hic non arguitur per istum locum, quia termini supponunt materialiter et
deberent supponere personaliter, et ergo deberet sic argui, sapiens diligit in
quisitionem veritatis, qz est pbus.

Ar Non sequitur homo non est animal, qz humanitas est animalitas, et tunc arguitur
per locum a transsumptione qz arguitur a magis noto, qz homo est nomen magis
notum nobis qz humanitas. Prima pars probatur, quia animal est verum et homo falsum.

Dicendum qz licet homo sit nobis magis notus et humanitas minus no-
tum, non sunt tamen idem in re et modum essendi siue secundi, qz homo signifi-
cat essentiam concretionem et respectum ad supposita, humanitas vero transsumpti-
ue, ideo inter illa duo non est transsumptio.

Autoritas ut hic sumitur est iudicium sapientis in sua
scientia. Unde iste locus solet denominari a rei iudi-
cio. Locus ab autoritate est habitudo autoritatis ad
illud quod per eam probatur. Et tenet constructivum, ut
Astronimus dicit celum esse volubile, ergo celum est
volubile. Locus ab autoritate Maxima, unicuique ex
perito in sua scientia credendum est.

Hic finaliter determinat de loco ab auctoritate. Cuius ratio est, qz iste locus
est debilissimus inter omnes alios nisi arguatur ab auctoritate illi qui nec fal-
lere nec falli potest, quia propter nostrum assumere vel negare nihil mutat in re
primo pibermientas. Et primo diffinit auctoritatem dicens, qz auctoritas est iu-
diciu sapientis in sua facultate vel scientia. Unde dictum sapientis duplici-
ter capitur, primo modo cum ratione, et sic fundat auctoritatem. Alio modo simpli-
ter capitur sine ratione, et sic non acceptatur, quia nihil variaret in re, siue diceret si-
ne taceret. Sed locus ab auctoritate est habitudo autoritatis ad propositio-
nem cui convenit auctoritas, vel est habitudo auctoris ad aliquod per eum proba-
tum. Et tenet affirmativum tantum, ut prius dicit tria esse principia rerum natura-
lium, qz sunt tria. Locus ab auctoritate Maxima, unicuique ex perito creden-
dum est in sua scientia. Cuius ratio est, qz si sapiens dicat aliquam propositum in quantum
sapiens, tunc oportet illam esse veram, qz si diceret aliquam falsam in hoc non esset sapi-
ens et expertus, igitur etc.

Queritur An per iudicium sapientis confirmetur proposita dicta. Dicendum qz
sic ut patuit per istum locum ab auctoritate. Est tamen considerandum
qz duplex est auctoritas. Una quedam est auctoritas humana et quedam est divi-
na. Auctoritas humana est iudicium hominis sapientis in sua scientia. Auctoritas
divina est ipsius dei iudicium. Unde locus ab auctoritate humana est debilis-
simus ut patuit, sed auctoritas divina est vigorosior omnibus alijs locis, quia
fundatur ab auctore infallibili.

Tractatus Quintus

¶ *Propositio* nō capit veritatē a sapiēte iudicante et dicente eaz esse veram. q̄ a tali p̄pōne q̄ hic dicitur auctoritas nō sumit locus dyalectici. Antecedens p̄bat. q̄ p̄positio accipit veritatē a re. vt inquit p̄bus. Dicendū q̄ licet p̄positio dicta a sapiēte nō capiat veritatē ab ip̄o tamē capit apparentiam siue eidentiam veritatis et credulitatis ab eo. Et q̄n do dicit. P̄bus dicit in p̄hermenias q̄ p̄pter nostrū affirmare nihil mutat in re. ergo p̄pter affirmationē sapiētis p̄positio nō capit apparentiaz veritatis. Dicendū q̄ licet p̄pter affirmationē vel negationem sapiētis nihil mutet in re significata p̄ p̄positionem. tamē bene mutat animum dubius dīcētis in credulitate p̄positionis p̄pter auctoritatē et iudicia sapiētis iudicantis eam esse veram.

¶ Bene sequit. p̄bus dicit t̄ps nō p̄cessisse motū. q̄ t̄pus non p̄cessit motū. et tamē arguit destructiue. Etā videt q̄nō valet cōstructiue vt *Aristo*. dicit mundū fuisse ab eterno. q̄ antecedēs ē verū et p̄his falsum. Dicendū est ad prīmū q̄ ibi nō arguit destructiue. quia auctoritas nō destruit. licet sit auctoritas negatiua. Ad scdm dicit q̄ *Aristo*. in hoc fuit auctor nec et hoc male dicit. q̄ mundus eo mō est p̄petuus q̄ modo dixit euz esse p̄petuum. Dicit em̄ q̄ mundus esset p̄petuus. quia non est naturalit̄ productus. et hoc verum est fm̄ om̄es p̄hos. et ergo nō errauit in illo q̄ dixit mundum esse p̄petuum saltem naturaliter loquendo. sicut aliqui sibi false imponunt.

¶ Quicqd̄ apparet est. vtz auctoritate antiquoz. sed sol apparet bipedalis q̄ntatis. ergo est bipedalis q̄ntatis. Dicendo negādo maiorem. quia antiqui in hoc male dixerūt. nam aliquando aliqd̄ apparet si cut non est. q̄ sensus q̄nq̄ decipit circa suū sensibile.

¶ Non valet affirmatiue. *Salien* dicit esse quatuor figuras sillogismo rū. q̄ sunt quatuor. Dicendū q̄ vnicuiq̄ in sua arte credendus est. s̄ *Salienus* nō fuit in hoc expertus logicus. licet sit expertissimus medicus. ergo sibi non est fides adhibenda in h̄ q̄ posuit quatuor figuras sillogismo ruz. Vel potest dici q̄ *Salienus* nō posuit esse quatuor figuras sillogismo ruz in affirmando s̄ solū argum̄ etando vt prius patuit.

Equit de locis medijs. Quid aut sit loc^{us} medius dictū est prius. Locoz mediōz alius a cōiugatis. alius a casibus et alii a diuisione. Cōiugati et casus differūt sic. q̄ vniuocū siue principale siue abstractū qd̄ idem est dicit cōiugatū a suo denominatino. vt iusticia et iustū. albedo et albū. Casus autem dicunt ea que cadunt a principali. vt iustū et iuste a iusticia. Et differentiam hanc assignat *Aristoteles* in secundo thopicorum.

Postq̄ pet. hyppa. determinauit de locis intrinsecis et extrinsecis. Hic

Petri Hys. fo. CCXXIII

consequenter intendit determinare de locis medijs. Et ratio ordinis est. quia locus medius est mediū per participationem quod presupponit coniugationem extremorum. ergo oportet primo scire extrema. scilicet locū intrinsecum et extrinsecum q̄ locū mediū. q̄ alis pcederet ex ignotis. Et primo excusat se de diffinitione loci medi. Deinde diuidit ipsum. quia alius est a casibus alius a coniugatis. alius a diuisione. Et consequenter ponit differentiam inter coniugata et casus ne videantur vnus locus dyalecticus dicens Coniugata sunt abstractum et concretum siue denominans et suū denominatum. vt fortitudo et fortis. Et dicunt coniugata quasi sub vno iogo significationis posita. quia abstractum et concretum idem significāt quia inportāt eandem formam. vt albedo et albus sed differunt in modo significandi. quia abstractum significat illam formam sine cadentia ad subiectum et cum prectiōe subiecti. Concretum vero significat eam sub inherētia et cadentia ad suū subiectum. Sed casus dicunt ea que cadunt a principali. vt iustum. et iuste a iusticia. et hanc differentiam tangit philosophus secundo Topicorum.

Querit An locus medius sit in tres locos cōuenienter diuisus. Dicendum q̄ sic. quia habitudo loci medi est partim intrinseca et partim extrinseca. vt patet ex eius diffinitione. sed talis habitudo solum reperitur in his tribus locis. vt patet inductiue. quia coniugata conueniunt in significato et differūt in modo significandi et similiter casus. sed diuisum et diuidentia conueniunt in potentia et differunt in actu. igit̄ r̄.

Ad Locus a diuisione est locus a disparatis. ergo male ponit locus medius. Dicendum q̄ membra diuisionis possunt capi dupliciter. vno modo fm rationes proprias eorum. et sic semper sunt opposita vt disparata. et ab ipsis sumit locus extrinsecus. Alio modo cōsiderantur in q̄tum partim conueniunt cum diuiso et partim differūt ab illo. et sic ab eis sumit locus medius.

Ad Abstractum est causa formalis sui concreti. sed arguendo a causa formali ad suū effectum tenet argumentum p locum intrinsecum. ergo male ponit hic inter locos medios. Dicendum q̄ abstractum et concretum capiuntur dupliciter. vno modo in quantum abstractum dat esse concreto. et sic est locus intrinsecus. vt albedo est: ergo album est. Alio modo accipiunt abstractum et concretum fm q̄ partim conueniunt et fm q̄ partim differunt. nam cōueniunt significatione et differunt in modo significandi. et sic sumit ab eis locus medius. et tunc arguit̄ semp a duobus abstractis ad duo concreta. vel e conuerso. nisi concretum sit transcendēs quod etiam de abstracto predicari potest.

Locus a coniugatis est habitudo vnius coniugatorum ad reliquum. vt iusticia est bonū: ergo iustum est bonū.
Locus a coniugatis. Maxima. Quicquid conuenit

Tractatus Quintus

in abstracto
vni coniugatorum: conuenit et reliquo. Et si vni coniugatorum inest: inest et reliquum.

in concreto
Hic persequitur de loco a coniugatis dicēs. qd est habitudo vni? coniugatorum ad reliquū. vt iusticia est bona. & iustū ē bonū. Locus a coniugatis. Maxima hoc cōfirmās ē. Quicqd vni coniugatorum cōuenit et reliquo. Et tñ considerandū extra textū qd iste locus tenet cōstructiue et destructiue. Constructiue vt iusticia ē virtus: & iustus ē virtuosus. Maxima. Si abstractū p̄dicet de abstracto etiā cōcretū de cōcreto. qz idem significant. Negative sic. Iniusicia nō ē virtus: & iniustus nō ē virtuosus. Maxima. Si abstractū de abstracto neget et cōcretū de cōcreto neget. Et nō debet argui respectu vnius predicati. quia abstractum et cōcretum differunt in modo significandi. sed si abstractū predicat de abstracto. tunc etiā cōcretum predicatur de cōcreto.

Ad sequit hō ē aīal. & humanitas ē aīalitas. sīlī non sequit. Rectas est insensibilitas. & cecus est insensibilis et tñ arguit cōstructiue

Dicendū qd duplex ē abstractū. nam quoddā est qd abstrahit a subiecto vel fundamento. vt albedo et nigredo. Aliud est abstractū qd abstrahit a suis suppositis. vt abstractum de predicamento substantie. quia talia abstracta non possunt de se inuicem predicari. neqz de suis inferioribz. qz ab illis abstrahūt. Ad scdm dictū qd si insensibilitas neget sensibilitatez eū. tñ bene sequit. qz tunc sensus et cecitas est insensibilitas. & cecus est insensibilis sensu visus.

Ad arguit cōstructiue et tñ nō sequit albū est dulce. & albedo ē dulcedo. Dicendū qd duplex ē p̄dicatio scz p̄ accēs et p̄ se. hic xō debet argui in predicatōibz p̄ se et nō p̄ accēs. Eadē solutiōe soluendū est istud argumentū. albū ē p̄tū: & albedo ē p̄titas.

Ad sequit. omnis scientia ē bona. & oīs sciēs ē bonus. et tñ arguit sīlī sicut in textu. Et cōfirmat. qz nō sequit sciētia ē xus. & sciēs ē xtuosus. Dicendū qd bene sequit addendo reduplicatiōē in cōsequēte vtriusqz sic inferendo. & omnis sciēs in p̄tū sciēs ē bonus. sic. ergo oīs sciēs in p̄tū sciēs est virtuosus.

Locus a casibus ē habitudo vnius casus ad reliquum: vt iustum est bonum: ergo quod iuste fit bene fit. Locus a casibus. Maxima. Quod vni casui conuenit: conuenit etiā reliquo. Et econuerso bene fit locus a casibus.

Hic scdo determinat de loco a casibz quē diffinit dicēs qd est habitudo vnius casus ad reliquū. vt qd iustū est bonū ē. & qd iuste fit bene fit et cōuerso. Maxima. Qd vni casui inest: inest et reliquo. Et dicit locus a casibus nō a casu qz plures casus ponunt tā in ante qm in p̄te.

Ad casus sūt cōiugata: & isti loci nō distinguunt. Alios pbat. quia iustus et iuste fit s̄b eodē iugo fcatōis posita. Dicendū qd lz possz dici

coni
nem
conti
oion

A
nes
essen

A
esse v
cadit
scien
tum.
bia. &
illis

A
cto et
tum a
modo
quar

E

que

sex

ho

bru

mu

ho

pisc

den

san

vt sa

III

Hic
tia cu
erga
et illa

Petri Hys. Fo. CCXXIII

coniugata quod ad id a quo sumitur nomen coniugati siue quod ad rationem impositionis nominis. tamen quod ad id cui nomen imponitur non dicuntur coniugata sed magis proprie nominis casus. quia sunt concreta diversarum partium orationis et cadunt subivno abstracto.

Ad Hic arguitur constructivum et tamen non sequitur iustus est liberalis. ergo quod iuste fit liberaliter fit. Dicendum quod iste locus non tenet penes predicata per accidens: sed penes predicata per se et essentialia. ista autem non est essentialis. iustus est liberalis. sed est denominativa.

Ad Non sequitur. sciens est virtuosus. ergo quod scienter fit virtuose fit et tamen arguitur per istum locum. Probat prima pars. quia antecedens potest esse verum sine consequente. Dicendum quod per istum locum non arguitur. quia a scientia non cadit scienter: sed potest scientialiter. si ergo loco illius quod est scienter ponatur scientialiter bene arguitur. Et quando dicitur non sequitur. album est coloratum. quod quod albe fit colorate fit. Dicendum quod non habemus hic apta adverbialia. sed locus non videtur valere. Etiam dicendum quod iste locus maxime tenet in illis casibus quod dicuntur dispositione ad agere factum per verbum.

Ad Abstractum cadit a concreto. sed male dicitur hic. quod concretum cadit. id est derivatur ab abstracto. Dicendum quod dupliciter contingit loqui de abstracto et concreto. uno modo quod ad vocalem terminationem. Alio modo quod ad significationem. primo modo argumentum habet veritatem. sed non secundo modo: quia abstractum quo ad significationem est prius et simplicius concreto quare est principium eius. et sic de ipsis logicis vult dicere.

Divisionum alia fit per negationem. ut sortem est homo. aut non homo. Alia autem non fit per negationem: et hec fit sex modis. tribus per se et tribus per accens. Prima divisio per se est generis in species: ut animalium. aliud homo aliud brutum. Secunda est totius integralis in suas partes. ut domus alia pars est pates. alia tectum. alia fundamentum. Tercia non est vocis in facta. ut canis alius latrabilis alius piscis marinus alius sidus celeste. Divisionum non per accens. Prima est subiecti in accidentia. ut animalium aliud sanum aliud egrum. Secunda divisio est accidentis in subiecta. ut sanorum aliud brutum aliud homo: Tercia est accidentis in accidentia. ut sanorum aliud calidum aliud frigidum:

Hic consequenter Petrus hispanus determinat de loco a divisione gratia cuius distinguit primo modos divisionis dicens. Divisionum alia fit per negationem. ut sortem est homo aut non est homo. Alia fit per affirmationem et illa est duplex. Nam quedam est per se. alia non per accens. Per se est tri-

Tractatus Quintus

pler. nam una est diuisio generis in suas species. vt aialiu aliud hō. aliud
bos &c. vel in differentias. vt aialiu aliud rationale. aliud irrationale. Alia ē
totius integralis in suas pres integrales. vt domus alia ps ē partes. alia
tectū alia fundamentū. Tercia est vocis in suas significatōes. vt canis ali
us larrabilis. alius fidus celeste. alius belua marina. Sed diuisionū p ac
cidēs prima ē ibiecti in accidētia. vt aialiu aliud sanū aliud egrū. Scda ē
accidētia in ibiecta. vt sanorū aliud homo. aliud bos. Tercia ē accidētia i
accidentia. vt calidorū aliud sanū aliud egrum.

Quomodo differūt diuisio data p affirmationē & diuisio data p ne
gationē. Dicendū q sic differūt. qz diuisio que fit p negationē ip
fit p duo membra tm & dat p imediata: quia dat p contradictoria. inf que
nullū est mediū. s diuisio que fit p affirmationē quandoq fit p duo mem
bra. & quandoq plura. nec fit semp p opposita simpliciter. licet membra di
uisionis includant aliquam oppositionē neq fit semp per imediata. vt co
loratū aliud albū aliud nigrū. aliud medio colore coloratū.

Adiuisio non potest diuidi. ergo &c. Antecedens pbat. quia si diui
deret hoc esset per aliam diuisionem & illa iterum p aliam. & sic fie
ret processus in infinitum. Dicendū ad secundam prem pbationis ante
cedentis ipsam negando. scz q illa diuideret iterum per aliam. quia hoc
non oportet. s est status in diuisione cōmuni diuidente diuisionem.

Anegatio nullus est pars. ergo nulla fit diuisio p negationē. Di
cendū q quīs negatio formaliter accepta nō fit ps alicui? nec pos
sit esse mēbrū alicui? tamē ipa accepta materialiter vt stat loco eius qd ne
gat potest esse membrū diuidentis.

Anunquodq diuiditur in ea ex quibus componitur: sed genus
non componit ex suis speciebus vel differētijs. ergo non diuidit
in suas species vel differentias. Dicendū q duplex est totum. scz totum
actuale & totum potentiale. Totum actuale includit actualiter suas pres
non aut totum potentiale. Unde maior est vera de toto actuali. & non de to
to potenciali.

Adiuisio vocis in scata nō est p se s p accūs. g &c. Alijs pbat. qz si
gnificatio accidit voci. Dicendū q quīs scatio accidat voci fm
se. nō tñ accidit voci scatiue inqstū est significatiua. s equiuoca vox dicit
significatiua. g p se diuidit in sua significata.

Adiuisum non debet esse posterius membris diuidentibus: sed acci
dens est posterius subiecto. g non potest diuidi in subiecta. Minor
probat. quia substantia est prior accidente natura. tempore diffinitione. vt
patet septimo Metaphisice. Dicendū q diuisum debet esse prius mem
bris diuidentibus. vel quo ad naturam. vel quo ad nos. quīs ergo hic di
uisum non sit prius quo ad naturam. est tamen prius quo ad nos. & hoc
sufficit.

Locus a diuisione ē habitudo vni? con diuidentis
ad reliquū: vt si sortes ē animal: aut est aial rationale
aut irrationale. sed non ē aial irrationale. g ē aial rati

Petri Hys. Fo. CCXXV.

onale. Locus a diuisione Maxima. Posito vno me-
brorum diuidentiu in aliquo subiecto remouet reli-
quum. Et similiter in qualibet alia diuisione. Et hec
de locis dicta sufficiant.

Hic prosequitur consequenter de loco a diuisione dicens q locus a diuisione
ne est habitudo vni⁹ conuidentiu ad reliquū. Et locus a diuisione que
fit tñ p duo membra immediate tenet affirmatiue ⁊ negatiue. Affirmatiue
ab affirmatiōe diuisi ⁊ a positōe vnius membroꝝ ad negatiōē alteri⁹.
Exemplū vt sortes est homo aut nō homo: s̄ ipse est homo. q̄ nō est non ho-
mo. Maxima. Posito vno membroꝝ diuidentiu immediatoꝝ in aliquo sub-
iecto ab eodē remouet ⁊ reliquū. Negatiue sic. Sortes est rōnalis vel ir-
rationalis. s̄ nō est irrōnalis: q̄ est rationalis. Maxima. Remoto vno me-
broꝝ diuidentiu immediatoꝝ ab aliquo inferiori. eidem attribuit reliquū.
Sed in diuisione que dat p plura mēbra q̄ p duo sp tenet affirmatiue ab
affirmatiōe vnius ad negatiōē alterius. sed non semp tenet negatiue.
ipsius domus est paries. tectum ⁊ fundamentū. sed hec pars est tectū. er-
go non est paries vel fundamentum. Et omnibus istis cōcluditur q om-
nes loci dyalectici hic cōsiderati in vniuersali ⁊ in genere loquendo sunt
vlginti vnius. quoz vndecim sunt intrinseci. septem extrinseci. ⁊ tres me-
dij. vt patet in his versibus.

Non plures assigno locos q̄ quinq ter ⁊ sex.
Quoz quinq tenet quoz sex intrinsecus ordo.
Dis. def. in. substant. totum. pars. causa. vel. effec.
Signens. corrupens. vsus. cōmuniter herens.
Dicimus hos intra: sed septem dicimus extra.
Oppositum. maior. minor. adiungas similisq̄.
Proporci. transump. sit autoritas. locus. extrin.
Et tres sunt medij. diuisiō. cōinga. casus.

As Non sequit animalium aliud homo. aliqd brutum. sed lapis non
est brutum. ergo est homo. qz antecedens est verum ⁊ consequens
falsum. ⁊ tamen arguitur penes istum locum. Dicendum q̄ ibi male ar-
guitur per locum a diuisione quia oportet q diuisum verificetur de subie-
cto minoris ⁊ cōclusionis. sed animal nō verificatur de lapide subiecto mi-
noris ⁊ cōclusionis. ergo rē.

As Non sequit homo est albus vel calidus. sed non est albus. ergo ē
calidus. quia stat antecedens esse verum sine consequente. Dicē-
dum q̄ hic non bene arguit per locū a diuisione. quia non est bona diui-
sio. homo est albus vel calidus. Et similiter soluit. quando arguit lignū
est continuum. ergo lignum non est discretum: quia lignum sic non diui-
ditur. Et quando dicit. non sequitur animal est genus. ergo animal non
est species. qz antecedens est verum ⁊ consequens falsum. Dicendū q̄ nō
arguit per istum locum. sed debet sic argui. animal aut est gen⁹ aut speci-
es. s̄ animal est genus. ergo nō est species respectu eiusdem. qz animal re-
spectu diuersoz potest esse genus ⁊ species.

Tractatus Sextus

¶ Non sequit' omne aial ē rōnale v' irrōnale. s' nō omne aial ē rōnale. & omne aial ē irrōnale. & tñ arguit' nō p dicto. Dicēdū q' maior p' ca pi dupliciter. vno mō vt est vna hypothetica diuīctua: tūc ipa est falsa. qz valet istaz. Omne aial est rōnale. vel omne aial est irrōnale. cui' vtraz pars est fals'. Alio mō capir' vt est vna kathegorica d e diuīcto p'dicato. & sic est vera & arguit' a nō distributo ad distributū ex pte li aial quod in mōi sup ponit determinate ppter duo signa se impediētia. & i cōclōne supponit cō fuse distributū. & q' dicit sic argut. omne aial ē rōnale vel irrōnale. s' istud aial vel asin' nō ē rōnale. & istud aial vel asin' ē irrōnale.

¶ Idē sequit' Iohes ē asin' vel nō est asin'. s' iohes nō est asin'. & lo hānes est asin'. & tñ arguit' a destructōne vni' p'is diuidētis ad po sitionē alteri'. Dicēdū q' male cōcludit'. s' deberet sic pcludi. & iohes nō est asin'. & tūc cōclō ē vera sicut asin'. Cui' rō ē: qz mēbra diuisionis sūt asinus & nō asin'. & vñ mēbrū scz asin' negat'. & altep mēbrū. scz nō asin' in fert' affirmatiue. si xō illud mēbrū nō asin' negaret'. tūc inferret' asin' affir matiue. s' tūc minor esset falsa sicut cōclusio.

Et hec de locis dyalecticis p nouelloz lo gicorū exercitatione dicta sufficiant.

Arca initium sexti tractat'

¶ Petri hyss. q' intitulat' tractatus de fallacijs seu locis so phisticis. & extractus est ex libro Elenchorū aristotelis.

¶ Querit' primo qd sit subiectū hui' tractatus. Dicen dū q' est elenchus sophisticus vel sillogism' sophisticus. qñ generalr capir'. Et hoc pbat' primo p cōditōes requisitas ad subiectū attributōis. qz est qd cōmuniūsimū inter principaliter cōsiderata in hac sci entia primo notū nō transcendens metas ad qd oia hic cōsiderata hnt ordi nē & attributionē. Scdo pbat'. qz illud ē subiectū alicui' sciētie cui demō strāt' inesse passiones p ppiū & adequatū ei' pncipiū. s' elenchus sophi sticus est hui' i. igit' est hic subiectū. Minor pbat': qz passio hui' sciētie est generatiū deceptōis ex pmissis que demonstrant' inesse elenchō sophi stico p sūū pncipiū quod est habens causam appareētie & causaz defect'. Et sit demonstratio mō cōsuetū sic. omnis sillogism' habens causam apparē tie & causam defectus ē generatiū deceptōis ex pmissis. s' elench' so phisticus est sillogismus habens causā appareētie & causam defect'. & est generatiū deceptōis ex pmissis. Est tñ cōsiderādū q' mag' puenient' po nit' p ibiecto hui' tractat' elench' sophistic' & sillo sophistic'. qz de rōe sū iecti est q' sit quid cōmuniūsimū inter oia principaliter in sciētia cōsidera tū. scd elenchus sophisticus cōmuni' est sillogismus sophistic'. Pater qz extēdit se ad sillogismū peccantē in materia tñ. in forma tñ. in materia et in forma simul eo q' in rōne elenchi includit' pbatio. illatio & cōtradictio. contra que peccat elenchus sophisticus. sed sillogismus sophisticus po nitur pro sillogismo peccante in forma & contra illationem tñ. quare ē mi nus cōmune.

Notandum Q elenchus est syllogismus? dictionis et incli-
dicitur. i. illatione inq̃tū syllogismus? pbatōne
inq̃tū dyalecticus. et dictionem inq̃tū elenchus. Et est quadruplex qz
aliquis est elenchus simpliciter dictus. alius dyalecticus. alius demonstrati-
uus. et quartus sophisticus. Sed elenchus sophisticus est qui apparet con-
tradicare positioni r̃sidentis. et tñ non dicit. Et fit tripliciter. Primo qñ
apparet inferre conclusionem. et tamen non infert. et sic peccat in forma.
Secundo quando apparet procedere ex probabilibus. et sic peccat in mate-
ria. Tercio qñ apparet pcedere ex his simul. et sic peccat in materia et for-
ma simul. primo peccat p illationē veri elenchī. secundo contra probatio-
nem. et tercio contra contradictionem.

Ad Argumentatio sophistica est subiectū istius tractatus? q̃ nō elenchus
sophisticus. Hīs probat. qz est quid cōsūmū. primo notū rē. Di-
cendū q licet sit qd cōsūmū p dicationē. nō tñ est qd cōsūmū p conside-
rationem. qz non est principalissimū in ista scia consideratū.

Ad Passio huius scie ouenit argumentationi sophistice. q̃ est h subiectū
Dm negando s̃iam. quia non conuenit sibi adequate et ueritabiliter. si-
cut conuenit elenchō sophistico. Vel licet generatiuum deceptionis con-
ueniat argumentationi sophistice. non tamen generatiuum deceptionis ex
premissis.

Ad Nullus elenchus sophisticus est hic subiectum. ergo elenchus so-
phisticus non est subiectum. Hīs probatur per eius descendentes
Sed consequentia tenet p legem subalternar. Dm q hic est fallacia si-
gure dictionis. qz arguit a suppone psonali ad supponem simplicem. quia
elenchus sophisticus in ante supponit psonaliter. et in consequēte simplici-
ter. et ergo hic nō bene arguit penes legem subalternar propositionū. s̃z
deberet sic argui. nullus elenchus sophisticus est hic subiectum. ergo aliq̃s
elenchus sophisticus non est hic subiectum. qd concedit.

Ad In omni scientia sunt syllogismi sophistici ergo elenchus sophisti-
cus non erit adequatum subiectum huius tractatus. Dicendum q̃ elen-
chus sophisticus non dicitur cōmuni alijs scientijs. eo q̃ de eis predica-
tur. sed ratione vsus. quia eis applicatur. hic nō consideratur in se et i or-
dine ad sua principiā.

Ad De subiecto debet presupponi. qz est. primo posterior. s̃ elenchus
sophisticus primo elenchor pbat esse. ergo non est subiectū. Di-
cendum q̃ duplicia sunt s̃biecta sc̃ar. Quedā sunt q̃x eē s̃sistit in pōne et
existit et de talib? oportet p̃supponere qz est. Alia sunt quor esse consistit
in priuatione et defectu. et de illis pōt qz est inquiri dūmodo illa inquisitio
non fit p̃ p̃pria principiā illius scie. cui? est subiectū. s̃ bene potest fieri p̃
aliqua cōmunia vel a posteriori tantū p̃ quasdā similitudines quo modo
p̃bs probat syllogismū sophisticum esse.

Ad Atq̃ de elenchō habet scia. Dm q̃ sic. qz de illo est scientia qd
habet adequatū principiū p̃ quod sibi demonstrat inesse adequa-
ta passio. syllogismus sophisticus est h̃mōi. q̃ de syllogismo sophistico ha-
betur scientia. Maior probat p̃ p̃bm primo posterior. Sed minor proba-
tur per demonstrationē prius factam.

Tractatus Sextus

Ap De non ente nō est scia. s. syls sophistic? ē non ens. g. 22. Maior ē pbi pmo posterior. 7 qto Metaphisice. Minor pbat p pbi qto metaphisice. q. recōmendat platonem in hoc q. posuit elenchum sophisticum sub genere non entis. 7 hoc idem apparet ex ei? diffinitione. quia elenchus sophisticus est apparens 7 non existens. Dicendū q. syls sophisticus capis dupli. vno mō p defectu pbilitatis q. adheret syllo sophistico. 7 sic est non ens. Alio mō capis p eo qd est. i. p illo cui inest talis privatio. 7 sic est qd positivū. licet habeat privationē annexā. Sicut in simili mō grum est quid positivū. 7 tamen habet privationē sibi annexam. 7 sic etiā elenchus sophisticus est aliquid positivū. 7 habet sibi annexam privationem syllogisim dyalectici.

Ap De ente p accis nō est scia. s. syllogismus sophisticus est ens p accidens. ergo de syllo sophistico non est scia. Minor pbat. qd esse sophisticū accidit syllo. Wdm q. ens dī p accis dupli. vno mō quia ē si nō indeterminatum casuale 7 fortuitū. 7 sic de ente p accidēs in particulari non est scia. q. de ipso nō pōt aliqd verificari nēcario. Alio mō aliqd dī per accis q. nō est cēntiale nec cēntialia pncipia osequit. vel q. nō puenit alteri in pmo vel scdo mō p se. 7 sic de ente p accidēs est scia. sic patet de accidentibus cōibus. de quibus multe tradunt scie. Sic etiā elenchus sophisticus est ens p accis in ordine ad sylm. quia nō convenit sibi i pmo vel scdo mō p se. s. nihilomin? de eo est scia.

Ap De falsis nō est scia. s. syls sophistic? est falsus. g. de ipso nō est scia. Maior p. 3. ex pmo posterior. Wdm q. licet de falso propositionali nō sit scia. quo modo illa est falsa. homo est asinus. tamen bene de falso denominative. quo mō privatio entis positivi dī falsum. Unde triplex est falsum. quoddam em ē falsum qd opponit? vero veritate entis. 7 sic falsum est non ens. Aliud est falsum ppositionale. quod opponit? vero ppositionali. ut cum dicit? homo est asinus est falsum. Tercio dicit? falsum qd opponit? vero. ut est apparere 7 non esse. 7 illo modo aurum ē verū. 7 falsum est apparere 7 non esse. ut auricalcum.

Ap Sophista non ē sciens. g. sophistica non ē scientia. Ans ē pbi pmo elenchor. 7 omentatoris qto metaphisice. Tenet pūa p locum a cōiugatis. Wdm q. duplex est sophistica. s. docēs. 7 ē habitus accis? de syllogismo sophistico p eius pncipia 7 causas. 7 talis est scientia. q. mō etiā sophista est sciēs. Alia ē sophistica vtēs. 7 ē habit? accis? de pōlone apparenter pbabili p sylm sophisticū. 7 talis non ē scia. neq. etiā isto mō sophista ē sciens. 7 sic iste locus bene valet qū cōiugata eodem mō cōspiciuntur. Vel dicendū q. iste locus tenet solum in predicationib? p se. s. cū dicitur sophista ē sciens ē pdicatio p accidens.

Ap Bene sequit? sophisticus ē sciens. g. sophistica ē scientia. p locum a cōiugatis. ergo etiam a simili b est ver? loc? a cōiugatis. sophista non ē sciens. ergo sophistica non ē scientia. Wdm q. non ē simile. quia sophisticus pōt capi dupliciter. Uno mō formaliter pro habitu intellectu ali generato de syllogismo sophistico per demonstrationem. tunc ē concretum a sophistica 7 bene sequit? quia ē predicatio p se superioris de inferiori. Alio mō potest capi materialiter pro eo q. denotative dicit? sophisticū

et tunc
Ap
et ratio
tia sop
quia el
ca app
p. 20
scientia
ria ē ve
gi nio
syllo se
ne con
decept
pit pbi
7 sic et
tator q
Q
aliarum
quenti
dum 7
Ap
fice. T
entia s
siderat
stincta
altas s
stica sit
natura
Ap
eandē
sophist
veri ele
qua ha
existan
lecticu
Et non
quia v
viciu
virtuti
Ap
a scient

et tunc ē p̄dicatio accitūs de ſubiecto. et non tenet. ſic nec ſophiſta ē ſciens.

Af Aurum ſophiſticum non ē aurum. ergo ſcientia ſophiſtica non eſt ſcientia. Tenet conſequentia a ſimili. Dicendum q̄ non ē ſimile et ratio ē. q̄ aux ſophiſticū non ē verū. ſi apparens tñ et non eris. ſi ſcientia ſophiſtica non dī ideo ſophiſtica. q̄ appareat eſſe ſcientia et non ē. ſed quia eſt generatiua ſcientie. que apparet eſſe et non ē. ſed ſcientia ſophiſtica apparet eſſe ſcientia. et ē vera ſcientia. licet non ſit ſcientie generatiua.

Pro quo notandum q̄ ſcientia ſophiſtica capī dupliciter vno mō pro ſcientia habita de ſyllo ſophiſtico p̄ veram demonſtrationē. et ſic iſta ſcientia ē vera ſcientia. Et dicit ſophiſtica non q̄ decipit. ſi q̄ habet de ſyllo- gi mō ſophiſticus. qui decipit. Alio mō dī ſcia ſophiſtica non q̄ habet de ſyllo ſophiſtico. ſi quia habet p̄ ſyllogiſmū ſophiſticū. hoc ē de concluſio- ne concluſa p̄ ſyllogiſmū ſophiſticū. et talis ſcientia non ē vera ſcia. imo ē deceptoria. ſicut aurum ſophiſticum non ē verum aurum. et hoc modo ca- pit philoſophus ſophiſticam ſcientiam. cum dicit q̄ ē apparens et nō eris et ſic etiam ſophiſta non ē ſciens. ſed apparenter tñ ſciens. vt dicit cōmen- tator quarto metaphiſice.

Quod ſciens ſophiſtica ſit ſcientia ſpecialis ab alijs diſtincta. Dicen- dum q̄ ſic. probatur. quia habet diſtinctum ſubiectum a ſubiectis aliarum ſcientiarū. ergo ē ſcientia ſpecialis ab alijs diſtincta. Tenet conſe- quentia per p̄m in tercio de anima dicentem. ſcientie ſecant̄ quemadmo- dum et res de quibus ſunt.

Af Dialectica et metaphiſica ſunt ſcientie cōes. q̄ etiaſ ſophiſtica erit ſcientia cōmūis et non ſpecialis. Hijs patet p̄ p̄m ſexto metaphi- ſice. Tenet p̄ia. q̄ ille tres ſcie eundē habitū induunt. Dicendum q̄ ſci- entia ſophiſtica duplī p̄ſiderat. vno mō in ordinē ad ſetpam inquantū cō- ſiderat ſuū ſubiectum et ſuā paſſionē. et ſic eſt ſcientia ſpecialis ab alijs di- ſtincta. Alio mō capī put ea vtimur in alijs ſcientijs. et put applicat ad alias ſcientias. et tunc ē ſcientia cōis. Vel dicendum q̄ licet ſcientia ſophi- ſtica ſit cōis p̄ applicationē et inquantū vtens. ē tamē ſpecialis ſm̄ p̄p̄iaz naturam et inquantū docens.

Af Elenchus ſophiſticus ē p̄uatio ſyllogiſmi dialectici. ergo dī con- ſiderari in eadē ſcia cum ſyllogiſmo dialectico. Tenet p̄ia. q̄ ad eandē ſciam p̄inet cōſiderare habitū et p̄uationē. Dicendū q̄ elenchus ſophiſticus capī dupliciter. vno mō vt dicit tñ p̄uationē et obliquitatem veri elenchū. et ſic de ipo non ē ſcia p̄ ſe. ſi habet cōſiderari in eadē ſcia in qua habitus. Alio mō capī vt dicit aliqd̄ poſitū hīs apparentiā et non exiſtiā. p̄pter ſua p̄incipia. que faciūt ipm̄ apparere bonū ſyllogiſmū dia- lecticum. et ſic nō eſt p̄uatio ſyllogiſmi dialectici. ſi potius ei contrariatur Et non ē incōueniens q̄ ens poſitū in ſua rōne includat aliquā p̄uatēdem quia vnū contrariū includit in ſe p̄uationem alterius. ſicut in moralib⁹ vicium includit in ſe p̄uationē virtutis. et tamē dicit aliqd̄ poſitū. qd̄ ipſi virtuti eſt contrarium.

Af ſcientia de ſyllogiſmo falſigrapho non ē diſtincta a ſcientia de monſtratiua. ergo ſcientia de ſyllogiſmo ſophiſtico nō erit diſtincta a ſcientia de ſyllo dialectico. Tenet p̄ia a ſimili. Dicendum q̄ non eſt ſi

Tractatus Sextus

male. qz syllo's falsigibbus pcedit ex eisde' pncipijs offiino cu' syllo's demon-
stratio. male tn intellectis. s sic non est de syllo's sophistico i ordine ad dy-
alecticum. quia syllo's sophisticus pcedit ex materia apparenter pbabili. q
non potest esse materia syllogismi dyalectict.

Ad oppositor eade est disciplina. s. sylle sophistic? ⁊ dyalectic? sunt oppositi. q. ipsoz est eade disciplina. Minor pbaf. q. syllogism? sophisticus est priuatio syllogismi dyalectici. s. habitus et priuatio opponitur. Dicendum q. oppositor eadem est disciplina generalis. tñ nō specialis. Nec dōm q. nō opponitur priuatiue. s. pñe vel dilgate. ⁊ ideo non ē nec cessipsoz eē eandem sciam.

Ad eadē grāmaticā etiā spālis cōsiderat de cōgruō vel incōgruō. ergo eadē scīa spālis erit de syllo dyalectico ⁊ sophistico. Ddm q nō est syl. qz congruū ⁊ incōgruū opponunt pūatiue. qz incongruū est qd ap-
tūm natū est esse cōgruū. s̄ sic nō est de syllo dyalectico ⁊ sophistico. qz mā
syllogismi sophistici in qua videri esse priuatio sylli dyalectici nō est apta
nata ēē pūatiua. sicut m̄ in qua est syllo dyalectic⁹. qd tñ requirit ad rati-
onem pūationis. cū pūatio solū puer actū ⁊ relinqt apturū dīnē.

Illogismoꝝ alius demonstratiu⁹. ali⁹ dya-
lecticus. alius sophistic⁹ siue litigiosus.

Postq̃ pe. hys. in quinto tractatu determinauit de syllogis-
mo dyalectico. hic p̃h̃r in hoc sexto tractatu determinat de syl-
logismo sophistico. Et ratio ordinis est. q̃z probabile verum
et simpliciter p̃cedit apparens probabile. s̃ syllogis dyalecticus fit ex probabi-
libus simpliciter. et sophisticus ex apparentibus p̃babilitas. igitur quin-
tus tractatus qui est de syllogismo dyalectico p̃cedit sextum q̃ est de syllo-
gismo sophistico. Et pe. hys. determinatur de syllo sophistico p̃mittit pri-
us aliqua ad huius noticiā valentia. et p̃mo diuidit syllogismum dicens. Syllo-
gismoꝝ alius demonstratiuus. alius dyalecticus. alius sophisticus. Qui
diuisionis ratio est. q̃z ois syllogismus contractus ad materiā in speciali.
aut sit in materia necessaria. et sic est demonstratiuus. aut in materia p̃ba-
bili simpliciter. sic est dyalecticus. aut appenter p̃babilis. sic est sophisticus.

Quod autem diuino syllogismo in demonstratru dyalectico ⁊ sophisticum sit sufficienter data. Dicitur q. sic. q. conditiones diuisionis bone sibi conueniunt. eo q. membra diuisionis sunt opposita ⁊ euacuant totam naturam diuisi. ⁊ non excedunt ipsam diuisionem. sed pueruntur cu eo. Et b idem probat p sufficientiam iam habitam.

Ad Est aliq̃s syl'ls simpliciter dictus qui non ponit̃ hic. ergo diuissio est insufficientis. Dicendum negando consequentiā. q̃: h̃ nō diu' dicitur syllogismus in cōmuni. s̃ solum contractus ad materiā sp̃alem. Vel dicendum q̃ syllogismus simpliciter dictus ponitur hic tanq̃ diuissum. et non tanq̃ membrum diuidentis.

Ad Sylle falsitē huius ponit. p membro huius dislutionis pmo thop/
corum. q̄ ista diuisio est insufficiens. Vdm q̄ ille syllogismus sit
ex eadem materia cū syllogismo demonstratiuo. ideo pōt faciliter intelli/
gub eo. q̄ pcedit ex p̄p̄is principijs alicui⁹ scie. male tñ intellect⁹. aut

De. hys. Folio CCXXVIII

pcedit ex oppositis illorū pncipiorū. et hūc pueniēter sub ipso pprehendit.
¶ Est aliq̄s syl̄ls tentatiu⁹. et tñ nō enumerat̄ h̄ inter alios. h̄ ista di-
 uisio ē mala. Dñm q̄ h̄ syl̄ls tentatiu⁹ distinguat̄ ab istis ex pte
 finis. nō tñ ex pte materie. syl̄ls tentatiu⁹ pcedit qñq̄ ex necessarijs. qñq̄
 ex simplr p̄babilib⁹. et qñq̄ ex apparenter p̄babilib⁹. et tō pueniēter sub
 istis comprehendit̄. Itēq̄ debuit poni. quia distinctio membrorū illius di-
 uisionis sumitur ex pte materie. in qua syllogisim⁹ tentatiuus non distin-
 gutur ab ip̄is hic positis.

¶ Qualis sit ista diuisio syl̄li. Dñm q̄ ē diuisio s̄biecti in accētia q̄
 accidit syllogisimo q̄ sit contractus ad hanc vel ad illam materiā.
 sicut in simili diuisio circuli in circulū aureū. argenteum. et ferreū est di-
 uisio s̄biecti in accētia. quia hoc circulo accidit. Posset etiam dici diuisio
 analogi in sua analogata. quia diuisum per prius dicit̄ de vno mēbro q̄
 de alio. eo q̄ syl̄ls demonstratiu⁹ pfectior ē dyalectico ex pte materie. et etiā
 ex pte finis. et s̄līr dyalecticus pfectior est sophistico.

¶ P̄hs p̄ thopicorū noiat̄ syl̄lm demonstratiuū et dyalecticiū eē spēs syl̄li
 tur dupl̄r. vno mō p mō spālī vel p mun⁹ cōi. et sic bene p̄nt dici spēs. Alio
 mō cap̄t̄ p̄prie. sicut p̄porphiri loquit̄ de spē. et sic nō sunt spēs. Nec p̄t
 ista diuisio dici generis in spēs. q̄ nō dat̄ p̄ dīas formales. s̄ m̄ales. eo q̄
 mēbra diuisionis sumunt̄ ex pte m̄ae ad quā s̄bitur syl̄ls.

¶ Syl̄ls p̄dicat̄ de illis in q̄d non p̄uertibilis ē. h̄ est gen⁹. Tenet p̄ha
 p̄ p̄bm q̄rto thopicorū. vbi dī q̄ si aliq̄d sequat̄ nō cōuertibiliter. et
 dicat̄ de eo in q̄d. difficile ē destruere q̄ nō sit gen⁹. Dñm q̄ licet sit diffi-
 cile destruere q̄ non sit genus. non tamē est impossibile. Etiam de illis nō
 predicatur in quid sed denominatiue.

¶ Syl̄ls demonstratiu⁹ et dyalecticus pl⁹ dñt̄ q̄ duo syl̄li dyalectici
 sed illi differūt nūero. h̄ alij differūt pl⁹ q̄ nūero. i. dñt̄ spēs. Dñm
 q̄ bene plus dñt̄ accētialiter. sicut in fili due aque diuersorū fontū pl⁹ vi-
 dent̄ differre q̄ due aque vni⁹ fontis. nō tñ specie differūt. q̄ om̄is aqua
 cum om̄i aq̄ est eiusdē spēi. vt dī p̄ thopicorū. h̄ q̄ pl⁹ vident̄ differre h̄ so-
 lum est ex pte accētitiū. que sunt color et sapor.

Syl̄ls demonstratiu⁹ ē. q̄ ex primis ver̄ et imēdiat̄
 ē syllogisat⁹. aut ex talib⁹ q̄ p̄ aliqua prima et v̄a p̄i-
 cipium sue cognitionis sumpserunt.

Hic describit̄ membra dicte diuisionis. et p̄mo syl̄lm demonstratiū. q̄ p̄or
 est alijs. tñ p̄pter p̄fectionē materie. q̄ est ex necessarijs. tñ etiā ex pte finis
 q̄ facit scire simplr. dicēs. Syl̄ls demonstratiu⁹ est q̄ ex p̄mis veris et imē-
 diatis ē syllogisatus. aut ex talib⁹ que p̄ aliq̄ prima et vera p̄ncipium sue
 cognitionis sumpserunt.

¶ Notandum illa diffinitio q̄ ponit̄ p̄io posteriorū differt
 ab ista. et etiam demonstratio alter consideratur
 hic et alibi. nam diffinitio hic posita est cōmuni⁹. q̄ puenit tñ demonstrati-
 oni potissime q̄ nō potissime. s̄ illa q̄ ponit̄ p̄ posteriorū puenit demonstra-

Tractatus Sextus

tionem potissime tñ. Et diffinitio hic syllogismus demonstratiuus in cōi ad in-
nuendum q̄ utroq̄ modo syllogismus demonstratiuus differt a dyalecti-
co et sophistico.

¶ Nulla bona diffinitio d̄ dari p̄ diffinitionē. s̄ diffinitio sylli demō-
stratiui dat̄ p̄ diffinitionē. q̄ non est bona. Dñm q̄ nulla diffinitio
debet dari p̄ diffinitionē nisi in ea innuat̄ aliqua diuīsiō. sicut h̄t ī p̄posito
q̄ in ea dat̄ intelligi duplex syl̄s demonstratiui? vel duplex demonstratio
s̄ demonstratio p̄pter qd̄ et potissima. vel demonstratio q̄ ē vel p̄pter quid
et nō potissima. Alii demonstratio p̄pter qd̄ et potissima est q̄ p̄cedit ex p̄mis ve-
ris. imediat̄. et iudemonstrabilib⁹. vel p̄cedit p̄ cām p̄p̄iā et adequatā. et dat̄
intelligi p̄ p̄mā p̄tē diffinitionis. S̄ demonstratio q̄ vel p̄pter qd̄ nō potis-
sima est q̄ p̄cedit ex p̄missis necē. nō tñ in demonstrabilib⁹. vel q̄ nō pro-
cedit p̄ cām adequatā. et dat̄ intelligi p̄ secundam p̄tē diffinitionis. Exem-
plum hui⁹ demonstratiōis est. oē aīal aptū natū ridere ē risibile. bō est apt⁹
natus ridere. q̄ hō est risibilis. q̄ hic causa sumpta p̄ medio non est p̄ma.
s̄ habet alterā priorē. s̄ aīal rōnale.

¶ Si demonstratio p̄cederet ex p̄mis veris sequeretur q̄ solū ī metha-
phica fieret demonstratiōes. Sequēla p̄bat. q̄ illa solū h̄z considera-
re prima p̄ncipia. Dñm q̄ demonstratio non p̄cedit ex p̄mis simpliciter. i.
ex vltimis. s̄ ex p̄mis in illa scia in q̄ fit demonstratio. q̄ oīs scia specialis
sua habet principia imediata ex quib⁹ p̄cedit.

¶ Dicta diffinitio demonstrationis nō puenit oī contento sub diffinitio q̄
nō est bona. Alii p̄bat. q̄ nō puenit demonstrationi p̄ impossibile q̄ p̄ce-
dit ex altera falsa. q̄ capit oppositū p̄sonis p̄bante cū vna manifeste xā
ad inferendū manifeste falsam. Dñm q̄ h̄ nō diffinit demonstratio seu syl-
logismus demonstratiui? in cōi put diuidit̄ p̄ demonstrationem ostensiuam et
ad impossibile sed diffinit solum demonstratio ostensiuam prout diuiditur
in demonstrationem p̄pter qd̄ et q̄ est.

¶ Alii. Demonstratio ostensiuam p̄cedit ex falsis. q̄ hūc diffinitio non conuenit
Alii p̄bat. q̄ syl̄s p̄t p̄cedere ex falsis. q̄ etiā demonstratio. Dñm negan-
do p̄hant. q̄ ibi omittit fallacia oītis arguendo assumptue a supiori ad
inferius. Et q̄ d̄. b̄ arguit a toto vlt ad suā prem. Dñm q̄ ille loc⁹ te-
net negative p̄dicādo totū vlt. b̄ at arguitur affirmatiue.

¶ Primum et immediatū sunt idē. q̄ in diffinitione syl̄i demonstratiui ē na-
gatio. Alii p̄bat. q̄ illa p̄p̄ q̄ est p̄ma est etiā imediata et e contra
Dñm q̄ licet sint idē fm̄ re et subiecto. q̄ de quocūq̄ d̄ vñ d̄ et reliquum.
differūt tñ fm̄ rōnem. nā p̄p̄ d̄ p̄ma. q̄ nō h̄z p̄orem. et d̄ imediata. q̄ nō
mediat causa inter subiectum et p̄dicatum.

¶ Alii. p̄p̄ prima h̄z aliquā priorē se. ergo solutio mala. Alii p̄bat. quia
p̄p̄ prima est aliqd̄ principii speciale. sed principium speciale habet p̄n-
cipium cōe p̄us ip̄o. Dñm q̄ licet principii cōe sit p̄us speciali. non tamē
est prior p̄missa. q̄ non ingredit̄ demonstrationē fm̄ eius sbam. Vel dicendū
q̄ p̄mū in diffinitione demonstratiōis nō dicit negationē cuiuslibet p̄-
ous. s̄ solū negationem p̄ous p̄ qd̄ posset demonstrari. s̄ p̄missa demon-
strationis nō possunt demonstrari p̄ principia cōmuniā.

Syllogismus dyalecticus est. qui ex probabilibus

est sy

hic
est qui
sideran
babile
ut dicit
est pro
dlocre
cogno
scitur a
me sapi
tione p

¶

fit argu
nitio n
logism
si inqu

¶

teri dy
teriam
terte sp
rum ne
babili

Sy

ē qui
ē con

hic

sticus e
mus et
syllogis
sicut est
qua qu
go in sy
am veri
bus an
bent ex
chra p
Tercio
et aliqu
propor
qui app

est syllogisatus.

Hic diffinit syllogismum dyalecticum dicens. Syllogismus dyalecticus est qui ex probabilibus est syllogisatus. ut oēs hoīes naturaliter scire desiderant. sed laici sunt homines. igitur laici naturaliter scire desiderant. Est autem probabile quod apparet omnibus esse verum. aut pluribus. aut sapientibus et cetera. ut dicitur primo thopico. ubi ponitur distinctio probabilium. nam aliquod est probabile grossum quod videtur omnibus vulgaribus. quoddam est mediocre. quod cognoscitur a pluribus vulgaribus. quoddam est subtile quod cognoscitur ab omnibus sapientibus. quoddam subtilius quod cognoscitur a pluribus sapientibus. quoddam subtilissimum. quod solum a maxime sapientibus cognoscitur. et omnia ista probabilia continentur in diffinitione probabilis. ut patet intuenti.

Ad Syllogismus dyalecticus quandoque fit ex necessariis. ergo non semper procedit ex probabilibus. Antecedens probatur. quis quandoque fit argumentum dyalecticum per locum a diffinitione ad diffinitum. sed diffinitio necessario infert diffinitum. ergo et cetera. Dicendum quod licet diffinitio syllogismi dyalectici quandoque procedat ex necessariis. hoc tamen non est nisi in quantum respondentem videntur probabilia.

Ad Si hic unus et idem syllogismus esset demonstrativus et dyalecticus. Dicendum quod idem syllogismus potest vni esse demonstrativus. et aliter dyalecticus. vel etiam vni et eidem successive inceptum habet eandem materiam communem. id est eadem propositiones et terminos. differentem ex parte materie specialis. quia demonstrativus habet fieri ex materia necessaria inceptum necessaria. et nunquam ex alia. sed dyalecticus habet fieri ex materia probabilis in quantum probabilis.

Syllogismus sophisticus ut diffinitur ab Aristotele in elenchis est qui apparet syllogismus et non est: aut qui est syllogismus: sed non est conveniens rei.

Hic ultimo diffinit syllogismum sophisticum dicens. Syllogismus sophisticus est ut diffinitur ab Aristotele in elenchis qui apparet esse syllogismus et non est. aut qui est syllogismus sed non est conveniens rei. Et quod sit syllogismus sophisticus probatur tripliciter. Primo ex parte rerum quia sicut est in rebus ita est in syllogismis et orationibus. sed in rebus sunt aliqua que solum habent apparentiam alicuius nature et non existentiam. ergo in syllogismis sic erit quod aliquis erit syllogismus qui solum habet apparentiam veri syllogismi. et talis est sophisticus. Secundo probatur in corporibus animatis. quia aliqua sunt corpora secundum naturam pulchra. quod habent ex naturali compositione membrorum. alia vero solum apparent pulchra propter quendam ornatum extrinsecum. ergo sic erit in syllogismis. Tercio probatur in mineralibus. quia videmus aliquod verum argentum et aliquod solum apparet argentum. sicut litargica et stannea. quare sic proportionabiliter erit in syllogismis. sic quod aliqui sint veri syllogismi et alii qui apparentes tantum.

Tractatus Sextus

Notandum Quia illa apparatus quā facit syllogismus sophisticus est solū propter unum illorum ad quod sit disputatio. quod scilicet ignorat modum syllogizandi et scitōes dictionū vel orōnū quod i syllogismo ponit et iudicat de illis sic vidēs aliqd visibile a remotis quod iudicat ipm aliē esse.

Ad. Illud quod presupponit notū nō dicitur notificari diffinitione. Quod est. si syllogismus sophisticus presupponit notū. quod male diffinitione notificat. Minor probatur. quia est subiectū. si de subiecto dicitur presupponi si est et quod est. ut dicitur primo posteriorum. Dicitur quod de subiecto debet presupponi quod nominis. i. interpretatio eius. non tamē oportet presupponere quid rei.

Ad. Non eris nihil facit apparere. si syllogismus sophisticus est nō existens. ut dicitur in diffinitione. quod non facit aliqd apparere. Dicitur quod syllogismus sophisticus non est non eris simpliciter. si est non eris talis syllogismus quia apparet. quod apparet dialecticus. i. probatiuus et non est.

Quod. Quotuplex sit syllogismus sophisticus. Dicendum quod triplex. unus est qui peccat in materia tñ. ut ille qui recte syllogizat ex his que vidētur probabilia et non sunt. i. qui seruat formā syllogisticā. sed procedit ex falsis que speciem probabilis habent. Alius est peccans in forma tantum ut ille qui ex probabilibus est apparatus syllogismus. quia. i. premisse sunt vere probabiles. si forma syllogistica est apparatus tantū. Tercius peccat in utroque. et est qui ex illis que vidētur probabilia et non sunt est apparatus syllogismus. quia procedit ex premisis falsis. et que non seruant formā syllogisticā. Et illa diuisio syllogismi sophistici tangit in eius diffinitione. quod pro quolibet membro ponit vna pericula diffinitionis. Et dicit illa tria membra sic. quod syllogismus peccans in materia tñ est vere syllogismus. quod indifferens est ad rationem syllogismi utrum procedat ex veris aut ex falsis. Sed syllogismus peccans in forma tñ vel in utroque simul solū habet apparentiam veri syllogismi.

Disputatio est actus syllogisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum.

Hic Petrus hys. persequit de generibus disputationis. et elicit illud de quo ad propositum est. et per diffinitur disputatio in cōi. Dicitur quod disputatio est actus sophisticus unus ad alterum ad aliquod propositum ostendendum.

Notandum Quia illa diffinitio disputatōis est cōi. quod dicitur per omnia genera causarum. Formalis tangit cum dicitur actus syllogisticus. quod actus habet se ut genus. et est forma cōi. cum dicitur syllogisticus. tangit instrumentū illius actus. et habet se ut diuisa. Sed cum dicitur unus ad alterum. tangitur causa efficiens. Et cum addit ad aliquod propositum tangitur causa materialis. Sed cum concluditur ad ostendendum. explicat causā finalem.

Ad. Est aliqua disputatio exemplaris. et alia inductiva. quibus diffinitio non puenit. quod nō est bona. His probatur. quod sunt nō actus syllogistici. Dicendum quod illius actus qui est disputatio est duplex instrumentū. i. perfectum. ut est syllogismus. et imperfectum sicut inductio vel exemplum. et illa instrumenta imperfecta reducunt ad perfectū sub quo comprehendunt.

Arguitur sophistica disputatio fit ad generandum deceptionē in respondente quod non fit ad aliquod propositum ostendendum. Dicitur quod licet disputatio sophistica

Petri hys. Folio CCXXX

fica ex pñi generet deceptionē in rñdente. nō tñ pñmo 7 p se. s pñmo fit ad ostendendum aliquam conclusionem respondentem.

Alīa opponētis est actus ostēdē spositū de pposito. q nō dispū ratio. Dñm q duplex ē act⁹. s. pñmus. 7 sic forma sbalis est actus materie. 7 aīa est actus corpis. Ali⁹ est act⁹ scōs 7 rei supaddit⁹ q dī opatio siue exercitiū pōis act⁹ sic sentire est act⁹ aīalis. 7 hoc mō disputatio dicitur actus.

Disputatōis qtuor sī spēs. s. doctrinal dyalectica: tentatiua 7 sophistica. Disputatio doctrinal ē q syllogizat ex pñis principiis vni⁹ cuiusq; discipline. 7 non ex his q vident rñdenti. Et hui⁹ disputationis instrū ē syllogism⁹ demonstratiu⁹. Disputatio dyalectica ē que ex pbabilib⁹ syllogizat. 7 ē collectiua p̄dictionis. 7 eius instrū ē sylks dyalectic⁹. Tentatiua No disputatio ē que syllogizat ex his q vident rñdenti: 7 sic necesse ē scire eū q se simulat hñe sciaz. hui⁹ at disputatōis instrū ē sylks tentatiu⁹. Syllogismus tentatiuus dī q pcedit ex his q vident rñdenti Disputatio sophistica ē q pcedit ex his q vident pbabilia 7 non sunt. hui⁹ autem disputationis instrumentum ē sylks sophisticus

hic enumerat spēs disputatōis dicēs. q disputatōis qtuor sunt genera. s. doctrinalis. dyalectica. tentatiua. 7 sophistica. Et vocant genera. qā sub ipis multe spēs disputationū cōtinent. qz lb sophistica disputatione siue lingtosa cōtinent tot spēs qz sunt fines intenti p disputatōē sophisticam. 7 sic sub qnq; metis de quibus infra dicet intelligunt qnq; spēs disputationis sophisticę. p̄postea diffinit illa mēbra p ordinē. vt sufficienter patet in textu. s rōnes diffinitionū patebunt infra.

Quāz disputatōis genera sunt hic sufficienter enumera. Dicendū q sic. vtz p sufficientiā. que sic sumit. Quia oīs disputatio ordinatur ad aliquā finem. vel ergo ordinat ad sumendū expimentū de habitu. aut ad generandū habitū. Si pñm. sic ē disputatio tentatiua. cuius finis est inq̄rere de scia rñdenti. Si scdm. s est duplx. qz vel ordinat ad generationem habit⁹ apparētis. 7 sic ē sophistica. Aut ad generationē habit⁹ veri. hoc est dupliciter. quia vl generat habitū firmū sine formidine de opposito. sic ē doctrinalis. vel generat habitū firmū cū formidine de opposito. 7 sic est disputatio dyalectica.

Alīa est aliqua disputatio falsigrapha. que nō ponit s. q diffusio mala. Antecedens probat. quia est aliquis syllogismus falsigraphus. q

Tractatus Sextus

Et aliqua disputatio falsi grapho. Tenet p̄ha a simili hic sicut in alijs.
Wdm q̄ ip̄a p̄prehendit sub doctrinali. q̄ intendit eundē finē cū doctrinali. et ergo hic non ponit̄ explicite.

Af Disputatio tentatiua sub dyalectica p̄tinet. q̄ erit t̄m tr̄la genera
 disputationū. Hīs p̄bat. q̄ h̄t idē instr̄m. i. syl̄lm dyalecticum.
Wdm q̄ ille due disputationes non vtunt̄ illo instr̄m̄to eodē mō s̄ referendo ad diuersos fines. q̄ dyalecticus in disputatione dyalectica intendit generare opinionē. sed in disputatione t̄tatiua intendit sumere experimentum. Vel dicendum q̄ etiam distinguunt̄ penes instrumenta. quia disputatio tentatiua procedit ex cōibus. siue sint probabilia siue solū apparentia. et sic q̄q̄ vnt̄ syl̄lo dyalectico. et q̄q̄ sophistico. sed disputatio dyalectica procedit ex probabilibus t̄m.

Af Disputatio doctrinalis et dyalectica ordinant̄ ad eundē finem. q̄ non sunt genera distincta. Hīs p̄bat. q̄ ordinant̄ ad scientiam.
Wdm q̄ est alius finis immediatus et p̄pinquus disputationis doctrinalis et dyalectice. quia doctrinalis immediate ordinatur ad generationem scientie. sed dyalectica ordinat̄ ad generandū opinionē.

Qf Quid sit disputatio doctrinalis. **Wdm** q̄ disputatio doctrinalis est que ex p̄p̄iis principijs vniuscuiusq̄ discipline. et non ex his q̄ videtur respondentē syllogizat. Cuius ratio est. quia disputatio doctrinalis sit per argumentationē demonstratiuam ad generandū scientiam q̄ solum habet p̄ principia p̄pria. et quia illa sunt p̄pria oportet ad discētes crederē. vt dicit p̄his p̄mo elenchorum donec sapiat melius et q̄ subigit et non ex his t̄c. illa particula potest dupliciter exponi. Alio mō. i. non ex cōibus. quia talia cōmunita vident̄ respondentē ex quibus nō procedit argumentatio demonstratiua que est instr̄m disputationis doctrinalis. et tunc et capit̄ expositiue p̄ id est quia tunc ille particule idem f̄cant. Alio mō exponitur. i. non ex p̄babilibus t̄m. quia nulla demonstratio p̄cedit ex p̄babilibus tantum. et talia sunt que vident̄ r̄ndenti. et tunc et. exponit̄ i diffinitione copulatiue.

Af Principia demonstratōis vident̄ r̄ndenti. q̄ male d̄r. et nō ex his q̄ vident̄ respondentē. Hīs p̄bat. q̄ sunt p̄ se nota. **Wdm** q̄ illa que vident̄ r̄ndenti intelligunt̄ cōia vel p̄babilia t̄m. et ex illis non procedit demonstratio. et sic materia disputationis doctrinalis est p̄p̄o necessaria. et eius instr̄m est syl̄ls demonstratiuus.

Af Disputatio doctrinalis q̄q̄ p̄cedit ab effectu ad causam. sicut q̄ assumit pro instrumento demonstrationē. q̄ male dicit in diffinitione ex p̄p̄iis principijs. Dicendum q̄ licet effectus non sit principium essendi iue causa. est tamen principium cognoscendi a posteriori et quo ad nos.

Qf Quid sit disputatio dyalectica. Dicendum q̄ disputatio dyalectica est que ex probabilibus syllogizat. et est collectiua d̄dictionum. i. colligit vtrāq̄ partem d̄ditionis ex probabilibus. Cuius ratio est quia disputatio dyalectica sit ad opinionem generandū in respondēte. sed opinio non generatur nisi ex cōmunitis probabilibus. quia ex probabilibus potest argui ad vtrāq̄ partem contradictionis. ideo ip̄a d̄ictio

tur collectiua contradictionum non in vno argumento. sed duobus. quorum vnum procedit ad vnā partē. et alterum ad alterā.

¶ Opinio non simul habetur de contradictorijs. sed disputatio dyalectica est generatiua opinionis. ergo non est collectiua contradictionis. Dicendum qd licet simul et semel non possunt opinari duo contradictoria. tamen bene successiue et in diuersis temporibus. et sic causat dubitationem de vtroq; contradictorijs.

¶ Manifeste falsum non potest concludi esse probabile ex oppositiuibus probabilibus. sed altera pars contradictionis est manifeste falsa. ergo disputatio dyalectica non est collectiua contradictionis ex probabilibus. Vnde qd licet altera pars contradictionis sit sp. falsa. nō tñ est manifeste falsa nō em colligit contradictiones tanq; manifeste veras s; tanq; probabiles. et falsa sunt qñq; probabiliora q; vera.

¶ Semper altera pars est falsa. ergo saltem illa non potest concludi ex veris. Tenet oia. quia ex veris nō sequitur nisi verum. Dicēdū qd licet altera pars contradictionis non posset concludi vera. pōt tamē concludi probabilis. Et quando dī. ex veris non sequitur nisi verum. ergo Dicēdū qd verum est in argumentationibus formalibus. quia ex veris for maliter non sequitur nisi verum. in aliquibus tamen argumentationibus ex veris probabilibus potest sequi aliquod probabile dyalectice. qd tamē in se est falsum. et talis pñā in qua sequit non est formalis nec necessaria. s; dyalectica tñ. i. p. probabilis.

¶ Quid sit disputatio tentatiua. Dicendum qd est que syllogizat ex his que videntur respondentem. et necesse est eum scire qui se simulat habere scientiam. Cuius ratio est. quia disputatio tentatiua fit ad habendum experientiam de scientia respondentis. s; talis experientia sumitur ex his que videntur et sunt cōia et p.abilia. quia ignorans cōia alicuius scientie. existimat etiam p.ria ignorare et p. pñs nihil scire quare subiungitur et necesse est eum scire. supple illa cōia. qui simulat se habere scientiam. nā qui scit cōia. psumit etiam scire p.icularia illoz.

¶ Sylls tentatiua non ponit spēs distincta s; syllogismū dyalecticū. ergo nec disputatio tentatiua erit distincta contra tentationem dyalecticam. Dicēdū est qd hoc non est simile. quia distinctio syllogismoz sumitur ex diuersitate materie. sed distinctio disputationum non sic sumitur. sed ex parte finium. et quia eadez materia est syllogismi dyalectici et tentatiui. ideo non ponuntur syllogismi distincti. sed disputatio dyalectica et tentatiua ordinantur ad diuersos fines. vt patuit. ergo ponunt genera disputationum distincta.

¶ Qui simulat se hēre sciam nihil scit. q; male dī necesse ē eū scire q; simulat se hēre sciam. Hās pbat. qz simulare est fingere. Vnde qd simulare caput ē p. ostendere vel putare et nō p. fingere. nam qui putat hēre sciam dī scire cōia. et licet s; non sit necesse simplr. est tñ necesse. i. vtile.

¶ Quid sit disputatio sophistica. Dicendum qd disputatio sophistica sine litigiois est que procedit ex his que videntur probabilia. et non sunt. Et hoc ideo. quia fit ad generandum apparentem scientiam que habet generari procedendo ex apparentibus et non existentibus.

Tractatus Sextus

Et p hoc differt ab alijs tam in materia q̄ in fine. s̄ qualiter pcedat ex ap-
parentibus videbit̄ ad longū i isto tractatu. Et noiat ista disputatio trib⁹
noibus. Primo dī sophistica. qz inducit deceptionē. Secdo agonistica. qz
intendit victoriā. quāadmodū agonizantes q̄ corporaliter pugnāt. Tercio
diciť litigiosa ppter magnā contentionē que est inter opponentē z respō
dentem. quoz quilibet intendit vincere.

Sylls sophistic⁹ ordinat̄ ad q̄nq̄ metas: q̄ sunt re-
dargutio fallum. inopinabile. soleocism⁹: z nugatio
Redargutio ē pnegati pcessio. vel pconcessi negatio
in eadē disputatione vi argumentationis facta. Un̄
nisi vi argumētationis hoc q̄s faciat. nō ppter h̄ erit
redargutus. s̄lī itec in diuersis disputationib⁹. Fal-
sum vt hic sumit̄ ē manifeste fallum: nam si sophista
ducat rīdentem ad fallum occultū: non ppter h̄ asse-
quitur finē suū. Inopinabile ē qd̄ ē p̄ opinionē omni-
um vel pluriū vel maxime sapientū. vt matrē non di-
ligere filium. Soleocism⁹ ē viciū in contextu partiū
orōnis p̄ regulas artis grāmaticē factū. vt vir mea.
Nugatio ē vni⁹ z eiusdē dictionis ex eadē pre inuti-
lis repetitio. vt homo hō currit. Bico at̄ ex eadē pre
qz si in diuersis ptib⁹ idē repetat̄ non eēt nugatio vt
homo ē hō. Bico at̄ inutilis repetitio: qz si idē repe-
tatur ad maiore expressionē laudis. affectionis v̄ vi-
tuperij. non eēt nugatio. vt deus de⁹ me⁹ zc. Isti at̄
quinq̄ fines vltari⁹ ordinant̄ ad vnū finē principalē
q̄ ē apparēs sapia z non exñs. Sophistica at̄ nō du-
cit ad istos fines suū rīdentem. nisi p eos deueniat
ad vltimū finē principalē. q̄ est apparēs sapia. Et cū
quilibet p̄meditari debz suū finē. ideo determinatio
finium d̄z pcedere determinationē fallaciāz.

Postq̄ p̄c. hys. determinauit de syllō sophistico. qui est instrumētum
disputationis sophistice z similiter determinauit de disputatione sophisti-
ca. que ordinatur ad quinq̄ metas. que sunt fines ad quos sophista niti-
tur ducere rīdentem. vt acquirat vanam gloriā. Hic psequēter de ill⁹ q̄nq̄

Petri hys. Folio CCXXXII

metis determinat in speciali. qd sunt fines ad qd opponēs sophista nitit ducere suū rñdentē. dicēs qd qñq sunt mete. s. redargutio. falsū. inopina-
bile. soleocism⁹ ⁊ nugatio. ⁊ diffinit illa mēbra p ordinē. vtz i textu. Est at
meta aliqd incōueniēs. ad qd opponēs nitit videri ducere suū rñdentem
Et dī ibi. videri. qz opponēs sophista nō sp ducit rñdentē ad incōueniens
simplr. s. sufficit qd altatibus videat ⁊ appareat. ⁊ p b videbit sapiēs. ipse
em mag⁹ appetit videri sapiēs ⁊ nō eē. qd esse sapiēs ⁊ nō videri.

Notandum Qd meta capit b metaphozice. ⁊ est translata ab eo qd est in vsu vulgariū. apud quos termin⁹ vlt
finit spacij dī meta. sicut termin⁹ vie vel agri. ad quem cum quis venerit
non transit vltra. s. quiescit. sic in pposito meta est terminus in disputatio
ne. vltra quē nō est pcedere. qz habito tali inconuenienti cessat sophisticā
Ad Nullum inconueniens est finis. quia finis
bz rationem boni. sed meta est finis sophiste. ⁊ non est inconueni-
ens. Ddm qd licet incōueniens pclusum s rñdentē non hēat rationē bo-
ni simplr. bz iñ. onem boni apparētis. qz videt sophiste esse bonū. An nō
refert finem eīe bonū aut apparere bonū. quia siue sit bonus siue videat
bonus. semper illud bz quod moueat appetitum.

Qd An tñ sint qñq mete. Ddm qd sic. ⁊ hoc pbat p sufficientiā. quia
oñis meta est incōueniēs pclusum s rñdentē. vel g tale se tenet ex
pte orōnis vel rei. Si ex pte orōnis hoc est duplr. quia aut tenet se ex pte
orationis fm se ⁊ sbam. ⁊ sic est nugatio. vel ex pte orōnis in ordie ad sua
accēta. ⁊ sic est soleocismus. Si illud inconueniens tenet se ex pte rei. b est
duplīter. vel ex pte rei absolute. ⁊ sic est falsum. aut ex pte rei i ordine ad
aliud. hoc est duplr. vel in ordine ad negata ab opponēte. sic est redargu-
tio. vel in ordine ad opinionē oīm pluriū aut sapientiū. sic est inopinabile
Et ordinant iste mete inter se fm qd ducunt respondentem ad maius vel
ad minus inconueniens. ⁊ sic pūna ducit ad maius incōueniens. ⁊ vltia
ad min⁹. s. medie ordinant fm qd magis accedūt vel min⁹ ad mai⁹ incōue-

Ad Sicut sunt aliquę mete intente ab opponente. ita
etiam sunt aliquę intente a rñdente. ergo erunt plures q̄ quinq.
Ddm qd eedē sunt mete opponēt⁹ ⁊ rñdent⁹. qz rñdens intēdit vitare eos-
dem fines ad qd intēdit ducere opponēs. ⁊ sunt opponēt⁹ tāq̄ efficiētis
⁊ causant⁹. s. sunt rñdētis tāq̄ effect⁹ causati in eo. Et vt sunt in rñdente
magis pūe dicunt⁹ cautele vitandi metas q̄ mete.

Ad Vana gloria est aliqua meta. s. sunt plures mete q̄ quinq. Aliis p-
batur. qz dicit phs qd sunt magis cupientes apparere q̄ esse. s. hoc
non est aliud q̄ vana gloria. Dicendum qd vana gloria est vna general
meta. sed non sunt nisi quinq mete speciales.

Ad Meta taciturnitatis ē spālis meta. s. sunt plēs mete q̄ qñq. Aliis p-
bat. qz sepe opponēs ducit rñdentē ad taciturnitatē. Ddm qd meta ta-
citurnitatis reducīt ad istas metas. qz dī rñdens tacet ducit ad illā me-
tam ad quam duceret si loqueret.

Ad Aliqua ē meta ex supabundantia. s. nugatio. gerit aliq̄ ex defectu.
Tenet pñā a sili. Ddm qd non ē simile. quia si deficeret vna dictio
que esset de necessitate orationis. tñc nō esset oīo cōpleta. ⁊ sic non possit

Tractatus Sextus

esse conclusio disputationis sophisticæ.

Ad quinq. hñs pbat. qz sicut ille peccat q̄ soleocismū cōmittit. ita similiter peccat qui barbarismū cōmittit. Dñm q̄ non est simile. qz barbarismus fit in vna dictōe. que nec est xa nec falsa. ⁊ sic non p̄t concludi p̄ conclusionem. s̄ soleocismus fit inter plures dictiones. que faciūt orōnem ⁊ possunt concludi p̄ syllin sophisticū. Vel dñm q̄ comprehendit s̄ ista. qz d̄t p̄b̄s s̄ elenchoz. soleocism⁹ ē s̄m locutionem barbarizare. Est autē barbarismus qñ quis inepte ⁊ turpiter accentuat.

Ad Redargutio nō distinguit s̄ falsum. ⁊ meta falsi non distinguit s̄ metam redargutionis. hñs pbat. qz redargutus pcedit vnanqz prem̄ s̄ dictionis. quax altera pars sp̄ est falsa. Dicendum q̄ licet altera pars contradictionis semp sit falsa. non tñ semp est manifeste falsa. s̄ meta falsi est manifesti falsi concessio.

Ad Apud oēs manifestū est duo s̄ dictoria nō posse simul esse vera aut simul falsa. ⁊ dñ redargutus concedit duo s̄ dictoria vera concedit manifeste falsum. Dñm q̄ licet ccedat duo s̄ dictoria. tamē illa sepe sunt obscura. vt celum pluet cras. nullum celū pluet cras. ideo non cōcedit ad huc manifeste falsum. quod requiritur ad metam falsi. Vel dñm q̄ iste me- te distinguunt s̄m rōnē. qz ducit ad metam falsi d̄t iō. qz pcedit manifeste falsum. s̄ d̄t redargut⁹. qz cōcedit qd̄ prius negauit.

Ad Omne manifeste falsum ē inopinabile. ergo meta falsi ⁊ inopinabilis non distinguunt. hñs pbat. qz manifeste falsum est s̄ opinio- nem omnīū vel pluriū. Dñm q̄ licet manifeste falsum sit inopinabile. tñ diuerās rōnibus dictū falsum ⁊ inopinabile. Nam d̄t falsum respectu rei scate. quia ex eo q̄ res est vel nō est. orō d̄t vera vel falsa. S̄ inopinabile d̄t respectu opinionis alioz. Vñ qui concessit solez esse maiorē tota terra apud doctos. non incurrit metam inopinabilis. tamē si cōcederet coram indoctis videret̄ reductus ad metam inopinabilis.

Allacia ē ydoneitas decipiendi faciens credere de ente q̄ sit non ens. ⁊ de non ente q̄ sit ens mediante fantastica visione.

Postq̄ pe. hñs. in precedentibus determinauit de q̄busdā cōrbns. que valent ad noticiam syllogismi s̄ phistia. ⁊ s̄liter de causa finali eius. s̄ de quinqz metis. hic consequenter incipit determinare de locis dyalecticis. in quibus fundant̄ syllogismi phistia. ⁊ dicunt fallacie. Et anteq̄ i spe- ciaū determinat de singulis fallacijs. primo diffinit fallaciam in cōmuni dicens. Fallacia est ydoneitas decipiendi faciens credere de ente q̄ sit nō ens. ⁊ de non ente q̄ sit ens. mediante fantastica visione. Et est sensus diffinitionis. Fallacia est ydoneitas decipiendi faciens credere de non ente q̄ sit ens. i. de falso q̄ sit ver⁹. ⁊ de ente q̄ sit non ens. i. de vero q̄ sit falsū mediante fantastica visione. que apparet vera. ⁊ non est vera. Et ista ydo

Pe. hys. Folio CCXXXIII

metas non est in opponente nec in respondente. s. in ipis deōib⁹ vel orō-
nibus. licet diuersimode. qz est in fallacy in dictōe grā suay scationū. et
in fallacy extra dictionē grā rez scaray

Notandum Qz fallacia capis dupliciter. Uno modo p ipsa
deceptione respondentis. et tunc sic diffinitur.
Fallacia est deceptio imperiti in arte sophistica propter ignorantiam illi-
us artis. Alio modo capitur p causa decipiendi. vel pro principio actus
decipiendi. et hoc modo hic diffinit^r.

Ad Idoneitas decipiendi est naturalis potentia sed fallacia non ē na-
turalis potentia cum non sit ens rationis. ergo fallacia non ē ydo-
neitas decipiendi. Dicendum q duplex est ydoneitas. quedam est se te-
nens ex parte intellectus opponentis. que est industria quedam natura-
lis. et illa bene est naturalis potentia. Alia est se tenens ex parte dictionū
vel rerum significatarum per dictiones. et fallacia est talis ydoneitas. nō
autem prima.

S. Arguitur. Actus sunt suppositorum. primo metaphisice. sed predicta
ydoneitas non est suppositum. ergo non facit credere. Minor probatur.
quia est ens rationis. Dicendum q licet ens rationis non posset agere
principaliter. tamen bene instrumentaliter. quia intellectus opponentis
mediante illa ydoneitate existente in dictione vel oratione facit respon-
dentem credere de non ente q sit ens.

Ad Ens et non ens sunt contradictoria. sed nemo credit q vnum op-
positorum vere predicetur de alio. ergo impossibile est credere de
non ente q sit ens vel e contra. Dicendum q licet non ens simpliciter et
ens simpliciter sint contradictoria. non tamen capiendo non ens pro fal-
so. et ens pro vero. vt dictum est.

Notandum Qz fallacia fundatur in locis sophisticis sicut
syllogismus dyalecticus in locis dyalecticis.

Unde locus sophisticus est sedes argumenti. vel illud a quo ad propo-
sitam questionē conueniens trahitur argumentum sophisticum. Et tangi-
tur hic duplex locus sophisticus per hoc quod dicit^r locus est sedes argu-
menti vel illud a quo ad propositam rē. s. locus sophisticus maxima. et lo-
cus sophisticus differentia maxime. Locus sophisticus maxima est pro-
positio qua non est altera prior neq notior fm apparentiam. vt est ista in
fallacia equiuocationis. Quecumq significantur eodem nomine inter se
sunt eadem. et similiter est in alijs fallacy. locus x^o differentia maxime
est illud per quod vna maxima differt ab alia vt maxima in equiuocatio-
ne differt a maxima in amphibologia penes terminos. quia in equiuoca-
tione sumitur maxima ex parte vnius dictionis. sed in amphibologia su-
mitur ex parte orationis. Et ponuntur a philosopho tredecim loci sophi-
stici fm tredecim fallacias. quarum sex sunt in dictione. et septem extra di-
ctionem.

Allacie sūt tredecim. qz sex sunt i dcōe. et septē
extra dcōez. In dcōe sūt equuocatio. amphibolo

Tractatus Sextus

gia ppositio. diuissio. accentus: et figura dictionis. Et septē extra dictionē sunt accūs. sūm qđ ad simplr. i. g. norantia elenchi: petitio principij. pñs. non cā vt cā sūm plures interrogationes vt vnā. Qđ at sunt sex in dictione pbat Aresto. inductōe et syllo Inductōe sic Equocatio fit aliq istoz sex modoz. amphibologia fit aliq istoz sex modoz. rājs. qđ oīs fallacia in dcōe fit aliq istoz sex modoz. Syllogismo sic. Qīs deceptio facta ex eo qđ eisdē dcōib⁹ vel orōnib⁹ non idē significam⁹. fit aliq istoz sex modoz: sū oīs fallacia in dictione fit ex eo qđ eisdē dcōnib⁹ vel orōnib⁹ nō idē scamus. qđ oīs fallacia in dictione fit aliquo istoz sex modoz. Iste syls ē in primo modo prime figure. Probatio maioris. oīs multiplicitas dcōnis fit aliquo istoz sex modoz sū omnis deceptio facta ex eo qđ eisdē dictionib⁹ vel orōnib⁹ non idē scamus fit aliq istoz sex modoz. qđ rē. et hec fuit maior. Probatio minoris. oīs multiplicitas dictionis fit ex eo qđ eisdē dictionib⁹ vel orōnib⁹ non idē scamus. sed oīs fallacia in dictione fit ex multiplicitate dictionis. qđ oīs fallacia in dictione fit ex eo qđ eisdem dictionib⁹ vel orōnibus non idem significamus. et hec fuit minor. Et isti duo syllogismi sunt i prio mō prie figure.

Hic diuidit fallaciā in fallaciā in dcōe et ex dcōem. cui⁹ diuisionis rō est qđ in oī falla ē cā apparentie. vel qđ talis sumit⁹ ex pte dcōis. et sic ē fallacia in dcōe. aut ex pte rei qđ ē ex dcōem. et sic est fallacia ex dictionē. Et sic sunt sex fallacie in dcōe. s. equocatio. amphibologia. ppositio. diuissio. accētus figura dcōis. Sz fallacie ex dictionē sū septē. s. accūs. sūm qđ ad simplr. i. g. norantia elenchi. petitio pñcipij. pñs nō causa vt cā. sūm plures interrogationes vt vnā. Qđ at sunt sex in dcōe. pbat p Aresto. et p De. hys. dupliciter s. inductione et syllogismo. vt patet in lra.

Que ē sufficiētia sex fallaciay in dcōe. Dñm qđ ista. qđ oīs fallacia in dcōe peccat penes aliqd multiplex. vel qđ penes multiplex veruz aut penes multiplex fantasticum. si secun dū sic est fallacia figure dictionis. Si primum hoc est dupliciter. vel quia illud multiplex est actuale aut potēiale. Si actuale hoc est dupliciter. vel penes multiplex actuale dcōis

Petri Hys. Sol. CCXXXIII

et sic est fallacia equocationis. aut penes multiplex actuale orationis. sic est fallacia amphibologie. Si vero peccat penes multiplex potentiale. hoc est dupliciter. quia vel fit in dictione. et sic est fallacia accentus vel in oratione. hoc est dupliciter. quia vel illa oratio est continua. placita sic est compositio. vel discontinua sic est divisio.

Notandum Quia fallacia duplex est causa. scilicet causa apparentie. et causa defectus. Cuius siue non existit. Ex parte cause apparentie sumitur distinctio fallacia. quia ipsa est principalior. et sophistica magis intendit apparere quam existere. et non distinguuntur fallacie ex parte cause defectus. quia talis semper sumitur ex parte rerum. et sic penes eam non sumitur distinctio aliqua. Etiam sophistica non intendit non existere nisi per accens. et ergo ista causa minus principaliter est intentio.

Ad Est alia fallacia in oratione utrumque de fallacia amphibologie. et non omnis fallacia est in dictione vel extra dictionem. Dicitur quod deo sumitur et generaliter per omni nivoce fecit ad placitum. siue sit completa siue incompleta. et sic non distinguitur per orationem. Et dicitur in dictione quia deo vel oratio est causa talis deceptionis. et ista

Ad Omnis fallacia fit per dictionem vel orationem. (Hypothesis in) denotat calitatem. tionem. et omnis fallacia est in dictione. quia res ad disputationem non portatur. Dicitur negando per hanc. quia fallacia non dicitur in dictione. quia hoc fieri per dictionem. et quia sumitur causam apparentie ex parte dictionum. et fallacie extra dictionem non sumuntur causam apparentie ex parte dictionum. sed rerum.

Ad Si fallacie extra dictionem sumerent causam apparentie ex parte rerum. sequeretur quod deberent dici fallacie in rebus. Sequitur probatur. quia fallacie sumuntur nomine ex parte cause apparentie. Dicitur quod argumentum verum probatur. et usus non habet quod dicatur fallacie in rebus. vel ex parte rerum. sed dicuntur fallacie extra dictionem. ut ostendat maior differentia inter fallacias in dictione et extra dictionem.

Ad Nulla deceptio est in dictione. et omnis fallacia est deceptio. et nulla fallacia est in dictione. Maior probatur. quia deceptio est in illo quod decipit. Dicitur quod licet deceptio passiva sit in illo quod decipitur. tamen deceptio activa est in eo quod decipit. et sic est in dictione. quia ipsa deo decipit instrumentaliter.

Sciendum autem ut vult Alexander in commento supra librum elenchorum. quod triplex est multiplex. aliud ei est multiplex actuale aliud potentiale. et aliud fantasticum. Multiplex actuale est. quando deo vel oratio eadem secundum habet et per modum preferendi diversa fecit. deo ut in equocatione. ut canis. oratio ut in amphibologia. ut liber aristotelis. Multiplex potentiale est. quod deo vel oratio eadem secundum habet diversa tamen secundum modum preferendi diversa fecit. deo ut in accetu. ut populus cuius prima syllaba potest esse brevis vel longa. et secundum hoc diversa fecit. oratio ut in compositione vel divisione. ut quicquid vivit semper est. Alium

Tractatus Sextus

em habet modū pferendi put est diuisa. et put est cōposita vt postea patebit. De multiplici fantastico vi debetur in fallacia figure dictionis. Et qz multiplex actuale veriori mō est multiplex q̄ potentiale. et potēiale q̄ fantasticū. iō prius dicēdū est de fallacijs peccantib⁹ penes multiplex actuale q̄ de alijs. et postea de potenciali. et vltimo de fantastico. Un prius dōm est de equiuocatione et amphibologia q̄ de alijs fallacijs in dictione. qz in equiuocatione et amphibologia ē multiplex actuale. et p cōsequens eadē dictio vel oratio fm ibam et modū pferendi in alijs aut non. in istis enim plus est de idemptitate q̄ in alijs. Itē ad huc prius est dicēdū de equiuocatione q̄ de amphibologia: quia equiuocatio fit in dictione amphibologia vero in oratione: dictio autem est prior oratione. Scienduz est q fallacia idem ē qd causa decipienda. et qnq̄ idem est qd deceptio facta ex illa causa. Et hoc primo modo sumitur hic fallacia.

Hic ponit notabile in quo tangit distinctionē multiplicis. q̄ ad sequentia est multū expediens et nēcāria. qz nō videt quō posset fieri deceptio ex pte dictōis vel oratiōis. nisi gratia multiplicis ibidē cōtenti. Et dic q triplex est multiplex. s. actuale potentiale et fantasticū. Quorū sufficientia sic sumit. Itā multiplex est dictio vel oratio scans plura. vel q̄ fiat plura vere et simplr. aut apparenter tm. si scdm sic est multiplex fantasticū. Si prius hoc est duplici. qz vel tale multiplex hz actualē unitatē vocis. et sic est multiplex actuale. aut potentiale. et sic est multiplex potentiale. Et est illa diuisio analogi in sua analogata. qz illud multiplex est pmiū in q̄ pfectius plura scata vniunt. sicut est multiplex actuale. Deinde sequit multiplex potentiale. et vltimo ponit multiplex fantasticū. Ex illis inferitur correlatiue in textu. q prius dicēdū est de equiuocatione et amphibologia q̄ de alijs fallacijs. vt in textu deducit. Finaliter pōit notabile ibi (Sciendū est) et qz satis manifestū est. iō videat in lra.

Ar Potentia precedit actū. q̄ multiplex potēiale erit ante multiplex actuale. Dm q in eodem potentia prior est actu. tm simplr in diuersis actus prior est potentia. qz nihil reducitur se de potentia ad actū. et oportet ponere aliquē pime actū ante omnē potentiam.

Quid est multiplex actuale. Dm q est. qn dictio vel oratio erit fm substantiā et modū pferendi diuersa scata. vt canis in equocati

one & liber arestotelis in amphibologia. Et tale multiplex ponit omnia sua
scata actus & coniuncti ut videntur in vna voce. non tamen copulatiue vel distinctiue.
Cuius ratio est. quia alius omnis oratio in qua poneretur tale multiplex esset simpliciter
cedenda vel neganda. & nunquam distinguenda. Propter quod si poneretur sua scata
copulatiue. esset equaliter propositiua. vel & ambe eius partes essent ve-
re. & sic tota esset vera. aut vna esset vera & alia falsa. & sic propositiua esset fal-
sa. Si vero poneretur sua scata distinctiue. sicut dicitur esset iuxta naturam distincti-
ui.

Ad Quod signum est tamen vni signatum. & vna deo vel oratio non potest (que propositiua
plura scate. His probatur. quia ab unitate scati sumitur unitas signi. Vi-
cendū quod duplex est signum. scilicet naturale. & tale est vnum vni signati. Aliud est
voluntarium. & tale potest esse plurius signator. & sic deo est signum rei scate. Ad
dicitur quod unitas signi in ratione signi formaliter capiti accipitur ab unitate signati
non tamen unitas signi materialiter capiti. scilicet per ipsam voce. quia illa sumitur a pluralitate per
quam vox est vna. & tunc non efficitur signum reum scatarum.

Ad Quod rei est tamen vna forma. sed scatio est forma dictionis. & vna di-
ctio non potest habere plures scationes. Dicitur quod vnius rei est tamen
vna forma essentialis. tamen vni rei bene possunt esse plures forme accidentia-
les. sed scatio est forma accidentaliter vocis & modi. proferendi est forma essen-
tialis. & est vnus in vna.

Ad Significatio est forma essentialis nominis. & non potest vnum nomen plu-
ra scate. Propter quod ex diffinitione nominis. quia nomen est vox scatiua. Dicitur quod nomen
aut dictio consideratur dupliciter. vno formaliter in ratione significantis rem
aliquam. & tunc scatio est forma essentialis nominis. & sic etiam nomen non scatur
plura. sed vna significatio constituit vnum nomen. Alio modo consideratur nomen vel
dictio materialiter in ratione vocis. & est materia dictionis vel nominis. & tunc
scatio est forma accidentaliter nominis.

Ad Plura accidentia non possunt esse in vno subiecto. & plures scationes
non possunt esse in vna deo. Dicitur quod plura accidentia tamen numero dicta
non possunt esse in vno subiecto si bene dicta specie. sicut per de albo & dulci in po-
mo. sed plures scationes in vna dictione differunt specie.

Quod Quid sit multiplex potentiale. Dicitur quod est quando dictio vel ora-
tio eadem secundum substantiam & diuersa secundum modum proferendi diuersa scatur. ex-
emplum de dictione. ut populus. exemplum de oratione. ut quicquid vi-
uit semper est. Et dicitur multiplex potentiale. quia in eo solum est unitas ma-
terie. scilicet vocis. & est in potentia ad recipiendum hanc vel illam formam. id est hunc vel
illum modum proferendi.

Ad De ratione multiplicis est pluralitas. si illa maior est in multiplici po-
tentiali quam actuali. & tale magis debet dici multiplex actuale. Di-
cor probatur. quia in eo est multiplicitas scatorum & modorum proferendi. Dicitur quod
ad hoc quod aliquid sit actuale non sufficit pluralitas scandi. sed ultra hoc re-
quiritur unitas vocis actualis. & sumitur ab unitate forme. talis autem non est in
multiplici potenciali.

Quod Quid est multiplex fantasticum. Dicitur quod est deo scans vnum que
videtur significare aliud propter convenientiam quam habet cum alia
deone sicut vigere scatur quantitate. & tamen videtur scatur actionem propter si-
militudinem.

Tractatus Sextus

mitem terminationē. quā habet cū illo xbo agere. Et dī fantastici. qz des illa nō hz plura scata fm veritatē. sed solū fm quādam apparentiā r hoc sufficit q aliquo mō posset dici multiplex.

Querit Atū necesse sit aliqd nomē plura scare. Ddm q sic. quia res sunt infinite. noia vero finita. iō necesse est vnū nomē plura scare. Sed diceret. nullū infinitum est. vt ptz p pbm. iij. phisicorū. ergo male dicit q res sunt infinite. Ddm q nullū est infinitū actu exis. tū est aliqd infinitū fm successionem. Etia licet res nō sint infinite simplr tū sunt infinite quo ad nos.

Ad Noia sunt infinita quo ad nos sicut res ipse. q vnū nomē sufficiet ad scandū vnā rem. Hs pbat. quia non sunt ab aliquo vno pigno scibilia. Ddm q licet noia sint infinita quo ad aliquē particularem hoiez sunt tū finita quo ad oēs homines simul sumptos. Vel dicendum. q licet noia sint infinita quo ad nos. sunt tū finita cōpando ea ad res. q multo plures sunt res q nomina.

Ad Nomen scat suū scatū cōtingent. q male dī q necesse est vnū nomen plura scare. Rñdes q duplex est necitas. s. simplr dicta et cōditio nata. pmo mō nō est necesse vnū nomē plura scare. sed scdo mō qz supposito q debeamus de omnibus reb? mentis cōceptū expmre. r de eis disputa.

Ad Scdm pbm qd nō vnū scat (re. necesse est vnū nomen plura scare. nihil scat. q necesse est vnū nomē vnū scare. Ddm q illud qd nō vnū scat ad min? nihil scat. pōt tū plura scare. s tū etiā scat vnū. Vel ddm q nō vnū scat vnica impositione hoc nihil scat. illud tū qd scat plura diuersis impositionib? bñ scat aliquid.

Qf Atū necesse sit qdlibet nomen plura scare. Rñdes q nō. qz sūt aliq noia vniuoca. vt hō asinus. q tū vnū scant inq̄tum hmoi qd addi qz si comparet asin? ad asinū viuū pictū r mortuū. sic plura scat. sed tunc capis equiuoce. Sed hoc arguit. ista noia scant plura etiā si compentur ad aīalia vna tū. Probat. qz scant sua inferiora.

Pro responsione notandū q Dcā r noiales dicunt noia vniuoca plura scare. qz dicunt q hō immediate scet fortez platonē rē. qz ipi nō ponūt vlē vel natrā cōm. sed antiqui dicūt q termin? oīs vniuoc? nō scat plura. sed vnū tū. s. naturam cōm. r nō scat immediate inferiora. sed bñ supponit p illis in pōne vlē vel particulari. r sic significatione secundaria etiā significat illa.

Ad Omnis vox vniuoca scat cōceptū aīe. r sūr scat rem ad extra. q qlibet vox vniuoca scat plura. Ddm q duplex est scatum vocis. s. primariū. r est ipse cōceptus anime. aliud est secundariū. r est ipsa res ad extra. Unde illud nomē est equocū qd scat plura tanq̄ scata q sunt vlti / mata. r sic nomen vniuocū nō scat plura. Sed cōtra hoc replicat. om / nis vox scat plura tanq̄ scata q sūt vltiata. q solutio falsa. Hs pbat. qz omnis vox scat seipsam tanq̄ signatum qd. et etiā scat suum scatum tanq̄ signatum quod. Ddm q non significat illa plura ex impositione r ad placitum. qz scat seipsam naturaliter r suum scatum ad placitum. sed dictio equiuoca significat plura ex impositione. que plura sunt distincta ab ipso signante.

Petri Hys. Sol. CCXXXVI

Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem
 secundum eandem et modum perferendi. ut in hoc nomine canis.
 Sciendum quod in qualibet fallacia est duplex causa. scilicet causa
 apparentie et causa defectus. Causa apparentie in qualibet
 fallacia est. quod mouet ad credendum id quod non est credendum
 Causa defectus est quod ostendit creditum esse falsum. Causa ap-
 parentie in equiuocatione est unitas dictionis eiusdem
 secundum eandem et secundum modum perferendi diuersa sententis. Cau-
 sa defectus siue falsitatis est diuersitas significatorum
 Unitas enim predicta in equiuocatione mouet ad creden-
 dum id quod non est. scilicet unitatem significandi. Diuersitas
 enim ostendit creditum esse falsum.

Postquam superius determinauit de fallacia diffinitiuem diuisione in falla-
 cias in dictionem extra dictionem. et de numero fallaciarum. et sicut de triplici mul-
 tiplici penes quod peccat fallacie in dictione. hic prius determinat de quibus
 falsa in dictione in speciali. et primo de falsa equiuocationis et amphibologie. quod
 peccat penes multiplex actuale. et quod deceptio supra ex parte dictionis prior est
 illa quod sumitur ex parte orationis. id est falsa equiuocationis preceedit fallacia amphibolo-
 gie. Et primo ponit diffinitionem equiuocationis cum quodam notabili. secundo
 ponit diffinitionem fallacie equiuocationis. tertio ponit tres modos seu spe-
 cies eius. Dicit igitur primo. Equiuocatio est multiplicitas dictionis eiusdem
 secundum eandem et modum perferendi. ut in hoc nomine canis. Notabile quod ponit est.
 quod in quibuslibet falsa est duplex causa. scilicet apparentie quod mouet ad credendum id quod non
 est credendum. Et causa defectus. quod ostendit creditum esse falsum. Sed falsa equiuocati-
 onis est ydoneitas decipiendi. pueniens ex eo quod aliqua dictio manens una
 secundum eandem et modum perferendi diuersa significat.

Ad ista dictio (homo) actualiter plura significat. et tamen non est equiuoca. quod diffi-
 nitio mala. Huius probatur. quod fecit sicut platonem alios particulares ho-
 mines. Dicitur quod non fecit illa simpliciter et secundum se. sed fecit primo et per se hominem in
 eodem. et ex parte scatione secundaria supposita hominis.

Sed. Sortes fecit per se particularem et singularem hominem. et etiam homo quia tenet per
 locum a parte subiectiua ad lumen totum. Dicitur quod iste locus tenet in predicatis. quod
 non ponunt dictam inter superius et inferius. sicut in proposito. quod non bene arguitur.

Ad In fallacia equiuocationis deceptio puenit ex parte rerum. quod non debet poni
 inter fallacias in dictione. Huius probatur. quod puenit ex diuersitate re-
 rum fecit. Dicitur quod fallacie in dictione ex parte causarum apparentie distinguuntur
 a fallacijs extra dictionem. sed quod fallacia equiuocationis huius causam appare-
 ntie ex parte dictionis. ideo enumerat inter fallacias in dictione. licet habeat
 et causam defectus ex parte rerum.

Tractatus Sextus

Ad Si poneretur fallacia equiuocationis. pari ratione deberet poni fallacia vniuocationis. Probatur. quia sicut aliquis decipitur credens decem vnum scire quod plura sciat. sic similiter potest decipi credens decem plura scire quod vnum sciat. Idem quod non est simile. quia ex parte vniuocationis non sumitur ydoneitas decipiendi sicut ex parte equiuocationis. et hoc loquendo de decem vniuoca secundum se et absolute quod notantur dicitur. quia quoniam est multiplex fantastici. decem videtur plura scire in quantum ad aliam comparationem. que tamen secundum veritatem sciat vnum.

Equiuocationis tres sunt modi. Primum videndum est quid sit fallacia equiuocationis. An fallacia equiuocationis est deceptio pueniens ex eo quod aliqua dictio manens vna secundum verbum et secundum modum proferendi diuersa sciat. Primum autem modus puenit ex scatione vel significatione dictiois. Ex significatione sic palogisatur. omnis canis currit. sidus celeste est canis. ergo sidus celeste currit. Solutio utraque premissarum est duplex. quia hoc nomen canis est multiplex equiuoce significans animal latrabile. sidus celeste et piscem marinum. et sic maior vno modo est vera. et alio modo falsa. et similiter minor. Vel sic. omne expediens est bonum. malum est expediens. ergo malum est bonum. Solutio expediens dicitur equiuoce vno modo idem est quod bonum. Alio modo idem est quod necessarium quod accidit in minus malum. quod oportet fieri ad euitandum maius malum. Vel utraque premissarum est duplex. quia vno modo est vera. alio modo est falsa. Ex significatione palogisatur sic. Iste pannus est de anglia. anglia est fra. ergo iste pannus est de terra non sequitur. quia prima est duplex ex eo quod hec propositio potest dici circumsstantiam cause materialis. et sic est falsa. Vel potest dici locum et originem et sic est vera. Vel sic. in quocumque est egritudo ipsum est animal sed in humorum inadequatione est egritudo: ergo humorum inadequatio est animal. Prima est duplex. quia hec prepositio potest dici causam efficientem et sic est falsa. vel causam formalem siue subiectum in quo est. et sic est vera. Similiter dicendum est de minore. Vel sic. proprium est qualitati secundum eam simile vel dissimile dici. sed secundum similitudinem

Petri hys. Folio CCXXXVII

dinem dicitur aliquis similis vel dissimilis. ergo similitudo vel dissimilitudo sunt qualitates quod est falsum. ymmo sunt relationes. Prima est duplex eo quod hec propositio secundum potest dicere circumstantiam cause efficientis. et sic est vera. quia due qualitates eiusdem speciei faciunt unam similitudinem et sic equalitas est causa efficiens similitudinis. Si autem dicat circumstantiam cause formalis. sic est falsa. quia qualitas non est causa formalis similitudinis et econuerso dicendum est de minori. similiter. Omne sanum est animal verum est sana. ergo verum est animal. Et ratio premissarum est duplex. quia sanum dicitur de animalibus de subiecto. et de verum ut de signo vel iudicante. de cibo ut de efficiente de dieta ut preseruante: ergo alio modo sanitas ad hec comparatur: et secundum hoc habet diuersas significationes. Ex con- significatione sic palogisatur. quicumque sanabat sanus est laborans sanabat. ergo laborans sanus est. Minor est duplex. ex eo quod hoc participium laborans potest dicere presentis temporis. et sic est vera: tunc est sensus. laborans nunc sanabat. Si autem dicat preteritum sic est falsa. et sic est sensus. laborans tunc sanabat: et econuerso dicendum est de conclusione. Laborans enim equiuocum est ad laborantem nunc et ad laborantem tunc. Eodem modo est habet quod surgebat stat sedens surgebat. ergo sedens stat. Et eodem modo respondendum est sicut respondit fuit ad alium palogismum. Alio modo potest fieri econuerso quoniam dictio potest teneri materialiter vel significatiue sicut hic. deus est ubique. ubique est aduerbiu. ergo deus est aduerbiu. Dicendum quod prima est duplex. eo quod hec dictio ubique potest teneri materialiter et significatiue. Si materialiter sic est falsa. Si significatiue sic est vera. sed non sequitur conclusio.

Hic ponit modos siue species huius fallacie dicens: quod fallacie equiuocatio nis tres sunt modi. Primus est quoniam dictio actualiter plura fecit secundum modum.

Et huius

Tractat⁹ Sextus

positionē eius. sicut canis. et discere quod fecit aliū docere. etiā fecit ab alio doceri. et sicut hoc nomen equus fecit vno modo aīal hyinnibile. et alio fecit iusticiā habere. et penes illas dictiōes pōt indifferent argui syllogistice et enthymematice. syllogistice sic. oīs equus est aīal hyinnibile. omnis iust⁹ est equus. q̄ oīs iustus est aīal hyinnibile. Et soluit iste palogisim⁹ sic dicitur / guendo. si equ⁹ in vtrāq̄ pmissay teneat substantiue p aīali hyinnibili tūc maior est vera et minor falsa. si vero in vtrāq̄ pmissarum capiat adiecti / ue. sic minor est vera et maior falsa. et istis duob⁹ modis sequit⁹ cōclusio. et est bonus syls. sed si equus teneat in maiori substantiue. et in minori adiectiue tunc ambe pmissae sunt vere. sed nihil sequitur ppter multiplex. et est fallacia equiuocationis. Et iste modus soluendi debet seruari ad oīne argumentū sophisticū habens duas pmissas et vnam conclusionē. in quo medium tenet equiuoce. Sed enthymematice sic arguit⁹. omnis prius est monachus. q̄ dyalectica est monachus. Omnis canis est aīal. q̄ syd⁹ celeste est animal. Et soluitur distinguendo antecedens. quia vel canis stat p animal latrabili. tunc antecedens est verum. et consequentia non valet. q̄ arguit⁹ a termino stante p vno significato ad eundem stantē p alio si / gnificato. si aut canis stat in antecedente p fidere celesti. p̄ha est bona. et tunc aīas est falsum.

Aī Dic est fallacia equiuocationis. ego est p̄nomen. et p̄nomen est no / men. igit⁹ ego est nomen. et tū non vides sub quo modo debeat cō / tineri. Ddm q̄ continetur sub primo modo. sicut ille parallogismus. de⁹ est vbiq̄. vbiq̄ est aduerbium. q̄ deus est aduerbium. nō tū est oīno sile. q̄ deus in illo parallogismo tenetur significatiue. sed ego in primo tene / tur materialiter.

Aī Maior isti⁹ palogismi. oīs canis currit. sidus celeste est canis. q̄ si / dus celeste currit. sumpt⁹ est neganda. q̄ est falsa. q̄ nō est distinguē / da. vt dicit pe. hys. in tertio. Aīas pbat. q̄ canis in minori distribuit⁹ pro / oib⁹ suis suppositis. s̄ nō oīa supposita canis currūt. Ddm q̄ canis i ma /iori bñ distribuit⁹ p oib⁹ suppositis vni⁹ significato. nō tū oīm. Et rō est q̄ termin⁹ equoc⁹ nō pōt distribui vnica distributione p omnib⁹ suppo / sitis oīm scator⁹ seu sp̄x quas fecit. q̄ vnitas distributionis vel supposi / tionis. p̄supponit vnitatē significationis.

Aī Termin⁹ equoc⁹ vnica distributione distribuit⁹ p oībus supposi / tis suor⁹ scator⁹. igit⁹. Aīas pbat in ista ppōe vel sili. oīs canis est suba. vbi p̄dicatū cōuenit subiecto p oib⁹ suppositis oīm scator⁹. Ddm q̄ licet p̄dicatū fm rem cōueniat oib⁹ suppositis oīm scator⁹ subiecti. ta / men primo et principalr de rigore sermonis subiectū solū distribuit⁹ p si / gnificatis et nō suppositis. nisi ex p̄hu tñ.

Notandū Qd sub primo modo p̄prehendunt palogismi p̄stituti ex / terminis q̄ plura cōsignificant. sicut iste. q̄cunq̄ sa / nabat⁹ sanus est. laborans sanabat⁹. q̄ laborans san⁹ est. vbi minor ē mul / tipler fm equiuocationem. eo q̄ laborans in minore est equiuocū ad la / borans nunc. et ad laborans tunc. et sic videt⁹ conficere plura tpa. Aī prin / cipaliter fecit in primo modo solū capis vt distinguat⁹ cōtra transumptiue / fecit. et nō cōtra cōsignificare. Posset etiā dici q̄ iste parallogism⁹ cōpre /

pe

bendit
sed pos
tur no

Aī

negand
nō tū p

Aī

lz ppō
illo qd

capit d

pulā. v

disting
et sic p

ca est. n

Sc

ction

nis b

nē. L

det h

eo q

trāss

trāss

dere

ma u

p qu

dinē

sumu

quā

curr

hoc

curre

curre

tran

Petri Hif. Fo. CCXXXVIII

hendit subtercio mō. qz laborans dictio simplex p se posita vnū tps sciat
sed posita cū alijs. s. verbis pteriti vel futuri temporis p diuersis suppo-
nit non gratia significationis sed gratia ampliatiōis

¶ Nullū verū aut falsū ē distinguendū. s. oīs ppō est vera vel falsa
q nulla ppō est distinguenda. qz oē verū est cōcedendū. z oē falsū
negandū. Dm q oīs ppō simplr vna vel cōiunctione est vera vl falsa.
nō tñ ppō plures. que est simul vera et falsa. z ē est distinguenda.

¶ Nichil est distinguendū in syllo nūl ppō. sed ppō plures nō ē ppō
igit. Maior pbat. qz syls cōponit ex duabz ppōibus. Dm q
lz ppō plures nō sit ppō simplr. est tñ ppō fm qd. capiendū ppōem p omī
illo qd hz vnū sensum vel plures. Vel dōm fm Richardū biligam q ppō
capit duplr. vno mō cōiter. z tunc ppō dī oīo hīs subiectūz p dicatūz co-
pulā. vel hīs subiecta p dicata et copulā. z sic ppō plures dī ppō. z talis ē
distinguenda. Alio mō capit pprie vt est oīo verū vel falsū significans.
z sic ppō plures nō est ppō. vt ista oratio. canis currit. in quātum equuo-
ca est. neqz est vera neqz falsa.

Secds mod⁹ equocationis puenit ex trāssūptiōe di-
ctionis. Vt trāssūptio vt h sumit. ē acceptio dictio-
nis scātis vnū ex ipositione ad scādū aliū p similitudi-
nē. Et hz istū modū sic format palogism⁹. Quicqd ri-
det hz os. prātū ridet. q prātū hz os. Prā est duplex
eo q hoc vbiū ridet pt teneri ppe z ex ipositione vel
trāssūptiue. Si ppe sic est vera z non seqtur pclo. Si
trāssūptiue sic ē falsa. z sic sequit pclo. hoc ei vbiū ri-
dere est equocū ad ridere z florē. qz ridere scāt ex pri-
ma impositione risum ab ore emittē. florere aut scāt
p quādā trāssūptionē. florere ei z ridere quādā similitu-
dinē hnt. qz vtrobiqz denotat gaudiū. z idō ridē trās-
sumit ad florere. vt vult aresto. q transferētes fm ali-
quā similitudinē trāsserūt. Quicqd currit hz pedes: aq
currit. q aqua hz pedes. vtraqz pmissarū ē duplex. qz
hoc vbum currit: vel tenetur pprie vel trāssumptiue
currere em z labi assimulant in velocitate mot⁹ fm q
currit capit pprie sic maior est vera et minor falsa. si
transumptiue: tunc est econuerso.

Tractatus Sextus

aliud ppter aliquā similitudinē. Tñ transumptio vt hic capit (est acceptio
dōnis scāntis vnū ex impōe ad scandū aliud ppter similitudinē) vt ridere
pprie et ex pñā impōe scaturit ab ore emittere. et p transumptiōem scaturit
fiorere. Et sicut dicitur de currenē qd transsumit ad labi. qz assimulant in veloci-
tate mot⁹. vt p3 in textu. pposset etiā extra textū sic argui. oīs hō est animal
rōnale. ymago picta ē hō. s. ymago picta ē animal rōnale. Et solunt tales p
alogismi p distinctionē sicut qd cū in eis positi tenent. ppe vel trāscriptie
Notandū qd duplex est equiuocū. s. a casu et a cōsilio. a casu est
qñ vnus ex impōe plura scaturit eodē pmo. vt canis. et
penes istū sit prim⁹ mod⁹ euocationis. Et quocū a cōsilio est. qd plura si-
gnificat actualiter. s. p prius et posterius et dicitur analogū vt animal respectu ani-
malis vini picti et mortui. sicut ridere et currere. vt patuit. et penes istud su-
milis iste modus secund⁹.

Ad ista ppo. qd dicitur currit huius pedes est simpliciter concedenda vel neganda. s.
nō est distinguenda. Huius probatur. qz vel p dicitur caput p scato pñci-
paliori. et tunc ē vera. aut p utroqz simul. et tunc est falsa. Vnde qd l3 ppo in
qua ponit equiuocū a cōsilio nō sit distinguenda inqñ certū est p dicitur
cōuenire subiecto p significato principaliori. vel nō cōuenire tñ inqñrum
hoc non est certum audientibus debet ppo distinguui.

Ad Analogū p se positū stat p suo scato famosiori et pñcipaliori. s. qd
uocū a pñlio ē analogū. igitur stabit p scato pñcipaliori et pñs cer-
tū est. qd p dicitur cōuenit aut non cōuenit subiecto. s. talis ppo nō est distin-
guenda. Vnde qd licet apud doctos et intelligentes de necessitate talis p-
positio non sit distinguenda. tñ apud ignaros est distinguenda de bñ esse
ne videantur ignorantes. Ex quo sequitur. l3 ppo aliqua de termino equiuo-
co sit vera in utroqz sensu vel falsa. adhuc tñ dicitur distinguui a nobis. ne videa-
mur ignorare significationem termini equiuoci.

Tercius mod⁹ puenit ex eo: qd aliqua dictio plura
scaturit pposita. sepata vero vnū solū. vt hec dictio imor-
tale. vno modo dicitur qñ non potens mori. alio modo dicitur
qñ potens non mori. Et h3 hoc sic formatur palogism⁹
omne immortale est perpetuum. s. omne potens non mo-
ri est immortale. ergo omne potens non mori est perpetuū
vtraqz pmissa est duplex. cū hoc nomen immortale sit
equiuocū. vt dictū est. Itē omne incorruptibile est ppe-
tuū. s. omne potens nō corrūpi est incorruptibile. ergo
omne potens nō corrūpi est perpetuū. vtraqz pmissa est
duplex. eo qd incorruptibile vno modo idē est qd non
potens corrūpi. et sic incorruptibile est perpetuum
et sic maior est vera et minor falsa. Alio modo idē est qd

De

poten-
corru-
et sic f-
distinc-
vt priu-

Hic p-
ex eo qd a
immortale
gare actū
negare a-
tur sic. o-
gismis. o-
pis natu-
asinus est

Not
bus mod-
tu vno lo-
eo pro ali-
scaturit diue-
dus huius
in his qu-
triplicitat-

Or
hō viuens
homines
eis eadem

Ad
in
cōphend-
modū. Et
si tres in-
res qz tre-
maticali-
tercius m-
sita. i. cu-
et ita est

Rec
est falsū
aliqua

Petri hys. Folio CCXXXIX

potens non corrumpi. vt primus homo potuit non corrumpi et in hoc sensu maior est falsa et minor vera. et sic soluendi sunt paralogismi equiuocationis per distinctionem paralogismorum fm equiuocationem vt prius patuit.

Hic Petr^{us} hyspan^{us} psequit^{ur} terciū modū dicens. q^{uod} terci^{us} mod^{us} puenit ex eo q^{uod} aliqua dictio plura fecit cōposita. separata vero vnū solū. vt hec deō imortale. vno^{us} d^{icitur} quasi nō potens mori. q^{uia} negatio addita mortali p^{ro} negare actū t^{amen} relinquit aptitudinē. et tunc imortale sumit^{ur} p^{ro}uatiue v^{el} p^{ro} negare actū et potentiā simul. et sic imortale tenet^{ur} negatiue. Et palogistatur sic. o^{mn}ē imortale est ppetuū. vt p^{er} in tertu. Eodē modop^{er} de istis palogismis. o^{mn}is iniustus natus est habere iusticiā. lapis est iniustus. ergo lapis natus est habere iusticiā. Item o^{mn}is ignarus nat^{us} est habere scientiāz assinus est ignarus. ergo natus est habere scientiam.

Notandū Q^{uod} duplex est equuocatio. q^{uod}dam est vbi termin^{us} fecit plura ex inpositione vel transsumptione. vt in duo bus modis prius. Alia est impropria. vbi. s. terminus t^{er}minū fecit. sed t^{er}minū in vno loco tenetur p^{ro} quibusdam suppositis sui significati. et in alio loco p^{ro} alijs. et illa locum h^{ab}et in isto modo terci^{us} vbi terminus equiuoc^{atur} nō fecit diuersa. sed potest supponere p^{ro} diuersis. Ex quo patet q^{uod} prius modus huius fallacie regit^{ur} in veris equuocis. secunus in analogis. et terci^{us} in his que fm se sunt vniuoca. sed ratione adiuncti dicuntur habere multiplicitatem.

Q^{uod} si Sub quō mō cōtinent^{ur} isti palogismi. homo est spēs. fortes est hō. ergo fortes est spēs. Item hō est mortu^{us}. homoviuens est hō. ergo hō viuens est mortu^{us}. Item Episcopi sunt hoīes. asini sūt epī. q^{uia} asini sūt homines. Vdū fm aliquos. q^{uia} o^{mn}es continent^{ur} sub isto terci^{us} modo. q^{uia} in eis eadem vox supponit^{ur} p^{ro} diuersis.

Ad Terci^{us} mod^{us} est q^{uod} dictio simplex t^{er}minū fecit et cōposita plura. s^{ed} in dictis paralogismis nō est dictio simplex et cōposita. q^{uia} nō possūt cōphendi sub terci^{us} modo. Vdū q^{uia} p^{ro}pter hoc Buridan^{us} ponit quartū modū. Et q^{uod} arguit^{ur} Aresto. nō posuit nisi tres. R^{es}pondet^{ur} q^{uia} licet nō ponat^{ur} nisi tres modos. nō t^{amen} vult negare quā sint plures. Sed tenendo q^{uod} sūt plures q^{uod} tres. Vdū q^{uia} simplex et cōpositū in terci^{us} mō capiunt^{ur} nō solū grāmaticaliter. sed etiā logicaliter vt simpliciter dico q^{uod} sine addito dico. et sic terci^{us} modus est q^{uod} simplex dictio. i. fm se sumpta capit^{ur} p^{ro} vno. et cōposita. i. cum alio posita. s. verbo p^{re}teriti aut futuri temporis capit^{ur} p^{ro} plurib^{us} et ita est in dictis paralogismis.

Recta solutio est manifestatio syl^ll^{og}i falsi. et p^{ro}pter q^{uod} est falsus. Et h^{oc} p^{ro}tingit dupl^{ix}. s. vel distinguendo vel aliquam premissarum iterumendo. scdō mō respōden

Tractatus Sextus

dum est ad omnes peccātes in materia. Sz ad syllogismos peccātes in forma rñdebiť p distinctionē. Et ad oēs ořones in vtraq; peccātes. rñdendū ē vtroq; mō. s. distinguendo. 7 aliquā pmissay interimēdo nō fm idem sed fm diuersa.

Postq; posuit modos fallacie equocationis. 7 cū hoc ostēdit quō solūē di sūt palogismi hui? fallacie. hic ostēdit diffinit solutiōē rectā 7 ipam diffinit dicens. Solutio recta est manifestatio sylli falsi ppter qd est falsus. Solet etiā sic diffiniri solutio recta est manifestatō falsi sylli fm quā libet interrogatiōē. Et dicit fm quālibet interrogatiōē ppter solutiōē nō reetiā vel appētē tñ. q manifestat falsū in cōi tñ. (Et diffinit sic apprens solutio q est manifestatio sylli falsi nō ostēdens cām ppter quā est falsus.

Quotuplex sit solutio recta. Dm q est duplex. s. p distinctionē 7 interemptionē. Rō est. qz solutio recta est manifestatio sylli falsi q est duplex. s. peccās in materia. 7 peccans in forma. q etiā est duplex solutio recta. An syls peccans in materia. i. q pcedit ex falsis dz solui p interemptionē pmissē ppter quā sequit falsum. Sz syls peccans in forma tñ dz solui p distinctionē. Et sic soluendi sūt palogismi equocationis p distinctionem terminoy in eis positoyum.

A Est triplex syls falsus. s. peccans in materia tñ. peccans in forma tñ. 7 peccās in vtroq; sil. q triplex erit solutio recta. Dm q syllogism? peccans in forma 7 in materia sil dz solui vtroq; mō. s. distinguendo. 7 aliqua pmissay interimendo. nō fm idē s fm diuersa.

A Est aliqua solutio recta p cōcessiōē. q nō oīa solutio recta sit p interemptionē vel distinctionē. An pbat. qz syls erveris syllogisticus est solūēd? p cōcessiōē. Dm q cōcessiō nō ē spēs solutiōis recte. lz bene spēs rñstōis. q est in plus q solutio recta. qz solutio recta est manifestatio alicuius falsi. sed cōcessiō sit respectu veri.

A Dmne falsum solūēdū est p interemptionē. s qlibet palogism? ē falsus syls. q oīs palogism? dz solui p interemptionē. Dm q duplex est syls falsus. Quidā est q bz falsitatē sine multiplicitate. 7 talis dz solui p interemptionē. Alius est syls falsus q bz falsitatē cū multiplicitate. 7 talis magis dz solui p distinctionē q p interemptionē. eo q multiplicitas est causa falsitatis.

A Amphibologia ē multiplicitas ořois eiusdē fm substantiāz fm modū pferendi diuersa scantis. Fallacia aut amphibologie est deceptio pueniēs ex idēptitate ořonis eiusdē fm sbām 7 fm modū pferēdi. Cā falsitatis est diuersitas significatoz. Et dicit amphibologia ab amphī qd ē dubium. 7 bolos sentētia quasi dubia sententia.

Postq̃ pe. hys. determinauit de fallā equocatōis. q̃ sit fm̃ multiplex actuale dictōis. Hic p̃r determinat de fallacia amphibologie q̃ sit fm̃ multiplex actuale orationis. Et facit in isto tractatu septem fm̃ ordinem. Primo ponit diffinitionē amphibologie. Secūdo diffinitionē fallacie amphibologie cum cā apparet et defectus. Tercio ponit tres modos ei⁹. Quarto pbat q̃ deceptio facta ex diuerſitate casus facit amphibologiam et nō equocationē. Quinto ponit tres modos cōmunes fallacie equocationis et amphibologie. Sexto facit vñū argumentū de isto paralogismo. q̃cūq̃ sanabat sanus est et c. Septimo mouet vñā q̃stionē de accidentibus respectus et absolutis. Dicit ergo prius (Amphibologia est multiplicitas orationis eiusdē fm̃ subam et fm̃ modū pferendi diuersa ſcantis) vt hec orō liber areſotelis. manens vna actualit̃ plura ſcat. fm̃ q̃ iste g̃tus areſtote lis p̃t p̃strui in habitudine cause efficientis. vel in habitudine possessoris ad rem possesam. Quid aut̃ sit fallacia amphibologie. q̃ cā apparentie et que cā defectus. clare patent in textu.

Notandū q̃libet fallacia p̃t habere duas diffinitiones. vñā ex pte cāe apparentie. aliā ex pte cause defectus. Alii fallacia amphibologie primo modo est idoneitas decipiēdi pueniens ex actuali vnitae orationis plura significantis. Sed secūdo modo est deceptio pueniens ex multitudine ſensū eiusdē orationis diuersa ſcantis. **A**d in omni fallacia est dubiosa ſnia. ergo oīs fallā est fallā amphibologie. Tenet p̃sa a nominis interpretatōe ad interpretatū. q̃ amphibologia dicit̃ ab amphi qd̃ est dubiū. et logos sermo. quali dubius sermo. Dicendum q̃ duplex est interpretatio. quedam est conuertibilis cum interpretato. et ab illa bene valet argumentū. Aliā est interpretatio non conuertibilis. qualis est in isto argumento. et ab illo non valet argumentum. An de interpretatio amphibologie vt est specialis fallacia sic interpretat̃. s. q̃ sit dubiosus sermo pueniens ex orōne multiplici eadem fm̃ subam et modū pferendi.

Ad ista interpretatio amphibologie cōuenit fallacie equocationis. et ergo nō sunt fallae distincte. qd̃ est p̃ Aresto. ponentes eas distinctas fallacias in libro elenchor. Hic pbat. quia in ea est dubius sermo orōnis eiusdē fm̃ subam et modū pferendi. Dm̃ q̃ duplex est multiplicitas orōis. qdam puenit ex pte vñi dictōis t̃r. et illa causat fallā equocatōis. Aliā puenit p̃ncipalr ex pte orōis. et illa causat fallā amphibologie. et dubi⁹ sermo talis orōis est interpretatio cōuertibilis cū amphibologia. Unde ista orō canis currit actualiter vñā plura ſcat. et nō est amphibologica. q̃ solū plura ſcat ex cōsequenti rōne illius dictōis canis. et non rōne multiplicis orationis.

Ad In fallacia amphibologie sunt idē modi q̃ s̃r in fallā equocatōis. vt p̃ez p̃ p̃hm. et etiā Petrū hys. q̃ nō sunt distincte. Dm̃ q̃ iste due fallacie habent eōsdē modos generales sed nō speciales. q̃ in fallacia equocatōis sumunt̃ modi penes multiplicem ſcationē dictōis. s̃ in amphibologia sumunt̃ fm̃ multiplicem ſententiā orōis.

Ad Tercius modus amphibologie et fallacie equocationis omnino cōincidunt. ergo et c. Hic pbat. q̃ in vtroq̃ est multiplicitas orōis

Tractatus Sextus

Quoniam q hoc est differenter. qz si sit totius cōiuncti p se. sic causat tertium modū amphibologie. si vero sit p se vnus dictionis et nō totius orationis. tunc est mod⁹ equiuocationis.

Ad Fallacia amphibologie puenit ex diuersa ordinatione pstructibilū sicut fallā pponis et diuisionis. q nō distinguunt. Aliis pbat. qz in amphibologia dictio qñq pponit et qñq postponit. Qdñ q alie est diuersitas ordinatōis cōstructibilū in ista fallā q in fallā pponis et diuisionis. qz hic nō variat oīo fm formā et modū pferendi ppter diuersam cōstructionē. sed manet eadem. et ergo in ipsa est multiplex actuale sic alie nō fit in fallacia cōpositionis et diuisionis. immo aliā plationem bz oratio qñ est diuisa et qñ est composita.

Amphibologie tres sunt modi. Prim⁹ mod⁹ puenit ex eo q aliqua oīo vna principalr plura fcat. vt liber aresto. Hec em̄ oratio est duplex. vno mō idē est qd liber editus ab aresto. Alio mō idem est qd liber possessus ab aresto. Et format sic paralogism⁹. Quicquid est arestotelis possidet ab arestotele. liber ē arestotelis. q possidet ab arestotele. Ultraq pmissaz est duplex. vt dcñ est. Scōs mod⁹ amphibologie puenit ex trāsumptōe oīonis. Transsumptō aut oīonis est. qñ oīo pprie fcat vñū transsumit ad fcatū aliud ppter aliquā similitudinē reptam in ipsis. vt litt⁹ arat trāsumit ad opaz pdi. Et format sic palogism⁹. Quicqd aratur aratro scinditur. litt⁹ aratur qñ indocilis docetur. q qñ indocul docetur litt⁹ aratro scindit. Qdior est duplex. qz litt⁹ arari fcat pprie terrā scindit. trāsumitur aut ad opam pdi. Et ē silitudo i hoc q q litt⁹ arat opam pdit et frustra laborat. Terci⁹ mod⁹ amphibologie puenit ex eo q aliq oīo pposita plura significat. sepata vero vñū solū. vt seculū scit. hec em̄ oratio est duplex. fcat em̄ q aliq sciat seculū. vel q seculum habeat scientiam de aliquo. Et ideo ista oīo est duplex ex eo q hoc verbum scit pt ordinari cū hoc qd est seculum a parte ante. et sic est vera. et sic non se-

Pquitu
vellet
tes ve
rent n
nari c
non se
quitu
poner
hoc v
det. A
Quic
scopi.
dupl
nitui
at am
ad bo
ction
cation
ralog
equi.
tres n
gie.
plura
vt lib
Dic cō
gnat eo
q amph
actuali
tem reg
est fallu
git dire
git cecū
accusat
dus fo

quitur cōclusio. vel a p̄arte post. Silt̄ hic. Quoscūq;
vellem me accipere vellem q̄ acciperent me. pugnan-
tes vellem me accipe. ergo vellē q̄ pugnantes accipe-
rent me. Maior est duplex. q̄ ista dictio me pōt ordi-
nari cum isto x̄bo accipere a pte ante. et sic est vera. et
non sequitur p̄clusio: et a parte post. et sic est falsa. et se-
quitur cōclusio. Similit̄ ista dictio pugnantes p̄t sup-
ponere vel apponere. Similit̄ hic. q̄cqd̄ videt aliq̄s
hoc videt. columnā aliquis videt. ergo columna vi-
det. Maior est duplex. vt dictū est in alijs. Silt̄ hic.
Quicūq; sunt episcopi sunt sacerdotes. asini sunt epi-
scopi. ergo asini sunt sacerdotes. Ultraq; p̄missarū est
duplex ex eo q̄ dictio episcopi pōt esse n̄ti casus v̄l ge-
nitiui. Q̄ aut̄ deceptio facta ex diuersitate casus faci-
at amphibologiam. patet. q̄ casus datus est dictioni
ad hoc vt ordinetur cum alia dictione. s̄ ordinatio di-
ctionis cum dōe facit amphibologiam et non equiuo-
cationē. Hoc enim patet ab Aristotele formante pa-
ralogismos amphibologie s̄m diuersitatem casus. et nō
equiuocationez. Sciendum est q̄ Aristoteles ponit
tres modos cōmunes equiuocationis et amphibolo-
gie. Primus modus est quando dictio vel oratio
plura principaliter significat. dictio vt canis. oratio.
vt liber aristotelis.

Hic cōsequenter distinguit modos hui⁹ fallacie. et p̄mo s̄m se. sc̄do affi-
gnat eosdē s̄m q̄ cōcant cū equocatione. ibi (Sciendū est) Dicit̄ q̄ p̄mo
q̄ amphibologie tres sunt spēs siue modi. Prim⁹ puenit ex eo q̄ oratio
actualit̄ vna plura feat eque p̄ncipaliter. vt cōtingit tacentē dicere. si tacē-
tem regat̄ a dicere a pte ante tunc est sensus. contingit q̄ tacens dicat. q̄d
est falsum. Si aut̄ tacentē regat̄ a dicere a parte post tunc sensus est. p̄n-
git dicere esse aliquē tacentē. q̄d est verū. Et silt̄ distinguit̄ de istis. cōtin-
git cecū videre. quoscūq; vellē me accipere vellē q̄ acciperent me. q̄ ille
accusatiuus me potest regi a pte ante vel a pte post. ab infinitiuo. Sed mo-
dos formandi paralogismos facilius habetur in textu.

Tractat⁹ Sextus

Af In isto exemplo. quicūq; vult me accipere tū. est fallacia cōpo-
sitionis et diuisionis. ergo tertius est falsus. Antecedēs pbat. qz p
hoc q aliqua dictio potest constitui cum diuersis dictōib⁹ causat fallacia
cōpositionis et diuisionis. vt hic patet. quicūq; vult semper est. sic etia
fit in isto exemplo. Dm q dictio cōstructa cū diuersis partib⁹ causat se
cundū modū fallacie cōpositionis et diuisionis. tamen dictio cōstructa cū
vna parte tñ licet diuerso ordine nō causat fallaciam cōpositionis et diu
sionis. sed amphibologie. Pro quo notandū est. q quicūq; aliqua de
terminatio cōstruitur cum vna dictione ex diuersis partibus tunc causat fal
laciā amphibologie penes primū modū. s qñ cōstruitur cum duabus p
tib⁹ tunc causat fallaciā cōpositionis et diuisionis penes scdm modum. vt
patz de ista. quicūq; vult semper est.

Af In isto paralogismo vbi dictio cōstruitur cū vna dictione a pte af
et a pte post est alius modus proferendi. ergo ibi non est multiplex
actuale. sed potentiale. et per consequens non erit ibi fallacia amphibolo
gie. Dm q illa diuersitas proferendi vnus dictionis cum vna nō suf
ficit ad causandum multiplex potentiale. sed requiritur diuersitas profe
rendi cum diuersis dictionibus vel sub diuersis accentibus. sic autem nō
est in proposito.

Scds mod⁹ est qñ sit paralogism⁹ fm trāsumptionē
trāsumptio i dictione. vt ridere in orōne. vt lit⁹ araf

Hic ponit secundū modū dicens q (scds mod⁹) puenit ex eo q oīo actū
aliter vna pprie vnum feat. et transumptiue aliud. vt lit⁹ araf De quo in
tertu. Sicut ista. lauare laterem feat pprie vñ. s aqua ablucere coctū lapi
pidē et aliud transumptiue. s laborem pdere. Et paralogizat sic. quicūq;
lauat laterē hz aquā. s custodiens mulierē lauauit laterem. ergo custodiēs
mulierē hz aquam. Et soluit sic. qz vtrāq; pmissay est duplex. qz si laua
re lapidē sumat vtrāq; pprie. tunc maior est vera et minor falsa. Si ve
ro in vtrāq; sumat transumptiue. tunc maior est falsat minor vera. et istis
duobus modis bene sequit cōclusio. s sicut cōclusio est falsa. ita aliq p
missay. Sz si in maiore sumat pprie et in minore transumptiue. tūc maior
est vera et minor falsa. sed tunc est fallacia amphibologie. Sicut soluit iste
paralogism⁹. quicūq; haurit aquas cribro est iuxta aquā. sed cleric⁹ sine
libro haurit aquas cribro. ergo clericus sine libro est iuxta aquam. Pro
quo notandū q phus nō exemplificat de paralogismis qui formantur pe
nes istum secundum modū. qz orationes penes quas formantur isti para
logismi non habent multiplicatē nisi ex transumptione nostra. et quia
apud diuersos alio et alio mō transumit in vno tpe q in alio fm cōsuetu
dinem loquentiū. iō phs nō curauit ponere exempla. sed dicit soliti sum⁹

Af Penes trāsumptionē fit bon⁹ loc⁹ dya. (dicere fm trāsumptionē
lecticus. vt patuit in quinto de locis extrinsecis. ergo penes ipsay
non fit fallā amphibologie. Dicendum negando pham. quia aliter capi
tur transumptio quando penes ipsam sumit locus dyalecticus. et alit qñ
ab ea sumitur locus sophisticus. Unde transumptio quādo per ipsam ai

Pe

mit lo
sam su
pprer

Af
ē eadez
amphib

Te

vnū s

mort

i ista

sepat

triū n

vnū n

ption

plex

obijc

ptiet

bi gfa

sanab

qz lab

dictio

qz pū

boris

la dec

um m

ction

obijc

ficati

raf p

scatū

pis a

suit. z

Petri Huf. Folio CCXLII

mit loc⁹ dyalectic⁹ est. qñ nomē magis notū p noīe min⁹ noto. s qñ p ip⁹ sam sumit fallacia amphibologie tunc vna oīo trāsumit ad scandū aliū ppter similitudinē aliquā in ipis reptam.

Ad Penes trāsumptōz fit fallā equocatōis penes scdm modū. s nō amphibologie. Probat⁹ pna. qz sunt distincte fallē. Idē q nō ē eadez trāsumptio penes quā fit idē mod⁹ equocatōis. z scds modus amphibologie. qz i vna est trāsumptio dictōis. z i alia trāsumptio oīois.

Terci⁹ mod⁹ ē qñ ppositū plura fcat. sepatum xō vnū solū. Exēplū i equocatōe. vt i his dictionib⁹ i-
mortale. incorruptibile. Exēplū i amphibologia. vt
i ista oīoē scdm scit. In oib⁹ ei istis ppositū pla fcat.
sepatū xō vnū solū. Querit de distinctione istorū
triū modoz cōium qz prim⁹ qstū ad equocatōz ē. qñ
vnū nomē picipali pla fcat. Scds puenit ex trāssū-
ptione. **Terci⁹** ē qñ vnū nomē ppositū pla fcat. sim-
plex xō vnū solū. vt i mortale incorruptibile. Sz tūc
obijcitur. deceptio pueniēs ex pfcātōe dictōis nō
ptietur ab aliq istorū triū modoz i equocatōe. Ver-
bi grā. sicut i isto syllo. qcūqz sanabat san⁹ ē. laborās
sanabatur. s laborās san⁹ ē. non ptiet i b⁹ tercio mō:
qz laborās non ē dictio pposita. nec sub scdo. qz hec
dictio laborās si teneretur trāsumptie. nec sub primo
qz prim⁹ puenit ex picipali fcatōe. sed hec dictō la-
borās si fcat picipali tps: sed ex pnti p accētia. s il-
la deceptio facta ex pfcātōe non ē sub aliq istorū tri-
um modoz. Solutio. deceptio facta ex pfcātōe di-
ctionis ptiet sub prio mō equocatōis. Ad hoc quod
obijcit dōm q prim⁹ mod⁹ puenit ex picipali signi-
ficatione appellata hic qcqd ex eadē impōne impo-
rat p dictionē. sed ex eadē impōne fcat qlibet dictio
fcatū z sua accētia. Ille enī q iposuit hoc nomen la-
pis ad scandū lapidē sub tali genere z nūero impo-
suit. z sic eadē ipositōe iposuit ipositor: qz hec dictio

Tractatus Sextus

laborans importat suū fecatū et p̄fecatōz t̄c̄is. Et el dī-
cendū est q̄ principalis fecatio ponit in p̄io modo
equiuocatōis et amphibologie ad remouendū trās-
sumptionē in eis. q̄ transsumptio fecat p̄ dictionem
non principaliter: vt ridere n̄ p̄cipaliter fecat flore-
re: sed trāssumptiue et p̄ quandā similitudinem. Et
hec dictio laborans fecat p̄ns tempus et p̄teritū im-
perfectū. Item queritur quare deceptio facta ex qui-
busdam accidentibus facit equocationē: et ex q̄bus-
dam amphibologiā. Solutio dico q̄ quedā sunt ac-
cidentia q̄ p̄sequūtur dictionē n̄ absolute sed put est
ordinabilis cū alia dictione. sicut casus numer⁹: q̄
ordinātur dictiones ad inuicē p̄ talia accētia. Male
enī diceret: hoīes currit: q̄ ibi n̄ est debitus nume-
rus nec debitus casus. et deceptio ex talib⁹ accēti-
bus est deceptio in orōne. et sic ē in amphibologia et
n̄ in equocatione. Sed sunt alia accētia absoluta q̄
p̄sequūtur dictionē p̄ se: vt t̄ps et gen⁹: et p̄ illa acci-
dentia n̄ ordinātur dictiones ad inuicē: q̄ sic bñ di-
citur: homo currit. ita bñ dī: homo currebat. Et n̄ li-
cet t̄ps varietur: manet tamen eadem p̄structio: et iō
non construuntur mediante tpe: et sic deceptio ex ta-
libus accidentibus fit in dictione: et ita in equuo-
catione et n̄ in amphibologia.

Hic ponit terciū modū dicens. q̄ puenit ex eo q̄ aliq̄ orō per se sumpta
t̄m vnū fecat. et p̄posita cū alia plura fecat. Verbi gr̄a. ista orō seculum fecit
nō fecat aliud nisi seculū habere sciam. q̄ seculum nō pōt constitui nisi in
habitudine n̄i casus. cū nō sit aliud suppositū hui⁹ verbi fecit. s̄ q̄n dīci-
mus seculum fecit aliquid. tunc seculū p̄t p̄strui in habitudine n̄i casus et
tunc est sensus seculū h̄z sciam de aliquo. vel p̄t constitui in actō. et tūc sen-
sus est. q̄ aliqd h̄z sciam de seculo. Similiter ista orō. asini sunt. t̄m vnūz
fecat. s̄ q̄n sibi addit l̄y ep̄i. vt asini sunt ep̄i. iam plura fecat. q̄ ep̄i p̄t esse
n̄i casus vel gr̄i casus. et s̄m hoc palogisatur sicut bñ in textu. Tunc con-

Pe

sequenter
acciden
spectu
gie vt c
biration
xtibus n

Ar
gle. Ali
est fall
suum

verbi et
vna dīc
ctium
endam

Ar
larōe fac
tu de su
causat e
am et mo
construc
tibus. se
bitudin

Ar. p
hunt pa
plis ter
si deretu
mū mo
p̄struat
quid. vi
Alius e
regitur

Ar

vt liber
sumpti
dus est.
lum. Ex
bologia

Ar
spēs.

sequenter (vt aliqui textus habent) pbat pe. hys. q. deceptio ex diuersitate accidentium absolutorum facit equiuocationem. sed ex diuersitate accidentium respectu diuersorum facit amphibologiam. Similiter ponit modos amphibologie vt cōcat cum equiuocatione. et etiam contra dicta mouet aliquas dubitationes. Sed quia ista in textu sunt satis manifesta. et in aliquibus locis non inueniuntur. ideo eorum continuatio et declaratio h. relinquitur.

Ad Iste pallogismus. quicumque sunt episcopi sunt homines etc. peccat penes fallaciam equiuocationis. ergo non penes fallaciam amphibologie. Hic pbat a simili. q. fallacia pueniens ex diuersitate temporum est fallacia equiuocationis. ergo etiam fallacia pueniens ex diuersitate casuum. Dicendum q. non est simile. quia tempus est accidens absolutum verbi et participii. tenens se ex parte dictionis absolute. ita q. per tempus vna dictio non ordinatur cum alia dictione. sed casus est accidens respectuum datam dictioni. put ordinabilis est cum alia dictione ad constituendam orationem congruam.

Ad Deceptio facta ex diuersitate casuum causat fallaciam compositionis et diuisionis. et diuisionis. et diuisionis. Hic pbat. quia deceptio facta ex diuersa relatione facit fallaciam compositionis et diuisionis. vt pbat pe. hys. in tractatu de suppone relationum. ergo etiam deceptio facta ex diuersitate casuum causat eandem fallaciam. Tenet prima. q. vtroque est eadem ratio secundum substantiam et modum pferendi. Secundum q. non est simile. q. relatiuum habet diuersas constructiones cum diuersis dictionibus. puta cum diuersis antecedentibus. sed diuersitas casuum licet habeat diuersam constructionem q. ad habitudinem. tamen illa diuersitas est respectu vnius dictionis.

Ad Penes ista exempla. contingit tacentem dicere. et seculum scit aliquid sunt pallogismi penes primum modum istius fallacie. ergo male ponuntur per exemplum tertium modum. Secundum q. hoc fit differenter. nam si diuersitas finis consideretur ex eo q. tales dictiones possunt pconstitui vel postconstitui faciunt primum modum. Si vero consideretur diuersitas finis. put tales dictiones pstruuntur a parte post tamen. tunc faciunt tertium modum. vt cum dicitur. seculum scit aliquid. vnde est sensus. i. aliquid habet sciam de seculo. et sic seculum est actus casus. Alius est sensus. i. aliquid scit ex his seculum. et tunc seculum est noster casus. et sequitur a parte post.

Quod sunt modi compositionis equiuocationis et amphibologie. Secundum q. tres primi est. quando dictio vel oratio plura principaliter facit. dictio vt canis. oratio vt liber aristotelis. Sedus modus est. quando soliti sumus dicere hanc translationem sumptionem. in dictione vt ridere. in oratione. vt litus aratur. Tercius modus est. quando compositum plura significat. separatim vero vnum solum. Exemplum in equiuocatione. vt immortale incorruptibile. de amphibologia. vt seculum scit aliquid.

Ad Diuersa genera debent habere diuersas species. sed equiuocatio et amphibologia sunt diuersa genera fallarum. ergo habebunt diuersas species. Secundum q. non sunt eadem species simpliciter. sed sunt adinuicem similes

Tractatus Sextus

differt tñ sub illa similitudine. qz sunt spēs equocatōis. Inqñtū sūt in dīctōe
z sunt amphibologie spēs inqñtū sūt in orōne.

Quātrū deceptio facta ex p̄fcatōe alicui? (sic i illo palogismo q̄cūqz
sanabat rē.) p̄tineat sub aliq̄ modo amphibologie. Vdm qz h
vt p̄z trāscurredo oēs modos. s̄ tñnet sub p̄rio mō equocatōis.

Ad p̄m modū equocatōis puenit ex p̄ncipali fcatōe. s̄ laborās nō
fcat p̄ncipalr tps. s̄ ex p̄nti tñ p̄ ei accītia. s̄ rē. Vd̄z qz in p̄rio
mō equocatōis p̄ncipal fcatō d̄: q̄cūqz ex eadē unpōne iporiat p̄ dīctōnē
s̄ ex eadē unpōne q̄libet dīctio fcat suū fcatū z sua accītia. z hec dēo la-
borās iprat suū fcatū z suā p̄fcatōz eadē unpōne. Vel vdm vt sup̄a dīctū
ē circa p̄mū modū fallacie equocatōis. Sz quare deceptio facta ex iqui-
busdā accidentib⁹ (puta tps) facit equocatōz. z ex q̄busdā (puta cas⁹)
facit amphibologā. iustificiter solutū in textu.

Eqtur de fallacijs peccātib⁹ penes multiplex
potētiāle. s̄. de p̄positione. diuisione. z accētū. z
p̄r⁹ de p̄positione q̄ de alijs. qz palogismi sūt effe-
ctiores h̄z p̄positionē ad finē sophisticū: q̄ ē apparēf
sapia z n̄ exis: vdo p̄r⁹ vdm est de p̄positione q̄ de
alijs. Compositio ē eorū q̄ dñt diuidi falsa vno. Bi-
uisio ē eorū q̄ dñt p̄poni falsa sepatio. Falla p̄positio
nis ē idoneitas decipiēdi pueniēs ex idēp̄tate oō
nis vni⁹ z eiusdē h̄z materiā z h̄z sitū magis debituz
i p̄tib⁹ i oōe positi. Cā apparētie h⁹ falle ē oō diui-
sa h̄ns idēp̄tate i materia cū oōe p̄posita. Cā falsi-
tatis siue defect⁹ ē diuersitas vsus p̄positi a diuiso.

Motā dū qñ oō ē xa i vsu diuiso: z falsa i vsu com-
posito tūc ē falla compositionis. B̄r āt oō compo-
sita qñ deficiatio defiat deficiabile illud qd̄ magis apta
nata ē defiare. S̄l̄r d̄z oō composita qñ dīctiones
ordināt h̄z sitū magis debitū. et d̄z oō diuisa qñ de-
terminās defiat illud deficiabile quod n̄ est magl ap-
tū natū defiare. vel qñ dīctiones ordināt h̄z sitū mi-
n⁹ debitū. Vñ sumet hec oō gratia exēpli: Quicq̄d
viuit semper ē in illa determinatione sunt duo deter-
minata. s̄. hoc verbū viuit: et hoc verbū ē: z ita vna

Petri Dis. Folio CCXLIII

Determinatio. .s. sp determinat hoc verbū ē: qđ ponit
a pte p̄dicatī: sic oratio dī p̄posita: qz tunc determina
tio determinat determinabile: qđ magis apta nata ē
determinare. qz illud verbū est ponitur in situ deter
minato. .s. in p̄dicato. Si autē determinat hoc verbū
viuit: sic dī diuisa: qz determinat illud determinabile
qđ est minus apta nata determinare: qz illud vbum
viuit non ponitur in situ determinato ipsius vbi. Et
tunc dictiones ordinantur fm sitū minus debitum.
Istius fallacie duo sunt modi.

Postq̄ defiatū ē de fallacijs peccatib⁹ penes multiplex actuale. p̄seq̄n
ter determinadū est de illis q̄ peccāt penes multiplex potēiale. sic sūt fal
lacia p̄pōnis. diuisionis ⁊ accent⁹. Et p̄mo defiat de fallā p̄pōnis. qz pa
logismi sūt efficaciores f3 p̄pōem ad finē sophistici. qui ē apparēs sapia
⁊ nō exis. Determinado autē de fallā p̄pōnis facit q̄mōz. p̄mo ponit dī fi
nitōz p̄pōnis ⁊ diuisionis. Scđo ponit diffinitōz fallē p̄pōnis cū cā appa
rentie ⁊ defect⁹. Tercio ponit vñū notabile. in q̄ oñdit qñ oīo dī p̄posita
⁊ qđ diuisa. Quarto ponit duos modos h⁹ fallē. De p̄mo ponit duos pa
logismos. de scđo vero tres. Et qz text⁹ manifest⁹ est quo ad tria prima.
iō p̄nt sūt legi ⁊ ibidē videri.

Ar. Fallā accēt⁹ peccat penes multiplex potēiale dēōnis. ergo de
beret p̄cedere illas q̄ peccāt penes multiplex potēiale oīonis.
Tenet p̄ha qz dictio p̄cedit oīoem. Dōm negādo p̄nam. qz fallā p̄pōnis
iō p̄cedit fallaciā accēt⁹. qz i ipā ē maior cā apparētie q̄ i fallā accentus.
qz i fallā accēt⁹ est cā apparētie fm longitudinē ⁊ breuitatē syllabarū. qui
bus magis notatur q̄ diuersa situatio cum diuers⁹ p̄tribus.

Ar. Fallā equocatōis p̄cedit amphibologiā. eo q̄ ipā fit in dēōe ⁊ am
phibologia fit in oīone. ā a sūt fallā accēt⁹ deberet p̄cedere fallaciā com
positionis. Dōm q̄ fallā equocatōis p̄cedit amphibologiā nō soluz qz
fit p̄ dēōnem. s̄etā qz h3 cām magis apparentē. qz vnitās dēōnis pl⁹ mo
uet ad credendū q̄ vnitās oīonis alicui⁹ si fuerit defect⁹. sic in p̄posito.

Ar. Cā apparētie p̄pōnis nō distinguit a cā apparētie diuisionis. ergo
nō distinguūtur ille fallē. Hūc p̄bat. qz cā apparētie vtriusq̄ est ydēpti
tas oīonis p̄posite ⁊ diuise fm lām. Dōm q̄ l3 habeant eandē causam
apparentie generalē. hāt tñ diuersas causas apparētie speciales. quia in
fallacia compositionis causa apparentie est oratio diuisa habens ydem
p̄tatem cum composita falsa. Et causa apparentie in fallacia diuisionis
est oratio composita vera habens ydēptitatem cum diuisa falsa.

Ar. Alex ⁊ falsum h̄nt se sicut ens ⁊ non ens. s̄ ens ⁊ non ens nullā ha
bent ydēptatē. q̄ oīo diuisa nā nō habet ydēptatē. euz p̄posita falsa.

Tractatus Sextus

et econtra. Dicendum q̄ verum et falsum incompleta non habent ydem p̄tatem inter se. sicut nec ens et non ens incompleta. tamen verum et falsu p̄plera h̄nt ydēp̄tatē. si q̄dē fotalē s̄ mālē. eo q̄ dēos sunt eedem.

Af Sunt iudez modi istarum fallaciarum. ergo sequitur q̄ non sunt distincte fallacie. Dicendum q̄ licet isti modi habeant aliquaz cōuenientiam. tamen specialiter considerati inter se differūt. sicut cause ap̄parentie earundem.

Af Nō est posita nisi vna fallacia peccans penes multiplex actuale. .i. amphibologia. q̄ a simili non erit nisi vna fallacia peccans penes multiplex potentiale orationis. ergo fallacia compositionis et diuisionis non erunt fallacie distincte. Dicendum q̄ fallacia amphibologie est eadem orō fm̄ materiam et formā. et ideo non p̄t sumi diuersa cā apparen̄ie penes talē orōem. sic aut̄ non est in p̄posito. quare non est simile. An causa apparen̄ie in falsa p̄pōnis sumitur et eo q̄ orō falsa in sensu composito sumitur tanq̄ vera. p̄pter similitudinē sensus p̄positi ad sensum diuisum. Sed causa apparen̄ie fallacie diuisionis sumitur et eo q̄ orō falsa in sensu diuiso sumitur tanq̄ vera. p̄pter hoc q̄ in sensu p̄posito est vera. Pro quo notandum q̄ eedem orōnes accipiūt in palogismis fallacie compositionis et diuisionis. sed diuersimode. quia in palogismis fallacie compositionis sunt false in sensu cōposito. et vere in sensu diuiso. Sz ecōuerſo in palogismis fallacie diuisionis assumuntur orationes false i sensu diuiso et vere in sensu composito. et in hoc cognoscuntur et distinguunt palogismi istarum fallaciarum.

Qr Quid sit compositio. Qdm̄ q̄ est eorū q̄ h̄nt diuidi falsā orō. Sz diuisio est eorū q̄ h̄nt cōpōi falsa diuisio. Et cōpositio p̄t capi dupl̄r vno mō generaliter vt est ordinatio dictionū fm̄ situm magis debitum in paribus in oratione positus. et sic reperitur in qualibet oratione composita siue vera siue falsa. Unde situs magis debitus est qui magis occurrit intellectui. et magis conuenit dictionibus fm̄ suos modos significandi et enuncianti. et per oppositum dicitur oratio diuisa. Alio modo capitur specialiter vt solum reperitur in oratione composita falsa. et hoc modo est eorum que debent diuidi falsa vno. et diuisio est componendorum falsa separatio. Et a compositione ultimo modo dicitur fallacia compositionis. cuius ratio patet in textu.

Af Nec est composita. homo est animal. et tamen diffinitio sibi nō conuenit. cum vno predicati cum subiecto sit vera. Dicendum q̄ si capiatur compositio pro vnione affirmatiua predicati cum subiecto. sic ē hic compositio. homo est animal. Sed si capiatur pro ordine partium h̄ situm magis debitum in oratione composita falsa. sic i p̄pō nō ē p̄positio.

¶ 1us mod^{us} puenit ex eo q̄ aliq̄ dictum p̄t supponere p se toto vel p pte sui. Et fm̄ istum modum palogizatur sic: Quēcūq̄ possibile ē ambulare: possibile est q̄ ipe ambulet: sedentem possibile est ambu

lare: \bar{g} possibile est q sedens ambulet: Ad hoc dicē-
dū q minor est duplex: quia si hoc dictum sedentem
ambulare supponit p se toto huic \bar{p} dicato possibile.
tunc est sensus q sedens sedēdo \bar{p} t ambulare: tunc \bar{h}
 \bar{p} posita ē falsa. sicut etiā impossibile est dicere q sedēs
ambulet. Si aut istud dictum supponat p pre sui tūc
est diuisa \bar{z} \bar{x} a et non seq̃tur conclusio: et ē sensus. se-
dentē possibile ē ambulare id est sedens nūc \bar{h} z potē
tūc vt postea ambulet: Et similiter: quēcūq; est possi-
bile scribere: possibile ē q ipe scribat: n̄ scribentē scri-
bere ē possibile: \bar{g} possibile ē q non scribens scribat:
Dicendū ad istū palogismū sicut ad primum.

Hic pe. hys. quarto distinguit modos huius fallacie. et diuiditur in du-
as particulas fm q duos ponit modos. primus satis abunde ponitur in
litera. tamen ab aliquibus assignatur q fit quando vna determinatio \bar{d} l-
uersum de terminat suum determinabile. Et continet ille modus duos
sub se. vnus est quando dictum potest supponere pro se toto vel pro sua
parte. de quo ponit textus duo exempla. Alius est quando aliqua conia-
ctio potest copulare inter terminos aut inter propositiones. fm quem sic
paralogisatur. omne risibile vel rudibile est asinus. fortes est risibilis vl
rudibilis. ergo fortes est asinus. Maior est duplex. qz hec determinatio
vel potest determinare risibile \bar{z} rudibile tanq; partes vnus propositio-
nis. \bar{z} tunc est categorica de disuncto subiecto. vel coniungit inter ter-
minos. \bar{z} sic est composita falsa. \bar{z} bene sequitur cōclusio. \bar{z} est sensus ma-
ioris omne illud quod est risibile vel rudibile est asinus. Vel sensus est.
de quēq; vez ē dicere. q sit risibile vel rudibile. de illo vez ē dicere q sit
asinus. \bar{h} illi sensus sūt falsi. Aut \bar{p} t illa deiciatio vel deiciare illa tāq; subie-
cta duay. \bar{p} om. \bar{z} tūc ē \bar{p} o hypothetica diuicietia. \bar{z} sic maior ē diuisa \bar{x} a
 \bar{z} nō seq̃t oclō \bar{h} mittit fallā \bar{p} ponis. eo q vl i maiori \bar{z} minore deiciat di-
uersa deiciabilia. Et sicut soluit iste palogismus. quēq; sūt duo \bar{z} tria sūt duo
 \bar{z} tria. \bar{h} qnq; sūt duo \bar{z} tria. \bar{h} qnq; sūt duo. \bar{z} qnq; sūt tria. qz minor est du-
plex. eo q et \bar{p} t \bar{p} ragere inter terminos vl \bar{p} pones. Si primū sic ē vera \bar{h} \bar{h}
seq̃t conclusio. qz ibi et copulat inter \bar{p} pones. Si scdm sic ē diuisa falsa.
 \bar{z} sequitur conclusio. \bar{h} est magis fallacia diuisionis.

Notandū Quod semper est falsa \bar{p} ponis qn arguit a \bar{p} pone ve-
ra de sensu diuiso ad \bar{p} ponem seu conclusionem fal-
sam de sensu composito. vt hic omne possibile potest esse verum. sedentē
currere ē possibile. \bar{g} sedentem currere est verum. Ubi minor ē duplex. qz
possibile \bar{p} t determinare hoc dictū sedentē currere acceptū p se toto. \bar{h} sub
 \bar{p} pone luay. \bar{p} niū. \bar{z} sic ē cōposita falsa. qz i ea cōiūgūt act⁹ oppositi. vt se-
dere \bar{z} ambulare. \bar{z} bñ seq̃tur cōclusio. \bar{p} o: cui deiciare \bar{p} sua pre. i. \bar{p} o
b b m

Tractatus Sextus

materiali suo sub diuisione partium. sic minor est diuisa vera. quia valet istam. sedenti inest potentia ambulandi. et non sequitur conclusio. s. com-
mittitur fallacia compositionis. quia tunc arguitur a diuisa vera ad com-
positam falsam.

Quid sit deū supponere p se toto. et qd p sua pte. Pro responsi-
one notandū. q in illo dicto sedentē ambulare sunt duo. s. materia-
le vt sibiectū cui conuenit sessio. et formale. s. sessio vel foia sedendi. quan-
do ergo predicatū dicti pponitur cum dicto quo ad utrūq. s. qd ad ma-
teriale et formale. tunc est enunciatio modalis composita. et deū supponit
p se toto. Si vero p̄dicatū dicti attribuat dicto qd ad materiale solū.
et diuidat ab eo fm formale ipsius. tunc oīo dī diuisa. et dictū supponit p
pte sua. et in illo sensu illa est vera. sedentem ambulare est possibile. Et h
idem solet dici sub alijs verbis. qd p̄dicatū conuenit dicto fm potentiam
et actū simul. tunc deū supponit p se toto. s. qd conuenit sibi fm potenti-
am et non fm actū supponit p pte sua.

Ad primū modū huius false est. qd dictum potest supponere p se toto
vel p sua pte. s. qd p̄iunctio p̄iungit inter oīones aut inter p̄pōnes
nulluz est dictum supponēs p pte vel p toto. s. tales palogismi non pnt
ibi p̄phendi. Dm q ppter hoc motuū brūs Thomas in suis fallacijs
ponit duos modos. qui tū hic p̄prehēdi pnt sub p̄iō. qz petr⁹. hy. vult q
tunc est primus modus huius false qd vna determinatio diuersimode de-
terminat suum determinabile. et hoc fit dupl. vt dictum est.

Scds mod⁹ puenit ex eo q aliqua determinatio
p̄t referri ad diuersa. Et penes istū modū palogizat
sic. quicūqz scit lrās nūc didicit eas. sed iste antiqu⁹
grāmatic⁹ scit lrās. s. nūc didicit eas. Dm q ma-
ior est duplex. qz hec determinatio nūc p̄t determina-
re hoc verbū didicit: sic ē p̄posita et falsa. et sequit cō-
clusio. vel p̄t determinare hoc verbū scit. et sic est di-
uisa et vera. et non sequit p̄clusio. Silt hic. qd vnum
solū p̄t ferre. plura p̄t ferre. sed qd nō plā p̄t ferre pōt
vnū ferre. ergo qd n̄ p̄t plā ferre p̄t plura ferre. Dm
q maior est duplex. qz hec determinatio solū pōt de-
terminare hoc verbū potest. sic maior est falsa et p̄po-
sita et sic est sensus: q illud qd p̄t ferre vnū cum alio
potest ferre plura. Vel pōt determinare hoc verbuz
ferre. sic maior ē falsa et p̄posita. et ē sensus verus et
p̄positio vera sub hoc sensu. qd p̄t iam ferre vnū so-

Petri His. Folio CCXLVI

lū. et ferre n̄ plura: p̄t plura ferre. Silr. tu scis tñ tres hoies currere. posito casu q̄ sex currāt et nescias de tribus. Hec ē duplex: q̄ hec dco tñ p̄t defiare b̄ h̄bū scis. vel currere. si determinat b̄ h̄bū currere. sic ē cōposita falsa. si scis. tūc ē diuisa et vera. et palogisatur sic. Tu scis tñ tres hoies currere: posito casu q̄ sex currāt: b̄ q̄cqd scis ē vex: q̄ tñ tres hoies currere est vex. Maior ē duplex. vt iam dictum est.

Hic ponit scdm modū dicens. q̄ puenit ex eo q̄ vna determinatio p̄t referri ad diuersa determinabilia. et fm hoc sic palogisat. Dñe qd ē. necessario est. sortes est. q̄ necessario est. Maior est duplex. q̄ (necessario) p̄t determinare scd̄z (est) et sic ē p̄posita et falsa. et sequit̄ conclusio. Vel p̄t determinare p̄mū (est) et sic est diuisa et va. si nō sequitur conclusio. Et p̄t pe. bys. tres palogismos. qui patent in tertio.

Ar̄. Primus modus nō distinguit a scdo. q̄ nō sunt duo modi falsi p̄positionis. H̄is pbat q̄ cū dico. sedentem ambulare ē possibile. modus p̄t determinare dictū captū p se toto. et dictū captū p sua pte. et tunc vna definitio fert̄ ad diuersa determinabilia. Dñm q̄ modus nō fert̄ ibi ad diuersa determinabilia. s̄ ad vnū determinabile diuersimode captum q̄ modus sp̄ defiat idē dictū. licet diuersimode captum.

Ar̄. Totū et sua ps distinguuntur realiter. vtz de pietate et domo. ergo totū dñi et ps dicti distinguuntur. et p̄ h̄is adhuc vna determinatio fert̄ ad diuersa determinabilia. Dñm q̄ totū integrale et sua ps distinguuntur realiter. vt assumit argumentū. nō tñ totū in mō et sua ps. sicut homo et hō alb⁹ nō distinguuntur nisi sicut supi⁹ et inferi⁹. et sic est in p̄posito et dicto toto et ei⁹ pte. Vel dñm q̄ licet dictū captū p toto et ei⁹ pte sint diuersa determinabilia foras. nō tñ fm vocē et materialiter.

Ar̄. Vni⁹ determinatiois ē solū vnū determinabile. sicut vni⁹ determinabilis est solū vna determinatio. q̄ scd̄s modus est falsus. H̄is pbat. q̄ intellect⁹ n̄ nō p̄t vnā determinatōz ferre ad diuersa determinabilia. q̄ nō p̄t plura sil̄ intelligere scdo topicorū. Dñm q̄ vna determinatio in vna acceptōe intellect⁹ nō p̄t ad diuersa determinabilia referri. q̄a nō p̄t ab vno intellectu sil̄ intelligi. tñ fm plures acceptōes intellectus successiue vna determinatio p̄t referri ad diuersa determinabilia.

Notandū. Quando arguitur mediante coniunctione in exemplis istius modi sit fallacia diuisionis fm p̄mum eius modum. quia arguitur a diuisa falsa ad compositam veram. qd patz hic. qui potest vnum et vnum ferre potest plura ferre. sed qui vnum solū potest ferre. potest vnum et vnum ferre. ergo qui vnum solū potest ferre potest plura ferre. Et tam maior est duplex q̄ minor. quia si (et) copulat inter terminos tunc maior est composita vera et minor falsa. si vero inter propositiones. tunc maior est diuisa et falsa. et minor vera et p̄posita.

Tractatus Sextus

E falsa diuisionis seq̃t. Quid sit diuisionis dictus
 ē pri^o. Falsa diuisionis ē idoneitas decipiēdi p
 ueniēs ex eo q̃ oīo pposita aliq̃ ē x̃a: 2 diuisa falsa.
 vna 2 eadē manēs h̃z materiā. differēs fm formā dī
 uersa scās: q̃ credit eē x̃a i sensu diuiso. eo q̃ x̃itate
 h̃z i sensu pposito. Cā appētie h̃^o fallē ē oīo pposi
 ta h̃is idēpitātē i materia cū oīoe diuisa. Vel cau
 sa appētie ē idoneitas oīonis eiusdē h̃z substantiaz
 2 fm sitū magis debitū. Cā defect^o ē diuersitas sen
 sus diuisi a sensu pposito.

Postq̃ pe. hyl. defiauit de falsa pōnis. hic p̃r defiat de falsa diuisionis. Cui^o ordiis rō ē. q̃ i falsa pōnis ē maior cā appātie. cū ibi partes ordinant fm sitū magis debitū q̃ in falsa diuisionis. vbi ptes ordinant fm sitū nun^o debitū. An qd sit diuisionis deū est pri^o. s̃ quid sit falsa diuisionis. que cā appētie. 2 q̃ cā defect^o patet in textu.

Quāto dicit iter se oīo pposita 2 diuisa. Dōm q̃ dicit inter se diu
 pliciter. Pri^o q̃ in oīone pposita ptes ordinant fm sitū magis de
 bitum. hoc est fm sitū in quo de x̃tute fmonis magis accipiuntur. Sed
 in oīone diuisa ptes ordinant fm sitū nun^o debitū. hoc est fm sitū in quo
 x̃tute fmonis nō debēt accipi. Scdo differūt ex mō pferēdi. nā oīo ppo
 sita pferē platione continua. sed diuisa pferūt platione discontinua di
 uidendo p̃dicata dicti a lbiecto dicti. vt dicendo. oīo ppositio vera est. si
 vera ponatur in lbiecto tūc oīo est diuisa 2 vera. 2 tunc debet pferri pla
 tione discontinua. sed si vera se tenet ex pte p̃dicati. tunc erit pposita fal
 sa. 2 pferē platiōe continua. Et q̃ sit composita patet. q̃ ptes ordinant h̃z
 situm magis debuum.

Ad Cā appētie huius fallacie sumit^o ex pte oīonis pposite vere. s̃
 ista fallacia debet nominari falsa compositionis. Añs pbatur. q̃
 pbabilitas in ista falsa puenit ex oīone composita vera. Dōm q̃ h̃z ex
 pte oīonis pposite vere sumat^o appātie pbabilitatis pmissay. tamē ex
 pte oīonis diuise false sumuntur appētie pbabilitatis p̃he. q̃ p̃cipali
 or est in paralogismo. Et hoc sic patet. nam cum arguitur. omne animal est
 sanū vel egrum. s̃ non omne animal est sanum. ergo omne animal ē egrū
 illa consequentia tenet. quia ibi arguitur a maiore disunctiua cuius destru
 ctione vnius partis ad alteram. 2 illa maior si sit disunctiua tunc est diui
 sa falsa. ergo ex parte oīonis diuise false sumitur ibi pbabilitas p̃he.

Ad Falsum non debet pbare falsum. sed in dicto paralogismo oīo dī
 uisa est falsa. ergo r̃pā nō p̃t pbare conclusionem falsam esse veraz
 Dōm q̃ licet falsum non probet vere aliquam conclusionem falsam cō
 teram. tamen bene appēter. 2 hoc sufficit.

¶ In oratione composita et diuisa eodem modo proferuntur littere. syllabe. et dictiones. ergo ille orationes non differunt in modo proferendi. Bdm qd licet in illis dictiones fm se eodẽ modo pferant. non tamen eam ad earum vnionem inter se. quia quandoq; diuiduntur abinuicem et qhqs componuntur. vt patuit.

¶ Quomodo potest sciri vtrum in aliquo paralogismo sit fallacia compositionis vel diuisionis. Dicendum qd hoc modo. quia quado aliqua oratio est vera in sensu diuiso. et illa eadem est falsa in sensu composito. tunc per eam sit fallacia compositionis. Exemplum. vt quicunq; scit lras nunc. didicit illas. pausando post nunc est diuisa vera. sed continue proferendo est composita falsa. Sed quado oratio aliqua est falsa in sensu diuiso. et illa eadem est vera in sensu composito. tunc per eam sit fallacia diuisionis. vt hic omnis propositio est vera vel falsa. omnis numerus est par vel impar. qd oes in sensu diuiso sunt falsæ.

Istius fallacie duo sunt modi. Primus modus puenit ex eo qd aliqua iunctio potest copulare inter terminos vel ppones. Et fm istum modum palogizatur sic. Quicunq; sunt duo et tria sunt duo et tria: s quinque sunt duo et tria: qd quinq; sunt duo et sunt tria. Ad Bdm qd minor est duplex: qd hec iunctio (et) potest iungere inter terminos vel inter ppositiones. Si inter terminos sic est pposita et vera: et est sensus. duo et tria insimul iuncta faciunt quinq;. Si inter ppones: sic est falsa et diuisa: et est sensus qd duo sunt quinq; p se: et tria sunt quinq; p se: qd est falsum. Similiter e h: quicunq; sunt duo et tria sunt paria et imparia: quinq; sunt duo et tria: ergo quinq; sunt paria et imparia. Bdm qd maior est duplex: qd ibi potest esse copulatio inter terminos. et sic est vera et pposita: et e sensus. quinq; sunt duo et tria insimul iuncta: vel e copulatio inter ppositiones: et sic ipa e falsa et diuisa: et tunc sensus est: quinq; sunt duo et quinq; sunt tria: qd e falsum. Similiter e hic: omne aial est rationale vel irratio-

Tractatus Sextus

le: sed non oē aīal ē rationale: ḡ oē aīal ē irrationale.
Bōm q maior ē duplex: eo q ista pūctio vel p̄t con
iūgere inter terminos: ⁊ sic ē vera ⁊ composita: vel in
ter p̄positiones: ⁊ sic ē falsa ⁊ diuisa. Sīl̄ h. oē aīal
ē sanū vel egz. Vel hic oīs linea est recta vel curua:
vnde oēs iste sunt vere quādo coniunctio coniungit
iter terminos ⁊ sunt compositae: s̄ sūt false quādo con
iūctio pūgit iter oīones ⁊ p̄positiones diuise: quia
pūctio p se ⁊ p̄io ē p̄iunctiua p̄tū oratioīs: ⁊ ex p̄se
quenti ipa pūgit orationē cū oratione.

Hic p̄r ponit modos siue spēs h̄ fallē. dicens q eius sunt duo modī.
Prim⁹ est qī vna ⁊ eadē determinatio diuersimode determinat idē de
terminabile. Et continet iste mod⁹ sub se duos modos. vn⁹ est qī aliqua
p̄iunctio potest copulare inter terminos vel p̄pōnes. De quo petr⁹ h̄s.
In textu ponit septē exēpla q̄ penit⁹ eodē mō soluūt⁹ ⁊ distinguūt⁹. Al
ius mod⁹ est qī aliqđ dictū supponit p se toto vel p sua pte. ⁊ fm istū mo
dū sic palogisat. Omne qđ ē impossibile esse albū impossibile est recipere
albedinē. s̄ nigrū esse albū est impossibile. ergo nigrū recipere albedinem
est impossibile. p̄is est falsum. Solutio minor est duplex. qz illud dictum
nigrū ēē albū p̄t diuersimode determinari p hunc modū impossibile. nam
si impossibile determinat hoc dictū cap̄tū p se toto tunc ipa est vera. ⁊ nō
seq̄tur conclusio. s̄ cōmutat̄ hec falsa. Si nō determinat illud dictum ca
p̄tū p sua pte vt sic s̄iectū dicti capiat⁹ p materiali t̄m. tunc est diuisa et
falsa ⁊ bene sequit̄ conclusio. Et sīl̄ distinguūt⁹ iste. sedentē ambulare
est impossibile. Inuistū esse iustū est impossibile. Albū esse coloratū est ne
cessariū. Albū nō esse nigrū est necessariū. q̄ oēs in sensu diuiso sunt false.

Notādū Qz qī pūctio pūgit inter terminos tūc dī oīo cōposi
ta. qz sic ptes ordināt⁹ fm sitū magis debitū. qz con
iunctio p̄io ⁊ p se est cōiunctiua p̄tū oīonis. s̄ qī coniungit inter p̄pōnes
tunc oīo dī diuisa. qz ptes ordināt⁹ fm sitū min⁹ debitū. qz solū ex p̄nti
⁹ gīa p̄tū est p̄iunctiua oīonū. An p̄z q in exēplis text⁹ in p̄missis sem
per oratio composita est vera ⁊ diuisa falsa.

Ad p̄m⁹ mod⁹ hui⁹ fallacie nō distiguit⁹ a p̄io mō fallē amphibō
logie. ḡ male ponit̄ hic. Hīs p̄bat⁹. de isto palogismo. quēcūq;
cōtingit dicere p̄tingit loqui. s̄ tacentē contingit dicere. ergo tacentē con
tingit loqui. ibi est primus modus fallē amphibologie. vt supra patuit. ⁊
enā est hic primus modus fallē diuisionis. qz vna determinatio. s̄. conti
git. potest diuersimode determinare idē determinabile. s̄. tacentem.

Bōm q licet vna determinatio determinat diuersimode idē determina
bile, tū hoc non fit cū variatōe p̄tū fm sitū magis vel min⁹ debitū. quia

Petri Hif. Folio CCXLVIII

sive ille actus tacente pconstruat siue post sit? ē eq̄ debet? et ita non ē ibi variatio sensus compositi et diuisi.

Aī ibi variat sensus ppositi et diuisi sū sitū magis vel min? debetū. Et ibi fallā pponis vel diuisionis. Hīs pbat. qz illud dictū tacē tē loq̄ p̄t supponere p se toto vel p sua pte. et ille mod? contingit p̄t deſminare subiectū dicti p materiali et formali sū. et tunc est sit? magis debetū. et sensus ppositi falsus. vel p̄t deſtare subiectū dicti p materiali tū. et sic est sit? minus debetū. et sensus diuisus ver? Bōm qz in p̄dicto palogismo p̄t eē p̄m? mod? amphibologie. et p̄m? mod? p̄pōis. respectu tū diuerso. Nam p hoc qz ille actus tacente p̄t p̄strui an dicere vel p? causatur fallā amphibologie. s p hoc qz ille mod? p̄tingit determinat subiectum dicti. i. tacente capiti p se toto. tunc sumit p ipm fallā pponis. quia tunc est sensus falsus et cōpositi. Et qñ determinat tacente p pte sua. s ē p pte materiali tū. tunc est sensus diuisus ver?. et tunc ex illo sensu diuiso vero nō sumit fallā diuisionis s pponis. qz ex apparēti p̄deputate ofonis diuise xē cū cōposita fallā sumit fallā cōpōis.

Secōds mod? h? fallacie diuisionis. puenit ex eo qz aliqua deſiatio p̄t referri ad diuersa: vt hic qz vidisti hūc pcussuz s pcussus ē. sed oculo vidisti hūc pcussuz g oculo pcussus ē. Bōm qz minor ē duplex. qz iste ablatiuus oculo p̄t deſmiare s p̄ticipiū pcussus. et sic ē diuisa et fallā. et ē sensus: tu vidisti hūc pcussuz oculo et sic seq̄tur p̄clo. vel p̄t deſiare hoc x̄bū vidisti et sic ē pposita et vera. et tūc sensus ē: tu vidisti cū oculo hūc pcussum: sed tunc non seq̄tur conclusio.

Hic assignat scōm modū. dicens qz puenit ex eo qz aliq̄ determinatō p̄t determinare diuersa. de qz auctor nō ponit nisi vñū exemplū. Vel etiam est qñ idē determinabile determinat a diuersis determinatōib?. Et s hoc sic palogizat. null? hodie nat? fuit heri. hō decē annoz ē hodie natus. g hō decē annoz nō fuit heri. Minor ē duplex. qz hoc aduerbiū hodie p̄t determinare hoc x̄bū ē. et sic ē cōposita et vera. et nō seq̄t p̄clo. S3 qz sit cōposita p3. qz aduerbiū magis natū ē determinare x̄bū qz p̄ticipiū. Sunt ergo plura alia exēpla. qz declaratio est eadē cū isto hic posito.

Aī Iste secundus modus omnino coincidit cum secundo mō fallacie compositionis. ergo in textu male ponitur iste modus ab illo distinctus. Hīs probatur. quia secundus modus in vtrāqz fallacia p̄uenit ex eo qz aliqua determinatio potest referri ad diuersa determinabilia.

Dicendum qz hoc sit diuersimode hic et ibi. Nam secundus modus in fallacia compositionis sumitur per hoc qz determinatio determinans determinabile quod est magis nata determinare reddit orationem diuisam veram. Sed scōs mod? in ista fallā diuisionis sumit cōtra. qñ determinā

Tractatus Sextus

ratio determinans determinabile qđ min⁹ nata est determinare reddit ofo
nem diuisam falsam. et si determinat determinabile qđ magis est nata de-
terminare reddit orđnem cōpositam veram.

Ad eadē determinatio nō p̄t referri ad diuersa determinabilia. ergo
ista distinctio non valet. Hīs pbat⁹. qz intellect⁹ n̄ nō pōt simul
vnam determinatōz ferre ad diuersa. Ddm vt prius dcm ē circa secūdu
modū fallē p̄pōnis. Vel ddm qz vna determinatio p̄t sit a plurib⁹ referri
ad diuersa. et hoc sufficit.

Eq̄tur de fallā accent⁹. Accēt⁹ ē certa lex et re-
gula ad eleuādū vel deprimendū syllabā vnius
cuiusqz dictionis. Et iste accent⁹ diuidit in accentū
grauē acutū et circūflexū. Grauis est qui deprimitur
in fine. Acut⁹ est q̄ in fine eleuatur vel acuitur. Cir-
cūflexus est qui acuitur et deprimi⁹ sit: vel circūflex⁹
ē q̄ p̄cedit ab ymo et p̄cedit i altum: et finalr tēgit in
ymū: vt hierl̄m. Fallacia accētus ē ydoneitas p̄cipi-
endi pueniēs ex multiplicitate dictionis eiusdē fm
substantiā: diuerse fm modū p̄ferendi diuersa signi-
ficantis. Cā app̄ntie h⁹ fallacie est vnitas dictionis
fm materiā vel fm substantiam solū. Cā defect⁹ est
diuersitas significator.

Hic defiat de fallā accentus q̄ sequit⁹ fallaciā p̄pōnis et diuisionis licet
fiat in orđne. qz in eis est maior cā app̄ntie ad decipiendū. eo qz i ipis
dictōes manent cedē. licet ofones varientur. sed in fallā accēt⁹ variant⁹
dictōnes fm diuersum accentū. et ideo ibi nō est tanta cā app̄ntie. Et p̄-
cedit ista fallā falsam figure dictōis. qz multiplex potentiale p̄cedit mul-
tipler fantasticū. sed fallā accēt⁹ peccat penes multiplex potentiale. et fal-
lacia figure dictionis peccat penes multiplex fantasticū. is̄ patet ordo.
Et in hoc textu sunt quatuor p̄ ordinē. p̄rio diffinitur accent⁹. scđo diui-
dit⁹. tercio ponit⁹ diffinitio fallē accēt⁹ cū cā app̄ntie et defect⁹. q̄rto po-
nunt⁹ ei⁹ duo modi. Dicit⁹ q̄ p̄rio. accēt⁹ ē certa lex vel syllaba ad depri-
mendū vel eleuandū quālibet syllabā alicui⁹ dcm̄s. Cū d̄r certa regula
tangit⁹ causā fōnalis ei⁹ cū d̄r ad deprimendū vel eleuandū tangit⁹ cā fi-
nalis. cū d̄r quālibet syllabā tangit⁹ cā materialis in qua est accēt⁹. quia
p̄rio conuenit syllabis. et p̄ syllabas puenit dcm̄b⁹. et p̄ dictōes puenit ofo
nib⁹. Alie sūt due ptes satis declarantur i textu.

Ad grāmaticū spectat determinare de accentu. q̄ logice male p̄fi-
derat de ipō. Ddm qz hoc sit diuersimode. quia grāmaticus con-

De. Dif. Folio CCXLIX

considerat de accentu ut est passio vocis scaturiens in ordine ad suum finem. qui est
pergrue apte et non barbare exprimere mentis preceptum. Et secundum hoc dicitur accentus
est qui ad aliud datus. quod etiam mensura eleuationis vel depressionis est quod datur
catus ordinatur ad exprimendum mentis preceptum. Sed logicus considerat de
accentu prout ab una dictione secundum diuersum accentum habent diuersa scaturiens per
summi fallacia accentus. Et ideo dicit sanctus Thomas in suis fallacijs quod ac-
centus ut hic sumitur est modus pronuntiandi aliquam dictionem.

¶ Si. Diuersi artifices habent diuersa considerare. ergo grammaticus et logicus
non possunt unum accentum considerare. Ad id probatur. quod secundum philosophum tertio de anima sciencie
secantur quodammodo et res de quibus sunt. Dominum quod diuersi artifices bene
habent diuersa considerare. possunt tamen unum considerare diuersimode. et ita est in pro-
posito. ut prius dictum est.

¶ Quomodo diuiditur accentus? Dominum quod diuiditur in tres species. scilicet in accentum
grauem acutum et circumflexum. Quare sufficientia sic sumitur per. Nam omnis
accentus aut est simplex aut mixtus. Si simplex hoc est duplex. vel est cum
depressionem vocis. et sic est grauis. et sic est acutus.
Si sit mixtus sic est circumflexus. qui misceat ex eleuatione et depressione.

¶ Nullum est graue vel acutum in accentibus. ergo accentus male diuiditur
Ad id probatur. quod omne graue vel acutum est corpus. Dominum quod graue et acutum
capiunt duplex. uno modo proprie. et sic solum reperiuntur in corporibus. Alio modo
capiunt transumptiue. et sic accentus dicitur grauis vel acutus. nam sicut cor-
pus graue mouetur deorsum. ita grauis accentus est depressio syllabe. et tunc
dicitur deorsum. Et sicut corpus dicitur acutum quod facili penetrat sursum. ita eleua-
tio syllabe acuta penetrat aere sursum.

¶ Quid est falsa accentus. Dominum quod est idoneitas decipiendi. prout
dicitur per philosophum diuersa sententis. Sed cum apparet hoc fallacie est unitas dictionis
secundum materiam vel secundum substantiam solum. Et defectus est diuersitas factorum quam precomi-
tat diuersitas accentus. sicut accipiens precomitat suum subiectum.

¶ Nulla est falsa spiritus vel temporis. quod nulla est falsa accipiens. Tenet ista a si-
militudine. quod sicut accipiens est accipiens dictionis. ita spiritus et temporis. Dominum quod quatuor sunt
accipiens dictionis. scilicet numerus spiritus temporis et accentus. per numerum litterarum non causatur
fallacia. quod variato tali numero non manet ydeitas vocis. sed per spiritum vel aspi-
rationem que designatur per litteras. et per temporis potest cauere ista fallacia in
tunc variatio spiritus vel temporis causat variationem accentus. ideo ista fal-
lacia magis denotatur ab accentu.

Ad istam fallacie duo sunt modi. Primum modum prouenit
ex eo quod aliquis dictio potest perferri diuersis accentibus: ut hic
omnis populus est arbor: gens est populus: ergo gens est
arbor. Dominum quod maior est duplex: quod prima syllaba habet dicitur
dictionis populus potest perferri longa: et sic est vera: et non sequitur
tunc conclusio: vel potest esse brevis: et sic est falsa: et sequitur

Tractatus Sextus

pclusio. Sicut hic. ois ara ē i tēplo: stabulū porcorū ē ara. ḡ stabulū porcorū ē i tēplo. Bōm ē sic pū? Similiter hic: qdā d hama hama capif. mulier amatur ḡ mulier hama capif. Bōm q maior ē duplex: eo q bec dco amat pōt pferri cū aspiratione. vel sine aspiratione si cū aspiratione sic ē vera ⁊ non seqtur pclusio si sine aspiratione sic ē falsa. ⁊ seqtur pclusio. Vel sic ḡscūq viros iustū ē pēdere dignū ē penā pati: sed iustos viros dignū ē pēdere: ḡ iustos viros dignū est penā pati. Cū vtraq pmissay ē duplex. eo q bec dictio pēdere pōt pferri media longa vel breui.

Hic pōt pe. hys. ponit duos modos b? falle. qz primus puenit ex eo q aliq dictio pōt pferri diuersis accentib? . vt hic ois ppls ē arbor. gens ē populus. ḡ gēs est arbor. Et soluit sic. qz vtraq pmissay ē duplex. aut em populus est prima longa. tunc maior est vera ⁊ minor falsa. vel pīa breuis. tunc est econtra. vtz p hunc versum. Populus ē arbor. populus collectō gētis. Sicut dicit de isto palogismo. qdūq vult pendere vult suspēdi. s tor tor pendens hoīem vult pendere. ḡ tor tor pendens hoīem vult suspēdi nam ambe pmissae sunt duplices. qz pendere capif vno mō neutrali. ⁊ sic est sede puigatōis ⁊ media longa. Alio mō capif actiue. ⁊ sic est tercie cōlugatōis ⁊ media breuis. Si iam in vtraq pmissay capif neutrali. vt sit media longa. tunc maior est vera ⁊ minor falsa. Sed si in vtraq sumatur actiue vt sit media breuis. tunc est econtra. Et istis duob? modis bñ seqtur pclusio. Sed si in maiorū sumat neutrali ⁊ in minorū actiue. tūc ē fallacia accentus.

Af In palogismo primi modi ē fallacia equocatōis. ergo ibi nō ē fallacia accēt? . Aliis pbat. qz ppls pīa longa ⁊ pīa breuis equoce fecit arborē ⁊ gentē. ⁊ ita sicut de alijs dī. Dōz negando aīis. qz ad fallaciam equocatōis requiritur q dictio actuali vna fin eundē accentū plura fecit. iam in pīo mō huius fallacie dictio est vna potentiali. ⁊ s diuersum accentum plura fecit.

Af Non decipiuntur fin diuersum accentū. ḡ nulla est fallacia accent? . Aliis pbat. qz fin diuersum accentū statim pgnoscam? diuersa ita alicui? dictōis. ⁊ sic accentus pōt fallaciā Bōm q licet pgnoscentes diuersa significata ex diuersitate accentus non decipiuntur tamen ignorantēs diuersa significata ex diuersitate accentus bene decipiuntur. Bōo dicitur in pīo libro elenchorū q ignorantes virtutes vocabulorū de facili palogifantur.

Secūds mod⁹ puenit ex eo q̄ aliq̄ vor p̄t eē dictio vel oratio. vt hic tu es q̄ es. s; quies ē req̄es. q̄ tu es req̄es. Dicendū q̄ maior ē duplex. eo q̄ q̄es p̄t eē dictio vel oratio: si sit dictio tūc ē falsa et seq̄tur conclusio. si sit oratio sic ē vera et non seq̄tur conclusio. Sicut hic: quicq̄d fecit de⁹ inuite fecit de⁹ coacte. sed de⁹ fecit vinū in vite. q̄ de⁹ fecit vinū coacte. Bōm q̄ maior est duplex. eo q̄ inuite p̄t esse oratio vel dictio. si dictio sic ē vera et non sequitur conclusio. si sit oratio sic ē falsa et sequit̄ conclusio. Similiter hic. q̄cunq; h; dilectionē sup̄nam h; dilectionē dei. vsurarius h; dilectionē sup̄nam. ergo vsurarius h; dilectionem dei. Dicendū q̄ hec dictio supernā p̄t capi dupl̄r. Vno mō vt ē dictio: et sic minor ē falsa et sequitur conclusio. Alio mō p̄t eē oratio et sic est v̄a et non seq̄tur conclusio. Sicut hic. metuo longas p̄eunte noctes lydia dormis. Vñ hec dictio metuo potest eē dictio vel oratio.

Hic subdit secundū modum dicens. q̄ prouenit ex eo q̄ aliqua vor p̄t esse dictio vel oratio. vt hic Quicūq; prestat dat alteri. lap̄s prestat. ergo lapis dat alteri. Vtraq; p̄missa est duplex. quia prestat p̄t esse dictio vel oratio. Si sumat̄ in vtraq; vt dictio sic maior est vera et minor falsa. et istis duobus modis sequit̄ conclusio. Sed si in maiori capiat̄ vt vna dictio. et in minori vt vna oratio. et sic prestare est ante stare. tunc vtraq; p̄missarū est vera. sed est falsa accentus. Et similiter est dicendum de ista orōne sumpta ex oda. xxvij. libi primi Oatij. Metuo longas p̄eunte noctes lydia dormis. nam metuo potest esse vna dictio. et tunc est idem quod timeo. Et est sensus versus. Metuo id est timeo. o lydia dormis longas noctes. i. p̄ longas noctes. p̄eunte. i. p̄ereunte sup̄ me. Secūdo p̄t esse duo. p̄nomina. s. me tuo. et tunc sensus est. O lydia dormis longas noctes. me tuo supple amico. p̄eunte. i. ambulāte longas noctes. Tercio p̄t esse vñs nomē cum aduerbio vel interiectione o. vt metu et o. et tunc sensus est. O lydia dormis p̄eunte. i. p̄ambulante me longas noctes. metu. i. cum timore. Quarto possunt esse tres dictiones. s. duo pronomina cum vna interiectione. s. me tu o. tunc sensus est. O lydia tu dormis longas noctes p̄eunte me. Et sim hoc paralogizatur sic. Quicūq; dicit metuo longas p̄eunte noctes et c. non

Tractatus Sextus

dicit se timere. ergo dicens se timere non dicit se timere. utraq[ue] p[re]missa[rum] di-
stinguitur. quia si metuo in utraq[ue] p[re]missa[rum] teneatur ut dictio simpliciter
sic maior est vera et minor falsa. Sed si capiatur in utraq[ue] p[re]missarum ut
sint due dictiones vel tres tunc maior est falsa et minor vera. et bene sequi-
tur conclusio. Sz si in maiori capiatur ut una dictio. et in minori ut due vel
tres dictiones. tunc non sequitur conclusio. h[ic] fit ista fallacia.

A Tres sunt sp[eci]es accentus. ergo tres erunt modi seu sp[eci]es fallacie ac-
centus. Consequenter p[ro]bat[ur]. q[uod] quelibet sp[eci]es accētus facit fallaci-
am accentus. D[icitur] q[uod] ille tres species faciunt unū modū fallacie. et cō-
prehenduntur sub prima. nam primus modus est q[uod] aliqua dictio potest
p[ro]ferri diuersis accentibus. per quēcumq[ue] accentū h[ic] fiat.

A Tres species formaliter distincite nō p[oss]unt facere unā sp[eci]em. ut homo
leo asinus nō constituūt unā sp[eci]em. h[ic] solutio est falsa. D[icitur] q[uod] q[ui]
uis tres sp[eci]es nō possunt facere unā sp[eci]em specialissimā. tū bene faciūt unā
subalternam. que est genus illar[um] specier[um] sub quo p[ro]tinent. nam p[ri]m[us] mo-
dus h[ic] se ut genus ad sp[eci]es accentus.

Q Sub quo nō continet iste palogismus. Quicunq[ue] scit quia nam
tanti nymphi tincerunt ethera. scit p[ro]pter quid tanti nymphi tince-
runt ethera. sed rusticus scit q[uod] nam tanti nymphi tincerunt ethera. h[ic] scit
propter quid tanti nymphi tincerunt ethera. Dicendum q[uod] continet sub
secundo modo. cum quia nam possit esse una dictio vel due dictiones. vel
etiam quia potest p[ro]ferri acuto accentu vel graui. Et soluit sic. si quia nā
capiat[ur] in utraq[ue] p[re]missa[rum] ut sunt due dictiones et p[ro]feratur accētū acu-
to. tunc idē est q[uod] p[ro]pter q[uod]. sic maior est v[er]a et minor falsa. nam rustic[us] nō
scit p[ro]pter quid tanti nymphi. i. tante nubes tincerunt. i. obnubilauerunt
ethera. Si autē quianā capiatur ut est una dictio. et p[ro]feratur accentu graui
tunc idē est q[uod] quia. sic maior est falsa et minor vera. nā rusticus bene scit
quia ita est q[uod] tanti nymphi obnubilāt ethera. et istis duobus modis be-
ne sequitur conclusio. Sz si in maiori sumatur p[ro]pter quid. et in minori
pro quia. tunc fit ista falsa. Et est istud exemplum sumptum ex Argilio in
Eneydos libro quinto sic dicente. Ne quia nam tanti tincerunt ethera
nymphi.

Equitur de fallacia figure dcōis. Fallacia figu-
re dcōis vltio loco ponit iter fallacias in dcōe.
q[uod] facit multiplex fantasticū. Figura at[que] est q[uod] termino
vel terminis clauditur. termino ut circul[us]. terminis
ut triangulus q[uod] drangulus. et sumitur hic figura simi-
litudinarie. Fallacia figure dcōis est similitudo dcōnis
cū dcōe penes finalē terminatōez in pte nō idē h[ab]ean-
te. et facit multiplex fantasticū. Est autem multiplex
fantasticum: q[uod] aliqua dictio h[ab]eat unū: et videt h[ab]ere

aliud
ctio
nem
appa
alia t
ras e

q[uod]d
tiplex a
peccat
laciā
appare
ius fall
no p[ro]p
drang
gura
dictio
lacia fig
natio d

A dicitur. E
minata
mō capi
titatis.
vel tern

A D[icitur] q[uod]
ris p[ro]p
circum
sive co

A nis. E
p[ro]p
lacia fig

pa
posu
dus

Pe. hyl. Folio CCLI

aliud ppter similitudinē quā habet in pte cū alia dictione. vt videre fecit passionē: et videtur fecare actionem ppter hoc qd est simile huic verbo agere. Causa apparentie huius falsē ē similitudo vnius deōis in pte cum alia deōe non idem fecante. Causa defectus ē diuersitas eorum qd videntur eē similia.

Postq. Pe. hyl. supius determinauit de fallacijs peccatibus fm multiplex actuale et potētiāle. h. p. determinat de fallacia figure dictionis. q. peccat penes multiplex fantasticū. Et p. diffinit figurā. scdo diffinit fallaciam figure dictionis. tercio describit multiplex fantasticū. sub dēs cām apparentie et cām defectus. vtz sat. clare in lra. q. to ponit tres modos huius fallacie. Dicit q. b. figura est q. termino vel terminis claudit. d. termino ppter figurā circulārē. d. terminis ppter figuras multāgulares. vt q. drangulum triangulū. Et p. similitudinē ad talē figurā d. figura deōis. q. si gura p. deā est terminatio sbe et q. titatis. h. trāsumptiue d. terminatio dictionis. siue illa fiat ex pre vocis vel fecati vel modi fecandi. Et ideo fallacia figure dictionis q. est rdonetas decipiēdi nō est aliud nisi falsis terminatio deōnū adinuicē p. quā credim. q. vna deō idē fecat cū alia deōe.

Ar. Nullus terminus claudit termino vel terminis. h. figura est terminus q. titatis. ergo male d. q. figura est que termino vel terminis clauditur. Dm q. figura capis dupliciter. vno mō materialiter p. q. titate terminata et figurata. et sic figura non est terminus. nisi forte ipius sbe. Alio mō capis formaliter p. terminatione et mō p. tractionis linear. h. mōi quantitatis. et sic figura est de q. tra sp. ē qualitatis. et claudit termino vt circulus vel terminis. vt triangulus.

Ar. In circulo non est actu terminus. q. male d. termino ppter circulū. Qns pbat. q. in circulo terminus ē punctus. q. solū est in potentia. Dm q. figura circularis non claudit actu termino. h. superficies circularis. p. tentia sub figura circulari clauditur vno termino. s. linea. que ē eius circumferentia. et capitur figura p. contento siue sit linea siue superficies. siue corpus. et non p. continente.

Ar. Nulla est fallacia figure orōnis. q. nulla est fallacia figure deōnis. Tenet p. a. sili. q. licet est terminatio deōis. ita est terminatio orōnis. Dm q. orō primo et p. se nō h. figurā et terminationē. sed solum ex p. p. suas deōnes. quare nō ponit falla figure orōnis. sicut ponit fallacia figure dictionis.

Ita ac similitudo fit tribus modis. s. voce fecatōe et suppositōe. et fm h. tres sunt modi huius falsē. Primus modus prouenit ex simili terminatione vnius deōis cum

Tractatus Sextus

alla dictione. ut quiscunque est musa talis est poeta. scilicet musa est generis feminini. ergo poeta est generis fei. Domini quod non sequitur quod si aliquid sint eiusdem terminationis quod sint propterea eiusdem generis. Sic hic omnis aqua est humida. fluuius est aqua. ergo fluuius est humida. Dicendum quod non oportet quod si fluuius sit aqua. quod ergo illud quod dicatur de aqua quod hoc etiam dicatur de fluuiio sub eadem terminatione. Et sic. omnis homo est albus. mulier est homo: ergo mulier est alba. Et in omnibus paralogismus predictis masculinum interpretatur per femininum. Aut si formetur sic paralogismus: musa et poeta similiter terminantur. sed musa est generis feminini: ergo et poeta. tunc non est ibi fallacia figure de compositis sed fallacia compositis a coiter accedentibus. ut postea patebit.

Hic per hoc. distinguit modos huius fallacie. et ponit tres. quorum primus puenit ex simili terminatione unius dicti cum alia. propter quam creditur conuenientia eam in significato vel in modo significandi. In significato ut hic calefacere est agere. et videre est agere. In modo sciendi. ut qualis est musa talis est poeta. si musa est generis fei. et poeta est generis fei. Et debent omnes isti paralogismi solui per negationem consequentem. addendo rationem. scilicet quod non oportet propter conuenientiam dictionum in terminatione vocis sequi conuenientiam illarum in significato vel in modo significandi. sicut hic. omne animal est coloratum. omnis homo est animal. ergo omnis homo est coloratum. Soluitur negando premissam. quia licet homo et animal sint idem. non tamen oportet quod quicquid sit esse unum quod hoc etiam sit esse alterum. et ita non oportet quod quicquid dicitur de animali quod hoc etiam dicatur de homine sub similitudine terminationis.

Ad Bene sequitur. secare est agere. et videre est agere. Consequentia non est neganda. Quis probat. quod videre est habere actiuum. et scire agere. Dicendum quod licet videre sit habere actiuum generis. non tamen est habere actiuum finem terminationem quo ad primam immutationem. sed est quoddam pati.

Ad Penes similes terminationes dictionum non sumit aliquam fallacia. ergo nec fallacia figure dicti sumit penes primum modum. Quis probat. quod in omni fallacia debet esse causa apparentie. sed in istis non videtur esse causa apparentie. ergo etc. Domini quod non requiritur in omni fallacia tanta apparentia que decipiat doctos. sed sufficit quod sit tanta que decipiat aliquos simplices. et siquidem hic in proposito.

Secundus modus puenit ex mutatione unius predicamenti in aliud. vel quod una species unius predicamenti mutatur in aliam

spec
car
med
de p
cam
in al
des
cend
quic
do r
do r
cit r
dr q
et sic
est h
aliqu
quia
Bar
liter
alia
hab
tos
sequ
tem
disce

spec
specu
videt
tum.
torum
est te

speciem. vt hic quicquid heri emisti hodie comedisti
 carnes crudas heri emisti. ḡ carnes crudas hodie co-
 medisti. Dicendum q non sequitur. qz qcquid dicit rē
 de predicamento substantie. crudū dicit rem de predi-
 camento qualitatis. ⁊ sic procedit de vno pdicamēto
 in aliud. Similiter hic. quicquid heri vidisti hodie vi-
 des. sed vidisti heri albū. ergo albū hodie vides. Bi-
 cendum q non sequitur. qz albū fcat p modū qlitatis.
 quicquid hō dicit rem de ppicamento sbe. Similiter h
 do tibi solum denarium. s solum denariū non habeo: ḡ
 do tibi quod non habeo. Bōm q hec dictio solū di-
 cit relationem: qz vt habetur i scdo elenchoz. solum
 dīr quasi non cum alio. ⁊ hec dictio quod dicit sbam.
 ⁊ sic proceditur a relatione ad substantiā. Similiter
 est hic. aliq̄s dat cito equū: s non hz cito equū. ergo
 aliquis dat cito qd non hz. Dicendum q non sequitur
 quia cito dicit modū actus siue qualitātē. ⁊ qd dicit
 sbam. ⁊ sic pceditur a qualitate ad substantiā. Simi-
 liter qñ pceditur ab vna specie vnius pdicamenti ad
 aliam: vt quantoscunq̄ digitos heri habuisti hodie
 habes. decem digitos heri habuisti: ergo decē digi-
 tos hodie habes. posito q vnū amiseri. Bōm q nō
 sequitur quia hec dictio quantoscunq̄ dicit quantita-
 tem continuam. ⁊ hec dictio decem dicit quantitātē
 discretam.

Hic De hys. ponit secundū modū huius fallacie. dicēs q secundus mo-
 dus prouenit ex mutatione vnius predicamenti in aliud. vel quādo vna
 species vnius predicamenti mutatur in aliam speciem. Unde quando qs
 videt. cum arguitur ex terminis eiusdem predicamenti esse bonū argumē-
 tum. ⁊ propter hoc credat similiter q si ex terminis diuerforūz predicamē-
 torum sit conueniens argumentū ppter similitudinem dictionū ⁊ cū non
 est tunc accidit fallacia figure dictionis.

Tractatus Sextus

Notandum Quod oēs paralogismi reducuntur ad istū modū secundum. in quibus vnū predicamentū subsumentur sub alio. vel ipse vnū predicamentū sub alia specie eiusdem predicamenti. Et ponit autor quos paralogismos in textu. Primus est. quid heri emisti hodie comedisti. si carnes crudas heri emisti & carnes crudas hodie comedisti ibi est mediū subintellectū in quicquid non distribuitur pro minori subsumpto. quia quicquid est distributum substantie. & subsumentur crudū quod est de predicamento quantitatis.

Ad Res vnū predicamenti nō mutat in rem alterius predicamenti. & secundus modus huius fallacie figure deōis male assignat. Dōm qd licet res vnū predicamenti ex natura rei nō mutat in rem alterius predicamenti tñ bene mutat ex pte modi scandi. sic qd modus scandi vnū predicamenti denotat mutari in modū scandi alterius predicamenti.

Ad Hic. quicquid currit mouet. albū currit. & albū mouet. modus scandi vnus predicamenti videt mutari in modū scandi alterius predicamenti. & tñ ibi non est fallacia figure deōis. Dōm qd albū capit h materia liter p suo conotate qd est substantia. qre bene pōt distribui p hoc signū quicquid. & sic ibi nulla est fallacia. quia premisse sunt mere categorice de inesse & de presenti.

Notandum Quod sicut in diuersis predicamentis pueniunt diuersa interrogatiua. vt qd est interrogatiū lbe. qñ qñtitatē. qñ qualitatis. & sic de alijs. ita diuersis predicamentis correspondent diuersa distributiua. vt predicamento substantie correspondet ista distributiua. quicquid quilibet. & hmoi predicamento quantitatis correspondet ista distributiua. quantumcumq. quotiensq. quotiesq. locor. Item quotiens quot. predicamento xō qualitatis correspondet hoc signū qualecūq. & predicamento vbi hoc signū vbiq. & predicamento qñ hoc signū quicūq. Et fñi hoc multi formant paralogismos. quorū aliq ponunt in littera ad quorū similitudinem alij formant.

Ad Causa a parērie in isto scōdo mō sumit ex pte rex. ergo penes tpm non fit fallacia extra dictionem. Necedens pbat. qz iunū ex mutatione vnū predicamenti ad aliud. si predicamenta sunt entia realia. & tñ. Dicendū qd cōsiderādo res in rōe rex fm se ab ipis sumit fallā ex deōnez. tñ inqñtum cōsiderant vt ex rebus scatis puenit similitudo dictionū. sic causant fallaciam in dictione.

Tercius modus puenit ex diuersa suppoē termini vt hō est spēs. & aliq hō ē spēs. Et b hō ē dignissima creaturaz. ergo aliq hō ē dignissima creaturaz. hic ē pcessus a simplici suppoē ad psonalē. Sicut b aīal ē sortes. aīal ē plato & cīys. ergo aīal ē oīs homo. hic fit pcessus a pluribus determinatū ad vnā determinatā. Et iste modus solet appellari vniuoc⁹

qz in
supp
adu

Et

B ali

aīal ē

plato

gum

ergo

ab in

ergo

dos

preta

num

quali

vel h

Hic

termini

ponit

Ad

In mai

quelib

positio

homo e

nunt de

mutati

Ad

batur u

ex parti

tur q q

inconu

sumun

do cōu

sideram

person

qz iste modus vniuoce ⁊ equaliter se habet ad omnia
supposita. Vñ in qualibet pmissa supponit p vno. in
conclusionē vno p plurib⁹ ⁊ sic variat et suppositio.

Et est sciendū q in pdictis quale quid interpretatur
h aliqd. i. cōe. vel vñ interpretatur singulare. Si em̃
aial ē h aliqd. si tunc arguatur sic. aial ē sortes: aial ē
plato: ⁊ sic de alijs: ergo aial ē oīs homo: est bonū ar
gumentum: sicut hic: sortes currit: plato currit ⁊ cū
ergo oīs hō currit. Sifr hic non seqtur qñ sit pcessus
ab immobili suppositione ad mobile. vt oīs hō ē aial.
ergo oīs homo ē h aial: ⁊ sic de alijs. Hos tres mo
dos ponit Aresto. dicēs q figura dictionis fit qñ in
pretatur non idē vel diuersum vt masculinū femini
num vel neut. vñ econuerso. ⁊ rursus qd interpretatur
quale vñ qñ in tota mte qñ cōe interpretatur singulare
vel hoc aliquid.

Hic autor ponit terciū modū hui⁹ fallacie. q puenit ex diuersa suppone
termini. vt hic qñ arguit. hō est spēs. q aliqd hō est spēs. q: hō i ante sup
ponit simplr. ⁊ i ante psonalr. ⁊ de isto mō i lra ponunt qñ exēpla.

Alīc. oē aial est sba. oīs hō est aial. q oīs hō est sba. est diuersa sup
positio termini seu mutatio suppois est ex pte illi⁹ termini aial. qui
in maiori supponit p fusa. ⁊ in minori supponit simplr. Dicendum q nō
quelibet mutatio suppois causat fallaciam figure dictōis. s solum qñ sup
positio simplex. q fit respectu terminū scōe intentionis mutat in aliā. vt h
homo est spēs. q aliqd hō est spēs. Et vñ qñ arguit penes pdicata que po
nunt vñam inter suppositionē simplicē ⁊ psonalē. vel qñ occasione illius
mutationis arguit a non distributo ad distributū.

Alī Arguendo a suppoē simplici respectu terminū secunde intentionis
ad supponem psonalē est falla accētis. q nō figure dōis. Vñs pro
batur in isto paralogismo. hō est spēs. ergo aliqd hō. s. sortes est spēs. vbi
ex partiali puenientia rei sbae. s. hominis. ⁊ accidentis. s. fortis. iudica
tur q quicqd rei sbae cōuenit etiā pueniat accidenti. Vñ q nō est
inconueniens in vno ⁊ eodē paralogismo esse plures fallacias. fm q ibi
sumunt plures cause apparentie. sed sic est in proposito. nam consideran
do cōuenientā accidētis ⁊ rei sbae pmittit fallacia accidentis. s con
siderando similitudinem dictionis quam habet vt supponit simpliciter ⁊
personaliter. tunc cōmittitur ista fallacia.

Tractatus Sextus

Quod fit fallacia figure dēōis fm istū modū. Dñi q fit pmo arguendo enthymematice a termino stante simplr ad eundem stantē determinate respectu eiusdē signi. vt ois hō ē aīal. ergo aīal est ois homo. Dicitur respectu eiusdē signi. qz hic nō est fallacia. ois homo est aīal. ergo aīal est hō. Scdo fit qñ arguit enthymematice a suppone personali ad suppositionē simplicē. vt null' hō est spēs. qz hō nō est spēs. Tercio fit qñ arguit eō a suppositione simplici ad supponem psonalē. vt hō est species qñ aliqz hō est spēs. Quarto fit qñ arguit a suppositione mālī ad supponem psonalē vel eō. vt vir est generis masculini. qñ aliqz est vir generis masculini. Quinto qñ arguit a plurib' determinatis ad vnā determinatā. vt pñ in textu. An penes terciū modū peccat hoc argumentū. tu dubitas aliqd vñū. et illud qd dubitas non scis. qñ non scis aliqd vñū. qz in aīte vñū stat determinate. et in consequēte stat cōfuse et distributiue.

An isto palogismo est fallā pñtis. vt infer' pñbit. qñ non ē ibi fallacia figure dēōis. Dicendū q nō est incōueniēs cōsiderat' diuersis causis apparentie. qz si qñ decipiat ppter hoc q videt q talis modus arguendi tener in consiliis dēōibus. et credat etiā sic tenere i alijs ppter similitudinem dictionum. et hoc fit per istā fallā. An dñ in libro elenchor. qui in oibus argumentis nouerit assignare fallaciā figure dēōis est. ppe videre vñ in oibus scientijs.

que fit huiusmodi pñtis id est pñtis
Equit de fallacijs extra dictionem: que sunt septem. s. accidēs. fm quid ad simplr. ignorantia elenchi. petitio principij. consequens. non causa vt causa. fm plures interrogationes vt vnā. Differūt aut iste fallacie a fallacijs in dictione: qz fallacie in dictione habent causam apparentie ex parte vocis. Sz fallacie extra dictionē habent causam apparentie et defectus ex parte rei et non ex parte vocis: et propter hoc dicuntur extra dictionem.

Postqz pe. hyl. determinauit de fallacijs in dēōne. hñr determinat de fallacijs extra dictionem. Et ratio ordinis est quia fallacie in dēōe causāt deceptiones fm voces ex quibus capiunt suas causas apparentie. Sz fallacie extra dictionem causant deceptiones ex parte rez. a quibus capiunt suas causas apparentie. sed in disputatione voces pcedūt res. ergo fallacia in dictione pcedit fallā et dictionē. Scdo ponit dñam ipā a fallacijs in dictione. Dicit ergo pmo. q septē sunt fallacie et dictionem. s. accidēs. fm qd ad simplr. ignorantia elenchi. petitio principij. cōsequēs non causa vt causa. fm plures interrogationes vt vnā. Quarum sufficiētia sic lūnitur. quia omnis fallacia extra dictionē peccat cōtra elēchum. vel ergo peccat in probatione. sic est fallacia petitionis principij. vel i illa

Petri hys. Folio CCLIII

tionem hoc est dupl'r. quia aut est ibi apparēs consequētia syllogismi v'l enthymematis. Si p'mū hoc est dupl'r. qz vel est ibi apparēs cōsequentia syllogismi ostensur. aut iplū ad impossibile. si p'mū sic est fallā accētis. si secundum sic est fallā fm nō cām vt cām. Si x'o sit apparenter consequentia enthymematis. hoc ē qdrupliciter. vel ibi est apparenter locus a pte in modo ad suū totū. z sic est fallacia fm quid ad simpl'r v'l est habitudo partium s'il sumptaz. sic est fallacie ignorantie elench. aut est habitudo conuertibilium. sic est fallacia cōsequētis. eo q ppter conuertibilitatem vnū credit sequi ad alter. vel est ibi habitudo totius integralis ad suā partē z sic est fallacia fm plures interrogationes. vt vnā. Et quia iste fallacie sumunt duas causas apparentie ex parte rez. ideo fm numerz diuisionum p't sumi numerus illaz fallactaz. vt patet in versore.

Aut fallacie extra dictionē causant a rebus. z sumūt causam apparentie ex parte vocum. sed res precedunt voces. ergo fallacie extra dictionem deberent precedere. Dicendum q res ordine nature precedunt voces. s' ordine quo cadunt in disputatione res sequuntur. voces autem precedunt.

Quod continentur z quō differunt fallacie in dictione z extra dictionem. Dicendum q cōueniūt in hoc q hnt oēs causas defectus ex pte rei. sed dnt tripliciter. Primo quia fallē in dcoē sumunt causas apparentie ex pte vocis. s' dcois vel ordis multiplicitis. sed fallacie extra dictionem sumunt apparentiā ex parte rerum significatarum per voces. An de fm habitudines rez que a respondente ignorant potest sumi causa apparentie z causa defectus fallacie extra dictionē. Secdo differunt i modo decipiendi. qz fallacie extra dictionem magis decipiunt hominē p se considerando. quando ignorat habitudinem rez. s' fallacie in dictione magis decipiunt hominē disputando z non p seipm considerando. nam homo p se considerans non ignorat multiplicitatem dictionis qn capit eā equiuoce. Tercio modo differunt quantum ad solutiones eoz palogismoz. quia palogismi fallactaz in dictione debent solui p distinctionē alicui' premissarum. excepta tñ fallacia figure dcois. in q soluitur palogismi negando pnam subiungendo causam ppter quā ibi est fallacia.

Inter has primo dicendum ē de fallacia accidētis. Unde accidens put hic sumit idem ē qd extraneum in pte idem z in pte diuersum. vt hic homo ē species sortes ē homo. ergo sortes ē spēs. Hō em̄ ē in pte idē cū specie. s. qn sumitur p re vniuersali. z in pte diuersum a spēs. qn ponit p suppositis. Notandū q i fallacia accētis sunt ista tria. s. accētis. res subiecta. z attributū. Exem: vt hō ē species. sortes ē hō : ergo sortes est species. hoc medium hō est. res subiecta z minor

Tractatus Sextus

extremitas ē archis: et maior extremitas ē attributū.
Cū apparētie ē pueniētia aliquorū duorū in aliq̄ tercio
fm ptem. siue ē ptialis idēptitas aliquorū duorū. Cau
sa defectus est diuersitas eorundem.

Hic psequit̄ auctor i spālī de singulis fallacijs ex dictionē. et p̄lo de fal
lacia accētis. circa quā dñs facit. P̄lo ponit diffinitionē accidētis. put
fm ipm sumit fallacia accidentis. Sc̄do ponit diffinitionē fallacie acci
dentis cum causa apparētie et defectus. Tercio ponit tres spēs siue mo
dos huius fallacie. Quarto ponit notabile in quo ostendit q̄ duob⁹ mo
dis non licet ex p̄dicatis diuisis inferre vnū p̄dicatū coniunctum. Quin
to ostendit vnū quo nō licet ex p̄iunctis inferre diuisum. Dicit & primo.
accidens vt hic sumit idē ē qd̄ cūcum in pte idē et in pte diuersum. vt h
homo est spēs. fortes est homo. & fortes est spēs. vbi homo est accidēs. da
in pte est idem cū specie. s̄ qñ sumit p re vli. et in pte diuersum a specie. sc̄z
qñ sumit p supposito. Alia videant̄ in lra.

Ad illa fallacia erit prima q̄ magis peccat ē elenchū. s̄ fallacia igno
rantie elenchi est hmoi. vtz ex ei⁹ noie. & ipa erit prima. Dicendū
q̄ maior est falsa. qz iste fallacie ordinant̄ inter se fm maiore ē causam ap
parētie. et nō fm q̄ magis peccant ē elenchum.

Notandum Qz accidens capit tripliciter. Primo nō capit
p̄prie. put diffinitur sic. Accidens est qd̄ adest et
abest p̄ter subiecti corruptionē. et sic distinguit̄ ē sbam. Sc̄do mō capitur
cōiter pro illo quod aduenit rei post completum esse. et est extra essentiam
eius et intellectus. et sic inferius accidit superiori et non eō. vt hō respectu
animalis. Tercio mō capitur magis cōiter p omni illo qd̄ est extraneū alte
ri. in q̄tum illud aliter feat sub aliquo tercio. et hoc mō non solū inferius
accidit superiori. s̄ etiam superius accidit inferiori. vt anas accidit homini
in q̄tum stat et accipit sub illo attributo species specialissima. et homo ac
cidit fori in quantum accipit sb illo attributo indiuiduū. et eō fortes ac
cidit hōi in q̄tum hō accipit sub illo attributo spēs.

Q̄uid est fallacia accidentis. Dm q̄ est ydoneitas decipiēdi pro
ueniens ex partiali idēptitate accidētis cum re sbiecta q̄ th̄ differt
fm diuersas rōnes. Unde sp̄ est fallacia accidentis qñ attributū similiter
putat cōuenire accidenti et rei subiecte. Ideo p̄siderandū est. q̄ in oi fallā
accētis sunt tria. s̄ attributū accidens et res subiecta. Attributū semp est
maior extremitas. q̄ in p̄missis attribuitur medio. Accēs nō fm p̄p̄. h̄s.
videt̄ esse mediū. vtz p̄ diffinitio nē accētis. et p̄ exēth̄ ibi positū. Sz i textu
postea dicit. q̄ medium est res subiecta. et hoc v̄x est in tercia figura. Alij
hō dicunt q̄ accēs sp̄ ē mediū. et res sbiecta sp̄ est minor extremitas. Exē
plum. vt hō est species. fortes est hō. & fortes est spēs. ibi spēs ē maior ex
tremitas. et attributū hō est mediū et accidens. ū fortes est minor extremi
tas et res subiecta. Sz p̄ geordia petri h̄spani et illoz.

Notandum Qz res subiecta capit̄ dupl̄. Vno mō p illo qd̄
vere subicitur attributo. et tunc m̄dū dicere ē

res subiecta. Alio modo capit per illo quod est subiectum conclusionis. in quo subiectis attributum non vere si false. et tunc minor extremitas dicitur res subiecta. ut cum arguitur homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species. ibi species est attributum. si homo est medium et accidens. quia in quantum capit sub illo attributo species accidit rei subiecte. scilicet sorti. Aut contra sortes minor extremitas potest dici accidens. quia accidit rei subiecte. scilicet homini in quantum homo capitur sub attributo species. In primo modo dicendi superius accidit inferiori. in secundo modo modo inferius accidit superiori. Sed medium in huiusmodi paralogismis vocatur accidens similitudinarie. quia sicut propositio necessaria dicitur per se. et propositio contingens dicitur per accidens. ita ad huius similitudinem medium de necessitate inferens dicitur per se. et non de necessitate inferens dicitur per accidens.

Ad illam ponitur fallacia ibi. si nulla dicitur poni fallacia accidentis. Tenet contra a simili. Dicitur quod si non capit accidens. putat distinguere ibi vel ut sibi opponitur ibi. ideo non sequitur.

Ad fallacia accidentis est cur medium est accidens. si nulla ista est accens. ergo per nullam substantiam potest fieri fallacia accidentis. Dicendum quod licet nulla substantia sit accidens capiendum accidens proprie. ut est ens in alio. tamen capiendum accidens communiter pro illo quod est extraneum in parte idem et in parte diversum substantia bene est accidens ut patet ex illo paralogismo. animal est homo. equus est animal. ergo equus est homo. ibi enim est fallacia accidentis ex puris substantiis. Et quando arguitur dicitur primo philosophorum. quod vere est nulli accidit. Dicendum quod illud quod vere est nulli accidit. id est nulli inest accidentaliter. tamen bene potest esse accidens. ut idem est quod extraneum.

Ad fallacia accidentis reperitur in omnibus syllogismis. ergo non est distincta a quibusvis syllogismis siue bonis siue malis. Hinc patet. quia medium in omni syllogismo est in parte idem et in parte diversum ab extremitatibus si illa est distinctio accidentis. Dicendum licet in omni syllogismo medium in parte convenit et in parte differt ab extremitatibus. tamen in bono syllogismo medium non accipitur ibi illa ratione ut est conveniens et ut est differens ab ipsis extremitatibus. sed in utraque premissa sumitur sub eadem ratione. et extremitates uniantur in eo sub una ratione. alias tamen non sequeretur unio extremitatum inter se. si in fallacia accidentis medium capit ibi illa ratione ut primum idem et partem diversum a re subiecta. id est a minori extremitate.

Huius fallacie tres sunt modi. Primus modus provenit ex eo quod aliquid de predicatur de aliquo subiecto. et propter hoc creditur de dici de accidente eius quod est diversum. Vel quando aliquid primo attribuitur rei subiecte in premissis. et postea attribuitur eius accidenti in conclusione. ut hic homo est species. sortes est homo: ergo sortes est species. Dicendum quod non valet: quia ille terminus species quod est attributum assignatur inesse sorti: quod est accidens: eo quod dicitur de homine

Tractatus Sextus

qui est res subiecta. Similiter hic. aial ē gen⁹. hō est aial. ergo homo ē gen⁹. Silt hic. oē es ē naturale. statua ē es. ḡ statua ē naturalis non seḡtur: qā naturale de predicat de ere. ⁊ ppter h in conclone attribuitur statue. qđ non sit vere. Silt hic. cognosco choruscum choruscus ē veniens. ḡ cognosco venientē. Bđm q non optet si ḡnoscas choruscū fm se q ppter h cog noscas eū sub illo accidēte. quod ē veniens.

Hic ḡpe. hys. distinguit modos huius fallacie. ⁊ sunt tres modi quorū primus prouenit ex eo q aliqd vere pdicatur de aliquo subiecto. ⁊ ppter hoc creditur vere dici de accēte ei⁹ a q est diuersus. Vel sic. qñ aliqd pmo ⁊c. vt hī in textu. ppro quo notandū. q iste modus hz duos modos assignandi rem subiectā ⁊ accidēs. Prim⁹ ē. qñ aliqd attributū de puentēs accēti putat etiā cōuenire rei subiecte ppter cōuententiā accētis ⁊ rei subiecte. ⁊ h fm primū modū assignādi accēs ⁊ rem subiectā. Al sic penes secundum modum assignandi. primus modus huius fallacie est qñ attributum ipsius rei subiecte putat vere cōuenire accidēti. vt aial est genus. hō est aial. ergo homo est genus. vbi aial attributū accidēti. s. aiali putat cōuenire rei subiecte. s. hōi. Vel sic. genus qđ attribuit rei subiecte. s. aiali. putat cōuenire accēti. s. hōi. ppter cōuententiā quā hz res subiecta i accidente. de quo mō duo ponunt palogismi in textu.

Ap In isto primo mō ē fallacia figure dēctōis. ḡ male h ponit. Alis pbat. qā cum arguitur. homo est species. sortes est homo. ergo sortes est species. fit fallacia ex diuersa suppositione terminorū penes terciū modum fallacie figure dictionis. Dicendum q non est inconueniēs. in vno ⁊ eodem palogismo esse plures fallacias. fm q ibi sunt plures cause apparenie. sicut in proposito. Nam considerando q hic est conuenientia accidentis cum re subiecta ppter quam credit attributū vtrūq cōuenire tunc est fallacia accidentis. s. considerando similitudinē eiusdē dēctōis. put supponit psonaliter ⁊ simpliciter. tūc ē fallacia figure dēctōis.

Secundus modus puenit ex piculari idemptitate aliquorū duorū in aliquo tercio. Vel qñ aliquod cōmune pdicat de aliqbus duob⁹ cū qđ ē in pte idem ⁊ in pte diuersum. ⁊ ppter hoc illa duo credūtur esse eadem inter se: vt cū dī sortes ē homo. plato ē homo ergo sortes ē plato. Similiter hic. homo est animal: equus ē animal: ergo equus est homo. Dicendum q non oportet q si aliqua duo conueniant in aliquo

tercio. q. propter hoc conueniant inter se.

hic p. hys. ponit scdm modū huius fallacie. et est. quando ppter conuenientiam aliquorū duorū in vno tercio. illa duo putant puenire inter se. hoc est quando arguitur ex puris affirmatiuis in secunda figura. vel etiam ex puris particularibus in secunda figura. De hoc ponit duos paralogismos. qui soluntur negando consequentiā. q. non oportet si aliquid affirmetur vel negetur de accidente siue sit superius siue inferius ea pte q. differt a re subiecta. q. hoc etiā affirmet vel neget de re subiecta.

Notandum

Q. fm istū modū in prima figura sic arguit. hō est spēs. Iba est homo. q. Iba est spēs. ibi spēs est attributum vere cōueniens accidenti. et ppter hoc putatur puenire rei subiecte. In scda sic arguitur. sortes est homo. plato est homo. ergo sortes est plato. In tercia sic arguitur. sortes est individuum. sortes est homo. ergo homo est individuum. Et sub isto modo oriuntur paralogismi. in quib. accidens est pueribile cū re subiecta. vt hic risibile est ppter hō. hō est risibile ergo hō est ppter hō. Item hic. hō est qd incompletū. aīal rōnale est hō. q. aīal rōnale est quid incompletū. Et soluntur isti paralogismi negando cōnam. q. si aliquid affirmet vel neget de vno pueribiliū ea pte qua differt ab alio. non ppter hoc oportet q. affirmet vel neget de alio.

Attributū scdo mō sp. credit puenire rei subiecte. eo q. puenit accidenti. ergo penes fm modū nō fit fallacia accidentis. Aliis pbatut q. attributū in scda figura nō pdicat s. subiect. q. nec crederet pdicari de re subiecta. eo q. vere pdicat de accidente. Dm q. licet attributū nō pcedat in tali forma arguendi secunde figure. tū bene in reductione ad primā. Vel d. q. puenire in pposito non est idē qd pdicari. sed est idem quod verificari. et sic q. in scda figura attributū vere puenit accidenti. etiam putatur conuenire rei subiecte.

Tercius modus puenit qm ex duob. aliqbus diuisim sumptis male inferit aliq. pinctuz fm accns. vt iste ē albus et ē monachus. ergo est albus monachus. Sitr hic. iste canis ē pr. et ē tuus. q. est pr. tu. non sequitur. q. licet illa pueniāt in aliqbus fm vnā ptem. tam fm aliā ptem dnt. Et sciendū q. non licet inferre ex diuisis pinctū. vt h. ex scdo pihermenias. q. diuisa sunt accntia sibi inuicē p accns pueniētia sicut ē album et monachū. Sitr q. duo pdicant quorū scdm intelligitur i primo. vt v. in suo specialiori. vt iste ē homo et est aīal. ergo est homo aīal. q. aīal intelligit i homine. Sz in oib. alijs lz ex diuisis inferre pinctū. Cū

Tractatus Sextus

notandū qd qñ aliq̃ duo accñtia p̃dicant de aliq̃ quo-
rum primū i subiecto ē p̃ alter: r nō p se: ex talib⁹ diui-
sis nō licet inferre coniunctū: vel eō. vt iste ē alb⁹: r est
monachus: ḡ ē alb⁹ monachus. Mā albedo nō est in
subiecto s̃m se s̃ s̃m habitū. Silt ex coniuncti nō l̃ inferre
diuisum: qñ ista q̃ coniungūtur diminuūt de rōe alteri⁹
vt ille homo ē mortu⁹: ḡ ē homo r mortu⁹. In oib⁹
āt illis l̃ ex p̃iunctis inferre diuisus: s̃ illud vltimū ar-
gumentū facit fallam a s̃m qd ad simplr. Accñs vero
sic diffinitur ab Aresto. Accñs ē qd ē extraneū in pte
idē r in pte diuisum. Scdm accñs nō fiunt palogismi
qñ idē silt fuerit assignatū inesse rei subiecte r accñti:
vt hō est spēs. sortes ē hō. ergo sortes ē species. hō
eī s̃m qd sibi puenit esse spēs alit̃ r aliter capit̃ a mō
p quē sorti puenit r platonē. q̃ puenit ei esse speciem
vt est essentia qdā cōis p̃dicabilis de plurib⁹: r put
est in plurib⁹: sic est in sorte r platone: r sic sortes est
accidens. hō nō res subiecta. r species sc̃at vtriusq̃
in esse. Cñ accidens non sumitur bic vt diffinit̃ a por-
phirio: sed vt dictum est

Hic prosequitur terciū modum. qui est quando male arguitur a diui-
sis ad coniuncta. de quo autor ponit duo exempla. Unū est. iste est alb⁹
r est monachus. ergo est albus monachus. Aliud est. iste cantis est tuus.
r est pater. ergo est pater tuus. Dicit qd ibi male arguit̃. quia dum bene ar-
guitur tunc nulla est fallacia. imo tunc conclusio ex necessitate sequit̃.

Quod est arguē a diuisis ad cōiuncta. Ddm qd est arguere a duo-
bus p̃dicatis diuisim sumptis in ante medietē coniunctōe p̃iugente
ea adiuuicē ad eadē p̃dicata coniunctim sumpta in p̃te sine coniunctōe me-
dia. vt h̃ iohes est hō r est albus. ḡ est hō albus. Ecōtra arguere a coniuncti
ad diuisa est arguere a duobus p̃dicatis imediate subiuuicē vni⁹ i ante
ad eadē p̃dicata diuisim sumpta in ante p̃coniunctionē intermediā. vt io-
hānes est hō alb⁹. ḡ iohānes est hō r albus.

Quot condiciones requirunt̃ ad hoc vt bene arguat̃ a diuisis ad
cōiuncta Ddm qd due. prima est qd nō arguat̃ penes p̃dicata respi-
cientia subiectū ex equo. i. que nō habent se vt determinans r determinata

bile. s
tern
redue
p̃te
non a
gatio
endo
tis cō
ideo n
tandu
tis pe
a dict

A
na in
Mm
nach
ad ve
mona
to con
pe. r
corpi
r rui

A
prim
h̃ le
tunc
tia a d

A
nec et
Dico
signif
est ad
adiec
non a

co h
min
vt h

bile. sed tñ vt subiectū determinātia. 7 ergo requir' q' vnū pdicatū sit de-
terminans 7 aliud determinabile. quare nō sequit'. iste est bonus. 7 cytha-
redus. ḡ est bonus cytharedus. qz bonus in ante dē bonitatē moris. et in
pñte dē bonitatē artis. 7 ita añs pñt eē vey sine pñte. Scda conditio est q'
non arguat penes pdicata quoz posteri' includat in pmo. qz tñc esset nu-
gatio. 7 ergo non sequit'. iste ē hō. 7 ē aial. ergo est hō aial. Et filiter argu-
endo a cōiunctis ad diuisa reqrunt' due cōduones. prima est q' in pdica-
tis cōiunctis vnū nō sit determinatio priuās vel distrabēs. s' cōtrabēs tñ
ideo nō sequit'. homer' viuit vt poeta. ḡ homer' viuit 7 est poeta. An no-
tandum. q' quādo male arguit' a diuisis ad cōiuncta est fallacia acciden-
tis penes terciū modū. 7 qñ male arguit' a cōiunctis ad diuisa est fallacia
a dicto sñm quid ad dictū simpliciter.

Af Hic est bona pñā. iohes est albus. 7 est monachus. ḡ est albus mo-
nachus. ḡ nō est fallā pñtis. Añs pbat'. qz ois illa cōsequētia ē bo-
na in qua oppositū pñtis repugnat añti. s' sic est b. ḡ cōsequētia est bona.
Minor pbat'. qz istud est oppositū cōsequentis. iohānes non est alb' mo-
nachus. qd repugnat añcedenti. s. iohānes est albus. 7 est monachus. qā
ad veritatem illius oppositi requirit' q' iohes vel nō sit albus vel q' nō sit
monachus. quod non pōt esse vey cum añcedēte. Dicendū q' in opposi-
to consequētis alb' caput' duplr. vno mō vt dicit albedinem habit' vel cap-
pe. 7 tunc nō repugnat antecedenti. qz in añcedente albus dicit albedinē
corpis vel entis. Alio modo albus in opposito dicit albedinem corporis
7 tunc repugnat antecedenti.

Af Ad minus capiēdo albū scdo mō est bona cōsequētia. Dñm q'
tunc non arguit' debite a diuisis ad cōiuncta ppter duos defectus
primo qz tñc arguit' penes pdicata respiciētia subiectū ex equo. qz vnū nō
bz se p modū determinabilis. 7 aliud p modū determinantis. Scdo quia
tunc consequēs. s. iohes est albus monachus est ppo plures. s' in cōsequē-
tia a diuisis ad cōiuncta pñs dē esse ppo vna.

Af Illud pdicatū monachus determinat' p hoc pdicatū alb' sicut sub-
stantiū p adiectiū. ergo pdicata nō respiciunt subiecta ex equo.
nec etiam erit ppo plures. quia adiectiū 7 substantiū faciunt vnum.
Dicendū q' licet monachus sit ibi determinabile p albus gratia modorū
significandi grammaticalū. non tñ gratia rei significante. Etiam alb' nō
est adiectiū ad predicatum monachus. nec debet construi cum eo tanqz
adiectiuum cum suo substantiuo. qz scdm rem significatam albedo corporis
non conuenit cappe.

Eq̄tur de fallacia sñm quid ad simplr. Dictū sñm
quid appellatur hic determinatio diminuēs de
ratione vel de esse eius cui adiungitur: vt cū di-
co homo mortuus: mortuū eñ diminuit de rōne ho-
minis. Dictū simplr appellatur aliqd indiminutum:
vt homo. Fallacia sñm quid ad simplr est ydoneitas

Tractatus Sextus

deciptendi pueniens ex apparenti puenientia dicti
 fm qd ad dictu simplr. Causa apparētie hui⁹ fallacie
 est puenientia hui⁹ dicti qd ē fm qd ad illud qd ē sim
 pliciter: ⁊ ecduerso. Cā falsitatis ē diuersitas hcatōz
 fit at hec fallacia tot modis q̄t modis ptingit alicui
 addere determinationē diminuentē. Primo mō fm
 ptem in modo. vt ille ē homo mortu⁹. ergo ē homo.
 non sequit: qz mortuū diminuit de ratione hois. Et
 hic. chumera est ens opinabile. ibi opinabile diminu
 it de ratione ei⁹ qd ē esse. Scdo modo fm pte itegra
 lem. vt ethiops est alb⁹ fm dētes. q̄ est alb⁹. Tercio
 modo in his q̄ sunt ad aliqd: vt diuitie non sunt bo
 ne male vtenti. ergo non sunt bone. non seqtur. licet
 em diuitie pparate ad aliquid non sint bone. tñ in se
 sunt bone. Quarto mō in his q̄ sunt fm locū. vt bo
 num est mactare ptem in triuanis: ergo bonū est ma
 ctare patrem suū. Vel sic: bonū est vti diēta in locis
 egrotatiuis: ergo bonum est vti diēta. Quinto mō in
 his que fiunt fm tps: vt bonū est ieiunare i q̄dragesi
 ma: ergo bonū est ieiunare Vel sic. expedit alicui me
 deri quādo egrotat: ergo expedit alicui mederi: non
 sequitur qz licet expediat mederi fm qd. nō tñ simpli
 citer. Sciendū aut q̄ in oibus istis modis inspeci
 endum ē ad dictionē. vt si aliqs rñdens dicat q̄ nō
 expedit mederi. ⁊ opponēs assumat q̄ expedit quan
 do egrotat. non contradicit ei: sed stat in fallacia fm
 quid ad simpliciter Et est sciendum q̄ eadem ē fal
 lacia si ex eo qd ē fm quid inferat simpliciter ⁊ econ
 uerso. Et est intelligendū q̄ ista fallacia quādo fit ab
 esse fm quid vt in pluribus fit affirmatiue. sed quan
 do fit dicto simplr vt in pluribus arguit negatiue

term
 sciat
 Dicti
 minu
 diuin
 minu

Q
 gnific
 facit l
 plex. f
 tollit
 seu p
 pictu
 cit ter
 intell
 nation
 due v
 fm qu

Q
 cti fm
 te fig
 nis. f

A
 sticū c
 dictū

A
 econtr
 ue ⁊ d
 si vna

A
 dū ne
 contr
 non r
 qz illu

Q
 ponu
 quinc

Petri hys. fo. CCLVIII

Postquam petrus hispanus determinauit de fallacia accidentis. hic pariter determinat de fallacia a dicto finem quod ad dictum simpliciter. cuius vis stat in hoc ut bene sciatur quod sit dictum finem quod: et quod sit dictum simpliciter. quare primo diffinit illa dicentes. Dictum simpliciter est dictio sumpta sine determinatione diminvente. Vel est terminus per se sumptus sine addito. ut homo per se. Et dictum simpliciter. id est perfectum et non diminutum. Sed dictum finem quod est terminus sumptus cum terminatione diminvente. ut homo mortuus.

Queritur Quotuplex sit determinatio. Dicendum quod duplex scilicet propria et impropria. Propria vocatur contrahens. quia contrahit significatum illi cui additur. et non diminuit neque distrabit aut priuat ipsum et illa facit locum dyalecticum. ut homo albus currit. Sed determinatio impropria est triplex. scilicet diminuens. distrahens et ampliatus. Determinatio impropria diminuens est que non simpliciter distrabit aut priuat rationem illi cui adiungitur. sed partem tollit et partem relinquit. ut esse album finem dentes. Determinatio distrahens seu priuans est que totaliter destruit et priuat rationem eius cui additur. ut mortuus pictus respectu hominis. Determinatio ampliatus siue supradaddens est que facit terminum cui additur capere per significatis non solum existentibus sed etiam per intellectum apprehensis. ut imaginabile opinabile: et penes illas tres terminationes sumitur locus sophisticus a dicto finem quod ad dictum simpliciter et iste due ultime comprehenduntur sub determinatione diminvente. quando dictum finem quid per ipsam diffinitur.

Quod Quid est fallacia finem quod ad simpliciter. Dicendum quod est idoneitas deceptiendi rationem. ut patet in textu. Sed causa apparentie eius est convenientia dicti finem quod ad illud quod est simpliciter et reuerso. que convenientia debet sumi ex parte significatorum finem quod habet similitudinem in re facta et non ex parte vocis vel dictio nis. Et causa defectus est illorum diuersitas.

Ad Nulla est fallacia a dicto simpliciter ad dictum finem quod cum non ponatur. sed nec e contra. Et contra a simili. Dicendum quod a dicto simpliciter quod est sophisticum contingit argui sophistice per istam fallaciam. sicut arguitur a dicto finem quod ad dictum simpliciter. et ergo sub ista comprehenditur.

Ad Sunt duo loci dyalectici distincti locus a parte ad totum. et locus a toto ad partem. Et erunt due fallacie distincte a toto finem quod ad simpliciter. et e contra. Dicendum negando consequentiam. quia ibi sunt diuerse virtutes probatiue et diuerse habitu dices finem quod sumuntur distincte maxime. hic vero non est nisi una causa apparentie. scilicet convenientia dicti finem quod ad dictum simpliciter.

Ad Inferitur inferitur suum superius in bona similia sine aliqua fallacia. Dicendum negando minorem. quia licet dictum finem quod dyalecticum cum determinatione contrahente sit inferius ad dictum simpliciter sumptum sine determinatione non tamen dictum finem quod sophisticum sumptum cum determinatione diminvente quia illud magis opponitur dicto simpliciter.

Quod Quot sunt modi huius fallacie. Dicendum quod tot modis sit hec fallacia quot modis contingit alicui addere determinationem diminuentem. Et ponuntur in textu quinque modi finem quod determinatio diminuens potest sumi quinque modis ut patet sufficienter per textum. Sed a dicto simpliciter ad

Tractatus Sextus

dictū fm quid cōformiter sumunt qnqz modi cōuerfim. q̄ttuor negatiue et vn' scz tercius affirmatiue. Exēplū de p̄mō negatiue. vt nō sequit p̄mūz modū. iste nō est hō. q̄ nō est pictus. Exēplū de secō. vt non sequit ethiops nō est albus. q̄ nō est albus fm dentes. Exēplū de terciō in q̄ debet argui affirmatiue. vt nō sequit. Diuine sunt bone: q̄ sunt bone male vtēti bus. Exēplū de q̄rto iterū negatiue. vt nō est bonū mactare patrē suū. q̄ nō est bonū mactare patrē suū in trinuus. De q̄nto. vt nō est bonū ieiunare. q̄ nō est bonū ieiunare in q̄dragesima. Et in oībus istis cōsequētis est fallacia a dicto simplr ad dictū fm quid. quare dicitur textus in fine. q̄ a dicto simplr vt in plibus arguit negatiue.

Notandū Qz sunt tres alij modi q̄bus arguit a dicto simplr. Primus fundat locū dyalecticū negatiue arguendo vt lapis nō est hō. q̄ lapis nō est homo albus. ibi dictū simplr ponit in ante cedēte a pte p̄dicati in p̄pōne negatiua: et arguit ad pte in mō. et sic dictum simpliciter et totū in mō sunt idē. s̄ alij duo modi fundat locū sophisticum p fallaciā cōsequēt. vt q̄n arguit a dicto simplr ad seipm̄ sumptū cū deter minatione cōtrahēte positū in p̄pōne affirmatiua siue a pte subiecti siue a pte p̄dicati. vt nō sequit hō currit. q̄ albus hō currit. vel q̄n arguit a dicto simplr ad seipm̄ sumptū cū determinatione cōtrahēte positū a pte subiecti in p̄positione negatiua. vt nō sequit. homo nō currit. q̄ homo alb' nō currit. et arguit ibi virtualiter a supiori ad inferius affirmatiue. quare cōmit tit fallacia cōsequētis. Ex quo p̄tz q̄ septē modis cōtingit arguere a dicto simplr. vno nō bene. et alijs modis male.

Queritur Que est sufficientia illoz qnqz modoz fallacie a dicto fm quid ad simpliciter. Dicendū q̄ oīs modis sit p̄ specialē determinationē improprie dictam. que est duplex. qz quedaz est intrinseca. que scz applicat et adiacet suo determinato. alia est extrinseca. Si intrinseca hoc est duplr. quia vel attribuit suo determinato fm se totū. aut fm ptem. rōne cur' nō debet attribui toti. si secundū. sic est secundus modus. Si p̄mū h̄ est dupliciter. quia vel est absolutaz attribuit toti fm se. et sic est primus modus. aut respectiua. et sic est secundus modus. Si extrinseca hoc est dupliciter. qz vel sumit fm locum. et sic est quartus. aut fm tempus. et sic est quintus modus.

As Bene sequit iste ē hō mortu' q̄ est mortu' et tñ arguit a dicto fm qd ad dictū simpliciter. Dicendū q̄ nō bene arguit penes istā fallaciā. s̄ debet argui ad illud cur' rō diminuit p̄ determinationē diminuen tē in antecedēte sicut in p̄posito est hō. Qñ nō sequit iste ē hō mortu'. ergo est homo. s̄ cōmittit fallacia a dicto fm quid ad dictū simplr. Ex q̄ patz q̄ arguēdo a dicto fm qd nō licet indifferentē arguere ad vtranz et ptem se orium. s̄ solū debet argui ad illā pte cur' rō diminuit in dicto fm qd. et ergo bene sequit p̄ locū ab inferio ad supius. adam ē hō mortu'. q̄ adam ē mortuus. qz hoc cōpletū hō mortu' respectu illius p̄tis mortu' hō non di minuit rōnem mortui. sicut econtra.

As De rōne hoīs est vt sit aīat' et vlēs. qd oīno ē cōtrariū mortuo. et ergo hō diminuit mortuū. Dicendū q̄ hō capit duplr. vno mōvni uoce p̄ aīa rōnali. et sic opponit mortuo. Alio mō ē quoce p̄ boīe viuo p̄

cto et mortuo. et sic non opponit mortuo. quia sic bene sequitur. est homo mortuus. ergo est homo. Vel dicendum quod licet homo finem esse existentie diminuat mortuum. non tamen finem esse essentie.

Ad Bene sequitur iste est homo crispus secundum crines. igitur crispus. scilicet iste est secundum finem nasus. igitur secundum finem. et tamen hoc arguitur secundum partem integrale. igitur secundum modum non bene ponitur. Dicendum quod dupliciter sunt accidentia. quedam vero sibi determinat partem in subiecto: cui si insunt denotant totum. et de illis accidentibus bene valet a determinatone secundum partem ad dictum simpliciter sine aliqua fallacia. ut probat argumentum. Alia sunt accidentia que si insunt parti non sunt nata determinare ipsum totum. ut album nigrum et similia. et de illis intelligitur secundum modum in textu.

Ad Bene sequitur. Iste est beatus et saluatus secundum animam. igitur iste est beatus et saluatus. et tamen arguitur penes accidentem quod natum est inesse corpori et omnibus partibus et non est ibi fallacia. igitur penes accidentem quod natum est inesse multis partibus non debet sumi fallacia a dicto secundum quod ad simpliciter. Dicendum quod beatitudo a se separet denotat animam esse beatam et corpus. hoc non est quoniam separet sunt. sed quando anima erit corpori coniuncta. tunc corpus denotat beatum a beatitudine anime.

Ad Ieiunare in quadragesima non est dictum secundum quod sophisticium ad ieiunare. quia non diminuit rationem eius. sed est per in modo. igitur male ponitur per exemplum quanti modi huius fallacie. Dicendum licet ieiunare in quadragesima non diminuat rationem huius quod est ieiunare. tamen bene diminuit respectu huius quod est bonum.

Ad In isto exemplo nulla est fallacia. igitur ieiunare non diminuit bonum. Aliis probatur. quia sicut animus est verum ita et corpus. quia ieiunare precipitur ab ecclesia. igitur est bonum. Tenet anima. quia quicquid precipitur ab ecclesia est bonum. Dicendum quod ieiunare est bonum bonitate moris. sed bonum in consequente exempli capitis per bono nature seu per sanitatem.

Enchus est syllogismus contradictionis unius et eiusdem non nominis tamen: nec etiam rei tamen: sed nominis et rei scilicet. non synonymi sed eiusdem: et ex his que data sunt de necessitate non connumerato eo quod erat in principio. ad idem secundum idem. scilicet. et in eodem tempore. **Enchus** est syllogismus contradictionis. id est syllogismus concludens contradictoriam propositionem date a respondente. In diffinitione enchus quedam ponuntur ratione syllogismi: ut ex his que data sunt ex necessitate accidere per quod remouetur fallacia accidentis et ponitur non connumerato eo quod erat in principio per quod remouetur petitio principij ut postea patebit. Alia ponuntur ratione contradictionis. ut unius et eiusdem. id est unius subiecti et predicati. Unde nisi esset idem subiectum et idem predicatum non esset contradictio ut ethiops est niger

Tractatus Sextus

ethiops non est niger s^m dētes. ex q̄ non ē idē p̄dica-
tū ideo ē cōtradictio. Et s^{il} hic n^{ll}s homo mortuus
currit ⁊ q̄dā homo currit. non ē contradictio: qⁱ non
non ē ibi idē subiectū. Itē s^m idē ad idē s^{il}: ⁊ in eo-
dē tpe ponunt rōne contradictionis: ⁊ contra istas q̄
tuor ptes peccat hec fallacia que dicitur ignorātia elē-
chi s^m q̄ est vna de tredecim fallacijs. Alio mō ac-
cipit generalit̄ ⁊ tūc sic diffinit. Ignorantia elenchi ē
vⁿ defectus generalis ad quē reducunt oēs alie fal-
lacie ostēdēdo q̄ peccant contra istas pticulas: vt p^o
ea patebit. Iste c^m pticule non nois t^m: nec rei t^m. sⁱ
nois ⁊ rei s^{il} ⁊ sic de alijs. ponunt rone s^{il} ⁊ rone cō-
tradictionis: qⁱ iste exigūt q̄ nomē sit vⁿ ⁊ res vna.
⁊ q̄ non sit nomē synonymū. Et non ē ibi contradi-
ctio Marcus currit: ⁊ tull^o non currit: nec ē ibi s^{il}s
ois gladi^o scindit: q̄dā instrumentū ē ensis: ergo q̄d-
dā instrumentū scindit. Fallacia ignorātie elenchi est
idoneitas decipiēdi pueniens ex apparenti observa-
tione particularū diffinitionis elenchi q̄ conueniunt
sibi rōne contradictionis t^m scz ad idē: s^m idē: sumi-
liter ⁊ in eodē tpe. Causa apparentie hui^o fallacie ē cō-
ueniētia dictorū s^m q̄d ad dicta simpliciter. Causa falsi-
tatis est diuersitas eorundē. Et hui^o fallacie q̄tuor
sunt modi. Pr^o est contra hanc particulā ad idem.
vt duo sunt duplū vⁿ ⁊ non sunt duplū triū: ergo sⁱ
duplum ⁊ non duplū: ⁊ in vtracq̄ premissarū non su-
mit duplū ad idem: ⁊ ideo non sequit. Sc^ous mod^o
peccat contra illā particulā s^m idem: vt hoc est du-
plum illi s^m latitudinē: ⁊ non est duplū s^m longitudi-
nem. ergo est duplū ⁊ non duplum non sequit: qⁱ du-
plū non sumitur s^m idem licet sumatur respectu eius-

dem
hom
non
le te
feric
Qu
por
clau
qⁱ n
cia f
sum
long
duo
vt h
tudi
hic
cia ign
longā
elenchi
rentie
hanc
est s^{il}
rum q
qⁱ vtr
sequē
idē ⁊
Q^o
cus ef
culas
sc^oo f
cat co
cho d
logifi
um q
logifi
cus ē
q^o est
cta re

dem. Tercius modus peccat contra illā pticulā silt. vt homo ē spēs: nlls hō ē spēs. q̄ idē est spēs ⁊ nō spēs. non sequit: qz ibi non ē contradictio in pmissis: qz ille termin⁹ hō non sumit silt. qz in vna sumit p suis inferioribus. in alia hō non. s. p se toto vel p sua forma. Quartus mod⁹ peccat contra hāc pticulā in eodē tēpore. vt manus mea est clausa in h instanti ⁊ non est clausa in h instāti: q̄ ē clausa ⁊ non clausa. non sequit qz non est in eodē tpe. Differt aut hec fallacia a fallacia fm qd ad simplr: qz in illa ē pcessus ab vno fm qd sumpto ad vnū sumptū simplr. vt hoc est dupluz fm longitudinē: ergo est duplū. In ista hō est pcessus a duobus fm quid sumptis ad duo sumpta simpliciter vt homo est duplū illi fm longitudinē ⁊ non fm latitudinem: ergo est duplum ⁊ non duplum.

Hic petrus hys. determinat de tercia fallacia extra dictionē que ē fallacia ignorātie elenchi. Et quor facit. primo ponit diffinitionē elenchi sat longā quā plure declarat ⁊ interponit ibi duplicē acceptionē ignorantie elenchi. secūdo ponit diffinitionē fallacie ignorātie elenchi cū causis apparente ⁊ defectus. tercio ponit quatuor eius modos. q̄to ponit dīam inf hanc fallaciā ⁊ fallaciā a dicto fm qd ad simplr. Et dicit primo elenchus est silt ⁊. vtz in textu. In qua diffinitione ponunt vndecim particule. quarum quinque prime vsqz ad ex his ponunt rōne silt ⁊ contradictōnis silt qz vtrobiqz requirit q̄ maneant idē termini fm rem ⁊ vocē. ⁊ due pticule sequētes ponunt rōne silt tñ. ⁊ quatuor vltime pticule. scz ad idē fm idē ⁊. ponunt rōne cōtradictōnis tñ.

Querit Quotuplex est elenchus. Dicēdū q duplex. scz elenchus dyalecticus ⁊ elenchus sophisticus. Elenchus dyalecticus est sillogism⁹ cōtradictorius cōclusioni rudentis. ⁊ ad illū vltia particulas hic positas requirunt tria. prima necessaria illatio inq̄tū sillogism⁹ scdo sufficiens pbatio cōclusionis inq̄tū dyalecticus. ⁊ tercio q̄ contradict cōclusioni rudentis inq̄tū est cōtradictorius. Et quo patz q in elencho dyalectico sunt tria principaliter consideranda. Primū q sit bon⁹ sillogismus in modo ⁊ figura. Scdm q̄ premisse pbent cōclusionem. Tercium q̄ conclusio sit cōtradictoria positioni respondentis. Et ideo sicut sillogism⁹ dyalectic⁹ se habet vt infer⁹ ad siltm in cōi. ita elenchus dyalectic⁹ ē sillogism⁹ inferior ad sillogism⁹ dyalecticū. Et dicit elenchus ab e. qd est in cap tū p contra lenchos sumptio. q̄ contra sumptio. scz cōtra dcta respondentis. Et sicut se hz talis elenchus ad siltm dyalecticū. ita se hz

Tractatus Sextus

elenchus sophisticus ad similitudinem sophisticum et diffinitio sic. Elenchus sophisticus est
sillis sophisticus apparere contradictoriis positioi ridentis.

¶ Contradictio non est sillis. sed elenchus est contradictio. ut probatur in libro elen-
chorum. et male dicitur quod elenchus est sillis. Dicendum quod per adiectio capis
duplex. uno modo formaliter per repugnancia duorum contradictoriorum. et sic non est sil-
logismus. Alio modo capis malit per oppositionem contradictorie. vel per sillo contra-
dictorio. et sic est sillogismus.

¶ Contradictio est passio propositionum. ut in per tractatu vel est passio terminorum
ut in tercio tractatu. sed sillis non est propositio nec terminus. sed contradictio per
potest capi per sillo contradictorio. Dicendum licet per adiectio sit passio propositionum per
et principaliter tamen ex parte et per aliud totus sillis potest dici contradictorius. licet ratione
conclusionis sue quam concludit contradicentem positioi ridentis.

¶ Hic est vera contradictio. marcus currit. tullius non currit. quod se habet sicut
singularis affirmatiua et singularis negatiua. sed ad elenchum non requi-
ritur unitas nominis et rei sicut. Dicendum licet quod dicte propositiones sunt vere per adiectorie
fieri rem non tamen finem modum enuncianti. quod ibi non est euidens affirmatio et negatio
eiusdem predicant de eodem subiecto.

¶ Hic homo est species. nullus homo est species. est affirmatio et negatio eiusdem predi-
canti de eodem subiecto et tamen non est elenchus. quod non contradicunt. Dicen-
dum licet ibi sit malis unitas nominis. non tamen est ibi unitas rei scilicet per nomen. quod homo
in una supponit per naturam vel conceptum communi et in alia per suppositum seu inferi-
oribus eius. et sic ambe sunt vere.

¶ Quid est fallacia ignorantie elenchi. Dicendum quod est idoneitas deci-
piendi perueniens ex obseruatione apparere pericularum diffinitionis elenchi.
quod conueniunt ei ratione contradictoris tamen. scilicet ad idem. finem idem sicut. et in eodem tempore et licet
quibet fallacia peccet contra elenchum. tamen illa formaliter debite peccat contra contra-
dictionem. quod se habet ut ultima forma et dea elenchi. ideo magis notatur ignorantia
fallacia elenchi quam alia. et ei causa apparere est conuenientia apparere contradictoris
ad veram. sed causa defectus est diuersitas eorumdem. Et est considerandum. quod quam
do dicitur ignorantia elenchi non capis ignorantia per ignorantia pure negationis
quod sic infantes pueri et insipientes per habent ignorantiam elenchi. et in eis esset
talis fallacia quod falsum est. sed capis per ignorantia praeue dispositionis. que habet
per processum argumentarium. ut vult perbus per posteriorum. ubi dicitur quod ignoran-
tia est que per similitudinem facta est deceptio. Est enim ignorantia pure negationis quam quis
nihil scit de re. Sed ignorantia praeue dispositionis est quam quis aliquid scit de
re in vniuersali et confuse.

¶ Notandum Quod fallacia ignorantie elenchi capis duplex. uno modo
generaliter per quoniam deceptio perueniente ex omissione ali-
quarum pericularum positarum in diffinitione elenchi. et ita capis in fine huius sexti
cum omnes fallacie reducuntur ad ipsam. Alio modo capis specialiter per deceptio per
ueniente ex omissione aliquarum quatuor ultimarum pericularum. et tunc est fallacia
specialis. et ita capis hic.

¶ Nulla est fallacia ignorantie sillis. sed nulla erit fallacia ignorantie elenchi.
Tenet per se a sillis. Dicendum negando aures. quod fallacie que deficiunt in
illatione per dicitur finem ignorantia sillis. et sic non est fallacia distincta ab alijs. sed
est communis ad alias fallacias.

¶ Omnes fallacie peccant contra elenchū. que reducunt ad ignoran-
tiam elenchi. & nō erit fallā spēialis s̄ cōis ad oēs. Dicēdū q̄ capien-
do ignorātiā elenchi gnātr p̄ ignorātia cuiuscūq; pticule diffinitōis elen-
chi. sic est fallacia cōmunis. tñ s̄ specialiter capiat p̄ ignorantia alieni? q̄
tuor pticularū vltimariū est fallacia specialis. qz̄ habet distinctas causas
apparentie. vt patuit prius.

¶ De rōne elenchi duo sūt. s. sills & cōtradictio. & sicut fallacia igno-
rantie elenchi dicit̄ fallacia ignorātie. eo q̄ peccat cōtra cōtradicti-
onē. ita eadē rōne alie fallacie peccātes cōtra sillin dicent̄ fallacie ignoran-
tie elenchi. Tenet p̄ha. qz̄ sicut cōtradictio ē de rōne & essentia elenchi. ita
& sills. Dicēdū negādo p̄nam. & rō diuersitatis ē. qz̄ sills habz̄ se vt gen⁹
elenchi. & cōtradictio vt dīa vltima cōstituēs elenchū. & a dīa vltima spe-
cies caput nomē. & illa fallacia que peccat cōtra dīam elenchi. scz̄ cōtra spē-
ciales pticulas cōtradictionis magis dicit̄ fallacia ignorātie elenchi q̄ q̄
peccat cōtra gen⁹ elenchi. qd̄ est sillogisimus.

¶ Quorū sunt modi hui⁹ fallacie. Dicendū q̄ quorū fm̄ q̄ quorū po-
nunt pticule in diffinitōne elenchi ex pte cōtradictōis oītra quā pec-
cant scz̄ ad idē. fm̄ idē silt. & in eodē tpe. Sz̄ extra textū practican^t sic exē-
pla. De primo mō ad idē. dicat r̄is opponenti. tu habes denarios duplos
ad meos & opponens instet. ego habeo quātuor q̄ sunt dupli ad duos q̄ tu
habes. & cōtradictoria sunt sil vera. Dicendū q̄ nō cōtradict̄ intētiōni r̄is
tis. qz̄ r̄is intēdebat oēs suos denarios sil sumptos. & ille arguit q̄ ad ali-
q̄s solū. De scōdo modo q̄ est fm̄ idē. r̄is dicat idē ferrū heri bicubitum
et hodie factū q̄dr̄icubitū nō esse maius q̄ fuit heri. & opponens instet q̄ sic.
qz̄ quadr̄icubitū est maius q̄ bicubitū. nō est cōtradictio. qz̄ r̄is dicebat
ferrū non eē mai⁹ fm̄ totālē ei⁹ corp̄itatē. & opponēs dīc̄ q̄ est mai⁹ fm̄ lō-
gitudine. Vel sic. dicat r̄is ego eo gnosco choruscū. & opponēs instet q̄ sic
mortuus vel aliud qd̄ ignorat. p̄z̄ q̄ nō est cōtradictio fm̄ idē. qz̄ non ē cō-
tradictio fm̄ q̄ aliq̄s cognoscit choruscū & qd̄ ignorat. De tercio mō q̄ est
silt dicat sortes platonē. loq̄ris alti⁹. qz̄ nō audio te. & ego arguā cōtra eū
ego sum remotior te a platone & habes meliorē auditū. & ego audio eū. &
tu audis eū. Dicēdū q̄ nō est cōtradictio. qz̄ omittit illa pticula silt. In-
tendebat enī r̄is vel sortes q̄ nō audiebat eū clare & distincte. & ego arguo
q̄ si nō audiat. De quarto mō q̄ est in eodē tpe. dicat vnus. vidi heri hora p̄-
ma petrū scribere. & alter opponat. vidi petrū heri hora prima nō scribere.
p̄ ludere. nō cōtradicit. qz̄ nō referunt ad idē instans hore prime. qz̄ pos-
sibile est aliquē in vna hora facere actus cōtradictorios etia^z multos. sed
non in eodē instanti hore.

¶ Contradictoria nō p̄nt fieri in eodē tpe saltē ab eodē hoīe. ergo ad
contradictionē non requirit̄ affirmatio & negatio in eodem tempe
Dicendū q̄ licet cōtradictoria nō semp̄ enunciant̄ in eodē tpe. tamen be-
ne possunt fieri in eodem tempore.

¶ Contradictio debet fieri in eodē instanti tps. s. aliud est instans tē-
poris q̄ capio in mēte vel exp̄mo vocē istā. nlls homo currit. agis
tē. Dicendū q̄ lz̄ nullus posset cōcipe & exp̄m̄ere cōtradictoria in eodē
k k iij

Tractatus Sextus

tempe in intentio sua est affirmare et negare idē de eodē in eodem instanti
tpis et ita si nō exprimant in eodem instanti sufficit qd p eodē instanti intē
dat affirmatio vel negatio fieri.

Alla fallacia in suis modis habet eundē modū arguendi cū falla-
cia a dicto fm quid ad simpliciter. ergo nō distinguunt. Dicendū
qd ppter similem modum arguendi Petrus hy spanus ponit differentiam
huius fallacie a fallacia fm quid ad simpliciter: quia in illa est pcessus ab
vno fm quid sumpto ad vñū simpliciter sumptum. vt hoc est duplum fm
longitudinem: ergo est duplum. In ista em̄ est pcessus a duobus fm qd
sumptis ad duo simpliciter sumpta.

Sicut dicitur in libro
de animalibus
Etere id qd est in principio est qñ cōclusio que
debet pbari sumit in premissis. Cū ergo idem
sub eodē noie nō pōt scipm pbare vt hō currit
ergo hō currit. In talib⁹ em̄ non est petitio principij
s talis argumētatio ē ridiculosa nec cadit sub arte nec
est petitio hui⁹ qd ē in principio. Aliud est em̄ petere
principiū et aliud ē petere illud qd est in principio: qz
petere principiū ē. qñ petit idē sub eodez noie. vt hō
currit: ergo hō currit et isto mō nulla ē fallacia. qz non
continet sub aliq spē argumētatis nec fm veritatez
nec fm apparētiā: s talis petitio principij peccat con-
tra sllm sumptū dictū. Sz petere illd qd ē in principio
est qñ idē petit sub diuerso noie. vt aialrōnale currit:
ergo hō currit. Vel sic: petere illud qd ē in principio
est qñ min⁹ notū sumit ad pbationē magl noti. Cau-
sa apparētie hui⁹ fallacie apparēs ē diuersitas cōclu-
sionis a pmissis. Causa falsitatis ē idēptitās eodē.
quod dicitur in libro
de animalibus
in libro
Petit aut illud qd ē in principio qñqz modis. vt p-
vñ. thopicoz. Primo mō qñ diffinitū petit in diffi-
nitione et e contra. vt si dubitare⁹ vtruz hō currat vel
non currat. fiat argumētū sic. aialrōnale currit: ergo
homo currit. nulla est ibi pbatio. Quā em̄ vñū dubitat
necesse est alterū dubitari. et ideo si sumat vñū ad p-
bandū aliud peccatū est. Scd⁹ mod⁹ est. qñ p-
ticulare

Petri Hys. Fo. CCLXII

petit in vii: vt nlls hō currit ḡ nec sortes currit. Vel
si aliquis debeat pbare q oim contrariorū est eadem
disciplina et assumat: oim oppositorū ē eadē disciplina
ergo oim contrariorū ē eadē disciplina: hic petit con-
clusio in premissis. Terci⁹ modus ē qñ vlc petit in p-
ticularibus. vt si aliqs debeat pbare q oim opposito-
rū ē eadē disciplina et sumat illā: oim cōtrariorū et oim
cōtradictoriorū et sic de alijs. ē eadē disciplina: ergo
oim oppositorū ē eadē disciplina. Vel sic sortes cur-
rit plato currit: et sic d alijs: ergo ois hō currit. Quar-
tus modus ē: qñ coniūctū petit in diuisis vel ecōtra
vt si aliqs debeat pbare q medicina sit disciplina sa-
ni et egri. et dicat sic arguendo: medicina ē disciplina
sani et medicina est disciplina egri: ergo medicina est
disciplina sani et egri. Quint⁹ modus ē qñ vnū relati-
uorū petit i alio. vt si qs debeat pbare q sortes sit p-
platonis. arguat sic: plato est filius sortis: ergo sortes
est pater platonis: non sequit: qz hoc assumit qd ē p-
bandū. Sciendū q hec fallacia non impedit sillogis-
mū inferentē s pbantē: et ita fallacia petitōis peccat
contra sillogismū dyalecticum.

Hic determinat de quarta fallacia extra dictionem que est fallacia petit
onis principij. Et pet. hys. quinqz facit. primo ponit descriptionē hui⁹ qd
est petere principij. secūdo pōit differentiam inter petere principij et pete-
re illud quod est in principio. tercio ponit diffinitionē fallacie petitōis
principij cum causis apparentie et defectus. quarto ponit quinqz modos
eius. quinto ponit vnū notabile. Dicit ergo q petere principij est quan-
do conclusio que debet pbari sumit in premissis ad pbandū seipsam. vt
omnis homo currit. ergo omnis homo currit. ibi petit principij. i. in il-
lis premissis petit conclusio que debeat pbari. Pro quo notandū. q in
oim argumentatōne ipe argumentator in mente primo pponit pbare ali-
quā cōclusionē. et id vclō illa ē pma pncipiū: rōne cui⁹ fit argumentatio. cū
ḡ in argumentatōne petit et sumit vclō in pmissis. q dz pbari. ibi fit petitio
pncipij. id petitio principij est qñ idē sumit ad pbandū seipsam.

Quotuplex est petitio principij. Dicendū fm pñm. ij. prior q est
duplex. scz petitio principij statim et petitio principij nō statim. Pe-
titio principij statim est. quādo idē sub eodē nomie sumit ad probandum

Tractatus Sextus

seipm. vt homo currit. ergo homo currit. vel sub duob⁹ sinonimis. vt mar-
currit. ergo tullius currit. Et talis petitio peccat cōtra sillogismū simpliciter.
q^z cōclusio nō est aliud a premis. et nō est aliqua argumentatio neq^z
fallacia. q^z idem nō habet apparentiam ad pbandū seipm. vt hō currit. er-
go homo currit. Alia est petitio principij nō statim. et est qñ aliquid sub di-
uersis noībus petit ad pbandū seipm et cōmittit talis defectus. q^z in ar-
gumentatōne antecedēs est ita dubiū sicut pñs. vel minus notus. et penes
illā sumit ista fallacia et nō peccat cōtra illationē s^z cōtra pbationē. Et q^z pa-
tet q^z fallacia petitōis principij nō peccat cōtra sillogismū simplr dictū. sed
cōtra illū dyalecticū q^z dicit^r pbatiū. q^z in ipō mediū debet pbare cōclu-
sionē. s^z in petitione principij nō statim a q^z sumit illa fallacia mediū nō p-
bat cōclusionē. q^z est eque ignotū vel minus notū cōclusionē.

Ad Paralogismū facti fm hanc fallaciā sūt imodificati. q^z peccāt con-
tra rōnē illi simplr. Alis pbat^r p pbm. ij. elenchor. qui dicit omēs
palogismos esse imodificatos. Dicēdū q^z palogismi dicunt dupliciter im-
modificati. vno nō quia nō sunt in aliquo modo vel cōiugatōne vtili ali-
cui⁹ figure. et sic nō oēs palogismi sunt imodificati. Alio mō dicunt imodē-
ficati quo ad pbabilitatē. q^z scz premisse ita disposite nō debite pbant cō-
clusionē. imo sunt ignotiores vel eque ignore cū cōclusionē. et ita palogis-
mi facti penes hanc fallaciā dicunt^r modificati. Et q^z hoc sit cōtra rōnē elē-
chi ptz. q^z de rōne elenchi est vt sit sillogismus. et q^z sit cōtradictori⁹. et ideo
debet cōcludere cōtradictoriā euidenter. ergo signū est q^z premisse talis sil-
logismi debent pbare conclusionem.

Querit^r Quid est fallacia petitōis principij. Dicendū q^z ē ido-
neitas decipiendi pueniens ex apparenti diuersitate fm
noticiā antecedētis cū consequēte. In hac em fallacia minus notum su-
mit in antecedente ad pbandū cōsequens vel magis vel eque notū. Cau-
sa apparētie hui⁹ fallacie ē apparēs diuersitas aūtis et pñtis. rōne cui⁹ cre-
dit^r aūs esse notus cōsequente. et hīc virtutē pbatiuā cōsequētis. cum tñ
sit eque ignotū vel min⁹ notū ipō pñte. Et nō sufficit sola diuersitas aūtis
et pñtis. s^z requirit^r cū hoc q^z talis diuersitas faciat apparentiā magis notū
vel minus notū a pte rei. et q^z in sinonimis a pte rei nō est apparentia ma-
gis vel minus notū. ideo in ipis nō est ista causa apparētie. Causa defect⁹
seu falsitatis hui⁹ fallacie ē idēpturas earundē. scz aūtis et pñtis.

Ad In omī fallacia debet eē cā apparētie s^z hic nō est cā apparētie. q^z ē
Minor pbat^r q^z in petitōne principij sumit idē ad pbandū seipm.
Sic idē nō habet apparentiā ad pbandū seipm. Dicendū q^z lz idē fm rem
et vocē simul nō habet apparentiā ad pbandū seipm. tñ idem fm rem. et dif-
ferens fm vocē et rōnē. vt est diffinitio respectu diffiniti.

Ad Hic est petitio principij hō currit. q^z hō currit. tñ idē fm rem et vocē
siml sumit ad pbandū seipm. Dicendū q^z licet in petitōne princ-
ipij statim idē fm rē et vocē sumat ad pbandū seipm. et ideo ibi nulla ē fal-
lacia tñ in petitōne principij nō statim nō sumit idē fm vocē. et ideo illa fa-
cit fallaciā. eo q^z res lb vno noīe pōt esse notior q^z sub alio.

Ad In fallacia petitōis principij nlls est defectus. q^z nulla est fallacia.
Alis pbat^r. q^z omīs palogismus peccat in materia vel forma. s^z pō

Petri Hys. Fo. CCLXIII

logisimi huius fallacie non peccat in forma, quia non potest fieri in modo et figura, nec in materia, quia sunt ex premissis probabilibus. Dicendum quod licet in probabilibus huius fallacie premissae sint in se probabiles, non tamen sunt probabiles respectu conclusionis, quod tamen requiritur ad sillogisimum probatum, ideo hic est defectus in probatione conclusionis.

Ad Quod arguitur a diffinitione ad diffinitum, ab universalis ad particulare si sunt probabilissimi huius fallacie tamen premissae habent virtutem probandi conclusionem, ergo premissae etiam respectu conclusionis sunt probabiles. Dicendum quod quando debite arguitur a diffinitione ad diffinitum respectu certorum predicatorum tunc premissae sunt probabiles respectu conclusionis, sed quando non, tunc non probant conclusionem, et causant fallaciam.

Queritur Quot sunt modi huius fallacie. Dicendum quod quinque, scilicet secundum quod id quod est in principio petitur quinque modis, videlicet, octavo, primo est quando diffinitum petitur in diffinitione et contra. Secundus est quando particulare petitur in universali. Tercius est quando universale petitur in particularibus. Quartus est quando coniunctum petitur in diuisis vel e contra. Quintus est, quando unum relativum petitur in alio. Et argumenta horum modorum sufficienter sunt manifesta per textum, ideo hic relinquuntur.

Ad Hic est petitio principii, albedo contraria nigredini, et nigredo est contraria albedini et tamen non fit aliquid istorum quinque modorum, et modi huius fallacie non sunt sufficienter positi. Dicendum quod ibi est quintus modus. Et quando ibi non habet se licet relativum et correlativum, igitur non continentur ibi. Dicendum quod albedo et nigredo sub rationibus propriis non sunt relativa et respectiva, tamen quantum ad intentiones contrariorum siue oppositorum sunt relativa secundum dictum, et sic petitur ibi unum relativum.

Ad Arguendo a diffinitione ad diffinitum, si arguendo a toto in parte sumitur bonus locus dialecticus, ergo ab ipsis non sumitur locus sophisticus, et per consequens male ponuntur per species seu modis huius fallacie. Dicendum quod ab istis eodem modo consideratis non sumitur locus dialecticus et sophisticus, sed respectu diversorum predicatorum. Nam quando arguitur respectu predicatorum que notiori modo conveniunt diffinitioni et toti in veritate quod ipse diffinitio et parti in veritate ab eis sumitur locus dialecticus. Sed quando arguitur respectu predicatorum que contra notiori modo conveniunt diffinitioni vel parti in veritate fit ista fallacia.

Ad A diffinitione ad diffinitum sumitur locus demonstrativus, quia diffinitio est medium sillogisimi demonstrativi, et arguendo a diffinitione ad diffinitum nec sumitur locus dialecticus nec sophisticus. Dicendum quod diffinitio consideratur dupliciter, uno modo quod ad essentiam eius puta dicitur principia essentialia diffinitionis tunc praecedat argumentum. Alio modo sub communi intentione diffinitionis, et hoc dupliciter secundum quod dupliciter predicata ei attribui possunt, et sic ab ipsa sumitur locus dialecticus vel sophisticus.

Ad A diuisis ad coniuncta est bona consequentia videlicet per primum in libro per hermentas, ergo male ponitur hic per quartum modo huius fallacie. Dicendum quod arguendo debite a diuisis ad coniuncta et observatis certis conditionibus est bona consequentia, non tamen quando arguitur indebite et tunc causatur ista fallacia.

Tractatus Sextus

Ar^guendo in debite a diuisis ad cōiuncta fit fallacia accidētis p^{er} a^lter^um t^{er}ciū modū. q̄ nō erit h̄ fallā p^{er}itōnis p^{ri}ncip^um. Tenet p^{ri}nc^{ip}ia. qz isti loci sophistici nō p^ont esse in eodē argumēto. Dicendū q^{uod} a diuisis ad p^{ri}nc^{ip}ia dupl^{ix} arguit^{ur} idēb^{ite}. vno mō q̄ ad modū ponēdi ip̄a diuisa indebitē et sic fit fallā accidēt^{is}. Alio mō arguit^{ur} ab ip̄is idēb^{ite} solū ex p^{ar}te p^{ar}atid^{is} et nō ex p^{ar}te dispōis diuisor^um. et sic ab istis sumit^{ur} ista fallā. Et nō ē in cōueniētiā in eodē palogismo reperiri diuersas fallas respectu diuersor^um.

Et fallacia cōsequēns dicēdū est. q^{uod} s^{ec}undu^m p^{ri}nc^{ip}ia si^{nt}unt palogismi eo q^{uod} credim^{us} cōsequētiā cōuer^{ti}ti q̄ non cōuer^{ti}t^{ur}. Fallacia cōsequēt^{is} ē idoneitas decipiēdi p^{ro}ueniēs ex appentia consequētie cōuer^{se} q̄ nō conuer^{ti}t^{ur}. Causa appentie hui^{us} fallacie est conueniētia vni^{us} consequētie vere ad aliā non verā. Et falsitatis ē diuersitas earū dē. Et sciendū q^{uod} b^{on}ū tenet argumentū a positione aⁿtis ad positōem consequēt^{is}. Hui^{us} fallacie tres sunt modi. p^{ri}mu^s ē q^{uod}n^{on} arguit^{ur} a destructione aⁿtis ad destructionē consequēt^{is} ut si hō est aīal est: q̄ si hō non ē aīal non ē. Vel a positione consequēt^{is} ad positōem aⁿtis. ut si mel ē rubeum est. ergo si rubeū ē mel est. Ad istū eīn modū reducunt^{ur} oēs p^{ro}auē argumētationes ab inferiori ad sup^{er}ius destructiue. Vñ q^{uod}tienscūq^{ue} sit p^{ro}cessus ab inferiori ad sup^{er}ius cū distributione sup^{er}ioris. vt oīs hō currit: ergo oīe aīal currit. Ibi cōmittit^{ur} ista fallacia. vt null^{us} homo currit: ergo nullū aīal currit. Scdus modus solēt poni ab insufficiēti inductione singulariū. vt fortes ē aīal et econuerso. plato ē aīal et econuerso: et sic de alijs. ergo oīs homo ē aīal et econuerso. Hic enumerant^{ur} oīa singularia illi^{us} oīs homo est aīal: non hui^{us} oīe aīal ē homo. que significant^{ur} p^{er} compositionē hui^{us} q^{uod} est econuerso. ad hāc oīs homo ē aīal. Terci^{us} mod^{us} p^{ro}uenit a cōit^u accidētibus. et dicunt^{ur} cōit^u accidētia que se aliq^{uod}n^{on} consequunt^{ur} et aliq^{uod}n^{on} non. vt iste ē compt^{us}: ergo ē adulf. Sili^{us} hic musa et poeta simili^{ter}

Pe
term
sequ
confe
qbus
tenet
est q
tibus
non
liter
ordi
hic
facit
cōsequ
merat
q̄ q
Al
mura
cōuen
econ
No
Con
ceden
te. et
ad su
in ist
logi
deni
tio aī
stion
Q
sequ
cta e
facta
rit. s
stru
lū aī
uert
dest
null

terminant: sed musa ē gñis feminini. ergo poeta. non sequit. qz idēptitas generis z terminationis aliqñ se consequunt z aliqñ non: eo q non ē in oībus sz in ali qbus. Si aliqs dicat q in hoc vltimo tercio modo n tenet econuerso. vñ ibi non est consequētia. Dicēdū est q ergo fm qsdā sumit consequētia a cōiter accidē tibus ad consequētiā necessariā z pbabilē: z in istis non sumit consequētia necessaria sed pbabilis. Taliter aut ordinant isti modi ab Aristotele isto modo ordinante.

Hic psequit de qnta fallacia extra dictionē. scz de fallā pñtis. Et qñq facit. Primo: oñdit quō illa fallacia hz fieri. Secdo ponit diffōem fallacie cōsequētis cū cā apparētie z defect. Tercio ponit notabile. Quarto enu merat modos hui⁹ fallacie. Quinto ponit obiectionē p terciū modū. Dicē q p fm pñs fūtpalogisim. eo q credim⁹ pñaz cōuerti que nō cōuertit.

Ad pñā cōuersio ē passio ppositionū. q nō pōt cōuenire pñe. Et pñā: qz p mutatiōne subiecti in pdicatū z ecōtra. z sic est passio ppositionū z sibi soli cōuenit. Alio modo generaliter p mutatione antecedētis in cōsequens. z econtra. z sic conuenit consequētie.

Notandū Qz dīa est tñc añs z pñs pñam. nam añs est ppositō cathgorica vel hypothetica inferens conclusionem consequens aut est ppositio cathgorica vel hypothetica illata ab antecedente. Sed cōsequētia est illa habitudo in qua pñs inferē ex antecedente. z h ideo: qz cōsequēs actu z intellectu includit in ante. ideo simul seqē ad suū añs. z habitudo denotans illā sequelā vocat cōsequētia. Et qñs in ista fallā repianē añs z pñs. tñ mag⁹ dī fallā pñtis q añtis. eo q in palogisimis hui⁹ fallacie sp arguit equalentē a pōne pñtis ad pōnem antecē dentis. Tñ qñ arguit a negatiōne añtis ad negatiōnē pñtis. tñc ista negatiō añtis hz seyt pñs ad negatiōnē pñtis. ideo ibi equalentē arguit a pō sitione psequētis ad pōsitionē antecedētis.

Quotuplex est pñā. Rñdet pñt hic sufficit q est duplex. scz sim plet z cōposita. Simpler ē qñ ab vno solo ante inferē vñ solū con sequēs. vt hō currit. q aīal rōnale currit. Sed pñā cōposita est. qñ pñā fa cta ex ante inferē pñs. vel ex pñte ipm añs. z fit qtuor modis. Primo ē qñ facta aliq pñā arguit a pōne añtis ad pōnem pñtis. vt si hō currit aīal cur rit. s hō currit: q aīal currit. Sed⁹ mod⁹ ē. qñ aliq pñā facta arguit a de structiōe cōsequētis ad destructiōnē añtis. vt si hō currit aīal currit. s nul lū aīal currit: q nullus hō currit. z istis duobus modis bñ arguit z bñ cō uertit pñā. Tercit⁹ ē qñ in aliq pñā cōposita arguit a destructiōne añtis ad destructiōnē pñtis. vt si hō currit aīal currit. sed nullus homo currit. ergo nullū aīal currit. Quart⁹ est. qñ arguit a pōne pñtis ad pōsitiōem aīdē.

Tractatus Sextus

ut si homo currit animal currit: sed aial currit: ergo homo currit. Vel sic. si pluit terra est madida. ergo si terra est madida pluit. Et istis duobus modis non valet consequentia. et primo fit fallacia consequentis. quia convertitur consequentia que non deberet converti.

Quid est fallacia huius. Dicendum quod est idoneitas decipiendi pueniens ex apparenti convertibilitate huius cum ante. et secundum primum se fit quod credimus huius converti quod non convertitur. Et apparet quod apparet convertibilitas huius cum ante. ratione cuius creditur quod consequentia huius convertatur. quod tamen non bene convertitur. Causa vero defectus est diversitas apparetis antea et consequentis.

Ad hoc est fallacia huius. aial currit: et hoc currit et tamen ibi nulla persona convertitur. quia ibi non est aliqua prior persona quod converteretur. Dicendum licet hoc et in plerisque alijs non convertatur aliquid persona actualiter proposita. tamen subintelligitur aliquid consequentia implicite. quod convertitur per consequentiam explicatam.

Quot sunt modi huius fallacie huius. Dicendum quod secundum primum et Petrus huius. in textu sunt tres. Primum est arguendo a destructione antea ad destructionem huius. vel a positione huius ad positionem antea. Exempla patet in textu. Primum non valet. quia ad negationem antea non sequitur negatio consequentis. quia antea est inferius et consequens est superius. modo destructio inferiori non oportet superius destrui cum ipsum manere posset in alijs inferioribus. Etiam secundum non valet quia ad positionem superioris non sequitur positio inferioris.

Ad consequens factum intellectu includitur in ante. et destructio ante destruitur consequens. et per consequens a destructione antea ad destructionem consequentis est bona persona. Dicendum quod destructio ante destruit personam secundum suum esse particulare quod habet in tali antecedente. non tamen destruit vel secundum se totum. quia adhuc potest manere in alijs. ideo a destructione antea non potest inferri destructio consequentis.

Ad Bene sequitur a destructione antea ad destructionem huius. si hoc currit aial currit. si aliquid hoc currit. et aliquid aial non currit. Dicendum quod ibi non arguitur a destructione antea ad destructionem consequentis. quia antea non destruitur. id est non negatur per negationem precedentem. ita nec consequens destruitur per negationem precedentem. quia negatio deberet precedere antea et consequens. ut dicendo nullus hoc currit. et nullum animal currit.

Ad Bene sequitur. si pluit terra est madida. et si terra est madida pluit. et tamen arguitur a positione huius ad positionem antea. Prima pars probatur. quia posito posteriori necessario ponitur prius. si personam est posterius ante. Dicendum licet consequens sit posterius ante secundum illationem. quia posterius inferitur. tamen secundum naturam et amplitudinem coitatis prius est consequens ante.

Ad Bene sequitur. si iste sol lucet sol lucet. si sol lucet. ergo iste sol lucet. Dicendum licet ibi arguat a positione consequentis ad positionem antecedentis secundum modum evincendi. quia arguitur ab infinita ad singularem non tamen secundum rem enunciata. quia tunc magis arguitur a positione unius convertibilis ad positionem alterius. nam quod est iste sol est sol. et omnis sol est iste sol.

Quod sit secundus modus huius fallacie. Dicendum quod est quod arguitur ab insufficienti enumeratione singularium ad universale. ut fortis currit Plato currit. et omnis hoc currit. vel sic. Sortes est aial et e converso. Plato est aial et

ecconver
cuerter
homo. quod

Ad se sic co
dedo qu
rante ro
ca appa

Ad Dicer
insuffici

Quod gnuis: g
illa acc
cessitat

Ad Dicer
eticus.
fallacie

Non ex oppo
mirtur
patet a
ne hab
non est
stus. an
ritatis
am. si e
etiam q
go for
scis ali

si inu
logi

Petri Wyl. So. CCLXV

ecōuerso. et sic de alijs. et oīs hō est aīal et ecōuerso. nō sequit̃. qz licet sufficiēter enumerant̃ singularia illi⁹ vliis. oīs hō ē aīal. nō tñ illi⁹ omē aīal ē hō. qd tñ designat̃ p hoc q dicit̃ ecōuerso.

Ad Iste modus coincidit cū p. et nō distinguunt̃. Hīs pbat̃. qz singularia alicui⁹ vliis nō sufficiēter enumerata sequunt̃ ad suū vlt. et hīs se sic cōsequēs. et ibi arguit̃ a positōe pntis ad pōnē aītis. Dicendū cōcedēdo q arguat̃ ibi a positōe pntis ad positōez aītis. nō tñ sumit̃ cā apparet̃ rōne cōuertibilitatis pntis cū aīte rōne pntis prius facte. sicut in p. sed cā apparētē sumit̃ rōne apparētis sufficiētis enumeratōis.

Ad Arguendo ab enumeratōe singulariū sumit̃ locus dyalectic⁹ a pte in q̃tate ad suū totū vtdicit̃ in q̃nto tractatu. et nō erit fallā. Dicendū q verū est a sufficiēti enumeratōe singulariū. et hic ponit̃ ab insufficienti enumeratōe. vtz in textu.

Quis est terci⁹ modus. Dicendū q iste qñ arguit̃ a cōiter accidētibus. que cōiter accidētia mutuo se nō cōsequunt̃. vt sortes ē magnus. et est fortis. iohes est pulcer. et iohānes est bon⁹. non sequit̃. qz licet illa accidētia se mutuo consequunt̃ in aliquo subiecto. non tamen de necessitate consequunt̃.

Ad A cōiter accidētibus sumit̃ locus dyalectic⁹. et ab ip̃is non debet alī qua fallacia sumi. Hīs pbat̃. qz bñ sequit̃. iste penitet. et deliquit. Dicendū q a cōiter accidētibus que sp̃ sese cōsequunt̃ sumit̃ locus dyalectic⁹. sed ab illis que aliquando cōsequunt̃ se et aliquando nō sumit̃ ista fallacia cōsequētis penes terciū modū.

Notandū Buridanus pōit̃ duos modos hui⁹ fallacie vnuz inferēdo cōsequens ex antecedēte. secūdū inferendo ex opposito cōsequētis oppositū antecedētis. et vtrūqz istoz modoz cōmutat̃. Wellissus arguendo q vniuersum sit infinitū fm̃ magnitudinē. vt patet ad longū. primo phisicorū. Fit etiā ista fallacia arguendo a ppositio ne habente plures causas veritatis ad illam que habet vnicam. vt cesar non est iustus. ergo est iniustus. vel sic. Xapis non est iustus. ergo est iniustus. antecedēs est verū et cōsequēs falsum. qz aīis habet duas causas veritatis. pōt̃ enī esse verū. aut qz cesar non est. aut qz est. si nō habet iusticiam. si cōsequēs hz vnā cām veritatis. qz ponit̃ cesarē esse. si iniustum. Fit etiā qñ arguit̃ a non distributo ad distributū. vt sortes videt nō hōiem. ergo sortes non videt hōiem. Tu dubitas aliquam ppositionem. ergo tu ne scis aliquam ppositionem.

Equit̃ de fallacia fm̃ non causam vt causam.
Ad cui⁹ euidētiā sciendū q duplex est sillogismus. scz ostensiuus et ad impossibile. Ostēsiuus est qui habet vnā solam conclusionem. Sillogismus vero ad impossibile est quando aliq̃s sillo-

Tractatus Sextus

gissime ducit ad impossibile et propter hoc interimitur aliqua
 premissarum quae erat causa illius impossibilis. Unde iste syllogismus
 habet duas conclusiones. ut cum dicitur. est ne homo asinus. hoc concessio
 Contra nullus asinus est animal rationale mortale. homo est asinus
 ergo homo non est animal rationale mortale: sed hoc est impos-
 sibile: ergo et ista homo est asinus. et iste syllogismus est in quarto modo prae-
 figure. Scicundum quod non causa ut causa syllogismus fit in syllogismo ad im-
 possibile: et illud quod apparet esse causa interimitur. ut si que-
 rat est ne brunellus homo: quod concessio. tunc sic. nullus asinus est a-
 nimal rationale mortale: sed homo est asinus et brunellus est homo: er-
 go homo non est animal rationale sed autem est impossibile. ergo brunel-
 lus non est homo. In dicta enim argumentatione non est causa ut
 causa: quia interimitur id quod apparet esse causa et non est scilicet brunel-
 lus est homo. Causa apparetur huius fallacie est convenien-
 tia huius quod apparet esse causa et non est cum eo quod est causa. Cau-
 sa falsitatis est diversitas eorum. Tale enim exemplum
 ponit Aristoteles huius fallacie ut querendo sic: sunt ne anima
 et vita idem. quod concessio. Contra mors et vita sunt contraria
 sed mors est corruptio. ergo vita est generatio: et per conse-
 quens vivere est generari. sed hoc est impossibile. quia quicquid
 vivit non generatur sed generatum est: ergo anima et vita non
 sunt idem. Hec conclusio peccat secundum non causam ut causam. quia ex
 hoc quod anima et vita sunt idem non sequitur impossibile et ita non
 debet interimi: sed ista mors et vita sunt contraria. quia in
 omnibus his id quod est causa apparet esse causa. quia concipiat in termi-
 nis cum aliis quibus pro omnibus ex quibus sequitur impossibile.
 et istis patet. quia ista fallacia non fit in syllogismo ostensiuo. ut
 omnis homo currit. sortes est homo et sol est in cancro. er-
 go sortes currit. hic non est fallacia non causa ut cause. quia
 hec propositio sol est in cancro non est causa necque ap-
 paret esse causa: sicut apparet in syllogismo ad impos-
 sibile.

hic
 syllogismus
 logi
 estali
 ad im
 diffin
 Quia
 cit g
 eo p
 dr. S
 coelo
 bilis
 li syl
 sed d
 coel
 non
 aial
 cessu
 vltra
 q fin
 q fit
A
 ad in
 bili
 pte
A
 siun
 cessu
 no si
 thet
 bili
A
 mo
 pme
 ca il
 co el
 con
 lus
 ali
 lac
 qu
 bu

Petri His. So. CCLXVI

Nicpe. bys. determinat de fallā fm nō cām vt cām. 7 qz ista fallā nō fit in syllo ostensiuo. sed in syllo ad impossibile. iō primo dicit q duplex est syllogism⁹. 7 diffinit mēbra. scōdo ponit exēplū de syllo ad impossibile vbi nō est aliq pmissa nō cā. 7 tercio ponit vbi ista fallā repitur. 7 declarat p sylm ad impossibile vbi est vna pmissa nō cā. vt notat exemplū. Quarto ponit diffinitionē fallē nō cause vt cause cum suis causis apparentie 7 defectus Quinto ponit vnu exemplū pbi qd multū prolitū est 7 satis difficile. 7 i- cit q q syls est duplex. s. ostensiuus 7 ad impossibile. Ostensiuus est qvni eo pcessu ex duab⁹ pmissis suā infert cōclusionē. de quo in qrtō tractatu dr. Sed syls ad impossibile est q ex duabus pmissis pcedit 7 infert vnā cōclonē manifeste falsam seu impossibile. 7 ex interemptione illi⁹ impossibilis fit regressus ad interimendum aliquā pmissarū. 7 ita sunt in illo tota li syllo duo vel tres pcessus. 7 due vel tres cōclones. prim⁹ est syllogistic⁹ sed duo sunt enthymematici. Exemplū. vt si querat. est ne hō asinus. quo cōcesso. tunc opponens arguit ex illa impossibili cōcessa. 7 infert vnā cōclonē impossibile. iō dr syls ad impossibile. 7 arguit sic. nullus asinus est animal rōnale. sed hō est asin⁹ p te. q hō nō est animal rōnale. ecce primū pcessum. Tunc vltra cōclusio est falsa. ergo aliqua pmissarū. ecce scdm. Tūc vltra nō maior. ergo minor. quā tu cōcessisti. ecce terciū pcessum. Jā nota q fm talem pcessum scdm vel terciū. qn male interimūt aliqua pmissarū q sit cā falsitatis cōclusionis cōmittit. p̄sens fallacia.

Ad Omnis syls est possibilis formari 7 fieri. ergo nullus est syls p impossibile. Dm q syls p impossibile vel ad impossibile nō dr ido ad impossibile. quia non posset formari seu fieri. s. ideo qz ex vna impossibili concessa a respondente infert 7 ostendit vnā cōclusionē impossibiles ppter premissam impossibilem.

Ad Si syls ad impossibile dicat lō ad impossibile. qz ostendit cōclusi onē impossibilem. sequeretur q syls ad impossibile esset syls ostensiuus. qd est falsum. Dm q in syllo ad impossibile sunt duo vel tres pcessus. quo ad primū p̄t dici ostensiuus. nō tñ fm totū pcessum eius. quia nō sicut in prima cōclusionē impossibili. sed regredit ad interimendū ypothesim falsam seu impossibilem cōcessam a respondente. q fuit cā impossibilis cōclusionis.

Notandū Qz pmissa cā est q nccario facit ad illationē cōclusio nis. 7 qua remota nō amplius sequit cōclusio in tali mō arguēdi. Et p oppositum pmissa nō cā est q sumitur cum duabus alijs pmissis cōueniens cum vna eaz in subiecto vel p̄dicato. 7 tñ nullo mō est cā illationis cōclusionis. 7 iō ipsa posita vel deposita nihilominus sequit cōclusiō ex alijs pmissis. Exemplū vt si qrat. est ne brunellus homo. quo cōcesso arguit sic. nullus asinus est animal rōnale. hō est asin⁹ 7 brunellus est hō. q hō nō est animal rōnale. Tūc vltra. cōclusio est impossibilis. q aliqua pmissarū. non minor. ergo ista brunellus est hō. hic est presens fallacia. qz ibi interimūt nō cā. i. vna pmissa. q nō est cā falsitatis cōclusionis qua deposita nihilomin⁹ sequit cōclusio impossibilis. Si vero loco illi⁹ brunell⁹ est hō poneret ista. sol est in cancro. nō esset pmissa nō cā vt causa

Tractatus Sextus

q; illa nō cōueniret cū alijs pmissis in subiecto vel p̄dicato. et ideo nō haberet aliquā apparentiā ad hoc vt esset cā illationis. Et illa pmissa q̄ nullā habet cōuenientiā cum alijs pmissis vocat̄ a p̄bo secundo prior nō p̄o p̄ter hoc accidere falsum.

Quō se h̄nt ad inuicē pmissa nō cā vt cā. et nō p̄ hoc accidere falsum. Dñi q; cōueniūt et differūt. cōueniūt in hoc q; neutriū est cā illationis cōclusionis. S; differunt. q; nō cā vt cā h; cōuenientiā cū vna pmissarū in vno terminorū. s. in subiecto vel p̄dicato. Et nō p̄ter hoc accidere falsum nō h; cōuenientiā cū aliqua pmissarū. S; qd sit fallā nō cau se vt cause. et que cā apparentie. et defectus patent in textu.

Ad istinctā. Hīs pbat̄. q; in oī fallā repit̄ aliqd qd h; modū cause vel aliquid apparens et nō ens. Dñm q; si capiat̄ nō cā p̄ illo qd h; modū cause. sic in oī fallā bñ repit̄ nō cā vt cā. sed si capiat̄ sp̄cialiter prius diffinita est. sic solum repit̄ in hac fallā et causat ipsam.

Ad huc nō est cā. sol est in cancro. om̄e aīal est asin⁹. oīs hō est aīal et go oīs hō ē asin⁹. et tñ nō causat istā fallā. Dñm q; illa ppō sol est in cancro est non p̄ter hoc accidere falsum. et nō est cā vt cā. q; non cōuenit cum aliqua pmissarū in subiecto vel p̄dicato. qd requirit̄ ad pmissas non causam vt cām.

Ad istā fallā d; esse cā apparentie. sed hīc nō est cā apparentie. q; videt̄ q; ista non sit fallā. Minor pbat̄. q; si esset aliqua manifeste esset ista. s. cōuenientia pmissae non cause cum pmissa cā. sed hoc nō q; sicut se habet ens et non ens. ita se h; nō cā vt cā. sed ens et nō ens nullo mō cōueniūt. q; neq; cā et nō cā. Dñm q; licet cā et nō cā formalit̄ capte quo ad illas intentiones nō cōueniant. tñ cā et nō cā materialiter capte p̄ pmissis syllogismi tñ bene possunt cōuenire. puta in subiecto et p̄dicato. Sed diceret̄ pmissa non causa est non ens. ergo non potest cōuenire cū pmissa cā que est ens. Antecedens pbat̄. q; bene sequit̄. pmissa illa ē nō causa. ergo pmissa illa ē non ens. Dñm ad p̄bationem antecedentis. q; ibi cōmittit̄ fallā cōsequentis. q; arguit̄ ab inferiori ad supius cū distributione. vt patet intuenti.

Ad fit bon⁹ syls simplr dictus fm istā fallā. ergo ipsa nō d; dici fallā. Tenet p̄ba. q; fallā et syls simplr dictus nō possunt esse ī eo dem. Hīs pbat̄ sic arguendo. equus est aīal. om̄e animal est asin⁹. om̄is homo est aīal. q; om̄is hō est asinus. est bonus syls in barbara. Dñm licet sit bonus quo ad primū p̄cessum et non sit ista fallā. tamen in scōo vel tercio p̄cessu in quo interimit̄ aliqua pmissa cōmittit̄ hec fallā. vt cū secundo insert̄ hec cōclusio est falsa. que est. equus est animal. que in veritate nō est cā falsitatis cōclusionis. licet ab opponente sumat̄ p̄ cā ad de cipiendū rñdētē. sed deberet alia intermi. que in veritate est cā falsitatis cōclusionis. s. hec oī aīal est asin⁹ que est falsa.

Ad hec fallā puenit ex p̄te pmissae nō cause. sed illa semper ponit̄ in primo discursu qui est syls simplr dictus. ergo fallā et syls adhuc essent in eodem. Dicendum licet pmissa non causa ponatur in primo discursu

Petri hys. Folio CCLXVII

Syllogismi ad impossibile. et ibi fit causa apparentie huius fallacie. tamen ibi non mittitur defectus aut fallacia nisi in ultimo processu interueniendo scilicet premissam. que tamen non est causa impossibilitatis aut falsitatis conclusionis. et in talem processum ultimum dicitur syllogismus ad impossibile.

Querit Quot sunt modi huius fallacie. Respondetur quod possunt duo assignari. Primus est. quando premissa non causa ex parte subiecti sui conuenit cum premissa causa. Exemplum. ut omnis asinus est rudibilis. omne animal est asinus. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum et non nisi ista. omnis asinus est rudibilis. ibi male fit regressus a falsitate conclusionis ad premissas. quia interuenitur una premissarum que non est causa falsitatis conclusionis. et sic debet negari ille processus et non ista propositio. omnis asinus est rudibilis. quia falsitas conclusionis puenit ex ista premissa. omne animal est asinus. Secundus modus est quando premissa non causa ex parte predicati conuenit cum premissa causa. Exemplum. ut omne animal est asinus. omnis equus est animal. omnis homo est animal. ergo omnis homo est asinus. conclusio est falsa. ergo aliqua premissarum. et non nisi ista. omnis equus est animal. Et soluitur ut prius.

Propositio plures est illa in qua plura predicantur de pluribus. vel plura de uno. vel unum de pluribus. ut sortes currit et disputat. vel sic est ne hic vel hic homo demonstrato sorte et brunello. vel sortes et plato currunt et disputant. Propositio una autem est in qua unum predicatur de uno. et hoc quadrupliciter. siue unum numero. ut homo est risibilis. siue unum specie. ut sortes est homo. siue unum genere. ut sortes est animal. siue unum secundum prius et posterius. ut homo est ens. animal est sanum. siue predicantur plura ex quibus fit unum. ut homo est animal rationale mortale. Secundum plures interrogationes sunt paradoxismi quando ad interrogationes plures datur una responsio Causa apparentie huius fallacie est unitas interrogationis complere. Causa falsitatis est pluralitas ipsius. Duo ei sunt modi huius fallacie. Primus modus est quando plura in singulari numero subiunguntur vel predicantur. ut hic est ne hic et hic homo demonstrato sorte et demonstrato brunello. si dicatur

Tractatus Sextus

sic. ergo brunellus est homo. si non. ergo sortes non est homo. Mon-
em enim respondit quoniam fecit rationem unam ad interrogatio-
nem plures. sed debet respondere verum est pro vero. et falsum pro reli-
quo. Secundus modus est. quoniam plura in plurali numero sub-
iunguntur vel predicantur. ut sunt ne ista bona vel non bona
demonstrantur bono et non bono. si dicit bona. ergo bo-
num non est bonum. debuisset enim respondere bonum est bo-
num. et malum est malum. Si autem procedat aliquis homo dari dis-
finitiones simili modo in singulari et in plurali. ut cecum
est aptum natum videre et non videt. et ceca sunt apta nata videre
et non vident. non effugiet redargutionem demonstrato vero ce-
co et altero videte. et dicat sic. sunt ne illa ceca vel non
ceca. si ceca. ergo illud est cecum. demonstrato vero viden-
te. non enim dicebat illud esse cecum et illud esse videntes. sed
dabat unam responsionem. eo quod concessit quod simul dare-
tur diffinitio in singulari numero et in plurali.

Hic determinat de ultima fallacia que dicitur falsa sed plures interrogaciones ut
una. Et per nuncia illi oportet scire quod sit interrogatio plures. et quod est ea-
dem cum proponere plures. ideo diffinit eam dicens. Propositio plures est il-
la in qua unum de pluribus predicatur. vel plura de vero. vel plura de pluribus. Ex-
emplum primi. ut sortes et plato currunt. Exemplum secundi. ut sortes currit et dis-
putat. Exemplum tercii. sortes currit plato disputat. Et dicitur talis propositio plures
quod ibi designant plures propositiones predicantur cum subiecto. Sed propositio una est in qua
unum predicatur de vero siue illud sit unum numero. siue genere. siue specie. siue ana-
logia. ut patet in textu.

Ad In ista propositione omnis homo currit. unum predicatur de pluribus et non est pro-
positio plures. ergo diffinitio pervenit alteri a diffinito. Unde quod ibi unum
predicatur de pluribus per modum unum. quod habet tenet ibi pro omnibus particularibus ho-
minibus in quantum continentur sub suo feato communi. quod est humanitas. sed non
predicatur unum de pluribus per modum plurium.

Arguitur Hic sortes et plato currunt. unum predicatur de pluribus
per modum plurium. et tamen non est propositio plures. ergo diffini-
tio mala. Antecedens per secundam partem probatur. quod enunciatio una est. que unum
de vero feato simpliciter vel conjunctione una. et hec diffinitio huius conve-
nit. Unde quod licet illa propositio categorica de copulato vel disiuncto extre-
mo sit propositio una conjunctione. tamen finis quod potest dici propositio plures. ca-
piendo propositionem plures large.

Af Propōnes hypothetice nō sunt plures. ergo male p ipas 'exempli
ficat'. Hīs pbat. qz ppō plures est. q̄ plura ⁊ nō vñū fecit incōiū-
ctum. mō in hypothecis plā enunciant de plurib⁹ cōiunctim. Dm q̄ licz
ppōnes hypothetice nō sūt ples capiēdo ppōnem plures stricte. tñ sūt
plures capiēdo eam cōiter. An ppō plures stricte capta est. q̄ nō fecit vñū
simplr aut cōiunctione. sed plura incōiuncta a pte subiecti v̄l p̄dicati. nō
facientia vñā oīem. vt hō asinus currit.

Af Propōnes hypothetice sunt vna. ergo nullo mō sunt ppōes ples
Hīs pbat. qz sunt ppōes vna cōiunctione. q̄ sunt ppōes vna. Sz
p̄ta tenet p locum ab oppositis. Dm q̄ vna est determinatio p̄trahens
ad ppōem. eo q̄ ppō ⁊ ppō vna sūt penitus idem. Al ddm q̄ nō est incō-
ueniens ppōes hypotheticas esse vñā cōiunctiōe. ⁊ cū hoc esse plures sūm
quid. capiēdo ppōem plures cōiter.

Af Hic. sortes est hō ⁊ asinus. p̄dicat vñū de vno. ⁊ tñ nō ē ppō vna.
Prima ps pbat. qz vñū genere p̄dicat de vno subiecto. Dm q̄
licet hō ⁊ asinus sūt idem genere. tñ in ista ppōne nō enunciant p modū
vñū in genere. s̄ p modū diuersorū in sp̄e. qz sub diuersis nob⁹ diuersarū

Af Hic p̄dicant plura p modū vñius. sortes est alb⁹ grāma (spectet)
tic⁹. ⁊ tñ nō est ppō vna. s̄ ples. q̄ ad rōem ppōis vñū ū sufficit plu-
ra p̄dicari p modū vñius. Dm q̄ illa plura albus grāmaticus non p̄di-
cant p modum vñius. qz non faciunt vñū p̄dicatū. eo q̄ illa accidētia ex
equo respiciunt subiectū. ⁊ nō rōne determinabilis ⁊ determinantis ex p-
te rerū significatarū.

Notandū Interrogatio ples est. que q̄rit vñū de plurib⁹. vt
plura de vno. vel plura de plurib⁹. siue cōiungantur
innicem ex natura rei. vel p copulā. vel omnino nō coniungant. Sz inter-
rogatio vna est in q̄ aliquid q̄rit de aliquo vno simplr. ⁊ cui⁹ vtraz ps est
aliquid vñū siue aliqd cōplexū ex plurib⁹. ex quib⁹ sit aliquid vñū simplr
qlis est diffinitio cōmialis. An interrogatio plures p̄t fieri duplr. vno mō
sūm scata tñ. vt q̄rendo si oīis canis currit. ⁊ talis causat equocationem
Alio mō sūm voces ⁊ scata simul. ⁊ hoc facit hanc fallaciam.

Quot modis p̄t aliq̄ interrogatio dici ples. Dm q̄ duob⁹ mōis
vno mō qz plura enunciant de plib⁹. aut vñū de plurib⁹. aut econ-
uerso. vel qz termini accipiunt in numero singulari. ita tñ q̄ ppō ex q̄ su-
mit talis interrogatio est ppō vna vnitatem sufficientem ad cōtradictionem.
Alio mō interrogatio dī plures qz illa oīo nō est vna. vt sortes est hō alb⁹
sortes est calidus grāmaticus. Ad interrogationē plures p̄mo mō sp̄ pōt
dari vna rñsio cōcedendo vel negando. vt demurātis duob⁹ qz vñū sit al-
bū ⁊ aliud nigrū. ⁊ q̄rat an ista sūt alba vel nigra. dz dici q̄ nec sūt alba
nec nigra. tñ si q̄s veller affirmatiue rñdere nō dz vñā rñsionē dare s̄ mul-
tas. ddo hoc est albū ⁊ illud ē nigrū. Sz ad interrogationē que ē plures.
scdo mō nō dz dari vna rñsio. vt si q̄rat an sortes musicus sit alb⁹. non dz
rñderi ita vel nō. sed dūt dari plures rñsiones sic scz. si sortes sit alb⁹ ⁊ nō
music⁹. dz dicere q̄ sit alb⁹ ⁊ nō musicus. si sit musicus ⁊ nō albus. dz di-
cere q̄ sit musicus ⁊ nō albus. si sit alb⁹ ⁊ cum hoc musicus. dz dicē q̄ sor-

Tractatus Sextus

res musicus sit albus. &c. Quid aut sit fallā fm ples interrogatōes vt vnā. que cause appentne & defectus. & duo eius modi clare patent in textu

Ad Cōtra primū modū. quēlibet sunt plura sunt nūero plī pla. & nunq̃ pla subiūnt in singulari nūero. Wdm q̃ nūerus plis capie dupliciter. vno mō vt est prime impositionis. & vt est passio rerū. Alio mō capitur vt est secunde impositionis. & vt est passio ptium declinabilū. & vt op ponitur numero singulari. tunc dī q̃ q̃cūq̃ sunt plura sunt in nūero plu tali plura primo modo. sed non secundo modo.

Ad Plures sunt modi q̃ duo. & textus est insufficiens. Hīs pbat. qz tot erūt modi q̃t sunt interrogatōes ples. sed interrogatio ples sit tribus modis. Wdm q̃ licet ex illis tribus modis possent distingui ipēs huius fallacie. tñ eque bene distinguunt penes duos modos in textu positos. q̃ in quolibet duorū modorū p̃t fieri triplex variatio paralogismorū fm triplicem modum interrogatōis plures

Est hoc aut reducendū est oēs fallās ad ignorātiā elenchi. Reducere aut oēs fallās ad ignorātiā elenchi est oñdere q̃lit fallā q̃libet peccat & aliā quā pticulā in diffinitōe elenchi positā. aut rōne syllogismi aut & dictionis. Sicut em̃ dīa adueniēs generi cōstituit spēs. ita rō p̃tradictionis adueniēs syllo cōstituit elenchū. Vñ q̃cūq̃ est in elenchō aut est in eo rōe & dictionis aut rōne sylli. Bicit em̃ aristoteles q̃ diuidendū est oēs palogismos appentes & elenchos. aut oēs reducēdū est ad ignorātiā elenchi. Equiuocatio & amphibologia & figura dēōnis reducunt ad ignorantiam elenchi. eo q̃ duplex eē impedit sylm & & dictionē. S; ppositio & diuisio reducunt ad ignorantiam elenchi. eo q̃ nō ē oīo eadē vel idē nomē. s; dñs. oportet aut hoc. s. nomē & rōem eē eandē quēadmodū & rē si debeat eē elenchus. Qui vō fm accūs sūt manifesti sūt diffinito syllo. qz sunt & pticulā in diffinitōe elenchi positā. s. necesse est aliud accidere p ea q̃ posita sūt et pcessa. Et fm hāc fallaciā q̃ est fm accūs artifices et sciētes sepe ab iscijs redarguūt faciētibus syllogismos p̃tra sapiētes. nā fm accūs faciunt syllogismos apparentes. Qui vero sunt fm quid ad simpliciter redu-

Petri hys. Folio CCLXIX

cuntur ad ignorantiam elenchi. quoniam de eodem non est affirmatio et negatio. ut ethiops est albus secundum dentes: ergo est albus. Manifesti autem sunt syllogismi qui prius dicti sunt. et quales nuncupantur. Qui homo secundum id quod petit in principio. et non secundum causam ut causam peccat manifeste per diffinitionem syllogismi. quia in syllogismo oportet sequi aliud de necessitate. quod non erat in principio. et sic oportet quod premissae sint causa conclusionis syllogismi. Qui homo secundum prius reducuntur sicut illi qui sunt accensae. Qui homo secundum plures iterationes ut unam reducuntur ad elenchum. eo quod peccat contra unitatem propositionis. ibi enim non sumitur propositio una. et per prius nec propositio. nam eadem est diffinitio unius rei et rei. unus hominis et hominis. sicut autem est in alijs. Etenim propositio una unum de vno affirmet. sed non est ita in propositione plures. in qua predicantur plura de vno. vel unum de pluribus et propter hoc peccant contra unitatem propositionis. Item omnes fallacie in dictione et secundum quid ad simpliciter reducuntur ad ignorantiam elenchi. eo quod peccant contra praedictionem Omnes autem fallacie alie extra dictionem reducuntur in hoc quod peccant contra diffinitionem syllogismi

Postquam petri hys. determinavit de unaquaque fallacia secundum se. hic omnes determinat de ipsis per compositionem ad elenchum. ostendendo quod omnes deficiunt aut peccant contra diffinitionem elenchi. et per hoc reducuntur ad ignorantiam elenchi. Ad reducere fallacias ad rationem elenchi est ostendere quod quilibet fallacia peccat contra aliquam particulam diffinitionis elenchi siue hoc sit ratio syllogismi siue ratio praedictionis. quod est ultima forma. et via constitutiva elenchi. siue sit praedictum. Et ita elenchus. scilicet syllogismus contradictorius positioni respondentis est tanquam signum ad sagittas. contra quod omnes fallacie militant.

Notandum De ignorantia elenchi capitur dupliciter. ut etiam supra patuit. vno modo specialiter per ignorantiam alicuius quatuor particulam in diffinitione elenchi positam ratione praedictionis. ut sunt ad idem. secundum idem et. et sic secundum ignorantiam elenchi sumitur fallacia specialis. et isto modo non reducuntur ad ipsam alie fallacie. Alio modo capitur contra per ignorantiam cuiuscunque particulae elenchi. siue hoc fiat ratione syllogismi. siue ratione praedictionis. et sic secundum ipsam non sumitur fallacia specialis. sed contra omnes. Et hoc modo omnes fallacie reducuntur ad ignorantiam elenchi

Tractatus Sextus

A Prius in singulis fallacijs ostense sunt cause defectus fallaciaz. & hic supflue dicunt defectus earum. Dñm q licet pñs ostēti sint defectus fallaciaz fm se. tñ nō ostensum est. quō illi defectus peccāt cōtra rōem elenchi. ideo nō supflue sit hic talis ostensio.

A Iste est vnus palogismus. nullus prudens vult ditare inimicū suū iste cū suū. & nō videt cōtra quā pñculā elenchi peccet. & q fallā sit ibi. Dñm q ibi nō est bonus syllogismus. s̄ defectus est qz aliqua determinatio addit in conclusionē. q nō erat accepta in pñmissis. & ideo est fallā a fm qd ad sumptū. et

A Passio solū cōuenit subiecto. s̄ dñi (peccat dñs elenchū rōne syllogismi. cōtū ē passio enūciatōis. & nō puenit elenchū vlt syllo. & p pñs nulle fallē peccāt dñs elenchū rōne dñctionis. Dñm q licet dñctio pñor p se cōueniat pñi. tñ pōr puenire ex pñti syllo rōne sue cōclusionis vlt alicuius

A Si dñctio pueniret syllo (remissay. q dñctio positio rñdētis rōne sue cōclusionis. seqret q oīs syllogismus ē dñctorius. qd videt fallum. Seqñ pñ. qz oīs syllogismus mñdi ip̄ cōcludit cōclusionē q est alicui cōtradictoria. Dñm q syllogismus dñctorius vt dicit diffinitio elenchi nō dñ cōtradictoria. qz infert cōclusionē dñctoriā fm se. s̄ vt infert cōclusionē pñctoriā positio rñdētis. s̄ nō oīs cōclūsiō pñdicit positio rñdētis

Q Quō oēs fallē in dñcōe reducunt ad ignorantia elenchi. Dñm q inductiue sic. qz equiuocatio amphibologiaz figura dñctōis reducunt ad ignorantia elenchi. qz impediūt syllogismū & dñctōem q sunt de rōne elenchi. Patet. qz ad rōem syllogismi & dñctōis reqñit vñtas rei & noīs s̄l. s̄ in equiuocandōe amphibologiaz & figura dñctōis nō est vñtas rei & noīs s̄l mul. qz licet ibi maneat vñtas vocis. nō tñ vñtas rei. Sed in pñone & diuisione nō est vñtas neqz vocis neqz scati. qz nō est oīo vna fm modū pferendi. S̄lt in fallā accentus deficit vñtas rei & noīs. & sic oēs fallē in dñcōe peccāt dñ rōem elenchi. Et oēs palogismi fallāz in dñcōe vocant syllogismos veritiles qz in ipsis seruat forma syllogistica. & nō est defectus syllogismi. nisi q in quolibet eoz quolibet pñō est distinguenda penes equocationē

A Fallē in dñcōe nō reducunt ad ignorantia elenchi. & tertius est falsus s̄ pñas pñas. qz nullū pñctū reduct h̄z ad impñctū. s̄ magis ecōtra. s̄ fallē in dñcōe & etiā fallē accidentis potiores & pñctiores sunt q fallā ignorantie elenchi. & male ad ipsam reducunt. Dñm q licet fallacie in dñcōe sint potiores fallā ignorantie elenchi. q est vna spēialis fallā. nō tñ sunt potiores fallacia ignorantie elenchi. q est cōis ad oēs fallacias

A Hic est fallā in dñcōe. tu dubitas aliqd vñū. & illud qd dubitas nō scis. & tu nō scis aliqd vñū. & nō videt q fallacia. & quō reduct ad elenchū. Dñm q ē fallā pñtis. & arguit a nō distributo ad distributū ex pte illius dñctōis vñū. que in ante supponit determinate. & in s̄tūe cōsule distributue & reduct ad elenchū. qz peccat cōtra ip̄m rōne syllogismi. qz cōclusio nō sequit ex necessitate. Et p̄t ibi assignari fallā figure dñctōis. vt pñs

Q Quō palogismi fallaciaz extra dñctōem reducunt ad (deranti. ignorantia elenchi. Dñm q fallacia accentus & fallā pñtis q ē ps materialis accidentis peccant cōtra illam pñculam (ex his q data sūt de necessitate ex pñmissis) Sed palogismi fallacie fm qd & fallacie ignorantie

Tabula

elenchi peccat contra elenchū rōne ꝑdictionis. qꝫ in ipsis nō est affirmatō
 ⁊ negatio de eodē ad idē fm idē silr i eodē tpe. Sed palogismi petitionis
 principij ⁊ nō cause vt cause peccant contra sylm ꝑbatiū. seu contra elē
 chū vt est ꝑbatiū. Falla fm plures interrogaciones vt vna peccat con
 tra elenchū rōne sylli. eo qꝫ ad rōem sylli requirit qꝫ qlibet ꝑmissa sit ꝑꝑō
 vna. sꝫ interrogacione plures nō sumit simplr vna. Ex ꝑdictis ꝑꝫ que et qꝫ
 sunt fallacie tam in dcōe qꝫ extra dcōem. qꝫ sunt cause apparensie ⁊ defect
 earum. ⁊ quot sunt modi in qualibet fallacia. ⁊ quō omnes reducunt ad
 ignorantiā elenchi.

Af In falla ignorantie elenchi inferꝫ ꝫ ꝑdictio in conclusiōe palogif
 mi. qꝫ illa falla nō peccat ꝫ elenchū rōne ꝑdictionis. Ddm qꝫ lz ibi
 apparent inferꝫ vera ꝑdictio in ꝑnte. tñ illa non sequit ex necitate neqꝫ
 ꝑmisse ꝑbatiū ipsam necessariā. qꝫ tñ requirit ad elenchum.

Af In falla petitionis principij ꝫ necario sequit ex ante. qꝫ male dꝫ
 in textu. qꝫ conclusio non accidit de necitate. Ddm lz conclusio in
 petitione principij sequatur de necitate qꝫ ad illationē. non tñ quo ad ꝑba
 tionē. ⁊ ꝑpter defectū ꝑbationis conclusionis reducitur ad elenchum.

Et hec de tractatu fallaz dicta sufficiant.

Copulata sex tractatū ꝫ Petri hispani fm doctrinā sc̃i Thome Aquil
 natis. studio magistrorū Colonie in burfa Montis regentiū industrie
 collecta. ⁊ nuper pro exercitio neophytorū logice solerter impressa. Anno
 dñi. M. cccc. xciiij. quindecima Junij. finiunt feliciter.

Viro sue natiuitatis vultuz in spe

culo consideranti nolite comparari. Considerat enī se vt ēꝫ Jacobi primo. et
 abijt. statim qualis fuerit oblitus. Sed tu scolaris legē ꝫfecte libertatis
 adipisci volens (quā ꝫmittit tibi ꝑbia) nō eris auditor obliuiosus. sꝫ sin
 gula in codicibꝫ tibi ꝫpositis. vel saltē vtiliora animi memorie cōmen
 dabis. vt ex in memoria retentis opponēdo ⁊ soluendo iuxta tue artis ꝫ
 tirente statim cuilibet tecum cōtendenti satisfaccere ꝫmpte valeas. Et
 vt facilius hoc adipiscaris. tibi hoc tabulare exemplar. in qꝫ questioēs ex
 ercitandas citissime inuenire valeas. ꝫposui iuxta doctrinā dei. Moyses
 suū ꝫdilectū ordinate docentis discipulū. Ero di. xxiij. inquitens. Accē
 de ad me in montē ⁊ esto ibi. daboqꝫ tibi tabulas ac mandata qꝫ scripsi vt
 doceas filios israel. Tu itaqꝫ doctrinā ꝫ diligentem harum subsequentiū
 questionū intelligentiaz (vt erudians acceptes. Que in hūc modū iuxta
 illū ordinem quo in libris ponunt) subsequuntꝫ euz folioꝫ quous anno
 tatis. Quarū questionū primi tractatus prima est ista.

Quid sit philosophia

Quomodo diuidatur philosophia

Quomodo diuidatur rōnalis philosophia

Quomodo diuiditꝫ moralis philosophia

folio primo.

eodem

fo. ij

eodem

21 v

Tabula

Quot sint artes mechanice	eodem
Quot sint artes liberales	eodem
Sufficiencia septē artū liberaliū	iiij
Quō diuersimode diffiniat logica	eodem
Quō diuidatur logica	eodem
Artū logica sit scientia	iiij
Quid sit habitus	eodem
Sufficiencia habituum	.v.
Artū logica sit utilis et necessaria	vi.
Artū logica sit scientia realis vel rationis	eodem
Artū logica sit scientia practica vel speculatiua	eodem
Quid sit subiectū attributōis in logica	vij
Artū logica sit principaliter de primis intentionib⁹ vel scōis	vij
Quare isti tractat⁹ dicuntur summe	ix
Quid sit subiectum primi tractatus	eodem
Diuerſa est ars artū. incipit	x.
Quid sit problemum	eodem
Quare pe. hyl. non diffinit logicā sub pprio noie	eodem
Sensibile duplī capitur	xij
An diffinitio soni sit bona	eodem
Artū diffinitio soni sit bona	xij
Artū diffinitio vocis sit bona	eodem
Ad vocis formationē quatuor requirūtur	eodem
Artū diffinitio soni non vocis sit bona	xv
Quatuor requirūtur ad sonum vocem	eodem
Que est ratio diuisionis vocis	xvi.
Quare vox obiectū au dī⁹ ſcat cōceptū nī intellect⁹	eodem
Que est rō diffinitionū vocis naturalis et ad placitū	xvij
Notandum q⁹ vox ſcatur ad placitū. et ſcatur naturaliter in quatuor differunt	eodem
Quis est ordo in ſignificando	eodem
Quō hnt ordinē concept⁹. res ad extra. vox. et ſcripta	xvij
Ratio diuisionis vocis in complexā et incomplexā	eodem
Quid sit vox complexa	eodem
Quod triplex est complexum	eodem
Nomen est vox ſignificatiua ad placitum	xix
Quomodo poteſt oſtendi q⁹ ptes nois ad placitū nibū ſcant	eodem
Quare nomen infinitum non est nomen	lxx
Quid sit nomen infinitum	eodem
Utrum nomen infinitū aliquid ponat	eodem
Quare noia obliqua non ſunt noia apud logicū	eodem
Verbum est vox ſcatur ad placitū rē.	xxi
Artū diffinitio verbi sit bona	eodem
Utrum verbum poſſet abſolui a tempore	eodem
Quare verba infinita non poſſunt eſſe verba apud logicū	xxij

Tabula

Utrum verbum infinitum posset ingredi ppōnem

Quare ponitur recta

Oratio est vox significatiua

Quare non additur finita et recta

Quare oratio potius diuiditur penes predicatū et.

Propositio est oīo et

Utrum hoc propositū verū vel falsum et. sit propositio

Utrum illa particula indicans dupliciter exponitur

Quare diuisio prima propositus dicitur penes substantiam

Que sit ista. tūc hō currit

Quare potius propositus vocatur categorica quam subiectiua

Quotuplices sunt partes propositus

Utrum categorica propositus conuenienter diuidatur in quatuor membra.

Utrum conuenienter quantitas vltis particulae proponatur

Quanta est ista totū quod est in mundo et.

Quanta est ista. cuiuslibet hominis oculi et

Quanta est ista. non homo currit

Quanta est ista. omnes apostoli dei sunt duodecim et

Utrum sol. luna. mundus. fenix sint termini cōes

Quid sit signū particulare

Quare aliqui propositus dicitur indifinita

Quare proposita deriuatiua non faciunt propositum singulare

Quanta est ista. totus fortis est minor forte

Qualis est diuisio propositus categorice penes affirmatiuū et negatiuū

Qualis est ista iohannes qui non currit disputat

Ad quid valent diuisiones propositus participantium

Que propositus participat utroque termino

Quid sit oppositio

Quot sunt eius species

Utrum contradictio sit maxima

Quot condiciones ad contrarie opposita requiruntur

Quid sit contradictio

Quare dicitur propositus aliqui subalterne

Propositionū triplex est materia

Quid dicitur ista duo. materia propositus est triplex et

In qua materia est ista homo est bonus

In qua est ista homo est qualis

Quare aliqui materia dicitur remota.

In quibus punctis consistit lex contrariarum

In quibus punctis consistit lex subcontrariarum

Quare due propositiones non possunt simul esse vere.

Utrum lex subalternarum in septem sit bene posita

Quid sit conuersio

Utrum tres sint species conuersionis

Utrum conuersio simplex sit conueniens

eodem

eodem

xxij

eodem

xxv

eodem

eodem

xxvi

eodem

eodem

xxvij

xxvij

eodem

xxix

xxx

eodem

eodem

eodem

eodem

xxxi

eodem

xxxi

eodem

xxxiij

xxxiij

xxxiij

xxxiij

eodem

xxxiij

eodem

eodem

eodem

xxxiij

eodem

xxxiij

eodem

xxxiij

xxxiij

eodem

xxxiij

xxxiij

xxxiij

Tabula

Quot sūt cautele in conuersionib⁹ suande	eodem
Atq; conuersio p accidens sit conueniens	xlvij
Atrum vlis affirmatiua rē	eodem
Propositio hypotheca est illa rē.	xlvij
Atrū illa diffinitio sit bona	xlix
Quare hypothetica non vocatur appositiva	eodem
Quare non ponit diuisio ppōnis hypothetice penes q̄ritatē sicut ppo	.
sitionis cathegorice	.
Quid requirat ad veritatē cōditionalis	.li.
Quot modis possit argui in conditionalib⁹	eodem
Quot modis arguit a copulatiuis	.li.
Quo se bz disiunctiua ad veritatē	eodem
Quot modis arguit in disiunctiuis	liij
Sequitur de equipollentijs	eodem
Quid sit equipollentia	liij
Atrū p̄ia regula equipollentiar sit bona	eodem
Que est secunda regula equipollentiar	eodem
Atrū tertia regula sit bona	lv.
Quare non ponit regula de s̄contrarijs	eodem
Mod⁹ est adiacens rē.	lvi.
Atrū bñ diffinitur modū	lvij
Atrū tñ sex aduerbia determināt verba rōne compositionis	lvij
Que sit ppositio modalis	lix.
Quare isti modi vey 7 falsum sunt retinendū	le
Quo q̄ritas attendit in modalib⁹	eodem
Qualiter dz attēdi qualitas	lvi.
Quare non facit mentionē de conuersione	eodem
Atrū fm featōnem hāz dictōnū amabun⁹ rē.	lxij

Secundus tractatus

Questio p̄ia. q̄re scds tractat⁹ sequit⁹ primū	fo. lxi.
Quare scds tractat⁹ p̄cedit tertiū	eodem
Atrū v̄le sit aliquid reale	eodem
Quid sit subiectū ist⁹ tractat⁹	lxvij
Atrū de quinqz vniuersalib⁹ sit sciētia	lxvij
Predicabile q̄nqz sumit⁹ pp̄ie rē	eodem
Atrū hec sit vera tñ q̄nqz sunt p̄dicabilia	lxix
Qualis est diuisio vniuersalis	lxx.
Atrū gen⁹ conuenienter ponatur p̄mū p̄dicabile	eodem
Quā conuenientiā bz cū genere p̄io modo	lxix
Quā gen⁹ logicū 7 gen⁹ scdo⁹ iūmptū conueniūt	eodem
Quare pot⁹ eēplificat de loco q̄ de tempore	eodem
Atrū gen⁹ p̄dicabile distinctū ab alijs sit bñ diffinitū	lxix
Quare verba i diffinitionib⁹ posita dicūt ap̄titudinē	lxix

Tabula

Quot p ^{ri} mo requirunt ^r ad hoc q ^{uod} aliqd vere p ^{ro} dicet ^r de alio	eodem
An genus posset saluari in vna specie	lxxiiij
An idem sit sufficienter diuisum	eodem
An idem numero sit sufficienter subdivisum	lxxv
Quo potest p ^{ro} bari q ^{uod} genus p ^{ro} dicet in quid	lxxvi
An diuisio generis in gen ^{us} generalissimū rē. sit bona	lxxvij
An genus habeat duas diffinitiones	eodem
An ens sit cōmune decem predicamentis	eodem
Species est quod p ^{ro} dicat ^r de plurib ^{us} rē.	lxxviii
Quare genus r species coniungunt ^r	eodem
Quot modis accipit ^r species	eodem
Quo differunt due diffinitiones speciei	lxxix
An nomen sp ^{eci} i p ^{ro} prius dicat ^r de sp ^{eci} e specialissima	lxxx
Quot sunt diffinitiones speciei specialissime	eodem
An ens et individua debent poni in arboze	lxxxij
An arbor porphiriana sit bona	eodem
Quare porphirius nō diuidit corpus in simplex et mixtum	eodem
An bene ponat ^r animal rōnale sub animali	lxxxiiij
Quare hic solum ponunt ^r sp ^{eci} s cōstitute p ^{er} dīam dextri lateris	eodem
An individua sint de essentia arboris	eodem
Quare petrus hyl. diffinit ^r individuum	eodem
An individuum vagum sit singulare	lxxxv
Quid est principium individuationis	lxxxvi
Differentia dicitur tripliciter	eodem
Quot sunt diuisiones differentie	lxxxvij
An differentia sit cōuenienter diffinita	eodem
An differentia speciei constitutiva sit bene diffinita	lxxxix
Proprium dicit ^r quadrupliciter	xc
An modi p ^{ro} prij sint sufficienter assignati	eodem
An canescere sit p ^{ro} prium tercio modo	xcij
Quare homo semper est risibilis	eodem
An p ^{ro} prium quo ad om ⁿ es modos sit p ^{ro} dicabile distinctū	eodem
Quare p ^{ro} prium nō indicat quid est esse rei	xciiij
An calefactiū sit p ^{ro} prium	eodem
Accidens est quod adest r abest rē.	xcviij
Quare nō ponit pet ^{er} hyl. acceptiones accidentis	eodem
An prima diffinitio accidentis sit bona	eodem
An accidens prima sui diuisione sit bene diuisum	xcvi
An corpus possit intelligi albus	eodem
An cōmune sit p ^{ro} dicabilib ^{us} de pluribus p ^{ro} dicari	xcviij
Quare species est p ^{ro} prie r proprio	xcviij
Quare p ^{ro} prium inest vni speciei	xcix

Tercius tractatus.

Tabulā

In quo
Atrum
Atrum
Act
Atrum
Atrum
Quibu
Qu
Atrū q
Atrum
Abi
Atrū v
Quō d
Atrum
Po
Atrum
Hab
Atrum
Dic
Quot
Atrum
Atrum
Quot
Qu
Que el
Sum
No
Atrum
Hab
Atrum
Quid
Quare
Atrum
Atrū fi
Atrum
Quare
Atrum
Atrum
Atrum
Atrum
Quot

Tabſſa

In quo p̄dicamento ſunt rarum ⁊ denſum
 Atrum p̄uale ⁊ p̄ qualitatem idem importet
 Atrum omnibus qualitatib⁹ inſit contrarietas
 Actio eſt ſm quā rē.
 Atrum actio ſit p̄dicamentum
 Atrum actio ſit conuenienter diſſinita
 Quibus actionibus conuenit cōtrarietas
 Paſſio eſt effectus illatio rē.
 Quādo eſt quod ex adiacentia t̄pis rē.
 Atrum quando ſit principium bene diſſinitum
 Atrum quando bene diuidat
 Abi eſt circūſcriptio corporis rē.
 Atrum vbi ſit p̄dicamentū ab alijs diſtinctū ⁊ h̄i diſſinitū
 Quō diuiditur vbi
 Atrum angeli ⁊ deus ſint vbi
 Poſitio eſt quidam p̄tium ſitus rē.
 Atrum poſitio ſit conuenienter diſſinita
 Habitus eſt corporis rē.
 Atrum diſſinitio habitus ſit bona
 Dicī aut alterū alteri oppoſi rē.
 Quot ſunt poſtp̄dicamenta
 Atrum ſpēs oppoſitionis ſint ſufficienter enumerate
 Atrum contraria ſint bene diſſinita
 Quotuplicia ſunt contraria
 Prius dicī quadrupliciter
 Que eſt ſufficientia modorū prioris
 Simul dicī tribus modis
 Motus ſex ſunt ſpecies
 Atrum conuenienter ſint ille ſpecies enumerate
 Habere dicī multis modis
 Atrum modi habendi ſint ſufficienter assignati

Quartus tractatus

Quid ſit ſubiectum quarti tractatus
 Quare potius diſſinit p̄dēm p̄ affirmationē ⁊ negationē
 Atrum termin⁹ ſit bene diſſinitus
 Atrum ſint t̄m duo principia regulatiui ſyllogiſmorum
 Atrum ſyllogiſmus ſit bene diſſinitus
 Quare potius dicī oratio q̄ orationes
 Atrum conclusio ſit de eſſentia ſylli
 Atrum omnis ſylli cōſtituat ex tribus terminis
 Atrum t̄m tres ſint figure ſyllogiſtice
 Atrum modus ⁊ figura ſint ſylli formalia principia
 Quotuplex eſt ſyllogiſmus

eodem
 eodem
 cxliij
 cxliij
 eodem
 cxlv
 cxlv
 eodem
 cxlvij
 eodem
 eodem
 cxlvij
 cxlix
 eodem
 eodem
 cl
 eodem
 cli
 eodem
 clij
 eodem
 eodem
 cliij
 clv
 clvi
 clvij
 clviij
 eodem
 clx
 clxj

clxj
 clxij
 clxij
 clxv
 clxvi
 clxvij
 eodem
 clxvij
 clxix
 eodem
 clxxij

Tabula

Anum barbara sit formalis consequentia	eodem
Anum syl's factus in baralipton sit pfectus	clxxvi
Quare non est modus pcludens puerfam cōclusionis de serlo	clxxvij
Quare in secunda figura ex puris affirmatiuis nihil sequit	clxxviii
Quot sunt modi secunde figure	clxxix
Anum syl's factus in cesare sit pfectus	eodem
Quot sunt modi tercie figure	clxxxi
Quid est syl's exposito ius	eodem
Per que principia regulatur syl's expositio ius	clxxxij
Anu syl's exposito ius valeat in omnib' figuris	eodem
Quotuplex est cōbinatio terminoz	clxxxvi
Quare talis combinatio est inutilis	clxxxvij
Quot sunt potestates syllogismoz	eodem

Quintus tractatus

Quare quintus tractatus sequit quartum	clxxxviii
Anu noticia de syllogismo dyalectico sit scientia distincta	eodem
Quid sit subiectum huius quinti tractatus	clxxxix
Que est sufficientia acceptionū rationis	cxc
Quō differunt questio conclusio propositio ⁊ enunciatio	cxc
Anum argumentatio dyalectica sit bene diffinita	eodem
Anum quatuor sint species argumentationis	cxci
Quot requirunt ad hoc q' bene arguat p inductionem	eodem
Quomodo inductio reducit ad syllogismum	cxciij
Quomodo enthymema repucit ad sylm	eodem
Anu exemplū reducat ad syllogismū	cxciij
Quotuplex est diffinitio	cxciij
Quot modis arguit a diffinitione ad diffinitum	cc
Quomodo differunt due diffinitiones descriptionis	eodem
Quare poti' de in prima diffinitione descriptionis p accidentalia	eodem
Per que accidentia datur descriptio	cc
Quomodo differunt loc' a descriptione ⁊ locus a descripto	ccij
Quomodo differunt etimologia translatio ⁊ interpretatio	ccij
An sunt plures loci a substantia q' tres	cciiij
Quid est locus a toto vniuersali	eodem
Quid est locus a pte subiectina	ccv
Quotuplex est totum integrale	ccvi
Quid sit locus a toto in quantitate ad suā partem	eodem
Quid sit locus a pte in quantitate ad suum totum	ccvij
Quotuplex est determinatio	eodem
Quid sit locus a parte in modo ad suum totum	ccviii
Quid sit locus a toto in loco ad suam ptem	eodem
Quid sit locus a parte in loco ad suum totum	ccix
Anum loci a partib' ⁊ a totis sunt sufficienter assignati	

Tabula

Quo ordine cause sunt enumerande
 Quot sunt cause
 Quid sit locus a causa efficiente
 Utrum ille locus valeat penes omnia predicata
 Quid sit locus ab effectu
 Utrum prima diffinitio materie sit bona
 Quotuplex est materia
 Quid est locus a causa materiali
 Quid est locus ab effectu cause materialis
 Quotuplex est forma
 Quid sit locus a causa finali
 Quare dicitur locus ab usibus in plurali numero
 Quando est locus a relatiuis et a relatiue oppositis
 Utrum locus a contrarijs teneat affirmatiue et negatiue
 Utrum locus a dictorie oppositis teneat in oib⁹ dictorie oppositis
 Utrum per iudiciu sapientis confirmat aliqua propositio
 Utrum locus medius sit conuenienter in tres diuisus
 Quod dicitur diuisio data per affirmatores et diuisio data per negationem

eodem
 eodem
 ccc
 ccc
 eodem
 cccij
 eodem
 eodem
 eodem
 cccij
 cccij
 cccv
 cccvij
 eodem
 cccvij
 cccij
 cccij
 cccxliij

Bertus tractatus

Quid sit subiectu istius tractatus
 Utrum de elencho habetur scientia
 Utrum sophistica sit scientia specialis
 Utrum diuisio syllogismi in dialecticu et c. sit bona
 Qualis est illa diuisio syllogismi
 Quotuplex est syllogismus sophisticus
 Utrum disputationis genera sint sufficienter enumerata
 Quid est disputatio doctrinalis
 Quid est disputatio dialectica
 Quid est disputatio temeraria
 Quid est disputatio sophistica
 Utrum sint tri quinq⁹ methode
 Que est sufficientia fallacia in decone
 Quid est multiplex actuale
 Quid est multiplex potentiale
 Quid est multiplex fantasticum
 Utrum necesse est vnum nomen plura significare
 Sub quo modo continentur isti paralogismi et c.
 Quotuplex est solutio recta
 Quot sunt modi cones equocationis et amphibologie
 Utrum deceptio ex conuersione contineat sub aliquo modoru fallacia
 de amphibologie
 Quid est compositio
 Quid sit dictu supponere pro toto vel per parte
 Quod differat oratio composita et diuisa

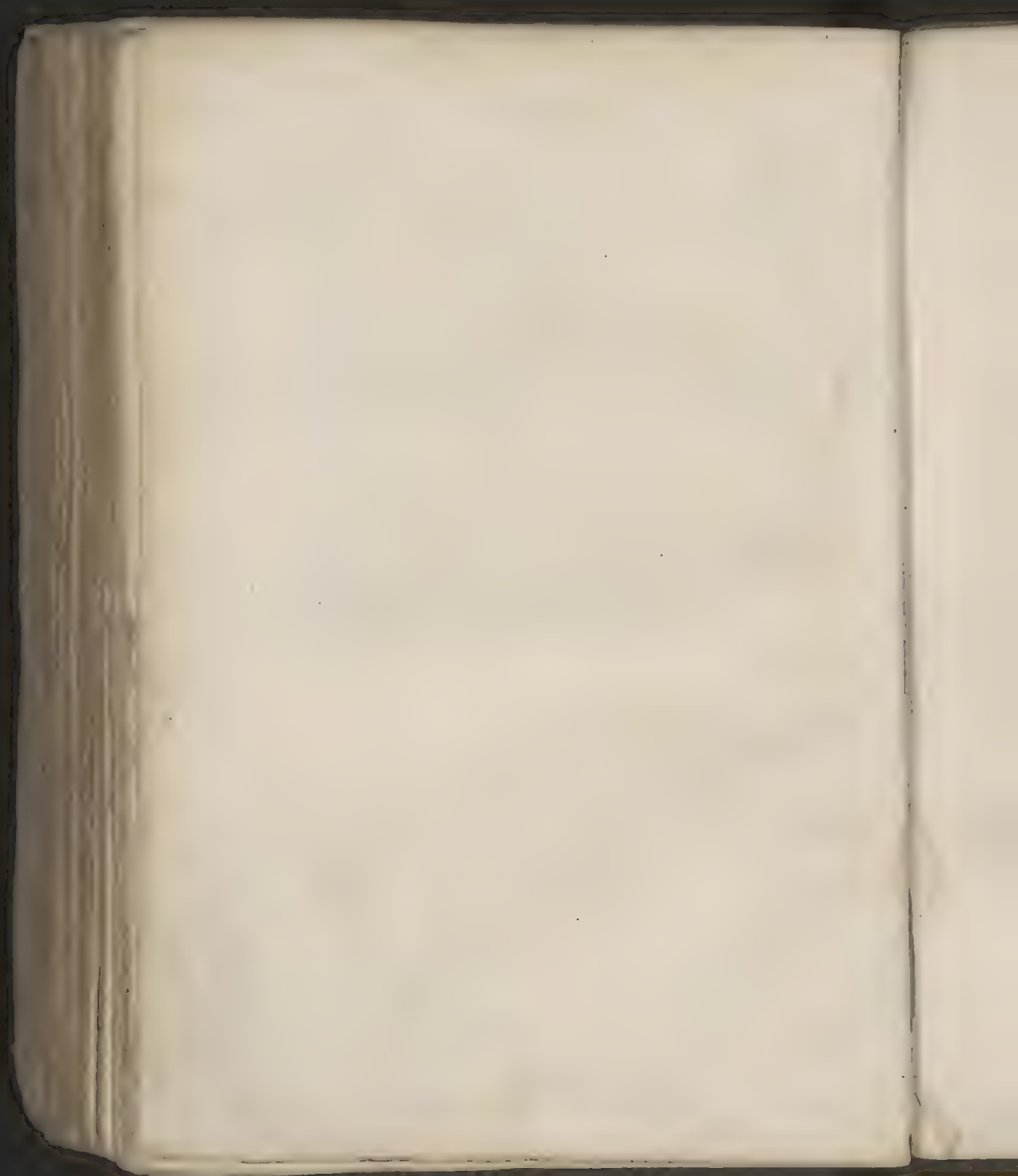
ccxv
 cccvij
 cccvij
 eodem
 cccvij
 cccix
 cccix
 eodem
 eodem
 cccxi
 eodem
 cccxij
 cccxliij
 cccxliij
 cccxv
 eodem
 eodem
 cccxix
 eodem
 cccxliij
 eodem
 cccxliij
 eodem
 cccxliij
 cccxliij

Tabula

Quo scilicet q sit in aliquo syllo fallacia compositionis.	ccxlvij
Quo dividit accentus	ccxlix
Quid sit fallacia accentus	eodem
Sub quo mo pphendit iste paralogismus. quicunque scit rē.	cc
Quando sit fallacia figure dictionis	ccliij
Quo conveniunt et differunt fallacie in deōne et extra deōne	ccliij
Quid sit fallacia accidentis	eodem
Quid est arguere a divisis ad cōiuncta.	ccxvi
Quot cōditiones requirunt ad hoc	eodem
Quotuplex est determinatio	ccxvii
Quid est fallacia a dicto fm qd ad dictū simpliciter	eodem
Quot sunt modi huius fallacie	eodem
Que est sufficientia illorum modor	eodem
Quotuplex est elenchus	cc
Quid est fallacia ignorantie elenchi	eodem
Quot sunt modi illius fallacie	ccxvi
Quotuplex est petitio principij	ccxvii
Quid est fallacia petitionis principij	eodem
Quot sunt modi huius fallacie	ccxviii
Quotuplex est consequentia	eodem
Quid est fallacia consequentis	eodem
Quot sunt modi fallacie consequentis	eodem
Quis est secundus modus eius	ccxv
Quis est tertius modus eius	ccxvi
Quo se habent adinuicem pmissa nō causa rē.	ccxvii
Quot sunt modi huius fallacie	ccxviii
Quot modis interrogatio dicitur plures	ccxix
Quo fallacie in deōne reducunt ad elenchum	eodem
Quo paralogismi fallaciae extra deōem reducunt ad elenchum	eodem

Finitur tabula questionū

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525

**Lopulata super oēs
tractatus parnorum**
logicaliū Petri hyspani. ac su-
per tres tractat⁹ modernorū te-
xtui pulcerrime annotata i argu-
mentis et replicis denuo dilige-
tissime correctā iuxta iuiolatū p-
cessum magistrorū Colonie bur-
sam montis regentiū.

Andem sub signo meale de thulicow ramentum optinali anno 122

BIBLIOTHECA
V.M.V. 11391
CRACOVENSIS

De initio par

uorum logicalium quorum ignorantia plerisque magnos in multarum propositionum veritate falsitate turpiter errare facit. quorum atque perfecta noticia facit quolibet fallaces pallosumos variosque in artibus errores caute declinare. antequam ad tertius expositionem perveniat: quedam communes mouent dubitationes.

Querit igitur primo quid sint tractatus primorum logicalium a Petro Hispano traditi. Dicendum quod octo. scilicet tractatus suppositionum. relativorum. ampliationum. restrictionum. distributionum exponibilium.

Et tamen verum quod a multis tractatus exponibilium negatur esse Petri Hispani. Sed preter istos sunt tres alij. scilicet obligatoriorum. insolubilium et consequentiarum. quorum duo primum non sunt tam necessarii quam curiosi. Similiter et tertius habet nonnullos errores modernorum sibi insertos. Est etiam bene considerandum quod in aliqua universitate Coloniensi ex statuto facultatis artium duntaxat formaliter leguntur sex. scilicet suppositionum. ampliationum. appellationum. obligatoriorum. insolubilium et consequentiarum. Et ergo promouendi in facultate artium prenominate universitatis cum fuerint in rubrica chambera debent esse cauti et interrogati de numero illorum tractatum respondere quod sint sex tractatus primorum logicalium iuxta numerum nunc immediate traditum. Quorum sufficientia sic sunt. quia illi tractatus sunt de quibusdam passionibus minus principaliter in logica considerantur. aut ergo sunt de passionibus terminorum. aut propositionum. Si primum hoc est dupliciter. quia vel convenit talis passio termino gratie substantie. aut gratie alicuius substantiam consequens. Si primum sic est tractatus suppositionum. Si secundum hoc est dupliciter. quia vel convenit termino sub ratione qualitatis. et sic est tractatus appellationum. aut ratione quantitatis. et sic est tractatus ampliationum. Si secundum hoc est tripliciter. quia vel est in una propositione. sic est tractatus obligatoriorum. aut in duabus quarum una est implicita. et sic est insolubilium. vel in duabus explicite positus. et sic est tractatus consequentiarum.

Arguitur

Si isti tractatus superius enumerati pertinerent ad logicam sequeretur quod Aristoteles incomplete et insufficienter nobis tradidisset logicam. et quod immerito in fine secundi elenchorum peteret sibi grates haberi de logice traditione. Sequela probatur. quia ipse illorum tractatum nobis non tradidit. Dicendum est dupliciter. Primo quod ipse Aristoteles sufficienter complevit logicam

Tractatus Suppositionū

Primum ad esse logice. nihilominus si pnt supaddi quidam alij tractatuli quo ad bene esse: tanq̃ principales libros declarātes ⁊ ad eorū complementū deferentes. Scdo dicendum q̃ quāvis Aresto. non inuenit istam logicā que hic tradit in se ⁊ in ppria forma istorū tractatū. tamen inuenit istos tractatus in suis principijs. quia posuit quedā principia ex quibus isti tractatus vltimus eliciunt ⁊ sunt. ⁊ ergo dicē quodāmodo istos tractatus inuenisse. vnde p̃t q̃ magis est regatandū philospho q̃ petro hyl. cum circa principia maior sit labor inuentionis. Circa quod sciendū q̃ tractatus suppositionū elicit ex Arestotele in primo Peribermeniā vbi dicē Quoniam aut sunt hec quidē rerum vniuersalia. illa xō singularia. Res autē pticulares habent suppositionē discretam. Et vltimus diuidit res vniuersales. q̃ alie sunt res que vniuersaliter rem suam enunciant. ⁊ ille supponunt confuse. Alie xō sunt res que non vniuersaliter enunciant. ⁊ ille supponunt determinate. Tractatus xō ampliationū ⁊ similiter restrictionū trahit ex tercio modo fallacie equiuocationis vbi habet q̃ non licet arguere a magis amplo ad minus amplum nec e contra. ⁊ ponit paralogismus talis. Quicumq̃ sanabat sanus est. laborans sanabat. ergo laborans sanus est. in quo laborans ampliat. Tractatus appellationū elicit ex tercia pprietate substantie vbi dicē q̃ secunda substantia videt significare hoc aliquid sub appellationis figura. id est sub similitudine appellationis quia scz prima substantia ⁊ secunda idem appellant. Sed tractatus distributionū trahit ex primo Peribermeniā. vbi dicē q̃ omnis non vniuersale sed quoniam vniuersaliter significat. ⁊ omis est signū distributū.

Tractatus expōnibilū passim elicit ⁊ ex diuersis passibus Arestotelis trahit fm q̃ hincinde varia ponit syncategoremata quibus ppositio redit obscura sic q̃ expositione indigeat. Et tractatus syncategorematur elicit ex secūdo peribermeniā. vbi docet Aresto. multiplicare ppositiones penes terminos finitos ⁊ infinitos cum negatione. sed illa negatio est qd̃dam syncategoremata. Sed obligatoria eliciunt ex primo Priorū ⁊ no no metaphisice. vbi dicē q̃ possibili posito in esse nullum sequit impossibile. hoc aut est fundamentum omnis obligationis. quia liber obligatoriorum docet tenere possibile ne ex illo sequat impossibile. Insolubilia xō trahunt ex quarto metaphisice. vbi dicit Aresto. Accidit vtrq̃ et fama. tum est quasdam ppositiones seipsas destruere. sed ppositio insolubilis sp̃ destruit seipam. quia implicite includit duas partes contradictionis copulatiue. vt hec est insolubilis. ego nō loquor. Consequentie aut eliciuntur ex diuersis passibus Aresto. primo ex libro priorū. vbi circa finem primi ponit aliquas regulas consequentiariū. ⁊ ex scdo Topicor. vbi determinat de consequentiā in ipso ⁊ de consequentiā e contrario.

Querit Quare isti tractatus dicunt parua logicalia. Dicendū q̃ ad hoc sūt quedā rōnes. Prima est. q̃ in quibusdā paruis libris tradunt ⁊ etiam p modum tractatuum. Partes aut logice Arestotelis non tradunt p modum tractatuum. sed p modū librorū principalium. Scda rō est q̃ eorū principia sunt solum posita ab Arestotele. s̃ principia sunt pua in ṽtute: licet sint magna in virtute. ⁊ ergo compando ista logicalia ad sua principia sic dicunt parua. Tercia ratio est. quia sunt de

minim
s̃ min
quia la
tri hyl
ad ma
A
sunt d
pue de
do tem
cōcept
species
potius
non po

Q
modie
rius a
sez. sin
longe
demon
olenti
le per
cesse.
sarium
ticia l
am di
ter die
necess
suppo
scire p
ne qu
logice
gica n
calia
nes su
hic ⁊
sunt.
Scdo
est ton
cio v
est sp
supp
polle
fillog

minimis que in tota logica considerant. scz de terminis et proprietatibus eorum. Et minimum comparatum ad maius vocatur paruum. Et potest addi quarta ratio talis. quia scz non correspondent alijs magnis libris sicut alij tractatus Petri hispani. Etiam sunt minus principales. sed minus principale in ordine ad magis principale dicitur paruum.

Ad Si tertia ratio esset vera sequeretur quod liber predicabilium et predicamentorum diceretur tractatus parvorum logicalium. Sequela probatur. quia sunt de terminis et incompletis. Dicendum quod liber predicabilium non est proprie de terminis. sed de rebus conceptis. et hoc sic. quia absolute loquendo terminus a in se terminus non est genus neque species sed potius res concepta que significatur per terminum. sicut homo conceptus potius dicitur species quam ille terminus homo. et ideo liber non est de terminis absolute. sed potius de re concepta. Et sic dicitur de libro predicamentorum. quia nude voces non ponuntur in predicamento.

Querit Atque ista parva logicalia sunt in logica necessaria. Pro responsione considerandum est quod necessarium capit quatuor modos. uno modo pro illo sine quo aliquid non potest esse. sicut cibum dicitur esse necessarius animali. quia animal non potest esse sine cibo. Alio modo dicitur necessarium quod est utile scz sine quo aliquid non potest bene esse. sicut equus dicitur esse necessarius longitineranti. Tercio illud dicitur necessarium quod est perpetuum. sicut propositiones demonstrative dicuntur necessarie. Quarto aliquid dicitur necessarium quod est violentum sicut dicimus illa tractio est necessaria. i. violenta. vbi verius. Alio modo perpetuum. sustentans ac violentum. Quatuor expresse tibi denotat ista necessitas. Tunc dicitur ad questum. quod isti tractatus sunt necessarii capiendos necessarium secundo modo. scz sine quo aliquid non potest bene esse. quia perfecta noticia logice sine illis haberi non potest. ut patebit inductive infra. Vel etiam dicitur ad questum quod duplex est necessitas. una est absoluta siue simpliciter dicta que facit in tertia acceptione necessarii. et sic isti tractatus non sunt necessarii. Alia est necessitas ex suppositione finis. et sic sunt necessarii. quia supposito quod aliquis velit perfecte noscere totam logicam. tunc necesse est esse scire parva logicalia. Et posset formari ratio talis. Illud est necessarium sine quo aliquid perfecte sciri non potest. sed sine noticia parvorum logicalium logica perfecte sciri non potest. ergo noticia parvorum logicalium est in logica multum necessaria. Minor probatur inductive. quia primo valent parva logicalia ad cognoscendum veritates et falsitates propositionum. quia multe propositiones sunt vere in una suppositione que sunt false in alia. ut de illis homo est alibi et rome vendit piper. triplex est materia propositionum. Et similiter multe sunt propositiones latentes veritates quare indigent tractatu exponibili. Secundo valent ad perfecte sciendum quantitates propositionum. quia illa omnis homo est totus in quantitate finis aliam suppositionem est alterius et alterius quantitas. Tercio valent ad oppositiones propositionum. quia iste videtur contradictione. homo est species. nullus homo est species. si non sunt. cum earum subiecta non eodem modo supponant. Quarto valent ad leges propositionum ad conversiones et ad equi potentias. quod exercere relinquit declarandum. Quinto valent ad noticiam syllogismorum. quia multi defectus sunt in syllogismo ex variatione suppositi

Tractatus Suppositionū

onis vel ampliatiois. Sexto valent ad locos dyalecticos et precipue ad locum a toto vniuersali. a toto i. p. tate. a toto in modo et e. c. uerfo. Ibi est ca uendum est ne arguat ab inferiori ad superius cum distributione. aut a su periori ad inferius sine distributione. Septimo valēt ad cognitionē fallā ciarū. vt posset inductiue p. bari in multis. q. non sequit. Deus est vbique. vbique est aduerbiū. ergo deus est aduerbiū. neq. sequit. Homo est species fortes est homo. ergo est species.

A Multi p. clari viri euaserūt doctissimi absq. noticia paruor logi calū. ergo eor. noticia nō est oib. necessaria. Dicendū q. l. z mul ti euaserunt docti in facultatibus decretor. legum. aut medicine sine noti cia paruor logicalū. nullus tñ egregius aut doctus reputat. ē in faculta te artū aut theologie. qui. noticiam paruor logicalū nō habuit. vt testan tur. viri famosissimi tam artū q. theologi. maxime sc. t. s. Thomas. alber tus. scotus. et ceteri multi.

Quot solent queri circa initia libror. Dicendū q. quatuor. vnde versus. Utilitas titulus intentio p. s. q. s. o. p. h. i. e. Quatuor et cause rē totam perficientes. De utilitate dictū est. Intentio aut. auctoris est tradere cognitionem de quibusdam p. p. ietatibus terminor. quo ad tres primos tractatus. Nam in primo tradit. p. p. ietas terminor. que est suppositio. in secūdo ampliatio. in tercio appellatio. Et titulus istius libri est Incipit parua logicalia petri hispani. Est est. titulus p. p. ositio continens nomen libri et cause efficientis siue auctoris. Et subordinat iste liber philosophie rationali quo ad omnia que hic tradunt et continent sub veteri logica q. ad tres primos tractatus: sed sub noua logica quo ad tres vltimos. S. de causis considerandū est q. a quibusdam differenter assignant. cause sci entie libri. differunt est. liber et scientia. et ideo aliter assignant. cause. Nam liber significat aliquod materiale. quod p. p. iet. habet in se omnes causas. primo causam materiale sc. p. p. iet. vel aliquod h. m. o. i. Etiam causam formalem que est dispositio libri vel vnto que est in materia. Sed causa ef ficiens est factor libri qui librum composuit et vniuit partes ad inuicem. Causa finalis est illud gratia cui. aliquid fit. vt vnus scribit librum. p. p. iet. vsum suum. alius. p. pecunia. Sed scientia significat habitum quendā in materiale que est in anima. et ideo oportet causas eius aliter assignare. Sunt ergo p. p. iet. loquendo tres cause scientie. sc. p. materialis. efficiens et finalis. Causa materialis in communi est triplex. sc. p. ex qua. in qua et circa quam. Materia ei. qua dicit. illud et quo cum alio fit aliquid in re materi ali. sicut ligna et lapides dicuntur materia domus. et illam materiam scien tia non habet. quia scientia est accidens. nullū aut. accidēs habet talē ma teriam. Alia est materia in qua. sicut est subiectum forme vel accidentis. et illo modo habet scientia materiam. quia habet subiectum in quo est. scilicet. cet. animā scientis. Unde dicit Aristoteles in predicamentis q. scientia ē in anima sicut color in corpore. Tercia est materia circa quam. et est illa cir ca quam versatur intentio alicuius auctoris siue artificis. sicut dicimus q. obiectum sartoris est tunica vel pannus. sic etiam omnis scientia habet materiam circa quam. quia habet subiectum circa quod versatur principa

lis scientia. Et est diuisio materici analogi in sua analogata. quia analogū est equiuocum habens multa significata quod dicitur de vno per prius. et de alio per posterius. sic autem est de materia. quia materia dicitur primo de materia ex qua. deinde de materia in qua. tercio de materia circa quam. Cuius ratio est. quia materia imponitur a potentia. sed materia ex qua est plus in potentia q̄ materia in qua. in qua plus est in potentia q̄ materia circa quam. quia materia ex qua est in pura potentia. cum sit subiectū forme substantialis. sed materia in qua est totum compositum ex materia et forma substantiali. et ideo plus est in actu q̄ materia ex qua. quia oportet subiectum accidentis esse totum compositum sed materia circa quam est magis in actu. quia illa potest esse actus purus. vt deus actus purissimus que tamen in aliquibus scientijs pro subiecto ponitur. Si autem volumus materias considerare q̄tum ad ordinem perfectionis. tunc est ordo oppositus. Causa efficiens scientie est qui inuenit scientiam. Circa qd̄ querit̄ vtrum sit aliqua causa efficiens mouens et mota. Dicendū q̄ nō est aliqua efficiens mouens. sed solum mota. Ratio est. quia efficiens mouens est finalis causa. quia respondetur ad propter quid. et illa est circumstantia cause finalis. vt si queratur propter quid Alexander fecit librum suum. tunc respondetur q̄ propter nouellos clericos. Secunda causa est. quia causa efficiens semper est effectiue operans in effectum. sed causa efficiens mouens nihil eequitur. Causa finalis scientie est duplex. scz in trinfeca et extrinfeca. Causa finalis intrinfeca est vt cognoscatur illud qd̄ in libro traditur. sicut finis pariorum logicalium est vt cognoscamus proprietates terminorum. Sed finis extrinfecus est triplex. scz extra. exterior extremus. Finis extra est vt cognoscamus ea que immediate possunt cognosci per scientiam quam addiscimus. sicut finis extra in parijs logicalibus est vt cognoscamus logicam. Finis exterior est. vt illa scientia cognita deueniamus ad cognitionem aliarum scientiarum. Finis aut̄ extremus ē vt cognoscamus deum in beatitudine.

Arguitur Omne superius est causa formalis sui inferioris. Scientia cum sit de prima specie qualitatis habet superius. quia habet qualitatem. q̄ habet causam formalem. Dicendum q̄ superius est causa formalis sui inferioris fin esse logicum et rōnis. sed nō fin esse reale. Sic em̄ nulla forma constituitur in esse per aliquam aliam formam. quia alio fieret processus in infinitum. Est tamen sciendum. q̄ scientia habet causam formalem. si forma capitur improprie pro quadam conditione forme. Est em̄ duplex conditio forme. Prima est. quia dat esse rei. Secunda est. quia distinguit vnā rem ab alia. vt aīa rationalis distinguit hominē ab alijs aīalibus et dat homini esse. Iste aut̄ due conditiones forme in scientia reperiunt̄. quia aliquid est in scientia quod ipsam constituit. et dicit̄ alio noīe forma tractatus que consistit in diuisione scientie libri in partes principales. Et q̄tum ad hoc prima conditio forme in scientia reperit̄. Secunda conditio est distinguere vnā rem ab alia. et illa distinctio fit in scientia p̄ formā tractatū q̄ forma p̄sistit in mō agēdi. p̄ quem modū vna

hoc d̄ dicit̄ q̄ nō nō
v̄ ad q̄d p̄p̄ d̄t̄
p̄o imp̄di

do nō
p̄ nō q̄ nō
est nō imp̄di

Tractatus Suppositionū

scientia distinguit ab alia. Iste autem modus duplex est. scz essentialis et ac-
cidentalis. Essentialis est triplex. scz diffinitiuus diuisiuus et demonstratiuus.
Procedit enim in scientia quicquid diffiniendo. quicquid diuidendo. quicquid demonstran-
do. Accidētalīs autē ē positio exēploꝝ. qz exēpla ponim⁹ nō vt ita sint. s ad
discētes sentiant vtz pmo priorum.

Quod De ordine istorum tractatuum in se. Dicendum quod tractatus suppositionū
inter omnes est primus. Cuius ratio est. quia notitia suppositōis est inter omnes
principalior et alij tractatus presupponūt suppositōnem tanqz eoz funda-
mentū. Itam tractatus de relatiuis nō docet nisi de relatiuoz suppositōne
et tractatulus de ampliatiōe tractat de lata terminoz suppositōne. Sicut
tractatus restrictiōis determinat de suppositōne terminoz restricta. Etiam
appellatio fit circa terminū supponentē. nō quēcūqz. s p re existente. s di-
tributio est ipēs supponēs. Alia ratio est. quia cōmuniōra sunt priora. s suppo-
sitiō ē passio cōmuniōz ampliatio. & rē. Minor probat. quia aliqui termini
supponūt qui nō ampliant vel appellant. vt inferius clarius patebit. Ter-
cia ratio est. quia suppositio est passio absoluta. quia fit aliqñ in termino fin se ac-
cepto. Ampliatio autē est passio respectiua. quia fit in ordine ad aliqñ termi-
num. scz ad terminū ampliātem.

Quod Quid sit subiectū tractatus supponē. Dicendum quod terminus suppo-
nēs. qd sic. probat. quia illud ē subiectū cui cōueniūt adēquate passioēs
de quibus in sciētia cōsiderat. et ad qd oīa in sciētia cōsiderata habēt ordinē
et attributiōem. s tale est termin⁹ supponēs. & rē. Minor probat. quia principa-
lis passio in scientia cōsiderata est suppositio. et illa maxime cōuenit termi-
no supponenti. etiam omnia in ista sciētia cōsiderata. sicut diffinitioēs et
diuisiones reducunt ad terminū supponentē. Secundo probat. quia termino
supponenti cōueniūt omēs conditiōes requisite ad subiectū attributiōis
alicui⁹ scientie. Quarū prima est quod sit ens. quia de non ente nō est scientia. et
p consequens nō potest esse subiectū. Secūda est quod sit vlt et p pñs intelle-
ctuale. quia vlt intelligit et pñulare sentit. Tercia ē quod habeat passioēs de
ipso p pñia principia demonstrabiles. passio dicta est. s principia termini
supponentis sunt vox et significatiua substantiua. quia illa est pñia causa que
aliquid supponit. Et potest sic fieri demonstratio. omnis vox significans vlt
vel pñulare substantiue supponit. s terminus supponens est vox signifi-
cans vlt vel pñulare substantiue. ergo terminus supponens est suppo-
nens vel supponit.

Nullū cōplexū pōt esse subiectū. s termin⁹ supponēs est qd comple-
xū. & Minor probat. quia omne subiectū habebit diffinitionē. p quā pas-
sio demonstrat sibi inesse s nullū cōplexū potest diffiniri. Dicendum quod qz
terminus supponens sit quid complexum fin vocem tamen nō fin rez
que impedit diffinitionē. Et si dicat hoc subiectum componit ex subie-
cto et pñia passione. ergo est complexum reale. consequentia probat. quia illa
que sunt diuersozū predicamētōz faciunt complexum reale s adinuicem
vmanē. sed subiectū et sua passio pñia sunt de diuersis predicamētis.

Dicendum est dupliciter. Primo quod supponens in assignatione subiecti
non dicit passionem sed formalem rationē considerandi. quia dicit ratio-

onem sub qua terminus hic considerat. Necq. nihil addit supra subiectum realiter. sed solum ponit relationem rationis. que a subiecto realiter non distinguit. Secundo dicendum q. duplices sunt passionēs. scz reales et rationis. tunc dicitur licet passionēs reales distinguant a suis subiectis. et faciant completionem cum ipsis. nō tamen passionēs rationis. et ideo si supponens in assignatione subiecti accipiat pro passione adhuc non est complexum reale.

Ad Suppositio est hic subiectum. ergo non terminus supponens. Antecedens probat. q. illa scientia intulatur et denominatur a supposito. Dicendum negando prius. quia nō semper scientia a subiecto denominatur. ut in alijs locis diffuse patuit. Sed q. suppositio nō sit subiectum patet. quia subiectum debet esse primo notū. Suppositio autem non est primo nota. quia supponit noticiam termini supponentis loquendo de noticia quo ad naturam. Et q. dicitur si sic. tunc terminus supponens non esset subiectum. quia non est primo notū. cū principia sunt notiora subiecto. que tamen hic etiam considerantur. Dicendum q. in nulla scientia oportet subiectū esse simpliciter primo notū. quia semper principia subiecti sunt magis nota q. ipm subiectū. quia alia demonstratio prederet ex minus notis. tamen omne subiectū est primo notū in ratione subiecti noticia posita inter principalis et per se considerata in tali scientia in qua est subiectum. modo principia sic non considerantur in scientia.

Ad Idem non potest esse subiectū totius et partis. s. terminus supponens et subiectum multorum tractatum parvorum logicalium. ergo nō solum istius primi tractatus. Dicendum q. vñ et idem eodem modo sumptus nō potest esse subiectum totius et partis. nam terminus supponens capit dupliciter. vno modo in ratione termini supponentis et in se. et sic est subiectus primi tractatus viz suppositionū. Alio modo considerat in se et in suis partibus et proprietatibus. scz in q. in se habet alias passionēs que sunt ampliatio appellatio et sic est bene subiectū aliorum tractatum.

Ad Scientia est incorruptibilis et perpetua. s. terminus supponens est corruptibilis et variabilis. ergo de termino non est scientia. Maior patet per prius primo posteriorum. Sed minor probatur. quia potest esse et non esse. Dicendum q. illa autoritas maxime intelligitur de illo quod verum scitur. scz de conclusione scita. quia illa erit incorruptibilis et perpetua veritatis. Si autem intelligatur de subiecto alicuius scientie. tunc dicendum est q. tale subiectum est incorruptibile. sic scz q. per se nō corrumpitur. sed s. q. est in hoc vel in hoc particulari subiecto vel supposito. et hoc etiam conuenit termino supponenti. quia terminus supponens in comuni per se non corrumpitur. Et ratio illius est. quia illud quod per se corrumpitur est indiuiduum et singulare. et tale non habet aliquam passionem sibi demonstrabilem in esse necessario. ergo etc.

Ad Scientia debet esse vniuersaliū. sed terminus supponens nō est vniuersalis. q. nec est genus nec species. ergo de ipso non est scientia. Dicendum q. duplex est vniuersale. scz posterioriū et est ubi predicatur communi cum subiecto. scz q. propria passio adequate et conuertibiliter predicatur de suo subiecto et de tali vniuersali principaliter intelligitur dicitur

Tractatus Suppositionum

Aristotelis cum dicit qd scientia est vniuersaliū. s. tamen illius conclusio-
nis subiectū debet esse sic vniuersale qd nō sit fm se singulare. et sic etiā ter-
minus supponens est vniuersale sic qd nō sit fm se singulare. et sic etiā ter-
minus supponens est vniuersale. quia terminus supponens dicit in cōmu-
ni illud subiectū cui cōuenit fm qd ipsum illa passio que dicit suppositio.
Alio mō accipit vlt fm qd est idē qd predicabile. et sic non oportet ipsum sub-
iectū scientie sp esse vlt. sed sufficit qd habeat modū vniuersalis. vel qd ip-
sum ad vniuersale aliquatiter reducat. qd alis de ipsa aīa non esset sciētia.
qd nō est vniuersale neqz spēs s. pars speciei. et sic sufficit qd reducat ad vni-
uersale et qd habeat modum vniuersalis.

Ad De singularibus non est scientia. sed terminus supponens est quod-
dam singulare. ergo de ipso non est scientia. Maior est nota. qd sci-
entia est vniuersaliū. etiam singulare est corruptibile. Sed minor pbatur
qd est aliqd singulare platum voce. Dicendū qd terminus supponens capit
duplīter. Uno mō in qdā est hic vel ille terminus supponens qd iam pferē
et de illo nō est scientia. Alio mō capit in cōmuni et fm se. scz put compas
qd sup pīncipia. et sic ē quoddā vniuersale.

**Nota diui-
sio**

Quā que dicunt quedam dicuntur cum com-
plexione: vt homo currit. Quedam xō sine
complexione: vt homo. quia est terminus in
complexus.

Iste est primus tractatus parior logicāliū. in quo petrus brispanus de
terminat de suppositione terminor et de speciebus eius tam diffinitue qd
diuīsiue tanq de spua passione occasione cuius primo diuidit terminū et eli-
ciat membrum suo pposito aptum. Et dicit eor que dicunt quedāz dicit
sur cū cōplexione. vt hō currit. quedā sine cōplexione. vt hō.

Quere Quare Petrus brispanus incipit tractatum ab ista diuisione.
Dicendū qd hoc facit ad denotandum qd sola incomple-
ta supponant. non tamen omia supponunt. sed que habent s. gnificationē
rei substantiue vel termini substantiui. et ideo primo ponit istaz diuisionē
secundo diffinit terminū ad denotandū qd terminus supponit. postea dif-
finit gnificationem ad denotandū qd terminus significās supponit. de
inde ponit diuisionem gnificationis. ad denotandū qd in termino suppo-
nente debet esse significatio rei substantiue. Sequit ergo correlarie qd ista
diuīsiō aliter prehabita est in isto primo tractatu et tercio. vel si eodem mo-
do ponat. tamē hic reperit ppter bonitatē doctrine. vt p eam intelligat qd
nullū cōplexū in qdū tale supponit.

Ad In omni diuisione erit aliquod diuisum. sed hic non est diuisum. ex
go tē. Dicendū qd diuisum est hic dicibilū. quia dicendo eorū.
scz dicibilū tangit ipsum diuisum. Et etiam potest argui eorum est rela-
tiuum. s. habebit antecedens. sed hoc hic nō ponit. Sed dicendū qd antes-
cedens ad eor subintelligit. et est dicibilū vel entīū.

(C. ad. diu. no) p
ponit qd pnt adia
et tē

i. pte et
ante

ad vlt
et vlt
et vlt
et vlt
et vlt

ad vlt

Petri hys. fo. V

¶ Omnia que dicuntur cum complexione dicuntur. ergo nulla dicuntur sine complexione. Antecedens probatur. quia quecumque dicuntur predicantur et quecumque predicantur de subiecto dicuntur. ergo quecumque dicuntur cum complexione dicuntur. Dicendum quod dicuntur capere dupliciter vno modo ut tantum valet sicut predicantur et sic maior est vera. Alio modo capitur ut tantum valet sicut proferuntur. et sic est falsa. et sic capitur hic. Est ergo sensus diuisionis quod aliqua exprimentur cum complexione. et aliqua sine complexione.

*probat dicitur unum
probat in subiecto
per copulam*

¶ Incompletum est ante completum. sicut simplex est ante compositum. ergo illa membra diuisionis male ordinantur. Dicendum quod completum et incompletum ordinantur dupliciter. vno modo prout ratio ordinis sumitur sicut simplex et compositum et sic incompletum debet precedere. Alio modo ordinantur completum et incompletum secundum rationem habitudinis et priuationis. et sic completum precedit. quia habet rationem habitudinis. sed incompletum sequitur cum habeat rationem priuationis. Cuius ratio est. quia completum habet se per modum multitudinis. et incompletum habet rationem vnius. sed vnum opponitur multo priuatiue. quia habent se sicut diuisibile et indiuisibile que opponuntur priuatiue. et non est inconueniens idem esse prius secundum diuersam considerationem. et sic fit hic. Sed quod hic seruatur talis ordo inter ista membra est ad denotandum quod completum non est hic ad propositum. et ideo primum abicitur et a proposito remouetur. Sed incompletum. quia ad propositum famulatur. ideo postponitur et ulterius prosequitur. quia secundum Boetium vicia sunt prius extirpanda quam virtutes inferende.

*probat in
completum dicitur
esse prius quod*

*probat in
habitu prius
bonum*

¶ Ista diuisio non datur per opposita. ergo non valet. Antecedens probatur. quia incompletum est pars completi. Sed consequentia probatur. quia oppositum est radix diuisionis. Dicendum quod completum et incompletum capiuntur dupliciter. vno modo materialiter. et sic vnum non opponitur alteri. sed vnum constituit alterum. ille est terminus qui est incompletus si componatur cum alio facit completum. Alio modo accipiuntur formaliter pro ratione. scilicet formalis complexionis et incomplexionis et sic opponuntur. et diuisio datur per opposita nec vnum. et sic constituit alterum. quia formalis ratio incomplexionis non potest stare cum complexione.

*probat apostolus
probat reliquum per
autem probat totum*

¶ Nulla res est completa. igitur nulla vox est completa. Iste probatur. quia completio est vocis. Sed contra probatur. quia signum debet correspondere suo signato. si vox est signum rei. Dicendum quod duplex est res. scilicet concepta. et res ad extra. que est a parte rei. tunc dicitur licet res ad extra non sit completa. propter tamen res concepta. et ex illa vox potest esse completa. quia vox est immediatum signum rei concepte. Circa quod considerandum. quod completio primo et principaliter reperitur in re concepta. quia ille res vniuntur per copulam principaliter. reperitur tamen in voce sicut in signo talis conceptus completus. Unde vox completa est cui in mente correspondet conceptus completus. Sed vox incompleta est cui in mente correspondet conceptus incompletus. Et iste distinctiones sunt date a prioribus. quia naturaliter

*probat per
probat per
et alio modo forma
similiter
probat in
probat in
probat in*

*probat in
ordo*

*probat in
probat in
probat in*

probat in

probat in

Tractatus Suppositionū

complexio prius reperitur in rebus conceptis quam in vocibus. Quod sic patet. quia in complexione fecit unio aliqua predicari cum subiecto. sed illa non potest proprie inueniri nisi in rebus conceptis. quia res concepte habent intra se unionem aliquam esse arialem. sicut cum dicitur homo est animal. aliqui materialis et accidentalis. ut homo est albus. sed voces finis quod voces sunt non habent inter se talem unionem quia voces de se sunt disparate. sicut homo est animal in quantum voces non habent unionem. licet bene habeant in quantum termini. quia finis quod res conceptas significant. tunc gratia illius significationis possunt habere quandam unionem. et sic in eis est complexio.

Ad nullam res ad extra est complexa. et nulla res concepta erit complexa. Et sequentia probatur. quia signum et signatum debet correspondere. Et animus patet quia res ad disputationem ferre non possumus. ut patet in elenchorum. Dicendum quod licet res ad extra non sit complexa. est tamen composita vel compositibilis alteri. et in tali compositione intellectus fundat complexionem. Non enim oportet quod aliud eodem modo reperiat in signo et signato. quia tunc non corresponderet si essent idem. In signum cuius ille complexiones sunt falsae que non habent illam correspondentiam. sicut panes et albus coniunguntur a parte rei finis compositionem. ideo hec complexio est vera. panes est albus. Et quia risibile non componitur cum asino a parte rei ideo hec complexio est falsa. asinus est risibilis.

Ad tantis est quoddam dicibile. et tamen nec est complexum. quia non continet plures voces. nec incomplexum. quia plures res significat. ergo membra diuidentia non enunciant totam naturam diuisi. Pro responsione notandum quod triplex est complexum. scilicet voce tantum. ubi scilicet plures sunt voces et una res significata. ut animal rationale. Complexum significatione tantum. ubi scilicet est una vox et plures res significate. sicut canis est una vox sed plures res significans et istis duobus modis caput complexio improprie. quia ibi non est unio istorum adinuenire que requiritur in qualibet complexione. quia nec unum per copulam. nec unum est determinatio alterius. Sed complexum voce et significatione simul est ubi sunt plures voces et etiam plures res significate adinuenire unum. sicut homo currit. Dicitur notanter quando sunt unum. quia si non habent unionem ad se invicem nec denotant unum. tunc plures voces plures res significantes non faciunt complexum. ut iohannes. petrus. homo. bos. Et tale complexum est duplex. scilicet distans et indistans. Distans est ubi extrema distant per copulam mediam. Et tale est duplex. scilicet implicitum et explicitum. Explicitum est quando copula explicat. ut homo est animal. Implicitum est quando copula implicat. ut homo currit. Indistans est ubi extrema non distant per copulam mediam. ut homo albus. animal rationale. Est ergo dicendum ad argumentum quod canis est complexus significatione tantum quod improprie complexum dicitur.

Ad in omni complexione requiritur aliquod unum. si in complexione indistans non reperitur unum. quia ibi non est copula. et nullum est complexum indistans. Dicendum quod licet in complexione indistans non sit aliqua unio per copulam. est tamen ibi unio determinans cum determinato. inter quod copula non debet esse.

Queritur no. Dicendum quod animal rationale caput dupliciter. Uno modo quod

Petri hys. fo. VI

tum ad ea que prime significat. et sic debet quodammodo vocari complexum
 fm voce et significatione simul. Quod aut sit complexum fm voce ptz. qz sunt plu-
 res voces seuuicē determinantes. Quod etiā sit complexum ex pte scatois ptz. qz
 vox immediate scat rem cōceptā: s̄ sunt plēs res cōcepte scz aīal et rōale. Alio
 mō capīe p illo qd vltimo scat. scz qn compas ad rem adextra. et sic est qd
 in completū. qz tūc significat vnā rem et nō plures. s̄ illa significatio est me-
 diata. qz vox significat rem adextra mediante re concepta. Vel dicendū qz
 illa diffinitio. scz aīal rōnale capīe duplr. Ano mō put ponit precise p suo
 diffinito. scz p homine. et sic est complexum fm vocem tūc. et incompleurum
 fm rem. qz tūc significat etiā solum vnā rem conceptam scz hoīem. Alio
 modo capīe fm qz includit duos cōceptus in se. scz generis et dīntie. et sic
 est complexum voce et scatōne simul. et qz potest aliqñ poni p diffinito tūc.
 Ideo ponit in predicamēto. et etiā pōt supponere. qz scat aliqd vnū. et p ip-
 sum circūloquimur aliqd vnū simpliciter.

Termin⁹ vt hic sumit est vox scans vniuersale vel
 pticulare. vt homo vel sortes. et sic de alijs.

Hic diffinit scdm mēbrū dicte diuīsiōis. scz terminū incōplexū dicens qz
 termin⁹ vt hic sumit. i. fm ppositā intentionē ē vox scans vlt. vel pticulare
 vt hō vel sortes. Et rō qre hic diffinit terminū ē ista. qz determinās dīppria
 passiōe alicui⁹ s̄biectū habet etiā notficare s̄biectū illi⁹ passiōis. s̄ supposi-
 tio est pposita passio. et termin⁹ ē s̄biectū ei⁹. saltē remotiū. igit⁹ rē. Etiā ideo.
 qz postea diffinit suppositionē. in cui⁹ diffinitōe ponit termin⁹. ne ergo ex
 ignōis pcedat ponit notficatōem ipi⁹ termini.

Queritur Quare dicit termin⁹ vt hic sumit. Dicēdū. qz ideo.
 qz terminus in alijs locis aliter sumit. et tūc hz alias
 diffinitōnes. quia vni⁹ rei aliter et aliter sumpte pnt esse alie diffinitōnes.
 Nam terminus dicit⁹ a terminādo. et ideo fm diuersuz modū terminatōis
 diuersimode sumit. Ande terminus tribus modis accipit. vno mō. vt ter-
 minat. pōdem et sic sumit in libro prior et in qrtō tractatu pe. hys. qz termi-
 ni ppositionū sunt subiectum et predicatū. Alio mō dicit⁹ terminus. qz ter-
 minat suū diffinitū et claudit ipm duobus extremis. scz primo genere et vl-
 timo differētia. et sic capīe termin⁹ in pmo thopicoz. vbi Aresto. enumerat
 terminū inter qtuor predicata dialectica. Tercio capīe termin⁹ put termi-
 nat potētiālitatē nri intellectus. et hoc fit p vocē scantē vlt vel pticulare.
 qz intellectus nr ē ex se in potētia ad intelligendū res. et qn p vocē sibi ta-
 les res repntant. tūc terminat⁹ potentialitas ei⁹. qz tūc fit in actu respectū
 illi⁹ rei. Licet em̄ termini inqstū voces non intelligant. tū bene in ordine
 ad res scatas. et ergo termini dicunt⁹ remouere taelm potētiā inqstū ali-
 quid significat. qz illa scatio cognoscit⁹ p intellectū et isto vltimo mō ter-
 min⁹ hic diffinit⁹ et in eius diffinitōne ponit⁹ vox loco generis. An vox est
 materia termini et etiā gen⁹ s̄ diuersimode. qz vox capīe dupliciter. vno mō
 put excludit suas differētiās siue pfectiōes. et sic est materia termini. Alio
 modo capīe put nec includit nec excludit alias pfectiōes que sibi cōueni-
 re possunt. et sic est genus termini.

In quibus termin⁹ p dno et p dno
 mō dicit⁹ p dno p dno

Prima dicit
 finitio q est
 ipi⁹ termini.

Et hoc notat
 termin⁹ dicit⁹ qz
 p dno p dno
 termin⁹ dicit⁹ qz
 p dno p dno
 termin⁹ dicit⁹ qz
 p dno p dno

Tractatus Suppositionum

Af Materia nō pōt p̄dicari de materiato. s̄ vox est m̄a termini. s̄ vox h̄ pōt p̄dicari d̄ termino. Maior ē manifesta p̄ p̄m. vii. p̄bificet. Et p̄bat rōne. q̄ ps nō p̄dicat de toto. s̄ m̄a est ps rei. Minor patz q̄ termin⁹ cōstituit ex voce et sc̄atōe. sicut ex materia et forma. Dicēdū dupl̄. primo q̄ vox cap̄t dupl̄. vno mō in rōne materie vt sup̄ patuit. et sic p̄p̄e nō pōt p̄dicari de termino. Alio mō cap̄t fm̄ q̄ est genus eius. q̄ termin⁹ p̄tinet sub voce significatiua. et sic p̄dicat de termino. Sc̄do dicēdū q̄ duplex est materia. q̄ quedā ē materia rei artificialis. sicut lapides et ligna s̄ materia domus. et talis materia pōt p̄dicari de illo cui⁹ est materia. Est enī vera predicatio. domus est lapides et ligna. Statua est es. Scamnu⁹ est lignu⁹. et huiusmodi predicatio ē hic. q̄ terminus ē aliqd̄ artificialiter factū et vocet significatione. Alia est materia rei naturalis. sicut corpus humanū dicit materia hoīs. et talis materia nō pōt p̄dicari de illo cuius est materia. sicut nō vere dicim⁹. hō est corpus suū. Et rō diuersitatis ē. q̄ materia in rebus artificialibus ē tota s̄ba rei artificialis. s̄ forma est aliqd̄ accedens ab extrinseco inductū. et ideo materia talis pōt p̄dicari de materiato. Sed materia rei naturalis est ps substantie nō principalis. s̄ min⁹ principalis. ideo nō p̄dicat.

Quō se h̄eant ista quatuor ad inuicē. vox. dictio. p̄sonis. et termin⁹. Dicēdū q̄ h̄nt se sicut magis cōe et min⁹ cōe. ita q̄ poster⁹ sp̄ suū padit aliqd̄ priorū. Alī vox est sonus cū distinctione et p̄latione aliqua factus. quare dicebat in primo tractatu q̄ vox ē son⁹ ab ore animalis plac⁹. sed dictio sup̄addit voci sc̄atōem absolute. Aliq̄ ē cū vox nō sc̄atua. s̄ nō est aliqd̄ dictio s̄ sc̄atua. Cur rō ē. q̄ dictio impetit a dicēdo. s̄ dicē sit necessario cū sc̄atōe. Parsonis sup̄addit dictioni modū sc̄andi. nam p̄sonis oīus nō distinguunt penes sc̄ata. q̄ q̄s idem sc̄at p̄ verbū. participiū. nomen et p̄nomen. sed penes modos significandi. Sed terminus addit p̄t orationis ordinem ad intellectum. cuius possibilitatem terminat. vt patuit.

Af Si diffinitio termini esset bona sequeretur q̄ ens nō esset termin⁹. Se quela p̄bat. q̄ nec sc̄at v̄le nec p̄ticulare. P̄mū patz. q̄ nō ē vnus de q̄nq̄ p̄dicabilib⁹ vel v̄lib⁹. nec sc̄at p̄ticulare vt notū ē. cū sit cōmunissimū. Dicēdū q̄ sc̄at v̄le. vñ v̄le cap̄t dupl̄. vno mō fm̄ q̄ diuidit in quinq̄ p̄dicabilia. et sic non sumit hic. et sic ens etiā nō est v̄le. Alio mō cap̄t v̄le p̄t distinguē cōtra p̄ticulare t̄m. et sic cap̄t hic. et sic ens sc̄at v̄le. q̄a non significat particulare.

Quā s̄ncathegoremata sint termini. sic oīs n̄lls et c̄. Dicēdū q̄ nō q̄ p̄ hoc q̄ dicit v̄le vel p̄ticulare excludunt. Alī v̄le et p̄ticulare capiunt dupl̄. vno mō nōaliter. et sic v̄le ē res v̄lis. et p̄ticulare ē res p̄ticularis. et sic ponunt s̄ in diffinitione. et sic s̄ncathegoremata n̄llō mō sc̄at v̄le vel p̄ticulare. q̄ nō sc̄ant rem sed dispositionē rei. Alio mō accipiunt v̄nueriale et p̄ticulare aduerbialiter. p̄t v̄le valet t̄m sicut v̄l. et p̄ticulare p̄ticulariter. et sic non capiunt hic. sic s̄ncathegoremata p̄t sc̄are v̄nueriale vel p̄ticulare. Vel dicēdū q̄ excludunt a diffinitione cū dicit sc̄ans q̄ p̄p̄e loquendo s̄ncathegoremata non significant s̄ solū consignificant. nisi forte extēdendo significare p̄ consignificare.

mini. & vix
 dicitur. Et
 qz terminus
 dupl. primo
 pprie nō pōt
 min? pñet
 dū qz duplex
 ligna sē ma-
 rina. Est enī
 cammū est li-
 ticialiter fa-
 ut corpus hu-
 illo cuius est
 tatis ē. qz ma-
 est aliqd ac-
 ri de materi-
 s. s min? prin-

is. & terminus
 posterius? sp su-
 ne aliqua fa-
 lis plar? sed
 tiua. s nō est
 dicē sit neces-
 adi. nam pres-
 bñ. participi
 terminus ad-
 em terminat.

terminus? Se-
 qz nō ē vnus
 sit cōmuniti
 uidit in quin-
 o mō capitur
 s fcat vñ. qz

Dicē dñ q nō
 pñulare ca-
 ē res pñcula-
 o mō fcat vñ
 cipiunt vñ.
 pñulare pñ-
 are vñversa-
 dicit fcat qz
 nō significat.

Ad Sincathegoremata sūt noia. & fcat sām. & pñs fcat rem vñs
 aut pñcularē. Tenet pñs. qz ois sba aut ē vñs aut pñcularis. Di-
 cendū q sba caput dupl. vno mō pprie pñs fcatamētalē. & sic nō accipit
 sba in diffinitione nois. & sic sba diuidit in vñm & pñcularē. & sic omne qd
 fcat substantiā est terminus. Alio modo caput substantia gnāt p entitate si-
 ue re. que fcat sine fluxu & feri. siue illa res sit vñuersalis vel pñcularis
 siue dispositio rei vñuersalis vel pñcularis. & hoc mō accipit substantia.
 in diffinitione nois. & sic omis nlls & alia signa fcat substantiam. quia si-
 gnificant dispositionē rei p modum habitus & quietis. & ille dispositiones
 nō sunt res vñuersales vel pñculares.

Ad Si sincathegoremata nō essent termini vt dictū ē. sequeretur q albi
 nigrū. & filia adiectiua nō essent termini. q tñ fcat vñ vel pñulare
 Sequela pbat. qz sūt sincathegoremata & cōsignificatiua. Dicēdū q albi
 qd dupl. cōsignificat. Vno mō sic q cōsignificatio ē totalis & pñcipalis sē
 gnificatio terminū. & sic cōscāt signa. vt ois nlls. qre vera sincathegoremata
 sūt. Alio mō aliquid cōsignificat sic q pñt pñcipale fcatū cōnotat alterū
 & sic concreta dicuntur sincathegoremata. qz cōscant subiectū. nō tamē sunt
 vera sincathegoremata. quia pñter cōsignificationē etiam habent pñcipale
 significatum.

Ad Si ois nlls & filia cōscant. & etiā significāt. Tenet cōsequētia. qz
 ois cōsignificatio presupponit significatōem. Dicēdū q pñatio
 pñtis potest intelligi dupl. Vno modo q significatio presupponit fcatū
 in eodē termino vel in alio termino & sic est vera. qz tunc omis & nullus p
 supponunt significatio nem sui subiecti. Alio modo potest intelligi in eodē
 termino. & sic est distinguendū de significatione. vel scz significatio caput
 pprie. & sic non ē verū. qz terminus cōsignificat causas nō significat. Vel ca-
 put significatio improprie. put dicit quācumqz dispositionē. & sic est verum
 qz omis terminus cōscans significat aliquid. quia significat dispositionem
 in eodē termino.

Ad Si ista diffinitio esset bona. sequeretur q chimera nō esset terminus
 Sequela pbat. qz nō fcat vñ vel pñulare. cū nō fcat rem aliquā
 exīre. Dicēdū q fcat vñ. & s chimera nō fcat rem que p se existit a parte
 rei: fcat tñ aliqd qd existit vel concipit apud intellectū & ideo potest habe-
 re rōnem vñs. & sic sibi ouenit diffinitio terminū. Vnde res quāqz dicit a ra-
 tus tā tñ. & sic solum res adextra est res. Alio modo a reor res. i. imaginor
 & hoc modo figura & imaginaria etiam sunt res. & hoc modo sumit hic
 res. Et quando dicit chimera non potest concipi siue imaginari. ergo nō
 significat rem conceptam. Antecedens pbat. quia quicquid non est sensi-
 bile non est intelligibile. sed chimera non fuit in sensu. ergo. Dicendum
 q licet sibi se totā nunqz fuit sensibilis. tamē ipsa est sensibilis fñ suas p-
 tes. s ea que sic sunt in re adextra cōiuncta potest intellectus. qui est su-
 pra res cōiunctim intelligere.

Ad Significare est intellectū rei cōstituere. s pñulare nō ē intelligibī-
 le. & nō ē fcatibile. & in cōuenientē dicit fcat pñulare. Minor pbat
 quia vñ est quod intelligit. particulare nō quod sentit. Dicendum q
 dupl. aliquid intelligit. vno modo directe. & sic solus vñ intelligit. quia

Tractatus Suppositionū

Illud directe intelligit' cui' similitudo ē apud intellectū. sicut etiā illud dire-
cte sentit' cui' similitudo est apud sensus. et sic nō intelligit' singulare. Alio mō
aliqd intelligit' reficere et indirecte. et sic intelligit' singulare. qz qñ intel-
ctus reflectit se sup sensus spē p'icularis informatū. sicut potētia superior
sup inferiorē reficere p'iculare intelligit'. et sic etiā fecit'.

¶ Ista diffinitio dat p' diffinitōez. q nō ē bona. Et sequētia pbat' p are-
sto. vi. thopicoz. vbi phibet diffinitōē dari p' diffinitōē. Et est
ad hoc ratio. qz diffinitio nihil determinate notificat. Dicendū q' dupl'r
pōt intelligi diffinitōez dari p' diffinitōez. vno' sic. q' ind'ne altera p'itū si
gnificet' eē diffinitio. et sic diffinitio nō debet dari p' diffinitōem. Nō tacta ē
qz sic nō notificaret suū diffinitū. s' maneret simpliciter ignotū. sic si diceret'
hō est aīal rōnale vel irrōnale. Alio mō pōt intelligi diffinitōez dari p' diffi-
nitōē sic q' ambe ptes diffinitū ponant' locovni' diuisiōis q' p eas inuicē
et p diffinitōem explicat'. vel sic q' illa diffinita ponant' loco vni' dīne igno-
te. et sic pōt diffinitio dari p' diffinitōē et sic sit hic. qz vlt' et p'iculare ponū
tur hic loco vni' differentie ignote.

Secūda di-
uisio que ē
terminorū
incōplexo-
rum.

Terminorū aut' incōplexorū vni'q'sq' fecit' substanti-
am aut qualitātē. aut q'ritatē. aut ad aliqd. aut agere.
aut pati. aut vbi. aut qñ. aut sitū. aut habitum.

Hic petrus hys. diuidit terminū incōplexū fm diuisiōē p'dicamentorū
dicēs. Terminorū incōplexorū vni'q'sq' fecit' sbam. aut q'ritatē aut qualitātē
et. vt dictū ē in p'dicamētis q' diuisio ponit' hic et in p'dicamētis ppter di-
uersas causas. Hā in p'dicamētis ponit' ad cognoscendū ordinē termino-
rū fecantū res p'dicamētales. hic aut' ponit' ad fecandū numerū terminorū
supponentiū. qz in illa multitudine terminorū solū termini fecantes sbam
vel modū substantie supponunt.

¶ Si ista diuisio termini esset bona. sequeretur q' deus et chimera non
essent termini. Probatur: qz neq' fecit' sbam neq' q'ritatē neq' quali-
tatē et. Dicendū ē q' fecant sbam. Et substantia capit' dupl'r. vno modo p
prie p substantia p'dicamētales. et sic p'dicta nō fecant sbam. Alio modo ca-
pit' substantia cōmuniter p omī illo qd habet modū p se stantis. siue quod
fecat rem subsistentē et sic capit' hic substantia. et sic deus et chimera cōpre-
hendunt' sub substantia. et ita similiter distinguēdū ē de alijs. Iste aut' se-
cundo modo capiunt' hic termini. et hoc correspondet illi quod prius di-
ctū est. scz q' vniuersale vt hic capit' nō solū capit' p vniuersali p'edicabili
s' p quocūq' cōmuni qd nō est p'iculare. Et rō istoz ē. qz pe. hys. in isto tra-
ctatu non intendit principaliter ponere diuisiōē p'dicamentorū. sed solū
intendit ipe explicare significatōes terminorū. quia vox et significatio sunt
principia terminū supponentis. Vox aut' est principū materiale. significa-
tio nō est principū formale.

¶ Illud qd significat substantiā q'ritatē. qualitātē et. est in predica-
mento. sed terminus est hūi. ergo terminus est in predicamento.
Dicendū q' illud est in predicamento quod immediate significat substanti-
am. aut q'ritatem ad extra. sed hoc est res concepta. ergo res concepta

Secūda diuisio
terminorū
incōplexorū
pbat' p are-
sto. vi. thopicoz.

Iste aut' se-
cundo modo
capiunt' hic
termini.

Deo ponitur in pto
ut signum et unum pte
h. hyl. et ponitur
in pto ut signum
et unum pte

est in predicamento. et etiam rei concepte veniunt proprietates predicamentorum. Et si dicat. terminus dividit in decem predicamenta. ergo terminus est in predicamento. Vnde quod terminus non dividit in decem predicamenta immediate. sed solummediate fecit decem predicamenta. scilicet mediante re concepta. et hoc in divisione terminorum incompletorum. vnde quisque aut fecit ibam. aut quantitatem et cetera. Istud ergo quod immediate dividitur in decem predicamenta est in predicamento. et hoc est res concepta.

Significatio ut hic sumitur est rei per vocem secundum placitum repositio. Quare cum omnis res aut est vltima aut particularis optet dictiones non fecantes vltima vel particulare non significare aliquid. et sic non sunt termini. ut hic sumitur terminus: ut signa vltima vel particularia.

Posita diffinitione termini et eius divisione. hic per illos declaratione diffinitio formale principii termini. scilicet scationem dicemus. Significatio termini ut hic sumitur est rei per vocem secundum placitum repositio. Et statim posita diffinitione significationis De. hyl. elicit correlatum quod est tale. Oportet omnes rationes non fecantes vltima vel particulare nihil fecare. probatur. quia scatio est repositio rei. scilicet omnis res est vltima vel particularis.

Quare ponitur huius diffinitio scationis. Vnde quod ideo. quia scatio est principium termini supponentis. licet non adequatum. tamen conde. Etiam quia diffinitione termini ponitur fecans. Ne ergo ex ignotis procedat diffinitio scationem. Vel ideo etiam diffinitio ad denotandum quod solum termini significantes supponunt. Et ponitur in dicta diffinitione. representatio. loco generis et potius dicitur representatio quam presentatio. quia necessario in scatione requiritur duplex presentatio. scilicet vocis ad auditum. et significati ad intellectum. Ut presentatio ad auditum non est sufficiens. quia etiam fit in voce non significativa. si presentatio fecati ad intellectum facit vocem significativam. Deinde additur rei. ad diffinitionem scationis syncategorematicam que non fecant res. si dispositiones rerum. Et ponitur per vocem. ad diffinitionem scationis scripturarum. Ultimo dicitur secundum placitum. ad diffinitionem scationis naturalis. que convenit conceptibus et aliis. bus vocibus non impositis ad fecandum. Et dicitur notiter. ut hic sumitur quia multiplex est significatio. quia quedam est naturalis. et alia est ad placitum. Et talis est duplex. quia quedam est primaria siue ad placitum que convenit vocibus. Alia est secundaria que convenit scripturis. Etiam quedam est significatio vocalis. et quedam mentalis. sed hic intenditur solum de significatione vocali. et hoc ideo. quia determinat hic de scatione terminorum secundum quod de servit argumentationi. que fit per vocem.

Ad Significatio est relatio signi ad signatum. si signum solum presentat signatum. ergo sufficeret dicere presentatio. Dicendum quod duplex est relatio signi ad signatum in voce significativa. una relatio convenit voci inquam. vox est. et per hoc significatur aliquid auditui. Alia est relatio vocis in quantum significativa. et sic refertur ad intellectum. quia representatur sic aliquid per vocem intellectui. et propter illam duplicem relationem dicitur repositio.

Secunda diffinitio que est ipsius significationis.

Ad id quod dicitur in pto
ut signum et unum pte

Tractatus Suppositionum

quod sit res p[ro]p[ri]a
si sit p[ro]p[ri]a
et mediate et ut sit
f[ac]t[us] quo sit res p[ro]p[ri]a
et p[ro]p[ri]a et ut sit
quod

si sit p[ro]p[ri]a et ut sit
f[ac]t[us] quo sit res p[ro]p[ri]a
et p[ro]p[ri]a et ut sit
quod

Quod notandum
est in his
quod notandum
est in his

Ad hoc vocem rep[re]sentatur cōceptus. ergo nō res. H[ic] p[ro]bat[ur] p[er] A[ristote]lem.
primo perit[er]menias. vbi dicit. Sunt ergo ea que sunt i voce eay
que sunt in aia. Dicendum q[ue] res accipitur dupliciter. Uno modo p[ro] re
concepta. et sic ponitur hic in diffinitione significationis. quia vox imme-
diatē significat rem conceptam. Alio modo cap[itur] res p[ro] re adextra. et tūc
est dicendum q[ue] licet vox non significat rem adextra immediate. tamē be-
ne mediante re concepta. Et ergo mag[is] p[ro]p[ri]e hic exponitur res p[ro] re
concepta. quia vox significat rem conceptam immediate. non tamen ponit[ur]
ut sit terminus conceptus in diffinitione propter eius equiuocationem.
Et si dicatur. ex isto videtur sequi q[ue] omnis terminus sit equiuoc[us]. Pro-
batur. quia f[ac]t[us] immediate conceptum. et mediatē rem. et sic f[ac]t[us] plura.
Dicendum q[ue] quodcumq[ue] aliquis terminus f[ac]t[us] duo. quorum vn[us] est
principiū intelligendi alterius tunc talis terminus non est equiuocus. q[ui]a
tunc illa significat p[ro] modum vn[us]. ex quo significat vnum
et mediatē alterum modo vbi vn[us] p[ro]pter alterum vbi tantum vn[us]. sic autē
est de conceptu et de re adextra.

Quare non dicit[ur] significatio est res. s[ed] f[ac]t[us] est res. Dicendum
q[ue] iste g[en]us rei s[ecundum] veram constructionem non est prima p[er] diffini-
tionis. sed representatio. quam partem determinat. Nam significatio p[ro]p[ri]e
non est de genere absolutorum. sed spectat ad genus relationis redu-
ctiue. et hoc significatur p[er] representationē. quia representatio importat re-
lationem idemp[er]tatis ad representatum. Secunda ratio. q[ue] significatio
est quedā relatio rōnis. et ideo habet modum accidentis. s[ed] accidens in ab-
stracto diffinit[ur] per aliquid sui generis in toto. et per aliquid alterius ge-
neris in aliquo. sicut dicendo. simitas est nasi curuitas. Et ideo etiam in
ista diffinitione ponitur representatio. loco generis in recto. et alie parti-
cule ponunt[ur] loco d[omi]ni in obliquo.

Notandum q[ue] ad hoc q[ue] vox significet aliquid actualiter q[ue]
duo requirunt[ur]. s[ci]licet res intellect[us] rel. vox. et vnio
votis cum intellectu rei. Unde res dicitur que extra animam existēs per
sui speciem apprehenditur ab anima. vt homo vel lapis. Intellectus rei
vel conceptus est species vel similitudo rei que est in anima. per quam si
multitudinem anima rem apprehendit. Vox autem est illud quod p[er]fertur
quando ergo sit vnio vocis cum intellectu rei. tunc oritur significatio rei
actualis.

Ad Omnis representatio est actio representantis. s[ed] f[ac]t[us] nō ē actio
ergo f[ac]t[us] nō est representatio. Vbi q[ue] rep[re]sentatio accipit[ur] triplici-
ter. vno mō actuē. et sic f[ac]t[us] actionem rep[re]sentantis. et sic capitur in diffi-
nitione est diffinitio causalis. quia f[ac]t[us] causatur effectiue ex actiua rep[re]s-
entatione vocis. quia vox actuē representat rem. Alio mō accipit[ur] passi-
ue. et sic f[ac]t[us] passionem representati vel rem representatam. et sic non cap[itur]
hic. Tercio modo accipitur neutraliter. et sic importat aptitudinem si-
ue relationem representantis ad rep[re]sentatū. et sic sumit[ur] hic. et tunc est diffi-
nitio e[ss]entialis. q[ue] f[ac]t[us] est e[ss]entialiter relatio rep[re]sentantis ad rep[re]sentatam.

Pro quo notandū q[ue] p[re]dicatio causal[is] est vbi p[re]dicatū est causa subiecti
ut p[er]m[odum] d[omi]ni
p[er]f[ec]t[us] est

effectiva. Sed idemprica est ubi predicatum est idem est subiecto. ut quod genus. una proprium. aut accidens predicatur de specie aut differentia est maior idemprica est quando accidens predicatur de subiecto. nam prima est essentialis. secunda autem accidentalis.

Antecedens probatur. quia conceptus representat rem ad extra naturaliter et sine voce. Dicendum quod scatio capitur dupliciter. Uno modo generaliter. prout se extendit ad scationem naturalem et ad placitum. et tunc significare est intellectum rei constituisse. et sic non capit hic. Alio modo accipitur significatio contracte pro significatione. que secundum placitum primum. et convenit vocibus. et sic capitur hic. ut patet ex definitione. quia additur secundum placitum. Et ratio est. quia significatio naturalis non fit per terminum. et non valet ad suppositionem. quia suppositio est passio terminorum. Et quando dicitur. significatio ad placitum fit per autem et signa. ergo non solum per voces. Et quod talis sit significatio ad placitum patet. quia non est eadem apud omnes homines.

Dicendum quod ille significationes sunt ad placitum. sed non perfecte quia per illas scationes nihil significatur proprie sed solum quo ad usum illum. qui talia signa vel nuntius intelligunt.

Antecedens probatur. quia illud est naturale cuius concurrentia sunt naturalia. sed sic est de scatione. ut patet ex requisitis ad hoc quod aliqua vox actualiter scet. Dicendum est ad maiorem quod illud dicitur esse naturale cuius omnia concurrentia sunt naturalia. sed sic non est de scatione. quia licet res concepta sit naturalis. et res ad extra. tamen unio rei concepte et vocis est artificialis. quia illa unio est ad placitum primi instituentis. ergo scatio dicitur artificialis.

Quare dictio non est imposita ad scandum secundum voluntatem sicut ad placitum. Dicendum quod ideo. quia placitum est actus voluntatis secundum quod incipit ab extra et terminatur ad intra. sicut quando dicitur illa res placet mihi. tunc ex illa placencia voluntas eam sequitur. voluntas autem incipit ab intra et terminatur ad extra. sicut cum dicitur. Johannes vult hoc facere. scatur tendentia voluntatis in rem ad extra. Sed quia impositio terminorum est ex hoc quod res secundum suam proprietatem movet ipsam voluntatem. ergo modo impositio incipit ab extra et terminatur ad intra. et ideo bene dicitur secundum placitum.

Antecedens probatur. quia placitum est variabile. Dicendum primo quod termini vel voces scant ad placitum non secundum cuiuscunque. sed primi instituentis. et tamen si ille vellet aliter instituire nomina. adhuc non posset aliter significare. quia imposuit nomina secundum placitum. quod fuit regulatum per proprietates rerum. quia ergo proprietates rerum non sunt variabiles. sic etiam impositio terminorum variari non potest. Et quando dicitur. primum institutus non est. ergo deones non possunt scare ad placitum primi instituentis. Unde quod quis secundum institutorem non fit secundum suam etiam in fine virtutem et effectum eius et ad sensum. quo. scilicet. posteriores consenserunt impositioni facte per

*Scatio est ad placitum
et ad finem
et ad rem
et ad modum
et ad rationem
et ad effectum*

*Impositio est ad placitum
et ad finem
et ad rem
et ad modum
et ad rationem
et ad effectum*

*Impositio est ad placitum
et ad finem
et ad rem
et ad modum
et ad rationem
et ad effectum*

Tractatus Suppositionum

p lpm. et h sufficit ad hoc q termini nunc fiant. Sicut in fili dicitur impator et
seruare leges sui placitum. quod in legibus pertinet. et fiant per eum morte.

Quod ratio sit in decem fiantibus res fictas. aut etiam in decem equo
cis plis numeri collectiui et concretis. Dicitur quod sic. quod oibus diffi
nitio conuenit. Item primo de figmentis. quod illa repitant res conceptas secundum
placitum. Item secundo de equocis. ut canis. quod licet canis per toto fcatu non sig
nificat unam rem. tamen finem quilibet parte fcatonis repitant unam rem. Et sic est etiam
am dicendum de ente. quod ens est equocum a plilio. h quod absolute capere per equo
pl per uno et primo fcatu eius. Noia autem plis numeri idem fcant cum suo sin
gulari. Sed noia collectiua fcant plura. non autem ut plura. h per modum unius
sicut turba fcat multitudinem hominum ordinato per ad principium siue exer
citum unum. Concreta autem accipiunt fcatum unum principaliter. et simpliciter. si forma ac
cidentaliter. et confcant subiectum. sicut albus fcat albedinem et confcat subiectum.

Alchimera non est a parte rei. h non potest concipi. Tenet sententia. quod intelle
ctus nihil intelligit nisi prius motus sit a re. Dicendum quod h chimera non sit a parte rei finem totum. tamen bene finem partes. Et illa que a parte rei
non sunt coniuncta potest intellectus noster coniunctum intelligere. Et quando dicitur. tal
res nunquam fuit in sensu ergo non potest esse in intellectu. Dicendum quod li
cet nunquam fuit in sensu exteriori. fuit tamen in sensu interiori. et illi sensus ite
riorioribus sunt principium actus intelligendi. Quod autem chimera possit esse in sen
su interiori. patet sic. quia Xrus cogitatiua potest componere spectres adinuicem
et illa potest coniunctum capere quod in re sunt diuersa. sic aliqui ponunt spiritus auri cum mon
tis specie. et appropinquat illa proponem montem aureum. quod non est in re adextra

Alchimera non est repitatio rei h rex. Dicendum quod dictiones plura
lis numeri possunt dupliciter capi. uno modo ex parte fcatonis. et tunc in eis est rep
sentatio rei sicut in decemibus singularis numeri. quod decemones singlans et plu
ralis numeri idem fcant. Alio modo capiuntur ex parte modi fcatandi. et sic in
eis plura representant. Etiam potest dici quod si repitarent plura. tamen adhuc
esset repitatio rei. quia res est transcendens sic potest stare per multis rebus in
singulari numero. aut per una re tamen indifferenter.

Significationum alia est rei substantiue. et h fit per nomen
substantiuum. ut homo. Alia est rei adiectiue. et hec fit per no
men adiectiuum vel per verbum: ut albus vel currit. que non
est proprie significatio substantiua vel adiectiua: sed sig
nificatio aliquid substantiue vel adiectiue Quia fcare
aliqui substantiue vel adiectiue sunt modi vocum. h ad
iectiuatio et substantiuatio sunt modi et dicitur rex quod fca
tur et non fcant. Noia vero substantiua dicuntur suppo
nere. h noia adiectiua vel verba dicuntur copulare

Hic diuidit significationem dicens. quod significatio diuiditur in significatio
nem rei substantiue quod fit per nomen substantiuum. et in significationem rei adie

Nota est in illa
nota per se dicitur

Lo que punit in
sadem pto ut qd
e dicitur punit in
pno substantiue

Tercia di
uisio que est
ipsius signi
ficationis.

et huc que fit p nomē adiecti. Postea subdit q scatio non est ppe sub-
stantia vel adiectiua. s aliquid scatur substantiue vel adiectiue. quia sca-
re aliquid substantiue vel adiectiue cōuenit voci. s adiectiuatio 7 substan-
tiuatio sunt modi 7 dñe rez que scant. 7 nō sunt modi scationis siue vo-
cis. Tūc applicat dñas istas suo pposito dicēs. q noia substantiua dicū-
tur supponere. s adiectiua a 7 xba dicunt copulare. Est at rō diuisionis ista.
q modus scandi accipit ex mō eēdi. s ille ē dupl. s. p se 7 in alio. mod⁹
at scandi p se corrūdet scationi rei substantiue. p modus scandi i alio cor-
respondet scationi rei adiectiue.

Ad Nomen dī adiecti 7 substanti in recto. ergo adiectiuatio 7 sub-
stantiuatio dicuntur modi vocū seu terminorū 7 nō rez. Dñm q ad-
iectiuatio 7 substantiuatio possunt capi dupl. vno mō vt sunt modi essen-
di rerum. 7 sic conueniunt rebus 7 non vocib⁹. Alio modo accipiuntur
vt sunt modi essendi. 7 sic conueniunt voci in ordine ad rem. quia vor di-
citur scatur adiectiua vel substantiua. Vel dñm fm alios q adiectiuatio
7 substantiuatio sunt cōditiones siue dñe rei causaliter. s formaliter sunt
prietates vocis relate p intellectū ad rē ipam.

Ad Vna dictio feat s substantiue 7 adiectiue. vt lapideus aureus.
Dicendū q sicut duplicia sunt adiectiua ita duplicia sunt substantiua. que
dam enim sunt adiectiua que scant rem in alio tam quo ad scatur q quo
ad modum scandi sicut albus. Alii sunt adiectiua que scant substantiaz
ex parte rei scate. sed ex parte modi scandi scant accidens. sicut aureum
7 argenteum. Et ergo dicendū q principaliter distinguunt scationes di-
ctionum a modo scandi 7 sic dictiones tales potius scant adiectiue q
substantiue. iz tamē scant ibam siue rem substantiua.

Ad Aliqua est scatio q neq est rei substantiue neq rei adiectiue. sicut si-
gnificatio xborū 7 signorū vniuersaliū. ergo illa diuisio est insuffici-
ens. Dicendū q habet scationem rei adiectiue. 7 Quis verba non sunt
adiectiua fm q adiectiui coniungit suo substantiuo. tñ sunt adiectiua. qā
scant rem in alio existēte. De syncategorematibus dicendū est q non
pntentur sub diuisio. s. sub scatione. 7 sic etiā nō cōtinent sub mēbris di-
uisiōnibus. q scatio diuidit sicut fuit prius diuisiō. s a diuisiōne si-
gnificationis excludunt syncategoremata. cum dī rei. q syncategore-
mata non scant res s rez dispōnes.

Ad Pronomen 7 participiū scant 7 tñ de eis non fit mentio. Dñm
q pronomen pōt pprehendi sub noie 7 participiū sub verbo. quia
pronomen feat meram substantiā. i. determinatā. 7 p relationem 7 demon-
strationem ponitur simpliciter loco nominis. Scdm pz qz picipiū est eius-
dem scationis 7 eiusdē modi scandi cū suo xbo. Alie xō pres orationis
sub ista diuisiōne non continent. licet in eis aliquo mō regatur scatio si
capiatur scatio generaliter. quia omnis modus scandi presupponit sig-
nificationem.

Ad Albedo feat rem aliter inherētē. s habet scationem rei adiectiue
Probatur pñā. quia ille est modus scandi a quo sumitur scatio
adiectiua. Dicendū q scatio substantia sumitur ab illo quod habet
b iij

Tractatus Suppositionum

modum essendi p se. et sic scatio adiectiua sumitur ab illo quod habet modum essendi in alio. Et quia contingit aliquid esse in alio quod tamen hz modum essendi p se sicut in pposito. ideo dicitur albedo hie scationem rei substantiue. Pro quo notandum est q scatio que conuenit voci immediate fundatur supra rem conceptam. s res q est in alio pt concipi vt nō in alio exis. et sic est de albedine siue de quocunq alio abstracto. et ideo albedo potest concipi vt non in alio exis.

Suppositio ē acceptio termini substantiui p aliq

Politis principiis materialibus et formalibus suppositis. h pñr ple quitur intentōez suā determinādo de suppos. Et duo facti. nā pmo agit de suppos diffinitue. scdo diuisione ibi. Suppositionū. Pñia adhuc diuidit in duas. nā pmo facit hoc qd dictū ē. scdo ponit dñam iter supponentē et scationem. ibi. Differunt at. Dicit ergo pñmo. q suppos est acceptio termini substantiui p aliquo. In qua diffinitione ponit acceptio loco generis. Et dicit termini substantiui. ad dñam copulationis. que est acceptio termini adiectiui qui non supponit sed copulat. Et additur. p aliquo. i. pro supposito vel pro re scata per terminum aut pñario aut secūdario.

Quod utrum diffinitio suppositis sit bona. Dñm q sic. quia suppositio ē principalis passio de qua in isto tractatu determinatur. et tō oportet q cognoscatur in ordine ad suum subiectū pñū. et hoc fit in ista diffinitione. quia terminus substantiui est pñum subiectum eius. Et quia diffinitur in abstracto. ideo oportet aliquid poni loco generis in recto. et suū subiectum loco differentie in obliquo. et hoc fit hic. quia acceptio est sicut genus. et terminus substantiui ponit loco dñe. vt paruit. igit diffinitio ē bona.

Ad Acceptio ē actio. suppos nō ē actio. s suppos non est acceptio. Dicendum q pñia est neganda. q arguitur ex puris indiffinitis ex qbus nihil sequit. Sed qñ maior ponit vñs. tunc dñm q acceptio capie triplē. Vno mō actiue. scdo passiue. tercio mō neutraliter. sñ q diuersimode deriuatur a verbo. Sed quando accipit actiue tunc sciat actionē accipietis. et sñ q accipit passiue dicit passionē accepti. et nullo istoz modoz pōt hic accipi pñe duas causas. Pñma est. qz tunc diffinitio nō esset cēntialis. s accidentalis tñ. qz act' accipendi accidit termino. Scda causa est. qz tūc diffinitio nō ēēt conuertibilis cū suo diffinito. qz posset ēē suppos vbi nō ēēt acceptio. Et tō h dicit capi neutraliter pñt dñ aptitudinem accipiedi illa em aptitudo est cēntialis suppositi. qz hō non pōt diffiniri p actū ridēdi. qz tūc diffinitio non ēēt conuertibilis cum diffinito. s potest p aptitudinem diffiniri. sicut per risibile. quia aptitudo est magis intrinseca rebus q actus. quia minus separatur ab eis.

Ad Passio dicitur vere predicari de subiecto. s suppos non potest predicari de termino. s non est eius passio. Minor probat. quia illa est mala predicatio. terminus supponēs est suppos. Dñm q licet suppositio ē abstracto nō posset predicari de suo substantio siue de termino substantiui. tñ bñ in cōcreto. qz bñ dicit terminus substantiui ē supponēs. Et sñt fit in oibus passio quibus realib. nō em dicim' bō ē risibilitas. s homo est risibilis.

Ad Adiectiva supponunt. & male dicitur in diffinitione termini substantiu-
 ta supponunt que sunt adiectiva. **Dom** q adiectiva capiunt dupliciter.
 Uno modo in quantum adiectiva. & sic ipsis non convenit supponere. Alio modo capiunt
 in quantum aliquo modo includunt & dant intelligere substantiu. & gra substan-
 tiu includi potest adiectiu supponere. **Pro** q notanda q sex modis inveniuntur
 adiectiva supponere. **Primo** modo relativa. qz relativa ponunt loco su-
 orum antecedentiu q sunt suba. & sic qz loco substantiuor ponunt hinc se si
 suba. & eandem supponem hinc sicut suba loco qz ponunt. **Secundo** modo adiecti-
 va pfectionis supponunt qz tale adiectiu pfectionis ponit loco speciei & p-
 fitetur certa species. ut iust? ut palma florebit. i. iust? ho florebit. **Tercio** modo
 adiectiu non pfectionis substantiuatu in neutro genere potest supponere. si
 deo albus currit. qz albus capit p ente vel pro re substantiva in q e albedo
Quarto modo deones suplatiu gradus supponunt. qz eaz scata determina-
 ta sunt vel determinant ad unum suppositu. & pro illo supponere possunt.
 vbi etiam fin gramaticos possunt reddere suppositu verbis psonalibus. ut di-
 cendo. fortissimus currit. **Quinto** modo pcepta supponunt. quia scant
 actum unicum substantie. & ideo quodammodo pro illa substantia ponuntur
 cui vniunt. ut dicendo leges currit. ibi em legens ponitur pro illa substan-
 tia. in qua est actus legendi. **Sexto** adiectiva demonstrativa supponunt ut
 dicendo ille currit quia tunc hoc adiectiu ille ponitur pro re demonstrata
 Et qd dicitur relativa accidentis supponunt. & tamen non hinc illam suppositi-
 onem a suis accidentibus. cum sint adiectiva adiective tenta. ut patebit
 infra in secundo tractatu. **Dom** q suppo capitur dupl. Uno modo p-
 pte sue dicitur que tangitur cum dicitur terminu substantiu. & sic relativa acci-
 dentis non supponunt. sicut nec eoz accidentia. Alio modo capit generalis
 pro suo genere qd est acceptio. & sic supponunt. quia sic est idem qd acce-
 ptio. si illa accipiunt pro aliquo.

Ad Adiectiu in quantum tale supponit. **Probat.** qz in oī ppone affirmatia
 vera subiectu & predicatu pro eodem supponunt. si ista ppō homo est al-
 bus est affirmativa & vera. in qua homo supponit. ergo etiam hoc adiectiu
 albus. **Dicendū** q aliqd pro eodem supponere cum alio potest intelligi du-
 pliciter. Uno modo sic q subiectu & predicatu habeant eandem speciem suppositio-
 nis. & sic est vlt falsum. Alio modo sic q predicatu est aliquo modo idem cu sub-
 iecto essentialiter vel accidentaliter. & sic est ver. Et si dicatur. cuiusqz
 convenit restrictio convenit suppo. ut h capit. si adiectivis convenit restrictio
 ergo ipsis convenit suppo. **Dator** p qz p De. hys. in tractatu restrictionu.
 & similiter minor. **Dom** q cuiusqz convenit restrictio passive accepta vel
 neutraliter. illi convenit suppo. sed non cuiusqz convenit active. quo modo
 convenit adiectivis.

Ad Cum dicitur. quilibet asinus albus currit. ibi albus supponit confuse di-
 stributive. & tamen est adiectivum. **Dicendū** q in illa orōne nec
 asinus p se supponit nec albus. si subiectum supponens est h totu asinus
 albus. Et si dicatur hoc totum asinus albus supponit. ergo & quilibet ei?
 pars. **Consequentia** probatur ab exposita ad exponentem. **Dicendū** q
 totu in accidente non capitur syncategorematice. sed categorematice
 b iij

Tractatus Suppositionum

p integro seu totali. & nō opponit p hoc qd est quelibet ps.

Ai Nemo est terminus substantiu? & tñ nō supponit. Scda ps assum
pti probat. quia est syncategorema. qd non supponit. Dm q i
illa dictione nemo duo includunt. primo includit syncategorema. & gra
illius non supponit. Et scdo includit termin? substantiu? & gra illi? sup
ponit & reddit suppositū verbo. vt dicendo nemo currit. i. nullus hō cur
rit. qz nemo est signū distributū impur. Et tñ considerandū. q suppone
re in pposito nō est suppositū reddere. s est illud qd fecatur p modū per se
stantis ad intellectū ponere. Et ergo terminus extra pponem pōt suppo
nere. qz eius scatio ab intellectu pcepti.

Quid fecat hoc cōplexū. p aliquo. in diffinitione suppois. Dm
q valet. i. p supposito. qz suppo est acceptio p supposito siue rei. vt
p supposito rei sub ea exite. Sunt tñ quidā dicentes q p aliquo valeat
l. p fecato. Sed primum melius dicitur quia licet fecatum & suppositū sig
nificant idem fm rem. differunt tamen fm rationem. & ideo scatio est ac
ceptio termini p fecato. sed suppo est acceptio terminū pro supposito. Nam
diueria principia relationum debent habere diuerfos terminos. & vnum
principiū non dō diffini p terminū alterius principii.

Ai Si p dicta eēt vera requeret q suppo simplex nō esset suppo. Se
quela pbatur. quia ibi termin? non accipit p aliquo supposito. s p
natura. Dicendū q duplex est suppositū. i. nature. & est illud qd est indi
uiduum alicui? nature. sicut sortes & plato sunt supposita nature huma
nā. Aliud est suppositum intentionis. & est illud de quo p dicitur secunda
intentio. sicut dicendo. homo est spēs. aīal est genus. Tunc dicit q licet
in suppone simplici non sit acceptio p supposito nature. tamen bñ p sup
posito intentionis. quia ibi accipit terminus in ordine ad secundā inten
tionem. qd sufficit. qz aliquo. cap it hic transcender.

Ai Si diffinitio suppois eēt bene posita sequeretur q chimera nō sup
poneret. Sequela pbatur. quia non accipitur pro aliquo. Dicē
dum q illa pncula. p aliquo. pōt duplī intelligi vel accipi. Uno mō prout
aliquo iōtat rem eēntem a pte rei. & sic chimera non pōt poni p aliquo.
& tunc nō supponit. s sic non capit b. Alio mō p aliquo accipit p ut ipor
tat rem eēntem. vel rē cōceptā. & sic chimera accipit p aliquo. & tñ supponit.

Et qñ dō noīa plis numeri nō accipiunt p aliquo. & tñ supponit. pōtia
ps assumpti pōt. quia accipiuntur p aliquibus. Dm q aliquo exq est
transcendens comprehendit sub se p aliqbus & sic est sentus p aliquo vl p
aliquibus. & hoc est ideo qz non est aliquid ita multiforme quin in ipō re
periatur aliqua vno. & ideo vbi est acceptio p aliqbus ibi est acceptio p
aliquo. Et ille est modus loquēdi doctorū q frequenter accipiunt singula
re p plurali. sicut pōt Exodi. viij. vbi dō venit musca grauissima. i. multi
tudo muscarū. Vel dōm q licet dictiones plis nun eri notant pluralitatez
qrum ad modum scandi. tamen quo ad scationem expmunt aliqd vñū
qz dōnes singularis numeri & plis numeri idem scant.

Ai Aliquis est terminus substantiuus qui non supponit. ergo suppo
non est pōtia passia termini substantiu. Necedens pbatur. ca in
illa orōne homo est dictio dissyllaba. homo est nomen substantiuū cum po

natur materialiter. Dñm q suppo non est passio termini substantiui qñ
tercunq accepti. s est passio termini substantiui pprie accepti qui termin⁹
substantiuius est fcans. et ille est verus substantiuius. in signū cuius scatio
diffinitur añ supponem. sic aut non est in dicto termino cū ponat materia
liter. Pro quo notandum. q terminus accipitur materialiter qñuo: mo
dis. s. pro se rātum. p sibi fili tñ. p se et sibi simili simul. et p suo declinatio.
Exemplū prīmū. vt homo est dictio dissyllaba. ibi em homo accipit pro se
fm q ibi ponit. Exemplū scđ. vt magistri est gñ alius. ibi em mgi acci
pitur p sibi fili in alia orōe et nō p se. licet etiā in ista orōe. mgi est generis
marculini. Exemplū terciū. vt scammū est generis nēni. ibi em scammū ca
nitur p se et sibi simili. Exemplū quartū. vt aia p dicit de hoīe. ibi homi
ne ponitur pro hō quo d est suū condeclinū. q aia nō p dicit de illo abla
tuo homine. s de illo nominatiuo homo.

Differūt at suppositio et fcatio: qz fcatio fit p impo
sitionem vocē ad fcandū rem. s suppositio ē acceptio
termini iam fcantis rem p aliquo. vt cū dī: hō currit
iste termin⁹ hō tenetur stare p sorte platone: et sic de
alijs. Et fcatio pñor ē suppositione: et in hoc diffe
runt: qz significatio est vocis: suppositio nō ē termi
ni iam ppositi ex vōce et significationē. s supponere et
significare non sunt idem: s differūt p locū a coniugati.
Item significatio est signi ad signatū. suppositio nō
est supponentis ad suppositū. ergo suppositio nō est
significatio.

Hic Petrus hysparus ponit differentiā suppositionis et fcationis. et
hoc ideo quia ambo formaliter pueniunt termino supponenti. ne s videā
tur oīno esse idem s ont dīam eaz dicēs. q fcatio est altera pā termini re
spiciens vocem q ad fcandum imponit tanq pñā materiā. s suppo ē p
prietas dñs et supponens essentialē opōsem ex voce et fcatione. Et quo
patet. q termini non fcantur non supponunt. et sic fm intentionem Petri
hys. nulla est suppo pure materialis. eo q illa non p supponit fcationem s
est immediata pñetas vocis.

Quor sunt differentie inter supponem et fcationem. Dicendum
q sunt tres fm q res artificialiter facte tripliciter differūt. s. ex pte
cause efficientis. materialis. et finalis. Sutr est locus a coniugatis. p quem
eo:um manifestat differentia. Prīma differentia sumitur ex pte cause effi
cientis. quia fcatio fit per impositionem vocis ad significandum rem. sed
suppositio fit p hoc q terminus iam significans accipitur p aliquo. Se
cundo differentia sumitur ex parte subiecti siue materie circa quā. et ē ista
quia significatio est vocis sicut subiecti. s suppo est termini iam fcantis

Tractatus Suppositionum

compositi ex voce et scatione sicut subiecti. Tercia differentia sumit ex parte cause finalis per eorum obiecta. id est ex parte relationis termini siue ex parte respectus. quia scatio de relatione ad scatum. sed suppositio de relationem ad suppositum. et ideo quia ambo sunt relativa. sic scatio et suppositio differunt penes terminos sicut pater refert ad filium et dominus refert ad servum. sed pater et dominus differunt. Sed locus a coniugatis est. scire et supponere differunt. sed scatio et suppositio differunt. Item suppositio et scatio possunt etiam differre formaliter penes definitiones earum. quia sunt diversas definitiones. ut patuit. et ob id hoc non ponit differentiam ex parte cause formalis. cum illa sit potissima.

Ad respondens probatur. quia in utraque differentia scatio comparatur ad vocem supposito autem ad terminum. Dicendum quod significatio comparatur ad vocem. et suppositio ad terminum dupliciter. Uno modo sicut ad causam ex qua oriuntur. et sic sumitur ex eis prima differentia. et ex illa differentia accipiuntur vox et terminus significans prout sunt cause materiales suppositionis et significationis. Alio vero modo comparatur ad ipsam per modum subiectorum. et sic sumitur secunda differentia. quia vox est subiectum significationis. et terminus significans est subiectum suppositionis.

Ad Suppositum est significatum. ergo supposito est significatio. Tenet consequentia per locum a coniugatis. Dicendum quod hic non arguitur per locum a coniugatis. quia deberet argui in predicatis essentialibus. Vel dicendum ad antecedens. quod non sunt idem convertibiliter. sed habent se sicut magis esse et minus commune. quia omne suppositum est aliquo modo significatum. vel primum vel secundarium. sed non e contra.

Ad Si terminus significans esset subiectum suppositionis. sequeretur quod adiectiva supponerent. Sequela probatur. quia sunt termini significantes. Dicendum quod subiectum suppositionis potest dupliciter assignari. Uno modo secundum propriam et adequatam rationem. et sic terminus substantivus est subiectum habet suppositionem. Alio modo assignatur subiectum suppositionis non secundum rationem propriam sed communem. et sic terminus significans dicitur eius subiectum. quia terminus significans non est subiectum suppositionis in quantum habet. sed tamen sufficienter distinguitur scatio a suppositione penes hoc quod dicitur in tertio. quod significatio non est in termino significante sicut in subiecto. sed in voce. Et quando dicitur propriam subiectum suppositionis non est terminus substantivus. Probatur. quia tunc hoc verbum substantivum est supponeret. quia est terminus substantivus. Dicendum quod dupliciter terminus dicitur substantivus. Uno modo quia sciat ibidem siue per modum substantie. et sic verbum non dicitur substantivum. et sic capitur substantivum quando dicitur terminus substantivus supponit. Alio modo capitur substantivum prout est quod essentiale. vel de substantia alicuius. et sic aliquod verbum dicitur substantivum. quia hoc verbum est. est de intrinseco intellectu omnis verbi. et non oportet hoc supponere quod tali modo est substantivum. Unde si arguatur sic. hoc verbum est. est terminus et est substantivus. ergo est terminus substantivus non valet. sed committitur fallacia equocationis. quia ibi equivocatur ille terminus substantivus est.

et quia intelligitur
procedit et abstrahit
et aliter et aliter
fuit ad primum
et quod dicitur quod
quod fuit lignum ad
fuit formale

Ca
hic
modo
vnum
tum
et pote
scunt
et copu
nus ad

Ad
ratione
quentia
teri cop
versa
et dione
teri se
uicem
ea coce

Ad
se suo
palano
scat for
Et qu
acciden
sit alter
terminu
scare q

Ad
referat
pne dicit
et sic ver
substan
lecto. et
pulat.
et. et tamen
et fieri.
tamen
illis qu
et fieri.

Ad
stantie.

Copulatio est acceptio termini adiectiui p aliq.

Hic consequenter diffinit copulationē. et hoc iō. qz copulatio est quodā modo passio opposita ad supponem. mō oppositor eadē est disciplina. qā vnum oppositor habet cognoscat p alter. Et vt dicit Aristot. sexto thopie x. tunc diffinitio alicui? Priorum est bene posita qñ ex notitia vnius contra rñ potest cognosci reliquū. Etiam qz opposita iuxta se posita magis eluce scant. ideo postqz diffiniuit supponem etiam diffinit copulationem. dicēs qz copulatio est acceptio termini adiectiui p aliquo. inquantū talis termi nus adiacet concretiue rei subūgtiue.

Ad Coniunctiones copulāt. ergo nō bene dī in diffinitione copulatio nis termini adiectiui. Et confirmat. qz copulare et iungere est de ratione cōiunctionis. q non potest conuenire terminis adiectiuis. Conse quentia tenet qz illud quod est propriū vni parti orationis non potest al teri cōuenire. Dm qz copulare accipit dupl. vno mō put est aliqua di uersa iungere. et sic cōuenit cōiunctionibus. qz ipa pūgit et annectit di ctionem dēi. et ordinat sensum sensui. Alio mō accipit copulare put ē al teri se vniū siue cōcernere. et sic adiectiua copulāt non qvniāt plura adiu ticem sicut cōiunctiones. sed se vniāt suis substantiis et subiectis. qā ea cōcernunt et determinant.

Ad Albedo coniungit se suo subiecto. et tamē nō copulat s supponit. pā pā assumpti pbat. qz ē accidēs. Dm licet albedo pūgat se suo subiecto fm rem. non tñ fm modū. qz nō fecit illā formā p modū co pulationis vt p modum alteri inherētis. s p modum p se stantis. nō em fecit formā cū concretiōe. s cū abstractione. et sic supponit et nō copulat.

Et qñ dicitur. illa creatio est falsa. patet qz albedo fecit accidens. et omne accidens est natum in subiecto esse. Dm q nō est incōueniens q aliqd sit alteri iunctum in re. qd tñ intellectus cōcipit vt separat. et qā creatio terminorū sumit immediate a rebus cōceptis. iō termini non possunt aliter scire q sit in re adextra. lz non aliter q sit in intellectu.

Ad Verba copulāt. q nō solū adiectiua. Vñs pbat. qz xbu fecit accis. qd vñt se sbe. pā pbat. qz verbū non est adiectiū cū adiectiū referat ad substantiā. Dm q verba simplr copulant. Et ad pbationē pñe dicit q adiectiū accipit dupl. Vno mō put refertur ad substantiū et sic verbum non est adiectiū. qz non potest cōiungi siue conuenire cum substantiū. Alio mō accipit adiectiū p illo qd fecit accis. qd inheret sbe lecto. et sic verbū est adiectiū siue terminus adiectiū. et tale adiectiū co pulat. Et qñ dī. motus fecit accis. quia fecit ens quod est in fluxu et fie ri. et tñ non copulat s supponit. Dm q est differentia inter scire fluxū et fieri. et p modum fluxus et fieri. qz licet motus significet fluxum et fieri. si tamen significat per modum fluxus et fieri. copulatio autem nō conuenit illis que significant fluxum et fieri. sed illis que scant per modum fluxus et fieri. sicut sunt verba vel pñcipia.

Ad Participia copulāt vt iam dictū est. q male dī q tñ adiectiua co pulant. Vñs pbat. quia scant accidens quod coniungit se sub stantie. Consequentia pbat. qz sunt vera substantia. et per se ponuntur

*p. de a. m.
p. d. d. m. d. p. m.
ad hunc*

*Ad p. d. d. m. d. p. m.
ad hunc*

Tractatus Suppositionum

in orōne sine substantiuo quod adiectiuus non cōuenit. Dōm q̄ partici-
pia capiunt dupl. rno mō pprie. 7 fin suas scationes pprias. 7 sic parti-
pia copulant. q̄ scant p modū adiacentis alteri. Alio mō accipiunt pnel
pia fm q̄ ponunt loco substantiuor. q̄bus vtunt 7 sic supponūt.

Q̄ Atq̄ hoc xbum substantiū est copulet. Et videtur q̄ sic. quia scar
aliquā formā inherētē alicui. Dōm q̄ b̄ x bū luc stm est potest
tripliciter capi. Ano mō vt scar absolute cōpositionē extremor. 7 tūc non
supponit nec copulat. s̄ quodāmodo est syncathegorema. Alio mō capis
est vt dicit eritiam. 7 sic copulat. Tercio mō capis est vt dicit essentiam. 7
sic supponit. Vel dicendum q̄ hoc verbum substantiū est p̄ duplici capis
Ano mō fm rem scatam. 7 sic importat rem substantiuā. 7 tunc supponit
Alio mō capis fm modum scandi. 7 sic importat rem alteri inherētem. 7
tunc copulat. Et ita similiter ens captum nominaliter supponit. s̄ capruz
pncipaliter copulat.

A Quando dī fortes est faber. iohānes est dur. nicolaus ē presbiter
in illis orōnibus noīa substantiua copulant. q̄ nō s̄m adiectiua dicitur
tur copulare. Dōm q̄ in illis orōnib⁹ dur faber p̄sbyter sunt substantiua
s̄ sunt adiectiua fm scationē. 7 ita illa noīa dicunt pprie copulare. quia
scant formā accidentalem. alteri inherētē licet inq̄tum sunt in viū cōmu-
niter loquentiū capiant substantiue 7 supponant.

Q̄ Atq̄ copulatio posset diuidi sicut suppo. Et videt q̄ sic. q̄ aliqua
est copulatio discreta. vt dōo hoc album currit. 7 aliqua est copula-
tio naturalis. vt dōo albū p se. 7 est aliq̄ cōsuta. vt dicēdo. omne albū currit
rē. Dōm q̄ adiectiū inq̄tum adiectiū non pōt h̄re illas species q̄s sup-
positio h̄r. q̄ in p̄dictis exemplis adiectiū capis substantiue. 7 sic in eis ma-
gis est suppo discreta vel cōsuta q̄ sit copulatio. Etiam repugnat p se pō-
nē q̄ non dī copulare naturaliter.

Suppositionū. alia cōmunis. alia discreta.

Posita diffinitione supponis. s̄ p̄ter cam diuidit dicens. suppositio-
num alia est cōis. alia est discreta. Et rō diuisionis est. q̄ accidēs p̄p̄ū dī
uiditur ad diuisionē subiecti. s̄ suppo est ppria passio termini substantiui
q̄ debet diuidi sicut termin⁹ substantiuus. s̄ terminor substantiuor aliq̄s
est cōis 7 aliquis discretus. ergo similiter ipa suppo dī diuidi in supposi-
tionem cōm 7 discretam.

Q̄ Quare diffinitio supponis p̄cedit eius diuisionem. Dōm q̄ s̄do
q̄ diffinitio dicit esse. diuilio x̄o posse. s̄ esse est ante posse. q̄ diffini-
tio supponis p̄cedit eius diuisionem. Et intelligendū est istud non de pos-
se ad esse quod p̄cedit esse. sicut materia fm viā generationis p̄cedit for-
mam s̄ intelligendū ē de posse ad opari qd̄ seq̄r eē. 7 explicat p diuisionē

A Propria passio est accidēs. s̄ accēs diuidit in genere accidētis. 7
subiectum in genere substantie. q̄ subiectuz 7 ppria passio non h̄nt
eamdem diuisionem. Dicendum q̄ duplex est diuilio. quedam est p̄nec
essentiales d. n̄as. 7 sic alter diuidit ppria passio q̄ subiectū. q̄ quodlibz
diuidit in suo genere. Alia est diuilio p̄nec supposita. 7 sic eodem modo
diuiduntur subiectum 7 sua ppria passio. sicut si homo inuegitur in mul-

Plus p̄st
vbi subiectū sit nō
pprie q̄d sine
accidētis nō dī
telligit
(tē dī nō modū
vbi h̄r p̄. p̄p̄ia)
q̄d s̄ p̄ h̄r vbi
h̄r p̄ h̄r

7 q̄ est cōis alio mō
est adiectiū p̄p̄ū
in n̄ro q̄d ē p̄
supponit ē nō copulat

non nō
p̄p̄ia p̄cedit ad
vbi dī de p̄p̄ia ad esse
q̄ p̄p̄ia ad opari q̄
q̄d esse

tis suppo
homo. q̄

A s̄
matica. 7
position
nificatio
ce aut m
per anib⁹
per anib⁹
nissim v
ibi p̄p̄ia
dochen.
potest dī
sunt q̄dā

A s̄
male dī
tam. 7
diuision
nificant
q̄ non su
bas. s̄ q̄
grāmā
material
tione. al
creta. 7
minus c
discretu
dicatur
nec disc
nem. 7
lectum i
minus c
tū bene

Su
aial. 7
p̄ term
ue sp̄
hic c
positio
tas ter
mo aial

Petri hys. Folio XIII

his suppositis. sic etiā risibile in multis suppositis inuenit. et in tot i quot
homo. qz non excedit subiectū nec excedit ab ipso.

Ad Alie diuisiones suppositionis deberēt istā pcedere. qz autor est in-
sufficiens. qz eas non ponit. His pbat. qz aliq est suppo anthono-
matica. et aliqua metaphorica. et aliq synodochica. Dm qz oēs ille sup-
positiones sunt improprie. et ratio est. qz suppo ppta est que fundat i sig-
nificatione ppta. s. termini supponentes anthonomatice vel synodochi-
ce aut metaphorice non accipiunt p eoz ppris scatis. qz terminus. umpt-
per anthonomasiam sumitur p vno tñi cui maxime puenit. sicut apostolus
per anthonomasiam sumitur pro paulo. sed in propria significatione scat
nissum vel nuncium in cōmuni. Similiter cum dicitur. proza est in mari.
ibi proza qñs sit pars nauis supponit pro tota nauē et excusatur p syno-
dochen. Et quādo dī. lupus est in fabula est suppositio metaphorica. Ali-
potest dici qz isti modi suppositionū non sunt suppositiones logicales. s.
sunt qdā modi grāmicales grāmicalit accipiendo terminū. qre hic nō

Ad Adhuc est alia diuisio suppositionū. s. suppositionū ponunt
alia formalis alia materialis. que esset pmittenda. quia cōior est. qz
male diuidit suppositio prima sui diuisione in suppositionē cōem et discre-
tam. Dm qz suppositio materialis non est suppo. et ergo non est mēbrū
diuisionis. Prīmū pater. qz suppositio de qua hic loquitur est terminū sig-
nificantis. et quo suppo psupponit scationē s. terminū māliter non scat.
qz non supponit. An logicus nō cōsiderat terminos qñm ad lras et sylla-
bas. s. qñm ad eoz scationes et ppretates. et ergo ista diuisio bene valz
grāmatico s. non logico qñm ad secundū mēbz. et id de modis supponis
materialis nihil ad ppositū. s. videant in grāmatica. Et qñ dī. in illa ora-
tione. asinus fortis currit. est suppositio logicalis. et tñ nec est cōis nec dī
scata. Itō cōis. qz ibi ponit terminū discretū. nec discretū. qz ibi ponit ter-
minus cōis. Dm qz subiectū illius pponis supponit cōiter. qz terminū
discretus ibi non est ibi subiectū. s. solū determinatio subiecti. Et si itez
dicatur in ista orōne. oīne aīal qd est fortis currit nec est suppo cōmuni
nec discretū. Itō cōis. qz subiectū accipit p vno singulari ppter restrictio-
nem. Itō discretū. qz ibi ponit terminū cōis distributus. Dicendū qz sub-
iectum illius pponis supponit discrete. Et ad improbationē dicit. qz ter-
minus discretus incomplexe sumptus. et sub ppo noīe non pōt distribui
tñ bene si capiat pplexē. sicut fit in restrictione p implicationem.

*Ad hanc p qz est p
substantia*

**Suppositio cōis est q fit p terminū cōem. vt homo
aīal. Discreta ē q fit p terminū discretū: vt fortis. vī
p terminū cōem sumptū cū pnoīe demratiuo primiti-
ue spēi: vt iste hō: qz homo ē terminū cōis.**

Hic consequenter diffinit mentibz dicte diuisionis. et primo diffinit sup-
positionem cōez. Dicēs qz suppo cōis est q fit p terminū cōem. i. dī. ppre-
tas termini cōis. q mediāte tal terminū nat est accept ab intellectu. vt hō
mo aīal asinus supponit cōmuni. Deinde diffinit suppositionē discre-

Tractatus Suppositionum

nam dicens. qd suppo discreta est qd sit p terminu eodem sumptum cum pno
minue demonstratio primine speciei. Exempla patent in littera.

¶ Suppo cois est diuisum. ergo no bz poni membz diuisionis. Di
cendum qd suppo dz dupliciter cois. Ano mo qd est cois oi termino
substantiuo. z sic est diuisum. Alio mo dz cois quia couenit termino coi. z
sic est membz diuisionis. qz talis fit solūmodo in termino coi vel appella
tiue qualitatis. Et qn dicit. omnis suppositio est ppria. g nulla est suppo
cois. Alcedens pbatur. quia est ppria passio termini. Dicendum qd ali
qua suppo est cois respectu sui subiecti qd est terminus cois. z illa etiā dz
ppria passio termini cois. z sic referunt ad diuersa.

¶ Hic. aliqui hō currit est terminus cois. z tñ non supponit coiter. s
discrete. Scda pars assumpti pbat. qz omne indiuiduum suppoit
discrete. sed aliquis homo est indiuiduum. g rē. Dicendū qd ibi est sup
positio cois. Et ad improbatōē dz. qd duplex est indiuiduū. s. vagū z de
terminatum. Indiuiduū vagum est quod non limitat ad aliquod deter
minatum suppositum. sicut quādo terminus cois sumitur cum signo par
ticulari. vt aliquis hō. z tale indiuiduū supponit coiter. quia subiectū ta
le potest capi p pluribz. Aliud est indiuiduū determinatū. z est qd ex sua
scatione determinat se ad vñ certum suppositū. siue hoc fiat p demōstra
tionem. vt iste hō currit. siue p circumlocutionem. vt homo est crispis cri
nibus. siue p suppositionem. vt fustromci filius supposito. qd non habeat
nisi vñm filium. illa em̄ omnia supponunt discrete.

¶ Istud complexū. sortes vel plato supponit coiter. z tñ est termin
cois. Ddm qd pprie loquendo non est suppositio in illis pplexis.
dicēdo sortes vl plato. aut dicēdo sortes z plato. quia suppositio. pprie ac
cepta est in termino z non in aliquo complexo. s. tñ ista complexa hnt mo
dum terminoz supponentiū. z ideo pnt dici supponere. qz accipiunt pro
pluribus vel p vno. sicut terminū supponentes. Nam istud complexum sor
tes vel plato bz modū termini supponentis coiter. qz verificat de multis
Bene em̄ valet descensus. sortes est sortes vel plato. z plato est sortes vl
plato. Sed illud complexū sortes z plato supponit discrete. qz non valet
descensus. iste eoz sunt false. sortes est sortes z plato. plato est plato z sor
tes. Patet correlare qd copulatū ex terminis singularibz manet singu
lare. Sed disiunctū ex terminis singularibus equipollet termino comu
ni. Et si querat quō supponit isti in hoc pplexo. isti trahūt nauē. Ddm
qd discrete. z lz ibi sint ples trahētes. tñ oēs vñunt i vno actu trahēdi na
uem. g ē ibi suppo discreta. Sz h est file cū dz isti currit. qz ibi oia supposi
ta demonstrata p h pnomē istū nō coueniūt in vno actu.

¶ Cū dz. iohannes nō est petrus. est suppo cois a parte pdicati. z tñ
non sit p terminu eodem. Prima ps assumpti probat. quia pdicatū
est terminus sumptus cum negatione. s. negatio facit terminū stare puse
distributiue. Dicendum qd duplex est terminus. s. cōmunit z discretus.
tunc at dicendū. qd negatio bene distribuit terminum cōmunit ante quē
ponitur. non tamen distribuit terminum discretum. Et rō diueritatis est.
quia omnis actio est in patiente predisposito. z in illo quod potest recipere
actionem. sed terminus singularis non potest distribui. licet bene possit

Ita no imparet ad qd
pud e. iura. dñm. suppo
re. qd e. dñm. qd est
pud. s. dñm. suppo
qd. nō. rē. d. que

Suppositio ex hnti. f. g. g.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.
m. d. p. p. p. p. p. p. p.

Terminus p. p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p.
p. p. p. p. p. p. p. p.

negari.
z ille est
est distri
tributiue

¶ nō suppo
dum qd r
tiue spec
ratio diu
cit suppo
stratiuū

suppositi
natum s
si p casu
currit. al
re asinus
discreta
homo sta
verificat
suppositi

¶ nō suppo
dum qd r
tiue spec
ratio diu
cit suppo
stratiuū

suppositi
natum s
si p casu
currit. al
re asinus
discreta
homo sta
verificat
suppositi

¶ nō suppo
dum qd r
tiue spec
ratio diu
cit suppo
stratiuū

suppositi
natum s
si p casu
currit. al
re asinus
discreta
homo sta
verificat
suppositi

negari. Pro quo notandū. q̄ duplex est actus negationis. vn̄ ē negare. et ille est essentialis negationi. q̄ illū semp̄ h̄y b̄icunq̄ ponatur. Alī act⁹ est distri- uere. et illū non semper exercet. nisi ponatur circa terminū dī strībibilem.

Ad Contra diffinitionem supponis discrete in illa orōne. meus asinus currit. accipitur terminus cōis cum pronomine demonstratiuo. et tñ nō supponit discrete. Patet quia potest verificari de pluribus. Dicen- dum q̄ talis terminus cōis sumitur cum pronomine demonstratiuo deriua- tiue speciei et non primitiue speciei. q̄ non facit supponem discretam. Et ratio diuersitatis est quare pronomen demonstratiui primitiue speciei fa- cit suppositionem discretam. et non deriuatiue speciei. quia pronome demo- stratiui primitiue speciei demonstrat ad sententiam. et pro vno determinato supposito. Sed pronomen deriuatiue speciei non demonstrat vnū determi- natum suppositū. s̄ indistincte vnū vel plura. ut hic meus asinus currit. q̄ si p̄ casum possibile aliq̄s h̄ret multos asinos. et tunc dicēdo meus asinus currit. asinus staret pro isto vel illo asino indeterminate et indifferenter q̄ re asinus supponit. Et si dicatur. ex hoc sequeretur q̄ hic esset suppositio discreta homo currit. Sequela patet. q̄ si fortes currit tunc ille termin⁹ homo stat p̄ determinato supposito. i. forte. Dicēdum q̄ licet homo fin̄ verificationem locutionis in illa ppōne posset stare pro vno determinato supposito. tñ hoc non h̄z ex sua supponē vel scatione.

Ad In ista ppōne oīs hō est totū in q̄titate. subiectū supponit discre- te. et tñ diffinitio sibi non conuenit. ut patet transcurrendo ambas eius p̄tulas. Dm̄ q̄ illa ppō dupl̄ sumit. Vno mō in sensu quē facit ex vi verborū. et sic ppō falsa. et homo supponit cōiter et confuse. quia tunc sensus est. de quocunq̄ verum est dicere q̄ sit homo. de illo verum est di- cere q̄ sit totum in q̄titate. et hoc est falsum. Alio mō accipitur in sensu in quo fit ex bonitate intelligentis. et tunc sensus est. q̄ hoc complexū oīs hō homo est totum in q̄titate. et sic est propositio vera. et sic homo proprie non supponit. q̄ ponit complexū. s̄ istud totū p̄pletum omnis hō h̄z mo- dum termini supponentis discrete. quia sensus est q̄ istud singulare com- plexum omnis hōmo est totum in quantitate.

Q̄ Atq̄ suppo discreta posset diuidi sicut suppo cōmunis. Dicendū q̄ non. Et videt q̄ sic quia terminus discretus potest quādoq̄ su- mi sine adiuncto. et sic est suppo discreta naturalis. potest etiam sumi cum adiuncto. et sic est suppo accidentalis. Etiam ex hoc habet terminus aliā et aliam supponem fin̄ q̄ alio modo sumit. s̄ terminus singularis potest alio et alio mō sumi p̄pter diuersa predicata que sibi attribuunt. S̄ dicē- dum q̄ licet diuersa p̄dicata possint attribui termino singulari. ex hoc tñ fin̄ scationem et modum scandi terminus singularis non variatur. quia eodem modo accipitur in additione cuiuscunq̄ predicari. quia semp̄ stat fin̄ vltimū modū singularitatis. s̄ sic non est de termino cōi. quia ille per additionē diuersorū p̄dicatoz in modo accipiēdi variat. ut dicendo hō p̄ se. hō est sp̄s. hō currit. ibi terminus cōis aliter et aliter sumit. S̄ dicen- do fortes p̄ se. fortes est indiuidū. fortes currit. semper eodem mō accipi- tur fortes. et eodem modo supponit.

india

Proinde p̄m̄m̄ p̄t om̄
tem s̄ p̄p̄p̄m̄ p̄m̄m̄
q̄ p̄p̄p̄m̄ et ad p̄p̄p̄m̄

Tractatus Suppositionum

¶ Terminus singularis potest aliquando distribui. & videtur quod habeat suppositionem philosophicam. Aliis probatur. dicendo totus sortes est minor sorte. ibi sortes distribuitur. Sed cum sortes in ista propositione non distribuitur nisi in directum quia in obliquo. sed est aliquis terminus cuius inclusus in hoc signo totus prout capitur syncategorematice. & talis distribuitur & supponit confuse. quia cum dicitur totus sortes. valet. i. quilibet pars sortis ubi pars est terminus cuius & supponit confuse.

¶ Arguitur. Suppositio cuius diuiditur. ergo etiam discreta. Tenet prima. quia quod modis dicitur unum oppositorum totum modis dicitur & reliquum. Sed cum autoritas illa intelligitur quo ad significata. non autem quo ad supposita.

¶ Inter suppositionum communium. alia naturalia alia accidentalia.

Declaratis membris predictae diuisionis. huius primus diuidit suppositionem communem in naturalem & accidentalem. Sed diuisionis est. quia suppositio diuiditur secundum modumceptionis terminorum. cum suppositio sit acceptio termini substantiui. & terminus substantiuus potest dupliciter capi. scilicet cum adiuncto & sine adiuncto. Si primum sic est suppositio accidentalis. Si secundum sic est suppositio naturalis.

¶ Nihil diuiditur nisi quantum. & suppositio non est quantitas. nec est in generatione. ut patet sexto philosophorum. Minor patet. quia suppositio est passio termini. & passio est in secunda specie quantitatis. Dicendum quod quis secundum rem non sit quantitas tamen bene secundum modum. Vel dicitur quod nihil potest diuidi nisi quantum diuisione realiter in partes integrales. & ista est diuisio in partes subiectiuas. Et quando dicitur. nulla forma simplex potest diuidi. & suppositio est forma simplex. ergo male diuiditur. Maior probatur per definitionem forme quam assignat Gilbertus por. Dicendum quod semper forma eo modo quo est simplex non potest diuidi. quia genus secundum quod est simplex non diuiditur. si secundum quod includit potest autem duas diuinas oppositas. que diuidunt ipsum genus in species diuiditur & sic diuiditur in genera. Neque potest species diuidi in species. quia sic est simplex. & in indiuidua. Vel dicendum secundo. quod nulla simplex forma potest diuidi in partes integrales. & bene potest diuidi in partes subiectiuas & potentiales. Vel dicendum tertio quod nulla forma accidentalis est diuisibilis secundum essentiam. tamen bene secundum esse.

¶ Nulla suppositio est violenta. ergo nulla est naturalis. Aliis est manifestum. & prima probatur. quia naturale & violentum opponuntur. Sed cum naturale in proposito non opponitur violento. & accidentali. Alii dicendum quod suppositio accidentalis potest aliquo modo vocari violenta. quia non permittit terminum stare secundum exigentiam sue scaturitionis naturalis.

¶ Omnis suppositio est naturalis. & nulla est accidentalis. Aliis probatur quia suppositio est passio termini supponentis. & passio est naturalis subiecto. Dicendum quod naturale accipitur dupliciter. uno modo per illo quod consequitur naturam rei. & sic omnis suppositio est naturalis. quia consequitur naturam termini vel totam vel partem. Alio modo capitur naturale per illo quod se alicui conuenit vel pro illo quod consequitur totam naturam rei. & sic aliqua suppositio non est naturalis. & accidentalis. Sed quia suppositio aliquando est cum adiuncto per partem scaturitionis termini. sicut omnes alie suppositiones preter naturalem.

et in pte qd est
q. vnde gressu pte
in na huc & aliqnd

¶ Alio quod est
sic omnis su
trinseco.
secam na
rationem

¶ Alii dicunt
Dicendum
quod dicitur
saria nat
ut term
turalia. c
cum effec
ex tota n
Et hoc q
ozur ex e

¶ Quod n
tur potest
accipi po
taliter si
nola. pu
cundo v
cto voca

¶ Notandum
Termin
cunda re
rum. illa
igitur qu
suppone
signific

¶ Alii dicunt
minus p
ergo non
in reb?
sunt. licet
positio
et? na. n

¶ Alii dicunt
Dicen
actulur

Ad Dis suppo est accidētalīs. ergo nulla ē natural. **Ans** pbat. quia suppo accidit termino. **Wdm** q accitale capit dupl. vno mō p illo qd ē accitō alicui. vel p illo qd alicui aliquo mō accitālī cōuenit. et sic oīs suppo dī accitālīs. Alio mō dī accitale qd alicui cōuenit ab extrinseco. et sic aliq suppo nō est accidentalīs. qz aliq suppo consequit itē secam naturā terminū. sicut suppo naturalis q consequitur totam significationem terminū.

Ad Suppositio oritur a scatione. s. scatio est a beneplacito. ergo vlt det q oīs suppo sit a beneplacito. et p his nulla erit naturalis. **Ans** Dicendū q licet scatio imprimat termino a bñplacito instituentis. et sic quodā mō sibi accidit. tñ est naturalis termino. tam instituto. quē p necesariā nature oram consequitur suppo. et qñ consequit totā naturā et pmitit terminū stare fm exigentiam plenarie scatiōis naturalis. Et nō dī naturalis. quasi sit quodā substantia. qz tunc nō pōt fundari in aliq accitō. cum effectus nō posset esse nobilior sua cā. s. suppo dī naturalis. qz oritur ex tota natura illi qd ē artificialī compositum. quia ex natura terminū. Et hoc quod sic est naturale bene potest fundari in aliquo accidentali. vlt oritur ex eo.

Quot nōia habet suppo naturalis. Dicendū q tria. pmo dicit natural. qz orit ex tota natura et plena scatiōe terminū. Scōdo vocatur potētiālis. qz ibi terminū accipit potētiāliter p singulis p quibus accipi potest. Tercio vocat absoluta. qz sit extra pponem et etiā qz sit totaliter sine adiuncto. Et suppo sibi opposita. s. accidētalīs etiā habz tria nōia. pmo vocatur accitālīs. qz terminū nō stat p tota sua natura. Secundo vocat accitālīs. qz terminū actualiter p pte scatiōis ponitur. Tercio vocat respectiua. qz sit cum adiuncto.

Notādū Qz suppo dī naturalis ppter duas rōnes. p̄ia qz cōuenit termino p se et sine aliquo extrinseco adiuncto. Terminū aut qui supponit accitālīter suppoit grā extrinseci adiuncti. Secunda ratio ē. qz scatio est de natura terminū. qz facit terminū esse terminū. illd aut qd intrinsece alteri cōstituit dicit ēē natura ei. Terminū igitur qui accipitur p tota scatiōe ponit p natura sua. hoc aut solū fit in suppone naturali. quia ibi terminus cōis accipitur pro tota latitudine sue significationis.

Ad Significatio nō est de natura terminū. s. a scatiōe terminū nō dī ali qua suppositio dici naturalis. **Ans** pbat. qz nisi sic nō posset terminus plura scare. Etiā scatio est accidens vocis qz nō est de ratione ei. ergo non potest esse de alicuius natura. **Wdm** q non est inconueniens in rebz artificialibus. q accitō sit de natura rebz artificialiū. vt artificialia sunt. sicut vno lapidū et lignoz est de essentia domi fm q domi est. sic in pposito cū terminū sit ab arte facti p intellectū iponentis p scatiōe esse de ei nā. marie si capiat in generali. licet hec vel illa sibi accidat.

Ad In suppone cōfusa terminū accipit p oibz. s. hoc nō dī solū appro priari. supponi naturali. **Ans** pbat p diffinitōz supponis naturalis. Dicendū q terminū dupl potest stare pro omnibus suppositis. vno actualiter sicut sit in suppositione confusa. Alio modo fm quandam idis.

Tractatus suppositionū

ferentia. et sic conuenit supponi naturali. q̄re etiā d̄r potentialis.

Suppositio naturalis est acceptio termini cōis p omnibus his: p quibus apt⁹ est participari. vt iste terminus homo per se sumptus supponit pro omnibus hoībus. tā qui sunt q̄ q̄ erūt: et qui fuerūt.

Hic diffinit p̄mū mēbrū dicte subdiuisionis. s. suppoem naturālē. Dicēns (q̄ suppo naturalis est acceptio termini cōis p oībus his p quib⁹ sua natura est nata participari) vt hō p se sumpt⁹. i. sine addito suppoit naturaliter. qz h̄z plenā aptitudinē cōicandi se suis p̄ncipis iuxta liberam potentiam sue nature. i. sue scātōis.

Quātrū termin⁹ in ppōne posset supponere naturaliter. Dicendūz q̄ nō. et rō est. nā suppo d̄r naturalis. qz ouenit termino in sua tota natura. et sine adiuncto. s. in ppōne ip̄ aliqd adiūgit termino p qd ad ptē nature limitat. Scdā rō. qz termin⁹ supponens naturaliter capit p tota ei⁹ scātione. s. oīlibet adiunctū quodāmodo mutat et restringit terminū ad aliquā ptē sui scātōis. q̄ nō p̄mittit terminū supponere naturaliter. Tercia rō. qz suppo naturalis est absolutura. vt d̄f̄n est supius. s. suppositio termini stans in ppōne est respectiua. i. g. Minor pbat. quia semp subiectū habet respectū ad p̄dicatū. et e contra. Quarta rō. qz in suppositione naturali termin⁹ habet libertatē p̄prie aptitudis et potētie. sed illa nō conuenit sibi qū stat in forma p̄plexionis. i. g. Minor pbat. qz tunc mensurat⁹ s̄m facultatē talis p̄plexionis.

Ad ista ppōne. hō ē anīal est suppo naturalis. ergo nō solū h̄z fieri extra ppōem. Aliis pbat. qz hō stat ibi p se. qz bec ppō est per se in p̄prio mō dicendi p se. vtz p̄rio posterior. Dm q̄ p se capit dupliciter vno mō p p̄rio et secdo modis. vt dicit coessentialitatē p̄dicati cū subiecto et sic ista p̄fata ppō est per se. s. sic nō capit hic. Alio mō capit hic pro tercio mō. vt valet tñ sicut solitarie. et sic capit hic. qz nihil d̄z adiūgi finis supponēti naturaliter.

Ad ista ppōe. hō est anīal. p̄dica tū est de natura subiecti. q̄ est suppositio naturalis. Aliis pbat qz p̄dicatū ē de diffinitōe subiecti. ergo etiā de natura. qz diffinitio et natura idem sunt. Dm q̄ suppo nō d̄r naturalis ex eo q̄ ponit aliquid in ppōne qd spectat ad naturam alicui⁹ termini. s. d̄r naturalis. qz fundat⁹ in natura et tota scātione termini supponentis. et illā totā scātōz terminus supponēs in ppōne h̄e nō poreft. Et q̄ dicitur. in p̄fata ppōne non est suppositio accidentalis. ergo naturalis. Aliis pbat. qz p̄dicatū nō accidit subiecto. nec ē ei extraneum.

Dicendum q̄ suppositio dicitur accidentalis. quia terminus accipitur quocumq̄ modo cum adiuncto. hoc autem non oportet esse extraneum. s. sufficit q̄ sit qualitercūq̄ adiunctum. licet ergo animal non sit extraneus homini. est tamen ei adiunctum. Et ratio est. quia adiunctum qualitercūq̄ adiungatur facit terminum stare pro parte scātōis. et sic termin⁹ non accipitur p tota sua natura.

Ad Finis supponis est scire veritatem vel falsitatem propositionis. Sed ad illam non valet suppositio naturalis. ergo hic non debet poni per se. Minor probatur quia secundum tuam opinionem hoc fieri solū extra propositionem. Dicitur quod suppositio naturalis illo modo valet ad cognoscendum veritatis et falsitatis. quia per eam scitur quod terminus cuius in propositione non potest stare naturaliter. sed accidentaliter tantum.

Notandum Quod terminus cuius non solū est participabilis a suis suppositis. sed etiam est participabilis secundum diversos modos accipiendi terminos. si hoc solū participaret a suis suis suppositis vel inferius omnibus. tunc esset verū quod in illa propositione. hoc est animal. esset propositio naturalis. sed hoc est falsum. quia quicquid accipitur per vltimū rem. aut rem. et post rem. et ad omnes illos modos accipiendi est indifferens quā ponitur extra propositionem.

Ad In illa propositione hoc est animal. hoc accipitur per omnes his a quibus natus est participari. ergo ibi est suppositio naturalis. Dicitur probatur. quia accipitur per presentibus preteritis et futuris. Dicitur quod quia hoc in illa propositione accipitur pro omnibus illis suppositis a quibus natus est participari. scilicet presentibus. preteritis et futuris. non tamen accipitur per omnes. sed restringitur ad quendam modum accipiendi. Cum enim hoc ponitur in ista locutione vel propositione non potest stare per illo participio secundum quod sibi attribuit aliqua secunda intentio. unde licet in ista propositione hoc est animal. hoc accipitur ab omnibus a quibus natus est participari realiter. non tamen modaliter. quod etiam requiritur ad suppositum naturalē. Pro quo notandum quod hoc accipitur triplici. vno modo secundum se. ut est vltimū ante rem secundum quod sibi attribuitur predicata essentialia vel coessentialia. ut esse animal esse risibile. Alio modo hoc potest esse in suis singularibus. id est potest esse in re. et sic sibi attribuitur predicata realia accidentalia. ut homo est albus. homo currit. Tercio modo accipitur. potest esse abstractus a suis inferioribus. et sic dicitur vltimū post rem. et sibi attribuitur predicata intentionalia que sunt accidentalia predicata rationis. ut hoc est species. sed in dicta propositione non accipitur in tota illa latitudine. Vel dicitur quia hoc ibi accipitur per omnibus his a quibus natus est participari secundum rem acceptā. non tamen secundum modum accipiendi. quia secundum modum accipiendi limitatur. ibi hoc potest scilicet solū per homines presentibus. id est non solū sufficit ad terminum supponentem naturaliter quod scilicet per omnes secundum rem acceptā. sed etiam requiritur quod scilicet per omnes secundum modum accipiendi. quia secundum alium et alium modum accipiendi variantur species suppositionis. ut patet in istis propositionibus. homo est species homo currit.

Ad Homo in memorata propositione accipitur per omnes suis suppositis. igitur in propositionibus non participat ab omnibus illis a quibus natus est participari. contra tenet. quia solū superiora participatur ab inferioribus. Dicitur quod hoc per se sumptum est etiam superius quod dāmo in ordine ad hominem secundum quod participat a diversis predicatis. sed in ista cōtate non ponitur quā ingreditur propositionem.

Ad Suppositio est appositio suppositi. sed hoc non convenit termino extra propositionem. igitur. Minor probatur. quia suppositum et appositum sunt solū in oratione. Dicitur quod suppositio accipitur duplici vno. potest esse passio suppositi siue nō et sic grammaticē accipitur suppositum quā dicitur quod natus supponit verbo ptonali et consequenter termino solū in ordine. Alio modo accipitur suppositio prout est positio significati ad intellectū. et sic accipitur hic suppositio. et sic terminus extra propositionem potest participare. quia et scilicet etiam potest accipi vel sumi per intellectū

Tractatus suppositionū

Accidentalis suppositio ē acceptio termini communis p oib⁹ his: p quib⁹ erigit suū adiunctum: vt homo currit: hic iste termin⁹ homo supponit p omnibus hoib⁹ pntib⁹: et cū d^r: homo fuit vel homo currit supponit p pteritis: et cū d^r: homo erit currēs vel homo curret supponit p futuris: Et sic h³ diuersas suppositiones fm diuersitatē eorū q ei adiūgūt.

Hic sūiūgit descriptōz supposiōis accēntalis. dicens q (suppō accēntalis est acceptio termini cōis p his p quib⁹ erigit suū adiunctū) vt dicendo hō currit. hō supponit accidentaliter. i. suppō accēntalis est mod⁹ accēptiēdi terminū p re fēata fm erigentia determinatōis ei adiuncte. q modo terminus supponit in ppositione trahens diuersos modos supponēdi fm erigentiam suorū adiunctorū.

¶ Nulla ē suppō ibalis. ergo nulla erit accēntalis. nōa tenet. quia si vnū oppositorū nō est spēs neq⁹ reliquū. Dōm q sba accipit dupliciter. vno mō p pte. et sic sba fēat rem p se sbsistentem et sic nulla ē suppositio substantialis. qz suppō est accidens p pium quod conuenit fmio supponenti. Alio mō accipit substantia cōiter p quacunq⁹ natura siue de genere substantie. siue de alio genere. et tunc aliqua suppō p^r dici substantialis. sic emi suppō naturalis et ibstantialis idem sunt. qz termin⁹ accipitur p pte p natura sua tota. An nullū accēns est natura ibstantialis. sed bñ accēns p^r eē natura accēntalis.

¶ Quicqd est p pium alicui hoc nō p^r sibi esse accēntale. s suppositio a toto genere est p pna passio termini. ergo nulla est sibi accēntalis. Dōm q suppō nō d^r accēntalis quasi non sit passio termini. s ideo quia non est passio consequens totam naturāz termini. sicut facit suppō naturalis. vt supius late declaratum est.

¶ Ens p accidens nō p^r diffiniri. qz nō h³ causas determinatas. sed suppō accēntalis est ens per accidēs. vt ex noīe. ergo ale hīc diffinitur. Dōm q dupl^r d^r aliqd ens p accidens. vno mō vt tm valet sicut contingens. et sic maior saltē in piculari est vera. Alio mō d^r aliqd p accēs. i. p aliud. et de tali ente bñ p^r hñ diffinitio et scia et sic suppositio. accēntalis est ens per accidens.

¶ Aliū suppō accēntalis sit potior naturali aut econtra. Dicendūz q accēntalis est potior loque. do de potioritate finali. Cum ratio est. illa suppō est potior que est p piquior suo fini. sed suppositio accēntalis est hñmō. et non naturalis ergo est potior. Minor pbat. quia suppositio ordinatur ad sciendū veritatē p pium. qz p pnes fm vnā suppositōz sunt vere. q fm aliā essent falsē. s accēntalis suppō ad hoc plus de seruit. cū hēat fieri in p pōne. Sed si loquamur de potioritate formali sic potissima spēs supposiōis inter oēs ē suppō naturalis. quia suppō fundat in fēatōe. s termin⁹ supponēs naturaliter fiat pro tota fēatōe. Unde p

sectio for
nalis sum

¶ nō valeat

Primū p

Scdm pz

las p pōne

naturā au

supposiōis

¶ Sicut in

finali. qz

qñ res al

accēntalis

qō magis

fit. et solū

¶ Acc

nalis

termin

d^r: hō

ponit

milite

bile ē

Hic su

Ratio d

nino cō

eter acc

plicem.

persona

dentali

ctum est

persona

ralis pu

sequitu

uidit. et

li fēata

Petri Ihsif. Folio XVIII

sectio formalis sequitur essentiā rei. et sumitur ex essentia rei. s. pfectio fi-
nalis sumit ex opatōe eiusdem rei.

Ad hoc sequet qd suppo naturalis nō est suppo. Seq̃la pbat. qz si
valet ad finē supponis. sicut dcm ē. Ddm qd licet suppo natural
nō valeat ad pgnoscedū vitatē ppōnis fm actū. valet tū fm aptitudinē
Prīmū pz qz termin⁹ supponēs naturaliter nō ponit actuali in ppōne.
Scdm pz. qz ex scatione termini quā oñdit suppo natural possum⁹ diuer
sas ppōnes formare. et etiā intelligere. Et hoc em qd iste termin⁹ hō fecit
naturā aut suppositū. fm hoc possum⁹ ipm applicare ad diuerfas species
supponis. s. simplicē. vt hō ē spēs rāsonalē. vt dicendo hō currit.

Ad suppo naturalis ē pfectior et portior. Assumptū pbat. qz fundas
in natura termini. Ddm qd duplex ē pfectio. s. formalis et finalis
Perfectio formalis dicitur quando aliquid in se hz formā alicui⁹ natu-
re. et sic suppo naturalis est pfectior. qz suppositio fm formam orit a si-
gnificatione. s. scatio est pfectior in termino supponente naturaliter. iō
talis suppositio formaliter est pfectior. non tamen finaliter vt patuit.
Sicut in sumit. puer est pfect⁹ hō pfectione formali. non aut pfectione
finali. qz nō habet pfectas opatōnes hoīs. Alia est pfectio finalis. et est
qñ res aliqua potest attingere finem ad quem ordinatur. et sic suppositio
accidentalis est pfectior. qz supponēs ordinantur ad verificationē ppōnum.
qd magis fit fm supponem accidentālē q̃ naturalem. qz actu p accidentales
fit. et solū aptitudine et potentialiter p naturalē.

Accidentalū suppositionū: alia simplex: alia pso-
nalis. Suppositio accidentalis simplex est: acceptio
termini cōis p re in vñ scata p ipm terminū: vt cum
dī: hō ē spēs. anīal ē gen⁹. Ibi iste termin⁹ hō sup-
ponit p hoīe in cōi: et non p quolibet inferiori. Et si
militer ddm ē de quolibet termino communi: vt risi-
bile ē ppiū: rationale ē differētia: albū ē accidens.

Hic subdiuidit suppositionē accidentalem in simplicem et personalem
Ratio diuisionis est ista. quia suppositio accidentalis habet fieri in ter-
mino cōmuni posito in propositione. sed terminus cōmuni potest dupli-
citer accipi. vno modo pro natura cōmuni. et sic habet suppositionem sim-
plicem. Alio modo pro supposito illius nature. et sic habet suppositionē
personalem. Vel aliter assignatur ratio diuisionis. quia suppositio acci-
dentalis est acceptio termini cōmuni fm exigentiam adiuncti. sed adiū-
ctum est duplex. scilicet reale et intentionale. Si primum sic est suppositio
personalis. Si secundum. sic est suppositio simplex. Et quia suppo natu-
ralis uenit termino sine adiuncto. ergo non potest sic diuidi. Tunc pro
sequitur de illis mēbris. et p̃io de suppone simplici quā diffinit et etiā di-
uidit. Dicens qd suppo simplex est acceptio termini cōis p re in vniuersā
li scata per illum id est pro supposito vel proprio subiecto secunde inten-

Tractatus suppositionū

tionis. ut cum dicimus. hō est spēs. animal est genus.

Quod ad quod valet suppositio simplex. Dōm q̄ primo valet ad assignatōne subiectorum scie. q̄ subiecta sciaz debent semper supponere simpliciter. sicut exempli gratia subiectum istius tractatus est terminus supponens in cōmuni. et non iste vel ille terminus supponens. Secundo valet ad assignandum aliquas diffinitiones in quibus oportet diffinitū supponere simpliciter. sicut patet de diffinitione qualitatū quam ponit arist. in predicamentis que non potest verificari nisi de qualitate in vniuersali accepta. Tercio valet ad verificandum multitudinem suppositionū in quibus predicatum non conuenit subiecto nisi fin q̄ vniuersaliter accipitur. ut homo est species. homo ē dignissima creaturaz.

Ad illud quod sumitur cum addito non est simplex. vel non supponit simpliciter. sed in dictis exemplis subiectū capitur cum addito. igit̄. Minor p̄batur. q̄ simplr dico quod sine addito dico scđo topico rum. Dicendum q̄ hic non dicitur suppositio simplex quasi non capiat terminus cum addito. sed prout simplex tñ valet sicut vlc. Et si queratur quare illa suppositio dicitur simplex que est p̄ natura vlc. Dicendū q̄ ideo. quia tunc natura est sine multitudine suppositorum. quia natura ī pfecta suppositione simplici capitur sine habitudine actuali ad suppositum. sicut hic. homo est species.

Ad in suppone simplici natura scata per terminum habet ordinē ad supposita. ergo non differt a suppone personali. Hīs probatur. q̄ secunda intentio que sibi additur dicit ordinem nature ad intellectus s̄ quem est vna. et etiam ad singularia fm quem dicitur esse in pluribus.

Dicendum q̄ duplex est ordo vlc ad singularia. scilicet actualis et aptitudinalis. tunc dicitur q̄ in suppositione simplici est bene ordo aptitudinalis ad supposita. sed non actualis. et talis actualis ordo ad supposita fundat supponem psonalem. quia tunc actu accipitur pro suppositis. ut cum dicitur homo currit.

Ad nulla est suppositio composita. ergo nulla est simplex. Tenet p̄na. q̄ sunt opposita. s̄ tot modis dī vnū oppositorū. quot modis dī reliquū. Etiam posito vno oppositorū positū et reliquū vel nō repugnat ip̄m poni. et e contra. remoto vno remouetur et reliquū. Dōm q̄ suppositio simplex non diffinitur hic prout simplex distinguitur contra compositū. s̄ capitur hic simplex. put distinguitur contra particulare seu singulare et contrarium. q̄ terminus dicitur hic simplex. qui est vlc et supponit simpliciter. i. vlc. Pro q̄ sciendū q̄ iste terminus simplex accipit̄ quadrupliciter. et fin hoc habet quatuor opposita. Primo dicitur simplex. i. vno modo et sic opponitur sibi multiplex. vnde dicit p̄porphyras. videtur aut̄ neq̄ genus neq̄ spēs simplr dici. i. non vno modo. Secundo modo accipitur simplex. put tñ valet sicut sine addito. sic sibi opponit̄ cum addito. vno in fine scđo topico et dicitur (simplr dico quod sine addito dico) Tercio valet tñ sicut esse in actu. et sic dicit arist. primo de generatione. ex ente simpliciter. i. in actu non fit ens in actu. et sic et opponitur ens in potētia Quarto modo accipitur simplex ut tñ valet sicut vlc. et sic opponitur sibi particulare vel regionale. et sic capit̄ s̄ in pposito.

¶ Nulla est res vltis. ergo nulla est suppo simplex. Hic probatur per Boetium. qui dicit in hebdomadib⁹ omne quod ideo. q³ vnum numero est. Dm q³ vnu numero capit⁹ dupl^r. vno modo pro illo quod est vnum numero per se. Unde illud dicitur vnum numero per se qd ex sua fectione importat indiuiduum et singulare. vt plato significat platonē. Alio modo capitur vnum numero cōter pro illo quod est vnum numero per se vel per aliud. et sic probatio est vera. sed illud quod est vnum numero per aliud habet quendam modum vltis. q³ non est de se singulare. et ideo quando intellectus dimittit principium singularizans accipiēdo illam naturā fm se. tunc perfecte fit vltis. Sicut patet de hoīe. quādo est sensus caput hominem in platone. tunc intellect⁹ supueniens concipit hominem dimittendo platonē. vel illud quod est eē in platone. et tūc hō est vltis. Non est tūc vltis aliquid fictū. q³ habet correspondentiā a parte rei. licet nō habeat illū modū vltitatis quē h³ apō intellectū. et hoc potest fieri ab intellectu. qui est supra res materiales. et ideo illa que sunt in reb⁹ materialibus coniuncta p^r intellectus ab invicē separe. vel d³ ad argum⁹ tum q³ omne illud quod est a parte rei hoc est singulare. sed vltis non est illud quod est. sed magis est illud quo aliud est. ergo non oportet q³ sit singulare. q³ vltis est quo sunt singularia. sicut humanitas est ill⁹ quo hō est homo et albedo est quo paries est albus. Vel dicendum ad a⁹ q³ res accipitur dupliciter. vno modo pro re concepta. et sic simpliciter est falsū q³ sic oēs res directe concepte sunt vniuersales necessario. Alio mō accipitur res pro re ad extra. et sic est distinguendum de re vniuersali. quia vltis vniuersale accipitur fm perfectam eius rationem. et sic verum est q³ nulla res est vniuersalis. Alio modo fm imperfectam eius rationem fm qd aliquid d³ vltis quod de se non est singulare. et sic vltis est in re ad extra. v³ de singularibus singularizatis.

¶ Aristoteles dicit in problemis de anima. q³ animal vniuersale nihil est. et. ergo a simili quodlibet aliud vniuersale nihil erit. Dicendum q³ in illa propositione Aristoteles loquitur contra platonem. qui dicit q³ essent ydee vniuersales ante ipsa singularia. contra hoc dicit Aristoteles. q³ animal vniuersale nihil est. s. sicut plato dicit esse. et ideo subiungit aliam partem diuinctiue que est vera aut est posterius suis singularib⁹. q³ sit per abstractionem intellectus a singularibus. sed quicquid ab alio abstrahitur est posterius eo a quo abstrahitur. Et hoc est intelligendum de vniuersali post rem. quod est perfectum vniuersale. quia vniuersale duo includit scilicet unitatem et aptitudinem in multis. sicut patet ex diffinitione vniuersalis. sed illa duo ibi non conueniunt nisi pro quanto habet ordinem ad intellectum. quia intellectus concipit illam naturam obiective suae obiectaliter vnam que est multiplicata in re. et illam comparat ad sua inferiora.

¶ In suppositionum simpliciū: alia est termini communis i subiecto positi: vt hō est spēs: ibi iste termi-

Tractatus suppositionū

mus homo simplicē habet suppositionē: qz solum p natura spēi. Alia ē termini cois positi i p̄dicato pro positionis affirmatiue: vt ois homo est animal ibi iste terminus animal in predicato positus simplicē habet suppositionē qz solum ponitur p natura generis. Alia ē termini cois positi post dictionē exceptiuam vt omne animal preter hominē ē irrationale: ibi iste termin⁹ hoīem simplicē habet suppositionē: qz non licet fieri descensum sub ip̄o. Vñ non sequitur: omne animal p̄ter hoīem ē irrationale: ergo omne animal preter hunc hoīem ē irrationale: ex quo ibi ē fallacia figure dictionis: pcedendo a suppositione simplici ad psonalem. Similiter hic. homo ē species: q̄ aliq̄s homo est species. Et similiter hic: omnis homo est animal: ergo omnis homo est hoc animal. In omnibus istis fit processus a simplici suppositione ad psonalem. q̄ autem terminus in predicato positi⁹ simplicem habet suppositionē patet: quia cum dī omniū oppositorū eadem est disciplina: nisi ille termin⁹ disciplina simplicem haberet suppositionem: sic fieret descensus sub ip̄o et esset falsa. Nulla enim particularis disciplina est omnium contrariorum: medicina enim non est omnium contrariorum: sed solū sani et egri. Grammatica non est omnium contrariorum sed solum congrui et incongrui: logica autem veri et falsi: et sic de alijs.

Hic diuidit supposm simplicē in tres spēs. que potius debent dici modi speciales q̄ species. qz suppos simplex est spēs specialissima que nō potest diuidi in spēs. sed bene in varios modos accidentales específicos. p̄p̄ia spēs est qñ termin⁹ cois supponit respectu predicatori secunde intentionis. vt cū dī: hō est spēs. ⁊ hanc spēm supponis pbat pe. hyl. sic. quia in illis p̄p̄onibus. homo est spēs. animal est gen⁹. vbi isti termini homo ⁊ animal stant p re vñ. ergo supponunt simplr. Tenet p̄ia ex diffinitione supponis simplicis. Secunda spēs est quando terminus cōmuns predicatur in p

pos
bat
tura.
vltim
minu
yniu
in ist
sa. s
qz nu
scipl
falsi
stet p
tion
omni
one
mine
fita.
min
pon
mima
⁊ sic
sump
da se
quar
Q
bie
do in
hom
vt si
fider
affig
supp
cipi
mima
est sp
nari
vel
cipi
equi
do t
pos
posi
con
sem
fini

positione vlti affirmatiua. vt omnis homo est animal. Et hanc speciem p
bat Petrus hispanus duplr. Primo sic. quia talis terminus stat p na
tura. ergo supponit simplr. Secdo a simili. et hoc in fine istius textus. s. p
vltima spem. vt in ista ppone oim rior est eadem disciplina vbi iste ter
minus disciplina necessario supponit simplr. ergo sic fit in alijs p sub
vniuersalibus affirmatiuis. qz ista est vltis affirmatiua. Qz aut dicitur ita
in ista ppone supponit simplr. probatur sic. qz nisi sic. illa ppositio eet fal
sa. s. suppo ordinatur ad verificandū ppones. q. 72. Qz aut eet falsa. patet
qz nulla pticularis disciplina est eadem oim rtrarioz. vñ licet aliqua di
sciplina sit aliquoz rrior. vt grāmatica congrui et incongrui logica veri et
falsi. non tamen est aliqua determinata disciplina oim rrior. et q optet q
stet pro disciplina in cōmuni. et sic supponit simplr. Tercia spēs supposi
tionis simplicis est qñ terminus cōis ponit post dēonem exceptiuam. vt
omne animal preter hominē est irrationale. ibi hominem habet suppositi
onem simplicem. Et hanc spēm supponis simplicis sic probat. in illo ter
mino est suppositio simplex sub quo non potest fieri descensus ad suppo
sita. vnde hoc est signum q talis terminus stat pro natura. s. sub illo ter
mino qui sequitur signum exceptiuum non potest fieri descensus. id sup
ponit simplr. Mino patet. qz non valet descensus. omne animal pter ho
minem est irrationale. q oē aīal pter hūc hoīem est irrōnale. et preter hūc
et sic de alijs. alīs enī fieret fallacia figure dictionis arguendo a suppone
simplici ad psonalem. quia mutatur quale quid in hoc aliquid. quia secū
da lba a qua arguitur fecit quale quid. sed prima lba fecit hoc aliquid ad
quam arguitur.

Queritur An suppositio simplex conuenienter diuidat in
tres spēs. Rdm q sic. qz termin⁹ cōis triplr potest
hēre simplicitatē primo in situ subiecti. vt cum dicitur homo ē spēs. Secū
do in situ predicati affirmati de subiecto vniuersaliter sumpto. vt omnis
homo est animal. Tercio in situ quem habet post dictionem exceptiuam.
vt si dicatur. omne animal preter hominem est irrationale. Et tamen con
siderandum q ab aliquibus preter illas tres species supponis simplicis
assignantur quatuor gradus eiusdem suppositōis. in quibus inuenitur
suppositio simplex fm magis et minus. Primus est quando termin⁹ ac
cipit absq omni inclinatione actuali ad supposita. licet habeat inclinati
onem aptitudinalē. qz illa est de rōne vltis. vtz ex ei⁹ diffinitōe. vt hic. hō
est species. animal est genus. Secundus est qñ terminus cōis accipit p
natura in ordine ad omnia supposita. sed non determinate. qz nō ad hoc
vel ad illud. vt homo est dignissima creaturaz. Terc⁹ est qñ termin⁹ ac
cipitur in ordine ad aliqua supposita. s. non ad vnū determinatum. vt ad
equitandum requiritur equus ad nauigandum nauis. Quartus est. quā
do terminus cōis accipit pro natura in ordine ad vnū determinatū sup
positū. vt ibi. homo est animal. ibi pdicatū p capi p vno determinato sup
posito si sub subiecto fiat descensus. et in illo gradu suppositio simplex
coincidit cum suppositione personali materialiter. s. non formaliter. qz
semper infimum supremi ordinis. et supremum infimi ordinis habent af
finiorem et pproximam.

Tractatus suppositionū

As Suppō simplex est spēs spēalissima. & nō p̄t diuidi p̄ spēs. Hīs p̄bat. q̄ est vn⁹ mod⁹ accipiendi terminum in ista suppone. s. p̄ natura. Dm q̄ spēs cap̄t dupl̄r. vno modo pro natura specifica. & sic est hic solam vna species. q̄ tot sunt sup̄ spēs supponis quot p̄nt inueniri acceptōes in termino. sed hic in istis spēs non est nisi vna acceptio. s. p̄ natura. Alio mō accipit spēs p̄ accituali mō specifico. & sic suppositōis simplicis sunt tres spēs. q̄ est ali⁹ mod⁹ accitualis qm̄ termin⁹ ponit in p̄dicato. vel post dictionem exceptiuam.

As In ista ppōne hō est spēs. hō supponit p̄sonaliter. & nō simpliciter. Hīs p̄bat. q̄ stat p̄ p̄ntib⁹. & p̄ntes homines sunt singulares. p̄t q̄ restringit p̄ verbū p̄ntis t̄ps ad p̄ntes. Dm q̄ hoc verbū substantiuum est acceptum in ppōnibus necessarijs absoluitur a t̄pse. & sic nō cōnotat tempus n̄m. s. cōnotat eternitatē. que ambit omne t̄ps. & ergo non habebit vñ restringendi ad p̄sens tempus. Et quando dicit. ad m̄m⁹ hō in dicta p̄positione accipitur p̄ existentibus. sed homines existentes sunt singulares. ergo t̄c. Maior p̄bat. q̄ esse fecit existentiam. Dicendū q̄ hoc verbū est potest capi tripl̄r. vno modo vt dicit esse existente q̄ modo ponitur in ppōne de est secundo adiacente. vt homo est. n. existit. Alio mō accipitur vt dicit esse essentie. & sic dicimus q̄ diffinitio dicit esse rei. Tercio modo accipitur hoc verbum est vt dicit p̄positionē extremorum. & habitu dū p̄dicati ad subiectū. & sic sumit in ppōnibus necessarijs. & de est tercio adiacente. & sic etiā cap̄t quando dicitur homo est spēs. q̄ scatur in tali ppōne spēm in esse homini. Et fm̄ istū modū verificant̄ p̄positiones in quibus subiectus fm̄ rem sc̄atam nec habet esse ex̄stie nec etiam essentie. sicut si nullus alius esset. adhuc illa esset vera. asinus est rudibilis. & tamen asinus nec haberet esse existentie nec essentie. etiā rudibile stante illo casu.

As Termin⁹ cōis potest supponere respectu p̄dicati secunde intentiōis. ergo respectu illius nō supponit simpl̄r. Hīs p̄batur per boetium dicentē. q̄ forma simplex subiectū esse non potest. Dicendum q̄ forma potest dici simplex quadrupl̄r. p̄mo d̄ simplex quia nō est composita ex aliquo. & sic deus d̄ simplex. & non est subiectum alicui⁹ accidentis. est tñ subiectū ppōnis. vt patet dicendo deus est. Secundo d̄ simplex qd̄ nō est cōpositū ex materia & forma. & sic substantia separata d̄ simplex Tercio modo d̄ simplex quod non est compositum ex quatuor elementis & illo modo celum potest dici simplex. Quarto dicitur aliquod simplex. quia non includit in se multitudinem suppositorum fm̄ q̄ huiusmodi. et sic vniuersale dicitur simplex. Et illud quod dicitur forma simplex tribus vltimis modis potest esse subiectum accidentis. & etiam p̄positionis. sed dictum Boetij intelligitur de subiecto accidentis. & de forma que est i h̄ne simplicitatis. vt deus.

As In ppōne vli negatiua p̄dicatū nō supponit simpl̄r. & nec in ppōne vli affirmatiua. p̄a 13. q̄ nō ē maior rō de vno q̄ de alio. Dm q̄ nō ē sile. q̄ p̄dicatū vli negatiue sp̄ negat & etiā distribuit si sit termin⁹ cōis q̄ negatiue cadēs sup terminū cōem distribuit ip̄u. & q̄ p̄dicatū p̄pō

Actio
num
tur
cōi

Alano
cend
bens
lis. q̄

Alb se
bunc
vere
pulat
uam.

fit ve
p com
era h̄
signi
cui ac
num.

Al
discip
gma
lis su
forma
positi
falia

Al
ponu
lecto
singul

nō p̄
scat
qui p
tionis
sb̄nc
singul
sus. i
singul

fictionis negative supponit p[ro]p[ri]e si sit termin[us] cōis. et discrete si sit termin[us] singularis. Sed in p[ro]positiōe vbi affirmatiua subiectū solū distribuitur et p[re]dicatū nō p[ot]est distribui. et iō p[re]dicatū tūc stat p[ro] forma vel natura in cōis et nō p[ro] suppositis. et sic est ibi sup[er]p[os]itio simplex.

Ad Termin[us] in p[re]dicato positus nō supponit simpl[iter]. p[ro]bat[ur]. q[uia] termin[us] minus posit[us] a p[ar]te p[re]dicati capit p[ro] forma. s[ed] forma ē p[ri]ncipiū appellationis. ergo etiā talis termin[us] deberet appellare et nō supponere. Dicendū q[uod] duplex est forma. s[ed] essentialis et accidentalis. tūc d[icitur] q[uod] forma accidentalis salte[m] fm[m] modernos ē p[ri]ncipiū appellatiōis. s[ed] nō forma essentialis. q[uia] a p[ar]te p[re]dicati supponit simpl[iter].

Ad Contra terciā sp[eci]m. sub illo termino qui sequit[ur] decem exceptiūam potest fieri descensus. ergo nō supponit simpl[iter]. A[rgu]itur p[ro]bat[ur]. quia b[ea]t[us] sequit[ur] o[mn]e animal p[re]ter hominē est irrationale. ergo omne animal p[re]ter hunc hominē est irrationale. vel p[re]ter hunc hominē r[ati]ōis. vbi descēdentes sūt vere. D[icitur] q[uod] duplex est descensus. s[ed] copulatiuus et diuinctiuus. Copulatiuus est vbi descēdentes coniunguntur per coniunctiōē copulatiuam. et talis non fit in sup[er]p[os]itiōe simplici nisi false. sed in sup[er]p[os]itiōe p[er]sonali fit vere. Alius est descensus diuinctiuus. et tūc descēdentes coniunguntur p[er] coniunctiōē diuinctiuā. et tūc descēdentes p[oss]unt ēē vere. s[ed] tūc est fallacia figure dictionis. q[uia] mutatur vniuersale in particulare. Et quādo d[icitur] signum exceptiui includit negationem. ergo facit terminum communē cui adiungitur stare confuse. D[icitur] q[uod] illa negatio non cadit supra finem. quem immediate sequitur. sed potius negat p[re]dicatum ab illo termino. vt patet per eius exponentes.

Quod Utrum terminus non p[re]dicatus fm[m] formam enunciandi. stans tamen in situ p[re]dicati. sicut hic. omnium contrarietatum est eadē disciplina. supponat simpliciter. Dicendum q[uod] sic. dummodo non repugnat sibi talis ordo fm[m] formam p[ro]positionis. Cuius ratio est. quia talis situs debetur forme. ergo terminus situatus hoc modo induit modū formalis suppositionis. et sic variatio situs subiecti et p[re]dicati variat suppositionem. Et nisi in dicta p[ro]positione esset suppositio simplex. ip[s]a eēt talia vt patuit circa textum.

Ad Subiectū p[ro]p[ri]e indiffinite supponit p[er]sonaliter et determinate. s[ed] disciplina in dicta p[ro]p[ri]e est subiectū p[ro]p[ri]e indiffinite. ergo supponit p[er]sonaliter. Minor p[ro]bat[ur]. q[uia] est terminus cōmuni[s]. et ponitur i[n] lib[er]o line signo. D[icitur] q[uod] ista p[ro]positio non est indiffinita. sed singularis singularitate nature. tūc ista homo est ip[s]e. v[el] ista h[om]o est dignissima creatura. q[uia] in p[ro]positione indiffinita p[ot]est fieri descensus ad singularia. s[ed] h[oc] nō p[ot]est fieri in ista p[ro]p[ri]e. Et licet ibi ponatur terminus cōis p[ro] tanto quia fecit eōdē. non tamen est termin[us] cōis. prout terminus cōmuni[s] dicitur qui potest p[re]dicari de pluribus r[ati]ōis. Et quando dicitur. diffinitio p[ro]positionis indiffinite sibi cōuenit. ergo est indiffinita. D[icitur] q[uod] p[ro]p[ri]e ibi nō lib[er]atur terminus cōis. q[uia] talis termin[us] cōis non accipitur vt cōis. s[ed] vt ē singularis. et hoc ideo. q[uia] sicut lib[er]o termino singulari non potest fieri descensus. ita nec lib[er]o termino cōmuni taliter accepto. et ideo dicitur singularis singularitate nature.

Tractatus suppositi onū

Ar Propōnes contrarie debent esse eiusdē supponis fm genus propriū. quū. sed ista. nulla disciplina est eadē prior. est dīctoria illi? ppo-
sitionis. disciplina est eadem omnū priorū. et in pta est suppo personalis.
etiam in secda. Dm q ista. nulla disciplina est eadē oim prior. non est
dīctoria ad istam. disciplina est eadem oim priorū ppter duas causas
Prima qz dīctorie sunt vles et pticulares opposite in qualitate et quan-
titate. s istay pponum nulla est pticularis. Secda cā. qz si sic. tūc due dī-
ctorie essent simul vere. qz ista est vera. disciplina est eadem oim priorum
et etiā ista. nulla disciplina est eadem oim priorum. Et est simile de istis p-
positionib? homo est species. nullus homo est spēs. que sunt simul vere
et q non sunt contradictorie.

Qf Qualis suppo sit hic in subiecto et dīcato dicendo hō differt ab
asino. Dm q in subiecto est suppositio simplex. qz stat ibi ter-
minus pro natura. sed in predicato est suppositio personalis. qz hoc ex-
bū differt includit in se negatō. et iō facit dīcatū stare p suppositis.

Ar Subiectū pponis indifinite supponit psonalr. s hō ē ibiectū pro-
positōis indifinite in fāta pponē. ergo supponit psonalr. Dm
q nō est ppo indifinita. s singularis. qz ibi bīcat terminus cōis. non ut
cōis est. s ut singularis singularitate nature.

Qf Qualis suppo sit hic. ad equitandū requirit equus. et hic. bis co-
medi offam. hic et rhome vendit piper. bis audiui missam. homo ē
dignissima creaturarum. cuncta timent hominem. et iys. Dm q in om-
nibus istis ex pte termini suppenētis est suppositio simplex. Et qñ dīcat
ibi termini non ponuntur pro natura. ut posset facilius probari inductie
de singulis. quia natura equi non requiritur ad equitandū s ipm suppo-
sitū. Dm q duplex est suppo simplex. quedā est simplr simplex. sic cōf
git in pponibus. vbi termin? accipit p natura sine inclinātōe ad suppo-
sita ex pte locutionis. sic h. hō ē spēs. et in tali suppone simplici nō potest
aliquo mō ppo verificari pro suppositis. Alia est suppo simplex fm quid.
et hīc pponē in qua termin? ex locutōe pncipalr accipit p natura. et tñ
cū inclinātōe ad supposita. s min? pncipalr. et in tali suppone simplici p-
positio pmo verificat p nā. et ex oīti p suppositis. et sic ē i dictis ppoib?.

Ar In illa pponē. hō ē dignissima creaturay. hō accipit p suppositis
q non supponit simplr. Tūc pbat. qz sensus est q supposita hūa-
ne nature sunt dignissima creaturay. Dm q licet hō posset ibi capi p
suppositis. non tñ p aliquo supposito determinato. qz tunc ppo ēet falsa
Et simile est de ista pponē. ad equitandū requirit equus. qz suppositū
equi requiritur ad equitandū. non tamen determinatum suppositū. Et
qñ replicat hic. hō est dignissima creaturay. esse dignissimā creaturarum
verificatur de omnibus suppositis hominis simul. ergo homo supponit
pse. Dm q duplr termin? stat p omnib? suppositis supponit confuse.
Alio mō termin? stat p oīb? non ex mō loquēdi. sed ex veritate locutōis
qz p de omnibus verificari. et termin? sic stās p omnibus nō suppoit p-
se. vtz p sūe dicēdo. homo est animal. qz in illa pponē animal potest veri-

ficari d
libet b

Qf
illud p
extra es
sensus
cha no
ponit e
re q su

Ar
Dm
tio cōf
simplr
sufficit
cies. li
diuidu

Qf

nis p

rit. il

hic q

cens q

p suppo

to per

duum

teriali

Ar

hoc al

pman

et non

presup

Alia e

cunda

am sup

modo

capit

Ar

nis fin

nis p

ueni

termin

ficari de quolibet homine. cū tñ ex mō loqñdi (hō) hic non ponat p quo-
libet hoīe. ergo non supponit confuse.

Qualis suppositio sit hic. oē aīal fuit in archa noe. Dñm q illa
ppō p̄t capi duplr. vno mō in sensu in quo sit. 7 tunc d3 refertur ad
illud tps in quo oīa supposita aīal fuerūt in archa noe. q. s. nō poterant
extra eam suari. 7 tunc est ppō vera. 7 ibi est suppositio confusa. 7 tunc ē
sensus q omne suppositū aīalis qd non potuit viuere in aquis fuit i ar-
cha noe. Alio mō accipit illa ppō in sensu quē facit. 7 tunc aīal itex sup-
ponit confuse. 7 tunc ppō est falsa. qz sensus est. de quocūqz vez est dice-
re q fuit aīal. de illo vez ē dicere q fuit in archa noe. quod est fallum.

Aī In dicta ppōe (aīal) nō distribuit p suppositis. q nō supponit cō-
fuse. s magis simplr. Aīis pbat. qz distribuit p singulis generū.
Dñm q si aīal in ista ppōe accipiat p singulis genex. adhuc ē suppositio
cōfusa. 7 nō simplr. licet em aīal tunc non distribuat pro suppositis
simplr. distribuit tamen pro inferioribus in respectu. s. p speciebus. qd
sufficit. Unde etiam potest fieri descensus ad inferiora i respectu. s. ad spe-
cies. licet non posset fieri descensus ad inferiora simpliciter. id est ad in-
diuidua.

Personalis suppositio ē acceptio termini commu-
nis pro suis inferioribus. vt cum dicitur: homo cur-
rit. iste terminus homo supponit p suis inferiorib⁹.

Hic p̄r diffinit scdm mēbrū dicte diuisionis. s. suppōem psonalem di-
cens q (suppō psonalis est acceptio termini cōis pro suis inferiorib⁹. s. i.
p suppositis sue nature 7 essentie subiectis. qualia dicuntur in propo-
sitione persone. quasi per se vne. quia quodlibet ipox est singulare 7 indiui-
duum 7 inēdicabile habens vltimam vnitatem nature. que ē vnitās ma-
terialis. Exemplū ponitur in līa.

Aī Termin⁹ cōis non feat sua inferiora. q nō supponit p eis. Tenet
p̄a. qz suppositio p̄supponit featōz. Sz aīis est notū. qz nō feat
hoc aliquid sed quale quid. Dñm q significatio est duplex. quedam est
primaria 7 principalis. 7 sic terminus cōis solū feat naturam cōmunem
7 non supposita. 7 sic featio non accipitur quando dicimus q suppositio
p̄supponit feationem vel q significatio ut genus ad suppositionem.
Alia est featio cōiter capta prout se extendit ad feationem primariā 7 se-
cundariam simul. 7 sic terminus cōmunis non solum feat naturam. s eti-
am supposita. quia significat supposita significatione secundaria. et illo
modo featio est aliquid cōius suppositione. 7 illam feationem generalit̄
captam p̄supponit suppositio.

Aī Terminus singularis supponit personaliter. Probat. qz sup-
positio personalis dicit a persona. s stare p psona conuenit tñi-
nis singularibus. Dñm q suppō dicitur psonalis. qz est terminus cōmu-
nis p psona sue p inferiorib⁹. 7 ergo acceptio termini cōis p psona soluz
puenit termino cōi supponenti psonaliter. Et si queratur quō p̄t sciri an
terminus capiatur p suppositis vel pro natura. Dñm q scitur penes p̄

Tractatus suppositionū

dicta qz talia sunt subiecta qualia proutunt ab eoz p dicationis.

Ad Si suppo psonalis hret hret qñ termin? cois accipit p psona seq
ret? q nō esset suppo psonalis cū dī. asin? currit. qz asin? nō hz ali
qs personas. cum persona solum sit rōnalis creature indiuidua substan-
tia. s. asinus picularis nō ē hmoi. Dicendum q persona accipit dupl
vno mō p pte fm eius p piam fcatōē siue impositionē. z sic feat indi-
uiduū intellectualis nature. z sic nullus asinus est psona. Alio mō acci-
pitur persona generaliter fm q venit in vsum cōter loquentiū. z sic acci-
pitur p indiuiduo vel quocunq supposito. z sic supposita asini lapidis
z ligni dicuntur persone. z hoc modo debet hic capi. Juxta quod notā-
dum q zīa est inter ista tria. s. suppositū indiuiduū z psona si p pte ca-
piantur. Nam indiuiduū dī singulare cuiuscunq p dicationi indifferen-
ter. siue sit substantia siue accidens. sicut sortes dī indiuiduū sbe. hec al-
bedo. hec nigredo dicuntur indiuidua accidentis. Suppositū autē dīcī
indiuiduū p dicationi substantie. qz suppositū feat aliquid quod est sub
alio positū tanq subiectū qd nō conuenit accidentib?. Persona xō est
suppositū intellectualis nature. Et diffinitur sic a Boetio. Persona ē in-
tellectualis nature indiuidua sba alteri nō innitens. Nā psona sic solum
reputur in deo z in substantijs sepatis z in hoīb?. q solum sunt intellectu-
les. Dicitur notanter (alteri non innitens) ppter tria. q vident? esse pso-
ne z nō sunt. p pūm est humanitas in xpo. q nō est psona. sed est assum-
pta a verbo in diuinis. z sic in xpo solū ponim? vnā psonam. Scdo pro-
pter ptes sbales que sunt in toto. ergo nō dicuntur esse psonē. Tercio p-
pter animā rōnalem. q licet aliqñ p se substat. cū tñ sp heat rentum seu i-
clinationem ad corpus. id nō meret? dici psona. Ex isto patet correlarie p-
mo q in pposito idē sunt suppo psonalis z indiuidualis. Patet secu-
do q ista tria. suppositū. indiuiduū. psona. hnt se sicut sup? z infer?. nā
indiuiduū est sup? z sibi illo est suppositū. z sub supposito ē psona.

Quā sit suppo psonalis in hac orōne. hec herba crescit ī orto meo
dīcēta vel simplex. qz si accipiat? illa. ppō fm demonstrationem psonalē
scz demonstrando aliam herbam extra ortum meū. tunc dicendo. hec her-
ba crescit in orto meo est suppositio dīcēta. s. orō est falsa. Si autē sit de-
monstratio psonalis. i. simplex. tunc est suppositio simplex. qz sensus ē
q natura illi? herbe est in orto meo.

Hic diuiditur suppositio psonalis.

Item psonaliū suppositionū: alia est determinata
alia pfusa. Determinata suppositio est acceptio termi-
ni cois indiffinitē sumpti: vel cū signo piculari sum-
pti: vt homo currit: et dicitur vtraq illarum determi-
nata: quia licet in vtraq istarum iste termin? homo
supponit pro omni homine tam currente q non cur-
rente: tñ p vno solo hoīe currente vera dī. Et qz ali

ud est
quo
iste te
q no
rente
positi
z cū
gure
termi
te po
milu

posi
z pfusa
pūm
tis. sic
p aliq
suppo
quā h
aliq
Et ho
min?
sūto. s.
qz ali
deter
quati
to aīa
ad vñ
z etiā
deter

Ad
z idi
nunt
ad id
n? i
cūq
xā p
to. tñ
rōne
Homo

ud est supponere: et aliud ē loquutionē eē verā p alē
quo vel falsam: igī in p̄dictis ppoib⁹ vt dictum ē
iste termin⁹ homo supponit p oī hoīe tam corrente
q̄ non corrente: licet reddat loquutionē verā p cur-
rente solo. Q̄ aut in ytraq̄ istaz sit determinata sup-
positio ptz: qz cū dī anīal ē sortes: vel animal ē plato
z cījs: ergo animal est omnis homo: ibi est fallacia fi-
gure dictionis a pluribus determinatis ad vnā de-
terminatam: Et ideo iste terminus animal indiffini-
te positus habet determinatam suppositionem: et si-
militer si sumatur cum signo particulari:

Posita diffinitōe supponis psonalis. hic nūc diuidit eam in determinatā
z p̄fusam. Cui⁹ diuisionis rō est. qz in suppone psonali termin⁹ cōis acci-
pitur p suis inferiorib⁹. qd̄ attingit duplī. vno p oib⁹ inferiorib⁹ l p mlti-
tis. sic qz nō p̄t verificari p vno supposito tñ. z sic est suppo p̄fusa. Alio
p aliquib⁹. sic tñ qz oīo vel p̄pō p̄t verificari p vno supposito tñ. z sic est
suppo definita. Deī diffinitio supponis determinatā dīcēs. Definita est illa
quā hz termin⁹ cōis idiffinite sumpt⁹. vel cū signo p̄ticulari. vt hō currit
aliquis hō currit. hic est ībiectū cuiuslibet p̄pōnis supponit determinate.
Et hoc p̄batur duab⁹ rōnib⁹. p̄ia est. illa suppo est determinata in q̄ ter-
min⁹ fm se cōiter accept⁹ reddit loquutionē verā p determinato suppo-
sito. s̄ sic est in istis p̄pōnib⁹ hō currit. aliquis hō currit. q̄ zc. Minor pz
qz aliud ē supponere z aliud loquutionē verā reddere. s̄ termin⁹ cōis in-
determinate sumpt⁹ ī dictis p̄pōnib⁹ ex pte supponis z scātōis reddit lo-
quutionē verā p vno determinato supposito. Scda rō. qz in isto argumē-
to aīal ē sortes. aīal est plato. q̄ aīal est oīs hō. arguit a plurib⁹ definitis
ad vnā determinatā vt dicunt auctores. q̄ oīs inferētes sunt determinate
z etiā illata. s̄ ille sunt indiffinite. q̄ ībiectū p̄pōnis idiffinite supponi
determinate. z sic vltia rō sumit a loco ab auctoritate.

Ad indiffinitū z determinatū opponūtur. q̄ termin⁹ sumpt⁹ in ppo-
sitione idiffinita nō p̄t supponere definite. Eōdē qz determinatū
z idiffinitū capiūt duplī. vno mō put referunt ad idē fm idē. z sic oppo-
nunt z nō conueniūt sūm⁹ vni. Alio accipiunt illa duo put referuntur
ad idē fm diuersa. z sic nō opponūt. qz p̄t vni sūl inē. z sic fit b. qz emi-
n⁹ ī p̄pōne idiffinita p̄t idiffinite rōe scātōis. qz ideterminate scāt quod
cūqz suppositū. s̄ rōe definitis loquutōis ponit definite. qz p̄pō reddit
vā p vno supposito. hoc ē si p̄dicatū sit ī ībiectō p vno definito supposi-
tō. tūc tota p̄pō verificat. Et id dī cōiter qz socialr tal p̄pō ē idiffinita. qz
rōne scātōis. finalr aut ē determinata. qz finis p̄pōnis ē reddere loquu-
tionē verā. s̄ reddit loquutionē verā p vno determinato supposito.

Tractatus suppositionū

Af Ex isto seqret q suppo discreta et determinata coinciderēt. Seqle phat. qz in suppone discreta etiā termin⁹ accipit p vno determinato supposito. sicut in suppone determinata. Dm q in suppone determinata nō accipit termin⁹ p vno determinato supposito rōne scatiōis s rōne verificatiōis ppōnis. qz ppō verificat p vno supposito. s in suppositione discreta termin⁹ accipit p vno determinato supposito rōne scatiōis. qz sciat vñ suppositū p quo supponit. et sic nō equaliter termin⁹ supponens discrete et psonaliter accipit p determinato supposito.

Qf Aliū valeat argumentū a plurib⁹ determinatis ad vnā. Dm q si formalr gra forme. s cōmittit fallā figure dictionis. Et quando dicitur. argumentum tertius videtur esse bonum. quia ibi arguitur inductiue a singularibus sufficienter enumeratis. Dm q ibi non est vera i ductio. et ratio est. qz inducentes ppōnes debent habere sua singularia i subiecto et non in predicato. qz pprius modus singulariū est q ibi nō p dicitur. s aut singularia sumunt in predicato vt animal est fortis. animal est plato rēns. g animal est ois hō. Scdō dūm q inducentes sunt falsæ ex pte scatiōis. vel ex pte locutionis. licet de bonitate intelligentia possent sumi vt vere. qz intelligens istas ppōnes pōt p dicitū intelligere loco subiecti. et tunc sunt simplr vere. et est bona inductio. Dicebatur notanter (formalr) qz gra materie bñ valet. et hoc p verā inductionē. vt sic arguēdo. asin⁹ ē lba. hō ē lba. rēns. g animal est substantia.

Af Bñ sequit. asin⁹ mouet. leo mouet. vacca mouet. g animal mouet et tñ ibi arguit a plurib⁹ determinatis ad vnā. vt manifestū ē.

Dicēdū q argumentū a plurib⁹ determinatis ad vnā bñ valet qñ qlibet determinata p se pōt inferre aliā determinatā. sic aut ē in pposito. eo q ibi at ab inferri ad sup⁹ tunc distributōe. s qdlibet inferi hoc mō natū ē inferre sup⁹. qz bñ seqt. hō mouet. g animal mouet. sic at si ē i pposito.

Qf Aliū vlt vep sit q aliqd ē supponere. et aliud locutiōz verā reddere. Dicendum q non. quia in suppositione simpliciter discreta idē est. sed illud dictum solum est verum in suppositione determinata. quia ibi terminus supponit et sciat et supponit pro vno et reddit locutionē veram pro alio. Exemplum vt homo currit. ibi hō sciat indifferenter hominem currentē et nō currentē. supponit etiā tam p hōie currentē q nō currentē. et etiā supponit p vtrūq. s tñ ppō vera reddit p currentē. Rō pmi qz iuxta regulā restrictionū termin⁹ positus a parte p dicitū nō pōt restringere terminū positū a pte subiecti quo ad principale scatiōz. cum igr currit ponatur a pte p dicitū nō pōt in dicta ppōne restringere terminū cōmunem ad currentes. s solū ad ptes licet locutio vera reddat solum p currentibus. Sed q verbum in illis ppōnibus et similibus nō restringit subiectū gra scatiōis. ideo est. quia si sic. tunc oēs ille ppōnes essent necessarie. quod est simpliciter falsum. Sequela patet. quia conditio posita a parte p dicitū pntelligeretur in subiecto. s quelibet verificatur necessario de se ipa. Exempli gratia. si in ista ppōne (homo currit) homo staret p currentibus. sensus est q homo currens currat. que est necessaria. quia omne qd est quando est necessarium est esse. sic hominem currere quando currit est necessarium q currat.

Af Si distributū terminū determinatū plus accipit cludant.

Af In on ad rem ipse modū loquuti actū sunt. stio cum q nara. qz licet sol potest et cet est sup.

Qf Sup d supponere fallā puerfall. puer alij terminū determinatū.

Sup ribus n aial: ib signo y

hic dñsi positio cōptio terminū ois hō currentis dicit c nate positio

Af Si bu duplex ē si q hō currit aut sp capunt. ideo

Af S an bus inferri bus. vno sa. Alio m

A Si supradicta essent vera sequeretur qd hic esset suppositio confusa hō
currit. Sequela probatur. qz hō stat p oib' hōib' tā currentib' q nō cur
rentibus. Dicendū q termin' dupl'r pōt stare p oibus. vno mō p signum
distributū qd actualit' distribuit terminū p oibus suppositis. r talis acce
ptio termini facit supponē cōfusaz. Alio mō accipit' termin' p oib'. qz non
determinat ad aliquid determinatū suppositū r sic dī accipi p oib'. qz nō
plus accipit' p vno q p alio. nō q actualiter oīa supposita in termino in
cludant' r hoc fit in suppositione determinata.

A In ista suppositione oīs sol licet. sol accipit' p oibus r reddit locutū
onē veram p vno. ergo supponit determinate. Dicendū q licet q
ad rem ipsam posset locutio verificari p vno supposito tñ nō tamē quo ad
modū loquendi. qz illud signū oīus distribuit nō solū p illis suppositis q
actu sunt. sed etiā que nata sūt esse fm aptitudinē sub sole. Ex isto soluit' q
stio cum querit' qualis suppositio sit hic sol licet. Dicendū q est determi
nata. qz licet sit tñ vn' sol fm actū. sunt tamē plures fm aptitudinem idō
sol potest determinate sumi p sole iam actu existente. sed dicendo iste sol lu
cet est suppositio discreta.

Q Quō supponit de' cū dicat' deus est. Dicendū q determinate. qz
suppositio fundat' immediate in scatione. r ideo terminus debet dī
ci supponere fm exigentiam significationis. sed deus qz imponit' ab vni
uersali prudentia rez. r est terminus aliquo mō cōmunis. idō supponit. hē
ali' termini cōmunes. Tales aut' si ponant' in spōne infinita supponūt
determinate. qz etiā deus sūt determinate supponit.

Suppositio cōfusa est acceptio termini cōis p plu
ribus mediante signo vniuersali. vt cū dicat' oīs hō ē
aial: ibi iste termin' hō supponit p plibus mediante
signo vli: qz supponit p qlibet suo supposito.

Hic diffinit' scdm mēbrū dicte diuisionis. s. supponēs cōfusaz dicēs q sup
positio cōfusa ē acceptio termini cōis p plurib' mediāte signo vli. i. acce
ptio termini cōis fm q exigit' deus cōfusua. i. distributua signoz vliuz vt
oīs hō currit. vterqz hō currit. ibi hō sp supponit cōfuse. Ali' suppositio ta
lis dicat' cōfusa. qz in ea termin' deus signū vliuz accipit' p multis inordi
nate positis. s. vbiqz est multitudo inordinata: ibi est cōfusio.

A Suppositio cōfusa ē acceptio termini cōis p oibus. q nō solū p plī
bus. Hās probatur. qz si erigit' deus distributū signū. Dicendū q
duplex ē signū distributū. scz pfectāz r illud distribuit p oib'. vt hic vter
qz hō currit. Ali' in suppositione cōfusa termin' cōis sp accipit' p plibus. nō
aut' sp caput' p oibus. s. diffinitio debet dari p ea. que sp diffinito conueni
unt. ideo cōuenienter dicat' p plibus in diffinitione.

A Si diffinitio esset bona sequeretur q termin' supponēs naturalit' et
am supponeret cōfuse. Sequela probatur. qz accipit' p plib' imo p oī
bus inferioribus. Dicendū q dupliciter termin' stat p oibus inferiori
bus. vno modo mediante signo vli. r sic in tali termino ē suppositio confu
sa. Alio mō accipit' terminus cōis p oibus p modū indifferētie. qz non ac

Tractatus Suppositionum

capit' plus p inferioribus q̄ p natura nec ecōtra. et talis acceptio termin' p omnibus fit in suppositione naturali. qz ibi termin' nō coartat. nec ad supposita nec ad naturam.

Ad Dicendo illis homo est asinus. asinus supponit cōfufe. et tñ circa ipm nō ponit signū vñ. Dicendū qz licet non ponat signum vñ. ueriale ad predicatū sui vocem. tñ fm rem et virtutē. quia negatio negans que ponit in aliqua ppositione negat illa oia que sequunt' ipam in illo cōpositione. et si sint termini cōdes que illā negationē sequunt'. tunc ipos etiā distribuit. Qui rō est: quia quādo negat cōmune vel superius de aliq tunc etiam negat omnia illa que sub ipso continent'. sed negatio cadens sup terminum comunem negat etiam eius inferiora. ad quā negationē necessario sequit' distributio.

Ad Quis terminus acceptus cum signo vniuersali supponit cōfufe. s quando dicit' omne ens quod est fortes currit. ens est terminus cōmunis sumptus cum signo vniuersali: ergo supponit cōfufe. quod tamē falsum est. Dicendū qz subiectū in illa ppositione nō est termin' vñs sine cōmune s est terminus discretus. qz est determinatus ad vñ suppositū. Vel dicendū qz maior est vera. nūc talis termin' impedit. hic autē in illo loco impedit: quia contrahit' ad vñ suppositū. scz ad fortem. qz virtute restrictionis sensus illi' ppositionis. scz omne ens quod est fortes currit. valet tñ sicut fortes currit.

Querit' Qualis suppositio sit hic in subiecto et in predicato. non homo est asinus. Dicendū qz non dupl' accipit'. vno modo negative vt est dictio p se. et sic subiectū et predicatū ambo supponunt cōfufe. qz negatio cadens supra terminū cōmunē habet vñ distributū ipm. Alio modo caput nō insinuat'. et tunc transit in vñ pte oionis cum termino cui immediate adiungit'. et sic subiectū supponit determinate. quia sensus est qz ens quod non est homo. est asinus: sed predicatū supponit simpliciter fm vltimū gradū sicut in fili in ppositione homo est aīal predicatū supponit simpliciter. Sed diceretur in ista ppositione ens. quod non ē homo. est asinus negatio negans precedit predicatū: ergo ipm supponit cōfufe. Tenet consequentia. quia negatio precedens terminū distribuit' ipm distribuit'. Dicendū qz negatio semp distribuit illud quod post ipm sequit' in eadem compositione. sed hoc predicatū alius. nō sequit' in eadem cōpositione. vtz intuenti.

Ad Dicendo omnis homo est totum in q̄titate ponit termin' cōis cum signo vñ et tñ nō supponit cōfufe s potius discrete. Dicendū qz illa ppositio pōt capi dupl'. vno mō in sensu quē facit. et sic subiectum eius supponit cōfufe et est falsa. qz sensus est de quocūqz verum est dicere qz sit homo de illo verum est dicere qz sit totum in q̄titate. Alio modo accipit' in sensu quo fit. et tunc ppositio est vera et est in ppositio discretā. quia sensus est qz istud completum omnis homo est totū in q̄titate. et sic ponit loco vñus singularis cui non est nomen impositum. Et quando dicit' si accipiat' illa ppositio omnis homo est totum in q̄titate in sensu in quo fit tñ ibi adhuc subiectū terminus cōmunis cū signo vniuersali. ergo subiectū supponit cōfufe. Dicendū qz homo nō accipit' tunc vt terminus cōmū

nō s m
ille ter
serere. q

Ad i
incōfuct
mo qz al

Ad n
p qz in
est in oc

katheg
stantue

est in mi
et distrib

et etiam
in ipso
cōfufe

Ad
fufe. L
dum qz

potest
ne dan

s. p. p. p.
It

cessit
cif o

signo
suo s

situs
mo s

nece
net

sua
aial

tis
deb
fufe

nō s materialiter. cū igit suppositio supponat significationē. sic pprie h ille terminus homo nō supponit. tamē habet modū termini supponentis dī serere. qz stat p vno tñ. scz p illo cōplexo oīs homo.

Ar In ista ppōne hō est null' alin'. homo supponit cōfufe. tñ est sub iectū ppositiōis indefinite. Dicendū q quis hō sū locutionez incōfuetā preponat tñ sū ordinē cōstructiōis postponit. t sic ibi tam ho mo q alinus distribuit. t ppositio ē vls negatiua.

Ar Ilic est suppositio cōfusa totū qd est in mōdo est in oculo meo. t ibi non ponit terminus cōmunis cū signo vli. pbat pma ps affi pñ qz iustia equiualeūti est suppositio cōfusa. scz in ista quelibet ps mūdū est in oculo meo. t t ipsa. Dicendū q totū accipit dupliciter. vno modo kathegorematicē siue sciatine t tūc totū supponit determinate t accipit sū stantue t sic est subiectū ppositiōis indefinite. t est sensus integrum qd est in mūdō est in oculo meo. Alio modo accipit totū sine kathegorematicē t distributiue siue sciatine. t sic nō potest supponere: qz accipit adiectiue t etiam non significat vniuersale vel particulare. sed est aliquid inclusum in ipso quod est substantiuū. scz pars vel aliquid huius t hoc supponit cōfufe.

Ar Signū vniuersale nō supponit cōfufe. cū sit adiectiuū t significa tiuū. ergo non habet vim ad hoc q aliquid faciat supponere cō fufe. Consequentia pbat. quia nihil dat alteri quod non habet. Dico dum q habere suppositionem orit ex significatione rei substantiue. s non potest suppositio cōuenire termino adiectiuo. sed habere speciem suppositiōis orit ex signis distributiuis. vel ex defectu signoz. t ergo signa be ne dant speciem suppositionis aut ad minus significant t ostendūt speciē s pprie nō dant suppositionem.

Item cōfularum suppositionū alia est cōfusa ne cessitate signi vel modi: t alia necessitate rei. vt cū dī cū oīs hō est aīal. ibi iste terminus homo mediante signo vniuersali confundit siue distribuit p quolibz suo supposito. t iste terminus aīal a parte p̄dicati po situs confundit necessitate rei. Et cū vnusquisqz ho mo suam habeat essentiaz inde est. q hoc verbum est necessitatē rei tenet p tot essentiaz: p quot hoibus te net iste terminus homo: t cum vnusquisqz homini insit sua aīalitas. ideo iste terminus aīal necessitate rei p tot aīalibz p qd hoibus iste terminus homo t p quot esse tijs hoc verbum est tenet. Unde iste terminus homo debet supponere cōfufe mobiliter t distributiue t cō fufe t distributiue tenet: qz tenet p oī hoīe. **Amobili**

Tractatus Suppositionū

¶ No. qz licet fieri descensum sub eo p qlibet suo supposito. vt ois homo ē aīal: ergo sortes ē aīal. hūte terminus aīal dicit cōfundi immobiliter: qz non lz fieri descensum sub eo. vt ois hō est aīal: qz ois homo ē hoc aīal. ibi em̄ sit pcessus a simplici suppositione ad psonalez sicut hic hō est dignissima creaturaru: qz hic hō vel alī qd homo vel rosa est pulcerrima floz: ergo aliqua rosa. Sed differūt in hoc qm̄ istis ē simplex suppositio ex pte subiecti. in illa No ex pte p̄dicati. Licet videat̄ oppositū esse quod superius dictū est. vt in hac p̄positione Quis homo est aīal: iste termin⁹ aīal in p̄dicato positus simplicē habet suppositionē cū pri⁹ dicebatur qz habet confusam. Ad hoc dicendū ē qm̄ qsdam. qz qz gen⁹ p̄dicat d plibus differētibus specie. ille termin⁹ aīal qm̄ tenet p ipā natura in cōi qm̄ qd est gen⁹ sic habet simplicem suppositionē. qm̄ aut q ipā natura ipius generis multiplicat p supposita hoīs. sic dicit̄ confusam suppositionē habere nō mobiliter sū immobiliter. Suppositio aut cōfusa mobiliter potest cū simplici incidere non qm̄ idem sed qm̄ diuersa. vt dictū est. Unde qm̄ hoc dicendū est q suppositio confusa mobiliter non potest simul esse cū simplici nec qm̄ idem nec qm̄ diuersa vt dictum est.

¶ Hic petrus hys. iuxta opinionē antiquoz ponit diuisionē suppositionis confuse non quidē vt eam affirmer svt postea eam reprober. qz nihil bene reprobat nisi prius funditus intelligat. dicit ergo suppositionū confusarum alia est confusa necessitate signi vel modi ⁊ alia necessitate rei. vt hic oīs hō est aīal. vbi homo supponit cōfuse p virtutē illius signi omnis. s aīal supponit confuse necessitate rei. quia talis attributio aīalitatē tali subiecto facit illud predicatū confundi p tot aīalibus p quot hoīb⁹ accipit homo in subiecto. eo qz vnusqzqz homo habet suam aīalitatē. Et cum vnusquisqz homo habeat suam essentiam etiam hoc verbum est necessitate rei tenet p tot essentis p quot hoīb⁹ homo tenet. Et subdit qz in diuersa p̄positione homo supponit confuse distributue ⁊ mobiliter gratia di-

uerfor
ter vt d
cens cū
go non
supponi
plication
fusa pote
dum feci

Que
fimo voc
sicut hic
litum. s
termin⁹
ille eqpo
sibile. qz
cesse ppo
possibile
cōfusa ne
fusa nece
rei qm̄ ten
eit distrib
ad distrib
tur a diu
dermos ⁊
standū
At
ea. Qm̄
vli. Du
te rei nō
te. vt in
ti sic. s
diate: ⁊

At
p
pif infer
fufe. i. ac
lic accep
pue nō
uplicare
contracti
At
la obiect
modo p

Petri Hys. Fo. XXVI

nerfor vt in textu declarat. si ille terminus aīal supponit confuse imobilitē vt declarat ibidem. Sed cōtra hoc format petrus hys. argumentū dicens cū dicit. omnis hō est aīal. iurta dicta supius aīal supponit simplr. ergo non confuse. Ad qd responderet q si aīal accipiat in rōne generis. tunc supponit simplr. sed si accipiat in rōne nature que multiplicat ad multiplicationē subiecti tūc supponit confuse imobilitē. et talis suppositio cōfusa potest materialiter coincidere cū suppositiōne simplici. que fit sūm gra dūm secundum.

Querit Quare aliqua vocat suppositio cōfusa necessitate signi vt modi et aliqua necessitate rei. Dicendū q aliqua suppositio vocat cōfusa necessitate signi qñ ppter signū fit distributio subiecti sicut hic. oīs hō est aīal. qz homo in subiecto distribuit p signū sibi appositum. scz oīs. Sic etiā aliqua dicit cōfusa necessitate modi. vt qñ aliquis terminus distribuit p modū que ponit in ppōne sicut fit in ppōne modalī: qz ille eqpoller signo vli distributio. sicut est de illis modis necesse et impossibile. qz necesse v3 oīs impossibile xō nlls. Dicēdo q hōiem currere ē necesse ppositio resoluit in istā oīs hō currit. sic etiā ista hōiem currere ē impossibile. resoluit in istā nlls hō currit. Et ex hoc etiā cōtingit q suppositio cōfusa necessitate signi vel modi ponit p vno mēbro diuisionis. et suppo cōfusa necessitate rei pro alio mēbro. Sed dicit suppositio cōfusa necessitate rei qñ terminus distribuit ex h q res fecit p terminū est i aliquo subiecto. qd est distributū. sicut ē in ista ppōne oīs hō ē aīal. aīal diuidit et distribuit. ad distributōem hōis in quo est. Sicut in fili. albedo necessitate rei diuiditur a diuisione pietis. et qz in dicta ppōne hoc xbn est fecit essentia sūm modum et cuiuslibet hōi inest sua essentia. sic etiā distribuit necessitate rei ad standū p tot essentijs p quolibet hōis homo.

Aī Diffinitio suppoīs cōfuse nō cōuenit supponi cōfuse necessitate rei q illa diuisio ē mala. vel diffinitio suppoīs cōfuse nō ē bene assignata. Aliis pbat. qz ibi nō est acceptio termini cōis p plibus mediante signo vli. Dicendū sūm sustinētes illā diuisionē q lz in suppoē cōfusa necessitate rei nō sumat pdicatū cū signo vli qd distribuit ipm imediate tñ mediate. vt in ista ppōne oīs hō ē aīal. aīal non primo distribuit si ex consequenti sic. scz qz homo distribuit et aīal est in hōie. quare etiā aīal distribuit mediate: et stat p pluribus.

Aī Verba nō supponit si copulāt. q male hic dicit q hoc verbū ē supponat cōfuse necessitate rei in ista ppōne hō aīal. Dicendū q h caput inferius p supiori. scz supponere p accipi. et est sensus q ē suppoit cōfuse. i. accipit cōfuse. Vel dicendū q sūm illos h xbn ē dicit esse essentie. et sic acceptū bene supponit. si sūm veritatē dicit cōformitatē extremor. et sic pprie nō supponit. Etiā si ita capet et ipi uolunt nō tamē oportet q multiplicaret ad multiplicationem subiecti. quia essentia sic significata nō ē contracta.

Aī In ista ppōne oīs hō ē aīal. aīal supponit simplr penes scdā spe ciē suppositionis simplicis. q non supponit cōfuse. Dicendū q il la obiectio ponit in littera et sic soluit. quia aīmal accipit dupliciter. vno modo p natura generis absolute sine ordine ad subiectū sic supponit sim-

Tractatus Suppositionum

pluriter. Alio modo accipitur aīal in ordine ad subiectū. ut est multiplicatum in
hōie ad eius multiplicationē et sic supponit cōfuse imobilit. et nō est in cōueni-
ens terminū alio et alio modo captū: aliter et aliter supponere. qz suppositio
variat sū diuersam acceptionem terminorū.

Sed ego credo impossibile esse terminū cōem in p-
dicato positū hīe suppositōem simplicez et confundi
mobiliter vel imobilitur signo vli exīte in subiecto af-
firmatiuo. ut oīs homo ē aīal. et sic de alijs consimili-
bus. qz ut vult porphyrus. Omne quod predicat de
aliquo. aut est magis eo. aut est equale ei de quo pre-
dicat. et intendit de predicatione p se. sed in hac ppōe
oīs homo est aīal est predicatione p se et non predicat
equale: q̄ maius. non accidentale. q̄ substantiale. non
dīa: ergo gen². sed natura generis multiplicata mo-
biliter vel imobilitur non est gen². ergo cū dicit. oīs
hō est aīal. cū ibi predicet gen² non esset possibile ter-
minū cōem multiplicari mobiliter vel imobilitur quī
hēat naturā generis. que iam actu non ē gen². sicut si
homo confunderet mobiliter vel imobilitur. iaz non ē
spēs. Itē hī idē videt p Aristotē. i pīo thopicoz dicen-
tem. qz omne qd de alio predicat aut predicat cōuersum de
eo aut non. Si conuersum ē diffinitio vel ppiū. Si āt
non conuersum predicat de re. aut cadit in diffinitionez
rei. aut nō. si non tūc est accīdēs. si cadit in diffinitionē
aut ē gen² vli dīa. non dīa. ergo ē gen². Et intēdit are-
sto: qz ibi sit directa predicatione et spēs subiiciat sū se vli
multiplicat: sū in hac ppōne hō ē aīal. est directa pēdica-
tio. et subiicit hō et non eāle predicat. neqz accidens ne-
qz gen². Quare non est possibile terminū cōem in pre-
dicato positū confundi imobilitur. Item omne vli qd ē
genus et totū in q̄titate ex opposito se habent: sed to-
tum in quātitate est duplex quod dā ē totū in quātita-
te completum: ut vbiqz confundit terminus cōis

mob
titat
term
simp
nus
in p
ut d
cū s
cū
cōia
fusu
non
hec
tē p
tū e
qz b
non
term
Al
dici
liga
mo
a p
qz b
li z
tum
hon
a p
aut
cie
fili

Petri Dis So. XXVII

mobilitate. ut omnis homo est animal. Aliud est totum in quantitate in completum et diminutum. ut ubicunque confunditur terminus communis immobiliter et multiplicatur terminus communis simpliciter: ergo si impossibile est totum in quantitate esse genus in quantum hominibus: non erit possibile terminum commune in predicatione positum confundi mobiliter et immobiliter: ut dicebat. Item compatio illa secundum quam inferiora reducuntur ad superiora opposita est proportioni secundum quam superiora reducuntur ad inferiora. secundum primam sumitur commune in ratione communis: secundum secundam sumitur commune multiplicatum siue confusum: cum ergo terminus communis ut sic sit in ratione generis non est possibile ipsum multiplicari in quantum hominibus. Et hec quatuor argumenta sunt concedenda. Causa autem propter quam movebantur facilis est ad soluendum quoniam est una: quia cum dicitur omnis homo est animal. cum unicuique hominum respondeat sua animalitas. siue sua essentia cum non possit esse homo quoniam sit animal: ideo dixerunt quod iste terminus animal tenetur pro tot animalibus pro quot hominibus hominibus. Quia autem in illo argumento nulla sit apparentia propter quod cum dicitur omnis homo est albus. necesse est quod tot animalitates intelligent in subiecto. quot sunt homines in quibus tenetur homo. Unde nihil est dicere quod habeat illas animalitates a predicatione cum ibi predicatur album. Unde dicendum quod homo logice loquendo non naturaliter ex ratione animalis et animalis componitur: ideo de se habet illarum animalitatum multiplicationem. Unde cum dico sic. Omnis homo est albus nullo modo habet illas animalitates a predicatione cum ibi predicetur albus ut dictum est. Sic autem in proposito cum ibi predicatur genus de specie. ut omnis homo est animal. In hac enim propositione subiicitur homo. in quo intelligitur multitudo

Tractatus Suppositionum

illarū aīalitātū: et predicat hoc genus aīal quod nullo modo cōfundit mobiliter vel immobiliter: sed stat ibi p natura siue p essentia ipi⁹ generis cōmunis de pluribus predicabilis. Un aīal predicat et aīal intelligit in subiecto sicut hic omne aīal rōnale est aīal. Si milis dico q hoc verbū est non confundit mobiliter vel immobiliter. qz q aīal esset vel existeret in hoc hoīe hoc habet subiectū de se anteqz in ppōne subijciat p dicato essentiali vel accidentalī. Et ppter hoc destrui- mus quandā diuisionē factā scz confusā suppositio nū. alia est confusa necessitate rei. alia ē confusa neces- sitate modi siue signi. Dicim⁹ em q oīs cōfusio sit ne- cessitate signi vel modi. vt cū dicis omne aīal rōnale ē aīal. iste termin⁹ aīal in subiecto posuit⁹ tenet necessita- te signi p omī aīali qd ē hō. Silt⁹ hic. oīs hō est aīal. iste termin⁹ homo tenet p omī hoīe. et non solū p ho- mine s etia p omī aīali qd est homo et ideo totintelli- gunt aīalitates. qd humanitates naturalr lo quēdo. qz eadē ē humanitas i quolibet indiuiduo hoīs fm viā logicor et non fm viā nature sic homo in cōi idez est vñ q sit hec aīalitas vl illa s est rōne materie. In via em nature humanitas mea differt ab humanitate tua p se. et aīa mea p quā cāt hūanitas mea in me. alia est ab aīa tua. p quā cāt hūanitas tua in te. Et ppterea s signū omne cōfundit hoīem: nō tñ cōfundit aīal in cōi. s aīal contractū ad hoīem p suas drās. vñ sequit q oīs confusio sit necessitate signi vel modi.

Hic petrus hys. reprobat predictam diuisionē quo ad illā ptem q predi- catū ppōnis vñs affirmatiue posset confundi mobiliter vel immobiliter signo vñ tñ existēte in subiecto. Et intēdit pbare q in ista ppōne oīs hō est aīal p dicatū nō pōt stare nisi p natura. et s pbat qtuor rōnibus. Prima su- nit⁹ ex Porphyrio et format sic. qdā p dicat de alio. aut p dicat de ipō. vt equale de equali. aut vt mat⁹ de uicino. et hoc ē verū de directa p dicatōne

que est
alio. s
dentat
de pñ
cat ge
catū n
feriora
q omī
biliter
dis aī
phicte
p dica
vt dñ
cum.
qd p
quen
ppōn
tate c
eiden
uerfa
qz tot
s aīa
ta rō
vñū
s ho
infe
vñū.
supp
cut
fuer
itist
la ef
cellū
in p
onē
cit
nū
li d
itū
sua
F
effu
toz
po
cu

que est hic. si in ista ppone non predicat equale de equali cum unum sit commune
 alio. & sequitur quod maius de minore predicat. Et hoc contingit dupliciter. uno modo acci-
 dentaliter quoniam predicatum est accidens subiecti. si talis predicatio non est hic. cum aial sit
 de diffinitione hominis. & erit predicatio essentialis. Et in tali predicacione predi-
 cat genus vel dicta. si aial non predicat ut dicta. & ut gen^{us}. & genus multipli-
 catum non est genus. & non potest aial sumi in dicta ppone. ut multiplicatum in in-
 feriora. Secunda ratio quod dicit Aristotle. primo Topicoz. distinguendo predicata.
 quod omne quod predicat de alio vel predicat de ipso convertibiliter vel non converti-
 biliter. si primum. tunc sunt duo predicata. scilicet primum & diffinitio. si istis mo-
 dis aial non predicat de homine. quod non convertitur secum. Si non convertibiliter hoc est du-
 pliciter. quod vel accidentaliter vel essentialiter. si primum sic est accens. si eo modo non
 predicat aial ut probatum est. Si essentialiter sic est genus vel dicta: si aial non predicat
 ut differentia. quod non contrahit hominem ad aliquam aliam speciem seu adesse specifi-
 cum. ergo est genus: si genus multiplicatum non est genus. ergo reddit idem
 quod prius. scilicet quod non potest sumi aial ut multiplicatum in ista inferiora. & per conse-
 quens non supponit confuse mobiliter vel immobiliter. Tercia ratio. si predicatus
 ppontis vltis affirmatiue distribuere. tunc sequeretur quod totum vlt & totum in q^uit-
 tate coincideret quod est contra diuisionem totum. Sequela probatur. quod conuenirent
 eidem. scilicet aiali. nam ex hoc quod aial predicat ut gen^{us}. sic habet rationem totius vni-
 uersalis. si si supponeret confuse. sic haberet rationem totius in q^uitate. quod patet
 quod totum in q^uitate sit quoniam terminus communis multiplicat in sua inferiora. si
 & aial distribuitur in sua inferiora tunc ponit sicut totum in q^uitate. Quar-
 ta ratio est. quod si aial acciperet in predicato confuse tunc non compararet ad inferiora sic
 unum ad multa. quod sicut in subiecto intelligitur multitudo ita etiam in predicato
 si hoc est contra comparationem superioris ad inferiora. quod superius comparat ad sua
 inferiora. sicut unum ad multa & e contra inferiora ad superius sicut multa ad
 unum. Cum igitur in dicta oratione aial stat in ratione generis videtur quod nec posset
 supponere confuse mobiliter nec confuse immobiliter. & iste quatuor rationes ut vi-
 detur Petrus hys. sunt concedende. Tunc ibi. Causa autem soluit rationem qua moti
 fuerunt ad dicendum quod aial in predicato supponeret confuse mobiliter que fu-
 it ista quod cuiuslibet hominis correspondet sua aialitas dicentes quod in illo argumeto nul-
 la est apparetia. quod cum dicitur omnis homo est albus. necesse est quod tot aialitates in-
 telligantur in subiecto quod sunt homines. & tunc subiectum non habet illas aialitates
 in predicato. cum ibi predicatum sit albus. & ergo subiectum ex se habet multiplicati-
 onem aialitatum. & non a predicato. Ergo a sibi cum dicitur omnis homo est aial ibi subij-
 citur homo. in quo intelligitur multitudo illarum aialitatum. & predicat aial quod
 nullo modo confunditur. si stat per naturam siue essentiam communem generis predicabi-
 li de pluribus. & sic suo modo dicitur de hoc verbo est. Et per hoc sufficienter destru-
 itur diuisio suppositionis confuse superius data. cum omnis confusio sit neces-
 sitate signi vel modi.

Ad Gen^{us} multiplicatum est gen^{us}. & due prime rationes supponunt falsum.
 Aliis probatur. quod de ratione generis est multitudo suppositoꝝ ipse dicitur. vel
 esse in pluribus ipse dicitur. Dicendum quod dupliciter est multiplicatio supposi-
 toꝝ. scilicet actualis & aptitudinalis. tunc dicendum quod multiplicatio actualis sup-
 positioꝝ non est de ratione generis vel speciei. & si genus actualiter intelligatur co-
 tineri in multis speciebus non est genus. ut isti volunt quod dicunt predicatum

Tractatus Suppositionum

Illius suppositionis. Omnis hō est aīal supponere cōfufe necessitate rei. Qd sic pr: qz genus in qtu gen? est vlt. s. de rōne vltis ē vnitas. i. vnitas re- pugnat multiplicatio actualis. Hic ē multiplicatio aptitudinalis: et illa nō repugnat vnitati. et talis multiplicatio est in genere siue vlti.

Aī est in hōie. qz etiā distribuit sicut hō. Dicendū qz duplī aliqd ē in alto. vno mō sic accūs in sūiecto. et tūc vērē qz illud qd ē in alto diuidit ad diuisionē eius in qz est: sicut albedo pietis diuidit ad diuisionē pietis. et hō est esse in alto realiter et qtuatiue. Alio mō aliqd ē in alto sicut supius in suo inferiori. quod ē esse in alto fm rōnē mī. et sic nō ē verū qd illud qd est in alto diuidat ad diuisionē illi? in quo est: qz intellectus noster apprehen- dit illud vt vnū manēs in oībus inferioribus suis. Sicut exempli gratia est vnus cōceptus generis preueniēs oīa inferiora. et qz potest cōceptus il- le de plibus pīdicari manēs vn? Si aut accipiat supius vt cōtractū ad sua inferiora actuali. tūc nō est aliqd vnū in diuersis inferiorib? neqz vt sic ē genus. qz genus multiplicatū est species.

Quot sunt spēs spēalissime supponū. Dicendū qz hūqz. scz discre- ta. naturalis. simplex. determinata et cōfusa. Et dicunt spēalissime. qz ampli? nō diuidunt in varias spēs supponū. s. tres sunt spēs subalterne scz cōmūis. accidentalis et psonalis. Et dicunt? ideo species sūalterne. qz quelibet eaz sūdiuidit in alias spēs. Et cū querit de supponē alieu? termi- ni. vt satis fiat querēt: debet rīso dari in spē spēalissimā. tūc em querēs certificat. Est aut sufficientia istaz spēz spēalissimarū talis. qz oīs suppo- sitio ē acceptio terminū substantiū. vel qz talis termin? substantiū ē singula- ris. et sic ē suppo discretā. vel cōis. et hoc ē duplī. qz vel talis termin? possit extra ppōem. et sic ē suppo naturalis. vel in ppōne. et hoc ē duplī. vel acci- pit p naturā cōmūis. et sic ē suppo simplex. vel p suppositis. et hoc duplī. qz vel ppō pōt verificari p vno supposito. et sic ē suppositio determinata. aut nō pōt verificari nisi p plibus. et sic ē suppo cōfusa.

Notandū Qz breuī et sūmaria cognitōe hāz spēz supponis ali- que ponunt regule. Et primo de supponē discretā po- nunt due rē. Prima est cuiuslibet ppōnis singular? subiectū supponit di- screte. vt subiecta istarū ppositionū. Sortes currit. iste homo currit. Secda regula est. Prius terminus singular? supponēs. et oīus termin? cōmūis sumptus cum pnoīe demonstratio primitiue speciei. vbicunqz ponat si- ue ante negationē a parte subiecti. siue post negationē a pte predicati sem- per supponit discretē. De suppositōe naturali non oportet dare regulā. qd solū termin? extra ppōnē politus supponit naturaliter vt patet supi. De supponē simplici ponunt quatuor regle. Prima ē. Termin? cōis qz sūiecti alieu? sedē intentioni et nō impedit p aliquod adiunctū supponit simplī. vt dicit hō est spēs. Secda regula ē pīdicatū cuiuslibet ppōnis vltis affirmati- ue. si sit termin? cōmūis cōmūis tēus nō impedit? supponit simplici. Tercia regula est. qz termin? cōis nō impeditus supponēs vel apponēs. Hō suppositōe actū appetēdi ad aliqd cōueniēs. supponit simplī. vt appe- to vinū. Quarta ē termin? cōmūis supponēs p suo fēato primario. sic qz non supponit p suppositis pīncipaliter. supponit simplici. vt hō est dī

gnissima cr
ma ē. Su
siue negati
est. Cuius
sit termin?
munis qz p
distribui
De suppo
firmatiue
ppōnis vlti
ue. Tercia
onē nō im
hōiem. A
se supponē
istas dictō
ponit cōfū
addit neg
nō hō. s. q
aliqbus ē
distribuit
sic aliqbus
font? ali
plū de scō
prz qz ista
ua ē. term
distributiv
est. Quic
minū nō
distribut
rigore pp
lis sic oī
supponit
Aī q
qz ille sp
qz in vno
pīa pter
spēs del
modū ac
eundē m
dū est. q
satis p
Qz
ficta nō
supposi

gnissima creaturarū. De suppositōne determinata ponunt tres regule. p^{ri}ma ē. Subiectū p^{ro}positiōis indiffinitē vel p^{ar}ticularis. siue illa sit affirmatiua siue negatiua supponit determinate. vt hō currit. hō nō currit. Scda regula est. Cuiuslibet p^{ro}positiōis p^{ar}ticularis vel indiffinitē affirmatiue totale p^{re}dicatū. si sit termin^{us} cōis p^{ro}ter supponere determinate. Tercia regula ē. oīs termin^{us} cōmuni^s q^{ui} ponit^{ur} p^{ro} duo distributiua cadētia ad ipm. inter que nlls termin^{us} distribubilis mediat supponit determinate. vt cū dicat^{ur} nō nlls hō currit. De sup^{po}sitiōe cōfusa ponunt nouē regule. p^{ri}ma ē. cuiuslibet p^{ro}positiōis siue affirmatiue siue negatiue subiectū supponit cōfuse. Scda regula ē. cuiuslibet p^{ro}positiōis v^{er}is negatiue p^{re}dicatū si sit termin^{us} cōis supponit cōfuse distributiue. Tercia regula ē. oīs termin^{us} cōis mediate vel imediate sequēs negatiōe nō impedit^{ur} in eadē cōpositiōe supponit cōfuse. vt fortes nō ē videns hoīem. Quarta ē. oīs termin^{us} includēs negatiōe facit terminū sequentē se supponē cōfuse et distributiue. Quinta ē. oīs termin^{us} sequens imediate istas dictiōes aliud. dñs et diuersum. et cū eis cōstruct^{ur} et nō impedit^{ur} supponit cōfuse. q^{ui} iste dictiōes includūt negatiōe. Sexta ē. termin^{us} cōis cui addit^{ur} negatio infinitas supponit distributiue. p^{er}z. q^{ui} bñ sequit^{ur}. fortes ē nō hō. q^{ui} fortes nō ē iste hō. nec iste hō. et sic de alijs. Septima r^{eg}la q^{ui} ponit^{ur} ab aliq^{ui}bus ē ista q^{ui} sineathegreumata p^{er} q^{ui} sit cōparatio equitat^{is} aut excessus distribuit terminū sequentē se imediate. Exēplū de p^{ri}mis. vt fortes ē ita fortis sic aliq^{ui}s hō. vbi ille ter^{ti} hō supponit distributiue. q^{ui} expoⁿⁱt sic. fortes est fortis et aliq^{ui}s hō ē fortis. et fortes nō ē magis vel min^{us} fortis aliq^{ui} hoīe. Exēplū de scdis. vt si dicat^{ur} leo ē magis fortis q^{ui} hō. ubi hō distribuit^{ur}. Ex alijs p^{ar}z q^{ui} ista ē falsā. leo ē ita fortis sicut aīal mūdi. v^{er}z p^{er} ex^{po}nētes. Scda u^{er}o ē. termin^{us} imediate sequēs cōparatiū aut suplatiū ab eo rect^{us} supponit distributiue. vt cū dicat^{ur}. fortes ē fortior eq^{ui}. aut leo ē fortissim^{us} aīalū. Non est. Quicqd^{am} mobilitat imobilitatū imobilitat mobilitatū. i. q^{ui}qd^{am} facit terminū nō p^{ro} distributū tenen distributiue facit p^{ri}us distributū tenen nō distributiue. vt cū dī. nō oīs hō currit. Et p^{re}dicat^{ur} p^{ar}z q^{ui} h^{ab}et p^{ro}positiōes sūt in rigore p^{ro}positiōis cōcedēde. musca ē ita fortis sicut omē aīal. musca ē ita debilis sic omē aīal. musca ē fortior oī aīali. musca ē debilior oī aīali. q^{ui} aīal sp^{eci} supponit determinate vigore isti^{us} v^{er}ime regule.

Ad Suppositiō cōfusa et simplex nō vident^{ur} eē spēs spēalissime. q^{ui} nō sūt q^{ui}nc spēs spēalissime. Alijs p^{ar}bat^{ur}. q^{ui} bñt alias spēs ibi se. Dicēdū q^{ui} ille spēs que ponit^{ur} in sup^{po}sitiōe simplici nō sūt p^{ar}te spēs. s^{ed} sunt q^{ui}du^s. q^{ui} in vno gradu p^{er}fecti^{us} iueni^{unt} sup^{po}sitiō simplex q^{ui} in alto. vt q^{ui} termin^{us} accipit^{ur} a p^{ar}te subiecti respectu p^{re}dicati scde intētiōis. Hoc aut^{em} nō fit in spēs. q^{ui} spēs debēt eq^{ui}l^{iter} p^{ar}icipare gen^{er}. Etia^m spēs sup^{po}sitiōis variant^{ur} penes diuersū modū accipied^{um} terminū. s^{ed} in sup^{po}sitiōe simplici sū omēs spēs termin^{us} bñt eundē modū accipied^{um}. q^{ui} accipiunt^{ur} p^{ro} natura. Sed de sup^{po}sitiōe cōfusa dicēdū est. q^{ui} scdm mēbrū illi^{us} diuisiōis sufficienter ē reprobata. et q^{ui} relinquit^{ur} satis p^{ar}bat^{ur} q^{ui} suppositiō cōfusa sit spēs spēalissima.

Quod In quot discrepant moderni ab antiquis in termin^{us} suppositiōis. Dicēdū q^{ui} in q^{ui}nc. p^{ri}ma discrepātia est. q^{ui} ipsi dicunt q^{ui} ficta non supponant. vt chimera hyrcoceruus. Et hoc probant sic. quia suppositiō est acceptiō termin^{us} pro aliquo. sed ficta non accipiunt^{ur} pro ali-

Tractatus Suppositionū

quo, ergo nō supponūt. Minore pbant: qz nō fecant rem. Scda discrepā
tia est: quia dicūt illud non posse supponere. qd nō potest demonstrari de/
monstratione ad sensum. Et ex hoc dicūt qz adiectiua nō supponūt. et etiā
termin⁹ cōis acceptus p natura nō supponit. Ad motum est. qz suppo debz
esse p aliquo firmo et raro. s. maior firmitas regi⁹ in rebus demonstrabilib⁹
ad sensus. Tercia discrepātio est. qz dicūt terminū extra ppōnez non sup
ponere. Et hoc sic pbant. qz supponere est alicui pdicato aut appposito sup
positū reddere. s. hoc nō fit qm termin⁹ ponit extra ppositionē. et sic nō sup
ponit. Quarto discrepant. qz ponūt suppoem materialē p suppoem sim/
plici. et hoc ideo: qz negāt vlt. et sic dicūt terminū fecantē vltē nihil fecare. et
p cōsequens non supponere formaliter: s. solū materialr. Quinto qz diui
dunt suppoem in cōfutam necessitate signi vel modi. et in cōfutam necessita
te rei. vt patuit. Sed moderni in oībus istis motuīs decipiunt. et ratio
nes eoz nō cōcludunt. ideo solū de sunt p ordinē. Ad primā qz dicendum
est qz licet ficta nō accipiant p aliquo qd cōplete a pte rei existat. tñ accipi
unt p aliquo quod est apud intellectū obiectiue. s. voces et termini nō sūt
immediate signa rerū ad extra: s. rerū apud intellectū cōceptarū. vtz in pmo
pibermetas. et ergo illi termini substantiui dicūt supponere qui accipiunt
p aliqua re cōcepta. Sed dices. Chimera nō fecit rem cōceptā. ergo nō
supponit p aliquo. Hīs pbāt. qz nihil est in intellectu qm prius fuit i sen
su. s. res significata p chimera nō fuit in sensu. ergo nō est i intellectu. Di
cendū qz duplices sunt sensus. scz exteriores et interiores. s. pposita pposi
tio intelligat de sen u interiori. qz oīs spēs intelligibilis est prius in sensu
interiori grā fantasimatis anteqz sit i intellectu. Et qm dicūt. nihil est in
sensu interiori qm prius fuit in sensu exteriori. Dicendū qz lz chimera nō
fuit in sensu exteriori fm se totam: tñ bene fm ei⁹ ptes. et hoc sufficit. Ad
scdā est dicendū. qz si hoc esset verū. tñ multi termini substantiui nō sup
ponerēt. qz tñ fm ipos supponūt. vt cū dicūt. ens qd nō demonstrat est. ibi
est ibiectū ppōis nō pōt stare p aliqua re demonstrata. qz ipm repugnat de
monstratōi et tñ supponit. Et ad motuū eoz dicendū. qz illa que nō demon
strant ad sensum pnt etiā hēe firmitatē ex mō fecandi. qz scz substantiue fecāt
et ergo supponūt. Ad terciā dicendū qz supponere accipit duplici. vno mō
pnt esse sub appposito. et sic termin⁹ non pōt supponere cē ppōem posit⁹
Sic autē hic nō accipit supponere. Alio mō supponere ē accipi p suo fca
to. vel est suū fecatū ad intellectui ponere. et sic etiā termin⁹ extra ppōez sup
ponit. qz accipit p suo fecato vel supposito. Sed dices si termin⁹ nō sup
ponit pdicato. cui ergo supponit. Dicendū qz supponit intellectui suū si
gnificatū. et h cōuenit termino extra ppōem. Ad quartā dicendū qz lz non
sit pfectum vltē in rebus ad extra. est tñ in rebus cōceptis. que sūt obiectiue
apud intellectū. Et qz termin⁹ sic acceptus nō supponit mālr. ptz ex Aresto.
qui dicit in terciā pprietate substantiē qz scda substantia fecat qle qd. et si fuit
tunc non ponunt mālr. Etā aresto. primo pibermetas diuidit rem i vltē
et pliculare. si ergo vltē est res incōuenienter negat a modernis qz vltē nihil
sit. Quid aut sit dicendū ad qntam sufficienter patet ex dictis circa diui
sionem textus.

Sint pimus liber paruoz logicā.

noni
tes cu
nē su
tiuis
Iste t
de supp
minoz
uoz p
bat. qz
ergo rē
et primo
qz termi
oz aīce
ptū dīc
esse ē ac
latim g
cū a cō
te late
lū de re
Af
piunt
qū i e
tūc dīc
cedent
sequer
ea prac
grā am
nere ad
nunt. v
tū nō
translu
ponunt
intēda
one ter
quo ad
nū. Et
positio

Elatiuū est duplex. Vno mō relatiū est cui
esse ē ad aliud se hīe: et hī relatiū ē vnū de de
cem predicamētis. Aliud ē relatiū qđ ē ante
late rei recordatiū. qz vt vult P^hilosoph⁹ i mi
norū suō voluīe. Relatio ē añ late rei recordatio. vt for
tes currit qđ mouet. ibi hoc relatiū qđ facit recordatio
nē siue relatiōez dī sorte qđ ē res añ lata. Qmissis tñ rēla
tiuis fm primū modū. de relatiis scđo mō hī itēdum⁹.

Iste tractatus scđs paruoz logicaliū in quo postqđ pe. hys. determinante
de suppositiōibus terminoz absolutoz. sñr erequit de suppositionib⁹ ter
minoz respectiuoz. Et est rō ordinis ista. qz suppositio terminoz respect
uoz p⁹supponit suppositionē terminoz absolutoz. ergo eā sequit. Añs p⁹
bat. qz relatiua supponūt sua antecedētia et antecedētia sua sunt absoluta.
ergo rē. Alia rō est. qz suppositio dicit analogice de terminis supponētibus
et primo dicit de illis qui principali⁹ supponūt sñ isti sunt termini absoluti
qz terminū respectiui sñ accētia respectiua. et qđ nō puenit eis suppositio nisi grā su
oz antecedētū. P⁹mo ergo dīndū relatiū vt eliciat mēbz suo pposito a
p⁹m dicens. relatiū dicit dupl⁹. qz aliqđ ē relatiū logicale. et ē cui⁹ totum
esse ē ad aliud qđāmodo se hīe. et sic ē vnū de decē p⁹dicamētis. Aliud ē re
latiū grāmaticale. et ē añ late rei recordatiū. Et illā diffinitōez pbat p lo
cū a cōiungatis. nā relatio est añ nō late rei recordatio. ergo relatiū est añ
te late rei recordatiū. Antecedēs ē P⁹philosoph⁹ i maiori volumine. Et so
lū de relatiuo grāmaticali est hic ad ppositum.

Ad Relatiua nō supponūt. qđ supflue hī agit de eoz suppositiōib⁹. Añs pro
bat. qz sūt adiectiua. sñ adiectiua copulāt. qđ. Dm qđ adiectiua co
piunt dupl⁹. vno⁹ adiectiue. et sic copulāt. Alio mō accipiunt adiectiua in
qđtū i eis includunt aliqđ ibstātia. et sic pnt supponere grā ibstātiui inclusi.
tūc dicit qđ si capiāt relatiua grā suoz antecedētū p ut includunt ante
cedētia. sic supponūt. qz tūc fm scātōez sunt substantiua. Et qđ dicit ex isto
sequeret qđ relatiū accidētis nullo modo supponeret. cui⁹ tñ oppositū p⁹
ea practicabit⁹. Sequela pbat. qz nō pōt supponere grā sui vt dictū ē nec
grā antecedētis. qz tale añs nō supponit cñ sit adiectiū. Dicēdū qđ suppo
nere accipit dupliciter. vno mō p⁹ e. et sic soluz terminū substantiui suppo
nunt. vel illa que includūt in se terminū substantiū. et sic relatiua accidē
tiū nō supponunt. Alio modo accipit supponere transsumptiue. put scilz
transsumit ad suū gen⁹ quod est acceptio. et sic etiā relatiua accidēt⁹ sup
ponunt. i. accipiunt p eodem cum suo antecedēte. Et qđ P⁹philosoph⁹ hys hoc
intēdat pty ex ordine quē obseruat. qz in primo tractatu agit de suppositi
one terminoz absolutoz. qbus cōuenit suppositio fm se. Deinde in scđo
quo ad eius principiū de relatiuis substantiue. que supponūt grā antecedē
tiū. Et in fine determinat de relatiuis accidētū quibus nō cōuenit sup
positio nisi grā generis. qz genus suppositionis quod est acceptio potest

Tractatus Relatiuorum

transsumi p ipsa suppositione. qz est regula de transsumptione fin retbo / res q infer^r potest transsumi p superiori. si transsumptio non sit nimis obscura.

¶ Relatiua p se supponunt. & nō gfa antecedentiū suor. Hīs pbat cū dicit. dñs currit. ibi pater & dñs sunt relatiua & supponunt p se. Dicantū q duplex est relatiuū. scz logicale hoc p se supponit. & hoc qñ sciat abstractiue. Aliud est relatiuū grāmaticale. & est recordatiuū rei añ late. l. ante dicte. & tale relatiuū p se nō supponit. de quo hic dictū est. qz de oib⁹ terminis p se supponētibz satis dictū est.

¶ De relatiuo grāmicali spectat determinare ad grāmaticū. & non ad logicū. Dicendū q in diuersis sciētijs hñ pōt determinari d eo dē. dūmodo hoc fiat in ordine ad diuersas passiōes. Et rō est. qz sciētie nō variant penes subiecta māl accepta s formaliter. qz formalis rō subiecto rum sumit in respectu ad diuersas passiōes. Sic aut fit de relatiuo gram micali. qz de ipso determinat in grāmatica fin ordinē ad passiōē que est cōgruitas. s in isto tractatu determinat de eo in ordine ad supponētiū.

¶ Quare hic nō determinat de relatiuo logicali cū tñ hoc magis spe ctat ad logicū. Dicendū q pe. hñ. hic determinat de vna passiōe termini que dē suppositio. Relatiū aut grāmaticale hñ spālē modū sup ponēdi. qz nō supponit nisi gfa sui añt. s sic nō ē de relatiuis logicibus qz si illa capiant substantiue supponūt sicut alij termini absoluti.

¶ Relatiuū logicale est terminus respectiū. & non supponit sicut ter minus absolutus. Dicendū q termin⁹ dicit dupliciter respecti uis. vno mō quia respicit suū correlatiuū. Alio modo qz respicit suū aīce dens. & solū hoc scdo mō termin⁹ respectiuus dicit hñ aliū modū suppo nendi a termino absoluto.

¶ Relatiuorum aut quedā sunt relatiua substantie. vt q ille & similia. Quedā hō sūt relatiua accidentiū. vt ta lis qualis tant⁹ quāt⁹. Relatiū aut substantie ē qd re fert eandē rē in numero cū suo antecedēte. vt ille.

Hic pñr diuidit relatiuū grāmaticale dicēs. relatiuorum quedā sunt relati ua substantie. vt q ille. & quedā accētis. vt talis qlis. Nō diuisionis est. Itā offie relatiuū refert añs. vel g refert ipm p modū substantie vel accidentis. si pñmū. sic est relatiuū substantie. si scdm hñ est relatiū accidētis. Hñ rela tiuū hñ ē qd refert eandē rem in numero cū suo añte. vt plato currit q mo tuer. Relatiū añtis est qd refert eandē rem in spē. vel refert suū añs p mo dū denotatiōis. Sed q nō possit referre eandē rē in numero pñz. qz relati uum accētis refert accētis vel aliquid p modū accētis. s impossibile ē idēz accētis in numero esse in diuersis subiectis. Quia ergo relatiuū & suū añs referunt ad diuersa subiecta. sic est impossibile q relatiū accidētis faciat recor. lationē eiusdē accidētis in numero. sicut pñz dicēdo. Socrates est al bus & talis est plato. ibi significat vna qualitas inesse forti. que etiā sciat inesse platonē. s talis nō pōt esse eadē in numero.

¶ Qñ dicitur Femina saluauit que dānauit. ibi est relatiuū substantie

et tunc
let. W
dem ren
li. & tunc
tunc rel
p psona
dario su
pue del

¶ tia. So
cendū
fert ren
dum su
Et per
stantis

It
uerfi
in nu
spu
latiū
poni
cede
qui

Hic p
uision
le. & q
latiū
oimō
relati
tam. &
pñmū
poni

¶ su an
tece
denti
cedē
pñmū
tū
cū a

et tamen non refert eandem rem in numero. ut de se ptz. ergo diffinitio non valet. Dicendum quod quod relatiuum substantie proprie accipitur. tunc refert semper eandem rem in numero. sed aliquando accipitur improprie. ut in relatione unipersonali. et tunc non oportet quod referat idem in numero cum suo antecedente. Dicitur tunc relatio impersonalis quando non habet ordinem ad suppositum. quod significat impersonalem. Et quod illa relatio sit impropria patet. quia relatio substantie est recordatio substantie alicuius in ordine ad actum. sed actus est supposito. ergo proprie debet relatio fieri ad suppositum.

Ad istam orationem. Albedo est in pariete quam video. ibi quam est relatiuum substantie. et tamen non refert antecedens quod est substantia. Secunda pars probatur. quia albedo est de predicamento accidentis. Et videtur quod non dicitur relatiuum substantie quod referat substantiam. sed quia refert rem significatam per modum substantie. quia ergo albedo significat per modum substantie. sic relatiuum quod ipsam refert dicitur relatiuum substantie. Et per oppositum quandoque contingit per relatiuum accidentis refert substantiam per modum accidentis. ut sortes est humanus quod est petrus.

Item relatiuorum substantie: quedam sunt relatiua diuersitatis. ut alius. Et est illud quod refert eandem rem in numero et supponit per alia. ut sortes currit et alius disputat. Quedam vero idemnitatis. ut qui ille idem. Relatiuum autem substantie idemnitatis est quod refert et supponit per eodem in numero per quo supponit suum antecedens. ut sortes currit quod disputat: ibi hoc relatiuum qui refert sortem: et supponit per sorte.

Hic ponit aliam diuisionem relatiuorum. et est subdivisio vniuersalis dictae de diuisionis dicens. Relatiuorum substantie quedam sunt idemnitatis. ut qui ille. et quedam diuersitatis. ut alius reliquus. Ratio diuisionis est. quia relatiuum substantie potest dupliciter referre suum antecedens. Uno modo per modum idemnitatis que sumitur secundum relationem et suppositionem. et sic est relatiuum substantie idemnitatis. Alio modo non secundum omnimodam idemnitatem. et sic est relatiuum substantie diuersitatis. Unde relatiuum substantie idemnitatis est. quia refert eandem rem in numero cum suo antecedente. et supponit per eandem rem. ut sortes currit qui mouetur.

Ad hoc diuisionis. Antecedens probatur. quia relatiuum est recordatiuum sui antecedentis. sed relatiuum diuersitatis refert aliquid diuersum ab antecedente. ut infra magis patebit. et sic non facit recordationem sui antecedentis. Dicendum quod relatiuum diuersitatis simpliciter facit recordationem sui antecedentis. et simpliciter refert suum antecedens: sed non supponit per eodem ante se relatiuum idemnitatis. Exemplum. ut sortes currit: et alius a sorte mouetur. ibi illud relatiuum alius supponit per alio a sorte. sed tamen facit recordationem de sorte cum dicitur alius a sorte. ergo est relatiuum.

Tractatus Relatiuorum

Relatiuorum substantie idemnitatis quedam sunt nomina
ut quis quidem. quedam sunt pronomia ut ille ipse. Breue relatiuo-
rum pronominum idemnitatis quedam sunt reciproca. ut sui si-
bi se cum suo possessiuo. ut suus sua suum. Alia vero non re-
ciprocum. ut ille idem. Relatiuum autem reciprocum dicitur non quod
sit patiens: sed quod ponit modum patientis super substantiam
agentis: quod aliquid est patiens et aliquid est modus patientis:
quod patet per hoc quod nuncius potest esse patiens: ut dicendo
sortes percutit sed non potest habere modum patientis. Et si mo-
dus patientis semper est in obliquo. Et sic patet quod aliud est
patiens et aliquid est modus patientis. Si queratur quid ad-
dat patiens per relatiuum reciprocum. Breviter quod addit idem-
nitatem substantie et ponit eam sub modo patientis. ut sor-
tes videt se. ibi substantia que prius erat agens ponitur
sub modo patientis. ut in his pronominis se. Et relatiuum sic potest
diffiniri. Reciprocum est quod facit substantiam agentem sub
modo patientis. Et sic. Reciprocum est idem quod sui ipsi
passiuum: et ideo hoc relatiuum sui facit per modum patientis in
que dicitur transire actus ubi: nuncius autem facit per modum
agentis. Breue si queratur quare pronomen sui caret notio. Vi-
cendum est quod solutio patet ex premissis: quod agens non potest fa-
cere patiens siue sub modo patientis. nisi in obliquo: sed ipse nuncius
dicit modum agentis. et ideo natura notie repugnat nature
huius pronominis sui: et ideo non potest habere notiam.

Hic petrus hispanus ponit aliam divisionem dicens. Relatiuorum idemnitatem
quedam sunt nomina. ut qui que quod. Quedam pronomia. ut ille. Et sumitur illa di-
uisio penes modos significandi communes relatiuorum. quod illa que sunt nomina
significant modum habere et quietis et determinare apprehensionis. Sed illa
que sunt pronomia faciunt per modum indeterminate apprehensionis. et hoc est ve-
rum de pronominibus quod se ponunt. quod pronomia accepta in demonstratione et relati-
one sunt magis determinata quam sua actia. sicut patet de ista oratione. alax venit
ad troiam. ille fortiter pugnavit. que est magis determinata quam illa oratio
in qua loco relatiui ponitur autem sicut ista. alax venit ad troiam. et alax for-
titer pugnavit. quia dubium est an de eodem. Hic fiat sermo aut non

vt infra dicet. Tunc ibi (Itē relatiuorū pnoim) Subdit alter membruz dicte diuisionis dicens (Relatiuorū pnoim. quedā sunt reciproca. vt sui sub. alia sunt nō reciproca. vt ille idē) Et est rō ibidiuisionis ista qz relatiuum ibe p̄t dupl̄r supponere p eadem re in numero cū suo ante. vno modo absolute. et sic est relatiuum nō reciprocū. Alio mō fm quandā pprietatē sui quā conuenit relatiuis sp̄ialis mod⁹ referēdi suū aīe. et sic ē relatiuum reciprocū. de quo vlt̄ri⁹ in textu ad longū p̄sequit̄.

Queritur Quid sit relatiū reciprocū. Dm qz relatiū reciprocū ē qd refert ibam agentē sub mō patiētis. vt cū dicit. sortes pcutit se. ibi sortes est ibā agens. et fecit per hoc relatiū (se) p modū pat. entis. qz p modū illi⁹ in quo suscipit actus pcutientis. An aliud est esse patiēns et habere modū patientis. quia cum dicitur. iohannes verberatur. ibi iohannes bene est patiēns. sed non habet modū patiētis. qz mod⁹ patiētis sp̄ fecit i obliq et n̄ i recto. p̄ correlarie. qz (sui) relatiū reciprocum non potest habere n̄m. quia reciprocum est sibi p̄ passiuum et tuperaddit patienti modum patientis. modus autem patientis repugnat n̄o. qz mod⁹ patientis fecit solū in obliquo.

Ad Suus deriuatiue est reciprocum. et tamen habet n̄m. Dicendum qz licet (suus) deriuatiū habeat n̄m tamen in illo n̄o non est reciprocum. sed in obliquo tantum. vt cum dicitur. sortes diligit suas vaccas ibi (suas) est reciprocū. et ponitur in obliquo. qz in actō pluralis n̄eri.

Ex p̄dictis ptz qz relatiua idēptitatis referūt eādē rem cū suo ante: et semper supponūt p eadem re in numero. Et ex hoc ptz qz maior est certitudo per relatiuum idēptitatis q̄ p suū aīcedens loco relatiui positum: vt hō currit: homo disputat: qz dubiū est vtz de eodem hoīe dicatur. Sed cum dī: homo currit et idem disputat: certū est qz de eodem dicatur: hoc ei patet per p̄scianū dicentē in maiori suo volumine: Ajax venit ad troiam. et ajax fortiter pugnauit: dubiū est an de eodem aiace dicatur an de diuersis. Sed cū dī ajax venit ad troiam et idem fortiter pugnauit de eodem aiace in numero statim intelligitur Et sic patet qz maior est certitudo per relatiuum idēptitatis q̄ p suū antecedēs loco talis relatiui positū.

hic infert quedam correlaria. p̄mum est qz omnia relatiua substantie idēptitatis non reciproca referunt eandem rem in numero cum suo antecedente. et supponunt p eadem re in numero. Et isto correlario explicando omnes diuisiones supra dictas talis elicitur regula. que etiam

Tractatus relatiuorū

infra ponitur de suppositōne relatiuorū. q̄ relatiuū substantie idēp̄tita-
tis non reciprocum supponit eodem modo sicut suū antecedens. vt for-
tes currit qui mouetur. ibi qui supponit discrete. Aliud exēplum. vt oīs
homo qui currit mouetur. ibi qui supponit confuse sicut suū antecedēs
Tunc ibi. Et hoc patet. Infert scdm correlariū dicens q̄ maior scatur
certitudo per relatiuum idēp̄tatis q̄ per iūū aīis loco relatiui positiū
Nam cum dicitur ayax venit ad troyam. ⁊ ayax pugnauit. dubiū est vtrū
sit idē ayax qui venit ad troyam. ⁊ qui ibidē pugnauit vel non. sed qñ dī
ayax venit troyam. ⁊ idem pugnauit fortiter. tunc est certior snia.

Al' Homē ē certi⁹ q̄ p̄nomen. q̄ diceret' certi⁹ ayax venit ad troyam
⁊ ayax pugnauit. q̄ p̄ dī ayax venit ad troyā. ⁊ idē pugnauit. Hīs
pbat. qz nomē scatur deīate. s̄ p̄nomē scatur p̄ modū idēitate app̄hēnsiōis.
Dm q̄ p̄nomē extra relatōz ⁊ demōstratōz ē incerti⁹ noīe. th ī relatōe
ē certi⁹ ipo. Et qñ dī. maior sit certitudo p̄ nomē p̄p̄riū q̄ p̄ nomē alienū
q̄ sit maior certitudo p̄ aīis q̄ p̄ relatiuū positiū loco aīis. Dd̄z q̄ ex p̄-
te equocatōis latētis ē minor certitudo. qz maior equocatio est in pro-
p̄is noīb⁹ q̄ in alienis.

Solet aut dubitari circa relatiū idēp̄tatis. vtrūz
deceptio facta ex diuersa relatione fiat s̄z equocatio
nē vel s̄m īphibologiā: vel s̄m aliquā aliā fallaciaz
vt dicendo hō videt asinū qui ē rōnalis. ibi hoc re-
latiuū qui potest referri ad hunc terminū q̄ est asinus
et sic sunt ibi diuerse relatōes: et q̄ s̄m aliquos so-
let ibi puenienter assignari equiuocatio. S̄z p̄trariū
arguitur. hoc nomen qui s̄m quod est relatiuum scatur
rem vnā equaliter se hntem ad illū quod scatur per
modū substantie: vt color qui est in corpe: loc⁹ q̄ cō-
tinet rem locatā. et sic de alijs: ergo deceptio scā ex
diuersa relatione non facit equocatōz. Itē hoc noī
qui s̄m quod est nomen scatur substantiā infinitā: sed
ista substantia infinita apta est finitari tam per vnūz
accūs q̄ p̄ aliud: ergo cū illa substantia infinite sum-
pta sit vna ⁊ p̄t referre quodlibet accūs. q̄ significatō
hui⁹ relatiui erit vnā: quare sequitur q̄ ibi non erit
equiuocatio. Itē rō cuiuslibet relatiui s̄m qd̄ relati-
uum est tantū vna hec. s. res ante lata vel rei ante la-

te recordatiuū: ergo omne relatiuum fm q̄ relatiuū
 participat vñū nomen ⁊ vñam rationē. ergo relatiuū
 non est equiuocū inquantum est ante late rei recor-
 datiuum: ergo particularia relatiua: vt qui ille ⁊ ali⁹
 inquantum sunt relatiua suorū antecedentiū non sūt
 equiuoca. Si aliquis obijciat q̄ hoc relatiuum qui
 alterius est rationis fm q̄ tenetur in hoc anteceden-
 te homo: ⁊ alterius fm q̄ tenetur in hoc anteceden-
 te asinus: vt in predicta oratione: ergo est p̄mune. ⁊ ha-
 bet rationes diuersas. ergo est equuocum. Bōm ē q̄
 hoc argumentū non valet: nam assumit quasi posset
 p̄bari q̄ q̄libet vniuocū esset equiuocū. vt aial eēt
 equuocū h̄z q̄ ē homō vel fm q̄ est in homine: ⁊ aliaz
 h̄z rōem fm q̄ ē equ⁹: vel fm q̄ ē in equo: ⁊ sic hoc
 nomē aial aliā h̄z rōem h̄ ⁊ ibi. ⁊ est cōe non tñ equo
 cū h̄ vniuocū. Soluendū ē breuiter. q̄ sicut vniuoca
 dicūtur habere eandē rōem non fm se. sed in vniuoc-
 co vniuocante: vt hō bos equ⁹ ⁊ filia in aniali. Sicut
 oia relatiua dicūtur habere eandē rationē non fm se
 s̄ i referēte siue i relatione. ⁊ etiā hñt eūdē modum.
 ideo vniuocant i eo. s̄ ille obijciebat de rationibus
 relatiuorum fm se. Unde predictas obiectiones ab
 ista concedimus: et ideo concedimus q̄ deceptio fa-
 cta ex diuersa relatione non est fm equiuocationem
 Item illa deceptio est in ordinatione dictionum in-
 ter se: ergo est in oratione: quia ordinatio dictionum
 nihil aliud est quam oratio: ergo non equiuocatio.
 cum equiuocatio solum fit in vna dictione. Item q̄
 ibi non sit amphibologia p̄batur. q̄ vbiunq̄ sit am-
 phibologia. ibi est constructio vnius cum alio: vt in
 hoc exemplo patet. liber Aristotelis. quo ad primū
 c ij

Tractatus relatinorū

modū q̄ ad scdm modū vt i hoc: litt^a araf: q̄ ad tertiu
vt i hoc: scit seculū. Et fm hoc pz iducie p oēs mo-
dos amphibologie. q̄ vbiq̄q̄ ē amphibologia: ibi
est p̄structio vni⁹ cū vno tantū: sed vbiq̄q̄ sunt di-
uersa relatio non ē p̄structio vni⁹ cū vno tantū: imo
vni⁹ cū diuersi: q̄ deceptio facta ex diuersa relatione
non facit amphibologiā. Itē vbiq̄q̄ ē deceptio ex
eo q̄ aliq̄ dictio p̄t referri ad diuersa ē p̄positio v̄l di-
uisio. sed deceptio ex diuersa relatione ē ex eo q̄ ali-
qua dictio p̄t referri ad diuersa: ergo deceptio ex di-
uersa relatione est compositio vel diuisio: et hoc idē
concedimus.

Hic circa dicta mouet vnā dubitatōz de relatiuis idempritatibz. et est tal
Atrū deceptio facta ex relatione fiat fm equiuocationē vel fm aliam fal-
laciā. Et facit tria. primo pbat quatuor rōnibus q̄ nō fit fm equuocatōz
Scdo pbat q̄ non fit fm amphibologiā. Tercio infert conclusiue q̄ fit f3
p̄positionē et diuisionē. Est igr p̄ia rō talis. relatiuū substantie idemprita-
tis fecit vnā rem equaliter se h̄ntem ad omne id qd̄ fecit p̄ modum
substantie. ergo non est equiuocū. Hīs pz dicendo. color qui est in corpe
locus qui continet rem locatā. Seda rō ē declaratiua p̄cedēns. et sic sumi-
tur nihil cui⁹ tam fecit q̄ res fecit est vna est equiuocū. sed tam signifi-
catio hui⁹ relatiui qui q̄ res significata est vna. ergo nō ē equiuocū. Mi-
nor pbat. qz fecit substantiā infinitā que potest finitari et terminari p̄ qd̄ li-
bet aīz. ergo res significata est vna. et p̄ oīs etiā fecit. Alie rōnes satis
clare patent in textu. Tunc ostēdit secundo q̄ ibi non est am̄ hibologia
tali ratione. quia omnis deceptio que est amphibologica procedit ex di-
uersa constructione vnius cum vno. vt patet inductiue in singulis modis
sed vbiq̄q̄ est deceptio ex diuersa relatione te. min ibi ē cōstructio vni-
us cum diuersis. ergo deceptio proueniens ex diuersa relatione termini
non causat amphibologiam. Tercio infert conclusiue q̄ ibi fit fallacia cō-
positionis et diuisionis. quod sic probat. qz deceptio pueniens ex eo q̄
determinatio potest fieri ad diuersa determinabilia est compositio et diui-
sio. sed deceptio que est ex diuersa relatione termini puenit ex eo q̄ aliq̄
determinatio potest fieri ad aliqua diuersa determinabilia. ergo est com-
positio vel diuisio. Minor patet in isto exēplo. hō videt aīnū q̄ ē rōnal.

Quare pe. hys. nō pbat dictū suū in fallā accē⁹ figure dictionis.
et i fallacijs extra dictōz. Dm q̄ in illis manifestū ē eo q̄ falla-
cia figure dictionis peccat penes multiplex dictionis fantasticū. vnā fal-
laciā dictōz respiciens. Sed fallacie quidem extra dictōz appennā habēt

Pe

ex pte

As

litū. et

asimū q̄

et refer

cedent

am̄ re

nd aut

apte c

Ar

paria.

cū asim

cedent

et dic

Ar

pro al

antece

qz se e

cto ex

vt se

us d

reco

talie

sup

bi g

cur

suū

rela

per

aliu

sum

ab

id

b ph

Petri I^odis. Folio XXXIII

ex pte rei. hic aut est deceptio ex parte dictōis.

Notandū Quācūq; iunt duo antecedētia eque apta ad relati-
uū tūc relatiū referēdo p̄pinq̄ facit sensum cōpo-
sitū. ⁊ referēdo remoti⁹ facit sensum diuisiū. In isto tñ exemplo hō vidz
asini q̄ est rōnalis. relatiū referēs aīns remoti⁹ facit sensum compositum
⁊ referēs aīns sibi p̄pinq̄ facit sensum diuisiū. Eius ratio est. qz aī-
cedentia in isto exēplo nō sunt eque apta. sed primū aīns aptius p̄struitur
cum relatiuo. eo q̄ conuenit secū in casu. ⁊ ergo facit sensum p̄positū ali-
ud aut facit sensum diuisiū. eo q̄ disconuenit cum eo in casu. ⁊ sic min⁹
apte cum aliquo relatiuo constituitur.

Aī Relatiū apti⁹ p̄struitur cū illo antecedente cū q̄ p̄imi⁹ ponit. s.
hoc est illud aīns asini. igit̄ ⁊ c. Bōni q̄ hoc est v̄x si cetera sint
paria. vt hic homo est asinus qui est rationalis quia ibi qui apti⁹ p̄struit
cū asino eo q̄ ambo sunt nī casus. ⁊ ergo debet constitui euz proximo aī-
cedente. sed in predicto exemplo. primus aīns ponitur in obliquo. vt pa-
ter dicendo. hō videt asinū qui est rōnalis.

Aī Qui equiuocatur in dicta oratione. ergo in ea est fallacia equi-
uocationis. Antecedens probatur. quia potest capi pro homine aut
pro asino. Dicendum q̄ ibi non equiuocatur. quia licet ibi sint diuersa
antecedentia. tamen in illo relatiuo qui manet eadem ratio relationis.
qz sp̄ est recordatiū rei ante late. q̄ est ratio relatiui. ergo relatiū qui i di-
cto exemplo non equiuocatur.

Equitur de relatiuis diuersitatis. Relatiuum
diuersitatis ē qd̄ sup̄pōit p̄ alio ab eo qd̄ refert
vt sortes currit: ⁊ ali⁹ disputat: ibi hoc relatiū (ali-
us) refert sortes et supponit p̄ alio a sorte. ⁊ ita facit
recordationē de sorte. De relatiuis aut diuersitatis
talis datur regula. Si relatiū diuersitatis addatur
superiori fit inferi⁹. ⁊ si addatur inferiori fit sup̄i⁹: ver-
bi gr̄a cū dī aliud ab aīali currit. ergo aliud ab hoīe
currit: ibi ē loc⁹ a sp̄e ad gen⁹ siue a pte subiectia ad
suū totū v̄le. qz i hac p̄positione aliud ab aīali. hoc
relatiū diuersitatis aliud cū additur aīali qd̄ est su-
peri⁹ ad hoīem facit ip̄m inferi⁹. et in hac p̄positione
aliud ab hoīe additur inferiori. s. hoī: ⁊ ergo facit ip̄-
sum sup̄i⁹. ⁊ ergo aliud ab aīali est inferius ad aliud
ab hoīe: ⁊ ideo ibi ē loc⁹ a sp̄e siue a parte subiectia.

Postq̄ pe. h̄s. deīauit de relatio ibe idēp̄tatis diffinitie ⁊ diuisiue.
⁊ p̄hr agit de relatio ibe diuersitatis rō o: dis ē ista. qz idē ē aī. diuersiū
e. iij.

Tractatus relatiuorum

et non est ante multa. Sed relatiuū sbe idēptitatis refert eandē rem in numero et supponit p eadē re in nūero cū suo ante. g relatiuū sbe idēptitatis pcedit relatiuū sbe diuerſitatis. qd supponit p alia re in nūero. Et diffinit. sic. relatiuū sbe diuerſitatis ē qd supponit p alio ab eo qd refert. vñ qd refert eandē re in spē cū suo ante. et supponit p alia re in numero. vt fortes currit et ali⁹ disputat. Deinde ponit vnā regulā de relatiuis diuerſitatis q est. Relatiuū diuerſitatis additū ſupiori facit ipm inferi⁹. et additū inferiori facit ipm ſupi⁹. vt aīal ē ſupi⁹ ad hoīem. si is aīali addat relatiuū diuerſitatis et etiā hōi. tūc fit hō ſupi⁹ ad aīal. vt cū dī aliud ab aīali currit. g aliud ab hoīe currit. ibi arguit a pte ſubiectia ad ſuū totū ſiue a ſpecie ad gen⁹. et nō ſequit⁹ ecōtra. aliud ab hoīe currit. g aliud ab aīali currit. qz nō valet pñā a ſupiori ad inferi⁹. Et ſile est ſi negatio negās aut infinitans addat ſupiori vel inferiori. qz tūc etiā facit de ſupiori inferi⁹ et econtra. vt bñ ſequit⁹. hoc ē nō aīal. g hoc ē nō hō. et nō econtra. qz nō hō ē illd a q nō ouertit ſubſtēdi pñā. g ē ſupi⁹. Exēplū de negatōne negante. vt hōc nō est aīal. g nō ē hō. s nō econtra.

Quā relatiuū diuerſitatis hz iſā vim de qua loquit⁹ regula. Dīz q ipaz hz a negatōe incluſa. Sicut exēpli gñā aīal ē ſupi⁹ et in pl⁹ bō aut est inferi⁹ et in mun⁹. si g vtriq addat negatio aut relatiuū diuerſitatis includēs negatōz tunc plus negat in ſupiori q in inferiori. et ſic dī ſupiori ſit inferius. et de inferiori ſupius.

Aſt. Breſto. dicit qrtō topicoz q nō entis ſi ſūt gñā neqz ſpēs. s nō hō et nō aīal ſūt nō entia. g nō ſūt gñā neqz ſpēs. et pñis negatio non p̄t facere de ſupiori inferi⁹ et econtra. Dīm q quīs nō entia nō ſunt p pue genera vel ſpēs. hñt tñ modū generis et ſpēi. et ſic frequēter illud qd ē magis cōe dicim⁹ eē gen⁹. et illud qd ē min⁹ cōe dicim⁹ eē ſpēm. ſi q ſint de ſpēs et genera. s qz hñt modū ſpēi et generis. Et ſic dicit pñs q ens opinat⁹ eē gen⁹ entis et nō entis. nō q ſit vez gen⁹. s qz ē equocū analo. gū et nō vñuocū. s hz modū gñis eo q ē magis cōe.

Aſt. Qñ dī. ē nō aīal. g ē nō hō. ibi est argumentū ab oppoſitis in pñā ecōtrario. qz arguit a deſtructōne pñis ad deſtructōz añtis. g nō arguit ibi ab inferiori ad ſupi⁹. Dīm q quīs ibi ſit pñā econtrario rōe negatōis oppoſite. affirmatiōis. tamen virtualiter arguitur ibi ab inferiori ad ſupius. Et ſi ē incōueniēs q in eadem orōe ſint diuerſe habitudines logicales. ſm tamen diuerſa. et ſic est ibi eadem conſequentia materieliter ſed non formaliter.

De relatiuis idēptitatis talis datur regula ab antiq̄s. Nulla ppō inchoata a relatiuis idēptitatis hz p̄dictoriā. Et assignāt talē cām. qz cū dī oīs homo currit et ille disputat: hoc relatiuum ille hz respectū ad hoc añs hō ppter dependentiā ſue relatiōis ſed cū negatio aduenit ppōni inchoate a relatiuo dicendo ſic: ille non disputat: tunc negat verbū qd ſeq̄

tur et non negat respectu relationis quem habet ad antecedens: ergo negatio non negat totum quicquid affirmatio affirmat. Sed non contradicit: sed cum hoc sit in qualibet propositione inchoata a relativo: sequitur quod nulla propositio inchoata a relativo habet contradictionem. Sed contra hoc obijcitur. quicquid pertingit affirmare pertingit et negare de quolibet supposito. sed verbum pertingit negare de quolibet supposito. Sed et pertingit affirmare de quolibet supposito quod est dictio relativa. Sed quolibet propositio inchoata a relativo habet contradictionem. Item quolibet propositio siue enuntiatio que est una habet contradictionem: sed propositio inchoata a relativo dummodo ibi non sit aliqua dictio equoca. neque propositio subiiciantur neque predicantur est una propositio: Sed propositio inchoata a relativo habet contradictionem. Item dicit aristoteles. primo per hermeneias: circa affirmationem et negationem quod uni affirmationi una negatio est opposita: et econverso una affirmatio uni negationi est opposita. Sed affirmationi inchoate a relativo negatio una est opposita. quod procedemus dicentes predictam regulam esse falsam. Ad rationes eorum rursus quod relatum propter ad ans et propter ad subiectum cui subiicitur. Et cum affirmatio et negatio sit oratio affirmativa et negativa alicuius de aliquo vel alicuius ab aliquo: sed est predicatum de subiecto. Ideo si cut per diffinitionem predictam affirmationis et negationis affirmatio et negatio respiciunt tamen modo proportionem subiecti ad predicatum. Sed in propositione inchoata a relativo non sumit contradictionem per proportionem relatum ad ans: quia ille respectus non est ibi propter naturam affirmationis. nec propter dependentiam subiecti in quantum est subiectum. sed propter dependentiam eius quod est subiectum. Sed tamen est quia aliud est subiectum in quantum subiectum. et id quod est subiectum. et aliud est predicatum in quantum predicatum. et illud

Tractatus relatiuorū

qđ ē pđicatū. ⁊ sic qđcđ affirmat i ppōne inchoata a
rlatio: negat i sua pđictoria: qđ pđictoria isti? ille di
sputat: ē ista: si ille disputat. negatōe pposita flatio.

Hic ponit regulā de relatiuis idēptitatis que data est ab antiquis. ⁊ est
talis. Nulla ppō inchoata a relatiuis idēptitatis hz pđictoria. Exempli
grā ddo. sortes currit ⁊ ille disputat. ista ppō. ille disputat ppter motuuz
qđ supi? tangebatur. in argumēto nō hz pđictoria. s. pe. hyl. illd motuuz
iprobatur trib? rōnib?. de quib? videbit in qstione seqnte.

Quā ppō inchoata a relatio hēat pđictoriam. Ddm q sic. qđ iste
contradiciunt. ille currit. ille non currit. ⁊ tñ incipiūt a relatiuo.
Et q ppō inchoata a relatiuo habeat contradictoriā pbat in textu tri
bus rōnibus. Prima ratio est. quicquid contingit affirmare de aliq con
tingit etiā negare de eodem ⁊ econtra. vt dī pīo perhermenias. sed con
tingit verbum de relatiuo affirmari. ergo etiā contingit verbum de eo
dem negari vt ille currit. ille non currit. Secunda ratio est. oīs enuncia
tio vna simplr habet contradictoriā ppōnem. s. ppō inchoata a relatiuo
est vna. q habet contradictoriam. Maior patet pīo pbermenias. s. mīor
pbat. qđ ibi non pđicatur multiplex neq pđicantur plura de vno. aut
vnū de pluribus. ergo est vna. Tercia rō. omni affirmationi ē negatio op
posita. ⁊ econtra. q affirmatōni inchoate a relatiuo est negatio opposita.
Hīs est pbi primo pbermenias. vbi dicit. quicquid contingit affirmare
etiā contingit negare.

Affirmatio i pđictorijs hz negare totū qđ affirmatio affirmat. s. hoc
nō facit i oīoe inchoata a relatio. q nō pōt facere pđictorias. Mīor
pbat. qđ relatiuū hz depēdētā ad suū aīs. quā dependentiā negatio i
ppōne nō tollit. Et istd ē motuū antiquoz q hanc pīe nitunt defendere
Ddm q sibiectū ppōnis inchoate a relatio hz duplicē ppatōz. vnā habet
ad verbū cui sibiect. ⁊ alā hz ad suū aīs. Tūc dī. q affirmatio ⁊ negatio
in ppōne inchoata a relatio hz attēdi penes respectū relatiui ad verbū. et
nō penes respectū ⁊ hīndinē relatiui ad aīs. Rō hui? est. qđ primus re
spect? puēt sibiecto i qstū sibiectū ē. qđ sic dī sp i ordīe ad pđicatū. sedō at
respect? puēt sibiecto si i qstū ē sibiectū ē. s. vt relatiū ē. ⁊ sic sibi accidit.

De relatio idēptitatē n reciprocō tal dat regla. oē
relatiuū idēptitatē n reciprocū hz eādē suppoēz quā
hz suū aīs: vt cū dī. oīs hō currit ⁊ ille ē sortes: hoc
relatiuū supponit p oī hōie. qđ sensus ē: oīs hō cur
rit ⁊ ille ē sortes. i. oīs homo ē sortes: Dico at (n re
ciprocū) qđ cū dī oīs homo videt se: n ē sensus. i. oīs
homo videt oēm hōiem: vñ loc? h? relatiui se si licz
ponere suū aīs loco at alteri? licet ponere.

Hic po
relatiuū
ante. hō
le est for
qđ relati
videt se.
Ex quo p
relatiuū

Affirmatio

anteced

i. p. ppō

Affirmatio

currit ⁊

do demo

latue. ⁊

de patet

monstra

Affirmatio

rem p

dnā i

substā

albed

uū aū

tionie

Alia

refert

ciden

to: qđ

subie

Hic pe

suppo

nare de

dit acci

per mo

tis refe

modū a

Petri Hispani. Folio XXXVI

Hic ponit vnā regulā de relatiuis idēptitatis nō reciprocis. q̄ tal' est. oē relatiuū subitātie idēptitatis nō reciprociū hz eandem suppoēm cum suo ante. hoc est supponit p eadem re in numero cū suo ante. vt hō currit ⁊ ille est sortes. sensus est q̄ hō currit ⁊ ille hō est sortes. Et dī nō reciproci qz relatiū reciprociū nō hz eandē suppoēm cū suo ante. vt si dicat. oīs hō videt se. nō ē sensus q̄ oīs hō videt oēm hoīem. sed q̄ qlibet hō videt se. Et quo patet q̄ loco relatiui reciproci nō licet ponere suū ans. sicut loco relatiui non reciproci.

Añt supponit p se ⁊ relatiuū p aliud. q̄ nō supponūt eodē modo. Dm q̄ licet relatiuū vni supponendi trahat originaliter ab antecedēte. ⁊ sic non supponit a se. tñ nihil phibet ipm supponere per se. i. p. p. nū modū fēdi quo respectū hz ad suppositū sue notionis.

Añt Contingit antecedens supponere confuse. ⁊ relatiuū discrete. ergo contra regulam. Antecedens probatur dicendo. omnis homo currit ⁊ ille mouetur. Dicendum q̄ ille potest capi dupliciter. vno modo demonstratiue. et sic semper supponit discrete. Alio modo capitur relationaliue. ⁊ sic eius suppositio variatur ad variationem antecedentis. Unde patet q̄ pronomina fm se non supponunt. sed quando ponuntur i demonstratione ⁊ relatione sic suppoēm sortiuntur.

Abito de relatio substantie dōm ē de relatio accidentis: Relatiuū at accētis ē qd̄ refert eandem rem p modū denominationis: vt tale q̄lerē: Tñ h̄ est dñā relatiū substantie ad relatiuū accētis: qz relatiuū substantie refert rē vniuocā p modū quod quid est: vt albedo q̄ ē in pariete: color qui est in corpe: Relatiuū aut accētis ē quod refert rem suā p modū denominationis: vt sortes ē alb⁹ ⁊ talis est plato: ⁊ sic de alijs. Alia aut dñā datur eorundē: qz relatiuū substantie refert idē i nūero cū suo antecedente: Relatiuū vō accidentis refert idē i spē: vt sortes ē alb⁹ ⁊ tal' est plato: qz idē accētis in nūero non potest esse in diuersis subiectis. sed bene idem in specie.

Hic petrus hispanus postq̄ expediunt se de relatiuis substantie ⁊ eorū suppositionibus. Consequenter in isto vltimo capitulo incipit determinare de relatiuis accidentium. Ratio ordinis est. quia substantia prece- dit accidens sed relatiuum substantie refert antecedens quod significat per modum quod quid est. vel per modum substantie. ⁊ relatiuum accidētis refert antecedens quod fēat per modum denominationis. id est per modū accētis dispositis. ergo relatiū sbe pcedit relatiū accētis. Et rela-

Tractatus de latinorum

num accidentis est quod refert eandem rem cum suo antecedente per modum denominationis. i. per modum accidentalis dispositionis. ut sortes est albus et talis est plato. Et denominare est aliquod subiectum accidentis liter disponere. ut dicendo. homo est albus. ibi hoc nomen albus denominat hoc subiectum. i. hominem esse album. Et subdit aliquas differentias inter relatiuum substantie et accidentis. Prima est. quia relatiuum substantie refert eandem rem per modum vniuersationis. sed relatiuum accidentis refert eandem rem per modum denominationis. Secunda est quod relatiuum substantie refert suum antecedens per modum quod quid est vel per modum substantie. et relatiuum accidentis refert suum antecedens per modum accidentis. Tercia dicitur est. quod relatiuum substantie refert eandem rem in numero. sed relatiuum accidentis refert eandem rem in specie tantum. Cuius ratio est. quia accidentia scata per animas et per relatiuum sunt in diuersis subiectis. et hoc ideo. quod accitio capit numerositatem a subiecto. Si ergo sunt plura subiecta oportet plura accidentia esse numero.

Ad Dicendo. sortes est rationalis humanus sensibilis. et sic de alijs et talis est plato. ibi hoc relatiuum talis reiterat noticiam substantie cum omnia illa sunt in predicamento substantie. Item quod licet differentie sint substantiales secundum rem. sunt tamen accidentales secundum modum quod scantur per modum alijs adiacentem. et sic etiam non predicatur propriissime per modum vniuersationis.

Ad Relatiuum accidentis refert eandem rem in numero cum suo antecedente. ergo non refert solum eandem rem in specie. His probatur dicendo. sortes est albus modo et talis fuit heri. ibi talis refert eandem rem in numero cum suo antecedente. quia est eadem albedo que fuit heri in sorte et que est hodie in eodem. Dicendum quod relatiuum accidentis refert suum antecedens dupliciter. Uno modo secundum quod hoc accidens est in diuersis subiectis per comparationem ad diuersa subiecta. et sic semper refert aliam rem in numero a suo antecedente. quia idem accidens in numero non potest esse in diuersis subiectis. Alio modo refert accidens vnius subiecti. sub diuersa tamen differentia temporis. et sic bene refert idem accidens numero. sed textus loquitur de relatiuo accidentis primo modo.

Relatiuorum autem accitio. aliud est relatiuum idempnitatis: ut talis: aliud vero diuersitatis ut alter. Relatiuum accidentis idempnitatis est quod refert eandem qualitatem in specie et supponit per eadem in specie: ut sortes est albus et talis est plato. Relatiuum autem accitio diuersitatis est quod refert eandem qualitatem in specie. sed supponit per alia diuersa in specie: ut sortes est albus et alteriusmodi est plato. Differt autem relatiuum substantie idempnitatis a relatiuis

Pe

accid
putat
latiuu
ciden
cie. M
tiuu
vero
rum
qued
lis ta
ditiu
refer
stran
culer
pnte
redd
prec
latiu
tur:
ad m
tur
fuit

hic
et aliu
est qu
eodem
accid
et sup
alter
supp
tas e
disce
cena
ud q
ud e

accidentium idemprimitatis. quia relatiuum substantie idemprimitatis refert eandem substantiam in numero. Relatiuum autem accidentis idemprimitatis non refert idem accidens in numero: sed solum refert idem accidens in specie. Relatiuorum accidentis idemprimitatis: aliud est relatiuum quantitatis continue: ut quantus tantus. aliud vero quantitatis discrete: ut quot tot. Item relatiuorum numerorum: quedam sunt nomina ut totidem. quedam sunt aduerbia ut totiens. Sciendum quod talis tantus totiens totidem possunt dici relatiua: reddituiua: et demonstratiua. Relatiua ut si ad presentes referantur. Demonstratiua: ut cum dicimus demonstrando mare: tale est rubeum: et demonstrando herculem: talis fuit plato. Si autem non referuntur ad presentes siue per demonstrationem rerum presentium tunc sunt reddituiua: quia reddunt responsionem interrogationi precedente: ut qualis est plato talis est sortes. Relatiua vero sunt quando sine interrogante proferuntur: ut talis est sortes qualis est plato. Et quandoque ad nomina adiectiua specialium accidentium dicuntur ut ethiops est niger et talis est coruus et sortes fuit albus et talis fuit plato.

Hic diuidit relatiuum accidentis. nam aliquod est idemprimitatis ut talis. et aliud est diuersitatis. ut alter. Unde relatiuum accidentis idemprimitatis est quod refert eandem rem in specie cum suo antecedente. et supponit per eodem cum suo antecedente. ut sortes est albus et talis est plato. Relatiuum accidentis diuersitatis est quod refert eandem rem in specie cum suo antecedente et supponit per aliam rem in specie. ut sortes est albus et alteriusmodi est plato. ubi alteriusmodi est relatiuum accidentis diuersitatis et refert albedinem. sed supponit pro alio colore ab albedine. scilicet blauio vel nigro. Et quia equalitas dicit unitatem quantitatis que est duplex. scilicet secundum formam continuitatis et discretionis. ideo fin hoc sub diuidit relatiuum accidentis idemprimitatis diuersitatis. quod quoddam est relatiuum quantitatis continue. ut tantus quantus. aliud quantitatis discrete. ut quot tot. Relatiuorum quantitatis discrete. aliud est noiale. ut quot tot. aliud aduerbiale. ut totiens quotiens. Tunc

Tractatus ampliacionū

Analiter ponit vñū notabile qđ valet ad agnoscedū q aliq̄ relatiua sup̄
posita vltra naturā relatiōis pñt esse demonstratiua. ⁊ redditua siue respō
siua. ⁊ dicit q̄ ista relatiua talis qualis tantus quantus tot ⁊ totidē ⁊ sic
de alijs bñt triplicē naturā. qñq̄ em̄ sunt demonstratiua. ⁊ hoc qñ p ipsa
īdicam⁹ rem pñtem. vt talis est paul⁹ demonstrādo iohē. Qñq̄ dicuntur
responsiua. ⁊ hoc qñ ponūtur post interrogatōz. vt cū qñtur. q̄lis est
paulus. rñdet talis. Et qñq̄ sunt relatiua. ⁊ hoc qñ p verbū absolutū si
ne demonstratōe ⁊ interrogatōe pferūt. vt q̄lis ē paul⁹ tal⁹ ē iohes.

Qñ Qñō differūt alter ali⁹ ⁊ aliō. Dñm q̄ sic. qz ali⁹ dicit diuersita
tē suppositiālē. vt ali⁹ pater ali⁹ fili⁹ ali⁹ spūsanct⁹. Sed alter dī
cit diuersitatē accidentalē. vt sortes ē alb⁹ ⁊ alter ē iohes. ⁊ etiā idē pōt
esse alter a se ipso. vt sortes sedēs ē alter a se ipso stante. Sed aliud dīc
ueritatē eēntiālē. vt hō est aliud ab asino.

Notandū Relatiuū idēptatis siue substantiē siue acciden
tis semper refert suum antecedens ī recto vt sortes
est albus ⁊ talis est plato. Sed relatiuum diuersitatis siue substantiē si
ue accidentis refert suum antecedens ī obliquo. vt sortes currit. ⁊ aliud
a sorte disputat. Et pro ampliori noticiā suppositionis terminoz relati
uoz notande sunt septem regule. Prima est. relatiua substantiē idēpti
tatis non reciproca eodem modo supponunt sicut sua antecedentia. Se
cunda regula est. relatiuū reciprocz quando refert terminum discretum
habet eandem suppositionem cum ipso. qz tunc loco relatiui licet ponere
suum antecedens. Tercia. quando relatiuum reciprocz refert terminum
eodem non vniuersaliter sumptum eodem modo supponit. vt homo videt
se. Quarta. qñ relatiuū reciprocz refert antecedens vltiter sumptum. tūc
non supponit sñr cū ipso. qz refert supposita singulatim ⁊ non coniūctim
Quinta relatiuū substantiē diuersitatis supponit p alio. Sexta relatiuuz
accidētis idēptatis supponit p eodem. i. p eadem re ī specie accipitur.
Septima. relatiuū accidentis diuersitatis supponit p alia re ī spē. Et ē
pla sufficienter patent ī his que dicta sunt. Et tantum de suppositiōib⁹
terminoz relatiuoz.

**Personalis suppositio ē acceptio termini cois p
suis inferiorib⁹. Cuius alia est determinata: alia
confusa vt prius patuit.**

Iste est tercius tractatus partialis huius septimi tractatus Petri hys.
In quo determinatur de ampliacione. ⁊ postea ī quarto de restrictiōe
resumit diffinitionem suppositionis personalis pñt positi. ⁊ similiter
diuisionem subiungens aliam diuisionem proposito deseruiēte. qua di
uiditur ī ampliātam ⁊ restrictam dicens q suppositio personalis est ac
ceptio termini communis pro suis inferioribus. cuius est alia determina
ta ⁊ alia confusa. vt prius patuit. Et hic diffinit suppositiōem persona
lem ad denotandum q ampliatio fundatur ī suppositione personali. et
non ī alia suppositionis specie.

Petri hys. Folio XXXVIII

Quare tractat^r suppositionū pcedit tractatū ampliatiōis. Dicendū q^d io. q^d cōtra z magis p^ruta sunt p^riora. s^{cilicet} suppo est passio cōtra q^d ampliatio. & zc. Maior pbat^r. q^d inata ē nobis via pcedēdi a cōminuorib^{us} ad spēcialiora p^rimo p^risicorum. Sed minor patet. q^d ampliatio habet solū fieri circa vnā spēm suppositionis. s^{cilicet} circa suppositiōem personalem. sed suppositio continet sub se multas species. Unde bñ seq^{uitur} hoc ampliatur. ergo supponit sed non econtra. Secundo. q^d ampliatio in sua diffinitione assumit suppositionem. ne ergo pcedat ex ignotis pmitit suppositiones. Sed tractatus ampliatiōum pcedit tractatum restrictionum. q^d ampliatio est perfectior p^roprietas q^d restrictio. ergo pcedit. Hīs patet. q^d ampliatio augmentat supponētem z restrictio diminuit sed augmentatio ducit rem ad perfectā quantitatem. z diminutio ducit rē ad imperfectam quantitatem. ideo patet ordo.

Quid sit subiectū huius tractatus. Dicendū q^d terminus ampliabilis. Ratio. q^d ē q^d cōmuniūmū in tali scia consideratū. cui passio p^ris tractatus conuenit. ergo est subiectum istius tractatus. Hā passio istius tractatus est ampliatio passiva. quia hic Petrus hys. d^{icitur} minuat q^{uā} terminus ampliatur z non q^{uā} ampliā. s^{cilicet} ista fundatur i termino ampliabili. Et formatur sic demonstratio. quicquid extēdit a minore supponē ad minoz hoc ampliā. s^{cilicet} terminus ampliabilis est hmoi. ergo terminus ampliabilis ampliatur ibi in p^relusione p^redicat^r p^rpria passio de suo subiecto in concreto. q^d in abstracto de eo verificari non p^{otest}. Et nō p^{otest} terminus ampliāns esse subiectū. q^d ampliatio de qua hic agit fundatur solū i supponē p^rsonali. sed terminus ampliāns nō supponit p^rsonalit^{er} q^d nō supponit cū sit adiectū vel sine abegreūa. q^{uare} p^rz q^d p^rincipāl^{iter} h^{ic} de terminat^r de ampliatiōe passiva q^d conuenit termino ampliabili.

Ad hoc ponit diuisio terminoz ampliāntū z nō ampliāntū. & videt^r q^d termin^{us} ampliāns sit h^{ic} subiectū. D^{icendum} q^d termin^{us} ampliāns accipit dupl^{iter}. Uno mō absolute z fin se. z sic nō considerat^r hic. Alio mō accipit et habet ordinē ad terminū ampliāntū. z sic considerat^r h^{ic}. q^d scia nō solū considerat subiectū. s^{cilicet} etiā ea q^d h^{abent} ordinē ad subiectū z p^rincipia ei^{us}.

Ad Suppo est passio termini. & non ampliatio. Teneat^r p^ria. q^d ab vno non p^{ossunt} egredi plura. D^{icendum} q^d suppo z ampliatio nō egrediūtur ab vno eodē mō sumpto. q^d suppo est passio termini scātis substātie. z ampliatio est passio termini supponētis p^rsonaliter. Vel d^{icendum} q^d nō est inconueniens plura ab vno pcedere ordinē quodam sicut hic fit.

Ad Disputa nō fundant^r in seinuicē. s^{cilicet} suppo z ampliatio sūt hmoi. & ampliatio nō fundat^r in supponē. D^{icendum} q^d nō sūt ad seinuicē disp^{ar}ate. s^{cilicet} vna depēdet ab alia. z in ea fundat^r. q^d ista ampliatio fundat^r in supponē sicut inferi^{or} in supiori. nā iste tractat^r h^{ic} se p^rur ad tractatū suppositionū. z h^{ic} subiectū ist^{ius} tractat^r s^{ub}it subiectū tractat^r supponū.

Quare hic diffinit^r z diuidit suppoem p^rsonalē cū hec ex pcedenti b^{on} sufficiēter sit nota. D^{icendum} q^d hoc fit diuers^{is} rōnib^{us}. q^d in tractatu supponū diffinita est tanq^{uā} spēs supponis. h^{ic} aut diffinit^r eo q^d ē fundamentū ampliatiōis z restrictiōis. Et quo patet q^d termin^{us} singularis supponens diferete. aut termin^{us} supponens naturaliter vel simpl^{iter} non

Tractatus ampliationū

ampliat. Rō primi. qz ampliatio extendit terminum a pauciorib⁹ suppo-
sitis ad plura. sed terminus singularis non habet plura supposita. & non
potest ampliari nec restringi. Ratio secundi. quia terminus supponēs na-
turaliter accipitur per se & sine addito. sed terminus ampliabilis vel re-
stringibilis semper accipitur cum adiuncto. s. cum termino ampliante vel
restringente. Ratio terci. quia ampliatio est extensio termini communis
ad plura supposita. sed terminus supponens simplr non habet ordinem
ad supposita quia capitur pro natura simplici. vt dictum fuit superius.

Ad Terminus supponens naturaliter potest ampliari & etiam restri-
gi. ergo ampliatio & restrictio non solum fundantur in suppone p-
sonali. Antecedens probatur cum dicitur homo potest currere. ibi homo
ampliatur. & anteqz ampliatur supponit naturaliter. Dicendum qd emi-
nus supponens naturaliter & retinens illam suppositionem non amplia-
tur nec restringitur. sed quando ampliatur aut restringitur. tunc ampli⁹
non supponit naturaliter.

Ad Terminus discretus potest ampliari & restringi. & Antecedens p-
batur dicendo. antichristus potest esse. fortes albus currit. ibi em
antichristus ampliatur. & fortes restringitur. Rōm qd duplex est amplia-
tio. nam quedam est respectu suppositoium & pprie dicta. & talis nō con-
uenit termino discreto. quia talis non habet supposita. Alia est respectu
tempoium & improprie dicta. & sic terminus discretus potest ampliari. &
quia petrus hispanus postea loquitur de ea que est simul suppositoium
& tempoium ideo dicendum est ad propositum. qd terminus discret⁹ non
possit ampliari. Et quando dicitur terminus discret⁹ potest restringi qd ad
supposita. ergo etiam potest sic ampliari. Antecedens patet dicendo io-
hannes fabat. Dicendum qd terminus discretus discrete & vniuoce ten-
tus nec potest ampliari nec restringi. s. equoace sumpt⁹ bñ pōt limitari.

Ad Terminus supponēs simplr ampliatur. Assumptū pbatur dicen-
do hō necessario est spēs. Rōm qd licet posset ampliari quo ad tē-
pora tantū. non tamen potest ampliari quo ad tempora & supposita simul
atur. Et quando dicitur. omnis terminus communis potest ampliari &
ad supposita. sed terminus supponens simpliciter est terminus commu-
nis. ergo ampliatur quo ad supposita. Maior probatur. quia terminus
communis fecit plura ad que potest extendi. Dicendum ad minorem qd
terminus dicitur cōis duplr. vno mō. qz fecit aliqd cōis. & sic termin⁹ sup-
ponens simplr dī cōis termin⁹. Alio mō dī cōis. qz hz ordinē actualē ad
plura iferiora & supposita. & sic termin⁹ supponēs simplr non dī commu-
nis. sed talis est solum ampliabilis.

Itē suppositionū psonaliū: alia est restricta et alia
ampliata. & ita ampliatio & restrictio habent fieri cir-
ca suppositionē psonalē. Restrictio ē coartatio fini-
ni cōis a maiori suppositione ad minores. vt cū dici

p
tur:
strin
Am
supp
test e
supp
vnd
mun
plia
Ibic
gis ad
Ratio
ans an
sic est
primo
site pa
Esphic
venian
est coa
currit
platie
tur. hō
& capi
pprie
differe
Or
dū qd
ctio &
ciden
perfor
alia dī
suppo
riorib
Ad
vni vi
per ho
q op
sed re
S

tur: homo albus currit: ibi hoc adiectiuū albus restringit hominem ad supponendum tantum p albis
Ampliatio est extensio termini communis a minori suppositione ad maiorem. vt cum dicitur. homo potest esse antichristus. iste terminus homo non solum supponit pro his qui sunt sed etiam pro his qui erūt vnde ampliatur ad futuros: **B**ico autē termini communis. qz terminus singularis: vt sortes: neq am-
pliatur. neq restringitur.

Hic ponit sedam diuisionē suppositionis personalis valentem hic magis ad ppositum dicens (suppositionū alia est ampliata. alia ē restricta) Ratio diuisionis est. qz in omni suppone psonali ponit vel signū ampli-
ans aut restringēs. Si primū sic est suppo psonalis ampliata. Si secundū sic est suppo psonalis restricta. Tunc diffinit mēbra dicte diuisionis et primo restrictionem. quod ideo facit. qz ampliatio et restrictio sunt opposite passionēs termini modo opposita iuxta se posita magis elucescunt. Et hic non diffinit restrictionē tanq de ea sit principalis intentio. sed vt veniamus in cognitōz sui oppositi. s. ampliatiōis. Dicit ergo (Restrictō est coartatio termini cōis a maiori suppone ad minorē). vt cū dicitur hō albus currit. Deinde diffinit ampliatiōz hic pncipaliter intentā Dicens (ampliatio est extensio termini cōis a minori suppone ad maiore) vt cum dicitur. hō potest esse antichristus In qua diffinitōe (extensio) ponit loco generis et capite transumptiue. Deinde addit (termini cōis) qz terminus discretus pncipue non ampliatur nec restringitur. Sed vltima particula ponitur ad differentiam restrictionis.

Quāto differt hec diuisio suppositionis psonalis ab illa diuisione qua diuiditur suppositio in determinatam et confusam. Dicendū qz hec diuisio est posita hic vt diuisio subiecti in accidentia. qz restrictio et ampliatio fundantur in termino supponente personaliter. sicut accidens in subiecto. Etiam ista est diuisio extrinseca termini supponentis personaliter. quia conuenit sibi a termino ampliante vel restringente. s. alia diuisio prius data. est diuisio generis in suas spēs. quia personalis suppositio dicit acceptabilitatem. qua terminus potest capi pro suis inferioribus. et hoc contingit dupl'r vt patuit.

Ad diuisio tertius non datur per opposita. q non est bona. Alia pba vni vt cum dicitur homo albus potest currere. nam ibi homo ampliatur per hoc verbum potest. et restringitur per hoc nomen albus. Dicendum q opposita possunt bene eidem conuenire. non autem respectu eiusdem sed respectu diuersorum. et hoc fit in propositione assumpta.

Sed diceret aliquis. ibi est ampliatio et restrictio respectu eiusdem.

Tractatus ampliacionū

Assumptū pbat. qz respectu illi⁹ verbi potest. quod scilicet ampliat et restringit. primum est manifestum. sed secundum pater. qz ē pñtis tps. Dicendū qz hoc verbū p̄t capī duplici. vno⁹ grā sue significatiōis q̄ ē tēpus et sic restringit. Alio⁹ grā sue scatiōis q̄ est pōna extendēs se ad pñs et futurū. et sic ampliat. p pñtib⁹ et futuris. Et si itez dicat. pōna nō ē ad pñs pbat. qz illud dī in pōna qd nō est in actu. Ddm qz duplex ē pōna. scilicet actui coniuncta. et distans ab actu. prima est ad pñs. scda ē ad futurū.

Af Extensio ē passio q̄tatis realis. q̄ male ponit^r p gñe ampliatiōnis q̄ ē ens rōnis. Ddm qz extensio capī duplici. Ano mō p̄prie et sic est realis dilatio q̄tatis. et sic accipit^r in pposito. qz sicut in extensioe reali aliquid ad maiores dimensiones extendit^r. sic etiā in ampliatiōne termin⁹ cōis extendit^r a minori ambitu suppositoꝝ ad maiores suppositoꝝ ambitū. Et non est inconueniens qz diffinitio det^r p methaphoram qñ diffinitū sumit^r methaphorice. sicut hic fit.

Af Termin⁹ discret⁹ supponit^r minori suppone q̄ termin⁹ cōis. s̄ termin⁹ discret⁹ nō p̄t supponere cōiter. q̄ nō pōt fieri transit^r a minori suppositiōne ad maiore. Ddm qz illa extensio dī fieri in eadē spē suppositiōis. et nō in diuers⁹ spēb⁹. qz idē est termin⁹ qui dī extendi a minori suppone ad minorem.

Af Una suppo nō est maior alia. q̄ nō p̄t termin⁹ sic extendi. Dicendū qz suppo capī duplici. Ano⁹ naturaliter. et sic capī in tractatu suppositiōis. et sic capiēdo argumentū vey pbat. qz oēs spēs supponis coequēue ponūt^r sub suppone. Alio mō capī passiuē p supposito. et sic aliqua suppo dī maior alia. et qñqz aliquis termin⁹ stat p plurib⁹ suppositis q̄ aliis. et sic capī hic suppo. Et qñ dī. scatio non p̄t extendi. q̄ nec etiā suppo passiuā. Tenet p̄na. qz suppo fundat^r in scatiōe. Ddm qz duplex est scatio. s̄. primaria et secundaria. An h̄ scatio primaria termini cōmunis nō posset extendi. tamen bene secundaria. que est significatio suppositoꝝ vel temporū.

Af Termin⁹ ampliabilis nō sciat tps. q̄ nō p̄t ampliari ad diuersa tēpora. Ddm qz quīs termin⁹ ampliabilis nō fecit nec significet tps. tñ sciat rem q̄ est in tpe. et p hoc p̄t ampliari. p reb⁹ q̄ sunt i pñti tpe p̄terito aut futuro. s̄m erigētā cōmū apliātis q̄ h̄z extēdere et ampliāre.

Af Si diffinitio ampliatiōis esset bona seq̄ret^r qz hic esset ampliatio. oīs hō currit. Seq̄la pbat. qz ibi hō extēdit a miori suppone ad maiore. qz cū dī qdā hō currit. aliq̄s hō currit. hō supponit^r p minoribus q̄ cū dī. oīs hō currit. Ddm qz ibi h̄ ē extēsiō. qz extēsiō h̄z fieri p signū extensiuū aut ampliatiū. modo hic non est signū ampliatiū sed distributiū. ergo ibi est distributio et non ampliatio. Unde distributio fit a signo distributiū. et ampliatio fit a signo vel a termino ampliatiū.

Ampliatiōis: alia fit p nomē. vt hoīez eē ātixp̄z ē possibile: alia fit p verbū: vt hō p̄t eē ātixp̄s: alia fit

per picipiū. vt hō potens est eē aīal. Alia sit p aduerbiū vt hō necario ē aīal. hō ei nō solū āpliat p pnti tē pore. sed etiā p futuro. Et iō sequit alia diuīsiō āpliationis. s. Ampliationū alia. sit respectu suppositorū vt hō potest esse antichrist⁹. Alia sit respectu temporū. vt hō necessario est animal. vt dictum est

Hic ponit duas diuisiones ampliationis. p̄ia ostendit p quas p̄es oīō nis p̄t fieri ampliatō. qz dat p̄ signa q̄ ampliant. et est ampliationū qdam sit p̄ nomē. vthoīem esse albū est possibile. alia sit p̄ xbiū. vt hō p̄t esse alb⁹ alia sit p̄ aduerbiū. vt hō necessario est animal. alia sit p̄ p̄icipia descendētia a xbis potentibus āpliare. vt hō est potens esse antichrist⁹ (Tūc ibi) Et ideo p̄ modū correlarij ponit aliā diuisionē ampliationis dicens. ampliationū alia est respectu suppositorū. et alia est respectu temporū. Exemplū primi. vt homo pōt esse antichristus. Exemplū secundi. vt homo necessario est animal.

Quātrū p̄ia diuīsiō ampliatōnis sit sufficiens et bona. Dm̄ q̄ sic p̄t p̄ sufficientiā. q̄ potest sumi. nā oīs ampliatō sit p̄ aliquod si gnūm amplians. vel ergo tale est declinabile vel indeclinabile. Sūsecundū sic est ampliatō q̄ sit p̄ aduerbiū. Si primū hoc est dupl̄. qz vel fecit p̄ modū habiti⁹ et q̄tis. aut p̄ modū fluxus et feri. Si primū sic est ampliatō facta p̄ nomen. Si scdm̄ hoc est dupl̄. qz vel fecit actū distantē a substantia. et sic est ampliatō facta p̄ xbum. aut fecit actū vniū substantie. et sic ampliatō facta p̄ participiū.

Notandū qz differenter ampliant possibile contingens ipossibile et necesse. qz possibile et contingens ampliant p̄ presentibus et futuris suppositis. et non p̄ preteritis. quia ad p̄terita nulla est potentia. Unde illud quod est in potentia potest esse in actu. sed preteritum non potest esse in actu. sed necesse et impossibile ampliant pro omni differentia temporis. quia quod necessario est semper est. et quod ipossibile est nunq̄ est.

Ad eadem rōne qua cōuenit aduerbio ampliare. etiā cōueniret cōiūctioni. q̄ deberent poni plura mēbra huius diuisionis prime. Aliis p̄t p̄ sile. qz ambe sunt p̄es sūcathegozematice. Dm̄ q̄ non est simile qz omne signū ampliatū d̄ significare suppositū aut temp⁹. sed cōiūctiones non consignant aliquod istorū.

Quid sit ampliatō respectu suppositorū. et qd respectu temporū. Dm̄ q̄ ampliatō respectu suppositorū est q̄ terminus sumit pro pluribus suppositis vigore ampliationis q̄ ante ampliationem. vt cū d̄z homo potest esse antichrist⁹. ibi hō ampliat ad supposita tam p̄ntia q̄ futura. Sed ampliatō respectu temporū est q̄ terminus extendit p̄ pluribus aut p̄ oībus distictis tēp̄. vt hō necario est animal. boīem ipossibile est esse asinum. ibi necessario et impossibile ampliant hominem ad omnem differentiam temporis.

Tractatus ampliationum

Notandū Quod ampliatio dicitur dupliciter fieri respectu temporis. primo scilicet absolute. id est irrestricta per omnia tempora. ut hic. hoc necessario est animal. et sic dicitur in textu esse ampliatio respectu temporis. Alio modo dicitur ampliatio respectu temporis fieri restricta quod fit in ordine ad aliquam tempora. et talis non dicitur in textu respectu temporis. sed respectu suppositorum quod ibi capit terminus pro multis suppositis in ordine ad aliquas differentias temporum.

Ad Illa diuisio non dat per opposita. quod non est bona. Tenet ostia. quod oppositio est radix diuisionis. Aliis probatur. quod idem non diuidit contra se ipsum. sed ampliatio quod est respectu temporis etiam est respectu suppositorum. Unde ampliatio capitur dupliciter. Uno modo per ampliationem proprie dicta. que est respectu temporis et suppositorum similiter. et sic hec diuisio non dat per oppositas res. sed per oppositas rationes eiusdem rei. quod ampliatio dicitur respectu suppositorum quod primo et per se fit extensio comuni quod ad supposita sed ex parte quod ad aliquam tempora. sed dicitur ampliatio respectu temporis quod terminus accipitur per aliquibus suppositis in ordine ad omnes differentias temporis. Alio modo accipitur ampliatio improprie pro ampliatione quo ad tempora tantum. et sic distinguuntur membra simpliciter. nam quedam est ampliatio respectu temporis. que non est respectu suppositorum. ut ibi. fortes potest currere.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. impossibile potest esse verum. Probatur. quod illud quod est vel erit impossibile potest esse verum. sed antichristum non fuisse post tempus suum est impossibile et hoc modo potest esse possibile et verum. Ergo impossibile potest esse verum. Contra quicquid potest esse verum est possibile. sed impossibile potest esse verum. Ergo impossibile est possibile in tercio modo prime figure. sed dictum est. falsa. ergo aliquid per impossibile non maior. ergo minor. sed hec est prima. ergo prima est falsa. Solutio prima simpliciter est falsa. hec. scilicet. impossibile potest esse verum. et sophisma peccat. penes fallaciam accidentis. quod cum dico id quod est vel erit impossibile duo dico. scilicet. subiectum illius impossibilitatis. et illam impossibilitatem siue ipsum impossibile. sed illud quod est vel erit est res subiecta et impossibile accidit ei. et posse esse verum assignatur inesse vtrique. sicut hec. antichristum non fuisse potest esse verum. ergo impossibile potest esse verum. non valet quod antichristum non fuisse est res subiecta et impossibile est accidens et posse esse verum assignatur inesse vtrique.

Hic petrus hyspan^{us} mouet vnū sophisma. ad cui^{us} partes vtrasq^{ue} arguit
concludens finaliter pro parte negativa q^{ue} sit simpliciter falsum. Et p^{er} de.
hys. circa istud sophisma pcedit hoc mō. q^{ui} primo pbat ipm. scdo impro-
bat. tercio soluit. Sophisma est istud. vtrū impossibile pōt esse verū. Et p^{ro}-
bat primo q^{ui} sic hoc mō. illud qd est vel erit impossibile pōt esse verū g^{en}im.
possibile pōt esse verū. nōa tenet ab exponētib^{us} ad expositā. Sed asis pbat^{ur}
q^{ui} antipm nō fuisse post ipm suū erit impossibile. et mō pōt esse verū. g^{en}im.
possibile potest esse verū. Secundo improbat sophisma sic. quicquid pōt
esse verum est possibile. sed impossibile pōt esse verū. g^{en}impossibile ē possi-
bile. consequentia tenet in dāri^{us} conclusio est falsa. q^{ui} ibi est p^{re}dicatio op-
positi de opposito. g^{en} aliqua pmissarū ē falsa. nō maior g^{en} minor. sed minor
est sophisma. ergo sophisma est falsum. Tercio soluit rōnem pbantē istud
sophisma negando p^{re}missā simplr. et iō est. q^{ui} est paralogism^{us} factus penes
fallaciā accidentis et hoc sic ostendit^{ur}. q^{ui} in omni fallacia accidentis sunt
tria. scz subiectum accidens et attributum. et illa tria sunt in illo argumen-
to quia cum dicit^{ur} (quod est vel erit impossibile) tangit res subiecta. s^{ed} cū
dicit^{ur} (impossibile) tangit accidens scz ipsa impossibilitas. et vtrūq^{ue}. s^{ed} tam
rei subiecte q^{ui} accidenti attribuitur illud attributum. scz (posse esse verū)
quod vni conuenit et non alteri. et quia attribuitur vni vere. sic creditur
posse attribui alteri. cui tamen non conuenit. quare ibi causatur fallacia ac-
cidentis.

Q^{ui} Quare mouet hic istud sophisma in tractatu ampliacionum. Di-
cendū q^{ui} ideo. q^{ui} aliqui posuerunt illud esse verum gratia amplia-
tionis. q^{ui} impossibile aptat terminū iuxta quē ponit^{ur} p^{ro} p^{re}terit^{is} et futuris.
et tunc apparet aliquod futurū impossibile esse verū. sic videt^{ur} sophisma esse
verū. Et est notandum q^{ui} sunt aliqui distinguentes istud sophisma et di-
cunt illud in sensu diuiso pro materiali remoto esse verum. et non p^{ro} p^{re}sentis
quo. sed hec distinctio est inconueniens q^{ui} hoc materiale remotū non sub
stat formali impossibilitatis. et ergo nō est impossibile nisi s^{ed} m^{od}o qd. vt infra
magis patebit.

A^{nt} Sophisma est distinguendum. ergo non est simplr interimendum.
Antecedens pbat^{ur}. q^{ui} quando cūq^{ue} aliquod habet duplex signifi-
catum. puta materiale et formale. et si sibi aliquid conuenit pro materiali
quod sibi non conuenit pro formali. tunc tale est distinguendū sed sic est
hic cum dicitur. impossibile potest esse verum. ergo sophisma debet distin-
gui. Dicendum q^{ui} impossibile capitur dupliciter. Vno modo s^{ed} m^{od}o q^{ui} p^{re}-
supponit significationem in termino. scilicet quando terminus in se ha-
bet formam impossibilitatis. et sic nūq^{ue} impossibile est verum. Alio mo-
do accipitur prout adhuc non habet formam impossibilitatis in se. Et
sic impossibile potest esse verum. sed hoc modo non capitur impossibi-
le in sophismate. Ratio est. quia ampliatio fundatur in suppositione.
que p^{re}supponit significationem in termino supponente. ergo oportet q^{ui}
impossibile ibi capiatur in sua significatione. scilicet pro impossibilita-
te sine significatione possibilitatis. Et tunc posita tali significatione im-
possibile nūq^{ue} potest esse verū. Et sic est de istis et similib^{us} propositionibus

Tractatus ampliacionum

sanctus in celo erit peccator in terra. sener erit puer. que omnes sunt false
Alta est distinguenda. albi sunt esse nigri. & etiam ista. impossibile potest
esse verum. pna pbat a simili. Vbi qd non est simile. qz in prima ma
teriale potest separari a formali & stare alteri formali. & in isto sophismate ma
teriale non potest separari a formali. qz qd semel subterit forme impossibili
tatis. hoc nunq potest stare forme possibilitatis. qz si sic tunc non diceret im
possibile sed possibile. An duplices sunt ppos de impossibili. quedam sunt
in quibus predicatum dicti non conuenit subiecto dicti. & tales non sunt distingu
de. sed sunt simpliciter false. & sic est in pposito. qz esse verum nunq conuenit ipos
sibili. Alię sunt ppos de impossibili in quibus predicatum dicti conuenit cu subie
cto dicti huc in quibus materiale separari potest a formali. & tales sunt distin
guende. vt patet de illa. album potest esse nigrum.

Alud erit impossibile potest esse verum. & impossibile potest esse verum. pna
tenet. qz istud videtur equipollere. sed ab equalentibus est bona co
sequencia. His pbat. qz antequam non fuisse post tempus suum erit impossibile
& iam est verum. Vbi qd ibi non arguitur ab equalentibus. qz in ante
cedente vna copula. s. de futuro pcedit impossibilitatem. sed in consequen
te sequitur. & non equalent. Sed ita deberet argui. impossibile quod erit potest
esse verum. & impossibile potest esse verum. & tunc alius est falsum. Et si dica
tur (potest) ampliat ad presens et ad futurum. ergo sophisma gratia am
pliacionis erit verum. Dicendum qd potest extendit ad presens & ad fu
turum. dummodo tamen illud futurum non habet in se formam impossi
bilis quod hic fit. qz est sensus. impossibile quod erit potest esse verum. &
sic est falsum.

De ampliacione: qd fit ratione suppositoꝝ: talis datur re
gula. Terminus cuius supponens verbo habenti vim
ampliandi a se vel ab alio. ampliat ad ea que possunt
esse sub forma termini supponentis. vt homo potest esse ani
mal. hic iste terminus homo non solus supponit p p
sentibus. sed etiam ampliat ad homines qui erunt. Bi
co autem: de se: qz hoc verbum potest de se habet vim am
pliandi. Bico autem: ab alio: qz hoc participium potens.
& hoc nomen possibile dant virtutem ampliandi verbo
cui adiunguntur. vt homo est potens esse animal. vel
animal possibile est esse album. & sic de alijs. **De am
pliacione autem:** que fit ratione temporis: talis datur
regula. Terminus communis supponens vel apponens
verbo habenti vim ampliandi quo ad tempus sup
ponit pro his que sunt. que erunt. vel que fuerunt. vt

homo necessario est aial. ibi tam homo q̄ anial tenen-
tur p̄ his que fuerunt que sunt & que erunt.

Hic p̄de. hys. ponit duas regulas de ampliatioe. Prima dat de amplia-
tione q̄ fit respectu suppositoꝝ. & est talis. Termin⁹ cōis supponens x̄bo
hūitūm ampliandi a se vel ab alio. ampliatur ad ea q̄ p̄nt esse sub forma ter-
mini supponentis. i. sub formali scato termini supponentis. hoc est q̄ p̄nt
in p̄nti & in futuro recipere p̄dicationē talis termini supponentis. vt hō p̄nt
esse antiq̄s. vbi hō nō solū accipit p̄ his q̄ sunt. sed etiā his q̄ erūt. De
claratio p̄icularū sufficienter p̄t in lra. S̄ de ampliatioe q̄ fit respectu
tpis. talis dat regula. termin⁹ cōis supponēs vel apponēs x̄bo hūitūm
ampliandi quo ad tps. ampliatur ad ea q̄ sunt erūt vel fuerūt sub forma ter-
mini supponentis. vt hō necessario est animal. vbi tam hō q̄ aial accipit
p̄ his q̄ sūt fuerūt vel erūt. virtute illius signi ampliatiui necessario.

Q̄ Ant̄ he due regule circa ampliatioē assignate sūt vere. Dm q̄
sic. p̄z p̄mo p̄ declaratiōē particularū. q̄z p̄mo d̄r (termin⁹ com-
munis) ad d̄iam termini discreti. qui non p̄nt ampliari. Et sub d̄is (suppo-
nens x̄bo hūitūm ampliandi) ad d̄iam x̄boꝝ restringentiū sicut sunt ver-
ba p̄ntis p̄teriti & futuri tps. q̄ ex sui scatione nō hūitūm ampliandi ter-
minos. Addit (ex se vel ex alio) q̄ hoc verbū potest ex se habz vim ampli-
andi s̄ hoc verbū est se int̄ naturam ampliandi ex alio sibi adiuncto. vt p̄z
dicendo est potens. est possibile. Sūt p̄z de secunda in qua notant̄ dicit̄.
(supponens vel apponens) q̄z vterq̄ p̄nt ampliari. puta posuit in subie-
cto & positus in p̄dicato. talis em̄ ampliatio fit p̄ x̄bū substantiūū. qd̄ am-
bit vtrūq̄ extremū.

A Termin⁹ discret⁹ p̄nt ampliari. & male d̄r in prima regula termin⁹
cōis. Aīas p̄bat in hac orōne. sortes p̄nt currere in qua sortes am-
pliat ad p̄nt & ad futurū. Dm q̄ duplex est ampliatio. s. quo ad supposita
& quo ad tps. s̄ ista prima regula loquit̄ de ampliatioe respectu supposito-
rum s̄m quā terminus discretus non ampliatur.

A D̄ia x̄ba p̄teriti & futuri tps hūitūm ampliandi. & male exclu-
dūt a regula. Aīas p̄bat. q̄z vltra p̄teritū & futurū faciūt terminūz
stare. p̄ p̄nti. Dm q̄ talia x̄ba p̄p̄ie restringunt. s̄ improp̄ie ampliant.
cuius rō est. q̄ eodē mō termin⁹ restringit aut ampliatur. quō includit fecit
onē vniū aut pluriū tpm. s̄ x̄ba p̄teriti & futuri tps. p̄p̄ie p̄fciunt t̄m vniū
tps. & improp̄ie multa. s̄ in ordine ad supposita. s̄ p̄p̄ie restringunt. & im-
prop̄ie ampliant. Dm p̄z exemplariter. q̄z dicendo iohannes disputat
hec verificat̄ p̄ p̄terito directe. & p̄ p̄nti inq̄tum hoc suppositū in se habz
actum p̄teritionis. siue inq̄tū in eo sūt p̄terit⁹ actus disputationis. Etiā
q̄ p̄ntis includit̄ in p̄terito & futuro sicut rectū in obliq̄. s̄ obliq̄ nō intel-
ligit̄ esse in recto. ergo termin⁹ supponens x̄bo p̄teriti vel futuri tempo-
ris aliqui etiā stat p̄ p̄ntib⁹. licet p̄ ordinē ad p̄terita vel futura. Sed x̄ba
p̄ntis tps simplr restringunt q̄z solum includunt significatiōes vni⁹ tps

A Contra scdam regulā cū d̄r. hō est aial. ibi aial supponit simplr. s̄
termin⁹ supponens simplr nō ampliatur. Dm q̄ si in d̄ca p̄p̄e aial
accipit̄ vt p̄dicatū p̄ se & eēntialis p̄dicationis sic supponit simplr & nō am-
pliat̄. s̄ cum ampliatur accipit̄ p̄sonaliter. f̄ iij

Tractatus appellationum

Et qñ dicitur illa pñ est eternitas. s. eternitas transcendit omne tps. qñ in ea terminantur ampliat. ante aduentu signi ampliatum. Dñm qñ in illa pñone animal attribuit hñ p copulā tpālē in hoc sensu. hñ est animal. t. qñ nñc est bñ de pñti est aīal. t. tunc nccario adueniēs ampliat ad omne tempus.

Sequitur de appellatione. Diffinitio appellationis

Appellatio est acceptio termini p re exñte. Bico aut (p re exñte) qñ termin⁹ significās non ens non appellat. vt cesar vel antichristus vel chimera.

Iste est quartus tractat⁹ pñalis hñi⁹ septimi. in qñ determinat pñe. hñ. de vna passione termini. qñ dicitur appellatio. Et circa hoc tria facit. qñ pño de scribit appellationē. secundo distinguit eā a suppōe t. scatiōe. tercio assi- gnat eius spēs cū adaptatiōe dñe sue ad suppōem t. scatiōē. Dicens pñmo qñ (appellatio ē acceptio termini p re exñte) In qua diffinitione ponitur (acceptio) loco generis. t. nō dicitur termini cōis. eo qñ terminus singularis etiā pōt appellare dñter tñ. qñ termin⁹ singularis appellat vñū tñ. vt fortis sortem. plato platonē. s. termin⁹ cōis appellat plura vel saltē nā? est appellare plura. Et dicitur (p re exñte) ad dñam scatiōis qñ pōt esse tam exñtis qñ nō exñtis. Etiam pñ hoc excludunt adieciua. que non faciunt rem exñtes sed inexistentem.

Querit Que sit rō ordinis hñi⁹ tractat⁹ ad pñcedentes. Dñm qñ ista. qñ cōiora cognitioni nostri intellectus sunt pñora. sed suppōt ampliatio sūt passiōes cōiores. qñ pñcedunt appellationē qñ ē minus cōis. Minor pñz. qñ termin⁹ ampliabilis t. supponēs pñt scari tā rē exñtē qñ nō exñtē. s. termin⁹ appellās tñm scari rē exñtē. t. iō chimera et antichristus nō appellant. Sed tractatus appellationū pñcedit tractatum restrictionū. qñ appellatio est passio magis intrinseca termino qñ restrictio. intrinsecuz aut est añ extrinsecū. ideo pñtet ordo.

Arguit Si deā essent vera. sequeretur qñ tractat⁹ appellationū deberet pñcedere tractatū ampliationū. Sequela pñbat. qñ appellatio hñ fieri circa tres spēs suppōis. sed ampliatio solū hñ fieri circa vnā. Dñm qñ iste pñctas pñt duplīr ad inuicem cōpari. vno mō ex pñte subiectozū t. sic tractat⁹ ampliationū pñcedit. qñ subiectū eius est cōius Et qñ ex subiecto pñrio debet attendi cōitas passiōis. ergo simpliciter ampliatio est cōior appellatione. Alio modo pñ accidens qñruz ad illa in qñb⁹ fundant. t. sic appellatio est cōior. vt pñbat argumentum. sed de illa cōitate hic fit sermo.

Querit Quid est subiectū hñi⁹ tractat⁹. Dñm qñ termin⁹ appellans vel appellatiuus. t. appellatio est eius passio. s. pñcipiū pñ qñ ostēdit passio inesse subiecto est diffinitio subiecti vel etiā passiōis in demonstratione nō potissima. ex quibus talis sit demonstratio. Quicquid accipit p re exñte hoc appellat. s. termin⁹ appellans accipit p re exñtente. ergo terminus appellans appellat.

A Terminus appellans non est primo notus in hac scia. ergo non est hic subiectum. Antecedens probat. qz appellatio est prius nota. cum sit hic diffinita. modo p diffinitionem res in suis principijs essentia- libus cognoscitur. **D**dm qz licet appellatio hic diffinita. tamen terminus ingreditur eius diffinitionem tanqz aliquod primomotum. qz omnis passio diffinit p suum subiectum tanqz per notius quo ad naturam. licet quo ad nos passio sit notior.

A Juriste de appellationibz determinat. ergo consideratio appella- tionis nō pñet aliquo modo ad logicū. Tenet pñia qz diuerſi ar- tifices hñt diuerſa considerare. Preterea grammaticus determinat de ter- mino appellatio. ergo etiā de appellatione. quia eiusdē sciētie est consi- derare subiectum et eius passionem propriam. **D**dm qz appellatio accipi- tur quatuor modis. Primo vt est a minore iudice p inuocationē maioris iudicis pñet iniquitatis prime late sententie reuocatio. Vel vt est de mino- re ad maiore puocatio. et sic spectat ad iustitias. Secūdo modo accipit ap- pellatio vt est passio multorum in vnū. et sic grāmatici dicunt illud nomē appellatiuū qd est cōicale pluribz. Tercio modo accipit appellatio p ac- cidentali et extrinseca denotatione. et sic dñt in denotatiuū et diffinitionē et fm illud nomen habent appellationem id est accidentale denotationem. Quarto modo appellatio accipitur vt est nominatio rei exñtis. et sic diffi- nitur hic appellatio.

Q Unde eliciat appellatio hic diffinita. **D**dm qz ex predicamentis Aristotelis ex tertia pñetate substantie. vbi dicit qz omnis prima substantia sciat hoc aliquid. s. secunda substantia videt scire hoc aliquid sub appellationis figura. qd pñt sic exponi. i. sub similitudine acceptiōis p re existente. Nam secunda substantia sñt pñt accipi p re existente sic pri- ma. sic etiam videt scire hoc aliquid sicut prima substantia. et fm hñc ex- positionē diffinitio appellationis sic dat. Sed in diffinitione denotatiuo- rum capit appellatio aliter. s. p accidentali denotatione. et ideo ex illo pas- su non sumit iste tractatus. qz sic solum adiectiua appellarent. et nulla sū- stantia. qd est contra pē. hys. immo fm veritatē sola substantiua appellat. et non adiectiua. Quod pbat tribus rōnibus. Prima sumit ex ratione ordinis. qz si adiectiua appellarent sibi substantiua. tunc tractatus appel- lationum pcederet tractatum suppositionū et ampliationū. qz cōiora sūt puora. Secunda ratio sumitur ex fundamento. ex quo trahit iste tractatus qz. s. trahit ex tertia pñetate substantie. vt patuit. sed illa loquit de sub- stantiis. Etiam si adiectiua appellarent. ergo significarent hoc aliquid. vel viderentur scire hoc aliquid. vt pñt ex illa pñetate pñt. sed hoc non potest dici. igit. Non primum. qz non sunt prime substantie. nec scdm. qz non sunt secunde substantie. sed nihil videt scire hoc aliquid nisi secun- da substantia. Tercia rō sumit ex diffinitione appellationis. in qua dñt qz appellatio est acceptio termini p re existente. sed adiectiua nō scant res exñtes. sed res alteri inherentes. Quarta rō sumit ex diuisione eiusdem. quia appellatio solum fit penes tales terminos penes quos fit suppositio sed suppositio est solum terminus substantiui et non adiectiui. quia adiecti- na copulant.

non

f in

Tractatus ampliacionum

Af Si scda substantia appellat hoc aliqd. & feat hoc aliqd. qd tñ vide tur esse falsum. qz prima substantia feat hoc aliqd. & secunda qle qd. Tenet pñ. qz appellatio sicut etiā luppō p̄supponit feationē. Dm qz featio capis duplr. vno mō p̄ primaria & secunda featione simul. et sic termin⁹ cōis primaria featione feat naturā. & ex secunda featione feat suppositum. & sic etiā appellat hoc aliqd. Alio modo capis featio p̄ primaria featione tñ. & sic scda substantia nō feat hoc aliqd. s̄ feat tñ quale quid. Et hoc modo etiā nō appellat hoc aliqd.

Qr Arū appellationis diffinitio sit bona. Dm qz sic. vt p̄ examina do ei⁹ p̄tulas. qz primo ponit (acceptio loco generis. deinde de termin⁹) ad dñm oñonū s̄ncatbego rematū. q̄ nō sunt termini. dñ tercio (p̄ re exite) ad denotandū qz ficta nō appellant. neqz adiectiua & vtr non entia. qz appellatio non est aliud q̄ denotatio rei exitis. qz nihil noīam⁹ nisi res exites. Et non addit termin⁹ substantiui. qz sufficienter explicat cū dñ p̄ re existente qz termin⁹ adiectiuus nō feat rem existentem. s̄ inepi / stentem. ergo non appellat.

Af Albedo & nigredo appellant. & tñ nō fcant res exites. & male dñ in diffinitione p̄ re exite. Dm qz licet fm rem fcant res inherētes. tñ nō fm modū fcandī. qz fcant rem. p̄ modū p̄ se stātis. vñ voces nō fcāt res immediate a pte rei exites. sed res p̄ceptas modo albedo existit in cō ceptu. qz est nomen substantiui. sed albū adiectiuū feat rem exitem taz a pte rei q̄ quo ad intellectū. ergo non appellat.

Af Singularia nō appellant. q̄ deberet addi in diffinitōe termini cōis hīs p̄bas. qz singularia relinquenda sunt ab arte. Dm qz singu laria accipiunt duplr. vno mō vt includunt in aliquo cōt. & sic de eis est scia sicut de ipso cōt. Alio mō accipiunt fm rōem singularitatis. Et hoc du plicat. vno⁹ in ordine ad p̄dicata realia. & sic de eis non est scia. qz in scia dñ esse certitudo. sed nullo realis p̄prietas p̄t certe cōuenire singularibus qz ille p̄prietates singulariū oriunt ex p̄ncipiis cōplexionalibus q̄ sūt va riabilia. Alio mō accipiunt q̄rum ad p̄dicata rōnis. & sic de eis est scien tia fm cōdem rōem singularitatis. qz sic est aliqua cōis passio singulariū. s. qz p̄t p̄dicari de vno solo individuo. vel qz p̄t accipi p̄ re existente.

Af Et diffinitōe sequeretur qz terminus supponens simpliciter non ap pellaret. Seq̄la p̄bas. qz nō accipit p̄ re existente. s̄ capis p̄ re vñ q̄ nō existit. Dm qz terminus supponens simpliciter feat rem vere a pte rei existentem. qz in singularibus. licet fm cōplexiā rōem vltatis sit apud intellectū. qz natura cōis abstrahit p̄ intellectū a singularib⁹. ergo dicit Auicenna qz intellect⁹ facit vltatem in rebus. Et tñ verū qz analogice ap pellatio cōuenit termino supponenti p̄sonaliter. & termino supponenti sim pliciter fm qz analogice cōuenit eis capi p̄ re existente. Et qñ dñ si hoc eēt vox sequeretur qz ficta & non entia appellarēt. Seq̄la probat. qz lz nō existāt a pte rei. existunt tamen apud intellectum sicut terminus supponens sim pliciter. Dm qz tripliciter est aliqd in intellectu. Primo subiectiue. sicut spēs intelligibiles & habitus vt scientia grammatica logica. & quod sic est in intellectu non appellat. si saltem significetur concretue & concernat il lud in quo est. licet quando significetur abstractiue posset appellare. Se.

cundo modo aliquid est in intellectu effectiue. qz scz sit p intellectu. vt chi mera. et tale etiā nō appellat qñ nihil respondet sibi a pte rei extra intelle etum. si aut aliquid respondeat sibi a pte rei. vt domus. sic etiam appellat Tercio modo aliquid est in intellectu obiectiue. et sic vñ est apud intellectu. sicut cognitum in cognoscente. et quod sic est in intellectu appellat. Unde prz q nō est simile de termino supponente simpliciter. et de fictis. qd vñ logicum siue terminus supponens simpliciter est in intellectu. sicut cognitum in cognoscente. et abstractū a materialibus cōditionibz. sic aut nō est de fictis qz ipsi nihil cōfundet a pte rei. et eorum cōceptz sunt frustra. et ergo non appellāt.

Differt autē appellatio a significatione et suppositi one. qz appellatio est tm de re exñte. sed suppositio et si gnificatio sunt tam p re exñte qz p re non exñte. vt an tixps significat antixpm et supponit p antixpo. sz non appellat. homo ei fcat hoīem. et de natura sua suppo nit tam pro existentibz qz pro non existentibz hoībus Appellat aut tm hoīes existentes. Appellationū aut alia est termini cōmunis. vt homo. alia est termini di screti vel singularis. vt sortes. Terminus singularis idē fcat supponit et appellat. scz rem exñtem. vt petr⁹ et iohannes. Itē appellationū termini cōis. alia est termini cōis p re in cōi. vt qñ termin⁹ cōis simplicē bz suppositionē. vt cū dz. homo est spēs aīal est gen⁹ et tunc termin⁹ idem supponit fcat et appellat. vt hō fcat hoīez in cōi. et supponit p homie in cōmuni. Alia aut est appellatio termini cōmunis p suis inferioribz vt qñ termin⁹ cōmunis psonalē bz suppositionē. vt cū dz homo currit. tunc homo nō idem significat suppo nit et appellat. sed significat hominē in cōmuni. et sup ponit pro particularibus hominibus. et appellat pri culares homines tm existentes. Et hec de appellati onibus dicta sufficiant.

Hic ponit dñam inter appellationē fcatōnē et suppoem. dicens q ap pellatio. est tm de re exñte. suppo aut et fcatio sunt tam de re exñte qz nō existente. vt antixps fcat et supponit. nō aut appellat. qz nō fcat rem exñte

Tractatus appellationū

et ergo illa tria dñt quodāmo sicut supius et inferius. nam vbiq; ē ap-
pellatio. ibi. ibi est suppositio et scatio. et non econtra. qz multi sunt termi-
ni scantes et supponentes. nō tñ appellantes. et pty de fictis. Tunc ibi (ap-
pellationū aut) pe. hyl. tercio ponit duas diuisiones appellationis. et cū b
annectit regulas quō dñter termini appellant supponunt et scant. et hoc
infra ponit in questione. Est ergo prima diuisio appellationū. alia est ter-
mini cōis. vt hō. alia est termini singulari. vt fortes. Ad diuisionis est. qz
appellatio est proprietas termini. et termin⁹ est duplex. qz est aliquis ter-
min⁹ discretus seu singularis. et aliquis est termin⁹ cōis. ergo appellatio
est duplex. vt patuit. Tenet pñā. qz passio diuidit ad diuisionē sui subie-
cti. Secunda diuisio q est subdiuisio secundi membri sic sumit appellatō
num termini cōis. quedā est simplex. et qdā psonalis. Simplex coincidit
cū suppositione simplici. i. hz fieri qñ terminus cōis hz simplicē suppoem
psonalis est acceptio termini cōis p suis inferiorib⁹. vt qñ termin⁹ cōis
habet suppoem psonalem.

Ad Omnis bona diuisio dz dari p opposita. sed ista prima diuisio non
est hui⁹. ergo non est bona. Minor pbat. qz vniuersaler suum sin-
gulare sunt idem. Dñm q licet sunt idem materialiter et fm rem. qz ean-
dem rem scant. dñt tñ formaliter fm rationem. sufficit q diuisionis mē-
bra formaliter opponant.

Ad Solus termin⁹ singularis appellat. ergo alterū membrū ē supsu-
um. Hñs pbat. qz ille tñ scit rem existentem. Dñm q licet termi-
nus cōis et pñaria scatione et pñissime nō appellet. tñ hñ ex secundaria
scatione vel analogice. qz tunc scit naturā existentē in suppositis. aut si-
gnificat supposita qualia appellat.

Quō differenter appellant scit et supponunt termini singulares et
termini cōis. Dñm q terminus singularis idē scit supponit et
appellat. s. in diuiduū et vñū nūero. Silt terminus cōis hñs suppoem sim-
plicem idē scit. p eodem supponit et idē appellat. qz supponit p natura.
scit et appellat naturā. Sed termin⁹ hñs suppoem psonalem nō idē scit
supponit et appellat. qz scit pñaria scatione naturam. sed supponit et ap-
pellat rem singularē. vt homo currit. ibi homo scit hominem in comuni et
supponit p suppositis tam existentibus q non existentibus. sed appellat
tñ ad existentes. vt pty ex diffinitione appellationis.

Ad Significatio suppositio et appellatio sunt diuerse passionēs. ergo
non possunt conuenire eidem. Dicendum qñs sunt disparte pas-
siones. tamen vna subordinat alteri. Etiam possunt diuerse passionēs cō-
uenire vñi subiecto materialiter accepto. qd tamen est plura formaliter. et
sic h idem termin⁹ materialiter significat appellat et supponit. formaliter
autem non est vnus.

Ad Amisquibz terminus supponit et appellat p eo qd significat. sed
terminus cōis supponēs psonaliter nō significat supposita sua. s
naturam eōdem. q supponit et appellat p natura. et non p suppositis. Ma-
ior pbat. qz suppositio et appellatio pter sequunt scationē. Dñm q si-
cut dictū est supius quis pñmo et p se terminus cōis accipit p natura et
significat naturā eōdem. tñ ex pñti pōt significare supposita. Et in hoc finit
cur tractatus appellationum.

**Restrictio est coartatio termini communis a maiori
suppositione ad minorem: ut dictum est prius**

Iste est tractatus prius et quintus huius septimi. in quo postquam Petrus
hys. determinavit de ampliationibus et appellationibus. prout agit de restri-
ctionibus Ratio ordinis et supradictis sufficienter haberi potest. primo
ergo diffinit restrictioem dicens (Restrictio est coartatio termini communis
a maiori suppositione ad minorem) et hoc fieri circa terminum supponentem personalem sicut
circa principium tractatus ampliationum ostenditur. Et ponit (coartatio) loco
generis. quia est quodam modus restrictio. eo quod omnis restrictio est coartatio
sed non e contra. Et dicitur (termini communis) propter terminos singularem. et hoc prout non
ampliant nec restringunt. et aliud posuit in diffinitione ponit ad diffinitionem
ampliationis que facit oppositum.

Quid est subiectum huius tractatus? Respondetur quod terminus restringibilis
est. et restrictio est eius propria passio et demonstrat sibi in esse per diffi-
nitionem subiecti. vel etiam per diffinitionem ipsius passionis. Et formatur sic
demonstratio per quam habet sciam in presenti tractatu. quicquid coartatur a maiori
suppositione ad minorem hoc restringitur. si terminus restringibilis est huiusmodi
ergo terminus restringibilis restringitur. ubi est passio predicatur in concreto de
suo suo subiecto. Et quia superius in tractatu ampliationum posita fuit diffini-
tio supponens personalem circa quam hoc fieri. ideo sufficienter relinquitur notum quod
terminus personaliter supponens sit restringibilis quare hic presequitur de ipsa
restrictione. et non determinat hic de restringentibus nisi in quantum efficiuntur

Notandum Restrictio principaliter est utilis (restrictionem).
ad tria. Primo ad oppositionem. quia ex natura restricti-
onis scitur quod istud non opponitur. omnis ethiops est albus sicut dentes. et
nullus ethiops potest esse albus. quia aliter restringitur ethiops in prima et in secun-
da. Secundo valet ad conversionem. quia ista nullus homo est mulier. debet ita
converteri. et nulla mulier est homo masculus. ratio quia homo in conversa tenebatur pro
masculus tamen. ergo etiam in convertente debet sic teneri. aliter conversio non
esset bona. Tercio restrictio valet ad suppositionem. quia hic omnis homo est albus. ho-
mo tamen supponit per masculus. et hic omnis homo est alba supponit tamen per feminis
et hoc facit restrictio fecunda per predicatum.

Ad terminum singularis etiam restringitur. et non bene dicitur in diffinitione re-
strictionis terminum communis. Aliis probatur. quia cum dicitur sortes albus currit
ibi sortes restringitur tamen ad albos. Respondetur quod est duplex restrictio. quedam est
ad supposita quando terminus coartatur a pluribus suppositis ad pauciora. et sic
terminus singularis non restringitur. quia non supposita. Alia est que ad signifi-
ficata. quia terminus singularis equivoce facit plura. sic quis restringitur ad unum
fecit. de illa autem restrictione hic non fit mentio.

Quod differenter restringatur homo dicendo homo albus currit. et homo cur-
rit. Respondetur quod in prima homo stat per presentibus. gratia illius ubi currit. et
stat per albus gratia illius adiectivi albus. In secunda autem stat solus per presentibus
gratia illius verbi currit positi a parte predicati. quod solus restringit gratia con-
significationis quod est tempus. et non gratia principalis significationis.

Tractatus restrictionum

Et si iterū querat. utrū hic sit restrictio. valde bene. Dicif q nō. neq sed tur. ibi est determinatio. q restrictio. qz arguit a supiori ad inferi affirmatiue. est enī determinatio supius ad restrictiōem. qz vbiunq est restrictio ibi est determinatio. sed non e contra.

Restrictionū aut. alia fit p nomē. vt homo alb². iste termin² homo n̄ supponit p nigris neq p medio colore coloratis. s̄ restringitur ad albos. Alia fit p verbum. vt homo currit. Iste termin²: homo: supponit p pñtib² añ. Alia fit p participiū. vt cū dicitur. hō currens disputpt. ille terminus homo supponit pro presentib². Alia fit per implicationē. vt cum dicitur. homo qui est albus currit. hec implicatio qui est alb² restringit hominem ad albos.

Hic aut diuidit restrictionē. z nō diuidit restrictio passua s̄ actua qz restrictio passua fundat in suppoē. s̄ h̄ba nō supponit. q cū hic ponunt mē h̄um in ista diuisione. q signū est q restrictio passua hic non diuidit. Dicit ergo (restrictionū alia fit p nomen) vt cū dī hō albus (alia p verbum) vt homo currit (alia p participiū) vt hō legens currit (alia p implicationes) vt homo qui est albus currit.

Ad omnis bona diuisio debet esse bimebris. sed ista nō est hmōi. ergo nō est bona. Dm q omnis bona diuisio generis in suas spēs immediatas dī esse bimebris. sed nō oportet hoc de alijs diuisionib². s̄ sufficit q reducant ad bimebris. sic aut est de ista. vt p̄z p sufficiētū istarum specierū. Nam omnis restrictio fit p aliq cōplexū aut incōplexū. si primū sic est restrictio facta p implicationem. Si secundū. hoc est duplici² vt hoc sc̄ h̄z p modū habitus z quietis. sic fit p nomen. vel p modū fluxus et fieri. z hoc dupl². vel distantis a substantia sic fit p h̄bū. aut indistantis a substantia. z sic fit p p̄cipium.

Ad Aliqua est restrictio q fit p nomē ergo mēbra diuisionis nō enacuant totā naturā diuisi. H̄is pbat sic dicendo iste hō currit. ibi (iste restringit hōiem. z trahit ipm a cōitate ad singularitatē. Dm q est dupl² restrictio. vna est restrictio fm rem z modū simul. alia est fm rem tm̄. Primo mō. p nomen nō restringit. sed sc̄do mō. de qua restrictione hic fit mentio. Cuius rō est qz modus restringendi deficiat. p nōi. An mod² determinationis z restrictionis est q restringens dī postponi restricto. p nōmē aut pponunt. Et qz hic nō p̄pue deā restrictio p̄z. qz restrictio dī fieri iena specie suppois. s̄ psonali qz ois termin² restrictus supponit psonali². Sz cum dī. iste hō currit. ibi hō supponit discrete.

Ad Aduerbia restringunt. q adhuc diuisio est insufficiens. qz nihil dicitur de eis. H̄is pbat. qz determinare in grāmatica z restringere in logica idem sunt. s̄ aduerbia determinant in grāmatica. q restringunt in

logica.
sicut n
gūt Lūi
aduerbi
fluxus z
determin
opposita
sequentia
tionē di
bili. vt p
sed non
gens. et

Ite
supior
tm̄ sup
uenien
cū dī.
bus. z
iste te

Hic su
etari p
p dīam
accētis
diuision
terciū m
stringit

Ad
termina
rei speci
stantiū
lectiū
determ
erect off
ualens
stat p re
ergo ad
non est
q omne
differen
fm mod
saltem

logica. Dñm q̄ determinare ⁊ restringere nō sunt penit⁹ idē. sed hñt se
sicut magis cōe et min⁹ cōe. ⁊ sic aduerbia bene determinant. sed nō restrī
gūt. Tūc rō est. qz restringens coartat ⁊ determinat terminū supponentē
aduerbia aut nō determinant terminū supponentē. s̄ x̄bū qd̄ fecit p̄ modū
fluens ⁊ fieri. ⁊ nō p̄t supponere. ⁊ p̄ his nec restringi p̄ aduerbiū. l̄ hñ
determinari. Et qñd̄. aduerbia ampliant. ergo restringūt. Tenet p̄na. qz
opposita habent fieri circa idem. Dñm q̄ l̄ aduerbia qñq̄ ampliant ex cō
sequenti ⁊ minus p̄ncipaliter. s̄. solū illa aduerbia que determināt cōposi
tionē dicti. tamen nunq̄ restringunt. qz nō possunt addi termino restringi
bili. vt patuit. Et ad p̄bationē p̄stie dñm q̄ opposita habēt fieri circa idē
sed non p̄ idē qz nō p̄ eundem terminum. eo q̄ alius est terminus restrin
gens. et ali⁹ ampliāns.

Item restrictionū scāp̄ p̄ nomē. alia sit p̄ inferi⁹ noi
supioris appositū. vt aīal hō currit. ille termin⁹ aīal
tm̄ supponit p̄ aīalib⁹. q̄ sūt hoīes. Alia sit p̄ dīaz ad
uenientē generi. q̄ est eēntialis. cū sit p̄stitutia rei. vt
cū dī. aīal rōnale. hic aīal supponit p̄ rōnalib⁹ aīali
bus. Alia sit p̄ adiectiuū accētis. vt cū dī homo alb⁹
iste termin⁹ (homo) supponit tm̄ p̄ albis hoīb⁹

Hic subdiuidit p̄mū membrū p̄dicte diuisionis dicens (Restrictionū fa
ctarū p̄ nomē. alia sit p̄ inferius additū supiori) vt aīal hō currit (Alia sit
p̄ dīam essentialē aduenientē generi) vt aīal rōnale. Alia sit p̄ adiectiū
accētis additū subiecto vel substantiuo) vt hō alb⁹. Et fundamentū hui⁹
diuisionis stat in illo. qz minus cōe semper restringit magis cōe. ideo etiā
terciū membrū intelligit de adiectiuo accidentis cōis. qz n̄ibile non re
stringit hoīem. qz eque multis inest sicut homo.

R Restrictio nō pōt fieri p̄ additionē sp̄ci vel inferioris suo supiori. q̄
primū membrū est sup̄iū. Qñs p̄bat. qz omne restringens est de
terminans. ⁊ oē determinans est adiectiū. qz determinare est dependētiā
rei specificare. ⁊ hoc nō pōt fieri p̄ aliud q̄ p̄ adiectiuum. q̄ species q̄ ē sub
stantiū nō habet determinare. Dñm q̄ licet inferius vel sp̄s nō sit ad
iectiuum fm̄ rem. est tñ adiectiuū fm̄ officiū. qz exercet officiū dñe. qd̄ est
determinare potentialitatem ⁊ cōfusionem generis. Q̄ aut sp̄s tunc ex
erect officiū dñe. p̄bat p̄ Alexandrū dicentē. q̄ qñ est aliqua dictio equi
ualens duabus in significando. si tunc addat vni illarū cui equiualeat. tūc
stat p̄ reliqua. ⁊ sic est hic. qz hō equiualeat istis dēonibus. aīal ⁊ rōnale. qñ
ergo additur animali. tunc stat p̄ rōnali tm̄. Et si dicat differentia etiaz
non est adiectiuū. ergo nō pōt species gratia differentie restringere. Dñm
q̄ omne determinans est adiectiuum. vel fm̄ rem. vel fm̄ modū. modo l̄
differentia non sit adiectiuum fm̄ rem ⁊ modum simul. est tñ adiectiuum
fm̄ modum. qz dīa fm̄ modum est qualitas. licet fm̄ rem sit substantia.
Item differentia substantialis.

Tractatus restrictionū

Ad Restrictio logicalis presupponit determinatiōē grāmaticālē. sicut verū et falsū nō presupponunt pgruum. sed inferius nō determinat in oīone grāmatically congrua supius. q̄ ipm nō restringit. Minor pba. qz in talibus oīonibus est viciū et improprietas. q̄ ibi nō est determinatio grāmatically. Wdm q̄ verū et falsū nō necario presupponūt cōgruū explici. tū et pfectū. sed sufficit q̄ oīo sit pgrua finisum. i. admissa in idiomate latino. sed sic est de appositione. Et qū dī posteri⁹ nō agit in puius. q̄ determinatio appositionis nō est possibilis. Wdm q̄ posteri⁹ nō agit in puius. causaliter et influxiue. tū bñ determinatur et limitatur

De restrictione facta per nomen p̄muniē sumptū tales dantur regule. Omne nomē non diminuens nec habens vim ampliandi adiunctū ex eadē pte termino magis p̄muni. restringit ipsum ad supponēdū p̄ his ad que exigit sua scatio. vt pz in exemplis p̄dictis. vt homo p̄ suā scationē restringit aīal ad aīalia q̄ sūt homines. vt cū dī aīal hō. et alb⁹ restringit hoīem p̄ suā scationē ad hoīes albos vt dī hō alb⁹. Bico autē: nō diminuens: ad remouendū noīa diminuentia rōnem adiuncti. vt mortu⁹ vel corrupt⁹ et similia. que nō restringunt. sed poti⁹ destruūt adiunctū. Bico autē: non habens vim ampliandi: ad remouendū dictiōes ampliativas. vt potens. potest. et possibile. que nō restringunt s̄ poti⁹ ampliant. Et sciendū q̄ min⁹ p̄mune sp̄ restringit magis p̄mune. vt cū dī hō alb⁹ currit. qz hō reperit in albis hominib⁹ et nigris et medio colore coloratis. sed alb⁹ tū non. vñ quo ad hoc hō est magis cōe et alb⁹ min⁹ p̄mune. et sic alb⁹ restringit hoīem. s̄ fm q̄ albus reperit in hominib⁹ lignis et lapidib⁹ et brutis. hō autē non. vt sic alb⁹ est magis p̄mune et hominibus p̄mune. et sic homo coartat albū ad albedinez exītem in hominibus. cum dī homo alb⁹ currit. et sic vtrunqz coartat alternū diuersimode

hic ponit quasdam regulas de restrictione p̄dictas diuisiones declarantes. Et ponit tres de restrictione facta per nomen. quarū prima est. Omne

nome
no m
aīal h
tanter
sed po
phādū
rius (s
tūc rei
string

Lum
mune
bus si
cōsequ

Qu
pale ti
diuerf
copul
restric
cta. s̄
git co
git ip̄

Ad
determ
termin
bill. et
vt bon
ipsum
nem il
albus
nomin
tio dif
none.
homo
tine d
est. qz
tio fun
gnific
mino

Ad
ba q̄
nus c
nam
grum

nomen nō diminuens nec hñs vim apliandi a se vel ab alio additū. termino magis cōi ex eadē pre restringit ipm ad ea q̄ exigit sua scatio. vt cū dī aīal hō currit. ibi homo restringit aīal ad standū p hoībus tñ. Dicit nō tanter (non diminuens) ad remouendū nōia diminuentia q̄ nō restringit sed pot' corrēpūt r destruit terminū cui addunt. Dicit (nō hñs vim ampliandi) ad remouendū nōia ampellatiua. vt possibile necariū. Et dī vltimus (additū ex eadē pte) qz si adda ē termino nō immediate ex eadē pte tūc restringeret quo ad cōsignificationē. vt cū dī hō est alb'. ibi albus restringit hoīem q̄ ad cōsignificationē que est gen' in noīe r tpus in verbo.

Tunc ibi (Et sciendū) ponit notabile dicens. q̄ quādo cūq; minus cōmune addit magis cōmuni tūc restringit ipm. siue hoc fuerit in essentialibus siue in accidentib'. vt hō alb' currit. vbi homo restringit p albū. vt cōsequenter in textu ad longum declarat.

Quō dīnter restringūt verbū r pncipiū. Dm q̄ sic. vt trahi pōt ex regula p̄dicta. qz pncipiū restringit terminū quo ad eius pncipale significatū. s̄ vbi restringit q̄ ad eius significatū qd est temp'. Dī diuersitatis est. qz pncipiū fcat actū vnitum substantie. r q̄ nō intelligit copula inter nomē r pncipiū. mō terminus restringens additus termino restricto ex eadē pre restringit ipm quo ad scationē. vt p̄ ex regula dīcta. s̄ vbi fcat actū distantē a substantia. agūt inter ipm r nomen intelligit copula media. s̄ restringens additū termino restricto ex alia pte restringit ipm quo ad cōsignificatū. vt etiā dicit tertia regula restrictionū.

Ad te restringit ipm. sed cum dī homo mortuus determinatio additur determinabili ex eadē pte. ergo ibi est restrictio. Dm q̄ triplex est determinatio. s̄ supaddens. r est que supaddit formā realem suo determinabili. r omnis tal' determinatio addita termino restringibili restringit ipm vt homo albus. ibi albus addit homini vnā realem formā r ad illam ipsum restringit. Alia est determinatio diminuens. r est que diminuit rōnem illius cui addit. Itum ad suā denominationē. vt cum dī ethiops est albus s̄m dentes. ibi enim illa determinatio albus s̄m dentes. diminuit de nominationē simpliciter dictā ethiops ab albedine. Tercia est determinatio distrabens siue priuans suū determinabile a sua principali significatione. r rationem eius tollit. vt cum dī homo mortuus. hō pictus. nā ibi homo trahit extra suā p̄p̄iam naturā que est animal rōnale. Et ille due vltime determinationes non pnt restringere terminū cui addunt. Quis rō est. qz restrictio passiva fundat in suppone psonali. sed psonalis suppositio fundat in scatione p̄p̄ie terminū. ergo termin' q̄ nō h̄z p̄p̄iam suā significationē. nō pōt supponē aut ampliari aut restringi. vt sit qñ addit termino dictio diminuens distrabens vel alienans.

Ad cōtra exemplū notabilis. albū nō restringit hoīem. s̄ rē. Alis probat. qz nō est minus cōe in ordine ad hoīes cum plura sint entia alba q̄ sint supposita hoīs. Dm q̄ album vt restringēs hominem est minus cōmune q̄ homo. potest tamen in illa acceptione esse magis cōmune nam album opat ad duo. vno mō ad alios colores sibi oppositos. scz nigrum blāuū r c̄is. r sic est minus cōe q̄ hō r restringit hominē. qz hō s̄m

Tractatus restrictionum

se p̄t esse nigerz medio colore colorat⁹. Alio mō albū p̄t cōpari ad oīa supposita vel subiecta q̄b⁹ inest. sicut ad lapidē lignū. z cōp. z sic est magl cōe q̄b⁹. z restringit p̄ hōez ad cetera subiecta alba. z sic est ibi restrictio mutua. qz vnū restringit alterū z econtra. qz vnū quo ad aliqd excedit alterū in cōitate. z alterū econtra excedit quo ad aliqd ipm.

Alter nō est mutua restrictio. hō alb⁹. q̄ cōtra dicta. Hīs pbat⁹. qz termin⁹ restringens d̄z determinare terminū restrictū. sed hō nō p̄t determinare album. qz est substantiuū. sed substantiuū nō determinat adiectiuū. licet bñ econtra. Wdm q̄ hō accipit⁹ dupl. vno mō substantiue tā fm rem q̄ fm officiū. z sic nō pōt aliquo mō determinare. Alio mō accipit⁹ put transit in vñ noīs adiectiui cui⁹ officiū exercet. z sic p̄t restringere. qz tūc etiā p̄t determinare z coartare terminū cui addit⁹.

Alter termin⁹ adiectiu⁹ nō cōuenit suppo. q̄ nec restrictio. Probat⁹ cōsequētia. qz oīs restrictio fundat⁹ in suppo. Wdm q̄ duplex est restrictio. scilicet actiua z passiu. tunc vdm est q̄ restrictio actiua fundat⁹ in supposito. nō aut⁹ d̄z q̄ ille termin⁹ q̄ actiue restringit supponat. Et id d̄z q̄ actiue bñ restringūt adiectiua. s̄ nō restringūt nisi iproprie. qz desmiant⁹.

Item de termin⁹ restricto talis dat⁹ regula. Si signū vñ adueniat termin⁹ restricto. nō distribuit ipm nisi p̄ his ad q̄ restringebat⁹. Cū ei dico. oīs hō alb⁹ currit. ibi hō restringit⁹ ad albos. z nō p̄t distribui nisi p̄ albis.

Hic ponit scōam regulā q̄ dat⁹ de termin⁹ restricto. z est tal. Si signū vñ adueniat termin⁹ restricto nō distribuit ipm nisi p̄ his ad q̄ restringebatur vt cū d̄z. oīs hō alb⁹ currit. ibi hō restringit⁹ p̄ albū. z solū distribuit⁹ p̄ albis.

Alter signū vñ p̄fectum distribuit p̄ oībus. sed in dicto exemplo (oīs) est signū distributiuū p̄fectum. ergo debet hōiem distribuere p̄ omnibus suppositis. Wdm q̄ signū vñ distribuit p̄ omnibus fm exigentiā termini cui adiungit⁹. sed cum dicit⁹. omnis homo alb⁹ currit. hoc signū omnis vñt hominū restricto p̄ adiectiuum. inde etiā est q̄ nō potest nisi p̄ hominibus albis distribuere.

Alter posteri⁹ nō p̄t auferre potestātē prioris. sed restrictiuū in exēplo littere est posteri⁹ distributiu⁹. q̄ nō diminit⁹ ipm. Wdm q̄ posteri⁹ in q̄tum hōi nō diminit⁹ facultatē prioris. eo q̄ vt sic nō tangit ipm. s̄ posteri⁹ fm naturā p̄ esse prioris mixtū inherens z imbibitū p̄t de terminare facultatem prioris p̄cipari sui fm esse suum cōsiderati.

Item de restrictione dat⁹ regula talis. Nihil positū a pte predicati potest restringere terminū cōem positū a pte subiecti quo ad p̄ncipalē ei⁹ p̄cationē. vt homo ē alb⁹. iste termin⁹ alb⁹ in p̄dicato posit⁹ nō p̄t restringere hōiem in subiecto positū ad albos. qz si restringeret⁹ ad albos. ergo p̄ regulā p̄cedētē. s. si signū

vñ ad
his ad
solum
albus
erit ve
falsa. q
iste ter
Dico
string
gnus
res z
p̄catio

Hic po
p̄ verbū
subiecti
cum dict
restrictio
le. qz m
ditio po
est alb⁹
geret. s̄
d̄z essen

Qu

Wdm
q̄ casu
etroclit
rum p̄
nus q̄

Al

q̄ hōi
est z vñ
p̄ficat
falsum
tra. qn
per ex

Item

iplic

vlt aduenerit termino restricto solū distribuit ipm p
his ad q restringit vt in pposito homo distribuere
solum p albis hoibus. 7 sic isti p pōis. oīs homo ē
albus. sensus eēt. oīs homo alb⁹ est alb⁹; ergo si vna
erit vera. reliqua erit fa. 7 si vna erit falsa aliqua erit
falsa. qd tñ est falsum. ergo cū dī omīs homo ē albus
iste termin⁹ homo non restringit. 7 sic ptz illa regula
Bico at quo ad principalē cōfscationē. qz p dīcatū re
stringit subiectū q ad pscationē q ē gen⁹. vt cū dī. ci
gnus ē albus: iste termin⁹ cign⁹ restringitur ad ma
res 7 non ad mlieres. 7 sic alb⁹ restringit ipm q ad cō
fscationē q ē gen⁹. 7 non q ad suā fscationem.

Adic ponit tertia regula q dat de distributione in cōi q fit tam p nome q
p verbū. 7 est talis. Nichil positū a pte p dīcatū p restringere terminū a pte
subiecti positū q ad principalē fscationem. s solū quo ad cōfscationē. vt
cum dicat. homo est albus. ibi hō solū verificat de viris 7 nō femellis grā
restrictōis. qz adiectū restringens est masculini generis. Et est ratio regu
le. qz nisi sic oīs ille p pōes q sunt cōtingētes essent necessarie qz tunc con
ditio posita a pte p dīcatū intelligeret in subiecto. vt ptz in illa p pōe homo
est alb⁹. esset cū sensus. hō alb⁹ est albus. si albus quo ad fscationē restrī
geret. s hec est necessaria. qz oē qd est qñ est necesse est esse. 7 etiā albedo ē
de essentia hoīs albi. cum sit extremum compositionis.

Quare plus 7 potius noīa substantiua restringunt quo ad cōfca
tionem q est gen⁹. qz quo ad cōfscationem. q est casus aut numer⁹
Dm q illa est rō. qz genus trāscendit quodāmo 7 includit tam numex
q casum. dēces em diuersorū numeroz nō variāt genus nisi in qbusdam
etrotitit. Simuliter etiā noīa diuersorū casuū non variant genus nisi ite
rum p accidens. 7 sic plus restringunt noīa fm cōfscationem que est ge
nus q fm illam que casus aut numerus.

Ad p dīcatū attribuit subiecto p modū idempnitatis. que est copula
Abalis. s idēptitas est p pīetas p hīs eēntialem vnitatē. qz videtur
q hūmōi p dīcatū restringat subiectū p vim sue eēntialis fscationis. p quam
est 7 vnū est. Dicendū licet copula sit nota idempnitatis. ipa tñ nō idem
pificat nisi taliter q lter extrema erigunt. Et sic argumentum presuppōit
falsū. quia extrema non idempnificant fm erigentā copule. s mag⁹ ecō
tra. quia copula est quoddam infinitum 7 indeterminatum specificabile
per extrema. vt patet primo per hēmēntas.

Itē de restrictōe scā p iplicationē tal dat reglā. Qis
iplicatio imēdiatē pūcta fmio cōi restringit ipm sicut

Tractatus Restrictionum

suū adiunctū: vt cū dī. hō q̄ ē alb⁹ currit: iste termin⁹
homo restringit ad albos p istā iplicationē. s. q̄ ē alb⁹
Itē d eadē restrictione datur tal' reglā. Quotiēscūq;
signū vlc ⁊ implicatio ponūtur i eadē locutione. du-
plex ē oratio ex eo qd signū p̄t p̄cedere implicationem
⁊ sic distribuit terminū cōnem p quolibet supposito.
vt cū dī oīs homo currit q̄ est alb⁹. Itē implicatū p̄t
prius aduenire ⁊ restringere terminū cōem. q̄ tūc sig-
num postea adueniens non distribuit ipm nisi p his
ad q̄ restringebat. vt oīs homo q̄ ē alb⁹ currit. ⁊ tūc
equiualeat huic. oīs homo albus currit.

hic ponit duas regulas de restrictione scā p implicationē. que equaleat
noībus. primo declarat vñ hz implicatio restrictionem. qz ab adiectiuo si
bi adiuncto. qd de se hz restringere. Et est talis. oīs implicatio immediate
adiuncta termino cōi restringit ipm sicut suū adiunctū. i. sicut adiectiuū
inclusum in implicatione. vt cū dī hō qui est albus currit. ibi hō restringit
tur p illā implicatōē q̄ est albus. ad standū p albis tñ. Rō hui⁹ regule ē.
qz qñ p̄p̄ tota intelligit quasi cōpleta ante aduentū implicatōis tunc im-
plicatio restringit ipm sicut facit adiectū in p̄dicato positū solū p consig-
nificatio. s. qñ implicatio aduenit termino restricto aī p̄pletionem p̄p̄ōis
tunc restringit ipm quo ad principalem suā scationem. sicut adiectū ime-
diate cōiunctū suo restringibili. Ande qñ implicatio immediate adiungit
tur termino cōi. tunc hz se in rōne adiectiui. ⁊ restringit quo ad p̄ncipalez
scationem. sicut si adiectū ibi poneret. vt oīs hō q̄ est alb⁹ currit. ibi eū
sentus est. oīs hō albus currit. s. qñ ponitur implicatio post copulā. vel
post verbum principale. tunc restringit quo ad significationem. vt omnis
homo currit qui est albus. illius eū p̄p̄ōis est sentus. oīs homo currit.
⁊ omnis homo est albus. qz hoc relatiū qui valet tñ sicut ⁊ ille. quare est
idem sentus ac si diceret. omnis hō currit ⁊ ille est albus. ⁊ qz ille est rela-
tiuum substantie idēitatis non reciproci idē supponit eodē mō sicut suū
anecedens. s. homo supponit cōfuse. ergo etiam hoc relatiū ille. Et sic patz
qz magna est dīa si implicatio p̄ponat vel postponat in p̄p̄ōe. Secūda
regula est. qñcūq; signū vlc ⁊ implicatio ponunt in vna orōne tunc illa
oratio est duplex. quia vel implicatio intelligit p̄cedere signum. i. prius
aduenire termino restringibili qz signū vt qñ implicatio refertur ad termi-
num cōem distributibilem immediate. ⁊ tunc signum vniuersale distribuit
terminū cōmūnem solū p his pro qbus restringit. vt oīs homo. qui est
albus currit. Aut signum intelligit p̄cedere implicationem. vt quando
implicatio cōiungit mediate termino restringibili. ⁊ tunc signū vniuersa-
le distribuit ipm p oībus suppositis. vt oīs hō currit q̄ est albus.

Al
form in
poris. ⁊
verbum
us sunt
Al
ponatu
dum q
signific
rum. sic
sunt p
tura. en
q vcz

minu
simp
ab al
form
pml
qz an
dum
aliā
sum
min
tem
ba
ex
anc
cur
sup
bu
mo

A Quia ratione implicatio restringeret p vim adiectivi in ea inclusit eadem ratione restringeret p vim verbi substantivi et relatiui inclusit foram in eo. quia quodlibet eorū hz vim restringendi verbum gratia temporis. et relatiui gratia secūde noticie quā facit. Dōm q non est simile qz verbum et relatiui sunt in implicatione potentialia et materialia. ideo potius sunt restringibilia. et a sua materiali pfusione determinabilia.

A Contra scōdam regulam. noia et verba transposita idē fecant. si implicatio habet vim nois. eo q ponit loco adiectivi. ergo sine preponatur siue postponatur eadem manebit sententia orationis. Dicendum q nomina et verba transposita absq mutatione enunciationis idem significant. si si huiusmodi transpositio variet formā enunciatōis non ē verum. sic autē est in pposito. quando implicatio mutatur de situ subiecti in situm predicatorum. Et quando dicitur. implicatio determinat a tota sua natura. ergo nō reddit orōnē. in q ponit. ambigua et indeterminatā. Dōm q vix est si retineat eundem situm. qd h non fit.

Restriccione facta p Xbum nunc ē dicendū: de qua plures dātur regle. quaz priā ē talis. Terminus cois supponens et apponens Xbo pntis tpsis simplr sumpto: non hnti vim ampliandi. nec p se. nec ab alio: restringitur ad supponendū p his q sunt sub forma termini pmunis supponētis. Bico at termini pmunis: quia terminus discretus neq restringit neq ampliatur. Bico aut Xbo pntis tpsis. ad remouendum alia verba alioz tempoz. quia terminus pmunis alia hz suppositionem cū eis. Bico autē simpliciter sumpto ad remouendum verba sumpta cū partib di minuētibus vt est opinabile et inopinabile. Bico autem non habenti vim ampliandi. ad remouendū verba ampliatiua. vt potest. Bico autem neq ex se neq ex alio ad remouendum verba habentia vim ampliandi ex alio. vtpote ex puncto: sicut hoc verbū est cum dicitur est potens. Bico autē sub forma termini supponētis. qā homo supponit p his. qui sunt sub humanitate. et aīal que sunt sub aīalitate. vt cū dī homo est animal.

Tractatus Restrictionum

Determinato de restrictione scā p nomē. cōsequenter psequitur reglās ad cognoscendū restrictionē factā p verbū. Et sunt tres. quax prima est. Terminus cōis supponens vel apponens verbo pñis tps simplr sumpto id est sine diminutione. nō hāte vni ampliandi nec ex se nec ex alio restringitur ad standū p his que sunt sub forma termini supponentis. vt cum dicitur hō currit. hō ē aīal. Declaratio oīm illarū pñelaz sufficiēt hī in līa.

A Si regula esset xā sequeretur q hoc pñō hō ē aīal non esset perpetue veritas Sequela phatur. quia homo restringit ad pñes. et simili ter animal. Dicendū q illa pñō potest dupliciter capi. vno mō fm modū enunciandi. et sic non est ppetue veritas. nec stat homo p oībus suppositis. q: ex mō enūciandi hz hō q stat p pñibz. Alio mō capī illa pñō fm rem enūciatā et sic ipa est ppetue veritatis siue necessario vera. Rō est q: i illa pñōne pñicatur et subiicitur res concepta. s qd concipit p aīal necessario inest illi qd pñit p hoīem quo ad rem enūciatā. ergo est ppositio necessaria et predicatū conuenit subiecto p oībus differentijs tēporum. Et ideo solet dici q hoc xbum est in pñōibus necessarijs absolutē a tpe qz non hz modū scandi tps nostri vel pñe sumpti.

A In illa pñōe hō ē aīal. hoc verbū est scāt cum tpe vel non. si cum tpe. tunc restringit ad pñis. si non scāt cum tempore tunc non erit verbum quod non potest dici. cum sub nulla alia parte orōis ponatur. Dicendum q tempus capī duplī. Vno modo pro tempore nostro. et sic verba in pñōtionibus necessarijs absoluunt a tempore. Alio modo capī tempus cōmunitē prout extendit se ad omnem mēsuram tēporis. et sic etiam verba illa significant cum tempe. sic enim significare cum tempore est essentiale verbo et non pñma modo.

A Extrema debent vniri fm q copula erigit. alias copula nihil faceret ad vnionē. s in illa pñōe hō ē aīal. copula erigit extrema solū capī pro pñibz. ergo restringunt. Dicendum q extrema alicuius pñōtionis sp vnunt p comparisonem ad mediū vnies. ergo etiā vnibilia variantur fm mediū vnionis ex mō enūciandi in signū cuius vnibilia ali qua vnunt p copulam de pñerito. et aliqua p copulam de futuro vnunt. s quo ad rem enūciatā copula adiungit vni illā specialem vnionē extremā. Sedō ddm q ista opabilitas q scatur in hoc verbo est. non est compabilitas tps nostri. quia tunc absoluit a tpe nostro. s est compabilitas ex pte eternitatis. qz tales pñōes sunt ppetue veritatis.

A Itē alia datur reglā. Terminus cōis supponēs xbo de pñerito simpliciter sumpto. non habēt vni ampliandi nec ex se nec ex alio. restringitur ad supponendū p his q sunt vel fuerūt sub forma termini supponentis vt cū dīr homo fuit aīal: iste terminus homo supponit p oībus his q sunt vel fuerūt hoīes. et aīal p his que sunt vel fuerūt aīalia.

Hic ponit scda regula de verbis pñeriti tps: et ista. Terminus cōis sup-

ponens vel apponens xbo de pterito simplr sumpto non hñt vñ ampl
andi nec ex se nec ex alio tenet. p his q sunt vel fuerunt sub forma termi
ni supponentis. vt cū dī hō fuit aīal. ibi hō restringit ad standū p his que
sunt vel fuerūt hoīes. r sñt aīal p his que sunt vel fuerūt aīalia.

A Ambit pteriti tps ampliat q nō restringit. Hīs pbat. qz pterituz
prietates non pñt vñ inesse. Dicendum primo q verbum pteriti tē
poris pñt cōpari ad duplicem supponem. primo ad suppositionē naturales
sive terminū supponentē naturaliter. r sic restringit. qz termin⁹ stans na
turaliter stat p oib⁹ q sibi puenire pñt indistincte. r ab illa cōitate restringit
tēpori verbū pteriti tps. q restringit ipm ad pñs r ad pteritū. Alio mō cō
paratur ad supponem psonalem vbi termin⁹ ex mō loquendi stat p suppositi
tis. r sic verbū pteriti tps hz ampliare qz facit terminū stare in ordine ad
multa tpa. Secōdo dñm q verba pteriti tps solū ampliāt fm qd in pñtū in
cludunt pñs tps. non qdem sub rōne pñtialitatis. s fm q illud pñs ponit
tur sub quadā pñtentione vel futuritione. vt hō docuit. ibi hō accipit etiā
pro suppositis pñtibus vt tamē habeat i se pteritū actum docendi. s pñe
illa xba cōfiscant vñ tps. s. vel pteritū vñ futurū. r sic ad vñū tempus re
stringunt. r ergo notanter dicitur in regula. pro his que sunt vel fuerunt
vel erunt. r non p his que sunt vel fuerūt. aut pro his que sunt vel erunt
quia sic talia verba simpliciter ampliarent. Quis hoc quidam nitunt de
fendere dicentes q in lra debeat poni r textum eqz bene saluantes.

A Non est non potest restringere. sed pteritum tps non est. ergo
verbum gratia pteriti tempus nō potest restringere. Et similiter ar
gueretur de verbo futuri tempus. Dicendū pmo q licet verba pteriti tē
futuri temporis nō sint a pte rei in actu. sunt tamen apd pceptientē r apud
intellectū in actu. r q sufficit ad h q termin⁹ p ipa restringat. quia etiā
apd p intellectū scī r concipit. habuit tñ illa pceptio aliquid respondēs
a parte rei. vt tempus pteritum. vel habebit tempus futurū. Etiam qz p hoc
q presens est a parte rei. termini presentis sunt a parte rei. qui sunt prete
ritum r futurum. Secundo dicendum q aliter dicuntur esse a parte rei p
manentia r successiua. nam pmanentia sunt a parte rei quo ad omēs ptes
in actu. qz totum esse ipoz est simul. sed successiua non habent oēs partes
simul in actu. s. d habent vnam partem in actu ad quam alie copulantur
r continuant. sicut renus dicitur esse totus ante Coloniam. quia vna ps
est ibi. r alie continuant ad aliam.

Item alia datur regula. Termin⁹ coīs supponens
vel apponens xbo de futuro. etiā supponit p his q
sunt vel erunt sub forma termini supponentis. s. pro
his que sunt vñ erunt in futuro. vt homo erit animal.
Ex pdictis patet q q verbū restringit quo ad config
urationem. que est tempus. r non quo ad significa
tionem principalem.

Tractatus Restrictionum

Tercia regula de verbis futuri tps est talis. Termin⁹ cois supponēs vel apponens xbo de futuro simplr sumpto non hñti vñ ampliandi sub forma termini supponentis supponit p his que sunt vel erant in futuro. vt homo erit aial. Ex istis trib⁹ regulis infert pe. hys. correlative. q⁹ xbu⁹ restringit quo ad pscationē. q⁹ est temp⁹. et nō quo ad scationē. vt cum dī hō currit. ibi hō non restringit ad currētes. s. ad pñtes. Et est rō correlatiu⁹. qz nūc sic sequeretur q⁹ xba diuersorū tpm eandem haberent vim restringendi cum eandē habeant scationē principalē. s. hoc est falsum. et s. regulas iam dictas. qz xbum pñtis tps hz aliā vim restringendi q⁹ xbu⁹ pñtis aut futuri tps. Alia rō est. quia solum terminus ponitur in eadem pte cū termino restringibili. restringit quo ad scationē. s. verbū nō ponit i eadem parte cū nomīe. qz ipm p dicatur. nomen xbo sp subijciatur. ergo xbum solum restringit ad consignificationem.

Ad Non videt⁹ gratia cui⁹ xbum futuri tps magis restringat ad presentia q⁹ pñtia. pñtia. pñtia. qz pñs est ita bene extra eius rōnem sicut pñtia. Dñm q⁹ illud qd est pñtia oīno est extra ambitū futuritionis. sed pñs pñtinet sub ei⁹ ambitu sicut terminus ad quē copulacō cōtinuitas ipi⁹. et iō hz vñ restringēdi ad pñtia et futura. et nō ad pñtia.

Circa pñtia qñritur de h⁹ sophismate. oē aial fuit in archa noe. Probatur. hō fuit i archa noe. leo fuit in archa noe: et sic de alijs. qd oē aial fuit i archa noe. Contra. oē aial fuit i archa noe. cesar fuit aial. ergo cesar fuit i archa noe. qd ē falsum: ergo aliq⁹ pñtia est falsa. non minor ergo maior. Qz at pñtia sit falsa p⁹ p quādam regulā q⁹ dī. q⁹ termin⁹ cois supponēs vel apponens xbo de pñtia simplr sumpto restringit ad supponendū pro his q⁹ sunt i h⁹ forma termini supponentis. Itē alia est regula. q⁹ signū vñ adueniēs terminō restricto distribuit ipm p oīb⁹ illis ad q⁹ restringebat. cum ergo dī oē aial fuit i archa noe: iste termin⁹ aial supponit p oī aiali qd fuit i archa noe. et qz si fuerūt oīa i archa noe. ergo pñtia est falsa. Itē ad idē. in hac pñtia oē aial qd tñc fuit: fuit i archa noe. iste termin⁹ aial restringit magis q⁹ i ista oīa. oē aial fuit i archa noe. cū in pñtia plura supponātur: s. iste termin⁹ aial restringitur ad illa q⁹ fuerūt tñc in illo tpe. pñtia iplicationem.

ibi positā. q̄ solū illa q̄ fuerit i illo p̄terito fuerit i archa
noe. ⁊ non plura. ergo oꝛ q̄ ista sit falsa oē aīal fuit in
archa noe. cū i ea plura aīalia supponātur. Solutio
q̄dam dicūt q̄ hec oē aīal fuit i archa noe est duplex.
eo q̄ p̄t fieri distributio p̄ singulis genēz vel p̄ gene
ribus singulorū. p̄io modo est falsa. sc̄do modo ē v̄a
q̄ q̄n sit distributio p̄ singulū genēz. tūc est distribu
tio p̄ singulis ip̄is indiuiduis. s. que s̄b eodē genere ⁊
s̄b eadem sp̄e p̄tinetur: ⁊ tūc oꝛ q̄ oīa indiuidua p̄ten
ta sub aīali fuissent i archa noe. q̄d est falsum. S; q̄n
sit distributio p̄ generib⁹ singulorū tūc solū est distri
butio p̄ generib⁹ vel p̄ specieb⁹. s̄ non fuit aliq̄ sp̄es
aīalis que non fuit i archa noe: ⁊ illo modo est vera.
S; huic solutioni n̄ acquiesco. q̄ sp̄es aīalis non fu
it p̄ se i archa noe: s; t̄m indiuiduū. Tūc p̄ illo tpe non
habuit x̄itatē nisi p̄ singulū genēz. i. p̄ indiuiduis: ⁊ p̄
generib⁹ singulorū. Tūc dico q̄ p̄positio est falsa. ⁊ cō
cedo om̄es rōes adductas ad hoc. Et p̄batio peccat
s̄m p̄ns ab insufficiēti iductione: q̄ non accipit om̄s
p̄tes distributionis q̄ sunt s̄b s̄biecto isti⁹ p̄positionis
oīe aīal fuit i archa noe.

Hic ad euidentiā iam dictorū de restrictione Petrus hispanus tale mo
uet sophisma dicendo. Omne animal fuit in archa noe. vtrum sit verum
vel falsum. Et primo probat iplū p̄ inductionem sic. homo fuit in archa
noe. asinus fuit in archa noe. ⁊ sic de alijs speciebus animalis. ergo om̄e
animal fuit in archa noe. Secundo improbat sic. omne animal fuit in ar
cha noe. cesar fuit animal. ergo cesar fuit in archa noe. conclusio est falsa.
ergo aliqua p̄missarum. non minor ergo maior. que fuit sophisma. ergo
sophisma est falsum. Et eius falsitas etiam patet ex duabus regulis restri
ctionum. s. ex secunda de verbis. ⁊ ex prima de nominibus. vt patet in li
tera. Enam ista est falsa. omne animal quod tunc fuit. fuit in archa noe.
ergo multo magis sophisma est falsum. Tenet consequentia per locum a
minor. quia maior est restrictio in prima q̄ in secunda que est sophisma.
ergo gr̄a restrictionis sophisma non potest esse verum. Sed Petrus
hispanus respondendo ad sophisma primo ponit illud esse distinguen
s. iij

Tractatus Restrictionum

dum finem mentem aliorum. quare illa solutio postea reprobat. Et soluit secundum
 do sophisma per interemptionem. dicens quod sit simpliciter falsum. Est ergo distin-
 ctio talis. quod vel aial in ista propositione distribuitur per singulos generis. id est per singulos
 individuis sub genere et specie contentis. et tunc sophisma simpliciter est falsum.
 quod multa sunt individua animalis. que non fuerunt in archa noe. Alio modo
 sit distributio per generibus singulorum. id est per generibus et speciebus tantum. et sic
 est propositio falsa. quod tunc sit distributio per speciebus contentis sub genere. et sic
 propositio potest esse vera. et tunc est valde impropria distributio. quod terminus distributio
 uis non habet ex sua propria natura quod distribuat per species. sed potius quod distri-
 buat per oibus individuis. Cum ergo terminus distributivus ibi ponitur in
 subiecto non potest aliter dici quam quod distribuat per singulos individuis. Et ideo pro-
 positiio per se negat distinctionem dicens quod sophisma sit simpliciter falsum. et
 quod per se peccat finem fallaciam consequens. quod arguitur ab insufficienti indu-
 ctione. potest tamen sophisma aliquo modo concedi esse verum. et tunc talis datur
 distinctio extra textum. quod ista propositio potest dupliciter considerari. Uno modo in sensu quem
 facit. et sic est simpliciter falsa. quod multa sunt animalia que non fuerunt in archa noe.
 et tunc ois distribuit per singulos individuis. Alio modo capit in illo sensu in
 quo fit. scilicet quem aliquis concipit de illa propositione ex bonitate intelligentis seu
 intellectus. et tunc potest dici vera. et hoc fit referendo illam propositionem ad illud tempus
 in quo fuit plata. quod omne animal. etiam individualiter quod tunc fuit et non
 habuit spontaneam generationem et quod non potuit vivere in aquis illo tempore.
 fuit in archa noe.

Ad Omnis propositio de preterito vera semper manet vera. sed istud sophisma est
 propositio de preterito vera. sed semper manet vera. Minor pars. quia tunc tempore di-
 luvij quando erat plata fuit vera. Sed maior pars. quod si colonia destrueretur ho-
 die. tunc illa semper esset vera. Colonia fuit pulchra ciuitas. Unde quod omnis
 propositio vera de preterito semper manet vera stantibus rebus ut tunc de quibus est talis
 propositio facta. sed sic non est hic de preterito sophismate. quia res medio tempore sunt mu-
 tate. sed hoc quod plures hoies sunt geniti quam prius erant. Et simile est si plu-
 res ciuitates construerent vocate hoc nomine colonia posset contingere
 quod post destructionem unius propositio falsificaretur que prius fuit vera. ut dicendo.
 omnis colonia fuit pulchra ciuitas. Et ergo dicendo. animal fuit in archa noe
 propositio est vera. sed dicendo. omne animal fuit in archa noe propositio est falsa
 quia res sunt mutate. Secundo dicendum quod hec propositio quando refertur ad hoc tem-
 pus in quo fuit prolata. tunc est simpliciter vera. et etiam omnis propositio de preterito
 si semel fuit vera semper manet vera si refertur ad illud tempus in quo fuit. pla-
 ta. nam fuit aliquod tempus prius in quo fuit principaliter verum dicere illud quod nunc
 dicitur de preterito. Vel dominum tertio quod ois propositio de preterito vera semper manet vera si sub-
 iectum sit terminus singularis. quod terminus singularis semper idem facit. ut cum dicitur
 Colonia est pulchra ciuitas. et si postea destrueretur. tunc semper verum est dicere
 Colonia fuit pulchra ciuitas. quod colonia stat semper per eodem. quod non potest dici quod
 illa propositio verificetur de alia ciuitate quam de colonia. cum colonia sit terminus
 singularis. sed si subiectum sit terminus communis. tunc propositio non manet ve-
 ra. quod talis potest augeri vel diminui. ut postea casu quod sint tamen tres homines
 in mundo. tunc ista est vera. ois homo currit. posito quod ois currat. et cras nasce-
 tur alius homo qui desecret. tunc ista propositio est falsa. ois homo currit.

Af De tribus dictum est. primo celi. s. tria aialia fuerunt in archa noe. ergo sequitur q. oia aialia fuit in archa noe. Dicendum licet de tribus aialibus posset dici omne aial. nō tñ sequitur qn oē distribuat aial pro oib⁹ suis indiuiduis. z sic qz aial hz plura supposita q̄ tria. ideo distribuit p pluribus q̄ tribus. Vel dicendum q. phus ibi pncipaliter vult q. ois ad minus requirit tria supposita siue appellata eo q. de duobus nō dicim⁹ omne sed non vult q. semp veriffcet locutio in qua ponit hoc signū omne si predicatum cōueniat tribus suppositis.

Af Aial rōnale fuit in archa noe. z aial irrōnale fuit in archa noe. ergo oē aial fuit in archa noe. Tenet p̄ia p sufficientem inductionē nam oē aial aut est rōnale aut irrōnale. s. talia fuerūt i archa noe. s. rē. Dicendum q. illud argumentum inducit q. oēs species animalis fuerūt in archa noe. quia rationale z irrōnale constituūt species animalis. Et ad hoc q. oēs species aialis dicant esse in archa noe. non sequitur veritas istius ppositionis. qz ista ppositio ex sensu quem facit fecit omnia indiuidua animalis fuisse in archa noe.

¶ Olet at queri vtrū silt termini restringant in ppositione affirmatiua z negatiua. Dicunt aliq. q. nō qz eē restringit ad exñtes z non cē ad nō exñtes, q̄ nō p eodē fit restrictio i affirmatiua z negatiua. Itē videt q. ois negatiua i q̄ eē negat simplr ē falsa. si silt restringatur termini i ppōe negatiua z affirmatiua. qz i hac ppōne rosa est. iste termin⁹ rosa restringit ad exñtes. z si in hac rosa non ē silt restringat ad exñtes. tunc sensus ē q. rosa q̄ non ē. est z h̄ ē falsa. s. z hec. rosa non ē z sic qlibet negatiua in q̄ esse negat esset simplr falsa. qd falsuz ē. s. v̄z q. non silt restringatur fmini i ppōe affirmatiua z negatiua. Sz pbat q. silt restringatur qz si in hac ppōe: homo est. iste termin⁹ homo restringitur ad exñtes. z in hac null⁹ homo ē. ad non exñtes s. vtraq̄ est v̄a. qz de exñtib⁹ h̄e p̄dicat esse. z de non exñtib⁹ h̄e remouetur esse. s. p̄dictorie sunt silt vere. qd est ipossibile. ergo illd eē ex q̄ sequitur ipossibile. scz q. non silt restringatur termini i affirmatiua z negatiua Itē regla est q. oē vbum simplr sumptū nō hñs vim ampliandi nec a se nec ab alio. restringit terminū sup

Tractatus Restrictionum

ponentem quo ad p̄fectionem. que ē t̄ps ⁊ non q̄ ad
p̄fectionem: ergo t̄ps est cā restrictionis illi⁹: s̄ idē tē
pus est i affirmatiua ⁊ negatiua sibi opposita: vt rosa
est: nulla rosa ē: ergo eadē est cā restrictionis i vtraq;
⁊ ergo p̄ eodē sit restrictio i vtraq;: ⁊ hec argumenta
p̄cedimus. Ad hoc qđ p̄io obijcit ē dicendū. qđ esse
non restringit ad ex̄ntes. ⁊ non esse non restringit ad
non existentes. sicut nec hoc verbum curro ad currēs
quia nullum verbum restringit sibi terminum suppo
nentem quo ad significationem. sed quo ad consigni
ficationem. que est tempus. Unde non restringit ad
supposita ex̄ntia: sed presentia: Supposita em̄ pre
sentia possunt esse in aliquibus terminis tam existen
tia q̄ non ex̄ntia: vt cum dico enunciabile ē enun
ciabile: supponit tam pro existentibus q̄ pro non exi
stentibus. Omnia autem enunciabilia que sunt falsa
in presenti sunt presentia: sed non ex̄ntia: quia nul
lum falsum ē: ⁊ sic esse non restringit ad ex̄ntia sed
presentia cum idem tempus sit vtrobiq;: quod ē cau
sa restrictionis. Ad alias dicēdū ē qđ duplex ē forma
termini communis. Quedam ē que saluatur in reb⁹
ex̄ntibus tātum vt humanitas que ē forma hominis
⁊ aialitas que ē forma aialis. ⁊ in talibus om̄ia sup
posita p̄ntia sunt ex̄ntia. Alia ē forma termini p̄mu
nis que saluatur tam in rebus ex̄ntibus q̄ non ex̄ntē
tibus: vt enūciabilitas que ē forma enunciabilis: q̄a
quedam sunt enunciabilia ex̄ntia. vt deū esse. ⁊ om̄ia
f̄a: ⁊ alia sunt non ex̄ntia: vt hominē esse alinū ⁊ oīa
falsa: Et in talibus non restringit termin⁹ cois ad ex
istētia s̄ restringit taz ad ex̄ntia q̄ n̄ ex̄ntia. Eū ist⁹
p̄pōis rosa n̄ ē: non ē sensus: rosa q̄ ē non est s̄ est sen
sus. rosa aliter sumpta q̄ i p̄nti n̄ est

Hic monet dubitationē circa p̄dicta. vtrum. s. terminet eodem mō restrin-
gantur in affirmatiuis et negatiuis p̄pōitibus. Et ad illi⁹ q̄stionē vtriusq;
p̄tes arguit. vt patet in textu. Est tñ dñm ad q̄stionē q̄ sic. qz vbiq; ē ea-
dem causa restrictionis. ibi est eadem restrictio. s. in p̄pōitibus affirmatis
et negatiuis est eadē causa. quia verbū qd restringit quo ad significati-
onē est idē in affirmatiuis et negatiuis q̄ eadē est restrictio. et nisi sic due
p̄pōnes p̄dictorie eēnt fil' xē. vt iste hō ē. iste hō nō est. Sequela pbat. qz
eēt sensus. si nō eēt eadē restrictio hō exis ē. et hō nō exis nō ē. et h' ē ver.

Añ dñ rosa ē. rosa stat p̄ exisib⁹. s. cū dñ rosa nō ē. rosa stat p̄ nō exis.
Abus. q̄ nō eodē mō restringit termin⁹ i p̄pōe affirmatiua et negatiua.
Dñm qz cū dñ rosa ē. rosa restringit ad p̄ntes et nō exites qz illa rosa ē. ex
ponit sic. i. rosa p̄ns ē. et sic restringit rosa solū ad p̄ntes. qz x̄bū restringit
ad p̄fationē et si ad f̄cationē. Sile ē cū dñ. hō ē. ibi hō restringit ad p̄ntes
et nō exites. qz sensus ē. i. hō p̄ns ē. Sile cū dñ. hō. currit. ibi hō restringit ad
p̄ntes. et h' ḡra p̄fationis x̄bi. Et si dicat. i. hac orde hō ē. ē restringit ad p̄-
ntes. et h' ex ad exites. Et p̄ntia. qz oēs p̄ntes sunt exites. Dñm qz licet p̄-
ntes q̄s sunt fil' exites. hoc tñ ē impertinēs forme restrictionis. qz qñ dñ
qz x̄bū p̄ntis t̄p̄is restringat ad p̄ns. hoc intelligit siue existat siue nō exis
stat. An p̄nt eēt aliq p̄ntia et tñ non exis. vt p̄ de enunciabilib⁹ falsis.

Añ Bene scitur. hoc est p̄ns. ergo hoc est. ab est tercio adiacēte ad est
secundū adiacens. Tunc ultra. hoc est. q̄ existit. Tenet p̄ns. q̄a est
scdm adiacens p̄dicat esse existentie. ergo de primo ad vltimū bene sequit
tur. hoc est p̄ns. ergo est exis. Dñm negādo vltimam p̄nam. qz licet alio
qua p̄sentia sunt existentia. tamen cū illo stat qz aliqua p̄sentia sunt non
existentia. quia sunt subcontrarie p̄pōes que p̄nt fil' esse vere. Quāte ille
p̄pōes sunt fil' vere pbat p̄ duos syllogismos concludētes illa duo sin-
gularia. nam affirmatiua cōcludit in dñm sic arguēdo. omne qd ē existit
aliquid p̄sens est. ergo aliqd p̄ns existit. Et negatiua cōcluditur in serlo
sic. nullum falsum existit. aliqd p̄ns est falsum. q̄ aliqd p̄ns non existit. ibi
est premisse sunt vere et conclusiones falsae.

Añ Si aliqua forma contineret in rebus existentibus et non existentibus
maxime eēt enunciabile. quod existit in veris et falsis s. hoc est
falsum et impossibile. q̄ rē. Minor pbat. quia nihil idem potest p̄dicari
de ente et non ente. vt p̄t p̄ primū principū. sed verum est ens et falsum
est non ens. Dicendū qz id quod est ens reale extra aīam non potest p̄-
dicari de ente et non ente. tamen bene aliqd ens rōnis quale est enuncia-
bile. Ergo dñ p̄ns qz p̄dictoria et aīam sunt p̄ria in aīa.

Solet autem poni qz quedam restrictio sit ab vsu.
vt cum dicitur. nihil est in archa: quis plena sit aere
quia iste terminus nihil supponit ab vsu pro reb⁹ so-
lidis siue firmis: et rex p̄ rege patrie: et magister legit
pro magistro proprio. Solet etiam poni qz quedam
restrictio sit p̄ trāsitionē verbi. vt cū dñ: sortes pascit

Tractatus Distributionum

hominem. iste terminus homo supponit per alio a sorte
virtute transitionis verbi. quia dans et recipiens debent
esse diuersa: et ideo si aliqui sunt eadem: hoc tamen est per acci-
dens. eo quod idem subiectum est vtriusque. sicut idem est dux
et comes secundum accens. Tamen dicunt quod non sequitur: sortes
pascit seipsum et ipse est homo: ergo pascit hominem. ibi est falla-
cia accidentis. quia hoc pronomen se non potest suppone-
re per diuersis a sorte. sed homo bene potest.

Hic autor circa finem ponit duos modos accidentales qui variant terminum
restringibilem secundum nostram voluntatem. et sunt isti modi a vulgaribus usurpa-
ti. Primum est secundum quem dicitur esse quedam restrictio abusiva. que fit ab usu me-
diante operatione intellectus. ut cum dicitur. nihil est in cantaro. ibi enim hoc signum
nihil solum excludit et negat res solidas et firmas. scilicet vinum et ceruisiam. et non ex-
cludit res fluxibiles vel facilliter mobiles ut est aer. quia alias poneretur va-
cuum quod non est ponendum in re natura. ut probatur quarto philosophorum. Secundus
modus est restrictio transiua. quia scilicet fit per verbum transiui. ut cum dicitur. sortes
pascit hominem. ibi virtute restrictionis et transiuius hominem. stat per alios a sorte.
quia sortes est agens. et non potest fieri ut patiens. nisi per pronomen reciproci se.
quod hic non ponitur. et ergo non sequitur. sortes pascit se et est homo. ergo pascit
hominem. quia homo potest supponere pro diuerso a sorte. non autem hoc pronomen
se. et sic mutatur fallacia accidentis.

Ad signa restringentia prius sunt posita per unam diuisionem. sed nulla
est mentio facta de illis signis bene positis. ergo non habent vim re-
stringendi. Quoniam licet iste due restrictiones non fiant per aliqua signa prius
posita. exusu tamen sermonis termini sic limitari possunt. quia ex eis sic limitari non
contingit aliquem in huiusmodi locutionibus decipi. et sic restrictiones utiles
sunt sophiste. quare hic ponuntur. Et hec de Restrictionibus Petri hyspa-
ni dicta sufficiant.

Sequitur Tractatus Distributionum

Distributio est multiplicatio termini compositis
per signum velle scilicet. ut cum dicitur. omnis homo. iste
terminus homo distribuitur siue perfunditur
per quilibet suo inferiori per hoc signum omnis. et sic
est ibi multiplicatio. Dico autem termini compositis
quia terminus singularis non potest distribui. unde iste sunt inco-
grue. omnis sortes. omnis plato. et sic de alijs. et sic est ibi
solecismus per partes orationis.

Iste est septus tractatus paruorum logicarum Petri hyspani. in quo determinat

de certa proprietate termini. q̄ est distributio. Et p̄mo describit eius quidditatem. Sec̄do declarat eius potestatem ibi. Signoz at. Quo ad primū dicit q̄ distributio est multiplicatio termini cōis p̄ signū v̄le facta. Et d̄i multiplicatio ad designandū gen̄ distributionis. Et d̄i termini cōis. ad d̄nam terminoz discretorū q̄ non possunt distribui. nam iste sunt incongrue. oīs sortes. oīs plato. Et ponit p̄ signū v̄le facta. ad denotandum eā istru-mentalem distributionis. Intellectus em̄ est p̄ncipale distribuens. et signū v̄le vel ei equalens est instrumentū quo intellectus distribuit terminū cōem. Et d̄i. vel ei equalens. q̄ distributio etiā p̄t fieri p̄ negationē aut di-ctionem eā includentē. s̄ hoc solum ex p̄nti.

Q̄ Atq̄ diffinitio distributionis sit conueniens in singulis eius parti-
culis. Dicendum q̄ sic. quia terminus cōis significat primo et principaliter naturam cōmunem multiplicabilem in plura supposita. s̄ nō multiplicatur actu nisi p̄ signum v̄le. quod est instrumentum intellectus ad illum finem inuentum. vt insinuat diffinitio. ergo est conueniens expli-cans precise p̄nam distributionis quidditatem.

Notandum Q̄ ad distributionē quatuor cōcurrūt. Primū est causa efficiens que est duplex. quedā est prin-cipalis. s̄ intellectus. alia est min⁹ p̄ncipalis. scilicet signum cui conuenit instrumentaliter distribuere. Secundum est terminus cōmunis sup̄ quez cadit distributio. et illi conuenit passive distribui. Tercium sunt ea p̄ qui-bus fit distributio. s̄ supposito terminis cōmunis. Quartum est id respe-ctu cuius fit distributio.

Ā Demonstratis plurib⁹ vocatis hoc nosse petr⁹ p̄t de quolibet verū esse q̄ currat. si q̄ dicat. q̄libet cum it videt petrus distribui. et it est terminus discretus. Dicendū q̄ talis demonstratio est noīalis et equivo-ca. non aut̄ realis et vniuoca. neq̄ est ibi distributio p̄ suppositis. s̄ p̄ sig-nificatis. Et quādo d̄i. s̄ videt esse vera distributio. totus sortis est mi-nor sorte. q̄ tē. Dm̄ q̄ termin⁹ discret⁹ p̄t distribui in pres̄ integrales. nō autem in partes subiectinas. quia terminus discretus est cōis cōitate to-talitatis. s̄ non in cōitate p̄dicabilitatis.

Ā In hac p̄p̄e. rosa est pulcherrimus florū. iste ḡtis florū distribuit et tamē non distribuit p̄ signū v̄le. ergo diffinitio non est bona. Dicendum q̄ ille ḡtis florū distribuitur virtute negationis incluse in illo superlatiuo pulcherrimus. Et si dicatur. negatio non est signum v̄le. q̄ distributio non fit semp̄ p̄ signū vniuersale. Dm̄ q̄ licet non sit signum vniuersale formaliter. tamē bñ equalenter et effectiue. q̄ ex consequenti p̄ accidens idem efficit quod signū v̄le.

Ā In hac p̄p̄e. oīs canis currit. additur signū v̄le termino cōmu-ni. et tamen ibi nulla fit distributio ergo signum vniuersale non ha-bet vni distribuendi terminum cōmunem. Dicendum est. q̄ anteq̄ aliquid posset distribui aliqua distributione oportet q̄ illud sit vniuocū. sed quia hoc nomen canis est equiuocum. ideo pro omnibus significatis non potest distribui vni distributione. sed tot distributionibus quot ha-bet significata.

Tractatus Distributionum

Ad hic est distributio. homo est animal. et tamen ibi nullū ponit signū vlc. Secunda pars probatur. quia terminus cōmunis accipitur ibi p omnibus suppositis. Dicendum q̄ quis homo fm rem enunciatam capitur pro omnibus suppositis. eo q̄ ibi est de omni posterioristum. non tamen fm modum enunciatum. in cuius signum in data consimili propositione. vt dicendo. homo currit. non tenetur homo pro omnibus suppositis. Et si dicatur. hic est distributio. homo inq̄tum homo est risibilis. et tamen non fit p signū vniuersale. Prima pars probatur p p̄m primo p̄l orum. Dm q̄ uq̄ reduplicatiua sunt vlc distributiua. quia quicqd̄ puenit alicui inq̄tum tale conuenit omni tali.

Signoz vniuersalium: alia sunt distributiua sbe vt omnis nullus. alia sunt distributiua accidentiū. vt q̄lis quātus. Signū at distributiū substantie distribuit res se habentes p modū ei⁹ qd̄ ē qd̄. vt cū d̄r. ois nigredo: ois albedo. Substantia at coiter sumitur ad res cuiuslibet generis: cū d̄r signū distributiū sbe. Signum distributiū accidentis ē qd̄ distribuit res se habētes p modum accidentis vel p modum qualis vlc q̄nti: vt qualiscunq̄ quantuscunq̄.

Hic n̄r declarat species siue modos distributōis p d̄as cāles eiusdēz s. p diuisione signoz. dicēs q̄ signoz vltimū. i. distributōz. alia sunt distributiua sbe. i. multiplicatiua termini cōis p supposita sbaia. vt omnis nullus. Alia sunt distributiua accidentium. i. multiplicatiua terminorum cōmuniū in supposita accidentalia. vt qualiscunq̄ quantuscunq̄. Et subiungit horū mēbroz diuisiones. dicēs q̄ signū distributiū sube ē quod distribuit rem se habentem p modū sbe seu p modū qd̄ quid est. quales res scant tā noibus scantib⁹ ibam q̄ acc̄tis. S̄ signū distributiū accidentis est. qd̄ distribuit res se hātes p modū acc̄tis.

Ad Prima diuisio signi est in vlc et p̄culare. q̄ nō est distributiū sube et accidentis. Dm q̄ p̄e. hyl. non diuidit h signū in cōi. s̄ soluz signū distributiū de quo est sibi ad p̄positum. talia autem sunt vel substantie vel accidentis. Et si dicat. p eadē s̄ḡ fit multiplicatio substantie et accidentis. q̄ illa diuisio ē supflua. Alis pbat. q̄ illa s̄ḡ. omnis et nullus distribuit tam substantiam q̄ accidentis. vt posset faciliter exemplificari. Dm q̄ s̄ḡ non dicunt distributiua substantie vel accidentis. q̄ distribuunt substantiam vel accidentis. sed q̄ distribuunt rem se hātem p modū sbe vel accidentis sed illa signa licet q̄nq̄ distribuunt accidentis. hoc tamē solū faciūt inquantum scatur p modū sbe. et q̄ mēbra non coincidunt.

Ad Accidēs caret principio indiuiduationis. q̄ terminus scans accidens p modū acc̄tis nō est distribuibilis in sua supposita. Dicendum q̄ licet accidenti cōi deficiant singularia. p̄prie coordinationis. habz in illa p p̄pationem ad substantiaz. p quā indiuiduat. quod sufficit. Et

quando dī. accidēs multiplicat ad multiplicationē sui slecti. q̄ nō optet
p̄ eius multiplicationē ponere p̄p̄ia s̄g. Ddm̄ q̄ duplex ē multiplicatio
accidentis. vna est s̄m̄ numer. 7 sic multiplicat ad multiplicationem sui
subiecti. Alia est s̄m̄ sp̄em. 7 sic multiplicat p̄ p̄p̄ia signa.

¶ Om̄ia signa sunt distributiva accidētis. q̄ alterz mēbz est sup̄fluum
Aīis p̄bat̄. quia om̄ia sunt adiectiua. Ddm̄ q̄ signa nō sunt
accidentia. q̄ sunt adiectiua. s̄ quia distribuit rem se h̄ntem p̄ modū acci
dentis siue s̄cantis p̄ modū alteri adiacentis.

Itē signoz distributiuo 7 substantie: alia sunt di
tributiva partiū integraliū: vt totus. Alia autē sunt
distributiva partiū subiectiuaz. vt om̄is nullus.
Itē signoz distributiuoz p̄tium s̄biectiuaz. alia sunt
distributiva duoz: vt vter neuter: alia sunt distribu
tina pluriū. vt oīs nullus 7 similia. Hoz at̄ signoz
p̄tium ddm̄ ē de signis distributiuis substantie. 7 inter
hec primo de hoc signo om̄is.

Hic p̄r subdiuidit̄ p̄e. hys. distributionē s̄balem p̄ signa substantia.
dicens. q̄ signoz distributiuoz s̄be. q̄dam sunt distributiva partiū integra
lium. alia sunt distributiva p̄tium subiectiuaz. vt oīs nullus. Et illius se
cundi mēbz ponit subdiuisionē. dicens. q̄ signoz distributiuoz p̄tium
subiectiuaz. alia sunt distributiva duoz. vt vter neuter. alia x̄o plurium
vt om̄is nullus 7 similia. T̄nc subiūgit ordinē p̄cedendi. dicens. q̄ p̄ deter
minandū est de signis distributiuis s̄be. 7 p̄ de hoc s̄g om̄is.

¶ Dicendum q̄ sic. Ratio prime est. quia signum distributiuum s̄be
distribuit terminū cōmunem habentem se p̄ modum substantie. aut er
go talis substantia habet se in ratione totius integralis. 7 sic distribuitur
p̄ signū distributiuū substantie p̄ partibus integralibus. aut in ratione to
tius potentialis. 7 sic distribuit p̄ signa distributiva substantie p̄ partib⁹
subiectiuis. aut plurificat terminū eōdem in supposita paucitatis. 7 sic ē si
gnum distributiuū duorum. aut plurificat in supposita multitudinis. 7 sic
est signum distributiuū plurium q̄ duorum.

¶ Contra p̄mā diuisionē. substantia sicut hz p̄tes integrales. ita hz
p̄tes eēntiales. q̄ sicut ponunt̄ signa p̄ distributione p̄tium integra
lium. ita etiā deberēt poni p̄ distributione p̄tium essentialium. Dicen
dum q̄ tales distributiones p̄tinent sub distributione totius integralis. q̄
sicut manus 7 caput cōstituunt fortē in rōne totius integralis. ita s̄lī ania 7
corpus cōstituunt hōiem in rōne totius essentialis.

¶ Est aliquod totū in quāritate. totum in tpe. totum in loco. que eti
am habent partes. ergo similiter deberēt poni s̄g distributiva p̄
illis. Dicendum q̄ huiusmodi tota non distribuuntur per aduentum

Tractatus Distributionum

alient? signi. s. sunt tota actualiter diuersa et distributa p suas ptes et ergo non egent signis distributiuis.

¶ Contra secundā diuisionem. nullū est distributū p vno q̄a simili nullū erit distributū p duobus. Dñm q̄ non est simile. quia dī distributio est multiplicatio termini communis. sed quod accipitur pro vno non est multiplicatum.

¶ Sicut est distributio p duobus sic erit etiā distributio p tribus vel quatuor. s. talis non ponit. q̄ diuisio est insufficiens. Dñm q̄ distributio est vni? in pluralitatē actio. s. sunt tñ due dñe pluralitatis. s. pluralitas paucitatis. et pluralitas multitudinis. ergo sunt tñ duplicia sig distributiuā totius vñs in ptes subiectiuas.

Sciendū q̄ oīs in plurali nūero duplī accipiūt. vno modo collectivē: vt oēs aplī dei sunt duodecim. non sequitur. ergo isti aplī dei sunt duodecim. demonstratis aliq̄bus de ipīs. Alio modo sumitur distributivē vt hic: oēs hoīes naturaliter scire desiderāt.

Hic nōr pe. hys. fm ordinē supius tactū de signis ponit acceptiones huius signi omnis. dicēs. vt p̄z in lra. S; p̄r aliter sic poni. qz omīs capitur duplī. Quo nō singulariter. et sic semp distribuit terminū cōmunem in sua supposita. sive ibi sit vnū fm actū sive sint plura. Alio mō capīt pluralitē. Et hoc fit duplī. qz vel h; vim distributivā vel collectivā. Exemplū p̄mi vt omēs hoīes natura scire desiderāt. Exemplum secundi. vt oēs apostoli dei sunt duodecim. cuius sensus est. q̄ apostoli simul collecti faciūt numerum duodenarium.

¶ An omnis in singulari numero posset capī collectivē. sicut in plurali numero. Dicendum q̄ non. quia colligere est actualē multitudinem adunare. et conuenit hunc signo omnis fm illum numerū quo actualiter multiplicat. hic autem est numerus plis. igit̄ rē.

¶ Numerus singularis est magis collectivus q̄ numerus pluralis. s. rē. Hīs probatur. quia nūerus singularis maiorem habet unitatem q̄ numerus plis. Dicendum q̄ q̄uis numerus singularis ratione unitatis sit magis collectivus q̄ pluralis. tñ pluralis ē magis collectivus ratione pluralitatis. In collectione autem duo sunt. s. unitas et pluralitas. ē tamen pluralitas principalior unitate.

¶ Modus significandi non variat scatum. ergo siue omnis sit singularis numeri siue plis semp tenet distributivē. Dñm q̄ modus scandi non variat scatur in dictionib; categorematicis. sed bene in syn categorematicis. Et si dicatur. omnis semp habet multiplicare terminum cui additur tam in singulari numero q̄ in plurali. s. semp est distributivum. Dñm q̄ hoc est diuersimode. qz qñ accipit distributivē. tunc denotat terminū accipi p suppositis diuisim. quādo xō accipit collectivē tūc denotat ipm accipi p suppositis cōiunctum.

Ad opposita nō possūt vni cōuenire. s. colligere et distribuere sunt op-
 re. s. colligere est diuisa et diuisa adunare. Dicendū q. virtus diuisiua et
 collectiua cōueniūt eidem: s. respectu diuersorū. Sicut exēpli gratia. quan-
 do hoc signū omnis denotat predicatum conuenire omnibus inferiori-
 bus sibiecti diuisim. tunc tenet diuisiue. aut cōiunctim. et sic tenet collecti-
 ue. Vel dicendū q. oīs distributiue aduenit vniuersali in comparatione ad
 sua singularia trāsferendo unitatem vniuersalitatis ad participationē cu-
 iuslibet singularis. sed collectiue aduenit singularibus p comparationē ad
 vniuersale. ad cuius ambitū ea reducit.

Et tūc querit quid significet hoc signū oīs. et videt
 q. nihil significat: quia omnis res aut est vltis aut par-
 ticularis: sed hoc signū omnis non significat rem vni-
 uersalem vel particularem: ergo nullam rem significat.

Aliter ad idē omnis neq. est predicabile de vno ne-
 q. de pluribus. ergo nec est vniuersale nec particula-
 re et sic nihil significat. Sed cōtra ab eo q. res est vlt-
 non est oratio dicit vera vel falsa. ergo si omnis nihil si-
 gnificat ppter appositionē vel remotionē eius nō cau-
 sabit veritas vel falsitas in orōne. sed hec ē vera: aīal
 est homo: q. et hec ē vera omne aīal ē homo: q. est fal-
 sum. ergo et prima. scz q. oīs nihil significat. Solu-
 tio: ad dubiū dicit q. omnis nō significat vlt. sed vni-
 uersaliter: quia facit terminū cōmunē stare p omibus
 suis inferioribus: vt omnis homo currit. et sic omnis si
 gnificat aliquā rem. Sed duplex est res. q. quedā est
 res subijcibilis vel predicabilis. vt hō aīal currit di-
 sputat etc. et sic verū est q. omnis nihil significat. quia
 quelibet talis aut est vniuersalis aut particularis. Alia
 est que ē dispositio rei subijcibilis vel predicabilis. et
 talem rem significat hoc signū omnis. et tam ab ista re
 q. ab alia causat veritas vel falsitas in oratiōe. Ob-
 iicit aut q. oīs nō significet dispositionē rei subijcibi-
 lis. quia in syllogismo medium debet reiterari cuz su-
 b

Tractatus Distributionū

is dispositōibus in minori ppōne: ḡ debemus sillo-
gizare sic. oīs homo ē aīal: sortes ē omīs homo: ergo
sortes ē aīal. qz oīs ē dispositio ī maiori ppōne. ergo
debet reiterari in minori qd ē falsum: ḡ oīs nō est di-
spositio subiecti. Solutio. sic pater dicit duo. scz illd
qd ē pater z pat inqntū pater. Similr subiectuz dicit
duo. scz illud qd ē subiectū z subiectū inqntū subie-
ctū. Et fm hoc ē duplex dispositio subiecti. qz quedā
est dispositio illi rei qd est subiectū vt albus niger et
sic de alijs dispositionibus accidentalibus. z iste de-
bet reiterari in minori ppōne cū medio. Alia est di-
spositio subiecti. scz inquantū subiectū videlicet in or-
dine ad predicatū vt oīs nlls. z oīa signa tā vlla q̄ p
ticularia z talis dispositio nō debet reiterari cū me-
dio in minori ppōne: qz ē respectiua. Bisponit ei sub-
iectū in comparatōe ad predicatū vt cū dicit: oīs ho-
mo alb⁹ currit. ista dispō alb⁹ debet reiterari in mino-
ri ppōne cū medio: cū sit dispō ei⁹ qd ē subiectū. qz ē
absoluta. Ista aut dispositio oīs non dz reiterari. qz
est respectiua subiecti ad predicatū. z ita ē dispositio
subiecti inquantū subiectū ē. Un debem⁹ dicere oīs
homo albus currit. sortes ē homo alb⁹: ergo Sortes
currit: z non sortes ē omīs homo albus.

Premissis acceptōibus hui⁹ signū oīs. nō mouet pde. hyl. quedam du-
bia. Quorū primū est. utrū h signū oīs alqd fecit. Et arguit q nō duab⁹
rōib⁹. pma est. qz omīs res aut est vllis aut picularis. s h signū omīs nō
significat rem vniuersalem vel particulare. ergo hoc signū omīs nihil si-
gnificat. Secunda rō est. qz qcquid significat alqd est vniuersale vel par-
ticulare. s oīs nec ē vlc nec particulare. ḡ omīs nihil fecit. Mmor pater.
qz nec plicat de vno nec de plib⁹. In oppositū arguit hac rōne. oē illd
fecit aliquid per cui⁹ appositionē vel remotionē causat veritas vel falsi-
tas. s sic ē de h sig oīs. ḡ fecit alqd. Maior piz. qz oīs dī xa eo q fecit rē
eē sic est. z nō eē sicut nō ē. s si h signū omīs nihil fecaret. tūc ppter ei⁹ ad-
ditionem vel remotionē non mutaret⁹ fecitū. z p consequēs nec veritas
nec falsitas. Mmor pbat⁹. quia hec est vera. aīal est bō. si autē apponaf

hoc si-
ratione
liter. v
quedā
Alia e
esse rei
cat ter
ho: so
z pha
debet
literat
tur ab
subiec
subiec
num n
de feci
ad lo

Al-
tia ter
uis h
ni gen

Al-
quan
non e
vniue
vt pa
guen
q tal
li dar

A-
lecti
dū q
q re
cat p

ois
z f
id

hoc signū omīs dicendo omīs aīal est homo. ipsa erit falsa. Ad hanc dubitationē respondet autor dicens q omīs nō fecit vniuersale. s qm vniuersa liter. vt dicitur primo pibermētiā. Sed considerandū est q duplex est res quedā ē subijcibilis aut predicabilis. et omīs talis est vltio vel particularis. Alia est que est dispō rei subijcibilis vel predicabilis. et talem non oportet esse rem vlem vel pticularem. et talē rem significat hoc signū omīs. qz significat terminū cui addit teneri vniuersaliter p quolibet suo supposito. Et p hoc solunt rōnes p et cōtra facte. Tunc obicit contra dictam solutōz et pbat q omīs nō significat dispositionē rei. qz in omni sillogismo mediū debet reiterari cū suis dispositōibus in minori. ppōne. s signū vle non reiterat in situ prediati. ergo sequit q nō sit dispositio subiecti. Responde tur ab autore q est duplex dispositio subiecti. quedam est eius inqptum est subiectū. vt omīs. et illa dicit respectiua. Alia est dispositio eius quod est subiectū. vt album nigrū et talis dicit absoluta. qz absolute disponit terminū non in ordine ad aliū terminū. Et hoc dicit q obiectio verū pbat de secunda dispositione. non aut de prima: qz talis non debet reiterari. vt ad longum piz in littera.

Aī Hoc signū nullus est dispositio absoluta. et etiam hoc signū omīs. Antecedens pbat. qz habet virtutē restringendi. Sed consequentia tenet. qz hoc signū omīs includit in hoc signo nullus. Dicendum qz nūc hoc signū nullus restringat quo ad cōsignificationē eo q est masculini generis. non tñ quo ad significationem.

Aī Dispositio subiecti inqptum subiectum potest reiterari. igit rē. Antecedens pbat sic arguendo in sapelmo. omīs homo est totum in quantitate. nullus asinus est omīs homo. ergo quoddam totū in qntitate non est asinus. Dicendū q hic non arguit in sapelmo: qz maior non est vniuersalis sed singularis. neq accipit ibi omīs vt dispositio subiecti. sed vt pars eius. Et si dicat. bene sequit capiendo omīs distributue sic arguendo omīs sol lucet. iste sol est omīs sol. ergo iste sol lucet. Dicendum q tale argumentum est solū materiale. qz in simili forma arguendi de facti dāt instantia.

Aī Album et nigrum sunt denominatōnes respectiue. et tamen reiteratur. Prima pars pbat. quia illa determinatio est respectiua subiecti que nūc dimittit subiectū. s tales sunt albū et nigrū. ergo rē. Dicendū q lucet iste determinatōnes nūc dimittāt subiectū inhesionis. tñ qm qz relinquunt subiectū ppōnis de quo est hic sermo. et sic argumentū peccat penes fallaciam equiuocationis.

Abito quid significet hoc signū omīs. cui? dispositiōne significet. Consequēter querit vtrū omīs exigat tria appellata. Et videt q sic: qz omīs pfectio est in tribus. vt habet primo celi et mūdi. et sic omne pfectum est in tribus. sed omne et pfectum idem sunt. vt habet ibidem. ergo pfectū est in tribus

Tractatus Distributionuz

et ergo omnis vult habere tria appellata. Ad idem dicit Aristotle. in eodem loco quod de duobus viris non dicimus omnes: sed de tribus viris dicimus omnes: ergo omnis vult habere tria appellata. Sed contra in quolibet demonstratione sunt propositiones tres. scilicet demonstrationes fiunt ex sole et luna. ergo oportet dicere omnis sol omnis luna: sed sol non habet nisi unicum suppositum et scilicet luna. ergo omnis non vult habere tria appellata. Ad idem omne prius est a terre obiectu deficit. hec est propositio concessa cum habeat ab autoribus. scilicet omne prius est lumine a terre obiectu non habet nisi unicum suppositum scilicet hac luna singulari. ergo omnis non habet tria appellata. Ad idem si signum omnis habet quoniam vult: sed si quod dico: quoniam vult. est modus prius vult. prius autem diuersificat secundum diuersitatem sui subiecti. ut si homo est diminutus et risibile est diminutum. et si homo est mortuum et risibile est mortuum. scilicet vult quoniam saluat in pluribus. ut homo equus. aliquando in uno terminum. ut sol luna. ergo omnis quoniam vult habere tria appellata et quoniam non: imo unum solum. Ad idem. duplex est forma. quia que dam est forma materie. ut anima est forma corporis: et ista forma est pars et non predicatur de eo cuius est pars. Alia est forma que est forma predicabilis. et sic omnia superiora ut genera et species et diuersimodum dicuntur forme inferiorum: ut homo equus: et sic de alijs: et individua huius forme predicabilis sunt materia eius. ergo forma cum neutro predictorum modorum excedit suam materiam nec excedit ab ea: et nullum vniuersale excedit suam individua nec excedunt ab eo. ergo cum omnis dicat adaequationem vniuersalium cum suis indiuisis: ut omnis homo: ideo oportet quod sol habet unicum suppositum ut vere dicatur omnis sol. Quod concedimus dicendo predictas propositiones esse veras et quod omnis non semper exigit tria appellata. scilicet quando

Petri Hys. Fo. LVIII

adiungit termino cōi habenti plura supposita: tūc ex
igit plā appellata qñ adiungit termino habenti soluz
vnū suppositū: tunc exigit solū vnuz appellatū. Ad
illud qđ primo obiebat qđ oīs pfectio est in tribus
dicat qđ verū est. et hec tria sunt. scz substantia rei. vir-
tus eius et opatio eius. Et hec tria tangit Aresto. sub
breuibz cū dicit. Natura apta nata sic facit. p hē
qđ dicit apta nata tangit virtutē ei? et p hoc qđ dicit
sic facit tangit opationē debitā ei. Similr hoc signuz
omīs habet substantiā signi vlis et virtutē que est pos-
se distribuere et opationē ei? qñ distribuit et in his tri-
bus ē pfectio ei?. Ad scōm dicendū ē qđ hō et hoies
dīnt: qđ hō dicit istā spēm fm se que ē de pluribus p-
dicabilis. s. hoies in plurali nō dicit istā spēm fm se.
s. multiplicatā actu fm materiā indiuiduoz numero
diuersam. Et oīs in plī rōne mltitudinis facte facit
distributionē p diuersas materias et vult hē tria ap-
lata. Sed oīs in singulari ex quo recipit spēm fm se et
non materiā indiuiduoz exigit essentiā aptā natā pre-
dicari de pluribus: siue actu picipes de plurib? siue ab
vno et ideo exigit tria appellata aut vnū solū fm natu-
ram vlis cui adiungit. Quidā tñ dicunt qđ oīs vult
hē tria appellata ad min? et dant talē rōnem. Quotī
ens cūq; signū vle addit termino cōmuni non haben-
ti sufficientiam appellatoz recurrit ad nō ens: vt cuz
dicat: omīs fenix ē. qđ ly fenix nō habet nisi vnicū sup-
positū. ideo recurrit ad nō existentes fenices. et ideo
cū dicat omīs fenix est: sensus est. vnus fenix est qui ē
et duo fenices qui non sunt: sunt. et ideo dicunt has p-
positiones esse falsas qđā fenix non est: et oīs fenix est
et non esse contradictorias: quia in negatiua supponi-
tur fenix qđ est et i affirmatiua supponunt duo fenices

Tractatus Distributionū

qui non sūt. et sic non idem ē subiectus in vtraq̃. Hoc aut̃ p̃t mltipl̃r improbari: q̃z hec incōuenientia sequit̃r tur ex falso qđ supponūt: q̃z supponūt q̃ oīs sp̃ vult habere tria appellata: qđ superi⁹ ostēdūz ē esse falsum. Propterea vult Aresto. q̃ p̃pō in qua subijcit vlt̃m ter sumptū alicui predicato p̃dicat illi p̃pōm negatiue in qua subijcit vlt̃m n̄ vlt̃ sumptū eidē predicato: s̃ iste sunt tales. oīs fenix ē: qđdam fenix nō est. q̃ sūt contradictorie. qđ tamē ipsi negāt: ergo regula eorū ē falsa. Item ad idē alia regula ē talis. Termin⁹ cōmunis supponēs vel apponēs x̃bo p̃ntis t̃pis simpl̃r sumpto non habēt vim ampliandi nec ex se nec ex alio restringit̃ p̃ his que sunt sub forma termini supponētis ergo cū dicat omīs fenix ē: ly fenix restringit̃ ad supponēdū p̃ fenice t̃m qui est: cū ip̃i⁹ non sit nisi vnicum suppositū: ergo p̃ illā regulā prius datam si signū vlt̃ adueniat ei. non distribuit ip̃m nisi p̃ supposito. ergo regula est falsa et supra falsuz fundat̃ qđ p̃cedim⁹.

Hic p̃fir mouet scōm dubiū qđ est tale. Etrū omīs erigat tria appellata. hoc est vtrū ad hoc q̃ possit vere addi termino cōmuni requiraf̃ q̃ ille termin⁹ habeat tria supposita existētia. Appellatū est vtz ex dictis est idēz q̃ suppositū existens. Et primo arguit ad p̃tē affirmatiuā duabus rōnibus. Prima est. q̃z s̃m p̃h̃m in primo de celo. omīs p̃fectio ē in tribus. s̃ om̃e totū et p̃fectū idē sunt. et ibidē habet̃. q̃ consistit in tribus. et p̃ his hoc signū omīs erigit tria appellata. Secda rō est. q̃z s̃m p̃h̃m vbi prius. de duobus nō dicimus om̃e s̃ ambo. de tribus aut̃ dicim⁹ om̃e. q̃ om̃e req̃rit tria appellata. Secda arguit ad p̃tē negatiuā quatuor rōnib⁹. Prima ē q̃ in qualibet demonstratōne debent esse p̃pōnes vlt̃s. s̃ de sole et luna possunt fieri demonstrationes. q̃ de ip̃is p̃nt fieri. p̃pōnes vlt̃s. et t̃ sol non habet nisi vnū suppositū et s̃lt̃ luna. Secda rō est. hec p̃positio cōcedit̃ ab oībus. om̃e priuatū lumine a terre obiectu deficit. et t̃ priuatū luē a terre obiectu non habet nisi vnū suppositū. scz hanc lunā singularē. Alie rōnes sunt manifeste in s̃ra. et petrus h̃ys. eas cōcedit̃. q̃z om̃is non semp̃ erigit tria appellata. Deinde petrus h̃ys. respondit ad rōnes in opposituz factas. Et ad priam dicit q̃ hec p̃positio om̃is p̃fectio est in tribus debet sic intelligi. i. n̄ b̄l est p̃fectū nisi b̄eat tria. scz substantiā. virtutē et opationē. et sic nihil est

omnibus habeat tria. tñ cū hoc stat qd omne possit addi termino habenti nisi vnū suppositū. Quis est fenix non habeat nisi vnū appellatum. habet tamē substantiā. virtutē et opationē. Ad scđam respondet qd omis in plurali numero ad minus vult habere tria appellata. sed non in singulari. Rātio diuersitatis est. quia terminus cōmunis in singulari numero significat ipsam speciem sū se que est predicabilis de pluribus. s in plurali numero significat naturā cōmunem nō sū se s multiplicatā sū actū p indiuidua. et ideo in singulari numero exigit solum essentiam natam predicari de pluribus. siue actu particeps a pluribus siue non. In plurali xō numero nō est sic. Quidā tamē dicunt qd omnis semper requirit tria appellata ad minus et dant talem rationem. Quotienscūq hoc signū omnis addit terminus non habenti sufficientiam appellatorum. tunc recurrit ad non ens. vñ cum dicit omnis fenix est. quia iste terminus fenix non habet nisi vnū suppositum existens. ideo hoc signum omnis recurrit ad non existens. sic scilicet qd fenix stat pro vno fenice qui est. et p duobus qd nō sunt. Ex quo sequitur sū illos. primo qd ille ppositiones non sunt contradictorie. omnis fenix est. et quidam fenix non est. quod patet quia fenix in primo supponit p vno fenice qui est. et duobus qui non sunt. In secunda xō supponit solus pro vno fenice existente. et sic non est idem subiectum in vtraq. Sequitur secundo qd non est incommensurabile illas duas simul esse falsas. nec sunt contradictorie sū ipsos. Sed istud dictum antiquorum est falsum et sequitur ex falso supposito. scilicet qd omnis requirit semper tria appellata. quod sū perius ostensum est esse falsum. Et illud etiā reprobatur quantum ad hoc qd dicit dictas ppositiones non esse contradictorias ex diffinitione quam dat Philosophus primo peribermenas de contradictorijs. Et istud idē patet per duas regulas prius positas de ampliacione. quarum applicatio ponit in littera.

Queritur An omnis quandoq requirit tria appellata et quandoq non vt dicit in littera. Dicendum qd sic. quia si addat termino habenti plura appellata tunc exigit plura. sed si addat termino habenti vnum tantum. tunc exigit tantum vnum. Ratio est. quia forma nunq excedit materiam suam neq e contra. sed vniuersale est forma suorum singularium. et ipsa sunt materia eius. ergo vniuersale non excedit sua indiuidua nec excedit ab eis. et p consequens. cum hoc signū omnis dicat adaequationem vniuersalis cum omnibus suis indiuiduis se quis qd hoc signum omnis. dicendo omnis sol lucet non exigit nisi vnum appellatum.

Ad verificandum ppositionem vniuersalem plus requiritur qd ad verificandum ppositionē pticularē. si ad verificandum ppositionē pticularē requiritur existentia vnius suppositi. ergo ad verificandū vniuersalem requiritur plurimum suppositorum existentia. et p consequens. oīs requirit tria appellata. Dicendū qd minor nō est vniuersaliter vera. s solū pcedit in terminis habentibus plura supposita. Tūc est plus requirit ad verificandū vñm ppositū qd pticularē. Et qñ dicit. ex isto sequi videt qd hoc signū omne possit addi termino singulari et sic ista erit congrua. omnis fortet. Dicendum qd non est simile. quia licet terminus cōmunis non ha-

Tractatus Distributionum

beat semp tris supposita qui tñ aptus natus est habere plura supposita s̄b se. et ergo illa suppositio est incōgrua omīs sortēs.

Ad Omnis denotat q̄ termin⁹ cui adiungit supponit p pluribus. si ḡ talis terminus non habeat actualiter plura supposita suppositio erit falsa. Dicendū q̄ omīs non denotat simpliciter q̄ terminus cui additur supponat p pluribus. sed solum conditionaliter scz q̄ si essent plura supposita p quibus talis terminus esset impositus ad significandū tūc denotat ipm teneri p pluribus.

Scdm p̄dicta querit̄ de hoc sophismate oīs homo est. et q̄libet dñs ab illo ē non homo. Probatio. hec est vna copulatiua cui⁹ vtracq̄ ps ē vera. ḡ ipa est vera. Improbatio: oīs hō et q̄libet dñs ab eo est non hō qd̄ est falsum qz hec est vna copulatiua cui⁹ altera ps est falsa: ergo ipa tota ē falsa. Solutio. prima simpliciter est vera et improbatio peccat penes fallacias p̄ntis. qz differēs ab omī hoīe in min⁹ ē q̄ differēs a sorte: qz differens ab omī hoīe supponit solū ab alijs rebus ab hoīe. s̄ differens a sorte supponit p eisdem et etiā p alijs homibus a sorte. Tñ bene sequit̄ differens ab omī hoīe: ergo dñs a sortē est loc⁹ a pte s̄b iectiua ad suū totū. Si huic p̄pōni differēs ab omni omī hoīe apponat̄ signūz erit p̄cessus ab inferiori ad superius cū distributionē: et sic incidit fallacia p̄ntis in improbationē s̄m vnū p̄cessum: qz duplex ē p̄cessus in improbatione. qz bñ sequit̄: omīs hō est: ergo sortēs est: et est locus a toto in cōtitate ad suā ptem: s̄ nō sequit̄. hoc est differens ab omī hoīe. ergo ē differēs a sorte s̄ est fallacia p̄sequentis sicut hic. Qis homo est. ergo omne animal est.

Præmissis difficultatibus que tangunt hoc signū omīs quo ad eius significatiōē et etiā distributionē. hic consequenter ad maiorē declaratiōē dictorū mouet aliqua sophismata. quorum primum est. omnis homo est et q̄libet differens ab eo est non homo: quod sic probat̄. Sophisma est vna p̄

positio copulativa. cuius utraque pars est vera: ergo ipse est verum. Improbat autem sic: quia bene sequitur omnis homo est. et quodlibet differens ab eo est non homo: ergo sortes et quodlibet differens ab eo est non homo. sed consequens est falsum: ergo et antecedens. Pro solutione huius sophismatis supponit petrus hyl. quod differens ab homine est minus commune quam differens a sorte. quia differens ab homine supponit tamen per aliquos rebus ab homine. sed differens a sorte supponit pro eisdem. et etiam per omnibus alijs a sorte.

Ex quo patet primo quod bene sequitur per locum ab inferiori ad superius. hoc est differens ab homine. ergo est differens a sorte. Sequitur secundo quod sophisma est verum et in improbatione committitur fallacia consequentis. arguendo equivalenter a superiori ad inferius affirmative in secundo processu. nam ibi sunt duo processus: quorum unus est. omnis homo est: ergo sortes est: et ille est bonus. Alius processus est quodlibet differens ab homine est: ergo quodlibet differens a sorte est. et iste processus non valet si committitur in eo fallacia consequentis.

Ad Adam ab homine differt et tamen non est non homo si est homo. ergo secunda pars huius sophismatis est falsa. Dicendum quod antecedens est falsum. quia antequam aliquid sit differens ab aliquo alio. oportet quod utrumque existat in rerum natura. adam autem non existit in rerum natura. igitur etc. Et quando replicatur. illa positio est vera. Forma differt a materia et tamen alterum eorum non existit in rerum natura. quia materia est ens in pura potentia. Dicendum quod hoc verbum differt capitur dupliciter. uno modo capitur proprie in quantum per ipsum solum entia existentia adinvicem comparantur. quia inter entia non existentia proprie non est alietas neque differentia. et hoc modo dicta positio est falsa. ut per eius exponentes. Non enim sequitur quod forma sit materia: quia inter idem et differens datur medium scilicet diversum. Alio modo capitur differt improprie. puta cadit inter res diversas si de actu existentes siue non existentes et hoc modo dicta positio est vera. sed non debet exponi secundum modum consuetudinis.

Ad Sortes non est non homo. et tamen non differt ab homine. Secunda pars assumpti probatur. quia Sortes non est omnis homo. et tamen iste est et omnis homo est. ergo sortes est ab omni homine differens. quia iste propositio est equipollens illi. sortes differt ab omni homine. Dicendum quod licet sortes non sit omnis homo. tamen ipse non differt ab homine. nam in ista propositione Sortes non est omnis homo. homo non distribuitur et tamen in ista Sortes differt ab homine. homo distribuitur. et sic ibi arguitur a non distributo ad distributum.

Item queritur de hoc sophismate Omnis homo et alius homo sunt. Probatio. sortes et alius homo sunt. Plato et alius homo sunt. et sic de alijs. ergo omnis homo et alius homo sunt. Improbatio. alius est relatiuum diversitatis substantive. et supponit per diverso ab homine: si non est alius ab omni

Tractatus Distributionum

hoie: ergo prima ē falsa. Solutio. prima ē simplr falsa & pbatio peccat fm fallaciā figure dictōis a plib⁹ determinatus suppoib⁹ ad vnā determinatā: qz iste terminus alius hz determinatā supponē in pmissis & in cōclusionē. Itē pbatio peccat fm fallaciā accidentis. qz lz fortes & plato & sic de alijs inferāt oēz hoiez fm se. tñ sub hac copulatōne que ē & ali⁹ hō nō pōt inferre oēm hoiem: vt cū dicat oīs hō & ali⁹ hō sunt. Si cut cognosco choruscū fm se: non tñ sub s⁹ accēte qd est. venire. Vñ talis dat regula. Quotienscūqz aliqd sequit ad alterū siue cōuersum siue non si aliqd cōueniat vni qd non cōuenit alteri & p illud cui puenit inferat de eo cui non cōuenit sp⁹ ē fallacia accidēt. Clerbi grā. hñ em sequit. si hō ē substantia est & spēs conuenit hoī & non substantie. ideo si p hoiem inferat species de substantia ē fallacia accētis. vt homo est spēs ergo substantia ē spēs. Sili hic: risibile ē prius: ergo homo ē prius. Hoz aut que consequunt quedam cōsequunt cōuersum vt homo & risibile: quedā non cōuersum. vt homo & substantia.

Hic mouet secundū sophismā est illud. Omīs hō & alius homo sunt qd sic pbat. fortes & alius homo sunt. plato & alius homo sunt. & sic de alijs. ergo omīs homo & alius homo sunt. Improbat aut sic. alius est relatiū diuersitatis. ergo in illo sophismate supponit p diuerso ab homine. s non est alius homo ab omī homine. ergo sophisma est falsum. Respondet p⁹ Petrus hyl. qz hoc sophisma est falsum & in pbatōne est duplex defectus. primo em est ibi fallacia figure dictionis. eo qz arguit a plibus determinatis ad vnā determinatā. Itā iste terminus alius hō in qualibet pmissa habet suppositionē determinatā & etiā in cōclusionē. Secundus defectus est. quia ibi est fallacia accidentis. nam quis fortes & plato & sic de alijs inferant oēm hominē p se. non tamē sub hac copulatione. & alius homo sunt. Et qz ibi sit fallacia accidētis declarat petrus hyl. p vnāz regulam positam in terti.

Ad Bene sequit. oīs hō & hō pictus sunt. s homo pictus est alius homo ab omni hoie. qz oīs homo & alius homo sunt. Dicendum negando consequentia. quia quis homo pictus sit alius ab hoie. tñ qñ homo p se ponit stat p principali significato. scz p hoibus ruijs. ideo sum

relatiuū refert ſp̄m ſolū p hoībus vniū. Et qñ dicīſ omīſ homo non eſt ſolus homo. ergo omnis homo eſt cū alio homine ⁊ p cōſequens omnis ho-
mo ⁊ alius homo ſunt. Dicēdū negando cōſequentiā. quia ibi virtuali-
ter arguit a non diſtributo ad diſtributum. Vel dicendū diſtinguendo an-
tecedens. quia ſi ſit hypotheticū equiualeat huic. omnis homo ⁊ alius ho-
mo eſt. ⁊ ſic eſt falſum. Si ſo ſit kathegoricum de predicato copulato. ſic
eſt verum. ⁊ eſt ſenſus. de quocunq; eſt verum dicere q eſt homo. de illo ē
verum dicere q eſt cum alio homine.

Aſ homo in cōmuni diſtinguit ab omni homine in particulari. ⁊ om-
nis homo ſtat p particularibus. ergo illa eſt vera. omnis homo eſt
alius homo ſunt. Dicendū q licet homo in cōmuni diſtinguat ab hoī-
bus particularibus ſin rōnem. nō tamen debet dici alius homo. eo q alie-
tas eſt inter res. quarū vna nō includit aliam.

Dicto de hoc ſophiſmate reſtat dicere de iſto Oīs
homo ē oīs homo. Probatio. ſortes ē ſortes: plato ē
plato ⁊ ſic de alijs: q oīs homo ē omīs homo. Et vt
vult Boetius nllā ppoſitio ē v. rior illa in q idē p̄di-
cat de ſeipſo: ſ ſic ē hic: qz oīs homo p̄dicat de omni
hoīe. ergo nulla ē v. rior ipſa: ⁊ p p̄ns ē vera. Impro-
batio. ſua contradictoria ē vera ſc̄z illa. qdā homo n̄
eſt oīs homo. ergo ip̄a ē falſa. Itē ad idē oīs homo ē
oīs homo: ſ ſortes ē homo: ergo ſortes ē oīs homo.
ſillogiſm⁹ ē in darij. conchlo ē falſa: ergo aliqua p̄miſ-
ſa. non minor: ergo maior. ſ maior ē ſophiſma: ergo
ſophiſma ē falſum. Solutio. prima ē ſimplr falſa. ⁊ p
batio peccat ſm p̄ns ab inſufficienti enumeratione
ſingulariū. qz cū illis q̄s aſſumit debet ſumere has a
pte ſubiecti. ſortes ē oīs homo. plato ē omīs homo. ⁊
ſic de alijs. ⁊ etiā iſtas debet ſumere a pte predi-
cati. oīs homo ē ſortes. oīs homo eſt plato. ⁊ ſic de alijs
quas dimittit: ⁊ ſic peccat ſm p̄ns ab inſufficiēti enu-
meratiōe ſingulariū. Ad aliud dicīſ q ibi non predi-
cat idem de ſeipſo: ſ predicat omīs homo de omni ho-
mine ſumpto p qualibet ſui parte.

Hic mouet terciū ſophiſma. qd eſt illud. omīs homo eſt omīs homo. Et

Tractatus Distributionum

probat primo sic. Sortes est sortes. plato est plato et sic de alijs. & omnis hō est omnis hō. Secūdo sic fm Boetū. nulla est ppositio verior in qua idē predicat de seipso. sed in isto sophismate idem predicat de se ipso. ergo est verum. Improbat primo sic. sua cōtradictoria. scz aliquis hō nō est omnis hō est vera. ergo ipsa est falsa. Secūdo sic. bene sequit̃. omnis homo est omnis homo. sortes est homo: ergo sortes est omnis homo. cōclusio est falsa. ergo aliqua premissarū. non minor ergo maior. Ad sophisma respondet petrus hyl. q̃ est fallum. Et ad primam pbatōē q̃ in ea est fallacia cōsequētis arguendo ab insufficienti singularium inductione. quia cū illis quas sunt debet assumere istas a parte subiecti. sortes est omnis homo. Plato est omnis homo et sic de alijs et debet assumere istas a pte p̃dicati. ois hō est sortes. ois hō ē plato. et cys. Ad scōaz pbatōē responder negando q̃ ibi predicet̃ idem de seipso. imo predicat̃ ibi hoc totum. omnis hō de homine sumpto p quolibet suo supposito.

Al quis homo est omnis hō. ergo omnis hō est omnis homo. Consequētia tenet p simile. Antecedens p̃t̃. quia aliquis homo est sortes. aliquis homo est plato et sic de alijs. ergo omnis homo est omnis homo. Dicendū q̃ ibi est fallacia figure dictionis. arguendo a pluribus de terminatis ad vnam determinatam. et ideo deberet sic argui. aliquis hō ē sortes. et aliquis idem homo est plato et sic de alijs. & aliq̃s hō est omnis hō et sicut cōclusio est falsa sic et aliqua premissarū.

Al cōclusio sillogismi ex oppositis est falsa et impossibilis. vtz secūdo piloz. sed contradictoria sophismatis est cōclusio sillogismi ex oppositis. ergo est falsa. et p cōsequens sophisma est verum. Minor pbat q̃ est cōclusio illius sillogismi. omnis hō est ois hō. et nullus hō est ois homo. ergo omnis homo non est omnis homo. Dicendū q̃ hic non est bonus sillogismus ex oppositis eo q̃ nō negat̃ idem de se ipso. sed negat̃ hoc totum. omnis homo de quolibet homine.

Al Ex omni hypothetica vera cont̃ngit formare kategorialem veraz fm Boetū. s̃ hec hypothetica est vera. si omnis hō est omnis homo. ois hō est ois homo. Dicendū est q̃ autoritas Boetij nō est intelligenda q̃ ex quolibet cōditionali vera formet̃ vna kategoria vera que sit ps illius conditionalis. vt si hō est aīal est. Ex illa aut̃ conditionali non formatur illa kategoria. scz homo est. nec illa anunal est. sed format̃ illa. ad hominem sequit̃ animal.

Equit̃ de hoc signo nlls qđ fecat qm̃ vlr negative. Tū fecat idem sicut hoc signū omis cū negatiōe postposita et ideo ois nō et nullus equipollēt. De hoc signo nlls dat̃ talis rla. Quotiescūq̃ hoc signū nullus imediate adiungit̃ termino cōmuni. cōfundit̃ ipm̃ mobiliuter et distributiue. Et similiter terminū cōmunez sibi adiunctuz mediate. vt nlls hō

est asinus. Uñ potest fieri descēsus sub subiecto sic:
ergo sortes nō ē asin⁹ nec plato. ⁊ sic de alijs: ⁊ etiam
sub p̄dicato. Circa p̄dicta querit̄ de h̄ sophismate nul
lus hō ē oīs hō. Probat sic: sortes non ē oīs hō: pla
to non ē oīs hō: ⁊ sic de alijs: ergo prima ē vera. Clef
sic sua p̄tradicoria ē falsa. scz ista: qdā hō ē oīs hō: er
go ip̄a ē vera. Cōtra ibi p̄dicat̄ oppositū de opposi
to: ergo ē falsa. Solutio: prima ē vera: ⁊ ad improba
tionē rñdet̄ p̄ interemptionē. qz ibi non p̄dicat̄ oppo
sitū de opposito: s̄ remouet̄ oīs hō ab oī hoīe sumpto
p̄ quolibet suo supposito: ⁊ hoc est verum.

Post q̄ petrus hys. determinauit de hoc signo oīs qd̄ fecit vlr affirmati
ue. hic p̄r determinat de h̄ signo nlls. qd̄ fecit qm̄ vlr negatiue. Et tria fa
cit. qz primo determinat de eius fecatōe dicēs. q nlls fecit idē qd̄ oīs. ne
garōe postposita. ⁊ ideo oīs nō ⁊ nlls eqpollent. Tūc ibi. De hoc signo.
petrus hys. dat vnā regulā de hoc signo nullus que talis ē q oīs termin⁹
cōis sequens mediate vel immediate hoc signū nullus cōfundit mobiliter ⁊
distribuit̄. i. supponit cōfufe distributi ic. Et q̄ sequit̄ primo q̄ potest fie
ri descēsus copulatiuus tā sub p̄dicato hui⁹ p̄ponis nlls homo est asin⁹.
q̄ sub subiecto. Sequit̄ scdo q̄ ita. nullus hō est asin⁹. bene conuertit̄ in
hanc. nullus asin⁹ est hō. ⁊ etiam econtra. ⁊ eodē modo dicēdū est de alijs
signis vlibus negatiuis. Tūc ibi. Circa p̄dicta querit̄. tercio mouet̄ h̄
sophisma. nlls hō est oīs hō. Probat primo sic. Sortes nō est oīs hō. pla
to nō est oīs hō. ⁊ sic de alijs. q̄ nullus hō est oīs hō. Scdo sic. cōtraria ei⁹
est falsa. scz ista. oīs hō est oīs hō. q̄ ipsa est vera. Sed improbat sic. qz ibi
p̄dicat̄ eppositum de opposito. ergo sophisma est falsum. Ad sophisma
rñdet̄ pe. hys. q̄ est simpliciter verū. Et ad improbationē negat antecedens.
scz q̄ ibi p̄dicet̄ oppositū de opposito. sed remouet̄ oīs homo ab homie
sumpto p̄ quolibet suo supposito.

Ad Contra regulā cū dicit̄ homo ē nullus asin⁹. ibi hō nō distribuit̄. ⁊
tū ei adiungit̄ hoc signū vlr nullus. Dicendū q̄ signū dicit̄ adiū
gi solū illi qd̄ sequit̄ ipm̄. qz solū in illud potest agere. hic xō signū sequi
tur hoc subiectum homo.

Ad Signū vniuersale affirmatiū nō d̄stribuit terminum mediate se
quentem siue p̄dicatū. ergo nec signū vlr negatiū. Tenet conse
quentia p̄ simile. Dicendū q̄ non ē sile. qz signū vniuersale negatiū p̄
pter malignantē naturam negationis incluse distribuit p̄dicatū in pro
pria supposita. quod nō cōuenit signo vniuersali affirmatiuo. Et qm̄ dī af
firmatio est potētiō negatione. qz ens efficacius est nō ente. q̄ rē. Dicen
dū q̄ remouere p̄dicatū a subiecto nō ē actus potētiē s̄ impotētiē. ⁊ iō act⁹
cōsequēs q̄ est h̄mōi p̄dicatū p̄ sua supposita multiplicare. etiam magis

Tractatus Distributionum

debet impotentie & potentie. & rōne illi⁹ impotentie aliquid cōuenit negationi quod nō cōuenit affirmationi.

¶ In hac ppōne nlls hō est oīs hō. Iste termin⁹ hō mediate sequit^r s̄ si gnū vlc nlls. & tñ nō supponit cōfute. Dicendū q̄ ille terminus homo impedit^r eo q̄ sibi addat immediate hoc signū omnis. & ergo non potest distribui.

¶ Cōtra solutōem sophismatis. bene sequit^r nlls hō ē oīs. & nlls hō ē fortis. s̄ oīs est falsū. & aī. p̄p̄z cōsequētia. q̄ arguit^r a toto in p̄tate ad suam p̄tē. Dicendū q̄ hic nō arguit^r p̄ itū locū. q̄ qñ negatio preponit^r huic toti omīs hō tunc nō pl⁹ h̄z rōnem totius in p̄tate s̄ p̄tis. & ideo iste equipollent nullus homo est oīs homo & omnis homo aliq̄s homo non est.

¶ Illa ppō ē falsa. cui⁹ p̄dicatū de nullo verificat^r & q̄ verificat^r s̄bictū. s̄ sic ē de ista nlls hō est oīs hō. igit^r rē. Minor p̄bat q̄ hoc s̄bictū nullus hō verificat^r de asino & equo. & sic de alijs. & tñ de nullo istoz verificat^r oīs homo. Dicendū q̄ sic nullus hō neganter & significatiue acceptū verificat^r de asino. vtz dicendo asinus est nō oīs hō. Unde nullus potest capi dupliciter. vno modo materiali p̄ toto in p̄tate vel positue. p̄ re que est nullus homo vt p̄ asino & sic sophisma est falsum. Alio modo capitur nullus significatiue. ita q̄ homo sit s̄bictum. & non hoc totum null⁹ homo. & sic est verum.

¶ Bene sequit^r. nullus homo est omīs homo. ergo omīs homo ē nullus homo p̄ cōuersionem. sed cōuertens est falsa. igit^r & conuersa q̄ est sophisma. Dicendū q̄ male cōuertit^r sed deberet sic conuerti. ergo nihil existens omīs homo est aliquis homo. Et similiter ista nullus homo ē nullus homo. sic conuertitur. ergo nihil existens nullus homo est aliquis homo.

Equit^r de hoc signo nihil qd̄ fecit idē qd̄ null⁹ s̄ includit in se terminū recipientē suū distributionē q̄ nihil ē signū vlc cū negatione & res ē terminus recipiens ei⁹ distributionē. Circa p̄dicta querit^r de s̄ sophismate. nihil vidēs ē aliqd̄ videns. p̄p̄o bat sic. non hāc rē videns ē aliqd̄ videns: q̄ non videns fortē est videns platonē: nō illā rem videns ē aliqd̄ videns & sic de alijs: ergo nihil videns est aliqd̄ vidēs: ergo prima ē vera. Contra. ibi p̄dicat^r oppositi de opposito. ergo locutio ē falsa. Quidā distinguunt hāc nihil videns ē aliqd̄ videns: eo q̄ hec dictio nihil pōt esse acti casus & ē sensus. nullā rē vidēs est aliqd̄ videns, vel pōt esse uti casus. & ē sensus nul-

Petri Hys. 70. LXIII

la res vidēs ē aliqd videns. et fm hoc ponit ambigē-
bologiam ex pte casus si hoc non soluit: qz in vtroqz se-
sus falsa. Sed alij itez distinguunt hanc pponem ni-
hil videns ē aliqd videns. eo q negatio inclusa in h
termino nihil pōt negare picipiū primo positā: et est
sensus. nullā rem vidēs ē aliqd vidēs. et sic ē diuisa.
¶ Vel pōt negare hoc xbu ē. et tūc ē sensus. quālibz rē
videns non ē aliqd videns. et sic ē cōposita si hoc nō
soluit: qz in vtroqz sensu ē falsa cū opposita ponantur
circa idē. Solutio dicendū ē q prima ē simplr falsa. et
pbatio peccat penes fallaciaz figure dictiōis a pluri-
bus determinatis ad vnā determinatā huius terminū
videns: qz in premissis habet suppositionē determi-
natam in conclusione similit. ¶ Vel peccat fm fallaciaz
accidentis: qz quīs videre cōmunicat oībus fm se.
non tñ fm q vniunt in hoc toto nihil videns. Unde
totū accidit pti et esse videns aliqd assignat i esse vtri-
qz. Sciendū est q eius pmissae sunt duplices. qz ne-
gatio potest determinare verbū vel picipiū vt dictū
est prius. Unde antiqui posuerunt premissas dupli-
ces ppter talē regulā quā dabant. Quotiescūqz nega-
tio et distributio includunt in vno termino ad quod-
cūqz refert vnū refert et reliquū. Unde cū distributio
posita in obliquo non possit in predicta orōne attin-
gere verbum ita neqz negatio. Item idem ē iudicium
de istis sophismatibus. nullū caput habens est ali-
quod caput habens. A nullo homine differens ē ab
aliquo homine differens et c.

Hic consequenter petrus hys. determinat de hoc signo nihil et primo ostē-
dit eius naturam. scđo mouet sophisma dicens primo q hoc signū nihil
includit nullus cū termino suscipiente eius distributōem. qz idem est dice-
re nihil et nulla res vel nullum ens. Ex quo sequitur primo. q hoc signū
nihil habet tria officia. Primum officium est distribuere, et in hoc

Tractatus Distributionum

cōuenit cū illo signo oīs. Scdm est negare. p qd cōuenit cū illo signo nlls
 Tercū officū est includere terminū lue distributiōis. p qd differt ab vtro-
 q. Sequit scdō q hoc signū nūllū habet xturē distribuēdi taz mediate q
 immediate sicut h signū nlls. Tūc ibi. Circa p dicta querit. p declaratiōe p
 dictor mouet hoc sophisma nūllū videns est aliqd videns. p probat sic. nō
 hanc rem videns est aliqd videns. q nō videns fortē est videns platonē
 vel Liceronē & sic de alijs. q nūllū vidēs est aliquid vidēs. Improbat sic.
 qz ibi p dicat oppositū de opposito q sophisma est falsū. Idū aut ppositio
 nis pe. h. f. ponit triplicē solutiōē. quar due prime sunt quorundā antiq
 rū & sufficienter ponunt in lra. s. tertia est petri h. f. que dicit sophisma sim
 pliciter esse falsū. eo q est pō indiffinita equalens huic videns nullam
 rem est aliqd videns. Et ad improbatōē rīdet dupl. pmo q in ea cō
 mittit fallaciā figure dictiōis arguēdo a pluribus dete minans ad vnā
 determinatā respectu huius participij videns. & argumentū equaliter huic
 videns non hanc rem est aliqd vidēs. & videns nō hanc rem est aliqd vi
 dens. & sic de alijs. ergo videns nūllū est aliqd videns. Secundo soluit q
 ibi sit fallacia accidentis vtz in lra. Tūc ibi. Sciendū est ponit notabi
 le in quo recitat solutiōē antiquor dicentū premīssas esse duplices & nō
 conclusiōem. vt patet in textu vsq ad finem. vbi antiqui ponunt quan
 dam regulam.

A Hoc signū nūllū fecit qm vniuersaliter. & etiā fecit terminū suscipiē
 rem eius distribuēdū. q est dictio equoca. Dicendū negādo cōse
 quentiā. qz nō fecit illa diuersis rōnibus s p modū vni.

A Nullū distributū siue sincatibegorema debet repeti in minori pō
 ne. s hoc signū nūllū repit in minori pōne. igit. Dicendū q licet
 qd ad materiale fecit eius resūmat in minori pōne. non tamen qd ad
 significatū formale.

A Distributio importata p signū negatiuū fert in subiectū. & tñ nega
 tio nō fert sup ipm. q regula antiquor est falsa. Dicendū q nega
 tio pōt ferri sup aliqd dupl. vno modo negando ipm. & sic regula nō intel
 ligit. Alio mō dicit ferri sup aliquid negando ipm. aut negando aliqd de
 eo. & sic negatio bene fert supra subiectū. non quia negat ipm. sed quia ne
 gat predicatū de eo.

A Distributio importata per hoc signū nūllū fertur in predicatū ma
 teriale. sed negatio illa fertur in copulam. ergo negatio iterum vi
 det falsa. Dicendum q licet negatio primo & per se feratur in copulam.
 tamen ex cōsequēti etiā fertur in predicatū materiale ipsum distribuendo.

Equit de signis distributivis duor. & talia s
 neuter & vterq. Et differūt a p dictis: qz oīs
 nlls & slla distribuunt p oibus indiuiduis ter
 mini cōmunis. s vterq & neuter distribuunt solum p
 duobus p demonstratiōē. vt vterq istor neq istor
 Circa predicta querit de hoc sophismate. ab vtro-

De

qz ista
 plato
 minē
 istor
 tū ē v
 tra al
 tū ē e
 nem
 ē ver
 betu
 prios
 sciph
 tū
 sciph
 lijs.
 falsu
 si so
 vlt
 sito
 p ip
 tū
 tū
 coi
 gna
 ē m
 dā
 pitu
 p p
 gun
 mu
 Su

q^{uod} istoz enūciatū ē vey: posito q^{uod} sortes dicat deū eē
 plato hō dicat hoīem eē aīal: ⁊ ambo simul dicāt ho
 minē esse asinū: ⁊ illi duo demonstrātur p hoc pnoī
 istoz. pbatio a sorte enūciatū ē vey: a platōe enūcia
 tū ē vey: ergo ab vtroq^{ue} istoz enūciatū ē vey. Con
 tra ab vtroq^{ue} istoz enūciatū ē verū. sed nihil enūcia
 tū ē ab vtroq^{ue} istoz nisi hoīem esse asinū: ergo homi
 nem esse asinū ē verū: quod ē falsum: Solutio. prima
 ē vera. ⁊ pbatio peccat fm fallaciā accidētis sicut ha
 betur ab aresto. hec ppositio ponitur eē vera omnū
 priorum ē eadem disciplina: ⁊ tñ nulla pticularis di
 sciplina ē oīm p^{ro}trarioz. sed disciplina coīter sumpta
 Unū hic ē fallacia accētis: oīm p^{ro}trarioz ē eadem di
 sciplina sed nulla ē disciplina nisi hec vel illa ⁊ sic de a
 lijs. ergo oīm p^{ro}trarioz hec eadē ē disciplina. quod ē
 falsum. Sīc hic: homo ē spēs. sed nullus ē homo ni
 si sortes vel plato ⁊ sic de alijs: ergo sortes ē species
 v^{el} plato et sic de alijs. Et sic ē fallacia accētis i p^{ro}po
 sito: q^{uod} hec dictio enūciatū: ⁊ hec dictio verū tenent
 p ipō i coī: ⁊ sic ab vtroq^{ue} istoz enūciatum est vcrum.
 Unū enūciatū n tenet p pticulari enūciato ab vtroq^{ue}
 Unū pticulare enūciatū ab vtroq^{ue} accidit enūciato i
 coī: sic pticulare īferi⁹ accidit suo supiori: ⁊ verū assi
 gnāt vtriq^{ue} iesse: Et appellat supius hic omē illd qd
 ē maius p^{ro}munē siue essentialē siue accidentalē. Quē
 dā tñ dicūt q^{uod} prima ē falsa ⁊ dicūt q^{uod} enūciatum acci
 pitur p pticulari enūciato ab vtroq^{ue}: ⁊ similī vey
 p pticulari vero: Et pbatio peccat fm fallaciā fi
 gure dictionis: a pluribus determinatis ad vnā det
 minatam huius termini enūciatū ⁊ huius terminē vey
 Si prima solutio melior est ⁊ subtilior.

Tractatus distributōnum

Postq̃ pe. hys. determinauit de signis distributiuīs pluriū. hic p̃hr. p̃
sequitur de signis distributiuīs duorū. q̃ ouenit cum p̃dictis in hoc q̃ dī
tribuit p̃ p̃ub⁹ subiectiuīs. Sed in hoc dīst. q̃ p̃dicta distribuit termi
nū cōem p̃ quolibet suo supposito. ista xō. p̃ duob⁹ tñ. Sunt aut̃ dupli
cia signa distributiuā duorū q̃ q̃dā ē affirmatiuū vt vterq̃. aliud ē nega
tiuū vt neuter. Circa hoc signū vterq̃ mouet hoc sophisma ab vtroq̃ isto
rū enūciatū ē vex. supposito q̃ fortes dicat deū esse. et plato dicat hoīem
esse aīal. et ambo dicat simul hoīem esse asinū. Cui⁹ p̃batio et improbatō
sufficienter patet in textu. Solut aut̃ p̃dictū sophisma pe. hys. dupliciter
Prima solutio dicit q̃ sophisma sit simplr vex. et in improbatōe dicit eē
fallaciā accētis. sicut diffuse patet in textu. Secda solutio q̃ dat̃ fm̃ anti
quos dicit hoc sophisma eē simpliciter falsum. eo q̃ enūciatū stat determinā
te p̃ enūciatō p̃iculari ab vtroq̃. et iō in p̃batōe ē fallacia figure dictio
nis arguēdo a plurib⁹ determinatis ad vnā determinatā ex p̃te illi⁹ ter
mini enūciatū. et etiā ex p̃te hui⁹ termini vex. Sed hec solutio p̃t impro
bati. q̃ vtz ex supponib⁹ enūciatū in sophismate nō hz suppoēm determinā
tam s̃ simplicē. p̃d̃ffer etiā facili⁹ iñderi ad ip̃robatōz sustinendo p̃mā
solutionē dicēdo q̃ in ea est fallacia figure dictionis arguendo a suppo
sitione simplici ad suppoēm p̃sonalem. eo q̃ enūciatum in ista p̃pōne ab
vtroq̃ istorū enūciatū ē vex supponit simplr. in hac xō nihil ē enūciatum
ab vtroq̃ nisi hoīem esse asinū supponit confuse.

Af Signū vlc̃ variat̃ fm̃ variatōem termini cui adiūgit̃. vtz ex dict⁹
sed vterq̃ et neuter p̃nt addi terminis h̃atibus plura supposita q̃
duo. q̃ p̃nt distribuere p̃ plurib⁹ q̃ duob⁹. Dm̃ q̃ illud dictū superius
intelligit̃ de illis signis distributiuīs q̃ sunt imposita ad distribuendum
terminum pro omnibus suppositis. sed sic non est de illis. de quibus in
p̃posito fit sermo.

Af Si enūciatū in sophismate supponeret simplr sequeretur q̃ in p̃ba
tione cōmitteretur fallacia figure dictionis. Sequela p̃batur. quia
q̃ a suppoē simplici ad suppoēm p̃sonalē. Dm̃ q̃ q̃i termin⁹ suppoit
simplr penes fm̃ modū suppois simplicis sicut est in sophismate tunc a
suppoē p̃sonali ad simplicē sp̃ est bona p̃ia. s̃ nō econtra.

Af Bñ sequit̃. ab vtroq̃ istorū enūciatū est vex. q̃ enūciatū ab vtroq̃
istorū est vex. sed p̃as est vex q̃ et aīas. Tener p̃ia. q̃ nola et verba
transposita idem fecant. Dm̃ negando p̃iam. q̃ ibi p̃mittit̃ fallacia fi
gure dictionis. eo q̃ in p̃ima enūciatum supponit simplr. et in scda sup
ponit determinate. Nomina aut̃ et verba transposita idem significant de
principali significatione. non tamen eodem modo supponunt aut ampli
antur vel restringuntur. Et ita similiter dicendum est si fiat conuersio tal
ab vtroq̃ enūciatum est verum. ergo verum est enūciatū ab vtroq̃ quia
p̃uersio non est bona s̃ p̃mittit̃ falla figure dictionis.

Equit̃ de hoc signo neuter: q̃d̃ fecat idē q̃d̃ vter
q̃ cū negatione sibi p̃posita. Cū sicut null⁹ de
se hz distributōz et negatōz. s̃lt̃ et neuter: s̃ neuter est

distributim tm. Itē queritur de hoc sophismate neu-
trū oculū habendo tu potes videre: Probatio: de-
xtrū oculū non habendo tu potes videre sinistrum
oculū non habendo tu potes videre. ¶ prima ē vera.
Contra. neutrū oculū habendo tu potes videre. er-
go neutrū oculū hñs. vel dū neutrū oculū habes tu
potes videre. qđ ē falsum. Consequētia p3: q2 gerun-
dia termiata ī do hñt resolui p dū. vel p si. vel p quia
h vtroq; modo ē falsa. ¶ p3 ē falsa. Solutio. prima
ē falsa. 7 pbatio peccat p fallaciā accidentis. q2 pos-
se videre pūit p3b? fm se scz put sūt diuise h n pūit
eis put sūt vnite ī suo toto. Elū hoc p3 p regulā qn-
dā. cū ad ptes seqtur totū. vt ptās vidēdi pūit p3b?
7 non toti. idō si ptes īferātur de toto ibi ē falsa acci-
dentis.

Hic pñr ad declaratōz hui? signi neuter qđ sciat idē qđ vterq; negatōe
pposita. tale mouet sophisma. Neutrū oculū hñdo tu potes videre. Ad
pbat 7 iprobat vtz ī textu. p̄postea soluit dicens ipm ē simplr falsum.
7 q in pbatōe pmittat falsa accētis. q2 posse videre attribuit ī ante-
cedēre p3b? diuīsum sumpris. h ī pñte attribuit toti eaz. vtz ī textu.

Ai In pbatōe sophismatis ai a p3b? toti? ī q̄ritate sufficiēter enu-
meratis ad suū totū. Illa pbatō ē bona. Adz q sophisma equi-
ualet modali pposita. h ī illis nō valet pñā a p3b? toti? ī q̄ritate ad su-
um totū. eo q oīs modalis pposita ē singularis. Al dōz. q ad hoc q de-
bite arguat a p3b? toti? ī q̄ritate ad suū totū optet q oīs singulares
sint vere p vno tpe h sic nō ē ī pposito. vtz facilius consideranti.

Ai Lapidē hñdo tu potes videre. sed lapis est neuter ocul? h neutz
oculum habendo tu potes videre. Admōz probatur. q2 lapis non
est alter oculus. h lapis est neuter oculus. Tenet pñā p r̄pollentiam.

Adm q ibi non bene pcluditur. eo q neutrū positū a pte p̄dicati est p̄-
p̄dicati. sed positū ī principio p̄positionis non est pars subiecti. idō de-
bet sic concludi. h aliquid qđ est neuter ocul? hñdo tu potes videre.

Abito de signis distributiuīs pñū subiectiarū

Consequēter querit vtz negatio hēat vi distri-
buēdi siue p̄fundendi: 7 videtur q sic. q2 aresto. p̄rio
p̄bermenias dicit. q ille p̄dicūt. hō ē iust? non hō ē

cur nō sit pars
neuter p̄p̄am co
clasi ē p̄p̄atum qđ
p̄tēt sūt vñ nō
lum. bene notant

Tractatus distributionū

iustus. ergo altera est vltis cum subiiciatur terminus
cois. sed n̄ nisi hec: nō homo est iustus: ergo ille ter-
minus homo distribuitur: sed n̄ est ibi aliquid a quo
distribuat nisi negatio. ergo ibi distribuitur a ne-
gatione. Contra si negatio habeat vim pfundēdi: er-
go sicut ista est icōgrua. oīs sortes currit. similis ista
nō sortes currit. quod est falsum. qz quīs signum di-
tributiuū n̄ posset addi termino singulari: tñ negatio
bñ potest addi. Itē vbiqz ē distributio ibi est fmi-
nus cois sumptus vltiter: ergo oportet qz ibi sit di-
ctio scās qñ vltiter. sed signū vltē scāt quomā vltiter
tātūmodo. negatio xō n̄. ergo n̄ habet vim distribu-
endi. quod pcedimus dicētes: qz negatio n̄ pfundit
sed negat hoc quod post se iuenit: Vñ cum adiūgit
termino cōi negat ipsum. sed ad negatōnem supioris
sequitur negatio cuiuslibet iserioris: eo qz destructo
supiori: destruit qdlibet eius iseri? qz negatio n̄ con-
fundit sed negat quod p^o se iuenit siue sit vltē siue p-
ticulare. Solutio autem patet ad hoc quod obijci
quia hec est vltis nō homo est iustus: hoc n̄ est ppter
naturam distributionis existentis in negatione: sed
hoc ē quia negatur homo i cōi quo remoto remouet
quodlibet eius iserius.

Hic pñr ad maiore declaratōz dictoz mouet dubitatōz de hac negatōe.
nō utrū hēat vim distribuendi. Et arguit qz sic hac rōne. Iste sunt contra-
dictorie. homo est iustus. et non homo est iustus. ergo oportet alteram pre-
missarum esse vniuersalem. sed non est ibi aliquid a quo distribuitur subie-
ctum nisi negatio. ergo negatio habet vim distribuendi. An oppositū ar-
guit duabus rationibus que satis clare ponuntur in littera. Tunc respō-
det ad dubitatōz qz negatio non habet primo et principaliter vim distri-
buendi. sed habet virtutem negandi illud quod inuenit. quando enī ad-
ditur termino cōi negat ipm. ad negationem autem superioris sequit^r ne-
gatio cuiuslibet inferioris. et sic ex consequenti distribuit. Et ad rationē
probatētem responderet qz hec non homo est iustus non est vniuersalis vir-
tute distributionis. sed virtute negationis. et negatio negans superiora ne-
gat inferiora eius.

Ari^o dictū ē q^d hoc signū null^o h^z virtutē distribuēdi rōe negati-
onis quā includit. & negatio h^z virtutē distribuēdi. Et confirma-
tur q^d q^d p^ot facere p^onem vlem h^z virtutē distribuēdi. & negatio p^ot
facere p^onem. igit^r rē. Mior p^oz dicēdo. nō quidā hō currit. Wdm ad il-
la sūt. q^d negatio nō h^z p^oz rē p se vum distribuēdi. & solū ex p^oti.

Ari^o rei est vnic^o act^o. & p^oz act^o negatōis ē negare. & negatō
nō p^ot distribuere. Wdm q^d l^z vnt^o rei sūt tū vnt^o act^o p^oz rē p se
sibi pueniēs. tū etisdē rei pnt ēē plures act^o. quoz vnt^o p^oz rē p se inest ei
& alter ex p^oti. Et qū d^r. nō ens nō h^z formā neq^z actū. & negatio ē nō ens
& rē. Wdm q^d l^z nō ens simplr vt chimera nō habeat formā neq^z actū. ta-
men non ens reale q^d ē ens rōis dū h^z actū. negatio aut ē ens rōis hīs
sui modū scādi a p^oz ipositorē tanq^z formā p quā intellect^o tanq^z p in-
strumentū h^z negare & destruere oīa q^d ipam sequitur.

Itē solet poni qdā distributio aptitudinis. vt oīs hō
timet i mari. i. apt^o nat^o ē timere i mari. Itē solet po-
ni distributio accōmoda: vt celū tegit oīa preter seip-
sum: & de^o creauit oīa alia a se. & ista duo genera di-
stributionis non sunt ita p^oria vt alia.

Hic p^oz pe. hys. introducitur duas spēs distributōis q^d nō sunt multā vsi-
tate. nec sunt in aliq^z p^one de rigore sermonis. Quaz p^oz d^r distributō
aptitudinis. & ē qū aliq^d verbū respectu cui^o fit distributio nō accipit^r vt
scat actū. & aptitudinē. vt hec ē vera. oīs hō timet in mari. posito q^d nul-
lus ibi sit. nō q^d oīs hō timeat actu. & q^d oīs hō apt^o nat^o ē timere. Alia ē
distributio accōmoda q^d ē qū signū nō distribuit terminū p oīb^o suis sup-
positis simplr. & ab illa distributōe fit exceptio alicui^o suppositi. vt si ol-
catur. celū tegit oīa. est em̄ sensus. celū tegit oīa alia a se. & cū d^r. de^o crea-
uit oīa. sensus est. oīa alia a se.

Ari^o hoc signū oīs distribuit adequate terminū p oīb^o suis supposi-
tis. & cū d^r. celū tegit oīa. ibi nihil accōmodat^r siue excipit^r. Wd^r
q^d licet hoc signū oīs ex sua institutōe distribuat terminū cōm̄ adequate
p oīb^o suppositis. tū in aliquib^o ofonib^o fm̄ cōm̄ vsūm hōim̄ excludit^r
vnt^o suppositā a sua distributōe vt patuit in exēplis sup^o dictis. Et q^d ol-
catur ista nō ē adeo. p^oria sicut p^ocedens. ideo posterius de ea dectat^r.

Eq^d de hoc signo tot^o: q^d ē distributūū p^orium
itegraliū: vt h. tot^o sortes ē alb^o: ē ei sensus. sor-
tes fm̄ quālibet ei^o p^ote ē alb^o: ad quā seq^r: quibet p^os
sorti ē alba. p^obatio i hac: tot^o sortes ē albus: sortes
subijcit albedi h^z se. & p^otes ei^o nō h^z se: & put sūt i suo
toto siue sub forā tot^o. & nō subijciūt albedi nisi p to-
tū: & sic p p^oz seq^rur h. sortes h^z quālibet p^ote sui ē al-
i iij

Tractatus distributionū

b^o. et postea illa: quilibet pars sortis est alba. Item in hac totus sortis est albus totus subijcit albedi in rectitudine: partes autem in obliquitate. quia in eo quod est totum partes intelliguntur in obliquo et in eo quod est pars totum sumit oblique: quod pars per diuisionem eius quod est totum. ut domus est ex pietate. tecto: et fundamento et sortis est ex partibus. Item illud quod est totum dat intelligere partes obliquas: Item ad hanc: totus sortis est albus. immediate sequitur hec. sortis est quilibet eius parte est albus. et mediate sequitur ista. quilibet pars sortis est alba. Item ad idem illud quod est pars non habet nisi ab eo quod est totum quia non habet perfectio nisi ab eo: Item non subijcit alicui nisi per totum. Item totum prius subijcitur. Item ad hanc. totus sortis est albus immediate sequitur. sortis est quilibet sui partem est albus et mediate quilibet pars sortis est alba.

Premissis signis distributionis partium subiectuarum. hic prius determinat de hoc signo totus. quod est distributionum per partibus integralibus. ut si dicat. totus sortis est albus. ibi totus distribuit per partibus integralibus sortis. Et primo circa hoc signum totus probat duabus rationibus quia in eo includat terminum distributionis et etiam signum vel distributionis in obliquo et non in recto. ita quod sensus huius. totus sortis est minor sorte est iste. sortis finem quilibet parte sui est minor sorte. et non iste. quilibet pars sortis est minor sorte. Quis hec sequitur ad primam. Prima ratio est in hac propositione. totus sortis est albus. sortis subijcit albedini finem se. partes autem per ipsam totum. Item ista propositio. quilibet pars est alba fecit quod partes prius subijciunt albedini. et ex parte totum. Item ista. totus sortis est albus prius infert istam. sortis est quilibet sui parte est albus. et non istam. quilibet pars sortis est alba. Alia ratio per in textu.

Ad totum integrale actualiter includit omnes suas partes. Item non oportet ponere aliquid distributionum per partibus integralibus. Domini negando prius. quia hoc signum totus non est dispositio absoluta. sed respectiva. et ideo potest distribuere terminum per suas partes respectu alicuius predicati quod potest peruenire uni parti. et non toti. et ad hoc secundum reprobum est hoc signum totus.

Ad totum et pars relative opponuntur. sed unum relativorum non supponit per reliquum nec ad distributionem unum alter distribuit. Item non sequitur. totus sortis est albus. Item quilibet pars sortis est alba. Domini quia totum et pars formaliter capta sunt relative opposita. non autem si capiuntur materialiter. Vel dicendum est alios. quia in relative oppositis que habent supposita vel subiecta diversa unum non distribuitur pro reliquo ad distributionem alterius. tamen totum integrale quod est unum suppositum cum suis partibus bene potest distribui pro ipsis.

Circa p̄dicta q̄ritur de hoc sophismate. tot⁹ sortes
est minor sorte: p̄batio. q̄libet ps sortis ē minor sorte.
et sortes h̄z quālibet sui partē ē minor sorte: q̄ tot⁹ sor-
tes est minor sorte. Cōtra. tot⁹ sortes ē minor sorte:
ergo sortes est minor sorte et c. Solutio pria est ha scz
hec. tot⁹ sortes ē minor sorte. et p̄batio peccat h̄z fal-
laciā accētē q̄ i ista. tot⁹ sortes est minor sorte p̄dica-
tū attribuitur p̄tib⁹ q̄b⁹ vere puenit. sorti aut nō cō-
uenit. et iō hec simplr est falsa: sortes est minor sorte:
et ideo si partes inferant esse minore sorte de toto si-
ue de sorte erit falsa accētis p primā regulā supra dī-
ctam. Cū tot⁹ sortes est res subiecta: et sortes acci-
dit ei. et esse minore sorte assignatur vtriq̄ inesse. Et
am p̄batio peccat h̄m q̄d ad simplr: q̄ ista tot⁹ sortes
est minor sorte nō ponit sortē h̄m se h̄m suas partes
et ideo ponit sortē h̄m q̄d esse minore sorte. ita cū sim-
pliciter iſeratur. ergo sortes est minor sorte: peccat eī
h̄m q̄d ad simplr sicut sortes h̄m pedē est minor sorte
Item i q̄busdā seq̄tur tot⁹ sortes. ergo sortes. vt to-
t⁹ sortes est alb⁹. ergo sortes ē alb⁹. et in q̄busdā nō
Queritur i q̄b⁹ est et in quib⁹ nō. Bōm q̄ sunt q̄daz
accidentia q̄ idifferenter cōueniūt p̄ti et toti: vt sunt
albū nigrū. calidū frigidū. augeri minui. et in talib⁹
bñ seq̄tur tot⁹ sortes: ergo sortes. Alia sūt accidentia
q̄ pueniūt p̄tib⁹ et nō toti. et ecōuerso. vt totalitas mi-
noritas puitas. et i talib⁹ n̄ seq̄t. tot⁹ sortes. q̄ sortes.

Hic aut pe. hys. p̄ intellectu p̄missor mouet hoc sophisma. Tot⁹ sortes
est minor sorte. Ad p̄bat sic. q̄libet ps sortis est minor sorte. et sortes h̄m
quālibet sui p̄tem est minor sorte. ergo totus sortes est minor sorte. Im-
probat sic. tot⁹ sortes est minor sorte. h̄ tot⁹ sortes ē sortes. q̄ tot⁹ sortes
est minor sorte. Ad hoc sophisma r̄ndet idē q̄ v̄x ē. et in ip̄obarde dicit
esse fallaciā accidentis. eo q̄ p̄pter p̄talem idēp̄tatē p̄tū cū toto. q̄ tñ dī-
uisiū sūpre dīnt ab eo iſerē eē minore sorte. q̄ tñ nō puenit sorti. h̄ p̄tib⁹
i au

Tractatus distributionū

eius diuisum sumptis. Scđo dicit qđ ubi ē falsa s fm qđ ad simplr. vt pñr in tertio declarat. Sed p hoc af. nā bñ sequit. tot⁹ sortes ē alb⁹. qđ sortes est albus. ergo in fili bñ sequit. totus sortes est minor sorte. Ad hoc respondet qđ dupliciter sunt accidentia. qđā enī sunt qđ indifferēter pñt inesse toti ⁊ pñt. vt albū nigrū. ⁊ in talib⁹ bñ sequit. Alie sunt qđ pñent toti ⁊ nō pñt. ⁊ eōuerso. vt maioritas ⁊ minoritas. ⁊ in talib⁹ nō sequit.

Quā istud sophisma. totus sortes est minor sorte sit vey vel falsū. Dñm qđ totus capitur duplr. Ano modo sincathegorematicē. et sic est verum. qz valet istam. sortes fm quamlibet partem est minor sorte. Alio modo capitur cathegorematicē p perfecto vel integro. ⁊ sic est falsum. Sequitur correlarie. qđ si sophisma sic exponatur. i. sortes fm quālibet partem est minor sorte. ipm est ppositio singularis. ⁊ sic videtur fm pe. hys. exponendum fore. sed si ita exponatur. i. quelibet pars sortis est minor sorte. tunc est vñs.

Ad conuertens illi. tot⁹ sortes est minor sorte est falsa. s. aliqd min⁹ sorte est sortes. ergo sophisma est falsum. Dñm qđ sophisma non debet conuerti in illā. ergo aliqd min⁹ sorte est sortes. sed sic. ergo aliqd min⁹ sorte ē pars sortis. vel ē sortes fm quālibet eius partem.

Ad Bñ sequit in darapti. tot⁹ sortes ē minor sorte. s. tot⁹ sortes ē sortes. ergo tot⁹ sortes ē minor sorte. ⁊ conclusio ē falsa. ergo aliqd pmissarū. nō minor ergo maior. Dñm qđ minor est falsa si tot⁹ accipiatur sincathegorematicē. si aut accipiat cathegorematicē. tunc maior est falsa. si at capiat in maiori sincathegorematicē. tunc ambe sunt vere. s. non valet pñā. Et qñ dñ. minor ē vera. qz bñ sequit. sortes ē minor sortes. ergo tot⁹ sorte ē sortes. p conuersionē simplicē. Dñm qđ nō bñ conuertitur qz mutat qñtitas. ⁊ capiēdo tot⁹ sincathegorematicē añs ē falsum. qz valet istā. sortes ē tot⁹ sortes. i. sortes ē quelibet ps sortis. si vero capiatur vtrobiq cathegorematicē. tunc añs ē vey ⁊ sñr pñs.

Ad Bñ sequit. tot⁹ sortes ē minor sorte. ergo tot⁹ sortes ē mior sorte ⁊ vltra. ergo qlibet ps hoīs ē minor sorte. qđ falsū ē. posito casu qđ sortes sit minor platone in aliqua qñtitate. Dñm qđ aliq negant pñmaz pñam dicentes qđ sicut hec pñā nō valet. qlibet ps sortis ē mior sorte. ergo qlibet ps hoīs ē minor sorte. sic nec ista. tot⁹ sortes ē minor sorte. Melius tñ dñm est qđ pñā pñā ē bona. s. tertia pñā male inferē. ⁊ deberet sic inferri. ergo bñ fm quālibet pñē est mior sorte.

Equit de signis distributiuīs accñtiū : iter que pñio dñz ē de signis distributis qlitatis. Bñ at signū distributū qualitatis qđ distribuit res se habētes p modū qualitatis. vt qlibet. c⁹ pñulare est aliquilibet. Sz tñc obijcit qđ si accñs multiplicetur multiplicato subiecto: qđ cū signa distributia substantie distribuāt siue multiplicēt subiectū. optet qđ mul-

folus

Petri His. Folio LXVIII

triplicet siue distribuât ipm accns: g̃ signa distributia
accntiū supfluūt. Ad hoc ddm q̃ duplex ē multipli-
catio accntis: qz qdā ē multiplicatio fm nūez. ⁊ hec
fit p signū distributiū substantie: vt oīs hō alb⁹ cur-
rit. Alia ē multiplicatio fm spēm: ⁊ h̃ fit per signa di-
stributia accntis: vt q̃libet currit. i. res h̃is qualē-
cūqz qualitātē currit. Circa predicta q̃rit de hoc so-
phismate. Q̃libet q̃libet de q̃libet tali scit ipm eē
tale quale ipm ē: posito q̃ sortes sciat grāmaticā lo-
gicā ⁊ rethoricā: ⁊ plato ⁊ cicero filī. ⁊ sciāt se habe-
re eas: ⁊ sūt alij tres hoīes q̃z vn⁹ sciat logicā: alter
grāmaticā: ⁊ ali⁹ rethoricā. ⁊ isti nesciāt se h̃re eas ⁊
de alijs nihil sciat: ⁊ alij sciāt de se ⁊ de istis: ⁊ n̄ sūt
p̃les hoīes neqz plures qualitates. Probatio h̃ q̃le-
libet de q̃libet tali scit ipm esse tale quale ipm est: et
sic de scdo ⁊ tercio. ⁊ n̄ sunt plura qualelibet: ergo q̃d-
libet qualelibet de q̃libet tali scit ipm esse tale quale
ipm est. Contra quodlibet qualelibet ⁊c: ergo q̃dli-
bet grāmaticū de q̃libet tali scit ipm eē tale quale ip-
sum est. Solutio priā ē vera: ⁊ improbatio peccat fm
fallaciā p̃ntis ab inferiori ad supi⁹ cū distributione
superioris. qz qualelibet distribuit tm̄ p trib⁹. scz pro
trib⁹ primis. h̃ grāmatic⁹ sup̃dōit p eisdē. ⁊ etiā p ali-
q̃ q̃ h̃z grāmaticā tm̄: sic grāmaticū ē i plus q̃z quale-
libet. Cū si apponat signū ṽle distributiū sic. q̃dli-
bet q̃libet ⁊c: ergo q̃dlibet grāmaticū. fit conseq̃ns
vt h̃: oīs hō. ergo omne animal: et similiter in vltio
de quodlibet qualelibet. ergo de quolibet grāmati-
co: cum dicit de quolibet tali.

Premissis hoc signo tot⁹ determinat p̃r pe. h̃s. de signis distributivis
accidentū ⁊ primo de signis distributivis qualitatū que distribuūt rem
se b̃ntem per modum qualitatis. ⁊ hoc capiēdo qualitatem generaliter

Tractatus distributōnum

¶ omni illo qđ habet modum qualificantis siue determinantis. Soluē
aut p̄io vnā obiectōz que est hec. Accidens multiplicatur ad multiplica
tionem subiecti. cū ergo signa distributina sbe multiplicent subiectū op̄z
etiā q̄ multiplicat acc̄tis. 7 p̄ p̄is signa distributina accidentium super
fluunt. Ad hoc r̄ndet q̄ quīs multiplicatio accidentis s̄m num̄z fiat p̄
signa distributina substantie q̄n ponitur secum in eadem pte. tñ multipli
catio accidentis s̄m sp̄m fit p̄ signa distributina accidentis. Tunc ibi
(Circa p̄dicta) Circa distributina accidentiū mouet hoc sophisma. qđli
bet qualelibet de quolibet tali scit ip̄m esse tale quale ip̄m est. posito casu
q̄ sortes sciat gr̄maticā. logicā. 7 rethoricam. 7 plato 7 cicero silr. 7 cum
hoc sciunt se oēs habere illas. 7 sunt alij tres hoies quoz vn⁹ sciat vnā
7 alius aliā. 7 t. rci⁹ terciā. 7 illi nesciant se h̄re illas. nec aliqđ sciunt de
alijs. s̄ alij sciunt de se 7 de istis. Probatio aut̄ 7 improbatio hui⁹ sophis
matis patent in textu. Ad hoc sophisma r̄ndet pe. b. vi. q̄ est simplr verus
7 in improbatōne dicit esse fallām p̄ntis arguēdo ab inferiori ad superi⁹
cū distributōe. qualelibet enī est inferi⁹ ad gr̄maticā. sed non econtra. 7
sic quīs hec consequētia sit bona. quodlibet qualelibet de q̄libet tali scit
ip̄m esse tale quale ip̄m est. tñ si vtrobz addat̄ signum v̄le p̄na nō valz.

¶ Acc̄tis s̄m sp̄m potest distribui p̄ signū distributū substantie. et
go signa distributina accidentis sunt omnino superflua. Hīs pro
batur. dicendo omne coloratū. qđlibet coloratū. Dd̄m q̄ licet talia ac
cidentia substantie distribuānt̄ s̄m sp̄m per signa substantie. non tamē
adiectiue tenent̄.

¶ Qualelibet distribuit rem significatam per modum substantie. et
go nō ē distributū acc̄tis. Hīs pater in eius expōne. qz qualeli
bet valet. i. res hīs quālibet qualitatē. Dd̄m q̄uis qualitas in expō
sitione ponat̄ substantie. qz tamen cū eo ponit̄ subiectū talem qualitatē ha
bēs. iō p̄ hoc signū qualelibet fecit̄ q̄litas adiectiue 7 non substantie sicut i
simili albū fecit̄ albedinē adiectiue. 7 tñ in expōne ponit̄ albedo substantie.
albū enī est qđ est hīs albedinem.

¶ Signū nō p̄t addi signo. s̄ ista est incōueniens. quodlibet q̄lelibz
Dd̄m q̄ vnū signū nō addit̄ alteri q̄n sunt eiusdē ordinis sic ac
nō est in p̄posito. qz vnū est substantie 7 reliquū acc̄tis. 7 qualelibet enīz
includit terminū lue distributōnis. Et si dicatur. omne signum distribu
tiuum debet facere p̄pōnem v̄lem cum termino quem distribuit. s̄ sic non
est de hoc signo qualelibet. igr̄. Minor patet. qz in eius expōne facit̄ p̄o
sitionē infinitā. Dd̄z q̄ exponēs ist⁹ signū distributū q̄lelibz hz du
plex subiectū. vnū enūciatōis. s̄. res. 7 rōe illi⁹ ē infinita. aliud ē distri
butōis. s̄. istū actū q̄litarē. 7 ex pte illi⁹ est v̄lis.

¶ Bñ sequit̄. qđlibet q̄lelibz de q̄libet tali scit ip̄m ēē tale q̄le ip̄m
ē. s̄ qđlibet 7 q̄lelibz ē aliq̄le. s̄ qđlibet aliq̄le de quolibet tali scit
ip̄m esse tale quale ip̄m est. s̄ conclusio est falsa. s̄ aliqđ p̄missaz. non minor.
ergo maior. que est sophisma. Dd̄m q̄ illa p̄na nō valet eo q̄ arguit̄ in
tercia figura in q̄ pcludit̄ v̄lr. 7 id deberet sic concludi. s̄ aliquod aliqua
le de q̄libet tali scit ip̄m esse tale quale ip̄m est.

Exitur de signis distributis quantitat: et sunt illa
 q̄ distribuūt res se hātes p modū quantitat: ut
 quātescūq; quātuscūq;. Et fm hoc quiritur de hoc sophis-
 mate: quātescūq; fuisti pisi? toties fuisti homo. pbatio
 vna vice fuisti pisi? et illa vice fuisti hō. alia vice fui-
 sti pisi? et illa vice fuisti hō et c. ergo quātescūq; fui-
 sti pisi? toties fuisti hō. Improbatio. quātescūq; fuisti
 pisi? toties fuisti hō s̄ bis fuisti pisi? ergo bis fuisti
 hō. qd̄ falsum ē. qz hec dictio bis iptat interruptionem
 act? cui adiūgitur. s̄ actus essendi hōiem nō fuit in-
 rupt? in te. ergo. Solutio priā ē falsa: Ad pbatōnem
 aut̄ dicendū ē p infemtionem. qz secūda ps copula
 tiue ē falsa scz illa bina vice fuisti hō: qz adhuc nulla
 vice fuisti homo. eo qz nondū vita fuit termiata ut ite-
 rū inciperes viuere et postea terminaretur. quod tamē
 requiritur ad hoc ut bis fuisses homo. sic bis incipitur
 cursus et bis finitur ad hoc qz aliq; bis currat. Et
 nota qz bis non iportat iterruptionē tps. s̄ terminū
 actus illi? cui adiūgitur. ad terminū aut̄ sequitur infru-
 ptiō. Si aut̄ formaretur sic palogism? quācūq; fuisti
 parisi? fuisti homo s̄ bis fuisti pisi? ergo bis fuisti ho-
 mo. priā ē vera et improbatio peccat fm fallaciā figu-
 re dictionis ex mutatione p̄dicamenti. qz quāq; ē i p̄di-
 camento quā. et bis i p̄dicamento quātitat: qz ē de ge-
 nere quātitat: discrete.

Postq; defiauit de signis distributis qualitatis. hic p̄sequitur de
 distributis quantitat: et sunt illa q̄ distribuūt rem se hātem p modum
 quantitat: ut quātescūq; quātuscūq;. quēq; et c. Et circa hoc signū quātes-
 cūq; mouet hoc sophisma. quātescūq; fuisti pisi? fuisti hō. Quod pbat sic.
 vna vice fuisti parisius. et illa vice fuisti hō et alia vice fuisti pisi? et illa vi-
 ce fuisti hō et c. s̄ quātescūq; fuisti parisi? fuisti homo. Improbatio aut̄ sic.
 bñ sequit. quoriscūq; fuisti parisius toties fuisti homo. s̄ bis fuisti pa-

Tractatus distributionum

alius. ergo bis fuisti. sed pñs est falsum. & rñs. Minor pbat. qz bis l' ponat interruptōz. act' aut eēndi boiem nō fuit interrupt' in te. & sophis ma est falsum. Ad sophisma rñdet qz ipm est simplr falsum. eo qz quotiescūqz distribuit tps mensurans actus interruptos. Et ad improbatōnem rñdet negando duas partes copulatiuay q ponuntur in ante. vtz in lra. Et qñs hec aduerbia bis ter quater non importent interruptōnem tps tñ iporāt terminū act' verbi cui adiungit ad quē sequit' interruptio.

Ar Signū distributū lbe sufficit ad distribuendū oēs spēs lbe. ergo signū distributū qñtatis sufficit ad distribuendū p oib' spēbus ei'. r p pñs male ponunt' duo signa distributina qñtatis. s. continue et discrete. Vdm q non est simile. qz spēs de pdicamento lbe conueniunt in mō essendi r pdicādi. qd nō faciūt spēs de pdicamento qñtatis q non hñt diuersos modos denominandi primā lham.

Ar Contradictoriū sophismatis est falsum. & ipm est vex. Pñs pbat qz ei' pdictoriū ē aliquotiens fuisti parilius r nō fuisti hō. quod ē falsum. Vdm q illa nō est pdictoria sophismatis. s. ista aliquotiens fuisti parili' r nō totiens fuisti hō. vel ista. nō quotiescūqz fuisti pñs fuisti hō.

Ar Una vice fuisti pñs. aut ergo illa vice fuisti hō. aut nō hō. s. nō fuisti nō hō. ergo fuisti hō. r ita silr de alijs. ergo rē. Vdz negando pñs pñam. qz ad hoc qz ista disiunctiua sit vera optet pponere negatōz toti copule cū istis determinatōibus.

Ecitur de infinito. qd qñqz modis dī. Primo mō dī infinitū quod non potest ptransiri: vt vox dī inuisibilis eo q non est apta videri. Alio modo dīcitur infinitum quod habet transitū imperfectuz: eo qz nondū est terminatū: tñ aptū natū est terminari vt dum aliquis transit spaciū r nondū peruenit ad suū finem. Tercio modo dī infinitum fm appositionem vt numer' augmētabil' ē i infinitū appōne vnitat' v' al teri' numeri. Quarto mō dī infinitū sz diuisione: vt continuum: omne autem continuum diuisibile est in infinitum: Vnde sic diffinitur ab Aristoto. in quarto phisicorum: Continuum est diuisibile in semper diuisibilia: Quinto modo dīcitur infinitum vtroqz modo scz p appōem r diuisionem: vt tps: cum tamē tps ē pñuū: ē diuisibile in infinitū in diuisiōe: r cuz post vnū tps veniat aliud: sic p appositionem vnus tps ad aliū ē infinitū: Et quo ad has tres scationes

diffinitur sic infinitū. Infinitū ē cuius quātitatē acci-
piētibus semper ē aliquid extra sumere: vt si p^o vlti-
mā ptem lineę accipiatur alia. et p^o alteram terciā: et
nūq̃ possit attingi terminus eius: ideo linea dicitur i
finita. solet autē poni q̃ infinitū quādoq̃ sumitur pro
termio cōi: et tūc ista propositio. infinita sūt finita. eq̃-
ualet huic. aliqua infinita sūt finita: quādoq̃ sumitur
pro signo distributiuo. et tūc illa equipollet huic quo
ad distributionem. quolibet plura sūt finita. Et pro
batur sic. vno plura sūt finita: duob^o plura sūt finita
trib^o plura sūt finita et cūis. q̃ quolibet plura sūt finita
et sic dē facere iter scalarē distributōz vel iterruptam
vel discontinuā: q̃ hec dictio plura i p̃ia p̃pōne sup
ponit p duob^o. et deiceps i scda p trib^o: et sic grada
ti et scalariter ascēdēdo: et sic ista oīo q̃libet plā facit
distributiōē iter scalarē: q̃ p alijs supponit hoc qd
dico (q̃libet) et p alijs hoc quod dico (plura) fm nu-
merum ascēdēdo. vt supra dictum est.

Postq̃ determinauit de signis distributis q̃ntatis. hic p̃r in fine de-
terminat de hoc noīe infinitū. qd magnā h̃z diueritatē a p̃cedentibus si-
gnis. sic patet manifestando multiplicitatē eius. Et duo facit. quia p̃mo
ponit eius acceptōnes. scdo mouet sophisma. dicens primo q̃ infinitum
dē q̃nq̃ modis. p̃mo mō dē infinitū quod non est aptum natum p̃rāsi
ri. eo q̃ nō h̃z q̃ntatē. sicut p̃nt^o vel vnitas vel vox dē infinita. et illo mō
capit infinitū negatiue. recte sicut vox dē inuisibilis. nā sicut vox non pōt
videri. ita punctus nō p̃t p̃transiri. eo q̃ nō est nat^o p̃rāsi. Scdo mō dē
infinitū qd nō ē p̃rāsi seu terminatū. Quis sit natū p̃rāsi. Et istud est
duplex. q̃ qd dā ē qd iō dē infinitū. q̃ cū difficultate ē p̃rāsi sicut lon-
gū iter qd nō p̃transit nisi cū labore et pena. Alio mō dē infinitū. quod q̃
uis sit p̃rāsi sicut fm se. tū p̃ter aliqd impedimentū extrinsecū nō p̃t p̃rā-
si. vt p̃funditas maris. Tercio^o dē infinitū fm appōem. sicut numerus.
Quarto mō dē infinitū fm diuisionē. et sic qdlibet p̃tinuū ē diuisibile i i-
nitū. et iō diffinit sic a p̃ho (Continuū ē diuisibile in sp̃ diuisibilia) Qui-
to mō dē infinitū fm vtrūq̃. i. fm appōem et diuisionē. vt tps qd p̃cedit in
infinitū p̃ p̃tinuū additōz tps ad tps. et fm diuisionē. q̃ accepta quacun-
q̃ pte tps ipa ē diuisibilis i duas medietates. et sic p̃r.

¶ Ar. De non ente nō p̃t esse scia. s̃ infinitū ē nō ens. q̃ de ipō nō ē scia. et

Tractatus distributionū

p oīs de eo nō deberet h̄ determinari. Dicendum q̄ lz infinitūz non sit ens in actu. est tñ ens in poīā. Etā q̄uis de eo nō possit hū scientia possi-
tue. tamen bene priuatiue.

Ad q̄dē corp⁹ est actu finitū. ḡ male exēplificat i scdo⁹ de pfundita-
te maris. Dm q̄ lz pfunditas maris de se sit actu finita. z qdli-
bet aliō corp⁹. tñ q̄ ad nos ē infinita z ip̄rāibil. q̄re exēplū ē ad ppositū.

Circa p̄dicta q̄ritur de h̄ sophisinate: infinita sūt fi-
nita. Probatio. duo sūt finita. tria sūt finita. z sic in-
finitū: ḡ infinita sūt finita. Improbatio: ibi p̄dicat
oppositū de opposito: ḡ loquutio est ip̄osibil: p̄dōt
etiā sic p̄bari. quolibet plura sunt finita. ḡ infinita sūt
finita. Quidā distinguūt. eo q̄ infinitū est equiuocū
ad infinitū quo ad nos. z ad infinitū simplr. Unde
si sumatur infinitū quo ad nos p̄ia pōt ēē vera. z nō
p̄dicatur oppositū de opposito: q̄ infinite q̄ ad nos
sunt stelle z arene maris q̄ non sunt infinite simplici-
ter. Si aut sumatur infinitū simplr: est simplr falsa. z
predicatur oppositum de opposito. Alij aut distin-
guunt. eo q̄ infinitum potest esse terminus cōmunis
z sic p̄ima est falsa. v̄l potest esse terminus sincathe-
goreumaticus importans in se distributionem. sicut
dictum est: z sic ponunt eam esse veram. Sed neu-
tra istarū solutionū valet. q̄ si remoueat vtrāq̄ di-
stributio: z sumatur infinitū simplr: z fm q̄ ē termin⁹
cōis: adhuc remanet p̄batio z ip̄batio h̄ sophis-
matis. Eñ dōm ē q̄ p̄ia simplr ē falsa: z p̄batō pec-
cat a fm qd ad simplr. q̄ infinitū i appōne ē infinitū q̄-
dā mōz n̄ simplr. vñ cū accipit ptes nūeri h̄z appōez
vt duo tria n̄ accipit infinitū simplr. h̄ qdāmō siue fm
qd: z idō n̄ p̄t ex his i erri. infinitū simplr.

Hic q̄r circa hoc signū infinitū mouet tale sophisma. infinita sunt fini-
ta. Qd p̄bat sic. duo sunt finita. tria sunt finita. z sic in infinitū. ḡ infini-
ta sunt finita. Improbatur sic. ibi p̄dicat oppositū de opposito. ḡ ip̄m ē im-
possibile. Ad hoc sophisma rñdēt aliq̄ p̄ distinctōz. q̄ si capiat infinitūz q̄
ad nos. sic sophisma est vex. z nō p̄dicat oppositū de opposito. eo q̄ infi-

p
nitū q̄
plic
Alij
phili
pe. hy
batio
spon
dicit
posit
A
tōne
sub h
cept
A
expō
inter
theg
one
cta

tra
nu
q̄
sub
pa
tic
sub
I
es
tu
q̄
S
m
n
c

nitū q̄ ad nos. (vt arenæ maris) ē simplr finitū. s̄ si capiat̄ p̄ infinito simpliciter siue fm naturā. sic ip̄m ē falsum ⁊ p̄dicat̄ oppositū de opposito. Alij dō dicūt q̄ si infinitū capiat̄ cathegorematicē p̄ termino cōi. sic sophisma fm eos ē falsum. si dō capiat̄ sincathegorematicē. sic ē ver. Sed pe. hyl. reprobāt has duas solutiōnes. q̄ cū istis distinctiōib⁹ manet probatio ⁊ improbatio sophismatis. q̄ nō soluit̄ p̄dictū sophisma. Et ideo respondet aliter dicens illud sophisma simplr ē falsum. ⁊ in reprobatione dicit esse fallaciā a fm quid ad simpliciter. eo q̄ p̄cedit̄ ab infinito s̄ ap̄ positionē ad infinitū simplr.

Ad Probatio sophismatis tenet per locum a partibus in quantitate ad suū totū. q̄ in ea nō p̄mittit̄ aliq̄ fallaciā. Dm̄ q̄ in illa p̄batione p̄tes insufficienter enumerant̄. nec p̄t̄ sufficienter enumerari. quia sub hoc qd̄ est (infinita) debent accipi p̄tes infinite. ⁊ tū oēs que sunt accepte sunt finitæ. ⁊ etiā q̄ p̄t̄ esse accepte.

Ad Si capiat̄ infinitū sincathegorematicē nō p̄dicat̄ oppositū de opposito. q̄ male dicit̄ est q̄ sophisma ē simplr falsum. Hīs p̄bat̄. q̄ expōit̄ p̄ istā. quolibet plura sunt finita. Dm̄ est negādo aīō fm̄ intentionem pe. hyl. nā fm̄ eū sophisma est falsum siue infinitū capiat̄ cathegorematicē siue sincathegorematicē. s̄ quō debeat exponi fm̄ intentionem eius parebit in sequenti tractatu de exponibilibus. Quare hec dicta sufficiant de distributionibus terminorum.

De initium tractatus exponibilium querit̄ primo. An̄ propositio exponibilis sit eius subiectum.

Dicendum q̄ sic. quia sicut termin⁹ sub ratione distribuibilitatis est subiectum tractatus precedentis. sic p̄positio sub rōne exponibilitatis est subiectum istius tractatus. Et probatur tali ratione. quia propositioni exponibili conueniunt conditiones subiecti attributiōis. ergo est subiectum. Hīs p̄bat̄. q̄ est quoddam cōe ⁊ vlc hīs principia. p̄tes subiectiuas ⁊ passionēs. q̄ sibi demonstrantur inesse. Principia explicantur per eius definitionem partes dō subiectiuæ sunt propositio cathegorica ⁊ hypothetica. vlc p̄ticularis infinita ⁊ singularis. sed eius p̄pria passio est expositio. que sibi demonstratur inesse fm̄ modum v̄litatum.

Ad Propō exponibilis ē qd̄dā oplexū. q̄ nō ē subiectū. Hīs p̄batur q̄ includit subiectū ⁊ passionē. Tenet aīā. q̄ subiectū scit̄ debet esse quid vnū. Dicendum q̄ licet p̄pō exponibilis sit quid oplexum q̄ntum ad scatum p̄p̄riū. tū est quid incōplexum q̄ntum ad scatum circumloquūtū. q̄ p̄ illud circūloquūt nobis vnū subiectū cui⁹ expositio ē passio.

Ad Nulla est propositio exponibilis. ergo male ponitur pro subiecto huius tractatus. Hīs probatur. quia exponibile est p̄p̄rietas terminorum. Dicendum q̄ hic non sumitur expositio vt est p̄p̄rietas termini. sed sumitur vt est p̄p̄rietas propositionis conueniens sibi ratione alii cuius incomplexi. vt dictum est.

Tractatus exponibilium

Af Expositio est quedam species argumentationis. de qua sufficiēter determinatur est in noua logica. ergo male hic determinat de ipsa.

Dicendum q̄ expositio capitur dupliciter. Uno modo pro quadam manifestatione sensuali. a qua sumitur syllogismus expositorius. et ille modo est vna species argumentationis reductiue contenta sub syllogismo. licet non sit verus syllogismus. quia non est in modo alicui⁹ figure. Alio modo sumitur expositio vt est manifestatio complete et clare explicatōis significationem alicuius propositionis habentis sensum obicurum. et isto modo sumitur in proposito.

Af De propositione exponibili non est scientia. ergo hic male ponitur subiectum. Antecedens probatur. quia omnis scientia est ens reale. ergo debet esse de ente reali. sed propositio exponibilis non est ens reale.

Dicendum q̄ licet omnis scientia quidditatiue sit ens reale. tamen denominatione facta ab obiecto. aliqua est rationalis. Etiam non oportet q̄ omne illud de quo habetur scientia sit ens reale sed sufficit q̄ beatissimum damentum in re.

Queritur Antrum arguendo ab exponentibus ad expositam sit bona consequentia. Dicendum q̄ multis modis potest argui ab exponentibus ad expositam. Primo a propositione exponibili copulatiue ad quamlibet suarum partium exponentium. et tunc est bona consequentia. quia virtualiter arguitur a tota copulatiua ad quamlibet partem. Secundo ab vna exponentium ad totam exponibilem. et sic non valet generaliter. quia non sequitur. homo currit. ergo tantum homo currit. Cuius ratio est. quia quando pars copulatiue infert totam copulatiuam raro valet consequentia vtz alibi. Tercio arguitur a propositione exponibili disiunctiue ad aliquam suarum exponentium. et sic iterum non valet generaliter. quia virtualiter arguitur a tota disiunctiua ad alteram eius partem. Quarto arguendo ab vna exponentium principalium ad totam exponibilem disiunctiue. et tunc bene valet consequentia. quia arguitur virtualiter a parte disiunctiue vere ad totam veram. Quinto arguendo ab omnibus exponentibus simul sumptis (eo modo quo sufficiēter ea exponunt) ad ipsam exponibilem vel expositam. et contra. et sic est bonum argumentum. quia arguitur virtualiter a conuertibili ad conuertibile.

Af Non sequitur. homo currit. et nihil aliud ab homine currit. falsum est. et tamen arguitur ab exponentibus ad expositum. Dicendum q̄ ibi non arguitur ad expositum illo exponentium. et ergo non valet argumentum. Et quando dicitur sic. non sequitur. tu es. et hoc est. et tu differs ab homine. et tunc arguitur ad suum expositum. Dicitur q̄ hic non arguitur ab omnibus exponentibus. sed ab aliquibus. quia deficit tertia exponens vt infra dicitur.

Quod Autem propositiones exponibiles sint categorice vel hypothetice. Dicitur q̄ propositiones quod conuertuntur exponibiles dicuntur sunt categorice. vtz de exemplum exceptiuus et reduplicatiuus. quia habent vnum subiectum totale. vnum predicatum et vnam copulam.

Af Quilibet propositio exponibili contrahitur vna hypothetica in mente. ergo quelibet ipsarum est hypothetica. Tenet contra. quia ea que sunt in voce sunt signa earum passionum que sunt in anima. primo pibemias. Et in

q. p. n. n. valet. q. in fili n. v. v. ut isti voc. h. cor. det. c. concept. specificus
 h. ista vor. h. est concept. specific.

Ai hypothetica copulativa. q. equipollet vni copulatiue. q. n. r. d. m.
 erit in p. p. o. de p. p. e. exponit. d. m. q. p. p. o. s. dupl. dicunt. equalere
 vno m. in f. catione. t. sic solū ille equalent. q. h. n. v. n. a. mentalē eis cor. r.
 dentale. Et sic iste due n. nullus h. cor. r. t. aliquis h. cor. r. n. equiva.
 lent. q. n. h. n. e. a. n. d. e. mentalē eis cor. r. d. e. n. t. c. u. in mentali vni. p. n. a. n. e.
 due negatiōes. t. n. in mentali alteri. t. ita s. i. r. n. o. equivalent. exp. o. s. i. t. u.
 exponens. Alio m. in veritate t. falsitate t. sic due p. p. o. s. dicte eq. p. o. l. l. e. n. t.
 q. v. n. a. infert. a. l. i. a. Et ita s. i. r. est in p. p. o. s. i. t. o. de exponen. t. b. t. exp. o. s. i. t. u. s.

Repositio exponibilis ē p. p. o. h. n. s. obscurū sensus.
 exp. o. n. e. indigentē p. p. f. aliq. d. s. i. n. c. a. t. h. e. g. r. e. u. m. a. ex
 p. l. i. c. i. t. e. p. o. s. i. t. u. v. e. l. i. a. a. l. i. q. d. c. o. e. i. n. c. l. u. s. u. v. t. t. i. n. h. o. m. o. e. s. t.
 a. i. a. l. s. o. r. t. e. s. i. n. c. i. p. i. t. e. s. s. e. a. l. b. l. i. n. e. a. ē. i. n. f. i. n. i. t. a. p. r. o. q. u. o.
 n. o. t. a. n. d. u. q. e. a. q. f. a. c. i. u. n. t. p. p. o. s. i. t. i. o. n. e. m. e. x. p. o. n. i. b. i. l. e. s. u. t. i. n.
 m. u. l. t. i. p. l. i. c. i. d. i. a. n. a. q. d. a. s. e. s. i. g. n. a. e. x. c. l. u. s. i. u. a. v. t. t. i. n. s. o. l. u. q.
 d. a. e. x. c. e. p. t. i. u. a. v. t. p. t. e. r. n. i. s. i. q. d. a. r. e. d. u. p. l. i. c. a. t. i. a. v. t. i. n. e. p. t. u. s.
 s. i. m. q. q. d. a. i. p. o. r. t. a. t. i. n. c. e. p. t. i. o. n. e. v. t. i. n. c. i. p. i. t. d. e. s. i. n. i. t. q. d. a. s.
 i. p. o. r. t. a. t. p. r. i. u. a. t. i. o. n. e. s. i. n. i. s. v. t. i. n. f. i. n. i. t. u. q. d. a. i. p. o. r. t. a. t. e. x. c. e. s.
 s. u. v. t. n. o. i. a. p. p. a. t. i. u. r. s. u. p. l. a. t. i. u. i. g. r. a. d. q. d. a. i. p. o. r. t. a. t. d. i. s. t. i.
 c. t. i. o. n. e. v. t. d. i. f. f. e. r. t. a. l. i. u. d. q. d. a. i. p. o. r. t. a. t. s. p. e. c. i. a. l. e. m. o. d. u. d. i.
 s. t. r. i. b. u. t. i. o. n. i. s. v. t. t. o. t. t. i. n. p. i. s. t. a. r. e. d. d. i. t. u. r. p. p. o. s. i. t. i. o. o. b.
 s. c. u. r. a. t. i. n. d. i. g. e. t. e. x. p. o. s. i. t. i. o. n. e. t. i. d. e. o. d. i. c. i. t. u. r. f. a. c. ē. p. p. o. s. i.
 t. i. o. n. e. m. e. x. p. o. n. i. b. i. l. e. t. e. r. g. o. d. e. e. i. s. v. i. d. e. n. d. u. ē. p. o. r. d. i. n. e.
 Iste est septim. tractat. quor. logicaliū pe. hys. in quo postq. determinā
 uit de q. d. a. p. p. i. e. t. a. t. e. t. e. r. m. i. n. i. s. f. d. e. d. i. s. t. r. i. b. u. t. i. o. n. e. h. n. r. d. e. t. e. r. m. i. n. a. t. d. e. p. p. o. i. b.
 e. x. p. o. n. i. b. i. l. i. b. L. u. i. o. r. d. i. n. i. s. r. o. e. s. t. q. d. i. s. t. r. i. b. u. t. i. o. e. s. t. p. p. i. e. t. a. s. t. e. r. m. i. n. i. p. i. s. s. i.
 g. n. i. f. i. c. a. t. i. o. n. e. a. c. t. u. a. l. e. d. i. s. t. r. i. b. u. t. i. o. n. u. m. e. x. p. o. s. i. t. i. o. n. e. c. o. c. e. r. n. i. t. f. e. a. t. i. o. n. e. a. c. t. u. a. l. e.
 v. t. p. a. t. e. b. i. t. i. s. e. q. u. e. n. t. i. b. A. l. i. a. ē. r. o. q. d. s. u. p. p. o. r. e. l. a. t. i. o. a. p. l. i. a. t. i. o. r. e. s. t. r. i. c. t. i. o. t. i. s. s. i.
 s. u. n. t. p. p. i. e. t. a. t. e. s. t. e. r. m. i. n. o. r. i. n. c. o. p. l. e. r. o. r. e. x. p. o. s. i. t. i. o. n. e. ē. p. p. i. e. t. a. s. t. e. r. m. i. n. i. c. o.
 p. l. e. r. i. q. t. i. n. s. i. b. i. c. o. n. e. n. i. t. a. b. a. l. i. q. i. n. c. o. p. l. e. r. o. i. n. e. o. c. l. u. s. o. s. i. c. u. t. e. r. g. o. i. n. c. o. p. l. e. r. u.
 p. r. e. d. i. t. c. o. p. l. e. r. u. s. i. m. n. a. t. u. r. a. s. i. c. p. a. s. s. i. o. i. c. o. p. l. e. r. i. p. r. e. d. i. t. p. a. s. s. i. o. n. e. p. l. e. r. i. Q. u. o.
 q. i. n. d. i. g. e. t. e. x. p. o. n. e. p. p. f. a. l. i. q. d. s. i. n. c. a. t. h. e. g. o. r. e. m. a. e. x. p. l. i. c. i. t. e. v. l. i. p. l. i. c. i. t. e. i. n. i. p. a. p. o.
 s. i. t. u. v. t. t. i. n. h. o. c. u. r. r. i. t. E. t. i. u. d. d. i. t. q. e. a. q. f. a. c. i. u. n. t. p. p. o. s. i. t. e. x. p. o. n. i. b. i. l. e. s. i. i. m. u. l. t. i. p. l. i.
 c. i. d. i. a. q. i. t. e. r. t. u. e. n. u. e. r. a. t. d. e. q. b. p. o. r. d. i. n. e. d. i. c. e. t. i. n. i. s. t. o. t. r. a. c. t. a. t. u.
Quātrū diffinitio p. p. o. n. s. e. x. p. o. n. i. b. i. l. i. s. s. i. t. c. o. n. u. e. n. i. e. n. t. e. r. p. o. s. i. t. a. d. m.
 q. s. i. c. q. i. n. e. a. p. o. n. i. t. a. l. i. q. d. l. o. c. o. g. e. n. e. r. i. s. s. i. p. p. o. c. u. s. i. t. q. d. a. m. a. g. i. s. c. o. e. t. o.
 k

Tractatus expomibilium

in residuo ponit loco die. qz p hoc qd dicitur (sensu huius obscurum) differt a ppositione non expomibili. qz huius sensum clarum. Et ponit (q indiget expomitione. ad diuisionem aliam ppter terminos. Et p hoc qd dicitur (ppter aliquod sine cathegorema) tangit ea ubi ppter huius sensum obscurum. (An sine cathegorema est deo q cum alia decone et non p se est fecitua) Et dicitur a sine qd est con. et cathegorema fecitua quasi cōsignificatiuū siue cū alio significatiuū. Sequitur correlarie. qz si sit aliqua ppo obscurum huius sensum. q non puenit ex sine cathegoremate non dicitur ppo expomibilis.

Aliq sunt ppos expomibiles in qbus non ponit sine cathegorema. gma le ponit illa pncula in diffinitione. Huius p3 in pposibus de incipit et desinit. Dm q in omni ppo expomibili ponit aliqd sine cathegorema formaliter vel virtualiter. explicite vel implicite. et sic est de pposibus de incipit et desinit. Et qm dicitur nulla dictio cathegorematica pot habere xru tem deois sine cathegorematices. sed ista xba sunt deois cathegorematices et p3 cathegorematices. et ergo pot habere vim vtriusq.

Quoniam sine cathegoremata q faciunt ppo expomibile sunt in tertu sufficienter enumerata. Dm q sic. vt p3 p coru sufficientia q sic ponit. qz omne illud qd facit ppo expomibile. aut importat in suo fecito diuersitate seu differentia aut no. si p3m sic sunt ea q important diuisionem. vt differt rē. Si scdm hoc est duplr. qz vel importat spēalem modum distribuendi vel no. Si p3m hoc est duplr. qz vel important modū spēalem distribuēdis xru te ppta. et sic sunt ista signa totus. qellibet. aut xru te negationis in ipsis incluse et sic sūt noia cōpariunt suplatiui gradus. Si no important spēalem modū distributionis. hoc est dupliciter. qz vel dicunt rem in fieri. et sic sunt ea q important inceptionem. et qz vnu oppositorū dat intelligere reliquū. iō sub illis cōnumerant ea q important delitōnem. Aut in facto esse. et hoc est duplr. qz vel carent fine aut no. si p3m sic sunt illa q important puationem finis vt infinitū. Si scdm hoc est duplr. qz vel designant aliqd alteri cōiungi. et sic sunt reduplicatiua. Aut no. et hoc duplr. qz vel cōcludūt ab aliquo actu vnu sic sunt exceptiua. aut plura contenta sub aliqua distributione. sic sunt signa exclusiua.

Adis bona diuisio dicitur esse bimembzis. sed diuisio eoz q faciunt ppo expomibile no est bimembzis. g rē. Dm l3 diuisio generis in suas spēs primas debeat eē bimembzis. no tñ diuisio multiplicis equoci. Al dicitur q hec diuisio est reducibilis ad bimembzē. vt patuit in sufficientia.

Equitur de signis exclusiuis. Vñ signa exclusiua sūt q ex sua fecatione exclusionem importāt. et a qbus ppo reddit exclusiua. vt sūt tales decones. solū. tm. dītaxat. et sic de alijs. Hec aut signa qnq exclusiua alicetatem. qnq pluralitatem. qnq ponūtur in propositione sine negatione. et quandoq cum negatione precedente et sequente.

Postq̃ autor determinauit de pp̃one exponibili in cōi. hic p̃r determi-
nat de signis exclusiuis. Et p̃rō diffinit ipsa dicens. q̃ signa exclusiua sūt
illa. q̃ exclusionē important. ⁊ a q̃b⁹ pp̃o d̃r exclusiua. vt sunt iste dēones
t̃m. solū. dūtaxat. Tūc ibi (hic aut̃) oñ d̃t exercitiū istarū dictionū exclusi-
uarū. dicens q̃ q̃nq̃ excludunt gratia alietatis. vt t̃m hō est risibilis. q̃ sic
exponit̃. hō est risibilis. ⁊ nihil aliud ab hōie est risibile. Q̃nq̃ vero exclu-
dunt gratia pluralitatis. vt hic t̃m decē sunt p̃dicamenta. q̃ sic exponit̃. i.
decem sunt p̃dicamenta. ⁊ nō plura q̃ decē. Q̃nq̃ xō ponunt̃ sine nega-
tione. vt t̃m hō est aīal. Q̃nq̃ aut̃ cū negationē p̃cedente. vt nō t̃m aīal est
hō. Q̃nq̃ cū negationē p̃posita ⁊ postposita sūt vt nō t̃m aīal nō est substā
tia. q̃ p̃radicit illi in qua solū postponit̃ negatio.

Q̃ At̃rū signa exclusiua significēt exclusionē. D̃m q̃ nō. sed soluz
exercent eā. q̃re dicunt̃ exclusiua Sicut in fili securis d̃r incisuiua
ab incisuioue exercitata et nō fecata. Et posset formari talis rō. q̃ si fecat̃
exclusionē. aut fecat̃ eā vt cōceptā. vel vt exercitatā. It̃ p̃mū. q̃ sic sic
significarent eā p̃ modū s̃be. s̃ hoc nō puenit huic nōi exclusiui. It̃eq̃ sc̃dm
q̃ illo mō fecat̃ p̃ hoc x̃bū excludo. Et quo p̃tz q̃ d̃cō exclusiua dat intelli-
gere exclusionē quā exercet. si non fecat eam.

Ã Exclusio exercita nō fecat̃ p̃ illa signa. vt p̃tz ex dictis. s̃ nō intelli-
git̃ in eis. Tenet p̃na q̃ fecare est intellectu rei cōstituire. D̃m q̃
ad hoc q̃ aliqua d̃cō det intelligere aliqd̃ nō oz q̃ illud exerceat. nec econ-
tra puta si exerceat nō oz q̃ ip̃m fecet. s̃ sufficit q̃ ip̃m cōsignificet. ⁊ sic est
in p̃posito. q̃ p̃ d̃cōnē exclusiua intellectu exercet exclusionē q̃n talis alte-
ri adiungit̃. ergo vocat̃ sine cathegorema. i. cū alio fecatiuū.

Ã Illud qd̃ exponit̃ gratia alietatis p̃t exponi gratia pluralitatis. s̃
male d̃r. q̃ signa exclusiua q̃nq̃ excludūt gr̃a alietatis. ⁊ q̃nq̃ gr̃a
pluralitatis. D̃m l̃z aliqd̃ illud qd̃ exponit̃ gratia alietatis posset expo-
ni gr̃a pluralitatis. nō t̃m sp̃. vtz de ista. sp̃s solū p̃dicat̃ immediate de in-
diuiduis. Et q̃n d̃r pp̃o exclusiua de termino numerali p̃t exponi gr̃a plu-
ralitatis. ergo oīs pp̃o exclusiua p̃t exponi vtroq̃ mō. Tenet p̃na p̃ locū
a pte in mō ad suū totū. D̃m q̃ ille locus tenet sine distributione. q̃ nō
sequit̃ oīs hō alb⁹ currit. ergo oīs hō currit. sic est in p̃posito. Est t̃m p̃i-
derandū. q̃ pp̃o exclusiua de termino numerali p̃prie solū exponit̃ gr̃a plu-
ralitatis. sed improprie exponit̃ gratia alietatis.

Ã Prop̃o nō ex̃lis. in q̃ ponit̃ signū ṽle negatiuū. s̃ a fili pp̃o nō est
exclusiua. in q̃ d̃cō exclusiua negat̃. D̃m q̃ nō ē s̃ile. q̃ q̃ritas est
acc̃ns pp̃ois. ⁊ sic p̃t negari p̃ negationē aduententē. q̃ excludit̃ est d̃ia
cēntialis pp̃ois exclusiue. iō nō p̃t mutari p̃ alicuius aduentum.

Be istis at̃ dant̃ qd̃a regle. P̃ria est. q̃ pp̃o exclu-
siua sine negationē exponit̃ p̃ copulatiua affirmatiua.
cui⁹ p̃ma ps ē p̃iacēs exclusiue. ⁊ sc̃da ps ē negatiua
importantis negationem alteri⁹ suppositi cū subiecto

Tractatus exponibilium

nō p̄tenti vel negationē pluralitatis subiectū excedē
tis. vt tñ hō ē rōnalis. i. hō est rōnalis. ⁊ nihil aliud
ab hoīe est rōnale. Tñ duodecim sunt apli dei. ⁊ nō
plures q̄ duodeci s̄ apli dei. Sc̄da regula exclusiua
b⁹ ḡnis infert copulatiuā cōpositā ex duab⁹ exponē-
tib⁹ ad quālibz harū seorsū. s̄ non ecōtra. Tercia regu-
la. ab exclusiua affirmatiua in terminis transposita est
bona p̄na. si fiat exclusio alietatis. ⁊ econtra. vt bñ se-
quit. tñ aīal est hō. ergo tñ hō est aīal. Quarta regu-
la. exclusiua p̄radictoria prioris exponit p̄ disiuncti-
uā affirmatiuā de p̄tib⁹ p̄radicentib⁹ p̄oris copula-
tiue. vt ptz ex x̄tute p̄dictionis. ⁊ ex hoc ptz q̄liter in
eis valet p̄na. Quinta regula. exclusiua in qua ponit
sola negatiua sequēs exclusionē exponit p̄ vnā copu-
latiuā cui⁹ prima ps negatiua est p̄iacēs. ⁊ secūda ps
est affirmatiua. in q̄ p̄dicatū affirmatiue enūciatur de
quolibz alio subiecto. vt tñ accidens nō est suba. et
omne aliud ab accēte est suba. et ex hoc patz qualiter
eius p̄radictoria est exponenda.

Hic p̄fir iuxta diuisionē p̄dictā auctor diuersas pōit regulas de mō expo-
nēdī tales p̄pōes. s̄m q̄ negatio p̄cedit vel sequit. Et sūt quīqz regule. q̄
sufficiēte tangūt ī l̄ra. Est tñ aduertēdū q̄ regule iste sūt intelligende q̄
dēo exclusiua p̄prie accipit. ⁊ itelligunt de istis dēcōib⁹ solū dūtaxat ⁊ si
mūlib⁹. ⁊ nō de illis q̄ hūt sp̄cālē modū excludendi. sicut s̄ vnīc⁹ p̄ale ⁊ c.

Ad s̄m sequit s̄m t̄cia regulā. tñ duodeci s̄ apli dei. q̄ oēs apli dei
sūt duodeci. ⁊ tñ arguit p̄ istā regulā. p̄dīa ps p̄bat. qz aīis ē ve-
rū ⁊ aīis s̄m cū ex eo sequat s̄m. s̄. oīs apli dei sūt duodeci. petr⁹ ⁊ paul⁹
sūt apli dei. qz petrus ⁊ paulus sunt duodecim. Dm q̄ regula intelli-
gitur quando p̄pō exclusiua exponit gratia alietatis. sed dicta p̄pō exponit
gratia pluralitatis.

Ad s̄m sequit si p̄pō exponat gratia alietatis sic arguendo. tñ aīalia
sunt sensibilia. q̄ oīa sensibilia sūt aīalia. qz aīis est verū ⁊ aīis fal-
sum. qz p̄bat. qz lapides sunt sensibiles. ⁊ tñ nō sunt aīalia. Dm q̄ si
sensibile teneat vniuoce in ambab⁹. tūc est bona p̄na. si vero sensibile te-
neat equoce. tunc nō valet p̄na. qz sensibile est differentia aīalis in quātū
actiue exponit. ⁊ nō d̄r de alijs ab ipsis.

Equitur de signis exceptiuis. Exceptie dōctōes dicuntur q̄ fecant exceptionē alicui⁹ p̄tenti sub aliquo distributo. vt p̄ter p̄ter q̄. et sic de alijs.

Hic p̄r determinat autor de dōctōib⁹ exceptiuis. Et primo ponit talem diffinitionē (dōctōes exceptiue dicunt q̄ fecant exceptionē alic⁹ cōtenti sub aliquo distributo) vt iste dōctōes p̄ter nisi. et cōijs. In qua diffinitione ponit hoc relatiuū (q̄) loco generis. eo q̄ dat nobis intelligere suūz aīis qd est dictio syncategorematica. Et totū residuū ponit ad dīam alioz syncategorematicū reddentiū p̄pōem exponibile. q̄ nullū fecat exceptionē alicui⁹ cōtenti sub aliquo distributo Et d̄z eodē mō intelligi q̄ dōctōes exceptiue exercent exceptionē. et nō fecant eā. sicut d̄: m̄ est de signis exclusiuis.

Q̄ Quō dīnt dōctō exclusiua et exceptiua. Dōm q̄ sic. q̄ dōctō exclusiua separat totū a p̄te. vt cū d̄z. tūm sortes currit. si dōctō exceptiua separat p̄tem a toto respectu alicui⁹ predicati. vt cum d̄z om̄is hō p̄ter sortē currit. separat sortes ab hōīe respectu cursus. et sic exceptio est separatio p̄tis a toto respectu alicuius p̄dicati.

A P̄ter nō sp̄ exercet exceptionē. q̄ nō est dōctō exceptiua. Aīis p̄ba tur dōctō tu debes nihil centū florenos p̄ter sex denarios. hic ei nō exercet exceptionē cū sit sensus tu debes mihi centū florenos cū quq̄z dūcatis. Dōm q̄ p̄ter pōt sumi multip̄r. vno mō p̄prie. et sic est dōctō exceptiua faciens p̄pōem exceptiuā. Alio mō accipit̄ improprie et hoc tripliciter. vno^o adiectiue. et sic fecat associationē. vt cū d̄z sortes d̄z centū scuta p̄ter expensas. i. cū expensis. et sic sumit̄ in argumento p̄dicto. Alio mō sumit̄ negatiue. vt tu fuisti heri p̄ter me. i. sine me. Tercio^o sumit̄ diminutiue. vt hic decē p̄ter quq̄z sunt quq̄z. i. decē subtrahis quq̄z remanent quq̄z. et illis trib⁹ modis nō accipit̄ hic. Et illū d̄z de hac dōctōe nisi. q̄ vno mō accipit̄ exceptiue. et tantū valet sicut p̄ter. et sic facit p̄pōem exceptiuā. Alio modo accipit̄ cōsequutiue. vt si dicat̄ nisi hō eēt sensitiu⁹. hō nō eēt animal. et sic facit p̄pōem h̄potheticā cōditionalē. q̄ sensus est. si hō nō eēt sensitiuus. non eēt animal.

Quarū assignātur qdā regle. Prima est oīs exceptio fit a toto in q̄ntitate. Est aut̄ totū in q̄ntitate terminus cōis sumptus cū signo vli vt oīs hō p̄ter sortē currit. Secūda regula est dōctō exceptiua nō ipedita facit terminū cōem sup̄ quē cadit immediate supponere simpliciter. vt omne aīal p̄ter hōīem est irrationale. Tercia regula vniuersalis exceptiua affirmatiua exponitur p̄ tres exponentes copulatiue. quarū prima affirmat p̄dicatū de subiecto sumpto cum li aliud ab homine: in secunda enūciatur affirmatiue termin⁹ a q̄ fit

Tractatus exponibilium

exceptio de termino q̄ excipit. vt si dicatur oē animal
p̄ter hoīem est irrōnale. ista sic exponit. oīne aīal aliū
ab hoīe est irrōnale ⁊ oīs hō est animal. null⁹ hō ē ir-
rōnalis. Quarta regula. vniuersalis exceptiua expo-
nitur copulatiue p̄ tres exponentes. quaz p̄ia est ne-
gatiua. in qua p̄dicatū negat de subiecto sumpto cuz
li aliud ab illo. scda est affirmatiua. in qua termin⁹ (a
q̄ fit exceptio) affirmatur de termino q̄ excipitur. Ter-
cia est affirmans in qua p̄dicatū v̄le enūciatur de ter-
mino q̄ excipitur. vt nullū aīal: p̄ter hoīem: est rōnale
q̄ sic exponitur. nullū aīal aliud ab hoīe est rōnale. ⁊
oīs hō est aīal. ⁊ oīs homo est rōnalis. Et p̄z p̄nter
qualiter p̄tradictione p̄dictarū debent exponi. ⁊ etia3
qualiter valet p̄na ab exceptiua ad exponentes.

Hic p̄nt q̄ p̄pōes exceptiue variant multis modis penes affirmationē ⁊
negationē. sicut dictū est de exclusiuis. notande sunt eaz multiplicatiōes
q̄dam em̄ est simpliciter affirmatiua in q̄ nulla ponit negatio p̄ter illā q̄ in-
cludit in signo exceptiuo. vt hic. oē aīal p̄ter hoīem est irrōnale. Alia est
v̄lis negatiua in qua ponit negatio post dēem exceptiua. vt oē aīal p̄ter
hoīem nō est rōnale. vel nullū aīal p̄ter hoīem est rōnale. Alia est p̄ticula-
ris negatiua. in qua ponit negatio ante signū exceptiui ⁊ talis est p̄dicto-
ria prime. vt hec nō oē aīal p̄ter hoīem est rōnale. Alia est in qua p̄ponit ⁊
postponit negatio signo exceptiuo. vt hec. nō oē aīal p̄ter hoīem nō ē ir-
rōnale. ⁊ talis est cōtradictione secunde. Et de istis p̄pōibus exceptiuis po-
nunt p̄ ordinē q̄tuor regule. q̄ satis patent in textu.

Q̄. Cui⁹ q̄ntitatis est p̄pō exceptiua. R̄dm q̄ est v̄lis. Est tñ p̄sideran-
dū q̄ duplex est p̄pō v̄lis. nā q̄dā est cōpleta cui⁹ subiectū subijct⁹
p̄dicato p̄ qualibet sui p̄te. vt hic oīs hō alb⁹ currit. ⁊ de ista p̄pōne v̄l di-
cit p̄hs primo priorū. q̄ p̄pō v̄lis est. q̄ oī aut nulli meē fecit. ⁊ sic p̄pō ex-
ceptiua nō est v̄lis. Alia est v̄lis incōpleta. in qua subiectū subijct⁹ p̄dicato
nō p̄ qualibet sui p̄te. s̄ p̄ q̄busdā. ⁊ sic p̄pō exceptiua ē v̄lis. vt oīs hō p̄-
ter forte currit. q̄re cōueniēter d̄r in prima regula. q̄ oīs exceptio fit a to-
to in q̄ntitate. cōphendendo tñ sub toto in q̄ntitate totū integrale. q̄ q̄nq̄
fit exceptio a toto integrali. vt hic tot⁹ ethiops est niger p̄ter dentes.

Af Si oīs p̄pō exceptiua esset v̄lis seq̄ret q̄ ex ip̄a saltem affirmatiua
posset fieri syl̄s in darij. q̄d p̄z esse falsū sic arguendo. oīs hō p̄-
ter forte currit. plato est hō. q̄ plato p̄ter forte currit. ibi em̄ cōclusio ē fal-
sa. vt p̄z p̄ eius exponentes. R̄dm q̄ p̄pō exceptiua nō p̄t ēē maior in darij
q̄d cōcludendū suā singlarē formaliter. Et q̄ d̄r. subiectū exceptiue sup

ponit
tanq̄
R̄dm
subi
Ar
R̄dm
ua. nō
to int
buto
Al
ptu⁹
p̄z p̄
dine
hōvi
text⁹

alic
ea r
red
icc
tie
to.
pli
tua
pri
cti
cia
ca
de
p̄
m
oi
h

ponit cōfufe distributiue. & sub ipō l3 descendere aut subsumere in minori
tanq̃ sub te. muno vlt distributo. & p̃ hīs excepta potest eē maior in varij.
Dm̃ q̃ subiectū exceptiue supponit cōfufe immobilē. & iō nō pōt sub eo
subsumi ad inferendum suā singularem.

Si. exceptio fit a toto vli. vt ddo. oīs hō est san⁹ p̃ter sortē q̃ ē eger. &. **Si.**
Dm̃ q̃ hic nō est x̃a exceptio. s̃ abusiua tñ. Et qñ d̃r. hec ppō est excepti
ua. nō oīs hō p̃ter sortē currit. & tñ exceptō nō fit a toto in q̃titate nec a to
to integrali. Dm̃ q̃ exceptio d̃z fieri a toto in q̃titate. i. a termino distri
buto vel saltem capto cū signo vli. & sic est hic.

Ad Termin⁹ cōis supra quē cadit signū exceptiū supponit p̃sonalr. &
scda regula male dīc q̃ supponit simplr. Hās pbat. qz tñm̃ exce
ptiū excipit respectu alic⁹ actus. s̃ act⁹ sūt suppositoꝝ & singulariū. vt
p̃z p̃io meta. Dm̃ licet supponat simplr p re vli. tñ hoc nō est fm̃ hitū
dīcē & inclinationē ad supposita indeterminata. Et qñ d̃r in ista ppōe. oīs
hō videt oēm hominē p̃ter se. nō suppoit simplr. s̃ cōfufe distributiue. Dm̃
text⁹ intelligit qñ signū cadit supra terminū cōem absolutū.

Ed̃tur de signis reduplicatiuis. Bicūtur autē rē
duplicatiua signa q̃ importāt rōem fm̃ quā aliqd
alicui puenit cuiusmodi sūt tales dcoēs. in q̃tū. fm̃ q̃
ea rōe. & siles de q̃bus tales dātur regule. Prima ē dco
reduplicatiua p̃supponit aliqd̃ p̃dicatū inesse alicui sub
iecto: & denotat q̃ id sup̃ qd̃ cadit sit cā hm̃ōi inherē
tie. Scda est dictio reduplicatiua vult addi predica
to. sed nunq̃ ipsum reduplicat. Tercia est. ppō redu
plicatiua. in q̃ nulla ponitur negatio exponitur p qua
tuor exponētes affirmatiuas. in quaz p̃ma p̃dicatus
p̃cipale affirmatur de subiecto. i. scda affirmatur di
ctio: supra quā cadit reduplicatio. de subiecto. in ter
cia affirmatur p̃dicatū p̃cipale de dictione sup̃ quā
cadit reduplicatio. quarta est vna cālis in cui⁹ antece
dēte p̃dicatur dictio sup̃ quā cadit reduplicatio. & in
p̃ntē p̃dicatur p̃dicatū p̃cipale vt vtz in ista. oīs ho
mo inquantū rationalis est risibilis. q̃ sic exponitur
oīs homo ē risibil. & oē rationale est risibile. & si aliq̃s
homo ē rationalis. ē risibilis. Quarta regula ppō re
h iij

Tractatus exponibilium

duplicitia i q̄ pōitur negatio p^o deōez reduplicatiua
expōitur p^ona copulatiua ex q̄tuor exponētib⁹ p^oposi
tā q̄z p^oia ē negatiua. in q̄ p^odicatū p^oincipale negat de
subiecto. scōda est affirmatiua. in qua deō supra quā cadit reduplicatio af
firmat de subiecto. tertia est negatiua in qua p^odicatū p^oincipale negat v^or
de deōne supra quā cadit reduplicatio. 7 quarta est p^opo causalis. in cui⁹
ante affirmat dictio supra quā cadit reduplicatio. 7 in p^oite negat p^o dica
tū p^oincipale. vt p^oz in ista. hō inq̄tū rōnalis nō est risibilis q̄ sic expōit⁹.
nullus hō est risibilis. 7 oīs hō est rōnalis 7 nullū rōnale est rudibile. 7 si
aliquis hō est rōnalis. ille nō est rudibilis. Ex quo p^oz p^o legē cōtradictōis
qualiter expōnende sunt cōtradictorie istarū. 7 quō cōsequentie valeāt cō
formiter sicut in p^oloribus.

Hic p^oit determinat de signis reduplicatiuis. p^omo ponendo talē diffi
nitiōē. Deōnes reduplicatiue sunt que unportāt rōem fm quā aliqd al
teri attribuit⁹. vt inq̄tū. fm. rē. In qua diffinitione p^o illud relatiuū (q̄) in
relligit⁹ gen⁹ diffinitū. 7 totū residuū ponit ad dīam alioz sūcathegoze
matū. quoz nulli cōpetit rō attribuendi alteri aliqd. qz nō ostēdūt modū in
herendi p^odicati cū subiecto. Tūc ibi (De quib⁹ tales) ponit quatuor re
gulas. de q̄bus satis clare habet in textu.

Querit⁹ Quid sit propō reduplicatiua 7 cui addendū est signū re
duplicatiuum. Rōm ad primū. qz p^opo reduplicatiua est
illa in qua enunciat p^odicatum de subiecto mediante reduplicatiōe. vel
in qua ponit signū reduplicatiuū. quo exerceat talis reduplicatio. Est autē
reduplicatio quedam additio facta predicatio denotans causam inheren
tie predicati cum subiecto. vt omne animal est substantia inq̄tuz animal.
Ad scōm dicit⁹. qz reduplicatio p^o fieri dupl⁹. s. gratia cause gratia p^ocomi
tante. si gratia cause. tunc sp^o debet addi alicui alteri a p^odicato. qz tūc ter
minus reduplicat⁹ denotatur esse causa inherentie predicati p^oincipalis
ad subiectum. sed idem non potest esse sibi causa inherendi alteri. Et ita
loquitur aristoteles p^omo p^oiorum. Si autē fiat gratia cōcomitante. tūc
predicatum bene potest reduplicari. 7 tunc ista eēt cōcedenda. iusticia in
q̄tum bonum est bonum.

Arguit⁹ Nulla est propositio reduplicatiua. ergo male hic de ea
determinat. Hic probat⁹. qz reduplicatō reduplicat sem
per subiectum. ergo debet dici propositio de reduplicato extremo. Rōm
licet omnis reduplicatiua videatur esse de reduplicato extremo. scz subie
cto. tamen qz talis reduplicatio fertur supra p^odicatum. 7 ideo tota p^opo
sitiō dicitur reduplicatiua. Et q̄n dicitur. philosoph⁹ dicit p^omo p^oiorū.
qz p^odicatum non potest reduplicari. qz talis propositio esset falsa 7 inin
telligibilis. ergo reduplicatio non potest fieri supra p^odicatum. Dicen
dum licet dictio reduplicatiua semper feratur ad p^odicatum tamen nun
q̄ reduplicat ipsum. Pro quo notandum. vt dicit albertus de saxonia.
qz reduplicatio et distributio ex opposito distinguuntur. quia distributio
est proprietatis incipiens a subiecto. 7 terminatur in p^odicato seu in rece

prione predicati. sed reduplicatio est proprietas inchoans a predicato et terminans ad subiectum.

Af In hac ppōne cognosco sortem inq̃tum est hō. ponit p̃dicatio reduplicatiua. et tamen nō est propositio reduplicatiua. ergo. Dm q̃ inq̃tum. nō tenet ibi reduplicatiue sed specificatiue. qz est sensus. i. cognosco sortem ea ratione qua est hō. Et ita similis dōm est de ista. ens inq̃tum ens est subiectū metaphi. qz dictio reduplicatiua nō denotat cām inherētie p̃dicati in subiecto. s̃ denotat solū q̃ ens sub ratōne qua ē ens est subiectum metaphisice.

Af Cōtra regulas. hec est reduplicatiua. hō est animal inq̃tū hō. et tñ homo supra quē cadit reduplicatio nō est cā p̃dicati. s̃. aīalis. s̃. ecōtra. q̃ secunda regula nō est vera. Dm q̃ regula illa nō dicit q̃ illō supra qd reduplicatio cadit sit cā p̃dicati. s̃ dicit q̃ sit cā inherētie p̃dicati cū subiecto. et sic est in proposito.

Af Iste sunt ppositiones reduplicatiue. ens inq̃tum ens est subiectum metaphi. homo inq̃tum homo est species. et tamen non possunt habere quattuor exponentes. ergo tertia regula est falsa. Dicendū q̃ inq̃tum in illis non tenetur reduplicatiue. sed specificatiue vt patuit. Et quando dicitur capiendo propositionem vere reduplicatiue et non specificatiue exponitur solum per duas exponentes. s̃. vt prima sit categorica in qua affirmatur dictio reduplicatiua de subiecto exponende. et secunda sit propositio cōditionalis cōposita ex dictione reduplicata et p̃dicato reduplicatiue. vt illa sortes inq̃tum hō est aīal. sic exponit sortes est hō. et si aliqd est hō illud est animal. ergo sortes inq̃tum homo est aīal. Dm licet forte reduplicatiue possint sic exponi. tñ qñ exponūt p quattuor magis sunt euidentes.

Equitur de incipit et desinit. Pro q̃z expōne notandū est q̃ rerū. qdā s̃ q̃rū eē acq̃ritur totū siml in instanti. vt hō ṽl binari⁹. siue hoc sit mediāte aliq̃ trāsmutatioe successiua p̃cedente. vt in pductione naturali. siue hoc sit nulla trāsmutatione p̃cedēte. vt in creatiōe angeli. Quedā aut sunt quaz eē acq̃ritur successiue et ps post ptē. vt s̃ res nature pmanētis. q̃rū denotiatio depēdet a dñio sup̃ p̃trariū sic albū nigrū. frigidū calidū. etiā res nature successiue. vt motus et tempus. Et etiā aliquarū rerū esse dep̃ditur totum simul et in instanti. aliarū aut successiue.

Hic p̃r autor determinat de expōne. ppōnū in q̃b⁹ ponunt ista xba incipit et desinit. et qz earū variat scatio ab adiunctis. id in principio ponit vnā distinctionē. s̃. q̃ duplices sunt res. qz qdā sūt q̃rū esse acquirūt totūz

Tractatus exponibiliū

simul. et ille sunt pmanentes. Alie sunt q̄rū esse acquirē successive et pars post ptē. vt mor⁹ et temp⁹. Vel sic pmanētes sūt ille q̄bus nō repugnat habere oēs ptes simul. S; res dicunt successive q̄ ad fieri. q̄ sūt successive. sic eis repugnat hīc oēs ptes sūt. Et illar rerū est multiplex dīa. p̄ia q̄ eē rerū pmanentiū est totū sūt. s; eē rerū successuarū nō est totū sūt. s; in q̄dam successione. Secūda est. q̄ ptes rerū pmanentiū sunt simul. ptes vero rerū successuarū nō sunt simul. s; vna est post altā. Tercia sumit penes cām et effectū. q̄ pmanētia sūt cā successiuorū et p̄iora sūt naturā. successiua xō posteriora. Quarta est. q̄ res pmanētes in se terminant sūt. s; res successive nō hnt in se suos terminos. s; terminant ad res pmanētes. vt alteratio ad qualitātē. et augmentatio ad q̄ntitatē. Quinta est. q̄ in pmanente dat p̄i mū instans esse quo ad inceptiōē. sic q̄ verū est dicere q̄ iā ista res est. et im mediate aū hoc nō fuit. s; in re successiua dat vltimū instans non esse q̄ ad inceptiōē vt ista res iam nō est quo ad inceptiōē. et imediate p̄ hoc erit. Et licet sint multe alie dīe istar rerū. tū iste hic sufficiūt.

Q̄ Alrū dīe in textu posite inter res pmanentes et successiuas sunt vt re. Dm q̄ sic. et ponunt iste dīe hic. q̄ ista verba incipit et desinit adiungunt reb⁹ pmanentiū et successiuis q̄ spē dnt. et hnt rōnes spē dnt. tes. q̄ dicūt motū q̄ capit spēm a suis terminis. et maxime a termino ad quē Est etiā cōsiderandū q̄ ista duo verba p̄notata incipit et desinit dicūt inceptiōē et desitiōē. s; inceptio et desitio non sunt nuli in terminis initialib⁹ et finalib⁹ rerū. et cū aū terminū desitiale nūq̄ sit de re. neq̄ etiā ante terminū initialē. iō hoc x̄bū desinit qd̄ dicit terminū finalē rei p̄ prius dat intelligere p̄is. et p̄r p̄uationē futuri. et hoc in pmanentiū. sed in successiuis p̄ prius ponit futurū determinatū ad p̄is. et p̄ posterius ad p̄iuatiōē p̄is. q̄ res successive nō sunt in suo principio sic res pmanētes s; p̄ p̄n. **Alr. mor⁹** celi est cā istorū inferiorū q̄ vt in p̄ib⁹ sunt pmanētia. (cipiū ergo male dī q̄ pmanētia sunt cā successiuorū. Tenet p̄ia. q̄ idē respectu eiusdē nō est cā et effect⁹. Dm l; aliq̄ successiua sint cause pmanentiū sic arguit de motu celi. tū simplr loquendo a toto genere pmanētia sūt cāe successiuorū. Et q̄ dī. a toto genere res pmanens pducit inesse p aliquā spēm motus. qui est successiuus. ergo a toto genere res successiua pcedit. Dm negando p̄iam. q̄ illā rem successiua. puta motū pcedit cā mouēs q̄ est res pmanens. Etiam a toto genere prima cā. q̄ est oīm rerū tam pmanentiū q̄ successuarū cā est res pmanens.

Alr Cuiuslibet rei est termin⁹ intrinsec⁹. ergo male dī q̄ res successive nō habeant in se terminos ad q̄s terminant. Dm l; cuiuslibet rei sit termin⁹ sūt cēntiā. tū in pluribus nō est termin⁹ intrinsec⁹ sūt eē. sicut motus sūt sūt esse successiuū nō videt habere terminū. quem h; res pmanens. vt p̄r de motu. q̄ est alteratio. et terminat ad qualitatem.

Alr Pmanētia nō dnt a successiuis s; fortius rōes spē dntes. Alr p̄bat q̄ albi et nigrū sūt entia pmanētia. eo q̄ postq̄ scā sūt remanēt in eē. et tū sūt successiua. q̄ eē eorū acq̄rit successive. Dm q̄ successiuū capit duplr. vno mō p eo qd̄ (q̄ sit) ē. et q̄ scā est nō est. et sic nūq̄ idē est successiuū et pma

nens. Alio^o capit^o successiuū p illo c^o eē acqrit. et qd acquisitū pmanet. sic aliqd pōt eē successiuū et pmanens. h^o primo mō capit^o hic in pposito.

Et fm has dīas qtuor ponunt regule. Prima ē. ppo-
sitiones de incipit in reb^o: qz totū eē sū acqrit. expo-
nunt p vnā copulatiuā c^o pīa ps ē affirmatiua de p-
senti. et secūda negatiua de pterito. vt h^o hō incipit eē. i.
hō nūc ē et imēdiate n̄ fuit. Scda regula ē. ppoēs de
incipit in reb^o. quaz eē acqrit successiue. exponūtur p
vnā copulatiuā. c^o pīma ps ē vna cathēgorica nega-
tiua de pnti. et scda est affirmatiua de futuro. vt hic sor-
tes incipit esse alb^o. i. sortes nūc nō est alb^o. et imēdiate post h^o erit albus.
Tercia regula. ppoēs de desinit. qz totū eē sū depdit^o exponunt p vnā co-
pulatiuā. cui^o pīma ps est affirmatiua de pnti. et scda est negatiua de futu-
ro. vt h^o sortes desinit eē hō. i. sortes nūc ē hō. et imēdiate post h^o nō erit hō.
Quarta reglā. ppoēs de desinit in reb^o quarū eē depdit^o successiue expo-
nunt copulatiue p vnā negatiuā de pnti. et aliā affirmatiuā de pto. vt hic.
sortes desinit eē alb^o. i. sortes nūc n̄ est alb^o et imēdi-
ate añ hoc fuit alb^o. Ex pdictis pz quomodo pdicto-
rie istarū sunt exponende. et qūo in ipis valeat pīa.

Hic pīr. qz est alia rō illorū verborū cū reb^o pmanētib^o et successiuis et fm
hoc alr et alr exponunt. id diuerse ponunt regle de expōe pponū. in qbus
ponunt hec verba. Quarū prima est. qz oīs ppo affirmatiua de incipit in
rebus pmanētib^o exponit p vnā copulatiuā. cui^o pīma est affirmatiua de
pnti. scda nō negatiua de pto. Rō regule est. qz res pmanentes hnt pīmu
instans sui esse. vt pz in ista. sortes incipit esse. q sic exponit. sortes nūc est
et imēdiate añ hoc nō fuit. Scda regula. oīs ppo affirmatiua de incipit in
reb^o successiuis exponit p vnā copulatiuā. c^o pīma ps ē negatiua de pnti.
scda nō ē affirmatiua de futuro. Rō qz tales res n̄ hnt pīmu instāe sui esse
vt h^o mot^o incipit esse sic exponit. mot^o nō est. et imēdiate p^o hoc erit. Ter-
cia regula. oīs ppo affirmatiua de desinit siue de reb^o pmanētib^o siue suc-
cessiuis dz exponi p negatiuā d pnti et affirmatiuā de pterito. Rō qz nulli^o
rei ē dabile vltimū instans sui eē. vtz hic sortes desinit eē. q sic exponit.
sortes nūc nō est. et imēdiate añ h^o fuit. Sitr ista. mot^o desinit esse. sic expo-
nit. mot^o nūc nō est. et imēdiate añ hoc fuit. h^o p qrtā reglā supponit qz du-
plices sūt ppoēs negatiue de incipit et desinit. qdā sūt in qb^o ponit negatiō p^o
xibū. vt sortes desinit nō esse. et in talib^o sp negatiua equalet vni affirma-
tiue de incipit. vt hec sortes desinit nō esse. equalet huic. sortes incipit eē.
Alie sūt negatiue i qb^o negatio ponit añ hoc xibū incipit aut desinit. vt ista
sortes nō incipit esse. sortes nō desinit esse. Qua diuisione posita ponit ta-
lis reglā. oīs ppo de incipit aut desinit in qua ponit negatio. dz eodē mō
exponi sicut affirmatiua cui equalet. sed oīs ppo in q ponit negatio ante

Tractatus exponibilium

Abū principale dicitur tñ exponi p vnā disunctiua cōpositā ex pñib⁹ dīcētib⁹ pñib⁹ copulatiue. p quā exponit sua dīctoria. Est tñ pñiderādū q in aliq bus tētib⁹ ille regule aliter exponunt. q tñ faciles sūt. iō ibi videri pñt.

Af Incipit ⁊ desinit sē euidē rōnis in pmanētib⁹ ⁊ successiuis. q eod mō debēt exponi ppōes de incipit ⁊ desinit. Hīs pba⁹. qz incipit sp denotat inceptōes. q est rō er⁹. ⁊ desinit desinōnē. Ddm lz sp sint euidē rōnis generalis. nō tñ spēialis. ⁊ iō alit⁹ exponunt ppōes de illis Abis.

Af Nulla ppō de incipit est exponibilis. q tētib⁹ est falsus. Hīs pba⁹ qz vel in exponēdo p ly nūc. demonstraret tps diuisibile vl instās indiuisibile. ⁊ sūp p ly hoc. s neutriū est ddm. qz. Minor pba⁹ inductiue ⁊ pñmo q nō pñt demrari tps indiuisibile. qz ista deberet cōcedi. adā incipit esse. qz demonstrādō tps post creatiōem ade vep est dicere. adā nūc est in isto tpe ⁊ imēdiatē añ hoc totale tps nō fuit. Pñterea tñ cōcedendū ēēt qz sortes cētū annoz incipet eē. qz demrādo centū ānos sequit⁹ qz sortes nūc est. ⁊ imēdiatē añ hoc. i. centū annos non fuit. Et sūp cōcedēt ista. antitps incipit esse. Scdo pba⁹ qz nūc p ly hoc nō pñt demrari instās indiuisibile. qz talia nō sunt ponenda. vt p3 sexto phi. Etā si sic tñ qñbz ppō affirmatiua de incipit esset impossibilis. qd est fñ. P3 pñā. qz ad p bationē talis ppositionū seqret⁹ indiuisibile eē vel fuisse. Ddm q p nūc ex hoc demrāt instans indiuisibile. ⁊ lz nullū tale sit a pte rei. tñ bñ pñt demrari ad ymaginationē. qz pbs qro phi. admittit vacuū sū ymaginationē qñ dicit. q si graue simplex poneret⁹ extra suū locū in vacuo ipm nō moueret. s mutaret⁹ in instanti. ⁊ tñ pbat vacuū esse impossibile. Sic in ppo sito instās indiuisibile pñt ymaginari in tpe ⁊ demrari ad intellectū. lz nullū tale sit nec possit esse. Et qñ dī. tale instans est penit⁹ insensibile. q nō est p illud pñomē hoc demrābile. Probat⁹ pñā. qz nullū insensibile est demrābile. vt dī septimo meta. Ddm lz nullū insensibile sit demrābile q ad sensum. est tñ demonstrābile quo ad intellectum ⁊ ymaginationem.

Af Nō sequit⁹. sortes nūc nō scit decē ppōes. ⁊ imēdiatē añ instās pñt us scire decē ppōes. qz sortes desinit scire decē ppōes. ⁊ tñ exponitur p qrtā regulā. Q nō sequit⁹ p3. qz añs ē verū ⁊ pñs fñ. pba⁹. qz pō sito casu qz sortes solū nūc sciat decē ppōes. ⁊ qz solū vnā desinat scire. tñ est pñs est falsum. i. qz desinat scire decē ppōes. Ddm q in illo casu etiam pñs est verū. Et qñ dī. desinit scire vnā. q nō desinit scire decē. He gat⁹ pñā. qz sicut ad destructionē totius integralis sufficit destructio vni⁹ ptis. ita ad destructionē numeri denarij sufficit ablatio vnitatis. Et qñ dī si pñs dicte expōis esset verū. sequeretur vñū incōueniens ⁊ falsū. qz ipm est falsum. Hīs pba⁹. ⁊ ponat⁹ casus qz plato sciat qtuor ppōes. ⁊ desinat scire vnā. tunc sic. si ista esset vera. sortes desinit scire decem ppōes. sequeretur qz desineret scire plures ppōes qz plato. ⁊ hoc ē sūppositū. qz tert⁹ desinit scire nisi vnā ppōem. Seq̃la pba⁹. qz sortes desinit scire decē. et plato desinit scire qtuor. s decē sē plura qz qtuor. Ddm negando pñam. ⁊ ratio est quia in cōsequente principale Abūm scz desinit debet replicari. ⁊ sic sensus consequentis est. qz sortes desinit scire plures ppōes qz plato desinit scire. qd falsum est.

Equitur de infinito. cui⁹ qdā solēt assignari di-
 stinctōes. Prima ē: q infinitū qñq sumitur nega-
 tiue. et est illud qd n̄ est finitū nec aptū natūz finiri. vt
 pūct⁹ vel de⁹. Alio mō sumitur pūatiue. et est illd qd
 non est finitū. s. aptū natū finiri. vt mot⁹ nondū pfe-
 ctus est infinit⁹. Et illud ē triplex. s. infinitū p appōez
 tm vt nūer⁹. et infinitū p diuisionē tm. vt in p̄tinuo. et
 infinitū p appōem et diuisionē fil. sicut est temp⁹. Se-
 cūda diuīsiō est infiniti q diuidūtur oīs modi pcedē-
 tes. qm aliō dī infinitū actu. qd est q̄tū non termina-
 tū: aliud est infinitū in potētia. aliud est infinitū quo
 ad nos tm et non fm rē. Tercia distinctio est. q infini-
 tū capitur duplicif. vno mō sciatie. vt ē termin⁹ cōis.
 et sic sciat q̄tūtatē rei subiecte et p̄dicatē. vt cū dī mot⁹
 est infinit⁹. Alio mō capitur sincathegreumatice. non
 put dīc q̄tūtatē rei. s. in q̄tū se hz ad subiectū in ordi-
 ne ad p̄dicatū. et sic non est termin⁹ cōis sed disposi-
 tio subiecti et signum distributiuum.

Postq̄ autor determinauit de incipit et desinit. hic p̄r determinat de hoc
 noīe infinitū. Cui⁹ ordinis rō est. qz desinit ostēdit finē rei positue. eo q
 sciat carentiā finis. vt p̄z p expōem noīs. Dī cū infinitū ab in qd est nō.
 et finitū. qñ nō finitū. i. sine fine. Et qz hitus p̄cedit p̄uationē. iō p̄z ordo.

Quēda sit bona p̄na. Dm q sic. qz ibi arguit a cōuertibili ad cō-
 uertibile. Est tm cōsiderādū q duplex est quātitas cui pōt cōuenire infini-
 tas. s. magnitudo et multitudo. et fm hoc etiā solet infinitū duplī expōit.
 vno⁹ in magnitudine. alio⁹ in multitudine. et ita p̄portionabilī dī expōit
 infinitū in velocitate intentiōe et vigore. Et infinitū in magnitudine ca-
 thegreumatice capitū cōiter expōit. i. extēsum sine termino. vel q̄tū non
 terminatū et sic est infinitū. vt p̄z p̄mo celi. Sz infinitū in multitudine ca-
 pitū thegreumatice sic expōit. i. multitudo nō numerabilis. vel cui⁹ nō
 est vltim⁹ termin⁹. Sz infinitū in magnitudine sincathegreumatice capitū
 fm aliquos expōit sic infinitū. i. aliquātū et nō tātū qñ maius. et fm illā
 expōem oīz p̄cedere istā infinitū pond⁹ sortes p̄t portare. lī nō possēt por-
 tare pond⁹ octo librarū. Sz fm alios sic expōit. infinitū. i. pedale bipe-
 dale tripedale et sic in infinitū. Et tūc ista esset neganda. infinita ps ē in cō-
 tinuo. q tm cōiter cōcedit. p̄z qz q̄cūq cōtinuo dato fallū est dicere q̄st illo

Tractatus exponibiliū

est ps pedalis bipedalis tripedalis et sic in infinitū. Tercij sic exponūt. In finitū. i. aliquātū et quātūlibet manus. ut a lignū e it infinitū. i. a lignū ē ali quātū et quātūlibet manus. et sic nullū corp⁹ est actu infinitū. Et infinitūz finitudo egoromatice caprū in multitudine ab aliqb⁹ sic exponit. infinitū. i. unū duo tria. et sic sine statu. Sz fm hāc opinonē oportet cōcedere q^d infi nite ptes eēnt in quibet hoīe. et tū in decē hoīb⁹ nō essent infinite ptes. ut ptz exponēdo. Alij xō sic exponūt. infinitū. i. aliq^d et non tot quin plura. Sz fm hāc expōcōn oportet negare istā. infinite ptes sunt in cōtinuo. qd tū est incōueniens dicere. Ptz qz exponeret sic. infinite ptes sunt in cōti nuo et nō tot qn plures ptes sunt in cōtinuo. mō scda exponēs est falsa. qz in quolibet p^otinuo sunt tot ptes q^d in illis nulla sūt plā. qz duab⁹ medie tarib⁹ cōtinui nulla sūt plā. qz due medietates sūt infinite ptes. qz sē tres tercie. q^otuor q^ote. qnq⁹ q^ote. et sic sine statu. qz totū est sue ptes. mō infini tis nulla sūt plura. qz duab⁹ medietarib⁹ cōtinui nulla sūt plura. Alij at sic exponūt infinitū. i. aliq^d et quibet plā. ut ptz in textu. et in duplo plura. in triplo plā. et sic sine statu. et sic itex ista eēt negāda. infinite ptes sūt i^o p^otinuo

Af Cōtra terciū. qd hz positionē in cōtinuo ē finitū. s^o pūct⁹ hz politōz in cōtinuo. qz pūctus est finit⁹. et p^o p^o male exēplificat de pūcto.

Wdm q^d illud qd hz positionē in cōtinuo tanq⁹ ps ei⁹ integralis est finitū actu et infinitū potentia. qz nullū ē p^otinuū qn habeat extrema ipm⁹ cōmū s^o tia. s^o nō o^oz de oi illo qd hz pōem i^o p^otinuo tāq⁹ ps ei⁹ cōtēntialis. cui⁹ mōi est

Af Ad sequit⁹ fortes aliquātū pōdus p^o portare. et non tātū (punct⁹ qn mai⁹ pōt portare. qz fortes infinitū pond⁹ p^o portare. Probat⁹ qz aūs est verū et p^ons falsū. als ei portatiua potentia fortis nō videret eē terminata. nec aliqua potētia maior. Sz q^d aūs sit verū p^o p^oma pte. et p^o scda pre pbat⁹. qz potentia portatiua fortis nō terminat ad mariniū. ut so let dici tercio phisicorū. Enā pbat⁹ rōne. qz q^ocūq⁹ pondere dato qd fortis p^o portare. adhuc maius pōdus p^o portare. qz nō est vāndū mariniū pōd⁹ qd fortis pōt portare. Ptz aūs. qz q^ocūq⁹ pondere dato portabili a for te. adhuc potētia portatiua fortis excedit resistentiā illius ponderis. als eū nō sufficeret illud portare. Wdm q^d solutio istius p^o ex dictis. vbi po nebant diuerse expōnes illius termini infinitū.

Af Ad sequit⁹. due ptes sūt in cōtinuo. tres ptes sunt in cōtinuo. et q^o tuor. et sic sine statu. igit⁹ infinite ptes sunt in p^otinuo. igit⁹ rē. P^ons pbat⁹. qz p^ons est falsū et p^o phm p^olo celi. Enā eo ipso sequit⁹ q^d cōtinuū eēt infinitū extensione. Ptz qz due ptes reddūt aliquātā extensionē. et tres ptes maiorē. et q^otuor ptes adhuc maiorē. et sic sine statu. igit⁹ infinite ptes si eēnt in cōtinuo redderent infinitā extensionē. Wdm negando q^d ex cō sequente sequeret cōtinuū eē infinitū extensione. Et ad pbatōz d^o. qz tres tercie nō reddūt maiorē extensionē q⁹ due medietates cuiusdē cōtinui. nec q^otuor q^ote maiorē q⁹ tres tercie. et sic nō o^oz p^o infinite ptes reddant infini

Af Ad sequit⁹. i. duas ptes p^otinuū p^o eē diuisū. i. tres p^o (tā extēdōez tes p^otinuū p^o eē diuisū. et sic sine statu. qz in infinitas ptes p^otinuū p^o eē diuisū. Probat⁹. qz p^ons ē fām. ut ptz si ponat⁹ in eē. cū nō sit aliq⁹ multi pudo actu infinita. Wdm q^d p^ons nō o^oz sic poni in eē. i. in infinitas ptes cō tinuū ē diuisū. qz infinitū hz rōem signi v^olis. et iō nō o^oz poni in eē i. p^oria forma. sed p^o suas singulares. s. sic in istas ptes cōtinuū ē diuisū demonstrā

do duas medietates et in istas partes continui est diuisi demonstrando tres
tercias etc. et quilibet istarum singularium est possibilis et etiam compossibilis.

Et de his tales dantur regule. Prima est. infinitum sine
theorematice sumptum positum in subiecto facit termi-
num sequentem supponere stare per se tamen. ut huiusmodi infiniti homines
currunt. ibi homines supponit per se. non tamen mobilitatem. Secunda
regula est. propositio de infinito sine theorematice capto
exponitur per unam copulatiuam. et prima per affirmatam predi-
catum de subiecto sumpto sub aliquo quantitate continua vel di-
scerta. et secunda per negatam predicatum in eodem tali subiecto secundum
determinatam quantitatem. ut ista infiniti homines currunt. ex-
ponitur sic aliqui homines currunt. et non quando plures duobus
vel tribus. Tercia regula est. quod propositio de infinito capto
cathegorematice siue scatiue exponitur per unam copula-
tiuam: et prima per affirmatam quantitatem seu predicatum de subie-
cto. et secunda negat terminum illius quantitatis. ut huiusmodi linea est infi-
nita. i. linea est quanta et non habet terminum quantitatis sue. et huiusmodi si infi-
nitum sit in predicato et si sit in subiecto prima affirmat predicatum
de subiecto. et secunda negat terminum illius quantitatis.
ut hic aliquod corpus infinitum est album. i. aliquod corpus quantum
tamen est album. et illud corpus non habet terminum sue quantitatis.
Et nota quod oportet negare terminum illius quantitatis secundum
quod dicitur infinitum. ita quod si sit infinitum actu negandum est termi-
nus quantitatis actualis. et si sit in potentia ita quod sit infini-
tum secundum potentialem quantitatem et non secundum actualem. negandus
est terminus quantitatis potentialis et non quantitatis actualis si-
ue sit infinitum secundum appositionem siue secundum diuisionem.

Hic per autem ponit tres regulas de expositione propositionum de infinito. quarum pri-
ma est de infinito sine theorematice capto. secunda est de infinito cathego-
rematice capto et in predicato posito. tertia est de ipso infinito scatiue. cathego-
rematice capto posito in subiecto. que satis clare patent in textu.

Ad Tamen signa vltra et negationes confundunt terminum eodem si infinitum non
est homini. igitur. Et dicitur quod hoc nomen infinitum includit negationem. et tunc
illud potest confundere terminum.

Tractatus restrictionum

¶ Propō de infinitis nō est a nobis intelligibilis. q̄ nō ē a nobis exponibilis. Hīs pbat. qz natura et intellect⁹ n̄ abhorrent infinitū vt aut pbi. Dm lz natura et intellect⁹ noster abhorreant infinitū in actu. nō tñ in pōia. Et qñ dī intellect⁹ n̄ nō pōt apphendere infinitū. q̄ nō pōt exponere ppōem de infinito. Dm lz intellect⁹ n̄ nō posset apprehendere infinitū in actu positue. tñ bñ apphendit infinitū priuatiue per apprehensionē finiti. et hoc sufficit.

¶ Ista est de infinito q̄ritas est mensurabilis et tñ nō est exponibilis. Hīs pbat. qz infinitū est passio q̄ritatis. sed posito subiecto etiā ponit passio eius. Dm qz lz posito subiecto ponat passio ei⁹ nō tñ dat intelligere passionē suā. et iō q̄ritas nō dat intelligere infinitū qz primum

¶ Hec est exponibilis. linea est infinita. (nō dat intelligere posterius. q̄ male ponit in textu. Hīs pbat. qz in ea nō ponit sine cathegoremata. sed hoc p̄dicatū infinita tenet cathegorematice. Dm licet infinitū in hac ppōne teneat cathegorematice. tñ equialet vni sine cathegorematice. et iō reddit ppōem exponibilem.

Equitur de opatis et suplatiis. de q̄b⁹ tales dantur regule. Prima est. qz ppō hīs opatiū pprie caputū et n̄ abusiue exponitur copulatiue p tres exponētes quaz p̄ma affirmat positū de re excedente. scda affirmat de re excessa. t̄cia affirmat excessū de re excedente respectu rei excede. vt h̄ sortes est fortior asino. i. sortes est fortis. et asin⁹ est fortis. et sortes est magis fortis q̄ asin⁹. vel negādo eq̄litatez forme in excessu respectu excedentis. vt hic sortes est fortis et asin⁹ est fortis. et n̄ eq̄ fortis sicut sortes t̄c. De suplatiis tales dantur regule. p̄ia ē qz suplatiū distribuit terminū sequentē q̄ h̄cat rē excessā. vt leo est fortissim⁹ animalū. ibi animalū distribuitur. Secūda regula est qz suplatiū pprie tentus vult gñi h̄cantē rem excessam ouenire rei excedenti. p̄bat qz hec est impropria leo est fortissim⁹ lincū: qz lincū non verificatur de leone. Tercia regula est. qz ppō de suplatiuo pprie capto exponitur copulatiue p tres exponētes. quaz p̄ia affirmat p̄dicatū de excedēte. scda affirmat idē de re excessa. t̄cia v̄r negat idem de re excessa p respectū ad rem excedentē vt hic rosa est pulcherrima florū. i. rosa est pulchra et

omnis flos est pulcher et nullus flos est pulchrior rosa. Si homo suplatius teneat affirmatiue terciā exponēs debet eē affirmatiua affirmās excessus de re excedēte p respectū ad re excessus acceptā vlr. vt dicēdo rosa est pulchrior omni flore. Et pōnes de maxio et minimo his duobus modis pnt exponi. Si ibi nullus ponere gūs tūc ille gūs deberet obmitti. vt hic fortes est fortissimus homo. i. fortes est fortis et nullus homo est fortior ipso. et cōtradictorie istarū sp hnt exponi p disiunctiua d ptib⁹ dīcētib⁹.

Hic cōsequenter autor determinat de cōparatiuis et suplatiuis. Et anteq ad textū pcedat considerandū est q cōparatiuus et suplatiu⁹ possunt dupliciter teneri. vno modo p pte. quando scz res excedens et res excessa pti cipat p pteratē in qua fit cōparatio. ut hic fortes est fortissimus hoim. Alio modo tenet abusiue et improprie et hoc dupliciter. vno modo qn res excedens pncipat qualitatem in qua fit cōparatio et non res excessa. vt hic de⁹ est melior dyabolo. et tūc in secūda exponēte oppositū cōparatiui debet cōparari de re excessa. vt deus est melior dyabolo. i. deus est bonus et dyabolus est malus. vel dyabolus nō est bonus. Alio modo cōparatiuus et suplatiu⁹ tenent improprie. qn scz nec res excedens nec res excessa participant qualitatem in qua fit cōparatio. vt hic fornicatio est melior adulterio. Istō sic notato autor in textu ponit aliquas regulas que cū suis exemplis ibidem videri possunt.

Quod An cōparatiuus et superlatiu⁹ faciant ppositiones exponibiles. Dicendū q sic vt declarat in textu p exponentes earū. Ande mltē ppositiones de suplatiuo sunt vere qn exponunt affirmatiue. que si exponerent negatiue essent falsę. et e contra vtz de illis substantia est genus generalissimū. Sanctus thomas de aquino fuit sanctissimus. Plato fuit doctissimus. et similes.

Ad Cōparatiuus et suplatiu⁹ sunt dictōnes cathogorematicę: q non reddunt ppositionem exponibilē. Tenet cōsequētia p diffinitionē ppositionis exponibilis. Dicendū q licet cōparatiuus et suplatiu⁹ sint termini significatiui equivalent tamē sine cathogorematicis rōne alicui⁹ ppteratis in ipsis incluse. Et quando replicat ppositiones de cōparatiuo et suplatiuo rōne ppteratis incluse sunt resolubiles: ergo nō sunt exponibiles. Antecedens pbat de istis. leo est fortior asino. rosa est pulcherrius florū. Dicendū licet rōne primo terminorum sint primo resolubiles. tamē ratione cōparatiui et superlatiui facta resolutione sunt exponibiles.

Ad Ista est de cōparatiuo melius est pdere digitū q manū. et similiter ista fornicator est melior adultero. et tū non exponunt copulatiue p tres exponētes. ppter q exponētes essent falsę. et tū exposita esset vera. q cōtra illas d cōparatiuo. Dicendū q ille cōparati⁹ melior tenet ibi improprie.

Tractatus Exponibilium

sine et abusive. quia non potest predicari de re excedente nec de excessu. si rursus intelligitur de comparatione proprie capto. Et quando dicitur deus est melior dyabolo comparationis potest predicari de re excedente. et tamen non exponitur secundum mentionem regule. Dicendum quod ille comparationis melior hic capitur improprie licet non improprie sume. sed tertius loquitur de comparatione proprie capto.

Ad ista est de suplativo. leo est fortissimus lincius tamen non exponitur secundum modum dictum in quarta regula. Dicendum quod illa propositio est de suplativo abusive capto. de qua non intelligitur regula. quia ad propositionem de suplativo requiritur quod nomen illud generaliter possit affirmari de subiecto principali quod non fit hic. Et quando replatur illa oratio Leo est fortissimus lincius non est propositio. sed male dicitur quod sit propositio de suplativo abusive capto. Alius probat per alexandrum dicentem. Congrua non est si res et res. sed propositio quod sciat verum vel falsum presupponit congruam. Dicendum quod ipsa secundum alexandrum non est congrua. id est propositio si est abusiva quod etiam hic conceditur. quia res excedens et res excessu non sunt eiusdem speciei nec una vere predicatur de alia. Sunt tamen alii qui dicentes predictam orationem esse simpliciter incongruam. quia adiectivum primum et secundum substantivum obliqui casus non sunt eiusdem generis quod tamen requiritur. ut per alexandrum ibi Solius est generis res.

Ad ergo male exponitur tamquam de suplativo negativum sumpto. Dicendum quod potest esse de suplativo utroque modo sumpto. quia si qualitas in qua fit comparatio affirmatur de re excedente respectu rei excedens tenetur affirmativum. si si negatur de re excessu respectu rei excedens tenetur negativum. et ita omnis suplativus proprie captus exponitur altero istorum modorum. Et quando dicitur est aliqua propositio de suplativo que nec exponitur affirmativum nec negativum. igitur. Alius probat. de ista. Bonus nicolaus est sanctissimus. que non potest exponi negativum per tres exponentes. nec affirmativum per duas. Non affirmativum sic. Bonus nicolaus est sanctus. et est omni alio sanctior. quia plures sunt eo sanctiores. nec negativum quia non sequitur Bonus nicolaus est sanctus. et nullus est eo sanctior. Dicendum quod ille suplativus non tenetur proprie sed magis abusive. potest tamen ipsa et eius consilium sic exponi. Bonus nicolaus est sanctissimus. id est valde sanctus. sed quia non habet plures propositiones ad sui expositionem. ideo de ipsa auctor non facit mentionem.

Equum de differt diversum ab et aliud de quibus tales dantur regule. Prima est quod differt diversum ab et aliud conveniunt tamen entibus. nam ut dicitur. x. methaphysica. nec non ens enti nec ens non enti id est evel diversum. Secunda regula est. quod ablativus recte ab istis dictis mediante a vel ab distribuit si sit distribuibilis. nisi habeat impedimentum. Tercia regula est quod propositio affirmativa de differt exponitur copulativum per tres exponentes. in quarum prima affirmatur hoc predicatum est de eo quod differt. id est secunda affirmatur id est de eo a quo differt. in tertia negatur unum illorum de alio. ut homo differt ab asino. id est homo est et asinus est. et homo

non ē asin⁹. Quarta r^{ra} ē q^d ppositio negatiua de differt debet exponi p vnā disiunctiuā de ptib⁹ p^otradicētib⁹: vt sortes nō d^{ic}t ab asino. i. sortes non ē vl^l asin⁹ non ē. vel sortes non ē asin⁹. Et consequētie valēt in istis sicut dictū ē in precedentibus.

Iste p^ontor determinat de istis dictōibus differt aliud ab et diuersum. s^c q^d p^opōnū de differt et diuersū quedā sūt affirmatiue et quedā negatiue. q^d d^{ic}t de p^onti qdā x^o de p^ontor^{is} futuro. Et sūt ablt^{is} rect^{is} ab istis median^{is} te a vel ab q^uq^{ue} ē termin⁹ singularis aliq^u est termin⁹ cōis sumptus sine si^gno et aliq^u sumptus cū signo vli vel p^oculari. ideo tales p^opōnes aliq^u do sunt vles p^oculares in diffinitie vel singulares. Et ergo de expōne taliū p^opōnū diuerse ponunt^{ur} regule que patēt in l^{ra}.

Ad Contra primā regulā tertius. differt aliud ab et diuersū cōueniūt nō entibus. & primā regula ē falsa. Al^{is} p^oba^{is}. q^d chimera est aliud a monte aureo. cū habeat aliud esse in unaginatōne q^u mons aureus. Dicen⁹ dū l^z in nō entib⁹ ad unice cōpatis regiat idē et diuersum s^cm unaginatōne. et eo modo q^d nō entia imaginari p^ont t^u in nō entibus cōpatis ad entia nec rep^o idē nec diuersum. q^d non ens nō dicit^{ur} idē vel diuersum ent^{is}. Et q^u dicit^{ur} ista ppositio chimera ē aliud a monte aureo. est falsa & male fuit cōcessa. Al^{is} p^oba^{is}. q^d est vna affirmatiua cui⁹ subiectū p nullo supponit. Et cōfirmat^{ur}. quia bene sequit^{ur}. chimera est aliud a monte aureo. ergo chimera est. Tenet p^oba ab est tercio adiacēs ad est s^cm adiacens. Dicē dū ad primū negādo a^us. Et ad p^obationē dicit^{ur} q^d nō fundat^{ur} in dicto al^{is} cuius sapientis in p^oba. Vel dicendū q^d affirmatiua cui⁹ subiectū p nullo supponit respectu predicati existentis est falsa. Et ad confirmationē dicen⁹ dum q^d ab est tercio adiacente vbi predicatū est ens posituū ex^{is} ad est se cundū adiacens ē bona cōsequētia sic aut^{em} nō est hic.

Ad Contra terciā regulā. Frustra fit p plura q^u potest fieri p paucio^{ra} scz ppositiones de differt possunt exponi p vnā cathegoricā in materia remota. vt homo differt ab asino. sufficienter exponit^{ur} sic. i. hō nō est asinus. Dicendū q^unt ppositiones de differt possunt exponi p vnā cathegoricā nō tam ē sufficienter et eque bene sicut p plures exponentes vt clare pt^z. Et quando replicat^{ur} ppositio de ly totus exponit^{ur} solū p vnā cathegoricā. vt docet autor in tertu sequenti. ergo a sili ppositio de differt potest sufficienter exponi p vnā cathegoricā. Dicendū q^d non est fide. q^d vnica vli cathegorica p quā exponit^{ur} ppositio de ly totus sufficienter exponit naturam illius signitotus. s^c vna cathegorica non sufficienter exponit naturam illius verbi differt.

Ad Nulla ē p^opō negatiua de differt. & male dat^{ur} de ea modus exponē^{di}. Al^{is} p^oba^{is}. q^d cū dicit^{ur} sortes nō differt ab hoīe ista nō est de differt. s^c de idem. quia bene sequit^{ur} sortes non differt ab hoīe. ergo sortes ē idem cū homine. Dicendū l^z oīs negatiua de differt sit virtualiter de eg^o dem. nō t^u formal^{is}. Imo formal^{is} est ista p^opō assumpta de differt.

Tractatus Exponibiliū

Equit de h signo tot? Pro q sciendū q h sinca
thegorema accipit tribus modis. Uno mō pprie
p illo qd hz ptes ex qb? cōponit. Secdo mō ma-
gis pprie p omi illo qd ex oibus ptribus ē pfectū. sic
dom? dicit tota qn ē cōpleta. et istis duobus modis to-
tus tenet scatiue et ca thegorematicē. Tercio mō su-
mit sinca thegorematicē put includit signū distribu-
tiuū. vt hic totus sortes ē alb? et sic nō dicit qle sbe-
ctū s qsr se habeat ad pdicatū et illo mō reddit ppōez
exponibilē. Be q dant due rle. Prima ē q totus di-
stribuit terminū cui adiūgit p qlibet pte integrali. vt
totus sortes ē alb? .i. qlibet ps sortis ē alba. Secda rla
est ppositio affirmatiua de toto exponit p vnā cathe-
goricā trāsmutādo tot? in h qd ē fm qlibet sui ptē. vt
totus sortes ē minor sorte. i. sortes fm qlibet sui ptē
ē minor sorte. Preterea notādū q hec signa qlibz qle
libet qstulibz nō pprie faciūt ppōes exponibiles s fa-
ciūt distributionē absolutā fm modū reliqz signorū.
sicut s ista signa ois nlls: s cōtrahūt ad aliqd deter-
minatū gen? pdicamētale. vt qstulibet distribuit p q-
titate ptinua: et tñ valet sicut hñs oēm qstitatē conti-
nuā. Et qlibet distribuit p oī qlitate et tñ valet sicut
habens oēm qualitātē. et sic de similibus.

hic autor finaliter determinat de hoc signo totus. Et tria facit. qz primō
distinguit de hoc signo totus. sedō ponit regulas. et tercio excusat se de q-
busdam alijs. dicens primo q totus capit triplr. vno mō generalit? idem
est qd cōpositū ex ptribus siue habens ptes. Secdo mō capit pprie vt idem
est q enē cōpletū et pfectū ex oibus eius ptribus. et sic dom? dicit tota quā-
do habet omēs suas ptes. Et illis duobus modis nō facit ppositionem ex-
ponibilem cū non sit sinca thegorema nec reddit sensum obscurū. Tercio
modo capit sinca thegorematicē. put est signū distributiuū includens in
se signū vniuersale cū hoc nomine ps. quod est terminus illius distributi-
onis. et fm hanc acceptionē reddit ppositionem exponibilem. Tūc conse-
quenter ponit duas regulas quarū prima est. q totus distribuit terminū.

cui ad
albus.
ricas
tes fm
qstulib
lurā sic
ber dist
plo ma
titatis
sicut de

Ar
grua oī
feriorit
Et qn d
no sing
distrib
sita inf

Ar
falsa. g
maticē.
integrū
tice. et r

Et qn
tes est r
minor l
ergo qu
sortis ē
sequēti
nō sit q
solū dis
essentia

Ar
docet. e
onibus
ppositō
tatis in
est q sp
modo e
sp abso
est fuit
ctiue. s
es. Et d
qn tun

Petri Hys. Fo. LXXXII

cui adiungit^r p^rib^{us} integralibus et nō s^{ub}iectiuis. vt hic totus sortes ē albus. Scōa regula ē p^{ro}positio affirmatiua de tot^o exponit^r p^r vnā cathego-
ricāz trāsmutādo totū in q^ulibet ei⁹ p^rē. vt totus sortes ē minor sorte. i. sor-
tes sⁱⁿ q^ulibet sui p^rē ē minor sorte. Tūc in fine dicit q^{uod} hec signa q^ulibet.
q^ulibet nō faciūt p^{ro}positiōes exponibiles. s^{ed} faciūt distributionē abso-
lutā sicut ista. Dis q^ulibet et cōtrahūt ad aliq^{uod} determinatū gen^{us} vt q^ulibet
distribuit p^r q^uitate. q^{uod} cū dicit^r. hoc ē q^ulibet maius. sensus ē. i. i du-
plo maius. in triplo mai⁹. et sic in infinitū. nō tñ distribuit p^r indiuiduis q^u-
titatis s^{ed} p^r sp^{eci}b^{us} et generib^{us} p^r dicamēti q^utitatis. quaelibet aut^{em} valet tñ
sicut habens quālibet qualitatem.

A Terminus singularis nō pōt distribui. q^{uod} hoc signū tot^o nō distribu-
it indrñt q^ulibet terminū cui adiungit^r. Hīs p^{ro}bat^r. q^{uod} ista ē incon-
grua oīs sortes. Dicendū ē termin^{us} singularis nō pōt distribui p^r suis ē-
ferioribus. q^{uod} nō habet inferiora se. tñ bñ pōt distribui p^r p^{ar}tib^{us} integralib^{us}.
Et qñ dicit^r s^{ed} termino distributo pōt fieri descēsus copulatiue. s^{ed} s^{ed} termi-
no singulari nō pōt fieri descēsus. q^{uod} termin^{us} singularis nō pōt aliq^{uod} modo
distribui. Dicendū q^{uod} ē s^{ed} termino singulari nō possz descendendi ad suppo-
sita inferiora. tñ bñ ad p^{ar}tes integrales ei⁹. p^r q^ubus fit distributio.

A Hic est expō sⁱⁿ regulā. totū q^{uod} est in mōdo ē in oculo meo. i. nūc
sⁱⁿ q^ulibet ei⁹ p^rē ē in oculo meo. et tñ nō valet cū vna sit vera et alia
falsa. q^{uod} tertius ē falsus. Dicendū q^{uod} totū cap^{it}l^{us} dupl^r vno mō cathego-
maticē. et sic p^{ro} p^{re}assumpta debet sic exponi. totū. i. aliq^{uod} ens totale vt
integrū q^{uod} est in mōdo ē in oculo meo. Alio mō cap^{it}l^{us} totū sincathegorema-
tice. et tñ p^{ro} assumpta bñ exponit^r. s^{ed} sicut exponēs ē falsa ista et exposita.

Et qñ replicat^r. capicēdo totū sincathegorematicē ista est vera Totus sor-
tes est minor sorte. et tñ sua exponēs ē falsa. scz sortes sⁱⁿ q^ulibet sui p^rē est
minor sorte. P^{ro}bat^r q^{uod} bñ sequit^r. sortes sⁱⁿ q^ulibet p^rē ei⁹ ē minor sorte.
ergo quelibet p^{ar}te sortis ē minor sor. q^{uod} equiuale^t. Tūc vltra. quelibet p^{ar}te
sortis ē minor sorte. s^{ed} aīa sortis ē p^{ar}te sortis. q^{uod} aīa sortis ē minor sorte. Cō-
sequētia tenet in darii et cōclusio est falsa. q^{uod} aīa nō ē maior neq^{ue} minor. cū
nō sit q^uta nec diuisibilis in p^{ar}tes q^utitatiuas. Dicendū q^{uod} hoc signū tot^o
solū distribuit terminū cui adiungit^r p^r p^{ar}tibus integralibus. s^{ed} aīa est p^{ar}te
essentialis. ergo male subsumit^r.

A Semp. ab eterno. imediate. ita sicut et multa alia. vt necessario pos-
sibiliter et sic de alijs. faciūt p^{ro}positiōes exponibiles et tñ autor h^{ic} nō
docet. ergo est diminutus. Dicendū q^{uod} autor solū determinat de p^{ro}posi-
tibus exponibilibus in q^ubus ē maior difficultas in exponendo. s^{ed} in illis
p^{ro}positiōibus de q^ubus hic arguit^r nō est tanta difficultas. ideo autor breu^{iter}
tatis intuitu eas p^{er}transit. Et p^r expositiōne illarū p^{ro}positiōnū cōsiderādū
est q^{uod} sp^{eci} cap^{it}l^{us} dupl^r. vno mō simpliciter et absolute p^r omni dīna t^{em}p^{or}e. Alio
modo cap^{it}l^{us} respectiue et nō p^r omni t^{em}p^{or}e s^{ed} sⁱⁿ exigentiā vbi. P^{ro}positio de
sp^{eci} absolute et simpl^r. vt deus sp^{eci} fuit. exponit^r sic. aliqñ deus fuit. et nullum
est fuit vel erit aliqñ quā tunc deus fuerit. Sed p^{ro}positio de sp^{eci} respe-
ctiue. scz de p^{ar}te expōit^r sic. sp^{eci} tu es. i. aliqñ tu es. et nō ē aliqñ aliqñ qñ tu
es. Et de p^{re}terito sic. sp^{eci} deus fuit. i. aliqñ deus fuit. et nō fuit aliqñ aliqñ
qñ tunc de^{us} fuit. et ita simil^{iter} de futuro. Sed p^{ro}positio de ab eterno noial^{iter}

Tractatus Exponibilium

resoluitur. aduerbialiter autem per eternaliter exponitur per duas exponentes hoc modo. ad
eterno deus fuit. i. ante aliquod tempus deus fuit. et non est vel fuit aliquod tempus finitum
quoniam ante illud deus fuerit. Et ista ab eterno anima intellectiva erit. sic exponitur
i. post aliquod tempus anima intellectiva erit. et non est vel erit aliquod tempus finitum. quoniam
post istud anima intellectiva erit. Si vero negatio sequatur. probatur eodem modo et
si procedat. probatur per suum contradictorium. Et propositio de immediate debet sic ex-
poni. immediate post hoc erit antitempus. et nullus erit instans post hoc quoniam inter
illud et hoc erit antitempus. Si vero fuerit de preterito sine negatione debet sic
exponi. immediate post hoc fuit antitempus. i. ante hoc tempus fuit antitempus et nullus
fuit instans ante hoc. quoniam inter illud et hoc fuit antitempus. Si autem fuerit de fu-
turo sic debet exponi. immediate tu non eris iudex. i. post hoc tu non eris iudex
et nullus erit instans post hoc. quoniam inter illud et hoc tu non eris iudex. Si vero
negatio precedit. tunc non exponitur: sed probatur per suum contradictorium. ut hoc est
falsum. immediate post hoc tu eris iudex: sed ista negatiua est vera. non immedia-
te post hoc tu eris iudex. Ita vero et sicut capta ut sunt aduerbia similitudinis
putant comparant aliqua plura secundum aliquam habitudinem vel qualitates reddunt
propositionem exponibilem. Et est considerandum quod propositio de ita et sicut de sub-
iecto communi prius est resoluenda ratione termini communis quam sit exponibili-
ter probanda. ut hoc est ita fortis sicut plato. sic resoluitur hoc est ita forte sicut
plato et hoc est homo igitur et cetera. Est tamen verum quod propositio de ita et sicut potest ha-
bere duplicem sensum. Primus est. putat ita et sicut dicuntur omnimodam similitudinem
et tunc ista. Fortes est ita fortis sicut plato. exponitur per tres exponentes sic. for-
tes est fortis et plato est fortis. et plato non est minus nec magis fortis quam for-
tes. Alius est sensus. putat illi termini non dicuntur omnimodam similitudinem sed negant
excessum rei significare per sequens extremum supra rem beatam per precedens
extremum in proprietate in qua sit comparatio. Et tunc ista. propositio fortes est ita forte
sicut plato. sic exponitur. fortes est fortis et plato est fortis. et plato non est for-
tior forte. Et iste modus exponendi videtur esse communior apud logicos. Et ita
fili dicendum esset de alijs. de quibus omnibus si autor mentionem fecisset non vi-
deretur peccasset immo perfectioris noticiam omnium propositionum tradidisset. sine ille es-
set de termino resolvable vel exponibili aut officiali. Nec tamen predicta de ex-
ponibilibus. et per prius de toto septimo tractatu dicta sufficiant.

argu
plex a
um tr
isti p
oblig
admi
q: ali
limpo
bus
pliciu
ptra
Sed
maio
ergo
pia e
tract
pime
ctatu
dicte
scien
fistit
illa fi
do r
Q
rio a
la pr
gatio
tus i
suen
comu
scim
tiora
A
alieu
quy

Arca initium tractat⁹ ob

ligatoriorum. *Querit⁹ primo quare iste tractus et sequens sequuntur precedentes. Dicendum q^d ideo, quia precedentes tractatus subordinantur veteri logice, quia in eis determinatur de proprietatibus terminorum qui termini sunt partes argumentationis: sed isti tres ultimi subordinantur nove logice, quia hic determinatur de quibusdam*

argumentationibus, vel de his que statim in argumentatione ordinantur simpliciter aut est ante compositionem: ideo per ratio ordinis. Sed ratio istorum tractatuum inter se est, quod semper isti sequuntur quod magis accedunt ad novam logicam, et isti precedunt qui habent ordinem et convenientiam cum veteri logice, et sic tractatus obligatoriorum est primus, quod obligatio fit in una propositione termini, dummodo est admissa aut negata sed est finis obligationis nunquam fit nisi in argumentatione quod aliquis interdit per obligationem aliqua possibilia concessa ducere ad aliquod impossibile: quod non fit nisi in argumentatione. Sed insolubilitas non est nisi in duabus propositionibus, quarum una implicite continetur in alia, licet non secundum actum explicitum, sicut in ista propositione, omnis propositio est negativa implicite includit suam contradictoriam, scilicet aliqua propositio non est negativa quod ipsa est affirmativa. Sed in consequentiis se requirunt due propositiones explicate, et ideo ibi est maior accessus ad novam logicam, ut dicendo hoc currit, et alia currit. Primo ergo loco ponitur tractatus obligatoriorum, in cuius exordio tangit duo principia ex quibus tractatus obligatoriorum et insolubilitas eliciuntur, et quod principium tractatus insolubilitatis postea tangit, ideo hic solum considerandum est quid sit principium istius tractatus. Pro quo notandum quod principium ex quo iste tractatus obligatoriorum elicitur, sumitur ex nono metaphisice, et primo principiorum, ut dicit Aristoteles, quod possibili posito inesse nullum sequitur impossibile, et ideo, tota scientia ista in illo principio fundatur: quia scientia obligatoriorum in hoc consistit quod aliquis concedat multa possibilia secundum conditionem obligationis, et illa sic defendat ne cogatur ex illis concedere aliquod impossibile, licet aliquando et sepe cogatur concedere aliquod falsum.

Queritur Quid sit subiectum tractatus libri obligatoriorum, dicendum quod propositio obligistica, id est propositio ad cuius affirmationem vel negationem facta est obligatio, quia de illa propositione hic principaliter determinatur et passio principalis, scilicet obligatio demonstrat sibi inesse per propria principia, igitur. Et tamen iste tractatus intitulatur tractatus obligationum siue de obligatione, quia scientie communi est passio, quia nos imponimus rebus nomina secundum quod res cognoscimus, licet tamen multa alia in scientia, scilicet principia et subiectus sunt notiora quo ad naturam.

Ad Obligatio spectat ad iustitiam: et non ad logicam. Dicendum quod dupliciter est obligatio, quedam est realis quod est iuris vinculum, quod necessitate restringitur alicuius solvendi rei secundum nostre civitatis iura et causas ex contractu quodam, qui est inter ementem et vendentem, vel etiam secundum aliam conventionem

Tractatus Obligatoriorum

et sic spectat ad iustitiam. Alio modo capit similitudinarie. puta capit secundum similitudinem realis obligationis siue civilis. et sic capit hic. quia sicut in reali obligatione aliquis obligatur ex eo alteri quod aliquid ab eo recipit. sic etiam rursus qui recipit propter se habet aliquem statum ab opponente. tunc statim est obligatus ad respondendum sibi secundum exigentiam talis propositionis adiuvisse.

Quis sit finis istius tractatus. Dicendum quod ei est duplex finis. unus principalis. qui est ut aliquis per noticiam eorum que hic dicuntur euitet deceptionem et inconueniens. scilicet concessione contradictoriarum propositionum. Alius est minus principalis. qui est ducere respondentem ad contradictoria. Et dicitur minus principalis. quia scientia potius respicit scientem cum sit perfectio eius quam respicit illam ad quem scientia dirigitur.

Melitus philosophorum princeps Aristoteles. inquit. ethicorum inquit ars et virtus sunt circa difficultia. Agit autem signanter duo sub breuiloquio: quod sua consueuerit difficultate nouicios dire illa quare. primum posuit. id est. priorum. et. ix. metaphysice vixz possibili posito inesse nullum sequitur impossibile. Secundum posuit. iiii. metaph. de quodam speculati ac qui monstruoso genere propositionum: quod sua beatitudo interimunt seipsas. quia ex ita esse sic directa beatitudo respicitur quodam reflectit de se falsificat. quod propter prima autem sollicitudo sub duobus opusculis. scilicet tractatu obligationum et tractatu insolubiliu arte perstrinxit. quod imbuti nouicij respondendo et opponendo se valeant a laqueis eruere. et alios impitios tenaciter irretire. Itaque ad prefata opuscula manu mittens tractatum de obligatorijs primo aggrediendo quoniam de terminorum restat descriptioes premittere. secundo nonnullas regulas necessarias apponere. Deinde tercio paucorum exemplorum practica gratia plenioris declarationis finaliter ibiungere. Quantum ad primum posuit descriptio obligationis que ab aliquibus datur talis. Obligatio est prefixio alicuius enunciabilis ad sustinendum secundum aliquem statum: vixz affirmatiue: negatiue vel dubitatiue. potest etiam aliter describi. Obligatio est prefixio alicuius enunciabilis possibilis ad sustinendum ne sequatur impossibile. que descriptio personatur propositi. Aristoteles. i. priorum que est quod processu vel admissio pos-

Petribyf. Fo. LXXXIII

sibili nullum sequit impossibile. Quis descendendo hinc tripliciter statum solet huius evenire. Et notandum quod sicut non est perfectio perfecta nisi rursus processus interveniat: ita proprie obligatio non est nisi rursus quod sibi prefigit admittat. Si opponens dicat: pono tibi ista: Dis homo est rome. non est facta obligatio donec dicat rursus admitto. quod factum est quasi inter opponentem et rursus dante quodam litis pretestatio. Et illa est proprie obligationis ad quam sustinendam infra tempus obligationis ipse se rursus sua admissione se restringit.

Iste est tractatus obligationum in cuius exordio tangit principia ex quibus tractatus obligationum et insolubilia trahunt dicentes utrum in his. Deinde aggregat tractatum obligationum. quem subdividit in tres partes. In prima ponit descriptiones aliquarum terminorum in hac arte necessary. In secunda ponit quasdam regulas quibus intellectus in hac arte regulatur. In tertia subiungit quorundam exemplorum practica gratia plenioris declarationis. Quantum ad primum ponit duas diffinitiones obligationis. prima est generalis. secunda specialis. Prima est Obligatio est preteritio alicuius enunciabilis ad sustinendum finem aliquem statum. scilicet affirmativum negativum vel dubitativum. Secunda est. Obligatio est preteritio alicuius enunciabilis possibilis ut sustineatur. ne sequatur aliquod impossibile. Et ista secunda diffinitio arridet dicto Aristotelis.

Quare hic diffinit obligatio. Dicendum quod ideo quod est passio principalis in isto tractatu considerata sic supponit in libro supponit. sic in libro suppositionum diffinit supponit et etiam illa que ad supponem ordinatur ibi traduntur sicut etiam hic determinat de obligatione et de his que ad ipsam ordinantur.

Ad preteritio est actio si obligatio non est actio: obligatio non est preteritio. Dicendum negando prius. quod ex parte preclarioribus nihil sequitur. et sic illud argumentum peccat in forma. Sed quando sic arguitur in boetio. omnis preteritio est actio. obligatio non est actio: obligatio non est preteritio. Dicendum quod preteritio capit tripliciter uno modo active. alio modo passive et tercio modo neutraliter. Est ergo dicendum quod preteritio potest haberi active. et sic ista est diffinitio causaliter et non idempotica. quod sensus est quod obligatio constituitur ex hoc quod aliquis rursus prefigit. i. firmat se in aliquo enunciabili ipsum sustinendo. quod quicunque rursus accipit unam preponit finem aliquem statum ab opponente. tunc est obligatus. quod tunc obligatio est perfecta ut si diceret. pono tibi ista. Omnis homo est rome. adhuc non est obligatio facta. Sed quando respondens dicit admitto. tunc est obligatus et facta quedam litis contestatio inter opponentem et respondentem. quia tunc opponens firmat. i. prefigit se in isto enunciabili. omnis homo est rome ad sustinendum hoc affirmativum. Si vero capiat tercio modo tunc illa diffinitio est formalis.

Ad Aliquod quicunque obligatur per aliquam orationem que non est enunciativa sicut per orationem non perfectam vel per orationem que non fit per verbum preteritis temporis. ergo male dicitur in illis diffinitionibus. enunciabilis. Alius probat dicendo peto te com-

Tractatus Obligatorioꝝ

tedere primū a tibi a me sponendum. Ibi totū sequens hoc signū peto dī
cti obligari. et nō est enūciabile. Dicendum ē enunciabile caput dupli-
citer mō pprie p oīne cōposita ē noīe recto et finito: et verbo recto et fini-
to. Alio mō accipit enūciabile cōf. put idem ē qđ quocūq; mō pferibile.
et sic accipit hic. quia aliquis potest obligari p aliquod completū qualis-
cūq; significat veritatem vel falsitatem.

Ad 2^m rei est tñ vna bona definitio. & male ponunt hic due definiti-
ones obligatoris. Dicendū q duplex est definitio. scz qd dicitur
ua 2 essentialis. que scz explicat naturā vel essentiam definiti. 2 talis vni⁹
dissimilis est tñ vna definitio saltem cōpleta. Et rō est. qz illa definitio
dicit cōpletā essentia rei. & vna res hz tñ vnā essentia. Alia ē definitio de
scriptiua que dat p ppietate alicui⁹ rei. 2 talis pōt multiplicari de vno dis-
similib. qz vnū dissimile pōt hē multas ppietates. 2 isto mō definitiōnes
obligatoris multiplicant. qz prima definitio dat de obligatiōe in cōi. que ē
cuiuscūqz enūciabilis. Sed scda dat de obligatiōe in spēali sūm qz respicit
principiū obligatiōis qd ponit p prior. 2 nono metaphisice. scz possibilib
posito in esse nllm sequit impossibile. qz in illa definitiōe dicit enūciabilis
possibilib. Ad dēdū qz vni⁹ ref ē tñ vna definitio in vno gēe cause. tñ in
diuersis generib⁹ vni⁹ pht esse ples definitiōes. 2 sic est hic.

Quæritur Quid sit status. Dicendum qd est finalis modus responde-
di ad aliquam propositionem ad quam aliquis sua admitti-
tione se restringit. Et est triplex. quia est triplex modus respondendi. scz af-
firmatiuus negatiuus 7 dubitatus. Affirmatiuus est quando respon-
dens figur 7 firmat se in aliqua propositione quam admittit. Negatiuus est
quando respondens firmat se in aliqua propositione quam negat. Dubita-
tus est quando respondens dubitat.

Ad istud status sue modus rñdendi. scz diffictu⁹. & ista diuisio ē
insufficiens. Dicendū q̄ iste status cōprehendit ib̄ statu affirma
tiu⁹ z negatiu⁹. Bō est qz q̄ distinguūt p̄tē negat z p̄tē affirmat. z ideo q̄
tum ad affirmatiōnem cōprehendit sub statu affirmatiu⁹ z q̄tuz ad nega
tiōē sub statu negatiu⁹. Sicut si aliquis poneret illā. omnis canis est la
trabilis. tūc rñdens distinguit illam p̄p̄tem z fm̄ vnā p̄tem sustinet eam.
scz fm̄ statu affirmatiuū. z fm̄ aliā negat eam. scz fm̄ statu negatiuū. Vel
dicendū q̄ status distinctiuius hīc nō ē status. qz stat⁹ hīc ē finalis respon
sio. & qui distinguit nō finaliter responderet.

Quod si status p̄tineat ad r̄ndētē vel ad opponētē. Dicendū q̄ ad r̄ndētē. q̄ illi ponit se in termino s̄m aliquā p̄fixionē. Est t̄n considerandū q̄ illis statibus ex p̄te r̄ndētis correspondēt aliqua q̄uestiua p̄te opponētis. que habent p̄portionē ad istos status ex p̄te r̄ndētis. que s̄nt p̄pono. pono. impono. q̄b̄ p̄te r̄ndētis cor̄r̄ndēt p̄cedo. admitto. nego. depono. dubito. et illa r̄s̄ua ex p̄te r̄ndētis cor̄r̄ndēt his trib⁹ statibus. q̄ hoc signū pono cor̄r̄ndēt statui affirmatiuo. et hoc signū depono cor̄r̄ndēt statui negatiuo. et hoc signū dubie pono cor̄r̄ndēt statui dubitatiuo. De his t̄ē. q̄ ois p̄pō bene posita ē admittēda siue cōcedēda. et ois p̄pō nō b̄a posita est negēda. Vis aut̄ p̄pō dubie posita est dubitāda. Et s̄m h̄ aliq̄ p̄pōes s̄nt ponibiles. aliq̄ deponibiles. et aliq̄ dubie ponibiles. Proposi-

Petri hys. fo. LXXXV

hiones ponibiles sūt ille que sūt necessarie vel possibiles. Deponibiles sūt ppositiones impossibiles ⁊ pponēs pposite in illo sensu in quo sūt falsæ. Propositōes dubie ponibiles sūt pponēs possibiles siue cōtingētes. Sequit̃ correlative q̃ pponēs cōtingētes siue possibiles sūt ponibiles ⁊ dubie ponibiles. Necesse est aut̃ sūt t̃m ponibiles. Impossibiles xō sūt solū deponibiles. Et ideo q̃ aliquā pponē ponibile deponit. vel deponit lem ponit. vel dubie ponibile deponit. ille ē redargut⁹ a rīdente. q̃ multe pposēs pponunt ⁊ nō tenent posite si rīs. s̃m exigentiā talis positōis vel depositōis velut rīdere. vt si aliq̃s poneret istā pponē. hō est alin⁹. rīdētis nō h̃z sibi rīdere s̃m positōem. s̃ debet dicere q̃ sit deponenda. ⁊ si deponit tenet sibi tunc respondere.

Quot sunt spēs obligatōis. Dicendū q̃ tres. scz positio quauit tur rīdētis in statu affirmatiuo. depositio qua vit̃ in statu negatiuo. ⁊ dubie positio qua vit̃ in statu dubio. Et dicunt spēs obligatōis. q̃ modus obligandi variat̃ penes illas. Semp̃ em̃ tenet̃ aliquis respondere si bene istis spēbus vit̃. scz affirmative negative ⁊ dubitative. Et ē rō diuisionis. q̃ iste spēs sumunt̃ penes status. s̃ est triplex status vt paruit. ergo sunt tres species obligatōis.

Alides q̃ adhuc sit aliqua alia spēs obligatōis. vīz impositio. ergo illa diuisio est insufficiens. Dicendū q̃ illa cōprehendit̃ s̃ positioem aut alijs. q̃ p impositōem sp̃ aliq̃s ponit aliqd. deponit. aut dubie ponit. sicut q̃ a imponat̃ ad faciendū q̃ homo currit. tūc a ponit̃ ad faciendū tantū sicut homo currit.

Vel sic scda descriptio ē ip̃i obligati que talis est. Obligatū ē ppositio que ē ps obligatōis sequēs immediate signū obligatōis dūmō t̃n sit admissa. Exēplū dicat opponēs. pono tibi istā. Qis hō est rome. tūc hec. ois hō est rome ē obligatū. q̃ sequit̃ ly pono tibi istā. qd̃ vocat̃ signū obligatōis: vel si dicat̃. peto te pcedere primū tibi a me pponēdū. tūc h̃cōplexū pcedere primū pponēdū sequit̃ signū obligatōis. scz peto. ⁊ ideo vocat̃ obligatū. Sunt aut̃ signa obligatōis. pono. ponat̃. peto. ⁊ silia. vel etiā eoz opposita: vt depono ⁊c.

Hic petrus hys. diffinit pponē obligatā siue obligatū. ⁊ ponit duas diffinitiones. Prima ē. Obligatū ē illa ps obligatōis ad quā sustinēdaz infra t̃pus obligatōis respondēs se sua admissiōe restringit. que diffinitio p̃z in textu immediate precedenti. Exēplū p̃z de illa pponē. ois hō ē rome. Secūda diffinitio est. obligatū ē ppo que ē ps obligatōis sequens immediate signum obligatōis. dūmodo sit admissa. vt euz dicit̃. pono tibi istam. ois homo currit. tū hec omis homo currit est obligatum formaliter

Tractatus Obligatoriorum

Quod differunt iste diffinitiones. Dicendum qd sic dñt. qz prima diffinitio sumit p cōparatōem obligatū ad rñdētē. qz dicit q rñdētē restringit se sua admissiōe ad defendendū obligatū. s scda diffinitio respicit opponētē vel obligantē. qz ille p signū obligatōis pponit obligatū. r ideo dicit in scda diffinitōe. obligatū est ppositio sequens signū obligatōis r hoc spectat ad opponētē.

Aliq obligatū est illud qd obligat vel obligabat. s rñs est illud qd obligat. s rñs est obligatū r nō ppositio. Dicendum q obligatū capit tur duplr. Ano mō pncipiālī r in sua ppta scātōe. r tūc rñdēs dicit obligatus. qz sic obligatū dicit illud qd obligat. Alio mō capit noialī r improprie put extēdit ad illud p qd fit obligatio. r sic capit hic. qz prima ppositio p posita sp ē mediū obligandi ad sustinendū aliquid.

Aliq obligatū. Sequela phas. qz ipse rñs restringit ad oēm pposz que ponit sibi post admissiōē. Dicendum q mltū refert in obligatōibus dicere de aliq pposz ad quā sustinendū ipse rñdēs sua admissiōe se stringit r sua rñsiōe. Iuxta qd sciendū q rñsiō fit ad qlibet pposz que pponit tpe obligatōis. qz ad qlibet pposz ppositā rñs hz rñdere. s solū pma ppositio pposita ē admittenda. negāda aut dubitanda. r ideo restringit se sua admissiōe de prima pposz pposita. vt si opponēs pponeret istā. Dis hō est rome. tūc rñdēs habet rñdere ad illā p admissiōē dicēdo. ego admitto. si tūc ex alio vel secundo loco eandē pponat. nō oportet amplius rñdere p admissiōē s p cōcessiōē. Debet enī rñdere. ego cōcedo. r ideo solū pma ppositio pposita dicit obligatū.

Aliq obligatū nō cōuenit oñi obligato. s nō ē bona. Aliis phas. qz aliqñ rñs obligat se ad rñdēdū p pposz quā nō admittit s dubitat. Dicendum q alij duo modi cōprehendunt sub admissiōe. Ad est. qz negatio includit sub affirmatōe. r s nō admissio intelligit sub admissiōe. Et sñt oīs ppositio que bene dubitat pōt admitti. qz ppositio bene dubitata est cōtingens r bñ possibilis: que in ista arte etiā admittēda esset si hōc signo pono. poneret. Vel dicit q ipse hic ponit istā diffinitionem obligatū sñi primā speciē obligatōis. scz ppositiōem.

Tercia descriptio ē. Tps obligationis ē illud qd se quis admissiōē rñdētis: quousqz opponēs dicat. cesset tempus obligationis. vel obligaret rñdētēz modo contrario primarie obligationis.

Hic ponit terciā descriptionē. scz tps obligatōis dicens. Tps obligatōis est illud tps qd imēdiate sequit admissiōē rñdētis quousqz opponēs dicat. cesset tps obligatōis. vel qñ opponēs obligat rñdētē cōtrario mō primarie rñsiōis siue obligatōis. vt si pnt cōcedere cōtrariā vl cōtrariā dictoriam ppositiōis prius p eū bene admissē. Cui est exemplū. respondens concessit illam. Quis homo est rome. r opponēs dicit respondētē ad concedendū illam. aliquis homo non est rome. tunc cessat prior obligatōis tempus.

Petribyf. Fo. LXXXVI

Quod ad id valet d' finitio tps obligatōis. Dicēdū ad h' q' rñs nullo mō pōt i' fraidē tps obligatōis pcedē duo p'radictoria implicite v' explicite. q' tūc esset ductus ad metā redargutōis. q' oēs respōsiones ei' debēt reputari ac si essent facte p eadem mēsurā tps. tam nō pōt aliquis fm idē tēpus cōcedere duo cōtradictoria. Cessat aut tps obligatōis m'plicit' vno mō ex pte opponētis. Alio mō ex pte rñdētis. q' quicunq' d' cit respōdēs vel opponēs cesset tps obligatōis. tūc cessabit. Tercio modo cōtingit etiā ex pte opponētis qñ obligat rñdētē ad cōtrariū vel cōtradictoriū modū prioris obligatōis. tūc em est admittēda illa ppositio dūmodo fuerit possibilis qñs prius fuerit negata. Et idē est iudiciū ac si opponēs vel respōdēs diceret cesset tps obligatōis. vt qñ pponit ista. omīs homo est rhome. ipsa est admittēda. si ponat tūc ista. aliq's hō est colonte. ipsa est neganda. s' si postea pponat ista. aliq's hō non est rhome. ipsa est admittēda. q' quando cunq' pponit cōtradictoria ppositionis prius posite et admisse. tunc est admittēda. et hoc intelligit quando pponit p' cise sub eisdem terminis.

Ad nullū est tps obligatōis. q' nō d' h'c diffinitio. An pbat. q' postea dicit in vna r'la q' oēs rñsōes facte a respōdētē debent reputari ac si essent facte p eadē mēsurā tps siue in instanti tps. s' instās tps nō est tps. q'c. Dicendū qñs respōsiones facte ab ipso respondētē tēpe obligatōis debent reputari ac si essent facte p eodē instanti tps. non tñ fm tñ fm idē instanti tps. An multa sunt que sūt in tpe diuisibili. que tamen referri pnt ad vñū tempus vel instans indiuisibile. sicut manifestum est quando aliquis pferit duo cōtradictoria. illa platio fit in tpe diuisibili. sed tamē illa referunt ad idē tempus indiuisibile. q' alia non fieret cōtradictio in ppositionibus illis.

Ad nihil habemus de tpe nisi nunc. s' nūc nō est tps. q' nō est aliquid tempus obligationis. Dicendū q' qñs nihil habemus de tempore fm actū nisi nunc. tamen bene fm successionē. q' sic habemus pteritum et futurum.

Quarta descriptio. ptinēs alicui' ppois est qd ad ipam sequit v' eidē repugnat. Vbi grā si sit hec admisa: sortes sedet. tunc ptinēs ad illā est. sortes nō currit: q' sequit ad eā. Sicut ista. sortes stat vel sortes nō sedet: q' ei repugnat. Est igr duplex ptinēs. scz seqns et repugnās. et q' istud vltimū repugnat ppoi que sequit. nomen ptinenti ad ipam extēdit. Quāuis igr mltiplex sub diuisio ptinentiū pōt assignari tñ in hac arte deseruit solūmodo ptinēs qd d' sequens ex obligato tñ: aut ex obligatis bene concessio vel ex bñ concessis: vel ex opposito bñ negati aut bñ negator. Exē

Tractatus Obligatoriorum

pli gra. si dicat. pono tibi ista. ois ho e rome. r rñdes
admittat. tuc hec. tu es obligat? e ptines respectu act?
rñdetis: qz sequit pdictu actu. Et eodem mo hec. aliqd
est tibi ppositu e illo mo ptines. qz sequit actu oppo-
nētis: s talia ptinētia sūt huic arti imptinētia. s hec p-
positōnes: tu es rome: vel non es ho: r siles dicunt
hm hac artē pōnes ptinētes: qd ptz in pcessu sillogi-
stico sic arguendo. ois homo e rome: tu non es rome
ergo tu non es homo: vel sic. omnis homo est rome.
tu es homo: ergo tu es rome.

Hic ponit diffinitionē ptinentis dicens. q ptinens est qd ad aliquā ppo-
sitionē sequit vel eidem repugnat. Et diuidit in ptinens sequens r repu-
gnans vt sit ista ppositio. Dis ho est colome admissa. tuc ptinēs sequens
est. aliquis homo est colome s ptinens repugnans est. aliquis ho est rome
etia aliqua est ppositio impertinēs. vt baculus stat in angulo. Ande perti-
nens sequens est qd sequit ad aliquā ppositionē. Sed ptinens repugnās
est qd eidē repugnat. vt istud e ptinens sequēs. sortes currit. ad ista ppo-
ois ho currit s ptinens repugnās huic ppo est sortes non currit. Et ppo-
sitionis prius ecessse. Et isto ptz q aliqua ppo hz se triplr ad priuā pposi-
tam vcz ptinēter. unptinēter r repugnant. vt patuit in exēplis.

Quā si ponat ista. ois ho est rome r admittat. r tuc ponat ista. tu
no es obligatus. vtrū ista ppo tu no es obligatus sit ptinens repu-
gnās vel nō. Dicendū q nō est ptinens repugnans absolute ad illā ppo-
sitionē. omis homo est rome. est tamē ptinēs repugnās qtu ad actu eius
Et dicendū q duplr dicit aliqua ppositio ptinens. Ano modo qz ptinet
ad ppositionē prius positā. qz scz ad eam sequit vel eidē repugnat. r sic
ista nō e ptinēs. Alio mo dicit aliqua ppositio ptinēs qtu ad actu factū a
respondēte. r sic etia ista e ptinēs. qz p admissiōē ipe rñs obligat se. r ad
tale actu sequit esse obligatū vel non obligatū.

Ad dicēdo aliqd e ptinēs repugnās e oppositio in adiecto. Assūptū
pbat. qz determinatio addit determinabili cui tñ repugnat. Di-
cendū q quibz h qd repugnat alteri nō ptineat ad ipm fm principalē ptinē-
tiā que est q ad sequētiā sui ex alio. ptinet tñ ad ipm fm min principalē
ptinentiā que e q ad elemēta siue ptes siue cōpositiōis. Uā cū ptinens diui-
dit in ptinēs sequēs r repugnās e diuisio analogi i sua analogata. qz pri-
us dicit ptinēs de ptinēte sequēte. Et e rō illi diuisiōis. qz aliqd dicit ptinēs
ad aliqd qd hz aliqū respectū ad aliud fm veritatē r falsitatē. Sz b
cōtingit duplr. vno mo qz respicit ppoem r e in ipa aliqñ includum. r sic e
ptinēs sequens. Alio mo respicit ppoem ppositam p quandam oppositi-
onē explicatā vel implicatā. r sic e ptinēs repugnās.

Ad quicqd repugnat alicui ppo nō e ptinēs ad eā. q nullū est perti-

Petri Myst. Fo. LXXXVII

nens repugnans. Dicendū q̄ quīs ptinēs repugnans nō ptineat ad al-
quā p̄pōnē sicut ptinēs sequēs p̄ modū sequēte. tñ ptinet ad eā sicut perti-
nēs repugnās p̄ modū oppositōis. 7 ideo dictū ē q̄ illa sit diuisio analogi
in sua analogata. in q̄ diuisiōe primū mēbrū est principalit̄. 7 q̄ nō o3 po-
steri analogatū pticipare nomē 7 rōnē cōis analogi. 8 etiā nō requirit q̄
ptinens repugnans sit ptinens.

Beinde sequūt r̄le. Prima ē possibili posito in esse
nllm sequit̄ impossibile. insup simplr positū ē admit-
tendū gnāl̄. Prima ps r̄le p3 p Arrest. in loci p̄noia-
tis: grā cui⁹ aduertēdū ē q̄ solet assignari inf̄ p̄pōem
de possibili 7 inf̄ p̄pōem possibilem dñā. nā p̄pō d̄ pos-
sibili d̄ p̄pō modalis modificata p̄ istū modū possi-
bile sine negatōe ipm d̄struēte. vt fortē possibile ē cur-
rere. si aut̄ p̄ negationē interimeret: tūc poti⁹ deberet
dici de impossibili: vt albū non possibile ē esse nigrū
.i. impossibile. Sed dicit̄ p̄pō possibilis q̄ sic se habz
q̄ q̄lrcūq; p̄ eā p̄cat snia totali p̄pōali: ita possibile ē
esse sumēdo ly esse gnāl̄ put aliq̄ pferēte aliquā posi-
tionē verā siue affirmatiuā siue negatiuā dicim⁹ ita
esse. Existo inferri p̄suetū ē q̄ aliq̄ p̄pō ē de possibili.
q̄ n̄ ē possibil̄ ecōtra. Ista em̄ ē de possibili oēs hoīez
possible ē esse asinū. 7 tñ ē impossibilis. 7 tñ nō ē de
possibili. Iuxta p̄dictā diffinitionē duplicat̄ expōsi-
tio hui⁹ dicti q̄ d̄r. possibili posito inesse nllm sequit̄
possible. vicz vno mō sic: si dē p̄pō possibilis 7 po-
nat̄ inesse. i. si pcedat ita esse de facto in re sicut ipa sūt
nllm sequit̄ impossibile: q̄ntis seq̄ posset falsum. Alio
mō expōitur sic. possibili posito inesse. i. data p̄positi-
one vera de possibili 7 ponatur inesse. i. si debite po-
natur in vnam de presenti: non sequitur impossibile.
Signanter dicitur vera: q̄ p̄positio falsa de possibi-
li est impossibilis: 7 ideo non est inconueniens si illa
que est sua de inesse sit impossibilis. vt hoīem possi-
bile est esse asinū: s̄sfr non frustra dicebat̄ si debite po-

Tractatus Obligatoriorum

nat in esse: qz si indebite: tunc euenire potest impossibile.

Hic pñr ponit autor aliqñs rlas de hac arte. Et primo vnaz ex q dependet tota ars obligatoria dicēs qz possibili posito inesse nullū sequit impossibile. Insup omne possibile simplr positu gnālī ē admittēdū. Et prima ps istius regule dupli exponit. Ano^o put possibile dicit ppōem possibilez. Alio mō put dicit ppōnē de possibili. et ppō dicit possibilis qñ fecat aliqd p eaz qd possibile ē esse a pte rei. vel qd possibile ē esse sic ppō fecat vt oēs hoiez esse rome. Sz ppō de possibili dicit qz modificat h mō possibile. vt omnem hoiez eē albū ē possibile. fm h qz si possibile fecat ppōez possibile tūc ē sensus. possibili inesse posito nullū sequit impossibile. i. si ppō possibil ponat esse vera simplr. vl si ponat ita eē in re sic fecat possibilt p eā. tūc nullū seqē impossibile. et ista expō magz deseruit ad ppositū. qz ex ista ppōe sic patuit in pncipio accipiunt obligatoria. h ois obligatio dī fieri ex h qz alicui aliqd pponit et si h eēt possibile. tūc dī sustinere ac si ita eēt. et dī rñs ipm dīfendē. ne ex illa admittōe possibilis cogat pcedē aliqd impossibile. Sz si exponat ista rla fm qz possibile fecat ppōez de possibili. tūc sensus ē si ppō de possiblt li ponat inesse. i. in vnā de simplici inherētia dūm sit de possibil vera. tūc illa posita nullū sequit impossibile. sic dicēdo. sortēs eē albū ē possibile. si mutar in vnā de simplici inherētia. dicēdo. sortēs ē albū tūc illa pot sustineri. et defendi absqz h qz sequat impossibile aliqd ex ipsa.

Af Si ista rla enet vera sequerē qz ista hoiez eē asinū ē possibile. sic dberet poni inesse. qz hō ē asinū. Dicendū fm tertiū. qz nō ē bñ posita. qz ipsa ē deponibilis et nō ponibilis. Sic enī pri^o dictū ē. illud solū ē ponibile qd ē necessariū vel possibile. itahūt ppō ē impossibilis. et qz debz intelligi regula si ppositio talis debite ponit inesse.

Elū quedā modificatōes solēt explicari qñen^o debite fiat positio inesse. Prima est qz si ponat in ppōe de possibili signū vñ aut ipm icludens: tūc loco talis signi dñt sumi ei^o singulares cōiunctum. et sufficit qz qlibet istaz seorsū pot esse vera. vt si dicat i omēs ptes p portionales linea pot esse diuisa i infinitas ptes linee pñt diuidi. ponit sic inesse: in has ptes pportōales linee diuidit: et in has linea diuidit etc. non aut sic. in oēs ptes pportionales linea est diuisa. Scda circūstantia modificatōis est qz si in illa de possibili pdictatū dictū referat ad materiale subiecti vt fiat sensus diuisus tūc ponendo illā in vnā de pñti debet sumi ipz materiale vl sibi equalēs. vt albū possibile est esse nigru. i. h subiectū est nigrum. sortēs line pedibus pot

ambulare: quilibet cunctis per hanc propositionem scaturit possibile est esse. Tercia modificatio si ponatur aliquod determinatio. quod repugnat copule de presenti. tunc omitti debet ponendo propositionem in una de presenti. ut forte possibile est cras currere. nam hoc est impropria. fortes currit cras ex hac propria parte regule sequitur secunda pars. quod ei sine exceptione ex possibile non sequitur bene respondendo impossibile. restat ut concedatur: omne possibile simpliciter admittendum. Quibusdam tamen aliter videtur super quod posterius erit regressio magis exposita.

Hic prout ponit quasdam modificationes quibus propositio de possibili debet circumstantionari ut sit vera. et sunt tres. Prima est quod si ponatur in propositione de possibili signum vel aut ipsum includens. tunc loco talis signi debent sumi singularia eius incommuncte et sufficit ut quilibet earum seorsum sumpta possit esse vera. ut si dicatur in omnes partes proportionales linea prout est diuisa in infinitas partes linea prout esse diuisa. ubi implicite ponitur signum vel. quod infinitum includit signum vel. que sic ponitur inesse. in has partes proportionales linea diuiditur et in has partes proportionales. et sicut dicitur de secunda. ut infra latius dicetur. Secunda modificatio. quod si in illa de possibili predicatum dicti referatur ad materiam subiecti ut sit sensus diuisus. tunc ponendo illam in una de presenti debet sumi ipsum materiale vel equiualeans sibi. ut album possibile est esse nigrum. que sic ponitur inesse. id est subiectum album est nigrum. Tercia modificatio est. si ponatur in propositione de possibili aliqua determinatio quod repugnat copule de presenti tunc talis determinatio debet omitti ponendo propositionem in una de inesse. ut fortem possibile est cras currere. nam hec est impropria. fortes currit cras. debet ergo sic poni inesse fortes currit. Et sicut dicendum est hic. fortem cras pinedere est possibile quod sic ponitur inesse. fortes comedit. quia illa determinatio cras repugnat verbo presentis temporis. quare est deponenda. Tunc ibi (Ex hac prima) declarat secundam partem regule. scilicet quod possibile simpliciter positum est generale addito. quod si possibili capiat cum aliquo impossibili copulatiue saltem tunc non est admittendum. cum tunc tota propositio sit impossibilis. ut dicendo fortes currit. et homo est asinus. Quod autem sequitur ex prima manifestum est. quia ex positione possibilis nullum sequitur impossibile. ergo est admittendum.

Quare ista propositio linea potest diuidi in infinitum. non debet exponi per actum completum. ut sic dicatur. linea est diuisa in illas. et in illas partes. Quoniam duplex est potentia. Quaedam est que reducit ad actum completum. Alia est potentia que reducit ad actum incompletum. sicut potentia diuisionis continetur in infinitum. quod nunquam in infinitum linea est diuisa. et talis potentia debet exponi per actum incompletum. sicut ista propositio linea potest diuidi in infinitum. debet sic exponi. linea diuiditur in infinitum. in qua proponitur (diuiditur)

Tractatus obligatoriorum

nō dicit cōpletionē actus. sed dicit ipsum actū in fieri tñ. qz nūq̃ fm actū completum linea est diuisa in infinitū. 7 tunc singula: ta debent capi in cōiuncte. sicut fuit de illa. in omnes proportionales linea potest esse diuisa. Sed ista eua potest parere quinq̃ filios debet poni inesse sicut illa in qua ponitur signum vniuersale. Et ratio est. quia sicut signum vniuersale facit terminū stare pro omnibus siue pro multis. sic etiam quinq̃ 7 quodlibet aliud nomen numerale. Debet igit̃ sic poni inesse berta parit hunc filium berta parit istum filiū.

Secunda regula est. omnes nre rñsiones 7 opposi-
tiones tempore obligationis facte reputari dñt tāq̃
facte p eadem mensura tps vel instantis. 7 ad omne
imptinens eodem modo est respondendū ac si nunq̃
esset obligatio facta. Prima pars regule patz. nam si
sic aliq̃s posset concedere duo cōtradictoria. Secun-
da pars patet exemplo. vt sit ista posita. tu es rome:
7 admissa deinde ponatur aliq̃s homo ē pisius. qz est
imptinens et vera ip̃a est concedenda. Ad omne em̃
imptinens sñr est rñdendū infra temp⁹ sicut extra. s.
sue scationis qualitatem.

Hic ponit scđam regulā regulantē pcessum hui⁹ artis. q̃ cōtinet duas p-
tes. Prima est. oēs nostre rñsiones 7 oppōnes tpe obligatōnis facte de-
bent reputari tanq̃ facte p eadem mensura tps vel instanti. Scđa ps ad
omne imptinens eodē mō est respondendū ac si nunq̃ eēt obligatio facta
Primum patet. qz nisi sic aliquis cōcedere posset duo cōtradictoria. cuz
cōtradictio nō sit nisi inq̃tum ppōnes referunt ad idē tps. sed oppōnes
obligata nititur ducere respondentē ad metā redargutōis. vt. s. concedat
duo cōtradictoria. q̃ necessarium est qz referant̃ ille ppōnes ad idē tps
quia nisi sic non essent cōtradictorie. Scđm pz. qz imptinens nihil facit
ad veritatem vel falsitatē ppositionis. q̃ est admittendū iuxta qualitates
sue significationis.

Aī ista ppō tu non es obligatus ē imptinens ad istā om̃is hō est ro-
me. 7 est admittenda primo loco posita. sed secundo loco posita est
neganda. q̃ ad ppōnem imptinentem non eodem modo rñdet. Dñm qz li-
cet talis ppō sit eadem fm terminos. tñ variat̃ fm scationem qñ est prio-
loco posita 7 postposita. qz secundo loco posita est ptinens repugnās. sic
autem non erat qñ fuit primo loco posita. quia tunc fuit possibilis 7 vera
et ergo non est vna ppositio. Et quando replicatur ista ppō. tu nō es obli-
gatus secundo loco posita. non est neganda. Probat̃. qz nō est pñes re-
pugnans ppōni prius posite. Dñm qz dupl̃r dī aliqua ppō repugnans.
vno modo. qz repugnat ppōni prius posite 7 sic ista est imptinens. quia

Petri hys. Folio LXXXIX

non habet aliquā repugnantia ad pponem prius positā. Alio modo dicitur ppō prius repugnans. qz repugnat actui facto p rñdentem. et sic ista est inuicem repugnans. qz repugnat actui facto p respondentem. Et ita dicitur qz istius non sit pertinens repugnans ab obligatum. est tamen repugnans ad actum.

¶ Propō primo. scdo aut tercio loco posita sp hz eandē veritatē et falsitatē. qz eodē mō est cōcedenda vñ neganda. Ddm qz oēs ppōes necessarie aut impossibiles sp hñt eandē veritatē et falsitatē et etiā eandē significatiōem. non autē ptingens. qz ppositio cōtingens posita in vno loco pōt habere respectū ad ppōem quā nō habuit posita in alio loco. et iō nō habet in diuersis locis eodē mō affirmari vel negari.

Tercia regula. sicut infra idē tps obligationis nunqz ppōes sibi inuicē pdictorie sūt pcedēde aut negāde ita ois ppō a rñdente sel admissa fm aliquē statū sp infra tps obligationis qtienscūqz pponatur ē fm eūdem statū sustinēda pz. qz oēs respōsiones reputātur tanqz facte p eadē mensura adeqte. et sic n pñt cōcedi pdictoria. vñ ppō sel pcessa dz infra idē tps obligationis sp pcedi qtienscūqz et in qcūqz loco fuerit pposita. nam si nō. tūc sua contradictoria eēt cōcedenda.

Hic ponit terciā regulā dicēs qz infra idē tps obligationis nūqz simul sunt pcedēde aut negāde ppōes ptradictorie. et ois ppō a rñdēte sel admissa fm aliquē statū sp in eodē tpe quocūqz mō pponat ē fm eundē statū sustinēda. Dicit (infra idē tps) qz in diuersis tps obligatiōis pñt admitti duo cōtradictoria. Ad regulā est. qz si admitteret duas ptradictorias cessaret tps obligatiōis. qz oēs ppōes plate reputant p vno instanti tps plati. et p tali non possunt contradictorie concedi.

¶ Aliqua est ppō qz si primo loco ponat nō est rñdendū eodē mō ad ipsam sic si poneret in obligatiōe. qz secūda ps regulā est falsa. Aliis pbat. qz ad ppōem primo loco positā rñdet p admitto. sed in tpe obligatiōis rñdet p cōcedo. Ddm qz ista regula est intelligenda qz eodē mō est respondendum qrtum ad affirmatiōē et negatiōē. licet nō eodē mō qrtū ad modū affirmatiōis et negatiōis. siue qrtum ad illa qbus exprimit talis affirmatiō vel negatiō. qz extra tps obligatiōis talis affirmatiō exprimit p admitto vel nō admitto. s infra tps obligatiōis p concedo aut nō concedo. Vel ddm qz eodem modo rñdendū est qrtum ad statum. s admitto et concedo pertinent ad eundem statum.

Quarta regula. oē sequēs ex bñ concessio vñ pcessis aut opposito bñ negati vñ bñ negatoz. vñ ex oibz siml

Tractatus obligatoriorum

infra tempus obligationis sp est pcedendū. Patz. qz
si non tūc opteret oppositū concedi. qd ē inconueni-
ens. ⁊ pari mō repugnans pdictis aut alicui pdicto-
rū: negādū ad sensum premissum. Quinta regula. nō
est incōueniēs q rñdens ifra tps obligationis pcedē
se fateat falsum aut male rñdere. s si cessante tpe obli-
gatiōis cogat pcedere se male rñdisse ifra tps. tūc du-
ct⁹ ē ad metā redargutiōis. Prīa ps pz. qz oē possibi-
le admittit in hac arte. s ad aliq̄ possibilia seq̄t vt fate-
atur se pcedere falsum ⁊ male rñdere. put inferi⁹ pate-
bit ex pctica. g. Scda ps pz. qz extra tps rñdendū ē si
cut ē in re. si g tūc cogat pcedere male rñdisse ifra tps
pz ppositū. Sexta est. aliq̄ ppō ifra idē tps obliga-
tionis vno loco posita ē ptinēs ⁊ pcedēda q si in alio
fuiſſet pposita foret negāda. pz exempli grā. vt posita
ista ⁊ admissa: oīs hō ē rome pponat ⁊ ista. tu es hō
dz pcedi. qz ha ⁊ iptinens. deīn tu es rome ipa ē pce-
dēda qz seq̄ns est obligatio bñ pcesso. Si hō ista. tu
es rome fuiſſz pposita scdo loco. ⁊ ista tu es hō tercio
loco. tūc fuiſſet ytraq̄ negāda. qz prima illaz ē falsa ⁊
iptinēs. scda repugnat pposito bñ negato. Septima
est. ad oē simplr nccariū vel ipossibile sp ē rñdēdū pfi-
mili rñsione. Patz ex suo opposito. nā sic possibile ē ad-
mittendū ⁊ sub forma positi ppositū est pcedēdū. sic
ipossibile simplr nunq̄ ē admittēdū sed sp negādū. et
nccariū simplr sp ē admittendū. Bicif at de nccario ⁊
ipossibili simplr: qz aliqd dz nccariū aut ipossibile fm
qd. videlz ppē lapsū tps vt talis tu fuiſti rome tu nō
fuiſti colonie q̄rū q̄libet potest aliq̄n eē ha ⁊ aliq̄n fal-
sa ⁊ tñ postq̄ fuiſti rome de cetero nō pt ista fieri vera
tu non fuiſti rome. Hec igitur sunt documēta capita-
lia huius artis et magis generalia ad que aspiciens

nouitius studiosus repellere potest tela quelibet sibi obiecta: Deinde quedam alia min⁹ principalia tangi poterūt in hui⁹ artis exemplari practica prout oportunitas dabit

Hic p^{ri}mo ponit alias regulas p^{ro} ordinē. Quarta est. q^{uod} omne sequēs ex bene p^{re}cesso vel bene concessis. aut ex opposito b^{ene} negati aut bene negato^{rum} vel ex omnib^{us} simul infra idē t^{em}p^{us} obligationis sp^{ecies} ē admittendū. Ratio regule est. q^{uod} nisi sic oporteret oppositum concedi. q^{uod} est incōueniens. Et si milititer repugnans p^{re}dictis aut alicui p^{re}dicto^{rum} est negandū ad sentium p^{ro}missum. Quinta regula est. non est incōueniens infra t^{em}p^{us} obligationis q^{uod} r^{ati}onē cogatur concedere falsa aut male r^{ati}onē. sed si cessante tempore obligationis diceret se concessisse falsum aut male r^{ati}onē ducit^{ur} est ad me tam redargutionis. R^{ati}o p^{ri}mi est. q^{uod} omne possibile est cōcedēdū in hac arte. sed ad aliqua possibilis sequit^{ur} vt se fateat^{ur} concedere falsum et male respondere. vt p^{ri}us in exemplis. q^{uod} non est incōueniens hoc concedere. R^{ati}o secundi est. q^{uod} extra temp^{us} obligationis est respondendū sicut est in reuerentia. si ergo cogat^{ur} male se r^{ati}onē extra temp^{us} obligationis. patet p^{ro}positū. Sexta regula est. aliqua p^{ro}positio infra tempus obligationis vno loco p^{ro}posita est p^{ri}mens et cōceditur. q^{uod} si alio loco fuisset posita esset neganda. vt exempli gratia. quando ponit^{ur} ista. omnis homo est rome est admitenda et cōcedenda. q^{uod} est possibilis. si tunc ponat^{ur} ista. tu es homo. debet concedi. q^{uod} est vera et impr^opriens. deinde si ponat^{ur} ista. tu es rome debet cōcedi. q^{uod} est sequens ex obligato bene concessio. et est in illis trib^{us} bon^{is} syllogism^{is}. sic arguendo. omnis homo est rome. tu es homo. ergo tu es rome sed si tertia fuisset posita loco secūde. et secūda loco t^{er}cie. tūc vtraq^{ue} fuisset neganda. q^{uod} p^{ri}ma illarū. s. ista. tu es rome est falsa. demonstrando alit^{er}. et t^{er}ciū secūda repugnat posito negato. Septima regula est (ad o^mnē simpl^{iter} necessariū vel impossibile est respondendū contumeli resp^{on}sione) q^{uod} semper necessariū est admittendū et impossibile est negandū. Et dicitur notanter (simpliciter) quia dupliciter dicitur aliquid necessarium. Vno modo ex habitudine terminorum. vt homo est animal ibi est naturalis habitudo terminorum. Alio modo aliquid dicitur necessarium s^{ed} quid ex euentu. sicut sortem heri concessisse est necessariū postq^{uam} concessit. et ex casu ibi posito est impossibile ipsum non concessisse heri. Unde quod est simpliciter necessarium semper debet negari vbiq^{ue} ponit^{ur}. et q^{uod} est simpliciter necessarium semper debet admitti vbiq^{ue} ponitur. et quod est ex euentu necessarium. vel impossibile potest negari et concedi s^{ed} q^{uod} in diuersis locis ponitur.

Sequūt^{ur} ig^{itur} exēpla ad sup^{er}dicto^{rum} pleniorē declarationē: dicat opponēs ad r^{ati}onē pono tibi istā: alter istoz est asin^{us}: admittenda est si sit possibilis: Deind^e opponens dicat p^{ro}pono tibi eandē p^{re}cedenda est: q^{uod}

Tractatus obligatoriorū

omne semel admissum quatenuscumque proponitur est procedendum ut dicitur tertia regula. deinde proponatur isto. unde istorum est asinus. ipsa est procedenda iuxta secundam regulam quia est vera et inpetuens. deinde proponatur: alter istorum est asinus. si concedis arguitur quod te sequitur enim unde istorum est asinus et alter istorum est asinus. igitur uterque istorum est asinus quod est impossibile igitur male fuit concessa si negas arguitur contra te quia ipsa est bene admissa et concessa et per consequens quod quatenuscumque proponitur est concedenda. Responsio quod ipsa non proponitur iterato in simili sensu seu forma sicut ab initio fuit posita admissa et promissa concessa quia in priori: alter tenebatur indiffinitum et in secunda vice tenetur relative et sic non proceditur iuxta regule intentionem. Secundum exemplum pono tibi ista omnis homo est rome admittenda est quia possibilis: deinde dicat opponens propono tibi eandem concedenda est quia bene semel admissa sub eadem forma proponitur: deinde proponitur ista tu non es obligatus si tu eam negas ipsa est inpetuens et extra tempus obligationis est concedenda igitur infra tempus est concedenda tenet consequentia per secundam partem secunde regule. Si concedas quod ipsa est inpetuens et falsa. quia positio et admissio te obligauerunt. Responsio neganda est. quia regula intelligitur ceteris paribus. quia igitur hec propositio variatur in veritate et falsitate ante obligationem et post. hinc est quod non impeditur intentio regule aliter ad eam respondendo infra tempus obligationis et extra obligationem. sicut aliter respondet ad ista sortes currit ipso currente et ipso descente. Tercium exemplum. ponatur tibi ista. tu non loqueris. admittenda est cum possibilis sit. deinde si proponatur est concedenda. deinde proponatur tibi ista. tu aliquid concedis: si concedis hoc sequitur quod tu loqueris. Responsio positum est admittendum

dū: et deinde ppositū ē concedendū: deinde cū hec p
 ponitur. tu aliqd concedis negāda est. Et cū replica-
 tur. seqtur si tu negas aliqd q tu loqueris verū ē. Et
 cū dī. tu negasti q aliqd concedebas. negatur q̄uis
 fm rei veritatē ita sit. tñ negandū est ppter repugnā-
 tiā ad obligatū. nō em̄ est iconueniens negare ppiū
 actū si obligatio requirat. Quartū exemplū p̄dicto cō-
 simile. ponatur q a sit p̄dicatū alicui? p̄pōis q̄ admiſ-
 so et concessio pponatur tibi ista. nullū a. est p̄dicatū q̄
 concessa. pponatur tibi ista. nullū p̄dicatū ē a. si conce-
 dis tu concedis p̄pōem i q̄ p̄dicat a. et sic facis p̄po-
 sitū. si negas arguitur p̄ te. nā bñ seqtur. nullū a. ē p̄di-
 catū. igr̄ nullū p̄dicatū ē a. et añs ē concessū. igr̄ p̄ns ē
 cōcedendū. Rñsio q̄ ista nullū a. ē p̄dicatū. cōuertitur
 in istā. nullū p̄dicatū ē a. et q̄ h̄ cōseqntia nullū a ē p̄di-
 catū. igr̄ nullū p̄dicatū ē a: est concedēda q̄tiēscūq̄ fu-
 erit pposita: et q̄ istā. nullū a ē p̄dicatū concedit si fue-
 rit pposita. ita hāc nullū p̄dicatū ē a. tenetur cōcedē.
 Et ad instātiā q̄ instatur q̄ si concedis eā tu cōcedis
 p̄pōem in q̄ p̄dicatur a: debet rñdens dicē q̄ nō cōce-
 dit istā: tu concedis eā. s. p̄pōem q̄ ē p̄sequēs: et tñ q̄ti-
 enscūq̄ sibi pponitur dīz conseqns concedere: simi-
 liter etiā totā conuersionē positā dīz concedere. et tam̄
 negare se concedere ipsam. aliud em̄ ē concedere pro-
 positionē aliquā alicui ppositā: et aliud ē concedere
 se eaz concedē q̄ ppositio et concessio ppositionis se
 habēt iptinent et sic vt prius continget vt respondēs
 infra temp⁹ obligationis teneatur negare ppiū suū
 actū. Quintū exemplū ponatur has ppositiones ad
 inuicē conuerti: de⁹ est et homo ē asin⁹ quo admiſso
 q̄ possibile est: pponatur eadem ipa erit concedēda

Tractatus obligatoriorum

deinde pponat ista. de² est. cōcedenda est: qz ad omne necessariū est sp eodē mō rñdendū. qua pcessa pponatur ista. homo est asin². neganda ē qz ipossibilis. Sz contra. omne ncēariū est pcedendū. sed ista hō est asinus pueritū cū ista. s. de² est. q est ncēaria. igit est pcedenda. igit male rñdens eā negat: Vel aliter admissio posito pponat ista. de² est igit hō est asin². si cōcedas contra ad oēm pñam eodē mō rñdendū est infra tps z extra. sed extra negat. igit et infra tps. Si negas. cōtra oīs pñā ē bona et pcedenda in q arguit a pueribili ad pueribile. sed hic arguitur a pueribili ad pueribile. igit male fuit negata. Vel posset primū positum magis specificari. sic videlicet. ponat q ista ad inuicem conuertant. deus est z hō est asinus. significando pñse deū eē. z tunc pducatur rō psequenter vt pmissum est. Pro responsione ad pdicta posita: in qb² tangitur aliquat materia impōis: est notandū. q qñs impōes factas tpe obligationis rñdens debeat sustinere. tamen fm rei veritatem non sunt vere impōes. non em si dicam pono q ista. homo est asin² fctet deū esse ex h² vere ita est q sua fctio est mutata. Et p tanto sñr ad eas est respondendū tanq nulla impō esset facta. Et assignatur regula q oē impōitū ē imptinēs sue impositioni. Verbi gratia sorte corrente z platone disputante. si dicat. pono istas pueri seu idē fcare. s. sortes sedet z plato disputat. q admissa. s. ponat hec. sortes sedet. negāda est. qz falsa z imptinēs. Rursus si dicatur. hō est dictio dissyllaba. hō currit. aliter accipitur in prima li homo q in secunda. nā in prima ponitur pdicatū quod competit voci fm se. z importat passionem vocis. sed in secunda accipitur p re ad

extra. que significatur p̄ vocē. Ibi modo dū dicuntur tales. deus est. et homo est asinus conuertuntur vel idem significant. Et similiter dū dicitur. deus est. et homo est asinus non eodē modo sumuntur huiusmodi orōnes nam primo accipiuntur tanquā p̄ seipsis et attribuunt eis proprietates propositionales que eis puenienter p̄nt inesse sed in alia vice ponuntur absolute et accipiunt p̄ ipsis rebus. Et hiis memoriter retentis facile r̄ndetur ad plura p̄ recitata. Verbi gr̄a. ponatur istas p̄uerti et idē scire. deus est. et homo est asinus. r̄ndens admittat. et si ponatur pcedat. Hāc etiā pcedat: deus est quatenus quibz et vbicūqz pponatur. Contra negare debet hominem esse asinum vbicūqz et quatenus quibz pponatur. Itē negare d̄z hāc. deus est. ergo homo est asinus. Tunc ad replicā. omnis p̄na cuius āns et psequens vere puertitur et idē p̄cise scant est bona et pcedenda. Et huiusmodi consequētie. deus ē. ergo homo ē asinus āns et p̄ns vere puertitur et idē p̄cise scant. hec minor simplr̄ ē falsa ut p̄t ex primo documento huius exempli. tñ r̄ndens p̄p̄ obligationē h̄z illud admittere. et ideo h̄z minore concedere. Et qñ inferatur est pcedēda. ecce p̄t pcedere q̄ est concedenda. Et si vltērū inferatur: et tu non pcedas eā. igr̄ male respondes. etiā p̄t hoc pcedē tanquā p̄tinēs. I. s̄m rei veritatē bñ r̄ndeat. cū iuxta reglas huius artis pcedat. Neqz hoc est inconueniēs quē admodū homo tenetur qñz negare suū p̄p̄uiz actū q̄ in p̄posito casu praticare posset s̄ikem modū r̄ndēdi ut si inferatur. ista p̄na est concedēda. placet deū cū sub iūgitur et tu nō pcedis eā. p̄t negare p̄p̄uiz actū sepius p̄tingit ratione obligationis p̄tingēs. Multū igr̄ confert aduertere qñ arguitur ab acceptione p̄ passione

Tractatus obligatoriorum

votis ad acceptionē p reb⁹ ad extra ppter qđ nō est
neccevalere argumentū. Qz si dicat. cessat tps obliga
tionis. tūc infra tps male respondisti. rñdens dz hoc
negare. qz bñ z ptinent rñdit. pñ tñ pcedere extra tps
se concessisse male rñdisse infra tps. qz hoc fuit ptinēs
sequens. Et si dicat. tu negasti pñam cui⁹ añs z pñs
vere conuertebant pñ ex supra dictis q non vere cō
uertebant: z nūc absolut⁹ ab obligatione dz illud ne
gare. z sic appet eū infra tps bñ rñdisse. Sane instari
solet multū appenter contra pñdicta. presertim qz ad
missam hanc. s. hō est asin⁹. pñerit cū illa ppōne: de⁹
est. Contra arguit. nā hec. homo ē asin⁹ necessario si
gnificat hōiem eē asinū ita q aliter nō pñt scare. igr ma
le admittebātur q possit conuerti cū ista. deus est. cō
seqñtia supponitur bona. z añs pbat. nā da oppositū
q scare possit hōiem eē aīal. seqñtur pñma q non scarz
iuxta impōem suoz terminoz. Datet pñā. qz termini
ei⁹ sunt homo z asin⁹. si igr non scaret hōiem esse asi
nū. videtur non scare iuxta terminos suos z termino
rū scationē. B aut ē inconueniēs. qz scatio totius re
sultat ex scatione ptiaz. Tūc scdo sic. qz innouata im
positione hec est vera: hō est asin⁹. sicut hec est nūc ve
ra. hō est aīal: nā extrema harū sunt eadē. igr sicut ve
rū est dicere q homo est aīal: scet hōiem eē aīal. ita
de alia erit verū dicere q scet hōiem esse asinū. His
instantijs rñdetur sustinendo phabita. Eñ negandū
est q hec. homo ē asin⁹ non pñt aliter scare q hōiez eē
asinū. Et ad pñbationē qñ dicitur. si posset aliter sca
re: tūc non scaret iuxta impōem suoz terminoz. Re
spondetur simplr negando consequentiā. pcedenduz
tñ est q potest scare non significando iuxta hanc im

positionem suorum terminorum quam modo habet et que
refertur obiectaliter usque ad has res determinatas. que
sunt homo et asinus. Et si tunc inferatur quod non scaret
iuxta significationem vel impositionem suorum terminorum
argueretur negative ab inferiori ad superius cum ne-
gatione. Ad istam secundam instantiam responderetur conce-
dendo quod hec est vera. homo est asinus? innouata im-
positione terminorum. et negat pernam qua dicitur. igitur sicut hec.
homo est animal significat hominem esse animal. ita hec. homo
est asinus? scabit hominem esse asinum. Cuius causa est. quia predicti
accusatiui stant per ipsos rebus que sunt homo et asinus. Sed
quia dicitur. ista est vera: homo est asinus? predicti nominatiui
non accipiuntur determinate per ipsos rebus eisdem que sunt
homo et asinus: sed vel per ipsosmet vocibus. vel generaliter ad
aliquam scata respectu que pertingit esse conformitatem rei intel-
lecte ad intellectum. Si autem secundum rei veritatem animal est asinus? pro-
prie imponem pernam idem scaret. sicut iste voces tullius? marcus?
et cicero scant eundem hominem synonyme. sed secundum rei veritatem
ita se habent. tunc quemadmodum verum est quod iste due. tullius? est
homo. marcus? est homo. scant ciceronem esse hominem. pari modo iste
due. homo est animal. et homo est asinus? pcederetur idem scare.
et ista. homo est asinus? scaret post veram imponem hominem esse
animal. et sic nullum sequitur inconueniens. Exemplum sextum
imponat li. a. ad sciendum tantum quantum ois homo. et b. quantum animal
quo admissio proponitur. a est b. Si negetur. non ois ho-
mo est animal. igitur a est b. Tenet pernam. quia asinus et persequens
idem scant. Si concedatur: contra nullum b est a. quia a non
est b. consequentia tenet et a non persequens. quia nullum animal est
ois homo. ergo nullum b est a. persequentia tenet ab equa-
lenti ad equalens. Rursus huic exemplo diuersimo-
de a diuersis. Quidam iuxta legem huius artis admittunt

Tractatus obligatoriorum

positū. deīn negāt hāc. si pponatur. a est b. qz īptinēs
et extra negaretur. Et ad pbatōnē cuz dī. oīs homo
est aīal. igr a est b. tenet conseqntia ab equalēti ad eq-
ualens. negatur conseqntia. 7 conceditur q equalēt.
aliē tñ obligat^r hz hoc concedē ratione obligationis
q̄uis aliter sit fm rei veritatē. Et si vltēr^r inferatur.
tu negas p̄nam q̄ arguitur ab equialēti ad equalēs.
igr male rñdes. Patet ex supradictis non esse incon-
ueniens q̄ respondens fateatur infra tps se male re-
spondere qñ obligatio aliqua illud exigit. Alij aut ali-
ter rñdere consueuerūt 7 bñ. qz non attendūt ad lege-
artis obligatorie: nec induūt formā e^r q̄ est obligat^r.
S3 tan q̄ rei xitas ita eēt q̄ a 7 oīs homo idē fcarēt.
sīlr b 7 aīal. Et tūc concedūt q̄ a est b. non d3 sic puer-
ti. in subiecto eīn e^r complectitur signū vltz termin^r
p̄munis. 7 ḡ pmo d3 resolui sic ista. nemo ē asin^r 7 sic
ista a est b. non d3 conuerti simplr. qz ē vltis affirmati-
ua. 7 ḡ debet conuerti p accidēs sic resoluiatur pmo
in istā. omnis homo ē b. 7 illa conuertitur sic. ḡ aliqđ
b est a 7c. qz nullum aīal est oīs homo. Et pari modo
a est aliquid: 7 tñ nihil est a. qz omnis homo est aliqd
7 tamen nihil est oīs homo. Et ea consideratione con-
sīlr concedentur q̄ a videt b. 7 tñ b non videretur ab
a. vt stāte ipositione priā: 7 cū hoc q̄ oīs homo videt
seipm 7 nullū aliđ aīal. tūc a vidz b. qz oīs homo videt
aliqđ aīal: 7 tñ b non videtur ab a. qz falsuz ē q̄ aliqđ
aīal videtur ab omni hoīe: zāis proportionabiliter
ex consimili radice. Et hec consideratio non videtur
contemnen da. quia fm aliā 7 aliam considerationem
non est inconueniens aliter 7 aliter rñsiones variare
Exēplū septimū. iponatur li a ī ppositiōe xā ad signū

ficandū asinū. in ppōe falsa ad scandū hominē. in du
 bia ad significandū q̄ntū hoc complexum. homo vel
 aliud ab homine. Beinde pponatur tibi ista. homo
 est a. si pcedis et cū sit iptinens est vera. et sic sciat asinū
 et sic cōcedendo hō ē a. tūc concedis hoīem eē asinū.
 Si negas. tūc cū sit imptinens ipsa erit falsa. et sic a si
 gnicat hoīem. et p p̄is negas hoīem esse hoīem. Si
 dubitas. tunc dubitas istā. hō est hō. vel q̄ non ē du
 bia aliud ab hoīe. Circa hūc modū obligandi p impo
 sitionez est controuersia inter famosos. Mā Burida
 nus non admittit tale genus obligationis assignans
 cām. q̄ constitutio ppōnis p̄supponit dictiones iam
 esse impositas ad significandum: sed hic mod⁹ obli
 gandi p̄supponit econuerso propositionē eē constitu
 tam: et esse veram aut falsam. et deinde dictioni adue
 nire scationē p impositionem. et sic est repugnātia in
 hoc genere positionis. Marsilius autem vniuersalis
 et simpliciter admittit tales impositiones iuxta hui⁹
 artis principiū. s. omne pōibile si ponat est admittē
 dū. Saluo autē meliori iudicio eligi p̄t via media. Cō
 stat autē q̄ iste mod⁹ impōis p̄tendit p̄currere sūl tem
 pore impōem dictionis cū constitutione ppositionis
 q̄uis fm naturā p̄supponit veritas i ppositione aut
 falsitas. Sed aliq̄ sunt ipositiones vbi exp̄sse apparet
 repugnātia. Et si dicat. iponatur li a. in hac ppositio
 ne. hō est a. si sit falsa ad scādū hoīez. et si sit vera ad
 scandū asinū et c̄is. Contingit etiā sūl p̄currere et sese
 ppati. vt si dicat. currens est a. que p̄t poni alicui. vt a
 scet hoīem si sit falsa. et asinū si sit vera. nec q̄ sic disti
 guūt volūt fugere practicā hui⁹ artis. sed ostendere
 volūt p̄ditionē impositionis et obligationis. Cū ad
 misso posito vlr q̄nz pponitur ista. homo est a. negat

Tractatus obligatoriorū

qz impitincens et extra negaret. Et cū dicitur. si sit falsa tūc
sciat hominem. et per pñs negando hāc. hō est a. tu negas
hōiem esse hōiem. negat hec vltima consequentia: si-
cut in silib⁹ dictū est sup. qz hec. hō ē asin⁹ cōcedit cō-
uerſi cū ista. deus est. et tñ qñtenscūqz pponit ipa vna
pcedit et altera negat. Pari mō est doctorū autōz cō-
trouersia circa aliū quēdā obligatiōis modū. s. depē-
dētis. Exempli cā si dicat. peto vt pcedas pñū a me
tibi ponendū pponendū. deinde pponi pñ pmo loco
ppō impossibilis. Ideo dicit Bernard⁹ qz talis obli-
gatio nō ē admittēda. qz qñz respicit ipossibile. Mar-
silius autē indrñter admittit. Et deinde si primo ppo-
nat. hō est asin⁹. negat eā. deinde qñ instat. tu debes
pcedere primū tibi a me pponendū sed hec ppō. hō
est asin⁹ est pñio posita. igit est a te pcedenda. Rñdēt
qz est pcedēda. et pñr pñ aliqz cōcedere se male rñdere
meli⁹ tñ ad illā rñderet in eadē forma rñdens dicens
admitto admittendā. nego negādā. et dubito dubitā-
dā. Octauū exemplū. in q incōplexū ponit ad cōple-
re scandū. Imponat em̄ qz a. scet adequate tñ qñtuz
illa oñ. deus est. qua admissa pponatur tibi a. Si cō-
cedis cū sit impitincens. et extra nō pcederetur male rñdēs.
Si negas vel dubitas tūc negas vel dubitas hāc. de-
us est. Rursus scet a alteram istaz. deus est et hō est
asin⁹. et te nesciente sit rei veritas qz scet illā. de⁹ est.
tūc pponatur ista. a est verū. si pceditis arguitur sic. a
est verū. et a est. hō est asin⁹ p dubiū. ergo hec hō ē asi-
nus est vera. Si dubitas instatur sic. nā hanc. de⁹ est
scis esse verā: et a est hec. de⁹ est. igitur a scis esse verū
igit nō dubitas a esse verū. Ad primā hoz rñdetur a

quibusdā non sūm practicā hui⁹ artis. neq; sub forma obligationis. s; tanq; veritas ita se haberet. vnde ad misso posito si eis pponatur a pcedūt. Qui⁹ sile tactū est in exēplo septimo. Alij respondēt iuxta pcepta h⁹ artis. nā ad misso posito cū pponitur a. nec concedūt nec negant neq; dubitant. q; est imptinēs ⁊ extra tps neq; pcederetur neq; negaretur neq; dubitaretur. Et si dicatur. a est ppositio vera q; cōuertitur cū ista. deus est put tibi constat ex posito. ig; debes ipm concedere. Patet rñsio ex lib⁹ sup tactis frequenr. Cōceditur em q; a sit cōcedēdū. ⁊ tñ q; tienscūq; pponitur neq; conceditur neq; negatur neq; dubitatur. Ad scdm d; dubitādo vtrūq; p se acceptā. licet copulatiue nō est dubia. Beinde qñ d; hāc: de⁹ est: scis eē verā. ⁊ a est hec. de⁹ est d; q; illa est dubia. deinde si inferatur. ig; a scis esse verum. Rñdetur q; non ē inconueniēs vnum eē scitum vno modo. ⁊ ignoratum alio modo. q; scire d; multiplr. s; vel in se vel ppria forma. aut in suis principijs. aut sicut scituz remotū put alibi solet determinari. Alij aliter dicunt ad istā. ⁊ dicūt q; ista d; distingui venes sensū cōpositū ⁊ diuisū. Si em est cōposita sic est neganda. q; valet tñ sicut tu scis hanc cōpositionē siue ppositionē. a est verū. ⁊ hoc est falsū Sed si sit diuisa est vera. ⁊ est sensus. scis esse verum id est tu scis hoc quod est a. esse verum. ⁊ sic est vera. quia hoc quod est a. est ista ppō. deus est p casum. et hanc scis esse veram. Et isto modo plures ppōnes possunt solui. vt ista. tu scis aliquam ppositionem esse veram quam nullus homo scit esse veram. ⁊ similiter si dubitas hanc ppositionem esse veram. ⁊ similiter tu scis omne verū. Exemplum nouū. sit rei veritas

Tractatus obligatoriorum

q tu sedeas. et ponatur tibi ista. tu es rome et tu sedes si negas tunc negas copulatiua tuam cuius quilibet pars est a te concedenda. scilicet prima: quia posita: secunda quia vera et impertinens. Item si negas proponitur tibi ista. tu sedes. Eodem modo arguitur si dubitas. si concedis. contra. tu non es rome vel tu non sedes si tu es rome. igitur tu non sedes. Tenet prima a tota disiunctia cum obstructione vnius partis ad alteram eius partem: et minor est posita. Si autem prima copulatiua pcedis aut dubitas tu pcedis aut dubitas propositionem falsam et impertinentem scitam esse tale. Nota quod aliqui in isto casu negant istam esse falsam. tu es rome et tu sedes. quia hic tu sedes: igitur est vera: tu sedes. ut patet per Aristotem. in postpredicamentis. qui dicit quod hominem esse conuertit cum propositione que dicit hominem esse. et hec est concessa. tu es rome. igitur sequitur quod ista copulatiua sit vera: quia ad veritatem copulatiue exigitur utraque pars esse veram et impertinentem scitam esse talem. Respondetur admissio posita. negando copulatiua. scilicet hanc. tu es rome et tu sedes. Et cum dicitur. tu negas copulatiua: cuius quilibet pars est concedenda. Istud est negandum postquam copulatiua secundo fuerit posita. tunc enim ista. tu sedes. licet sit vera. tamen est pertinens repugnans ut deductum est. ut si ista. tu sedes fuisset proposita secundo loco. et copulatiua tertia loco: tunc ambe essent concessae. scilicet prima quia vera et impertinens. et copulatiua tanquam pertinens ex concessis. Nunc vero secundum alium ordinem utraque est neganda. et hoc concordat cum vno principio huius artis superius prelibato. Quod eadem propositio secundum vnum ordinem situm habet vnum statum. et alibi habet alium statum: ut etiam in tali exemplo patet nam te exite in sancta colonia ponatur tibi ista. omnis homo est rome. qui admissa. si proponatur secundo loco ista. tu es

homo. pcedenda est. et deinde ista concedenda est. tu es rhome. Si vero utraq; eēt alio ordine posita. etiā utraq; eēt negāda. Exemplū decimū. ponat tibi ista ppō. hō ē asin⁹ ē tibi posita et a te admissa. Vel sic pono tibi hanc: hō est asin⁹ ē a te pcedenda. admittēdū est. Beide pponat ista. hō est asinus ē negāda q; simplr impossibilis. Sed contra. omne tibi positū et a te admissū ē a te pcedendū. sed hec: homo ē asinus ē tibi posita et admissa. g̃ ē pcedēda. Et qñ ultra arguitur. tu non pcedis eā. g̃ male respondes. pcedo q; male rñdeo. n̄ q; vez ē. sed q; seqtur. vel sic hec ppositio. hō ē asin⁹ ē pcedēda. et tu n̄ pcedis eā. g̃ male rñdes. Rñdetur q; positū sub forma positi ppositū sp̃ ē pcedēdū ifra idē tps obligatōis. sed sic nō fit i pposito. nā ponit vt ps alicui⁹ total⁹ et iunctim cuz alia additione. Beide postea pponit seorsuz fm aliam acceptionē terminor. Sitr si te sedēte ponat ista. hec ē vera. tu stas q; admissa pponat ista. tu stas. negāda ē i h̄ casu. q; falsa et iptinēs. Sz 3. hec ē x̄a et iptinēs. tu stas. g̃ male negat. Rñdet q; hāc totaz. h̄ ē vera. tu stas. pcedo eē verā tāq; positā. sed hāc. tu stas p se sumptā nego. et sic demonstrē: tūc nec ē vera nec ptinēs. Solet etiā poni tal. te sedēte ponatur tibi ista. tu stas. donec pponat tibi ppō a te negāda q; admissa pponat ista. tu stas pcedēda ē q; posita et admissa. deide pponat ista. tu n̄ stas. si pcedis tūc cōcedis duo ptradictoria ifra idē tps obligationis: si negas tūc negas vez et iptinēs. Rñdet q; si ista simplr sit posita tu stas. tūc opposita ei⁹ sp̃ est negāda. et negat. q; n̄ fit obligat⁹. q; pditio appositā n̄ fit ps obligati. si x̄o fuerit ps obligati: tūc ista. tu stas ē i per-

Tractatus Obligatorioꝝ

tinēs obligatio ⁊ falsa: ⁊ p pñs iterimenda. Unde
cimū exemplū ponat tibi ista. tñ deū eē deum ē tibi
positū. qua admissa pponat tibi ista: deū eē deuz est
positū: q̄ videt ꝓcedēda: q̄ seq̄tur ad positū. sicut ꝓ-
iacens seq̄tur suā exclusiua. Sz ꝓ: si concedis. n̄ seq̄t
deū eē deū ē tibi positū. sed deū eē deū ē aliud q̄ tñ
deū eē deū: q̄ n̄ tñ deū eē deū ē tibi positū: q̄d est op
positū positi. Itē admissio posito pponat ista: nihil
aliud q̄ deū eē deū est tibi positū: q̄ concessa: q̄ seq̄t
ex posito pponatur ista. aliud q̄ deū eē deuz est tibi
positū. q̄ videtur negāda q̄ ꝓdicat concessio. Si ergo
negas. ꝓ obicit: nā hoc ē tibi positū demonstrando
hāc tantū deū eē deū est tibi positū. ⁊ b̄ aliū q̄ deū
eē deū. q̄. Rñr admissio fin q̄ ly tantū teneat exclusi
ue: vt sit sensus. hec ꝓpō. de² est de² est tibi posita ⁊
nulla alia. sz si ly tñ capiat ibi materialit̄: sic n̄ est ad
mittēda. vt ē sensus hec exclusiua. tantū deū eē deuz
est tibi positū. posito concedendo hanc. deū eē deuz
est tibi positū. si tñ ly tantū. faciat officiū exclusiue su
pra seq̄ns dictū ⁊ teneatur diuisim. Et qñ arguitur.
deū eē deū ē tibi positū. ⁊ deū eē deū est aliud q̄ tñ
deū eē deū. ergo n̄ tantū deū eē deū est tibi positum.
Itz q̄ i minore ly tātū facit sensum ꝓpositum ⁊ p pñs
neq̄ tenetur exclusiue. ac p hoc ꝓmittitur fallacia cō
positionis ⁊ diuisionis. ergo. Exēplū duodecimū
si deo ꝓsciēte ab efno antixpm eē futurū adhuc sit pos
sibile antixpm n̄ fore ponat iesse. s. antixps n̄ erit. et
videtur seq̄ sciam dei non necessario adimpleri. vel q̄
non ꝓt stare futuroꝝ contingentia cū ipi² ꝓscia. Rñr
q̄ dictū sup² cāpollēter cōtinet duo posita. ⁊ p vnū
deponitur reliquū. vt dicatur pono deū ꝓscire anti-

xpm nascitur. q̄ est admittenda tāq̄ vera. deinde ppo
natur h̄ antixps nascetur q̄ est x̄ar ptinēs seq̄ns. de
inde pponatur ista. antixps n̄ pt euenire: s̄lt̄ conce-
ditur. Et cū hoc d̄r ponatur in eē. placet. S̄z h̄ posi-
tio in eē deponit aliud. videlicet q̄ ponitur p̄scire an-
tixpm fore. Pari mō si dicatur. oīs p̄destiat̄ saluabi-
tur. aut nccariū est p̄destiatū saluari. et p̄t n̄ saluari. si
ponitur in eē vt nō saluetur. R̄r q̄ h̄mōi positio ite-
rimt priore positōz occultā: q̄ designatur p̄destiatuf
fore. igr̄ r̄c. Itaq̄ finē iponēdo nouerit legentes. q̄
h̄m hec exempla praticari pōt traditio h̄ opusculi.
cui⁹ nulla scia certificare p̄t p̄cipia. tñ regule quib⁹
initūtur continentur in p̄habitis. Adiūcta vero sūt
pauca exempla vt nouicijs apiatur manu ductō qdā
noua exempla cogitādi. et seinuicē exercitandi ad su-
stinendū qdlibet possibile tāq̄ scientes laqueū vena-
toris. Et hec fuit intentio auctoris in hui⁹ artis adin-
uentione dirigente altissimo. qui sit benedictus in se-
cula seculorum.

Hic in tertia pte ad supradictoz pleniorē declaratōz ponunt̄ quedam
exempla. p̄mū est. dicat opponens ad r̄ndentē pono tibi istā. alter isto-
rū est asin⁹. ip̄a est admittēda. q̄ est possibilis. deinde opponens dicat
pono tibi eandē. est p̄cedēda. q̄ omne semel admissum q̄nēscūq̄ sub ea
dē fofa pponat̄ ē p̄cedēdū. vt dicit tertia regula. deinde pponat̄ ista vn⁹
istoz est asinus. est concedēda iuxta scdā regulam. q̄ est vera tamper-
tinens. deinde pponat̄ ista. alter istoz est asinus. Si p̄cedis ar̄ p̄ te. q̄ se-
quit̄ vn⁹ istoz ē asin⁹. et alter istoz ē asin⁹. q̄ vterq̄ istoz ē asin⁹. Si ne-
gas ar̄ p̄ te. q̄ ip̄a ē pri⁹ h̄ p̄cessa. q̄ nūc d̄z concedi. Dm q̄ ip̄a nō po-
nit̄ iterato in fili sensu sicut admissa fuit. q̄ pri⁹ alter tenebat̄ infinite.
sed scda vice tenet̄ relatiue. et sic p̄ceditur iuxta regule intentionem. Alē
ud exemplū. si ponat̄ ista. omnis hō est rhome. ip̄a est admittēda. q̄ est
possibilis. Si tūc ponat̄ eadē p̄pō. ip̄a ē cōcedēda. q̄ oē semel admissus q̄-
nēscūq̄ eodē tpe pponat̄ ē cōcedēdū. Si tūc pponat̄ ista r̄ndēs ē colo-
me. ip̄a ē negāda. Et si tūc dicat̄. ip̄a ē possibilis. q̄ ē cōcedēda. Dm q̄
oīs p̄pō possibilis. p̄posita alicui ē cōcedēda diu nō repugnat̄ p̄pōi p̄po-
sita. ista ar̄ repugnat̄ p̄pōi an̄posite. s. oīs hō ē rhome. Deh̄ auct̄ mul-
ta alia ponit̄ exēpla. q̄ declaratio i terti clarissime h̄. q̄re cā breuitatis
hic p̄termittunt̄ (Et hec de obligatoris).
u q̄

Tractatus Insolubiliū

¶ Ha omne pmissum cadit i debitū: expedi-
t^r de eo qđ circa artē obligatoriā z ei² pra-
cticā dōm pconceperā. supest de scđo pro-
misso. scz de ipis vocatis insolubilib² pau-
ca subiūgē. ex qb² acuti nouicij vsq^z pexercitati vale-
ant hñoi insolubilia soluere: z ipitis insolubiliter ppo-
nere. Itaq^z tria occurrūt pagēda. primū ē qđ sit inso-
lubile: aut q^z ppō dicatur insolubil^r. Scđm. ex qb² tan-
q^z picipijs p^rsurgit: q^z ppositio aliq^z dicatur z sit iso-
lubil^r. z de cā hui² passionis i aliqb² ppositionibus
z non in alijs. Terciū ē adducere qđā exēpla ea for-
mādo: z soluendo q^ztin² sensibili expiētia p^rcipiāt mo-
dū formādi silia. z resoluendi si ab alijs fuerit oppo-
sita. Quātū igr ad primū p^rt. ppositio insolubil^r tali cir-
cūloquutione notificari. P^ropositio insolubil^r est pro-
positio habens difficultatez an vera dici debeat an
falsa. ppter scđariā scationē reflexā supra scationez
directā. In notificatione ponitur (scatio) tāq^z gen²:
Beinde ponitur ista clausula (habens difficultatem
an vera dici debeat an falsa) tāq^z dñā correspondēs
ppositioni ex ea pte qua est insolubil^r: q^z nisi difficul-
tas fuerit discernendi veritatem aut falsitatem: non
mereretur dici insolubil^r. Ultio d^r: ppter scđariā scati-
onem reflexā supra scationem directā: p quā differt
ppositio insolubil^r a ppositionib² exponibilib²: que
lz idigent expositione ppter obscuritatez tamen est al-
teri² generis difficultas ppositionis exponibil^r z iso-
lubil^r. P^rotest etiā p^rsens diffinitio māifestari p exem-
plū. vt si sortes dicat hāc solaz ppositionem: sortes
dicit falsuz. h² ppositio scat directe aliqđ dcm² sortis
fore falsuz. z q^z dicit illā met ppositionem solā. hunc

est q̄ secundario reciprocatur a sua sc̄atōne supra se-
ip̄am : et sc̄at se fore falsam . ad q̄d ita eē sequitur ita
non eē. Sic ex hac diffinitione patet quedā differen-
tia ppōnū insolubiliū. nā q̄dā statī reflectūt secundari-
am sc̄ationē supra directā. sicut patet i exemplo p̄fa-
to. Quedā autē mediate reflectūt secundariā sc̄atōz
supra directā siue primā. vt si sortes dicat plato dic
vex: et nō dicat aliā. plato autē dicat hāc solaz sortes
dicit falsuz. Istō nāq̄ dato contigit ppōez sortis fi-
eri falsaz: et tñ plato pfert ppōem verā: ex cui⁹ sc̄ati-
one q̄si duplicatur sc̄atio ppōnis quā pfert sortes.
nā si platonis ppō sit vera: q̄ sc̄at sortē dicere falsuz
ppō sortē iterumit seip̄am. Rursum ex eadē diffiniti-
onē inspecta pōt sedari quundā famosoz controuer-
sia. dicit ei Buridan⁹ q̄ ppō insolubil. verbi gr̄a sor-
tes dicat falsuz (esto q̄ illā p̄cise dicat et nullam aliā)
sc̄at sortē p̄cise dicere flū. et p̄ p̄is ita eē sic ip̄a sc̄at
et tñ eē falsam. Vult igit q̄ ppō idō non dicatur vera
vel falsa: q̄ ita est sic p̄ ip̄am sc̄at sc̄atōe totali: vel n̄
ita eē. Marsili⁹ autē oppositū sustinens dicit: q̄ non
solū sc̄at sortē dicere falsuz: s̄ etiā sc̄at secundario q̄
falsuz est sortē dicere falsuz. pp̄ sc̄ariā sc̄atōz repu-
gnātem sc̄ationi p̄rie non directe et eēntialr. sed p̄ ac-
cidens rōe circūstātie casus. et sic non pp̄rie dī sc̄a-
re q̄d iptat reflexe. Attendendo autē ad repugnantīā
q̄ orit̄ ex directa sc̄atione et circūstātia casus. sic ge-
neratur ip̄i⁹ sc̄atio. et simplr non est ita. sicut per eaz
significatur. hec autem responsio secundaria magis
est consona philosopho. nāz quarto metaphisice dif-
finit verum per ita esse: et falsuz per ita non esse. sicut
per p̄positionem sc̄atur.

Tractatus Insolubilium

Iste est tractatus insolubilium. qui diuiditur in tres partes. In prima diffinitio propositum insolubile. In secunda ostenditur ex quibus causis surgit quod aliquod propositum est insolubile. In tertia ponuntur quedam exempla. Primum igitur diffinitio propositum insolubile. dicens quod est propositum huius difficultatem an debeat dici vera aut falsa. propositum secundaria scilicet reuera supra prima. Et in ista diffinitione propositum ponitur loco generis. et totum quod sequitur ponitur loco differentie. quod nisi aliquod propositum haberet difficultatem non meretur dici insolubile. et illa difficultas dicitur oriri ex secundaria scilicet reuera supra prima scilicet reuera. quare propositum exponibiles non debent dici insolubiles. Ista etiam diffinitio in ista probatur exemplo. videlicet ibidem. Et ex hac diffinitione auctor manifestat quedam duam propositum insolubile. Et ipsa etiam potest sedari quorundam famosorum controuersia Buridani et Warfili. ut deducit usque in finem tertius.

Quid sit subiectum istius tractatus. Respondetur quod est propositum insolubile. Ratio est. quod principaliter consideratur in ista scia. et alia considerata habent ordinem ad ipsam. Secunda ratio est. quod principalis passio. scilicet insolubilitas demonstratur sibi in se et format sic demonstratio. Dis propositum includens predictam est insolubilis si ois propositum insolubile est includens in se duo predicta sub sensu copulatio igitur propositum insolubile est insolubile. vel sumatur diffinitio superius posita loco medij. et redit in idem.

Aristoteles dicitur primo posteriorum quod falsum non scitur. sed propositum insolubile ipse est falsum. igitur de ea non est scia. Unde quod de aliquo est scia triplex. vno modo sicut de illo quod vere scitur. ut est conclusio demonstrata quod de scitur ex principijs demonstracionis et tale. (quod sic scitur) non potest esse falsum et sic propositum insolubile non scitur. Alio modo de aliquo est scia ratione de illo quod scitur de alio. et sic de passionibus in scientijs est scia. quod passiones sciuntur de subiecto in conclusione. et illo modo insolubile scitur. quod est passio. Tercio modo aliquod scitur. quod est illud de quo aliquod scitur. et sic subiectum alicuius scitur scitur. et quod sic scitur potest esse falsum et impossibile. quod quod ipsum est falsum et impossibile potest de ipso sciri per aliqua principia quod denotant illam passionem in eo tali subiecto. Et est sile in naturalibus. quod de rebus corruptibilibus potest esse scia incorruptibilibus. sicut quod tales res sunt corruptibiles potest de ipsis sciri per vera principia et necessaria.

Nulla est propositum insolubile. igitur de ipsa non est scia. Iste probatur. quod per se secundo elenco docet soluere ois propositum. etiam hic soluitur omnes tales propositum per hoc quod iterumitur. quod ois dicitur false. Respondetur quod insolubile capit triplex. vno modo putat exponitur negative vel predicta. et putat dicit negacionis. et sic nulla propositum dicitur insolubile. Alio modo capit insolubile quod dicitur priuatie putat dicitur priuatie insolubilitatis. et sic insolubile dicitur. quod non soluitur et tunc est aptum natum se sui. Tercio modo capit dicitur per illo quod habet difficultatem soluendi. et illo modo aliquod est propositum insolubile. quod propositum duos sensus predicta nis quod includit talis propositum habet difficultatem an debeat dici vera vel falsa.

Propositum insolubile non est aliquod modo. igitur de ea non est aliquod modo scia. Iste probatur. quod falsum non est. sed propositum insolubile est falsum. igitur ipsa non est (qua literarius accipiat) scia. Respondetur quod est capitur triplex. vno modo ut dicitur essentiam rei. quod alij vocant esse essentie. et illo modo non est falsum proprie loquendo. quod non habet essentiam proprie. tamen potest adhuc illo modo dici esse. quod habet aliquod simile essentie. scilicet diffinitionem aut descriptionem

et sic etiam propositio insolubilis est. Alio modo accipitur esse per esse entitatis. quod dividitur secundum actum et aptitudinem. et illo modo esse fecit idem quod subsistere. et sic etiam falsum non est per se. sed est in vero. Tercio modo accipitur esse put dicitur propositio extremorum. et illo modo esse fecit verum esse. et illo tercio modo falsum non est.

Quis sit finis istius tractatus. Respondetur quod duo sunt fines insolubilium. Secundus est proponere alijs insolubiliter. Et est ratio. quia insolubilia ponuntur uno modo primere ad opponentem. alio modo ad respondentem si pertineant ad opponentem. tunc est secundus finis. si ad respondentem. sic est primus finis. Et ille qui spectat ad respondentem est principalior. nam tota logica intendit plus informare respondentem quam opponentem. quia qui informat spectat ad propriam perfectionem. sed opponens non videtur sua ratione ad perfectionem suam. sed ad inquisitionem de perfectione alterius.

Quamvis difficultas in proponere insolubili sit ex parte nostri intellectus aut ex parte propositionis. Respondetur quod est principaliter ex parte propositionis. quia naturalis propositio est quod facilius est intellectui percipi non potest. quia includit aliam sententiam ex parte terminorum fecantium. et ex reflectione quod supra primam sententiam cadit. Alii quod autem dicitur difficile nobis quod excedit nostrum intellectum quod aliquando non est difficile secundum se. ut de substantijs separatis. et hoc non potest dici de proponere insolubili. quia talis etiam in se habet viam suam veritatis lateat.

Notandum Quod quatuor sunt conditiones propositionis insolubilium. Prima est. quod omnis propositio insolubilis includit sensum hypotheticum copulativum. Secunda est. quod omnis propositio insolubilis includit duas partes dictionis. Tercia est. quod omnis propositio insolubilis est falsa. Quarta est. quod omnis propositio insolubilis est impossibilis. Respondeo omnium istarum conditionum est. quia propositio insolubilis ex primaria sua sententia fecit unam partem dictionis. et ex secundaria sententia vel per casum aliquem positum. vel ex quacunque reflectione supra primam sententiam includit alteram partem dictionis copulativam. et hoc dicitur per rationem quod sit falsa. Et sic patet quod omnes propositiones insolubiles sunt solvende per interemptionem. quia sunt simpliciter false propter illud duplicem sensum. Et ergo in ipsis ad ita esse. id est ad ipsas esse veras sequitur ita non esse. id est ipsas esse falsas.

Quando debet propositio fecit que est vera. et quando que est falsa. Respondetur quod propositio dupliciter dicitur esse vera. uno modo dicitur vera. quia fecit ita esse sicut est. ut dicitur homo est animal. quia ibi animal fecit inesse homini. et ita est. Secundo quando propositio fecit ita non esse sicut non est. ut dicitur homo non est asinus. quia ibi fecit hominem et asinum esse diversa. quod etiam ita est. Et similiter dupliciter dicuntur iste propositiones false. uno modo quia fecit ita esse sicut non est. ut homo est asinus. quia ista propositio fecit asinum inesse homini. quod ita non est. Secundo modo propositio est falsa. quia fecit ita non esse sicut est. ut homo non est animal. in qua animal fecit non inesse homini quod tamen ita est.

Ad Si fortis dicat istam. homo est asinus. et postea dicat istas fortis dicit falsum. tunc illa secunda propositio est insolubilis. et est vera. ergo non semper propositio insolubilis est falsa. Dicendum quod ista secunda propositio non est impossibilis illo casu sic posito. Et ergo non est propositio insolubilis. ut patet per conclusiones iam dictas.

Tractatus Insolubiliū

Et qñ dñ ista ppō sortes dicit falsum. pño loco posita ē impossibilis. & etiā scdo loco posita. Tenet oñia. qz sp retinet eandē scātōz. Dñm licet ex primaria scātōe idē repñtat. tñ nō ex scdaria. & hoc idē. qz ista ppō ex sui natura hz qz reflectat supra aliā ppōem. qñ ergo p se ponit tñc interimit seipam. qz nō pñ reflecti nisi supra seipam. s qñ ponit cū aliā ppōne. tñc cadit supra illā. & illā falsificat. vel eā notat esse falsam.

Etantū ad scdm videndū est. ex qbus pñcipijs consurgit qz ppō dñz sit insolubil. Et de cā hui⁹ passionis i aliqb⁹ ppōib⁹ & n in alijs. Biligenf aut intuetib⁹ arestotele circa finē quarti meta. facit paterē pñ origo falsificandi aliquā ppōem semetipsam vbi sic ait. Accidit igr itaqz (qđ famatū est) de oibus talib⁹ oñonib⁹ ipas se ipas destruere. Nā q oia vera dicit. sue oñoi pñā facit verā: qre suā non verā. Qui vero oia falsa: & ipse sui pñi⁹ dñm facit fñm. Ex his em verbis eligē possum⁹. qz he dictiones vez & falsum aut alie dictiones qñqz eas includētes. vel ad quas sequūtur: sicut necessariuz ipossibile decipi eē scibile pñt causare reflexionem ppōnis supra seipam: & destruere directā scationē. Quia em scatio toti⁹ resultat ex scatione pñiū qñ ps ppositionis iptat aliquaz passionē ppositionale. pñr redūdat i scationē sniale & totale ppositionis. ac p b: certo casu supueniente: ppositio iterimit seipam. Bñ a cui⁹ aduertendū ē qz vñtas ppositionis psistit i qđ ā pformitate seu pcor- dia rei intellecte: & ipi⁹ intellect⁹ pponēt & diuidentis Si igr aliq ppositio suā oppositā scet eē verā. pñtat qz vñtas ppositionis oppositē n pñt pcordare cuz tali pñaria & directa scatione. Nñ sit qz intellect⁹ ppēdēs hñoi repugnātiā redit supra primā ppositionē eam iterimēdo. Ex his pmissis statim apparet qz quedaz ppositiones ex sua reflexione solū sunt false: & remanent possibiles vt ista sortes dicit falsum. Nam si il-

lā tantū dicat. tunc seipam falsificat. Si vero etiā dicat hāc: homo est asin⁹. tūc tal' ē vera. Quedā enim ex sua reflexione sūt impossibiles: vt si dicat h' ē falsa. demonstrādo seipam vel h' ē vera demonstrādo suā p̄dictoriā rē. Secūdo pz: q̄ q̄lis r quāta dicant p̄positiones hñtes reflexionē supra se. Mā grā exēpli tal' p̄positio sortes dicit flū ē cathēgorica. vt q̄dam dicūt. qz scđaria fcatio ē tāq̄ aduēticia r p accñs. et iuxta fcationē directā ē affirmatiua r singularis. Et oppositio sit p̄ponendo simplr negationē: r p̄portionabil' itelligēdū ē i alijs. Tercio etiā ptz q' non ē p̄positio plēs: sz vna: qz ambe fcationes coopant ad iudicādū de vitate r falsitate. Quarto pz: q' p̄positiones cōstitute ex termis absolutis fcantibus simpliciter res nature: non sunt nate hñe reflexiones supra se: sic hō ē aīal. homo ē risibil': hō currit.

Ista est scđa ps hui' tractat' in qua oñdit ex quib' principijs confutatur q' aliq' ppō ē insolubilis. r q' sit cā q' in aliq' b' ppōmb' sit insolubilitas r in aliq' b' non. Et dicit q' circa finē quarti meta. facit p̄t patere ongo falsificandi aliq's ppōnes. vbi sic ait plēs. Accidit itaqz vt fāmātū ē de oib' talib' oñomb' ipas seipās destruere. vt cū q's dicit oīa sūt xā dicit suā dñā ēē verā. qd ē falsuz. qre dñū suū ē flū. Et q' pz q' ppō īsolubil' ē ē cōstituta ex termis īportantib' ppōnalē hñtudine neut sunt vep r falsuz. dicit r p̄dicari. qz i talib' ppōib' p̄t ēē reflexio fcatōnis scđarie supra primā. qz cū dī sortes dicit fallum. ibi necessario sit reflexio supra aliā ppōem aut supra seipam si nullā aliā dicat. r tūc seipam falsificat. Et subdit q̄r q' duplices sunt ppōnes tales. qdā q' ex sua reflexione solū sunt falsē r remanent possibiles. vt ista sortes dicit fallum. nā si eā tñ dicat tūc seipam falsificat. si vero dicat hāc hō ē asin⁹. tūc tal' ē xā. eo q' nō hz tūc nū fcatōz directā. Quedā cū ex sua reflexione sūt impossibiles vt si dicat hēc ē falsa demonstrādo seipam. Tūc finaliter oñdit que q̄les r quāte sūt ppōnes īsolubiles. vt text' clare dicit. Postea subdit q' ppō īsolubil' nō ē ppō plēs sz vna. Subdēs q' ppōnes cōstitute ex termis absolutis fcantib' res nature nō sunt nate hñe reflexionē supra se. sic patet de istis. hō est animal. hō est risibilis.

Quādo oīs ppō insolubilis hēat equaliter reflexionē supra seipam dñm q' nō. qz ē aliqua ppō īsolubil' in q' scđariū fcatū reflectit supra primā fcatōz. Et hoc cōtingit duplr. p̄lo ex casu posito. sicut in

Tractatus Insolubilium

ista ppōne sortes dicit falsum in qua ponitur casus q̄ sortes nullam alia
dicat. Secūdo mediante aliq̄ ppōne. vt dōo oīs ppō ē vera qz tales ppōnes
falsificat seipsas p̄ suas p̄dictōnas. qz statim ar. si oīs ppō est vera. ḡ sua
p̄dictoria ē vera eo q̄ etiā est p̄positio.

Af. Hec ppō ē insolubilis. ego non loquor. et tñ in ea nō ponit̄ passio
ppōnalis. Qñs pbat̄. qz includit duas ptes p̄dictōnis copulati
ue. Dōm q̄ lz in ea nō ponat̄ passio ppōnal̄ explicite. tñ ip̄licite includit
vez et falsum. q̄ sunt passiones ppōnales. qz nisi sic ipsa non rediret su
pra seipsam se falsificando.

Que quales et quante sunt ppōnes insolubiles. Dōm q̄ ppō i
solubilis capiē dupl̄r. vno mō material̄ siue sicut iacet. put non
includit suā p̄dictoriā. et sic est categorica. Alio^o foial̄ fm q̄ est insolu
bilis. et sic est hypothetica. qz nō dī insolubil̄ nisi fm q̄ includit ei^o con
tradictoriā. De qualitate dī q̄ ppō insolubilis formaliter est sp̄ affirma
tiua. qz oīs insolubilis ppō inquantū hmoi includit duas ptes p̄dictio
nis copulatiue et affirmatiue. Et lz qñqz vna ps copulatiue sit negatiua. tñ
tota nō dī dici negatiua. quia talis negatio non negat totum quod sequi
tur. cū in ppōne insolubili sint due cōpositiones. s̄ materialiter p̄t eē nega
tiua aut affirmatiua. Exemplū prīmū vt nulla p̄positio est negatiua. Et ē
plū scōi. vt sortes dicit falsum dato q̄ hoc solū dicat. s̄ sortes dicit falsum
De q̄ritate dōm q̄ ppō insolubil̄ foial̄ i q̄rū insolubil̄ ē nō ē alicui^o q̄ritas
eo q̄ ē hypothetica q̄ nulli^o ē q̄ritatis. s̄ loco q̄ritatis dī q̄rī ē
sp̄i sit. et dī q̄ oīs ppō insolubil̄ ē copulatiue sp̄i. s̄ capiēdo eā material̄
p̄t eē alicui^o q̄ritatis. i. vltis p̄ticularis idiffinitūe aut singularis.

Quantū igit ad terciū subiūgēda sunt q̄dā exēpla
p̄ ampliori dictōz elucidatione (p̄suppositū ar
non nullis p̄memoratis exemplis) sit aliud exēplūz
videlicet. Oīs ppō est negatiua. aut nulla ppō ē ne
gatiua. Oīs ppō ē p̄ticularis. p̄stat q̄ dictaz ppō
num gen^o constituit̄ ex termis. q̄ruz hcatio p̄tinet ad
passionē ppōnalem. et eaz hcatio trāsīt supra seipsas
et sic non p̄t eē p̄cordia itellect^o cū tali ppōnis hca
tione. Scōm exēplū est: de^o est: et hec copulatiua est
falsa. et homo est asin^o: vel hec disiunctiua est falsa.

In istis ppōmib^o et p̄sib^o prima falsificat seipsam
qz ad ita eē sic hcat p̄ eā hcat̄ ita n̄ eē: vtz intuenti.

Exemplū terciū. sit rei vitas q̄ nulli^o hō ali^o a sorte
decipiat: lz ip̄e oppositū credat. tunc forme tal̄ p̄na
sortes credit q̄ aliq̄s hō decipit̄. ḡ aliq̄s hō decipit̄

p3 q pna sit vera. qz ams non pt ee vez qn pns sit ve
 ra. Sz p. ams est vez vt supponit. z pns falsum. qd
 sic pbat. qz null' hō ali' a sorte decipit. z ali' a sorte
 decipit. z sortes si decipitur: si igr sortes decipiat.
 tūc credit sic ē. p pns non decipitur. Bdz qz sortes
 decipitur. z neget pna: igr credit sicut ē. qz hec ppō
 aliqs hō decipitur cui sortes adheret h3 reflexionez
 supra se ex circūstātia casus equalz huic aliqs hō as
 sentit ppōni false: q non pt ee vera casu dato pmanē
 te. Ex q solet isferri ee aliqs ppōnes qtu ad scatoes
 suaz ptu oino siles. z tū vnā ee falsam pp reflexio
 nē supra se. z reliquā ee verā. Mā ita ppō aliqs hō
 decipitur i mēte sortis n ē xā i casu posito. Et si ali
 qs formaret illi silem: talis si eet falsa. qz non habe
 ret circūstantiā reflexionis supra se. Consile huic p3
 si sortes dicat hāc z nullā aliaz plato dicit falsum. et
 econtra plato dicit hāc solā sortes dicit falsum. tunc
 vtraqz pdcāz falsificat seipam attū si iohānes dicat
 easdē plato dicit falsum. sortes dicit falsuz vtraqz dī
 vera qz n h3 nisi vnā scationē directā h3m quā ita est
 sic scatur. Quartū exēplū. sortes scit ppositionem
 i piete scriptā sibi ee dubiam. ponatur qz hec sola sit
 scripta i piete. z qz sortes eā pēit' ispiciat z aduertat
 diligēter. Tūc arguitur sic. sortes assentit huic pro
 positioni scripte i piete. ppositio scripta i piete ē sibi
 dubia z p pns ē sic scatur p ppositionē scriptā i pie
 te. z p pns cū ipe sit pit': seqtur qz ita scit ee sic scāt.
 z non dubitat: si vero non assentit tunc non est ita sic
 scāt ppositio scripta i piete. z ipe exns pit' nouit n
 ita ee: g erit falsa: p3 q q nūc ppositio h3 reflexionez
 supra se rōe cas'. vñ si scribētur h3 ppō. astra sē paria

Tractatus Consequētiarū

tūc staret veritas prime. nūc aut non stat. Sile est si
platonī i oī scia doctissimo pponat: h̄ alicui pponi-
tur ppō sibi dubia. et sciat an alicui alteri pponatur
ppō sibi dubia. Aut q̄ ppō sibi pposita erit sibi du-
bia. et si sic cū ip̄e sit doctissimus ip̄e scit alicui pponi-
tur ppō dubia. et non dubitat eā. si aut nō sit sibi du-
bia falsa erit: sic argui p̄t q̄ nescit an alteri pponatur
ppō dubia. relinq̄t q̄ h̄ reflexionem supra se.

Quintū exēplū est: h̄ negatia non est scita a te posi-
to q̄ ip̄amet demonstrēt et pponat sorti i oī arte pto
tūc si eā sciat erit falsa. et p p̄ns non scita. Aut eā ne-
sciat. et si ip̄e scit h̄ et p p̄ns scit ita eē sicut p eā scatur
et ita erit scita. Reliquit q̄ repugnat eā sciri porp̄
reflexionē. Cū solet poni ali⁹ casus. s. q̄ oīs ppō sci-
ta a te affirmatia sit. Et tūc arguit sic. oīs ppō scita a
te est affirmatia: igr̄ hec negatia nō est scita a te. p̄na
est bona. et scitur eē tal⁹ et aīns est scitū: igr̄ p̄ns ē scitū
et si sic. p̄ns erit falsum. et sic nō scitū. et sic erit scitum
et non scitum.

Hic p declaratōne dictorū autor in terciā pte istī tractat⁹ ponit quedā
exempla. p̄mū est. si ponatur iste ppōnes. oīs ppō est negatia. nulla
ppō est negatia. oīs ppō est p̄cularis. oēs iste sunt insolubiles. et con-
stant ex terminis ppōnalib⁹. et eay scatio sup̄ seip̄am trāsit. et sic nō est cō-
cordia intellect⁹ cū tali scatioe ppōnis. Cū em̄ dico oīs ppō est negatia
scat negatū in eē oī ppōm. et tū ip̄a hoc scās ē affirmatia. Scdm̄ exem-
plū est. deus est. et hec copulatia. et hō ē asin⁹. v̄l hec disiunctia est falsa
supposito q̄ i subiecto scde p̄ns copulatie demonstrēt illa tota copulatia
ē ip̄amet ē ps. et q̄ illa copulatia scet sicut terminū cōter p̄tendunt. In
istis em̄ exēplis p̄ia ps falsificat seip̄am. q̄ ad ita eē (sicut scāt p ip̄am)
sequet ita nō eē. v̄t inueniunt. Alia exempla ad longū patēt in tertio. Sz
q̄uo iste ppōnes sūt soluēde sup̄t dam̄ ē. Et tantū de insolubilibus.

Tractatur⁹ de p̄ntis p̄uuenū directōne p̄mo
ponam notabilia. deinde ponam aliquas regu-
las. Quantum ad primum est notandum. q̄ iste ter-
min⁹ p̄na. vno modo valde cōter capī. s. put errē
dit se tā ad bonā p̄nam q̄ ad malā et tūc diffinit sic.

Consequētia est oīo plures continēs ppōnes et de-
notās seq̄lā vni⁹ eaz ad alterā: et ita capim⁹ eā quan-
do aliq̄ p̄na mala posita. dicim⁹ negādo consequētiāz
Scdo capitur p̄na pprie. et diffinitur sic. Consequen-
tia ē oīo h̄ns aīns et consequēs eiusdē tan q̄s principa-
les ptes sui: et notā illatōis illatiue tentāz: q̄ si nota
illationis non teneretur illatiue: sed forte materialit̄
tūc non eēt consequētia. vel etiā si virt⁹ illi⁹ note illa-
tionis impediretur p negationē non eēt consequētia vt
patet hic. de⁹ ē. ergo aliq̄s ē. Sz pprie capiēdo con-
sequentiā sola consequētia bona dī consequētia. Et no-
ta p̄rio q̄ aīns ē qd mediāte nota illationis ifert con-
sequēs. vel qd ī bona consequētia altey antecedit.

Iste ē tractat⁹ p̄naz. q̄ p̄na sui diuisione diuidit̄ in p̄e phemialē et ex-
ecutiū. In pte phemiali oīdit de quib⁹ intendit determinare in hoc li-
bro dicēs. q̄ p̄rio vult ponere qdaz notabilia. scdo aliq̄s regulas. Circa
primū ponit nouē notabilia. q̄ tria p̄na sūt de q̄dditate p̄ne. alia tria sūt
de ei⁹ bonitate. vltia de diuisione p̄ne. Quātū igr ad primū dicit. q̄ p̄na
capit̄ duplr. vno mō cōster. alio mō pprie. p̄rie mō extēdit se ad consequē-
tiā malā. et diffinit̄ sic. Consequētia ē oīo p̄tines ples ppōnes denotāns
seq̄lā vni⁹ eaz ad alterā. denotās qdē p signū illatiū. Scdo mō accepta
diffinit̄ sic. q̄ ē oīo h̄ns aīns et p̄ns eiusdē tāq̄ p̄ncipales ptes sui. et no-
tā illatōis illatiue tentā. Et⁹ declaratio patet in textu.

Quid sit subiectū istī tractat⁹. Dd̄z q̄ ē oīo p̄nal. qd p̄t p̄bart
p diffinitōz subiecti attributōis. Et sua passio est p̄na formaliter
accepta put noīat illatōz p̄ntis ex aīte. Si aut̄ p̄na accipiat̄ materialit̄
p orōne p̄nali. tunc posset etiā hic poni p subiecto. q̄ idem dicunt. Et fit
demonstratio generali modo

Ad oīo p̄nalis ē qd p̄plexū. q̄ nō p̄t eē subiectū. Dd̄m q̄ p̄plexum
acceptū p̄plere nō p̄t eē subiectū. q̄ tale nō p̄t diffiniri. s̄ oē subie-
ctū habet diffinitōz. An quis oīo p̄nal p̄ponat̄ ex multis terminis et p̄po-
sitionib⁹. tū sumit̄ q̄nq̄s p modū incōpleri et vni⁹. et sic p̄t diffiniri. Simi-
le ē de domo q̄ in p̄tū includit multas ptes diuersay sp̄ez nō diffinit̄. s̄ in
quātū stat sub forma dom⁹ et nō sub formis pprijs p̄nt h̄re vnā diffinitōz

Ad oīo p̄nal excedit limites h⁹ scie. q̄ nō ē ei⁹ subiectū. H̄ns probat̄
q̄ etiā d̄ficat̄ de p̄na mala. q̄ tū nō ē p̄na. vt dī i textu. Dd̄z q̄ p̄na
accipit̄ duplr. vno mō fm q̄ diffinit̄ p scdaz diffinitōz. et sic p̄na mala nō
ē p̄na. Alio mō accipit̄ p̄na cōit̄ put se extēdit tā ad p̄nam bonā q̄ malā
et sic diffinit̄ p̄na diffinitōe et sic p̄na mala nō est p̄na.

Tractatus Consequētiarū

Af Subiectū alicui? scilicet nō dī diffiniri ī illa scēa. s; p̄na materialiter capta h̄ diffinit. q̄ ē idē cū orōne p̄nali. q̄ nō ē hic subiectū. Dōm q̄ subiectū ē ei? diffinitio capiunt̄ dupl̄r. vno mō vt ponuntur ī actuali demonstratōe. ⁊ sic nō dī subiectū diffiniri. qz qd̄ qd̄ ē ē p̄cognitio. vt dī p̄io posterior. Alio? capiunt̄ absolute. s; extra demonstratōz. ⁊ sic quod qd̄ est p̄r inuestigari ⁊ sic hic diffinit p̄na. qz adhuc non est actualis demonstratio. s; tñ potentialiter.

Quā differat̄ due dicte diffinitōes p̄ne. Dōm q̄ sic. qz p̄na daf cōter de omni p̄na tā bona q̄ mala. s; scda datur tñ de p̄na bona ⁊ ergo in p̄na diffinitōe dī q̄ p̄na ē oīo continens plures p̄pōnes. sed in scda dī: aīis ⁊ p̄is. nam capiēdo p̄pue aīis ⁊ p̄is sicut postea diffinūt̄ tunc in cōsequētia mala non sunt aīis ⁊ consequēs. qz ibi consequens non inferē ex aīte. nec aīis vere infert consequens. s; solū denotat inferre consequens. Etā dī in scda diffinitōe eiusdē. vñ l3 aīis ⁊ p̄is aliq̄ mō inueniant̄ in mala consequētia. tñ ibi n̄ ē cōsequēs eiusdē aītis. qz ibi consequēs nō includit̄ in aīte. qz nisi sic nō posset inferri ex eo.

Af Consequētia ē hīrudo aītis ad consequēs. q̄ nō ē oīo cōposita ex illis. Dōm q̄ cōsequētia accipit̄ dupl̄r. vno? foīalr. sic notat habitudinē cōsequētis ad aīis. Alio? accipit̄ materialr. pur idem est qd̄ oīo consequētiālis. ⁊ sic ē oīo hīs aīis ⁊ consequēs. ⁊ sic capit̄ ī textu. Qñd capiēdo consequētiā foīaliter. tunc alicubi est consequētia bona. i. necessaria. vbi tam aīis q̄ consequēs sunt neganda ⁊ e contra. qz in p̄pōnib? falsis ⁊ impossibilib? p̄r fundari necessaria habitudo consequētis ad aīis. vt dicēdo. si asin? volaret. asin? haberet pennas. ⁊ tunc consequētia est concedenda. ⁊ est bona. s; tñ tam aīis q̄ consequens sunt falsa. ⁊ eēnt neganda. Et aliqñ aīis ⁊ consequens sunt possibilis ⁊ vera. vbi tñ consequētia ē mala. vt hic. iohēs currit. q̄ petr? disputat. qz ibi nulla ē hīrudo.

Scdo notādū q̄ p̄is p̄pue captū est p̄pō. q̄ mediantē nota illationis isfertur ex aīte. Et notādū q̄ nota illatōis ē cōiūctio vladuerbiū denotās seq̄lā vntus p̄pōis ex alia. Tercio notādū. q̄ n̄ est idē concedere p̄nam ⁊ p̄is: nā aliqñ p̄is est concedendū. ⁊ cōsequētia est negāda. vt ī casu posito. q̄ sortes ⁊ plato sedeāt. ista est concedēda plato sedet: tñ ista p̄na ē negāda. sortes sedet. ergo plato sedet. silt p̄na est aliqñ concedēda ⁊ con sequens ⁊ aīis sūt negāda. vt in ista consequētia. si asin? volat. ergo asin? h3 pennas.

Hic diffinit terminos positos ī scda diffinitōe cōsequētie. ⁊ p̄io aīis dī cēs q̄ aīis est p̄pō ex qua mediantē nota illatōis inferē consequēs. S; consequens est p̄pō que mediantē nota illatōis inferē ex antecedēte. ⁊ q̄ sunt p̄r in textu. qz foīales note sunt cōiūctōnes ⁊ virtuales sunt aduerbia. Exēplū p̄mū. vt sortes currit. q̄ hō currit. Exēplū scdū vt dnm mgt

legit pueri p̄ficiunt. Ex quib⁹ oib⁹ concludit̄ terciū notabile. q̄ nō ēst
idē concedere consequēs ⁊ consequentiā. aut negare aīis ⁊ consequens.
vtz in textu. ⁊ aliquid ex dictis patere potest.

Aliqñ aīis sunt due ppōnes. ḡ male dicit q̄ aīis ē ppō. Aīis p̄ba
tur. qz in syllo ambe p̄misse h̄nt rōz aīis. Dicendum q̄ om̄e aīis
aut est ppō cathēgorica aut p̄pothetica. vel cōposita. tunc dī. q̄ lz i syllo
aīis nō sūt vna ppō cathēgorica tñ ambe p̄misse h̄nt modū vni⁹ ppōnis
cathēgorice copulatiue. ⁊ si capiant̄ cū consequēte tūc faciūt vna hypo
theticam conditionalem.

A In consequentia mala ē aīis. ⁊ tñ nō infert consequēs. ḡ diffinitō
nō conuenit om̄i contento sub diffinito. Dm̄ q̄ duplex ē con
sequētia. s. bona ⁊ mala. mō hic diffinit̄ aīis bone consequētie. qz hoc ve
re infert consequēs ⁊ nō aīis male consequētie. ⁊ sūr de consequēte. est tñ
considerandū q̄ inferre. ostendere ⁊ p̄bare differūt. qz inferre est effect⁹
syllogismi simplr dicti. qz in diffinitōe ei⁹ dī ex necessitate accidit. sed syl
logismus demonstrati⁹ ostēdit. qz talis p̄cedit ex necessarijs caus̄ cōclu
sionis. Et syllogismus dyalecticus p̄bat qz ille p̄cedit ex cōibus que sūt
p̄babilia licet non oīquaqz vera. ⁊ in diffinitōe consequentis ⁊ antecedē
tis ponitur inferri. qz ille effectus est cōior alijs. ⁊ p̄supponitur ab ip̄is.
sicut om̄es alij syllogismi p̄supponūt formā syllogismi simplr dicti. Et
qz inferre conuenit om̄i aīi. nō aut̄ ostendere vel p̄bare. iō hñ aīis (qđ hic
in cōi describit̄) diffinit̄ p̄ inferre.

Quarto notādū q̄ ad bonitatē cōsequētie requiritur
q̄ i nullo casu possibili posset aīis eē veruz sine p̄nte
eiusdē dūmō etiā maneat eadem fcatio finioz. Ex
q̄ infertur correlarie q̄ n̄ seq̄tur. oīs hō ē aīal. ergo tu
es aīal: nec seq̄tur tu es hō. ergo tu es colorat⁹. nec
seq̄tur de⁹ est. ergo celū est rē. **Quinto notādū q̄ ad**
bonitatē consequētie n̄ sufficit q̄ i nullo casu possibi
li aīis p̄t eē veruz sine consequēte. nā ista consequentia
non est bona. nulla ppō est negatia. ergo aliqua ē ne
gatia: ⁊ tñ in nullo casu possibili antecedens eē verū
sine consequēte. qđ sic p3. qz i nullo casu possibili pos
set antecedens eē veruz it̄te saltē fcatōe finioz quaz
iā h3. qđ sic p3. qz p̄cito ip̄a est: aliq̄ ppō negatia est:
⁊ p̄ consequens p̄cito ē. ip̄a ē falsa. qz ip̄a fcat q̄ nul
la ppō negatia est. ⁊ illō p̄ tūc est falsuz. ⁊ sūr de ista
cōsequētia. oīs ppō est p̄ticularis: ḡ aliq̄ ppō ē p̄ticta

Tractatus Consequētiarū

ris. et sic de alijs pñtijs. Sexto notandū q̄ oīs cō-
sequentia est bona. q̄ sic se h̄z q̄litercūq̄ p̄ añs eiusdē
sūm suā totalē sñiam p̄pōnalē asseritur eē et ipossibi-
le est eē. q̄n ita sit sicut asseritur eē p̄ pñs eiusdēz sūm
totalē sñiam p̄pōnalē. Et illd̄ notabile itelligitur de
p̄sequentijs quaz añcedētia et pñia sūt p̄pōnes cate-
gorice affirmatiē de pñti et de inēē. Et ita p̄babiliter
dicendū est de p̄sequentijs p̄stitutis ex alijs p̄pōni-
bus. Septio notandū. q̄ aliq̄ diuidūt pñiam in bo-
nā pñiam vt nūc. et in bonam pñiam simplr. Et dicunt
q̄ consequentia bona vt nunc sit. que in se habet et
explicat existentia consequentis. vt homo est animal.
ergo iste homo est animal. demonstrando per ly iste
hoiem existentem et non vltra. Sed pñia simplr bona
sūm eos est ista homo est ergo animal est. Sed notā-
dum q̄ isti male diuidūt pñiam bonam. vt nunc: et in
bonā simplr. q̄ illa consequentia que sūm istū modūz
dicitur bona vt nunc. non est bona sed mala. vt patz
p̄ predictā pñiam. oīs hō est aīal: ergo iste hō ē aīal
ista ē mala consequentia: nam stat in casu possibili. s.
postmortē isti? q̄ añs eēt verum et consequens fal-
sum. Octauo notandū. q̄ oīs consequentia q̄ nūc
est bona semper p̄manebit bona q̄ diu fuerit stāte ea
dē h̄catione terminoz: sed tñ multe sunt modo bone
que ante fuerūt male. vt p̄z de ista. iohannes est. ergo
arestoteles fuit. vel celū ē: ergo colonia fuit pulchra
ciuitas. iste consequentie iam sunt bone et semp̄ ma-
nebunt bone. sed non semper fuerūt bone. q̄ ante q̄
aresto. fuit priā non fuit bona. ante q̄ colonia fuit se-
cunda non fuit bona: Et est causa quare iā bone sunt
q̄ vtriusq̄ pñs est necessariū. ex quo vtriusq̄ pñs ē

ppō de pterito vera cui? pñs non dependet a futuro cōtingēti. s. oīs talis ē nccāria: z cui placeret posset pdictas pñas vocare bonas z pñiles vt nunc: z posset aliquis consequētiās (q̄ semp fuerūt et erunt bone) dicere eē bonas simpliciter. z qui sic vteretur terminis satis bene posset diuidere consequentiāz in bonā. vt nunc et in bonā simpliciter.

Hic diuidit implicate pñam in bonā z malā. ostendens primo q̄ requiritur ad bonitatē cōsequentie. Dicens q̄ ad eā requirit q̄ in nullo casu possibili añs potest esse verum sine pñte dūmō manet eadem scatio terminorū. Et ppter hoc nō sequit. omnis hō est aīal. ergo tu es aīal. nec sequitur tu es homo. ergo tu es coloratus. nec sequit deus est. ergo celus est. Nec tñ oīs pñā est bona in qua añs nullo modo pōt esse verū sine pñte. vt pñr declarat p quintū notabile. In sexto vero notabili ostendit qñ pñā est vniuersaliter bona. Tunc pñr in septimo notabili narrat diuisionē pñe z eaz reprobāt. Sed in octauo notabili ipam ad bonū intellectum saluat. vt pñr transcurrenti litteram.

Notandū Qd fm modernos pñā pñā sui diuisione diuidit in bonā z malā. Mala ē qñ ad veritatē añtis nō seqt veritas pñtis. qz in nullo casu possibili pñr añs eē verū sine pñte eiusdē. z ergo nō est bona pñā. de? est. q̄ celū est. Cōsequentia bona est duplex. s. simpliciter. z vt nūc. Cōsequentia bona simpliciter est q̄ cōstituit ex terminis habentib? ppter uā habitudinē ad inuicē. Sed pñā bona. vt nūc est. q̄ cōstat ex terminis habitudinē habentib? cōtingentē. Et pñā (q̄ dīr bona vt nunc in textu) est simplr bona pñā. vt hic homo est aīal. ergo sortes ē aīal. qz in nullo casu possibili añs potest esse verū sine pñte. vnde supposito q̄ sortes nō sit. adhuc hoc est vera sortes est aīal. qd tñ moderni negant dicētes. q̄ hoc verbū est semp importat existentia. z sic sensus illius ppōis est sortes est aīal. i. sortes erit aīal. hoc aut est falsum. qz in ppōnib? de est tercio adiacente hoc verbū est nō importat existentia sed cōformitatē extremorum ad inuicem. z qz res cōcepte subiiciunt z pdicant in enunciationib? z nō res ad extra. z ergo siue sortes sit siue nō sit sp̄ est aīal z etiā homo. z sic illa est bona pñā. hō est animal. q̄ sortes est aīal etiā si sortes nō existat vt post mortē eius. Sed moderni hoc negātes decipiunt in illo q̄ credūt (est) semp dicere existentia.

Ad Cōtra sustinētes pdictaz diuisionē. in oīi pñā. pñs dīr includi in aīte. sed in pñā mala nō includit pñs in aīte. ergo nō est pñā. Dicendū q̄ pñā dupliciter accipit. Vno mō. p pñā bona z in primaria sua scatione. z in tali pñs includit sp̄ in suo aīte. Alio mō accipit pñā in secundaria scatione. vt etiā se extendit ad pñā malā. z in tali nō oportet semper consequens cōtineri in antecedente.

Mononotādū q̄ pñā bona diuiditur i psequētiāz for

Tractatus consequentiarum

malit materialis. pñia formalis est. q̄ tenet in oib⁹ termi-
nis consili forma arguendi retenta. ita q̄ dicitur eē eadē q̄li-
tas et q̄ntitas. eo mō q̄ termini cōes non relatiui dice-
rentur consiles int̄ se. et intelligēdo de relatiuis grāma-
ticalib⁹. ut sūt ille ipse et consilia. Et dico notāter i dif-
finitione q̄ tenet in oib⁹ terminis consilib⁹ q̄ multū est
pñie formales q̄ non tenēt in oib⁹ terminis consilib⁹. l̄z
teneat consilis forma q̄d ptz de syllo expositorio. Ex
emplū. non sequit̄. hō est aīal. asin⁹ ē aīal. ergo homo
est asin⁹. Illud etiā ptz de tali syllo. in q̄ mediū sumi-
tur in minori cū relatio idēptitatis. q̄ talis mod⁹ ar-
guēdi bene ualet cū relatio idēptitatis. et ē formalis. et
sine relatio idēptitatis non ē formalis. Exemplū pmi ubi
bñ seq̄tur. hō currit. et ille homo est lba. q̄ lba currit.
Exemplū scōi. nā bñ seq̄tur homo currit. et ille homo ē
sophista. ergo sophista currit. Scōdo notant̄ dixi i dif-
finitione: consili forma arguendi retenta: et p hoc de-
notatur q̄ dicitur eē consilis sit⁹ siue ordo et numer⁹ termi-
norum. q̄ ista i pñtijs ex pte forme se tenēt. S; extrema
ppositionū. s. subiecta et p̄dicata et mod⁹ fecandi ip̄orum
terminorum tenent se ex pte materie. Et aduertendū est
q̄ hmoi pñie q̄ infra noīantur dñt dici consequētie for-
males. p̄io oēs sylli siue sint expositorii siue ex termi-
nis coib⁹ compositi. sūt oīs conuersio i terminis. sicut
oīne argumētū ab exponibilib⁹ ad expositū et econuer-
so. sūt oē argumētū a tota copulatiua ad alterā ei⁹ p-
tem. sūt oē argumētū a tota disiunctiua cū destructio-
ne vni⁹ p̄tis ad alterā. sūt oē argumētū ab inducēti-
bus ad iductā. qñ in aīte additur illa particula: et sic
de alijs. sūt oē argumētū ab eodē ad idē. Consequē-
tia materialis est: q̄ tenet grā materie et fecatione ter-

minor. q̄ valet in aliquib⁹ terminis et non in oībus
constitutibus. sicut consequentie ab inferiori ad superius
Sic consequētia ex hoc solū est bona. q̄ aīis est ipso
sibile. et p consequēs ē necessariū. Et intelligendo de
impossibili qd̄ implicat p̄dictionē seq̄tur ex eo qd̄libet
formali⁹ vt postea patebit. sic a conuertibili ad conuer
sibile. vt homo currit: ergo homo risibilis currit.

Hic diuidit autor p̄nam bonā in p̄nam materialē et formalem. s̄ fm veri
tate p̄na materialis non est bona. q̄ fm cōbinationem illius consequen
tie dantur termini in quibus omni et in quib⁹ nulli. ergo nō est bona. Et
consequentia formalis est que tenet in omnib⁹ terminis cōsimilibus con
simili forma arguendi retenta. Et p oppositū diffinit consequentia mate
rialis. q̄ nō tenet in omnibus terminis cōsimilibus cōsimili forma arguendi re
tenta. Et p̄na dicit⁹ formalis duplici de causa. p̄ma. q̄ illa p̄na q̄ tenet
in omnibus terminis tenet gratia forme. que est in tali p̄na. et ideo dē for
malis. quasi hīs sequelā grā forme. sed forma p̄ntie habet p̄illas dēces.
barbara celaret rē. Sēda cā est. nam p̄na dē formalis. q̄ habet cōditionez
forme que est cōicabilitas. et ideo illa cōsequentia dē formalis que est mul
tis cōicabilis. sicut forma totius est cōicabilis multis suppositis. et forma
p̄tis est cōicabilis multis suppositis. Et sic duabus de causis p̄na dē ma
terialis. p̄ma est. q̄ non tenet gratia forme. s̄ grā materie. scz ppter ali
quos terminos sp̄ales. vt q̄i arguit⁹ in terminis conuertibilibus ex pu
ris affirmatiuis in secunda figura. aut simili modo. Secunda cā. q̄ h̄z cō
ditionē materie. q̄ materia contrahit et determinat formā cōicabile pluri
bus ad esse determinatum. et ipam incōicabile reddit. sic etiam p̄na mate
rialis est in certa materia.

Querit⁹ Aliū argumentū ab inferiori ad superius sit formale. sic ar
guendo. sortes currit. ergo homo currit. Dm q̄ nō. s̄ est
materiale. q̄ in simili forma datur instantia sic arguendo. sortes currit. er
go asinus currit. Et q̄ ibi sit similis forma p̄tis q̄ est idē sitis terminorum
sicut in eodē argumento eadē copula. et sic de alijs. Un p̄ regula est tenen
dū q̄ in quocunq; argumento requirunt⁹ sp̄ales et determinati termini. il
lud argumentū est materiale. mō superius et inferius sunt determinati termi
ni. q̄ nō oīs terminus est superius et inferius ad aliū. Et quo p̄ q̄ argumē
tum ab inducentib⁹ ad inductā est materiale. licet textus oppositū dicat.
et si debeat argumentū tale dici formale. tunc debet intelligi sic. q̄ ibi ē for
ma argumentatiōis inductiue. tñ non est formale. quasi sit formalis p̄na.
q̄ non tenet in oībus terminis cōsimilibus. Sic arguendo ab eodē ad idē
est argumentum necessarium. et p tanto pōt dici formale. nō tñ est p̄na for
malis fm diffinitionem textus.

Tractatus consequentiarum

Notandum Quod ad cōsilem formā requirunt quinq; .s. idē nūme-
rus terminorū. idē iūris terminorū. eadē quātitas
ppōnum. eadē qualitas ⁊ eadē copula. Et istorū prima duo requirunt ex pte
terminorū. alia duo sequentia ex pte ppōnum. ⁊ terciū ex pte copule. An pz
q; cū dicitur: omne animal est substantia. omnis homo est risibilis. ergo oīs hō
est substantia. nō est formalis p̄na in barbara. q; ibi nō est idē numer⁹ ter-
minorū. q; debet esse in barbara. q; barbara constat ex trib⁹ terminis. s. ibi
sunt quatuor termini vltiter. igit qm̄ vna de quinq; istarū cōditionū deficit.
tunc illa p̄na peccat in forma.

Ad Si dicta essent vera sequeretur q; darij nō esset formalis p̄na. Sequē-
pbat. q; ibi ppōnes non sunt eiusdē q̄tatis. q; maior est vltis ⁊ mi-
nor particularis. Wdm q; p̄na nō dicitur formalis. q; habet simulē formā cum
qualibet alia p̄na. s. dicitur formalis. q; hz aliquā formā fm̄ quā valent oīa ar-
gumenta fundata in eadem forma.

Arguitur In omni figura requirunt sp̄cales termini. ergo nulla ē
formalis p̄na. Ans. pbat. q; in prima figura medium est
positiōne ⁊ cōiunctione mediū in secunda positiōne primū. in tertia posi-
tiōne vltimū vt dicitur Aristoteles. p̄mo priorū. Wdm q; cōditiōes terminorū in mo-
dis ipsarū figurarū seruant quinq; fm̄ rem. vt in barbara. ⁊ quinq; fm̄ modū
p̄dicandi. vt patet in celarent. ⁊ sic non oportet vlti eē terminos specia-
les nisi fm̄ modū t̄m. Et si dicat ergo ad minus in modis affirmatiuis sē
speciales termini. Wdm q; etiam nō oportet in modis affirmatiuis fm̄ rē
illozū ordinē seruare. s. q; mediū in prima figura fm̄ rem sit positiōne me-
diū. sed sufficit q; sit mediū fm̄ modū enuncianti. vt pz sic arguendo. om-
nis hō est aīal. oīs lapis est homo. ergo omnis lapis est animal. ibi ē bo-
nū argumentum ⁊ formale. q; tenet ex pte forme cōsequentie. ⁊ tamen ibi
nō seruatur talis ordo terminorū. ergo ex pte forme terminorū non requi-
ritur talis ordo.

Et ad scdm̄ subiūgēde sūt qdā regule. Quarū
p̄ia est. in omni bona p̄na ex opposito p̄dictorio
p̄ntis seq̄tur oppositū cōtradictoriū aītis s. si econ-
uerso. ex opposito p̄dictorio aītis sequit̄ oppositum
p̄dictoriū p̄ntis. Ad pbandū primā ptem regule sup-
pono vnū qd alibi hz pbari. q; ad quālibet ppōnem
sequitur quecunq; alia. vel oppositū ei⁹ stat cum illa
tūc pbo primā pte regule exēplarū: ⁊ capio illā p̄naz
equ⁹ currit. g aīal currit ⁊ pbo q; ex p̄radictorio con-
sequētis. scz ista nullū aīal currit. sequit̄ cōradictio-
riū aītis. s. istud. nullus equus currit. quia si non se-
quitur nullū aīal currit: ergo nullus equus currit g p

suppōnem oppositū pñtis. s. aliq̄s equus currit stat
cū illo ante nullū aīal currit. Et idē oppositū conse-
quentis stat cū opposito aītis. s. aīal currit. qz infer
ipm in pñā. nā seq̄tur equ⁹ currit. ḡ aīal currit. Et op-
positū aītis. s. equ⁹ currit stat cū duob⁹ contradicto-
rijs. s. aīal currit. ⁊ nullū aīal currit: ⁊ p pñs duo cō-
tradictoria stāt simul: qđ est oppositū primi pñcipij
Scđa ps regule pater: lz sequat̄ homo currit igitur
aīal currit. non tñ sequit̄. null⁹ homo currit. ḡ nulluz
animal currit.

Hic pñr ponit quasdā regulas pñaz. quaz pñā est. In omni bona con-
sequētia ex opposito dīctorio pñtis sequit̄ oppositū dīctoriū aītis. s.
nō ecōtra. Exēpli grā. sicut bñ sequit̄ hō currit. ḡ aīal currit. sic econtra
bene valet nullū animal currit. ergo null⁹ hō currit. Nō regule est dupl̄e
sez ostēsiua ⁊ ad impossibile. Ostēsiua est. qz ad destructionē supioris se-
quit̄ destructio inferioris. licet non econtra. sed consequens habet se vt
supius ad aīis. ergo ad destructōz pñtis sequitur destructio antecēdēns
Econtra aīis sicut ad positōnem inferioris sequit̄ positō supioris. ita ad
positōem aītis sequitur positō pñtis. Nō ad impossibile est. qz nisi ad op-
positum pñtis sequeret̄ oppositū aītis tunc duo dīctoria starēt sū i ve-
ritate. qđ sic ostēditur. qz oīz q oīz pñs sequatur ad aliā. vel stabit cum ea
oppositū ei⁹. Si igit̄ non sequit̄ nullū aīal currit. ergo nullus hō cur-
rit. tunc optet qz hec oīs hō currit stet cum illa nullū aīal currit. s. ad hāc
oīs homo currit sequit̄ ista aliqđ aīal currit. ⁊ sic simul starent contradi-
ctoria in veritate qđ est impossibile. ⁊ contra primū pñcipiū. qz de quo
libet eē vel nō eē de nullo vero simul. Relinquitur ergo qz prima conse-
quentia fuit bona.

Aī Sicut affirmatio est cā affirmatōis. ita sūr negatio est cā negatō-
nis. ergo sicut ad positōem aītis sequit̄ positio pñtis. ita ad de-
structōz aītis sequit̄ destructio pñtis. Dēm qz illa pñs pñs posterior
habet veritatē in terminis conuertibilib⁹. qz ibidē loquit̄ pñs de demō-
stratione potissima que est ex conuertibilib⁹.

Aī Ex opposito dīctorio aītis sequit̄ oppositū dīctoriū consequē-
tis. ergo contra regulā. Aīis pñatur qz bñ sequitur hō currit. er-
go risibile currit. s. nullus homo currit. ḡ nullū risibile currit. Dēm qz
illud nō tenet formaliter. s. solū materialiter. ⁊ in terminis conuertibili-
b⁹. Aīis nō sequit̄. hō currit. ḡ aīal currit. s. null⁹ hō currit. ḡ nulluz aīal
currit. qz aīis pñt eē vñz pñte falso. Et qñ dī enā valet in nō pñtibilib⁹
vt sic argūdo. hō currit. ḡ aīal currit. s. hō nō currit. ḡ aīal non currit.

Dōz qz ibi nō arguit̄ ab opposito dīctorio aītis ad oppositū dīcto-
riū pñtis. s. solū aī ab opposito sēdōtrario. mō duo sēdōtraria s. destru-
unt se. s. stāt sū i veritate. ⁊ sic ibi s. aī p regulā.

Tractatus Insolubiliū

Secūda regula ē ista. i. oī bona p̄na si aūs est possibi-
le p̄ns ē possibile: s̄ non econtra. qz aliqñ aūs est im-
possibile ⁊ p̄ns est possibile. vtz in ista p̄na null⁹ de⁹
est. ḡ hō currit. Silt i oī p̄na bona si aūs est vez p̄ns
est vez. sed non econtra. vtz in p̄dca p̄na. Et notat i
isto Xsu. Ex falso vez. ex vō nul nisi vez. Silt i omni
bona consequētia: si aūs est cōcedendū consequens ē
concedendum ⁊ non econtra. vt patet in predicta cō-
sequentia.

Hic ponit scđam regulam dicens. qz scđa regula est talis. in oī bona
p̄na si aūs est possibile aūs est possibile. ⁊ si aūs est vez consequēs ē vez
s̄ non econtra. nam p̄t aliqñ consequens esse possibile ⁊ aūs impossibile
⁊ aliqñ consequens ē vez ⁊ aūs ē falsum. qz ex falso p̄t vez inferri s̄ ex
vero nul nisi vez. Hō regule est. qz in oī bona p̄na aūs ēz necessario iclu-
di i aūte. mō vez nō iccludit i se falsum s̄ vez. ḡ si aūs sit vez ⁊ possibile.
p̄ns erit vez ⁊ possibile. Sz tñ qz nihil ē ita falsum qñ aliqd veruz inclu-
dat. eo qz falsum ⁊ malū sunt qdā priuatia s̄z modū ⁊ ē priuatū fundā-
tur i hūū aliq ⁊ s̄iecto. ḡ ex falso p̄t seq vez cū aliq mō in eo includatur.

Af Ex possibili seq̄tur impossibile. ḡ contra hanc regulam. Aūs pbat
sic arguendo. omne currens est asinus. omnis homo est currens.
ergo omnis homo est asinus. nam ibi ambe premisse sunt posibles. ⁊ tñ
consequens est impossibile. Dicendum qz licet quelibet premissarum
aut quelibet pars antecedentis sit possibilis. si scorsum capiantur. quia
hec est possibilis. omne currens est asin⁹. similiter hec omnis homo cur-
rit. tamen ambe premisse simul capte vt sunt vnum antecedens sunt im-
possibiles. quia non possunt simul stare. repugnat enim qz omne currens
sit asinus. ⁊ qz simul omnis homo currat.

Af Antecedens est causa consequentis. sed falsum non est causa ve-
ri ergo non potest inferri verum consequens ex antecedente falso
Minor probatur. quia causa debet esse dignior et prestantior suo effectū

Dicendum qz dupliciter dicitur aliquid esse causa alterius. Alio mo-
do in inferendo. ⁊ talis non est necessario dignior effectū. sed sufficit. qz
latoz sit suo effectū. sic qz includat suū effectū in se. ⁊ sic falsum est
causa veri. quia includit in se falsum ⁊ etiam aliquo modo verum. vt di-
ctum est. ⁊ sic est communius vero. Alio modo aliquid est causa alterius
in essendo. ⁊ talis causa si sit efficiens necessario est dignior suo effectū.
tamen si sit materialis effectus est dignior.

Tercia regula. oīs illa consequētia cui⁹ aūs ē ipos-
sibile est bona: ⁊ si illud impossibile iplicat p̄dictōem.

ip̄a est formalis: et si non implicat ip̄a ē materialis.
 Patet prima pars regule ex notabili sexto. Secunda pars
 probatur de vna. et si si posset probari de oib⁹ alijs: Illa
 ista est formalis: plato currit et plato non currit: g̃ ē asin⁹
 n⁹. Probatur: quia illud consequens sequitur ad añs p con-
 sequētiā iter medias forales: qđ probatur arguēdo sic
 plato currit et plato non currit. g̃ plato currit. vel hō
 est asin⁹. Illa consequētia est formalis. quia prius pars con-
 sequentiā. s. ista. sortes currit. vel hō est asin⁹ forma-
 liter sequitur ad illā ptē añt. s. sortes currit. quia argui-
 tur a ptē disiunctiua ad totā disiunctiua. Et si si secunda
 pars consequentiā scz ista sortes non currit sequitur forā-
 liter ex scda ptē añtis scz sortes non currit. quia ab eo-
 dem ad idē: igitur sequitur qđ totū consequens sequitur ad
 totū añs. Et tūc ultra ex consequenti illo sequitur forā-
 liter qđ hō ē asin⁹ sic arguēdo. sortes currit vel hō ē asinus
 ista consequētia ē forā- qđ arguitur a tota disiunctiua cum
 destructione vni⁹ ptis ad aliā ptē. igitur a prius ad vlti-
 mū est bona consequētia formalis qđ fuit probandum.
 Tercia pars regule patet ex notabili nono: vtz exem-
 plariter de ista consequētia. nihil ē: ergo aliqd est. il-
 la est materialis. quia non tenet in oib⁹ terminis con-
 similibus consimili forma retenta. quia non sequitur. nul-
 lū currens est. ergo aliquod currens est. Sed dice-
 res. ista consequētia materialis est. ergo aliquid qđ
 est formalis. ergo male dicitur qđ sit materialis. Ante-
 cedens probatur. quia añs eius implicat contra dictio-
 nem consequētia tenet. quia bene sequitur. nihil est
 ergo aliquid est. vt est concessum: Etiam sequitur. nihil
 est: ergo nihil est ab eodem ad idem. Ad aliud argu-
 mentum respondetur negando antecedens. in quo
 assumitur qđ predicta consequētia sit formalis.

Tractatus Consequentiarum

Ad probationem nego argumentum. videlicet quod ista implicat contradictionem: et tunc negatur assertio. quia ista propositio non est formalis nihil est. aliquid est. nec ista. nihil est quod deus est. Et ista regula sequitur primo correlarie: quod omnis propositio potest fieri in bona propositio ex ante impossibile. hoc denotatur quia contra dicitur ad impossibile sequitur quodlibet. Secundo sequitur correlarie quod ad omnem propositionem sequitur propositio necessaria in bona propositio. Et hoc denotatur quia de correlarie dicitur necessarium sequitur ad quodlibet. patet in omni propositio ex opposito propositio sequitur oppositum assertio: quia ex quo assertio est necessarium oppositum eius est impossibile et ad impossibile sequitur quodlibet. ut dictum est. quod correlarium verum

Hic ponit tertiam regulam. que est talis. omnis illa propositio (cuius assertio est impossibile) est bona. et si istud impossibile implicat contradictionem ipsa est formalis et si non implicat ipsa est materialis. ut sortes currit. sortes non currit. quod sortes est asinus. Alii hec regula habet duas partes. et prima est vera. sic intelligendo ubique est propositio et assertio est impossibile. illa propositio est bona. ut cum dicitur. omnis homo est ignis. quod omnis homo est calidus. et omnis homo est asinus. ergo omnis homo est animal rationale. Si autem dicatur. homo est asinus. quod deus non est. illa non est propositio bona. quia contra sequens non includitur in assertio. Sed tamen moderni eliciunt hic quod ad impossibile sequatur quodlibet. et ideo dicunt illam propositio esse bonam. quia quia assertio est finis per finem eos quodlibet propositio inferri. quia ad impossibile finem ipsos sequitur quodlibet. id est. tamen verum quod fallum. Quod tamen patet esse falsum. quia quicquid sequitur ad alterum necessario includitur in eo. sed quodlibet non includitur in uno impossibili. id est. multa includuntur in eo. quod non quodlibet inconueniens sequitur ad impossibile id est. aliquid.

Quartum ad impossibile sequatur quodlibet sicut dicunt moderni. Respondetur quod non simpliciter. quia conclusio est argumento vel argumentis approbata propositio. sed omne argumentum est ratio inferendi finem aliquam vel aliquas habitudines quod necessarium est quod ubique sequitur aliquid ex altero quod ibi sit aliqua habitudo sed talis habitudo non est ad quodlibet impossibile. igitur. Minor probatur. quia isti impossibilis. homo est asinus. non sunt aliquae habitudines mediate vel immediate. ad hoc impossibile albedo est nigredo vel iusticia est iniusticia. Etiam sunt vera que non possunt confirmari per aliquas locales habitudines ad hoc impossibile quod homo est asinus.

Ad impossibile sequitur quodlibet. ergo secunda pars regule est vera. isto fundamento posito. Antecedens probatur. quia concessio isto impossibili. sortes currit. et sortes non currit. tunc quodlibet aliquid non sequitur ad ipsum. Probatur sic arguendo. sortes currit et sortes non currit. ergo homo est asinus. Probatur consequentia. quia illa consequentia est bona ubi consequens sequitur ex antecedente per mul-

tas consequentias medias formales et bonas. sed sic est in proposito. igitur. Minor probatur. quia bene sequitur primo. sortes currit et sortes non currit. ergo sortes currit. Etiam sequitur secundo. sortes non currit. quia in ambabus arguitur a tota copulativa vera ex suppositione ad alteram eius partem. Tercio bene sequitur. sortes currit vel homo est asinus. scilicet sortes non currit. ergo homo est asinus. Tenet consequentia. quia ibi arguitur a tota disiunctiva cum destructione vnius partis ad alteram non destructam. Et per consequens de primo ad ultimum bene sequitur sortes currit. ergo homo est asinus. Et pariformiter posset inferri quodlibet aliud. Et ergo si antecedens implicat. potest quodlibet aliud impossibile et eo inferri. Dicendum quod ultima consequentia (qua arguitur in disiunctivis) non valet quod ille. propones sortes currit. et sortes non currit capiuntur dupliciter. vno modo absolute. et sic se. et sic contradicunt sibi mutuo. Alio modo accipiuntur ut concessa ab aliquo simul gratia disputationis. et sic non contradicunt. quod simul admittuntur ab aliquo tanquam vere. ut. scilicet. posset cognoscere an quodlibet inconueniens posset sequi ad contradictoria. et sic non destruit se. propter hoc in ultima consequentia non arguitur a destructione vnius partis disiunctivae. quod ille. propones sunt prius concessa. si quod procedit non destruitur.

Ad Ex impossibili sequitur verum et ex impossibili sequitur falsum. ergo et ex impossibili sequitur quodlibet. ista tenet. quod omnis propositio est vera vel falsa. Dominum quod licet quoddam verum sequatur ad impossibile et quoddam falsum non tamen omne verum et omne falsum. quod aliquod verum bene includit in impossibile. ut in ista oratione. homo est asinus. includit ista homo est animal irrationalis. non tamen omne verum includitur in impossibile. sic nec omne falsum.

Ad Aresto. dicit in primo physico quod vno inconuenienti dato alia contingunt. ergo ad impossibile sequitur quodlibet. Dicendum quod consequentia est neganda. quia licet vno inconuenienti dato quedam alia contingant. quia vnum impossibile semper includit in se quedam alia impossibilia. non tamen omnia. et ideo ad vnum impossibile non sequitur quodlibet aliud impossibile non inclusum in eo. Nam non sequitur. homo est asinus. ergo deus non est. licet bene sequatur quod homo sit irrationalis aut rudibilis. quod illa includuntur in priori impossibili.

Ad Secunda pars regule fundatur in vero principio. scilicet quod contradictoria non possunt simul esse vera. ergo est vera. Dicendum quod contradictoria non possunt simul stare in veritate. tamen in casu (quo simul conceduntur ut vera) non sunt contradictoria et sic simul stant non ut contradictoria.

Ad Ad istam. homo est asinus. sequitur quedam propositio de materia naturali. scilicet ergo homo est animal. quedam de materia contingenti. scilicet ergo homo est. finem modernos. quedam in materia remota scilicet ergo homo est irrationalis aut rudibilis. ergo ad impossibile sequitur quodlibet. Dicendum quod ad propositionem impossibilem potest sequi quodlibet propositio in genere. sed non quodlibet in numero et in specie ut moderni volunt.

Tractatus Cōsequētiarū

Quarta regula est. ab inferiori ad superiorem suū ē bona consequētia. Pro ista regula est notandū qd ad h̄ qd vnus terminus sit superior ad aliū requirit qd ipse predicet vtrū de illo altero: et non econtra. Nam posito qd nullū animal sit propter hominem animal predicetur vtrū de illo finis homo. et econtra. quia in illo casu omnis homo ē animal. et omne animal ē homo. et tamen ē superior. Secundo notandū ad hoc qd vnus terminus sit superior ad aliū non requiritur qd ab illo altero nō conuertatur subsistendi consequentia: Nam iste terminus ens est superior ad illū terminū deus. et tamen sic sequitur deus ē ergo ens est: ita sequitur econuerso. ens est. igitur deus est.

Tercio notandū qd ad h̄ qd vnus terminus sit superior ad aliū requiritur et sufficit qd ipse vtrūq; et vere predicetur de illo altero: et inferatur ab illo in consequentia subsistendi. quia ille alter habet se sic qd non predicetur de ipso vtrūq; vel sic qd non econuerso inferat consequentiā subsistendi. Istis premissis contra illā quartā regulā arguitur prius sic: si sequitur: tu es hic: ergo tu es supra tectū. Item nō sequitur tu es clericus: ergo tu es papa: et tamen vt videtur arguitur ab inferiori ad superius. Respondet qd hic non arguitur ab inferiori ad superiorem secundum intellectus regule: quia regula non loquitur de superiori secundum locū vel qd ad statum vel dignitatē. sed qd ad cōitatē. Secundo arguit sic: nō sequitur equus non ē homo. ergo equus non ē animal: et tamen arguitur ab inferiori ad superiorem. Respondet qd regula intelligitur sine negatione precedente superiori et inferiori. Tercio arguitur sic. nō sequitur omnis homo currit: igitur omne animal currit. ibi arguitur ab inferiori ad superiorem. Respondio solū valz consequentia ista sine distributione: et ergo h̄ dicitur poni a parte predicatoris superioris et inferioris: Quarto sic. non sequitur tamen homo ē homo ergo tamen homo ē animal: et tamen arguitur ab inferiori ad superiorem a parte predicatoris. Respondet qd arguitur ibi cū destructione inferioris et superioris. quia predicti

cata illi exclusiuis stāt et supponūt confuse et distri-
 butiue. et regula itelligitur quādo non arguitur cū dī
 sributōe. Quinto non sequitur. sortes incipit eē alb⁹
 ergo sortes incipit eē colorat⁹. et tamen arguitur ab in-
 feriori ad supi⁹. Quia non seqtur p3. q3. pono q3 sortes
 incipit eē alb⁹. et q3 pri⁹ fuit niger. tūc antecedēs ē vey
 sc3 sortes incipit eē alb⁹. et consequēs falsūz sc3 sortes
 incipit esse coloratus quia prius fuit coloratus ex-
 quo prius fuit niger per casūz. Respondetur q3 non
 valet psequētia ab inferiori ad supi⁹. cū istis verbis
 incipit et desinit qndo pcedūt inferi⁹ et supi⁹. Et rō est.
 q3 dicūtur icludere negatōz. et ppter hāc cām non valz
 consequētia ista. equ⁹ est fortior cane. ergo est fortior
 aīal. nā ly fortior et qlibet cōpatiu⁹ h3 virtutē distribu-
 endi terminū cōem seqntē et a se rectū iquātū est ppa-
 tiu⁹. Et ppter eandē cām non valet ista consequētia
 equ⁹ est ita fortis sic hō: igr equ⁹ est ita fortis sic aīal
 q3 ly sicut etiā h3 virtutē distribuēdi: et sic de multis
 alijs dictōib⁹. Sexto sic arguitur: si anīal
 currit ergo hō currit: q3 aīal est possibile et conseqns
 ipossibile: et tamen ibi arguitur ab inferiori ad supius
 q3 aīal est supius ad ly tu: Respondetur q3 non habz
 generaliter veritatem in ppōnibus hypotheticis:
 Septimo sic arguitur: non sequitur: equus est non
 homo: ergo equ⁹ est non aīal: et tamen videtur q3 ibi
 arguatur ab inferiori ad superius: quia sicut ly anīal
 ē supi⁹ ad ly homo: ita videtur q3 ly non aīal est supi-
 us ad ly non homo. Respondetur q3 ibi non arguit^r
 ab inferiori ad supi⁹: q3 l3 anīal sit supi⁹ ad ly homo:
 tamen ly non animal non est superius ad ly non ho-
 mo: vt patet intuenti terminorūz significationes q3
 negatio addita superiori facit ipm inferi⁹ et econtra.

Tractatus Consequentiæ

Octauo arguitur sic. non sequitur. de² est p²igent creas
g² de² est p²igent aliqd. Rur q² ibi arguitur iplicite
cu negatõe. q² p²igent icludit negationẽ. p²z nam ista
de² est p²igent aliqd valet tm. de² p²t eẽ aliqd: z de²
p²t n eẽ aliqd. Mono sic arguit. n sequitur. sortes du-
bitatur eẽ hõ. g² sortes dubitatur eẽ aial: z tm arguit
ab inferiori ad supi². Et q² nõ sequitur p²batur. z volo
q² sortes videatur a remotis. z q² bñ p²gnoscat² esse
aial: n tm cognoscatur an sit hõ vel aliõ aial. tũc añs
est vex z p²ns falsum. Rur q² ly dubitatur icludit ne-
gationẽ virtualiter. p²z q² dubitare p²põnem est dubi-
tare circa p²põnem non asserẽda eidem. sed hesitare
seu nescire an ita sit sicut signat vel non. Decio ar-
guitur sic. cognosco hoiem. g² cognosco aial. z tamẽ
arguitur ab inferiori ad supi². Q² non sequitur faciliẽ
patet loqndo de appellatione nois. nam stat q² co-
gnosco hoiem sub conceptu hois. licet nõ cognosco
aial sub conceptu aialis. seu sub conceptu correspon-
denti illi terminõ aial. vt coiter loqmur de ea: non va-
let p²na ab inferiori ad supi² cũ xbis scantib² actũ ani-
mi interiorẽ: q² dicũtur facere appellatõz rõis. vt sũt
ista xba. itelligo cognosco diligo volo. z p²silia xba

Undecio arguitur. n sequitur. risibile eẽ p²priũ homi-
nis. g² risibile vl rudibile eẽ p²priũ hois. z h² est falsũ.
Silt non sequitur. sortes eẽ nomen p²priũ. g² sortes vel
plato est nomen p²priũ. q² añs est vex vt notũ eẽ. z cõ-
sequẽs falluz. sed q² p²ns sit flm p²z. q² sciat q² h² p²ple-
rum sortes vl plato est nomẽ p²priũ. z h² est flm. Re-
sponderetur q² p²ns est distinguendũ. s. illud p²plexum
risibile vel rudibile est p²priũ hois: nã vel hoc totuz
simul capitur materialiter z ly vel silt: z tũc p²na non
valet. risibile est p²priũ hois. g² risibile vel rudibile eẽ

ppriū hoīs: nec ibi arguitur ab inferiori ad superius. et
 psequēs ē verū sicut et antecedēs. Et qñ dī. pñs fecit
 hoc complexū. risibile vel rudibile eē ppriū. hoc ne-
 gatur. s̄ sic bene scaretur si li etiā capetur materialis.
 Et s̄r respondetur ad scđam. Duodecimo arguitur.
 non seq̄tur. sortes est domin⁹ henrici: ergo sortes est
 s̄ba henrici. S̄r non seq̄tur. sortes est zelator iusticie
 ergo sortes est aliqd iusticie. S̄r non seq̄tur. aliquis
 act⁹ platonis est intellectio sortis. ergo aliqs act⁹ pla-
 tonis est act⁹ sortis. S̄r non seq̄tur: plato ē inimic⁹
 sortis. ergo plato ē aliqd sortis. et tñ i oib⁹ istis argu-
 tur ab inferiori ad superius qz in prima a li domin⁹ ad
 li substātiā. in scđa a li zelator ad li aliqd. tercio a li in-
 tellectio ad li actus. quarto a li inimic⁹. Respondet
 q̄ p̄dicta regula non tenetur frequē. s̄ deficit qñ in-
 ferius ponitur cū obliq̄ i antecedēte. et sup̄ ponitur
 cū eodē obliq̄ in psequēte. Beciotercio arguitur. non
 seq̄tur: plato pcutit sortem: ergo plato facit sortem: et
 tamen li facit est superius ad li pcutit: qz omne pcutere
 est facere. qz omne agere in materiā exteriorē ē facere.
 Itē non seq̄tur: plato intelligit sortē. ergo agit sortes
 et tñ li agit est superius ad li intelligit. quia omne intelli-
 gere est agere. S̄r non seq̄tur: rex impugnat coloniā
 ergo facit coloniā. cum tamen li facit est superius ad li
 impugnat. Respondetur q̄ ista regula nō habet veritatem
 generaliter. s̄ in multis patitur instantiā quan-
 do inferi⁹ constituitur cum obliquo in antecedēte. et
 verbū superius constituitur cū eodem in psequente
 Becimoquarto arguitur. non sequitur homo est spe-
 cies specialissima. ergo aīal est spēs spēalissima. Bi-
 cendū q̄ in nulla istarū regularū arguitur bene qđ sic
 patet de primo nam ille terminus aīal materialis ca-

Tractatus consequentiarum

ptus non est sup⁹ ad li homo. nec iste termin⁹ homo materialit⁹ cap⁹ est inferi⁹ ad li aial. Item istis argumentis sic solutus est notandū q^d p^rdicta quartadecima regula principaliter habet veritatē q^u arguit^r ab inferiori q^u est totale subiectū vel p^rdicatū ad suū supius q^u est totale subiectū vel p^rdicatū dūmodo arguat^r sine negatione et sine dictione includente negationem. nam si arguatur cū negatione vel distributione. tunc regula non h³ veritatē generalit^r. sⁱ in multis patitur instantias. vt habitum est in argumentis sup⁹ tactis

Hic ponit quartā regulā q^u est q^u arguendo ab inferiori an sup⁹ est bona cōsequētia vt scilicet currit. sⁱ hō currit. hō currit. sⁱ aial currit. Hō regule est q^u supius et inferius sūt idē sⁱ m⁹ rē. et sup⁹ actu et intellectu includit^r in suo inferiori. ideo quicq^d realiter d^r de inferiori. etiā d^r de supiori. Et nō valet argumentū. q^u arguit^r in p^rdicatis rōnis ab inferiori ad supius. vt hic hō est spēs. ergo aial est spēs. q^u tunc nō arguit^r ab inferiori ad supius in q^u tum idē sunt realiter sⁱ in q^u tum differunt rōne. i. in p^rdicatis rōnis.

Aff⁹ hō sequit^r. nullus hō currit. sⁱ nullū aial currit. et tū ibi arguit^r ab inferiori ad supius. Dm q^u ista regula tenet q^u arguit^r affirmatiue ab inferiori ad supius. Rō est q^u inferius includit actū suū supius. ideo posito inferiori sⁱ m⁹ actū. ponit^r etiā supius sⁱ m⁹ actū. nō tū oportet q^u negato aut destructo inferiori. q^u etiā supius neget^r. licet destructis oibus inferioribus destruat^r supius. Et q^u d^r hū sequit^r. homo nō currit. sⁱ aial non currit. et tū arguit^r negatiue. Dm q^u hic negatio postponit^r. ergo bene valet consequentia. vt p^rz p^r quintā regulā.

Aff⁹ Regula ista nō tenet affirmatiue. sic arguendo. tu es in camera. sⁱ tu es supra tectū. et tū ibi arguit^r ab inferiori ad supius. Silt^r h³ non sequit^r. tu es cleric⁹ ergo tu es papa. Dicit^r q^u tripl^r aliqd ē sup⁹ aut inferius ad alterū. vno modo sⁱ m⁹ sitū et sⁱ m⁹ locū. et de tali supiori et inferiori nō intelligit^r ista regula. et sic arguit^r p^r p^rimum argumentū. Alio modo aliquid est sup⁹ ad alterū sⁱ m⁹ dignitatē aut statū. quo mō papa est supra cardinālē. et cardinal⁹ supra ep^m. et de tali supiori et inferiori etiā nō intelligit^r ista regula. de quo p^rcedit scdm argumentū. Tercio mō aliquid est supius ad alterū sⁱ m⁹ cōitatē et p^rdicatōnē. et sic cōiora et magis vltia dicunt^r supiora in ordine ad minus cōia et minus vltia. et sic arguendo ab inferiori ad supius affirmatiue est bona consequentia.

Aff⁹ hō sequit^r. omnis homo currit. ergo omne aial currit. et tū arguit^r affirmatiue p^r istā regulā. Dm q^u oportet arguere sine distributione inferioris ad supius. q^u ad distributionem inferioris non sequit^r distributio supioris. q^u inferius continet pauciora supposita sub se q^u supius. Et q^u d^r nō valet sine distributione sic arguendo. cognosco hoīem. sⁱ

cognosco aial. Dñm q̄ regula valet. qñ arguit in p̄dicatis realib⁹. q̄ im-
portant actū exteriorem. et nō in illis que important actum interiorem. sicut
sunt cognoscere et intelligere.

¶ Non sequitur p̄ istā regulam arguendo in p̄dicatis realibus io-
hannes percutit platonē. ergo facit platonem. et tamē facere est su-
perius ad pcutere. Dñm q̄ quis facere sit sup⁹ ad pcutere. tñ facere pla-
tonem nō est sup⁹ ad pcutere platonē. q̄ facere platonē non p̄dicat de
hoc qd̄ est pcutere platonē. iam hic d̄z argui ab inferiori ad sup⁹ p̄ p̄di-
cationē. vt dictū est.

¶ Regula ista bñ valet negative. sic arguendo. null⁹ binari⁹ est. ergo
nullus numer⁹ est. p̄t̄z. q̄ remoto priori remouent oīa postero-
ra. sed binarius est prim⁹ numer⁹. q̄ remoto ipso remouent oīes. Et cōfir-
mat. q̄ remoto cōstituente remouet cōstitutū. sed binari⁹ cōstituit omnē
numerū. igit̄. Dñm q̄ binari⁹ accipit duplici. vno mō vt ē species aut
p̄s iubiectiua nūeri. et sic nō valet argumentū. Alio mō accipit vt p̄s eius
integralis. et sic bñ valet. sed arguit a integrali ad iūū totū negative. q̄ lo-
cus est bonus. et sic nō arguit p̄ istā regulā. Et est sile argumentū. ac si hic
argueret. null⁹ paries est. q̄ nulla dom⁹ est.

¶ Destructo vno relatiuorū destruit et reliquū. sed sup⁹ et inferius
sunt relatiua. q̄ etiā valet negative ab inferiori ad sup⁹. Dñm q̄ su-
peri⁹ et inferi⁹ capiunt dupl̄. vno mō materialiter aut p̄ re substrata. et sic
nō dicunt̄ relative ad inuicē. et sic loq̄tur p̄s regula de supiori et inferiori
Alio mō accipiunt̄ formaliter et p̄ locūdis intentionib⁹. et sic dicunt̄ rela-
tiue ad inuicē. et sic bene valet inferius est. ergo supius est et e contra.

¶ An argumentum ab inferiori ad supius sit materiale vel formale.
Dicendum q̄ est materiale. quia in simili forma arguendi datur in-
stantia sic arguendo. homo currit. ergo asinus currit. nam si seruātur om-
nia requisita ad similem formā. s. eadem q̄titas. eadem qualitas. idēz sit⁹
terminorum. idem numerus. et eadem copula. et suppositio tunc consequen-
tia est bona. Unde p̄t̄z q̄ ista regula solū tenet in specialib⁹ terminis. s. in
inferiori. ergo p̄ diffinitionem consequentie materialis prius dictam ē ma-
terialis consequentia.

¶ Similis forma debet dari in cōsequētia aliq̄. s. instātia iam dicta nō
est cōsequētia. q̄ nō bñ dat instantia. Dñm negando maiorē. q̄ for-
ma cōsequētie materialis nō p̄supponit cōsequētiā h̄ forma in cōsequē-
tia formali p̄supponat cōsequētiā. Ex quo patet q̄ diffinitio cōsequētie
nō d̄z hic forma cōsequētie. q̄ sic omnis cōsequētia esset formalis.

Quinta regula est hec arguendo ab inferiori ad su-
perius cū negatione postposita valet p̄na. vt hō non
currit. ergo aial non currit. Contra istā regulā argui-
tur sic primo. nam non sequitur sortes non ē aial. er-
go homo non ē aial. qd̄ p̄t̄z. q̄ post mortē sortis aīes
est verū et consequēs falsū. et tñ ibi arguitur p̄ istā quia

Tractatus cōsequentiar

tam regulā negatione postposita. Rñ def q̄ regulā in-
telligit qñ arguitur cū p̄stātia inferioris et superioris. vt
bñ seq̄tur sortes est aīal. et sortes non ē hō. q̄ hō non ē
aīal. Scdo sic non sequitur. tñ hō non ē non hō. ergo
tñ aīal non ē aīal. et tñ arguit p̄ istā regulā vt notū est
q̄ non seq̄tur p̄. q̄ posito casu q̄ non sint hoīes et alia
aīalia sint. tñc aīas est vey et p̄seq̄ns falsū vt p̄ p̄ expo-
nētes vtriusq̄. Respondet q̄ non valet in exclusiuis
qd̄ p̄. q̄ eq̄pollent p̄potheticis. Sciendū q̄ ista q̄nta
regula h̄z veritatē quādo arguitur cū p̄stātia inferio-
ris et superioris in p̄positionibus cathegoricis.

Hic ponit q̄ntā regulā q̄ talis est. arguendo ab inferiori ad sup̄i negati-
one postposita ē bona p̄na. vt hō nō currit. q̄ aīal nō currit. An qñ arguit
ab inferiori ad sup̄ius cū negatione postposita. tunc nō arguit negatiue ab
inferiori ad sup̄ius. q̄ l̄z p̄pōes tales sint negatiue tñ q̄ sup̄ius et inferi
nō negant. sic adhuc arguit ab inferiori ad sup̄i affirmatiue.

Aī hō seq̄it homo nō currit. ergo aīal nō currit. posito casu q̄ asin
currat. q̄ tñc p̄is est falsum et aīas p̄t ēē verū. Ddm q̄ bñ seq̄it. et
tam aīas q̄ p̄is est verū. q̄ si aliqd̄ aīal nō currat. verū est dicere aīal non
currit. et ergo casus non est hic ponendus.

Aī hō seq̄tur. sortes nō est aīal. q̄ hō nō est aīal. q̄ regula est falsa. Aīas
pbat. q̄ aīas p̄t ēē verū. vt post mortē sortis. et tñ p̄is est falsum.
Ddm q̄ est bonū argumētū. q̄ si aīas sit verū p̄is erit verū. et si aīas sit fal-
sum p̄is erit falsum. vñ veritas. p̄pōis nō est ex cōstantia subiecti. s̄ ex re-
bus cōceptis. vt q̄ rudibile cōceptum nō repugnat asino cōcepto. q̄ ista ē
vera. etiā asino nō existente. asin⁹ est rudibilis. q̄ p̄pōes reddunt vere ex
reb⁹ cōceptis. et nō ex existentia rerū. et ergo in isto argumēto bene arguit
sed si antecedens est falsum. ita et consequens.

Sexta regula ē. arguēdo ab inferiorib⁹ a p̄te p̄dica-
ti ad sup̄ius cū dēcōib⁹ exclusiuis ē bona cōsequētia.
nā bene seq̄tur sor. ē tñ hō. ergo ē tñ aīal. Silr etia
seq̄tur. sortes ē tñ aīal. ergo sortes est tñ substātia

Hic ponit sextā regulā q̄ est arguendo ab inferiori ad sup̄ius a p̄te p̄dica-
ti cū dēcōibus exclusiuis est bona p̄na. nā bene seq̄it. sortes est tñ hō. er-
go sortes est tñ animal. Silr seq̄it. sortes est tñ aīal. ergo sortes est tñ
ibā. Rō regule est. q̄ inferi⁹ includit cēntialiter suū sup̄ius. et est realiter
idē cū suo sup̄iori. sed q̄ dēcō exclusiua adiecta inferiori et sup̄iori exponi-
tur gratia alietatis. et non gratia pluralitatis. ergo regula vera.

Ad istā regulā antecedens potest esse verum sine consequente. ergo non fundat bonam consequentiam. Antecedens probatur. q̄a potest stare q̄ sortes sit tantum homo. et tamen plus q̄ animal. quia etia3 est corpus animatū et liba. Dicendū q̄ tñ. debet exponi grā alietatis. et non grā plitatis. vt dictū est. Et q̄ est regula logicorū q̄ quando terminus exclusiuus addit dōi nō nūerali. tūc d3 exponi grā alietatis. vt hō ē tñ aial. cui⁹ sensus est. hō est aial. et nō ē aliud q̄ aial. S3 qñ termin⁹ exclusiuus addit dictioni nūerali. tūc debet exponi grā pluralitatis. vt tñ dñq3 sunt vlia. i. quinq3 sunt vlia et non plura q̄ quinq3.

Septima regula est. arguendo a supiori distributo ad inferi⁹ est bona p̄na. vt ois hō currit. ergo sortes currit. Cōtra istā regulā arguit sic. nō seq̄tur. ois hō ē aial. ergo adā ē aial. et tñ arguit p̄ regulā. Q̄ nō sequatur p̄t3. qz añs ē vey et p̄ns falsum. Rñr q̄ nō valet p̄na a supiori ad inferi⁹ i affirmatiuis: nisi arguat cū constātia subiecti. qz sine constātia subiecti nō val3 p̄na vt bñ seq̄tur. ois hō ē aial. adā ē hō: ergo adam est aial. Scdo sic nō seq̄tur. sortes non incipit eē coloratus: ergo nō icipit eē alb⁹. Rñr q̄ reglā nō tenet i istis x̄bis. incipit et desinit. q̄ icludūt negationē.

Ihic ponit septimā regulā. q̄ talis est. arguendo a supiori distributo ad inferius est bona p̄na. vt bene sequit. oē aial currit. q̄ ois hō currit. Rato regule est. qz supiori distributo distribuit quodlibet cōtentū sub ip̄o. et go bene valet p̄na tam affirmatiue q̄ negatiue. sed qñ arguit affirmatiue d3 arguit cū constātia subiecti. vt oē aial currit. ergo hō currit si est. s̄ negatiue valet simplr. vt nullū aial currit. q̄ nullus hō currit.

Ad hoc non valet. ois hō est aial. q̄ adā est aial. q̄ regula est falsa. An̄s p̄batur. qz añs est vey et p̄ns falsum. loquēdo de p̄io adā. q̄ cum sit mortu⁹ nō est aial. Dōm q̄ illa p̄na bñ valet. et consequēs ē vey sic añs. quia siue adā sit siue nō sit sp̄ est aial. Cui⁹ rō est. qz hoc est in p̄pōne necessaria de est tercio adiacēte nō dī existentiā. s̄ nō repugnantia predicatū cū subiecto. Dicūt tñ moderni q̄ argumentū illd nō valeat. qz ibi nō arguitur cū p̄stātia subiecti. i. qñ subiectū aut inferi⁹ h3 ē subsistens a pte rei. mō qz adā nō est. dicūt q̄ nō arguat fm̄ intellectū regle. S3 istud dōm ē frivolum. et p̄cedit ex falso fundamēto. qd̄ est tale. qz ip̄i dicūt q̄ in oī p̄pōne b̄ x̄bum est qd̄ est copula dī esse actualis exīte a pte rei. b̄ at̄ est falsum.

Pro quo notandū q̄ esse capiti triplr. vno mō p̄ esse s̄sentie. et sic diffinitio dicit eē. i. eēntiā et nām rei. Alio mō vt dī eē actualis existētie. et sic capitur in p̄pōnib⁹ de est scdo adiacente grā p̄ncipij in eo inclusi. vt cū dī sortes est. sensus est. sortes est existētie a pte rei. et istud antiq̄ concedunt cum modernis. Tercio capitur esse pro esse compositionis extremorū. et sic

Tractatus Consequentiarum

capitur in propositionibus de est tercio adiacente de ma naturali. et sic capit esse cum di. adam est aial. sortes est risibilis. que sunt vere. etiam subiectis non existentibus. quia sensus est. illa predicata animal et risibile non repugnant sorti concepto. aut ade concepto. quod est verum. Ratio huius est. quia compositio est quoddam accidens rationis conveniens rebus preteritis. et non bus extra animam existentibus. si homo conceptus potest predicari de adam concepto vere. licet adam non existat ad extra. cuius contrarium machinantur moderni. Et consequenter ex eodem fundamento dicunt quod omnis propositio sit falsa. in qua subiectum per nullo supponit. ut chimera est non ens. quia semper secundum eos. esse dicit esse existentie. et sic sensus illius esset quod chimera esset a preterito non ens. Et ex eodem fundamento dicitur quod nihil supponat nisi demonstrabile ad sensum quod unprobatum fuit in suppositionibus.

Octava regula est. arguendo ab exclusiva affirmativa ad suam ultimum in terminis transpositis est bona consequentia. Et notanter dico (in terminis transpositis) ut hoc quod est subiectum in una sit predicatum in alia: et econverso. quia sine transpositione terminorum non valet talis consequentia. ut non sequitur. tamen homo currit. ergo omnis homo currit. transpositis terminis valet propositio. Nam bene sequitur. tamen homo currit. ergo omnes currens est homo. Contra istam regulam sic arguitur primo quod non sequitur probatur et ponatur casus quod aliquis homo currat. et quod etiam aliquis asinus currat. tunc non sequitur. non tamen homo currit. ergo omnes currens non est homo. tamen asinus est verum et propositio falsa. Rursum quod ista regula non tenetur valiter in propositionibus exclusivis negativis quam exponuntur affirmative. ut sunt iste. tamen homo non currit. Et tamen a non est b. quia non sequitur formaliter. tamen a non est b. ergo nullum a est b. quia arguitur a non distributo ad distributum. Secundo arguitur sic. nam non sequitur. tamen aial fuit homo ergo omnis homo fuit aial: et tamen ibi arguitur per regulam. Et quod non sequitur probatur: posito quod iam sit primum instans esse sortis et sic asinus est verum. scilicet. tamen aial fuit homo. et propositio falsa. scilicet. omnis homo fuit aial. si hoc est falsum in hoc casu. quia sortes est vel fuit homo. tamen nunquam fuit aial. quia nunquam fuit per casus

Rur ad hoc q̄ regla habeat x̄itatē requiritur q̄ nō fiat
 variatio ex pte ampliacionis in p̄dicto argumēto. nā
 iste termin⁹ homo in exclusiua q̄ est añs non ampliat
 et p̄ p̄ns ibi arguit a min⁹ amplo ad magis amplū cū
 distributione. que p̄na non valet. Tercio arguit sic.
 tñ creans nc̄e est esse deū. q̄ oēm deū nc̄e est eē cre-
 antem. et tñ ibi arguitur p̄ reglam. Qz nō seq̄tur patz
 qz añs ē v̄ez et p̄ns falsum. Rur q̄ illa regula patitur
 instantiā i p̄pōib⁹ modalib⁹. et maxie de necessario.

Posit consequenter octauā regulam que talis est arguēdo ab ex-
 clusiua affirmatiua ad suam vniuersalem in terminis transpositis est ho-
 na consequentia. vt tantum homo currit. ergo omne currens est homo. Ra-
 tio est. quia dictio exclusiua posita a parte subiecti agit in ipsum predica-
 tum. et ergo distribuit ipsum. Et oportet q̄ termini transponantur quia nī
 si sic. tunc argueretur a non distributo ad distributum. quia in anteceden-
 te predicatum distribuitur per signū exclusiū et non subiectum. nisi ergo
 tales termini transponerentur tunc subiectum antecedentis distribueret-
 tur in consequente. et sic argueretur a non distributo ad distributum. An
 transponere terminos est facere de subiecto predicatū et ecōtra. qd̄ est pos-
 sibile q̄ subiectū et predicatū ceperint materialiter.

Quare non licet arguere a non distributo ad distributum. Et
 cendum q̄ ideo. quia terminus non distributus est termin⁹ indis-
 finite et particulariter acceptus. et terminus distribut⁹ est qui sumitur cū
 signo vniuersali explicite vel implicite. et sic arguere a non distributo ad
 distributum est arguere a propositione particulari aut indiffinita ad pro-
 positionem v̄sem. sed illa consequentia non valet. igitur. Minor probat.
 quia non sequitur. homo currit. ergo omnis homo currit. nisi forte in ma-
 teria naturali. in qua proposito indiffinita s̄m rem equiualeat vniuersali.
 Et dicitur q̄ ideo quia arguere a non distributo ad distributum est argu-
 ere a propositione habente multas causas veritatis ad p̄positionem ha-
 bentem vnā causam veritatis. s̄ illa consequentia non valet. ergo.

Pro quo notandum q̄ p̄positio indiffinita habet multas causas veri-
 tatis. quia quodcumq̄ particulare contentum sub subiecto illius p̄positi-
 onis indiffinite pōt verificare p̄pōnem indiffinitam. s̄ v̄lis habet tantum
 vnā causam sue veritatis. quia oportet q̄ oībus suppositis subiecti cō-
 ueniat p̄dicatū si debeat p̄pō v̄lis verificari.

Antecedens p̄batur. quia p̄dicatum nō distribuit in aīte. et tñ distri-
 buitur in p̄site. Et dñ q̄ ibi nō arguit a non distributo ad distributum.
 quia p̄dicatum p̄positionis exclusiue distribuit et nō subiectū. et de m̄ est.

Tractatus Consequentiarum

Et qđ dicitur ad predicatū nō ponit signū distributivū nec negatio. qđ non dicitur
tribuit. Tenet pñā. qđ distributio fit solū p signū vlt aut p negationem.
Dm̄ q̄nto ad predicatū nō ponat signū distributivū exp̄sse. tñ xualiter.
qđ signū exclusivū grā sue inclusionis h̄z implicatā vīm distributivā. qđ ex
cludit oīa pter subiectū a p̄sortio predicatī. 7 sic ex p̄nti resultat i predicato di
tributio. vt si dicat. nihil ē risibile pter hoīez. tñ bñ seq̄. 7 oīs hō est ri
sibile.
¶ Om̄e agēs fortē agit in p̄pinquū 7 in distās. cum ergo
signū exclusivū p̄cedat tā subiectū qđ predicatū. 7 a fortiori deberet
distribui subiectū. Dm̄ qđ signū h̄as exp̄sse 7 grā sue sc̄atōis vīm di
tributiōis illius. Signū at̄ exclusivū ex suo p̄mario actū nō p̄t distribuē
re. s̄ ex sua exclusione h̄z ex p̄nti vīm distributivā. 7 qđ talis exclusio cadit
supra predicatū. nō ē tale distribuit.
¶ qđqđ s̄ p̄dicabilia. 7 oīa p̄dicabilia s̄ qđqđ. 7 tñ arguit p regulam
vt videt. S̄ qđ nō seq̄ p̄z. qđ aīis ē v̄z p̄is falsū. v̄z p̄ ei p̄scendētes
Dm̄ qđ ista regula nō t̄z qđ arguit ex terminis numeralibz. 7 qđ exponit si
gnū exclusivū grā p̄lat. s̄ v̄z qđ exponit grā alietatis.

Nonā regula ē. arguendo ab vñ affirmatiua ad suaz
exclusivā affirmatiuā in terminis trāsp̄positis ē bona
consequētia: vt oīs hō est aīal. ergo tñ aīal ē hō:

Hic ponit nonā regulā qđ est arguēdo ab vñ affirmatiua ad suā exclusivā
in terminis trāsp̄positis ē bona pñā. vt oīs hō ē aīal. 7 tñ aīal est hō. Hāc
regule est. qđ ab exponētibz ad expositā est bona pñā.

¶ Arguitur. nō sequit. oīs hō est alb⁹. 7 tñ alb⁹ est hō. 7 tñ ibi arguitur
p regulam. Dm̄ qđ ista pñā bñ valet exponēdo tñ grā alietat. vt sit
sensus. nihil aliud ab albo ē hō. s̄ exponēdo tñ grā pluralitatis nō vale
ret. qđ sic sensus ēēt qđ nō p̄ta qđ alba sūt hoīes qđ est falsum. sic aut̄ tantū
non d̄z b̄ exponi. qđ non ponit cū termino numerali.

¶ Hō valet. oē creās necē est ēē deū. 7 tñ deū necē est esse createm.
qđ deus p̄tingenter creat 7 nō necario. Dm̄ v̄z in textu. Vel d̄z
qđ p̄is est v̄z 7 argumentū est bonū. Tñ creans dupliciter accipit. Ano
nō nominaliter. 7 sic hec est vera. nū deū necesse est esse createm. 7 ē sen
sus qđ deus est illud qđ creat. Alio mō accipit p̄cipialiter. 7 sic ē etiā xā
qđ. s̄. creat. qđ oē qđ est qđ est necē est esse. sic etiā necesse est deū esse crea
tem qđ creat. s̄ absolute nō est xā. qđ nō est necesse qđ deus creat.

Decima regula ē. arguēdo ab exceptiua negatiua ad
exclusivā affirmatiuā ē bona pñā. vt bene seq̄tur. nul
lum ens pter hoīez currit. ergo tñ hō currit. qđ ista cō
sequentia sit bona p̄z. qđ ad expōēs aītis sequuntur
expōēs p̄ntis: igit p̄is seq̄t ad aīis. Cōtra istā reglā
arguit sic: nā non seq̄tur. nullus hō pter sortē currit.

ergo tñ sortes currit. et tñ arguitur p istā regulā. q non
 sequitur pba. nā posito casu q sol⁹ sortes currat et vn⁹
 aliu⁹ currit. tñc añs ē vey et pñs falsum. vtz inspicien
 tibus expōes vtriusq. Rñr q ad h q pdcā reglā sit
 ha reqritur q termin⁹ extra capt⁹ sit subiectū exclusi
 ue. et principale subiectū exceptiue. seu termin⁹ a quo
 fit exceptio. qd idē est. et etiā principale pdicatū exce
 ptium ambo ponant^r i exclusiua a pte pdicati. vt nul
 lus homo pter sortē currit. q tñ sortes est hō currēs.
 vel ergo tñ sortes est hō q currit. Aliud exē. nullū
 aīal pter sortē hz itellectū. q tñ sortes hz itellectū. Ali
 ud exē. nullū aīal pter sortem p̄t beatificari: q tñ hō
 est animal potens beatificari.

Hic pñr ponit decimā regulā. q ē talis. arguēdo ab exceptiua negatiua
 ad exclusiua affirmatiua ē bona pñs. vt bñ sequitur. nullus ens pter hoīem
 currit. q tñ homo currit. Rō regule ē. qz in exceptiua negatiua pdicatū re
 mouet ab oib⁹ suppositis subiecti. illo excepto cui tale pdicatū cōuenit. q i
 exclusiua affirmatiua tale pdicatū bñ affirmat de subiecto p exclusionē oīm
 aliorum.

Que sit differentia inter propositionem exclusiuam et affirmatiuam.
 Qñ et pñem exceptiua. Vñm q illa. qz propositio exclusiua est i qua
 ponitur signū exclusiū. vt hic. tantū homo currit. Sed propositio exce
 ptiua est. in qua ponitur signū exceptiū. vt oīe ens preter deum ē cre
 atura. Unde trīs sunt signa exceptiua. s. pter. nisi. et preterq. Et signū exce
 ptium est qd excipit aliqd a termino cōi distributo. s. signū exclusiū est
 qd excludit oīia pter subiectū a consortio pdicati

Affirmatiū non sequitur ad negatiū. q regula est falsa. Vñs pba
 quia vñū oppositorū non sequitur ad aliud. Vñm q affirmatiū et ne
 gatiū eīusdem rōnis et eīusdē subiecti vel pdicati. que. s. habent eadē
 signa. et terminos eodē mō non sequunt^r seinuicem. quia oppositū s. bñ
 affirmatiū et negatiū alterius rōnis. Vel vñm q ad negatiū finit^r bene
 sequitur affirmatiū. quod hic fit.

Affirmatiū non sequitur. nullus hō preter sortem currit. q tñ sortes currit.
 qz añs p̄t ēē vey pñte exite falso. supposito q cum sorte currat ali
 nus vel equ⁹. Vñm q si regula debeat tenere in oībus. tñc oī q subie
 ctum exclusiue pñs sit terminus exceptus. et q terminus a quo fit exce
 ptio ponatur a pte pdicati pñs exclusiue. vt sic arguendo. null⁹ hō pter
 sortem currit. q tñ sortes est hō currēs.

Undecima regula est. arguendo ab exceptiua affir
 matiua ad exclusiuam negatiuam est bona consequē

Tractatus Consequentiarum

tia: vt bñ seq̃t. oē ens p̃ter deū ē creatura. q̃ tñ de⁹ si
ē creatura Cōtra istā regulā sic at. nā nō seq̃t oīs hō
p̃ter sortē currit. q̃ tñ sortes nō currit: tñ ibi arguit p̃
reglām. q̃ non seq̃tur pbat: nā posito q̃ oīs hō q̃ nō
ē sortes currat: et ip̃e nō currat. sic añs ē vez: vtz ex-
ponenti. et pñs falsum: qd̃ ptz. qz scda expō ē falsa. s.
oē qd̃ non est sortes currit. Rñr ad hoc q̃ ista regula
generaliter habeat ṽritatem req̃ritur p̃ditio expressa
circa regulā immediate p̃cedentē. et illa p̃ditione ob-
seruata est bona p̃ña. nam bene seq̃tur. oīs hō p̃ter
sortem currit. igit̃ tñ sortes ē homo non currēs.

hic ponit aliā regulā. videlicet vndecimā. q̃ est arguēdo ab exceptiua
affirmatiua ad exclusiua negatiua est bona p̃ña. vt oē ens p̃ter deū est cre-
atura. q̃ tñ deus est non creatura. Rō regule est. qz in exceptiua affirmati-
ua p̃dicatū affirmatur de omnibus suppositis. vno excepto cui p̃dicatum
non conuenit. q̃re in exclusiua negatiua tale p̃dicatū remouet̃ ab illo cui
non conuenit.

Af In omni bona p̃ña pñs d̃z includi in añte. s̃ b̃ pñs non p̃t includi i
añte. q̃ in hac regula nō fundat̃ bona p̃ña. M̃no: pbat. qz ante-
cedens habet se vt habitus. et cōsequēs vt priuatio. s̃ priuatio non inclu-
ditur in habitu. sicut nec negatio includit̃ in affirmatione. Dñm q̃ licz
habitus non includat̃ in se priuationē suā. qz vnū oppositorū nō includit
reliquū. tamen vnus habitus potest includere aliam priuationem. sicut
aliquis videns potest esse surdus.

Af Idic. om̃e ens p̃ter deū est creatura. q̃ tñ deus non est creatura. ar-
guitur a nō distributo ad distributū. q̃ exemplū textus est male assi-
gnatum. Dñm q̃ ibi nō arguit̃ a non distributo ad distributū. quia in
p̃ñte subiectū non distribuit̃. sicut nec in añte. s̃ p̃dicatū. s. creatura distri-
buitur in cōsequēte. et s̃lt̃ in añte. q̃re nullū est incōueniēs.

Duodecima regula est: arguēdo ab exclusiua affir-
matiua ad exceptiua negatiua. et ab exclusiua negati-
ua ad exceptiua affirmatiua est bona p̃ña. Exempluz
primi. nam bene seq̃tur. tñ homo ē risibilis. ergo ni-
hil p̃ter hoīem est risibile. Exm̃ scdi. nā bene seq̃t̃ tñ
sortes non currit: ergo oē ens p̃ter sortē currit. S̃z sci-
endum est q̃ sustinens istā reglām duodecimā h̃z cō-

sequenter dicere q̄ termin⁹ extra captus. s. ille super quem cadit signū exceptiuū non distribuatur p̄ signum exceptiuū. Verbi gr̄a. oportet dicere q̄ i ista, oē aīal p̄ter hoīem currit: ibi li hoīem nō distribuī. s. stat cōfute tñ. et hoc credo esse verū: et ideo oī sic dicere tenēdo istā regulā: q̄ alī argueretur a non distributo ad distributum.

Alterius ponit duodecimā regulā q̄ ē arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad exceptiuā negatiuā ē bona p̄na. et itē ab exclusiua negatiua ad exceptiuā affirmatiuā ē bona p̄na. Exēp̄ p̄mi. vt bñ seq̄. tñ hō ē risibilis. s. nihil p̄ter hoīes ē risibile. Exēp̄ scđi. vt bñ seq̄. tñ sortes nō currit. ergo oē ens p̄ter sortes currit. Rō p̄rie p̄tis regule ē. q̄ in exclusiua affirmatiua p̄dicatū denotat inesse s̄iecto p̄ exclusionē oīum aliorū q̄ nō sunt ipsum s̄iectū. neq̄ continent s̄ub ip̄o s̄iecto. s. in negatiua exceptiua p̄dicatū bñ remouet ab oībus alijs a s̄iecto. Etia ab equalenti ad equuales ē bona p̄na. s. exclusiua affirmatiua equalit vni exceptiue negatiue. igit̄ rē. Rō scđe p̄tis regule ē. q̄ in exclusiua negatiua p̄dicatū remouet ab vno s̄ubiecto p̄ exclusionē oīum aliorū. q̄ nō sunt ip̄m s̄iectū vel continent s̄ub ip̄o s̄ubiecto. s. de talib⁹ q̄ excludunt p̄ hoc p̄dicatū affirmari.

Decimatercia regula ē ista arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad suā p̄iacentē est bona p̄na. vt bene seq̄tur. tñ homo currit. ergo hō currit. Sīr bene seq̄tur: tñ hō non currit. ergo hō non currit. Contra istā regulam arguit. non seq̄tur. non tñ hō currit: ergo hō non currit. R̄s̄ q̄ ista regula nō h̄z v̄ritatem in exclusiuis negatiuis vbi negatio p̄cedit signū exclusiuū.

Hic ponit decimā terciā regulā. s. istā arguēdo ab exclusiua affirmatiua ad suā p̄iacentē ē bona p̄na. vt bñ seq̄tur. tñ hō currit. s. hō currit. Rō re- le ē. q̄ illa p̄na ē bona. vbi p̄ns includit in ante. s. sic ē h. s. cōsequētia est bona. D̄s̄ at exclusiua. in q̄ ponit signū exclusiuū. s. p̄iacēs exclusiue est p̄positio q̄ p̄est an appositionē signi exclusiui. vt cū d̄. tñ hō currit. vbi hec p̄pō hō currit ē p̄iacēs hui⁹ p̄pōis exclusiue. s. tñ hō currit. Etia p̄pō exclu- siua ē v̄tualiter copulatiua. cui⁹ vna p̄s ē p̄iacēs. s. arguēdo a tota copu- latiua ad alterā eius p̄tem est bona consequentia. igit̄ rē.

Ad istā. Rōm q̄ ip̄a nō h̄z v̄ritatē i exclusiuis negatiuis. q̄n negatio p̄cedit signū exclusiuū. q̄ tūc negat v̄ritus signi exclusiui. et p̄ p̄ns nō manet exclusiua negatiua. Et d̄ notāter. q̄n negatio p̄cedit. q̄ si seq̄ bñ valet. vt tantum homo non currit. ergo homo non currit.

Tractatus Consequentiarum

Decima quarta regula est: arguendo a p^op^oe in q^o p^odicatum ponit sine d^oc^oe exclusiua ad eandē repetitio p^odicato cū d^oc^oe exclusiua est bona p^ona vt bene seq^otur sortes est homo. ergo sortes ē t^om hō. Silt^o sequit^o sortes ē aīal: q^o sortes est t^om aīal. Cōtra istā regulā arguitur sic. nam nō seq^otur sortes ē bacalari^o. ergo sortes est t^om bacalari^o: posito casu q^o sit bacalari^o et etiā magister. nam sic aīis est vez et psequēs falsum. Respondetur negādo q^o nō seq^otur. imo ē bona p^ona capiēdo psequens in sensu pposito qui corrūdet sibi de vi vocis. cū sortes est t^om bacalari^o. nam denotatur p eam q^o sortes non sit adhuc aliud a bacalario. h^o tamen illa p^op^oo sortes est t^om bacalari^o aliq^on^o solet capiē in sensu cōi. put ly t^om alium gradū excludat a gradu bacalariatus. sic capiēdo ipam falsa est in casu posito. h^o certū est q^o ille secūdus sensus nō correspondet de vi vocis.

Hic ponit decimā quartam regulā q^o est. arguendo a p^op^oe in qua ponit^o p^odicatū sine d^oc^oe exclusiua ad eandē repetitio p^odicato cū d^oc^oe exclusiua est bona cōsequētia. vt sortes ē hō. ergo sortes est t^om hō. Ratio regule est quia q^on^o p^odicatū de d^o de subiecto. tunc de sibi inest. q^o quicqd^o est aliud a p^odicato hoc non potest inesse ipi subiecto.

Af Non seq^otur. sortes est bacalari^o. q^o ē t^om bacalari^o. posito q^o etiā sit magister. q^o tunc est plus q^o bacalari^o. et t^om sibi arguitur per istam regulam. Dicendum q^o ista regula tenet exponendo signū t^om grā alietatis sic q^o sit sensus hui^o. sortes est bacalari^o. et nō est aliud a bacalario. Si aut^o exponat^o grā pluralitatis tunc non valet. quia si sortes esset bacalari^o. et cum hoc esset magister. tunc plus esset q^o bacalari^o. sed sic non debet exponi nisi quādo ponitur circa terminū numeralē. Simile est quādo arguit^o. aīal est gen^o. q^o aīal est t^om genus. i. non aliud a gen^ore. et sic est verum. h^o exponendo grā pluralitatis. i. non plus q^o genus sic esset falsa. q^o aīal etiā est species subalterna.

Af Nō seq^otur. sortes currit. q^o sortes t^om currit. posito casu q^o etiam comodat. D^om q^o ista regula maxime tenet in p^odicatis essentialib^o. Vel potest dici q^o illa pōt exponi sicut pcedens. Q^on^o d^o non valet in essentialibus sic arguendo. sortes est aīal. q^o sortes est tantū aīal. q^o etiā est rationalis. D^om q^o signū exclusiū solū excludit q^o est aliud a p^odicato essentialiter. sed rationale non est aliud essentialiter ab aīali.

Decimaquinta regula est. arguendo ab inducētib⁹
ad inductā est bona p̄na formalis. Exemplū vt bene
seq̄tur. sortes est aīal. plato ē aīal. ⁊ sic de alijs. ḡ oīs
homo est aīal. Cōtra istā regulā arguit sic. posito ca
su q̄ tñ tres hoīes nominati. s. sortes ⁊ plato ⁊ cice
ro sint. ⁊ cras nascerentur plures. tñc p̄na non valet.
sortes currit. plato currit. cicero currit. ergo omīs hō
currit ⁊ tamen arguitur ab inducentibus ad inductā
quia arguitur a singularibus sufficienter enumeratis
ad suam vniuersalem. Q̄ non sequitur pbatur. quia
cras antecedēs erit vey ⁊ consequens falsum. posito
casu q̄ illi tres currant cras. ⁊ alijs (qui cras nasceren
tur) non currant. Respondetur concedendo. q̄ pre
dicta consequētia non valet: nec arguitur p̄ regulam
quia nunq̄ sufficienter fit inductio nisi antecedēti ad
datur illa clausula ⁊ sic de alijs: vel similis. qua addi
ta predicta consequentia ē bona. nam bene sequitur:
sortes currit: plato currit: cicero currit. ⁊ sic de alijs.
ergo omīs homo currit. Et similiter debet addi illa
clausula in negatiuis quando fit inductio in ppositi
one negatiua vt patet hic. sortes non currit. plato nō
currit. ⁊ sic de alijs. ergo nullus homo currit.

Secundo arguitur sic. non sequitur homo ē sortes
homo est plato: et sic de alijs: ergo homo est omīs
homo. Respondetur ad ista. q̄ male inducitur. quia
arguitur a pluribus suppositionibus determinatis
alicuius termini ad vnā suppositionē determinatam
eiusdem termini. ⁊ ille terminus non capitur in ante
cedente cū relatiuo idētitatis quod tñ oportet.

Hic s̄r ponit decimaquinta regulā. q̄ est. arguendo ab inducentibus
ad inductam est bona p̄na. Exemplū vt sortes est aīal. plato est aīal ⁊ c̄is.
ḡ oīs hō est aīal. Ratio regule est. q̄ singularia sufficienter inducta infe
runt vlc. Et est illa p̄na materialis. q̄ non tenet in omīb⁹ terminis cō

Tractatus Consequentiarum

similibus cōsimili forma retenta. vel sic qz argumentū ab inferiori ad superius ē materiale. ergo ista cōsequētia est materialis. quia hic est quodammodo argumentum ab inferiori ad superius. Et si dicatur autor huius ponit istam cōsequētiā inter formales psequētiās in principio illius tractatus. qz est formalis cōsequētia. Idē qz aliq dī cōsequētia formalis dupliciter. vno mō qz hz in se aliquā formā argumentatōis. et sic inductio enthymema et exemplū sunt cōsequētie formales. Alio mō dī consequētia aliq formalis. qz respicit oēs terminos indrifer. et sic illa cōsequētia ab inducentib⁹ ad inductā nō est formalis s materialis tñ. sicut argumentum ab inferiori ad superius.

Af Non sequit⁹ fortes currit plato currit. et sic de albis. qz oīs hō est animal. Dicendum qz regula intelligit⁹ qñ arguit⁹ ab inducentibus ad suā inductā. mō inducta istoz singulariū est hec omnis hō currit. et sic bene valet argumentum. Et quando dicitur non sequitur fortes currit. plato currit. cicero currit. qz omnis homo currit. et tamen ibi arguitur ab inducentibus ad suam inductam. Dicendum qz ibi non arguitur ab omnibus inducentibus ad inductam suam. Et si iterum dicat⁹ impossibile est omnia singularia enumerari. ergo non potest debite argui p regulā istā. Idē qz duplex est vte. aliqd est qd actu tñ hz vnū suppositū. vt sol luna mundus. et inducendo illud vte debet enumerari illud suppositū cū isto addito et non sunt plura talia. vt iste sol lucet. et non sunt plures tales. ergo omnis sol lucet. Aliud est vte quod actu habz plura supposita. et ad inducendum illud vte oia singularia debent enumerari in se et p ppiā formā aut implicite et hoc in illa pñcula. et sic de alijs. aut sic. et sic de singulis. et nisi illa pñcula addatur non valet argumentum.

Af Si addat⁹ ista pñcula et sic de alijs. tūc arguit⁹ ab eodē ad idē et per pñs omittit⁹ petitiō pñcipij. pñz. qz añs eēt eq notū cū pñte. Idē qz s pñcula et sic de alijs pñ dupl⁹ exponi. vno mō affirmative. et sic pñmittit⁹ petitiō pñcipij. qz sic añs est eque notū cū cōsequēte. Alio mō exponitur negative et sic valet tñ et non est instantia de alijs. et sic dī capi in inductione. et sic antecedens est notius cōsequente. qz negatiōes sunt notiores affirmationibus. quia facil⁹ cognoscim⁹ de aliquo negatiōē qz affirmatiōem vt facil⁹ cognoscim⁹ qz hec herba nō est illa licet difficulter cognoscimus naturam aut affirmatiōē alicuius herbe cum aliā.

Decimasexta regula ē: arguēdo ab est tercio ad adiacente ad est scdm adiacēs ē bona pñia. vt hō est alb⁹: ergo hō est. Et voco ppōem de ē tercio adiacēte: i qz ponit⁹ pñdicatū explicitū: vt ē ista. hō ē aīal: vel in qua ponit⁹ xbvū adiectiū includēs pñdicatū: vt hō currit: et voco illā de ē scdo adiacente in qz ponit⁹ p copula s xbum substantiū ē vte? pdeclinū. vel s pplexum possibile ē esse. vel s pplexū ncē ē eē. vel s pplexum

ptingēs ē esse: vñ b̄ p̄plexū ipossibile ē eē. ⁊ nō ponit
aliqd̄ p̄dicatū explicatū. Exem̄ vt iste sunt de est sc̄do
adiacēte hoīem possibile ē esse: hoīem necesse ē esse.

Contra lram arguit: non seq̄t null⁹ hō ē currēs: er-
go null⁹ hō est: tñ arguit p̄ regulā. Rñr reglā non te-
net in negatiuis. Sc̄do sic tñ hō ē currēs: ergo tantū
hō est. Rñr q̄ reglā nō tenet i exclusiuis: q̄ tales vir-
tualiter includunt p̄pōez negatiuā. Tercio sic non se-
q̄tur Aresto. ē mortu⁹: ergo Aresto. ē. Rñr q̄ ista re-
gula non tenet generaliter qñ predicata sunt amplia-
ta de est sc̄do adiacēte. Quarto sic non seq̄tur Adā
ē nomen p̄prium. ergo adā ē antichristus ē terminus
singularis. q̄ antichristus est. Rñr cōcedendo q̄ iste
consequentie non valent. nec formant̄ fm̄ regulā di-
ctam. q̄ regula intelligitur de termis exceptiuis fm̄
eandē sup̄pōem. ⁊ ita non fit in p̄dictis p̄ntijs. quia i
antibus eaz̄ isti termini adā ⁊ antichristus supponūt
materialiter fm̄ opinionē p̄munem. ⁊ in consequen-
tijs eaz̄ supponunt p̄sonaliter.

Alteri⁹ ponit regulā decimātertā q̄ ē arguēdo ab ē tercio adiacēte ad ē
sc̄dm̄ adiacēs ē bona oīa. vt fortes ē alb⁹. q̄ fortes ē. Rñ regle ē. q̄ sic ar-
guīt ab inferiori ad sup̄r. q̄ termin⁹ sumpt⁹ cū additōe ē inferior ad seipm̄
sumptū sine additōe. Et ē oīa mālīs q̄ i ea requirunt sp̄ales termini cū so-
lum teneat i p̄dicat⁹ acc̄ntalib⁹. ⁊ tō i sili forma dat̄ instātia sic arguēdo.
fortes ē aīal. q̄ fortes ē. Sz tñ ap̄d modernos t̄z i oībus p̄dicat⁹. q̄ dicūt
q̄ b̄ x̄bū ē sp̄ dicat̄ eritū qd̄ ex sup̄dict⁹ relinq̄t̄ sufficēter reprobatū.

Q̄ue ē p̄pō de est sc̄do adiacēte. Dm̄ q̄ illa p̄pō in q̄ post b̄ x̄bū
est nihil sequit̄ vel nō seq̄tur aliqd̄ p̄dicatū mālē explicatū. vt cū d̄z
hō est. Sz p̄pō de est tercio adiacēte est qñ post hoc verbū est seq̄tur aliud
predicatum exp̄sse positum.

Aī cū d̄z hō est aīal ibi hoc verbū est ponit̄ etiā sc̄do loco. q̄ sili ē pro-
positio de est sc̄do adiacēte. Dm̄ q̄ p̄tes p̄pōis de est tercio ad-
iacente possunt dupl̄r capi. vno mō fm̄ ordinem construendi. ⁊ sic copula
est sc̄dm̄ adiacens. Alio mō fm̄ ordinem intelligendi. ⁊ sic est terciū adia-
cens. q̄ p̄us intelligit̄ subiectū ⁊ p̄dicatū q̄ sunt duo q̄ copula que tercio
intelligit̄. Rñ est. q̄ optet p̄us itelligere vmbilia q̄ ipsam̄ vñionē. s̄ sub

Tractatus Consequentiarum

lectum et predicatum sunt unita per copulam. et prius intelliguntur per copulam. Ad hoc sequitur per regulam nullus homo currit. et nullus homo est. et tamen ibi arguitur in predicatis accidentalibus ab est tercio adiacente ad est secundum adiacens. et regula non tenet in illis omnibus. Unde quod regula solum tenet in affirmatiuis et non negatiuis. Ad primum est. quia actus secundus presupponit actum primum. sed predicatum accidentale est secundus actus sui subiecti. et presupponit existentiam subiecti. Ad secundum. scilicet quod non valet in negatiuis. quia destructo posteriori non oportet prius destrui. et remoto posteriori ab aliquo non oportet prius remoueri ab eo. et cum accidentia sint posteriora ipsi substantie. remoto esse accidentali ab aliquo non oportet esse substantiale ab eo remoueri.

Ad Non sequitur homo est mortuus. et homo est. et tamen arguitur per regulam affirmatiue. Unde quod ibi non arguitur per regulam. quia mortuus non est predicatum accidentale. sed dicitur pura priuationem et non formam accidentalem. vere ibi est inherens. Etiam unde quod regula non tenet quando arguitur in terminis ampliatius. sed mortuum est terminus ampliatus.

Ad Adhuc non valet sic arguendo homo est spiritus. et homo est et tamen ibi arguitur in predicatis accidentalibus. Unde quod duplicia sunt predicata accidentalia. scilicet realia et rationis. modo regula intelligitur quando arguitur in predicatis realibus. modo spiritus non est predicatum accidentale reale sed rationis.

Decima septima regula est. arguendo a tota copulatiua ad alteram eius partem est bona consequentia et formalis. ut bene sequitur sortes currit et plato disputat. ergo sortes currit. Contra istam regulam arguitur sic. deus est vel chimera est. et homo est animal. et chimera est. et tamen ibi arguitur per regulam ut videtur. Rursum quod regula intelligitur quando arguitur a tota copulatiua ad alteram eius partem principalem et sic non arguitur in isto exemplo.

hic ponitur alia regula que est in ordine decima septima. Et est talis arguendo a tota copulatiua ad alteram eius partem est bona consequentia et formalis. ut bene sequitur sortes currit et plato disputat. et sortes currit. Ad regulam est. quia tota copulatiua habet sicut totum integrale in ordine ad suas partes. sed totum integrale non existit nisi positus omnibus suis partibus. et est tota copulatiua non est ad nisi omnes eius partes sint de. Et in hoc fundatur regula. et est ad. Et ista regula est illatiua. quia animus vix infert spiritus non tamen est argumentatiua et probatiua. quia animus non probat spiritus sed quo ad hoc ibi constituitur petitio principalis.

Ad Non sequitur. homo est animal. et homo est asinus. et tamen ibi arguitur per regulam. Dicendum quod regula valet si animus sit vix. et ideo arguendo a tota copulatiua ad quilibet partem eius est bona probatio. quia tunc ista regula habet locum. sed copulatiua que habet est animus est falsa. Et quando dicitur. non sequitur homo est animal vel homo est asinus et deus est. et homo est asinus. Unde quod hic non arguitur a tota copulatiua ad alteram eius partem principalem vel totalem. sed arguitur ad partem unius principalem et partialem. quia illa de distincto est una pars illius copula-

tue et alia categorica que sequit̃ cōiunctionem copulatiuā est altera p̃s eiusdem et ad illi⁹ p̃tes pōt argui. et sic valet argumentum.

Decimaoctaua regula ē. arguēdo a toto copulato extremo ad alterā eius ptem non valz consequētia de forma. pbatur regula. qz non sequitur sortes et plato trahūt nauē. ergo sortes trahit nauē. posito q̃ ambo trahant vnā nauē. Contra istā reglām arguit̃: qz bene seq̃tur. sortes et plato sunt. ergo sortes est. Rñdēt̃ q̃ illa consequētia bene valet. s̃ non est formalis. quia non tenet in omnibus terminis consilibus consimili forma retenta.

hic ponit decimaoctauā regulā que est arguēdo a toto copulato ad alteram eius ptem non valet oīa formaliter. vt non sequitur sortes et plato trahunt nauem. ergo sortes trahit nauem. An est magna dīa inter p̃positionem copulatiuā et p̃pōnem de copulato extremo. quia p̃pō copulatiua est in qua coniūgunt̃ due p̃pōnes categorice p̃ hanc p̃iunctionem et vel sibi similem. et temp̃ est hypothetica. vt cum dī. sortes et plato disputant. Sz p̃pō de copulato extremo est categorica. et est q̃ inter p̃tes subiecti aut p̃dicati mediat cōiunctio copulatiua. Et illa ē duplex. q̃dam est de copulato subiecto. vbi inter p̃tes subiecti mediat p̃iunctio copulatiua. vt sortes et plato currūt. Alia est de p̃dicato copulato. vt q̃ inter p̃tes p̃dicati mediat cōiunctio copulatiua. vt sortes currit et mouet̃. Et q̃ p̃z q̃ q̃ncūq̃ illa p̃iunctio et copulat inter p̃pōnes tūc facit p̃pōnē hypotheticā copulatiuā sed quādo copulat inter terminos. tunc facit p̃positionem categoricā de copulato extremo.

Q̃ Quō valet argumentū a toto copulato ad alterā eius ptem. Respondetur q̃ formaliter nō valet. s̃ tñ materialiter. qz q̃ncūq̃ valet et quandoq̃ non valet. Exemplū p̃mū. vt bene sequitur. sortes et plato currunt. ergo sortes currit. Exemplū secūdi. vt non valet. sortes et plato trahunt nauem. s̃ sortes trahit nauem. Et ratio diuersitatis est. quia duplices sunt actus qui cōueniunt alicui copulato q̃dam cōueniūt eis cōiunctim s̃m q̃ cōiuncta sunt. vt tractio nauis cōuenit aliq̃bus copulatis s̃m q̃ copulata sunt. et in illis non tenet regula. quia sic nō potest ille act⁹ vni copulatoz seorsū puenire. Alij at̃ s̃ q̃ pueniūt aliq̃b⁹ nō solū vt copulata s̃. s̃ eē seorsūz et diuisim. et sic cursus puenit aliq̃b⁹ et ī talib⁹ ṽz reglā qz tūc p̃r talis act⁹ cuilibet copulatoz seorsūm attribuit̃.

Decimanona regula est: arguēdo a tota disiunctiua cū opposito vni⁹ ptis ad alterā ei⁹ ptem non destruetam est bona consequētia et formalis. Exemplū. bene sequitur. sortes currit vel plato disputat. sed sortes non currit ergo plato disputat. Sciendū q̃ regula

Añ non sequitur q regulam. si homo currit homo est asinus. si homo currit. ergo homo est asinus. Dicendum q regula intelligitur quando arguitur a tota condicionali. Na a positōe añtis ad positōem consequētis. si hic arguitur a condicionali falsa. q ad falsitatem condicionalis sufficit q añs pōt esse ver sine consequēte. sic añ est in pposito. qd hec pōt esse Na. homo currit. tamē hec erit falsa homo est asinus.

Tricesimaprima et ultima regula huius tractatus est ista arguendo a tota pditionali cu opposita pditionario pntis ad oppositu pditionu antis e bona pna vt bene sequitur: si sortes currit sortes mouetur. sed sortes non mouetur. ergo sortes non currit.

Finaliter autor ponit vltima regula q est. Arguendo a tota cditionali cu apposito pditionario cosequens ad oppositu pditionu antis e bona cosequencia. vt bn legē. si sortes currit sortes mouet. si sortes n currit. g sortes n mouet. Ro regle ē. qz pns cditionalis hz se vt supi? respctū antis si a destructione supioris ad destructionē inferioris bn v3 cosequencia. g ab opposito pditionario cosequens ad oppositu pditionu antis e bona consequentia. Sz nō valet arguendo a positōe cosequens ad positōe antis. si cur nec valet qd arguitur a supiori ad inferius.

A Bene sequitur si hō currit risibile currit. si risibile currit. g hō currit et tñ ibi arguit a positōe cosequens ad positōe antis. Vdm q illa cosequencia valet constructiue solū māluer et grā terminoz. qz termini ex quibus est sunt cōuertibiles si posito vno cōuertibilū ponit et reliquū. et destructo vno destruit et reliquū. si in alijs terminis non valet. Et hec de consequentijs ppositionū dca sunt. et sub correctione melius dicentū collecta. de quo omnū bonoz autor sit laus honor et grarum actio in secula seculorum. Amen.

Et sic boz tractatuū paruoz logicalū finis habetur.

Incipit Tractatus syncategorematicū Petri hyspani.

De eo qd res est vel nō

est oio xa vel falsa dī. si a dictionib? syncategorematicis. vt tñ sol? nisi. pter. et sic de alijs causis dītas vl falsitas in orōe. g dictōes syncategorematice snt res aliqs. si nō scāt res subijabiles vl pdicabiles. g scāt dispōes rez q sunt dispōes rez subijctibillū vel pdicabiliū. Sz nihil est in orōe xa vel falsa nisi sbiectū et pdicatū et eoz dispōes. nō tñ scant dīspōsitiones ei? qd ē sbiectū vel ei? qd ē pdicatū.

sicut sunt alb? niger. bene. male. et filia. si scant dispōes sbiecti in qtu sbiectū. vel pdicatu in qtu pdicatu. Et dī syncategorema a syn qd est con. et cathegorema qd est sbiectū vl pdicatu qd cōsignificatiū. Et de istis in isto tractatu ddm ē. et p de pterib? Et qz hmoi dispōes difficultatem dicūt in orōib? ppter naturā negatiōis q in eis itelligit. vt patebit p eoz expōes. ideo pmo dicendū est de negatiōe. Sz qz fm? Aresto. in omni negatiōe intelligit affirmatio. eo q negatio non hz cognosci nisi p affirmatiōem. neqz pnatio nisi per habitum.

Syntheticorum.

Sequitur de affirmatione et negatione et multiplici compositione.

Unde ad habendum plenū intellectū negatōis primo videndum est de affirmatione. Et q̄ affirmatio consistit in compōe affirmatiua et penes diuersitatē compōis negatio sit i opposita diuersificat. Ideo primo considerandū est de compōe. Unde compositio est compositiū vniū ex proportionē actus et potentie pueniēs. In omni eī compositōe requiritur actus et potentia. et cū hoc vniū illoz adinuicem que sit p inclinationem actus ad potentiā. Cōpositionū at. quedā est realis et quedā rōis. Compositio realis est cultus extrema sunt abinuicem distincta. Et ista est quadruplex. quedam est compositio partiū integraliū. vt partiū linee ad lineam. Quedā est partiū essentialiū. vt forme et materie. Alia est partiū potestatiuarum. vt est compositio virtutum aīe adinuicem. vel cum anima. Alia est accidentis cū subiecto. vt albedinis cū pariete. Compō rōis ē. cuius extrema sunt sola rōe distincta. siue sint realia siue nō. vt est compō q̄ litatis cū substantia in noīe vel generis et differētie in sp̄e. Compositiōnū finem rationē quedam significatur in dictione. quedam aut in orōe. Alia vō que est in deōe est compositio modoz scādi essentialium et accidentalium octo partiū orōis. de q̄bus ad longū tractare p̄inet ad grāmaticū. Sz in pposito t̄m dicemus de compositione modoz significādi noīs verbi et p̄icipi. p quoz negationē p̄t fieri terminus infinitus. et de compōe orōis pfecte p cur negationē sit orō negatiua. In noīe aut est compō qualitatis cum l̄ba. quia nomē dī significare substantiam cū qualitate. et non dī intelligi q̄ significet veram substantiam. quia tunc nulla essent nomina accidentiū. neq̄ etiā intelligendū est q̄ nomen significet p modum substantie q̄ est p se stare. quia tunc adiectiua non essent noīa. s̄ intelligitur q̄ significet p modum substantie. qui est modus pmanens qui cōuenit tam substantiis q̄ adiectiuis. neq̄ etiā intelligendū est q̄ significet verā qualitatem. quia tūc l̄ba et nō entia nō essent nomina. s̄ intelligit q̄ significet p modum qualitatis siue p modum determinantis. Ideo talis compositio non est rerum. s̄ modoz significandi. Et si obijciatur. q̄ cum qualitas et substantia sunt diuersa. et omnis dictio fecans diuersa est equiuoca ergo nomen qd̄ fecat substantiam cum qualitate erit equiuocum quod est incōueniens. ergo in nomine non est compositio qualitatis cum substantia. R̄r q̄ quatuor modis p̄tingit diuersa significari per eandem dictionē. Primo q̄ diuersa equaliter significant p eandem dictionē. vt in hoc noīe canis. Secūdo mō q̄ fecantur diuersa fin prius et posterius. vt in hoc nomine sum vel ens. Tercio mō q̄ aliquod nomen fecat vniū ex p̄pria impositione et reliquū ex transumptione. vt patet in hoc verbo ridere. Et n̄ tres mōi faciunt bene equocationem. Quarto mō fecantur diuersa p eandem dictionem q̄ vniū est ratio intelligendi alter seu principii intelligendi alteri vt forma est rō intelligendi id quod est forma. et sic qualitas significat vt principium significandi. sed substantia significatur p nomen. vt illud qd̄ significatur vel intelligit p ipam qualitatem. et quia vniū intelligitur per alterū id ibi nō s̄ diuersa fecatōes. s̄ vna t̄m. s̄ p̄p̄e b̄ iste mod⁹ fecat plura nō facit equocationē. sic dū video colozē et colozatū p suā magnitudinē nō sum diuersa viūōes. s̄ vna t̄m. q̄ coloz ē rō vidēdi magnitudinē in q̄ ē g. Notandū q̄ compō noīs ē duplex. quedā est compō qualitatis essentiā

Petri His. Folio CXX

Ite cū substantia vt in noīe substantie. vt hō est res sub hūanitate. ibi res
 est substantia. et hūanitas ē qualitas ei⁹. Alia est pō q̄litas accidentalis
 cū sba. sicut ē i noīb⁹ adiectis. vt alb⁹ fecit accēs in cōpatōe ad sba m̄
 nitā. q̄ se hz in tali noīe vt sba. et accēs vt q̄litas. Et i vtraq̄ cōpōe quali
 tas cū sba. q̄litas sine medio cōponit cū sba ppter inclinatōz quā habet
 ad sba. sicut oīs foīa et oīs accidēs p seīpā vniūtur in eo in q̄ sūt. nam si
 talis cōpositio eēt alia et distincta a qualitate et a sba vniūtur cū ipis vel er
 go sine medio. et tūc eadē rōne stādū erit in pzo. vel p mediū. et tūc q̄rere
 tur de illo medio p qd vniūtur cū extremis. et tūc eēt pcessus in infinitum
 nisi aliqd p seīpā cū alio vniūtur. In verbo autē est cōpositio act⁹ cū sba
 extrinseca. vt currit fecit rem cum cursu et res se hz vt sba. et cursus vt act⁹
 Cui⁹ rō est. qz cū verbū fecit actū in concreto iporat necessario sba m̄
 nitā. et hec est sba vnita in verbo. et illa nō subicit in oīone. s̄ p̄dicat in
 oīone. vt cū dī sortes currit. nō p̄dicat cursus absolute et in abstracto. s̄
 p̄dicat res sub cursu. sicut pzo dō. sortes est alb⁹. nō est sensus qz sor
 tes est albedo. s̄ sensus est. sortes est res hās albedinē. Et ista composi
 tio intrinseca verbi est vno act⁹ importari p verbū cū substantia intrin
 seca. Sicut in principio est compō act⁹ vniūtur cū substantia vnita. vt legēs tū
 valet sicut qui legit. vnde qui dicit sba dicit substantiā infinitā. et legit
 dicit actū determinatū. Et isto patet qz verbū et p̄cipiū nō differunt quo
 ad fecit. qz vtrūq̄ fecit actū coniunctū cū substantia intrinseca. ideo dicit
 p̄cipiū. qz p̄cipiū hz fecit verbi sub accidentib⁹ noīs. s̄ dicit in mo
 do fecandi. qz verbū fecit actū siue futurū p modū egredientis a substantia
 q̄ ad actōz vel ingredientis subam q̄ ad passionē rōe cui⁹ fecit p modum
 de alio dicibilis. et imprat actū p modum distantis a sba exteriori. et gra
 hui⁹ importat compōnem q̄ ptinet ad oīonem. p̄cipiū vero fecit ac
 tū p modū importantis sba. siue per modū coniuncti act⁹ cū sba vnita.
 et non p modū ingredientis subam. vel egredientis a sba. Compōnū autē
 q̄ s̄ i oīōe alia ē i oīōe pscā. alia ē i oīōe ipscā. Et itez compōitōnis oīo
 nis impfecte. alia est substantiui et adiectiui. vt hō albus. alia est relatiui
 et aītis. vt sortes qui legit. alia est recti et obliq̄. vt caput sortis. alia ē de
 monstrantis et demonstrati. vt iste hō. alia est verbi infinitiui cū actō vt ob
 liq̄ aliq̄. vt hōem negligere. alia ē verbi et aduerbij. vt currere velociter.
 alia est coniunctōnis et eoꝝ q̄ pūgit. vt sortes et plato. alia ē p̄positōnis
 cū suo casuali. vt circa villā. Et de istis parē ē ad p̄positū. Compōnū autem
 oīonis pfecte. alia est oīonis simplicis. alia est oīonis p̄posite. Illa enī
 est oīonis simplicis in qua solū vniūtur vnū p̄dicatū cū vno subiecto vlnū
 appositū cū vno supposito. et hoc fit p verbū in quātū importat actūz per
 modū dicibilis de altero et inclinati ad substantiā exteriorem. Et rōne h⁹
 verbū est nota eoꝝ q̄ de altero dicuntur sicut p̄dicatū de subiecto. Et hec
 compōitio fecatur p verbū. sed p paus fecatur in hoc verbo substantiuo
 est. et p ipm̄ est in alijs verbis in quib⁹ intelligit. Hec autē p̄pō repit inē
 entia. vt hic. hō est aīal. et inter nō entia. vt ebumera est non ens. ideo nō
 est ens simplr. sed solū ens in aīa. et trahit ad ens vel ad non ens fm̄ exi
 gentiā extremoz. Hū verbū substantiuū p se p̄dicat. vt dō sortes ē. po

Sincathegoremata

nit rem eē nō rōe cōpōnis quā importat. s. rōe ipi? eē qđ fecit p ipm. Ali
qz talis cōpō nō hz nūc eē p intellectōz alteri? extremi ad alter. iō tal cō-
positio sine extremis nihil est. 7 qz vñqđqz intelligit p illud qđ dat esse
rei. Ideo dicit aristot. qz hoc verbū est fecit quandā compōnem quam si-
ne extremis nō ē intelligere. Compō autē orōnis pfecte cōposita ē que ex
multis orōnib? simplicib? hz fieri mediante aliq diuētōne implicite v? ex-
plicitate. sicut fit in pōnib? hypotheticis 7 in argumentatōnib?. Et vtra-
qz hāz cōpōnum. s. orōnis pfecte simplicis. 7 orōnis pfecte cōposita hā-
bet destrui p negatōz negantē. Ex quib? patet qz de p dictis modis com-
positiōnū qñqz p̄tinent ad ppositū. Prīa est qualitatis eēntialis cū sba.
vt in noīe īstantiuo. Scda est qualitatis accēntialis cū sba. vt est in noīe
adiectiuo. Tercia est act? distantis a sba extrīseca. vt in verbo. Quarta ē
actus uniti cū sba unita. vt in participio. Quinta est compō orōnis pfecte
que sup? diuisa est.

Sequitur de negatione.

De negatione in cōmuni. s. cum fm diuersitatem compositionum mul-
tiplicetur diuisio sibi opposita que importat p negatōnem post sermonē
de pōne eōm est de negatōne. Ali negatio p̄t sumi duplr. vno mō p ipā
intentōne. 7 sic fecit p modū sbe. p hoc verbū negat. 7 p modū actus per
hoc nomē negatio. Et hoc mō solū fecatur negatio vt concepta. 7 non vt
exercita. qz p dicti termini non faciunt orōnem negatiuā. Nam dicendo.
negatio negat. ibi est affirmatiua ppositio. Diferūt autē concept? 7 affe-
ctus. in hoc qz conceptus dī eē illud qđ ē in aīa p aliquā similitudinem. vt
cū aliquis concipit aliqd de colorib? recipit similitudines eoz in aīa. 7 nō
res ipas. Sz affect? tunc exercit? dī eē illud qđ fm veritatē est in anima
vel in corpe. vt cū quis laborat egritudine dolor est in aīa fm veritatem
affectionis. 7 qñ qđ currit cursus est in corpe fm veritatē exercit? afficē-
tis ipm corpe. Alio mō sumit negatio p re subiecta intentioni vel pro re
fecata. Et hoc duplr. vno mō p orōne negatiua. 7 sic est spēs enūciatōnis
que sic diffinit. Negatio est orō negatiua alicui? ab aliq. Alio mō sumit
p instrumento negandi. qđ est hoc aduerbiū negandi non. Alio mō p ef-
fectu negādi. qui est diuidere pōnem. 7 isto mō distinguit triplex nega-
tio. s. negans. īfinitans. 7 priuās. Priuās est q negat formā vel habitū
relinquendo subiectū p̄p̄iū aptū natū hīc illā formā. vt cecitas negat vi-
sum relinquendo subiectū determinatū ad habitū. 7 quies negat motū
in subiecto apto nato moueri. ideo negatio priuās importat negatōnē
forme cū subiecto p̄p̄io relinquendo subiectū determinatū. Sed negatō
īfinitans est illa que negat qualitātē vel actū p̄p̄iū alicui? termini re-
linquendo aliquā sban īfinitam. vt non homo non currens. 7 addit ter-
mino per compositionē. ideo dicitur negatio termini. qz negat qualitātē
vel actum specialē termini. 7 solā relinquit ens īdeterminatū vel īfini-
tū. Sz negatio negans est que totū negat qđ post se reperit 7 oppositum
eius inuenit 7 relinquit aliqd finitū vel īfinitū de illo qđ negat. iō per
excellentiā dī negatio negans. 7 addit termino vel compōni orōnis per
appositōnem. sz qñqz sit in aliquo termino implicata siue īclusa. Et di-
ctis patet qz l3 quilibet negatio negat aliquā formā. non tñ oēs equalitē

Petri His. Folio CXXI

negant. qz negatio priuās ponit ens finitū. s. subiectū habitus quem ne-
gar. Et negatio infinitans relinquit ens infinitū. s. negatio negans nihil
ponit nihil relinquit. Secundo patz qz cec' et nō videns inter se differunt
qz cec' ponit subiectū determinatū visus. ideo lapis non dicit cec'. sed
bene nō videns. siue ibi sumat negatio neganter siue infinitanter. qz nō
ponit subiectū determinatū visus. ideo lapis bñ dñ non videns. Et eodē
mō diceret de qualibet alia priuatione comparata ad negationē. sic mor-
tuū et non viuens. quiescens et non mobile. et sic de alijs. Tercio patet qz
negatio potest tripliciter poni cū termino. Ano mō p implicatōnem. vt
cec' dñ non videns. surdus non audiens. sol' non cum alio. Alio modo
per compositionē. vt non homo nō currens. put non est negatio infinitas
Tercio mō p appōnem. vt homo non currit.

De negatione terminorum infinitorum.

Dicto de negatione in cōi dñm est de negatōne in
speciali. Et priō de negatōne termini infiniti que est negatio infinitans.
talis aut negatio variatur sicut termini qui possunt infinitari. vt nomen
substantiuū nomen adiectiuū. verbū et picipiū. s. pñmina et pñes ideclia
biles pñū oñis infinitari non pñr. quia de se habent scationem infini-
tari. Similiter signa vniuersalia et alie dictiones sine cathegorematicae ca-
dem de causa nunq̄ infinitantur. Ideo dicit aristot. qz huic signo oīs nō
est addenda negatio. qz non fecit vniuersale. s. fecit quomā rliter. quod
intelligit de negatione infinitante et non de negante. Unde notandum
est qz cum cuilibet affirmationi sua opponat negatio. nomen potest du-
pliciter infinitari. qz in quolibet alio ab ente et in ceteris transcendentibus
est duplex oppositio. quedā est differentiarum in suo genere. siue sint dif-
ferentie specificæ. sicut sunt differentie que fm rōnem finis vel cause alie
adiūctū emt p quas differunt genera generalissima inter se. qz cū differat
oppter qz p aliqd differat. vñ substantia est per se ens. quantitas vero ē ac-
cidens mensuratiū sbe. Relatio est ens comparatiū sbe. et sic de alijs. alia
est compositio ex materia et forma. vel vere vel pportionabiliter. et fm s
nomen aliqd infinitat fm priuationē. et sic ponit ens remouendo aggre-
gationē differentiarum a primo predicabili. et sic solum predicatur de ente.
que quidem aggregatio differentiarum potest remoueri per vnā solam
differentiam. vel per plures vel per omnes. et sic non homo et similia dici-
tur terminus priuatiuus. Alio modo infinitatur nomen fm negatōnem
et sic non homo nihil ponit. et est terminus negatiuus. et predicatur de q-
libet ente alio ab homine. et de non ente. et hoc modo verificatur dictum
Aristot. qz negationes econtrario se habent affirmationibus. vt sicut af-
firmatio sequitur ad affirmationē. ita negatio sequitur ad negationem.
vt bene sequitur. si est homo est animal. et si est non animal est non homo
et hoc quod dictū ē habet veritatem tam in terminis substantialibus q̄
accidentalibus. Notandum tamen qz in terminis generalibus. sicut est
ens aliquid res. et sic de alijs solum reperitur infinitatio fm negationem
qz in eis non est duplex oppositio sicut in terminis spēalib'. An non ens
nō aliqd. et sic de alijs solū pñcat de non ente. sicut nō homo non predi-

Sincathegoremata

catur de hoie. ita nec non ens de ente. cū oppositū de sibi opposito p̄di-
cari non possit. Preterea notandū q̄ nomē infinitatē nō solū in singu-
lari numero. s̄ etiā in pluri. vt nō hoies nō albi. q̄ in tali negatōe impo-
tante rem scaturit et ei⁹ negatōem. vel negatio prius aduenit rei scaturit q̄
numeratōem. et tunc fit priuatio forme p̄ quolibet supposito singulari. et
sic ista est falsa demonstratio forte et brunello. isti sunt non homines. vel nu-
meratio prius aduenit. et tunc negatio supueniens non negat singularia
absolute. s̄ inquantū numerant. et tunc p̄dicta est vera. q̄ tunc non est sen-
sus q̄ uterq̄ non sit hō. s̄ q̄ nō plures hoies. et isto mō ponit negatō ne-
gante. verbū sit satis infinitū p̄ negatōem additā sibi p̄ positionem q̄
negat actū verbi a substantia intrinseca. vt nō currit d̄ aliqd non s̄ cur-
su. Et eodē mō infinitatē p̄cipiū p̄ negatōem tollentē p̄ponem act⁹ cū sub-
stantia unita. eo q̄ verbū et p̄cipiū in scato principali pueniūt sicut pri-
us visum est cū dicabatur. non currēs tū valet sicut qui non currit. Et q̄-
uis tale verbū q̄ sumit in orōne videat eē negatū. tū de vi finis non
potest tale verbum in orōne manere infinitū p̄ quanto illa negatio pōt
negare compōnem intrinsecā verbi negando actū a substantia iteriori. et
nō a substantia exteriori. vt cū d̄. cesar non currit. vno mō dicitur aristo. cesar
nō est currens. alio⁹ sensus est. cesar est nō currens. et sic est verbū infinitū.
Ista tū compō fm q̄ verbū est infinitū adhuc est duplex fm q̄ dēm est
de nomine infinito. q̄ vel verbū ibi infinitatē fm negatōem. et sic nihil po-
nit. et p̄ verificari tam de ente q̄ de non ente. et hoc mō dicit aristo. q̄ ver-
bū infinitū s̄t est. de quolibet qd est et qd nō est. vel infinitatē fm priuati-
onem. et sic ponit ens. et sic nō verificat de non ente.

De negatōe p̄positionum.

Acto de negatōe terminorū: dōm ē de negatōe
orōnis. Negatio est negans negat compōnem orōnis. q̄ remouet
p̄ponem act⁹ cū substantia exteriori q̄ est compō orōnis. talis aut negatio
q̄q̄ in orōne p̄cedit qualitātē et quantitātē. p̄ponis. et tunc negat utrūq̄
oppositū. vt nō oīs hō currit est p̄cipularis negatiua. q̄ equipollet huic. q̄
dā hō nō currit. Q̄q̄ vero p̄cedit solum qualitātē. et sic nō variat quanti-
tātē. p̄ponis. vt oīs hō nō currit. Q̄q̄ huius p̄posita et postposita termino
singulari idē fecit. vt fortes non currit non fortes currit. tū non est simi-
le de terminis consequētib⁹. q̄ hec est infinita. hō nō currit. hec autēz
ylis nō hō currit. Et si dicat q̄ noīa et verba trāsp̄posita idē fecant s̄z are-
sto. dōm est q̄ ip̄e intelligit de dētib⁹ q̄ sunt subiectibiles aut p̄dicabiles
aut dispōēs absolute subiecti v̄l p̄dicati. s̄ nō intelligit de his q̄ sunt dispo-
sitōes vni⁹ ad alter. vt sunt negatōes vel signa v̄lia. Negatio ei⁹ vni⁹
negat de altero. q̄q̄ vero talis negatio est absoluta. vel libera. vt in exē-
plis p̄positis. q̄q̄ est inclusa in subiecto vel aliq̄ signo. vt nemo currit.
vel null⁹ hō currit. Circa p̄dicta q̄rit de hoc sophismate. Nullo ho-
mine currente tu es asinus. Probatio hec est falsa. aliq̄ hoīe currente tu
es alius. ergo contradictoria ei⁹ est vera. s̄ non aliquo homine curren-
te tu es asinus. et quia non aliquo et nullo equipollet. igit p̄ia est vera.
Sed contra. nullo homine currente tu es alius. ergo dū nullus hō cur

rit. vel qz vel si nullus homo currit tu es asinus. qd est falsuz. ergo sophis-
ma est falsum. Solutio. prima est simpliciter falsa et probatio peccat p di-
uisionē. qz in ista nō aliquo hoīe corrente tu es asin⁹. hec negatio nō. pōt
negare picipium tñi. et sic est diuisa et falsa. vel pōt negare verbū sequēs.
et sic est composita et vera. sed primo modo eqpoller isti. nullo hoīe currē-
te tu es asinus. id illa est falsa. et etiam qz negatio inclusa in illo signo nul-
lo non potest ferri vltra picipium p hanc regulam. Quotienscūqz nega-
tio et distributio includunt in eodē termino ad nihil potest ferri vnū sine
reliquo. sed distributio non fert vltra picipium. ergo etiam neqz negatio
ideo hec est falsa. nullo homine corrente tu es asinus. et etiam ista. nō ali-
quo homine corrente tu es asinus. nisi capiat secunda in sensu composi-
to. vt dictum est. Est autē regula qz due negationes cadentes super se inui-
cem equipollent vni affirmationi. vt non omnis hō non currit. equipollet
huic quidam homo currit. Et cā est quando due negationes pcedunt se in
uicem respectu eiusdem compositionis vna destruit aliā. id ponit affirma-
tionē sibi oppositā. Et quis in accidentib⁹ nō possit fieri hūmōi reflectio. si
cut caliditas non agit in se. sed agit in suum obiectū. tamen negatō. quia
est ens a ratione causatum. a ratione potest reflecti super negationes siue
supra rem negatā. et ideo negatio nihil potest negare quis non possit affir-
mari. Quis nō sit ita de contrarijs nature. Sed due affirmationes nō equi-
pollent vni negationi. eo qz vna affirmatio non destruit aliā. sed pot⁹ for-
tificat et magis affirmat. nec affirmatio opponit ei qd affirmat quod ē ob-
iectum. vt homo currit affirmat hominē currere. et ideo affirmatio non de-
struit qcquid affirmat. sed negatio opponit ei quod negat. et ideo ratione
oppositionis semp destruit suum obiectum vt dictum est. respectu vni⁹ cō-
positionis. qz respectu diuersarum compositionū vna negatio nō destruit
aliā. nec ponit affirmationem. cū ista non est affirmatiua. homo q nō cur-
rit non mouet. Alia regula est. qz quando duo signa vniuersalia negatiua
ponunt in eadem locutione. vnum scz in subiecto. et reliquum in pdicato
primū equiualeat suo contrario. et reliquum equiualeat suo contradictorio.
Et ista regula tenet solum quando negatio vnius cadit sup negationē al-
terius. ideo si alterū illozū signozū fuerit implicatiū circa subiectū re-
gula non tenet. ideo iste ppositiones non equipollent. nullum ens qd est
nihil est homo. et quodlibet ens aliquid est homo. quia secunda est falsa.
et prima est vera. Quod patet. qz sua contradictoria ē falsa. s. hec. aliquid
ene qd est nihil est homo.

Circa hoc querit de hoc sophismate. Nihil est nihil. Probatio. sua con-
tradictoria est falsa. s. aliquid est nihil. qz prima est vera. Contra. nihil est
nihil. ergo nihil est nulla substantia sed hec est falsa. qz equiualeat huic. qd
libet est aliqua substantia. que est falsa. ergo prima est falsa. Solutio. di-
cendum prima est simpliciter vera. qz p regulā dictā equiualeat huic quod
libet est aliquid. Ad probationē vero dicendū qz peccat fm fallaciam acci-
dentis arguendo a supiori ad inferius negatiue. qz sicut ista. nihil est ni-
hil. equipollet huic. quodlibet est aliquid. ita et ista. nihil est nulla substā-
tia. equiualeat huic. quodlibet est aliqua substantia. Ideo sicut nō sequit⁹
qz iij

Sincathegoremata

In istis p[ro]p[os]itis. quodlibet est aliquid. & quodlibet est aliqua substantia. Ita etiam n[on] sequit[ur] in istis. nihil est nihil. & nihil est nulla substantia. It[em] est notanda vna regula. q[uod] quadoeumq[ue] ponit[ur] aliq[ui] negatio in oratio[n]e cu[m] aliquo sincathegoremate. vel etiam cum implicatione duplex est locutio. eo q[uod] vnu[m] illor[um] sincathegorematum potest includere reliquum vel includi a reliquo. Et illud dicit[ur] includere reliquum q[uod] determinat[ur] ad d[ic]t[um] alte[ri] teri. illud aut[em] d[icitur] includi q[uod] intelligit[ur] & determinat[ur] ab altero siue p[er] alte[ri]o[rum].

Circa hoc querit[ur] de hoc sophismate. Sortes non currit necessario. Probatio eius contradictoria est falsa. s. sortes currit necessario. ergo prima e[st] vera. Contra. sortes non currit necessario. ergo necessarium est sortem n[on] currere. sed hec est falsa. ergo prima ex qua sequit[ur]. Solutio. dicendum q[uod] prima est duplex. eo q[uod] negatio potest includere hoc signum necessario. et tunc sit negatio necessitatis. & sic est vera. q[uia] sensus est. q[uod] ista non est necessaria sortes currit. Alio modo necessarium potest includere negatione[m]. & sic ponit[ur] necessitas negationis. & sic est falsa. q[uia] sensus est q[uod] ista. sortes non currit est necessaria. Item alia regula que fundat[ur] in p[re]cedenti. Quando cu[m] q[uod] negatio p[ro]ponit[ur] p[ro]p[os]iti hypothetice in qua duplex est copula. duplex e[st] locutio. eo q[uod] negatio potest negare alteram partem absolute. s. illam in qua immediatus p[re]cedu[m]. vel principalem si altera pars sit principalior. & p[otes]t negare coniunctionem vnius cum alia. & hoc puenit ex eo q[uod] negatio p[otes]t test determinare coniunctione[m] hypothetice & includere ipsam. vt determinari vel includi ab ipsa.

Querit[ur] de hoc sophismate. Nullus homo est si aliquis h[om]o est. Probatio. non sortes est si aliquis homo est. non plato est si aliquis homo est & sic de alijs. ergo prima est vera. Q[uod] quolibet p[ro]bantium sit vera pater p[er] suas contradictorias remouendo negationem. Contra. q[uia] p[ro]dicat[ur] oppositum de opposito. ergo locutio est falsa & impossibilis. Solutio. dicendum q[uod] prima est falsa. & ad p[ro]bationem dicit[ur] q[uod] quolibet p[ro]bantium est duplex. eo q[uod] negatio p[ro]posita consequenti potest ipsum negare absolute. & sic includit negatio p[er] contradictione[m]. & quolibet p[ro]bantium est falsa. & sequit[ur] conclusio. & sensus est. n[on] sortes e[st]. id est ad aliquem h[om]inem esse sequit[ur] sortem non esse. Alio m[od]o potest negare habitudine[m] consequentis ex antecedente & hoc modo negatio includit contradictionem. & quolibet p[ro]bantium e[st] vera. & sensus est. non sortes est. si aliquis homo est. i. non sequit[ur] si aliq[ui]s h[om]o sit q[uod] sortes sit. Et isto modo non sequit[ur] conclusio. quoniam in p[ri]mis negat[ur] consequens in comparatione ad antecedens. sicut negari debet ad faciendum conditionalem negatiua[m]. In conclusione vero negat[ur] absolute. q[uia] distributio cuius est vnica negatio in hoc signo nullus fert[ur] vltra compositionem consequentis. eo q[uod] signum distributiui nihil distribuit extra suam clausulam. Et quando negatio & distributio includunt[ur] in eodem termino ad nihil fert[ur] vnum sine reliquo. Per hoc etiam patet solutio huius sophismatis n[on] deus est. & tu es asinus. Probatio. sua contradictoria e[st] falsa. s. deus est & tu es asinus. ergo prima est vera. Contra. deus n[on] est. & tu es asinus. ergo deus n[on] est. hec secunda est falsa. ergo & prima. Solutio. dicendum est. q[uod] negatio potest negare absolute prima[m] partem copulatiue & includi p[er] copulationem. & sic est falsa vt improbat[ur]. vel p[otes]t negare illa

Petri Hys. Sol. CXXIII

lam copulatiuā. et tunc includit copulationem. et sic est vera. ut pbat per suam contradictoriam. et isto modo debet sumi contradictio in hypothetici, eis pponendo negationem toti propositioni.

Sequitur de dictionibus exclusiuis.

Acto de negationibus orationis. dicendum est de dictionibus exclusiuis habentibus in se virtutem negationis. Et primo dicendum est de dictionibus exclusiuis. ut sunt tunc et solū. q̄ dicuntur exclusiue dōes. nō q̄ fecit exclusio nē s̄ q̄ exercet ipsam in oratione. sicut dō in cōi nō d̄r fecatiua. eo q̄ fecant suam fecationem. sed q̄ exercet illā. et fecatiua rem determinatā. id dictio exclusiua exercet exclusionē p hoc q̄ fecatiua associatiōis siue cōcomitantie alicui? ab aliquo respectu alicui? terciū. qd quā priuationē exclusionis sequitur exclusio oīm aliorū q̄ sunt diuersa ab inclusione respectu vnius terciū. An p̄z q̄ prius act? dōis exclusiue est excludere omne aliud ab inclusio respectu terciū. An q̄ dō exclusiua addit subiecto illa excludit diuersa a subiecto respectu p̄dicati. ut tūc sortes currit. q̄ nihil aliud a sorte currit. q̄ vero addit p̄dicato excludit diuersa a p̄dicato respectu alicuius subiecti. ut sortes videt tūc platonē. q̄ nō videt aliud a platone. q̄ ex tūc dō exclusiua excludit a forma subiecti et a forma p̄dicati. et tūc nō facit p̄ponem exclusiua. sed p̄ponem de exclusio subiecto vel p̄dicato. ut cū dicitur. tūc deus est. potest esse sensus illud quod est deus et nihil aliud q̄ deus habet esse. et sic est vera. sed si sit exclusiua sensus est deus est. et nihil aliud q̄ deus est. et sic est exclusiua et falsa. Ad exclusionem autem quatuor requiruntur. illud quod excludit. illud a quo excludit siue a quo fit exclusio. illud respectu cuius sit exclusio et actus excludendi p dōem exclusiua sicut p instrumentū qd importat. sicut tūc sortes currit. sensus est sortes currit et nihil aliud a sorte currit. sortes est illud a quo fit exclusio. aliud a sorte est illud qd excludit. currit est illud respectu cui fit exclusio. et tūc est dictio exclusiua exercens actum excludendi. Propositiones autem in quibus ponuntur dictiones exclusiue sunt quatuor modis. Primo modo q̄ nō negatur neq̄ exclusio neq̄ cōpositio. ut tūc hō est aīal. Secundo modo q̄ negatur exclusio tūc et nō cōpositio. ut nō tūc hō est aīal. et ista est contradictoria pcedentis. Tercio modo q̄ negatur cōpositio tūc. ut tūc lapis nō est aīal. Quarto modo q̄ negatur exclusio et cōpositio simul. ut nō tūc lapis nō est aīal. et hec est contradictoria pcedentis. unde solū illa p̄pō est simpliciter exclusiua in qua non negatur exclusio. siue affirmet cōpositio siue neget. An sit ista regula. q̄ p̄pō simpliciter exclusiua ponit suā p̄iacentē. et cū hoc p̄ponem q̄ exponit p̄ exclusionē. ut ista tūc hō est aīal. ponit istas duas. hō est aīal. et nihil aliud ab hōie est aīal. unde p̄positio exclusiua dicitur p̄positio sumpta cū signo exclusiua. Et p̄iacens dicitur illa p̄positio que remanet remota dōe exclusiua. ut p̄z in exemplo dato. Ex quo sequitur q̄ p̄positio simpliciter exclusiua equipollet vni copulatiue cōposite et p̄iacente eius et p̄positione posita p̄ exclusionē. ideo ad veritatem eius requiritur veritas vtriusq̄ p̄tis et ad falsitatem eius sufficit falsitas vnius illarum. Alia regula p̄positio (in qua negatur exclusio) non negat determinate p̄iacentem neq̄ aliam partem totius exclusiue. sed negat tūc vnam partem sub disiunctione

q̄ lūj

Bincathegoremata

ad aliam. Cuius ratio est qz negat copulationem. que ponit p suam contradictionē. et ponit disunctionē de pibus ptradictib⁹. sed negando totam copulationē non negat alia ps eius determinate. sed vna ps p disunctionē ad aliā. qz ad falsitatē eius sufficit indifferēter falsitas alteri⁹ p⁹is.

Circa p̄dicta querit⁹ de b̄ sophismate. Tm̄ vnum est. Probatio. vñū est et nihil aliud q̄ vñū est. q̄ tm̄ vñū est. Item dicit Boetius q̄ vñū qd̄q̄ ideo est. qz vñū numero est. q̄ tm̄ vñū est. Item est regula. quotienscunq̄ vñū cōuertibilū d̄ de altero cōuertibili si dictio exclusiua vere adiungat vñū etiā reliquo. sed ens et vñū cōuertunt⁹ sed hec est vera. tm̄ ens est. q̄ tm̄ vñū est. S̄z cōtra. multa sunt. q̄ non tm̄ vñū est. Solutio dōm est q̄ prima est duplex. qz vñū diffinit⁹ qd̄ est ens indiuisum. ideo ens se h̄z vt subiectū et materiale respectu vñū. et indiuisio est formale eius. iō pōt fieri exclusio ab vno rōne sui materialis. et gratia alietatis. et sic ē vera. qz equaliter hūc tm̄ ens est. Alio mō pōt fieri exclusio ab vno rōne sui formalis et excludendo pluralitē tē. et isto modo prima est falsa. vt patz p improbationē. Et ad duo prima argumenta dōm est q̄ sunt vera. qz accipiūt vñū rōne sui materialis. Ad terciū d̄ q̄ illa regula intelligit⁹ qñ illa duo cōuertunt⁹ fm̄ rem et rōnem simul. qd̄ tm̄ nō est verū de ente et de vno. iō licet ista sit simpliciter vera. tm̄ ens est. nō tm̄ ista tm̄ vñū ē. sed tm̄ in vno sensu vt dictū est. Exclusio autē due sunt spēs. scilicet generalis et specialis. Exclusio generalis ē qñ ab aliquo respectu alie⁹ excludūt generaliter oīa que sunt ab illo diuersa et isto mō istius exclusiue. tm̄ for. currit. sensus est. for. currit et nihil aliud a forte currit. et sic nō dicit⁹ exclusio generalis. eo q̄ diuersa genere excludunt⁹. s̄ qz excludunt⁹ oīa in generali que sunt diuersa ab inclusio. Exclusio specialis est qñ ab aliquo solū excludunt⁹ illa q̄ cum illo conueniunt in aliquo speciali. Et isto mō isti⁹. tm̄ fortes currit sensus est. fortes currit. et nullus ali⁹ hō a forte currit. Et sic illa potest esse vera dato q̄ multi equi currant cū forte. et nō d̄ exclusio specialis. qz diuersa in specie excludunt⁹ sed qz excludunt⁹ quedā entia ab aliquo in aliquo speciali. Et p̄dictis ptz q̄ nulla est exclusio numeralis. qz omnis exclusio est generalis vel specialis. etiā nō pōt excludi ea q̄ cōueniunt in numero ab inuicē. qz cū d̄ solus hō currit. illa ponit hōiem currere. et si posset excludi idē in numero. tūc r̄ sibile vel rōnale posset excludi ab hōie. et tunc esset sensus. sol⁹ hō currit. id est hō currit. et nullū r̄ sibile currit. qd̄ implicat cōtradictionem. De exclusionē autē speciali talis datur regula. Quotienscunq̄ fit exclusio specialis nō tenet argumentū ab inferiori ad superius cum dictione exclusiua. nec a superiori ad inferius. nec a pte subiecti nec a pte p̄dicati posita. sicut si fortes et equi currant. et alij hōies nō currant sed moueant⁹. hec est vera sol⁹ fortes currit faciendo exclusionēz specialem. qz sensus est. fortes currit et nullus ali⁹ hō a forte currit. sed nō sequitur. solus fortes currit. ergo sol⁹ hō currit. quia secunda est falsa per casum positum. nec sequitur ex parte p̄dicati. sol⁹ fortes currit. ergo sol⁹ fortes mouet⁹. qz alij hōies mouent⁹. licet nō currant. De exclusionē autē generali talis dat⁹ regula. Quotienscunq̄ fit exclusio generalis bene arguit⁹ ab inferiori ad superius cum dictione exclusiua a pte subiecti. sed non tenet a pte p̄dicati. nec etiam arguendo a superiori ad inferius. Qz teneat a pte subiecti arguendo ab inferiori ad su-

perius. Pater qz bene sequit. tm fortes currit. ergo hō currit. rōne affirmatiōnis. ⁊ ratione negatiōnis sequit. nihil aliud a forte currit. ergo nihil aliud ab homine currit. s q teneat a parte subiecti arguendo ab inferiori ad superius patet. qz bene sequit tm fortes currit. s homo currit ratione affirmatiōnis ⁊ rōne negatiōnis sequit. nihil aliud a forte currit. s nihil aliud ab homine currit. Sed q nō teneat a pte p̄dicati. nec etiā a superiori ad inferius p3. qz p̄pō includens in se affirmatiōnē ⁊ negatiōnem ppter affirmatiōnē nō tenet a superiori ad inferius. vt nō sequit. sol⁹ arestoteles mouet. s solus arestoteles currit. Et ppter negatiōnē nō sequit. solus arestoteles currit. s solus arestoteles mouet. An in talibus vtrobiqz cōmittit fallacia consequentis.

Circa p̄dicta qrit de hoc sophismate. Tm verū opponit falso. Probatio verū opponit falso. ⁊ nihil aliud q verū opponit falso. s tm verum opponit falso. Contra tm verū opponit falso. s tm verū et falsum opponit qd est falsum. qz albū ⁊ nigrū etiā opponunt ⁊ calidū ⁊ frigidum. Solutio. ddm est q prima simplr est vera. ⁊ improbatio peccat fm 2is ab inferiori ad superius cum dōne exclusiua a pte p̄dicati. qz verū opponi falso est inferius ad oppositiōnē simpliciter. sicut oppositiō veri et falsi ē inferius ad opponem in cōmuni. qz hoc intelligendum est q tm verū opponitur falso quātum ad rationem falsi. qz fm aliam rōnem falsum pōt opponi falso. Unde regula est quotienscunqz dictio exclusiua addit alicui termino includenti suppositū ⁊ accipens siue materiale et formale duplex est locutio. qz pōt facere exclusionem circa ipsum ratione suppositi vl rōne accidentis siue ratione materie aut ratione forme sicut dictum est superius de isto tm vnū est. De isto aut qd excludit talis regula. Dictio exclusiua addita alicui termino excludit omne illud qd est ab eo diuersum q̄tum ad naturalem supponem. Duplr etiā aliqd ē diuersum ab alio. Ano mō fm cēntiam ⁊ naturalem supponem simul. vt homo et equus. Alio modo fm naturalem supponem tm vt homo ⁊ chymera. lz enim chymera nō sit ab homine diuersa fm cēntiam. est tamen ab eo diuersa fm naturālē supponem non solum enim entia supponunt p terminū sed etiā non entia. Et ista regula sequit primo. q dictio exclusiua addita enti vel alicui eorū q cōuertunt cum ente excludit aliquid. qz excludit omne aliud ab ente qd est ab eo diuersum fm naturalem supponem. sed suppositio nō solū ē de ente sed etiā de nō ente. ideo cum addit enti excludunt non entia. Et si dicat q dco exclusiua nihil potest excludere nisi qd est extra terminū cui adiungitur sed extra ens nihil est. ergo addita enti nihil excludit ⁊ dato q extra ens reale possit aliquid sumi fm rationem. non tamen extra ens in cōmuni. vt se extendit ad ens reale ⁊ ad ens rationis. Ddm q quis ens capiat. est extra ipsum fm rationem. qz potest semp accipi p rationē non ens sibi oppositum. ⁊ hoc ppter infinitā reflectionē rationis supra suos actus. qz dato quocunqz ente rationis ipsa ratio potest illud negare ⁊ dare oppositum eius. ideo extra ens quocunqz modo capti potest sumi aliqd diuersum fm naturalem supponem licet nō fm rem. Secdo sequit. q si generalissima sumant in concreto dictio exclusiua addita vni nō semp ex

dy pi
 ante
 filiū
 exclu
 nit an
 sition
 bet p
 tum.
 Cir
 forte
 videt
 le est
 rē. p
 tes v
 omni
 Sol
 qd p
 tem
 nient
 tur u
 se. S
 trad
 nō v
 fide
 sibili
 pecc
 2 cū
 min
 2 tū
 aliq
 sibili
 illa
 hom
 nem
 gra
 tes
 spe
 pūn
 non
 dic
 2 t
 de
 pa

10
qu

by prima est vera. qz est vna cōditionalis. cui⁹ cōsequens necario seqtur ex
ante qd sufficit ad veritatem conditionalis. Itā qñs. s. tñ pater est ponit
filiū esse in qñtum ponit q pater est z ponit filiū nō esse. ppter exclusionē. qz
excludit qdlibet a patre diuersum. q ponit filiū eē z filiū nō esse. Et sic po-
nit ambas ptes cōtradictionis. z in sequit ibi vna ps ptradictōis ad ppo-
sitionē que includit totā cōtradictionē sicut ad totā copulatīuā seqtur qli-
bet ps eius. Et ad improbationē dī q ibi nō sequitur oppositū ad opposi-
tum. sed sequitur ps vna contradictionis ad antecedens qd includit vtrā

Circa p̄dicta querit de hoc sophismate. Impossibile est qz partem ei⁹
sortem videre tñ oēm hoīem non videntē se. Probatio. possibile est sortē
videre tñ vnū hoīem cecū. s. oīs homo cec⁹ est hō non vidēs se. q possibi-
le est sortē videre tñ oēm hoīem nō videntē se. Contra. si possibile ē sortē
tē. ponatur inesse qz sortes videat tñ oēm hoīem nō videntē se. aut qz sor-
tes videt se aut nō. si nō videt se tunc ē homo nō videns se. ergo nō videt
omnē non videntē se. si videt se. q non videt solum hoīem non videntē se.
Solutio. ista est impossibilis sortes videt tñ omnē hoīem nō videntē se.
qd pz. qz equiualeat istis duabus. sortes videt tñ omnē hoīem non viden-
tem se. et sortes nō videt aliquem hoīem videntem se. z iste due sunt expo-
nentes eius. sed ex ista. sortes non videt aliquē hoīem videntem se sequit
tur ista. sortes non videt se. qz si videret se videret aliquē hoīem videntē
se. Sed ex ista sortes non videt se cū prima exponentiū sequit alia ps cō-
tradictionis sic arguendo. sortes videt oēm hoīem nō videntē se. z ipe est
nō videns se. ergo ē videns se. ergo prima includit istas duas p̄dictorias
sortes videt se z sortes non videt se. ergo ē impossibilis. Et etiam ista pos-
sibile ē substantialem videre tñ omnē hoīem nō videntem se. p̄batio vere
peccat fm cōsequens arguendo ab inferiori ad supius cum distributione.
z cū p̄cōne exclusiua ex pte p̄dicati. qz homo nō videns se ē supius ad ho-
minē cecum. qz homo dormiens vel habens oculos clausos ē nō vidēs se
z tñ non ē cecus. Et si arguatur possibile ē qz homo cecus ē nō videns pro
aliquo tpe cōuertant. z iterū possibile ē sortē videre tñ hoīem cecū. qz pos-
sibile ē ipm videre tñ omnē hominē nō videntē se. Et sciendū qz vtrāqz
illarū p se considerata ē possibilis. s. tñ ambe in sū nō sunt possibles. s. qz
homo cecus z nō videns conuertant. z qz sortes videat tñ omnem homi-
nem non videntem se. Item regula ē qz dictio exclusiua addita toto inte-
grali respectu accidentium que solum cōueniūt ipi toti p̄t excludere par-
tes vt bene sequitur. tñ domus valet centum libras. q non paries. sed re-
spectu accidentiū q possunt conuenire toti z p̄ibus v̄l respectu illoz que
p̄nt solum conuenire vni dictio exclusiua addita toti nō excludit ptes. vt
non sequitur. tñ domus ē alba. ergo paries non ē albus. Alia regula est.
dictio exclusiua addita parti semper excludit suum totū. excepto toto v̄l
z toto in modo. z sic tenet regula de parte integrali. de pte in quantitate.
de parte in loco. de parte in tpe z de parte in numerali. vt bene sequit tñ
paries est albus. ergo non tota domus. z p̄dicamenta sunt tñ decem. er-

Circa p̄dicta queritur de hoc sophismate. Al so- (go non duodecim.
lo sorte differt qdā non est sortes vel ps sortis. Probatio a sorte differe
quicquid non est sortes vel pars sortis. z non ab alio qz a sorte. ergo tē.

Sincathegoremata

Contra a solo sorte differt qdqd nō est sortes tē. s. plato nō est sortes nec ps
sortis. q. plato differt a solo sorte. Solutio prima est falsa. vt pz p rōnem
improbātē. Et ad pbationē dī q. altera pbatiū est falsa. s. hec nō ab alio
q. a sorte tē. Et si querat. a quo alio. ddm est q. questio est nulla. qz ille ab
lanius (alio) nō tenet p vno. s. cōiter p plurib⁹. sicut posito q. qlibet hō
videat ppiū equū. tñ ista est vera. oīs hō videt equū. nō tñ est querendū
quē equū. qz iste actus tenet nō p vno equo determinato. s. cōiter p pluri
bus. Itē est reglā. q. uenſcūqz dco exclusiua addit alium dicto duplex est
locutio. eo q. dco exclusiua p̄t excludē. v. a toto dicto vel a ſubiecto ipsius

Circa qd dicta q̄rit de hoc sophismate. Tñ deū esse deū ē necariū. (dicti
Probatio. deū ē deū est necessariū. et nihil aliud q. deū ē deū est necessa
riū. q. p̄la ē vera. Cōtra tñ deū ē deū est necariū. q. hōiem ē vel nō esse nō
est necariū. qd est falsum. Ddm ē q. prima est duplex eo q. hec dictio (tñ)
p̄t facere exclusionē circa hoc totū dcm (deū ē deū) et sic ē cōposita falsa
vt pz p iprobationē. qz ponit q. nullū aliud dcm sit necariū nisi istud. deū
esse deū. Alio⁹ p̄t excludere a ſubiecto dicti. et sic est diuisa et vera. qz sensus
est. deū esse deū est necariū. et nihil aliud a deo deū esse est necessariū. Alia
regula est. q. uenſcūqz duo ſyncathegoremata ſeinuicē determinantia po
nunt in eadē locutione vel vnū his poſitū potens determinare ſeipm du
plex est locutio. eo q. vnū p̄t ēē determinatio alteri. et cōtra. et hoc est qd
antiqui ſolebant dicere q. vnū p̄t includere alterū. v. includi ab altero.

Circa p̄dicta querit de hoc sophismate. Solis trib⁹ ſola duo ſunt pauci
ora. Probatio. trib⁹ ſola duo ſunt pauciora. et nō alijs q. trib⁹ ſola duo ſunt
pauciora. q. prima est vera. Cōtra. ſolis trib⁹ ſola duo ſunt pauciora. q. ſo
lis tribus duo ſunt pauciora. qd est falsum. So. prima est duplex. qz exclu
ſio poſita in obliq̄ p̄t determinare aliam poſitā in recto. et tūc cōponit per
exclusionē erit in obliquo. et sic ē vera vtz p pbationē. Alio⁹ exclusio po
ſita in recto p̄t determinare aliā. et sic exponit p exclusionē poſitā in recto
et sic est falsa. qz vna exponētū ei⁹ est falsa. s. trib⁹ duo ſūt pauciora. cū duo
ſunt pauciora oib⁹ alijs nūeris aſcendendo. loquēdo de aſcenſu q̄ritatis q
est in nūero. Nota duplex est aſcenſus. ſ. aſcēſus q̄ritatis ſue augmēt. q
ſit pcedēdo a numero mīori ad maiores. et ſm hoc nūeri maiores ſp ſunt
ſupiores. Alius est aſcenſus cāz. ſic nūeri p̄p̄inquoies vnitati (q ē cā om
nū nūeroz) ſp ſunt ſupiores. Et p̄dicta regula pz q. iſta exclusiua est du
plex. ſola necaria neceſſario ſunt vera. qz hoc ſignū ſola. vno⁹ p̄t determi
nare necario. et sic est cōpoſita et vera. qz ſenſus est. q. necaria necario ſē ve
ra. Alio mō iſte mod⁹ neceſſario p̄t determinare eā. et sic est diuiſa. et falsa.
qz ſenſus est. q. ſola neceſſaria ſūt vera. et hoc neceſſario. ſed hoc ē falſum
qz qdā cōtingentia ſunt vera. et p hoc illa poſſet faciliter p̄bati et improba
ri. Alterius pz. q. etiā iſta ē duplex. ſol⁹ ſortes ē alb⁹ v. niger. qz vno mō
ſolus poteſt determinare illā diſunctionem. et sic est. pp̄o de diſuncto p̄di
cato et est falsa. qz ſenſus est q. ſortes est alb⁹ vel niger. et null⁹ alius a ſor
te. qd est falſum. Alio mō diſunctio p̄t determinare exclusionē. et sic poteſt
eſſe vera. poſito q. ſortes ſit alb⁹. et nullus alb⁹. qz ſenſus est. ſol⁹ ſortes est
albus. vel ſolus ſortes est niger. et altera pars illius diſiunctiue est vera.
Circa actum excludendi et circa ſigna exclusiua ſciendum est. q. tñ et ſo

Petri Dis. Folio CXXVI

his in suis exclusionib' sic differunt. qz sol' sp' excludit ab aliq' casuali si-
ue ponat' i subiecto siue in p'dicato. vt sol' sortes currit. i. sortes r null'
ali'. r in p'dicato. vt do solū denariū. i. do denariū r nihil aliud. Sz hec
dictio tñ aliqñ excludit ab alio actu relinquendo reliq's act'. vt cū d'r. sor-
tes tñ legit. i. sortes legit r nihil aliud facit. Sz p. hec dco tñ ē aduerbi-
um. q' sp' excludit ab aliq' ab aliq' actu. qz aduerbiū h'z determinare xbum
vdm est q' duplex ē d'pō substantiē. vna. s. q' d'pōnit substantiā absolu-
te r imediate. vt albu r nigr. r alia est q' d'pōnit sbaz mediante actu. vt
cū d'r. iste incedit supbus. hec dco supb' dicit supbiā q' inest ibe mediante
actu siue p actu. ita h'r ē duplex dispositio actus. qdā determinat actum
absolute r determinate siue imediate. vt bñ male velociter rē. r tal' di-
spōitio sp' determinat actū siue verbū. alia est q' determinat actū median-
te substantia. vt tñ tantūmō. solū solūmō r tales d'pōnes qñqz d'cū-
nāt actū imediate. qñqz vero mediante aliqua substantia r qñ d'cūmāt
mediate aliqua substantia pnt excludere ab aliq' casuali. Et si q'ra. vtrum
sol' h'eat restringere d'cōnem cui adiūgitur p illā regulā. oē adiectiū non
diminuēs nec habens vñ amplandi adiunctū ex eadē pte termino mā-
gis cōi restringit terminū cōem cui additur. Vdm est q' solus non proprie
restringit. r illa regula debet intelligi de adiectiuis dicentibus d'pōnes
absolutas r sp'ales. vt albus vel niger. r nō de adiectiuis q' d'cūt d'po-
sitiones respectiuis vt sunt sol' null'. neqz de adiectiuis dicentibus di-
spōnes generales. vt intelligibile opinabile. r c'ys. Circa p'dicta q'ri-
tur de hoc sophismate. Sol' sortes excludit' posito casu q' solus sortes
excludat' ab aliq' subiecto respectu alicui' p'dicati. Probatio sortes ex-
cludit' r null' ali' a sorte. q' sol' sortes excludit'. Contra hoc quedaz ex
cludit' est in qua excludunt' oēs ali' a sorte. q' nō sol' sortes excludit'.
Solutio p'ia est vera vtz p rōem p'bantē. Et ad ip'obatoz d'r q' lz in pro-
positōne in q' sol' sortes excludit' excludūtur oēs ali' a sorte tñ ipa nō lo-
quit' de seip'a. s. de vna alia p'pōne in q' tñ sortes excludit'. Itē posito ca-
su q' sol' sortes sciat hoc enūciabile equū ē aīal. r ipē cū platonez alijs
sciat multa alia enūciabilia. Circa p'dicta querit' de hoc sophismate
Sol' sortes scit aliqd' enūciabile. qd' nō oīs ali' a platone igrat. p'ro-
batio. sortes scit aliqd' enūciabile. qd' ali' a platone ignorat. aut q' om-
nis ali' aut non. si oīs ali'. ergo ipē ignorat illud enūciabile. qd' ipē sci-
ret. si nō oīs ali'. q' p'ia est vera. Contra. alius a sorte scit aliqd' enūci-
abile. qd' nō oīs hō a platone ignorat. sicut vñ de cōiter scitis. ergo non
sol' sortes scit aliqd' enūciabile rē. Solutio p'ia vera est. vtz p rōnez p-
bantē. Et ad im'probatoz d'r q' iste due non contradicunt. alius a sor-
te scit aliqd' enūciabile. qd' nō oīs ali' a platone ignorat. r non ali' a sor-
te scit aliqd' enūciabile. qd' si oīs ali' a platone ignorat. r nō ali' a sorte
scit aliqd' enūciabile. qd' nō oīs ali' a platone ignorat. qz hoc p'dicātū ali-
qd' enūciabile nō tenet' eodē mō i v'traqz. qz in p'ia restringit' p'p'icatoz
sequentē ad enūciabile scitū ab alijs q' a sorte. in scda vero restringit' ad
enūciabile. qd' solū scit' a sorte. s. equū ē aīal. r hoc relatiū ali' ibi soluz
supponit p sorte. s. si p eodē supponeret in v'traqz. tūc ēēt d'dictioz.
Circa p'dicta q'ri' de hoc sophismate. Sol' sortes r duo sūt tria. Pro

Sincathegoremata

702

batio. sortes nō cū alio ⁊ duo sūt tria. ḡ sortes ⁊ duo sūt tria. Cōtra sol^o al^o a sorte ⁊ duo sūt tria. ḡ nō sol^o sortes ⁊ duo sūt tria. Solu. p^oia est duplex. eo q^o hec dco sol^o p^ot vno^o teneri cathegorematice. vt tñ v3 sic n̄ cū alio. ⁊ sic ē vera. vt pbat^o ē. qz sensus est. sortes nō cū alio ⁊ duo sūt tria. alio mō p^ot teneri exclusiue ⁊ sincathegorematice. ⁊ sic ē falsa vt ipso bat^o ē. qz sensus est q^o sortes ⁊ duo sūt tria. ⁊ tñ n̄ ali^o a sorte ⁊ duo sūt tria. Sill^o diceret de ista. nō solū ad sortē eē seq^o sortē eē. qz si solū tenetur cathegorematice. vt ē adiectiū absolutū. sic ē vā. Si teneat exclusiue vt faciat exclusionē g^oalem. tūc ē falsa. nō solū ad sortē eē seq^o sortē eē. s^o cū hoc seq^o ad oēm hoīem eē. vel ad oē aīal eē. rēis.

Sequitur de dcoñib^o exceptiuis.

Acto de dcoñib^o exclusiuis dōm ē de dcoñi-

b^o exceptis. cuiusmodi sūt p^oter nisi p^oterq^o. Et dicunt dcoñes ex-
ceptie. n̄ qz fecit exceptiōem. qz sū hoc istd nomē exceptio. ⁊ istd verbus
exceptio eēnt dcoñes exceptie cū fecit exceptioz qd ē hū. s^o dicunt exceptiue
qz exercēt exceptioz. Sicut dcoñes exclusiue dicūt^o. nō qz fecit exclusio-
nē. s^o qz exercēt illā. ita dcoñes exceptie exercēt exceptioz in o^ode. Vñ fecit
extractioz p^ois a toto respectu alicui^o p^odicant ad quā extractioz vel separā
nē sequit^o exceptio p^ois a toto. q^o ē p^oter^o act^o dcoñis exceptie. Est ei exce-
ptio extractio p^ois a toto respectu alicui^o p^odicant. iō dcoñes exceptie dicū
tur excape. hoc ē extra cape. qz denotāt p^oter cū abī vel separi a toto n̄ sū
p^olicet. s^o respectu alicui^o p^odicant. Et q^o p^oter q^o dcoñ exceptia ē istāna s^o totuz
⁊ ipostat separatōz. aliter tñ q^o dictio exclusiua dicit separatōz alicui^o tot^o a
p^oter respectu alicui^o p^odicant. vt cū d^o (tñ hō ē n̄ sūbīl). i. hō ⁊ nihil aliud
ab hōie. s^o dictio exceptia dicit separatōz p^ois a toto. vt oē aīal p^oter hoīem
ē irrōnale. ibi sepat^o hō a suo toto. Ad exceptioz q^ouoz requiruntur. s^o p^o
q^o excipit. ⁊ illud a q^o fit exceptio. ⁊ respectu cui^o fit exceptio. s^o dicatū.
⁊ dcoñ exceptia ē p^o quā fit exceptio tāq^o instrumentū aīe excipiētis. vt cuz
d^o. oīs hō p^oter sortē currit. sortes ē p^o q^o excipit. oīs hō ē totū a q^o excipit
tur. currit ē illud respectu cui^o fit exceptio. ⁊ p^oter est dcoñ exceptia p^o quam
fit exceptio. Circa illud qd excipit ē ista regula dcoñ exceptia excipit p^oter
actual^o extē i suo toto. Nō ē. qz exceptio ē extractio alicui^o ab aliq^o. sed
vbiq^o ē extractio ibi est actual^o aliqd qd aufert. ⁊ aliqd qd relinq^o. s^o
illud qd aufert relinq^odo aliud ē actu p^o ⁊ a q^o aufert ē totuz. nec pōt
ab alio extrahi. i. qd ē in potētia tñ. ḡ dcoñ exceptia solū excipit p^oter actua-
liter extē in toto ⁊ dicit hūdinē p^ois actual^o extē in toto ad suū totuz
iō oēs iste sūt icōgrue ⁊ false. oīs equ^o p^oter sortē currit. ⁊ hō p^oter sortē
currit qz exceptiū nō est p^o actual^o ei^o a q^o fit exceptio. qre dcoñ exceptia nō
īpedit hūdinē. quā req^orit. Et l3 sortes sit p^o hoīs. tñ n̄ ē actual^o in sup-
positōe hoīs nisi addat^o lignū v^ole ad hoīem. iō n̄ seq^o. hō currit. ḡ sortes
currit. Et inde seq^o alia regula q^o exceptiū op^oter sp^o actual^o o^omeri in eo a
q^o excipit. ⁊ ab eo remoueri respectu alicui^o t^oter. vt oīs hō p^oter sortē cur-
rit. Itē alia regla ē. q^ouiscūq^o i aliq^o o^one tot excipiūt q^o p^osupponūt lo-
cūto ē falsa ⁊ īpossibil^o. vt h. oīs n̄ hō p^oter n̄ hoīem currit. falsa ē. Cā ē. qz
exceptiū ibi nō stat i rōne p^ois. ⁊ sic dcoñ exceptia n̄ excipit p^oter quā. exigit.

Pe

Itē p^odi-
nit d^oo
oēm hō
videat.
hoīem
untur d^o
hoc tot^o
sa. Solu.
la regu-
tur. sicut
sub vñ
uīusio
exceptio
vt ista.
tot exci-
tā falsa
ri. Et d^o
ē aīal
te. Vñ
est irro-
pro h
est irro-
fallum
est fin
eūstati
plicē.
ibi est
oīal p^o
milit
p^oter
falla
ne co
sum.
excip
ritu
oi. q
mū
ba m
p al
vle
ibi h
⁊ ab
mū
mū
mū

Petri Boetii. Folio CXXVII

Ite predicatum ibi affirmat de quolibet homine. et a quolibet homine remouet. id pro-
 pter dictum a se. Circa predicta quid de hoc sophismate. Si hoc videtur
 omnem hominem preter se. posito quod quolibet homo videat quolibet alium a se. et se non
 videat. Probatio. Fortes videt omnem hominem preter se. et plato videt omnes
 hominem preter se. et sic de alijs. si prima est vera. Contra in illa ordine tot excipi-
 untur qui supponunt. quod hoc relatum se est relatum idem peritatis quod refert ad
 hoc totum omnis homo. quare refert ipsum et supponit per omni hominem. quare prima est fal-
 sa. Solu. prima simpliciter est vera. ut per probatorem. Et ad improbatorem dicitur. quod il-
 la regula intelligitur de exceptione vniuersa quam aliqua eodem modo excipiuntur
 tur. sicut supponunt. sic autem non est hic. quod in ante supponunt omnes homines
 sub vniuersa. et non sic excipiuntur in relativo reciproco. si singularium et sub
 vniuersa reddendo singula singulis. Alia regula est. propositum falsum in toto per
 exceptionem verificari non potest. si propositum falsum per plurimum per exceptionem verificari.
 ut ista. omnis lapis est homo non potest per exceptionem verificari. quia est in toto falsum. et
 tot excipiuntur qui supponunt. et hec regula alio modo sic ponitur. Contra to-
 tum falsum non est dare instantiam. hoc est tota falsum non potest per exceptionem verifica-
 ri. Et dicitur propositum tota falsum cuius? tria est vera. ut ista. omnis homo est lapis. et omnis homo
 est alius. quare tria sunt simpliciter vere. Circa predicta quid de hoc sophisma-
 te. Omne animal preter hominem est irrationale. Probatio hec est falsa. omne animal
 est irrationale. et non est instantia nisi pro homine. ergo facta exceptione
 pro homine erit vera.
 Contra. Omne animal preter hominem
 est irrationale. ergo omne animal preter hunc hominem est irrationale. quod est
 falsum. Solu. prima est vera. et tenet probatio. Sed improbatio pec-
 cat in fallacia figure deorum a simplici suppositione ad personalem. quod ille oc-
 currens hominem post dictionem exceptionem habet in prima suppositione sim-
 pliciter. et in secunda personalem cum dicitur. omne animal preter hunc hominem etc. Ite
 ibi est consequens ab inferiori ad superius cum distributione. quod in ista. omne
 animal preter hominem. distribuitur animal per alios animalibus ab homine. et li-
 militer per alios animalibus ab isto homine distribuitur in ista. omne animal
 preter hunc hominem. ideo per plurimum distribuitur in secunda quam in prima. et sic est
 fallacia consequentis. Idem autem est iudicium de istis sophismatibus. omne
 animal preter ipsum est egrum. omnis quantitas preter continuam est discreta. om-
 ne corpus preter animatum est inanimatum. omne enunciabile preter verum est fal-
 sum. Circa id a quo fit exceptio ponitur ista regula quod dictio exceptiva solu
 excipit ab aliqua multitudine determinata et actuali. Duplex enim est mul-
 tudo. quedam est multitudo indeterminata importata per nomen plus nu-
 m. ut homines currunt. Alia importatur per signum distributum multiplicis terminus
 ba mouetur. Alia importatur per signum distributum multiplicis terminus
 per aliquibus suppositis tamen. ut infiniti homines currunt. Alia importata per totum
 vbi quod est tamen potentialis. ut homo currunt. Alia per totum in modo. ut homo currunt
 ibi homo quando ad presens in modo se habet. ut totum. et ponit multitudinem potentialis
 et ab his modis multitudinis non fit exceptio. id omnes iste sunt incongrue ho-
 mines preter forte currunt etc. Multitudo determinata et actualis fit est
 am quod modis. quedam est in toto in quantitate. alia est in toto in loco. alia est
 in toto in tempore. alia est in toto integrali. et alia in toto numerali. et ab istis

Sincathegoremata

quorundam modis bene sit exceptio. ut inductiue per exempla. De toto in infinitate
 ois homo per sortem currit. De toto in loco. ut sol lucet ubique per hic. De to-
 to in tempore. ut sortes semper curret per cras. De toto integrali. ut tota domus est
 alba per pietatem. De toto numerali. ut decem per unum sunt nouem. Et quia in
 istis quibus est multitudo actualis. et ab alijs quibus modis non sit exceptio
 ideo patet regula predicta quod exceptio solum fit a multitudine actuali et de-
 minata. Et hoc aliter probatur. quia deinde est per. dictum exclusiua semper erigit per actu
 aliter existit in toto. quam excipit a toto. et cum separat aliquam partem relinquit aliam
 partem in toto. quia non potest tot excipi quod supponitur. quia ibi sunt plures partes actualiter.
 et decem exceptio semper excipit a multitudine partium actualiter existentium in suo toto

Circa predicta queritur de hoc sophismate. His homo per sortem excipitur. posito
 quod ois alij a sorte excipiant respectu alicuius predictati. et non sortes. Probatio
 tio. hec est falsa. ois homo excipitur. et non est instantia nisi per sortem. et facta exce-
 ptione per sortem erit vera. et prima est vera. Contra in hac propone decem exceptio adiun-
 gitur sortem. et excipit ipsum respectu predictati. et sic sortes excipitur. et prima est falsa
 Solu. prima est vera in casu posito. ut per probatur. Et ad improbatorem de quibus in
 ista. ois homo per sortem excipitur sortes excipiat respectu illius predictati. excipi-
 tur tamen in alia propone. solum alij a sorte excipiunt respectu illius predictati. et sor-
 tes non. et de illa loquitur propositio et non de seipsa. Vel potest dici quod ibi sortes excipi-
 tur ab exceptione sed excipi ab exceptione solum est excipi finem quid et non simpliciter
 sicut priuari priuatione est priuari finem quid non simpliciter.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. Totus sortes per pedem potest contineri
 neri in archa posito quod totus sortes possit poni in archa. si enim pes non pos-
 sit intrare cum ipso. Probatio primum hec est falsa. sortes potest totus poni in ar-
 cha. et non est instantia nisi de pede. et facta exceptione per pedem erit vera.
 ista est vera. totus sortes per pedem potest contineri in archa. Contra. pes potest
 contineri in archa. ex quo totum ibi continetur. et non totus sortes per pedem
 potest contineri in archa. Solu. prima est vera. et per probatur. Sed improbatio peccat
 finem accidens. eo quod de duplici causa excipitur de toto respectu predictati. uno modo
 quia per finem se non vere subicit predictato. sicut hic. ois animal per hominem est ira-
 tionale. Alio modo per excipitur. quia cuius finem se recipiat predictatum. non tamen ipse
 cum toto recipit. vel potest est in toto. sicut pes sortis per se potest contineri in archa.
 non tamen cum suo toto. et tamen inferitur quod si pes sortis possit contine-
 ri in archa cum suo toto. etiam totum est ibi falsum accidens.

Quod de hoc sophismate. Decem per quinquaginta sunt quinquaginta. Probatio hec est
 falsa. decem sunt quinquaginta. et non est instantia nisi per quinquaginta. et facta exceptio-
 ne per quinquaginta erit vera. et prima erit vera. Contra decem per quinquaginta sunt quinquaginta. et quinquaginta
 non sunt quinquaginta. quia in propone affirmatiua exceptiua predictati semper remouetur
 ab excepto. In negatiua vero fit e contra. quia predictatum remouetur ab illo a quo
 fit exceptio. et attribuitur excepto. et semper debet remoueri ab uno. et attribui
 reliquo. Solutio prima est vera. et tenet probatur. Sed improbatio peccat finem ac-
 cidens. quia quinquaginta vere predicet de quinquaginta finem se. non tamen potest con-
 tineri in decem. id non sequitur. decem per quinquaginta sunt quinquaginta. et quinquaginta non sunt quinquaginta.
 sicut non sequitur non cognosco venientem. et non cognosco choruseum
 finem se. qui tamen est veniens. Ad illud autem quod dicitur quod in exceptiua affirmatiua pre-
 dictatum remouetur ab excepto. Respondetur quod solummodo verum est quando falsitas

causa
 causa
 sed po
 do est
 tenet
 sunt q
 ista reg
 vltis. v
 sito in
 numeral
 ter ind
 regula
 ximali
 ri. vt d
 rit. Ex
 Et ro e
 subiect
 ri cu se
 strictio
 strictio
 ne tenet
 quia per
 regula
 bilis. q
 ceptum
 exceptio
 al est
 est irra
 per excep
 Circa
 platon
 ois ali
 est inst
 go sop
 ergo b
 nem qu
 potest de
 sus est
 la vice
 lud ad
 totum se
 tone. s
 nec du
 Circa
 uem. p

causae in orōe p ptem exceptā. eo q p dīcatū nō conuenit pti fm se. sed qñ
 causae falsitas p ptem cui p dīcatū nō potest cōuenire. put est cū suo toto.
 sed possit fm se. nō oportet p dīcatū remoueri fm se ab excepto. ⁊ hoc mo-
 do est in pposito. ⁊ pmo mō dictio exceptiua tenet exceptiōe tñ. s scdō mō
 tenet exceptiue ⁊ diuinitate simul. Et potest esse sensus. decē preter qñq
 sunt qñq. i. decē diuinitate de qñq sunt qñq. Circa decē exceptiuas sit
 ista regula. qñ sit exceptio a toto in qñtate posito in subiecto pō pōt esse
 vltis. vt cū dī. oīs hō pter sortē currit. s qñ sit exceptō a toto in qñtate po-
 sito in p dīcato. vel a toto in loco. a toto in tpe. a toto integrali. vel a toto
 nūerali. pō pōt eē cuiuscunq qñtatis. qz subiectū pōt teneri vlt. piculari
 ter indistincte ⁊ singulariter. vt possit de omnib⁹ videri in exemplis. Alia
 regula est. qñcunq sit exceptio a toto in qñtate. vel alio includente spm
 xrtualiter sub pōne exceptiua pōt fieri subsumptio ⁊ pōt ex illa syllogisa-
 ri. vt dō oīs hō pter sortem currit. plato est hō ali⁹ a sorte. s plato cur-
 rit. Et quo pty q in minori nō dī iterari dictio exceptiua posita in maiori
 Et rō est. qz ipsa nō est dispositio absoluta s respectiua. i. subiecti in qñtate
 subiectū. ⁊ p dīcatū in qñtū p dīcatum. Et tales dispositiones nō dūt reuera-
 ri cū secunda pōne. qz tñ dictio exceptiua includit xrtualiter quādam re-
 strictionem totū in qñtate cui addit. iō in syllogisando dī poni aliq re-
 strictio in minori. q facit illud totū in qñtate. qd est diuinitate p exceptio-
 nē teneri p alijs ab excepto sicut prius dicebat. plato est hō alius a sorte.
 qz pter includit hanc restrictionē aliud a sorte. Et p dīcatū sequunt ptes
 regule. Prima est q dō exceptiua nō facit dictiones cui addit esse immo-
 bilē. qz sub ea pōt fieri descensu vt desit est. Scda regula est. cuiuslibz ex-
 ceptiue vere sua pīacens est falsa. s verificat p exceptionē. pīacens autē
 exceptiue est illa a qua remouet falsitas p dictionē exceptiua. vt ista. oīs
 aīal est irrationale est pīacens huius exceptiue vere. oē aīal pter hōiem
 est irrationale. Alia est regula si ei aliq pō exceptiua est in pte falsa. pōt
 p exceptionē fieri vera. nō aut si fuerit in toto falsa. vt prius visum est.

Circa p dīcta qñt de hoc sophismate. Sortes bis vidit oēm hōiem pter
 platonē. posito q sortes vna vice viderit. oēs hōies. ⁊ i alia vice viderat
 oēs alios a platone. Probatio. hec est falsa. sortes vidit oēm hōiem. ⁊ nō
 est instantia. nisi p platone. ergo facta exceptione p platone erit vera. er-
 go sophisma est verū. Contra sortes bis vidit oēm hōiem pter platonem
 ergo bis non vidit platonē. ergo nec in prima vice nec in scda vidit plato-
 nem qd est falsum. Solutio prima est duplex. eo q hec determinatio bis.
 pōt determinare hanc dictionē pter ⁊ pīupponere eā. ⁊ sic est falsa. qz sen-
 sus est. sortes vidit oēm hōiem pter platonē. ⁊ hoc bis. ⁊ tūc sequit q nul-
 la vice viderit platonē. Alio mō illa determinatio pter pōt determinare il-
 lud aduerbiū bis. ita q illud aduerbiū bis determinet verbū fm se. ⁊ non
 totū seqns. Et sic est vera. qz sensus ē q sortes bis vidit hōiem aliū a pla-
 tone. s nō bis vidit platonē. iō cōter sit exceptio p platone. P dīo mō po-
 nit dualitas exceptionis. Scdō mō ponit exceptio a dualitate.

Circa p dīcta qñt de hoc sophismate. quelibet decem pter vñū sunt no-
 uem. Probatio. ista decem pter vñā sunt nouem ista decē ⁊ cījs. ergo p dī-

Bincathegozēmāta

ma est vera. Cōtra. q̄libet decē p̄ter vnū sunt nouē. & oīa decē alia ab vno denario sunt nouē. q̄d est falsum. Solutio p̄ma est duplex. eo q̄ p̄t fieri exceptio ab illo termino decē rōe p̄tū integraliū. & sic ē vera & tenet p̄batio. Alio rōe p̄tū subiectarū. & sic fā. sicut p̄z p̄ ip̄obationē. Ex quo patet q̄ ista regula. q̄nenscūq; a toto integrali sit totū in q̄ntate. exceptio adueniens p̄t eripere ab ip̄o rōe p̄tū integraliū. vel rōne p̄tū subiectuarū. & sic est fā. sicut p̄z p̄ ip̄obationē si sit exceptio rōe p̄tū subiectuarū tūc talis locutio ip̄ est duplex. vt visū est. Circa dēcōes facientes exceptionē sit ista regula. Ista dēcō p̄ter sp̄ cōstruit cū actō. & facit exceptionē in actō. Causa ē. q̄ p̄ter est p̄pō deserviens actō casui. Et si arguat hec dēcō p̄ter ip̄ortat comparationē respectu act⁹. & est aduerbiū. cū habeat determinare verbiū. & sic nō est p̄pō. Dōm q̄ aduerbia & p̄pōes sic inter se dīnt. q̄ aduerbia dicunt directe determinationē act⁹ verbi. iō sunt aduerbia q̄nta iuxta verba posita vt cū dīr currit velociter. ibi velociter dīr directe modū cursum & determinationē. S̄z p̄pōes dicūt p̄pationē sube in obliq; fēate ad actū xbi. vt cū dīr. iste currit cū velocitate. hec p̄pō cū dīr p̄pationē velocitatis ad cursum. iō lzidē fecit dō. currit velociter. & currit cū velocitate hoc tñ est fm diuersos modos. q̄ cū dīr transit illas. i. p̄ illā ptē. mouet illud. i. ad illū locum. Son⁹ celit⁹ factus est. i. a celo diuinit⁹ a deo. & c̄ijs. In illis sp̄ p̄pō dīr cōpationē substantie ad actū verbi. & aduerbiū dīr determinationē act⁹ xbi. Et ideo lz ista dēcō p̄ter dicat cōpationē ad actū verbi. nō sequit⁹ ergo q̄ sit aduerbiū. Itē arguit q̄ habeat cōstrui cū nō. q̄ p̄ter remouet xbi p̄sonale ab excepto. sed verbiū p̄sonale nō remouet nisi ad actū. ergo p̄ter dīr cōstrui cū nō. Dōm q̄ duplex verbiū remouet ab aliquo casuali. vno mō directe remouendo cōpationē vnius ad alterū. & illo nō remouet xbi a nō p̄ negationē. vt ego nō curro. tu nō curris. Alio mō indirecte & ex p̄nti. vt destruendo actū fm se vel subiectū fm se vel aliquā ptem eius. & hoc modo remouet ex p̄nti p̄dicatū ab excepto p̄ dēcōem exceptiuā q̄ primo h̄ dēcō p̄ter extrahit ptem a toto respectu alie⁹ q̄ ponit in toto a quo fit exceptio vt oīs hō p̄ter sortē currit. Tercio q̄ act⁹ de subiecto nō repit p̄tē exceptaz a toto. iō cōsequit⁹ remotio act⁹ a pte excepta sicut cū aliq̄s videat pluuiā venire primo tollit libz a fenestra. Scōdo cadit pluuiā supra fenestrā. Tercio sequit⁹ remotio pluuiē a libro q̄ nō cadit sup libz. Et p̄dictis p̄z q̄ dictio ista p̄ter differt ab istis dēcōib⁹ p̄terq̄ & nisi eo q̄ p̄ter sp̄ excipit in actō sed p̄terq̄ & nisi sp̄ excipiunt in eodē casu in quo est totū a quo fit exceptio vt nullus hō currit p̄terq̄ sortis vel nisi sortis. vel nullus hōis misereor nisi sortis vel p̄terq̄ sortis vel nulli hōi loqr p̄terq̄ fori vel nisi fori. vel nullū hōiem video p̄terq̄ sortē vl nisi sortē. vl a nullo hōie legit p̄terq̄ a sorte vel nisi a sorte. Tñ in oīb⁹ alijs iste tres dēcōes faciendo exceptionē cōueniūt q̄ h̄nt facere s̄lt exceptionē. De dēcōib⁹ cōsecutiuis.

Acto de dēcōib⁹ exceptiuis p̄nt dōm est de dēcōib⁹ cōsecutiuis cuiusmodi est hec dēcō si. Et dicunt dēcōes cōsecutiuē. nō q̄ cōsecutionē faciūt. q̄ tunc istud nomē cōsecutio & illud xbi p̄sequor eēnt dēcōes p̄secutiuē. s̄ q̄ cōsecutionē exercet. vt illa dēcō si nō directe fecit cōsecutionē s̄ exercet & fecit cālitate & aficellione. & exercet cōsecutionē. P̄elo ei⁹ fecit cālitate iam cōueniēto cālū dīr. & q̄ antecedit effectū. iō p̄nt fecit aficellione q̄ est cōditio

Antis in ordine ad pns. id sp' aduigat' anti. et qz ams pns correlatie dicunt
in seando antecessionē. id ereret cōsecutionē. et denotādo cālitatē antis re
spectu pns denotat dependentiā pns ex ante. Dupl'r em ams p't esse cā
antis. vno mō sp'itū ad id qd est. vt cū d'r hō est rōnalis. q' hō est risibīlī. rōna
le est cā risibilitatis. Alio mō pōt esse cā pns q'tū ad illationē cōsideran
do pns vt pns est. vt cū d'r. si homo est equ' hō est irrōnalis ibi esse equū nō
est cā eēntialis irrōnalis. sed ecōtra. et isto mō denotat cālitatē et non pns
modo. id sicut d'r q' si importat cām pns et nō o'stis. sic etiā intelligendum
est q' nō d'r cālitatē consequēns fm id qd est cū d'r q' d'r cām pns et con
sequente inq'tum pns est. Et qm ista cōiunctio si. d'r tū cōditionē pos
sibile aut p'babile. vt si veneris ad me dabo tibi equū. qm vero nēciat
vt si hō est animal est. Abi notandū q' multipl'r vnu cōsequit' alterū. qz q'
dam cōsequunt' sup'iora. vt spēm sequit' d'nā genus et diffinitio. Alia est
ps eēntialis ad totū. vt ad hōiem corpus et aīa. Alia sicut ps integralis
sicut ad hominē integrū caput et pedes. et ad domū paries rectū et fundā
mentū. Alia est p'pria accidentia ad subiectū sicut ad hōiem risibile. Alia
vt cā extrinseca ad effectum. vt ad equū sequit' currus. Alia vt effectus ad
cām. vt ad solē accedere ad nos sequit' generatio vuentū. Alia vt relati
uū ad correlatiuū vt ad dimidiū duplū et ad antecessionē cōsecutio. qz relati
ue dicunt'. Et diuisio istoz modoz videri pōt in p'ticulari in locis dialecticis
et hec cōiunctio si indifferenter se h'z ad quēcūq' modū cōsecutiōis. et ista
diuisio p'ne sumit' ex p'te h'itū d'nīs rerū siue ex p'te materie. si ex p'te uo d'i
arguēdi sumunt' diuisiones. quaz p'ia est. Cōsecutionū alia est sit ex'itū
fm temp'. vti hō est aīal ē. Alia est ex'itū fm prius et posterū in tpe q' h'c
dupl'r. vno mō prius in tpe seq'tur ad posterū. vt si panis est aq' et farina fa
erūt. et hoc sepe accidit in causis nō p'manentib'. vt in istis q' cā tpe et na
tura p'cedunt suū effectū. Alio mō posterius tpe sequit' ad prius. vt si pur
gatio est. et oīa requilita ad sanitatem sunt. sanitas erit. et hoc accidit in cā
finali q' est aliq'n posterioz tpe suo effectū lz sit p'ior natura. Ex q'b' p'tz q'
p'ia aliq'n sequit' in p'itri. aliq'n in p'terito. et aliq'n in futuro. fm q' cā tripl'r
cōpar' ad suū effectū. aliq'n ei cā tū est tpe cū suo effectū. lz sit posterioz na
tura. vt aīa et hō. aliq'n cā tpe p'cedit effectū. vt ignis fumū. racem vinū. al
q' vero cā posterioz tpe et p'ior natura suo effectū sicut cōtingit in cā fina
li acq'sibili p' motū a suo subiecto. Sēda diuisio est p'iaz alia est simplex.
alia composita. Simpler est q' sit ex ante simplici et consequenti. vt hō est.
q' animal est. Composita est. in qua h'nt p'ies illatiōes. et hec est duplex. qz
qdam est consequentia in ipso. alia est p'ia econtrario. Consequentia i ipso
sit q' ex opposito antis denotat' sequi oppositū pns. et tenet in relatiue
oppositis. vt si duplū est multiplex est. q' si subduplū est submultiplex est et
in cōtrariis. vt si virtus est bonū est. q' si viciū est malū est. Et in p'uaratiue
oppositis. vt si visus est sensibilitas est. q' si cecitas est insensibilitas. Sed
nō tenet in contradictorie oppositis. qz argueret' a destructione antis ad
destructionem consequentis. vt visum est in fallacia consequentis. Alia est
q' sit q' ex opposito pns inferitur oppositū antis. et hec tenet in contradi
ctories. vt si homo est animal est. q' si nullū aīal est nullus hō est et nō tenet
in alijs oppositis nisi fortassis gratia materie. Et iste p'ne p'ne in differen

Sincathēgoremata

ter formari in vna p̄a vel in plib°. In vna. vt oīs xrus est bona. & omne
viciū est malū. & in plurib° sicut vsum est prius. Et iste due diuisiones cō
sequētiar cōparant ad inuicē sicut excedens & excessum. qz vtrūq; mem
brū p̄ime diuisionis pōt diuidi p̄ secundā diuisionē. & hoc mō p̄t p̄ia se
habere vt excedens. Similiter vtrū membrū secūde diuisionis p̄ primā
diuisionē pōt diuidi. & sic prima se hz vt excessa.

Circa p̄dicta querit̄ de hoc sophismate. Si nullū tps est aliqd temp° est
Probatio. si nullū tps est dies non est. p̄ locum a toto in q̄tate. & si dies
nō est nor est a cōtrarijs immediatis. & si nor est aliqd tempus est. ergo de
primo ad vltimū si nullū temp° est aliqd temp° est.

Contra ibi sc̄at̄ oppositū sequi ad oppositū. & locutio est falsa & imposs
bilis. Solutio prima est falsa. & tenet improbatio. Et d̄ ad p̄bationem. qz
illa secunda p̄a. s. si dies nō est nor est. vno mō tenet. & alio mō non. qz in
ista dies nō est p̄t esse vno mō negatio in genere que negat formā & relinq̄t
subiectū. que aliter dicitur negatio in subiecto siue negatio p̄iūs. & hoc
mō ponit temp° esse qd se hz vt cōmune ad diem & noctē. & hoc mō bñ seq̄
tur dies nō est. ergo nor est. sed isto mō nō capit̄ diem nō esse in prima p̄a
Alio mō pōt esse negatio extra genus. q̄ d̄ negatio negans & nihil relin
quens. & hoc mō tenet prima p̄a cū d̄. si nullum temp° est dies nō est. sed
non tenet secunda cum d̄. si dies non est nor est. qz locus a p̄iys immedi
atis nō tenet destructiue. nisi cum constantia subiecti & tunc deberet sic ar
gui. temp° est et non dies. ergo ē nor.

Circa p̄dicta q̄rit̄ de hoc sophismate. Si nulla p̄pō est vera aliqua p̄posi
tio est vera. Probatio. si nulla p̄pō est vera. ista p̄pō hō nō est. nō est x̄a a
toto in q̄tate. & si ista. hō si est nō est vera. sua cōtradictoria ē vera & p̄di
ctone oppositis. & si ista cōtradictoria est x̄a aliq̄ p̄pō est x̄a. & de p̄io ad
vltimū. si nulla p̄pō est vera aliq̄ p̄pō est vera. Contra. ibi sequit̄ opposi
tū ad oppositū. & locutio ē impossibilis. Solutio p̄ia est duplex. qz i hac
p̄pōne. nulla p̄pō est vera p̄t esse negatio simplr & extra genus. & tūc remo
uet tam p̄pōnem q̄ x̄itate eius. & sic nō sequit̄. nulla p̄pō est x̄a. ergo ista
homo non est vera. nec ē ibi loc° a toto in q̄tate. qz hoc mō aīis nihil po
nit nec p̄pōem nec veritatē eius. semp enim p̄iys ponit p̄pōnem x̄ute de
monstrationis. vt cū d̄ illa p̄pō hō non est. nō est vera. & sic cōsequens p̄i
me p̄tradicit aīis. ideo isto mō prima est falsa. & etiā improbatio. Alio mō
p̄t esse negatio in genere. & sic nulla p̄pō est vera. ista ponit omnē p̄pōnem
& remouet oēm x̄itatē a p̄pōne. & hoc mō sophisma est verum. qz aīis eius
ponit omnes p̄tradictorias simul esse falsas. Unde ex p̄iiti ponit oēs p̄di
ctonas simul esse veras. qz q̄cūq; vna p̄dictoria est falsa. alia est vera. iō
prima est x̄a. & est vna cōditionalis c° p̄iys nēcario seq̄tur ex aīte. Ad im
probationē hoc mō dōm est. qz ibi nō sequit̄ oppositū ad oppositū. & se
q̄tur vna p̄pō p̄dictōis ad aīis qd intra se includit quālibet p̄tradictionē
Circa p̄dicta q̄rit̄ de hoc sophismate. Si tu es vbiq; tu nō es vbiq;. p̄pō
batio. si tu es vbiq; tu es hic. & si tu es hic tu non es ibi. & si tu nō es ibi tu
nō es vbiq;. & de p̄io ad vltimū si tu es vbiq; tu nō es vbiq;. Cōtra ibi se
q̄tur oppositū ad oppositū. & locutio est impossibil. So. p̄ia est simplr x̄a.
qz est vna p̄ditional in q̄ p̄iys nēcario seq̄t̄ ex aīte. eo q̄ p̄mū aīis. i. tu es
vbiq; ponit p̄dictōem rōe subiecti & rōe p̄dicati ei°. qz b̄ p̄nomē tu positum

in subiecto denotat rē singularē aptā natā eē in vno loco tñ. iō rōe subie-
cti ponit q tu nō es vbiq. r rōe p̄dicati ponit q tu es vbiq. r ita ponit p̄-
dicatōem r nō solū vnā p̄dictiōnē sed plēs. qz sic ip̄sibile ē plā corpa ī vno
loco eē circūscriptiue. ita ip̄sibile est idē corp⁹ esse in diuersis locis cir-
cūscriptiue. vñ qd est hic circūscriptiue nō est ibi neqz ibi. r sic de q̄libz alto
loco particulari. iō eē vbiqz ponit tot p̄dictiōes ad eē hic. q̄t s̄t loca p̄tici-
laria distātia ab illo loco. iō cū dic tu es vbiqz ponunt plures p̄dicatōes. qz
vna ps ponit in p̄nti. Et ad improbationē dī. q nō sequit̄ oppositū ad op-
positū. sed vna ps cōtradictionis ad aūs. qd includit r rāqz p̄tem.

Sequitur de modo syllogisandi ex cōditionalib⁹.

Is dictis de p̄sequentiis videndū est de mō syllogisandi ex p̄dictōalib⁹
bus. Sylloz ei alius cōthegoric⁹. ali⁹ ē hypothetic⁹. q ē ex p̄pōib⁹
cōditionalib⁹. q̄ p̄pō cōditional est syllogisabilis. r necē est in ea fieri de-
scēsum sub aūte vel sub p̄nte. iō cōr videndū ē q̄lter sit q̄qz descēsus sub
aūte. r q̄qz sub p̄nte. q̄rū plēs ponit̄ regule. p̄ntia est. q si termini cōes
ponant̄ in aūte sub eis pōt fieri descēsus. p̄nte p̄manēte immobili. vt si hō
currit aīal currit. q si p̄lo currit aīal currit. r si sortes currit al currit r cūjs.

Scda regula. q si termini cōes ponant̄ cū distributione in aūte r in p̄nte.
aūs manet immobile. r sub p̄nte pōt fieri descēsus. vt si oē aīal currit oīs hō
currit. q si oē aīal currit sortes currit r p̄lo currit. r cūjs. Tercia reglā. si
aliqd sequat̄ ad alē destructo p̄nte destruit̄ aūs. r iō tenet affirmatio a
destructiōe p̄ntis ad destructiōnē aūtis. vt si hō est aīal. q si nō ē al nō ē hō.

Quarta regula. si aliqd sequat̄ ad aliud posito aūte ponit̄ p̄ntis. iō tenet
affirmatio a positiōe aūtis ad positiōnē p̄ntis. vt si sol lucet dies ē. Quā-
ta reglā. qdqd aūcedit ad aūs aūcedit ad p̄ntis. vt si aīal ē suba ē. r si hō est
al ē. q si hō ē suba ē. Sexta reglā. qdqd seq̄t ad p̄ntis seq̄t ad aūs. vt si hō
est al est. r si al ē suba ē. q si hō ē suba ē. r p̄ hāc regulā tenet p̄ntia a p̄mo ad
vltimū. q ē q̄ plēs ponunt̄ p̄ntis. r id quod ē p̄ntis in p̄ntia sit aūs in scda. r
vltimū p̄ntis denotat̄ seq̄ ad p̄mū aūs. Sed ad videndū negationē r cō-
tradictionē in modalib⁹ r in cōditionalib⁹ ponit̄ ista reglā. Ad cōditionalē
negatiuā nō dī negari aūs eius absolute. neqz p̄ntis absolute. s̄z p̄ntis p̄ntis
ex aūte. Tā est. qz cōditionalis nō ponit suū aūs nec p̄ntis absolute. s̄z hītu-
dinē aūtis ad p̄ntis. iō ista est negatiua. nō si sortes currit hō mouet̄. r non
ista. si homo currit hō nō mouet̄. qz in ista scda negat̄ hīto ad aūtis ad cō-
seq̄ns. q designat̄ p̄ illā cōiunctionē si. Ex q p̄z. q ad dandū p̄dictiōnē alē
cū cōditional oz negare p̄ntis vt seq̄t ex aūte. v̄l p̄ponendo toti cōditionā-
li negationē. vt iste p̄dicat̄. si hō ē aīal ē. r nō si hō est aīal ē. Tā ē reglā. q
tenscūqz negatio p̄ponit̄ alicui p̄pōi cōthegorice v̄l cōditionali facit̄ p̄di-
ctōiā. iō dī q nō est veri⁹ dare cōtradictionē q̄ toti p̄pōi p̄ponere negatio-
nē. Scdo sequit̄ q veritas cōditionalis causat̄ ex hīto ad aūtis ad p̄ntis. r
nō ex inherētia p̄dicati ad subiectū. nec in aūte nec in cōseq̄nte. licet cau-
sas in cōthegoriciis. q̄re oīs cōditional vera est necessaria. r oīs falsa ē im-
possibilis. quia hīto habitudo cum sit vera est necāria cum sit falsa est im-
possibilis. qz fundat̄ supra intentiones v̄les. vt s̄t totū ps gen⁹ r hīto q
sūt sp̄ necārie v̄l impossibiles. Alteri⁹ seq̄t q ex ip̄sibili nō seq̄t q̄libz
hō qz in oī cōseq̄nte aūs se bz vt cā p̄ntis. v̄l vt cā cēndi. vel ad minus vt

Sincathegorēmātā

pā cōsequēdi respectu alteri⁹ nisi ad ipm habeat habitudinē includētis vel
 cōtinentis. s. ipossibile nō pōt habere talē habitudinē ad qdlibet. q̄ ad im-
 possibile nō sequit̄ qdlibet. Ali compō impossibil' p̄t tripl'r cōsiderari. vno
 mō inq̄rū impossibilis. alio mō vt compō est. tercio modo vt est compō re-
 rū q̄ disponunt̄ in enunciatōe vel in argumentatiōe. Quob⁹ p̄mis modis
 ex impossibili nihil sequit̄ penit⁹. qz illo mō nō pōt habere respectū ad ha-
 bitudinē cōtinentis. S; tercio mō ex impossibili aliquid sequit̄ q̄ndoq; p-
 pter habitudinē rerū ex quib⁹ fit compō impossibilis. vt si lapis est hō est
 aīal. q̄nq; vero p̄pter dispōem forme arguendi. vt oīs lapis est aīal. arbor
 est lapis. q̄ arbor est animal. sequit̄ conclusio rōe forme arguendi. et nō p-
 pter impossibilitatem p̄missarū. et p̄ idē habet q̄ nccariū nō sequit̄ ad qd-
 libet. eo q̄ nccariū nō potest habere habitudinē cōtenti respectu cuiusli-
 bet oītis alicui⁹. Et dictis p; falsitas duarū regularū ab antiq; positarū
 Prima est. ex impossibili sequit̄ qdlibet. vt oīs cōditional' sit vera c⁹ aīis
 fuerit impossibile. vt si plato est aīn⁹ plato est lapis. Secda regla. q̄ nccā-
 riū sequit̄ ad qdlibet. iō oīs cōditionalis dī vera cui⁹ p̄ns est nccariū q̄le
 cuiq; fuerit aīis. vt si plato est lapis hō est aīal. nccariū dicebant. qz ad ve-
 ritatē cōditionalis exigit⁹ q̄ aīis nō possit esse verū sine p̄nte. s. q̄n in cōdi-
 tionali aīis est impossibile. cū nullo mō possit esse verū sine p̄nte. et q̄n p̄ns
 est nccariū sp̄ est verū. iō aīis nō pōt esse verū sine p̄nte. q̄re tales cōditio-
 nales dicunt⁹ esse vere. Sed vt dictū est. ad impossibile nō sequit̄ qdlibet
 nec nccariū sequit̄ ad qdlibet. iō ille regule sūt false. Et ad rōem cor⁹ dī
 p̄ ad veritatē cōditionalis nō sufficit q̄ aīis nō possit fm se eē verū. sed re-
 quirat⁹ q̄ nō possit eē veritas eius q̄n includat veritatē p̄ntis. Ideo nega-
 tio negat ibi separationē veritatis p̄ntis a veritate antecedentis.

Circa p̄dicta querit̄ de hoc sophismate. Si nihil est aliquid est. Proba-
 tio. si nihil est nihil esse est verū. et si nihil esse ē verū. hoc enunciabile nihil
 est. est verū p̄ locū a cōuertibili. et si hoc enunciabile ē verū aliquid est verū
 a pte subiectiua. et si aliquid esse est verū aliquid a cōuertibili. qz esse et seē verū
 cōuertunt⁹. q̄ de primo ad r̄tūmū si nihil est aliquid est. Contra ibi denota-
 tur sequi oppositū ad oppositū. ergo locutio est impossibilis. Solutio p̄
 ma est falsa. s. si nihil est aliquid est. vt pbat improbatio. Et ad pbationem
 dī q̄ prima p̄ha bene tenet⁹ dī. si nihil est nihil esse est verū. qz ex impos-
 sibili sequit̄ impossibile. vū habuerit aliquā habitudinē ad ipm. et tūc ē lo-
 cus a cā veritatis enunciabilis tenet etia secunda p̄ha. s. nihil eē verū. q̄
 hoc enunciabile nihil est verū. sed tertia p̄ha peccat a dicto fm qd ad demū
 simplr. s. si hoc enunciabile est verū et. qz enunciabile nō p̄t aliquid eē sum-
 plr. s. solū fm quid. et iste tennin⁹ aliquid ponit ens simplr. iō ibi arguit⁹ a
 fm qd ad simplr. etia cū dī si hoc enunciabile est verū aliquid est. est verū. p̄
 hoc p̄nomē hoc denrāt hoc enunciabile nihil esse. qz supponit nō esse. sed
 eēntia remouet⁹ p̄ hoc p̄ns aliquid esse est verū ponit simplr esse. et sic ponit
 ens simplr. Ali si aliq; recte inpererit tertia cōditionalē videbit q̄ p̄ns
 eius. cōtradicit cūm ideo nihil nullā ponit ibi apparentiā. vel si est incidit

Circa p̄dicta q̄rit̄ de hoc sophismate. Sortes dī. fm qd ad simpliciter.
 est verū si sol⁹ plato loq̄r. posito q̄ sortes dicat solū platonē loqui. Pro-
 batio sortes dicit solū platonē loqui et verū. si sol⁹ plato loquat⁹. q̄ sortes

Petri hys. Folio CXXXI

dicit verū si sol⁹ plato loquat. Contra si solus plato loquat nullus ali⁹
a platone loquit a descripto vel diffinito. ⁊ si nullus alius a platone loq-
tur sortes nō loquit a toto in q̄tate. ⁊ si sortes nō loquit sortes nō dicit
verū p locū a genere. qz loqui supius est ad dicere verū ⁊ dicere falsum. et
go nō sequit⁹ sortes dicit verū si solus plato loquat. So. prima est falsa et
ponit ꝑ dēdem. qz ponit solū platone ⁊ nō solū platone loq. cū ponat sorte
dicē verū ⁊ nō dicē ver. cū oēs ali⁹ a platone excludant⁹ respectu illi⁹ act⁹
loquendi. Et pbatio peccat fm accis. qz lz solū platone loq sit verū fm se
si solus plato loquat. tñ nō pōt eē verū cū illo addito. sortes dicit verū. qz
sortes excludit ab actu loquendi. id ē accis. sic h̄c cognoscat choruse? fuit
se. ⁊ ille est coopt⁹ nō tñ sequit⁹ q cognoscat coopt⁹? h̄ ibi est accidens.

Circa p̄dicta q̄rit de hoc sophismate. Si tu scis te esse lapidē tu nō scis
te esse lapidē. Probatio. si tu scis te eē lapidē est verū. qz nihil scis nisi ve
rū. ⁊ si tu scias te eē lapidē. verū est tu es lapis a cōuertibili. qz dictū cō
uertit⁹ cū p̄pōne. ⁊ si tu es lapis tu nihil scis p locū ab oppositis. ⁊ si tu nō
bil scis tu nō scis te esse lapidē a toto in q̄tate. ⁊ de p̄rio ad vltimū. si tu
scis te esse lapidē tu non scis te esse lapidē. Contra ibi sequit⁹ oppositū ad
oppositum. igit⁹ tē. Solutio sophisma est verū. qz cōsequens nēcario se
quit⁹ ex ante. vt pz. ad improbationē dī qz ibi nō seqtur oppositū ad oppo
sitū. h̄ seqtur vna ps cōtradictōis ad ali⁹ qd intra se claudit vtrāqz p̄tes. qd
hoc ali⁹ tu scis te esse lapidē rōne hui⁹ verbi scis ponit in obiecto scias rō
ne obiecti scis. sed te eē lapidē p̄nat in subiecto sciam. id ponit subiectū
scire ⁊ nō scire esse lapidem ⁊ nō eē lapidem. ⁊ nescire se eē lapidē. id ex p̄
mo ante qd includit oēs illas ꝑdictōes sequit⁹ p̄is nō ppter hoc qz ex ius
possibili sequit⁹ q̄libet. h̄ qz ex toto integrali sequit⁹ q̄libet eius pars

Sequit⁹ de verbis incipit ⁊ desinit.

Acto de dēcōib⁹ cōsecutiuis vdm est de his v̄bis incipit ⁊ desinit. h̄ dī
cunt dēcōes sīncathegoriatric. qz in eoz expositione affirmatio ⁊ ne
gatio intelligunt⁹. ⁊ qz eoz scatio variat⁹ ab adiunctis. qz fm qz reb⁹ pma
nentib⁹ aut successiuis adiungunt⁹ aliter ⁊ aliter exponunt⁹. nā ab ill reb⁹
dependet eoz scatio. vñ h̄mōi v̄ba. incipit ⁊ desinit scant inceptions vel
delitiones rerū mutabiliū. vel scant esse v̄l nō esse rerū in suis terminis in
scialib⁹ ⁊ finalib⁹. Vñ incipit scat inceptōem q̄ est inītiū esse vel nō esse rei
⁊ sic denotat esse cū termino. ⁊ desinit scat delitionē q̄ est finis esse vel nō
eē rei. ⁊ cōsequunt⁹ sese inuicē. qz qd incipit esse nō desinit nō esse. ⁊ qd de
sinit esse incipit nō eē. id ambo sunt in eodē indiuisibili. vt cū aliqz incipit
esse hō desinit nō eē hō. ⁊ cum aliqz desinit nō eē hō incipit eē hō. h̄ qz sca
tio hoz verborū cū reb⁹ diuersis variat⁹. id ad v̄dendū de ipozū scatione
in p̄ticulari p̄mo v̄dendū est de reb⁹. Verū est alie sunt p̄manentes alie
successiue. P̄manentes dicunt⁹ quarū totū esse simul est ⁊ nō vna ps p̄
aliā. vt sunt hō lignū lapis. Successiue vō dicunt⁹ q̄rū eē nō s̄l est totū. sz
fm p̄ius ⁊ posterius. ita qz vna ps succedit alteri. vt mor⁹ opatio t̄ps. Et
istarū rerū sunt due dīne. Prima est qz rerū p̄manentū esse est totū s̄l sed
successarū eē non est totum simul. h̄ solū in successione p̄rium. Secda dīna
est. p̄tes p̄manentū possunt esse simul. vt ps bois vel lapidis. sed partes

Sincathegoremata

successuarum nō pnt eē simul. vt due pres eiusdē motus nō pnt esse simul
 neq; due pres tps. sed vna est post aliā successiue. impossibile est plura tpa
 simul esse. Tercia dñā est. pmanentes res sūt priores fm naturā z succes
 siue posteriores. qz pmanentes sūt cā successuarū. Quarta dñā est res p
 manentes sunt in se terminate. sed res successiue. nō sūt in se terminate. s
 terminant ad res pmanentes. vt mor⁹ ad q̄ritatē vel qualitātē. Itē rerū
 pmanentiū qdam acquirunt in indiuisibili. vt lūmē in aere z h̄mōl. qdam
 xō in tpe p intensionē aut p extensionē. sicut ea quoz esse est diuisibile s
 pres intensionis. vt albedo vel nigredo vel fm pres extensionis. vt lon
 gū latū. vñ in reb⁹ pmanentib⁹ q̄rit eē acquiri in indiuisibili. pōr dare s
 mū instans sui esse z sui nō esse. s nō dat vltimū instans sui nō esse a preā
 nec sui esse a p̄post. vt hoīs equi bicubiti tricubiti dat primū sui esse. et
 non dat vltimū sui non esse neq; sui esse. Sed in reb⁹ successiuis z pmanē
 tib⁹ quarū eē nō acq̄rit in instanti nō dat primū neq; vltimū sui esse. sicut
 motus aut tps. s dat vltimū sui nō esse a preā. z primū sui non esse a p̄
 post. qz dum habent esse in aliquo tpe h̄nt nō esse in termino illius tps. et
 sicut inter tps z terminū ei⁹ nō est mediū. ita nec inter suū eē z suū nō esse.
 Ex q̄b⁹ p̄z q pmanentia simplr in suo principio habēt eē in suo termino
 nō esse cū in ipsis posset dari primū instans sui esse. z nō vltimū. successiua
 vero cū nō habeant nec primū nec vltimū sui generis. principū eñ vel fi
 nis tps nō est tempus. sed instans nec terminus motus est mor⁹ sed mu
 tatio. Ideo non habent esse in suo principio neq; in suo fine. z qz hoc x̄bū
 incipit dicit principū esse rei. iō h̄z diuersam significatiōē cū rebus pma
 nentibus z cū reb⁹ successiuis. rōne cui⁹ ponunt quedā regule. Prima
 regula. hoc x̄bū incipit cū rebus pmanentib⁹ (quarū esse in indiuisibili ac
 quirunt) dicit positionē p̄tis z negationē p̄teriti. vt euz d̄: plato incipit
 esse hō. i. plato nunc est hō z prius nō fuit hō. Alia regula est q hoc x̄bū
 incipit cū reb⁹ successiuis z cū pmanentib⁹ (quarū eē nō acq̄rit in instanti
 dicit negatiōē p̄tis z pōnem futuri. eo q successiua in suo p̄cipio n̄ ha
 bent esse. vt cū d̄: mor⁹ incipit sensus est. motus nūc non est. z immediate
 post hoc erit. vel sortes incipit esse alb⁹. qz aliqd solū d̄: esse albū p excessū
 albi supra nigrū q acquirunt p motū z accessus nō sit p indiuisibile. s p ali
 qd diuisibile nō infinitū. iō non p̄ dari primū instans. in quo aliqd p̄t di
 ci albū. nisi loquendo de p̄fecto esse albī qd acquirunt in termino mor⁹. iō
 sensus illius est. sortes nūc nō est albus z immediate post hoc erit alb⁹. Si
 militer hic. sortes incipit eē equalis platoni. sensus est. sortes nūc nō ē eq
 lis platoni. z immediate post hoc erit equalis platoni. sed eē equalis con
 sistit in indiuisibili. iō incipit cum hoc nōle equalis. s̄l̄r exponit d̄: sicut cū
 alijs reb⁹ pmanentib⁹ quaz eē acquirunt in instanti. Alia regula est. hoc
 verbū definit cū omnib⁹ reb⁹ q̄ addit t̄p̄i eē dicit negatiōē p̄tis. z po
 sitionē p̄teriti. Causa est. qz tam in pmanentib⁹ q successiuis nō dat vlti
 mū eē rei. vt cū d̄: plato definit eē hō. sensus ē plato nūc nō est hō z imme
 diate añ hoc fuit homo. vel plato nūc vltimo fuit. z cū d̄: mor⁹ definit esse
 sensus est. mor⁹ nūc nō est z immediate añ fuit. s̄l̄r q̄ hoc x̄bū definit addi
 tur nō eē rex simplr pmanentiū d̄: negatiōē p̄tis z positionē p̄teriti. vt
 cū d̄: materia aq̄ definit nō eē aer. sensus est materia aq̄ nou ē nūc sub nō

esse aer
 esse rei
 timū n
 est. plat
 in mot
 diuersa
 fm p̄
 gation
 de quo
 ptinet
 forū t̄p
 plicat.
 loz x̄b
 essendi
 bū incl
 uerla d
 Circa
 posito
 batio.
 hoim.
 q sunt
 vtrūq;
 cat fm
 minū
 ticula
 p̄teriti
 cia acc
 sciunt.
 tūm d
 sciunt.
 eē. Co
 So. p
 plex.
 butio
 illo m
 r. ē. z
 fio. ē
 tudu
 vel v
 est. q
 Qu
 positi
 sez. a
 illius
 us in
 forte

esse aeris et immediate a se hoc fuit sub illo non esse. si quoniam definit addit non esse rerum successuarum dicit positionem presentis et negationem futuri. quod datur vel finem non esse successuarum. ut cum dicitur. plato definit esse in motu. sensus est. plato nunc non est in motu. et immediate post hoc non habebit non esse in motu. Ex predictis patet quod huiusmodi verba. scilicet incipit et definit dant intelligere diuersa tempora per se scaturum. tamen non sciunt illa diuersa tempora eque priore sed finem prius et posterius. Ratio est. quod si dicatur affirmationem ynius temporis. et negationem alterius. et conficiant esse rei cum terminatio de se dicatur per prius illud tempus de quo dicunt affirmationem et illud cuius dicunt negationem. quod affirmatio pertinet ad esse rei negatio vero ad non esse rei. Et si dicatur. dicunt esse diuersa tempora. cum importent se diuersa tempora. Unde est quod tempus potest sumi dupliciter. uno modo proprie. ut est mensura motus. et isto modo importat per se scaturum illud quod dicitur. et ab illo tempore habetur non de alio temporis. Alio modo capit ut dicitur modus essendi sub tempore. et sic est modus sciendi et ab illo de habetur alio temporis. id hoc verbum incipit ex parte illius modi sciendi est tamen presentis temporis. Quis importet de diuersa tempora ex parte sui significati.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. Sortes definit esse albius hominum posito quod sortes si fuerit albius hominum et nunc nascatur unum albius ipso. Probatio. Sortes nunc non est albius hominum. et immediate a se hoc fuit albius hominum. si prima est vera. Contra sortes definit esse albius hominum. vel si hominum qui sunt vel hominum qui non sunt. vel hominum quorum quidam sunt. et quidam non sunt. quorum utrumque est falsum. Solutio prima est vera. et tenet probatio. Si probatio peccat finem accedens. quod desinit siue desinere esse albius hominum in prima scaturum respectu hominum simpliciter in omni. et non respectu hominum qui sunt vel hominum qui non sunt in particulari. unde non est necesse si aliquid conueniat alicui in ordine ad aliquid superius. quod propterea sibi conuenit in ordine ad inferiora eius. si in talibus committitur fallacia accidentis. Queritur de hoc sophismate. Sortes definit scire quicquid ipse sciuit. posito quod sortes si sciat tria enunciabilia que notantur. a. b. c. et d. sit quod tunc de quo nunc perdat scientiam. Probatio. sortes non scit nunc quicquid ipse sciuit. et immediate ante hoc sciebat quicquid ipse sciuit. si sortes definit scire. et. Contra. sortes definit scire quicquid ipse sciuit. si sortes sciuit a. si definit scire a. So. prima est falsa. ut patet per probationem. Ad probationem dicitur quod maior est distributionem. et tunc est vera. quod posito quod sortes non sciat illud enunciabile. d. Alio modo non sequitur conclusio. Alio modo negatio potest sed distributionem. et est sensus. quicquid sortes sciuit nunc scit. et sic est falsa. et sequitur conclusio. Ubi notanda est regula. quoniam cum incipit vel desinit coniungitur multitudini vel nomini plus numeri. dicitur exponi remouendo totam multitudinem. vel utrumque de multitudine. ut sortes definit scire quicquid ipse sciuit. sensus est. quicquid sortes sciuit nunc non scit. et immediate prius sciuit. et sicut de alijs.

Queritur de hoc sophismate. Sortes definit scire se. nihil desinere scire. posito quod sortes sciat tria enunciabilia necessario ita quod nunquam obliuiscatur. scilicet a. b. c. et cum illis sciuerit hoc enunciabile se nihil desinere scire. si nunc illius obliuiscatur. Probatio. sortes nunc non scit se nihil desinere scire et prius immediate sciuit. si sortes definit scire se nihil desinere scire. Contra sortes definit scire se nihil desinere scire. ergo sciuit se nihil desinere scire

Bincathegorenata

sed quicquid scire est necessarium. & sortem nihil definire scire est necessarium
ergo nihil desinit scire. & p. p. nō desinit scire hoc enunciabile se nihil de
finere scire. So. prima est vera. & pbatio tenet. s. improbatio peccat a fin
qd ad simplr. inferendo sic. sortes nihil desinit scire. & nō desinit scire hoc
enunciabile se nihil definire scire. qz sciendo hoc enunciabile v. altō. nō est
niss. q. ipe sciat alia tria enunciabilia. sed scire se cognoscere illa tria enun
ciabilia est tantū scire p. reflexionē & non auger scientiam. sicut si aliq. vi
deat coloratū. & videat se videre coloratum. nō plura videt q. videndo co
loratū tm. iō arguit a fin qd ad simplr. cū inferit nihil desinit scire. & nō de
sinit scire se nihil definire scire. Circa suppositionē vero terminorū cū ver
bis p. dicens sunt aliquę regule. Prima est q. termini cōes sequentes ista
Xba incipit & desinit geninā habent suppoēm. Rō est. illa Xba ponunt af
firmationē & negationē. in affirmatione em terminū possunt habere suppo
sitionē determinatā & simplicē in negatiōe Xō cōfusam. vt cū dī. sortes in
cipit esse hō. sensus est. nunc est hō. & prius nō fuit hō. in prima supponit
homo simplr. in scda vero distributue. Scda est q. cū istis verbis incipit
& desinit. nō v3 argumentū ab inferiori ad supius. nec econtra a pte p. dica
ti. & hoc ppter affirmationē & negationē quas important in sua expositio
ne. gratia enim affirmationis nō valet argumentū a superiori ad inferiorē
gratia vero negationis non valet argumentum econuerso. sicut nō seq
tur. sortes incipit esse bicubitus. & incipit esse quantus & econuerso nō se
quitur. sortes incipit esse quantus. & incipit esse tricubitus. s. vtroq. mō cō
mittit fallā. p. nō. vt dch est. Et dicebat notant (ex pte p. dicati) qz ex pte
subiecti talia Xba nō hnt suppoēm. iō pvalere argumentū ab inferiori ad
supius affirmatiue. vt econtra negatiue. vt homo incipit moueri. & aial in
cipit moueri. vel nullum animal incipit currere. ergo nec homo.

Circa p. dicta q. de hoc sophismate. Sortes desinit esse nō desinēdo eē
posito q. sortes sit i. instanti mortis. Probatio. sortes nō est desinendo eē
& immediate prius fuit non desinendo esse. ergo desinit eē non desinendo
esse. Contra. sortes desinit nō desinendo esse. ergo sortes desinit esse dum
non desinit esse. vel si non desinit. vel qz nō desinit esse. Nam gerūduz in
do. terminatum h3 resolutū p. dum. p. si. vt p. qz. sicut ablatiuus absolute po
situs. sed vtrūq. est falsum. & et sophisma. Solutio. prima est duplex. eo
q. hec determinatio non desinendo esse potest determinare hoc verbū de
sinit. vel hoc verbum esse. si determinat hoc Xbum desinit sic ē falsa. qd op
posita ponunt simul circa idem. s. desinitio & p. uatio desinitiois. & sic tenet
improbatio. Si autē determinet hoc verbum esse. sic eēt vera. qz sensus est
q. sortes desinit esse nō desinendo esse vel desinit habere esse indeficiens.
vbi licet non desinit esse. desinit tamen esse simpliciter tale. s. indeficiens v
sine desinitioe. qz de cetero non habet tale esse. sed habet esse deficiens. p.
mo modo est composita & falsa. secundo modo est diuisa & vera. vnde ibi
est fallacia compositionis. Item regula est quotienscunq. bmoī Xba. s. in
cipit & desinit adduntur termino habenti in se suppoēm & accidens siue
substantia & formā accidentalem duplex est locutio. eo q. potest notari in
ceptio vel desinitio respectu subiecti vel respectu accidentis. vt plato inci
pit esse albus. potest intelligi. vel q. incipit esse simpliciter. vel q. incipit esse

Pet

albus. q.
Quen
to fueri
& ante n
istorū. er
tes et pla
sortes. q
in hoc te
cidens q
esse alter
position
alter istō
est vera.
cipit esse
tamen in
probati
bet disti
ra. prob
sensu. &

Et
n
dis dict
ens imp
habere
possibil
& sic est
lectum
plex di
plicit r
ue. vt r
naviga
or suo
creatio
causae
turali
esse e
est mi
necess
riū est
le aut
ditur
positi
plord
tio s
est in

albus. qd est accidentale.

Queritur de hoc sophismate. Plato incipit esse alter istorum posito qd plato fuerit post sortem de nouo incipiat esse. Probatio. plato est alter istorum et ante non fuit alter istorum. ergo est vera. Contra. plato incipit esse alter istorum. ergo incipit esse plato vel sortes. qd nullus est alter istorum nisi sortes et plato. sed non incipit esse plato. qd prius fuit plato. nec incipit esse sortes. qd sunt disparata. & prima est falsa. Solutio. prima est duplex. eo qd in hoc termino alter duo sunt. s. suppositum in quo est accidens. et ipsum accidens quod est alteritas. ideo potest negari inceptio hoc quod est potest esse alter quantum ad supponem. vel quantum ad accidens. si quantum ad suppositionem sic est falsa. et tenet improbatio. qd sensus est. plato incipit esse alter istorum. hoc est. incipit esse plato vel sortes. si quantum ad accidens. sic est vera. ut probatur. et est sensus. plato incipit esse alter istorum. hoc est incipit esse sub alteritate istorum. licet esse platonis non simpliciter incipiat tamen incipit esse sub alteritate. et hoc modo est fallacia accidentis in probatione. et primo modo improbatio tenet. Unde vniuersaliter in qualibet distinctione bona solente sophismata in sensu in quo concedit esse vera. probatio est vera. et improbatio peccat. et contra. et semper est verum in vno sensu. et falsum in reliquo.

Sequitur de necessario.

Abito de his verbis incipit et desinit. par dicendum est de hac dictio-
ne necessario. Primo videndum est quid sit necessarium. et quot mo-
dis dicitur. et qualiter variat sensum propositionis. Dicitur autem necessari-
us impossibile aliter se habere et impossibile mutari. qd mutari est alter se
habere nunc qd prius. ergo necessarium est impossibile mutari. sed ens im-
possibile mutari est semper ens. ideo necessarium est quod est semper ens
et sic est sempiternum vel eternum. vnde necessarium includit ens ut sub-
iectum vel materiale. et immobilitatem ut formale. Necessarium autem du-
plex dicitur. nam aliquod dicitur necessarium simpliciter. ut deus esse est sim-
pliciter necessarium. Alio modo dicitur necessarium ex suppositione alicuius. et sic dicitur respecti-
ue. ut necessarium est hominem habere nauem non simpliciter. sed supposito qd debeat
navigare. et istud necessarium sumitur ex parte cause finalis. qd est causa posteri-
or suo effectui in essendo. id est non in causando. Sed necessarium absolute in rebus
creatis sumitur ex alijs causis prioribus. et sunt tres modi eius scilicet tres alias
causas. Prius est aliquid necessarium ex parte cause efficientis vel necessitate na-
turali. ut necesse est terram calefactam delicari. vel necessitate violenta. ut ne-
cesse est velum percussum moueri. Alio est necessarium ex parte materie. ut necesse
est mixtum ex contrarijs compositum corrumpi. Alio modo est necesse ex parte forme. ut
necesse est habens animam rationalem esse hominem. Et in omnibus istis modis necessa-
rium est aliquo modo impossibile aliter se habere. vel simpliciter. vel ex suppositione. ta-
le autem necessarium est quidam modus entis. qd se habet ut determinatio illi cui ad-
ditur. Et potest determinare tria scilicet ordinem. s. compositionem propositionis. com-
positionem conceptus intellectus et esse. quod est in re. in quantum ista tria se habent
ordinem. ut lignum et signatum. et per modum vni determinabilis. Nam ora
tio facit compositionem qd est in intellectu. et compositio intellectus facit esse qd
est in re. ut dicendo homo est necessario animal. designatur qd ista est ha-

Sincathēgozēmata

est aīal est nēcāria. ⁊ nēcitas cōpōis q̄ est in intellectu. ⁊ qđ est esse aīal nēc
 cessario est in homine. ⁊ p̄t nēcāriū q̄h̄q̄ dicere nēcessariā habitudinē p̄dī
 cati ad subiectū ⁊ sic dīc nēcessitatē cōsequētis. vt hoīem esse aīal ē nēcāri
 um. q̄h̄q̄ vero dīcīt nēcessariā habitudinē aīus ad cōsequens. vt nēcessē
 est hoīez moueri si currat. ⁊ sic dīcīt nēcessitatē cōsequētie. Et uterq̄ mod⁹
 nēcītatis p̄t vno mō attendi inter res determinatas. ⁊ sic p̄tinet ad scīam
 demonstratiuā. Alio mō inter intentiōes cōes. ⁊ sic p̄tinet ad dyalecticū. vt
 cū dīr hō est risibilis. q̄ animal est risibile. Vel p̄t attendi nēcitas cōsequē
 tie et habitudine illarū rerū determinatarū. put scz aīal includit in hoīe.
 ⁊ sic p̄tinet ad phisicū. Alio mō ex cōmuni habitu dine intētiōis. s. spēi ad
 genus. rōne cur⁹ oē qđ p̄dicat de specie etiā p̄dicat de genere. ⁊ sic causat
 syllm dyalecticū. tñ est eadē nēcessitas q̄ explicat in vtroq̄ mō. sed in p̄mo
 modo determinate ⁊ secundo mō cōfuse. qz nō solū inter hoīem ⁊ aīal. sed
 etiā in multis alijs reperitur habitudo spēi ad genus. Differunt tñ nēcā
 rium ⁊ nēcessē nēcessario. qz nēcessariū dīcīt immutabilitatē nominaliter
 Ideo est modus nominalis. ⁊ determinat cōpōitiōnē nōialiter acceptam
 Alia vero immutabilitatē dīcīt verbaliter. q̄ iterū differūt. qz nēcessē cōmu
 niter addit huic vbo est. vt fortē currere est nēcessē. alterū vō addit alijs
 verbis. vt fortē currit nēcessario.

Sequit de hac dictione contingens.

Contingens vō in cōi dīr omne illud qđ est possibile esse. ⁊ hoc mō cō
 uertit cū possibili. ⁊ diuidit p̄ cōtingens nēcāriū ⁊ nō nēcessariū. Cō
 tingens nēcessariū est illud qđ est ⁊ nō potest nō esse. vt hoīem esse aīal. de
 de quo vdm est sicut de nēcessario. Contingens ad vtrūlibet est qđ pōt eē
 ⁊ nō esse. vt hoīem sedere aīal currere. ⁊ tale dīr cōtingens ad vtrūlibet. eo
 qz se hz ad vtrūq̄ oppositorū. qđ iterū diuidit p̄ cōtingens natū contin
 gens rarū. ⁊ contingens infinitū. Contingens natū est qđ magis pōt esse
 q̄ nō esse. vt hominem canescere in senectute. ⁊ dīcītur contingens natū
 quia naturalem habet habitudinē ad esse. Sed contingens rarum ē qđ
 magis potest non esse q̄ esse. vt hominē canescere in iuuentute. qđ dīr ra
 rum quia raro euenit. Cōtingens infinitum est quod potest equaliter esse
 ⁊ non esse. vt hominē cras currere. ⁊ dīcītur infinitū quia non est determi
 natum ad aliquā prem cōtradictionis. sed p̄ suā cām determinatur ad vnu
 Et quandoqz dīcītur contingens ad vtrūlibet p̄prie dictum. qz se habet
 eq̄līter ad vtrūlibet cōtradictoriarū. s. ad esse ⁊ ad nō esse. Hec aut diui
 sio non est diuisio generis in suas spēs. s. est analogi in sua analogata. qz
 diuisum s̄m p̄t et posterius dīr de membris diuidētib⁹. Et s̄lt vdm ē de
 Quert de s̄ sophismate. Qis hō de nēcitate (p̄cedētib⁹ diuisiōib⁹
 est aīal. Probatio. hec p̄p̄ hō ē aīal est vā. q̄ ip̄a modificata mō nēcītatis
 erit vera. ergo ip̄a est vera. Contra. oīs hō nēcārio est aīal. fortē est hō.
 ergo fortē nēcessario est aīal. q̄ fortē nēcessario est. s. hec est falsa. q̄ illa
 ex q̄ sequit. Solutio. prima ē vera simplr. Ad improbationē dīr. q̄ ibi est
 falsa a s̄m qđ ad simplr. qz cū dīr. fortē nēcessario est aīal. ibi copulat esse
 essentialē qđ est esse s̄m qđ. sed cui⁹ dīr fortē de nēcessitate est. ibi copulat
 esse actuale. qđ est esse simpliciter respectu ipsius esse essentialis.

Quert de hoc sophismate. An una antecubisti nēcessario erit. Probatio

Petri 111. Fo. CXXXIII

anima antichristi erit. supposito qd tpe sit futur⁹. & qñ erit necessario erit. & pri⁹
ma est vera. Contra. anima antichristi necessario erit. & animā antichristi
esse est necessarium. qd ē falsum. quoniam antichristi esse est contingens. qua
re & animā etas. Solutio. prima est falsa. & tenet improbatio. Sed pba
tio peccat fm qd ad simpliciter. qz cum dicitur anima antichristi qñ erit neces
sario erit. ibi ponit^r necessarium ex suppositione. qd est necessarium fm qd. et
cū infertur & anima antichristi necessario erit. ponit^r necessitas absoluta &
simpliciter. iō cōclusio nō sequit^r. sicut non sequit^r sortes dū sedet necessa
rio sedet. ergo sortes necessario sedet. sed arguit^r a fm quid ad simpliciter
Si tñ in sopismate h⁹ necessario diceret necessitatē ex suppositione. sic q
esset sensus. anima antichristi dū erit necessario erit. sopisma potest esse
verum. Et qz omne analogū p se positum sumitur pro principaliori suo si
gnificato. ideo necessario ibi dicit necessitatem simpliciter. Sicut si necessa
rio determinaret^r p^rdicatū fm se. ita qz esset sensus. anima antichristi neces
sario erit. i. erit ens necessarium. sopisma p^r esse verū. s⁹ qz necessario de vi
sermonis h⁹ determinare cōpositionē & non p^rdicatū fm se. iō de illo sensu
nō est curandū. Ad videndū aut^r qualiter dicti modi determinent^r p^rponem
orationis qdam dantur regule. Prima est contingens & possibile ampli
ant cōpositionem orationis ad presens & futurū. Ratio est. qz vtrūq⁹ illo
rum dicit cōpositionē ad potentiā vel possibilitatem. q⁹ potentia se extēdit
ad presens & futurū. & nō ad p^rteritū. qz ad p^rteritū nulla est potentia. Ex
ista regula sequit^r q⁹ cōtingens & possibile. ampliant subiectū p^rdicti ad p^rter
itū p^r suppositis p^rteritis. eo q⁹ ampliata p^rdicti sūt extrema p^rdicti
ampliant^r. Et qz dicti modi ampliant^r p^rponem ad p^rteritū & ad futurū. iō am
pliant^r subiectū si sit ampliat^r ad supposita p^rterita futura. Secda regula
est. necariū ampliat^r p^rponem ad omne tps affirmatiue. & impossibile ad omne
tps negatiue. Rō est. qz necessariū d^r qd est sp^r ens. & impossibile qd est sp^r
nō ens. S⁹ p^r hoc qd d^r (sp^r) designat^r omne tps. iō cū d^r sp^r ens. ponit^r omne
tps affirmatiue. & cū hoc qd d^r sp^r nō ens ponit^r omne tps negatiue. Ex isto
sequit^r q⁹ necariū & impossibile ampliant^r extrema p^rdicti ad standū p^r omni
tpe. & ex cōsequēti ampliat^r ad supposita cuiuslibet tps. eo q⁹ ampliāt a cō
positione. sūt ampliant^r extrema p^rdicti. vt cū d^r. omnis hō necessario ē aīal
ibi hō & aīal ampliant^r ad p^rteritū & futurū. Ex dictis regulis sequit^r.
q⁹ cōtingens necariū & impossibile d^rnt. & diuersis rōnib⁹ ampliant^r p^rponem
p^rdicti. qz cōtingens ampliat^r g^ra potentialitatis & inspectionis quā in
portat. Necariū hō rōe actualitatis quā dicit in quātū est sp^r ens. Impossi
bile hō rōe p^ruatiōis p^rualitatis & etiā actualitatis quā ipo^rrat. Itā ipos
sibile p^rmo negat p^ruatiū. scdo hō actū q⁹ p^rsupponit possibilitatem. iō im
possibile opponit^r tā possibili q⁹ necario. Scdo sequit^r q⁹ p^rdicti modi sunt
d^rces sincathegorematices. Rō est. qz determināt cōpōem ampliādo ipsam
vt d^rctū est. iō sunt dispōes p^rdicari in q^rtu; p^rdicatum est. Duplices ei sūt
dispōes subiecti aut p^rdicati. qz subiectū & p^rdicatū vno mō sumunt^r p^r illo
qd est subiectū & p^r illo qd est p^rdicatū. Alio mō p^r subiecto in q^rtu subie
ctū. & p^r p^rdicato in q^rtu p^rdicatū. Ita qdā sunt dispōes subiecti & p^rdicati
fm id qd ē. Alię sūt dispōes subiecti & p^rdicati fm rōem subiecti & p^rdicati.
vt cū d^r. oīs equ⁹ albus necario currit velociter, ibi alb⁹ & velociter sunt

Sincathegoremata

disposiones illi? qd ē ibiectū. ⁊ illi? qd ē p̄dicatū. ⁊ tales s̄ sūt syncathego-
remata neq; denoiant p̄pōnem. nō tñ dī: p̄pō alba vel velox. s̄ oīs ⁊ ne-
cessario. sūt disposēs respectīe. s̄. ibiecti inq̄tū subiectū. ⁊ p̄dicati inq̄tū
p̄dicatū. iō sūt dēdēs syncathegorematicē. ⁊ tales denoiant p̄pōes a pte
ibiecti. cū ab eis dicat p̄pō v̄lis p̄ticularis. idiffinita v̄l singularis. sed dī
spōes p̄dicati inq̄tū p̄dicatū denoiant ip̄s a pte q̄litaris. cū ab ip̄is dicat
p̄pō affirmatiua v̄l negatiua. modal' v̄l de inec. qz ab affirmatiōe p̄dicati dī
affirmatiua. ⁊ a negatiōe ei' dī negatiua. ⁊ a mō determināte p̄pōz p̄pōis dī
modal'. ⁊ a sola l̄berētia p̄dicati cū subiecto dī p̄pō de inec. Et circa puer-
siones dēcāz p̄pōnū sūt ponēde qdā regule. p̄pōia ē. oīs p̄pō de necito et
possibili. ⁊ oīs de p̄tinenti necito. ⁊ de p̄tinenti de possibili tā affirmatiue
qz negatiue dūt eodē mō p̄uerti sic ille de inec. s̄. v̄lis negatiua ⁊ p̄ticularis
affirmatiua simplr. ⁊ v̄lis affirmatiua s̄ simplr. s̄ p̄ accūs. ⁊ p̄ticularis nega-
tiua s̄ p̄t p̄uerti i terminis. Tñ ē itelligēdū qz p̄dē p̄pōes s̄ p̄uerti s̄m se
totas. eo qz i modalib' sp̄ mod' p̄dicat. s̄ p̄uerti qd dēm. faciēdo de
subiecto dicti p̄dicatū. ⁊ ecōtra. vt nullū hōiem ēē lapidē ē necē. qz nullūz
lapidē ēē hōiem ē necesse. Alia regula ē. qz oīs p̄pōes de p̄tinenti nō ne-
cessario tā affirmatiue qz negatiue p̄t p̄uerti i oppositā q̄litarē. Rō est. qz
tales p̄pōes cōtingētes sicut p̄t ēē. ita p̄t n̄ ēē. v̄tū cōtingit oēs hōiez
ēē albū. etiā cōtingit nullū hōiez ēē albū. ⁊ hoc ē p̄uertē i oppositā q̄lita-
tē qñ ad affirmatiuā v̄l negatiuā seq̄t alia oppositē q̄litaris. Tñ differē-
ter fit ista cōuersio s̄z diuersos modos cōtingētis. qz p̄pō de cōtingētī iñ
nito cōuertit i aliā de eodē cōtingētī. s̄ illa de cōtingētī nato p̄uertit i
vnā de cōtingētī raro ⁊ de cōtingētī raro i cōtingētī natū. vt cōtingit
aliquē hōiem canescere i senectute. qz cōtingit aliquē hōiem n̄ canescere in
senectute. Alia regula ē. p̄pōes de cōtingētī n̄ necito affirmatiue sūt p̄uer-
tunt i terminis sicut ille de inec. negatiue nō s̄. qz v̄lis negatiua n̄ cōuertit
simplr eo qz ad v̄lem affirmatiuā seq̄t v̄lis negatiua p̄uertēdo illā i oppo-
sitā q̄litarē. ⁊ si ista negatiua cōuertat simplr i v̄lem negatiuā. itēz ad illā
negatiuā seq̄t v̄lis affirmatiua s̄m oppositā q̄litarē. qz de p̄rio ad vltimum
ad v̄lem affirmatiuā seq̄ret v̄lis affirmatiua. ⁊ sic argueret a n̄ distributo
ad distributū. s̄ p̄ticularis negatiua de tali cōtingētī cōuertit simplr. qz eq̄-
poller p̄ticulari affirmatiue. qz cōuertit simplr. Alia regula ē. p̄pōes de im-
possibili dūt eodē mō cōuerti sicut ille de necario. cū quib' sūt equalētes
Circā p̄dē q̄rit de hoc sophismate. Si sortes necario ē mortal' necessa-
rio ē imortal'. p̄robatio. si sortes ē mortal'. sortes necario ē aliq̄lis. et si
sortes necario aliq̄lis. sortes necario ē imortal'. qz de p̄rio ad vltimūz. si
sortes necessario ē mortal'. sortes necessario ē imortal'. Ecōtra. ibi sequit
oppositū ad oppositū. qz locutio ē impossibil'. Solu. añs illi' cōditiōnālis ē
duplr. s̄. sortes necario ē mortal'. qz hec dēō necario. vno mō p̄t determinā-
re op̄dēm. ⁊ tūc ē sensus. hec p̄pō sortes ē mortal' ē necaria. Alio' p̄t de-
termināre p̄dicatū ⁊ hoc duplr. vno' p̄t determināre p̄dicatū ex pte op̄tū
dine. quā importat. ⁊ sic est sensus. sortes h̄z necessariā h̄itudinē v̄l apti-
tudinē ad mori. Alio mō p̄t determināre p̄dicatū rōne act' ad quē dīc ap-
titudinē. ⁊ sic ē sensus. sortes h̄z aptitudinē vt necessario moriatur. In du-
ob' p̄mis sensib' añs p̄te p̄ditiōnal' ē impossibil' ē seq̄t cōsequēs. Itēz

Istis duobus modis sophisma est verum. et si sequitur oppositum ad oppositum. si se-
quitur una pars aditio ad aliam quod includit ambas sunt. Sed in tercio sensu
ans est verum. et si sequitur pars. id est sophisma est falsum et tunc improbat. Ad probandum
dicitur quod non sequitur sortes necario est immortalis. et necessario est aliquis. quod si sequitur
sortes mouet de necessitate. et sortes necario est aliquis. et sic est ibi fallacia
a finem quod ad simpliciter. Item posito casu quod sunt tres anime que se maneant iuste et
creet una iniusta. tunc quis de hoc sophismate. Ans anima necessario est iusta
Probatio. hec anima necessario est iusta. et ista illa. et non sunt plures. quod illa que
cras erit nondum est. et ois anima necessario est iusta. Contra ois anima est iusta hec
propter cras erit falsa. et oppositum modo necessitatis est falsa. Solu. prima est duplex
quod vno modo potest intelligi cum restrictioe subiecti ad partes animas. ut sit sensus
ois anima que nunc est necessario est iusta. et sic est vera. Alio modo potest intelli-
gi sine restrictioe subiecti. et sic est falsa. ut per improbat. intelligendo tamen
quod necessario determinet compositionem. Et predictis potest cognosci sensus propo-
sitionum in quibus dicti modi ponuntur. quod deinde queritur illi modi potest amplia-
re compositionem. et per hoc variare sensum propositionum de inesse. Tamen circa hoc no-
tande sunt quedam regule. Prima est quicunque due determinationes propositionis
ponuntur in eadem locutione duplex est locutio. eo quod una potest esse determinatio al-
tera vel e contra. ut sortes non currit necario. ista est duplex. eo quod negatio potest
determinare necessitatem vel necessitas potest cadere supra negationem. ut de ista
sortes non currit contingenter. Secunda regula. quicunque illa deo necessario
ponitur in parte alterius conditionalis duplex est oratio. ut si sortes currit neces-
sario mouet. eo quod potest dicere necessitatem esse. et tunc sensus est. si sortes cur-
rit sequitur necessario quod moueat. Vel potest dicere necessitatem propositionis. que est pars
et tunc est sensus. si sortes currit hec propositio est necessaria. sortes mouet. quod
est falsum. Alia regula est. quicunque hec dictio necessario ponitur in propositione dis-
iunctiva triplex immediata vel dictio duplex est oratio. eo quod potest dice-
re necessitatem disiunctiuam vel necessitatem primum disiunctiuam. ut sortes cur-
rit necessario cras currit vel non currit. Alia regula est. quicunque hoc
verbum contingit adiungit terminis accidentibus duplex est oratio. eo quod potest dice-
re contingentiam predicari et non subiecti vel potest dicere contingentiam predicari tamen. sensus est. ois
ut ois albi contingit currere. si autem dicat contingentiam primum contingit sensus est. ois
quod est albi contingit currere. et sic implicat modum ad subiectum
ideo distinguit aristoteles. in primo priorum. omne b. contingit esse. a. quia
vno modo sensus est. omne quod est b. contingit esse. a. alio modo sen-
sus est. omne quod contingit esse. b. contingit esse. a. et c.

Sequitur de coniunctione.

Abito de necessario et contingentibus. consequenter dicendum est de
hac coniunctione an. Genera coniunctionum plura sunt. quedam sunt
genera dubitative sicut periscianum. ut an vtrum. ne. et hoc genus con-
iunctiois perhibetur donat sub disiunctis. Sed omnis alius interrogatio et
dubitatio de hac propositione an est pars incertio. que eadem est sicut differens in fine

Sincathegoremata

rationem exercet tres actus. qui sunt dubitare. interrogare. et disiungere. et secundum hoc est diuersarum species coniunctionis. quia secundum quod disiungitur tunc continetur sub specie disiunctiua. et sub eadem secundum quod per ea interrogamus. secundum autem quod per ea dubitamus continetur sub specie disiunctiua dubitatiua. Et inter hos actus disiungere per primum sibi conuenit. et per posterius esse interrogatiua et dubitatiua. quia secundum quod disiungit. sed non semper dubitat vel interrogat. Aduertendum tamen quod triplici contingit dubitare. Quibus contingit dubitare de re facta per nomen. siue factum per nomen subiecti. siue per nomen accitius. et de homini queritur per pronomen interrogatiua. ut quod quicquid. quilibet. quous. et quotus secundum diuersitatem subiecti et eorum quod accidunt substantie. Quibus enim dubitat de actu speciali. et tunc queritur de ipso per hoc interrogatiuum quod additum actui generali. ut quod agit respondet sedet dormit disputat seu legit. et his duobus modis queritur de re dubitatiua per nomen. Quibus enim dubitamus de his quod debent actui. ut de causa actus. ut cum legit. quare legit. vel de tempore in quo sit actus. ut quando currat. vel de loco ubi facit. unde venit. quod vadit. quo transiit. et de his queritur per aduerbia localia. Et sic per quod de omnibus dictis quod debent actui queritur per aduerbia. Quibus etiam dubitamus de inbrentia vel compositione actus cum substantia. et tunc querimus per coniunctiones interrogatiuas. per has. scilicet an. ne. utrum. et sic de alijs. Et sic patet quomodo coniunctiones interrogatiue in hoc differunt ab alijs. quia querunt de compositione actus cum substantia. Et hoc conuenit istis tribus. an. ne. utrum. Differunt tamen in hoc. quia hec coniunctio ne. magis se tenet cum actu. An vero et utrum magis cum substantia. unde ne queritur de ratione propria in quantum est forma prima et huiusmodi actus. An vero et utrum in quantum est forma totius. et huiusmodi substantie Cuius signum est. quia illud de quo queritur non potest recipere supra se transitum alterius actus. Illa vero de quo queruntur an et utrum possunt. et eius contra est. quia actus non transit nisi supra substantiam. vel huiusmodi substantie. unde nihil est dictum tu vides ne sortes currat. tamen dicitur tu vides an vel utrum sortes currat. Illa differentia. quia ne semper tenet interrogatiue. An vero et utrum aliqui tenent disiunctiue. ut ego bene scio an vel utrum plato legit vel non legit. Sed an et utrum differunt. quia utrum non geminat per se. sed exigit secum aliam coniunctiua. ut tu scis utrum sortes currat vel plato. sed an. per se potest geminari siue altera coniunctione. ut tu scis an sortes currat an plato. De hac autem coniunctione an. talis datur regula. quotienscumque non semel ponitur in oratione disiungit inter contradictione opposita. quando vero bis ponitur disiungit inter contraria immediata. et exigit veritas alterius partis disiunctiue determinate. propter quod solet dici quod oportet respondentem scire alteram partem determinate. quia cum debet certificare interrogantem de questione debet esse magis certus quam interrogans quod scit alteram partem in genere et in communi. ergo oportet respondentem alteram partem scire determinate. Causa regule est ista quo ad primam partem. quia in omni interrogatione supponitur aliquid in vltimo de quo queritur in speciali. ut cum queritur quis disputat supponitur aliquem disputare. de quo queritur certificari in speciali. quasi in hac interrogatione. scis tu an sortes currat. aliquid commune de quo queritur. nisi de altera tamen parte contradictionis queritur de qua vult certificari. quia de illa est dubitatio. quare supponitur per interrogationem aliquid commune ad illam. sed nihil est commune a parte contradictionis nisi totum disiunctum ad ambas partes contradictionis. quia supponitur indisiunctum inter partes contradictionis. sed non est nisi per hanc coniunctionem an. ergo hec con-

Petri Hys. Fo. CXXXVI

functio an disiungit inter partes contradictionis sed pro hoc modo semel ponitur disiungit inter dicta contradictorie opposita. Unde hec conclusio est interrogatiua rōne interrogatōis adiuncte disiunctioni. quādo disiungit vni parti cōtradictōnis dat intelligere alteram. quia qñ quis dubitat de vno oppositorū dubitat de reliquo. sed sic nō est de cōiunctionibus disiunctiuis tñ et non interrogatiuis. vt nihil dictū est vel sortes currit. qz de fiat alterū extremorū. et tamen bñ dicim⁹ tu scis an sortes currat. Secūda pars regule ptz. scz quando bis ponit disiungit inter dicta. quia omne illud querit p̄ interrogationē. et solum illud quo in responsione data questio terminat⁹. sed ostenso vtrolibet enūciabilem de quibus format⁹ questio terminat⁹ ip̄a questio. ergo indifferēt querit hoc vel illud. q̄ hec dictio an disiungit inter ea de qbus querit si hec sūt dicta imediata. ergo secūda vera. Ad notandū q̄ regula gnāl̄ est vera qñ hec cōiunctio an pponit termino cui adiungit. si qñ post ponit termino cōi determinato p̄ signū vlt. disiungit inter cōtradictoria solū. determinato aut signō p̄ticulari. vel posito sine signo inter sēcōtradictorie opposita. Quibus aut alijs modis disiungit inter p̄dictorie opposita. Est enī sensus. tu scis an oīs hō currat. i. tu scis oīm hōiem currere vel nō currere. Hui⁹ aut oīs hō an currat. sensus est. tu scis oīm hōiem currere vel nō currere. sicut tu scis an aliquis dormit. sensus est. tu scis aliquē hōiem dormire vel nō dormire. si hui⁹ tu scis aliquis hō an dormit. sensus ē. tu scis aliquē hōiem dormire vel aliquem hōiem nō dormire. In termino aut discreto nō differt siue pponat siue p̄ponat. et cā est x̄tus negatōis intellectiue in hac dictōne an mediante natura disiunctōis. vñ eo dē modo valet argumentū a superiori ad inferius cū hac cōiunctione an sicut cum negatione.

Circa p̄dicta querit de hoc sophismate. Tu scis an oīs hō sit sortes an differat ab eo. Probatio. tu scis an plato sit sortes an differat ab eo et sic de alijs. q̄ est vera. Cōtra. tu scis an oīs hō sit sortes an differat ab eo. q̄ scis oīm hōiem esse sortē vel oīm hōiem differre a sorte. qz vtrūqz ē falsum.

Solutio prima ē falsa simplr. et p̄batio peccat fm̄ p̄ns ab insufficienti inductione. qz in hac p̄pōne. tu scis an oīs hō sit sortes an differat ab eo. ē tñ duplex vnitās. qz in vna pte disiunctōis est vna distributio. et in alia p̄tialtera. vñ sensus ē. tu scis an oīs hō sit sortes an oīs hō differat ab eo. si non sumunt oēs singlāres harū distributionū duarū in ip̄a p̄batōne. qz preter illas quas sumit deberet sumere illas. tu scis an sortes sit sortes. et an oīs homo differat ab eo. et scilicet an plato sit sortes. et an oīs hō differat ab eo. et h̄ disiunctiua ē falsa. qz vtrāqz ps eius ē falsa. et filr oēs alie que relinquuntur et hoc modo deberet sumere omēs ptes prime distributionis. scda distributio ne integra manente et ecōuerso etiā deberet sumere omēs ptes scde distributionis. ita qz prima maneat integra. vt tu scis an oīs hō sit sortes an sortes differat. et sic de alijs. Alio modo debent accipere partes. scz accipiendo omēs singulares vni⁹ cū oibus singularibus alterius. vt tu scis an plato sit sortes an sortes differat an plato differat a sorte et sic de alijs. si omni em illarū nullā accipit. et sic p̄cedit ab insufficienti inductione. et sic peccat fm̄ consequens. Item etiā an semel positum disiungit contradictorie opposita. vt satis patet cō.

Sincathegorizemata

E hac cōiunctōe vel que nō sciat comparatōez sūm

prius et posterius. s. tñ comparatōem rerū sūl exstñtū dīstīngendo aliq̃
duo respectu alicui⁹ terci⁹. vt hec cōiunctio vlt ponit ista dīstīcta
esse. et īdrīter se habet ad vtrūq̃. Sed illud respectū cui⁹ ē dīstīctio non
ponit sūl esse in eis. Vñ cū sortes vel plato currit. sortes et plato sūl ponunt
inter se esse. nō tñ sūl ponunt sū cursu. Et sic dī intelligi dicitur Boetij cū dī
cit q̃ b sapit cōiunctio dīstīctiua. qz ea que cōiungit nō pmitit sūl esse. Et si
mult dīstīctio p̃stīta. cū dicit dīstīctiue cōiunctōes sūt q̃ quis dīctōes cō
iungāt. sentius tñ dīstīgūt et alterā qdē rē eē scāt. alterā xō nō esse. Et sic
p̃t q̃ cōiunctio dīstīctiua sciat res sūl esse. s. dīstīngit eas respectu terci⁹. Et
ponit qñq̃ dīstīctiue p̃p̃e. vt qñ dīstīgit inter ea q̃ sūl nō pnt esse vera. vt
sortes currit vel nō currit. Aliqñ sū dīstīctōe. vt qñ dīstīgit int̃ ea q̃ pnt sū
nūl bñ esse vera. vt sortes vlt plato currit. Ideo aliq̃ ponit hāc scām. qñ b
cōiunctio vel sēl ponit in oīone. tūc ad veritatē ei⁹ exigit et sufficit veritas
alter⁹ p̃tis indeterminate. vt sortes currit vel nō currit. qñ xō bis ponit
exigit p̃ altera pte deterīata veritas ad b q̃ ip̃a sit vera. vt vel sortes cur
rit vel plato. vñ nō valet argumētū ab ip̃a sēl posita ad ip̃as bis posita. nō
em̃ sequit̃. tu scis esse astra esse paria vel imparia. s. tu scis astra eē paria vlt
imparia. Vñ notandū ē q̃ iste tres dīstīctiue cōiunctōes vlve et aut dīnt a p̃
dictis trib⁹. scz an ne vtrū. p̃mo in b. qz ip̃e sunt dīstīctiue tñ nō inter
rogatiue. alie xō tres. scz an ne vtrū sūt dīstīctiue et interrogatiue. vt in p̃
cedēti capitulo patuit. Secdo iste velve et aut nō pnt esse mediū p̃ qd̃ actus
vn⁹ possit trāfire sup̃ aliū. sicut ē in alijs trib⁹. vt nihil dictū ē scis vel sor
tes currit. scis aut sortes currit. vt act⁹ sciendi intellīgat trāfire sup̃ b qd̃
dico sortē currere. sicut bñ dicit̃. tu scis an sortes currat. i. tu scis sortē cur
rere vel nō currere. tu scis vtrū sortes currat. et petas. currit ne sortes. Dif
fert aut̃ vel ab hac cōiunctōe aut. qz vel dīstīgit res q̃ mouēt intellectū spe
culatim vel q̃libet aliā vntē positiuā tñ et nō motiuaz. vel ab affectu vel
ab appetitu s. put ē cognoscitiua tñ. S. hec cōiunctio aut dīstīgit res mo
tiuas intellectus practici vel ip̃i affectus. vel res motiuas appetit⁹ sensi
bilis. Itē hec cōiunctio ve differt ab alijs duab⁹. scz vlt et aut. qz est cōiunctio
dīstīctiua enclitica. vel xō et aut nō sūt enclitice. Enclitice em̃ solū in trī
bus inueniūt cōiunctōibus. s. q̃ ve ne. Et dicunt enclitice. qz abstrahūt vel
accūsāt accentū p̃cedētis dīctōis quo ad vltimā sillabā. vt putasne. dicit ve
ambitq̃. Et ideo ip̃ sequunt̃ primā dīctiōē illi⁹ clausule in qua ponunt et
ideo a donato sub dīstīctōe dicunt̃.

Circa predicta querit̃. de hoc sophismate. Quicqd̃ ē est vel nō est. Pro
batio. qcqd̃ est est. illa ē vera. et verū pōt distingui a q̃libet alio xō. s. p̃ma
est vera. Cōtra qcqd̃ est vel nō ē est. s. cesar ē vel nō ē. s. cesar ē. Solutio
prima ē duplex ex eo q̃ pōt esse diuisa. et sic ē sensus. qcqd̃ est ē. vel qcquid
nō ē est. Et sic ē vera. qz p̃ altera pte ē vera. et sic ē dīstīctiua. vel pōt eē cō
posita. et sic est sensus. quicqd̃ est vel nō est ē. ita q̃ taz illud qd̃ est q̃ nō
est est. Et sic ē fallax cathēgorica. vnde est ibi fallacia diuisionis et cōpositi
onis. quia composita est falsa.

Querit̃ de hoc sophismate. Dis p̃positio vel eius cōtradictoria ē vera.
Probatio. hec p̃positio sortes currit vel ei⁹ cōtradictoria est vera. et cūq̃ s.

Petri 1us So. CXXXVII

prima ē vera. Cōtra oīs ppositio rē. & oīs ppositio ē vera. v^l dīctoria cui
insubter ppositio ē vera. s^h nō oīs ppositio ē vera. & dīctoria cuiuslibet ppositio est
vera qd ē falsū. & prima ē falsa. Solutio pma ē duplex. ex eo q illa cōiun-
ctio dīstīctīua pōt cōiungere inē terminos vel ppos. si inter pposnes sic est
falsa vt. pbaē. & dīstīctio includit dīstīctōem pūis factā p qlibet pposne.
& idē scz quelibet ppositio inferē p hoc relatiū eius. vel pōt dīstīgere terminos
sic est vera. vt pbaē. & sic dīstīctio includit dīstīctōem. & ita dīstribuit so-
lū primā pte dīstīctionis p suppositis in comparatione ad aliā scz p alte-
ra pte sūi qlibet cōtradictoriā. sed ppositio est vnius partis cōtradictōis
sicut Aristotelis sumit eam in pmo pbernentias. & tūc hoc relatiū eius
refert ad alterā partē contradictionis ei respondentē reddendo singula
singulis. qz totū ibi dīstīctōe cadit. Sequē de hac cōiunctōe copulatiua.

Acto de hac cōiunctōe dīstīctīua vel: sequit de

hac cōiunctōe copulatiua & que dicit copulatiua. nō qz fecit copula-
tione. s^h qz fecit cōparationē que ē sūi v^l sūi similitudine. & ad illā similitudine
sequit copulatio. scz ad hoc qd dico. non cū alio sequit exclusio. Unde cū
dico. sortes & plato sunt albi hec cōiunctio & dicit similitudine vel unitatē eo-
rum in albedine. & ideo copulat istos in albedine non tamē dicit similitu-
tem in tpe. quia sic ista esset falsa. Adam & noe fuerunt duo hoīes. qz non
fuerūt in vno tpe. & tū bene dicit. cucurrit heri & currit hodie & currit cras
qz currit nō sunt in eodē tpe. s^h pmo & p se dicit similitudine pluriū sūictōz
in vno accidēte qzū est esse. vel pluriū accidētū in vno sūiecto. vt sortes &
plato sūt albi. & sortes sedet & idem disputat.

Sequit de multiplici modo vnius.

Modo notandū q vnu dicit multipliciter. qz qd

dam ē vnu ex materia & forma. vt hō est cōposit^{us} ex corpore & aīa. alio
mō est vnu cōtinuatōne. vt linea suphicies tps & qdlibet cōtinuum
terius arboris sit vnu incisione. Quarto mō ex cōtīguatōne. sicut sūt duo
corpa inter que nō ē mediū. sicut digitus cōtīguat digito. qz nihil ē in me-
dio. Quinto collectōe. vt ex carne & osse fit vnu scū. qd nō ē oīno caro nec
os. sicut sūt nerui & cartilagines. Sexto mō aggregatōe. vt aceri lapidū.
& hoc vltimo mō hec cōiunctio & facit unitatē & nō alijs pdict^{is} modis. Et
sic termin^{us} copulat^{us} ē vnu aggregatōe. hec aut vno. qzū simplr s^h cōiunctio
& diuersificat. quia aliquando opponit unitati. vt homo est corpus & ani-
ma. & totum copulatum facit vnu unitate suppositi. ideo potest supponere
verbo singularis numeri. vt anima rationalis & caro vnus est homo. Ali-
qū tenet copulatiue ppositio. & tunc solū copulat diuersa p se habentia diffe-
rentiam & cōuenientā respectu alicui^{us}. & quia hec cōiunctio & equalit^{er} re-
spicit vtrūqz extremū illa de causa. qūcūqz preponit vni extremū necē
est ipam geminari & preponi alteri extremū. vt equalit^{er} se hēat ad vtrūqz
ne mag^{is} se habeat ad id cut preponit. & tūc totū copulatum facit vnu aggre-
gatōe. & ponit multitudinē simplr. id solū supponit vbo pluralis numeri.
vt sortes & plato currunt. Item nota q hec cōiunctio & licet debeat co-

Sincathegoremata

copulare diuersa. nō tñ quelibet. qz nō copulat adiectū substantiū nec eōuer
so. vt hō alb⁹ currit. ppter hoc de se dicit aliquā copulatōem vel associatio
nē aliquor de aliqli. vñ eqr se habet ad vtrūq. Et sic se habere equalr ad
vtrūq extremor est causa omīs cōiunctōis copulatiue nisi sit enclitica.
ideo primo t p se hec cōiunctio t copulat duas substantias vni actui. vel
duos actus vni substantie. vt sortes t plato sunt albi. vel hō legit t idem
disputat. An quis cōuenient⁹ hec cōiunctio t copulet diuersa supposita
t diuersa significata de pari se habētia. vt homo t equus currunt. potest
tñ copulare diuersa subiecta cū vnitate significationis. vt hō t hō currunt
quia in terminis cōmunitibus plurale geminat suū singulare. sed bene dici
tur. homines sunt. ergo bene dicit hō t hō sunt. Item talia sunt sub
iecta qualia pmittunt ab eorū predicatis. s cū dicit hō et homo currūt. p
dicatū erigit q ille terminus hō teneat p diuersis. sed si teneat p diuer
sis bene dicit hō t homo currunt.

Circa predicta querit de hoc sophismate. Omne nō aīal qd t sortes sūt
duo non est sortes. Probatio hoc nō animal quod t sortes sunt duo nō ē
sortes. demonstrato lapide. t sic de alijs. ergo omne nō aīal qd t sortes sūt
duo nō est sortes. Contra omne nō aīal tē. ergo omne aliud q aīal quod et
sortes sunt duo non est sortes. Locus a cōuertibili. qz non animal t aliud
q aīal equipollent. sed sortes ē aliud q aīal quod t sortes sunt duo. ergo
sortes non est sortes. in quarto prime. Solutio. prima est simpliciter ve
ra. t improbatio non valet. nec est sillogismus quē facit sed paralogism⁹.
quia maior t minor sunt duplices. quia hec ppositio que erat maior. s. om
ne aliud q animal quod t sortes sunt duo non est sortes. est duplex. eo q
hoc relatiuū quod potest referre hunc terminū aliud. vel hūc terminū ani
mal. Si autē refert illum terminū aliud. sic maior est vera. t sensus ē omne
animal aliud ab animali. quod scz animal aliud ab animali t sortes sunt
duo non est sortes. t hoc est verum. nihil aliud est ab animali nisi lapis li
gnū. t sic de alijs inanimatis oībus quorū nullum est sortes. Si autē quod
referat illū terminū animal. sic maior est falsa. t sensus est. omne aliud q
animal. quod scz animal t sortes sunt duo non est sortes. hoc autē est falsū
quia sortes non facit numerū tecum. sed omnes alij homines faciunt nu
merū cum sorte. t alia aīalia. t ita sortes est aliud a quolibet animali faci
ente numerum cum sorte. Et sic comprehendit in hac distributione omne
aliud q animal quod scz aīal tē. vnde hoc modo maior dicit q sortes nō
est sortes. Econtrario autē dicendum est de minori q si hoc relatiuū qd refe
rat hunc terminū animal falsa est. t hoc posita tali positione q sint tantuz
duo animalia. scz sortes t capra. t aliud supponit p sorte t capra. sic mi
nor est falsa. qz tunc dicit q sortes est aliud ab istis duobus. scz a sorte et
platone vel aīali qd est homo. t vt meli⁹ pateat falsitas maioris in secūdo
sensu ponat q sortes sit t nullū aīal sit q plato t vn⁹ equ⁹. tūc nullū aīal
est qd faciat numerū cū sorte nisi plato t ille equ⁹. t sortes aliud ē ab his
duob⁹. et sic est falsa. omne aliud aīal q ista duo aīalia. que scz aīalia faci
unt numerum cum sorte nō est sortes.

Querit de hoc sophismate. Omne enunciabile differt ab aliquo. t suus
oppositum est componibile isti. Probatio. hoc enunciabile sorte esse differt

Petri Ioh. So. CXXXVIII

ab aliquo et suū oppositū est cōponibile illi. qz differt ab hoc enunciabile equū currere. et suū oppositū. scz sortem nō esse est cōponibile illi: qz potest sta. e cū illo. Simul em possunt esse vera hec duo enunciabilia. scz sortē nō esse et equū currere. illud enunciabile equū currere differt ab aliquo et suū compositū est cōponibile illi. et sic de alijs. qz prima est vera. Contra. hec ē una copulatiua cui⁹ vtrāqz ps est falsa. ergo ipa ē falsa. Solutio. prima est falsa. et pbatio peccat fm figuram dictōis a pluribus determinatis ad vnā determinatā rōne hui⁹ termini aliquo. et etiā est ibi accidēs p quantā regulā in distributōibus habitam. qz quia hec distributio. omne enūciabile fm se cōuertibiliter sequat⁹ ad suas ptes singulares. Dēs tñ ptes fm qz sūt sub hoc p̄dicato differt ab aliquo. sic nō sequit⁹ ad illas. s̄ ē ibi accidens.

Sequit⁹ de hac dictione nisi.

Quētes cōter ponunt qz hec dictio nisi ppte

et p se tenet cōsecutiue et nō exceptiue. ideo circa ipam dictionē nī si p̄mo querit⁹ vtrū hec dictio nisi possit teneri exceptiue vel nō

Secūdo querit⁹ vtrū hec dictio nisi et hec oīo si nō equiualeant adinueni. cū hec dictio nisi cōponat⁹ ex si et nō. Tercio qz sūt genera instantiarū. et qualiter differāt in genere. Quarto querit⁹ qre poti⁹ ex hoc aduerbio nō p cōpositionē fiat dictio instantiua. que est dictio exceptiua qz alia dictio instantiua alteri⁹ generis. Quinto qre hec dictio nisi fm qz ē p̄secutiua vtrū sp̄ debet adiūgi xbo s̄biectiui modi. Circa primū obijcit⁹ qz aliqui tenet⁹ exceptiue. qz instantia aliqui fit in toto cōtra prem. aliqui fit instātia in pte. vt cū dicit⁹. oīs hō currit sortes nō currit. vel qdā hō nō currit. Hic em fit instātia in pte cōtra totū. Sed posito qz sortes currat et nihil aliud. hec est vera nlls hō currit nisi sortes. si ibi ē instātia extrahēdo vel extramittēdo pte a toto nisi p dictōem exceptiuā. qz hec dictio nisi in p̄dicta oīone tenet⁹ exceptiue. Itē ad idē cū dicit⁹ nlls hō currit nisi ille aīn⁹. hec est impropria. s̄ si hec dictio nisi tenet⁹ exceptiue tūc esset p̄pria. si erit falsa. qz hec dictio nisi nō tenet⁹ cōsecutiue. s̄ tenet⁹ cōsecutiue vel exceptiue. qz tenet⁹ exceptiue. Itē ad idē cōsequētia ē duplex. qz quedā ē p̄sequentia simplr. vt si hō currit aīal currit. Alia est p̄na vt nūc. vt si veneris ad me dabo tibi ecclesiam. Sed ex nlla illaz infer⁹ aīn⁹ vel oīs. qz ex prima p̄na nō sequit⁹. qz hō currit qd ē antecedēs. nec sequit⁹. qz aīal currit qd ē p̄ns. Et ex alia p̄na que ē p̄sequentia vt nūc nō sequit⁹. qz venies mecū qd ē aīn⁹. nec seq̄t⁹. qz dabo tibi ecclesiaz qd ē p̄ns. qz ex nlla sequit⁹ aīn⁹ vel oīs. Sed cū dicit⁹. nlls hō nisi sortes. ex hac bene sequit⁹. qz hec dictio nisi nō tenet⁹ ibi cōsecutiue: s̄ tenet⁹ exceptiue. qd cōcedimus dicentes qz nisi aliqui tenet⁹ exceptiue. vt in p̄dictis oīonibus et cōsimilibus. et nō sp̄ tenet⁹ cōsecutiue. Sed contra hec dictio nisi cōponit⁹ ex si et nō. sed nec si nō sūt dictiones exceptiue. nec habēt naturā exceptōis cū cōpositū nō hēat aliquā naturā nisi a suis cōponētib⁹. qz nisi nunqz tenet⁹ exceptiue. s̄ exceptiue vel cōsecutiue. qz tenet⁹ p̄secutiue. Itē oīs dictio exceptiua dicit hūc dīnē p̄tū ad totū. s̄ nlla cōiunctio dīc ha bitudinē p̄tis ad totū. qz nulla cōiunctio ē exceptiua in secūdo secūdo. qz hec dictio nisi nō est exceptiua. s̄ est exceptiua vel cōsecutiua. qz est cōsecutiua.

Dicendū sicut prius qz hec dictio nisi aliqui tenet⁹ exceptiue. aliqui cōsecutiue. Ad illud aut qd obijcit⁹ in cōtrariū dicēdū. qz sicut obijcit⁹. s̄ dictio

Sincathegoremata

nisi componit et non et si. si hoc aduerbiū nō sp fert instantiam cui adlungitur. cū sp contradicat ei. q̄ est dictio instantia et fert instantiā aliqñ in toto aliqñ in pte sicut dixim⁹ prius. s̄ p cōpositionē trahit ad instantiam que ē in pte extrahēdo pte a toto. et hoc sufficit ad dictionē exceptiuā. vt nullus hō currit nisi fortes. et ideo hec dictio nisi aliqñ tenet exceptiue. et aliquādo cōsecutiue. Et sic ptz quis hoc aduerbiū nō. nō sit dictio exceptiua habet tñ natūā instantiā. que natura instantia p cōpositionē cōtrahit ad instantiā dictionū exceptiuarū in hac dictione nisi. Ad scdm aut qd obicit in cōtrariū dicendū q nō sillogizat in secdo sede. s̄ pot⁹ palogizat. qā minor palogismi p̄dicti ē duplex. scz hec. nulla cōiunctio dicit habitudinē p̄tis ad totū. eo q quedam sunt cōiunctōes que habēt in se naturā duplicem. sicut sunt ille cōiunctōes que sunt cōposite ex cōiunctōib⁹ et alijs p̄tib⁹ oīonis. vt hec cōiunctio quapropter. que est cōposita ex hac dictione qua et p̄positione p̄pter. et sic intellectus ei⁹ cōstituit⁹ ex intellectib⁹ haruz dictionū. hec aut cōiunctio nisi cōposita est vt dictū est et nō et si. vñ habet in se naturā instantiue que est fm pte. et p hoc dicit habitudinē p̄tis ad totū vel comparatōē. et sic habet in se naturā duplicē. scz naturā instantiuam rōne aduerbij ex q̄ cōponit⁹. vñ dicit cōiunctio instantia. Alter habz naturā cōsecutiua rōne cōiunctōis. vñ dicit cōiunctio cōsecutiua. Et habet naturā aduersatiua rōne cōsecutōis. vñ dicit cōiunctio aduersatiua.

Circa scdm sicut ptz ex predictis. Notandū q hec dictio nisi aliqñ tenet exceptiue. aliqñ cōsecutiue. et fm q tenet cōsecutiue hec dictio nisi. et hec oīo si nō. equipollent. vt nō currit nisi moueat. i. nō currit si non mouet. Scdm aut q hec dictio nisi tenet exceptiue. tūc feat aliud q̄ hec oratio si nō. et nō feant idem. cū tunc feat habitudinē p̄tis ad totū. vt nō currit hoc. sicut enī dictio exclusiua feat hoc nō cum alio simul. sic eōuerso exceptiua feat totū nō cum hoc. Circa terciū nota q tria sunt genera instantiarū: qz sunt quedā exclusiue. et sic instant excludendo. alie sunt exceptiue et ille instant excipiendo. alie sunt cōtradictorie siue cōtradictōes. et p istas fit cōtradicendo instantia siue cōtradictoria. Nota q etiā in genere sic differūt. qz exclusiue sp instant in toto excludēdo ipm. vt solus fortes currit. Exceptiue vō sp instant in extrahendo ptem a toto. vt nlls hō nisi fortes currit. Cōtradictorie siue cōtradictōes instant indifferenter aliqñ ī toto aliqñ in pte remouendo aliqd a toto vel a pte. vt quidā hō currit. null⁹ hō currit. oīs hō currit. quidā hō non currit. Circa quartū euz hec dictio nō intelligit in qualibet dictione instantia. vt in exclusiuis et exceptiuis dictionibus et in cōtradictōibus cū sit principiū oīm iparū. q̄ sicut p cōpositiōnem ex ea fit dictio exceptiua. sic ex ea debet fieri dictio instantia alteri⁹ generis. vt exclusiua. Et dicendū q nō est idē modus intelligēdi hanc dictionē nō in qualibet dictione instantia. Ande nō est principiu⁹ vno modo oīm dictionū instantiarū. qz dupliciter est vna dictio principiū alteri⁹ qz vno mō p impositionē alto aut mō p cōpositōem. Ande dico q in dictionibus exceptiuis p impositionē earū intelligit negatio. qz tñ et solū ex impositione earū feant nō cū alio. Et ille dictiones exceptiue preter preterq̄ sūt habent p impositionē negationis de intellectu suo. Sed ille dictiones cōtradictōes nullus nihil neuter. et etiā hec dictio exceptiua nisi p compo

Petri I^{dis} fo. CXXXIX

stionem habent negationē de intellectu suo. Et sic patz qd nō est idem mo-
 dus intelligendi negationē in oībus dictōibus instantiis. Quā nō oportz
 qd in quibūda sit p cōpositionē. qd in alijs sit p cōpositōem sūl. Querit qre
 ex hoc aduerbio nō. et ex hac cōiunctōe si potius fiat dictio exceptiua p cō-
 positionē q̄ sit exclusiua. cū hoc aduerbiū nō sit instantiū. et instantia repit
 tam in exceptiuis q̄ in exclusiuis quā in dīstīctis. Et dicēdū qd hoc aduer-
 biū nō negatiuū est. qz negat p ordinē ad hanc dictōnem si intelligit ad-
 uersario. Quā in hac dictōne nisi intelligit negatio et aduersatio et p hoc ē
 dictio exceptiua. qz aduersat pcedenti in aliqua pte ipsius. Itē cūz hec di-
 ctio nisi ip sit cōposita ex nō et si. et aliqū sit exceptiua. aliqū cōsecutiua. er-
 go oportet qd diuersimode fiat cōpositio hui⁹ dictōis nisi ex suis cōponēti-
 bus. qd cōcedim⁹ dicētes qd hui⁹ dictio nisi cadit sup negatōem. et tunc
 cōsecutio cōpleta est hui⁹ dictōis nisi. Et tūc hec dictio cōtinet fm pūst
 anū ib cōiunctōe cōtinuatiua. et fm Donatū sub cōiunctōne causali. vt nō
 currit nisi moueat. i. si nō mouet nō currit. Quā aut est exceptiua tūc nega-
 tio cadit supra cōsecutionē. et sic negatio trāsmutat cōpositionē in alte-
 ram speciem: qz in dictōne exceptiua. Et sic fm diuersos modos cōpositi-
 onis est hec dictio nū alterius et alterius spēi. Si querat virū instantiū.
 equaliter reperiat in predictis tribus generibz instantiariū. Dicendū
 qd nō. qz p prius in dictōibus instantiis cōtradictōibus. et hec est maxima
 cōpositio cū ibi sit cōpositio. et p posteri⁹ reperit instantia in dictōibus ex-
 ceptiuis. et tū in his plus est q̄ in exclusiuis. et quā exceptum nō cōtradi-
 cat inmediate suo toti. tū sequit⁹ cōtradictio. vt oīs hō pter forte currit. et
 hoc sequit⁹ qd fortes nō currit. et vlti⁹ sequit⁹ qd aliq̄s hō nō currit. et ē lo-
 cus a pte subiectiua. Sed in dictōibus exceptiuis illud quod excluditur
 nō cōtradiat ei a quo fit exclusio. vt solus fortes currit. i. nullus ali⁹ a for-
 te currit. Ille est due fortes currit. nullus ali⁹ a forte currit. nō contradi-
 cunt neqz primo neqz ex pūti. ideo minus est instantia in dictōibus exclu-
 siuis et plus in dictōibus exceptiuis. et maxime in cōtradictōibus. Circa
 quintū obiect⁹ cōiunctio nata est cōiungere ceteras ptesōis. ergo tam
 noīa q̄ verba. et sic de alijs ptesōis. et quoslibet numeros. et sub qua
 liber psona. et quilibet tpa. et quilibet modos. et sic de alijs ptesōis sub
 his accidētibus et sub alijs. ergo hec dictio nisi fm q cōiunctio cōsecuti-
 ua male determinat tū ad modū subiunctiū. Solutio. dicendū qd ne-
 gatio que est in hac dictōne nisi. non est negatio absoluta s̄ respectiua. fm
 qd hec dictio nisi est dictio cōsecutiua. Et hui⁹ causa est. quia negatio et cō-
 secutio vniū etiam in intellectu vno huius dictōis nisi. et quia intel-
 lectus est in cōsecutione. ideo negatio est in cōsecutione. qz vniū intel-
 lectus vno cū ipsa cōsecutione vt diximus. et ideo negatio nō est ibi absolu-
 ta sed respectiua. vnde cū negatio debeat determinare verbum. ideo nega-
 tio absoluta determinabit verbū absolutū. et negatio respectiua determina-
 bit verbū respectiū. et ideo. qz inter cēs modos verboz solus modus dis-
 tinctiuis dicit rem suā in respectu siue in comparatōe ad aliud. ideo hec
 dictio nisi. fm qd est cōsecutiua dī adiūgi verbo subiunctiui modi.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. Nichil est verum nisi
 in hoc instanti. Probatio. quicquid est verum in hoc instanti est verum
 p iij

Dincathegoremata

ergo nihil est verum nisi in hoc instanti. Contra. nihil est verum nisi in hoc instanti. & te esse asinum non est verum nisi in hoc instanti. & te esse asinum in hoc instanti est verum. & tu es asinus. vel sic potest esse probatio. nihil potest esse verum. & non est instantia nisi p vero in hoc instanti. & facta exceptione p illo erit vera. ergo hec est vera. nihil est verum nisi in hoc instanti. Solutio prima est duplex eo q hec dictio nisi potest teneri exceptiue vel consecutiue. & utroq modo est vera. sumpto instanti communiter siue ad ipsum instans siue ad ipsum nunc siue ad tempus presens. Sed distinguenda est ipsa prima. & fm hoc aliter & aliter respondendum est ad argumenta improbatōis primo ergo videndum est fm utrunq sensum. sedo quid respondeamus improbationi. Unde sensus prime fm q est exceptiua est talis. nihil est verum nisi in hoc instanti. i. nihil est verum preter verum in hoc instanti. & hec est vera sumpto vero communiter ad verum quod est in hoc instanti. & ad verum quod est in tempe. sicut instans sumebat communiter ad instans & ad tempus. Si aut in prima tenet consecutiue est sensus. nihil est verum nisi in hoc instanti. i. nihil est verum si non est verum in hoc instanti. & hoc modo iterum prima est vera. Habita ergo distinctione respondendo improbationi dicendum est q put prima est exceptiua primū argumentū improbatōis nō tenet. hoc. s. nihil est verum nisi in hoc instanti. qz ibi est sophisma accidētis. sicut ibi nlls hō pter sortem currit. ergo plato pter sortē currit. qz hoc mō prima est ca. thegorica. & hec distributio nihil cōprehendit sub se tam vera q falsa. tam complota q inēplota. Unde verū in hoc instanti excipit ab illa distributiōe sic sumpta. Unde verū in hoc instanti est ps illi distributiōis. s. nō est ps hui? qd dico te esse asinū. sicut sortes est pars hui? distributiōis nlls hō s nō erit ps platonis. Si aut in pma teneat consecutiue primū argumentū improbatōis bñ tenet s. scz nihil est verum nisi in hō instāti. & te esse asinū nō est verum nisi in hō instāti. qz sensus est. nihil est verum si nō est verum in hō instāti. s. illud argumentū quod sequit non tenet. hoc scz te esse asinū non est verum nisi in hoc instanti. qz sensus est te esse asinū. & te esse asinū est verum in hoc instanti. nō est verum si non est verum in hoc instanti. & te esse asinū est verum in hoc instanti. aut nulla est ibi apparentia. aut argumentū est penitus disparatum. vlt est ibi quid & simpliciter ppter hoc q ex nulla cōditionali licet inferre antecedenens & consequens. vt si homo currit aial currit. ex hoc ergo non sequit. hō currit vel aial currit. Simili non sequit te esse asinū non est verum nisi in hoc instanti. & te esse asinū est verum in hoc instanti. qz ponit ibi antecedenens. & sic est ibi quid & simpliciter. pōt tamē dicere q nulla est ibi apparentia. qz ex negato pñte inferit consequēs affirmatū. vt si hō nō est. aial nō est hō. & animal est hō. In hoc est affirmato nulla est apparentia vt diximus. aut est ibi quid & simpliciter. Circa pdicta querit de hoc sophismate. Nullus homo legit parisius nisi sit asinus. Probatio hec est falsa. aliqd homo legit parisius nisi sit asinus. & sua contradictoria est vera. hec scz nullus homo legit parisius nisi sit asinus. sed nō aliquis & nullus equipollēt ergo prima est vera. Contra nullus homo legit parisius nisi ipse sit asinus. ergo a destructione consequentis si aliquis homo legit parisius ipse est asinus. quod est falsum. ergo & prima est falsa. Solutio prima est sum

Petri hys. Fo. CXL

placiter falsa. et hec est duplex aliquis homo legit Parisius nisi ipse sit asinus. eo quod negatio potest determinare verbum consequens secundum se et absolute. quod est legit et sic est falsa. et sic equipollent prime. et est sensus. nullus homo legit. et ad nullum hominem esse asinum sequitur nullum hominem legere Parisius. Et hoc modo non aliquis et nullus equipollent. et sub hoc sensu. non aliquis homo legit Parisius nisi ipse sit asinus non contradicit huic. aliquis homo legit Parisius et. utraque enim est falsa. vel potest negatio determinare verbum consequentis. quod est legit. non secundum se et absolute sed in comparatione ad antecedens. et sic est vera. et est sensus. non aliquis homo legit Parisius et. i. non sequitur ad nullum hominem esse asinum. nullum hominem legere Parisius. et hoc modo negat totam consequentiam. et primo tamen per. et contradicit huic. aliquis homo legit Parisius et. sed hoc modo non equipollent prime.

Queritur de hoc sophismate. Nullus homo moritur nisi unus solus homo moriatur. Probatio hec est falsa. aliquis homo moritur nisi unus solus homo moriatur. et non aliquis et nullus equipollent. et prima vera. Contra antecedens est possibile et omnis impossibile. et conditionalis falsa. Quod autem aut sit possibile patet. quia habet duas causas veritatis vel plures moriantur. quod unum solum hominem non mori est verum. sed duo moriuntur vel plures moriantur. et duo. vel etiam si omnes moriuntur. et sic consequens est falsum. scilicet nullus homo moritur. Solutio est eadem que est in antecedenti erat sophismate.

De modo reduplicationis.

Quidus reduplicationis diuersificat secundum diuersitatem causarum et terminorum. et ideo dicitur communiter quod hec reduplicationis in eo quod habet diuersas intentiones secundum diuersitatem causarum. et propter hoc circa eam. Primo queritur de distinctione ipsius secundum diuersa genera causarum. Secundo utrum reduplicatio debeat poni ad subiectum vel ad predicatum in propositione. Tercio queritur ad quid ponatur in syllogismo. utrum ad maiorem vel minorem vel medium. Circa primum sciendum sicut ceteris solet dici quod dictio in eo quod aliquis dicit causam efficientem. ut sortes et plato in eo quod sunt albi files sunt. quia albedo in diuersis subiectis est causa efficiens similitudinis eorum. et in eo quod sol lucet supra nostrum emisericum est dies. et in eo quod terra est obiecta inter solem et lunam est eclipsis. Aliquis autem dicit causam materiale. ut corpus rerum animatarum in eo quod est corpus organicum est perfectibile potentiam. Aliquis autem dicit causam formalem ut anima in eo quod est anima est perfectio corporis organicum potentia vitam habentis. et sortes in eo quod albedo est in ipso ipse est albus. Anima enim est forma corporis instrumentalis potentia vitam habentis. et albedo est forma albi. Aliquando autem dicit causam finalem. ut veritas in eo quod est sanctas est finis medicine et omnium que ordinantur ad ipsam. et virtus in eo quod est virtus ponit necessitatem operationibus precedentibus.

Circa predicta queritur de hoc sophismate. Aliqua in eo quod conueniunt differunt. Probatio aliqua in eo quod conueniunt sunt multa et in eo quod sunt multa differunt. et de primo ad ultimum aliquis in eo quod conueniunt differunt. Contra. differre et conuenire sunt opposita. et unum non est causa alteri. et prima est falsa

Sincathegoremata

quia hec reduplicatio in eo dicitur conuenire esse causari eius quod est differre.

Solutio. prima est falsa simpliciter. Ad probationem dicendum quod solutio est per interruptionem huius in eo quod sunt sunt multa. quia falsa est quod per quod sicut omnes particulares homines in eo quod sunt homines participant in natura una. et reducuntur in unitatem speciei. Unde dicit Porphyrius quod participatione speciei plures homines sunt unus homo. Sunt aliqua tamen multa in eo quod sunt participant naturam entis. et reducuntur ad veritatem entis. et in eo quod sunt non sequitur quod sunt multa. si potius sequitur quod sunt unus in eo quod sunt. Si quis obijceret. impossibile est conuenire nisi ea que differunt. quia conuenientia est finis quod multa inter se differentia participant unam naturam eis eodem. et necesse est si conueniunt quod differant. Et dicendum sicut obijcit. hec est vera. si aliquid conueniunt dicunt. nec tamen prima est vera. quia conuenientia non dicitur causarum ordine. si hec determinatio in eo quod dicitur causarum. quia conuenientia est eadem ordine. ut dictum est. Unde sicut hec est vera si sortes est homo. sortes est risibilis et tamen hec est falsa. sortes in eo quod sortes est risibilis improprie in eo quod est homo. Sunt hec est vera aliquid si conueniunt differunt. et tamen hec est falsa aliquid in eo quod conueniunt differunt. Circa predicta queritur de hoc sophismate.

Equoca in eo quod si equoca sunt uniuoca. Probatio. equoca in eo quod sunt equoca participant nomen equoca et rationem eius. si quicunque participant nomen et rationem aliquid uniuocant in eo. et equoca in eo quod equoca sunt uniuoca sunt: quia uniuocant in equoco. si quicunque uniuocant in aliquid sunt uniuoca. et equoca in eo quod sunt equoca sunt uniuoca. Contra uniuoca et equoca sunt opposita et nullus oppositorum est eadem alteri. et hec est falsa. equoca in eo quod equoca sunt uniuoca. quia hec determinatio in eo dicitur quod subiectum est eadem predicatum quod est falsum. Solutio prima est falsa simpliciter. et concedo quod equoca in eo quod equoca uniuocant in equoco non tamen sequitur ex hoc quod sunt uniuoca neque quod uniuocant in aliquid quod uniuocant in equocatione non est uniuocari simpliciter si finis quod ideo peccat finis quid ad simpliciter. Quia autem uniuocari in equoco non sit uniuocari simpliciter. si finis quod per quod quicunque uniuocant participant nomen unum et rationem unam. et hoc est uniuocari simpliciter. si quicunque uniuocant in equoco participant nomen unum et rationes diuersas. et ideo uniuocari in equoco non est uniuocari simpliciter si ponitur equocari. Circa secundam nota quod reduplicatio finis se in probatione et ut magis proprie dicta in enunciatione debet poni ad subiectum cum subiectum sit eadem predicatum vel habet in eo eadem predicatum. ut sortes in eo quod est homo est risibilis. et triangulus in eo quod triangulus habet tres angulos equales duobus rectis. et animal in eo quod habet pulmonem respirat. et animal in eo quod habet cor habet sanguinem. Circa tertiam nota quod reduplicatio in se debet poni ad maiorem extremitatem et nunquam ad medium neque ad minorem. ut omnis homo est risibilis in eo quod est homo. si sortes est homo. et sortes est risibilis in eo quod est homo. Exemplum autem Aristotelis. est obiectum cum subiectum bonum est disciplina in eo quod est bonum. si omnis iusticia est bona. et cum subiectum iusticie est disciplina in eo quod est bonum in primo primo. et reduplicatio solum ponitur ad maiorem extremitatem. et non ad medium. Et ibi iungit eandem dicens. nam bonum in eo quod bonum predicari de iusticia est falsum et non intelligibile. quia propter hoc quod ponitur idem esse causa sui est falsum. et quia intellectus non potest apprehendere idem in essentia esse diuersum in essentia et prius et posterius in natura tempore. ideo non est intelligibile. et omnia inconuenientia sequuntur ex hac probatione iusticia est bonum in eo quod bonum. ut reduplicat predictum ad seipsum. quia terminum consequentes predicant rationes

essentie. et subiiciunt rōne substantie. vt homo est hō. Homo
to dicit essentia. vt dicit Arist. et in subiecto dicit substantia. eadē autē
tia nō pōt esse cā sumptius. qz sic esset in seipā eadē et diuersa et pūa et post
rior natura. qz esset cā et effect⁹. ¶ Qd autē termini dicētes qd. vt hō aīal et si
miles pōdicent rōne essentie et subiiciant rōne substantie vtz p ordinē pcedē
camentale. vtz in tertia linea. qz fin q hō ordinat in recta linea pcedē
mētali sup fortē platonē et alia indiuidua sic noīat essentia et rōne. ¶ Itē
dicat. si fin q hō inclinat ad indiuidua in qbus est. sic noīat substantia. si
cur hoc indiuiduū vagū qd est aliqz hō. et ideo qn subiicit hō rōne substantie
inferioris tūc dicitur subiici rōne substantie.

De numero cōiunctionū quinario.

Elmerus cōiunctionū in spē est quinariorū fm do
natū xō sunt plures spē cōiunctionū. inter quas numerat spē
causalitū tam a pūstiano q a donato. et ipēs rōnālū qz pūstia.
nus appellat collectiuas siue rōnales. si fm donatū hec cōiunctio qn cōi
net sub causalib⁹ fm pūstianū xō cōtinet sibi collectiuas siue sub rōnāl
bus. hāc diuersitate dimissa ad pīs. qz pūter ad grāmaticū antēdim⁹ pū
mo querere hic circa hāc cōiunctiōem qn vtrū fecit cōiū. Scdo habito q
fecit cōiū vtrū fecit cōiū aliquā spēalē aut cōiū eōm ad omēs cōiūas.
Tercio vtrū hec cōiunctio qn sit cōposita ex his dictōib⁹ q et non. Quarte
vtrū qpollcat eis aut cōuertat cū eis. Quinto querit qre hec cōiunctio qn
sp cōiungit xō cōiunctiuo. Circa primā obijcit. qz vt vult pūstianus
ois cōiunctio fecit ordinē vel vni. et cōiunctiōes fecantur que fecit res alt
qz sit esse. et pūa et fortis sunt encas. Ordine aut fecit qn cōiū aliqz re
rū demonstrant. vt si hō ambulat mouet. si hec cōiunctio qn nō fecit res simil
esse. q fecit cōiū aliqz rerū. q fecit cōiū. Itē ad idē hec est vera. nō est hō
qn sit aīal. et in hac cōiunctiōe qn fecit q nō potest esse hō. ita q nō sit aut
māl. q fecit q hō nō potest esse line aīal. sed si hō nō potest esse line anima
māl tūc aīal de necessitate sequit ad hōiem. si hec cōiunctio qn nō pōt fra
re hoc nisi sit dictio cōsecutiuā et sic fecit cōiū. q cōiunctio fecit cōiū. Itē
ad idē dicit pūstia. q cōiunctiōe cōiunctiōes siue rōnales sunt q p illationē
colligat sicut est sup dictū et exēplificat de ist. qz q qn et de plurib⁹ alijs
q hec dictio qn ē dictio illatiua. si in omī illatione intelligit qn. Sz oby
ci. in cōtrariū. qz cōiter accipiunt ille pponēs. ille non audit lectiones qn
dormiat. ille nō cōmēdit qn bibat et cōsiles. sed in eis non sequit de neces
sitate vni ad aliud. q hec cōiunctio qn nō fecit illationē nec cōiū. Re
sponso est q hec cōiunctio qn nō dicit cōiunctiōne illatiōis. vnde ē dictio
consecutiuā siue illatiua. et cōcedimus omēs argumētatiōes ad hoc. Ad il
lud aut qd obijcit in cōtrariū. qz ponit cōiter hec ē vera. iste nō audit le
ctiones qn dormiat et cōsiles. Dicendū q duplex est qn. vñ vna ē cōiū
simplr. vt si hō est aīal est. alia ē qn vt nūc. vt si venis ad me ibo tecū. et si
scdo mō nō oportet q vñ de necessitate sequat ad aliud. Itē videt q nō
fecit cōiunctiōne cū collectiuā siue rōnalis sit fm pūstia. q fecit illatio
nem et nō cōiunctiōne. Et dicēdū q omī illatū inqptū illatū sequit. et omī
inferens inqptū inferēs antecedit. An in omī illatiōe cōsecutio et anteces
sio intelligunt. et ideo hec dictio qn fecit cōiunctiōne p illatōez siue i illa

Categorizemata

necat unū p alterū siue in altero. et hoc nō est significare plu
 rem cū hec dictio qn sit illatiua. et in omī illatōne p prius intel
 lectus antecessio q̄ consecutio. q̄ inferens causat ex se illatū. et nō econuer
 sit. et hec dictio qn p prius significabit antecessiōne q̄ consecutionez. Et
 dicendū q̄ qn p prius significat consecutiōne q̄ antecessiōne. Antecessio
 nem aut fecit nisi ex consecutione ppter quod consecutio nō potest esse si
 ne antecessione. Ad illud aut quod obijcit q̄ in illatione prius ē anteces
 sio et p posterī cōsecutio. Dicendū q̄ verū est q̄ cū dictōes illatiue mag
 se tenet vel habet ad consecutiōne q̄ antecessiōne: eo q̄ illatio respicit cō
 clusiōne. vt oblectū vel terminū ad quē. et respicit premissas vt ex quibus
 est siue vt terminū a quo. Et q̄ motus magis habet rōnem et spēm a termi
 no ad quē q̄ a termino a quo. ideo illatio essentiali^r comparat ad id quod ē
 ferē siue ad cōclusiōne q̄ ad id quod inferit siue ad pmissas. et ideo cōclu
 sio est vt cōpletū siue pfectū cōplexū illationis. et ppter hoc hec dictio qn cū
 sit illatiua magis se habet ad cōsecutiōne q̄ ad antecessiōne. Et nota q̄ pre
 misse quo ad cōgnitiōne sū sunt causa efficiens cōgnitiōis ipsius cōclu
 sionis. sed ipse premissa quo ad substantiā suā sunt vno modo causa mate
 rialis cōclusiōis. et alio mō quo ad substantiā suā sunt causa efficiens sū
 stantie cōclusiōis. q̄ eedē premissa quo ad extremitates suas sunt materia
 substantie cōclusiōis. Descendit em maior extremitas a premissis et etiā
 minor. vt ex his fiat cōclusio tanq̄ ex materia sua. Sed premissa q̄ ad me
 diū ordinatū interytranq̄ extremitatē fm suā substantiā sūt causa efficiē
 substantie cōclusiōis ppter hoc q̄ mediū est tota dñs premissarū. p quam
 virtutē educit substantia cōclusiōis ante nō esse in esse. Et sic p̄t q̄ premissa
 se vno mō sunt materia cōclusiōis. et duob^{us} modis sunt causa efficiens
 Nota etiam q̄ in sillogisimis dispatis. vt omīs homo est lapis. omīs ca
 pra est homo. ergo omīs capra est lapis. et vniuersaliter in quolibet sillo
 gismo ex falsis premissis nō sunt causa efficiens q̄ ad cōgnitiōne. sed sē cau
 sa quo ad substantiam. et etiā sunt causa materialis vt dictū est. Circa se
 cundū obijcit. q̄ hec dictio qn dicit comparatiōne vni^{us} ad alterū tm. sed in
 comparatiōne vni^{us} ad alterū est consecutio sūt et non composita. q̄ hec dictio
 qn solū dicit consecutiōne simplicē et non cōpositam. Quod cōcedim^{us} di
 centes q̄ consecutiōnū alia ē simplex. vt si hō est animal est. vt dictūz fuit
 in fallacia consequentis. Alia xō composita seu plures. vt illa que est fm
 oppositiōes. sicut illa que ē in ipso siue contrario. And dicim^{us} q̄ hec dictio
 qn non dicit cōsequentiā eodem ad simplicē et compositā. s̄ tm significat il
 lam que est simplex. Hec aut que est simplex. alia est cōsequētia siue conse
 cutio simplr vt dictū est prius. alia xō vt nūc. Unde hec dictio qn nō fecit
 consequentiā cōmunitē ad omnes consequentias alias. sed tm signifi
 cat consequentiā simplicē. et ideo dicit aliquā consequentiā simpliciter
 aliquando xō vt nūc. Circa terciū obijcit q̄ hec dictio quin ē composita
 ex hac dictione qui. et ex hoc adverbio non. ergo est composita ex no
 mine et adverbio. ergo debet esse nomen vel adverbium. cum omnis di
 ctio trahat significatiōem ex suis componibilibus. Et dicendum q̄
 hec dictio quin est dictio simplex. sicut ego credo habens de intellectu
 suo consecutiōem cum negatione ex natura sue impositiōis. Sed quia

care plu
is intel
conuer
ez. Et
ecessio
esse si
ntecel
ne mag
dicat co
quibus
a termi
quod i
o coelu
o qnctu
a q pre
conclu
a mate
ens sb
materia
z etiā
ad me
efficiēs
o quam
oremis
ficiens
tis ca
t sillo
t se cau
irca se
sed in
dictio
m^o di
iz fuit
est fm
dictio
icat il
conse
o fcat
gnifi
liciter
iposi
ex no
tis di
um q
llectu
quia

D. IX 39.

Petrus Hispanus

1494